Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Catholicon

Johannes <Ianuensis>

[Mainz], 1460

D

urn:nbn:de:bsz:31-83366

Visual Library

de ꝑſone nec adūbium uocandi. Dicimuſ ergo ꝙ ntūs et utūſ in hoc cōueniunt. ſcilꝫ ꝙ ambo ſunt intranſitiui et oñdunt ad idem ptinere. Sed dr̄ñt in hoc. ꝙ ntūs non ponitur abſolute. i. ſine regimine. ymo ſemꝑ regitur a ūbo poſito uł ſubintellcō. Vtūs uero ponitur abſolute. et pt̄ indr̄ñr poni cum pma et ſecunda et tercia pſona ūbi. vnde bene dr̄. lego ūgili. legis ūgili. legit aliquis uirgili

Ablatiuus regitur.

Hex ui acc̄ntis ſicut gtūs. ut equus albo colore currit. ſicut dicimus. Equus albi coloris currit. et ex eadem natura ſum es eſt regit ablatiuū. et nullū aliud ūbum. ut hic ē magna ūtute uł prudentia. ſicut dicimus. iſte ē magnus prudentie. Regitur eciam abltūs ex ui cauſe formal̄ et ſm hoc omnia adiectiua pn̄t regere ablatiuū denotantem formam ſui. ut albus albedine. et colozatus colore currit. et grammaticus grāmatica. Item nomina ſubſtantiua pn̄t regere ablatiuū ex eadem natura. ut homo humanitate. Item ꝓpria nomina. ut ſocrates ſocracitate. uel ꝓpria qualitate. Nomina autem ſinkathegoreumata. i. conſignificatiua. non pn̄t regere tales abltōs. ꝙ nichil per ſe certū ſignificant. ut quilibet et nullus. Omnia autē ūba pn̄t regere tales abltōs ex ui cauſe formalis. ut amo te amacōne. audio te auditu. Diligo te dilcōne. Ex ui eciam compacōnis qn̄qꝫ regitur abltūs. quando ſcꝫ ſignificat rem ad quā fit collacō. ut ſum maior platone. Et eciam pn̄t recipe ſimilem caſum mediante ꝙ. ut ſum fortior ꝙ plato. De hoc dixi ſup̄ ubi egi de compatiuo nomine. Sed ſi alia compatio ibi fuerit. oportet ut ſequatur alius abltūs. ut ſum magiſ fortior platone cicerone. Item hoc ūbum malo regit abltm̄ ex eadem natura. ut malo panem vino. i. magis uolo. Itē iſta duo ūba p̄fero et p̄ſto pn̄t regē ablatiuū ex eadem natura. ut prefero vinū pane. i. magis uolo. Et hoc p̄ſtat illo. i. melius ē. Regit̄ eciam abltūſ ex natura tranſicōnis. Et hoc fit duobuſ modis. Qn̄qꝫ mediante ꝓpōne. ſicut in omnibus ūbiſ paſſiuis contingit. uł hn̄tibuſ vim paſſiuam. ut amor a te. uapulo a te. Qn̄qꝫ ſine ꝓpōne ut careo pane. et gaudeo ſocietate tua. et alia conſimilia hijs. conſtruuntur ex natura tranſicōnis.

¶ Hic tamen adūte ꝙ ſi abltūs denotat cauſam materialem. uł aliam p̄ter efficientem. non debet poni cum ꝓpōne. vn̄ male dr̄. ſpolior a prebenda ſicut ſup̄ dixi ubi egi de ūbis impſonalibꝫ. Ex q̄ druplici enim cauſa abltūs regi pt̄. Nam aliquando ablatūs ex ui cauſe materialis regitur. ut iſti pugnant ferro. aliqn̄ ex ui cauſe formalis. ut diligo te puro corde. Aliqn̄ ex ui cauſe finalis. ut ieiuno cauſa hn̄di uitam eternam. qn̄qꝫ ex ui cauſe efficientis. ut ſciencia creſcit ſtudio. i. ſtudium ē cā quare ſcientia creſcit. Qn̄qꝫ abltūſ ſignat duaſ cauſas acc̄ntales. ſcꝫ localem. ut bellū geritur toto orbe. et tempalem. ut audiui dyalecticā triennio. Ex dictis patet ꝙ abltūs regitur nouem modis. ſcꝫ ex ui acc̄ntis. ex ui cauſe formalis. ex ui compacōnis. ex natura tranſicōnis. ex ui cauſe materialis. ex ui cauſe finalis. ex ui cauſe efficientis. qn̄ꝫ autem notat locū. qn̄qꝫ tempus. Nota ꝙ quidam dr̄t. ꝙ ablatiui qui notant conſequentiam. i. compacōnem vnius actus ad alteꝝ regunt̄ ſ; non niſi a ūbo uel pticipio. quia nulla pſtrōnis conſigt. tempus niſi ūbum et participiū. Et rō eſt ſm cos ꝙ tales ablatiui non pn̄t ſtare ꝑ ſe. ꝙ dependent a ūbo. ergo ūbum regit illos. Omneſ eniꝫ obliqui ſunt dependentes. ergo non ponūtur abſolute ſcꝫ ſine regimine. Alij dicunt ꝙ p̄dicti ablatiui nō regunt̄. ſ; abſolute ponūtur. ut proficio te docente et pado currente ſedeo. et hec opinio ē cōmunior.

¶ De regulis autem quas quidam fugitiuaſ appellant. dixi ſupra ubi egi de aduerbijs.

Multa ptinentia ad conſtructōnem et regimē. poſui ſup̄ in tractatu de ſpeciebus nominū et ponam in quarta pte in tractatu de allotheca. Hec de ethymologia et dyaſintaſtica dicta ſufficiant.

Poſtquam in p̄cedentibus determinauimus de tribꝫ ptibus huius opis. ſcilꝫ orthographia. proſodya ethymologia. ubi eciam de dyaſintaſtica aliq̄ miſcuimus. Nunc de quarta pte ſcilicet de figuris uideamus ¶ Sed quia vnū oppoſitū per aliud dnoſcitur. Ideo pmo de uicijs annexis barbariſmo et ſolocciſmo dicemus. dein̄ de figuris. Nam de barbariſmo et ſolocciſmo in ſuo loco tractabimuſ in quinta parte. Scias ꝙ uicia ān̄exa barbariſmo et ſolocciſmo ſunt decem ſm donatuꝫ. ſcꝫ acirologia cacephaton uł cacophonia. pleonaſmos. periſſologia. macrologia. tautologia. eclipſis. tapinoſis. caconſintheton. amphibologia.

Acirologia ē impropria dcō. ut hic.

Hunc ego ſi potui tantū ſperare dolorem.

Sperare dixit ꝓ timere. et dr̄ ab a quod ē ſine et ciros quod ē manus et logos quod ē ſermo. Inde acirologia. i. ſmo qui non ē in manibꝫ. i. in uſu. Ea enim dr̄r ad manū haben que ſunt uſitata. Vel acirologia dr̄ ab a quod ē ſine et ciro quod ē ſancio. et logos quod ē ſermo. Inde acirologia. quaſi ſmo inſancitus. ꝙ nō firmatur aliqua racōne.

Cacephaton ē obſcena enūcia ¶ regula artis tio uł in compoſita dcōne uł in vno ūbo. ut numeꝝ cū nauibꝫ equat. et arrige aures. pamphile. et dr̄ a cacos quod ē malum uł turpe. et phonos quod ē ſonus. Vel dr̄ a cacos turpis et phaſ enunciacō. Vel dr̄ cacephaton a cacos quod ē malū. et phatos quod ē poſicō. uł phonos quod eſt ſonus et teneo. q̄i mala poſicō. uł malū ſonum tenens. ¶ Obſcena. i. turpis enūciacō dr̄ cacephatō Et fit uł in compoſita aliqua dcōne. i. in cōtextu partiū. ut numeꝝ cū nauibus equat. Hic eniꝫ eſt obſcena enūciacō. ſm quoſdam inter duas preporōnis. ſcꝫ numeꝝ et cū. Vel ut alij uolunt inter cū et nauibus. Nam prepō cum ſequente n lr̄a inſolentē et obſcenū reddit ſonū. quia ut pᵒ ait. M in extremitate dcōnum obſcure ſonat. et n litera inter aſperas conſonantes reputat̄. ut marcianus oñdit. Vtriuſqꝫ ergo continuitateꝫ ꝓpter obſcuꝝ ſonū m. et aſperitatē n. cacephaton generat. ꝓpter hanc cauſam non dicimus cuꝫ nobis ſ; nobiſcum. Vel in vno ūbo. ut arrige aures pamphile. Hoc exemplū ex terencio ſumitur. Hec autē lr̄a r geminata aſperitas in eo quod ē arrige cacephaton efficit. nec ſolū in hijs cacephaton in ſupficie cōſtructōnis cernitur. ſ; et in ſenſu turpitudo quedā

ineſſe uidetur. Vñ dyomedes ait. Cacephaton eſt
nocō compōnis inuerecūdi ſuſpicio. ut arrige au
res pamphile. Nimiū callide ſignificans pamphilū
fuiſſe libidinoſum. Vnde et ſuo nomine pamphi
lus qı̄ diuiꝫ amator interptatur. Itaqꝫ p arrectas
aures arrectum thalamū atqꝫ ad libidinem patū
eum hūiſſe ſignat. ¶ Hoc alio nomine dicitur ca
cophonia. Et contrariatur ei euphonia. ut infra
dicam. Cacophonia autem ē turpis ſonus uel tur
pis fatus. Et componit̄ a cacos turpe et phonos
ſonus. Inde cacophonicus ca cum. i. male ſonans
Pleonaſmos ſm donatū eſt adiectio ūbi ſuper
uacua ad plenā ſigcōnem. ut ſic ore locuta ē
et auribus audire ſidera celi. Poterat enim ſufficē
ſi dixiſſet. ſic locuta ē. eciam ſi non addidiſſet ore
Ore enim loqmur non oculis uł aure. Et ſcias qꝫ
cum dı̄r niger coruus non ē ibi pleonaſmos ſꝫ epi
theton. Dicitur autē pleonaſmos a pleos quod ē
plenitudo. et noma quod ē nomen. Inde pleonaſ
mos. i. plenitudo uł ſupabundantia nominis. uł
dı̄r a pleo greco quod ē ſupfluum et auaricia. et o
noma quod ē nomen. qı̄ ſupfluitas auaricie nomi
nis. qꝛ ſicut auarus plus querit qꝫ ſibi ſufficiat. ſic
pleonaſmos plures dcōnes addit qꝫ ſenſus exigit.
Periſologia ē ſupuacua ūboꝝ adiectio ſine ul
la ui reꝝ. ut ibant qua poterant et qua non
poterant non ibant. Sufficeret enim dicere. Ibant
qua poterant. Nullus enim ignorat qꝫ qui uadit
in eam ptem uadit in quam facultas eundi ſuppe
tit. et ideo illud qđ adijcitur. et qua non poterant
non ibant. ſupfluū ē omnino. Et dı̄r a peri quod
ē circum et logos quod ē ſermo uel racō. Inde pi
ſologia. i. adiectio ūboꝝ plurimoꝝ ſupuacua. ut
uiuat ruben et non moriatur. qꝫ cū non ſit aliud
uiuē qꝫ non mori. uł dı̄r a periſſos quod ē ſupfluū
et logos quod ē ſmo. Inde periſologia. i. ſupfluus
ſmo. Et ſcias qꝫ pleonaſmos adiectōnem unius
ūbi. periſologia autem plurimoꝝ ūboꝝ. macrolo
gia uero longas ſentencias et res non neceſſarias
Macrologia ē longa ſentencia ꝯ comphendit
res non neceſſarias comphendens. ut legati
non impetrata pace retro vñ uenerant domū rei
ſi ſunt. hec ſentencia aput liuiū repitur. ¶ Diſtat
autē periſologia a macrologia. quia periſologia
omnino ſupuacua accumulat ūba non ideꝫ agen
te ſentencia. macrologia uero licet non neceſſaria
comprehendat. tamen nō omnino ſupuacua ūba
interſerere uidetur. Poterat enim fieri ut legati ñ
impetrata pace reuertentes nec domū retro vnd̄ ue
nerūt reuerterentur. ſꝫ ad alias ꝓpe partes regrede
rentur. Ideoqꝫ appoſitū ē retro vñ uenerūt domū
et dı̄r macrologia a macros quod ē longum et lo
gos quod eſt ſmo. quaſi longus ſermo uł oratio
Tantologia eſt uicioſa repeticō eiuſdem dcō
nis. ut egomet ipſe. ſufficiebat enim dicē ego
met uł ego ipſe. et dı̄r a tantos quod ē uacuū uł
iteꝝ et logos qđ ē ſmo. qı̄ eiuſdē uacuus uel itera
tus ſmo. eiuſdem dico ſaltē quantū ad intellectuꝫ
Eclipſis ē defectus quidam neceſſarie locutio
nis quam deſiderat pcīſa ſentencia. ut ħ. ſecū
Deeſt enim loquebatur. Item neqꝫ ab oriente ne
qꝫ ab occidente neqꝫ a deſertis montibus. ſupple pꝫ
uia fugiendi. Iſte autē defectus fit cauſa uitande
prolixitatis. ut enim longa ſentencia faſtidiū ſuſci
tat. ſic enim breuitas ſmonis moleſtiam effudit. Et
dı̄r ab e quod ē extra et clipſis quod ē lux. Quia
tunc extra lucem ponit̄. Nam eclipſis cum ꝓprie
ſit lune uł ſolis. tranſſumitur ad defectū dcōnis.
Vel dı̄r ab e quod ē extra et clipſo quod ē depo
pis. i. furari. qꝛ in eclipſi neceſſaria dcō dı̄r furata.
ſiue ut proprius loquar ſublata. uide in ſuo loco
Tapinoſis ē humilitas rei magne nō id agen
te. i. ſignificante ſententia quod demonſtrat.
ut ſi mare uocetur gurges. Vñ ūſus. Tapinoſim
facies dicatur ſi mare gurges. ut uult donatus. uł
ſm hꝫ. quando immenſitas diuina uilibus oñdit̄
ut ego ſuꝫ paſtor et ego ſum ūmis. Et dı̄r a tapin
quod ē humilitas. uł a tapinos quod eſt humile
Donatus dicit. pelli des ſtomacho cedere neſcit. pelli
des dcūs eſt achilles. a pelleo patre. Stomachum
autē poſuit pro immenſa ira uł fortitudine eius.
Tante quippe audacie fuit ut neſciret cedē. i. locū
dare hoſtibus. opponens ſe periculo intrepide. dū
ergo magna res humili uocabulo nominatur ta
Cacoſintheton ē uicioſa cō ¶ pinoſis dicī pt
poſicō dcōnum. ut ūſa qꝫ uiuentū terga faſti
gamus haſta. Vicioſa compō ē hic. qꝛ cū debuiſſꝫ
dicere. ūſaqꝫ haſta uiuentū faſtigamus terga. dix
it. ūſaqꝫ uiuentū ⁊c̄. et hoc neceſſitate metri cogē
te factum ē. Non enim iuxta rōnem metri poſſant
ſibi copulari ūſa et haſta. Et dı̄r a cacos quod eſt
malum et ſin quod ē con. et theſis quod ē poſicō
Inde cacoſintheton. i. mala et uicioſa dcōnū compō
Amphibologia ē ambiguitas dcōnis. que fit
aut p accuſ̄ caſuꝫ. ut ſi quis dicat. audio ſecu
torem retiariū ſupaſſe. Nam ħ dubium eſt utrū
ſecutor ſupauerit retiariū uł econūſo. aut fit per
cōmune ūbum. ut ſi quis dicat. criminatur catho
uadatur tullius. nec addat quem uł a quo. dubi
um enim ē utꝝ cato criminetur aliquem. uel cato
ab aliq̄ criminetur. uł utꝝ tullius trahat aliqueꝫ
ad uadimoniū. uł an ipſe trahatur. Vador ūbum
cōmune eſt. i. cauſas ago uł in cauſis agor uades
qui legaliter cauſas agunt. uadimoniū locus in q̄
cauſe agunt̄. Aut fit p diſtinccōneꝫ. ut uidi ſtatu
am auream haſtam tenentē. ħ dubium ē utꝝ ſta
tua ſit aurea uel haſta Si quis ħ uitare uoluerit
amphibologiam. ſi illa ſtatua fuit aurea diſting
uere hoc mō. Vidi ſtatuam auream deiñ haſtaꝫ
Si uero haſta fuerit aurea ita. uidi ſtatuam. deiñ
dicat auream haſtam tenentē. Et eciam fit āphi
bologia p ononima. ut ſi quis aciem dicat et nō
addat oculorū aut exercitus aut ferri. Significat
eniꝫ tria acies. Vñ uerſus. Eſt acies oculi ferri bel
li qꝫ caterua. ¶ fit eciam ut dicit donatus pluribꝫ
modis amphibologia. quos dinumerare ne lon
gum ſit non oportet. Et dı̄r amphibologia ab am
phi quod ē dubium et bole quod ē ſentencia q̄ſi
dubia ſentencia. Et continet ſub ſe equiuocacōm.
compōnem diuiſionem. Amō de figuris uideamus
Figuraꝝ tria
ſunt genera. metaplaſmus. alloteca. tro
pus. Primo de metaplaſmo. Secundo de
ſcemate ſiue alleotheca ſm donatū. Ter
cio de tropo. Quarto de allotheca ſꝫ ps uideamus
Metaplaſmus ē
transfomacō quedā recti ſolitiqꝫ ſmonis in
alterā ſpēꝫ metri ornatus neceſſitatis ue cā
Dicit̄ metaplaſmus a meta quod ē trans et plaſ
ma quod ē forma. Inde metaplaſmus. i. transfor
macō. qꝛ ūbū uł ſillaba uł eius accīntia de ꝓpia po
ſitione in aliam transformatur.

Species metaplaſmi ſ donatū ſunt xiiij. ſcili3
protheſis. epentheſ. pagoge. affereſ. ſincopa
apocopa. extaſ uel extheſ. ſiſtole. diereſ. ſinereſis.
uel epiſinalimpha. ſinalimpha. elipſ. antiteſ. me
tateſis. Hic nota ꝙ metaplaſmus fit in dictione.
ſicut barbariſmus cuius ut dixi xiiij ſunt ſpecies
Et fit tripliciter. ꝑ addicionem. ſubtractionem. et
tranſmutacionem Cum fit ꝑ addicionem. hꝫ tres
ſpēs. ſm pncipium. medium et finem. ſci3 prothe
ſim que fit ꝑ addicionem in pncipio. Epenteſim.
que fit ꝑ addicionem in medio. pagogen. que fit
ꝑ addicōnem ad finem. Item fit ꝑ ſubtractione3
et ſic habꝫ tres ſpecies contrarias dictis tribꝫ. Pri
ma ē affereſiſ ſubtractō a principio dcōnis ꝓthe
ſi contraria. Secunda ē ſincopa. que eſt ablacō de
medio dcōnis. epentheſi contraria. Tercia ē apoco
pa abſciſio de fine. contraria pagoge. et ſic habe
mus ſex ſpecies. Item fit ꝑ tranſmutacōne3. et ſic
habet octo ſpecies ut patebit. et ſic ſunt xiiij ſpe
cies in vniuſo

Protheſis eſt appō quedā
ad pncipiū dcōnis lrē uľ ſillabe. ut gnato ꝓ
nato et retulit pro tulit. ſic enim dicebant antiqui
Et dr a prothos et theſis. Nam ut dicit hug. The
ſis quod eſt poſicō componit̄ cum ꝓthos quod
eſt pmū et dr protheſis qͥ prothetheſis. i. prima
poſicō. ſcꝫ addicō lrē uľ ſillabe in principio dictio
nis. Vel protheſis dr a pros quod ē ad et theſis
quod eſt poſitio. Inde protheſis id eſt appoſitio

Epentheſis eſt appō ad mediū dcōnem lrē uľ
ſillē. ut reliqas danaū. pro reliquas. et indu
pator pro imparor. Hec enim in metro heroyco
aliter ſtare non pñt. Hec a quibuſdā dr epenthe
ſis. a quibuſdam parentheſis. Et dr epentheſ ab
epy quod ē ſupra et theſis poſicō. Inn̄ epentheſis
.i. ſuppō lrē uľ ſillabe in medio dcōnis ſm hugu
cōnem. Vel dr ab epen quod ē inter uľ medium
et theſis poſicō. quaſi poſicō diccōnis facta in me
dio uľ quaſi interpoſitio. vnde grecismus. Signat
epen medium quod monſtrat epentheſis ipſa.

Paragoge eſt appō quedam in fine dcōniſ lrē
uľ ſillabe. ut magis pro magi. poteſtur pro
poteſt et amarier pro amari. et pt contingere in
ſillabica adieccōne. ut huiuſce pro huius. Hanc a
lij ꝓparaleſim appellant. et dicit̄ a para quod eſt
iuxta et gogos ductio uľ additio. quaſi ductio uľ
additio facta circa finem dictionis.

Afferesis ē ablatio a pncipio dcōnis. contraria
protheſi. ut temno ꝓ contemno. et mitte ꝓ
dimitte. et dr a fares quod ē diuiſio. Et inn̄ h̄ affe
reſis. quaſi a capite diuiſio. i. ſubtractio lrē uel ſil
labe in pncipio dcōnis a naturali quantitate ſm
hug. Et ſcribitur per f uľ ph. Vel auferesis dr ab
auferendo. Et ſcribitur ſic per au. uide in ſitus.

Sincopa ē ablatio de media dcōne lrē aut ſilla
be. contraria epentheſi. ut audacter ꝓ auda
citer. et cōmorit ꝓ commouerit. et dr a ſin quod
eſt con et copos quod ē ceſio. Inde ſincopa. quaſi
de medio ceſio. Vel ut dicit hug. Cope grece Lati
ne ceſio dr. et componitur cu3 ſin quod ē con et
dr ſincopa. i. ſubtractō litere uel ſillabe de medio
dcōnis. qͥ conciſio. i. cōmunis ceſio. Illud eni3 qd̄
eſt inter pncipium et finem cōmune eſt ipſis. qn̄
autem ſincopa debet fieri in ūbiſ et qn̄ non ſupra
dixi in iij pte de ptentis tercie coniug. ubi deter
minaui de ūbis deſinentibꝫ in eo. et ibi uide

Apocopa ē ablacō de fine dcōniſ lrē uľ ſillabe
contraria pagoge. ut achilli pro achilliſ dicit̄. mo
iſi pro moiſis. et fac ꝓ face. Et dr ab apos quod
ē retro. et copos quod ē ceſio. Inde apocopa de fi
ne ceſura. Vel ſm hug. cope quod eſt ceſio cōpo
nitur cū apo quod eſt de et dicitur apocopa. i. de
ciſio. quaſi deorſum ceſio. i. ſubtractō litere uľ ſil
labe de fine. Inde apocopo apocopas.

Extaſis ē extenſio lrē uľ ſillabe contra naturā
ūbi. ut ytaliam fato profugas. cū ytalia cor
pma ſillaba dici debeat. que dyaſtole a quibuſdā
dr. Diaſtole autē dicitur a dya quod ē diuiſio uľ
diuidens et ſtolos quod ē miſſio. q̄ cum dcō bre
uis vnū tempuſ habeat. mittit illam in duo tem
ꝑa producendo. Vel extaſ ē productio ſillabe na
turaliter bꝛuis. et interptatur extenſio. et dr ab ex
quod ē extra et ſtaſis quod eſt ſtatus. quaſi ex
tra ꝓpum ſtatū poſicō. Et dr extaſis extenſio ſil
labe. q̄ bꝛuitas extenditur in longitudinem. Qui
dam dicūt extheſis ab ex et theſis quaſi ext̄ ſuā
pōnem. Extheſis ꝑ e quidam dicunt. Et eſt idem
quod ab alijs dicitur extaſis per a.

Siſtole ē correpcō ſillabe naturaliter longe. cō
traria extaſi. q̄ ſicut extaſis producit bꝛuem
ſillabam. ita ſiſtole corripit longam. ut aquoſus
orion. cū orion producte dici debeat. et apud cato
nem. Hoc uide ne rurſus leuitatis crimine damnes
Vltima eni3 huius ūbi uide corripitur cū ſit ſecū
de coniugacōniſ et produci debeat. ut uult magiſ
ter bene. Vel pt dici ſ quoſdam ꝙ olim fuit ter
cie coniugacōnis. uido uidis. Et dr ſiſtole uel ſiſto
la a ſin quod ē con et ſtolos quod eſt miſſio. q̄
ibi duo tempa que habꝫ ſillaba longa mutantur
in vnū tempus quod habet ſillaba bꝛuis. uľ dr a
ſin quod ē ſimul et ſtolaſ quod ē curtacō. quaſi ſi
mul curtacō. Vel pt dici a ſin quod ē ſine et telō
quod ē longum. qͥ ſine ſua ꝓpria elongacōne.
Hic nota. ꝙ ſiſtole qn̄qꝫ fit ꝓpter liqueſcentiam
ſequentis lrē. ut apud oraciū. Regiſ opus ſteriľ q̄
diu palus apta q̄ remis. Liqueſcit enim s ultima
huiuſ nominis paluſ in ſcanſione metri. Quod et̄
fit apud cathonem. Quod noſti factū non rcē no
li ſilere. Et ideo dirimo et diſertuſ corripiūt pmas
que ſunt naturaliter longe. q̄ dirimo componit̄
ex di et emo. et diſertuſ ex di et ars. De h̄ dixi ſu
pra in prima pte. ubi egi de s quomodo liqueſcit

Dieresis ē diuiſio ſillabe vnius in duas facta
ut apud ouid. Tercia poſt illū ſucceſſit aene
a proles. Et apud oracium. Niueſ q̄ Deducunt io
uem nūc mare nūc ſilue. Hic enim ſilue ē triſſilla
bum. ut pe dicit in pmo minore. Sic fit dierſis
qn̄qꝫ in hoc datō huic. Vn̄ proſper. Non tempus
non ſexuſ huic non cauſa reſiſtit. Qn̄qꝫ in hoc da
tiuo cui. ut apud albinum. Ille cui cerniſ capitolia
celſa triumphis. Qn̄qꝫ fit in ūbō. ut apud ouidiū
Accipe pompei deductum carmen ab illo. Na3 pō
pei debet eſſe biſſillabum ꝓprie. Per hanc eciam
figuram ſumitur biſſillabe uľ triſſillabe h̄ nomen
dij. quod ē monoſillabū in illo caſuali uſu. Scri
be dij lege dij ſi uis urbanuſ haberi. Et dr dieri
ſis a dya quod ē duo et ereſis diuiſio. quaſi vni
uſ in duo diuiſio. Et ſciaſ ꝙ diereſiſ ē ſillabe diui
ſio cū ſit dyptongata. ut amae. longae. aulai. lon
gai. Et dr potiuſ aulai ꝙ̄ aulae. quia tūc n̄ poſſꝫ
produci ſi adderetur e. cū eſſet uocaliſ an̄ uocale3
que corripitur in latinis. ſ; additur y uocalis gre
ca. et ita producitur a. q̄ apud grecos uocaliſ pro

ducitur ante uocalem. ſiue nō ſit dyptongata. ut
iambus iaſon triſſillaba.

Sinereſiſ ē conglutinacō duaꝝ ſillabaꝝ in unā
facta. contraria dyereſi. ut eripedem pro aeri
pedem. et deſt pro deeſt. Vn̄ lucanus. Non deſt ꝓ
lato ieiunus uenditor auro. Nam in ſcanſione dī
dum ē deſt pro deeſt. et dinde pro deinde. Et dī a
ſin quod ē ſimul et ereſis diuiſio. quaſi ſimuł diui
ſa. Vel dī a ſin quod ē con et ereſis quod ē diui
ſio. eo ꝙ prius diuiſa coniūguntur. uł dī a ſinere
ſo ūbo quod ē glutino nas. ꝗ due lr̄e uocaleſ ſine
ſillabe conglutinanꝰ in unaꝫ. ꝭ
diptongo uł due ſillabe conglutinanꝰ in unaꝫ. ꝭ
alio nomine epiſmalimpha dī. eo ꝙ ibi uocalis
abijci uideatur. uide in ſuo loco.

Sinalimpha eſt abiectio uocalis in ſcanſione
metri de fine dcōniſ cū ſequens dcō incipit a
uocali. ut apud iuuenalem. Semꝑ ego auditor tā
tum nunꝗ̄ ne reponam. o enim abijcitur. et hoc
ꝓpter elegantiam ut tollatur hyatus. et ſic inou
at ornatum. Vn̄ licite pt̄ fieri. et maxime in lon
go ope. ſicut patet in libriſ poetaꝝ. qui frequenꝰ
hac utunꝰ. Contrariū uero ipſius ualde uitanduꝫ
ē. ſcꝫ qn̄ non abijcitur uocalis. et raro inuenitur
a poetis. Et ſcias ꝙ aliquando ſinalimpha in pro
ſa obſeruatur. ut ſummope. magnope. Et dicitur
ſinalimpha qͥ condelecō. deriuatur a ſinalimpho
ūbo. quod ē compoſituꝫ a ſin quod ē con et lim
pho quod ē deleo. uł dī a ſin et limpha quod eſt
aqua. Jn̄ ſinalimpha. i. colliqueſcentia. Vel ſm̄ a
lios. limpha ē quidam humor uł ſpuma in fron
te canū. qua diſperſa ꝑ caput inſaniunt. et in rabi
em ūtunꝰ. Et dī a limpha liquore. ꝗ ad modū
illius diſcurrit. et componitur cū ſin quod eſt con
et dī ſinalimpha. i. curſus duaꝝ uocaliū in diuer
ſis ſillabis et diuiſis dcōnibus poſitaꝝ cum colliſi
one alterius. et dī ſinalimpha quaſi liquoꝝ com
mixtio. ꝗ ſicut ubi duo liquoreſ coniūguntur ſoli
unuſ ſuam ſubam amittit. ſic ubi fit taliſ uocaliū
conſimiliū cōmixtio. ſolet una amittere ſonum ꝙ̄
tum ad metꝝ. Et dī ſinalimpha a quibuſdam ſi
nereſis. a quibuſdam uero colliſio.

Elipſis uero ē cum in ſcanſione abijcitur con
ſonans cum pcedente uocali. qn̄ ſequenſ dcō
incipit a uocali. Et hoc fit frequenter in hac lrā
m. ut apud oraciū. Omnibus hoc uiciū eſt canto
ribuſ inter amicos. Qn̄ꝗ fit in hac lrā s. ut apud
catonem. Succeſſos indignos noli tu ferre moleſ
te. Qn̄ꝗ abijcitur ſine uocali. ut apud oraciū. Re
gis opus ſteriliſꝗ diu paluſ aptaꝗ remis. Abijcꝰ
enim s finalis de hoc nomine palus ut fiat breuis
ꝓpter ſequenteꝫ uocalem. et ſic excuſatur illud ca
tonis. noli ſilere. Vnde frequenter fiebat olim in
hac lrā s elipſis. ꝗ s ſonū habet ualde facilem et
quaſi ſibilantē. et multociens liqueſcit. Jteꝫ ſcias
ꝙ m qn̄ꝗ eciam in proſa abijcitur in pronūciati
one. ut arcūago. ſcribitur enim ibi m ſꝫ non ꝓfer
tur. qđ fit ne uideatur ſillabicari cū ſeqn̄te uoca
li. et ꝓpter ſonū difficilem. ꝗ ſonus eius termina
tur clauſis labijs. ſꝫ ſtatim oportet labia apiri. ꝓp
ter ſequentē uocalem. Apud auteꝫ antiquiſſimos
non abijciebatur m ſequente uocali in ſcanſione.
ut eſt illud ennij. milia miliū octo. Qn̄ꝗ tamen
aſpiracō accipitur pro lrā. et tūc m non abijcitur
ſꝫ ſillaba cuiuſ ipſa ē finalis pōne producitur. ut a
pud theodoluꝫ. Nec cuiꝗ̄ hominū dedit indagare
ſepulcꝝ. ſꝫ hoc mō tempe non licet. fiebat et in a

liis conſonantibuſ olim elipſis. ut in b. quod uirgꝰ
abijcit de hoc nomine ſabburra. ut ſit breuis. produ
cit etenim primam poſitione. Fluctu iactante ſab
burra. Similiteꝛ ſubtraxit unū p de hoc nomine
juppiter. ut eſt illud. Mercurius iupiter neptunus
Jtē J conſonans freqn̄ter ſubtrahitur de his ūbiſ
abijcio. ſubijcio. cauſa corripiendi pimaꝫ. in quibꝫ
omnibus poſſumus dicere ꝙ ſit ſincopa uł elipſ
Secundū autem donatū. elipſis ē conſonantiū cū
uocalibus ad ſe concurrentiū quedam difficiliſ ac
dura colliſio. ut multū ille et terris iactatus et al
to. Et dī ſm̄ quoſdam ab elido dis. uel dī ab en
quod ē in et lipſis quod ē defectus. quaſi interioꝛ
defectus. Et nota ꝙ ꝑ has duas ſpecies. ſcꝫ ſina
limphe et elipſis defendunꝰ omnes hyatuſ et me
taciſmi. qui in metro fiunt et non uicō deputenꝰ.

Antitheſis eſt lrē pro lrā poſicō. ut olli pro illi
et impete ꝓ impetu. et fit cauſa ornatuſ tm̄
Greciſmus autem dicit. Antitheſis fit ſi ſedet ordi
ne ſillaba uſa. ut diſplicina pro diſciplina. Et dici
tur ab anti quod ē contra et theſis poſitio. quaſi
unius litere pro alia poſitio.

Metatheſis ē tranſpō lraꝝ in alienū locum. ꝑ
te nulla tamen ex dcōne ſublata. ut euandre
pro euander. et hoc fit cauſa neceſſitatis. Vn̄ oui.
Agnoſcens in me frater meliagre ſororem. Nam
ſi dixiſſet meleager non fuiſſet uſus. Dicitur aūt
metatheſis a meta quod ē trans et theſis poſitio
Vn̄ metatheſis. i. tranſpō lrē. Predcē metaplaſ
mi ſpecies in hijs uſibus continenꝰ. Protheſiſ ap
ponit. caput aufereſiſ ꝗ recidit. Sincopa de medi
o tollit quod epentheſiſ auget. Aufert apocope fi
nem quem dat pagoge. Quam natura iubet pro
ducere ſiſtole curat. Extaſiſ econtra producit cor
ripienda. Sinereſiſ faciet duo ſi iungunꝰ in unum
Diereſim reddit ſillaba facta due Elipſis necat m
ſꝫ uocalem ſinalimpha Metatheſis tenere iubꝫ an
titheſis canit olli

De ſcemate amodo ſiue allotheca ſm̄ doctri
nam donati uideamus Nam in fine iſtius
quarte ptis uidebimus de allotheca ſꝫ doc
trinam pō Scias ergo ꝙ allotheca. i. aliena poſi
cio dī ſcema a donato Et inſcemalexeos et ſcema
dyanteos dr̄r ab eodem Et nota ꝙ metaplaſ
mus eſt remediuꝫ contra barbariſmum. ſꝫ ſcema
ē remediū contra ſoloecaſmū. Scema latine inter
ꝑtatur figura Et ē figura ſm̄ pſcō que fit in ūbiſ
uel ſentencijs ꝑ uarias dcōnum formas ꝓpter elo
quij ornatū. Secundū donatuꝫ due ſunt eius ſpēs
ſcꝫ ſcemadianteos. quaſi ornatus ſententie. et ꝑti
net ad oratores uł retores. Scema namꝗ figura
uł modus loquendi dī. dyanteos grecus gtīſ eſt
et latine ſonat ſentencie. et de iſta nichil ad pn̄s
Item ſcemalexeos id eſt ornatus uerboꝛuꝫ uł
dcōnum. et ptinet ad grammaticos. lexeos gtīs
grecus ē. et latine ſonat dcōnis. vn̄ ſcemalexeos.
i. figura ūboꝝ uł dcōnis. Huius auteꝫ ſꝫ donatū
multa ſunt ſcemata. tamen ex omnibus neceſſa
ria fere ſunt xvij. quoꝝ hec ſunt nomina. prolen
ſis. ʒeuma. ypoʒenſis. ſilenſ. anadiploſis. anapho
ra. epanalenſ. epiʒenſis. panomaſia. ſceliſonoma
ton. panomeon. omoeproton. omoeteleuton. poli
ptoton. yrinos. poliſintheton. dyaliton uł aſinthe
Prolenſis eſt pſumptio reꝝ ordine ſe ton
ſecutaꝝ. ſicut infra plenius dicam. cum agam
de allotheca.

Zeuma ē vnius ūbi concluſio diūſis clauſulis
apte coniūcta ẜ donatum. In doctrinali ceraꝫ
ſic dr̄. Zeuma fit ūbo ſi plurima clauſeris vno. ut
hympnus xp̄e tibi laus tibi gloria detur. De hoc
plenius dicam infra ubi determinabo de allotheca
Ypozenſis ē figura ſupiori ℂ ẜm priſcianum
contraria. ubi diūſa ūba ſingul' quibuſq; clau
ſulis ꝓprie ſubiunguntur. Sic regem adijt et regi
memorat nomenq; genuſq;. Dicitur ypozenſ ee
contraria zeumati. qꝛ quod zeuma facit vno ūbo
iſta diūſis pagit. habet quoq; vnūquodq; ūbum
ſuā clauſulam. ut regem adijt regi memorat. vn̄
ẜm quoſdaꝫ dr̄ ab ypos quod ē contra. et zeuma
quaſi contraria zeumati. ut uult donatus ℂ Beda
uo dicit ꝙ qn̄ ūba uel ſentencie ſingulis qbuſq;
clauſulis adiunguntur fit ypozenſis. ūba. ut ūtu
tem terribilium tuoꝝ dicent et magnitudinē tuā
narrabunt. memoriam abundancie ſuauitatis tue
eructabunt. et iuſticia tua exultabunt Item illud
apli ad corinth̄. Siue ꝓphecie euacuabuntur. ſiue
lingue ceſſabunt. ſiue ſciencia deſtruetur. ſentencie
ut Si conſiſtant adūſum me caſtra. non timebit
cor meum Et ſi exurgat adūſum me prelium In
hoc ego ſperabo. ẜm doctrinale uo fit. qn̄ plura
ūba adduntur uni ſuppoſito. ut nos mundet. nos
ornat. nos ſaluet gracia xp̄i. Et dr̄ ẜm hugucōnē
ab ypos quod ē ſub et zenſis dcō. Vn̄ ypozenſis
quedam figura ubi ſingul' ſenſibus propria vnicu
iq; clauſula ē. Vel ẜm alios. ypozenſis dr̄ ab ipos
quod ē ſub et zenſis iunctura ſiue iunctio. vn̄ ipo
zenſis. i. ſubiūctio. qꝛ ſubiūgit ūbuꝫ vnicuiq; clau
ſule. ut vinum letificat. ſuperbia inflat. iracundia
inflamat. Rapacitas inquietat.

Silenſis ē diſſimiliū clauſulaꝝ ꝑ vnum ūbuꝫ
conglutinata concepcō ẜm donatū. ut hic. illi
us arma hic currus fuit. De hoc plenius dicā ubi
agam de allotheca ẜm priſtianum.

Anadiploſis ē quando ab eodem quo vnuſ ū
ſus finit alius incipit. Vnd̄ dicit donatus. A
nadiploſis ē congeminacō dcōnis ex ultimo loco
ꝑcedentis ūſus et principio ſequentis. ut ſequitur
pulcherrimus aſtur. Aſtur equus fidens. Et in p̄s
Stantes erant pedes noſtri in atrijs tuis hieruſa
lem. Hieruſalem que edificatur ut ciuitas ꝛc̄. doc
trinale uult ꝙ fiat qn̄ ubi incipit ſillā vnius pe
dis ibidem incipit alia. ut pſallite deo nr̄o pſallite
pſallite regi nr̄o pſallite Et dr̄ ab ana qd̄ eſt ſur
ſum et diploſis quod ē duplicacio. quaſi ſupioris
ūſus duplicacō. ul' quaſi iteꝝ duplicacō. Vel dici
tur ab ana quod eſt re et diplon quod ē plica. qi
replicacō. qꝛ dictio replicatur. et ē idem cū colore
rethorico qui dicitur conduplicatio

Anafora ē repeticō ul' relacō eiuſdem dcōnis
ꝑ pn̄opia pluriū ūſuum. ut. Nate mee uires
magna potentia ſolus. Nate patris ſummi. Et p̄s
Dn̄s illuminacō mea et ſalus mea quem timebo
Dn̄ſ protector uite mee a quo trepidabo. Vel ẜm
doctrinale fit. qn̄ diūſe clauſule continue ab eadeꝫ
incipiunt dcōne. ut xp̄us mūdauit xp̄us nos pu
rificauit. Vel. Te colo. te laudo. te glifico tibi plau
do. Item. Tu dn̄s tu uir tu michi frater eras. Item
Vox dn̄i in ūtute uox dn̄i in magnificentia uox
dn̄i confringentis cedros. Et dr̄ ab ana quod eſt
ſurſum et foroſ quod ē ferre. Jn̄ anaphora quaſi
vnius ūbi ul' dcōnis relacō. qꝛ quod ſurſum ē dic
tū iteꝝ fertur. Vel dr̄ ab ana quod eſt re et foros
quod ē ferre quaſi relatio. et uocatur in coloribꝫ
rethoricis repetitio.

Epanalenſis ul' epinalenſis ē ẜmonis in pn̄ci
pio ūſus poſiti eiuſdem in fine replicacō ul'
repeticō. Vn̄ doctrinale. Principio finem facit epy
nalenſis eundem. ut. Multa ſup priamo rogitans
ſup hectore multa. Item. Nobis grata prius non
ſunt mō congrua nobis. Item. Deus quis ſimilis
erit tibi ne taceas neq; compeſcaris deus. Et paul'
Gaudete in dn̄o ſemp iteꝝ dico gaudete. Et Iuue
nalis. Creſcit amor numi q̄tū ipſa pecunia creſcit
Et dr̄ ab epy quod ē ſup̄ et ana quod ē re et len
ſis quod ē ſumptio. Jn̄ epynalenſis. i. ſupioris dic
tionis reſumptio. Et uocatur a tullio conduplica
tio. Et eſt color rethoricus.

Epizenſis ē eiuſdem ūbi in eodem ūſu ſine ali
qua dilacōne congeminacō. ut me me. Item
conſurge conſurge. Item in euangelio math̄. Hie
ruſalem hieruſalem que occidis ꝓphetas. Itē p̄s.
Viuens viuens ipſe confitebor tibi. Item yſ.
ſolamini conſolamini popule meus. Et dr̄ ab epi
quod ē iterare et zenſis quod ē coniūctio. qi itera
ta coniūctio. ul' dr̄ ab epy quod ē ſup̄ et zenſ qd̄
ē duplicacō. in̄ epyzenſis quaſi ſupioris dcōniſ du
plicacō. In hoc autem differt epizenſis ab epana
lenſi. qꝛ epanalenſis habet multa ūba in medio.
ut creſcit amor numi quantū ipſa pecunia creſcit
Epizenſis uero nullum ūbum habet in medio. ſꝫ
ſine mora idem repetitur ut me me. aſſum qui fe
ci me me conuertite ferrum.

Paranomaſia ē quotienſcumq; de nomine ali
quo efficitur nomen. ueluti quedaꝫ denomina
tio. ut terencius in comedia. Iam inceptio ē amē
tiū ſꝫ amentiū ẜm donatū. Vel ꝑanomaſia eſt ẜm
quoſdam. qn̄ due ul' pluref dcōnes ponuntur hn̄
tes vnū pn̄cipium ul' eundem finem. ita ꝙ ſigni
ficent diūſa. ut. Curia curaꝝ genitrix nutrix miſe
roꝝ. Beda autem dicit. paranomaſia. i. denomina
tio dr̄. quotiens dcō pene ſimilis ponit' in ſignifi
cacōne diuerſa. mutata uidelicet lrā ul' ſillā. ut in
p̄s xxj iuxta hebicaꝫ ueritatem. in te confiſi ſunt
et non confuſi. Et paulus. uidete malos operios
uidete conſciſionem. Nos enim circūciſio qui ſpū
deo ſuimus. Et dr̄ ẜm hug a para. i. iuxta et no
ma quod ē nomen. Inde h̄ ꝑanomaſia. i. in ſigni
ficacōne diuerſa dcō pene ipſa. ut abire aut obire
te conuenit. i. exulem fieri aut mori. Item non cu
ras uera ſꝫ era. Vel dr̄ a para quod ē ad et noma
nomen. Jn̄ ꝑanomaſia. i. agnominatio. qꝛ ſic ē ibi
agnominacō uocat' a tullio tal' color rethoricus

Sceſiſonomaton ẜm bedaꝫ ē multitudo nomi
nū coniūctoꝝ diūſo ſono vnā rem ſignifican
tiū. Vt in yſaia. Ve genti peccatrici populo ğui
iniquitate ſemini nequā filijs ſceleratis. Et in p̄s
Peccauimus cū patribus noſtris iniuſte egimus
iniquitatem fecimus. Vel ẜ alios ſi dicam. Nubi
la nix grando procelle fulmina uenti. Et dr̄ a ſce
ſis quod ē multitudo et onomaton quod ē nomē
Jn̄ ſceſiſonomaton quaſi multitudo nominū. Vel
dr̄ a ſceſis quod ē multitudo et onoma quod eſt
nomen. et theſis quod ē poſitio. quaſi poſitio no
minum inſimul poſitorum.

Paranomeon eſt cū ab eiſdeꝫ literis multa in
choant ūba. ul' ſumunt'. ut o tite tute tante.
tibi tanta tiranne tuliſti. tute id ē tuipſe tanta tibi
Itē machina multa minatur maxima muris. Itē

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

in pͤs. Benedixímus uobis in domo dn̄i deus do
minus. Item ſm ſimilitudinem ſerpentis. ſicut aſ
pidis ſurde. rc̄. Item. uitat vim ūgo uirilem. et dr̄
a para quod ē coniūctio uł ad et onomen quod
ē ſimile. quaſi aſſimilacō uel coniūctio ſimiliū. Et
ſcias ꝙ hoc ſcemate raro utendum ē. ne eiuſdem
litere aſſidua repeticio faſtidium generet.

Omoeptoton ē cum in ſimiles caſus exeūt ū
ba diuiſa. ſicut apud enniū inuenitur. meren
tes flentes lacrimantes et miſerantes. ſm donatū
Vel ſm bedam. omoeptoton ē cum diuiſiſ caſibꝫ
uariatur orō. ut apl'us dicit ad romanos. Qm̄ ex
ipſo et p ipſum et in ipſo ſunt omnia. ipſi gloria
in ſecula. Et in pͤs. Niue dealbabunt in ſelmō mō
tem dn̄i montem uberem. mons coagulatuſ mōs
pinguis. ut quid ſuſpicamini montes uberes mōs
in quo beneplacitum ē deo habitare in eo. Et dici
tur ab omos quod ē vnū uł ſimile et protoſ qd̄
ē caſus. quaſi vniformitas uł ſimilitudo caſuū. uł
dr̄ ab omoe quod ē ſimile et protos quod eſt ca
ſus. quaſi vniformitas uł ſimilitudo caſuū. uł di
citur ab omoe qd̄ ē ſimile et protoſ quod eſt ca
ſuale. Inde omoeptoton. i. orō uel dcō ſimiliū ca
ſualiū. Vel ſm hug. omos quod ē vnū componi
tur cū protos quod ē caſuſ et dr̄ omoeptoton. cū
plura nomina p vnū caſum denotantur. ut. Sꝫ ne
qꝫ currentem ꝟ nec cognoſcit euntem. Tollentē qꝫ
manū ſaxumqꝫ in mare mouentē. Vel ſm hugu
cōm. Omoeptoton uł omoptoton ē cū vno mō
plura ſumuntur ūba. ut abijt. abceſſit. euaſit. eru
pit. Item. cantate. exultate. et pſallite.

Omoeteleuton ē cum ſimili mō dcōnes pluri
me finiunt. ut eos reduci ꝙ relinqui. deuehi
ꝙ deſeri malui. Et fit ꝓprie in ūbis. Vt abijt. ab
ceſſit. euaſit. erupit. ut uult Iſyd. Inter omoepto
ton et omoeteleuton ſm quoſdam hoc diſtat. ꝙ
omoeptoton ē quotiens in ſimiles caſuſ ūba diu
ſa exeunt. ut merentes rc̄. Omnes enim illi caſus
acti ſunt. Omoeteleuton uero dr̄ qn̄ plurima uer
ba vnam hn̄t et ſimilem clauſulā. ut reduci ꝙ re
linqui rc̄. Alij dicūt ꝙ qn̄ duo uſus uł due clau
ſule medietatē uſuū in fine ſibi cōniuant. ut ſunt
uſus leonini et caudati et concatenati. Beda uero
dic ꝙ omoeteleuton ē quotiens media et poſtre
ma uſus ſiue ſentencie ſimili ſillaba finiuntur. ut
in eccleſiaſte. meliuſ eſt uidere qd̄ cupias ꝙ deſide
rare quod neſcias. Item melius eſt a ſapiente cor
ripi ꝙ ſtultoꝝ adulacōne decipi. Hac figura poe
te et oratores ſepe utunt. Poete h̄ mō. Peruia di
uiſi patuerunt cerula ponti. Oratores uero ita. be
atus iob deo celi et ſibi cognitus in tranquilitate
ad nr̄am noticiam pducendus tactuſ eſt ūbere. ut
odorem ſuaꝝ uiriū tanto largius ſpargeret quāto
more aromatū meliuſ ex inceſſione fragrat. Quo
ſcemate ipſe qui hoc dicit btūs papa greg ſepiſſi
me uſuſ fuiſſe repitur. Et dr̄ omoeteleuton ab o
moe quod ē ſimiliū et teleuton quod ē finis. qſi
conſimiliū finis. Nam telos grece latine finis uel
terminus dr̄. Vel ſm quoſdam dr̄ omoeleutos. et
tūc dr̄ ab omos quod ē vnū et leutos quod ē fi
nis. quaſi habens vnum finem.

Poliptoton ē multitudo caſuum uarietate diſ
tincta. ut litora litoribus contraria fluctibus
vndas. Et ſcias ꝙ poliptoton grece latine dr̄ mul
titudo caſuū ubi multi caſus ponuntur ꝟ diuiſi. ut
in predcō exemplo. litora litoribuſ Ecce litora eſt
accūs. et litoribus dtūs. Et ſm hug componitur
a polis quod ē pluralitas et ptotos caſus. Iñ po
liptoton. Pluralitas caſuū. cum ſcꝫ diuiſis caſibus
ſentencia uariatur. ut apud pſium. Ex nichilo ni
chil in nichilū nil poſſe reuti. Et uocatur in retho
rica traductio. quidam color rethoricus eſt.

Yrmos ē ſeries orōnis uł conſtructō tenorē
ſuū uſqꝫ ad ultimū ſuans. ut apud ūgilium.
Principio celum ac terras camposqꝫ liquenteſ. Lu
centēqꝫ globū lune. titaniā aſtra ſpūs intus alit. ſm
donatū. Beda uero dicit. Irmos. i. conuenientia dr̄
qn̄ ſeries orōnis tenorem ſuū uſqꝫ ad ultimū ſer
uat. Nulla uidelicet alia uł cauſa uł pſona mutata
ut in pͤs. Deus in nomine tuo ſaluū me fac et ce
tera. uſqꝫ dum ait. Et non ꝓpoſuerūt deum ante
conſpectum ſuū. Orat enim ꝓpheta ut auxilio do
mini ſaluatoris ab hoſtium inſecucōne liberetur.
Et ſcias ꝙ yrmos ē longa conſtructōnis ſuſpen
ſio. ut apud autores ſepe inuenitur. Et dr̄ irmos
quaſi ſirmos. a ſiren quod ē tractus. Nam ut dicit
hug. A ſirmos quod ē tractus dr̄ hoc ſirma atis.
. i. cauda ueſtis feminaꝝ. ſirma eciam dr̄ longa ſe
ries orōnis tenorem ſuū uſque ad ultimū ſeruans
Secundū autem hug. Irmos ē ſentencia continua
te orōnis. tenorem ſuū uſque ad ultimuꝫ ſeruans
Irmos interptatur ſuſpenſio. Et differt yrmoſ ab
yperbaton. ꝙ yrmos ordinem ſeruat. yperbaton tur
bat. et ideo yrmos continetur ſub ſcemate. yperba
ton ſub tropo

Poliſintheton ē multis an nexa coniūctionibus dcō. ut matreqꝫ pater
qꝫ nepoſqꝫ. Item in pͤs. Dn̄s conſeruet eum et uiui
ficet eum. et beatū faciet eum in terra. et non tra
dat eum in animā inimicorū eius. Et dr̄ a polis
quod ē pluralitas et ſin quod ē con et theſis qd̄
ē poſicō. quaſi hn̄s plures compōnes. i. coniūctio
nes. Vel dr̄ a polis quod ē pluralitas et ſintheto
compō. ſcꝫ qn̄ plures ꝙ due orōnes coniūguntur
in vnam. quaſi plus ꝙ ſintheton. ut dicit hugu
cio. Et eſt contraria dyaliton.

Dyaliton uł aſintheton ē contraria poliſinthe
ton. Et fit ſm donatū. quando ſine coniūctio
nibus pūctatim proferunt dcōnes. ut ite. ferte ci ꝓ
to ferꝝ. date tela. impellite remos. Item. Iubilate
deo omnis terra. pſalmū dicite nomini eius. date
gloriā laudi eius. dicite deo rc̄. Et quē tra pōtus
ethera. colunt. adorant. pdicant. Et dr̄ a dia quod
ē dis et liſ diuiſio. quaſi diſſolutio orōnum. ut fer
ro. fame. peſte. periſti. Et dr̄ dyaliton contra po
liſintheton. ꝙ ſicut illa plures habet coniūctōnes
ita iſta non habet aliquam. Et ut dicit hug. Dya
componitur cū liſis quod ē ſolucō et dr̄ dialitos
uł dyaliton. quaſi diſſolucō. ſcꝫ pluriū orōnū ſine
coniūctione prolacō. qn̄ uidelicet vna orō per ſub
tractōnem coniunctōnuꝫ diuiditur in pluręſ ꝙ in
duas. Si uero diuidatur tantū in duas dr̄ figura
illa aſintheton ſm hug. Donatus non facit diffe
tiam inter dialiton et aſintheton. Et habꝫ figura
tres formas quā poliſintheton. Siquidem aut e
qualia aut ſimilia aut contraria diſiungit ſic poli
ſintheton. aut contraria aut ſimilia aut eq̄lia con

Aſintheton idem ē quod dialiton ſm iūgit
donatū. Et dr̄ ab a quod ē ſine et ſin quod ē
con et theſis poſicō uł iūctio. i. ſine coniunctione.
et dicitur in coloribuſ articulus. Hug uo dic. Sin
theton componitur cum a. quando ſcilicet. vna o
ratio diuiditur in duas orationes.

Sintheron ut dicit hug. dr̄ a ſin quod eſt con
et theſis quod ē poſicō. Inde ſintheron que
dam figura. qn̄ ſcz due orōnes coniūgunt̄ in vnā.
Antitheron ponitur ab yſid̄ in libro ethymo
logiaꝝ et non a donato. et ē cum fit quando
contraria contrarijs opponunt̄ et ſentencie pulch
tudinem reddunt. ut illa. frigida pugnabant ca
lidis humentia ſiccis. Mollia cum duris ſine pon
de hn̄tia pondus. Et dr̄ ab anti quod eſt cont̄ et
thetō quod eſt poſicō. quaſi contraria poſicō. vn̄
a tullio uocatur hec figura contrariū. Doctrinale
rio ubi agit de coloribus rethoricis dicit. Verba ꝑ
antitheron rn̄dent ultima ꝑmis. Sunt daniel noe
iob caſtus rectorꝗ maritus. uide in antitheca.

Antitheca ſm̄ grec̄ fit qn̄ ꝑma ſentencia cont̄
riatur alteri. ſicut in ꝑmis duobus uerſibus
boecij. Carmina qui quondam ſtudio florente per
egi. flebilis heu meſtos cogor inire modos. et ap
pellat̄ a q̄buſdā antitheſis. Eſt aūt antitheca. cō
traria poſicō ul̄ locutio. et dr̄ ab anti quod ē con
tra et theſis quod ē poſicō. ſcilꝫ ubi contraria con
contrarijs opponunt̄. et pulchritudinem ſentencie
reddunt. ut frigida pugnabant calidis humentia
ſiccis. ❡ Antitheca grece contrapoſita ut contra
malum bonum. et ut per infamiam et bonam fa
mam. Oppōnes ſunt quaſi contra thecam literam
vnd̄ ut patuit papias manifeſte diſtinguit inter
antitheron et antithecam. Hec etiā dr̄ ſindiaſmos.

Ypallage ponitur ab Yſidoro ſub ſcemate. ſed
a doctrinali in coloribus rethoricis. Et fit ſ
yſid̄ quotienſ ꝑ contrarium uba intelliguntur. ut da
te claſſibuſ uentos. cū econtrario claſſes uentis et
non uentos claſſibus demus. Item Perflauit fiſtu
la buccas. Item in hieremia. mittamus lignūz in
panem eius. i. panem in ligno. hoc ē xp̄m̄ in cru
ce. Et dr̄ ab ypa quod ē mutacō et logos quod ē
ſermo. quaſi mutacō ſmonis. Vel dr̄ ab yposſ qd̄
ē ſub et aleon quod ē alienū et logos quod ē ſer
mo. quaſi alienatuſ ſmo. Et reducitur ad metha
phoram reciprocaꝫ. Et fit cauſa metri ul̄ ornatus
De hoc eciam infra dicam ubi determinabo de al
lotheca in c de antiptoſi Ypallage uero ſ hug̃ eſt
conūſio caſuū uel conſtructōnum ul̄ qñꝗ totius
ſentencie. ❡ Hec de ſcemate et eius ſpeciebus dcā
ſunt. Amō de tropo uideamus.

Tropus eſt dcō tranſlata a ꝓpria ſignifica
cōne ad impropriam ſimilitudinem orna
tus neceſſitatiſꝗ cauſa. Tropus grece lati
ne modus locucōniſ interptat̄. Et dr̄ a tropos qd̄
eſt conūſio. quia talis moduſ loquendi conuertit
ſignificacōneſ et orōnes. et ꝓpter hoc differt ab a
lijs figuris. Metaplaſmus eniꝫ rn̄det barbariſmo
qui eſt uicium dcōnis. Scema ſoloeciſmo qui eſt
uicium orōnis. Sed tropus improprietatem ſentē
cie ē excuſans. ❡ Et notandum ꝙ in tropo tria
ſunt conſideranda. ſcꝫ res tranſlata. et res ad quaꝫ
fit tranſlacō. et ſimilitudo eaꝝ. ut cū ponitur ag
nus pro homine. Vt enim dicit ariſtotiles in vj
topicoꝝ. Omneſ enim transferentes ſm aliquam
ſimilitudinem transferunt. Et ſcias ꝙ ſicut dicit
aug̃ in libro de ciuitate dei. xx locucōnes tropice
ꝓphetijs ꝓphetico more miſcentur. ut ad intellec
tū ſpūalem intencō ſobria cū quodam ac ſalubri
labore ꝑueniat. Pigricia uero corpaliſ ul̄ ineruditē
te atꝗ inexercitate tarditas mentis contenta ſupfi
cie hē nichil putat interius requirend̄. Et ut uult

yſid̄ ethymologiaꝝ ꝑmo. Omniū tropoꝝ nomina
difficillimum ē annotare. ſꝫ ex omnibus donatus
xiij uſui tradenda conſcripſit. Sciendūz tamen ꝙ
allegoria diuiditur in ſeptem ſpēs. Yperbaton in v
Omoeoſis uero in tres. et ſic ſunt xxviij. ſcilꝫ me
taphora. catacreſis. metalenſis. metonomia. anto
nomaſia. epytheton. ſinodoche. onomatopeia. pi
fraſis. yperbaton. cuius quinꝗ ſunt ſpēs. ſcꝫ hiſtero
logia ul̄ hiſteronproteron. anaſtrophe. parenthe
ſis. temeſis. ſincreſis. Iteꝫ yperbole. allegoria. cuius
ſeptem ſunt ſpēs. ſcꝫ yronia. antifraſis. enigma. ca
rientiſmos. paroemia. ſarcoſmos. antiſmos. Item
omoeoſis. cuius ſpēs ſunt tres. ſcꝫ ycon. parabola
padigma. De p̄dictis per ordinem uideamus.

Metaphora ē reꝝ ūborūꝗ tranſlacō. ut dic̄ yſi
loquens de metaphoris. Hec atꝗ alie tropi
ce locucōnes ad ea que intelligenda ſunt ꝓpterea
figuratis amictibus obteguntur ut ſenſum legentis
exerceant. et ne nuda atꝗ impromptu uileſcant.
Hec autem fit quatuor modis. ſcꝫ ab animali ad
animale. ut. Tiphin aurigam celeres fecere carine
Hic namꝗ tranſlacō fit inter duo animalia. ſcilꝫ
inter aurigam et gubernatorem. Tiphis enim gu
bernator fuerat nauis algi. auriga uero ꝓprie dr̄
quilibet regens curꝝ. fecit itaꝗ tranſlacōnē inter
duo animalia. dū aurigam poſuit pro gubernato
re. Nam ut donatus ſubdit. et auriga et guberna
tor animam habent. Item ſm̄ bedaꝫ fit h̄ ꝑmus
modus cum dr̄. Quare fremuerunt gentes. et dn̄s
qui eripuit me de manu leoniſ et de manu urſi. et
ſi ſumpſero pennas meaſ an̄ lucem. Nam et homi
nes et beſtie et uolucres animam hn̄t. Ab inani
mali ad inanimale. ut pelagus tenuere rates. nā
et pelagus et rates animā non hn̄t. In hoc autē
facta ē tranſlacō. quia cū pelagus ꝓprie retinere
et circumdare rates ſiue naues intelligatur. Nūc
rates ipſum pelagus tenere dn̄r. Item cū dr̄. Aꝑi
portas tuas libane. et qui ꝑambulant ſemitaſ ma
ris. Tranſlatio ē enim a ciuitate ad montem. et a
terra ad mare. quoꝝ nullum animā habet. Ab a
nimali ad inanimale. ut exiccatus ē uter cameli
homines enim non montes uterem hn̄t. Iteꝫ. ath
lantis cinctum aſſidue nubibus atris. Piniferū ca
put uento quaſſatur ex imbri. Nam ut h̄ anima
lis ſunt. ita mons non habet animā. cui membra
hominis aſcribunt̄. Caput eni humerus et huiuſ
modi membra hominis ſunt. Virg̃ auteꝫ h̄ tranſ
tulit a re animali ad inanimale caput id ē ab ho
mine ad montē. Ab inanimali ad animale. ut aufe
ram a uobiſ cor lapideū. Non enim lapis ſ popu
lus animā habet. Hic tropus ſ bedam et ad deū
fit multifarie. ut ſub vmbra alaꝝ tuarum ꝓtege
nos. a feris. ut dn̄s de ſion rugiet. A membriſ hu
manis. ut quis menſus ē pugillo aquas et celos
palmo ponderabit. Ab homine interiori. ut Inue
ni dauid filiū ieſſe uiꝝ ſm̄ cor meū. A motibꝫ hu
mane mentis. ut tūc loquetur ad eos in ira ſua.
et penitet me feciſſe hominem. et zelatus ſum ſi
on zelo magno. Et multa huius a rebus inſenſibi
libus. ut ecce ego ſtridebo ſubter uos ſicut ſtridꝫ
plauſtꝝ onuſtum feno. qui uidelicet tropus et cō
muni locucōni uſitatiſſimuſ ē. ut cū dicimuſ fluctu
are ſegetes. gemmare uites. floridam iuuentuteꝫ
Scire autem debemuſ ut dicit donatus. eſſe meta
foras alias reciprocas. aliaſ ꝑtis vnius. ut naues
uolant. ſegetes fluctuant. uel uites gmmant. Hoc

autem dicit φ quedaȝ metaphore ſunt cõmunes
ut tiphim aurigam celeres fecere carine. uł naues
uolant. φ quemadmoduȝ in naui auriga dici pt.
ita in curru cõmuniter gubernator. uł naues uo
lant. quia ſicut metaphorice dici poteſt naues uo
lant. ita cõmuniter dici pt. aues natant. Quedam
uero non ſunt cõmunes ſiue reciproce ſed vnius
ptis. ut ſi dicam uerticem montis. non eniȝ pt in u
tice dici cacumen hominis. ſicut dixit uerticem mõ
tis. uł uites gemmant. non eniȝ pt dici gemme ui
tent. uł ſegetes fluctuant. non enim in uitem pt di
ci. vnde ſegetant. Iſidorus eciam dicit. φ metapho
ra aut ptis vnius ẽ. ut fluctuare ſegetes. Non eniȝ
pt dici ſegetare fluctus. aut antiſtropha. i. recipro
ca. ut remigiuȝ alaȝ. Nam et ale nauiũ et alaȝ re
migia dñr. Hoc eciam dicit hug. Et dr metapho
ra a meta quod ẽ trans uł de uel iuxta et foros
quod ẽ ferre. Inde metaphora. i. ſimilitudo uł ali
cuius rei uł ubi uſurpata tranſlacõ. vñ et a tulli
o tropus iſte uocatur tranſlacõ. Et ut dicit aug
In metaphoris locucõnibus ſenſus litteralis eſt non
quem uba faciunt. ſȝ ppter quem uba fiunt. Item
ſcias φ natura vniuſcuiuſqȝ rei ex diũſitate com
ponitur. et ideo in ſacro eloquio p rem quamlibȝ
licite diũſa figurant. ut plenius dicam in leo.

Catacreſis eſt uſurpatio alieni nominis cum
pprium deeſt. ut cũ patricidam dicimus q̃ oc
cidit fratrem. et piſcinam que piſces non habȝ. ſȝ
enim niſi extrinſecus ſumerent. ſuũ uocabulũ nõ
haberent. ut dicit donatus. Beda uero ſic dicit. Ca
tacreſis ẽ abuſio nominis aut ubi. ad ſignandam
rem que ppria appellacõne deficit. ut pones uetẽs
uectes in quatuor angulis menſe p ſingulos pedes
et ſextum ſagum in fronte tecti duplices. et ibi cõ
fringet cornua arcuũ et labiũ calicis et repandi li
lij. Hec autem a metaphora differt. eo φ illa uo
cabulum hñs largitur aliud. hec quod ñ habȝ p
pium alieno utitur. Pedes quippe et et frons et la
biũ et cornua hominũ tantũ ſunt et animantium
non eciam inſenſibiliũ. Que nomina ſi pſatis rebȝ
non impoſuiſſet ſcriptura. quod pprium hijs debe
ret nõ haberet. Ad hunc tropũ ptinet quod ſcrip
tum ẽ. Eſt autẽ hieroſolimis probatica piſcina. A
piſcibus enim uocabulũ accepit aqua. que neqũa
q̃ ppter piſces. ſȝ ad lauandas ut aſſerũt hoſtias
collecta eſt. vñ et probatice cognomẽ ſortita ẽ. et dr
a cata quod ẽ ab et creſis quod ẽ uſus. quaſi abu
ſio nominis. Hec figura excuſat acirologiam. Et
hic tropus uocatur a tullio abuſio.

Metalenſis eſt dcõ gradatim pgens ad id qd
oñdit. et ab eo quod pcedit id quod ſequit
inſinuans. ut labores fructuũ tuoȝ manducabis.
Labores enim poſuit pro hijs que laborando acq
runt bonis. ſm bedam. Vel metalenſis ẽ diſtinc
tio gradatim pgens ad id quod oñdit. ſcȝ de cau
ſa euenire ad cauſatũ p multa media. ut poſt ali
quot mea regna uidens mirabor ariſtas. Hic eniȝ
gradatiȝ pgit dcõ uł diſtinctio ad id quod oñdit
quia p ariſtas ſegetes. p ſegetes eſtates. p eſtates
annos intelligere debemus. ergo poſt aliquos ariſ
tas. poſt aliquot annos uirgilius intelligi uoluit.
Quia ergo fit p multa media differt a metapho
ra. que licet procedat ab animali ad animatũ uel
econũſo. facit hoc ſine medio. Excuſat auteȝ hec
figura acirologiã et cacephaton. et dr a meta qd
ẽ trans et lenſis quod ẽ ſumptio. qi tranſſumpcõ

quia ſignatũ vnius tranſſumit ad ſignificatuȝ al
terius. uł dr a meta quod ẽ ad et lenſis quod eſt
ſumpcõ. Inde metalenſis qi aſſumpcõ. φ vnũ poſt
aliud aſſumitur. et uocatur a tullio gradatio.

Metonomia ẽ ueluti quedam tranſnominacõ
Huius multe ſunt ſpẽs. Aut enim continens
ponitur pro contento. ut terra plaudit. effundite
ponas. i. vinũ uł aquam que ẽ in ponijs. Item p
ta mugiunt. i. boues qui ſunt in prato. uel hieru
ſalem que occidis pphetas. Nũc pateras libate io
ui. i. vinũ contentũ in pateris. i. in uaſis illis. aut
contentũ pro continente. ut dimitte archam ire et
aſpicietis. ut habetur in pmo reg. Non eniȝ ut di
cit beda archa ſȝ plauſtrũ quo continebatur archa
uł boues ire poterant. Item vina coronant. i. ci
phos implent uſqȝ ad ſummuȝ vino. Aut inuen
tor pro inuento. ut ſine cerere et libero friget ue
nus. exemplum ẽ terencij in comedia. Ceres ſȝ po
etas dr fuiſſe dea et inuentrix frumenti. et lib in
uentor vini. p iſtos ergo inuentores ſignantur in
uencõnes ſiue inuenta. p uenerem intelligit cõcu
bituȝ. ut ſit ſenſus. Sine cerere et libero friget ue
nus. i. ſine pane et vino deficit uoluptas. Iteȝ uul
canus mittit ſagittas. i. ignis. Aut econũſo inuen
tũ pro inuentore. ut vinũ pcamur. i. liberuȝ vini
inuentorem. Iteȝ pro efficiente effectus. ut frigus
pigrũ. i. efficiens pigriciam. et timor pallidus. Aut
econũſo effectus p efficiente. ut ſpumantia frena
. i. equos. Fit eciam cũ materia ponitur pro mate
riato. ut accinctus ferro. i. gladio. uel conſequens
pro añte. ut pallet. i. timet. Et dr a meta quod eſt
de et onoma quod ẽ nominacõ uł nomen. quaſi
denominacõ. quia vnũ pro alio nominatur. vnde
et hic tropus a tullio uocatur denominatio. Vel
dr a meta quod ẽ trans et onoma nomen. quaſi
tranſpõ nominis. Hug uero dicit ſic. Metonomia
componitur a meta ppõne greca quod ẽ trans et
noma nomen. et dr ſȝ metonomia quedam figu
ra. ſcȝ tranſformacõ ab vna ſignificacõne ad aliã
Et fit multis modis. cũ continens ponitur pro cõ
tento et econuerſo. uł cũ inuentor p inuento et
econũſo. uel cũ efficiens pro effecto et econuerſo
uł cũ poſſeſſor pro poſſeſſione uł econũſo. uł cũ
materia pro materiato uł econũſo. uł cum id qd
fit ponitur pro eo quo fit uel econuerſo

Antonomaſia ẽ ſignificacõ uice proprij nomi
nis poſita. ex accñtibus uidelicet ppriam ſig
nificans pſonam. Et fit tripliciter. Ab animo ut
magnanimus. i. eneas. ſupbȝ. i. dyabolus. Vel ut
dicit beda. ab animo. ut nunquid tu pcuſſiſti ſup
bum. A corpe ut ſpurius altitudinis ſex cubitorũ
et palmo. Ab elacõne eniȝ animi dyabolus. a qn
titate corpis ſignificatur golias gigas. Extrĩſecus
ut infelix puer. i. troilus. Et hoc fit pluribus mo
dis. Nam ſm bedam in plures ſpẽs diuiduntᷣ. Fit
enim uel a genẽ. ut nunquid omnibus nobis da
bit filius yſai agros id eſt dauid. Vel a loco. ut ac
tor ſecte nazareoȝ. i. paulus. uł ab actu. ut qui tᷣ
didit illum dedit eis ſignũ. ſcȝ iudas. Vel ab euẽ
tu. ut diſcipulus quem diligebat ihũs. i. iohãnes
Per hunc tropum ipſe dñs ihũs xpũs aliquando
deſignatur. a genere ut oſanna filio dauid. a loco
ut qui ſedes ſup cherubim appare. Ab actu. ut pec
caui quid faciam tibi o cuſtos hominuȝ. Fit ergo
antonomaſia cuȝ cõmune alicui appropriatur. ut
p apoſtolum paulum. p pphetam dauid. p uirgi

nem mariam.p urbem romam intelligamus.vñ
ſm hug.antonomaſia ē quando illud nomen qđ
ē cōmune pluribus appropriatur alicui.In doctri
nali ſic dr.Antonomaſia ſolet excellentia dici.Si
nomen ꝓpũm taceas ponens generale.Et dicitur
ab anti quod ē contra et noma quod ē nomen et
theſis quod eſt poſicō.quaſi contraria uel impro
pria poſicō nominis pro nomine.Vel dr ab anti
quod ē pre et onoma quod ē nominacō.quaſi p̄
cellens nominacō.uł ab anti quod ē contra et o
noma quod ē nomen et iſi quod eſt equale.qua
ſi contra equalitatem nominis.

Epitheton eſt ꝓpoſita dcō ꝓprio nomini.ſ do
natum.Fit enim epytheton cū adiectiuū
nomen ꝓprio ſupponitur.ut dilcuſ deo et homini
bus moyſes.miſerator et miſericors dñs.Iuſtus
loth oppſſus.Fit tribus modis epytheton.ab ani
mo ſicut ſapiens plato.A corpe ſicut magnus gi
gas.Extrinſecus ſicut diues heres.Et hec que ex
terius ſumunť diuiduntur in plures ſpēs.Deſcen
dunt enim a loco.ab euentu.ab actu.Grecuſ plan:
dicit.Si ꝓprie ꝓpũm dicas epytheton hoc eſt.ut
albuſ cignus.coruus niger.uox humida.uł qñ ꝓ
prietas intelligitur in ſubiecto.ut dñdo.dauid ſ
delis.deus iuſtus.fames pallida.uitus uera.et ita
adiectiuū ꝓprie adijcitur ſubſtantiuo.In doctrina
li ſic dr.fit epytheton ſi dicas triſtia bella.Et dici
tur ab epy quod eſt ſup̄ et theton uel theſis qđ
eſt poſitio.quaſi ꝓpria adiectiui ſuppō.Et differt
ab antonomaſia.qꝛ antonomaſia ꝓ uice nomīs
poniť.ut cū dr urbs denotatur roma.Epytheton
nunq̄ eſt ſine nomine.uide etiam in ſuo loco.

Sinodoche ē ſignificacō pleni intellcūs capax
cū plus minuſue pronūciat.Aut enim totū
a pte oñdit.ut ũbum caro factum ē.et eramuſ in
naui vniuerſe anime dxxvj.Hic enim minus di
cens plus ſignificat.Aut econtra a toto ptem.ut
ꝓpter paſceuem iudeorum quia iuxta erat monu
mentū poſuerunt ibi iheſum.et tulerūt dominum
meū.et neſcio ubi poſuerunt eū.Dñm dixit cum
ſolum dñi corpus quereŕet.Plus eniꝫ dicenſ minus
ſignat.Quod tractans gg̃ in omel' dicit.Notand
iuxta hiſtoriam.ꝙ mulier non ait.Tulerunt cor
pus dñi mei.ſꝫ tulerunt dñm meuꝫ.Vſus namqꝫ
ſacri eloquij ē.ut aliqñ ex pte totū.aliqñ uo ex
toto ptem ſignificet.ex pte etenim totū ſignificat.
ſicut de iacob filijs ſcptū eſt.quia dñdit iacob in
egipto in animabuſ lxx.Neqꝫ enim in egipto ſine
corpibuſ anime deſcenderunt.ſꝫ p ſolam animam
totus homo ſignificatur.qꝛ ex pte totū exprimi
tur.et ſolum dñicum corpuſ in monumento iacu
erat.et maria non corpus dñi.ſꝫ ſublatū dominū
querebat.uidelicet ex toto deſignans ptem.Hug
ucio dicit.ꝙ ſinodoche ē quedam figura cū quod
ptis ē attribuitur toti et econuiſo.Eſt etiā quidā
color rethoricus.et appellatur apud latinoſ intel
lectio.et eſt intellectio totius p ptem uł partis p
totū.uł vniuſ per plura uł plurium per vnū cogni
tio.Et dr ſinodoche a ſin quod ē con et odoce qđ
ē captio uł expectacō.qꝛ per intellectum partiſ ca
pitur et expectatur intellcūs totius et econuerſo
Meminiſſe autem debemus ut dicit donatus.cū
ſit a parte totū ab inſigniori parte faciendū.De ſi
nodoche etiam infra dicam cuꝫ agam de allothe
ca in capitulo de ſintheſi.

Onomatopeia ē nomen de ſono factum uł fic
tū.ut ſtridor porte coruus acro.et ſimiliter ꝓpꝛieta
teſ animaliū.ut rugitus leonis.balatuſ ouis.Tin
tinabulū a tintin.Et notandū ꝙ nomen fictum a
liquando ē nomen ipſius ſoni.ut tinnitus qui eſt
nomen ſonitus auris.aliqñ ē nomen habentium
ſonū ut taratantara.Et dr ab onoma quod ē no
men et theſis quod ē poſicō et poio quod eſt fin
go.qˢi poſicō ficti nominis.et accipitur hꝫ nomen
large pro qualibꝫ pte orōnis.Et ſcias ꝙ onoma
topeia aliqñ ita large ſumitur ꝙ etiam compre
hendit ũbi confirmacōneꝫ ſiue tropū qui dicitur
rematopeia.ſm hug.uide plenius de hoc in ſuo
loco infra.

Periffaſiſ ē circūlocutio.que fit
dupliciter.aut ornande rei cauſa ſi pulcra eſt
prolongando materiam.Vnde uirg.Et iam pma
nouo ſpargebat lumine terraſ Tytani croceum lin
quenſ aurora cubile.quaſi dicat.Iam lucebat aut
dieſ ortus erat.Itē pauluſ ad corinthios.Scimus
ꝙ ſi terreſtris domus nrā huius habitacōnis diſ
ſoluatur.ꝙ edificacōnem ex deo habemuſ domū
non manu factam eternam in celis.Aut cauſa ui
tande feditatis.ut placitū coniugis petit infuſus
gremio.Itē ad romanos.Femine eoꝝ mutauerūt
naturalem uſum in eum uſum qui ē contra natu
ram.ſimiliter autem et maſculi in maſculos tur
pitudinem operantes ꝛc.Item iſte ſoluit tributum
uentris.Quotiens ergo honeſtam rem honeſtio
rem p circūlocucōnem ũboꝝ facere uolumus peri
fraſiſ dr.ut auras uitaleſ carpit.i.viuit.Similiter
cū turpem rem p circūlocucōnem ũboꝝ honeſta
mus perifraſis ē.ut patuit.Vñ in doctrinali dicit
Perifraſis circūloquiū de iure uocatur.Cum ũbis
curas attollere rem tibi gratam.Aut in re turpi ũ
bis non turpibus uti.Et ut dicit hug.Peri quod
ē circū componitur cum fraſiſ quod ē locucō.Ind
pifraſis.i.circūlocucō.cū vna reſ pluribus uerbis
ſignať et deſcribitur.Et in rethorica iſte modus
loquendi uocatur circuitio.Et ſcias ꝙ perifraſis
que fit in orōne differt ab antonomaſia et epyte
ton que fiunt in dcōne.Item hec oblique ordina
tur ad laudem uł uituperium.ille uero directe.

Yperbaton eſt quedam tranſcenſio ũboꝝ ordi
nem turbans.cuiuſ v ſunt ſpēs.ſcꝫ hiſterolo
gia uel yſteronproteron.anaſtrophe.parentheſis
temeſis.ſinceſis.Et dr ab yper quod ē ſup̄ et ba
ton quod ē materia.quaſi tranſcendens loquendi
materiam.excuſat pleonaſmon.Vel ſm hug.dr
ſiue componitur ab yp quod ē ſupra et batin qđ
eſt gradus.et ind ꝫ ypbaton.i.longa et ſupgredi
ens conſtructōnis uł ſentencie tranſcenſio.ſcꝫ cū
ũbum aut ſentencia ordine commutatur.

Iſterologia uł yſteronproteron.ē ſentencie cū
ũbis ordo mutatus.ut torrere parant flamis
et frangere ſaxa.Quod ſic intelligas.yſterologia
eſt mutatus ordo ſentencie cum uerbis.ut in pre
dcō exemplo.torrere parant ꝛc.primo enim ſolet
in mola frangi triticum.et poſtea torreri id eſt fla
mis coqui.ergo et ſenſus et ũba confunduntur.Itē
virg.moriamur et in arma ruamus Item.nutrit
et pepit Iteꝫ.et uomit et potat Item pš Hic acci
piet benedcōnem a dño et miſericordiam a deo ſa
lutari ſuo.et cetera.Nam ut dicit Beda.prius do
minuſ iuſtificat impium.et ſic benedicendo ornat
iuſtum.Dicitur autem iſterologia ab iſter quod ē
ultimus et logos quod ē ſermo.quaſi ſermo ulti
mus ſcꝫ poſterius.Vel dr ab iſteron quod ē poſt

et logos quod ē ſermo. Jn̄ dr̄ h iſterologia iſterologe .i. ꝑpoſterus ſmo. Sed yſteronproceron dicitur ab iſteron quod ē ordo et proceron quod eſt ꝑpoſteratio. quaſi ordo ꝑpoſterus. uel ab yſter qđ ē ultimus et prothos quod eſt primum. quaſi pro ultimo primum et pro primo ultimum.

Iſteronproceron eſt ſentencia ordine mutata ſcʒ confuſio recte ſentencie. yſteron enim interpꝛetatur uidere proceron confuſio. ut dicit hugucio

Anaſtrophe eſt ūborum Juide in iſterologia tantuʒ ordo ꝑpoſterus. ut italiam contra. pro contra ytaliam. Quotienſcumqȝ ſenſu integro permanente uerba tantuʒ mutanť anaſtrophe dicť ut italiam contra. debuit enim dici contra ytaliaʒ eo q̄ prepō ſemꝑ debet ꝑponi. Similiter et in iob Quam ob rem ego deprecabor dn̄m. pro ob rem quam. Vn̄ doctrinale. Dcō ſi ſubſit cū ſit precedē digna. Sic anaſtropha fit ſic ſurgit litora contra. Et dr̄ ab ana quod ē rectum et ſtrophos quod ē conūſio. quaſi recti ordinis conuerſio. uel ab ana quod ē re et ſtrophos quod ē miſſio. quaſi retro miſſio. quia quod debet ꝑponi retro mittitur. uel dr̄ ab ana quod ē re et ſtrophos quod ē conūſio Jn̄ anaſtrophe .i. retro conūſio. uide in ſuo loco.

Parentheſiſ ē interpoſita rōcinacō diuiſe ſentē cie. ut eneas. Neqȝ eniʒ patruis conſiſtē mentem. paſſus amor rapidū ad naueſ ꝑmittit achatem. ſm donatū. Quotiens ſentencia incohoatur ei q̄ interponitur quelibet rōcinacō parentheſiſ eſt. ut in predcō exemplo. debuit enim dicere. eneaſ rapidū achatem ꝑmittit ad naues. et ſic demum ſubiūgere. Neqȝ enim patrius amor paſſuſ ē conſiſtere mentē. Jtem ad gal. Cum uidiſſent ḡciam que data eſt michi. qui enim opatuſ ē petro in apoſtolatū opatus ē michi inter gentes. iacobus cephaſ et iohannes dexteraſ dederūt michi. et barnabe ſocietatis. Vel parentheſis ē ſentencie interpoſitio. qua ex medio remota integer ſermo ꝑdurat. ut dij ceptis nam uos mutaſtis et illas. aſpirate meis. Et dr̄ a para quod ē inter et theſis qđ eſt poſitio. quaſi interpoſitio.

Themeſis ē vnius compoſiti aut ſimplicis ūbi ſectio. vna dictione uľ pluribus interiectis ut ſeptem ſubiecta trioni. Hic compoſitum ūbuʒ diuiditur et interponitur vna dcō. ut ſeptem ſubiecta trioni. pro eo quod ē ſeptemtrioni. Vn̄ doctrinale. Dat themeſis binaſ in ꝑteſ dcō ſecta. Eſt boree regio ſeptem ſubiecta trioni. Jtem. Saxo cere cōminuit bꝛū. pro cerebꝛū. Et diuidiť h ſimplex ūbum ſcʒ cerebꝛū et dcō vna interponitur ſcʒ comminuit. Jtem maſili portabant iuuenes ad litora tanas. Hic ſimplex ūbum diuiditur ſciľʒ maſilitanas .i. de maſilia populus que eſt urbs gallica. Et plures dcōnes interponunť. ſciľʒ portabant iuuenes ad litora. Hec tropi ſpēs ut dicit beda nō facile in ſcripturis ſanctis que ex hebreo uel greco ſermone tranſlate ſunt ꝑt inueniri. Et ē in hierowque genuit ſolimis dauitica proles. Hoc ē in hieroſolimis. et dr̄ themeſiſ a themeros quod ē diuiſio uľ ſectio. Diuiditur enim ſiue ſecatur vna dcō ab alia ꝑ ea que interponunť. uľ dr̄ a teneo es et h memeris quod ē diuiſio. q̄ſi tenens diuiſionem

Sincreſis ē yperbaton ex omni pte confuſuʒ. ut tris nothus abreptaſ in ſaxa latentia torquet Saxa uocant ytali mediiſqȝ in fluctibuſ aras. Eſt eniʒ ordo. tris ſi naues abreptas nothus .i. uentus in ſaxa torquet. que ſaxa in mediis fluctibuſ latētia itali uocant aras. ſm donatū. Jtem. Nos ūtute lauet qui labem criminis ornat. et ē ordo. ille qui lauat labem criminis ornat nos ūtute. Et dicitur a ſin quod ē con et creſis quod ē confuſio. quaſi confuſio. Vel dr̄ a ſin quod eſt con et chaoſ confuſio. Jbi eniʒ ordo ſentencie ūborꝫ ſimul cōfundītur. Et q̄ fit in ꝑmutacōne pluriū dcōnum differt ab yſterologia que ē in ꝑmutacōne ordinis duaꝝ dictionum. et utraqȝ excuſat cacophaton

Yperbole eſt dcō fidem excedens augendi minuendi ue cauſa. Augendi. ut iſte ē niue candidior. aquilis uelocior. leonibʒ fortior. Minuendi ue. ut terrebit te ſonituſ folij uolantis. et denigrata ē ſuꝑ carbones facies eoꝝ. Et iſte ē tardior teſtudine. Vnde doctrinale. Tranſcenſus ueri manifeſtus yperbole fiet. Et dr̄ ab yper quod ē ſupra et bole quod ē ſentencia uľ fides. quaſi ſuꝑ ſentenciam uľ fidem. Et excuſat tapinoſiʒ. Hic tropuſ uocatur a tullio ſuperlatio. Et contrariať huic tropo litote. de qua infra dicam.

Allegoria ē tropus quo aliud ſignificatur q̄ꝫ dicitur. ut. Et iam tempus equuʒ fumantia ſoluē colla. Virg̓ enim cū de hoc diceret. non uere dicebat ſoluenda fore colla equoꝝ. ſʒ carmen finiendum ſignabat. Jtem in euangelio iohannis iiij Leuate oculos uřos et uidete regiones q̄ albe ſūt iam ad meſſem. Hoc ē intelligite quia populi ſūt parati ſunt ad credenduʒ. Et uocatur hic tropus a tullio ꝑmutacō. Et dr̄ ab alleon quod ē alienum et logos quod ē ſermo uľ gore quod ē dicere. vn̄ allegoria .i. alieniloquiū. cuʒ aliud ſonat et aliud intelligitur. ꝑpꝛie oppoſitū. Et ideo allegoria differt a metaphora. ubi licet aliud. non tamen ſignificatur oppoſituʒ. De hoc require infra in quinta pte in ſuo loco. Jtem infra poſt antiſmos. huius multe ſunt ſpēs Ex quibus eminent vij. ſciľʒ. yronia. antifraſis. enigma. carientiſmos. parognomia. ſarcoſmos. antiſmos. ut patebit ꝑ ordinem

Yronia ē tropus ꝑ contrariū qđ conať oñſ .i. tropuſ oñſ id ꝑ contrariū qđ conať .i. qđ uult. ut in libro regum. Clamate uoce maiori. deus ē eniʒ baal. et forſitan loquitur uľ in diuſorio ē. aut dormit. aut excitetur. Hanc niſi ḡuitaſ pronunciacōnis iuuerit confiteri uidebitur quod negare contendit. ſm donatū. Hug̓ uero dicit. Yronia ē ſentencia pronūciacōni contrariū hn̄s intellectū. ſcʒ ſic laudans ut uituꝑare intelligatur. Et dr̄ ab yron quod eſt contrariū et onoma nomen. q̄ facit contrariam pronūciacōnem intellcū. Vel dr̄ ab yron quod ē eleuacō. Debet enim fieri cū quadam eleuacōne uocis. Vn̄ a tullio uocatur exclamatio. Et ſm quoſdam q̄ncumqȝ hiiſdem uerbis aliquid et negare poſſimus et confirmare yronia dici pt̄. Et differt ab antifraſi. ut in antifraſi dicā

Antifraſis ē vnius ūbi yronia ut bellum hoc ē minime bonū. lucus q̄ non luceat. Parce q̄ minime ꝑcant. manes q̄ſi mites cū ſint terribiles. De iſtis greciſmus dicit. Lucus et officiū bellū libitina q̄ parce. Jſta ꝑ antifraſiʒ dicuuť nomina monſtꝛ. Beda dicit q̄ h antifraſis ē. amice ad qđ ueniſti. Secundū hug̓ antifraſis ē ſermo econtrario intelligendus. Et dr̄ ab anti quod ē contra et fraſis quod ē locucō. ut lucus q̄ luce caret. et differt ab yronia. q̄ yronia ꝓnūciacōne ſola indicat quod uult intelligi. ut cuʒ dr̄ homini male agen

ti.quod bonū eſt facis. Sed antifraſis nō uoce ꝓ
nūciantis ſignat contrarium ſꝫ tantum ūbis ſuis.
quoꝝ origo contraria eſt. Doctrinale dicit. Antifra
ſis ſermo ſignans contraria dicto.

ENigma ē obſcura ſentencia ꝑ occultam ſimili
tudinem reꝝ. ut. mater me genuit eād mox
gignitur ex me. Conſignat aquam in glaciem con
creſcere et eādem ruſſus effluē. Vn̄ doctrinale. Pa
trum progenies occidit matris in aluo. Mat me
genuit eadem mox gignitur ex me. Quaꝫ mater
genuit generauit filia matrem. Item de comeden
te exiuit cibus et de forti dulcedo. Signat ex ore
leonis fauū mellis extractum. uł penne columbe
deargentate et poſteriora dorſi eius in ſpē auri. cū
ſignificet eloquia ſcripture ſpūalis diuino lumine
plena. Senſum uero eius interiorem maiore celeſ
tis ſapientie grā refulgentē. uł certe uitam ſancte
eccleſie pn̄tem. ū tutū pennis gaudentem. futuraꝫ
autem que in celis ē. eterna cuꝫ dn̄o claritate fru
ituram. Et dr ab e quod ē extra et nigmos quod
ē liquidū. quaſi extra liquidū. i. extra intelligibi
litatem. Vel dr ab en quod ē in et nigma quod ē
ymago. Jn̄ enigma. i. ſentencia in ymagine. ꝯ eſt
in obſcuritate poſita. ¶ Et differt ſm yſid ab al
legoria. qꝛ allegoria ſub re alia aliud ſignat. et ſic
ē gemina. Enigma uero tantū ſenſuꝫ habet obſcu
rum ꝑ quaſdam ymagines obumbratū. Pap uo
dicit. Enigma queſtio obſcura que difficile intelli
gitur niſi aperiatur. uide eciam in ſuo loco.

CArientiſmos ē tropus quo dura dcū ḡtius ſi
ue mitius proferunt. ut cū interrogantibus
nobis an aliquis nos queſierit rn̄detur bona for
tuna. ex quo datur intelligi neminem nos queſiſ
ſe. Item. Nōne pro rachel ſeruiui tibi quare impo
ſuiſti michi liam. vno enim leuiſſimo impōnis ū
bo iniuriam quā patiebatur ḡuiſſimam tempan
tius loquens ſignificauit. Item de filio ſacerdotis
dr. iſte eſt de genere aaron uł cōſobrinus fratris de
rici. Et dr a caris quod eſt grā et mos moris. qſi
grōſus mos. uel dr ab antos quod ē flos et mos
. i. ūtus. Jn̄ antiſmos. i. tropus floride et urbane
PAroemia ē accōmodatū rebus tem ūtutis
ꝑibuſqꝫ prouibium. rebus ut aduiſus ſtimulū
calcitra. i. ſupbis reſiſte. tempibus ut lupus ē in
fabula. i. tace. fertur qꝫ homo ſi a lupo ꝑus uide
atur amittit loquelam. vn̄ lupus ē in fabula dici
tur qn̄ aliquis in media locucōne tacet. Et ut di
cunt aliqui naturales. lupus ē animal ueneno ſuꝫ
et inficit aerem. aer uero infectus ueniens ad ho
minem ipſius arterias ingreditur. vnd loquelam
aufert. Sed ſi homo ꝑus uidet lupuꝫ naturaliter
confortatur. et ideo non inficitur. Item ſꝫ bedam
canis reuſus ad ſuū uomitū et ſus lota in uoluta
bro luti. Et vn̄ ſaul inter ꝓphetas. quoꝝ vno cū
quemlibꝫ poſt actam penitentiam ad uicia relabi
Altero uero tūc utimur cū indoctum quemqꝫ offi
cium docendi aſſumē. uł aliud quid artis quod n̄
didicit ſibimet uſurpare uiderimus. ꝯ tropus adeo
late patet ut liber ſalomonis queꝫ nos ſm hebre
os ꝑabolas dicimus. apud grecos ex eo nomē ac
cepit paroemiaꝝ. i. prouibioꝝ. Et ſꝫ hug para cō
ponitur cū emū quod ē modulacō et dr ꝯ paro
emia. i. rebus uł tempibus accōmodatum prou
biū. Verbi grā. Voluit aliquis nocere alicui. et le
ſus ē ab eo. pt dici. aduiſus ſtimulū calces uł cal
citras. uel pt dici aduiſus ſtimulū calces dū ſigna
tur aduiſis reſiſtendū. Similiter quotiens utimur
prouibio in tempe cōmodo et apto paroemia eſt
Verbi grā. loquebaris de aliquo talia qualia ſibi
diſplicerent ſi audiret. et ille ueniens ſubito. dicis
lupus ē in fabula. uł dr paroemia a para. i. iuxta
et omem quod eſt deductio uł modulacō. quaſi
iuxta modulacōnem. quia tacet dum narrat.

SArcoſmos eſt plena odio atqꝫ hoſtilis irriſio
auxiliante mō dicendi ſignificata. ut alios ſal
uos fecit ſeipſum ſaluū facere non pt. ſi rex iſrael
ē dn̄dat nūc de cruce et credimus ei. Item omnes
quos ꝑcuſſiſti gladio mortui ſunt. cū hoc dicitur
alicui qui neminem gladio ꝑcuſſit. Huic contrari
atur antiſmos. Et dr ſarcoſmos a ſarcos quod eſt
caro et ymos quod ē diuiſio. quaſi carnalis diui
ſio. i. hoſtilis. uł a ſarcon quod ē corroſio et mos
moris. quaſi mos corroſiuus. uł dr a ſarcos qd eſt
caro et mos moris. qꝫi carneus mos. i. mala et ama
ra irriſio que pungit uſqꝫ ad carnem.

AAntiſmos ē tropus multiplex nūoſeqꝫ ūtutis
Nam antiſmos putatur eſſe dictum qd ſim
plicitate caret ruſtica. et faceta ſatis urbanitate ex
politum ē. ut qui bauiū nō odit amet tua carmi
na meui. Atqꝫ idem iūgat uulpes et mulgeat hir
cos. Quod exponens yſid dicit. Qui bauium non
odit. pro ꝑena ei contingat ut diligat meuiū. Fue
runt autem meuius et bauius poete peſſimi et e
muli ūgilij. Qui ergo hos diligit. dicit ūgilius in
buc. ſugillando faciat que contra naturam ſunt. i.
iungat uulpes ad aratꝝ et mulgeat hircos. Item
antiſmos ē cuꝫ dr. mulier omni ſagitte aperiet fa
retram. quaſi omni ūge uirili aperiet uuluam. Itē
fili mulieris ultro uiꝝ rapientis. i. fili mētrias dix
it ſaul ionathe. Item aplūs. utinam abſcindantur
qui nos conturbant. Et dr antiſmos ab antos qd
ē flos et mos moris. i. flos ūtutis uł ſentencia. in̄
antiſmos. i. tropus floride et urbane ūtutis uł ſen
tencie. Et eſt antiſmos contraria figura de ſarcoſ
mos. ſcꝫ urbanitas ſiue iracundia. ut qui bauium
non odit ꝛc̄. Vt dicit hug. Et ſm pap dicit aſtiſ
mos. et eciam hug in vno loco dicit aſtiſmos ſi
militer. ita qꝫ s ē ſecunda lrā. et multi hoc dicūt.
Aſtiſmos ſm quoſdam debꝫ dici. ita qꝫ s ē ſecun
da lrā. et eſt idem quod antiſmos. uide ſupra im
mediate in antiſmos.

NOta hic qꝫ ſicut dicit beda. allegoria aliquā
do factis. aliquando ūbis tantūmodo fit. Ali
qn̄ factis ſimul et ūbis. factis ſicut dr ad gal. qm̄
abraam duos filios habuit vnū de ancilla et vnū
de libera. que ſunt duo teſtamenta. Verbis autꝫ
ſolummō ut egredief ūga de radice ieſſe et flos
de radice eius aſcendet. quo ſignificatur de ſtirpe
dauid ꝑ mariam ūginem dn̄m ſaluatorem fuiſſe
naſcituꝝ. Aliqn̄ factis ſimul et ūbis vna eademqꝫ
res allegorice ſignificatur. factis quidem. et uendi
derunt ioſeph in egiptū yſmaelitis xxx argenteis
Verbis uero ut appenderunt mercedem meam xxx
argenteis. Item factis. ut erat dauid rufus et pul
cer aſpcū. et vnxit eū ſamuel in medio frm̄ ſuoꝝ
ūbis. ut dilcūs meus candidus. et rubicūdus elcūs
ex milibus. quod utꝝqꝫ ſignat miſtice mediatorē
dei et hominū decoꝝ quidem ſapientia et uirtute.
ſꝫ fuiſſe ſanguinis effuſione roſeuꝫ. eundemqꝫ vnc
tum a deo patre et oleo leticie ꝑ conſortibus ſuis.
Item allegoria ūbi ſine opibus aliqn̄ hiſtoricam
rem. aliqn̄ tipicam. aliqn̄ tropologicam. i. mora

les rem. aliꝫ anagogen ħ ē ſenſum ad ſupioꝛa du
centem figurate denūciat. p hiſtoriam namqꝫ hiſ
toria figuratur cum factꝰ pmoꝝ vi ſiue vij dieꝝ
totidem ſeculi huius comparatur etatibus. p ūbuꝫ
hiſtoria duꝫ ħ quod dicit Jacob patriarcha catu
lus leonis iuda ad pdam aſcendiſti fili mi ⁊c. De
regno ac uictorijs dauid aliquid intelligit p ūbū
ſpūalis de xpo ſiue eccleſia ſenſus elicitur cū ideꝫ
ſermo patriarche de dñica paſſione et reſurrectio
ne fideliter accipitur. Allegoria facti tropologicaꝫ
ħ eſt moralē pfcōnem deſignat. ut tunica talaris
et polimita quā iacob patriarcha filio ſuo ioſeph
fecit. uariarum ūtutum graciam quam deuſ pater
uſqꝫ ad terminuꝫ uite noſtre indui et pcipit et do
nat inſinuat. Allegoria ūbi eandem moꝝ pfectio
neꝫ deſignat. ut ſint lumbi ueſtri pcincti et lucne
ardentes in manibꝫ ueſtris. Allegoria facti anago
gicū. hoc ē ad ſupioꝛē ducentem ſenſum expmit
ut ſeptimus ab adam enoch tranſlatus de mūdo
ſabbatū future bītudinis. que bītudo poſt opa
bona ſeculi huius. quod ſex etatibuſ pagitur elec
tis in fine pſuatur. figurate deſignat. Allegoria ueꝛ
bi eadem uite celeſtis gaudia demonſtrat. ut ubi
cumqꝫ fuerit corpus illic congregabuntur. et aq
le. quia ubi mediator dei et hominū eſt corpe ibi
nimiꝝ et nūc ſubleuate ad celos anime et celebra
ta gloria reſurreccōnis. colligunt corpora ſanctoꝝ
Nōnunqꝫ autem in vna eademqꝫ re ul ūebo hiſ
toria ſimꝉ et miſticuſ de xpo ul de eccleſia ſenſus
et tropologia et anagoge figuraliter intimat. ut
templū domini iuxta hiſtoriam. domus quā fecit
ſalomon. Juxta allegoriā corpus dñicum. de quo
ait. ſoluite templū hoc et in tribus diebuſ excita
bo illud. ſiue eccleſia eius. cui dr. templū eniꝫ dei
ſanctum ē. quod eſtis uos. Per tropologiam qui
libet fidelis. quibuſ dr. an neſcitis qꝛ corpa ueſtra
templū ſunt ſpūs ſancti qui in uobis eſt. Per ana
gogen ſupne gaudia manſionis. cui ſuſpirabat q
ait. beati qui habitant in domo tua dñe in ſecula
ſeculoꝝ laudabunt te. Simili mō quod dr. Lauda
hieruſalem dñm. lauda deū tuū ſion. Quoniā cō
fortauit ſeras portarū tuaꝝ. benedixit filijs tuis
in te. de quibuſ terrene hieruſalem. de eccleſia xpi
de anima quoqꝫ elcā. de patria celeſti. iuxta hiſto
riam. iuxta allegoriam. iuxta tropologiam. iuxta
anagogem. recte accipi pt. Juxta allegoriā de ec
cleſia xpi diximus ſequentes exemplū qꝫ qui in
moralꝫ ea que de xpo ſiue eccleſia p figuram dcā
ſiue facta interptantur. allegoriā pprie nūcupare
ſolet

Omoenſis ē minus note rei p ſimilitu
dinem eius que magis ē nota demonſtracō
Et interptatur ſimilitudo. Alij dicūt omoɜenſiſ qi
rei vnius noticia. Et dr ab omos quod ē vnū et
enſis quod eſt noticia. Huius tres ſunt ſpecies
ycon. pabola. padigma. i. ymago. compacō exem
plū. Et ſciaſ qꝛ quotiens pro rei note ſimilitudine
intelligimus rem quā minus notam hēmuſ omo
enſis ē. fit autem ſicut pompeius teſtatur aut a
rebus ignotis aut a rebuſ incongruis. aut a rebus
impibus. et hec ſunt treſ ſpēs qſ annectit donatus

Omoɜenſis interptatur ſimilitudo p quaꝫ vni
uſ rei p ſimilitudinem que magis ē nota pā
ditur demonſtratio ſm hugucionem. et ē ideꝫ qđ
omoenſis. de qua immediate ſupra dictum eſt.

Ycon ē pſonaꝝ intra ſe ul coꝝ que pſonis ac
cidunt compatio. ut uidimuſ glām eius glori
am qi vnigeniti a patre. Iteꝫ neqꝫ nubent neqꝫ nu
bentur neqꝫ ducent uxores neqꝫ enim ultra mori
poterunt. equales enim angelis ſunt. ut dic̄ beda
Hug̃ uo dicit. ycon yconis feminini generis. et ħ
yconia nie. et ħ ycona ne. i. ymago ul ſignū. et ē
ycon pſonaꝝ inter ſe ul coꝝ que pſoniſ accidunt
compatio. ſcꝫ cū figuram rei ex ſimili genē cona
mur exprimē. et dr ab ycoſ qđ ē ymago ul ſignū

Parabola ē reꝝ genē diſſimiliū compatio. ut
Simile ē regnū celoꝝ grano ſinapis. Item ſi
cut moyſes exaltauit ſerpentem in deſerto ita ex
altari oportet filiū hominis. Item exijt ſeminare
qui ſeminat ſemen ſuuꝫ. Et ut dicit hug̃. Para. i.
iuxta componit cū bole quod ē ſentencia. inde ħ
pabola. i. ſimilitudo ſiue comparatio ex diſſimili
bus rebus. ſicut ē cū lucanus comparat ceſareꝫ le
oni non ex ſuo ſꝫ ex alio genē ſimilitudinem faci
ens. Et dr parabola qi iuxta ſnām. non eniꝫ ipſa
ē ſentencia q ſonat ſꝫ iuxta ſentenciaꝫ. vn̄ paboli
cus ca cū. i. ſimilitudinarius. uide eoā in ſuo loco

Paradigma eſt propō ſiue enarracō exempli
hortantiſ aut deterrentis. Hortantis ut helias
homo erat ſimilis nobis paſſibilis. et orōne ora
uit ut non plueret ſup terram. et non pluit. Item
in euangelio. Reſpicite uolatilia celi quoniā non
ſerunt neqꝫ metunt neqꝫ congregant in horrea et
pater ueſter celeſtis paſcit ea. Deterrentis ut in
illa hora qui fuerit in tecto et uaſa eius in domo
non dñdat tollere ea. et qui in agro ſimiliter nō
redeat retro. memoreſ eſtote uxoriſ loth ꝫ bedaꝫ
Et ut dicit hug̃. paradigma componit a para id
eſt iuxta et digma id ē dignitas ul nomen. decus
laus. gloria. et dr hoc padigma atis. i. propoſitio
exempli ul exemplū dicti ul facti alicuiuſ ex ſimi
li ul diſſimili genere. cōueniens ei quam proponi
mus rei. ut tā fortiter pūt apō ipone ſcipio qꝛ uti
cecato. uel padigma ꝫ alioſ dr a pa quod eſt iux
ta et digma ſentencia. quaſi iuxta ſentenciam rei
oñſio. et ſic differt ab allegoria. Et quia omoen
ſis et eoam padigma dr ſimilitudo quedam. ideo
dicit iſiđ tractans de padigmate. qꝛ ſimilitudo fit
tribuſ modis. qñqꝫ a pari ad pareꝫ. qñqꝫ a maio
re ad minuſ qñꝫ econūſo a minori ad maius. Hec
de ſcemate et tropis a donato poſitis dcā ſufficiāt
Nūc de coloribus rethoricis et de quibuſdam figu
ris que non ponunt a donato ul pſtiano ſunt ta
men in honore in theologia. et pūt reduci ad ſce
mata ul tropos. mixtim uideamus. Colores enim
dicti ſunt ſermones. et multi coloreſ conueniūt cū
figuris locutionis.

Colores autē rethorici et figure hocē de
quibus ħ intendimus. ſunt xli. adiunc
tū. agnominatio. antimetabola. antipo
fora. antiteca. antiteron. antropoſpatos
apoſiopeſis. apoſtrophe. articulus. braciologia. ca
tapoſis. climax. complexio. concordia. condupli
catio. coniūctio contencō. contrarium. conuſio. cor
reccō. diaforoſis. diaſirtos. diffinicō. dubitacō. eba
ſis. emphaſis. endiadis. epydiocſis. epylogus. epi
mone. Ethiopera in ſuo loco ē. eubaſis. euphoni
a. euphemiſmos. exalage. exclamatio. fantaſia. ḡ
datio. ypalage. ypophora. lepos. litote. occupatio.
olocpomenon. omopaſia. omophoſis. piſancia. p
ſciſio. proſoneſis. proſopopeya. prothecſoſparalan
ge. ratiocinacō. repeticō. ſentencia. ſinetheſis. ſino
topeia. ſubiectio. tducc̄ō. tranſicō. tropologia.

Adiunctum ul' adiunctiō eſt qn̄ res compꝛhen
ditur et non interponitur ūbum. ꝟ pus aut
in fine locatur. ut extinguit ſpēm ſiue moꝛbus ſi
ue ſenectus. Itē moꝛbo ul' ſenio forme decus eua
Agnominacō fit qn̄ dcōnes plures Cuatur.
iungunt̄ in pn̄cipio aut in fine ſillabe. ſenſu
tamen diſſimiles. ut Curia curaꝝ genitrix nutrixq̄
maloꝝ. Inuictis uictos inhoneſtis equat honeſtos
Hic color cōuenit cū quadam ſpē ſcematis. q̄ dr̄
Antimetabola ē mutacō ſermo Paronomaſia
nis cū ſentencia. ut non viuas ut edas ſed e
das ut viuē poſſis. Vnde doctrinale. Cum uerbis
ūtit antimetabola ſenſum. Non viuas ut edas ſꝫ e
das ut viuē poſſis. Et dr̄ ab anti quod eſt contra
et meta quod ē tranſ et bole qd̄ eſt ſentencia. qua
ſi tranſlata cū contrarietate ūboꝝ ſentencia. Et re
ducitur ad tropū qui dr̄ metaphoꝛa. Vel ut dicit
hug. antimetabola eſt conūſio ūboꝝ que oꝛdine
mutato contrariū efficit ſenſuꝫ. ut. n̄ ut edā uiuo
ſꝫ ut viuam edo. Et declinatur h' antimetabola le
ul' hoc antimetabole antimetaboles.
Antipofora que a grecismo ponitur ſub ſcema
te ē rn̄ſio tacite obieccōni facta. ut nil michi
reſcribas attamen ipſe ueni. Et dr̄ ab anti quod ē
cōtra et foros quod ē fero. i. dico. inde antipofora
. i. dcō contra id quod poſſet obijci. Vn̄ doctrina
le. Rn̄dens ad ea que ſunt tibi obijcienda. das an
tipoforam cū non tibi obijciatur. Vel dr̄ ab anti
et foros quod ē ferre. q̄i contra ferre obieccōni rn̄
Antitheca ē quedā figura. de qua ſu Cſionem
pra dixi in c de ſcemate quaſi in fine.
Antitheton ē quedam figura de qua ſupra dic
tum eſt in c de ſcemate quaſi in fine.
Antropoſpatos ē humana paſſio qn̄ quod eſt
hominis attribuitur deo. ut deus naſcit̄. gau
det. Vn̄ ps. Dn̄e ne in furore tuo arguas me. ne
q3 in ira tua coꝛripias me. Et dr̄ ab antropos qd̄
ē homo et paſſis ul' patos quod ē paſſio. q̄i hu
mana paſſio. Et ponitur a doctrinali int' colores
ubi ſic dicit. Si que ſunt hominis aſſignantur de
itati. Antropoſpatos eſt ſic ſepe dei lege nam. Or
eciam antropoſpatos quando econuerſo quod ē
dei attribuitur homini. ut fulminare. tonare.
Apoſiopaſis ē ualidus defectus orōnis. Vnde
ps in minori ponit exemplum terencij in eu
nuco. Ego ne illam que illū que me que non. de
eſt vniuſcuiuſq3 conſtructō plene orōnis. Ego ne illā
dign̄ aduentu meo. que illuꝫ ꝓpoſuit michi. q̄ me
ſpreuit. que me n̄ ſuſcepit heri. Et dr̄ ab apo qd̄
ē defectus et uſios quod ē equale ſiue ſubſtantia et
paſſis quod eſt paſſio. quaſi equalis defectus. ul'
ſubſtantial' paſſio. uel a poio pois quod ē fingē
quaſi fictio equal' defectus. Vel ꝟ pap. Apoſiope
ſis ē id quod dicturi uidebamur ſilencio intercipi
mus. ut. Quos ego ſꝫ motos pſtat componē fluc
tus. ſuſpenſa locucō. Et ut dixit alexander. dr̄n̄t e
thiopeſis et apoſiopeſis. q2 in ethiopeſi certū eſt
quid ſubintelligi queat. ut h'. ſecum. deeſt eniꝫ lo
quebatur. Sed in apoſiopeſi multis modis pt̄ fie
ri. ut ſi introibunt in requiem meā. ſuppleri pt̄ mi
rū erit. ul' non credatur michi. uel aliquid huius
modi. et fiunt huiuſmodi defectus et in penis et in
pmijs in theologia. ad notandū q2 et pene repro
boꝝ et pmia bonoꝝ ſunt inenarrabilia. Yſa. Secre
tū meū michi. ſecretū meuꝫ michi. ue michi
Apoſtrophe ē conūſio locucōnis ad aliquem

per ſecundā pſonam. ut domini ē ſalus. et ſup po
puluꝫ tuū benedcō tua. Et dr̄ ab apos quod ē re
tro ul' aliud et tropos quod ē conūſio. quaſi con
ūſio ad aliud. Vel ſm hug. ſtropos componitur
cū apo quod ē re ul' de et dr̄ h' apoſtrophe phes
et conūſa e in a dr̄ h' apoſtropha. i. directio ul' cō
ūſio ſmonis ad aliquem. et ꝓprie ad aliquem ab
ſentem q̄i pn̄tem. vn̄ apoſtropho as. dirigere uel
conūtere ſmonem. Et conuenit cū tropologia. de
Articulus eſt ūboꝝ diſpō Cqua infra dicetur
ſine coniūccōne. ut Solus. inermis. inops. in
glorius vnde rediſti. ul' qn̄ clauſule ſine ceſſacōne
abſq3 interuallo diſtinguunt̄. et iſte ē color quaſi
idem cū ſcemate quod dr̄ aſintheton ul' dialiton
Braciologia ponitur a grec̄ ſub ſcemate. et fit
cuꝫ plura ſub paucis ūbis compꝛhendunt̄. vt
Vrit amor paridem. nuptam rapit. armat actem
Vltro pugnatur. fit machina. troia cremat̄. et dr̄
a bracos quod ē breue et logos quod ē ſermo. q̄i
ſermo bꝛ̄uis. Vel braciologia ꝟ hug idem ē quod
bꝛ̄uiloquia. i. bꝛ̄uis dcō. ut uenimus uidimus placu
Caratipoſis que po Pit. exemplum ē papie
nitur a grec̄ ſub ſcemate. fit qn̄ aliquis iux
ta ſui formam deſcribitur. ul' figurā ſub nomine
patris ul' matris ul' alterius rei. ut caluus. criſpus
uentroſus. ſophronicus feratoneus. ſocratē ſcribunt
hec omnia ſoluꝫ. et dr̄ a cata. i. iuxta et tipus qd̄
ē figura ul' forma. q̄i alicuius deſcripcō iuxta ſui
Climax que ponitur a Cformā ul' figuram
grec̄ ſub ſcemate. fit qn̄ de vno ūbo in ūbis
fit gradacō. ut. Mars uidet hanc. uiſam q3 cupit.
poniturq3 cupita. Vel ut dicit pap. Climax gͣda
cō cū a quo ſupioꝛ ſenſus terminatur inferioꝛ ſen
ſus incipit. ut ē illud. Ex innocencia naſcitur dig
nitas. ex dignitate honoꝛ. ex honoꝛe impiū. hāc
figuram nonnulli cathenā uocant. quod ſcema ē.
Et conuenit hec figura cū illo colore qui dicitur
gradacio Et dicitur a clinia quod eſt gradacio
Complexio fit ex eo q2 eadem dcō in pn̄cipi
is pluriū clauſulaꝝ repetitur et altera dca fi
nem eandem ut benedicite angeli dn̄i dn̄o. bn̄dici
te celi dn̄o. Item quis teſtamentū uetus tranſtulit
hieronimus. Quis triū linguaꝝ pitus fuit. hieroni
mus. Quis hereſes deſtruxit. hieronimus. et dr̄ a
complector teris. q2 complectitur conūſioneꝫ et re
peticōnem. que ſunt duo per ſe colores
Concoꝛdia eſt qn̄ fines medietatū ūſuum con
ueniunt et concoꝛdant. ut patet in ūſibus le
onimis. Fac tibi fortunam feſtines tangere lunam
Et contra fatum faciet te luna beatum.
Conduplicatio ē geminacō dcōnis ul' dcōnū
ul' orōnis ad laudem ul' uituperium alicuius
Et non fiat locū. q2 fit in pn̄cipio ul' medio ul' fi
ne. ut tu ne patreꝫ gladio crudelis nate necaſti. tu
ne patrem nūquid moꝛs patris moꝛs tua nūquid
Et conuenit cum quodam ſcemate quod dicitur
anadiploſis. et eciam cum epanalenſi.
Coniūctio ul' coniūctuꝫ ē cū due clauſule clau
dunt̄ ſub vno ūbo poſito in medio. ut aut e
tas forme decus atterit. aut ualitudo. i. infirmitas
et conuenit cum zeumate tali figura.
Contencō fit qn̄ contrarijs rebus oratio confi
citur. ut In luctu rides inter conuiuia luges
Vrbem rure cupis laudas bona ruris in urbe. ma
ne pero lectū dimitto ueſpere tectum.
Contrariū fit ex quo animus ex diūſis rebus

conficitur. ut qui ſibi non pcit quō michi uł tibi
parcet. Qui ſua diuulgat ꝓbra credis ꝙ tua celet
An metues equ quez ſimū deſpiciebas. An ſolo te
des quē cum ſocio ſupaſti. quaſi dicat non. Et cō
uenit cū quodā ſcemate quod dicitur antitheton

Omiſſio eſt qñ eadem dcō in fine clauſularū
repetitur. ut. Qui uicinū ſpernis te ſpernis fri

Correccō fit qñ tollitur quod uola ſpernis
prius dictum ē. et quod magis ydoneū uidet̄
apponitur. ut. Sum nimis oblitus decoris qñymo
decoris. Ex quo dicor amans ymo ūacius amens
Et conuenit h̄ color cū figura q̄ epidiocēſis dr̄. de

Diaforoſis ē dubitacō. ut qua infra dicam
eloquar an ſileam. Et dr̄ a dya qd̄ ē duo et
foroſ qd̄ ē locucō. iñ dyaforoſ. i. duplex locutio

Diaſirros ē figura locucōnis in theologia fami
liaris. qñ aliqua uox uł dcō ad duo trahit̄.
ut nequando rapiat ut leo animam meam. ſcilicꝫ
ille qui eſt ut leo uł leo non rapiat.

Diffinicō eſt huius demonſtracō rei p ordinem
pfectam. ꝓprias rei amplectens ꝓprietates. ut
Prodigus ē animi uicio retinenda profundens. Lar
gus qui ſumptū facit ex racōne libenter. Parcus
qui retinet quicquid depoſtulat uſus. Qui retinet
cupide quod res depoſcit auarus. Prodigus ut lar
go ſic diſtat pcus auaro.

Dubitacō fit cū aliquis oñdit dubium ſe eſſe
et ignorat quid ſit potius eligendū. ut. Tu q̄
es ignoro. quo te quoqꝫ nomine dicam. Neſcio ſi
dicam ſpuriſſime non erit equū. Si ſcelus appellē
nimis ē deformior auſus. Nequior ignoro. nūc h̄

Ebaſis ē euagacō p michi nūc placet illud
ter materiam. Et dr̄ ab e quod ē extra et ba
ſis quod ē fundamentū. quaſi extra materiā que
ē fundamentū cū ſm materiam inquirendi ſunt
ſmones. vñ doctrinale. Extra materiā deſcribens
uana uagatur Autor et hanc plures ebaſim dix
ere figuram. Quidam dñt eubaſis p eu. Et eſt eu
baſis bona digreſſio ſicut ſepe autores faciūt qñ
relcā materia digreſſionē faciunt. Et dr̄ ab eu qd̄
ē bonū et baſis quod ē uado ſiue gradior. Iñ eu
baſis. i. bona digreſſio.

Emphaſis que ponitur a grec̄ ſub tropo. eſt
expſſio loquendi. Et fit cū uolentes expmē
aliquod accñs utimur nomine ſubſtantiuo ꝓ ad
iectiuo ſignificante illud accñs. ad maiorem expſ
ſionem. ut ſi ponatur ſcelus pro ſcelerato. uirtus
pro ūtuoſo. Tobias. Nubere ūtuti ūtus letatur. et
dr̄ ab en quod ē in et phaſis locucō uł expſſio q̄i
expſſa locucō. ſ quoſdam. Hug̃ uero dic̄. empha
ſis. i. expſſio. ſcꝫ quedam figura loquendi. ſcꝫ cuꝫ
uolumus abundantiam et expſſionē alicuius ac
cidentis in aliquo notare. ſolemus illud appellare
nomine accñtis. ut dauus ē ipſum ſcelus. Vñ em
phaticus ca cū. et hinc emphatice aduibiū. ut em
phatice loquitur iſte. i. expſſe ſcilꝫ tali figura. Et
emphatico cas. i. emphatice loqui. Et nota ꝙ em
phaticus qñqꝫ dr̄ audax et increpator. ꝙ talium

Endiadis que ponitur a eſt expſſa loqui
grec̄ ſub ſcemate ē cū duo adiugunt̄ ſubſtan
tiua et alteꝝ reſoluitur in adiectiuū. ut arma uiꝝ
ꝗ cano. i. armatū uiꝝ. vnde grec̄. Endiadis fiet re
ſoluto in mobile fixo. Et ſm doctrinale fit eciam
econuerſo. ut armatum uiꝝ. i. arma et uiꝝ. et ita ē
duplex endyadis. diſiuncta et coniūcta. Et dr̄ ab
en quod ē in et dya quod ē duo et dis que eſt in

ſepabilis ꝓpō et nota reſolucōnis. q̄i duoꝝ in vnū
reſolucō. Pap̄ uero dicit. Endyadis ē figura cum
duo diuiſa nomina in vnā conuenientiam coniun
gunt̄. ut in patrem et pdam ꝓ in ptem prede

Epyrocesis que ponitur a grec̄ ſub ſcemate.
fit cū ſupdictuꝫ in meliorem ptem corrigit̄.
ut iſte eſt certus amans ymo certior ymo certiſſi
mus. Et dr̄ ab epy quod ē ſup̄ et dian quod ē cla
rum. et ceſis quod ē ceſura. et dr̄ correccō in uerbo

Epylogus ſimiliter ponit̄ a grec̄ ſub ſcemate
et ē ſupradcōꝝ replicacō. Et dr̄ ab epy quod
eſt ſup̄ et logos quod ē ſmo. q̄i de ſupioribus ſer
mo. et ē idem qd̄ reuolucō. Secūdum ūo hug̃. ab
epy et logos dr̄ h̄ epylogus gi. i. ſuplocucō alicu
ius rei. uł huius recapitulacō predcōꝝ. et ꝓprie in
fine cauſaꝝ. in medio iudicij. uł extrema pte libri
Et inde h̄ epilogiū idem. et epilogo as. i. epylogū
facere. ſiliter predcā recapitulare. et ē actiuum.

Epymone ē tropus in theologia qñ dcō repe
titur ad maiorem certitudinē. uł deſiderij ex
pſſionem. ut amen amen dico uobis. et reducitur
ad empyrenſim. Et dr̄ ab epy quod ē ſup̄ et mo
nos vnū. q̄i vnius dcōnis ſup̄ poſite repeticō. vñ
grec̄. Epymone fit ſi uox ſit crebro repetita. Alij
dñt ꝙ epymone fit qñ dcō non tota repetitur. ſ
pncipiū et finis uariatur. Et hoc oñdit exemplū
doctrinał. ut expectans expectaui dñm. canens ca
nebat. laudans laudabo. et dr̄ ab epy qd̄ ē ſupra
et monon quod ē repetere. q̄i ſuperioris repetitio

Eubaſis ē bona digreſſio. de h̄ ſup̄ dixi in ebaſi

Evfonia ē pulcra locucō. ut meridies pro me
didies. Et ſm quoſdam fit dupliciter. uł qñ
lrā tranſponitur. ut nobis cū pro cū nobis. uł ſcri
bitur et non profertur. ut circūeo. arcūamicta. ꝓp
ter malam conſonoritatem. Et dr̄ ab eu quod eſt
bonū et fonos quod ē ſonus. vñ eufonicus ca cū
. i. bñ ſonans. Et excuſat cacephaton. ſ doctrinale
Cum recites que turpe ſonant eufonia habetur.

Evphemiſmos ē bona ūbi pro ūbo mutacō
ut exultabit lingua mea iuſticiā tuam. i. ex
ultando pronūciabit. et dr̄ ab eu quod ē bonū et
phemiſmon quod ē mutacō. quaſi bona mutacō
De h̄ ſic dicit doctrinale. Euphemiſmos erit ꝓ ū
bo ponē ūbū. exultat dñi uocē mea lingua ſugni

Enalage ē mutacō qñ pro nūo plurali ſingula
ris ponitur ſm pap̄. De hoc eciam infra di
cam qñ determinabo de allotheca in c de ſintheſi
in fine. Et dr̄ ab ex quod ē extra et aleon quod
ē alienū et logos qd̄ ē ſermo. q̄i extraneus et alie

Exclamacō eſt cū frequenter cla nus ſermo
matur. Vt. O quantis o quibus. o qualibet
es induata. et cōuenit cū ꝓſoneſi. de q̄ dicā infra

Fantaſia ſm grec̄ ſub tropo. interpretatur ficta
locucō. cū quod ē animati attribuitur inani
mato. ut ſeges loquitur. Et conuenit cuꝫ ſomoto
peia. uide eciam in ſuo loco.

Gradacō fit cū de precedenti uoce ſubſequēs for
matur quaſi p gradum uocū. ut. quid leuius
flama fulmen quid fulmine uentus. Quid uento
mulier quid muliere nichil. Et gre dicit. Hic quā
cūqꝫ uidet cupit et quamcūqꝫ cupiuit. Allicit allec
tam uiciat prodit uiciatam. et cōuenit h̄ color cū
figura que dr̄ climax. Cōuenit eciam cū tropo q̄
dicitur metalenſis.

Hipalage continetur ſub ſcemate. Vnde de ea
dixi in c de ſcemate in fine.

Ypoſora eſt obieccio que pt fieri ab aduſario
et dr ab ipos qd ē ſub et foros qd ē fero.i.
dico.inde ypoſora.i.ſubdicio ſiu ſubieccio ab ad
epos interpretat urbanitas ¶ Aduerſario facta
Lepos. Et fit qñ unius uł ad unū fit locucō plurali
ter.ut noſtis bone preſul.vnde doctrinale dicitur
eſſe lepos ſermo directus ad vnum Vtens plura
liter uelut hic noſtis bone preſul
Litote tes.uł litota te.ut ait grec ſub ſcemate
interpretat minus dicens et plus ſignificans
ut non nouus pmo uetus Iſte non ē inſipiens ſ;
ſapiens genus et ipēs non uident ſimpliciter dici
pmo multipliciter Et munera non ſpernas pro li
benter ſuſcipias.uł ecouiſo cum plus dicit et mi
nus ſignat.ut dicit pap.Et ut ait doctrinale.fiet
ſub ea firmando negacō bina.Et ſic ſm eū litote
fit cū due negacōnes faciūt vnā affirmacōm.ut ſe
deo nec non et ſcribo.Et dr a litos quod ē diſſo
lucō.q2 due ptes reſoluūtur in vnā.Et ē contria
litote cuidam tropo qui dicitur yperbole.
Occupacō fit qñ dicimus nos pterire aut neſci
re aut nolle dicere h' que maxime dicimus.
hoc mō.Quid referā quantis tua ſit maculata iu
uentus.flagicijs.Et grec ait.Occupat h' color cū
quid tranſire parat nec tranſit.Pretereo cedes p
iuria.furta.rapinas.Tedia forte darem ſi ūbis iſ
Oliopomenon ē ſub paucis ūbis ¶ ta referrem
multoꝝ comphenſio.ut h'.uinc amor pidem
uł h'.More mala mors intus malus actus mors
foris uſus.Rumba puella puer lazarus iſta notat
Et dr ab olon quod ē totū uł multum et pome
non quod e coniuncō.quaſi multoꝝ ūbibus uer
Omepaſia ē attribucō ppetatis ¶ bis adieccō
vnius alteri.ut lingua mea meditabitur iuſ
ticiam tuā.lingue enim ē loqui.et cordis medita
ri.vñ quod ē cordis attribuitur lingue.et dr ab o
mos qd ē vnū et paſia quod ē paſſio.q̄i vnitoꝝ
Omophoſis ē expō ig ¶ paſſio et attribucō
noti p eque uł magis ignoti.ut quid ē pal
mito mo ptaxo as.Vel qñ p grecū exponit lati
nū.ut quid ē homo antropos.quid ē curē uerten
Et dr ab omos quod ē ſimile et phoſis quod ē ex
poſicō.q̄i p ſimile expō.Et reducit ad omozenſiꝫ
que eſt notificans vnam rem per aliam.
Pſancia ē queſtio cui non pt vna uoce rñde
ri.ut qua geremus bellū que auxilia nobis
parata erūt.Quis erit qui ſubuenire uelit cū tam
acerbe ſocios tractauerimus.Et uocat a tullio h'
Preciſio ē cum dictis q ¶ figura interrogacō
buſdam quod conceptuꝫ ē relinquit in audi
entiū iudicō.Vnde grec.Conope conceptū cela p
ciſio fiet.ut.Te non ē equū certamen ponē mecū
Nunquid ego recolo q2 tu feciſti ſ; dicere nolo.uł
pāſio fit cū aliquis ūba in animo concipit et lo
Proſonoſis ſm grec ſub ¶ qñdo interrumpit
ſcemate ē cū aliquis exclamando deū leticiā
uł indignacōm exprimit.ut.O deus in quantis ani
mus uſatur amantis.et dr a pros quod eſt ad et
fonos quod ē ſonus.q̄i ſe hñs ad ſonum.i.excla
macionem.quia hic color dicitur exclamacio.
Proſopopeya fit qñ inanimatū loquit ad a
nimatū.ut Qui mō naſonis fueramus q̄ꝫ
libelli.uł qñ inanimatū ad inanimatū.ut terra lo
quitur fontibus et manibus.Vel fit tot modis ut
metaphora.Et dr a proſos quod ē pſona et poio
pois quod ē fingo.q̄i ſermo factus a ficta pſona
Vel dr a proſon quod eſt perſona et poio quod
eſt fingo.q̄i fictio noue pſone.Et reducit ad me
taphoram.cū fiat qñq; cū irronale loquit ronali
ut nobis teſtudo locuta eſt.Et hec figura ſepe in
uenitur in theologia.Vnde dicit damaſce.ſicut
ſcriptura et proſopopeya.i.pſonaꝝ fictione uti.et
ut de inanimatis ſicut de animatis loqui.ſic illud
ps.mare uidit et fugit.Hug̃ uo ſic dicit.poio cō
ponitur cū proſopa quod ē pſona et dr h' proſo
popeya pepe.i.pſone cōfictio uł cōformacō.ut cū
res non loquens introducitur loquens.ut ego ce
lū tego omnia.et ego terra calcor ab omnibꝫ.In
doctrinali dr Perſonam q2 nouam formans dat
Protheſeoſparalange fit qñ ¶ proſopopeyam
vna ppō ponitur pro alia.uide in ſuo loco in
Racionacō fit qñ aliquis a ſeipſo q ¶ v pre
rit rōnem.et poſtea ipſe dicit.ut diues aua
rus eget.quare non competit uſus.Tangere pca
timet cur ne minuatur aceruus.
Repeticō fit ex eo q2 eadem dictio in pricipio
pluriū clauſularū repetitur.ut laudate dñm
de celis laudate eū in excelſis.ꝛc.Et uide qualiter
dr̄it repeticō.conuiſio.complexio.Et conuenit cū
ſcemate quod dicitur anaphora anaphore.
Sentencia in rethorica idem ē quod prouibiū
cū ppoinit aliquid ad ūuitatem alicuius mo
ralis inſtruccōnis et ponitur conſecucō.ut h' grec
Cui ſatis ē quod habet ſatis illū conſtat habē.Cui
nichil ē quod habet ſatis illū conſtat egere.Ergo
facit ūtus nō copia ſufficientem.Et non paupras
ſ; mentis hiatus egentem.i.auaricia.Similiter h'
Hic liber ē qui uicijs non ē ſeruus.Hug̃ uo dic
A ſentio tis dr h' ſentencia cie.iudiciū.uł ūus dea
ſio.uł firma et indubitata rñſio.uł animaduiſio.
uł ſenſus ſiue intellcūs.Item ſentencia quidaꝫ co
lor rethoricus dr.ſcꝫ huis orō aliquid moralitatis
gnaliter comphendens.ut obſequiū amicos.ueri
tas odiū parit.Et a ſentencia dr ſentencioſus a ū
ſentencijs plenus.et comparatur.Et ſm gg.ſentē
cia ſimpliciter dcā in bona pte ſumitur.Et ut di
cit pſaac.Sñia ē determinata accepcō alterius p
Sinetheſis ſm doctrinale ¶ tis contradccōnis
fit dupliciter.Vno mō eſt accñtis mutatio p
ppue nūi in nūm.ut.vnica facta fuit mulier que
ſunt mō multe.Sed iſte modus non ē multū in
uſu Alio mō ē mutacō de ſecūda pſona ad terciaꝫ
ut.Nobis per deus nōs lauit ille reatus.Vnde ii
ſus.Dr et bine ſpēs ſinetheſis eſſe.Et differt hic
modus a tropologia.q2 ibi fit tranſitus econuiſo
de tercia pſona ad ſecundam.ut dñi ē ſalus et ſu
per populū tuū bñdictio tua.Et dr a ſin quod ē
con et theſis poſitio.quaſi ſimul poſitio.
Somotopeya ponitur a grec ſub tropo.et co
uenit cū fantaſia.Et ē ſomotopeya cū res in
corporea introducit ad loquend.ut cū dr deus uł
angelus loqui.et dr a ſoma quod ē corpus et po
io quod ē fingo.Ifi ſomotopeya.i.figmentū cor
pis.uł dr a ſoma qd ē corpus et theſis quod eſt
poſicō et poio pois.q̄i ficti nominis poſitio.
Subiectio in ſuo loco eſt in quinta parte.
Traductio fit cū aliquod nomen p ſuos caſus
uariatur.Et conuenit cū quodā ſcemate qd
appellatur poliptoton.Vnde grec.Miſce p caſus
uocem traductio fiet.Vt.ſi nichil in uita iocundi
us ē tibi uita.In decorem uitam pages uirtute re
licta.Vel eciam fit in conſonantia.ut.Cur illā cu

ras que multas dat tibi curas.
TRanſitio ē color ꝑ quem continuamus dicta
dicendis. ut. Audiſtis qualem ſe prebuit iſte
pnti. Nūc qualis fuit ipſe parens audite uiciſſim.
Item dicto de nomine dnūm ē de ūbo. uł ſit qn̄
huiter dnditur dictum et poſtea quid ſit dnūm
TRopologia ſm̄ grec ſub ſcemate ē conuerſio
ad aliquā pſonam. ut dn̄i ē ſalus et ſup po
pulū tuū benedcō tua. Et d͛ a tropos quod ē con
uſio et logos quod ē ſermo. q̄i ſmonis ꝯus habi
ti conūſio. Et eadem ē cū apoſtropha. Hug̃ uo di
cit ꝙ tropologia ē excuſacō. uł ſenſus ſpiritał uł
moralis et figuratiua intelligentia uł locucō. uł e
mendacō uite. et in̄ tropologicus ca cū. et tropo
logice aduībium. et tropologico cas. et tropologi
zo zas. tropologice loqui. Pap̄ autē ſic dicit. Tro
pologia moralis inſtrucō ad inſtrucōnem et cor
repcōm moꝝ ſiue aptis ſiue figuratis ſmonibus
prolata. Amō de allotheca ꝓut ē figura conſtruc
cōnis ſ ꝙ de ea determinat p̄s uideamus. Poſſet
hic competenter dici de ſeptem regulis ciconij. et
de ſpeciebus diſtinccōnis. ſcȝ comate. colo. piodo.
ſꝫ poſt allothecam de eis dicemus.
Allotheca ē improperatio
conſtruccōnis ex eo ꝙ dcōnes in ea po
ſite conſtruunt͛ in diuſitate accn̄tiū. ut
ego ſortes lego. uel recipiunt aliam con
ſtructibilitatem q̄ꝫ habeant a natura. ut ſortes eſt
albus pedem. Et d͛ ab allon quod ē alienū et the
ſis poſicō uł theca. In̄ allotheca. i. aliena et diu
ſa poſicō accn̄tis uł accn̄tiū. quod ſcema d͛ a do
nato. et in lexeos et in dyanceos diuidit͛ ab eodem
Hic nota ꝙ figura ē licentioſa improperas uſu
autoritate uł cōmoditate ꝓlata. et ſm̄ hoc aliqn̄
eſt tollerabił et non extendenda Aliqn̄ tollerabił
et extendenda. tollerabilis et extendenda eſt illa q̄
plus habet rōnis q̄ꝫ uicij. q͛ uſu et cōmoditate ꝓ
batur. ſicut euocacō et concepcō. Tolerabilis uero
et non extendenda eſt illa que habet plus uicij q̄ꝫ
rōnis. que tantū autoritate probatur. ſic͛ antipto
ſis et pagoge. Spēs allotheee ſm̄ p̄s ſunt quinqꝫ
ſcilꝫ prolenſis. ſilenſis. zeuma. ſintheſis. antiptoſis
De ſingulis ꝑ ordinem uideamus.
PRolenſis eſt p̄ſumpcō reꝝ explicandaꝝ ordi
ne ſecutaꝝ. ut aquile uolauerūt hec ab orien
te illa uo ab occidente. Et d͛ a pro quod ē p̄ et
lenſis quod ē ſumpcō. in̄ prolenſis q̄i preſumpcō
Spēs prolenſis ut uult p̄s in p̄mo minoris ſunt
tres. Prima que habet fieri ꝑ ſolos rectos. de qua
tał datur regula. cū fit diuiſio ꝑ ſolos rectos ꝓpo
nendus ē ntūs pluralis cum ūbo. et diuidentia de
bent ſequi ſine ūbo. tum ſingulariter. tū pluralit͛.
ut homines ſunt. h̄ bonus ille malus. uł homines
ſunt hij boni illi mali. Ex hoc patet ꝙ hec ē in
congrua diuiſio. Oculi alt͛ dexter alter ſiniſter. uł
homines h̄ ē bonus ille malus. niſi forte excuſet͛
ꝑ antiptoſim. ita ꝙ ille ntūs p̄cedens ponat͛ pro
genitō. quoniā diuidentia non p̄cedunt ūbuȝ a q̄
ille ntūs regatur et reſpcū cuius fiat diuiſio. cum
omnis diuiſio habeat fieri reſpcū ūbi uł attributi
Secunda diuiſio habet fieri ꝑ rectos et obliquos
cuius regula talis ē. Quotiens fit diuiſio ꝑ rectos
et obliquos. an̄ponendus ē gtūs pluralis. uł ſingu
laris nominis collectiui ſine ūbo. et poſtea dn̄t ſe
qui diuidentia cum ūbo. tū ſingulariter. tū plura
liter. ut hominū hic ē bonus ille malus. uł homi
nū hij ſunt boni illi mali. romane gentis alij ſunt
fortes alij debiles. Tercia diuiſio habet fieri per ſo
los obliquos. et tunc debet ꝓponi obliquus cum
pticipio conſtructus intrāſitiue. et diuidentia reſpcū
illius ſubſequi ꝑ obliquū. ut aquilaꝝ uolantiū hu
ius ab oriente illius ab occidente ſimił ē celeritas
Et p̄t fieri ꝑ obliquos caſus. ut aquilis uolantibꝫ
huic relinquitur oriens illi occidens. aquilas uo
lantes hanc dimiſit oriens illam occidens. aquił
uolantibus hac gaudet oriens iſta occidens. p̄t ta
men diuiſum ſumi ꝑ genitiuū. et diuidentia ꝑ ali
os obliquos. ut aquilaꝝ uolantiū huic relinquit͛
oriens huic occidens. et in ablīō ſimiliter. ¶ Sed
queritur quā improperatem operatur prolenſ͛. Ad
hoc dicūt quidam ꝙ ordinem ꝓpoſteꝝ. q͛ illi nn̄
poſtponunt͛ ſuo ūbo. ſcȝ hec uł illa. cū d͛. aquile
uolauerunt hec ab oriente illa ab occidente. Sed
eadeȝ rōne h̄ ē prolenſis. me cū. te cū ſe cū. cuȝ po
tius ibi ſit anaſtrophe. Ad hoc dicimus ꝙ eſt ibi
multiplex figura aquile uolauerunt h̄ ab oriente
illa ab occidente. Nam ex eo ꝙ nn̄ ſing̃ nūi reſpi
ciunt pluralem ē ibi allotheca minoꝝ. ex eo ꝙ pre
poſterant͛ ſuo ūbo ē ibi anaſtrophe. q͛ cum ſunt
ibi tres attributiones vna pluralis et due ſingula
res ē ibi zeuma. Sed ꝓpter modū diuidendi ē ibi
prolenſis. Vnō non credimus ꝙ prolenſis per ſe
ſumpta ſit figura conſtruccōnis. Sed q͛ de facili n̄
contingit in ſermone ſine figura conſtruccōnis. io
ponitur a p̄s inter ſpēs allothece. Quidaȝ tamen
dicunt ꝙ inquantū diſſimilia reddunt͛ ūbo medi
ante diuiſione ē ibi figura conſtruccōnis. ſꝫ inquā
tum ē ibi facultas quedam uenuſte interp̄tacōnis
de toto ad ptes diuidentes. ita ꝙ ptes diuidentes
poſtponant͛ cū naturaliter ſint priores ē ibi figu
ra locucōnis. Et hoc fit qn̄qꝫ implicite. ut. Alter
in alterius iactantes lumina uultus. Iteȝ uana lo
cuti ſunt vnuſquiſqꝫ ad proximū ſuū. Qn̄qꝫ expli
cite. ut in ſupdicto exemplo. aquile uolauerūt ꝛc̄
Nota ꝙ ſi coniūctio interponatur non bene dic͛
ut aquile uolauerunt hec ab oriente et illa ab oc
cidente. quia determinacōnes que ſequūtur ptim
ſuppoſitū et ptim appoſitū non ſunt copulabiles.
alicui uoci. ¶ Queritur eciam de h̄ quod dicit p̄s
in minori. ꝙ qui non ponitur in conſtruccōnibus
diuiſiuis. q͛ conuenienter d͛. hominū qui legunt
h̄ eſt ſortes ille plato. ad hoc dico ꝙ qui n̄ ponit͛
in locucōnibus diuiſiuis. ita ꝙ ſit alteꝝ diuidenti
um. hac de cauſa. q͛ dcō diuidens uenit in locucō
ne pro pte diuiſi. ſꝫ hoc relatiuū qui refert totum
ſuppoſitū ſui an̄tis. Item queritur de hoc qd̄ dicit
p̄s. qn̄ fit diuiſio ꝑ rectos et obliquos anteponen
dus eſt gtūs pluralis. uł gtūs ſingularis nominis
collectiui. q͛ ariſtotiles ponit talem diuiſioneȝ. q̄n
titatis aliud continuū aliud diſcretū. Nec tamen iſ
te gtūs quantitatis ē pluralis. nec gtūs ſingularis
nominis collectiui. Ad h̄ dico ꝙ talis diuiſio ē in
cōueniens ſm̄ p̄s. excuſatur tamē more pſi talis
diuiſio. q͛ ariſtotiles intendit ibidem diuidere q̄n
titatem ſm̄ ꝙ ē vniūſale genus reꝝ non contractū
ad nūm uł ad genus. et ideo uſus ē diuidentibus
in neutro genē. quod magis erat aptuȝ tali diuiſi
oni ¶ Queritur eciam de h̄ quod dicit priſtianus
qn̄ fit diuiſio ꝑ ſolos obliquos. neceſſe ē uti par
ticipio. et tranſicōm facere. Contra. conuenient͛ d͛
aquilaꝝ que uolant huius ab oriente illius ab oc
cidente ſimilis ē celeritas. et in tali diuiſione non

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ẽ ꝑticipium. Ad hoc dñt quidam ꝙ neceſſe ẽ uti
participio .i. utile eſt. qꝛ diuiſio ſemꝑ debꝫ fieri re
ſpcũ alicuius attributi. non tamen ſemꝑ ẽ ibi ꝑti
cipiuꝫ. ut in ꝑdicto exemplo. Nos uõ dicimus ꝙ
ſemꝑ neceſſe ẽ uti ꝑticipio uł ſupplecõne illius ꝓpt
uehementẽ tranſicõm que ẽ inter ipſuꝫ et diuiſuꝫ
reſpcũ cuius diuidentia ſubſequunť. Si tamen fiat
diuiſio aliq̄ñ ita ꝙ non ſit ibi ꝑticipiuꝫ uł ſupple
cõ illius. ut duoꝝ hominũ aliũ uidet ſortes aliũ
uidet plato. Dico ꝙ uł erit ibi eclipſis ꝑticipij uł
erit ſimplex ꝑticõ non diuiſio nominanda. Item
queritur an diuiſio poſſit fieri ꝑ uocatiuũ. Dico
ꝙ non. q̄ꝛ ñtĩs nullũ recipit attributũ reſpcũ cu
ius poſſit fieri diuiſio. ſed ꝑfectã ꝑ ſe faĉ orõnem
Nota hic ꝙ ñtĩs qui apponit ũbo ſubſtantiuo
non tenetur concordare cum ũbo ſubſtantĩ
in nũo nec in ꝑſona. qꝛ non ſupponit ei. vñ bene
dr. ſum homo. ſum homines. Vñ lucanus. Ceſar
erat omnia. Veruntamen aliq̄ñ concordat cum ſe
quenti et ñ ꝑcedenti ꝑ prolenſim uł anaſtrophen
eo ꝙ intelligiť ante. ut rixe amantium integracõ
eſt amoris. Et ouid. Veſtes quas geritis ſordida
lana fuit. Et ꝓph. Teſtimonia tua meditacõ mea
ẽ. Et arma vnus gladius ẽ. et nuptie vnũ cõnubi
um ẽ. Et ſcias ꝙ in huiuſmodi locucõnibꝫ ñtĩs
ſupponens debet ꝑcedere hoc ũbum ẽ. et ei imme
diate iũgi. Si autem ſequẽtur ñtĩs ille poſt ũbũ
incongrue diceretur. vñ nõ concedimus huiuſmo
di latinitates. teſtimonia tua ẽ meditacõ mea. uł
arma ẽ vnus gladius. uel meditacõ mea teſtimo
nia tua ẽ. uł vnus gladius arma eſt.
Silenſis ẽ diſſimiliũ clau
ſularũ ꝑ vnum ũbum conglutinata concep
cõ. et dr a ſin quod ẽ con et lenſis quod ẽ
ſumpcõ uł captio. iñ ſilenſis .i. concepcõ. Fit autẽ
concepcõ quatuor modis. ꝑ genera. numeros. per
ſonas et caſus.
Concepcõ generũ ẽ dcõnum diũſoꝝ generũ ſub
adiectiuo pluralis nũi conſociatio. ita ꝙ vna
cadat in ꝓprietatem alterius. Et nota ꝙ maſculinũ
concipit et concipitur. femininũ concipiť ſed non
concipit. neutꝝ concipit et nõ concipitur. nã maſ
culinũ concipit femininũ. et concipitur a neutro.
ut uir et uxor ſunt albi. uir et mancipiũ ſunt al
ba. femininũ concipitur a maſculino et neutro. ſꝫ
non concipit niſi autoritate ſue rei. Vnde lucanus
leges et plebiſcita ſunt coacte. Hic enim femininũ
concipit neutꝝ. quod ſuſtinendũ ẽ. ſꝫ non exten
dendũ. Neutꝝ uõ concipit maſculinũ et femininũ. ſꝫ
non concipitur. qꝛ ẽ confuſum ad utrũqꝫ. Cauſam
Concepcõ nũoꝝ eſt dcõnũ ¶ queremus infra
diũſoꝝ nũoꝝ ſub dcõne pluralis nũi aſſocia
tio. Et ẽ ſciendũ ꝙ ſingularis concipit ſingularem
ꝑ equiꝑantiam. ut ſortes et plato legunt. Pluralis
concipit ſingularem. ut homines et aſinus currũt
Singł nunq̄ꝫ concipit plẽm.
Concepcõ ꝑſonaꝝ ẽ dcõnum diũſaꝝ
ꝑſonaꝝ ſub dcõne pluralis nũi aſſociacõ. ita
ꝙ vna cadat in ꝓprietatem alterius. vñ ſciendũ ẽ
ꝙ ꝑma ꝑſona concipit ſecundã et terciam ſub ũ
bo pluralis nũi et prime ꝑſone. qꝛ ut dr in doctri
nali. Concipiens ſimile ſibi uult ũbum retinere. ut
ego et tu legimus. ego et plato diſputamus. ſecũ
da concipit aliam ſecundã et terciam. ut tu et tu
legitis dirigendo ſermoneꝫ ad diũſos. et tu et pla
to legitis. Tercia concipit terciã ſine figura ꝑ ſolã
equiꝑantiam. ut ſortes et plato legunt. ¶ In con
cepcõne autem caſuũ attendendum ẽ ꝙ ñtĩs con
cipit ablatiuũ mediante hac ꝑpõne cũ. ut ſortes cũ
platone currit. Et ẽ notandũ ꝙ in õni conceptione
dcõ concipiens et cõcepta pñt indiffr ꝑcedẽ. ꝑterq̄ꝫ
in concepcõne ꝑſonaꝝ. ubi ꝑſona concipiens ſem
ꝑ eſt ꝑponenda quãuis contrariũ cauſa honoris
inueniatur in euangelio. ut pater tuus et ego do
lentes querebamus te. Voluit enim beata uirgo
honorare ſponſum ſuũ. ꝑponendo eũ ut exemplũ
daret uxoribus honorandi uiros ſuos. Fit etiam
concepcõ ſimul ꝑſonaꝝ et caſuũ mediante hac ꝑ
põne cum. ſꝫ nimis improprie. ut me cũ ſortes legi
mus .i. ego et ſortes legimus. te cuꝫ ſortes legitis
Vñ uigił. Diuellimur iñ memphitus et ꝑlias me
cũ. Item ẽ concepcõ realis et concepcõ uocał. con
cepcõ realis ẽ ubi res diũſaꝝ ꝑſonaꝝ ſub ũbo plu
ralis nũi conſociantur. ut nos legimus. Concepcõ
uocalis ẽ que ꝑtinet ad uoces diũſoꝝ generũ uel
nũoꝝ uł ꝑſonaꝝ. ut dictum ẽ. Et ẽ ſciendũ ꝙ ubi
ẽ conceptio uocalis ibi ẽ realis. ſꝫ non conuertitur
Sed queritur quõ reſoluatur pronomẽ plura
le poſitũ conceptiue. ut nos legimus. utꝝ di
catur ego et tu. uł ego et ille. Ad hoc dicimus ꝙ
tale pronomen debet reſolui in ſuũ ſingulare et a
liam dcõnem que careat diſcrecõne generis nume
ri et ꝑſone. ut quodammõ euagetur ad incertum
genus nũm et ꝑſonam. et talis dcõnis defectus ẽ
apud latinos. Signat ergo hꝫ pronomen nos rem
loquentẽ in ꝑſonali ꝓprietate ꝑme ꝑſone. ſed ali
as in nulla determinata ꝑſonali ꝓprietate. Item cũ
dr. me cũ ſortes legimus. ſolet queri an ille ablati
uus ſignificet ablatiue uł nominatiue. et utrũ co
puletur illi ñtõ mediante ꝑpõne. Ad hoc dicimus
ꝙ ablatiue ſignificet. ſꝫ nominatiue ſupponit. Re
ducitur enim ad ſuppõnem ñtĩ mediante illa ꝑpõ
ne. non ꝑ copulacõnem ſꝫ ꝑ quandam aſſociatio
nem. ¶ Hic nota ꝙ maſculinũ et femininũ ſunt
eque ꝑncipalia quantũ ad naturam. ſꝫ non eq̄ po
tentia. qꝛ maſculinum ẽ agens. et femininuꝫ pati
ens in ope generacõnis. Et ideo maſculinũ ꝑponi
tur feminino tamq̄ꝫ dignius. et imperat ei tamq̄ꝫ
debiliori. vñ concipit ipſum. ut uir et mulier ſunt
albi. Item nota ꝙ cũ dr uir et mancipiũ diligunt
ſe. ibi hꝫ pronomen ſe ẽ neutri generis. qꝛ neutꝝ
concipit maſculinũ. Similiter mulier et mancipiũ
uident ſe. hꝫ pronomen ſe ẽ neutri generis. qꝛ neu
tꝝ concipit femininũ. ¶ Queritur hꝫ quare neutꝝ
vincat maſculinũ et femininũ in officio adiectiui
ſiue in concepcõne. cũ illa ſint digniora q̄ꝫ neutꝝ
Adiectiua enim in neutro generẽ ſubſtantiuanť. ut
albũ currit. Ad hoc dico ſequens magiſtꝝ bene. qꝛ
ideo illa non trahunť ad improprietatem qꝛ digni
ora ſunt. et neutꝝ trahitur quoniam ẽ indignius
Vel pt dici ꝙ maſculinũ et femininũ ſunt gnã
rei. ſꝫ ꝑ neutꝝ habetur res generis. potentior aũt
ẽ res q̄ꝫ accidens rei Et ideo neutꝝ uincit illa duo
in officio ſubſtantiui. et in concepcione generũ Et
ob hoc debet exponi ꝑ generale nomen. cuius na
turam in ſe habꝫ. ut albũ currit .i. res alba. Item
maſculinũ et femininũ ſunt magis finita et cer
tata apud naturam q̄ꝫ neutꝝ. Et ideo neutꝝ ẽ ap
tius generalitati q̄ꝫ illa. et ẽ potentius ad trahen
dum. ut dicatur uir et mancipiũ ſunt alba. Simi
liter mulier et mancipiũ ſunt alba. Queri etiã ſo
let. An iſta ſit congrua. et albus et alba eſt duo.

Ita uidetur ꝙ intelligitur geminari ꝓpter coniuc
cõnem.ac ſi dicatur.et albuſ ē ciuiſ et alba ē ciuis
Sꝫ contra.illa duo adiectiua reſtringunt illum ter
minuꝫ ciuis ſemel poſitū.et faciunt repugnantiaꝫ
in ſuppõne illius.Ergo illa locucõ redditur incon
grua.Ad hoc dico ꝙ ē congrua.qꝛ ſubſtantiuum
intelligitur geminari.et ſic quantū ad vnum ſup
ponens uenit tantū pro maribus.ꝭ quantum ad
alteꝝ tantū pro feminis.¶ Queritur eciam quare
duo ſubſtantiua diuͤſoꝝ geneꝝ poſſint recipē ad
iectiuum vnius generiſ ut dicit̄ uir et mulier ſunt
albi.et nõ adiectiua diuͤſoꝝ geneꝝ poſſint recipe
ſubſtantiuū vnius generis.qꝛ male dꝛ ciues ſunt
albi et nigre.Ad h̄ dicimus ꝙ ſubſtantiua ueniūt
conceptiue.vñ adiectiuū cadit in ꝓprietatē vnius
coꝝ quantū ad genus.Sed adiectiua h̄ntia diſcre
ta genera uolunt reſtringere qñ adiunguntur ſub
ſtantiuo cõmuniſ ge eo ꝙ forme ē ꝓpū immutare
vñ ſi ſubſtantiuū ſemel intelligatur reſpcū diuͤſoꝝ
geneꝝ locucõ eſt incongrua ꝓpter repugnantiam
ut ciueſ ſunt albi et nigre.at ſi intelligatur gemi
nari nulla ē ibi repugnantia.vñ congrue dꝛ.et al
bi et nigre ſunt ciues.Inuenitur tñ et apud oui
diū.Eſt ſpecus exceſus ſtructura punicis aſper.nõ
homini facilis non adeunda fere.

Sciendū eſt h̄ ꝙ vnitas addita vnitati facit
pluralitatem.vñ ūbum plurale debet ſeq.ut
ſortes et plato legunt.pt̄ tamen congrue dici.ſor
tes et plato legit.ſicut illud.Cartago manuſ qꝫ tu
lit.ꝭ intelligitur diuiſim tamꝫ ſint due.qꝛ ūbuꝫ
redditur zeumatice utriqꝫ nt̄õ.i.ſorteſ legit et pla
to legit.Si autem coniūctio ꝓponatur.et interpo
natur duobuſ nñs ſingularis nūi.ūbum eis ꝓpe
redditur ſingulare.quod diſtribucõ coniūctionis
facit.ut ſortes et plato legit.et ſic dꝛ male.et ſor
teſ et plato legunt.ſicut et male dꝛ.ſortes legunt.
et ita dicūt multi.At nos dicimuſ ꝙ utraqꝫ ē con
grua.et ſortes et plato legunt.et ſorteſ et plato le
git.quia ūbum pt̄ reſpicere hūc terminū ſorteſ et
plato diſtributiue.et ſic debet in ſingulari ſeq.qꝛ
redditur ſingulariter utriqꝫ nt̄õ.pt̄ eciam eundem
reſpicere collectiue.et hoc modo ē accipiendū plu
raliter.non tamen ſequitur ꝙ ſit dn̄dum.ſortes
legunt.qꝛ collcõne ꝑmiſſa poſtea diſtributio eſt
congrue facienda.h̄ mõ.et ſortes et plato legunt
.i.ipſi legunt.ita ꝙ ſorteſ legit et plato legit.Eo
dem mõ concedimus.et ego et tu legimus.ita ꝙ
utqꝫ.Vñ pſ ait.Et agamenonis filiuſ et menelaꝫ
filia ſociati ſunt.Similit̄ et ego et appolloniuſ ſcri
bimus.et certe omneſ autores eſſent reꝑhendendi
niſi tales locucões reꝑirentur.qꝛ frequenter his
utunt̄.Si autē ſingularis nūi et pluralis coniūcti
one interpoſita copulent̄.debet eis reddi uerbum
plurale.ut homo et aſini currunt.Poteſt tañ ali
a conſideracõne ūbum reddi ꝓpriori nt̄õ.ut intelli
gatur ūbum zeumatice reddi.Et ſic erit illa locu
tio plures.et ſm̄ hoc congrue dꝛ.homines et aſi
nuſ currit.i.homines currunt et aſinus currit.vñ
ouid.Omnes illiades tota qꝫ troia dabit.Ideꝫ di
cimus in ꝑſonis.qꝛ pt̄ congrue ꝑ zeuma dici.ego
et tu legis.uꝉ tu et ego lego.uꝉ ego et ſorteſ legit
et debet inter tales nt̄õs tunc fieri quedaꝫ ſubdiſ
tinctio.ad oñdendum ꝙ due locucões intelligun
tur coniūgi.Tales autē locucões et ab arte ſunt
et ſepe in autoribuſ inueniunt̄.Vñ orac̄.tu quid
ego et populus me cuꝫ deſideret audi.i.quid ego
deſiderem et quid populuſ deſideret. ¶ Si autē cõ
iūctio ꝓponatur et interponatur nñs diuͤſoꝝ nūo
rum.uꝉ diuͤſaꝝ ꝑſonaꝝ.dicūt quidam ꝙ non pt̄
ſequi aliquod ūbum.qꝛ oporteret illud eſſe diuer
ſoꝝ nūoꝝ uꝉ duaꝝ ꝑſonaꝝ.et iudicant iſtaſ incõ
gruas.et homo et aſini currunt.et ego et tu legi
muſ nec ego nec tu ſcribimuſ nec homo nec aſini
currunt.Cauſa enim incongruitatis ē coniūctõ pre
miſſa.qꝛ illa requirit ꝙ ūbuꝫ reddatur utqꝫ.Nos
uͦ iudicamus eas congruas.et ſepe utunt̄ eiſ au
tores.Vñ ita inuenitur in pꝭ.nec noſ qui nec illi
referunt eſtis.Dicimuſ ergo qꝛ congruentiſſime ſe
quitur ūbum plurale.quod ꝑus reddenduꝫ ē col
lectiue.poſtea diuiſiꝫ congruitate ſuata.ut homo
et aſini currunt.i.ipſi currunt.ita ꝙ homo currit
et aſini currūt.Similiter nec ego nec ſocij mei ꝓ
ficimus.i.noſ ñ proficimus.ita ꝙ nec ego ꝓficio
nec ipſi proficiunt et pt̄ eſſe in talibus zeuma.Et
tunc uerbum ꝓpriori nūo et ꝑſona tenetur.vnd
concedimus.nec ego nec ſocij mei proficiunt.nec
ſocij mei nec ego proficio.qui tales locucõneſ cõ
dempnant nimiū ſunt acuti.deſtruūt enim artem

Queritur eciam an con ¶ et omnes autores
grue dicatur.ſorteſ et plato currit et legunt.
cū diuiſim concedamus.ſorteſ et plato legunt.ſor
tes et plato currit.Dicimus ꝙ incongrua ē ꝓpter
repugnantiam.quia ūbum aliter reſpicit illeſ no
minatiuoſ coniūctim et aliter diuiſim.Tñ inueni
tur apud orac̄.Ambulat acer fulcius et raſirius
male raucus.Ecce duo nñ confundunt̄ per concepti
onem et zeuma.quod autoritati aſcribimus et ñ
arti.qꝛ non concedimus ꝙ bene dicatur.petruſ et
iohannes diſcipuli platoniſ legit.Inuenitur eciam
actuū v.Rñdens autē petrus et apoſtoli dixerūt
ubi tamen eſt appõ bene pt̄ eſſe nūoꝝ confuſio.
ut ciuitas piſe ē pulcra.et boueſ animal ſine frau
de moriunt̄.Sic ꝑ appõnem pñt conſtrui dcõnes
diuͤſaꝝ ꝑſonaꝝ uel diuͤſoꝝ generū intranſitiue.ut
ego ſortes curro.uꝉ ego ipſe diſputo.et ego ille q̇
curro diſputo.Similiter ciuitas mediolanuꝫ ē for
tis.mancipiū berta ē fidele.liber decretū eſt mag
nus.liber topica ē difficilis.Poteſt eciam dici.lib
topicoꝝ uꝉ decretoꝝ intranſitiue.ſicut Ciuitas bo
nonia.et urbs ianua.et tamen poſſet dici.ciuitas
bononie.et urbs ianue.i.urbs que ē ianua.ꝭ h̄ ñ
multū aliquibus placet.ꝗuiſ inueniat̄ apud uͥgil
dicentē.Vrbem qꝫ patauij.i.urbem que uocatur
patauiū.que mõ dꝛ padua.Quedam tamen ſunt
magis requirentia genitiuū.ut ꝑſona epi.ſubſtan
tia ſocratis.et tamen poſſet dici ꝑſona epūs ē ho
neſta.ſicut poteſtas petrus ē bona.et ſubſtantia
ſocrateſ ē corporea.Huiuſmodi enim nomina ꝑtē
et totū diuͤſimode pñt notare. ¶ Nota h̄ ꝙ dona
tus diuidit allothecam ꝙue ē ſpecies conſtructio
nis in tres ſpēs.ſcꝫ in prolenſim.ſilenſim.zeuma.
Priſtianus uͦ in quinqꝫ.ſcꝫ in prolenſim.ſilenſiꝫ
zeuma.antiptoſim.ſinthesim.Alij uͦ dicunt ꝙ al
lotheca prout ē figura conſtructõnis ſtricte loqñ
do diuiditur in tres ſpēs ſ pꝭ.in ſilenſim.antipto
ſim.ſinthesim.Secunduꝫ uͦ donatū omnes ſpēs
allothece que excuſant uiciū conſtructõnis comꝑ
hendunt̄ ſub ſilenſi.et h̄ patet ꝑ donatū dicentem
hoc ſcema.i.ſilenſiſ late pꝫ.et fieri ſolet non ſolū
ꝑ ꝑteſoꝛõnis ꝭ accñtia ꝑſoꝛõnis.vñ omneſ ſolo
ciſmi qui fiunt in poemate.ſiue in ore ſapientū
excuſant̄ ꝑ hoc ſcema.et ſm̄ iſtos oportet dicere

ꝙ iſte due figure ſcilicet prolenſis et zeuma ſint fi
gure locucōnis ꝓpne et ꝑ ſe loquendo. et ſm pris
et ſm donatū. Sed contra hoc obijcitur. hec opinio
uidetur contradicere pꝰs. qui diuidit allothecā in
quinqꝫ ſpēs ꝓut ē figura conſtructōnis. et magiſ
tri cōmuniter dicunt ꝙ figure que uariant accñ
tia ſunt quinqꝫ. Ad hoc dico ſequens magiſtꝝ bñ
ꝙ prolenſis ꝑ ſe ſumpta non ē figura conſtructō
nis. ſꝫ qꝛ de facili non contingit in ſermone ſine fi
gura conſtructōnis. ideo ponitur a pꝰs inter ſpēs
allothece. ut ſup̄ dixi in prolenſi. Similiꝰ zeuma
ſemp ē figura locucōnis. et rñdet coloribuſ retho
ricis qui appellanꝰ adiunctum uꝰ cōiunctū. Priſci
autem ideo ponit zeuma inter figuras conſtructi
onis qꝛ ſemp fit cū allotheca numeroꝝ uel pſonaꝝ

Zeuma eſt tercia ſpēs
allothece ſm pꝰs Et interpretaꝰ adiunctio Et
ſic deſcribitur a donato. zeuma eſt unius ūbi con
cluſio diuiſis clauſulis apte coniuncta Et habet ſie
ri tribus modis ſm priſcī ſcilꝫ a ſupiori qñ ūbum
pmittiꝰ. ut legit ſortes et plato A medio qñ in
terponitur ut hebrei ſunt et ego Ab inferiori qñ
ūbum ſupponitur ut tu quid ego et populus me
cū deſideret audi ¶ Beda ſic dicit. zeuma. i. conclu
ſio dr̄ figura qñ multa precedencia aut uno ūbo
aut una ſentencia concludunꝰ. ūbo. ut aplꝰs ait
Omnis amaritudo. et ira. et indignacō. et clamor.
et blaſphemia tollatur a uobis. ſentencia. ut qui
ingreditur ſine macula et opatur iuſticiā. qui lo
quitur ueritatem in corde ſuo. ꝛc̄. ad ultimum ita
concludit. qui facit hec. non cōmouebitur ineter
nū. Alexander autē dicit ꝙ zeuma ē quando idē
ūbum uꝰ adiectiuū ad diuſa ptinet. ita ꝙ cū uno
conſtruitur impropriē. ut cū dr̄. Hic illiuſ arma hic
illiuſ currus fuit. et conſtruiꝰ ille pluraliſ arma cū
hoc ūbo fuit. Si autē diceretur. hic currus illius
Hic illius arma fuit. non eſſet tolerabilis locucō.
Similiter hoc ē zeuma. et appolloniuſ ſcribit et ego
Et conſtruitur hoc ꝓnomen ego quod ē pme ꝑ
ſone cū hoc ūbo tercie pſone ſcribit. Et querit. utꝝ
hic ſit zeuma. Quid niſi ſecrete leſeruꝰ phillida ſil
ue. Et rñdet ꝙ non. qꝛ nunqꝫ ē zeuma ſine quadā
diſtribucōne uꝰ adiūccōne. Sed reducimuſ pdictū
exemplū ad concordantiam. ad illam ſcꝫ ſpēm que
ſub alijs ſpeciebus non continetur. ſcꝫ ſub ſinthe
ſi ſiue ſub allotheca. Et hoc nomen quid conſtruiꝰ
cū hoc ūbo leſerūt ꝓpter multiplicitatē quam ha
bet in interrogacōne. Quidaꝫ tamen dñt ꝙ quid
ponitur adūbialiter. ut quid. i. in quo leſerūt phil
lida ſilue. niſi qꝛ erant ſecrete. Sed pus dictū ueri
us credo Et quod in moralibus ſepe ſimili utitur la
tinitate ſit autē zeuma ꝑconiunctionem copulati
uam. ut ſorteſ legit et plato. Per adūſatiuam. ut
uoſ eſtis mūdi ſꝫ non omnes. Per diſiunctiuaꝫ. ut
ſorteſ legit uel plato. Vel ꝑ adūbium compandi
ꝙ. ut ego lego meliuſ ꝙ tu. Vel ꝑ adūbium ſimi
litudinis. ut iſte legit ſicut ego. et ꝑ hanc dcōnem
niſi. ut nulluſ homo legit niſi ego. Et ſimiliter ꝑ
hanc diccōnem nec. ut nec ſocij mei nec ego lego
¶ Queritur. utꝝ zeuma ſit figura conſtructōniſ ſi
c̄ pꝰs uidetur uelle. Ad hoc dñt quidā. ꝙ zeumatis
due ſunt ſpēs. quaꝝ una continetur ſub figura cō
ſtructōnis. ut appollonius ſcribit et ego. Alia ſub
figura locucōnis. ut ſcribit ūgilius et mulier. Nos
tamen dicimuſ ꝙ zeuma ē ſemp figura locucōnis
et rñdet coloribus rethoricis qui appellantur ad

iunctum uꝰ coniūctum. Priſtianus autem ideo po
nit zeuma inter figuraſ conſtructōnis. qꝛ ſemp fit
cū allotheca nūoꝝ uꝰ pſonaꝝ. ¶ Nota hoc diligenꝰ
ꝙ ſm naturam zeumatiſ ūbum et adiectiuū ſemp
debet reddi proximiori. Vñ conuenienter dr̄. ego
et tu legiſ. uꝰ tu et ego lego. uir et mulier ē alba
uꝰ mulier et uir eſt albus. Multa utilia ptinentia
ad zeuma ſup̄ dixi ubi determinaui de ſilenſi.

Antiptoſis ē quarta ſpēs.
Allothece ſm pꝰs. ſub qua continetur antiptoſ
Eſt autem antiptoſis poſicō unius caſus ꝓ alte
ro. ut ſermonem quem audiſtiſ non ē meus. et in
conūtendo dñe captiuitatem ſion. Et dr̄ antiptoſ
ab anti quod ē contra et ptotos quod ē caſuſ Jn
antiptoſis. i. contraria poſicō caſus pro altero. et
hec figura in autoribus ē excuſabilis. et aliq racō
ne ſuſtinenda. tamen qꝛ ut dicit quidam poeta. ſi
fuit errandū cauſas habet error honeſtas. ſꝫ non
penitus extendenda. Antiptoſis autē continet ſub
ſe ypalage. que ē caſuū pmutatio. et ſꝫ hoc continetꝰ
ſub figura locucōnis. ypalage autē dr̄ ab ypo qd̄
ē trans et alage quod ē mutacō. vñ ypalage id ē
tranſmutacō. Fit autem qñqꝫ in re tantū. ut hiere
mie xj. Mittamus lignū in panem eius. i. panem
in ligno. hoc ē. xp̄m in cruce. Qñqꝫ in uoce et in
re. ut malus ſapor edit ora. i. ora edunt malū ſa
porem. De ypalage ſup̄ dixi in c de ſcemate in fi
ne. ¶ Queritur que ſit cauſa excuſans uiciū cum
dr̄. ſmonem quem audiſtis non ē meus. vnccōm
quam accepiſtis ab eo maneat in uobis. Et uirg̃
Vrbem quam ſtatuo ura eſt. Non enim uideꝰ ibi
eſſe neceſſitaſ uꝰ cōmoditas aliqua. Ad hoc dicimus
ꝙ immediata adiunccō relatiui et añtis eſt cauſa
ꝓpter implicacōnes ipſius relatiui. Vñ incongrue
diceretur. ſermonem non ē meus quem audiſtis.
Si uero queratur utꝝ poſſit in alijs caſibus tole
rari. Dicimus ꝙ ſic. ſi immediate iūgerenꝰ relati
uū et añcedens. ut ſmoni cui intendis non ē me
us. Hec latinitaſ tolerari poſſet ſi autoritate habe
retur. Et ut dicit alexander. cū dr̄. ſermoneꝫ queꝫ
audiſtiſ non eſt meus. hec dcō ſmonem in parte
accuſatiue. in pte nominatiue tenetur. Accuſatiue
ſm ꝙ reſpicit hoc ūbum audiſtis. Nominatiue ſꝫ
qꝛ conſtruitur cum hoc ūbo eſt.

Sinthesis uꝰ ſinthoſ ē quinta ſpēs allothece
ſm pꝰs. ſub qua comphendunꝰ omnes alie
ſpēs allothece. ſcilꝫ euocacō. appō. ſinodoche. allo
theca generꝫ nūoꝝ temporꝫ pſonaꝝ et modorum.
et ſinguloꝝ accñtium ex quibus improprietaſ ſur
git. Et dr̄ a ſin quod ē contra et theſ quod ē po
ſicō. Jn ſintheſis ē̄i contra naturalem pōnem. De
hijs autē ſpeciebus ꝑ ordinem uideamus.

Evocatio eſt dcōnum diuſaꝝ in
tranſitiua adiunctio. ita ꝙ una trahatur ad
proprietatem alterius. ut ego pſtianus lego. Euo
cant autē ꝓnomina pme et ſecūde pſone. ut ego
priſtianus lego. tu pſtianus legis. et ūba ſubſtan
tiua et uocatiua. ut pſtianuſ ſum. pſtianuſ uocor
Accidentalia uero euocare non pñt ꝑ ſe. niſi hoc
nomen qui. ut qui lego diſputo. uꝰ pticipium uꝰ
nomen adiectiuū. uꝰ eciam aliud nomen conueni
ens ſignificacōni. ut ſedeo iudex. uide in ſedeo des
vñ hic nota ꝙ ntūs tercie pſone pt iungi cū ūbo
pme et ſecunde pſone ex pte ſupponenti. in qnqꝫ
locis abſqꝫ pronomine ibi poſito. in quibuſ ē euo
cacō ꝑ adiectiuū. ut celer curro. Per nomen relati

uū.ut qui lego diſputo. Per ꝑticipiū.ut legenſ ꝑ
ficio. Et ꝑ vnū pronomen epythematicon .i. appo
ſituū triū pſonaꝝ.ut ipſe lego.ipſe legis. Item ꝑ
nomina deriuatiua ab hijs pronominibus ego et
tu.poſſunt euocare hoc relatiuū qui.rōne geniū
ꝑmitiui in eis intellecti.ut meus filius qui lego
diſputat.tuus filius .i. tui qui legis diſputat.noſ
ter filius qui legimuſ diſputat.ueſter filius q̄ legi
tis dormit.de hoc eciam ſup̄ dixi in tercia pte in
c de poſſeſſiuis. Item ſcias ꝙ cum dr̄ habeo uolū
tatem comedendi ſolus.iſte ntūs ſolus euocatur.
ab hoc ūbo habeo mediante hoc gerundio come
dendi Et conſtruitur cū hoc ūbo habeo per regi
men Cum gerundio uero per determinacōnem ſi
militer ſi dico.habeo uoluntatem eundi ſolus. Et
ita de ſimilibus. Item nota ꝙ ſicut nomen ſubſtā
tiuū recipit adiectiuum.ut bonus homo. Ita hoc
uerbuꝫ ſum.ut ſum bonus.et ſumus boni.ita ꝙ
nullum aliud ſubſtantiuū eſt ibi neceſſarium. Et
hoc in prima et ſecunda pſona.ſed non in tercia.
Vnde poteſt dici.ego poteſtas ſum bonus.ita ꝙ
adiectiū reſpiciat uerbum tantū racione ſuppoſiti
conſignificati. Sed in tercia perſona male dicitur
poteſtas eſt bonus.quia uerbum tercie pſone nō
habet in ſe ſuppoſitū finitum. ¶ Scire eciaꝫ te uo
lo.ꝙ euocationum alia figura alia non figura. Fi
gura eſt illa que fit ex parte ſuppoſiti. Non figura
que fit poſt ūbum.quia ūbum non tenetur ſeqn
ti nominatiuo in numero uł pſona. Vnde conue
nienter dicitur.ego ſum tu.et tu es ego.uel ſum
ille. Similiter ego non ſum tu.uel tu non es ego
Item euocacōnū alia reſpectiua.alia abſoluta. Re
ſpectiua eſt illa que fit habito reſpectu ad pſonā
ūbi. Vnde poteſt dici.ſapiens lego.ita ꝙ hoc no
men ſapienſ euocetur ab hoc ūbo lego. Abſoluta
eſt que fit non habito reſpectu ad conſignificatio
nem ūbi. Et ſm̄ hoc male dicitur.priſtianus ſcri
bo. Item euocacōnum alia confuſa.alia diſcreta
alia media. Confuſa eſt illa qn̄ nomen diſtributi
uum euocatur.ut. Quiſquis ex hoc ſaxo mecum
conſiſtere poteſt. Nam pronomen ſic poſitum con
fuſe demonſtrat ſecundam perſonam.ita ꝙ non
hanc uł illam. Diſcreta eſt illa.quando proprium
nomen euocatur.ut ego ſortes lego. Communis
ſiue media eſt.quando euocatur nomen appellati
uum ſine diſtribucōne.ut ego magiſter diſputo.
Scias eciam ꝙ cum dicitur.uolo eſſe bonus. ſm̄
quoſdam hoc adiectiuum bonus euocatur ab h
ūbo eſſe. Quod eſſe non poteſt.quia infinitiuus
caret pſona. Alij dicunt ꝙ ptim ab hoc ūbo eſſe
et ab hoc ūbo uolo. Alij dicunt cum quibuſ ego
ꝙ euocatur ab hoc ūbo uolo mediante infinitō
ad cuiuſ determinacōm uenit. Nam ſicut diximus
omnia uerba prime et ſecunde pſone euocant ad
iectiua.nec omnis euocatio ē immediata. vide in
futurus. Et ut dicit alexander. Nomina euocata
remanent in ſuis pſonalitatibus. Alioquin hec eſ
ſet incongrua.ego ſum homo qui currit. Dicit̄ au
tem euocatio ab euoco euocas. Vel ſm̄ quoſdam
dicitur ab e quod eſt extra et uoco uocas.quaſi
extra propriam ſignificacōnem uocatio.

Apposicō prout hic ſumitur eſt
immediata et intranſitiua adiūccō duoꝝ ſub
ſtantiuoꝝ.ita ꝙ minus commune determinet ma
gis commune.ut animal homo currit. Adiectiuo
enim ſm̄ opinionem magiſtri bene non poteſt fi
eri appoſitio propter ſui debilitatem. Vnde male
dicitur albus coloratus currit. Fit autem apposicō
aliquando cauſa reſtringendi ſuppoſicōnem.ut ani
mal homo currit Quandoqꝫ cauſa tollendi equiuo
cacōnem.ut canna fluuius currit. Quandoqꝫ cauſa
determinandi qualitatem.ut iſte homo currit.qn̄
qꝫ cauſa diſcretionis.ut ego ipſe.tu ipſe. Quando
qꝫ cauſa exprimendi naturam generis.ut.qd me
tuere boues alias ſine fraude dolis uc. ¶ Et ē no
tandum ꝙ hoc pronomen ipſe adiunctum prono
mini debet poſtponi.vt egoipſe.tuipſe. Sed ad
iunctum nomini debet preponi.ut ipſe petrus.
Et eſt ſciendum ꝙ ubicumqꝫ fit apposicō ūbum
adiectiuum et relatiuum debent reddi dictioni cui
fit apposicō et non apponenti.ut ciuitas athene q̄
olim ſtudio floruit eſt laudanda. Et ciuitaſ medi
olanum eſt magna. De hoc eciam ſupra dixi in c
de ſilenſi ſiue conceptione quaſi in fine. Sed que
ritur que ſit cauſa figure cum dicitur.animal hō
currit. Si dicatur ꝙ immediata adiunctio illorū
ſubſtantiuoꝝ. Contra.ergo ſi ponatur ibi mediū
erit propria.ut dicatur.animal et homo currit.et
hoc eſt falſum.quoniam pars et totum copulari
non debent. Ad hoc dico ꝙ illa duo ſubſtantiua
ptinent ad idem.et ideo non debet poni inter illa
copulatiua coniunctio.uł alia que ſit nota diuer
ſitatis. Si uero ponatur inter illa tale mediuꝫ qd̄
ſit conueniens bene ceſſat figura.ut ſi dicam ani
mal ens homo currit.uł animal quod eſt homo
currit. Item uidetur ꝙ adūbia faciant apposicōm
ut ſortes eſt hic intus.uł ſortes legit ualde bene.
uł ſortes legit aliqualiter non. Ad hoc dicimuſ ꝙ
non eſt ibi appoſitio.niſi ſumatur appoſitio large
ita ꝙ non ſit figura.ſꝫ utrūqꝫ illoꝝ adūbioꝝ per ſe
modificat uerbum. Sicut enim adiectiua propter
ſui debilitatem non recipiunt apposicōnem ita nec
adūbia.cum ſint adiectiua ūboꝝ.

Sinodoche eſt aſſignacō totius ad ꝑ
tem et partis ad totum. Huius ſpecies ſunt
qͣtuor.quaꝝ due faciunt figuram conſtruccōniſ et alie
due figuram locucōnis. Prima ſpecies eſt quando
id quod eſt partis attribuitur toti.cum regimine
accuſatiui.ut ſortes eſt albus pedem. Secunda ſpe
cies eſt.quando id quod ē totius attribuitur pti.
cuꝫ regimine accuſatiui.ut iſta puella eſt clara ge
nus. Tercia ſpecies eſt quando id quod eſt partis
attribuitur toti ſine regimine accuſatiui.ut ſortes
eſt criſpus. Quarta ſpecies eſt quando illud quod
eſt totius attribuitur pti.ſine regimine accuſatiui
ut bonus animus uxoris eſt michi nuptus. Hic
ſciendum eſt ꝙ omne adiectiuū denotans aliquā
ſpecialem proprietatem poteſt regere accuſatiuuꝫ
denotantem partem ſiue totum.ut ſortes ē albus
pedem.ſortes eſt lombardus gentem uł bononiē
ſis patriam. Et per hoc patet ꝙ male dicitur.ſor
tes eſt aliqualis pedem.et ſortes eſt albuſ aliquid
quia generalitas impedit ſinodochen. Et idem pt̄
fieri per ablatiuum.ut ſortes eſt albus pedibus.
ſꝫ tunc non eſt ibi figura conſtruccōnis. Item per
ſinodochen ūba maxime paſſiua regunt accuſati
uum.licet coꝝ actiua non regant duos diuerſos
accuſatiuos.ut iſte truncatur nares.i.habet trūca
tas nares.et iſte raditur barbam. Similiter uerba
neutra abſoluta regunt accuſatiuuꝫ ꝑ ſinodochen
ut iſte dolet uentrem. Queritur de hoc quod dicit
priſtianuſ ꝙ bene dicitur.ſortes ē albuſ colorem

quoniam eſt ibi repugnantia. quia hoc nomen al
bus aliter dicitur de ſorte et aliter de colore. Ad
hoc dico ꝙ licet aliter de uno aliter de altero dica
tur conceditur tamen ꝓpter aptam reſolucionem
quam ponit pe. ut ſortes eſt albus colorem. i. ha
bens album colorem De ſinodoche eciam dixi ſu
pra in c de trope

Sit eciam alloteca nūoꝝ et perſonaꝝ ſine euo
cacōne et concepcione in multis locis. ut Iu
bilate deo omnis terra Item. alter alterius onera
portate Item apite aliquis Item vindicte quiſque
fauete ſue Et in multis alijs locis ubi eſt diſcohe
rencia numeroꝝ et perſonaꝝ Hec ſit reduci ad ali
quam ſpeciem premiſſaꝝ Item ſcias ꝙ quando
qꝫ numerus ꝑ numero ponit̃. ita ꝙ eſt ibi figura
locucōnis. ut ioſeph accuſauit fratres de crimme
peſſimo. i. fratrem. Item armato milite complent
id eſt armatis militibus. Et talis figura uocatur
exalage. De qua ſupra dixi in capitulo de colori
bus rethoricis. Item ꝑ figuram conſtrucconis po
nitur quandoqꝫ numerus pro numero. ut populus
currunt. i. currit. Et pars in fruſta ſecant. i. ſecat.
et populus hic labijs me honorat. cor autem eoꝝ
longe eſt a me. i. eius. et catilina repudiabat ſui
cia magna copia cuius. i. quoꝝ. Preterea fit allo
theca generum. ut. Triſte lupus ſtabilis et ꝑueſte
ſub ipſa. Quandoqꝫ eidem ſubiecto redduntur ead
adiectiua diuerſoꝝ generū. ut apud ouidium. Et
ſpecus exeſus ſtructura pumicis aſper. Non homi
ni facilis nō adeunda fere. Quandoqꝫ fit cauſa diſ
cernendi ſexum. Anſer erat quondam ꝑdoſo ger
mine fera. Quandoqꝫ cauſa antiquitatis ut multus
murmur erat in populo. Quandoqꝫ in relatiuo ut
ſemini tuo qui eſt xpūs. Et hec omnia continen
tur ſub figura conſtrucconis. De hoc eciam ſupra
dixi in tercia parte. in capitulo de collectiuis nomi
nibus. Vtrū autem poſſet dici. vinum ſunt. ſic
populus ſunt. uel arma eſt. thebe eſt. ſupra in ter
cia parte determinatum eſt. in capitulo de nomini
bus complexiuis. Item fit allotheca temporꝫ qñ
qꝫ in locucōne. quandoqꝫ in conſtrucone. Tunc fit
in locucōne quando tempus pro tempore ponit̃
ut ille reget currus nondum annis. i. rexit. In con
ſtructione fit cum dicto vnius temporis uenit ad
determinacōnem alterius temporis. ut anteꝙ abra
am fieret ego ſum. Et illud. Da ueniam ſomnum
qꝫ dies eras nato ceſare feſtus. i. dabit. Item fit al
lotheca modoꝝ. quando modus pro mō ponitur.
ut ire pro ibat. Et non furtuꝫ facies pro facito. et
miſerere mei deus pro miſerearis. Similiter quan
do uerbuꝫ ſignificat confuſe. ut iſte ieiunat in qua
dragesima. ut iſte equus bene currit. Et ut breui
ter concludam. Omnis alienacō accidentium officij
uel ſignificacōnis dicitur allotheca ſm priſcianū.
Et hec de illa et ſuis ſpeciebus ſufficiat nos dixiſ
ſe.

Nunc anteꝙ ad v partē accedamus pona
mus hic regulas ticonij. et tres ſpecies
diſtincconis. ſcilicet coma. colum. et pe
riodum. Sciās ergo ꝙ ſicut dicit auguſ
tinus in tercio de doctrina xpiana. Ticonius qui do
natiſta fuit ſeptem regulas edidit. Quarū pmam
ponit de domino et eius corpore. Secundam de do
mini corpore bipartito. Terciam de promiſſis et le
ge. Quartam de ſpecie et genē. Quintam de tempo
ribus. Sextam de recapitulacōne. Septimaꝫ de dy

abolo et eius corpore. Que quidem conſiderata ſi
cut ab illo aperiuntur non parū adiuuant ad pe
netranda que tecta ſunt diuinoꝝ eloquioꝝ.

Prima de domino et eius corpore eſt in qua
ſcimus aliquando capitis et corporis id ē xpi
et eccleſie vnam pſonā nobis intimari. Neqꝫ eniꝫ
fruſtra dictum eſt fidelibus Ergo ſemen abrae eſ
tis. cum vnum ſit ſemen abrae quod eſt xpūs. ñ
heſitemus quomodo a capite ad corpus uel a cor
pore tranſit ad caput. et tamen non recedit ab
vna eademqꝫ perſona.

Secunda regula eſt de domini corpore biſpar
tito. quod quidem ita non debuit appellare.
Non enim reuera domini corpus eſt quod cum il
lo non erit ineternum. Sed dicendum fuit de dñi
corpore uero atqꝫ ꝑmixto. Aut uero atqꝫ ſimula
to. uel aliquid aliud. quia non ſolum ineternum
ueꝝ eciam nūc ypocrite non cum illo eſſe dicendi
ſunt. quamuis in eius eſſe uideantur eccleſia. vñ
poterat et iſta regula et ſic appellari. ut diceretur
de permixta eccleſia.

Tercia regula ē de promiſſis et lege. que alio
modo dici poteſt de ſpiritu et littera. uel de gra
tia et mandato.

Quarta regula eſt de ſpecie et genere. ſic eniꝫ
eam uocat uolens intelligi ſpeciem ꝑtem ge
neris aut totiū. cuius ea pars eſt quā nūcupat ſpe
ciem. ſicut vnaqueqꝫ ciuitas pars eſt utiqꝫ vniuer
ſitatis gentium. Hanc ille uocat ſpeciem. Genus
autem omnes gentes.

Quintam regulā ponit quā de tpibꝫ appellat
quā regula utiqꝫ inueniri uel conijci poſſit latēs
in ſcripturis ſacris quantitas temporꝫ. duobus au
tem modis uigere dicit hanc regulam. aut tropo
ſinodoche. aut legitimis numeris. Tropo ſinodoche
aut a pte totum. aut a toto ptem. facit intelligi
hoc modo locucōnis quo ſignificatur a pte totū
Illa de domini reſurrectione ſoluitur queſtio. ps
enim nouiſſima diei quo paſſus eſt niſi pro toto
die accipiatur adiuncta eciam nocte preterita. Et
nox in cuius pte ultima reſurrexit niſi totus dies
accipiatur adiuncto eciam die illuceſcente. i. domi
nico non poſſunt eſſe tres dies et tres noctes qui
bus in corde terre pdixit ſe eſſe futuꝝ. Legitimos
autēꝫ numeros dicit quos eminentius dīna ſcrip
tura commendat. ſicut ſeptenarium uel denarium
uel duodenariū. et quicumqꝫ alij ſunt quos legen
do ſtudioſi libenter agnoſcunt. Pleꝝqꝫ eniꝫ nume
ri huiuſmodi pro vniūſo tempore ponūtur. ſicut
ſepties in die laudabo te. nichil aliud eſt ꝙ ſemp
laus eius in ore meo. tantundem ualent. Et cum
multiplicantur ſiue ꝑ denarium ſicut ſeptuaginta
et ſeptingenti. vnde poſſunt ſeptuaginta anni hie
remie pro vniūſo tempore ſpecialiter accipi. quo
eſt apud alienos eccleſia. ſiue ꝑ ſeipſos. ut decem
ꝑ decem ſunt centum. et duodecim per duodecim
erunt cxliiij. quo numero ſignificatur vniuerſitas
in apocalipſi. vnde apparet non ſolas temporum
queſtiones iſtis numeris eſſe ſoluendas. Sed lati
us patere ſignificacōnes eoꝝ. et in multa proſerpē
neqꝫ enim numerus iſte in apocalipſi ad tempora
pertinet ſꝫ ad homines.

Sextam regulam recapitulationem uocat in
obſcuritate ſcripturaꝝ ſatis uigilanter inuen
tam. Sic enim dicuntur quedam quaſi ſequātur
in ordine temporis uel reꝝ cōtinuacōne narrentur.

cum ad priora que pretermiſſa fuerunt latenter narratio reuocetur. quod niſi ex hac regula intelligatur erratur.

Septima ticonij regula eſt eademque poſtrema de dyabolo et eiuſ corpore. Eſt enim ipſe caput impiorum. qui ſunt eius quodammodo corpus. ituri cum illo in ſupplicium ignis eterni. Sicut xpūſ caput eccleſie que eſt eiuſ corpus. futurum cum illo in regno et gloria ſempiterna. Sicut ergo in prima regula quam uocat de domino et eius corpore uigilandum eſt ut intelligatur. cum de vna eademque perſona ſcriptura loquitur. quid conueniat capiti quid corpori. ita et in iſta nouiſſima aliquando in dyabolum dicitur quod non in ipſo ſed potius in eius corpore poſſit agnoſci. quod habet non ſolum in eis qui manifeſtiſſime foris ſunt. ſed in eis et qui cum ad ipſum pertineant. tamen ad tempus miſcentur eccleſie. donec unuſquiſque de hac uita exeat uel a frumento palea uentilabro ultimo ſeperetur. Hee autem omneſ regule excepta vna que uocatur de promiſſis et lege. Aliud ex alio faciunt intelligi. quod eſt proprium tropice locucionis. Quod latius patet quam ut poſſint vniuerſa comprehendi. Nam ubicumque uelut aliud dicitur ut aliud intelligatur. et ſi nomen ipſiuſ tropi in loquendi arte non inuenitur tropica locucio eſt. que tamen fit ubi fieri ſolet. ſine labore ſequitur intellectus. Cum uero ubi non ſolum laboratur ut intelligatur ab alijs magis. ab alijs minus. ſicut magis minuſ ue dona dei ſunt ingenijs hominum uel adiutoria tribuuntur. Proinde ſicut in uerbis proprijs ubi res ut dicuntur intelligende ſunt. ſic in tranſlatis. que faciunt tropicaſ locuciones. ubi aliud ex alio intelligendum eſt. Hic eciam nota quod ſicut dicit hieronimus. Ideo apphete uix intelliguntur. quia perſonas et numeroſ et tempora ſubito commutant. Et de qualibet re tranſeunt ad aliam. Predicte regule in hijs uerſibus breuiter continentur. Regula prima caput vnum cum corpore iungit. Corpore de uero loquitur mixto que ſecunda. Tercia deſcribit quid lex quid gracia poſſit. Quarta genus ſpeciem partem totumque reſoluit Tempora maiora quinta uariatque minora. Sexta refert iterum que primo facta fuere. Septima ſerpentis caput et membraque reflectit.

Nunc de diſtinctione et eius ſpeciebus uideamus. Diſtinctio eſt clauſule vnius integrum membrum dictiones debita ordinacione contexens et ſentencias a nexu dubitacionis expediens. Et huiuſmodi tres ſunt ſpecies. ſcilicet dependens conſtans et finitiua. i. colum coma et periodus.

Coma eſt punctum cum uirgula ſurſum ducta. quando nec ſentencia nec conſtructio eſt perfecta. Et talis diſtinctio dicitur ſuſpenſiua.

Colum eſt punctum ſine ulla uirgula. quando uidelicet conſtructio eſt perfecta. ſed adhuc pendet intentio dictatoris. et talis diſtinccio uocatur conſtans ſiue media.

Periodus eſt punctum cum uirgula deorſum deducta. quando nec conſtructio nec ſentencia plus dependet. et taliſ diſtinccio uocatur finitiua. De his tribus diſtinctionibus familiare traditur hoc exemplum. Cum inter uirtutes caritas obtineat principatum. ecce coma. non eſt ſine ipſa uirtutum certa poſſeſſio. ecce colum. in qua eſt omnium illarum poſita certitudo. ecce periodus. Notandum eſt ergo quod vnum coma per ſe ſtare non poteſt. colum uero ſic. ut ſi dicam per exhibicionem operum perfecta dileccio demonſtratur. Si ergo ex vno uerbo clauſula contexatur monocolum uocabitur. ſed ad modum periodi eſt punctanda. ut paupertas bene compoſita pro diuicijs computatur. Alij uero dicunt quod coma eſt quando nec perfecta eſt conſtructio nec ſentencia. Et fit ibi punctus rotundus et flexus. Colon uel colum fit ubi fit perfecta conſtruccio. ſed non perfecta ſentencia. et eſt ibi punctus eleuatus. Periodus uero eſt quando perfecta eſt conſtructio et perfecta ſentencia. et ibi fit uerſus. Verbi gracia. Yſaie primo. Quod ſi nolueritis et me ad iracundiam prouocaueritis. ecce coma. gladius deuorabit uos. ecce colum. quia conſtat ex duobus comatibus. quia os domini locutum eſt. ecce terminatur ſentencia et fit periodus in fine uerſus. Et dicitur periodus a peri quod eſt circum et oda quod eſt cantuſ quaſi circularis cantus. Vel dicitur a peri quod eſt circum et oda uia. quia in fine uerſus perfecta eſt uia locucionis. Hugicio uero dicit quod colum et coma ſunt duo colores rethorici. Et eſt colum nomen neutrum. Colon enim dicunt greci. et interpretatur membrum. Et eſt colum in rethorica punctata prolatio alicuius orationis. per maiores deciſiones id eſt per clauſulas quaſdam conſtantes ex duabus dictionibus uel pluribus. ut michi nocuiſti. tibi non profuiſti. omnibus diſplicuiſti. Unde inuenitur colum id eſt preciſus ſenſus. uel longa ſentencia. Coma interpretatur articulus. Et dicitur coma comatis in rethorica punctata prolatio alicuius orationis per minores deciſiones. ut uoce uultu geſtu acrimonia inimicos perterruiſti. uide eciam in ſuo loco de periodus. Et cetera.

IAm diuina potencia auxiliante sup̄ deter
minauimus de quatuor ꝑticulis ꝑncipalibꝫ
huius opis. Nūc restat ut de qīta pte. que
ē de ortographia. ꝓsodya. significacōne. ori
gine. ethymologya quarundā dccōnū. que
frequenter īueniunť in biblia et in dictis
sanctoꝝ et poetaꝝ. ſm penuriā nrē sciencie
ac tenuitatē ingenij. ad utilitatem nostrā et
socioꝝ aliqua differamus. Sumiť autem hic
aliter ethymologya. q̄ȝ supra in iij pte. sicut
patebit cū de ea in suo loco determinabitur
¶ In hac autē qīta parte ꝓcedaꝫ ubiq ſm
ordineꝫ alphabeti. ita q̄ ex tali ordine de facili
haberi poterit ortographya cuiuslibꝫ hic posite
dccōnis. ut ibi gr̄ā. Intendo tractare de amo et
bibo. ꝑmo tractabo de amo q̄ȝ de bibo. q̄ꝛ a. est
ꝑma littera in amo. et. b. ē ꝑma lr̄a in bibo. et
a. est ante. b. in alphabeto ¶ Item tractare uo
lo de abeo et adeo. ꝑmo tractabo de abeo bis q̄ȝ
de adeo adis. q̄ꝛ. b. est secūda lr̄a in abeo. et. d.
est secūda littera in adeo. et. b. est an̄. d. ¶ Item
determinare intendo de amatus et amor. prius
determinabo de amatus q̄ȝ de amor. quia. a. est
tercia lr̄a in amatus. et. o. est tercia lr̄a in amor
et. a. ē ante. o. ¶ Item agere uolo de imprudens
et impudens. an̄ agaꝫ de imprudens. q̄ȝ de impu
dens. q̄ꝛ. r. est quarta lr̄a in imprudens. et. u. est
quarta lr̄a in impudens. et. r. ē an̄. u. ¶ Itē age
re intendo de iusticia et iustus. ꝑus agaꝫ de iusti
cia q̄ȝ de iustus. q̄ꝛ. i. ē qīta littera in iusticia. et
u. est qīta lr̄a in iustus. et. i. ē ante. u. ¶ Insup
determinare intendo de polisintheton et polisse
nus. ꝑmo determinabo de polisintheton q̄ȝ de po
lissenus. q̄ꝛ. i. ē sexta lr̄a in polisintheton. et. s.
est sexta lr̄a in polissenus. et. i. est ante. s. Et ita
a simili intelligas de omnibus alijs dccōnibꝫ in
hac pte positis. ex quibuscūq lr̄is constant. q̄ꝛ
semꝑ est ibi ordinacō ſm ordinem alphabeti ut
opinor. ¶ Sed uide in polissenus. s. ē qīta littā
et eciā sexta ut dixi q̄ꝛ geminať ibi. s. Unde pꝫ
q̄ in hac qīta pte geminacō lr̄e accipiť ꝓ du
plici lr̄a. et sic ex hoc ordine liquet qn̄. l. m. n. r
s. uľ alia quecūq lr̄a in dccōne debeat geminari
et quando non. ¶ Ut autē quod q̄rit exemplo
animo lectoris occurrat. quocienscūq ꝑma littā
uľ secūda dccōnis mutabiť. ꝑmā lr̄am diccōnis
faciam de azuro. ¶ Hunc autē ordineꝫ cū mag
no labore et ardenti studio adinueni. non tamē
ego ſʒ grā dei mecū. ¶ Obsecro ergo te lector
ne tantū laborem nr̄m et ordineꝫ. uelut quid su
de contemnas ſʒ am ut dicit btūs Iero. in ꝓlogo
regū. In tabernaculo dei offert unusquisq q̄d
pt. alij aurū et argentū et lapides p̄ciosos. alij
bissum et purpurā offerunt et iacinctū. nobis
cū bene agiť si obtulerimus pelles et caprarū
pilos. et tn̄ aplus contēptibiliora nostra magis
necessaria indicat. Un̄ et tota illa tabernaculi
pulchritudo et ꝑ singulas spēs ecclie. pn̄tis futu
re q distinccō pellibus tegiť et cilicijs. ardorem
q solis et iniuriaꝫ ymbriū ea que uiliora sunt ꝓ
hibent. ¶ Rubrice istius ptis sunt in quibusdā
quaternis ꝑ se sepatim. et sunt correcte ibi q̄tū
ad ortographiam. ſʒ alphabetū. et eciam quātū
ad accentum aliquando

Aalma interp̄tať ūgo absconditа. uľ abscon
sio ūginitatis. sicut dr̄ in interp̄tacōnibus
Iero uero dicit q̄ aalma significat absconditaꝫ
ūgineꝫ. et secretā. de h̄ eciā dicam in ūgo
Aaron interp̄tať mons fortis. uľ mōs fortitu
dinis. siue montanus. ut dr̄ in interp̄tacōnibꝫ hu
gūc ūo dicit. aaron interp̄tať mons fortitudinis
quia thuribulū aureū accipiens inter uiuos et
mortuos stetit et ruinā mortis q̄i quidā mons
Ab p̄posicō omnibus in cō ꝛ fortis exclusit.
posicōne p̄poniť litteris absq. c. uľ. q. uľ. t.
ut sup̄ plenius dixi in ꝑma pte capitulo de. b.
xv9. Ab si componis elementa queq sequūtur
c. q. t. tm̄ simul hec tres excipiuntur
Abactus ta tū. i. fugatus. dispersus. separatus
Abacuc. luctator ¶ Et diciť ab abigo abigis
fortis. uľ luctator rigidus seu complexans eos
aut suscepcō eoꝝ. interp̄tať ſʒ aūt Iero. abacuc ꝓ
pheta amplexans interp̄tať. quod uľ ex eo q̄
amabiľ dn̄i fuit uocať amplexacō uľ q̄ in cer
tamen cuꝫ deo congrediť. amplexantis. i. luctan
tis sortitur uocabuluꝫ. Nullus eniꝫ tā audaci uoc
ausus est deū ad disceptacōneꝫ iusticie ꝓuocare
cur in rebus humanis et mundi istius pompa
tanta reꝝ ūsetur iniquitas.
Abacus. ab abax cis quod interp̄tať decē deri
uať h̄ abacus ci. q̄i decuplacō. q̄ꝛ in abaco sunt
decē arcus sese decuplantes. In ꝑmo est unitas
In secūdo denarius. In tercō centenarius. ¶ Est
eciaꝫ abacus uľ abax ūga geometre. uľ tabula
quā hn̄t ph̄i. ubi figuras in puluere supposito fa
ciūt. alio nomine dr̄ pinax cis. Abax eciaꝫ uľ a
bacus. dr̄ supior ps capitelli. i. saxuꝫ quadran
gulū quod sup̄ columpnas poniť. Et eciaꝫ que
libet mensa marmorea sic dr̄. Et est mas. gn̄is
abacus et cor penľ. uide in abax
Abalieno nas componiť ex ab et alieno nas
uisa. i. Abalienati sunt retrorsuꝫ. i. alieni facti
Abamita te soror aui ex ab et amita compo
Abarim mons inquo obijt moyses ut ¶ niť
habetur deutronomij xxxij
Abatis. batis quod est quedā mensura cōpo
niť cuꝫ ab et ablata d. dr̄ h̄ et h̄ abatis indecli
ꝑ om̄s casus. i. qui uľ que cū bato diuidit aue
naꝫ. uľ aliud ſm hug. Vel abatis componiť ab
assistens et batis. dcō pl'ali. Unde dicit magister
bene. Pluralia cū singularibus componūť ut a
secretis. acaliculis. aresponsis. abatis. acōmenta
rijs. hec eniꝫ componūť ab assistens et illis dn̄s
Et nomina sunt officioꝝ. et indeclinabilia. Vel
pn̄t componi ab a p̄pōne latina et p̄dcōꝝ abla
tiuis. ut asecretis ab hoc ablcō secretis. q̄m ab
ipsis secretis q̄ ei cōmittunť dr̄ aliquis asecretis
Similiter abatis componi pt̄ ab a et batis. q̄ꝛ ab
ipsis batis siue mensuris que ei cōmittunť uel
quas exercet. dr̄ aliquis abatis Et id potest de
alijs p̄dictis iudicari. et cor penľ abatis
Abax acis interp̄tať decē. uide in abacus. Et
cor. a. an̄. x. naturaliť Un̄ dicit pris. in vj. li. ubi
agit de terminacōnibꝫ lxxviij tercie decli. q̄ in
ax correpta desinit abax bacis. q̄d tn̄ et h̄ aba
cus huius abaci frequenť īueniť. ut sup̄ habes
in tercia pte ubi agiť de tercia declinacōne. Et
sic patet q̄ abax in gtō cor penľ. ut ostendi sup̄
in secūda pte ubi egi de desinentibus in. x.
Abba si tn̄ nomen interp̄tať pater ro. viij et
Abbas. ab abba pater dr̄ ¶ accentuať in fine
h̄ abbas abbatis. monachoꝝ pater.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Abbacia. ab abbas tis dicit͛ h͛ abbacia cie. pro
eccleſia ubi eſt abbas. et aliqñ largius accipitur
ꝑ collecc͞oe oim̄ eccleſiaꝝ. et que ſunt ſub aliq̄
abbate et ꝑ ipſa dignitate

Abbatiſſa tiſſe. monachaꝝ mater ul͛. domina
Et dicit͛ ab abbas abbatis

Abdenago indecli. interp̄tatur ſeruiens taceo
Idē et azarias Et accentuat͛ in fine

Abdias interp̄tat͛ ſeruus dn̄i. qꝛ legatus miſ
ſus ad gentes p̄dicauit que ꝓpheta li digna ſunt
miniſterio et ſeruitute. et ſeruus dn̄i dicitur

Abdicatiuus. ab abdico cas dr̄ abdicatiuus. a
um. i. negatiuus. a. um. quod componit͛ ſupab
dicatiuus. i. ſupnegatiuus. Vnde ſupabdicatiua
dicit͛ negacō que addit͛ negacōni. et nichil co
patur plus q̄ p̄cedens. ut in wlgari ſolet dici
ego non habeo nichil. quod non plus ualet q̄
ſi diceret͛ ego nichil habeo

Abdico cas caui care catū. componit͛ ab ab et
dico cas. et eſt abdicare denegare. ſepare. remo
uere. abſentare. Cor. xiij. Abdicamus occulta de
decoris. Et cor̄ di. Ouid. epp. Que fugit et factis
abdicat ille ſuis. Alias eciā ſignificacōnes hab;
abdico que continent͛ in hijs ūſibus. Abdicat
expellit remouet q; reſultat et addit. Denegat
abſentat ac inhibere notat.

Abdicatoriū rij locus humi ad abdendū et

Abditus ta tū pn̄l͛ cor̄ (deriuat͛ ab abdo dis
abſconditus remotus ab abdo dis. Regum xiij
Abſconderūt ſe in ſpeluncis et in abditis

Abdo dis abdidi ditū. i. abſcondere. remouere

Abdomen grece (ex ab et do das componit͛
pinguedo carnis ſm̄ pap. Hug͛ uero dicit abdo
men grece pinguedo porci. et abuſiue oim̄ carni
um. ul͛ ſm̄ eūdem omentū componit͛ cū abdo
dis et dr̄ hoc abdomen inis q̄i abditū omentū
ſcꝫ pinguedo que ē in uentre porci ul͛ porce. q̄
et ſumere dr̄ Iuuenil͛. Atq; bonā tenere placant
abdomine porce. Et ꝓducit. o.

Abduco ducis xi ctū ex ab et duco cis penul͛
prod. et ē abducere. ſepare. abſentare. ab aliquo
adducit͛ quis ad rem inhoneſtā. ꝓducit͛ ad ſtu
diū deducit͛ ad honorē. Heb xiij. Doctrinis ua
rijs et peregrinis nolite abduci.

Abel interp̄tat͛ luctus ul͛ pauor ſeu uanitas

Abeo abis abiui ire ex ab (aut miſerabilis
et eo is. ps beatus vir qui non abijt in conſilio
et cetera. i. non iuit. Inuenit͛ habeo habes ſꝫ tūc

Abeſtis inteſtina hoſtiaꝝ aſpiciens (aſpirat͛

Abeſus a um pen͛l ꝓducta. i. circumquaq; co
meſꝰ et corroſus. et cōponit͛ ex am qd̄ ē circū et

Abgrego gas gare. i. diſſociare ex ab et (eſus
grego gas qd̄ non eſt in uſu. et corripit gre

Abya indecli. accentuat͛ in fine. vn̄ de uite abi
a. Si autē decline͛ abia abie ul͛ abias abie tūc
non acuit͛ in ultima pen͛lt tn̄ ſemꝑ ꝓducit͛. et
interp̄tat͛ pater dn̄s ul͛ dn̄s fuit

Abiectus. ab abicō cis deriuatur abiectus ta
tū. i. ꝓcul iactus ul͛ contemptus. et compatur
abiectior abiectiſſimus. vn̄ abiecte ctius ſime ad
ūbiū et h͛ abiectio onis ꝓcul iacc͞o ul͛ vilitas ul͛

Abiecula pen͛l cor̄ diminutiū (contemptus
. i. parua abies. et ē ibi I. uocalis

Abiegnus ab abies dr̄ abienus na nū penul͛
ꝓducta et abiegnus na nū in codē ſenſu ſꝫ q̄ſdā
. i. de abiete vnde ps. in ij. maio. ubi agit de for
mis poſſeſſiuoꝝ q̄i in p̄ncipio ſic dicit. Et fere
omnia ad numeꝝ ꝑtinencia ē breuē ante us ha
bent. ut plumbeus ſtagneus Inueniūt͛ enī pau
ca ſine ē quernus colurnus abiegnus oleaginus
In fine eciā p̄dicti ſecūdi libri dicit ſic. Omis q̄
ul͛ gna ul͛ gnū terminancia longā habent uo
calem pen͛l. a ſto ſtagnū. a malo malignus abie
gnus pelignus Itē inuenit͛ abienus ſine g vnde
ps. in ſecūdo libro. ubi agit de formacōne poſ
ſeſſiuoꝝ deſinenciū in nus dicit. Inuenit͛ autē in
quibuſdā a. longa añ nus ut romanus In alijs
e. longa ut terrenus alienus abienus. vides ergo
q̄ ps. dicit abiegnus ꝑ g in duobꝫ locis. In uno
uero loco dicit abienus ſine g. ſed poteſt dici q̄
ab abies dn̄dit abiegnus ꝑ g. ſꝫ abienus ſine g.
in alia ponit͛ ſignificacōne. et ē nomen patriū
ſm̄ quoſdā. vel dic q̄ abiegnus per g deſcendit
ab abies. ſm̄ ps. et q̄ dicit abienus ꝑ vnū n et
ſine g. loquit͛ ps ſm̄ aliquoꝝ opionē. Quidam
tn̄ dicūt q̄ abienus et abiegnus idē ſignificant
ut dixi in p̄ncipio. vnde in tercō libro reg. capi
tulo quīto et vj. īuenit͛ de lignis abiegnis ul͛ abi
enis Comunior tn̄ lrā eſt abiegnis per g.

Abiens ꝑticipiū de abeo abis facit gtīm abeun
tis ſicut iens euntis. p̄teriens p̄tereūtis. ſicut di
cam in eo is plenius

Abienus in abiegnus exponitur

Abies etis fe. ge. arbor quedā eſt dcā ab abeo
abis qꝛ cito et longe ſurſū abeat. et in excelſū
ꝓmineat. et cor̄. e. ante. t. ut abietis. Eſt autē a
bies expers terreni humoris ac ꝓinde habil͛ et
lenis ē. candorē habet et ſine nodo eſt. et plana
et odorifera. et ueneñoſis animalibus inimica. ſꝫ

Abietarius. i. carpentarius qui de (p̄ſidorum.
abiete operat͛ et ē ibi I uocal͛. et dr̄ ab abies

Abigeatus ab abiges gis dr̄. vide in abigeus

Abiges gis. i. fur iumentoꝝ et pecoꝝ. eo q̄ ip
ſe abigat alioꝛſū ut competēcius ea furari poſ
ſit. et dr̄ ab abigo gis et cor̄. I. ante g

Abigeus. ab abiges gis dr̄ h͛ abigeus gei idē
quod abactor. et abiges. gis. i. fur iumentorū et
pecoꝝ. eo q̄ alioꝛſum abigat ut competencius ea
furari poſſit. vnde h͛ abigeatus tus tale furtum
Dicit͛ eciā abigeatus ipſa terrefaccō pecoꝝ. et a
bigeus q̄ ea terrefacit. ul͛ cū uirga ul͛ cū mantel
lo. ul͛ alio mō ſm̄ hug. Dr̄ eciā ſm̄ pap abige
us q̄ ſeducit ſeruū alienū ul͛ pecus

Abigo gis abegi abactū. i. fugare. ſepare. Et
componit͛ ab ab et ago gis. et ē abigere pecus
a tecto in paſcua agere Inigere uero eſt pecus
a paſtu in tectū agere. Et cor̄ pen͛l abigo gis ſi
cut et ambigo. i. dubito Vnde grecíſmus. Quod
remoues abigis dubitas q; quod ambigis eſſe.
geñ xv. Deſcenderūt q; uolucres ſup cadauera et

Abijcio cis abieci ab (abigebat eas abraam
iectū componit͛ ex ab et iacio cis et mutat͛. a ī
I. et ſic ſcribit͛ ꝑ geminū. I. et eſt abijcere lōge
iacere. reicere. vilipendere. et ſm̄ pap Abicere et
ꝓijcere ſic diſtinguūt͛ qꝛ quod in deſpeccōne et
neglecto eſt hoc abijcit͛. quod uero foris eſt pe
nitus a ſalute et ab aptitudine alienū hoc pro
icit͛. Et cor̄ pen͛l abijcio cis. Iacio enī iacis cor̄

Abimelech interp̄tatur pater meus (ꝓmam
rex ul͛ patris mei regnum

Abinteſtato. i. ſine teſtamento aduūbiū. ut iſte
mortuus ē abinteſtato. i. ſine teſtamento. Et cō

ponit̃ ab in et teſtatus ta tum
Abiſſus ſi fe.ge.i.ꝓfunditas aquaꝝ inpenetra
bilis.uł ſpelunca aquaꝝ latitanciũ vñ fontes et
flumina ꝓcedunt ſcꝫ pelagus.et dr̃ abiſſus q̃ſi
adipſus.eo ꝙ omnes aque ad ipſuꝫ reuertuntur
tamq̃ ad matreꝫ.uł q̃i abuiſus.i.abſq̧ uiſu ꝙ
eius altitudo cerni non poteſt.Vnde ꝓfunditas
ſcripturaꝝ dr̃ abiſſus.uł abiſſus dicit̃ quaſi ſine
biſſo.id eſt ſine candore.ſecundum quoſdam.
Abicio onis.fe ge.id eſt receſſio.ab abeo abis.
Abiuracio onis fe ge.eſt rei credite abnegacõ
ſicut infra dicet̃ in inficior aris
Ablactacõ ab ablacto tas dicit̃ ablactatus ta
tũ Jñ per formacõneꝫ hec ablactacõ onis.i.a
lacte remocõ.Et ut dicit magiſter in hiſtorijs
triplex eſt ablactacõ.Prima eſt a lacte mãme q̃
fit in tercio anno Secũda a lacte infancie.q̃ in
ſeptimo anno fit.Tercia a lacte puericie que fit
in duodecimo.et ſic ãmouet̃ puer a nutrice.a
Ablacto tas taui ablac ⟩pedagogo.a timore
tatuꝫ componit̃ ex ab et lacto tas.et ẽ ablacta
re a lacte extrahere uł remouere.ſegregare.et
ut dicit grec.Allactat pueꝝ quẽ mater ad ubeã
portat Vt lac ſugat ab hijs ablactat eum remo
uendo.ꝑmo libro reg.caplo.j.et mane donec ab
Ablatiuus ab auffero auffers dr̃ (lactes eum
ablatus ta tũ et h̃ ablatiuus tiui ꝓ quodã caſu
qui ꝓpus eſt romanoꝝ.et ablatiuus ua uũ qui
Abligurigo abliguriginis.fe.ge.eſt ⟩ auffert
.i.ꝓdigalitas.deuaſtacõ.et deriuat̃ ab abligurio
Abligurio ris abligurivi rire (ris.et prod ri
ritũ.ex ab et ligurio ris cõponit̃ Et ẽ abliguri
re abſumere deuaſtare.et ẽ neutꝝ.et ꝓducit gu
Ablucinacio onis fe.ge.i.lucis alienacio et ab
lenacõ.et diuat̃ ab ablucino nas quod compo
nitur ex ab et lucino lucinas
Abluo.luis.lui.lutũ.ex ab et luo luis compo
nit̃ Et ẽ abluere lauare purgare ſordes et lues
remouere.uł conſumere abluendo vnde ablutus
ta tũ penł prod.De h̃ eciaꝫ reqre in luo luis
Ablutes lutiũ.i.loca cenoſa et aq̃ plena q̃ ab
lucia cioꝝ dicunt̃ Et dicit̃ ab abluendo.ꝑ con
trariũ.ꝙ mĩme ſunt abluta
Abluuio onis fe.ge.mundacõ ſordiũ.ſm pap
Et dicitur ab abluo abluis.
Abnepos potis.maſ ge.eſt filius ꝓnepotis dic
tus ꝙ ſeiũgit̃ a nepote Eſt eniꝫ inter illũ et ne
potẽ ꝓnepos ſm pap.et cor̃ penł.abnepos
Abnormis.in norma exponitur
Abnuo abnuis abnui abnutũ.ex ab et nuo is
et eſt abnuere recuſare.contradicere.ꝓhibere.et
ẽ actiũ iij.reg.xx ca.Miſit eniꝫ ad me ꝓ uxori
bus meis et filijs et ꝓ argento et auro.et nõ ab
Aboleo les leui uł lui aboletũ uł abo (nui
litũ.ex ab et oleo oles componit̃ et eſt abolere
idem quod delere.et iñ abolitus ta tũ.et abolicõ
onis.et cor̃ ꝑmã aboleo les.vñ abolet penł cor
Abolitus ta tũ penł cor̃.i.deletus.deſtructus
ab aboleo aboles.et a gtõ aboliti addita o fit
abolicõ.i.delecõ Ro.iiij.Exinanita eſt fides ab
Abolla abolle genus ueſtis ⟩olita ẽ ꝓmiſſio
ſenatorie et dr̃ ſic a bulla eo ꝙ vndiq̧ ſit bulla
Abominor abominaris abo (ta et gẽmata
minatus ſuꝫ componit̃ ex ab et ominor omina
ris quod eſt auguror.et ẽ abominari abhorrere
aliquid cũ execracõne repellere.execrari deteſ.

tari.uł malũ omine imp̃cari.Vnde h̃ abominiũ
nij.execracõ.et h̃ abominariũ.liber ubi abomi
nacões ſcribebant̃ et cor̃ mi abominor.et eſt
uerbũ deponens.ro.ij Qui abominaris ydola ſa
Aborigines penł cor̃ ex ab (crilegiũ facis
et origo componit̃.et declinat̃ plũalit hec ab
origines nũ quod et in ſingulari dr̃ hec abori
go ginis.Et ſunt aborigines ſupflui fructices
qui non naturalit̃ ſꝫ uicioſe in arboribus et in
campis oriunt̃.Et dñr aborigines.q̃ſi ſeorſum
ab origine.non quia nõ habeant origineꝫ.ſꝫ ꝙ
non naturalẽ Item ex eiſdeꝫ componit̃ et dr̃ h̃
et hec aborigines aboriginis.i.ruſticus.agreſtis
ignobilis.Vnde ſaluſtius Cũq̧ hijs aborigines
genus hoĩm agreſte.Et dñr aborigines q̃ſi ſeor
ſuꝫ ab origine.non ꝙ omino careant origine ſꝫ
ꝙ eoꝝ origo ignorat̃ ſtã ut dicit orac̃.in ꝑmo
li.epꝑ Nec uixit male q̃ natus moriensq̧ fefellit
Non eniꝫ ſcribunt̃ genealogie ruſticoꝝ nec tradũ
tur memorie ſicut genealogie nobiliũ.Et inde
Aborior reris uel riris ⟩aborigeneus nea neũ.
abortus.ex ab et orior.Inde morior moreris.
Abortio tis tiui tire titũ.abortũ facere.et dr̃
abortus ta tũ Job xxj Bos eoꝝ concepit et non
Abortiuus tiua.tiuũ mõ ſuo (abortiuit
uł non recto tempore ortus.et deriuat̃ ab abo
rior riris.Et ſubſtantiue dr̃ hoc abortiũ tiui ꝙ
abortitur Job tercio Aut ſicut abortiũ abſcondi
Abortus.ta.tũ.dr̃ ab ⟩tũ non ſubſiſterem
aborior oriris.et dr̃ abortus non ꝙ non oriat̃
ſꝫ aboriat̃.qui ſcilicet naturalit̃ non eſt ortus
Abra abre ancilla liberta.et dr̃ abra q̃i ab ara
ꝙ ad araꝫ ſeruũ liberum faciebant.ſm hug.et
non debet accentuari in fine Judith.x.Impoſu
it itaq̧ abre ſue aſcopam vini
Abram componitur ab abba quod eſt pater
et ram qd̃ ẽ excelſus Vnde abram q̃ſi abbaraꝫ
.i.pater excelſus.et addita eſt ei.a.ltã et dcũs
eſt abraam.quod ſonat p̃r multaꝝ.et ſubaudit̃
gencũ.geñ.xvij Nec ult̃ uocabit̃ nomen tuũ a
bram.ſꝫ appellaberis abraam ꝙ p̃rẽ multarũ
gencũ conſtitui te Vel ut alij uolunt.abãm pri
mũ dcũs eſt abram.i.pater uidens ꝑplm ſcꝫ iſra
eliticũ tm̃.dictus eſt poſtea abraam.qd̃ interp̃
tatur pater multaꝝ gencũ.quod erat adhuc ꝑ
fidem futuꝝ.gencũ.non habet̃ in nomine ſed
ſubaudit̃.et accentuat̃ in fine abram ſiue abra
am.et caret aſpiracõne uide in ur
Abrenũcio cias ciaui ciatũ componit̃ ex ab et
renũcõ cias.et ẽ abrenũciare a ſe renũciando re
mouere.rennuere.poſtponere deſpicere.et in eo
deꝫ ſenſu conſtruitur cũ dtõ et accõ et ſcribitur
Abrogo gas penuł cor̃ ex (ꝑ c ſicut nuncio
ab et rogo gas.ſed arrogo gas per duo r.cõpo
nitur ex ad et rogo gas.de hoc infra dicã in ro
go gas.et eſt abrogare.delere deſtruere ex toto
legem ſubuertere.denegare.
Abrotanũ herba eſt hñs ũtutẽ calidaꝫ.quaſi
affrotanũ ab affrodita qd̃ eſt venus
Abrotoniũ nij.ab affros q̃d ẽ ſpuma dr̃ h̃ ab
rotoniũ nij.fe.ge.nomen mulieris.q̃i afrodoniũ
.i.venuſcula.et ẽ impoſitũ cã adulacõnis ſm
hug.et ẽ grecũ.ſm pap.et interp̃tat̃ amplexi
Abs ꝑpõ in quibuſdaꝫ ꝓ ab cum ⟩bus apta.
dcõnibus a.c.incipientibꝫ cõponit̃.ut abſcondo
abſcedo.abſcido.Et ſcias ꝙ a.ab.abs.fere eand

ſignificacõnis vim hñt. de hoc dixi ſup̃ in p̃ma
p̃te in tractatu de ſilba. in caplo de. b ⸿ bellũ
Abſalon interp̃tat̃ pax pr̃is p̱ antifraſiʒ quia
Abſcedo dis ſſi abſceſſuʒ ab aliquo cedere et
abſentare. et cõponit̃ ex ab et cedo dis ceſſi
Abſcidit ſi componat̃ ex ab et ſcindo. dis. p̱el
cor. ſicut ſcidit p̃mã. et eſt p̃titũ. et declinat̃ abſ
cindo dis abſcidi abſciſſuʒ. Si uo componat̃ a
cedo dis et abs p̱poſicõne. p̱ducit penul̃ in p̃ti
et in p̃tito. Et declinat̃. abſcido dis. abſcidi abſci
Abſcido dis abſci ⸿ diſti. abſciſuʒ per vnũ. s.
di abſciſuʒ penl̃ p̱duc̃. i. incidere. diſcīdẽ. ſeparare
cedendo. et componit̃ ab abs et cedo dis. cecidi
ceſuʒ. vñ abſciſus. ſa ſuʒ. p̱ vnũ. ſ. penl̃ p̱ducta
Abſcindo dis abſcidi abſcindẽ abſciſſuʒ p̱ duo
ſ. componit̃ ex ab et ſcindo dis. di. et ẽ abſcīdẽre
ab uno in aliud ſcindere ⸿ dis
Abſciſſus ſa. ſuʒ. p̱ geminũ. s uide in abſcindo
Abſciſus. ſa. ſum. p̱ducit penl̃. p̱ vnũ. s. i. inſci
ſus. ab abſcido dis. Dañ. ij. donec. abſciſus eſt la
pis de monte ſine manibus
Abſcondo dis condi ul̃ didi abſcondẽ abſcon
ſum ul̃ abſconditũ. i. occultare. et conponit̃ ex
abs et condo dis. et habet duplex p̃titũ. et du
plex ſupinũ. vnde abſconſus ſa ſuʒ. et abſcondi
Abſens. ſenſus compo ⸿ tus ta. tũ. penl̃. cor̃
nit̃ cuʒ ab. et dr̃ h̃ et hec et h̃ abſens. tis. quod
non eſt ſubm alicui corporeo ſenſui quãtũcũ q̱
ſit p̱pe Vnde abſens dr̃ q̃ſi a ſenſibus remotuʒ
Vnde abſenter. et h̃ abſentia tie. et abſento tas
amouere abſens facere. Vnde abſentaneus. nea
neũ. q̃ ſeſe ſemp̱ abſentat. poteſt eciã deriuari
Abſentio tis. abſenſi abſen ⸿ ab abſuʒ abes.
tire. et eciaʒ abſencior abſentiris in eodẽʒ ſenſu
ĩuenit̃. i. diſſentire. et cõponit̃ ex ab et ſentio tis
Abſida de. g̃cũ eſt. et interp̃tat̃ lucida. i. latus
edificij. uel trennua. eo q̱ lumie accepto. per ar
cum reſplendeat. et lumen faciat
Abſinthiuʒ tij grecũ ẽ Eſt autẽ amara herba ꝫ
pap. Et ſcias q̱ remanet t in ſuo ſono cũ t ſeq̃
tur aſpiracõ. ſicut in corinthius
Abſis abſidis fe. ge. idẽʒ eſt qđ abſida. Itẽ abſ
dr̃ p̃cipiũ exaltacõnis planete in ſuo circulo. i.
illa p̱s circuli in qua planeta incipit eleuari ul̃
abſis dr̃ illa p̱s circuli in qua planeta adeo diſ
tat a ſole. q̱ amplius diſtare non poteſt
Abſitos gẽma eſt nigra et ponderoſa que cale
facta igni ſeptẽ diebus calorem tenet
Abſolutus. ab abſoluo uis qđ eſt a vinculo ꝟ
impedimento ſoluere ul̃ liberare. dr̃ abſolutus
ta. tũ. Vnde et quedaʒ nomina dñr abſoluta q̱
p̱ ſe dicta dant intelligi. quicqđ eis cõueniunt p̃t
addi. ut deus. mens. racõ. et quedaʒ ũba dñr ab
ſoluta. i. ñ tñſitiua. ul̃ abſoluta. i. non diſcretiua
rei ad rem. in ſua ſignificacõne. ul̃ abſoluta. i.
p̱fecta q̃ non deficiũt in aliq̃ ſui motu. et abſo
lutũ. i. non relatũ. i. non reſpectu alicuius dcm̃
et compat̃. Abſolutus tior. tiſſimus. vñ abſolu
te tius tiſſime adũbiũ. et cõponit̃ inabſolutus ta
Abſono nas. ſono ſonas componit̃ cũ ⸿ tum
ab. et dr̃ abſono nas nui nitũ. i. diſcordare. Vnde
abſonanter. i. diſcordant̃. et hec abſonãcia. i. diſ
cordancia. ul̃ diſcordia. et abſonus na nũ. i. diſ.
ſidens. et diſcordans. ul̃ non ſonans. ſicut abſo
nancia ſepe ponit̃ p̱ non ſonancia. et corr̃ abſo
no nas hanc ſillabam ſo

Abſonus na nũ. cor̃ ſo in abſono nas uide
Abſorptus ta tũ. i. euacuatus. ul̃ ualde ſorptus
in ſorbeo bes uide. p̱p̱h̃a Abſorpti ſunt iũcti pe
Abſtemius temetũ compo ⸿ tre iudices coũ
nit̃ cũ abſtineo nes et dr̃ abſtemius mia miũ. i.
abſtinens. ſobus. et dr̃ abſtemius q̃ſi abſtinens
a temeto. i. vino licet gñalit̃ abſtemius dicat̃ ab
Abſtinentia format̃ ab abſtinens ⸿ ſtinens
abſtinenti addita a. et accipit. t. ſonũ de. c. Et ẽ
abſtinẽcia. q̃nꝫ uiciũ. q̃nq̱ ũtus. Vñ g̃g̃. in paſt.
Admonendi ſunt abſtinentes. ut nouerit q̱ tũc
placentẽ deo abſtinẽciã offerũt. cũ ea que ſibi
de alimentis detrahũt indigentibus largiunt̃. nõ
eniʒ deo ꝫ ſibimetipſi quiſq̱ʒ ieiunat. ſi ea q̃ uen
tri ad tempus ſubtrahit. non pauperibus tribuit
ꝫ uentri poſtmodũ offerenda cuſtodit. Et yſidor̃
dicit. Qui cibis abſtinent et mala agunt demões
ymitant̃. q̃bus non ẽ eſca ꝫ neq̃cia ſemp̱ adeſt
Abſtineo nes nuj tũ. longe ab aliquo tenere
Et componit̃ ex ab p̱põne et teneo es e mutato
in. i. et conſtruit̃ q̃nꝫ cũ accũ et gtõ. ut abſtieo
te vini. Q̃nq̱ cũ accõ et ablt̃õ. cũ p̱põne ul̃ ſine
p̱põne. et eſt idem ſenſus. abſtineo te vino uel a
vino. Vnde abſtinens. participium et nomen. Et
tũc compat̃ abſtinens tior ſimus. et cor̃ ſti abſti
Abſtrabo his xi ⸿ neo abſtines et abſtinens
ctũ. componit̃. ex ab et trabo his. et eſt abſtra
here in aliam p̃tem trahere. lacerare. abſcindere
et corripit ſtra. et aſpiratur ho
Abſtrudo dis abſtruſi abſtruſum. cõponit̃ ex
abs. et trudo dis. et ẽ ũbũ actiuũ. et p̱ducit ſtru.
Et eſt abſtrudere. includere. abſcondere.
Abſum abes abfui abſens abfuturus. ex ab
et ſuʒ. et ẽ abeſſe. longe eſſe non eſſe ibi. a ſenſu
corporeo diſtare. ꝫ deeſſe id ẽ quod abeſſe ul̃ de
ficere. homo p̱prie abeſt. ſed vinum deeſt. abeſt
quod alibi eſt. deeſt quod deficit et non habet̃
ſicut dicit hug̃. Grecismus uero ſic dicit Ede de
eſt quiſq̱ʒ q̃ non ẽ nec fuit ante. At quis abeſt
ede quia non eſt ſed fuit ante
Abundo das daui dare datũ. componit̃ ex ab
et vndo das quod non eſt in uſu. Vñ abundus
da dũ. i. abundans. et iñ abunde. i. abundanter
Et uide q̱ quidaʒ dñt abundare deriuari de ha
beo habes. Et ita dicũt abundare et abundus
aſpirari in p̃ma ſilba. quod omni caret racõne
et ueritate. ut dicit hug̃ Hoc eciaʒ wlt p̱s. qui
dicit in viij. li. ab vnda dr̃ vndo das. abundo in
undo. Sic patet q̱ caret aſpiracõne cum ab non
poſſit aſpirari. quia nl̃la prepoſicio aſpirat̃ ſm̃
p̱s. ⸿ Et ſcias q̱ abundare. abundatus. abunda
bit. et huius. prod da. ul̃ abundo componit̃ ex
ab et vnda. Itẽ dr̃ abundanter ex abũdans tis
Abuſio onis fe. ge. dr̃ ab abutor abuteris. Et
fit tribus modis. ſcʒ. circa uſuʒ. ut mando ubi q̃
licates q̃i ſalutes. cont̃ naturã. ut q̃ñ mulier pa
rit uitulũ. et cont̃ nominis ethymologiã. et p̱p̱
ietatẽ. ut a. ẽ ſil̃a. Et abuſio dr̃ poetica licencia
ut cũ aliqđ fit contra id quod deberet
Abuſiue. i. impropie. qđ ab uſu recedit. adũbiũ
Abuſus. abuſus. i. p̱uſus ⸿ qualitatis. ſm̃ pap̃
uſus. ul̃ cont̃ racõneʒ uſus. et p̱đ penl̃. Et p̃t ad
iectiue declinari abuſus. ſa. ſuʒ. et deſcendit ab ab
Abutor. abuteris. abuſus ſuʒ ⸿ utor abuteris
abuti. i. male uti. ul̃ p̱uſe uti. et cont̃ racõneʒ
et p̱đ. u. et cõponit̃ ex ab et utor. ris. Iñ abuſꝰ

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Acaliculis indecl'.i.pincerna.et componit' ab a.et calix.ꝭ hug.ul' cōponit' ab aſſiſtens et caliculis dcō pl'i. Vn̄ acalicul' qui ul' que aſſiſtit calicul'.ſicut pincerna. Caliculus eni ē diminitm̄ de calix.ul' componit' ab a.et calicul' ablcō pl'i ſicut ſupra tetigi in abatis

Acaris a.componit' cū caris.quod eſt gracia et dr̄ h̄ et hec acaris acaridis.i.non graciosus qi ſit grā imemor bn̄ficioꝝ.et cor' ca. Ecc' xx hi acaris quaſi fabula uana.lrā autē rabani habꝫ homo ingratus quaſi.acaris

Accanto tas taui tare.i.iteꝝ ul' iuxta cantare et componit' ex ad et cāto tas et mutat' .d.in c

Accedo dis acceſſi acceſſuꝫ.accedere.i.ad aliqꝫ cedere.et componitur ex ad et cedo dis ceſſi.et mutat' d in.c.et producit.ce.et ex ui ꝓpoſicōnis exigit actm̄.ut accedo illū.i.cedo ad illuꝫ.uſus tamen aliquoꝝ habꝫ.ut dicat' accedo ad illū in quo ſine dubio ē ſupfluitas ꝓpoſicōnis.ul' in appoſicōne ul' in compoſicōne

Accelero.ras.raui.rare ratū.ūbuꝫ neutꝝ.componit' ex ad et celero ras.et mutat' .d.in.c.et eſt accelerare.feſtinare.et cor' le.gen̄.xviij. Accelera tria ſata ſimul cōmiſce

Accendo.dis di accenſuꝫ.ūbuꝫ actm̄.et componit' ex ad et cando des.et mutat' .d.in.c.

Accento tas ē frequentatm̄ huius ūbi accino nis.ul' pt̄ eſſe in codeꝫ ſenſu in quo accentuo as

Accentus.tus.tui.mas.ge.ab accino nis dicit' Vnde accentuo.as.i.accentuarē ꝓferre.de hoc plenius dixi ſup̄ in pn̄cipio ſecūde partis

Accepcō ab accepti gcō addita.o.format' hec accepcō.huius accepcōnis. Hic nota q' accepcio pſonaꝝ magnū peccatū eſt. Ad cuius intelligenciā nota q' pſonaꝝ accepcō eſt cū aliquid pſone attribuit' ꝓpter ꝓporcōneꝫ dignitatis ipſius Vnde conſiderare oportet q' dignitas pſone.pt attendi dupl'r.vno mō.ſimpliciter.et ſm ſe.et ſic maioris dignitatis eſt ille.qui magis habundat in ſpūalibus grē donis. Alio mō p cōpacioneꝫ ad bonū cōmune. Contingit eniꝫ qn̄qꝫ.q' ille qui ē minus ſcūs.et minus ſciens.pt magis conferre ad bonum cōe.ꝓpter potenciā ul' induſtriā ſecularē.ul' ꝓpter aliquid huiꝰ. Et quia diſpenſacōnes ſpūaliū pn̄cipalius ordinant' ad utilitatē cōmunē.ſm illud apl'i ad cor'. Vnicuiqꝫ dat' manifeſtacō ſpūs ad utilitatē Ideo qn̄ꝫ abſqꝫ accepcōne pſonaꝝ in ſpūaliū diſpenſacōne illi q̄ ſunt ſimpliciter minus boni melioribus pferūt' ſicut eciaꝫ deus gracias gratis datas qn̄qꝫ concedit minus bonis. Item ſcias q' circa conſanguineos plati diſtinguendū eſt.q' qn̄qꝫ ſunt minꝰ digni et ſimpliciter.et p reſpectū ad bonū cōmune.et ſi illi dignioribus pferant' eſt peccatū pſonaꝝ accepcōnis.in deſpenſacōne ſpūaliū.quoꝝ platus eccleſiaſticus nō eſt dn̄s ut poſſit eas dare p libitu.ſ; diſpenſator.ſm illud apl'i j ad coꝝ iiij. Sic nos exiſtimet homo ut miniſtros criſti et diſpenſatores miniſterioꝝ dei. Qn̄qꝫ uero conſanguinei plati eccleſiaſtici ſunt eque digni ut alij. Et ſic licite poteſt abſqꝫ pſonaꝝ accepcōe cōſanguineos ſuos pferre.q' ſaltem in hoc pemi nent.q' de ipſis magis confidere poteſt.ut vnanimiter ſecū negocia eccleſie tractent.eſſet tamē hoc ꝓpter ſcandaluꝫ dimittendū.ſi ex hoc aliq̄ exemplū ſumerent.eciam ꝓpter dignitatē bona eccleſie conſanguineis dandi Itē ſm iura ſufficit eligere bonū.non autē requirit' q' aliquis eligat meliorē.quod ſic intelligit'.q' q̄tū ad hoc q' elecō impugnari non poſſit.in foro iudiciali ſufficit eligere bonū nec oportet eligere meliorem.q' ſic om̄is elecō poſſet habere calumpniā ſ; quantū ad conſcienciā eligentis nēce eſt eligere melioreꝫ.ul' ſimplicit' ul' in cōpacōne ad bonū cōmune. Itē homo in iudicō debet paupi ſubuenire.ſ illud ecc'.iiij. In iudicando eſto pupill' miſericors. Hoc tn̄ intellige q̄tū poteſt fieri ſine leſione iuſticie.alioqn̄ habet locū qd̄ dicit' exo.xxiiij. Pauperis q̄ non miſereberis in iudicio

Accepto tas.ab accipio pis diuat' acceptus ta tū.nomen.i.carus.placitus.acceptabil'.et inde accepto tas.poteſt eſſe ūbuꝫ actm̄.i.appciari ul' facere acceptū. Itē accepto tas pt̄ eſſe ūbuꝫ freqn̄tatm̄ de accipio.pis.acceptu.u.in.o.accepto tas .i.frequent' accipere. Inuenit' eciā accepto ablt̄iūe de acceptus aduūbialit' poſitus.vn̄ non debet accentuari in fine. Rom̄.iiij. Cui deus accepto fert iuſticiā ſine opibus

Accerſio ſis ſiui ſire di uat' ab accerſo.ſis. Act' x. Accerſi ſymoneꝫ qn̄dā q̄ cōgnominabat' petrus.de h̄ reqre ī actio tis.

Accerſo ſis.require in actio

Acceſſo ſis.uide in actio tis.

Accido.dis.accidi caret ſupino.et componitur ex ad et cado dis.mutata.d.in.c.et cor' ci. Et eſt accidere ideꝫ quod euenire. Vn̄ accidēs tis p illo quod nō eſt ſuba. Et ſcias q' accidit malū.euenit caſu.obtingit ſorte.contingit facto Poteſt eciaꝫ componi accido dis ex ad et cedo dis.et tūc pdō ci ubiqꝫ.et ē accidere ualde ul' iuxta cedere.

Accieo cies.ex ad et cieo cies componit'.uide in actio actis ubi exponitur

Accingo gis accinxi xi in ctū.accinctū componit' ex ad et cingo.gis mutato.d.in.c.et eſt accingere ualde cingere.ꝓparare.adornare. Et nota q' accingunt' bellaturi.pcingunt' ituri.ſuccingūtur miniſtraturi.Xꝯ9. Ad pugnā cinctus p pgit

Accino nis accinui accentū ſub q' miniſtrat ex ad et cano nis.mutato d in c. Et eſt accinere iuxta ul' iteꝝ ul' concorditer canere. Et cor' ci

Accio cis.cio et cieo componunt' cū ad et dr̄ accieo cies.acciui accitū.et accio accis acciui accitū.i.appellare.aduocare. Sed antiqui in tali cōpoſicōne ſolebant mutare d ꝓpoſicōnis in r.dn̄tes arnolare.arnenire.arcire.ſ; nos dicimꝰ aduolare aduenire.accire accire.mutantes in compoſicōne.d.in.c.ſequente.c.ſic ergo dr̄.accio cis ſ; modernos.et arcō cis ſm antiquos.et in eodem ſenſu.et ab utroqꝫ iſtoꝝ deſcendit ūbuꝫ deſideratm̄ in ſo.ab arcio antiq̄ debꝫ dici arceſſo.ſis.ſ; quia arceſſo ſis deſcendit ab arceo arces.ideo cā drn̄cie mutatū eſt pmū ſ.in.r.ī eo q' deſcendit ab arcō antiquo.et dr̄ arcerſo ſis. Item ab accō moderno dn̄dit acceſſo ſis.ſ; q' ab accedo.dis ſilr dn̄dit acceſſo.ſis ideo cauſa drn̄e in eo q' uenit ab accio.mutatū eſt pmū.s.in.r.et dr̄ accerſo ſis. Inuenit' ergo arcerſo ab arcō.arceſſo.ab arceo.accerſo ab accō.acceſſo ab accedo. Inuenit' adhuc aliud ūbuꝫ diuatm̄ ab accerſo dn̄dens et eſt quarte cōiugacōnis.et in eadē ſignificacōne cū eo.et habꝫ.r.in an̄penl' ſill'a.ſcꝫ accerſio ſis vn̄ ī actibꝫ aploꝝ c.x.uade et accerſi ſymonem quendaꝫ.Et uide q' pdicta deſideratiua ſunt ter

cio ꝺiuḡ. et hn̄t pretita et ſupina ad modū q̄rte
Ita dicit huḡ. Pnſ eaū in p̄mo ma. dicit antiq̄ſſi
mi ar frequent̄ ꝑ ad ponebant. vñ oñdit̄ recte
arceſſo dici ab arcio uerbo. quod nūc accio dici
mus. quod eſt ex ad et cio compoſitum

Accipio accipis. capio capis componit̄ cū ad
et mutata. a. in. I. dr̄ accipio. pis. accepi acceptū
p geminū. c. et īuenit̄ accipio pis. in pluribꝫ ſig
nificacōnibus. Nam accipe. i. recipe. Et accipe. i.
audire. et accipe. i. paſcere. Vnde uḡl. Illos por
ticibus rex accipiebat in amplis. i. paſcebat. Itē
accipe. i. rape. vñ paulus ij. ad cor. Suſtinetis ſi
quis in ſeruitutē uos redigit. ſi quis accipit vñ
accipiter q̄ accipit. i. rapit. Et nota drām. Acci
pimus ab alio. ſumimus ipſi. Item ſumimus p
nos. accipimus a uolente. tollimus a nolente eri
pimus vi. auferimus qd̄ dedimus. Itē auferimus
iniuſti. quidq̄d dedimus adimimus. ius aſſumimꝰ

Accipiter. Accipio. pis. idēꝫ. eſt quod [ ] in uſu
rape in vna ſignificacōne. vñ h̄ accipiter. pitris
ꝑ quadaꝫ aue. ſcꝫ ſm̄ quoſdaꝫ ſparuio. ul̄ falco
ne. ul̄ aſture. q̄ accipit. i. rapit ſm̄ hugonē. pap̄
uero dicit. accipiter eſt vngul̄ armata. ab accipi
piendo dcā. q̄ ſibi capiat et ab alijs rapiat ideo
uocat̄ accipiter. i. raptor. et ſcribit̄ p duo. c. et
cor̄. pi ubiq̄ꝫ. Ouid̄ de arte. Odimus accipitres q̄
ſemꝑ viuit in armis. Et ut dicit ambr̄. in exame
ron. q̄rto die accipitres ferunt̄ durā aduerſus
ꝓꝓios fetus habere inclemenciaꝫ. nā ubi eos ad
uiderint temptare uolatus p̄mordia. e nidis eia
ciūt ſuis. continuo q̄ꝫ eliminānt. at ſi morent̄ ꝓpul
ſant pennis atq̄ꝫ p̄cipitant. uberant alis. cogunt
q̄ꝫ audere qd̄ repudiant. nec eis poſtea deferunt
minus alimonie. Quiniꝫ tñ ſi rape aſſueti nu
trire tñ faſtidiunt Conſideremus ad hoc eos gn̄a
tos eſſe. ut etiaꝫ aues ad cauendūꝫ formido exer
ceat. nec paſſim curas relaxent. ſꝫ p̄icula a preda
nibus declinanda ꝓſpiciant. Deinde cū hijs natu
ra quoddam predandi munus. inoleuerit magis
a tenero pullos ſuos inſtituere uident̄ ad p̄dam
q̄ꝫ paſtus abdicare compendijs. Cauent ne in te
nera etate pingueſcant. ne ſoluantur delicijs. ne
mareſcant ocio. ne diſcant cibū mag̃ expectare
q̄ꝫ querere. ne nature ſue deponant uigoreꝫ inter
mittunt ſtudia nutriendi. ut in uſus rapiendi

Acclino nas naui natū. [ ] audere compellant.
componitur ex ad et clino nas. et mutat̄ d in c
et ē acclinare ad ſe ul̄ ad aliud flectere vñ h̄ et h̄
acclinis et hoc accline et acclinus ua uū. in eod̄
ſenſu et producit cli. vnde in aurora dr̄. Debebat
baculis acclinia corpa mi. i. flexa ſiue incuruata
et ab acclino nas diriuatur hoc acclinatorium rii
locus in quo acclinare et requieſcere poſſumus.
uel ſup quod acclinat̄. ut culcitra ul̄ puluinar

Accola le. cōmunis ge. dr̄ ab accolo lis. et ſunt
accole aduenticij. ſꝫ ꝑmanentes. ſicut aduene. et
cor̄ co Et ut dicit pap̄. Accola ſignat multa Dr̄
eniꝫ accola. finianus. uicinus. ꝓpinquus. ciuis. af
finis. cultor loci in quo non ē natus. cultor alie
nus. Quidam ūo dicūt. Accola non ꝓꝓaꝫ. ꝓꝓam

Accolo lis lui cultū ex [ ] colit incola terram.
ad et colo lis. mutato. d. in. c. et ē accolere aſſidu
e ul̄ ualde colere. habitare. arare

Accomodo das daui dare. ex ad et cōmodo ad
componit̄ et mutat̄. d. in. c. et eſt accōmodāe ad
cōmodū et ſileꝫ uſuꝫ dāe p̄ſtare. ul̄ aptare. apte
collocare. et cor̄ mo. et ſcribit̄ p geminum. m.

Accōmodus. da. dū. componit̄ ab ad et cōmo
dus. et ē ideꝫ quod cōmodus. Virgil̄. in xj. ne.
Eſt curuo anfractu uall̄ accōmoda fraudi

Accubo bas baui. batū. et accūbo. bis. bui. ac
cubituꝫ. et ē accubare. toto corpe accūbere cubi
to. et ꝓꝓie in cōmeſtione. Inde accubans bantis
ſlūi. xxiiij. Accubans dormit ut leo. et cōponit̄
accubo ex ad et cubo. bas. d. mutata in. c. et. cor̄
cu. vide de hoc in cumbo bis

Accuratus. ta. tū. in accuro ras uide.

Accuro. ras. raui ratū. ex ad et curo. ras. d. mu
tata in. c. componit̄. et ē accurare diligenter et
curialit̄ curare. Vñ accuratus. ta. tū. diligenter
ꝓcuratus. Vnde accurate aduibiū. ut iſte accepit
illuꝫ accurate. i. diligenter. ſtudioſe curialiter. Et
nota. q̄ accuratus ſm̄ q̄ eſt nomen. dr̄ tā ꝓ eo
qui ꝓcurat̄ q̄ ꝓ eo qui ꝓcurat. et ē ūbuꝫ actīm
curo. ras. et ꝓducit hanc ſillabam. cu.

Accurſo ſas ūbuꝫ freq̄ntatiū. i. freq̄nter accurre
et format̄ ab accurſu ſupino de accurro. v. mu

Accuſo ſas ſaui. cuſo ſas. non eſt [ ] tata in. o.
in uſu. ſꝫ componit̄ accuſo ſas. inculpare uerbis
ferire. qui eniꝫ accuſat. freq̄nter cudit ut ad ma
laꝫ famā trahat̄ ul̄ freq̄nter conat̄ ut ille ad cu
ſiones ducat̄. et inde accuſatus ta. tū. accuſati ad
dita. o. fit accuſacō [ ] Item ſcias. q̄ incuſo idem
eſt quod accuſo. drīt tamen in hoc q̄ accuſare
eſt in crimine ul̄ facto. incuſare ūbis. Itē incuſa
mus maiores nobis. ſꝫ accuſamus minores ul̄
pares nob̄. q̄ autē dr̄ accuſare uel incuſare quaſi
adcauſare. uel incauſare. i. ad uel in cām trahere
quā quis appellat. ethymologia eſt non cōpoſicō

Acco acces nō eſt in [ ] o. et ꝓducit cu accuſo
uſu. et diuat̄ ab acuo is. et eſt accere accū fieri
ut vinū acet. i. accū fit. et corripit. a.

Acephali ab a qd̄ eſt ſine et cephas dicti ſunt
quidaꝫ heretici acephali ul̄ acephalite. quaſi ſine
capite. q̄ actor eoꝝ non inueniat̄. et quicūq̄ꝫ in
certe ſentencie aſſiſtit acephalus dr̄. Itē omnes
heretici et oīs mali. pñt dici acephali. i. ſine ca
pite xp̄o iheſu. qui ē caput nr̄m. cuius nos mē
bra ſumus. Itē capl̄m ul̄ collegiū carens capite
ul̄ rectore. p̄t dici acephalū Vñ in conſtitucōibꝫ
noſtris dr̄. q̄ capl̄m habeat magiſtrū nouū. ul̄
antiquū ne acephaluꝫ iudicet̄. i. ſine capite. et de
diuat̄ acephalus la luꝫ. et cor̄ penultimam

Acer ab acuo is dr̄ h̄ acer. hec acris. h̄ acre in
duabus ſignificacōnibꝫ. i. fortis. ul̄ amarus acer
in vnaquaq̄ꝫ forma dr̄ uegetus et munitus. i.
fortis. et crudelis. aſper. animoſus. et compatur
acrior. acerrimus. Vñ acriter. acius. acerrime. et
hec acritas tatis fortitudo ul̄ amaritudo. et hec
acritudo dinis. et h̄ acredo ꝓ eodeꝫ. i. amaritudo
et h̄ proprie dicitur de pomis.. et de ſimilibus
rebus. Itē ab acer acris acre. dr̄ h̄ acer aceris ꝓ
quadaꝫ arbore. Acer adiectiū componit̄ q̄acer
pacer ambo ꝓ ualde acer. Et ſcias q̄ acer adiec
tīm. ꝓducit p̄mā Sed acer ſubſtīm. eam cor̄. Xꝰ9
Dr̄ arbor acer. uir fortis et improbus acer

Aceratus. ta. tū. diuat̄ ab acus. ceris. et. dr̄ ace
ratus ſordidus inſtar aceris

Acerbus. ba buꝫ. i. īmaturus. diuat̄ ab acer a
cris. acre. et cōpat̄ acerbior. acerbiſſimus. vnde
hec acerbitas tatis. et acerbo acerbas. quod nō
eſt in uſu. ſꝫ componit̄ exacerbo bas. i. viias ac

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

bas colligere.et coꝛ̄ acerbus ꝑmā.licet diuet̄ ab
acer ꝓducente ꝑmā. Vñ oratꝰ.in ꝑmo epꝛ.Occu
pat obſcuri ſpeciem taciturnus acerbi

Acerius.ua uu3.i.de acere.ab acer acis diuat̄

Acero ras non eſt in uſu.ſ3 cōponit̄ exacero
ras.i.ab acere purgare.Et diuat̄.acero ab acera

Aceronitus q̄ nlli cōmūicat (itus.et coꝛ̄ ce.

Acerra re fe.ge.i.uas in quo reponit̄ thus.et
diuat̄ ab acer eris ꝓ arboꝛe eo q̄ de acere fieri

Aceruo uas in aceruus uide (ſoleat

Aceruus ui maſ.ge.i.cumlus.Jñ aceruulus.li.
diminitiū.et aceruoſus ſa.ſu3.et aceruo as ūbu3
actiū.i.accumulare.et inde ūbalia.et aceruatim
adūbiū.i.cumulatī glomeratī.Et componit̄ coa
ceruo uas exaceruo.uas.et d̄r aceruus.ab acer
adiectiuo.Ora.in epꝛ.Non domus et fundus nō

Aceſco cis.i.incipe ace (xexis aceruus et auri
re ſiue acetū fieri.et eſt inchoatiū de aceo ces.et
componit̄ exaceſco cis.et coꝛ̄.a.Oratꝰ in j.epꝛ
Sincerū niſi uas quodcūq3 infundis aceſcit.

Acetabulum.li.d̄r ab acetū ti.et d̄r acetabulū
uas aceto plenu3.uł ad recipiendū acetū paratū
quod et hoc acetariū d̄r.et d̄r acetabulu3 quaſi
acerafeu.q2 ferat acetū.et appendit duodecī drag
mas.ſc3 quartam partem emine.

Acetū.ab aceo aces d̄r hoc acetū ti.et coꝛ̄ pnł
et d̄r acetū q̄ſi acutu3 uł q̄ſi aquatū.vinū enim
aqua mixtu3 cito in hunc ſapoꝛe3 redigit̄ vnde
acidu3.q̄ſi aquidu3.vnde acetulu3 tuli dimi.et coꝛ̄
ꝑmā acetu3 Aurora.Ebrie gentis mentē uas ſig

Achademia mie penł coꝛ̄ uilla in (nat aceti
qua ſtuduit plato vñ achademicus ca cū platōi

Achaia.ie ꝓuincia grecie tri (cus uł phicus
um eſt ſillaba3.licet de neceſſitate metri aliqñ in
uenıat̄ quatuoꝛ ſillabaru apud poetas.et eſt ibi.J
duplex conſonans.Et ſcias q̄ .J.greca ſemꝑ eſt

Achaceon uelum maximū.et eſt (uocalis.
in media naue conſtitutum

Achates tis genus eſt lapidis.quē ſi quis poꝛ
tauerit erit ǵcioſus.ſicut fuit eneas qui eū poꝛ
tauit in uagina.vnde et dcm̄ eſt achates fuiſſe
armiger et comes enee.uł aliunde d̄r fuiſſe co
mes illius.achos enī3 grece cura d̄r latine Jnde
achates q̄ dicitur fuiſſe comes illius enee q2 curā
et ſollicitudo ſemꝑ comitant̄ reges et magnates
Jta dicit hug̃.et prod̄ penł.Jn doctrinali·Que ſi
unt in tes ſociabis ſicut achates.

Achei q̄ achiui dicti ſunt ab acheo filio Jouis
a quō dicitur achaia.et prod̄ penultimam.

Acheldemac interp̄tat̄ ager ſanguinis.achel
ideſt ager.emac.i.ſanguis Vnde in actibus capi
tulo ꝑmo.Jta ut appellaret̄ ager ille lingua eoꝝ
acheldemac.i. ager ſanguinis.et accentuat̄ in fine

Acheron.ab a quod eſt ſine.et chere qd̄ ē ſal
ue uł gaude.componit̄ h̄ acheron rontis.palus
infernał.q2 nlła ſalus nullū gaudiū in inferno ē
ſ3 ꝑpetuus hoꝛroꝛ et doloꝛ ibi habitat.ſm̄ huguc̄
Vel ſm̄ pap.d̄r acheronta.qd̄ componit̄ ab a
quod ē ſine et cheronta qd̄ eſt gaudiū.Hunc ſe
quit̄ ǵciſmus dicens.Quod ſine leticia nomī tra

Achila le fe.ge.penł.coꝛ̄ (hit h̄ acheronta.
quida3 locus ē de quo habet̄ regu3.j.c.xxvj.et
ꝗ dauid abſconditus eſt in colle achile.

Achilles.ab a quod eſt ſine.et chille.quod eſt
labiū.componit̄ hic achilles achillis.q2 groſſa
habuit labia.et hic achilleus lei.ꝓ eode3.et eſt

oxptongus eu in nt̄o.et ita nt̄s eſt triſſillabus
Genitiuus uō eſt tetraſillabus.q2 ei ibi dyptron
gus non eſt.et achilleus.a.um.pnł prod̄.poſſeſ
ſiuū.et iñ eſt q̄ ꝓ achilleus ꝓpo eu mutato in
e dicimus.achilles a quo mutato nt̄o d̄r in uō
achille.uł achilles.et ſilr̄ cōtingit in hijs nōibꝫ
ulixes aiaces et ſimilibus.et dñ iſtoꝝ ſepe ponr̄
ꝓ ǵñs.ut achilli ulixi.ꝓ achilł.ulixis.et ex eo
q̄ ſuenit̄ achille ulixe.in uō uoluerūt quidam
declinare h̄ achillus.li.et ulixus.xi.qd̄ ſine du
bio falſu3 eſt.ut dicit hug̃.et coꝛ̄.ꝑmā achilles
Vnde ouid̄.de arte.Hectoꝛa donauit ꝑamo p̄ce

Achilleus penultima pro (motus achilles.
ducta in achilles exponitur.·.

Achiui uł achei dn̄r quidā ǵci.ab acheo filio
iouis.et ꝓduc̄.penł.Vnde ora.in ꝑmo epꝛ.Qd̄
quid delirant reges plectunt̄ achiui.delirant.in

Acholiti.grece ce (telligē delirando cōmittūt
roferarij dicūt̄ latine.a deferendis cereis.qñ le
gendū eſt euagelium.uł ſacrificiū offerendū.nō ad
fugandas tenebras.cū ſol tūc rutilet.ſ3 ad ſignū
leticie oſtendendū.ut ſub tipo luminis coꝛpalis
illa lux oſtendat̄ de qua in euāgelio legit̄.Erat
lux uera que illuminat omē3 hominē uenientē3
in hunc mundum.uide in ordo.

Acidia.acis ǵce cura latine.Jnde hec acidia.i.
triſticia.moleſtia anxietas.uł tediū.vñ h̄ acidio
la le dimi.et acidioſus.oſa.oſu3.i.moleſtus.triſ
tis.anxius.et acidioꝛ aris.i.triſtari.anxiari.uel
habere tediū.uel indignari

Acidus.ab acetū d̄r acidus da dū.pnł coꝛ̄.i.
amaru ut acetū Et d̄r acidū q̄ſi aquidū.et compa
tur acidioꝛ.ſſimus.vñ h̄ aciditas.i.amaritudo di
cunt̄ enī3 dentes acidi.i.ſtupefacti.Ecc.xiiij.Nō

Aciecula.le.diminitiuum ideſt (acide feras.
parua acies.et coꝛripit.cu.

Acies aciei fe.ge.d̄r ab acuo.is.et ſignat tria
Nam acies ē ferri ſummitas.Jtē acies.oculoꝝ
acumen.Jtē acies exercitus.eo q̄ armatus eat
ad bellū acutis armis.Xvg.Eſt acies oculi ferri

Acinatis ab acuo is d̄r h̄ aci (belli q̄ caterua
natis lingua medoꝝ.gladius militaris ualde acu
tus.Et acinatis d̄r illa maneries ferri ſc3 aciariū

Acinariū.ab acinus diuat̄ hoc (et coꝛ̄.penł
acinariū rij.groſſe uł coꝛtices uuaꝝ.que poſt ex

Acinus ni maſ.ge.i.ho (preſſiones ꝓiciunt̄.
trus.ſc3 ǵnellu3 illud qd̄ eſt in ǵno vue.et dici
tur ab acetū ti.q2 habet ſapoꝛem aceti.et coꝛ̄ pe
nł.Vnde grecismus.Tu dicas acinū qd̄ in uua

Acirologia eſt impropꝛia dictio (cernis acutū
ut ſupra dixi in quarta p̄te.in capitulo de uicijs
annexis barbariſmo et ſoloeciſmo.

Aciuis.ab a et ciuus componit̄ h̄ et hec aci
uis et h̄ aciue.et aciuus ua.uu3.in eode3 ſenſu
.i.inclinatus ꝓcliuus.vñ h̄ aciuitas.et ꝓo cli

Acōmentarius nomen indeclinabile.cōmunis
ge.qui uices regis agebat.cuius iudicō leges ſcri
bebant̄ vnde d̄r acōmentarijs ſcriptoꝛ geſtoꝛu3
tēꝑis.Et ſcias q̄ inuenitur cōmentarius a cuius
dtō pli uł ablt̄o ſc3 cōmentarijs componit̄ acō
mentarijs.require ſup̄ ꝑ ſimile in abatis.Regū
iiij.c xviij Sobna ſcriba et ioache filius aſaph a

Acredo dinis fe.ge.amaritudo (cōmentarijs
et ꝓꝓe d̄r de pomis et ſilibus reb3 vide in acer

Acredula le.quedā modica auis q̄ (et ꝓd̄ cre
aliter d̄r lucinia.et d̄r ab acer adiectiuo De hoc

dic̄ cicero. et matutinos exercet acredula cātus
Acrimonia nie. dr̄ ab acer adiectiuo et eſt acri
monia ꝓprie auſteritas in uultu. vel acrimonia. i.
viuacitas. animoſitas. auſteritas fortitudo. Vnde
acrimonioſus ſa ſum. i. fortis. conſtans. aſper.
Acris In acer exponitur (croceraunia niouꝫ
montes fulminati Et componitur ab acros qd̄
eſt mons et ceraunia. vide in ceraunia.
Acronicus. ab a qd̄ eſt ſine. et cronon quod ē
tempus dr̄ acronicus ca cuꝫ. pnl̄ cor̄. quaſi ſine
tpe. vn̄ in aſtrologia. acronicus ortus. ortus dr̄
ille. qn̄ aliqua ſtella ꝑ diametꝫ ſoli oppoſita ori
Acros grece latine mons. (tur ſole occidente.
Actenus. huc uſqꝫ. uſqꝫ nūc. componitur ex ac
adūbio. et tenus. et caret aſpiracione. et cor̄ pnl̄.
Qn̄ autē ſunt due ptes. aſpirat̄ et acuit̄ te. De h̄
ſup̄ dixi in ſecūda pte ubi egi de accentu adūbi
Actio onis fe. ge. ab (ouꝫ. in caplo de tenus
ago agis. et eſt actio idem quod ductio ul̄ com
po. Itē ſm iuriſtas. Actio eſt ius ꝓſequendi in
Actito tas. penul̄ (iudicio quod ſibi debet̄
cor̄. i. frequenter actare. ūbuꝫ freqn̄tatiuū. et for
mat̄ ab ultimo ſupino. de acto tas ſcꝫ actatu. a
Actiuncula le. fe ge. (in. i. et. u. in o. mutatis
penl̄. correpta diminitiuū. i. parua actio
Actiuus ab actus ta. tū. dr̄ actiuus ua. uuꝫ. ut
actiua uita que conſiſtit in actu et ope. et ē ūbū
actiuū qd̄ ſignificat actū tranſeuntē in rem racōnalē
Et ſcias ꝙ ſicut uita contēplatiua cōſiſtit pncipa
lit̄ in optimo contēplabili ita uita actiua ī opīo
Acto. tas. i. frequenter agibili. unde in uita.
agere. ūbum frequentatiuū. Et format̄ ab ultīo
ſupino de ago. ſcꝫ actu. u. mutata in. o.
Actor actoris. i. defenſor patronus. cauſidicus
aduocatus. factor. Et or in rix fit actrix fe. gnīs
Et format̄ actor ab ultimo ſupino de ago gis
ſcꝫ actu. u. mutata in. or. Et ſcias ꝙ hic actor
qn̄ eſt ꝓprium nomen. et ē grecū. cor̄ penl̄ gn̄ ut ac
tor actoris. ſicut hector hectoris. caſtor caſtoris
ſ; quando eſt appellatiuū et latinū. prod̄. penl̄. gn̄
ſicut uult pe in vj. libro. Xvꝫ. Actoris in ſpolijs
ūtus actoris habet̄. pap̄. eciaꝫ dicit. Actor toris
ꝓpriū penult̄ corripit. ſicut huiuſmodi greca.
Actuarius. a. ū. i. res que eſt in actu. Deriuatur
ab actus tus. Et ſcias. ꝙ actual̄ eſt qui acta fcit
ſ; actuarius dr̄ diuſis actibus ꝑoccupatus. Item
ab actus h̄ actuaria rie nauis que uelo et remis
Actutū. adūbiū. i. ſtatī. Stacius (agit̄ ſimul.
theb. j. Infert̄ portis actutū regia ēnit. veſtibula
Actus. ab ago gis diriuat̄ hic actus tus. tui. i. o
pacō. ul̄ opus. vnde h̄ et hec actualis. et h̄. le. i.
res q̄ ē in actu. Inuenit̄ eciā actus. ta tū. mobil̄r
Aculeus. ab acus dr̄ h̄ aculeus lei. ꝓ quodam
tormento ad ſimilitudinē acus. et ꝓ illo quo ſti
mulant̄ boues. et nō ſeruat aculeus dimi. genꝫ
Acumen inis. ge neu. i. acucō. ab (ſui ꝑmū.
acuo. is. et producit cu.
Acuo. is. acutū. ūbū actiuū tercie cōiug. ꝓ face
re acutū. Inde ūbalia. Et componit̄. exacuo is.
coacuo is. ꝑacuo is. Acuo ſimplex et compoſitū
Acupedius dij. mas. (actiuū eſt. et cor̄ ꝑmā.
ge. i. uelox. et componit̄ ab acuo et pede quaſi
Acupicta. te. ueſtis (acutis pedibus currens
acu intexta et ornata ul̄ picta. eadem et frigia.
q; in frigia īuenta eſt. vn̄ artifices illius ueſtis
frigiones dicunt̄. et ſcribitur per. ct.

Acus. cus. cui. fe. ge. dr̄ ab acuo is. q; acuta ē.
ul̄ ab acumen. quia nichil eſt pene ꝙ acumen
dr̄ et hic acus aceris. purgamentū tritici. Vnde
grecīſmus. Paruula pungit acus gallinis ſpargitur
acus. et cor̄. ce. acus aceris. et deſinit diūs et ab
ltīūs de acus. acus in ubus. et facit acubus.
Acutela. le. prod̄. penl̄. fe. ge. i. acumen. ab acu
Acutim. aduerbium. ideſt acute. ab o. acuis
acuo. acuis. et producit. cu.
Acucio. onis. fe. ge. actio ul̄ paſſio acuendi. ab
Acutor. toris homo qui acuit. Inū (acuo. is.
or in rix hec acutrix. fe. ge. femina que acuit. et
dr̄ acutor. ab acuo is. et eciaꝫ adiectiue declinat̄
acutus. ta. tū. tā ꝑncipiū ꝙ nomen. et prod̄. cu
Ouid̄. epi. Quam maībus clipeos et acute cuſ
Ad. ꝑpō. ſeqn̄tibus hijs no (pidis haſtam.
uē litteris in conpōne mutat̄ in illas. ſcꝫ. c. f
g. l. m. n. p. r. s. t. Xvꝫ. Cor ſta gno le nis pir ra
ſūl ta ad ſibi mutat. Tollit̄ in̄ tamen conſona ſi
ſequit̄ poſt s. ſicut plenius dixi ſup̄ in ꝑma pte
ubi egi de ſillaba. capitulo de. d.
Adagoniſta incitator certator.
Adam ade accentuat̄ in fine. et interꝑtat̄ hō
ul̄ terrenus. ul̄ terra rubra. q; ex terra facta eſt
caro illius. et dr̄ ab adama. Et ut dr̄ geñ. v. fac
tū eſt omne tempus quod uixit adam nongēti
triginta anni. et mortuus eſt. Et ut dicit̄ ſap. x.
Hunc deus eduxit a delicto ſuo. (An adam po
tuerit peccare uenial̄r in ꝑmo ſtatu. habes in ue
male. Item uide in liber ra. rum. Item in uir Itē
Adama hebrayce. latine domꝫ (in monſtro.
uel terra
Adamas mantis. maſ. ge. lapis inſecabil̄. ferro
ul̄ alia materia niſi in hircino ſanguine recenti
et calido nec vnꝙ caleſcit. Vnde et greca interꝑta
cōne nomen indomita uis accipit. q; ſine doma
cōne. et caret adamas n in recto. et cor̄. a. ſ; ī ob
liquis retinet. n. ſicut gigas gigantis. elephas ele
phantis. uide in corripio in fine
Adar. i. menſis marcij. et acuit̄ in fine.
Adaugma tis. ge. neu. i. augmētū. ab augeo ges
Adbreuio as. ex ad et breuio (deriuatur
Addico cis. ex ad et dico cis prod̄ penl̄. vnde
addictus ta tū require in dico dicis.
Addictus ta. tū. deportatus. conſcriptus aſcrip
tus. deſtinatus. Orat̄. Nullius addictus iurare in
uerba magiſtri. et ſcribit̄ ꝑ. ct. et deriuat̄ ab ad
dico cis. ſ; additus ab addo dis ſine. c. ſcribitur
Addiſco. cis. addidici. addiſcitū. i. ualde diſcere
ex ad et diſco cis componit̄. et cor̄ pnl̄ ꝑtiti et
Additus ta tū. penl̄. cor̄. i. adiūctus (ſupini
appoſitus ab addo dis additū deſcendit. mach. j
c iij. Et additi ſunt ad eos exercitus.
Adedo dis it. ul̄ adedo des deſt. i. iuxta ul̄ ualde
corrodere ul̄ edere. et componit̄ ab ad et edo dis
ul̄ edo es eſt. et ꝓducit e. adedo adedis.
Ademptus ta tū. i. ſublatus ab adimo mis ade
Adeo adūbiū. penl̄ cor̄. Vnde (mi ademptū
greciſmus. Dic adeo tm̄ dicas adeo ꝙ certe. Affir
matiue ꝙ dicas et quātitatiue. Pap̄ uero dicit. A
deo ualde intantū. ꝑterea. certe.
Adeps pis maſ. ge. i. pinguedo. ex ad et epulū
componit̄. q; pinguedo epul̄ ſolet addi. et cor̄. j
ante. p. Et ſcias ꝙ adeps ꝓprie eſt pinguedo interi
or. pinguedo enīꝫ ſup carnē aruina ul̄ lardus dr̄
Que uō carni eſt admixta ꝓprie pinguedo ē. qd̄

Adepticius.ca.cũ.pe (autē inteſtinis adeps.
nultima correpta.quod facile acquiritur.
Adeptus ta.tũ.i.aſſecutus.acquiſitus.ab adi
piſcor ceris.adeptus ſum.Ecc̄.xlvj.Quā glām
adeptus eſt.in tollendo manus ſuas.
Adhibeo.bes.bui bitũ.ex ad et habeo.bes.et
eſt adhibere addere adiũgere.apponere.dare.
Adiectiuus ua.uũ.quod addicit̄.et deriuat̄ ab
adicio.cis.Vnde adiectiua nomina dñr que adi
ciunt̄ ſubſtantiuis.Et hinc adiectiuo uas.i.adiec
tiũ facere.uł adiectiue ponere.Et ſcias ꝙ ũa no
mina adiectiua in nullo caſu deficiũt.et cōpant̄
De hoc tamen plenius ſupra dixi in tercia parte
in tractatu de ſpeciebus nominum.
Adigo.gis.penł.coř.adegi adactũ.i.ad aliā ꝑ
tē reducere.et componit̄ ex ad et ago agis a.in
Adicio cis.adiectũ.i.adiũgere.ex (i.mutata
ad et iacio.cis.a.mutata in.i.et ſic ſcribit̄ ꝑ ge
minũ i.Ouid in iij.libro de arte Adiicit ornatus
Adimo dimis ademi a) ꝓxima queqꝫ dies.
demptũ.adimere.i.auferre.ex ad et emo.is.mu
Adipatus.ab adeps deri (tata.e in.i.coř.
uat̄ adipatus.ta.tũ.penł ꝓducta.i. adipe con
ditus.et impinguatus.et hoc adipatũ.ti.qđlibet
edulium adipe impinguatum
Adipiculus li dimi.pnł coř .i.puus adeps
Adipiſcor ris adeptus ſum adipiſci.i.acquirere
ex ad et apiſcor.mutata.a.in i.
Aditus.tus.tui.et hoc aditũ ti.penł.coř.et
dĩnt.Nam aditus eſt introitus.gradacō uł opor
tunitas.uł aggreſſio.Sed aditũ ē locus ſecretus
iuxta altare unde dabant̄ rñſa.et dr ab adeundo
ꝑ contrariũ.quia mime licebat alicui adire locũ
Adiũctiũ uł adiũc) illũ niſi ſummo pontifi
cio.eſt quidā color rethoricus.de q̄ dixi in quar
ta parte in capitulo de coloribus rethoricis.
Adiuto.tas penł ꝓđ freqũter iuuare.fre.ũbũ
et format̄ ab adiutu ultimo ſupino.de adiuuo
uas.u.mutata in.o.adiuuo uas adiuui adiutũ
adiuuare.i.auxiliũ dare.ex ad et iuuo.uas.Vñ
hᷣ adiutoriũ.et hoc adiumentũ.et hᷣ adiutus.tus
tui.et adiuto tas.fre.Adiuuo componit̄ cũ con
et fit coadiuuo uas penł coř.Et ſcias ꝙ inenit̄
aput antiquos adiuuaui adiuuatus.
Adminiculor.miniculor uł miniculũ.cōponit̄
cũ ad et dr adminiculũ.li.i.auxiliũ.et admini
culor.laris.i.auxiliari.uł miniſtrare Vnde admi
culatorius ria riũ.auxiliatorius et corripit cu.ad
Adminiſtratorius.toria.torium (miniculor
qui adminiſtrat.ab adminiſtro.tras.Heb.j.Om
nes ſunt adminiſtratorij ſpiritus.
Admiror.raris.ratus ſum.ex ad et miror.et
eſt admirari ualde mirari uł cupe (Et nota ꝙ
admiramur ũtutes.miramur opa.Inuenit̄ eciā
āmiror ꝑ duo.m.ſꝫ tũc componit̄ ex am ꝓpōne
Admiſſarius (et miror.et tunc ꝓducit mi.
ria.riũ.i.aptus ad admittendũ.ab admitto.tis.
Vnde fortes et bonos equos admiſſarios uoca
mus.qꝛ admittunt̄ ad coitũ inter armenta.Itē
emiſſarius pro eodem inuenitur.
Admiſſum.pccm̄ intermiſſum.ab admitto tis
et adiectiue declinat̄ eciā admiſſus.ſa ſum.
Admitto.tis.admiſi.admiſſum.ex ad et mit
to.tis.et ē admittere peccare.vñ hoc admiſſum
id eſt pccm̄.et admittere.i.accipere.aſſumere.et
admittere.i.exlaſſare.et cũ quadā uelocitate et
agilitate equũ ũtere uł ducere.vñ admiſſus.ſa
ſum.i.uelox.vñ ouid.Nil nocet admiſſo ſubđe
calcar eq̄.Inuenit̄ āmitto ex am et mitto.
Admodũ.i.ualde adũbiũ pnł coř.ꝓs.in prolo
go minoris.ꝙ neceſſariā admodũ ad auctorum
expoſicōnem oim̄ diligentiſſime.debemus inqui
rere (Et nota ꝙ ꝓpō in tali caſuali loco adũbij
reperitur.ut admodum.amodo.
Admoneo nes nui nitũ.ũbum actm̄.ex ad et
moneo.et coř mo.Que ſit drñā inter moneo et
admoneo require in moneo.
Adoleo.les.leui.uł adolui adultũ.uł adolitum
ex ad et oleo.les.et eſt adolere cremare.combu
rere incendere.Item adolere.i.creſcere.et iñ ado
leſco.cis.inchoatm̄.et coř o.vide eciā in oleo
Adoleſcens.centis nom̄ cōmunis.gñis.diuat̄
ab adoleſco.cis.ũbo inchoatiuo de adoleo.les.et
compat̄ adoleſcencior.tiſſimus.tiſſime adũbiũ
et hec adoleſcencia.cie.et adoleſcentulus.la.lũ.et
hic adoleſcentulus tuli.dimi.et hᷣ adoleſcentula
tule.et ē adoleſcencia a xv anno uſqꝫ ad xxviij
et dr adoleſcēcia.q̄i ad gignēdũ apta.et adulta ui
Adonay nom̄ di hebreũ inťpťat̄ (de in eras
dñs et accētuat̄ in fine.et ſꝫ hug.dr ab adon qđ
Adonis.ab adon quod ē ſuaui) eſt ſuauitas.
tas dr hᷣ adonis adonis uł adonidis.amaſius ue
neris.et ē maſ.ge.et ꝓducit.o.Ouid.methaṁ.x
Abſtinet et zelo celo ꝓfertur adonis.ſꝫ adonidis
coř ni.et ſm hug.facit gñs adonis uł adonidis
Pap.autē dicit.adonis qñ ḡce.adonidos facit.
qñ latine adonidis.Adonis amaſius fuit ueneris
quē gentiles anniũſario ſolebant plangere.ſicut
ipſa planxit.de quo ꝓpha iſrahelitas increpat
Eze.viij Mulieres plangentes adonidem.Priſci.
eciā in vj.li.dicit.In is deſinencia greca ſi in gtō
greco conſonantē habuerint.ante os o.in.i.mu
tant.et faciũt gtm̄ latinũ.ut enpolis polidis.ado
nis adonidis.toris.toridis.eucaris.eucaridis
Adopcō onis.fe.ge.et dr hᷣ adoptacō ꝑ ſinco
pam hec adopcō.uide in adopto tas
Adopto tas.taui.tare.i.deſiderare uł nutrire
uł eligere.et accipe loco filij.Vnde hec adopta
cō.et ꝑ ſincopā hec adopcō.onis.deſideriũ.uł af
filiacō.in filiũ accepcō.Vnde adoptiuus.ua uũ
id eſt loco filij acceptus. (Et nota ꝙ adopcō ē
extñee ꝑſone in filiũ uł nepotē uł deinceps aſ
ſumpcō legittima. (Itē ſcias ꝙ xp̄us nullo mō
dicendus eſt filius dei adoptiuus.qꝛ ei competit
ex natura ſua.ſm quā eſſencialit̄ a patre naſcit̄
habere ius.in hereditate paterna.qꝛ omnia que
habet pater ſua ſunt.ut dr Ioh xvj.Vnde hoc
ius non acquirit̄ ei ꝑ grām.aduenientē.ut dici
Ador.ab adoro diuat̄ hoc (poſſit adoptiuus
ador indeclinabile.ſcꝫ qđdam genus ānone uel
frumenti.unde fiebat panis imolaticius.quē qui
imolabat deũ adorabat.Vnde adoreus.rea reum
et adorius.ria.riũ.et hᷣ adoria.glā uł bona fama
et hec adorea ree.dea frumti et quedā ueſtis tri
umphał.Quare autē ador ſit nomen indecli.ſup
dixi in tercia pte.in tractatu ũboꝝ.parum poſt
Adordior diris.ualde uł iuxta) principium
ordiri.Inde adorſus ꝑcipiũ.et componit̄ ex ad
et ordior ſm hugucōem.Papias dicit.Adorior
adorſus facit.uel alloqui.uel incipe.
Adoreus.rea.reum.in ador exponitur.
Adorior.reris.uł riris adortus.i.ualde uł iuxta

oriri uľ inuadere.aggredi.ex ad et orior ſ hug
Pap uero dicit.adorior cōmune fuit antiquitus
vñ adortus eſt.i.inuenit uľ ſubito natus eſt.In
Adorius.ria.riū.in ador uide. (uenit̄ adorio
Adorſus.ſa.ſum.inceptus.uľ allocutus.pⁱcipi
Adortus.ta.tum (um de adordior.adordiris
pⁱcipiū de adorior.vide in adorior.
Adpſens penľ.pducta.inuenit̄ p in preſenti.
et ſunt due ptes poſite p vna.ſicut dicit hug᷒
Adquieſco.cis.quieo quies componit̄ cum ad
et fit adquieo.adquies adquieui.adquietū.i.aſ
ſentire.vnde adquieſco.cis.qd̄ ſm hugucōis opi
nionē ē inchoatiū.ps.uidet̄ contriū dicere.
Adquiri pocius ſm papiam.
Adquiro ris adquiſiui adquiſitū.ex ad et que
ro ris.et mutat̄ ae dyptongus in.J.longam.et
eſt adquirere ad ſe querere.lucrari.
Adraſtia.tie.i.ſors.vide in adria adrie.
Adria.adri uľ adros gce.i.petra.In hec adria
drie mare qddā.eo q magis petroſum ſit q̄ ali
a maria Vnde ouid̄ triſtium.Serpentem medijs
adria uidit aquis.et inde adriaticuſ ca cū.i.petro
ſus.et hec adaſtria.ſtrie.i.ſors.q ſemp uidet̄ du
Adſcio.cis.per.d.et.ſine.d.aſcio (ra alicui
eciā dicitur.uide in ſcio ſcis.
Aduena.ne.cōis ge.penľ cor᷑.qui aliūde uenit
alienigena dicit̄.et ab aduenio dr̄ aduenticius
cia.ciū.et hic aduentus.Que autē diñā ſit.inter
inquilinū.aduenā.et incolā.reqre infra in inqui
Aduentiuus.ab aduentus.dr̄ h aduē (linus
tiuus.tiui.quidā mons in roma.dcūs ſic ab ad
uentu.auiū de tyberi.illuc aduenienciium.et ibi
Aduento.tas.i.freqñter adue (conſidenciū.
nire.format̄ ab ultimo ſupino de aduenio.nis
ſcꝫ aduentu.u.mutata in.o.fit aduento.
Adūbiū bij.ex ad et ūbū.et dicit̄ aduerbium
qſi ad uerbū.i.uerbo adherens.ūbo adiūctū.uľ
iuxta ūbum poſitū.vñ hic et h adūbialis.et h
adūbiale.vide in fine tercie ptis.in capitulo de
Adūſor ex ad et ūſo as componi (adūbijs
tur adūſor aris.eſſe uľ fieri adūſum.vnde adū
ſus.ſa.ſum.contrarius.oppoſitus malus.infelix
et compat̄.vnde h adūſitas.ratis.et adūſarius
ria.riū.et aduerſus.uľ adūſum.ponit̄ p aduer
bio qualitatis.uel loci.ut adūſus ūl adūſuꝫ illū.
Et ponūtur indrīr.ppe tñ adūſuꝫ te adūſarius
adūſus te ꝑuitator.Et conſtruit̄ adūſor cū da
tiuo.ut iſte adūſatur illi.i.contradicit.contadit
conſtruit̄ eciā qñqꝫ cū accō.ut adūſami pina.i.
Adūſus.ſa.ſum.in adūſor uide. (reſpuite
Adūto.tis.ti.adūſum.ex ad et ūto.tis.et ē ad
ūtere ūtere ad.uľ ꝑpendē.intelligere.
Adulator toris.maſ.ge.blanditor.et dicit̄ ab
adulor.laris.et or in rix.fit hec adulatx tricis
mulier que adulatur.et pducit la.
Adulatorculus.culi.penľ cor᷑.dimi.puus adu
Adulor.laris.ūbū deponens.compo (lator.
nit̄ ex ad et aula.au dyptongo mutata in.u.lō
gam.et ē adulari aſſenciendo blandire.qd̄ ſolent
facere maxime aulici.Xv9.Aula domus regis ū
ūbum componit adulor.Vel eciā ē cōpoſitū ex
a et dulos qd̄ ē ſeruitus.eo q ſuoꝝ ſit adulari
Adulter.ab adulor laris diuat̄ h adulter.teri
vnde hec adultera.tere.et qñqꝫ ponit̄ adiectiue
adulter adultera.adulteꝝ.et dr̄ adulter.qſi alie
nū uiolās thoꝝ.uľ alienū uteꝝ terens.uľ adul

ter.qi adalter.i.ad alterius uxorem accedens.et
ē ethymologia non compō.Et in̄ adulterinus.a
um.q̄ natus eſt de adulterio.et h adulteriū.illa
ꝑua actio.i.illuſio alieni cōiugij.Et ē adulteriū
in nupta.ſtupꝝ in ūgine.uľ moniali.inceſtus in
parente.uľ in uidua uide in raptus.
Adultero.ras.raui.dr̄ ab adulter.et eſt ūbum
neutꝝ.vnde adulteraſco.cis.inchoatiū.et adul
teror aris.deponens.i.adulteriū committere.uľ
adulterator adulteratx.adulteracō et adulterato
rius.ria.riū.Ponit̄ eciā qñqꝫ adulterare p cor
rumpe.et ad malum uertere.
Adultus.a ū.i.crematus.uľ excretus.ab adole
enū id ē qd̄ cacabus.ſm lucanum (o.les
Aer.aeris maſ.gñis.dr̄ ab a.quod ē ſine
et eris.quod eſt lis.qi ſine lite.p contrariū.quia
omnimoda lis uentoꝝ et fulminū fit in aere.uľ
ideo dr̄ ſine lite.q facile et ſine lite cedit ferienti
et facit acciñ ſingularis nūi aerem uľ aera.uide
Aeriani.heretici ab aere dicti.hij ue (in terra
tant p.defunctis ſacficiū offerri.ſm papiam.
Aerinus.ab aer dr̄ aerinus.a.ū pnľ pd̄ et aeri
us ria riū.utrūqꝫ poſſeſſiuū.dr̄ eciā aerius altus.
Aeripes.Aer componit̄ cū pes.et dr̄ h et hec
et hoc aeripes.aeripedis.i.aerios pedes hñs.i.
ueloces.ita q in aere uideat̄ ſuſtentari.et figi ñ
in tra.et cor᷑ pnľ.tā in rcō q̄ in obliq̄.et ē o.g.
Aerius.ria.riū.in aerinus uide.dr̄ eciā aereus
rea.reum.h uide q aerius pt diuari ab aere.et
tūc ae bene eſt dyptongus tacita.vnde dicit pap
Aeromancia penľ (aereus.rea.reū.i.de aere
prod̄ cōponit̄ ab aer et mancia.diuīacō que fit
in aere.et aeromācius cia ciū et aeromanticus.ca
cū.Quidā dicūt aerimancia p.J.in tercia ſilla
Et dicit varro quatuor eſſe gña diuinacōnis.i.
terram.aquā.ignē.aerem.hinc geomancia.piro
mancia.aeromācia.piromancia.uide ī geomācia
Afatim abunde largius.adūbium intentiū.et
cor᷑ fa.et dr̄ ab afatos.ſm papiā.et ſcribit̄ p.n.
et acuit̄ in fine.Inuenit̄ eciā affatim.penľ acu
ta.et ſcribit̄ p.m.et p geminū.f.et non acuitur
ultima.et dr̄ ab affatus.ta.tū.licet regularit̄ eſſꝫ
affatuatim.et tantū ualet qntū facūde.vñ in ḡ
ciſmo dicit̄.Si dicas afatin tibi ſignabit abunde
Dicas affatim facūde ſignificabit.Eſt afatos p
mi caput affatum q ſecundi.
Afer vnus fuit ex poſteris abrae de cetura.de
quo affrica dcā eſt.q gentē illam deuicit et ibi
hitauit.et dr̄ affrica.qi apca q ſit apta et expo
ſita celo uľ ſoli.uľ dicit̄ ſic qi ſine frigore.vnde
afer africus africanus.Sed ut dicit pap afrum
dicimus ciuē.africum uentū a meridie.flantē ū
ſus africā.africanū negociatorem.et ſcribunt̄ p
dcā p vnū.f.et pducūt pmā.ut volt magiſter
bene.vnde in aurora dr̄.Rex egipte ciuis ac af
Afereſis.ab a et fares (frica rex tuus et rex
diuiſio.uľ aufereſis ab auferendo p.u.ſubtꝫdo
hēt uľ ſille.in pⁱcipio.et inde aufereſatus.ta.tū
et afferoſo ſas aufereſim facere.De aufereſi ple
nius ſup̄ dixi in quarta pte in tꝫtatu de meta
Aferoſo ſas penľ cor᷑ in afereſ vid̄ (plaſmo
Affabilis ab affor aris.quod ē alloqui.diuat̄
h et hec affabil.et h affabile.penľ cor᷑.i.facilis
et ſuauis ad fandū.et compat̄.vnde h affabili
tas.tatis facilis ſuauitas loquendi.et componit̄
Affatim p geminū.f.componit̄ (ineffabilis

ex ad et fan̄.quod ē abundanter. Jnde affan̄.i.
ualde abundant ul' affiuere.ita dicit hug.ſ; dic
ut ſup̄ dcm̄ eſt.in afatim.q afatim.i.abunde di
uat' ab afatos ḡce.quod p̄t ſcribi per.f.ul' per
ph.et cor' p̄ma.et ſic p uni̅ f.ſcribit'.quod ē cō
tra hugucōne.cor' eciā fa.ut wlt priſ.et pap.ſ;
affan ſcribit' p geminū.f.et prod' penl'.i.facūde

Affectus ab afficio.cis.hic affectus.affectus
.i.affeccō.et affecto tas.ūbum frequentatiū.i.
freqn̄ter afficere.ul' dinat' ab affectus.et ē affec
tare.cupe.ul' pocius qd cupimus.ad effectū et
uoluntatē nr̄am dare.non tamē ꝓpe dr affectare
quia caret affectu.et ab affectus affectuoſus.ſa
ſum.plenus affectu.et compat'.vnde affectuoſe
ſius.ſſime.aduūbiū.et hec affectuoſitas.tatis.ſm
hug. Papias uo ſic dicit.affectus pncipij laccā
tus.maceratus.Nomen uero quarte.decli.ge.m.
uoluntas ā. Item affectus.accio ul' paſſio.deſi
deriū.uoluntas.vnde hec affeccō.deſideriū.dilec
cō maceracō. Itē affectus.i.finis.ul' intencō.vn̄
ambſius. Affectus tuus nomen opi tuo imponit
et hec regula ē gnaliter uera.in bonis opibus.ſ;
in mal' illa excipiunt' que per ſe mala ſunt. Om
nia ergo opera hominis ſm intencōne et cauſaȝ
iudicant' bona ul mala.except' hijs que p ſe ma
la ſunt.i.q ſine p̄uaricacōne fieri nequnt.uide in

Afficio.cis affeci affectū.ex ad (conſciencia
et facio facis.mutata.d.in.f.et ē afficere torm̄
tare.informare.cupe.Vnde Afficit informat pu
nit cupit ſ; tria ſignat.ul' ſm pap.afficit muri

Affligo gis.afflixi ctū (re grauari.macerari
.i.ualde fligere.ex ad et fligo gis.mutata.d.in
f.et prod' fli.thob.hanc afflige fauet hanc famu

Affluo is.xi.ctū.ul' xū.ex ad et (lare necat
fluo.fluis mutata.d.in.f.et eſt affluere largiter
abundare.ꝓpha Diuicie ſi affluant nolite cor ap
ponere.vnde affluens.pticipium.vnde affluen
ter et hec affluencia cie.i.habūdancia.cie.et af

Afforis.penl' cor' (fluus.a.um.i.abundans
aduūbiū loci.ſignificat de loco et in loco.et com
ponit' ex ad et foris.mutata.d.in.f.

Affurcillo.cillas.cillaui.ex ad et furcillo las
mutata.d.in.f.et eſt affurcillare.ualde ul' iuxta
ul' aliquid ſuſpendere.ul' concutere.

Aflatices.eſt lacus iudee ubi nichil mgi poteſt
quod habet animā.qi ſine flatu.i.uita.

Aforiſmus qi aporiſmus.ſermo breuis inte
gn ſenſum rei ꝓpoſite ſcribens.ſic dcūs a poris
qui ſunt apcōnes pue et ſubtilia foramina cor
pis.unde ſudor emanat.ul' ſic dr a foris.i.a fo
raminibus.unde remittunt'.liber quidā in phi
ſica ſic dr.et ſcribit' per vnū.f.

Aforus.fori.maſcul'.ge.penl' cor'.quidā piſci
culus qui ꝓpter exiguitatem hamo capi non p̄t
vn̄ et ſic dr quia hamo ferri nō poſſit.et cōpo
nit' ab a qd eſt ſine et foros quod eſt ferre

Africa.ce.penl' cor'.p vnū.f.uide ſup̄ in afer

Afrodita.te.ab afros quod eſt ſpuma dr hec
afrodita.dite.i.uenus.vnde mar.capella omnes
nero illecebras circa ſenſus cūctos appoſuit afro

Afronitū niti.ſpuma nitri.ab afros dr (dita
et ꝓducit penl'. Vnde quidā. Ruſticus es neſcis
quid greco nomine dicar. Spuma uocor nitri

Afros ḡce ſpūa lr̄e (grecus et afronitū eſt

Agabus.bi.quidā ꝓpheta de quo habetur in
actibus.xxj.cor' penl'. Vn̄ in aurora dicitur
Agabus ecce famem ꝓdixit in urbe futuram.

Agamus mi maſ.ge.ſine uxore.ab a qd ē ſine
et gamos uxor.ul' nupcie.et corripit.ga.

Agapa pe ul' agape agapes.pe.i.labor alie
nus dilcō ul' caritas ul' oracōnū cōmunio ul' ele
moſina rogata.vn̄ agapitus.i.dilectus.

Agapeta.te.fe.ge.penl' ꝓducta.ancilla dei que
ꝓ xpo nubere noluit.ut dicit hug. Pap ſic dicit
agapeta.ul' agape pes lenocinator.et qui cum

Agareni.penl' ꝓd (feminis illicite.cōuerſat'.
dicti ſunt ꝓſeliti et aduene.ab agar que interp̄
tat' cōuerſa ul' aduena.fuit enim egipcia adue
na.complexu abrahe cā generandi data. Que
poſt conceptū angelo increpante cōuerſa ē ad ſa
ram.hij iſmaelite dnr.et corrupto nomine dnr
et ſaraceni.vide in iſmael.

Agaſo ꝓpe dr qui curat iumenta.qi agens ſo
mariū. Quoq; tn̄ agaſo dicit' domeſticus miniſter
officiorū.ita dicit hug. Et ꝓd penl'.vn̄ grecista
Eſt aſinorū paſtor agaſo.boum q; bubulcus

Age ūbiū.dic.fac.incipe.age.aduūbiū hortantis
ſm pap. Et ſcias q age et agite.non diſcernunt
numerū qn̄ ſunt aduerbia ſ; indifferenter dr agi
te vni et pluribus.et age ſilr.ſicut ſupra ꝓbaui
in tercia pte in tractatu d nūo nōis qi in pncipio

Agea gee via in naui per quam ciçator ad re
miges accedit Vn̄ ennius Multa foro ponens
ageaq; longa repletur. Et dr ab ago gis Item
agea georū pluraliter.i.uictime que pro rebus
agendis offerebantur.

Agelaſter dicitur qui nūq̄ ridet

Agellarius gellarij.i.ruſticus ab ager dictus.

Ager gri mas ge dr ab ago gis.et diuiditur
a ugilio in quadrifariam Eſt enī ager ſacōnalis
qui ē aptus ſeminibus. Et ē conſitiuus qui ē ap
tus uitibus et arboribus Et ē ager paſcuus qui
eſt aptus paſcuis Et ē ager floridus uel floreus
qui eſt aptus floribus ꝓducendis Et idcirco q
hijs q̄tuor modis agit' in agro dicitur eſt ager
ab ago gis.et apte.eo q in eo aliquid agatur

Agerulus li.dimi.puus ager pnit' corripit.

Aggarrio ris riui ritum ex ad et garrio ris mu
tata d in g Et eſt aggarrire.ualde uel iuxta gar
rire uel cum garriente garrire.

Agger-geris mas ge.dr ab aggero ris Et eſt
agger cumulus terre ſurſum eleuate et eciam cu
iuſlibet rei coaceruacō p̄t dici agger. Vnde agger
dr media ſtrate eminencia.coaceruatis lapidibus
ſtrata.ab aggere.i.coaceruacōne lapidū dcā quā
hiſtorici uiā militarem ul' ferratā dicūt. Et hic
aggeroſus.ſa.ſum.i.cumuloſus.et ſcribit' p ge
minū.g. Et corripit penl' in obliquis.

Aggero.ras.raui.dr ab agger geris.et ē aggerā
re accumulare.augmētare Et componit' exagge
ro geras pnl' cor'.i.ualde aggerare et exaggerā
.i.ualde cumulatim augmentatim. Dicit' eciā ex
aggero.i.agḡuo.ut iſte exaggerat factū.i.aggra
uat.uide in loco ſuo poſtea.

Aggero.ris.geſſi aggeſtum.i.adiuuare.accu
mulare. Et componit' ex ad et gero geris.et mu

Aggeſtus.ab ag (tat'.d.in.g.et corripit ge.
gero ris.hic aggeſtus tus.tui.i.cumulus.aduna
cō et aggeſtim.i.accumulatim.adunatī Mach.
xiij Aggeſtum vndiq; habens cineris.

Aggeus.gei penl' ꝓducta feſtiuus et letus in
interp̄tat'.deſtructū enī templū edificādū ꝓphe

rabat.et poſtmodū captiuitatis regreſſionis pdi
cat leticiā. Ita dicit hug. Ieroñ. eciā in epl'a ad
paulinū ſic dicit capl'. vij. Aggeus feſtiuus et le
tus. qui ſeminat in lacrimis ut in gaudio meter
deſtructū templū edificat. deū ꝙ patrem inducit
Aggredior. deris. aggreſſus ſum (loqntem.
ex ad et gradior. et mutat̄ .d. in .g. et .a. añpenl'
in .e. Et eſt aggredi aſſilire. ſuadere arripe.
Agilis. ab ago. gis diuat̄ h et h agil'. et h agi
le. Et compat̄ agilior agillimus. Vnde agiliter a
gilius agillime. et h agilitas. tatis. Et ſcribit̄ agil
limus. p geminū .l. format̄ eni ab agil' remota
is. et addita limus uide eciā in dos.
Agina gine dr ab ago gis Et ē agina foramē
in quo ſe curtina uertit Et agina dr feſtinancia
vñ agino as .i. feſtinare uel fugare negociari et
Aginator oris .i. actor uel mcator) pduc̄ gi
q̄ res ſuā agiliter agit et dr ab ago is et pd na
Agiographia phie .i. ſancta ſcriptura Ab agi
os quod ē ſanctus et graphia qd ē. ſcriptura
Agiographus Ab agiographia dicitur h agi
ographus .i. ſancta ſcribens et pt declinari adiec
tiue agiographus pha phū pnl' cor̄ Ieronimus
in prologo reg. tercius ordo agiogr̄pha poſſidet
Agios grece latine ſanctus. et ut volt hugucio
dr ab a quod eſt ſine. et ge quod eſt terra. Inde
dr agios .i. ſine terra. q̄i celeſte.
Agito. tas. a ſcda pſona de ago gis. extracta
s et addita to. fit agito tas frequẽtatiũ .i. frequẽ
ter agere. Vnde ubalia. et componit̄ exagito tas
.i. cōmouere. turbare. et coagito tas .i. ſil' agitare
ul' cumulare. cōmouere. ul' repellere. et ſubagito
tas quod et ſubigito tas dr. ſubtus agere ul' ſub
ducere. Vnde terencius in tercia cōmedia. Hoc
quid contumelia ē amicū ad te recipe et eius a
micā ſubagitare. Et cor̄ gi. Oracius. in epp. Non
te ſemp inops agitet rex etc cupido.
Agmen agminis. gen. neu .i. turba. nomen col
lectiuū. et dr ſcḋm rabanū. ab ago gis. q̄ ubi agmẽ
ē ibi frequens accō exercet̄. vel ſcḋm yſidoꝝ dicit̄
ab agendo .i. eūdo. ſcꝫ ꝙ in longitudine directū
ē ſicut exit a portis. alias abuſiue.
Agnatus ta. tū mobiliter. et h agnatus. et hec
agnata ſubſtantiue. et pd pnl'. uide in cognatus
Agnellus li. dimi .i. puus agnus. Et h agnella
Agnes agnetis. et hec (ſimiliter diminitiũ.
agna. ne. Vel pt ǵce ōclinari hic agne huius ag
nes. tūc accentuat̄ in fine. Et interptatur agnes
caſta ul' mater. ul' martir. ſcḋm pap. Et dr ab ag
nos grece quod eſt piū. quia pia et mitis extitit
ul' dr ab agnoſcendo. q̄ uiā ueritatis agnouit
Agnomen inis. neu. ge. nomen quod alicui im
ponit̄ ab aduentu. vnde eciā dr nomen ab ad
uentu. ul' agnomen q̄i adnomen. q̄ poſt nomen
pprium debet poni. Vnde agnomino as .i. agno
mine uocare. ul' agnomen ponere. et prod gno
Agnominacō ē quidā color rethoricus. de quo
dixi ſup ī tercia pte. ubi egi de coloribꝫ rethoricis
Agnoſco. cis agnoui. agnitum. ualde. ul' iuxta
noſcere. et componit̄ ex ad et noſco. et mutat̄
d. in .g. ul' .g. ē ibi p ptheſim. et tūc abicitur .d.
Agnus ni. dr ab agnos quod eſt piū. ul' ab ag
noſcendo. q̄ p ceteris animalibus matrem noſcit
ut eciā ſi in magno grege errauerit. balatu cog
noſcat uocē parentis. Paſtor erat in diſcrecōne
ouiū. agniclus in diſcrecōne matris neſcit. errare
Vñ agninus. a ū. et agnellus li. dimi. et hec agna
vnde hec agnella. le. diminitiuum.
Ago gis. egi. actum .i. ducere. ul' facere. et in u
traꝗ ſignificacōne eſt actiũ Et componit̄ cū ad
et fit adigo. gis. adegi adactū .i. ad aliā pte redu
cere Item cū ab et fit abigo. gis .i. fugare. ſepare
Item cū am et fit ambigo. gis. b. interpoſita .i.
dubito. Item cū cō. et fit cogo. gis coegi. coactū
Item cū circū. et fit circūago. gis. ubi .m. debet
ſcribi. ſꝫ non pferri. Itē cū de. et fit dego. gis .i.
uiuo. Itē cū ex. et fit exigo. gis. exegi. exactum
Itē cū in. et fit inigo. gis. inegi. inactū .i. pecus
a paſtu in tectū agere. Abigere uero eſt pecus a
tecto in paſcua agere. Item cū p. et fit pdigo
.i. uaſtare. dilapidare. Itē cum per. et fit pago.
gis. pegi. pactū .i. perficere. Item cū re. et fit re
digo gis. Item cū ſub. et fit ſubigo. gis. Item cū
ſat ul' ſatis. et fit ſatago. gis .i. ſatis ago. ſcilicet
feſtino. pcuro. omnia perago. Item cū trans. et
fit tranſigo. gis .i. ultra agere. ul' litem decidere
Et nota. ꝙ ago actiũ eſt. et omnia compoſita ab
eo. pter ambigo. dego et ſatago. que neutra ſunt
Item omnia conpoſita ab ago. faciūt pteritū in
egi. et ſupinū in actum. pter dego. quod caret ſu
pino. Ambigo eciā. et ſatago. non hñt ſupinum
in uſu. Itē ſcias ꝙ ago qñ componit̄ ſi reſultat
dcō diſſill'a. ex toto a ſillaba remouet̄. ut cogo
dego. pergo. Si autē dcō triſſillaba a ūtit̄ in .I.
correptam. ut adigo gis. pdigo. redigo. tranſigo
ſꝫ tamen a ſeruat. pago. et ſatago. Et cor̄ primā
ago. Oracius in pmo. epp. Nam tua res agit̄ pa
ries cū proximus ardet. agit̄ intellige ducit̄ ul'
Agolus. li. maſ. ge .i. baculus) gubernatur.
paſtoral' ab agendo pecore dictus. vnde ab ago
Agon ab ago. gis. dr hec (gis dr. et cor̄ go.
agon. onis .i. certamen pugna. Et dr agon quaſi
ſine angulo. q̄ in loco rotundo agones fiebant
Theodolus. Excedit laudes hominū qui pmus a
gones. Inſtituit fieri ſub ūtice montis olimpi. et
accentuat̄ agon in fine.
Agonia. nie. idem. ē qd agon. ul' agoma .i. ui
gor. houcia uictima. ul' hoſtia. Et acuit̄ penl'. et
Agoniſta. te. cōmunis. ge. dr ab) dr ab agon
agon et eſt agoniſta qui ul' que eſt in agone .i.
Agoniſticus. ca. cū. penl' cor̄) pugil certator
.i. uictorioſus ul' bellicoſus. et dr ab agon ul' a
goniſta. Aug. ſup ps. Et dte inquit reddetis raci
onem quare monachos agoniſticos appelletis.
Agoniteca. ce. penl' acuta cōmunis ge. qui ul'
que eſt in agone .i. pugil. ſcḋm hug. Papias uero
dicit agoniteca. plij actor qui pēeſt certantibus.
Agonizeta. te. ab agon dr hic et hec agonize
ta. te .i. uictor. vnde agonizo nizas .i. certare. ubū
neutꝝ. ſcḋm hugūc. Papias uero dicit. Agonizor
zaris .i. certare. Et producit. ze.
Agoranomus nomi. maſ. ge. ab ago gis .i. pñ
ceps. q̄i p accōnem nominatus. et diuulgatus. et
ut dicit hug. uidet̄ eſſe compoſitū ab ago et no
Agramatus. illitteratus. ab a. quod ē) men
ſine et gramaton quod eſt littera.
Agrarius. ab ager dr agrarius. ria. riū .i. illud
quod p agro. ul' de agro dat̄. ul' ſuſcipit̄ in pciū
vnde hec agraria. rie .i. lex data de agro. ul' pcium
quod p agro ſuſcipit̄. Ecc̄. xxxvij. Cum opario
agrario de omni tempore tracta.
Agredula. ab ager dr. hec agredula. le .i. parua

rana que in agris inuenitur. et cor̄ dri.
Agreſtis dr̄ ab ager. et dr̄ hic et hec agreſtis et hoc agreſte. q̄ enim agreſte dr̄ quaſi ſtans in agro ethimologia eſt non compoſicio.
Agricola. le. cō. ge. penl̄ cor̄. i. ruſticus. agrum colens. et ut dicit pap. cōponitur ex accō et nō
Agricolonus. ni. penl̄ prod̄ maſ. ge. agricultor et componitur. ab ager et colonus.
Agricultor toris. maſ. ge. ab ager et cultor cō ponitur.
Agrimonia. e. fe. ge. herba que p̄ cipue abundat in agris. Et dicitur ab ager.
Agriofagite. ideo dr̄ quia ſolū ferar̄ carnes edant. ab agrion qd̄ greci uocant ferū. ul' ab ag agri. et fagin quod eſt comedere. hij citoples di cunt̄ ul' monoculi. quia unū habere oculū ī me dia fronte ad modū cicli dicunt̄. hos india gig nit. et producit di.
Agrion ul' agrios grece latine ferum agreſte.
Agripennus. ni. maſ. ge. ab ager et penna. Et ſm yſidor̄. Agripenni ſunt agri. qui non plene ſunt agri
Agrippa. pe. p̄ geminū. p ē qui cū labore matris editur. ſicut p̄ pedes non p̄ caput ab agros quod eſt tractus. et pes. q̄ in partu p̄ mo loco pedes remittit. Virgil. ene. viij. Per te alia ventis et dijs agrippa ſecūdis. Dictus ē eciā quidā herodes agrippa. Vnde in auro. dr̄. Tercius herodes rex ē agrippa uocatus. ut dicā in herodes
Agros grece latine tractus.
Agula le. cō. ge pnl̄ cor̄. i. lena q̄ agens gulā
Aio. is. dico eſt quarte cōiugacōnis. q̄ facit ī patiū in ai In quo ūbo. I ſemp̄ eſt duplex cōſo na Vnde aio aiūt duar̄ ſillar̄ ſunt Oracius ī epi Seruius habens p̄ciū loris nō ueris aio. ſ ſeqn̄te conſonante uocalis eſt. ut. ais. ait. Eſt autē defec tiuū quia nō inuenit̄ totū in uſu. Et ſcias q̄ ais p̄ducit. is. ſicut audis. Item aimus p̄d. penl' ſi cut audimus. ſ inqmus cor̄ pnl'. eſt enī inquio quis. ūbū defectiuū tercie cōiug. Hu. Tercia uole inquit. quarta q̄ ſumit ait. De h eciā dixi ſupra in tercia p̄te ubi egi de preteritis tercie cōiugacōis
Ala. le. p̄ vnū. l. dr̄ ab alo. lis. in p̄ncipio. quia ea pullos alit auis ale eciā dr̄ milites. q̄ ſicut gallina alis p̄tegit pullos. ſic milites ſuis clipeis cooperiūt et p̄tegunt pedites. Ala eciā ē pars piloſa ſub brachijs. que eciā aſcella dr̄. q̄ ex eis brachia cillent̄. i. moueant̄. Hu. Euolat et pugnat. humeris ſupponit̄ ala. Et ſcias q̄ ala. e p̄d p̄mā. ſ alo. lis eam cor̄ Hu. Quodq̄ pignus alis. o. dedale concidet alis. Ouidius de arte. Non auis utilit̄ ſiccatis. effudit alis. uide in turma.
Alabaſtrites. ab alo dr̄ hic alabaſtrites lapis candidus. intercinctus. uarijs coloribus. vn̄ ala baſtrū uas vngentarium. inde factū quod incor rupta ſeruat vngenta. luce vij. alabaſtr̄ vnguen ti. et dr̄ alabaſtrum vngenti uas ſiue pixis de a labaſtro. que cōtinet vnguentū. et cor̄ p̄mā. et ſcribit̄ ſine. u. in penul'. Vnde in aurora dr̄. Illic vnguentū fundens frangens alabaſtrū. Itē allex ander. Marmoris eſt ſpecies unguenta tenens a
Alabaſtr̄ ſtri. p. r. in ultima ſilla labaſtrum uas quoddā unguentariū ē. uide in alabaſtrites
Alabrū. ab ala dr̄ hoc alabrū. bri. i. illud in q̄ fila ūtuntur Vnde quidam. Vertitur in alabro qd̄ quid net femina fuſo. Et nota q̄ filum a colo ducit̄ in fuſum. de fuſo in alabrum. hinc in gir gillū. deinde in glomiſcellū. hinc in panum. poſ tea in telam.
Alacer. alacris. alacre. penul' cor̄. i. hylaris. uelox. argutus. letus. Et declinat̄ hic alacer. hec alacris. h alacre. ſm modnos. In uenitur autē h et h alacer uel alacris. in utraq̄ terminacōne. cōis ge. ut ſup̄ in tercia p̄te dixi ubi egi de declinacōne nominis. Et dicit̄ alacer q̄ſi aliger a uelocitate.
Alacmonia. nie. fe. ge. alacritas. leticia. gaudiū. uelocitas. ſm papiam
Alani dr̄ q̄dā populi habitantes iuxta lanū fluuium. ſicut alemani dr̄ habitantes iuxta le manū fluuiū.
Alapa. pe. i. colaphus. vn̄ ala po. pas. alapas. dare. uerbū actiū. Et compit la
Alapiſo. ſas. uerbū actiū. i. alapas dare. Et dr̄
Alapus. pi. eſt. ille. qui alapas pa ab alapa ciendo acquirit uictum.
Alaris huius alaris femi. gn̄is. i. turma equi talis. ab ala dicitur. Et producit. la.
Alatus. ta tū. qui hab3 alas. p̄d pnl' ab ala dr̄
Alba. be. queda ciuitas. eo q̄ alba ſcropha fu it ibi inuenta. Et dr̄ ab albus. ba. bum. Itē. alba be. ueſtis ſacerdotalis linea et ſtricta. que camiſia dr̄. et podis. et talaris. et ſubucula. ſm pap̄ ūſus Dicit̄ urbs alba. ueſtitur preſbiter alba.
Albane. narū ſunt nuces que diu ſeruate ſunt albe. ab albus. ba. bum. Item ab albus dr̄ h al bania. nie. regio orientalis. Inde albani dr̄ ho mines illius regionis. p̄pter albos capillos.
Albeo. bes. bui. i. album eſſe ul' fieri. ūbū. neu. Et dr̄ ab albo bas. Et componitur dealbeo bes.
Albeſco cis. ūbum inchoatiuū. i. incipio albere
Albicies. ciei. i. albedo. dicit̄ ab albeo. bes. ab albus. et eſt feminini generis.
Albico. cas. penl' cor̄. i. par̄ albere. Et dr̄ ab al beo. bes. ſm hug̃. Priſ. uero dicit. Ab albo. bas. albico. cas. Et poteſt dici ūbum agpitiū ut albi co. i. appeo albere. Et format̄ ab albo. bas. as. mutata in. i. correptam. et addita. co.
Albidus. ab albeo. bes. ul' albus dr̄ albidus. a um. i. albus. et comparatur. albidus. ior. diſſimus Vnde albide. dius. diſſime. et h albeditas. et albi do. das. pnl' cor̄. ūbum actiū. i. album. facere.
Albiolus. albioli. in albus eſt.
Albo. bas. uerbū actiū. id eſt albū facere. et cō ponit̄ cū de. et fit dealbo. dealbas ūbum actiuū
Albor. boris. ab albus. dr̄ hec Inde ūbalia. albedo. bedinis. et hic albor alboris. p̄ eodē. et
Albugo. ab. albus dr̄ hec albu p̄ducit. bo. go. is id ē glaucitas ul' albedo oculor̄. et ē albu go ſubtilis mēbrana uiſum impediens. tenuis pel lis. et p̄ducit. bu. vnde in aurora dr̄. Conturbās oculos albugo figurat hebrei.
Albula. le. ab. albus dr̄ hec albula. le. quidam fluuius. p̄pter colorem aque que mō dr̄ tiberins a tiberino rege ibi ſubmerſo
Albumen. inis. neu. ge. albedo oui. ab albus. ba. bum. et p̄d bu
Alburnus. na. nū. i. albus. et dr̄ ab albeo albes ul' albus. Item h alburnus. ni. dr̄ quidā mons
Albus. ab albeo. bes. dr̄ albus eo q̄ albeat. ba. bum. Et compat̄ albior albiſſimus. Et hinc albus. bi. p̄ uentre. q̄ſi aluus. et h albo. indeclin. p̄ libro. et p̄pue ubi nomina ſanctor̄ ſcribunt̄ Vnde hic albiolus. li. dimi. Vnde iuuenal'. Quis et albiolos et lanā pinguerat arcus. et h albū. bi. inuenit̄ p̄ albedine. Et ut dicit pap. albū cā didū. ſ album natura. candidū. fit ſtudio. Hu. Al bum natura facit. eſt res candida cura.

Alce grece. latine uirtus ſiue fortitudo.
Alceus. cei penł ꝓducta. quidā poeta fortis. q̄ inuectā ſcripſit Jeroñ. in epła ad paulinū caplo vij. Pindarus et alceus ītus. a quo et idos qđ eſt forma dr̄ hercules. i. fortis alcides. i. fortis et formoſus. uł ab alceo aluo. Et ꝓducit. ce.
Alchimus. mi. ꝓpium nomen cuiuſdā uiri cor̄ penuł. Aurora. Alchimus ex aaron deſcendens ſtirpe ſacerdos.
Alcides. alce interpretatur fortitudo.
Alcion. onis. pelagi uolucris. dcā q̄i ales oceani. qui in hyeme in ſtagnis oceani nidos facit qua excubante fertur pelagus ſtantibus uentis continua ſeptem dieꝝ tranquillitate. mitescere. et eius fetibꝫ educandis obſeqū ipa reꝝ natuā pbere ūl dr̄ ſic ab alcione uxore ceicis. q̄ dolore uiri ſui tacta eſt in auem illam ſm poetarꝫ fabulas. Et corripit penł. Unde ouid. epī. Alciones ſole memores ceicis amati. De hac dicit yſid. xij. ethi. Alcion pelagi uolucris dcā. q̄i ales oceanea. eo q̄ in hyeme in ſtagnis oceani. nidos facit pulloſq; educit. Et ut dicit ambroſius in exameron. Tantā grām minuſcula auis diuinitus indultā habet ut hos xiiij dies nautici uł naute pſumpte ſerenitatis obſeruent. quos et alcionidas uocant. quibꝫ nullos motus ꝓcelloſe tēpeſtatis horreſcant.
Alea lee ludus quidā uł inſtrumentū quo luditur. ab alea quodā milite qui in troiano bello illum ludū inuenit. ſm hug. Pap no dicit. Alea tabula luſoria dcā a quodā qui talem ludū inuenit. Et ſcribitur p unū l. et ꝓducit pmā Thobias Alea fortune fortes examinat aurū. vide in
Aleariū. rij neu. ge. locus ubi ale ⟨elemoſina⟩ e reponunī uł ubi ludiī. Et dicitur ab alea
Aleator toris. mas. ge. qui pfectus eſt in ludo aleaꝝ. et ꝓducit penł. et dicitur ab alea
Aleatoriū ab alea dr̄ hoc aleatorium. torij. locus in quo ludiī cum aleis. et aleatorius. ria. rium. qđ ptinet ad aleas. uł qui cū eis ludit.
Aleo onis q̄ aſſidue ludit cū aleis et ab alea e
Aleola. e. pnł. cor̄. diminitiū. i. parua alea
Alemania quedā regio in ſupiori pte germanie uerſus meridieī dicta a lemano fluuio. et frequenter ponitur ꝓ tota germania ſiue theutonia. uide in alanus. et lemannus.
Alers lertis. doctus q̄i aliens ab arte. p cōtrariū
Ales litis. cō. ge. ꝓ aue et ꝓ ueloce diciī ab ala le. quia alis alta conſcendat. Alites ſi aduerſa nūciant inhibe dīr. q̄ſ inhibeant. i. ꝓhibeant et uetant. Si ꝓſpera ꝑpetes. q̄ oīs aues uolātes ꝑora petant. et cor̄ li. Unde in aurora dr̄. flectiī ad collū caput alitis ut q̄i corpus. ꝓ aue eciam ſumitur in ꝓprio. Ales dici nūcius.
Alga. ab algeo ges dr̄ h̄ alga. ge. hoc qđ ꝓijcit mare. uł herba marina. quia frigida eſt. unde et mare dr̄ algoſum. eo q̄ algam a ſe ꝓiciat. uł poteſt alga dici ab alligo gas. quia pedes uł ma⟨nus alligat⟩
Algenia. nie. id eſt dolor algidus
ab algeo. quia faciat algere.
Algeo. ges. alſi. i. frigere. uerbum neutrū. unde algeſco cis. inchoatiuū. Et utrūq; componitur cū ex. Et dicitur exalgeo. et exalgeſco exalgeſcis.
Algidus. ab algus dr̄ algidus. da. dū. pnł cor̄ . i. frigidus. et compaī algidior algidiſſimus. et ab algidi gtō addita tas. hec algiditas. tatis. i.
Algor. oris. maſ. generis. i. frigus ⟨frigiditas⟩
ab algeo. ges. et ꝓducit. go.
Algoſus. ſa. ſum. i. frigoroſus. ab algus dicitur
Algus. us. ui. mas. ge. i. frigus. ab algeo. alges
Alia. lie. mas. ge. nomen cuiuſdā fluuij. p unū l. ſ̄ q̄nq; cā met̄ interponiī aliud. l. et dr̄ allia.
Alias. ab alius alia. aliud dr̄ alias in alio tpe adūbiū tpis. uel alias. i. in alio loco. adūbiū loci uel alias. i. aliter. et ſic eſt adūbiūꝫ qualitatis. Geneſis xx. Alias autē et uere ſoror mea eſt. Et accentuaī in fine ad drām alias nominis
Alibi aduerbiū locale. et ſignificat in loco. et
Alibris dr̄ q̄ in ⟨alio loco⟩ componiī ab alius et ibi. eo librant̄. i. uoluūtur fila. uł liberanī. i. ſoluūtur idem quod alabrū.
Alicubi adūbium locale. et ſignificat in loco. et componiī ab alius et ubi interpoſita. c. cauſa euphonie deberet enī dici aliubi. Et ut dicit papias. Aliubi uſpiā in alio loco.
Alicui habet accentū ſuper hanc ſillabā li. unde dicit magiſter bene. Cauſa diſtinctionis ponimus accentū ſup hanc ſillabā li. in h̄ dcō alicui. qui apud metricos accipiī ꝓ triſſillabo. unde accentus deberet eſſe ſup pmā ſillam ſed reſpicimus in accentu modulacōnē ꝓſaicam que accipit illū dcīn ꝓ tetraſillabo. et ideo ponitur ibi accentus ſup hanc ſillam. li. tam q̄ eſſet
Alicūde adūbiū loci ī aliūde uide ⟨antepenł⟩
Alienigena gene. cō. ge. penł cor̄. i. de alia patria natus. et componiī ab alienus et genitus.
Alienus. ab alius dr̄ alienus. na nū. i. extraneus Unī alieno nas uerbū actiū alienū facere pnł ꝓd
Alietus. ti. i. los merillus. ab alo alis dr̄. Vel ut dicit papias. Alietus ſimilis aquile uł maior Et ꝓducit penł Unde in aurora dr̄. Obtinet exiguas alietus corpore uires. Itē ouid. methamor Et mō factus auis fuluis alietus in alis.
Alimen. inis. neu. ge. i. nutrimentū. ab alo. is. et corr̄ penł tam in nominatiuo q̄ in obliquis.
Alimentū ab alimen uł alo. is hoc alimentū ti. et hec alimonia. nie. ꝓ eodem ſcꝫ qđ habetur ad alendū. Unde pluraliter hij alimones. nium
Alimonia. nie. in alimentū eſt ⟨et alimones⟩. i. nutritores
Alio aduerbiū loci ab alius dr̄. et acuiī in fine ad drām huius ablatiui alio Inuenitur eciam in datiuo alio. Mathej viij. Et alio uade et uadit.
Alioquin. i. aliter aduerbiū qualitatīs componiī ab alius et q̄n. ſm hug. Papias uero dicit. Alioqñ q̄ ſi minus. q̄ ſi non uł aliī ſi alio mō feceris. cōiunctio racōnał. uł collectiua. Ita dicit pap. et ꝓducit penł. Oracius in. v. ſmoñ q̄ me cibus feret aut ſicarius. aut alioquin
Alioſum adūbiū loci. ſignat ad locū. i. uſus aliā ꝑtem. et componiī ab alio adūbio et uſus
Alipes pedis penł cor̄ tam ī nto ⟨uł orſum⟩ q̄ in obliquis. i. uelox q̄i habens alas in pede et eſt cōmunis gñs. et componiī ab ala et pes
Aliptes. ab alo. lis. dr̄ hic aliptes tis. plagarū curator. q̄ eas fomentis alit. i. curat unī iuuenał Gramaticus rethor geometra pictor aliptes
Aliq̄diu componiī ex aliq̄tum et diu ſm hu⟨gucōnem⟩. i. aliq̄tiſp
Aliq̄n. alius componiī cū quando et fit aliquando. aduerbiū temporis. et acuiī. li. licet penultima ſit longa.
Aliquantillus. la. lum. diminitiū de aliquātus
Aliquantiſper. aliquā ⟨ſicut et aliquantulus⟩ tis ablatiuus de aliquātus componiī cū p et dr̄ aliquantiſper. i. aliquantulū ſm hug. Pap autē

dicit.aliq̃tiſper aliq̃diu.p aliq̃tulum temporis
Aliq̃tus.alius cõponitur cum quantus et fit ali
quantus.ta.tũ. Vnde aliquãtulus et lum.dimi.
Aliquis.alius com (et aliq̃tulum aduibium
ponitur cũ quis.et fit aliquis.qua.quod quid.et
ſcribitur p.d.aliquid.cuius ablt̃us ſcz aliquo po
nitur aduibialiter.et ſignat ad locũ.ſm hug.uł ſ
antiquos aliquo ẽ aduibiũ loci.et accentuatur in
Aliquorſum.aliquo aduibium compo (fine.
nitur cũ uſum uł orſum et fit aliquorſum.i.uſus
Aliquot ẽ o.ge.et indecł.et tm̃ (aliã ptem.
pl'r declinatur.et componitur ab alius et quot.
Aliquociens aduibium nũi.ab ab aliquot dr.
Aliquotus.ta.tũ.cor penł.quia quotus a q̃
componitur cor pmã. Vnde in gcẽſmo dr. Si que
ras quotus iſte uenit nũm tibi ſignas. Quotus
.i.cũ quot ſocijs. Si quotus iſte ſedet a me tũc
ordo notatur. Id eſt pmus.uł ſecũdus. Et ſcias qꝫ
ps aliquota alicuius tocius.dr eius ps integra.
vnde ptes aliquote de ſex.ſunt vnũ.duo.tria. Et
ẽ numerus pfectus.quia ptes eius aliquote ſũt
Alitus ab alo.lis.dr ħ alitus (equales toti.
tus.alitui.i.alicõ ſine nutrimentũ. Et alitus qñz
ponitur p ſpiritu uł ſpiracõne.ut dicit hug. Vñ
quidã. Alitus eſt flatus alitus nutritus habetur
et ſic alitus p flatu pducit pmã.ſicut alo.as.
ħ alitus.i.nutritus corr pmã.ſicut alo alis.
Aliunde componitur ab alius et vnde.et inter
ponitur.c.et fit alicunde p eodem.et ſignant aliũ
de et alicunde de loco.i.de aliqua parte.
Alius.alia.aliud.nomen ad aliquid et negatiñ
et pt dici de pluribus q̃ duobus.cũ alter nõ di
catur niſi de duobus.ſm hug. Vnde in gcẽſmo
dr De multis ppe pmus dices alius qꝫ. Sed po
ac alter dic concordare duobus. Et differt alius
a ceteris. Nam alij dñr ex alio numero ſed ceti
ex eod. Et ſcias qꝫ alius in nt̃õ corripit penł.ſ
in gt̃õ eam pducit.deberet enim ſupare ntĩm in
vna ſilł a. Vnde quod amiſit in ſilbis recupat in
temporibus.ſicut alterius quod duabus ſillabis
ſupat ntĩm corr penł. Et ſic quod abundauit in
ſilbis amiſit in tempibus. Vñ dicit pſ.in xiij.li
bro. Alius alius alij.cuius gt̃is quia par ẽ ſimi
lis ntõ.pducit ſemp penł cum alterius econtra
qꝫ duabus vincit ſillabis ſuũ ntĩm.ſemp cor pnł
alterius alteri.et in vj lib dicit. Sciendũ qꝫ in us
terminanciũ gt̃is pducit penł licet licencia po
etica eam corripiat.excepto alter alterius.quod
ideo magis correptam habuit pnł qꝫ duabus ſil
labis vincat genitiuus ntĩm. Qd ergo creuit ſillab
hoc minuit tempe. Item ut dicit pſcianꝰ.in xiij
libro. Inuenitur altere pro altri.et ſole pro ſoli In
uenitur eciam ſm ſecunde declinacõnis regulã Gt̃õ
alij alie. Datiuo alio alie. Similiter in euangelio
mathei capitulo octauo Dico alio ueni et uenit.
Et ſcias qꝫ aliud ſcribitur p.d.ſicut et quid.quia
in.d.iſta duo inueniunt neutri ge.aliud et quid
Item dicit pſ.in ſeptimo lib. Cui p monaſillo ac
cipiũt metrici.et huic. Omnis enim gt̃is in ius
deſinens.vna ſilł a volt ſupare ſuũ dtĩm.alter al
terius alteri illius illi.alius q̃ p duas. I.debuit
eſſe gt̃is.cã dñ quod eſt alij.ſ uł hyatus cauſa
uł quia inter duas uocales. I.uocał eſſe nõ po
terat. Dt̃is autẽ loco conſonantis eam accipi p
hibebat.q̃ ipſe duplicat uocalem.et credo dñe
cauſa ne ali ũbum infinitũ eſſe putaretur. Ideoqꝫ

pleriqꝫ recuſauerũt cũ freqũti uſu pferre.et cor
pmã alius. (Et ſcias qꝫ ut dicit pſ.in xv lib.
Aliter ab eo quod eſt ħ alis.huius alis.huic ali
p alius.alius.alij.addita ter.ſm analogiã pfer
tur. (Hic nota.qꝫ in diuinis aliud in neutro ge
nere dicit eſſenciã.ſ alius in maſculino gñe re
ſpicit pſonã.vnde pater eſt alius a filio.ſ non
aliud. Nam ſicut dicit auguſtinus. Vna eſt patris
et filij et ſpũs ſancti eſſencia quam greci omonſy
on uocant.in qua nõ eſt aliud pater aliud filius
aliud ſpũs ſanctus.q̃uis pſonaliter.alius ſit pa
ter alius filius.alius ſpũs ſanctus. Item aug. Ar
rius dixit.aliud eſt pater.aliud filius. Recte di
ceret.ſi diceret.alius.et non aliud. Qñ enĩ dicit
aliud contradicit ei a quo audit. Ego et pater
Allatũ eſt ſupinũ de affero af (vnũ ſumus.
fero.ſ ablatũ p.b.ẽ ſupinũ de aufero aufero.
Allec.piſciculus ad liq̃rem ſalſamentorũ ydone
Allecto.tas.freqñ (tus.vnde et nuncupatiue
ter allicere.de allicio allicis.allectum.
Allecto eciã eſt quedã furia infernał.alliciens
ad lites et diſcordias.vnde uigł.vij eneyd. Allec
to in centros ſtigijs ſe concidet alis.
Allego gas gaui gare componitur ex ad et lego
gis.et mutatur d.in.l. Et iñ allegans.tis.o.g.pu
opiũ et pd pnł. Sap.xviij Et p incenſũ depcacõ
nem allegans reſtitit ire. Et ẽ allegare remittere
uł affirmare.uł racõnes ad fulamentũ ſue ptis
inducere.vnde allegacõnes dñr affirmacõnes
et racõnes ad confirmandũ aliquid inducte
Allegoria.rie.pmã poſicõne pd. Vnde quidã
Allegoria canit ſecreta pabola celat Tamen qñz
ſubtrahitur unũ l et cor pri. vñ phiſoł. Eſt aũ xpc
panther alegorice dictus. Et ſcias qꝫ ſacra ſcrip
tura quatuor modis poteſt exponi.ſcz hiſtori
ce.tropologice.allegorice.anagorce. Hiſtoria do
cet factũ. Tropologia faciendũ. Allegoria creden
dũ. Anagogia.appetendũ. Vŭ.Lrã geſta docz.quid
credas allegoria. Moralis quid agas.quo tendas
anagogia. Hec patent in hac dcõne iheruſalem
Hiſtorice enim eſt quedã ciuitas. Tropologice ẽ
tipus anime fidelis. Allegorice figura eccleſie mi
litantis. Anagoice tipum gerit eccleſie triuphan
tis. De allegoria eciã ſup in quarta pte dixi in
tractatu de tropis. Pap ſic dicit. Allegoria miſte
riũ ſimilitudo.i.templum dñi quod fecit ſalomõ
iuxta hiſtoriã iuxta tropologiam eccleſiã.iuxta
allegoriã uł tipicũ ſenſum.corpus dñi.iuxta ana
gogen ſupnam patriã. Similiter ihrłm ipſam
ciuitatem.et homines.eccleſiam.animã.et patri
Alleluia.ab allelu. (iam celeſtem ſignificat.
quod eſt laus et ia quod eſt nomen dei ſm qꝫ
eſt inuiſibił.vñ allła.i.laus dei ſm hugũe. Pap
ſic dicit Alleluia hebice latine laudare deũ. Itez
dicit pap. Ia aput hebreos.nomen domini tm̃
ponitur.quod eciã nouiſſima ſonat ſilła de allła.
vnde patet qꝫ tam hugicõ q̃ pap.volt qꝫ. I.ſit
cõſonans in hac ſilła ia.et ſic allła eſt quatuor
ſillabarũ. Eſt autẽ alleluia indeclinabile.et debet
acui in fine.ſicut oſanna.qꝫ autem dr al.i.altiſſi
mus.le.i.leuatur in cruce.lugebant apłi. Iam ſur
rexit dominus ethymologia quedã eſt. Nota hic
qꝫ ſicut dicit aug.in ſecũdo libro de doctrina xpi
ana. Hebrea ũba non interpretata ſepe inuenimus
in ſacris libris.ſicut amen.allła.et racha.et oſan
na.et ſi qua ſunt alia.quorũ ptim ppter ſancio

rem autoritatē. q̄uis interpretari potuiſſent ſerua
ta ē antiquitas. ſicut ſunt amen. alleluia. Partim
uero in aliā linguā trāſferre non potuiſſe dicū
tur ſicut alia duo que poſuimus Sunt enim que
dam uba certaꝝ linguaꝝ que in uſu linguaꝝ al
terius ꝑ interpretacōnem tranſire non pñt Et hoc
maxime interieccōnibus accidit. que uba motū
animi ſignant pocius ꝙ ſinſe concepte ullam ꝑti
culā nā et h̄ duo talia eſſe ꝓhibent̄. dicit̄ enim
racha indignantis eſſe uocem. oſanna letantis.
Allevio as aui ex ad et levio as et mutat̄ d
Allibeſco cis ſlota ꝙ in l vide in levio as.
antiqui dicebant lubet et lubeſco. ꝓ libet et libeſ
co Vnde et nos utimur compoſito allubeo et al
lubeſco. i. obedire uł conſentire. Et inde hec allu
beſcencia. cie. uł allubencia. cie. i. obediencia. cie.
uł conſenſus. et in eodem ſenſu inuenit̄ allibeo
bes. bet. et allibeſco. et cor̄ li. ſicut libet.
Allicio. cis. allexi. allectū. ex ad et licio. cis. et
mutat̄. d. in. l. uide in licio. cis. et corripit. li
Allido. dis. alliſi. alliſum. i. ledere ad aliud. Ex
ad et ledo. dis. et prod̄ li. et mutat̄. d. in. l. et ae
dyptongus in. i. ps. Beatus qui tenebit et allidet
Alligo. gas. ex ad paruulos ſuos ad petram.
et ligo. ligas. mutata. d. in. l. et cor̄. li. vñ. Biria
Quemlibet immodicus alligat eris amor. ꝓpheta
Qui ſanat contritos corde. et alligat contricōnes
Alliſus. ſa. ſum. ab allido. dis. et prod̄ eoꝝ.
li. Oſee. x. Matre ſup filios alliſa. i. leſa.
Allium. lij. dcm̄ ſm papiam eo ꝙ oleat. cuius
ordine odorem uenenata fera non ſuſtinet. leo
et pardus fugiūt. Nam allia q̄i olida ab olendo
Parſius. Guſtaueris alli. ꝓ allij. Niij. x In mentē
nobis ueniunt cucumeres et pepones porri ꝙ et
Allodiū dij. d̄r hereditas quā cepe et allia.
uendere ūl donare poſſuꝫ Ita ē. mea ꝓpa ſ hug.
Grec̄ ſic dicit. Dicit̄ allodiū fundus. fund̄ maris
Allophilus. Allon interpretatur alienū ymum
et componit̄ cū filius. Et d̄r h̄ allophilus. i. alie
nigena ſicut philiſteus. palentinus. vide in phi
liſtim. et cor̄ pnł. Vnde in aurora dicitur ꝙ al
lophilus hoſtibus ille datur llon interpretat̄
Allopacia Ab allon alienum. et pace alienū
paſſio d̄r h̄ allopacia cie. uel ǵce h̄ allopate tes
ten. i. aliena paſſio que ab alio infertur ſ hug
pap̄ uō ita dic̄. allopacia cie paſſio ab alio in a
Alloquor eris. ex ad et loquor liū tranſiens
mutata d in l Et eſt alloqui loqui ad vnum Ex
vi ꝯpōnis conſtruitur cū accū rei rōnalis. ut allo
quor te. i. loquor ad te et cor̄ lo uide in loquor
Allotheca ce. d̄r ab allon. et theſis poſicio. i.
diuſa poſicio accītis uel accīdū ut cū caſus uł
pſona ponitur ꝓ caſu uel pſona. vel cū diuerſi
caſus ūl pſone conſtruūtur intranſitiue. et cōſilia
ſ hug. Grec̄ dicit. allotheca genus neſcit. nūos.
neq caſus. De hoc eciam require ſupra quarta
parte. ubi egi de allotheca ſm priſcianum.
Allubeſcencia uel allubencia cie fe ge. i. obedi
encia uel conſenſus. uide in allibeſco cis.
Allubeſco cis. i. obedire uł cōſentire uid̄ in al
Allucino nas. a luce d̄r lucino nas. i. libeſco
ſuadere uel lucinare. q̄i luce uicinare. Et compo
nit̄ cū ad. et mutata. d. in. l. d̄r allucino. nas. iux
ta lucinare. Inde hec allucinacō. quaſi iuxta lucē
approquinquacio. Et corripit. ci.
Alludo dis. ex ad et ludo. dis. mutata d in l et
ē alludere. illudere. uł conſonare. congruere. con
cordare. ut hic alludit ad hyſtoriam. et ꝓducit
Alluo. is. lui. allutū. ex lu. uide in ludo. dis.
ad et luo. is. mutata. d. in. l. Et eſt alluere ablue
re. delauare. uł pocius paulatī abluendo augmēta
re Inuenit̄ eciā qnq̄ alluē ꝓ cōſumpcōne aquaꝝ
Alluces. ab alluo is hec allu uide in luo luis
ces alluciū. et allucia cioꝝ. loca cenoſa. ideſt ceno
plena. ubi fluuius alluendo dimittit cenū. et pu
Alluuio. ab alluo. is. d̄r hec allu tredinem
uio. onis. et hec alluuies. ei. i. alluuiū. uł aquoſi
tas. aquaꝝ inundancia. Job xiiij. alluuione pau
Alluuiū uij. neu. ge latim terra conſumit̄.
d̄r ab alluo. is. et eſt alluuiū latens incrementū
quod fit cum fluuius ex una pte addit̄ ripe vñ
hic alluuius. uij. d̄r ager quē paulatim fluuius
in agꝝ reddit. Inuenit̄ tamen qnq̄ alluere pro
conſumpcōne aquaꝝ. et alluuiū ꝓ conſumpcōne
ripaꝝ ex aquis. et hoc ideo quia q̄tum fluuius
ex una pte addit. tñ ex alia demit et corrodit.
Allux lucis penł prod̄. ſicut pollux. cis. Vnde
quidā. Allux et pollux bene declinant̄ in ucis
et racō eſt quia hñt. u. naturaliter longā ante x
in recto. ut ſupra oñdi in ſecūda parte. ubi egi
de accentu noīm deſinenciū in. x. Et ut dicit grec̄
Eſt manuū pollex. ſ dicat̄ pedis allux.
Almus. ab alo. lis. d̄r almus. ma. mū. i. ſanctus
pulcher nutriens ſm rabanū. Papias eciā dicit
Almus. ma. mū. ſanctus pulcher. excelſus. ab alē
Alma mons aput ſmirniam. do dicitur
Alnus. ab alo lis. deriuat̄ hic alnus. ni. quedaꝫ
arbor. eo ꝙ amne alatur. Vnde hoc alnetū. ti lo
Alo. lis. lui altū uel cus ubi creſcunt alni.
alitū. Vnde duplicia uerbalia hic alitor et altor
hec altrix et alitrix. et hec alcio et hec alicio hic
altus. tus. tui. et alitus. tus. tui. Idem eſt quod
alicio. Alo componitur coalo. coalis. qd̄ et
ſecūde coniugacōnis inuenit̄ coaleo les. Vnde co
aleſco inchoatiū. et cor̄ pmā alo. ſ halo. as eaꝫ
ꝓducit. Xv. Nutrio curat alo ꝓducit ſpiritus ha
lo. Item in aurora dicit̄ Claudos mendicos uictu
Aloe fe. gnis. arbor ſuauiſſi pietatis alebat
mi odoris. cuius ligniū uice timiamatis in altari
bus adoletur. Et inde hec aloes alois ꝓ quodā
ungiento amariſſimo inde facto uł ſpecie.
Allopicia. cie eſt fluor capilloꝝ. circūſcriptus
pilis fuluis eris qualitatē habentibus. ſic dcā a
ſimilitudine animał wlpecule. quā greci alopici
am uocant. Vnde alopicioſus. ſa. ſum. caluus. et
acuit penł. Vnde quidā Muſculus in tibia ſemꝑ
Alpha. pma lrā apud grecos manet alopiciſq
Et dirīat̄ ab aleph hebrea lrā. Et ponitur ꝓ pri
cipio. apoc̄ j. Ego ſum alpha et o. pñcipium et fi
Alphabetū. Alpha cōponitur cū beta qd̄ nis
eſt ſecūda lrā et d̄r hoc alphabetū. ti. abcdariū.
Alpinus. na. nū. penł. ꝓducta in alpibus ex
Alpis. ab altus d̄r iſtens. d̄r ab alpis. alpis
hec alpis. alpis. ſ raro inuenit̄ in ſin. Et dñr al
pes q̄i alta petens. ūl q̄i altipedes. i. mōtes. et nō
eſt compoſicō. et eſt tractū a lingua galloꝝ. qui
alpes altos montes uocant.
Alſi alſiſti. i. frigui. pteritum de algeo alges.
Alſor ab algeo alges. alſi. quod eſt frigere dū
ount ūbalia. ſ non ſunt in uſu. hic alſor ſoris et
Altare. altus componi alſio onis res uerbi
cū ara et d̄r hoc altare. huius altaris q̄i alta. uł

altoꝝ ara.et hoc altariū rij.ꝓ eodem.et hec altaris
Altariolum li.neutri generis. (altaris.i.altare
dimi.i.ꝑuū altariū uł altare.Et cor penultimā
Alter.altera.alterum.nomen indiuiduū.et fa
cit gt̄iis alterius penł cor quia ſupat ūtū in du
abus ſillis.Vnde quod creuit ſillabis minuit tem
poribus.ſicut ſupra ꝓbaui in alius.Inuenit̄ eci
am alteri altere alteri in gt̄o.et in d̄tō altero al
tere altero.ſicut alio in datiuo.Iohel.j.Sup h̄
filijs noſtris narrate.et filij noſtri filijs ſuis.et
Altricor cas caui.uel (filij eoꝝ gn̄acioni altere
altricor caris.i.certare.litigare.et d̄r ab alter.Et
componit̄ uniꝗꝫ coaltricor.cas.et coaltricor.aris
Alteritas.ab alter alteri addita.tas.fit hec al
teritas.alteritatis id eſt uiciſſitudo.
Alternus.ab alter d̄r alternus.na.nū.i.uiciſſi
tudinarius.Vnde alterne.et alternatim adūbiū
.i.uiciſſitudinarie.et alterno as.ūbum actiū.i.
mutuare.uł alternatim aliquid dicere.uł facere
Et eciam pro diſſociare inuenitur.
Altero.ras.ūbum actiū d̄r ab alter.et eſt alte
rare uariare.facere alterū.vn̄ alteratus.ta.tū.i.
uariatus.et p̄t eſſe nomen ſimpl̄r deriuatū ab
Alteruter.alter componit̄ cū uter et (alter.
fit alteruter alterutra alterutꝝ.Gt̄o alterutrius
.i.iſte uł ille.uł utercꝫ ambo.Inde alterutrim ad
ūbiū.i.mutuo.Vnde in ep̄ła iacobi.Confitemī
alterutꝝ peccata ueſtra.Inuenit̄ eciā alterutꝝ et
alteruter.in eodem ſenſu.Quare aut̄ alteruter
non declinat̄ ex utracꝫ pte.ſ; tantū in fine cum
componat̄ ex duobus rectis integris dixi ſupra
in tercia pte.in tractatu de compoſita figura no
minis.ubi egi de compoſicōne integrorum
Altigradus.da.dum.penł cor.i.alte ꝑdiens.uł
qui ē in alto ꝑdu.et cōponit̄ ab altus et gradus
Altilis.ab alo lis d̄r h̄ et h̄ altilis (uł gradior
et hoc altile.i.res que ad hoc alitur ut pingui
or fiat et occidat̄.ut porci et uolucres domeſtice
Et d̄r quꝫ ſubſtantiue hic altilis.quꝫ hoc altile
Vnde in math.Thauri mei et altilia mea occiſa
ſunt ſm̄ hug.Pap aut̄ dic Altilia uolatilia ſagi
nata ſtudio.Et ꝑg̃ dicit Altilia ſaginata dicim9
ab eo qd̄ eſt alē altilia ꝗ̄ alitilia uocam9.et cor
penł altił.Vn̄ in grec̄ d̄r.Ornix ſiluaꝝ ſolet altił
Altiloquus.a.ū.pnł cor.qui al (ſeſſe domorū
ta loquitur.Ab altus et loquor componitur.
Altio onis id eſt alitio.uide in alo alis.
Altiſonans.antis.i.in altū uł ex alto ſonans.
ab altus et ſonans uł ſono.nas.Et compit.io.
Altiſonus.na.num.penł cor.i.alte ſonans.et
componitur ab altus et ſono ſonas.
Altithronū.ni.altus componit̄ cū thronū.et
fit hoc altithronū.ni.i.ſedes regia.Et inde d̄r al
tithronus.ni qui ſedet in illa ſede.et cor thro.
Altitonans.altus componit̄ cū tono.nas.uel
tonans.et d̄r h̄ et hec et hoc altitonans.qui al
te tonat.Eſt enim deus altitonans et trinitas et
ūbum uł aer.et celum.Et ſubſtantiue p̄t dici h̄
Alto.tas deriuat̄ ab altus (altitonans deus
ta tū.ſ; non eſt in uſu.Et componit̄ in̄ exalto
tas.in altum extollere.Et inalto.tas pro eodem
a quibus ūbalia ſm̄ hug.Papias uero dicit.alto
tas nutrio.uł altum facio.ſubleuo.
Altrinſecus.ab alter d̄r altrinſecus.i.alter.Et
altrinſecus.i.econtrario utrimcꝫ.Vnde prudenci
us in hympno.Reſpondit ille altrinſecus.uł ſ

papiā.Altrinſecus dextera leua ꝗ alterutꝝ.Geñ
xv.d̄r.Et utraſcꝫ partes conūt̄ ſe altinſecus poſuit
Altriplex altriplicis penł cor qui uł que ē ani
mo duplex.Et componit̄ ab alter et plica ſm̄
hug.vł ſm̄ papiā Altriplex duplex.doloſus et
Altrix altricis feminini gn̄is.i.ali (cor tri
trix uide in alo.alis.
Altus.ta tum habet tres ſignificacōnes.altus
altus.i.ſubtilis.et altus.i.ꝓfundus.cōuerſiꝫ eñ
et reciꝓce altus ponit̄ ꝓ profundus.et ꝓfund9
ꝓ altus.Et compat̄ alcior altiſſimus.et inde h̄
altitudo.Item inuenit̄ altus ꝓ nutritus.et tunc
deſcendit ab alo.lis.alitum uł altū Et ut dicit
pap.Altū ſupius et inferius d̄r.ad utrūcꝫ ptinet
altum.Namcꝫ celum dicimus et altum mare
Alueare.ab alueus d̄r hoc alueare uel alueari
um uas in quo apes deliteſcunt.
Alueolus.li.penł cor.mas.ge dimi.i.paruus al
ueus.Dañ xiiij.Intriuerat panes in alueolo.uid
Alueus.uei.mas.ge.d̄r ab aluus (in alueus
ui.et eſt alueus uenter fluuioꝝ Vnde hic alueus
d̄r quoddā uas factū ad modū aluij fluuij in ꝗ
pedes lauant̄ et olera et carnes vnde h̄ alueo
lus.li.tam aluei fluuij ꝗ̄ aluei uaſis.Dañ.xiiij
intriuerat panes in alueolo.
Alumen.ab alo.is.d̄r hoc alumen aluminis
uł almen.eo ꝙ ceteris coloribus p̄beat lumē uł
alimentū.et ꝓducit lu.Papias ſic dicit.alumen
a lumine d̄r.eo ꝙ lumen p̄ſtat coloribus tingen
Aluminatus.ta.tum.id ē nu (dis.Et cor mi.
tritus.Et dicitur ab aluminis.
Alumnus.ab alo alis d̄r h̄ alumnus.ni.ꝗ nu
trit uł nutrit̄.Tuꝰ.Eſt et qui nutrit.et qui nut
Aluta alute.ab alo.is d̄r hec (tur alumnus
aluta.te.pellis que cānata d̄r wlgariter cordau
anec.quia alit pedes.vñ Iuuenalis.Appoſita ni
gre lunā ſubtexit alute.et inde hic allutarius.rij
.i.pelliparius qui opatur pelles tānatas uł tinc
tas.uł qui eas tanat.i.ferniat uł tingit.
Aluulus.li.dimi.pnł.cor.i.puus aluus.
Aluus.ab abluo.is d̄r hec aluus.huius alui fe
ge.ꝗ ablus et eſt aluus que cibū recipit et pur
gari ſolet.vnde et ſic d̄r.quia abluat̄.i.purget̄
ex ipſa enim ſordes ſtercoꝝ defluūt.et differt a
uentre et utero.uide in uenter.tris.
Am ꝓpoſicō.ſemꝑ in compoſicōne inuenitur
ſ; an p.n.eſt coniūccio que in compoſicōne
nō inuenit̄.ſicut dixi ſupra in pma pte.in capi
tulo de ſillaba.ubi determinaui de.M.
Ama.me.fe.ge.ſm̄.yſid.d̄r ab amo amas.ꝙ
multū amat.que et ſtrix d̄r a ſtridendo.et eſt a
Amabił.ab amo (uis nocturna.uide in ſtrix
as d̄r hic et hec amabił.et hoc amabile.vnde a
mabiliter adūbiū.Et componit̄ hic et hec ina
mabilis.et h̄ inamabile.vñ inamabilit̄ aduerbiū
Amabo.interieccō blandientis.ab amo amas
Amadrias.amans pncipiū componit̄ cū drias
quod ē arbor.et fit hec amadrias.driadis.ama
driades dee ſunt arboꝝ.quaſi amantes driades.
Amamen.ab amo as h̄ amamen minis.et h̄
amamentū.ti.ꝓ eodeꝫ.i.amacō.Et ꝓducit penł
Amando.das.ex a et mando.das (amamen
.i.exlonge mandare et abſentare.et in eodeꝫ ſen
ſu inuenit̄ amendo.das.uide in mando.das.
Amanitis amanitidis fe.ge.ſ; amanites ē mas
ge.vnde ij.regū.capitulo.xiiij.ergo debet dici .

naamā amanitis.non amanites.Et ꝓducit penł
amanitis.De hoc dixi ſupra in tercia pte in tc
tatu de ſpēbus noīm.ubi egi de patronomicis.
Amans.tis.gīis omnis pticipiū de amo as.et
conſtruitur cū accuſatiuo.ſicut et ſuum uerbum
qn̄q̨ tamen eſt nomen.et tūc conſtruiť cū gtō
vnde ps.Amans illum pticipiū eſt.amans illi
us nomen eſt.et compať ſm q̄ ē nomen am̄s
Amaracus.ab amarus dr̄ hic ❘cior iſſimus.
amaracus.ci.dr̄ quedā herba.uł amaracus fuit
quidam puer qui dum differret vnguenta et ceci
diſſet mortuus eſt et mutatus in florem ſui no
minis.ſm fabulas poetaꝝ.Et ita a nomine illi
us dr̄ herba illa amaracus.et flos et unguentū
quod inde fit.quod et hoc amaracum dicitur
Amareo.res.dr̄ ab amarus.et eſt amareo ama
rus ſum uł fio.vnde amareſco.cis.inchoatiuū.
Amarico ab amarus dr̄ amarico.cas.ūbum ac
tiū.i.amaꝝ facere uł fatigare.unde ūbalia.
Amaricoſus.ſa.ſum.i.amarore plenus.Et ab
Amaror.oris.m.g.i.amaritudo ❘ amarus dr̄.
Amarus.ab a quod eſt ſine.et mare.p contra
riū.dr̄ amarus.ra.rum.Et compať amarior.iſſi
mus.vnde h̄ amaritudo.inis. ❘Amarus compo
niť q̄amarus.pamarus.ābo ꝓ ualde amarus.
Amaſa.amaſe ꝓꝓrium nomen uiri.de quo dr̄ re
gū.xvij.Amaſan uero conſtituit abſolon.ꝓ Io
ab.ſup exercitū.et coř penł.Vnde in aurora dr̄
Promittens amaſe rex milicie dominatum.
Amaſco.cis.ūbū inchoatīm.i.incipio amare.
Amaſio.onis.maſ ge idem ē quod amaſius
Amaſiolus.li.dimi.pnł coř.paruus amaſius.
Amaſiūculus.li.dimi.puus amaſius.et coř pł
Amaſius.ab amo as.dr̄ h̄ amaſius.ſij.qui in
tempate amat.uł qui intēpate amať.et eſt ama
ſius luxurie.amicus honeſtatis.a quo h̄ amaſio
lus.li.dimi.et hec amaſia.ſie.et amaſiola.le.di
minutiuū.Dr̄ eciā h̄ amaſio.onis idem qd̄ amaſi
us.et iñ h̄ amaſiunculus.amaſiunculi diminitīm
Amathi.interptať ueritas.et accentuať in fine
Amatorculus.li.dimi.puus amator.pnł coř.
Amatricula.le.dimi.parua amatrix.
Amaturio.turis.ūbum meditatīm.i.meditor
amare.et formať ab ultimo ſupino.addita rio
et corripit.u.ante.r.ſicut parturio parturis.
Amatus ab amo h̄ amatus.i.amacō et mobił
Amazones.dn̄r ab a qd̄ eſt ❘ amatus.ta.tū.
ſine.et mazon quod eſt mām̄a q̄ſi ſine mamma
ſcꝫ dextera quā inurebāt ne impediret eas in ſa
gittando et eā nudabant uł h̄ faciebant de ſiniſ
tra ne clipeus impediret.Eedem dicte ſunt vni
mām̄e.hee ſine uiris.viuūt.et coř penł amazo
nes.ūgił enei.xj.Pulſant et pictis bellanť ama
zones armis.Et ſcias.q̄ ut dicit yſid̄ ethr.viij.
tria ſunt gn̄a conſuetudinū.ſicut ſcitarū.ubi fe
mine et uiri in pugnā eunt.Amazonū.ubi ſole
femine.Romanoꝝ aliaꝝ q̨ gēciū.ubi ſoli mares
Ambactus ta.tū.i.circūactus.ſicut ſolet eſſe
quiſquis dubitat.ab ambigo gis dicitur.
Ambages.ambagis.i.dubia locucio.ab ambi
Ambago.gīnis.i.du   go.gis.et ꝓducit pnł
bia locucō.ab ambigo.gis.et ꝓducit pnł in nō
Ambarnalis.uide in arnambale.
Ambi.i.ſerui.ab ambiendo.i.circūeundo dicti.
Ambidens.ab ambo.et bidens ouis.componi
tur h̄ ambidens.dentis.i.ouis hn̄s in ſupiori p
te dentem vnum.et alium in inferiori parte.
Ambidexter.ab ambo et dexter componiť h̄
ambidexter ambidextri ille qui utrāq̨ manu utiť
ꝓ dextera.ſicut fuit aoch.ut habeť in li.iudicū
Ambifariā aduībiū diſcretīū.i.ex ambabus pti
Ambigo gis ago ❘bus.ab ambo componiť
cōponiť cū ā et fit ābigo.is b.inťpoſita.i.dubi
tare.et coř bi.Et facit pteritū ambegi.Antiq̄ tn̄
dixerūt ambigui.ſup nō eſt in frequenti uſu.
Ambiguus.ab ambages.dr̄ ambiguus bigua
biguū.i.dubius.Et compať Ambiguus magis
ambiguus.ambiguiſſimus.vnde h̄ ambiguitas
tatis.et ambiguoſus.ſa.ſuꝫ.i.dubitabilis.uł ple
Ambiloquus.ambo cōpo ❘nus ambagibus
niť cū loquens et fit ambiloquus.qua.quum.i.
bilinguis.qui nunc hoc nunc illud affirmat.vn̄
ambiloquiū.quij.talis locucio.et corripit lo.
Ambio.bis.ambiui ambitū.i.circūdare et cu
pere.et ꝓꝓe honorem.et componiť ex am et eo
et interponiť.b.cauſa euphonie.et e.mutať in
Ambicō.ab ambio.bis.dr̄ ❘ uide in eo.is.
hec ambicō.onis.i.circumdacō uł cupiditas.et
maxime honoris.Ambicioſus.ſa.ſuꝫ.i.cupidus
et ꝓꝓrie honoris.et compať.Hec ambicioſitas
.i.cupiditas.et h̄ ambicies.ciei.ꝓ eodem.et q̄a
ambicioſoꝝ eſt blandiri.et adulari.ideo q̄ndoq̨
ambicio poniť ꝓ adulacōne et blandicijs.et for
matur ambicō ab hoc gtō ambiti addita.o.vn̄
ꝓ.t ſcribiť quod tamen accipit ſonum de.c.
Ambitus.tus.mas.ge.i.circuitus.et ambitus
cupiditas.et ꝓꝓe honoris.Et dr̄ ab ambio.bis.
et coř.bi.in ūbali.ſ̄ eam ꝓducit in ſupino.et in
participio ambitus.ta.tum.Vnde Ouidius in p
mo meth̄.Juſſit et ambite circūdare littora ťre
lucan̄ in pmo.letalis ambitus.urb̄.i.circuitus
Ambo.onis.mas.gīis.i.pulpitū ubi ex āba
bus ptibus ſunt gradus.ab amphi qd̄ ē ampho
et idem dr̄ amo amonis.Item ambo ambonis
Ambo dr̄ ab ā ❘ .i.gradus.vnde ambulo.as
pho greco qd̄ equipollet huic dcōni amphi qd̄
ſignat circū.Et nota q̄ ambo diuidit et colligit
duo colligit et non diuidit.vnde uere poſſuꝫ di
cere Iſti duo ferūt hūc lapideꝫ ſ̄ n̄ iſti ābo ferūt
hūc lapidem niſi uterq̨ ferat.Et declinať.Plr
hij ambo.hee ambe.hec ambo.Gtō amboꝝ am
baꝝ.amboꝝ.Dtō ambobus.babꝫ.bobus.et ceťa
et ſic quedā habet ad modū pme.quedā ad mo
dum ſecūde.et quedā ad modū tercie declinacō
nis.Et ſcias q̄ qn̄ eſt diſtributiuū caret ucō.ſed
qn̄ eſt collectīm.habet ucīm.uide in duo.
Ambra ambre.fe.ge.ſpecies quedā ualde cara
Ambro.ab amb̄ ❘et dr̄ ab amb̄ſia ambroſie
ſia dr̄ h̄ ambro.onis.i.leccator ſcꝫ idem qd̄ lur
co.manducus.ardelio.ganeo.Sed intereſt.Amb̄.
dr̄ ille qui bn̄ ſcit iudicare de ſapore.ciboꝝ.et li
benter guſtat bn̄ ſaporata.Lurco dr̄ ille qui gu
loſe et inmūde omnia deuorat.ſicut dr̄ alues.i.
ſordes.uł a lura quod eſt os uentris.Manducus
dr̄ ille qui ore hyans.turpiter manducat.ardelio
ab ardeo qui ardens eſt in leccacitate.Ganeo qui
moratur in tabernis.quia ganeū eſt tabna.ubi
fit leccacitas.vnde ganeo talis leccator.
Ambroninus.ab ambro quod eſt leccator dr̄
ambroninus.na.nū.vnde quidā cū uellet aliū
redarguere.ait.tu habes lurconinā buccam.et ā
bronina labia.uolens ſignare q̄ multū et turpi

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ter comedebat. et libenter de bene ſaporatis.
Ambroſia e fe. ge. quedā herba ꝑdulcis ſaporis diuina dicta. eo ꝙ inde paſcantur equi deoꝝ. vñ hec ambroſia dr̄ q̄nq; nectar uł cibus deoꝝ unde ambroſius. ſia. ſium. i. dulcis uł guloſus. et tunc
Ambubaia. ab ambio et bal ab ambro dr̄. neū componitur h̄ ambubaia. femina frequens circa balnea. q̄ſi ambiens balnea. Vnde orac̄. in ſermonibus. Ambubaiarū collegia farina copole vł ambuba lingua ſyroꝝ dr̄ tibia uł ſimphonia. Inde ambubaia. i. tibicina uł ſimphoniſtica. uł ambubaia eſt compoſitū ab ambio et baia. ſiquidem baie eſt locus ameniſſimus. quem lecatores frequentabant. Inde ambubaie quaſi frequentātes et ambientes locū. ſcilicet lecatrices.
Ambulacꝝ. cri. penł naturalit̄ cor̄. dr̄ ab ābulo. las. et eſt ambulacꝝ locus ad ſpaciandū ſpacioſus. qd̄ eciam pro portico recipit̄. Vel ſm papi. Ambulacrum eſt ſpacium ambulandi.
Ambulatoriū. rij. ge. neutri locus aptus ad ambulandū. Et deriuat̄ ab ambulo ambulas.
Ambulo. as ūbum neutꝝ. et poteſt deriuari ab ambo bonis quod eſt ꝯdus. vnde ūbalia Ambulo componit̄ deambulo. i. de loco ad locū ſpaciando ambulare. vnde ūbalia. Obambulo las. i. circum ambulare uł quod melius eſt ꝓ ſpaciari vnde ouid methā. ij. In teneris formoſus obambulat herbis. Preambulo. las. vñ ūbalia. Cōponit̄ ꝗ ꝑambulo. las. coambulo. las. et hinc ūbalia. Et reambulo. las. i. redire. remeare.
Ambulus. penł cor̄. ab ambulo. las. dr̄ ambulus. la. lum. quod et ſubſtantiue poni pt̄. ꝓ cur
Amburbale ſore qui cū feſtinacōnis legat̄. uł amburbiū. ſacrificū quod circuit ciuitatē. unde
Amella. mella fluuius cōpo in amambale. nit̄ cū a quod ē iuxta. et dr̄ h̄ amella. le. quedā arbor. quia iuxta mellā fluuiū creſcit. cuius flos hic amellus dr̄. vnde ūgił in georḡ. Eſt eciā flos
Amen uere uel in pratis cui nomen amella fideliter. uł ſic fiat. et eſt hebreū. Quare nō eſt interꝑtatū dictū eſt ſupra in alł'a. Et eſt compoſitū ſm hug. ab a et mene. quod eſt defectus. quaſi ſine defectu. ſ; pocius uidet̄ ethymologia ꝙ compoſicō. et accentuat̄ in fine. et ſcribit̄ per. n. in fine. ſ; amem ūbum per. m.
Amendo amendas. uide in amando amandas.
Ameniū nij. ge. neu. i. locus pulcher et delectabilis. et eciam ꝓ amenitate ponit̄. et dr̄ ab ame
Amens. mens compo nus. amena ameniū. nit̄ cū a quod eſt ſine et dr̄ h̄ et hec et h̄ amens tis. fatuus. q̄i ſine mente. Et compat̄ amencior amentiſſimus. vnde amenter. amencius. amentiſſime aduibium. et h̄ amencia. cie. Et amento. tas. i. inſanire. uł pocius inſanū facē. ſm hug. Grecū dicit. Nil mentis retinens. homo ſecū dicitur amens. Et ut dicit pap. Amencia ꝑpetuū. demen
Amencia. cie. in a cia uero tempale ē uiciū. mens uide. Et format̄ ab hoc dcō amens amēti addita. a. et accipit. t. ſonum de. c.
Amentū. nti. neu. ge. corrigia ligata in medio haſte. vnde amentū dr̄ a medio ligatū. uł q̄i medie haſte aptatū. vnde amento. tas. a mento aliquid ꝓicere. ſm hug. Pap ita dicit. Amentū dictū ꝙ media haſta ligat̄ ut iaculet̄ uinculū eſt.
Amenus. ab amo ſm uarronem. amenus. na. amenū. ſic enim dicit amenū. ē quod ſolū amorem ꝓſtet. et ad ſe amandum alliciat. uł dicitur amenū. q̄i amuniū. i. ſine munio. i. ſine fructu delectacōnem eniȝ ſolū confert. Et compat̄. amenior iſſimus. vnde hec amenitas. tatis. et h̄ amenitudo. dinis. iocūditas. delectacō. Amenus cōponit̄ inamenus. et ab amenus ameno. nas. et ꝓd penł. vnde in aurora dr̄. Talis amenat odor dniū quia flore roſaꝝ. Vel ſm pap. Amena loca dicta ꝙ amorem ꝓſtant. Iocūda. uiridia.
Ameſhus. lapis ꝑcioſus vnus de duodecī. vñ ameſiſtina. ueſtis eiuſdem coloris. corripit penł. ſm pap. et mgr̄m bene. Vnde cauſidicū uendūt ameſiſtina cōuenit illis. Secūdū autē regulas ꝓs uidet̄ ꝓducenda ſiue acuenda. maxime in proſa
Amiathon lapis dictus et h̄ cōius tenet̄ a ueteribus. ꝙ ſi ex ipſo fuerit ueſtis contexta contra ignem reſiſtat. et igni impoſita non ardeat ſi ſplendore accepto nitveſcat. et eſt tercia littera
Amicalis. ab amicus. dr̄ h̄ et. h̄ in papia amicalis. et h̄ amicale. uł amicabilis. le. quod pt̄ eſſe. ab amicor. aris. vnde amicabiliter aduibium
Amicio. ab amicus dr̄ et hec amicabilitas. amicio. cis. amicius amictū. ūbum actiū. i. cooperire uł adiūgere uł ligare. quia qui amicum ſibi ſociat. eum cooperit. ꝓtegit. et defendit. Vñ ouid in v. methamorphoſ. Ille ſibi ablatis fuluis amicit̄ in alis. Iere. xliij. Sicut amicit̄ paſtor pallio ſuo. Componit̄ circūamicio. cis. vnde circumamictus. Item coamicio. cis. vnde coamictus ſubtracta. n. Et ſcias ꝙ inuenit̄ amicior nomē compatiū de amicus. et interponit̄. ci. ſilł'a q̄nq; cā
Amicor. ab amicus orē ut dicet̄ in amicus dr̄ amico. as. actiū. et amicor aris. ūbū deponens in diuſis ſignificacōnibus. ut amico tibi illū. i. facio illū amicū tibi. et amicor tibi. i. ſum amicus
Amictuo. ab amicio. cis. amictu. dr̄ amic tibi tuo. as. frequentatiū. vnde ūbalia. Et componit̄ circūamictuo. as. tñ dr̄ circūamicto. as. ꝑ ſincopā
Amictus. ab amicō. cis. amictus. ta. tum. i. coopertus. et h̄ amictus. tus. tui. et hoc amictoriū am
Amiculū. ab amicō ho ꝓ quolibet ueſtimento cis. hoc amiculū. li. mitra ūginalis. uł eſt amiculum lineū palliū meretricū. h̄ enim in adulterio deꝑhenſe induebant̄ ut in tali amiculo pocius ꝙ in ſcola polluerent pudiciciā. et erat olim ſignū meretricie ueſtis. ſ; nūc eſt honeſtatis.
Amicus. ab amo. as diuat̄ h̄ amicus. ci. quaſi amoris cuſtos. uł q̄i animi cuſtos. uł dr̄ amicus ab hamo. i. cathena caritatis. et adiectiue amicus ca. cū. Et compat̄ amicior iſſimus. Cuius compatiū poſuit plautus in penulo. Nichil enim ē hōi amico oportuno amicius. Et inde amice. cius iſſime. aduibiū. et hec amicicia. Et nota ꝙ in cōparatiuo amicior interponit̄ h̄ ſilł'a. ci. q̄nq; ad drām ꝑme ꝑſone. huius ūbi amicior ciris. et dr̄ amicior. Et ꝓducit penł amicus. ſ; amicio. cis corr̄ mi. Xv. Si nudos amicis ſanctis poteris amicis. Et ſcias ꝙ ſm ambꝛ̄ſiū Amicus eſt alter ego. Et quidā ſapiens dixit. Alter ego niſi ſis non es m̄ uerus amicus. Ni michi ſis ut ego non eris alter
Amigdala nomen ḡcū eſt ꝙ latine nux ego. longa dr̄. hanc alij nuculam uocant. i. minorem nucē. Et nota ꝙ inuenit̄ hec amigdala. le. et hic amigdalus. li. et h̄ amigdalū. li. ꝓ fructu. et inde amigdalinus. na nū. pnł producta. Geneſis xxx Tollens ergo iacob uirgas populeas virides et a

migdalinas.et eſt.m.ſecūda līā.et.g.eſt.quarta
in papia.in amigdala.et cor̄ penl̄.Vn̄ quid.Po
pulus ē arbor ut amigdalus hic parit eſcas
Amiliarius lapis eſt uocatus.qui ubi poſitus
ē miliariū oſ̄ndit uiantibus.ab a et miliariū.q̄
Amiſtides.lapis quem qui ¶ miliario aptat̄
geſtauerit inebriari non poterit.ſicut dicit hugicō
Amita te.ſoror patris.quaſi alia mater dc̄ā.et
corripit mi.Et deriuat̄ ab amo.amas.
Amitto.tis.amiſi amiſſum.i.pdo.ex a et mitto
ſ; admitto p.d.aliud ſignificat.ut ſup̄ dixi.et cō
ponit̄ ex ad et mitto.Item inuenit̄ āmitto per
duo.m.ex am ꝓpōne et mitto.ſicut admiror ex
ad et miror.et āmiror.ex am et miror dicitur.
Ammaū p duplex.m.ſcribit̄ et ꝓfert̄.Et eſt
ꝓpriū nomen loci.Et accentuat̄ in fine.
Ammiror.ammiraris.in admiror exponitur.
Ammitto.ammittis.in amitto eſt.
Amneſis.neſis.fe.ge.quelibꝫ uilla ꝓpe amnem
Amnicola.le.cōis ḡnis ¶ ſita.et dr̄ ab amnis
penl̄ cor̄.colens amnē Et cōponitur ab amnis.
Amniculus.amniculi.diminutiuū ¶ et colens.
id eſt paruus amnis.et corripit penultimam.
Amnicus ca cū.cor̄ pnl̄.i.fluuial̄.ab amnis dr̄
Amnis.ab amenus dr̄ h amnis.huius āīs.i.
fluuius.ꝓpter amenitatē ripaꝝ.ſm hug̃ Papias
ſic dicit.Amnis fluuius.ab amenitate dc̄us fron
dibus redimitus.et deſinit abltīūs in.e.et in.i.
Amnites gemma ſil̄is.uitro.ſed durior.
Amo.as.aui.atū.vn̄ hic amator.toris.et ama
torius.ria.riū ¶ Amo componit̄ redamo.mas.i.
ruſum amo.et deamo.as.i.ualde amo.et pamo
ꝓ eodeꝫ.et hinc ūbalia.Et eſt actiū amo cū ſuis
compoſitis.et cor̄ pmā.ſ; hamo.as ꝓ piſcari et
h hamus.mi.hamo ꝓducit eam.Xo.Hamant̄
piſces.ſ; amant̄ ſepe puelle.Vnā ſemp amo cu
ius non ſoluor ab hamo.Et differt amo a dili
go.quia diligo.in bono.Amo ſumit̄ in malo.
Item amamus ardencius.diligimus lenius.Item
ab amo h amator toris.et hec amatrix tricis.et
deſinit abltīūs in.e.tm̄.ab hac amatrice.
Amodo.i.deinceps.Componit̄ ab a et mō po
ſito adūbialiter ſm hugucōnē Et nota q̄ ſm pſ
ab.m.ul̄ loco conſonantis incipientibus ſolet in
compōne ꝓponi a.ut amodo.amens.auebo.
Amolior liris amolitus ſum.i.remouere.aūte
re.luc̄ in.v.Heu q̄ fortuna humeris iam pon
Amomū.mi.penl̄ ¶ dere feſſis.Amolit̄ onus
prod.neu.ge.dicit̄ quia uelut odoreꝫ cinamomi
referat.et naſcit̄ hec arbor in ſiria et armenia.a
pocal̄.xviij.et cinamomū.et amomū.Alexand
Quod cāne uictū nomen ꝓducit amomum.
Amon.filius ppl̄i mei interp̄tat̄.ul̄ amon int̄
p̄tatur.fidelis ul̄ honeſtus.Et fuerunt amon et
moab filij loth.a q̄bus amonite et mobite dic
ti ſunt.Et accentuat̄ in fine amon.
Amonita.te.pnl̄ ꝓd.ab amon dr̄.uide ī amō
Amor.ab amo.as.dr̄ h amor.oris.et ē amor
pius filioꝝ.iuſtus uxoris.crudelis cont̄ naturam
obſcenus meretriciū.Item cū p̄uus eſt uocat̄ cu
piditas.ul̄ libido.cū rectus eſt dileccō ul̄ caritas
Et ut dicit ouid.epy.Res eſt ſolliciti plena timo
ris amor Et nota q̄ ſicut colligit̄ ex ūbis dyoni
ſij.in libro de diuinis nominibus.habet triplicē
vim.ſcꝫ.inclinatiuā.eleuatiuā.coordinatiuā.In
clinatiuā.q̄ inclinat ſupiora inferioribus.Eleua
tiuā.q̄ eleuat inferiora ſupioribꝫ.Coordinatiuā
q̄ coordinat equalia coequalibus.Hanc autem
triplicē vim amor diuinus efficit in hijs quos re
plet.Nam inclinat eos p humilitatē et ſui con
temptū.Eleuat in deſideriū ſupioꝝ.Coordinat in
uicē.p vniformitatē morū.Ipſe eni habitare fa
cit vnius moris in domo.uide in dileccio et in
caritas ¶ Hic nota q̄ amicicia ſe extendit ad a
liquid dupl̄r.vno mō reſpectu ſuiipſius.et ſic a
micicia nunq̄ eſt niſi ad amicū.Alio mō ſe extē
dit ad aliquid reſpectu alterius pſone ſicut.ſi ali
quis habet amiciciā.ad uiſus aliquē hominē rōne
eius diligit omnes.ad illū hominē ptinentes.ſi
ue filios ſiue ſeruos ſiue qualitercūq; ei attinen
tes.et tanta p̄t eſſe dilcō amici q̄ ꝓpter amicū
amant̄ hij qui ad amicū ipſum ptinent eciam ſi
nos offendant ul̄ odiant.et hoc modo amicicia
caritatis ſe extendat eciā ad inimicos.quos dili
gimus ex caritate in ordine ad deū.ad quem pri
cipaliter habet̄ amicicia caritatis.¶ Item ut di
cit greg̃.Amor dei nunq̄ eſt ociosus.Opat̄ etenī
mag̃ ſi eſt.Si autē opari renuit amor non eſt
Et expone magna opatur in ꝓpoſito.non tamē
ſemp magna opatur in actu.in pūti uita.uide ī
pfeccō.¶ Et nota q̄ hec tria.amor.dileccio.cari
tas.ſe hn̄t ex addicōne ad inuicē.Amor eniꝫ di
cit ſimplicē inclinacōnē affectus in amatū.vnde
eciā quoq; paſſionem dicit.quoq; ſm q̄ eſt in pte
ſenſitiua.et ſic eciā amor in irraconalibus inue
nit̄.Dilcō autē p̄ſupponit eleccionē.ſicut ipſum
nomen oſ̄dit.Vnde tantū racōnabiliū eſt.Sed
caritas ponit quandā uehemenciā dilcōnis inq̄
tū dilectū ſub inextimabili p̄cio habetur.ſm q̄
res multi p̄cij.care dr̄r Volo ec̄ te ſcire q̄ amici
cia addit aliqd ſup̄ amorem q̄ ad racōneꝫ amo
ris ſufficit q̄ homo uelit bonū quodcūq; alicui
Ad racōnē aūt amicicie oporꝫ.q̄ qs uelit ei bo
nū quod volt ſibi.ut ſcꝫ uelit conuiuari cum ipſo
cōuiuere in illis que maxime amat.Vnde inter
multū diſtancia p̄t eſſe amor.ſ; non amicicia q̄
non conſeruant̄ ſimul.quod eſt ꝓpriū amicicie
vnde dicit phus.in ix ethycoꝝ q̄ amici non op
tant amicis maxima bonoꝝ ne diſſoluat̄ amici
cia.¶ Hic tamen aduite q̄ licet deus in infinitū
diſtet a creatura.tm̄ opatur.in omnibus.et in oī
bus eſt.et ideo poteſt ſaluari et racō amicicie in
Amoroſus.ſa.ſum ple ¶ ter deū et creaturā.
nus amore.ab amor.oris.dr̄ Et compat̄ amo
roſior iſſimus.vn̄ amoroſe.ſius.iſſime.
Amorreus.araceus.aſeneus.aradius.fuerūt fi
lij canaam.Vn̄ quidā ppl̄i dicti ſunt amorrei.alij
aracei.alij aſenei.alij aradei.et ꝓd pnl̄ amorreꝰ
Amos interp̄tatur pplus auulſus.q̄ ꝓphecia
eius fuit ad ppl̄m iſrael.qui iam erat amiſſus a
deo.Et acuit̄ in fine amos.et eſt indecli.uide in
Amphi prepoſicio greca latine id ¶ armētum
eſt circum.uel dubium.
Amphibologia.gie.penl̄ acuta ē ambiguitas
dccōnis.Sed amphybolia.eſt ambiguitas ſenten
cie.et conſtruccōnis.Ab amphy quod eſt dubiū
et logos quod eſt ſermo.et bole qd ē ſentencia
Inde amphybolus.a.um.et amphybolicus.lica
licū.penl̄ cor̄.De h ſup̄ dcm̄ eſt in q̄rta pte in
caplo de uicijs.ānexis barbariſmo et ſoloeciſmo
Amphybracus.ci.pes conſtans ex tribus ſill̄is
pma et ultima breuibus.et media longa.et eſt

amphimacro. et componit ab amphy. quod est
circū et bracos quod est bue. Inde amphybracus
pes hincinde hn̄s bńem sillabam in medio longā
Amphydoxus. ab amphi quod (et cor bra.
est circū et doxa quod est glā componit amphi
doxus. i. ex utraqꝫ pte gloſius. Et producit. do.
Amphymacrus. cri. pes conſtans ex tribus ſil
labis. ex pma et ultima longa et media bui. Et
dr ab āphy qd est circū et machros qd est longū
Inde amphymacrus pes hincinde hn̄s longam
sillabam in medio breuem. Xv. Amphymacrus p
mā media breue longat pmā. Amphybracus ua
Amphion quidā citha (ria poſtulat ire uia.
redus pfectus atqꝫ thebanus fuit. hec etiā ſicut
et plura alia nomina p ph interdū ſm qꝫ greca
ſunt atqꝫ p. f latinū. quoqꝫ inuenies ſcripta. Ita di
Amphiteatrū. ab amphi quod est (cit papias
circū. et theatrū componit hoc amphiteatrū tri
. i. theatrū hn̄s circūquaqꝫ ſpectaculū. ul dr ſic lo
cus gladiatorū circūtritus. ul dr ſic qꝫ ex duobus
theatris ſit fcūs. q̄i ex utraqꝫ pte hn̄s theatrū qꝫ ā
phiteatrū rotundū est. Theatrū uo ex medio am
phiteatro est ſemicirculi figurā habens. ſm hug. Pa
pias ſic dicit. Amphiteatrū locus rotūdus. ad ſpec
taculum factus. Et corripit penl naturaliter.
Amphitrites. tritis. ab amphi quod est circum
et tero teris dr h amphitrites tritis. i. mare a cir
cūterendo litus ſic dictū. Unde grec. Dic amphit
Ampho grecū est (cē qui terram circuit oēm
et equipollet huic ppōni amphi qd ſignt circum
Amplector. plecto p flectē cōponit cū am qd
ē circū. et dr amplector teris. amplexus ūbū cō
mune. q̄i circūcirca flectendo brachia cingere uel
cingi. unū h amplexus. us. ui. et amplexum cōmu
tim. et amplexor. eris. frequentatiuum.
Amplifico. cas. caui. ūbum. actm. penl cor. i.
amplū facio. et componit ab amplū et facio.
Amplitas. tatis fe. ge. i. amplitudo. Et dicit ab
amplus. ampla. amplum ampli addita. tas.
Amplus. a. um. compar. amplior. iſſimus. Am
pla. ior. pliſſima. Amplū. ius. iſſimū. unū ample
plius. iſſime adūbiū. Et componit amplius cum
p. et fit pamplius. Heb. ix. Peramplius et pfecti
us tabernaculū. Et declinat hic et hec pamplior
Ampulla. amplus. a. ū. cōpo (et h pamplius
mit cū bulla quod ē inflatio aque et fit ampulla
le fe. ge. eo qꝫ ſit ampla ad ſilitudinē bulle ſm
quoſdā. ſꝫ melius qꝫ componat ab am qd ē cir
cū et bulla. et conūſa. b. in. p. dicat ampulla q̄ſi
ambulla. i. circumcirca inflata ad modū bulle. unū
ampulloſus. ſa. ſum. i. ſupbus. arrogatus. et infla
tus. et ampullor. aris. i. ſupbis ūbis inflari. et ſex
pedalibus uti Et ſcribitur per duo. l.
Amputo. tas. taui. ex am et puto. putas. et eſt
amputare ex toto undiqꝫ ſcindere ul remouere
Unū in ps. Amputa deus obprobriū meū qd ſuſ
picatus ſum. et cor. pu. Et ut dicit hug. uites ſūt
putande. et non amputande. niſi forte uelimus ui
Amula. le. fe. fiala (neam ex toto eradicare.
in ſimilitudine urceoli. ſm hug. Pap uo dicit. a
mula. le. uas uinariū. quo offert oblacio ul de
uocio Et cor penl. Unde habet iij reg. capitulo
vij. fecit quoqꝫ hiram lebetes. et ſcutras et amulas
Amurca. ce. fe. ge. inferior fex olei. et cōponit
ab a et mergo. gis. qꝫ ab oleo ſe mergit inferius
Et inū amurcoſus. ſa. ſum. et compar unde hec a
murcoſitas. tatis. Et ſcias qꝫ amurca pprie est infe
rior ps olei. ſꝫ quoqꝫ ponit p fece. alternus liquo
Et ſm quoſdā dr ab amarus quia est amara.
Amuſſis. ſis. fe ge. p geminū. s. componit ab
a quod est ſine et miſſo. ſas. quod est dubito. et
est amuſſis plūbatū cementariorū quod emittūt
a ſurſum uſqꝫ deorſum ad ppendendā equalitatē
pietis. unū et alio nomine dr ppendiculū. a ppēdo
dis. ul ſic dr regula que habet lapides in muro
coequare. et dr ſic q̄i ſine dubitacōne. qꝫ cemen
Ana grece ſurſum. est āt (tariū reddit certū
Ainterieccio depcantis ſm pap. et accentuat
in fine. ana etiā dr re. Inde anapeſtus.
Anabatrum. tri cortina. ab ana ſurſum. et baſi
quod est gradus. qꝫ ſurſum gradit et extendit. ul
dicūt anabatra gradus. qꝫ p eos ſurſum aſcenditur
Iuuenal. Conducto pendent anabatra tigillo. In
utraqꝫ ſignificacōne hic pt accipi ſꝫ hug. Pap uo
dicit. Anabat idem qd pulpita. gradus ſcene.
Anachoreta. te. cōmunis gnis. i. heremita. q̄ſi
cor angens ad deū. ieiunijs et afflictionibus. Et
dicitur ab ango. gis. et ſm h est nomen latinum
ul dr ab ana. quod est ſurſum. et chorus. quaſi
celeſtem chorū mente inhabitans. et ſm hoc est
nomen notū. et inde hec anachoreſis. i. heremus
ul uita anachoretal. ul domus. et anachoreticus
ca. cū. poſſeſſiuū ſm hug. ul ſm pap. anachore
ta heremita reduſus. qui deſerta petit. et ſolus
Anadiploſis regre (habitat. et pducit penl
ſup in quarta pte in. c. de ſcemate. et cor penul
Anaphora. re. pnl cor. uide ſup in quarta pte
Anaglipha. anaglipho (in caplo de ſcemate
rum. eminens pictura. ſicut est in frontiſpicijs ec
clesiarū. et in alijs altis locis. et anaglipha uaſa
ſculpta ſupius ab ana quod est ſurſum. et gliphe
quod est ſculpere. ul pictura. q̄i ſupiores ſculp
ture ul picture. Unde anagliphus. pha. phum. i.
ſculptus. et anagliphar ius. i. ſculptor. et cor pnl
ſiue ſcribat p. f. ſm latinos. ſiue p ph. ſm grecos
Xv. Dic celaturas que grecus anaglipha dicit.
Anagoge. agoges. excelſus intellectus. ut de deo
et de angelis. et huius. Et dr ab ana quod est
ſurſum. et ge quod est terra. ul ab ana et goge
ductio. q̄i ſurſum ductio. unde anagogeticus. ca
cū. qui tractat de celeſtibus. Unū anagogetice ad
ūbium. Item anagogicus. ca. cū. ut ſenſus anago
gicus. unde anagogice adūbium. Et accentuat
in fine anagoge. ges. Poteſt etiā declinari. h ana
gogia. gie. idem quod anagoge. Et acuit penul
Vel ut dicit pap. Anagoge ducens ſenſum ad ſu
piora. locucō est que de pmijs futuris. et celeſti
uita futura. aptis ul miſticis ſermonibus diſpu
tat. uide ſupra in allegoria. idem
Ananias. grā dei interptat Idem et ſydrach in
lingua caldea. quod interptat decor meus.
Anancie. capilli a fronte dependentes. q̄i ancie
ab ante ul ab ana quod ē ſurſum. et ora ul oris
quod est auris quia ſup aurem dependent a fron
Anapeſtus grece dr (te que est ſupior aure.
repcuſſus. Greci anapeſtim repcuſſionē dicūt. q
ideo ſic dr. quia in eleuacōne repcutit a dactilo
est enim illi contrarius. et dr ab ana qd est re. et
peſtim quod est pcuſſio. et conſtat ex pmis dua
bus bńibus et ultima longa. ut dn̄os. Sed dacti
lus conſtat ex pma longa. et duabus bńibus. ut
carmina. unde quidā. Dactile dic pmā mediā b

uiabis et pmã. Pes anapeſtus erit qui tibi bella
Anas. natis fe ge deriuač a no. nas. (gerit.
q̃ſi ab aſſiduitate natandi qꝛ aſſidue nat. vñ ana
tinus. na. uũ. et hic anatinus ꝑ pullo anatis. ex
gñe anatũ. quedã germane dñr quia plus cete
ris nutriant. et prod̾ a. añ tis. ſicut dixi ſup̃ in ſe
cũda pte. ubi egi de accentu deſinencium in as.
Anaſtaſis inuictus. uľ reſurrectio. ab ana quod
eſt ſurſum et ſtaſis quod eſt ſtatus uľ ſtans q̃ſi
ſurſum ſtacio. et erectio. et corripit penultimam
Anaſtrophe. phes. quidã tropus eſt. et accentu
atur in fine. Poteſt eciã declinari. h̃ anaſtropha.
phe. et tũc pnľ cor̾ et ultima non acuič. De h̃
habes ſup̃ in quarta pte in capitulo de tropis
Anaſtrupha. i. ſtomachi ſenſum eiiciens. cũ qď
accipit. quis uomit. ab ana et ſtruphos quod ẽ
conuſio. qꝛ conuťič ſup̃ quod immiſſum eſt. Et
Anates. ab anus. ni dr̾ h̃ anates tis (cor̾ pnľ
.i. morbus. qui ſolꝫ ano. i. culo deuenire. ſicut cõ
Anathema (tingit philiſteis. et ꝑď pnľ.
atis. neu. ge ꝑducit the. Et formač gtũs a nõ
addita. tis. ſicut neuť ſimilia. tercie decli. et cor̾ pľ
in gtõ. et aſpirač media ſilba ſcꝫ the. et ẽ anathe
ma idem quod dampnacio. excõmunicacõ perdi
cio. ſepacio. Et dr̾ ab ana quod eſt ſurſum et te
ca quod eſt quedã figura. ſic facta. o. que impme
bač olim in frontibus dampnatoꝝ Inde dr̾ ana
thema. i. anatheca. i. ſupna maledcõ. que ſolet ſi
eri p̄ p̃latos. vnde anathemo. as. et anathemiſo
as. i. maledicere et excõmunicare. et ſunt actiua
Gala. j. Si quis uob̾ euangelizauerit p̄ter id qď
accepiſtis anathema ſit. Et corinth. xvj. Si quis
non amat dñm nr̃m iheſum xpm̃ ſit anathema
maranata. Quid ſit maranata dicemus in ſuo
Anathome appicio. ſupius inciſio. ab a (loco
na. i. ſurſum. et thomos quod eſt ſecio. et accen
Anatinus anatina anatinũ pe (tuač in fine.
nultima ꝑducta. in anas anatis uide.
Anceps. caput componič cũ am. i. circũ et dr̾
anceps. pitis. mutata m in n. et ẽ cõ. ge. Bern in
can. ſermone lxj. Anceps enim et caducũ terrenũ
omne. et eſt ꝓpe anceps. res que habꝫ duo capi
ta. vñ et anceps dr̾ homo cũ dubitat utꝝ de duo
bus vnũ facere debeat. Et ancepſ fauor qui ha
bet ſe ad duo tm̃. vñ gladius dr̾ anceps. quia le
dit ex utꝗ pte. Vnde ꝓpha. Gladij ancipites in
manibus eoꝝ. et aplus ad heb̾ iiij. Penetrabilior
omni gladio ancipiti. penľ cor̾. et ſine. r. ſicut in
pnľ de capiti non ẽ r. Ergo ꝓpe anceps dubitãs
de duobus. ſi dubius eſt in uno uľ. in pluribus.
Ancesa uaſa circũpicta. et celata. ab am. i. circũ
Anchille. a chille qď (et cedo. dis. et ꝑď pnľ
ẽ labrum. et am quod eſt circũ. componič h̃ an
chille. lis. ſcutũ rotundũ. quod cecidit de celo ni
ma ſacrificante. quia circumcirca labrum et mar
ginẽ habet. Et tũc aſpirač in media ſilla. et per
duo. l. ſcribič ſicut chille. uľ poteſt deriuari ab ã
cido. dis. ſcutũ rotundũ. q̃ſi anciſum. i. circũciſum
Ouid. Id qꝫ anchille uocant qď ab omni pte ro
tundũ. Quaꝗ uoces ocuľ angelus omnis abeſt.
uľ dr̾ ancile. ab an et cedo. dis. q̃ſi anciſum. et ro
tundũ. et ſic non aſpirač. et p unũ. l. ſcribič. ſem
p tamen pnľ prod̾. Grec. Am qꝫ notat circũ pro
Ancido. dis. ancidi (bat hoc anchile rotũdũ
.i. circũcirca corrodere. et cõponič ab am quod
ẽ circũ. et cedo. is cedi mutata. m. in. n. et ꝑď ci

Ancile ancilis. in anchille uide
Ancilla. le. ab am quod eſt circum et cilleo. les
quod eſt mouere. qꝛ circũcirca moueč ad ſeruici
um. uľ ab ana quod ẽ ſurſum et cilleo quod eſt
moueo uľ ſuſtineo. eo qꝫ ancilla ſit ſuſtentamtũ
dñe. Vel ancon dr̾ curuũ. vñ ancõ dr̾ apud grecos
cubitus. qꝛ curuač Vñ hec ancilla. le. qꝛ curuač
ad ſeruiciũ. uľ qꝛ ſit cubitus uľ ſuſtentamtũ dñe
Ancillaris. ab ancilla dr̾ h̃ et h̃ ancillaris. et h̃
re. res ancille uľ ꝑtinens ad ancillã poſſeſſiuum
Ancillo. ab ancilla dr̾ ancillo. las. i. adminiſtra
re. ũbum actm̃ uľ ſeruire. et tũc eſt neutꝝ. et in
Ancillor. aris. Vnde. (eodem ſenſu inuenič.
ũbalia. Ancillo componitur coancillo. las.
Ancillula. le. dimi. parua ancilla.
Andabris. ab ando. las. h̃ andabris. bris. i. mẽ
ſa diuinis officijs aptata. cuius eciã uaſa anda
Andia. die. i. rota hauritoria uel (bria dñr
ſentina. Et dicitur ab ando. andas.
Ando. das. daui. i. furari uľ haurire. et eſt cõ
poſitũ. ab am et deo ꝑ abſorbere. uľ depo. pis
ꝑ furari. vñ ũbalia andator. andatrix. cio anda
bilis. andabiliter adũbiũ. Ando componič exan
do. das ſimiliter ꝑ haurire. vnde uerbalia.
Ancon grece latine curuũ. vnde ancon apud gre
cos dr̾ cubitus. qꝛ curuač Et quedã ciuitas dr̾ an
con. anconis. ab ancon greco qď latine dr̾ curuũ
quia concauitatẽ quandã habet in portu. vñ an
conites. dr̾ apud grecos. apud nos anconitanus
mutata. es in. a. longam. et addita. nus.
Anconites et ancõitanus. i. ď ancone. in ancõ ẽ
Ancora. ab ango. gis. uľ dr̾ ab am quod ẽ cir
cũ. et ciros quod eſt manus. Inde ancora qďdam
inſtrumtum nautaꝝ ad retinendas naues q̃ſi circũ
manura quia vndiqꝫ habet vncos ad capiendas
arenas uľ lapides in ſimilitudine manuũ. Item
ancora eſt quedã nota que apponič in libris. Et
eſt ſuperior et inferior. Ancora ſupior eſt nota
ſic facta. qꝫ. et ponič ubi res magna omino eſt.
Ancora inferior ſic fit cb. et ponič. ubi aliqď ui
liſſime uľ incõuenienter denũciatũ eſt.
Ancuba. be. ſuccuba ſubintroducta. ab am qď
eſt circũ et cubo. bas. Et corripit. cu.
Ancus. ancon dr̾ curuũ. vñ ancon dr̾ cubitus
apud grecos. quia curuač. vñ ancus dcũs eſt qďã
rex romanus. qui brachia habuit curua. Item ab
ancon curuũ ancus. ca. cũ. i. curuus. quod ꝓpe dr̾
de eis qui habent adunca brachia. uľ dr̾ ancus
Andegauis. fe. ge. inde. (ca. cũ. ab ancilla. le
ꝓpꝛiũ nom̃ ciuitatis eſt. et cor̾ pnľ. Vñ quidã Sic
eſt andegauis auium de ſtercore dicta.
Andreas interp̃tač decorus. ſiue reſplendens uľ
uiriľ. ab andros qď eſt uir. qꝛ uiriliter xpo adhe
ſit. Fuit autem decorus in uita pura reſplendens
in ſapienti doctrina. uirilis in conſtanti pena.
Androda gẽma. argenti nitoreꝫ habet et dicit
nomen ei eſſe impoſitũ qꝛ animoꝝ impetus uel
iracundias domare et refrenare dicatur.
Androgenus. gener grece latine mulier. et com
ponitur cũ adron uel andros qď eſt uir. Et dr̾
androgenus na nũ. ſcilicet uir et mulier inſimul
ſcꝫ qui hꝫ utꝝꝗ ſexũ Idem et ermofradita penľ
Androma tis. gemma (ꝑď de h̃ uide ibidem.
nim coloris et odoris. vnde et nomen habet.
Andron ſiue andros. interp̃tatur uir vnde an
dron dicitur locus domicilij ubi multi habitant.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ſicut genetreū tei dr̄ locuſ ubi mlieres cōueniūt
Anelia lie.i.pugna fe ge et dicitur ab hanelus
Anelitus tus.mas ge.pn̄ cor̄.i.incitator ſpūs
uel flatus.et dr̄ ab anelus vel dic ſm pſti.q͛ a.
ꝓductā in e ꝓductā inuenitur conuerti.ut alicu
ius anelitus ul̄ halitus ꝑ h anhelitus ſ quoſdā
Anellus anelli.dimi.i.puus annulus.
Anelus.alo as componitur cū am uel ana qd̄
eſt ſurſum et fit anelus la lū.vn̄ quidaȝ uicioſe
aſpirant e in anelus.i.anxius.vn̄ anelitus tus.
et aneloſus ſa ſum.et anelo las.anxiari ſ hug.
pſti.tn̄ uult.q͛ anhelo as.aſpiret̄.ſicut dictū eſt
ſup̄ in pma pte in e de ſiluā.et ſic uidetur com
poni ex am et halo as.
Anphibulus.i.ueſtis equi uilloſa.ſicut eſt ſcla
uina que circumclauditur.et cor̄ pn̄.
Anfora re.fe ge.pn̄ cor̄.i.conca.et cōponit̄
ab am qd̄ eſt circū et foros qd̄ eſt ferre q͛ hinc
inde leuetur.utpote ex utraq; pte manuta Hec a
figura ſua grece dr̄ dyota q͛ eius anſe uideat̄ aurēs
imitari.a dia qd̄ eſt duo et ota qd̄ ē auris.anfo
ra eē pro lagena ſumitur vn̄ quod lucas dixit
amforam.matheus appellauit lagenam.Et pt
ſcribi per f uel per ph.et m.
Anfractus.ab anfringo is dr̄ h anfractus tus
tui.i.circūfractō.anfractus eciā dn̄r uie et loca
aſpera et difficulis plena.et circumfraccionibus
et ruinis.anfractus eciaȝ qn̄q; dn̄r fouee et con
cauacōnes.vn̄ anfractuoſus ſa ſum.et cōpatur
vn̄ anfractuoſe.ius.ſſime.adūbiū.et h anfractu
Anfringo gis fregi ctū.cōponit̄ Coſitas tatis
ex am et frango gis mutato m in n.Et eſt an
fringere circumquaq; frangere.
Angaria.ab ango gis.dr̄ h angaria rie.pen̄
cor̄.i.conpulſio.iniuſta coaccio.vn̄ angario as.
.i.cōpellere.uel iniuſte cogere.vnde in paſſione
dn̄i.et angariauerunt ſymonem quendā ut tol
leret cruceȝ ihu.vn̄ ubalia.Et h angarius rij.be
dellus.cōpulſor.iniuſtus exactor.ſ hug.pap di
cit angaria publica officia dicuntur.
Angelus.ab agios dr̄ hic angelus li.quod la
tine ſonat nuncius.hebraice amal.uel amalaot
Et merito ab agios dn̄r angeli.eo q͛ ſint ſine
terra et celeſtes Et ab angelus angelicus.ca.cū.
poſſ-ſſiuū.et angeli dn̄r quidaȝ heretici qui an
gelos colunt Et ſcias q͛ ſ dioniſiū noue ſunt
ordines angeloꝝ.et tres ierarchie.In qualibet
ierarchia ſunt tres ordines In prima.ſunt ſera
phin cherubin throni.In media uo ſunt dn̄acio
nes.uirtutes ptāes.In tercia autē pncipatus an
geli et archangeli Et uide.miniſtroꝝ qui ſunt
ſub uno rege.quidam opantur immediate circa
pſonā.q̄ſi cubicularij et aſſeſſores.et h competit
pme ierarchie reſpectu dei.quidā uo hn̄t officia
ad regimen regni in cōi.non deputati huic uel
illi ꝓuincie.ut dn̄i regalis curie.et pncipes mili
cie.et iudices curie et hiis ſiles.ſunt ordines ſe
cunde ierarchie.Quidaȝ uo ꝓponunt̄ ad regimē
ptis regni alicuius ut ꝓpoſiti et ballini.et huiuſ
modi minores officiales et hijs ſiles.ſunt ordi
nes tercie ierarchie. Vt autē dicit greḡ.ange
loꝝ uocabulū.nomen eſt officij.non nature.nā
ſancti illi celeſtis patrie ſpūs.ſemp quidaȝ ſunt
ſpūs.ſ ſemp uocari angeli nequaq̄ pn̄t.q͛ tunc
ſolū ſunt angeli cū ꝑ eos aliqua nunciant̄.vn̄
et per ps dr̄.qui facit angelos ſuos ſpūs.ac ſi a

perte dicat q͛ eos quos ſemp hȝ ſpūs.eē uolue
rit eciā angelos facit. Itē animaduite q͛ in illa
ſumma ciuitate quiſq; ordo eius rei cenſetur no
mine quā plenius accepit in munere.ita q͛ com
pacio nō referat̄ ad oms ordines.ſ ad inferio
res.Ordo autē angeloꝝ dr̄ multitudo celeſtium
ſpūū.qui inter ſe in aliquo munere gracie ſimi
lantur.ſicut et in naturaliū datoꝝ munere.cōue
niunt.Sic autem in illa ſumma ciuitate.ſpālia
quedam ſinguloꝝ ſunt.ut tn̄ ſint cōia omnium
et quod in ſe quiſq; ex pte habet hoc in alio or
dine totum poſſidet.ſed idcirco vno codeȝ uoca
bulo cōir non cenſentur.ut ille ordo uocari pua
to vniuſcuiuſq; rei nomine debeat qui hanc in
munere plenius accepit Et nota q͛ contēplacō
angeloꝝ magis ſe habet ꝑ modū recepcionis q̄
accionis.et ideo ſicut luna ſimul recipit lumen
a ſole.et illuminat inferiora corpa.Ita eciaȝ an
gelus illuminatur in diuina contemplacione et
illuminat inferiores et opatur circa eos Et h
collige.q͛ angeli deū ſemp contemplantur eciaȝ
qn̄ ad nos mittunt̄.vn̄ dicit grḡ in ſcḋo mor̄
angeloꝝ ſcīa compacione nr̄e incircūſcripta ual
de eſt dilatata.ſ in compacione diuine ſciencie
circūſcripta.anguſta.Sicut et ipi illoꝝ ſpūs com
pacione quidem nr̄oꝝ corpm ſpūs ſunt.ſ in cō
pacione ſummi et incircūſcripti ſpūs.corpus.et
mittūtur.igitur et aſſiſtunt.q͛ et ꝑ hoc q͛ circū
ſcripti ſunt.exeunt.et per hoc q͛ intus quoq;
pn̄tes ſunt.nunq̄ recedūt.et faciem ergo patr̄s
ſemp uident.et cū ad noſ ueniunt.q͛ et ad nos
ſpūali pn̄cia foras exeunt.et tn̄ ibi ſe vnde re
ceſſerant.ꝑ internā contemplacioneȝ ſuant.
Iteȝ querit ibiḋ grḡ.quō dr̄ in iob.cū ueniſſent
filij dei ut aſſiſterent coraȝ dn̄o.affuit eciā inter
eos ſatan.Cū ſcriptū ſit.bn̄ mūdo corde.qm̄ ipi
deū uidebūt.et ſatan mundo corde eſſe non pt.
Et rn̄det.intuendū eſt q͛ affuiſſe coram dn̄o nō
autē dn̄m uidiſſe ꝓhibetur.uenit enim ut uide
retur.non ut uideret ipe in conſpcū dn̄i.nō aūt
in conſpcū eius dn̄s fuit.ſicut cecus.cū in ſole
conſiſtit ipe quideȝ radijs ſolis pfunditur ſ tn̄
lumen nō uidet quo illuſtratur Ita ergo eciam
inter angelos in conſpcū dn̄i ſatan affuit.q͛ uis
diuina que intuendo penetrat omnia.non ſe ui
dentē inmundū ſpm̄ uidit.vide in ubi et in an̄
xp̄s.et in uitus.et in archangelus.Itē in ſuccuba
et in uoluntas et in pfeccio.et in intellectus.et
Angens tis.oms ge.i.conſtrīgens Cin ſeraph
ſollicitans.affciens.crucians.ab ango gis.Et
ab angens angenter adūbium.i.conſtringenter.
Anger geris.i.ſpatarius.dr̄ eniȝ ab ango gis.
eo q͛ angenter ſtricte ſpata teneat.Et h anger
.i. cruciator.et h anger.genus ſerpentis.q͛ an
guloſe et tortuoſe incedat.Xw.Anger angit gla
dios eſt ſerpens eſt cruciator.
Angina.ab ango gis.dr̄ h angina ne.tumor
faucium.uel inflacio gutturis vn̄ macer in libro
de uiribus herbaꝝ.ſubuenit angine melli in utro
q; iugiter.ſ hug.pap uero ſic dicit.angina.glan
dula morbus faucium tubera porcoꝝ.
Angiportus.portus componitur cū anguſtus
et dr̄ angiportus.tus tui.et h angiportū ti.i.an
guſta et ſtricta uia.ul̄ anguſtus et ſtrictus locus
Anglia glie.fe ge.quedā regio eſt.et dr̄ ab en
q͛ eſt in et ceos gr̄a q̄i intus gloſa.viḋ in brita

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Ango gis xi ctū.i.cōſtringere ſollicitare affice
re cruciare vm̄ actm̄ vn̄ uālia h̄ n̄ ſūt in freqūnti
uſu anctū nec anctus ꝑticipium Regū j c j Af
fligebat ꝗ eam emula eius et uehementer ange
bat Et ut dicit pſti.ango anxi ſeruauit n in ſu
pino.ago enim actū facit.

Angor angoris maſ.ge .i.anxietas ab ango

Anguilla dr ab anguis ꝓpter ſimilitudinem
quā habet cū angue Vnde h̄ et h̄ anguillaris et
h̄ anguillare ut anguillaris ebus et h̄ anguillari
um rij locus ubi anguille abundant Dicit̄ etiam
anguilla ſcutica qua pueri verberant̄ et eſt cibus
infirmus anguilla Juxta illud Caſeus anguilla
mortis cibus ille uel illa Et ut dicit baſil in ix.
omel exameron.Anguillas non aliter niſi ex ce
no naſci certiſſimū eſt.quaꝝ genus nec ouum
nec alter aliquis ꝑtus inſtaurat.ſ; ut diximus.
de limo gignendi ſortiuntur originem.

Anguillaris·In anguilla uide.

Anguinus na nū.pnl ꝓd.nomen poſſeſſiuū

Anguipes.anguis cōponitur ‹ab anguis dr.
cū pes et dr anguipes dis.omīs ge.i. hn̄s ang
uinos pedes.ſicut fuerunt gigantes.qui dicti
ſunt habuiſſe anguinos pedes.uel ꝗ aſtuti fuīt
ad modū ſerpentis ul ꝗ ſerpebant in terrenis
tm̄ in eis confidentes

Anguis.ab angulus li dr h̄ anguis uis eo ꝗ
angulosus et nūꝗ rectius incedat.et eſt ꝓpe ang
uis aquaꝝ.ſerpens terrarum.draco templorum.

Angularis.ab ango.gis.dr h̄ angulus.li.quia
a parietibus vndiq; angulat̄ et angitur.ul quia
duos parietes in unū cōiungat et angit. Vn̄ h̄
et h̄ angularis.et h̄ angulare quod habet duos
angulos.ul eſt in angulo.et anguloſus.ſa.ſum.
et angulatus.ta.tū.quod eſt angulare.Angulus
componit̄ cum bis.et fit biangulus.la.lū.duos
angulos hn̄s.vnde biangulatus.ta.tum.Itē cō
ponit̄ cū tris.et dr triangulus.la.lum.vn̄ trian
gulatus.ta.tum.Item componit̄ cū quatuor pē
ta.ſex.et dr quadrangulus.la.lum.vn̄ quadran
gulatus.ta.tū.et pentangulus.la lum.a pentha
quod eſt qn̄q;.vnde penthangulatus.ta.tum.et
ſexangulus.la.lum.vn̄ ſexangulatus.ta.tū.Et
poſſunt poni p̄dicta nomina ſubſtantiue.ut hic
biangulus.figura duoꝝ anguloꝝ.triangulus tri

Angulus.li maſculini ‹um.et ſic de ceteris.
gnīs penultima cor in angularis eſt.

Anguſtio.as.ab ango.gis.dr anguſtus.ta.tuꝫ
.i.ſtrictus.quod compat̄ anguſtior.iſſimus.vn̄
h̄ anguſtia.tie.i.anxietas.dolor.In plurali tam̄
accipit̄ ꝓ loco ſtricto.et anguſtio.as.ul p ſubtc
cōnem anguſto.tas.ūbum actm̄.i.ſtrictū facere
Cor.vj.Non anguſtiami in uobis.anguſtiamini
autē in uiſceribus ueſtris.ul ſm aliā lrām āguſ
tamini.et per compoſicōm coanguſtio.tis.Et ab
hijs omnibus ūbalia.Et ut dicit grec.Anguſtū
tempus dicatur ſed locus artus.

Anguſto.tas.taui.in anguſtio.as.exponitur.

Anhelo.las.penl prod aſpirat̄ ut uidet̄ uelle
po.ſ; anelus.la.lum non aſpirat̄ ſm hug.vide
in anelus ſup.multi tamen aſpirant anhelus

Anhetū.ti.cū.h.ſcribit̄.herba ortulana.odorife
ra in cibo ſumpta calefacit et ſtringit.ꝓhibet et
ſternutamentū naribus appoſita.ſm pap.Et ꝓd
pnl.vnde macer.A medicis calidū ſictū ꝗ refer

Anicius.cia.cium.i.inuictus vn̄ ‹tur anhetū

boecius dcūs eſt anicius qi inuictus.quia uido
uinci non potuit.et dr ab anicos.i.inuictus

Anicos.i.inuictus.et componit̄ ab a et nicos

Anicula.le.penultima cor ‹quod eſt uictus.
repta diminitm̄ id eſt parua anus.

Aniculoſus.ab anus ul anicula dr aniculoſus
ſa.ſum.i.anil ul ridiculoſus ad ſilitudinē anuū

Anil.ab anus dr h̄ et h̄ anilis et h̄ le pnl ꝓd
res anus ul ꝑtinens ad anū.Thymot j.c.iiij.In
eptas aut inanes fabulas deuita.ul ſm aliā litte
ram aniles fabulas.vnde aniliter adūbium.et h̄
anilitas.tatis.i.ſenectus.antiquitas.

Anima.me ſm quoſdā deriuat̄ ab alo.lis.eo
ꝗ nos alat.Alij dn̄t ꝗ componitur ab a ſine et
neme ſanguis.eo ꝗ ſit ſine ſanguine.Alij dicunt
animā eſſe p̄mitiū.Nos uero dicimus.ꝗ anima
deriuat̄ ab animos grece qd latine dr uentus.ꝗ
quidā putauerunt animā eſſe uentū.ꝗ ore tra
hentes uentū.uiuere uideamur.et ab anima hic
animus.mi.quedā uis anime.Et in ſubſtancia
idem eſt anima.animus.ſenſus.racio.et ſpūs in
effectu non.Nam anima dr quia viuificat et mē
bra uegitat.animus dū ſapit et volt.Vnde dicit
yſid.Anima ē uite.animus eſt conſilij et uigoris
ſenſus ē dum ſentit.mens eſt dū intelligit.ul re
colit.racio dum diſcernit.ſpūs ē dum ſpirat uel
contemplat̄.Et nota ꝗ quidā dn̄t ꝓbabiliter a
nimā p̄mi hominis in corpore fuiſſe creatā.Qd
quid autē de anima p̄mi hominis eſtimet̄.de ali
is certiſſime ſciendū.ꝗ in corpore creent̄.Crean
do enim infundit eas deus.et infundendo creat.
Anima ſm greḡ autē in moralibus ē immorta
lis.Quod ſic patet Tres quippe uitales ſpūs crea
uit omnipotens deus.vnū qui carne non tegit̄
Aliū qui carne tegit̄.ſ; cū carne non morit̄.Ter
ciū qui carne tegit̄ et cū carne morit̄.Spūs nā
ꝗ eſt qui cū carne non tegit̄ angeloꝝ.Spūs qui
carne tegit̄ ſ; cū carne non morit̄ hoim.Spūs
qui cū carne tegit̄.et cū carne morit̄ iumentoꝝ
oimq; animaliū.brutoꝝ.Homo itaq; ſic in medi
o creatus eſt.ut eſſet inferior angelo ſuperior iu
mento Ita habet cōmune cū ſummo aliquid.cō
mune cū infimo.Immortalitatē ſcꝫ ſpūs cū ange
lo.Mortalitatē ūo carnis cū iumento.quouſqꝫ
et ipſam mortalitatē carnis glā reſurreccōnis ab
ſorbeat.et inherendo ſpūi caro ſeruet̄ in ꝑpetuū.
quia et ipſe ſpiritus inherendo carni.ſeruat̄ in de
um.Que tamen caro nec in reprobis inter ſuppli
cia.ꝑfecte deficit.quia ſemꝑ deficiendo ſubſiſtit.
ut qui ſpū et carne peccauerūt ſemꝑ eſſencialiter
uiuentes.et carne.et ſpū ſine fine moriant̄.Aliā
eciā racōnem ponit greḡ in iiij.moral.exponēs
illud Job Stetit quidā cuius non agnoſcebā vul
tum hn̄ autē inquit dictum eſt ſtetit.Omnis qp
pe creatura.quia ex nichilo facta eſt et p ſemet
ipſam ad nichilum tendit.non ſtare habet ſ; de
fluere.Racionalis ūo creatura eoipſo ꝗ ad yma
ginem conditoris eſt condita ne ad nichilū tende
at figit̄ Ad hoc eciā facit quod dicit gregor.in
xviij.libro moral.g.ut beati inquit atq; eterni
ſimus.inetern ū ymitamur eternū.et magna eſt
nobis eternitas.ymitacō eternitatis.Itē ariſtotl
in ij.li.de anima dicit.Sed uidet̄ anime genus
alteꝝ eſſe.et hoc ſolum contingit ſepari.ſicut ꝑ
petuū a corruptibili.Itē ſic dicit bern h̄.Nichil ē
in rebus quod poſſit replere creaturam factam

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ad ymaginem dei niſi caritas deus qui ſolus ma
ior ē illa. Greg̃ eciam in xxvij moral'. dicit Ani
ma ad deū ſolum appetendū facta eſt. omne aūt
quod infra appetit minus ē iure ei non ſufficit
ꝙ deus non eſt. Et dñs in euangelio Joh. c. iiij.
Omnis qui biberit ex aqua hac ſiciet iterū. qui
autē biberit ex aqua quā ego dabo ei non ſiciet
ineternum. Et ſcias ꝙ ſm aug̃ Anima eſt quedā
ſubſtancia racōnis ꝑticeps regendo corpori accō
modata. Hec autē diffinicō dat' de anima ꝓut
eſt ſpūs. et ꝓut eſt anima. Eſt enim anima ſuba
regendo corpori accōmodata. ſʒ non eſt ſepabil'
ymmo cū corpore corrumpit' ſicut anima uegita
bilis. ſenſibilis. in plantis et brutis. et ideo nō ē
ſubſtancia quedā ꝑ ſe ſubſtans. ꝗ non manet ſi
ſepat'. Sed racōnalis anima ꝑ ſe ſubſtat. eciā ſine
corpore. ergo ſubſtancia quedā Et iterū ſubſtan
cia quedā totam et ꝑfectam et non aliūde poſſi
dens racōnem ut deus. et ideo non eſt racōnis ꝑ
ticeps. Sed totam capiens racionem. Sed ani
ma racionalis. non perfecte. nec a ſe. naturam
racōnalem eſt habens. et ideo eſt racōnis parti
ceps. Sed quia iterū eſt ſubſtancia quedā racōnis
ꝑticeps. ut angelus. Sed corpi uiuificando et ſen
ſificando nō eſt accommodata erit racōnal' ſuba
quedā racōnis ꝑticeps regendo corpi accommo
data. Et tangitur natura anime rōnalis duplex
Spūalitatis ꝓ ꝙ ē ſpūs. et ſic dr̄ ſubſtancia q̄dam
racōnis ꝑticeps. Item ymbilitatis. ſm quā dicit'
anima. Et diſtinguit' ab angelo. et ꝓpter hoc ad
dit' regendo corpi accommodata. Item attende.
ꝙ opinio eſt ariſtotil'. quem oēs quaſi moderni
ſequūtur. ꝙ anima unit' corpi ſicut forma mate
rie. vñ anima eſt ps humane nature. et non na
tura quedā ꝑ ſe. et ꝗ racō ꝑtis contrariat' racō
ni ꝑſone. Ideo anima ſepata non poteſt dici per
ſona. ꝗ q̄uis ſepata nō ſit ps actu. tñ habet na
turā ſiue racōnem ut ſit ps Magiſter tamen in
ſentencijs dicit. ꝙ eſt ꝑſona anima ſepata. ſʒ hec
opinio mō non tenet' Non autē uolo te igno
rare ꝙ q̄uis vnio anime ſepate ad carnem non
poſſit fieri niſi ꝑ ūtutem ſupnaturalem. tñ in ea
eſt natural' aptitudo ad hoc. Et ꝙ vnio non pt̄
compleri. niſi ꝑ ūtutē ſupnaturalem. eſt ex defcū
corpis. non defectu anime. uide eciā in racō. et in
tradux. et in ueniale. et in uoluntas. Quando aūt
anima racōnalis infundat' in corpore dicā in ex
traduce. Itē uide in homo. Itē in origineus. Itē
de ſciēcia et potēcia anime xpi. dicā in antixpc
Animaduſio. onis. fe. ge. i. pena. punicō. Et eſt
genus oīm penaꝝ. et dr̄ ab animaduto. tis. ſm
hug̃. Pap dicit. Animaduerſio. ulcio. ſentencia in
Animaduto. ūtis. a reū. et eciā conſideracio
nimaduti animaduſum. componit' ex anima ul'
animus et ūto. tis. et interponit' cauſa euphonie
d. ul' pt̄ componi ex animus et aduto. aduertis
et tūc non interponit'. d. ſʒ apocopat' animus. et
eſt animadūtere in animo ūtere. et conſiderare.
intelligere. cogitare. Et ponit' qñꝗ ꝓ punire. ꝗ
anteq̄ pena irroget'. ſm quātitatē. ul' qualitatē
peccati ūtit' qualitas ul' quātitas pene in animo
ul' ꝗ tunc ūtit iudex animū ad reū puniendum
ut ꝑpendat qua pena ſit puniendus. Vñ animad
Animal. ab anima dr̄ h' animal. alis uerſio
et ꝓducit penl' in gtō. ſicut alia neut' deſinencia
in al ſimilia. vnde h' et h' animal'. et h' le. Cor. ij
Animalis homo nō ꝑcipit ea que ſunt ſpūs dei
. i. carnalis. beſtial'. vñ h' animalitas. tatis. ꝓpetas
qua quis dr̄ animal. Et ut dicit pap. Animal cō
mune nomen eſt oīm animā hñcium dcm̄. ꝙ aī
met' ſpū et moueat'. Animalibus autē adā noīa
Animalis in animal exponitur. dedit
Animatus. ta. tū. ab animo. mas dr̄. et eſt ani
matus hñs animā. ul' cordatus. uoluntarius. Et
ut dicit pap. Animatū quidq̄d animā. i. uitā hʒ
dr̄. ſicut homo. bos. arbos. herba. et dr̄ animat9
q̄i animo acutus. Animoſus uero animo et uiri
Animequior. i. animo ul' animi bus plenus
equioris. animequs. i. paciens ſm pap. Baruch
iiij. Animequior eſto iheruſalem. Idem. Anime
Animo. as. are. animaꝫ quiores eſtote filij.
dare. ul' exhortare audacē facere. ab anima dr̄.
Et componit' exanimo. as. Inanimo. as.
Animoſus. ſa. ſum. ab animus dr̄. Et dr̄ aniō
ſus qñꝗ audax. ſupbus. qñꝗ fortis. et compat'
animoſior. iſſimus. vñ hec animoſitas. tatis. for
titudo ul' audacia. ſm hug̃. et ut dicit pap. Ani
matus q̄i animo acutus. Animoſus ūo. animo et
Animula. animule dr̄ par uiribus plenus.
ua anima. penultimam corripit.
Animus. ab anima dr̄ h' animus. mi. quedam
uis anime. et in ſuba idem eſt anima et animus
et ſenſus. et mens. et racō. et ſpūs. Sed in effcū
non. ut dixi in anima. et hoc intellige ſm q̄ſdā
Animus componit' cū equus et fit h' et h' equaī
mis. et h' equanime. vnde eq̄nimiter aduibiū. et
h' equanimitas. tatis. i. animi equitas. Et cū un9
et fit h' et h' vnanimis et h' vnanime. et h' vnaī
mitas. tatis. i. animi vnitas. Et cū magnus et fit
magnanimus. vñ magnanimiter aduibiū. et hec
magnanimitas. i. animi magnitudo. et cū ex. et
fit exanimis. i. territus. mortuus. Sed exanima
tus ꝓpe dr̄ ꝑterrefactus. vñ exanimiter. et exani
mitas. Et cū puſillus et fit puſillaīs vñ puſilla
nimiter. et hec puſillanimitas. tatis Et cū longus
et fit longanimis. vnde longanimiter. et h' lon
ganimitas. tatis. Et cuꝫ ſemis et fit ſemianimis
. i. ſemiuiuus. Et ſciendū. ꝙ ſupdicte ꝑtes licet ꝓ
ferant' ſm terciā declinacōneꝫ Inueniūtur tamē
et ſecūde. ut equanimus et ſemianimus. a. ū. Et
Anitas tatis fe. g. i. ſic de ceteris. et cor' mi
uetuſtas. ab anus uetula dr̄. et cor'. ni.
Anna grā dei interꝑtat'. ꝗ cum ꝑus eſſet ſteri
lis. poſtea fecūdata eſt dei gracia. De uiris anne
matris beate marie. et de filiabus ſuis habes in
Annalis. ab ānus h' et h' annal' Johannes.
et h' ānale. i. ānuus. Et h' ānalis. lis. i. liber in q̄
facta anni ſcribebant'. ſm hug̃. Et deſinit abl'tīs
in. i. Pap. uo dicit Annales libri. ānua continētes
acta. ānuales eoꝝ que nrā etas non nouit. Hiſ
Annaria. rie. femī gnīs toria que uidimus
. i. lex de anno facta. dr̄ ab annus.
Annicto. tas. cum palpebris annuere. ſicut faci
mus deſignantes aliquid cū palpebris. et compo
nit' ex ad et nicto. tas.
Anniculus. ab annus dr̄ annicuus. li dimi. i. ꝑ
uus annus. ſicut eſt annus lunaris. ul' adiectiue
anniculus. cula culū. i. vnius āni. vnde in exod
xij. Erit agnus ſine macula maſculus anniculus
Et in aurora dr̄ Maſculus anniculus qui foret
Anniūſariū in annalis eſt abſqꝫ nota
Annona. ne. ſeges vnius anni ab ānus dr̄. q̄ſi

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ānoua. eo q ſingul' annis renouat'. Vel ſm pap Annona alimonia anni copia tractū eſt a tempe quo romani ad cibos uocabantur.

Annoſus. ab ānus dr ānoſus. ſa. ſum. i. plenus ānis. Et compat'. ānoſior iſſimus. vñ h annoſi

Annotiuus tiua. tiuum et tas tatis antiquitas .i. vnius āni. ab ānus dr vñ Joſephus in vj. lib' ānaliū. Arietē cum agno ānotiuo in holocauſtū offerebant. Et cor' pnl'. cū deſinat in tiuus. et nō habet. t. in pmitiuo. ſicut homo homotiuus. ut oñdi in ſcda pte. ubi egi de deſinentib3 in iuus.

Annono. nas. ūbum actm. ex ad et nono. nas d. mutata in. n. et cor' pnl' uide in nono. as.

Annualis. ab ānus dr h et h ānual'. et hoc le .i. ānuus. et iñ ānualiter. adūbium. et h ānuale lis. ſubſtantiue. i dē quod āniūſariū. quod cōpōit' ab āno. et ūto. ſc3 dies p mortuis celebrata ſin gulis ānis. Et poteſt declinari ſubſtie. et eciā ad

Annuarius. ria et iectiue. vnde āniūſaria dies riū. i. ānuaria officia id eſt ſingulo4 ānorū. Et dr ab ānus. et Annuatim adūbiū. ſingul' ānis. ab

Annūcius. nucius componit' cum et ānus dr ad. et dr h annūcius. cij. h annūcia idem qd nū cius. ul' nūcia. et h annūciū qd annūciat'. Amb ſup egiſippū. Jrridebant pphetaɥ ānūcia. phas

Annuo. is. nui ānutū ex ad et oīe calcabāt. et nuo. et ē annuē aſſignare ul' aſſentire nutū ali cui facere. et eſt actm pro concedē. ħ in alijſ ſigni ficacōnibus ē neut' gnis. Et format' ſm ps. pte ritū a pma pſona pñtis. o. in. J. ut ānuo. annui et ſup a pterito J mutato in tū. ut annuo ānutū

Annus. ni. mas. ge. dr ab am qd ē circū. quia uoluit' qi in circulo. ul' ab anna dea anni. ul' pt componi ab am. quod eſt circū. et no. nas. quaſi circū nās. q in circulo uoluit'. Annus autē ſola ris ſic deſcribit'. Annus ē ſpaciū tempis quo ſol ab uno pūcto zodyaci exiens. ad idem reuertitur h autē facit in ccclxv diebus. et ſex horis. Ubi uero uidentes q maxima eſſet confuſio. ſi ānus noſter p horas terminaret'. ſc3 pmus inciperet ab ortu et terminaret' in meridie. Secūdus a me ridie et terminaret' in occaſum. Tercius. ab occa ſu et terminaret' in media nocte. Quartus a me dia nocte et terminaret' in ortu ſolis. Conſtitue runt. q ille ſex hore. abſq3 ulla computacione ponant' tribus annis donec in quarto anno face re ualeant vnū diem que dr biſextilis et dr biſex tilis. q kl'as marcij bis pnunciant'. ſm quoſda3. Vel melius dr biſextus ſm aſtronomicos. qſi ex biſſe momento4 collectus. Quod ſic pat' poteſt ſol in quolibet ſigno morat' xxx diebus. et. x. trientibus hora4. et xxx. biſſe momento4. Triēs eſt tercia ps rei biſſe continet duas tercias alicu ius tocius conſtantis ex tribus ptibus. Triginta ergo trientes hora4 faciūt decē horas. et trigin ta biſſe momento4. faciūt xx momenta. et ſunt duo pūcta. ħ multiplicatis duobus. pūctis duode cies. habemus ſex horas. ex biſſe momentorum collectas. et q ex iſtis ſex horis puenit ille dies pptrea dr biſextilis. uide eciā in quintilis.

Annuto. tas. taui. ex ad et nuto. tas. d. mutata in. n. et eſt annutare annuere ul' aſſignare. nutū alicui facere. vñ plautus Alij ānutat. alij annuti tat. aliū tenet aliū amat. Annutitare eſt cū oclo ānuere. ħ ānutare cū alio memb'. Et pducit nu.

Annuus. a. um. ab ānus dr .i. res āni. ul' ptinēs

Anolegiū. legij componit' ab ana ꝙ ad ānū. ſurſum. et legiū pulpitū. vñ anolegiū. q ibi ſup legit'. Jdem eſt et anologiū. a logos quod ē ſer mo. quia ibi ſup ſermocinamur. ſm hug. Papi. uo dicit Anologiū dr. q ſermo inde pdicetur

Anologia. gie. pnl' acuta. componit' ab ana qd eſt rectū et logos qd eſt ſermo. et dr h anologia gie. i. eql' locucō. regularis formacō ul' ſimiliū cō pacio ſiue pporcō. Colligit' autē octo modis cō pacō. ſiue pporcio anologie. ſc3. qualitate. cōpa cōne. gñe. numero. figura. caſu. ext'mitatib3 ſimi liū ſillaba4. et ſimilitudine tempm. vnde anole gicus. ca. cū. i. regulare. ſm hug. Pap eciā dicit. Anologia grece ſimiliū compacō. ſiue pporcō. Et

Annologium. ano et eſt. o. tercia lra in papia logij. in anolegium exponitur.

Anomalus. ſtoma ul' nomia componit' cum a ſine. et dr anomalus. la. lū. ſine lege. ul' anoma lus. qi anormalus. i. ſine regula. i. irregularis ſm hug. Pap. uo dicit Anomala extra regulā. nā a

Anomia. grece. latine in et ſine. et nomos. lex iquitas. i. ſine lege. ab a quod ē ſine. et noma ul

Anquina. ne. funis nauis. quo et nomia lex ad malū antempna religat'. Lucanus. At3 anqna regat ſtabilem fortiſſima curſu.

Anquiromagus. genus nauigij eſt. Et dr ſic. q celeritate ſui. ancoris et reliquis inſtrumētis. naui

Anſa. ſe. i. auris per cum uehendis ſit aptus quā uas ſubtollitur. ab ango. is. vnde et anſatū dr uas quod tales habet aures. Item anſa dicit' auris p quā cortina ul' ueſtis ſuſpendit'. gg'. f ij mor'. Sed ecce qōni qōnem iūgimus. et qſi dum anſam ſoluere nitimur nodum ligamus.

Anſer. ab anas. tis dr h anſer eris. quedā auis que dr occa wlgaliter pp̄ter ſimilitudinē. ul' q habet ſimiliter freqñciam natandi. vñ anſerinus na. nū. pnl' prod'. et ſunt calami. anſeris utiles ad ſcribendū. vñ quidā Anſer ouem uariat cui po tū uacca miniſtrat. et eſt pmiſcui gnis. anſer. vñ ſub vna uoce et vno articulo comphendit alia utruſq3 ſexus. ut albus anſer tam p mare. q̄ p femina. ut dixi ſup. in tercia pte. ubi determina ui de gñe nominis caplo de epycheno genere.

Anſula. le. pnl' cor' dimi. parua anſa.

Ante adūbium eſt. et ſignat locū et tempus. ħ antea ſolum tempus. vñ h et h anterior. et hoc

Antea adūbi et anterius Suplatm non habet. um tempis. ab ante. dicitur.

Antecenium. ante componit' cū cena. et dr h añ cenīū. nij. et h añcenia. nie. i. merenda. ſc3 cibus qui ante cenā ſumitur. Merenda autē quaſi vol gare eſt. ſic tamen dcā qi poſt meridiem cenda.

Antegradior. eris antegreſſus ſu3. i. anteire. ex ante et gdior. et retinet. a. in pñti ſui ſimplicis. ſicut et pregdior. dr eciā pgredior et añgredior

Antela. ab ante. et telon quod eſt longum cō ponit'. h antela. le. cingulum illud qd añ pectus eq tendit'. ſicut poſtela dr illud quod poſterius tendit' ſub cauda. ul' dr antela. qi ante ſellā. Et poſtela. qſi poſt ſellam. et ſm hoc poteſt dici ſic q ſit ornamentū equi ante et retro. ul' mantica que ante portat' ul' retro. Greg'. ſic dicit. Eſt ante la qd ē in pectore quadrupedantis. Dicat' poſte

Antelucanus. com et la quod eſt a poſteriori ponit' ab ante et lux. i. ſurgens ante diem. ul' lu cem. ul' componit' ab ante. et lucanus. qd ē ſplē.

tor matutinus. Inde antelucanus.ni.pnl' ꝓdcā
.i. eruptꝰ aurore ante lucē canens.qͥ albens.et
adiectiue antelucanus.na.nū.i.ante lucē ſurgēs
ſap.xj.Et tamꝗ̄ gutta roris āīlucani que deſcē
Anteluco.cas.diuatur ab aī (dit in terram
lucanus.uł' p̄t compom ab aī et lux lucis.et eſt
aīlucare.in nocte.uł' aī lucē ſurgere.ł' uigilare
Antenna.ne.corda capital' in naui.et dr̄ antē
na que dirigit uelū ſurſū.et dr̄ antēna quia aī
ſe habeat aquas.uł' dr̄ antēna ꝑtica ex q̄ uelum
dependet.qͥ aī amnem poſita.p̄terfluit eni eaꝫ
amnis. Vnde ouid triſtiū.Non tulit antēnas au
ra ſecūda meas.Et uidet' componi ab aī et am
nis.Pap.ſic dicit.Antēna lignū intrāſuerſo mali
poſitū.ꝑ qd̄ dependet uelū.dcā qͥ aī amnem
Antemurale.lis.ge.neu.i.defenſio aī murum
et componit' ex ante.et murale.Idem et h̄ ꝓmu
rale.qͥ ꝓ muro facta.ſicut uallum et foſſe.vnd̄
yſa.xxvj.Ponet' in ea murus et aīmurale.treñ
ij.Luxit antemurale.et murus ꝑiter diſſipatus
eſt.Et ꝓducit.ra.uide eciam in promurale.
Antepenultimus.ma.mū.q̄ eſt in ſecundo loco
ante penultimū.et cōponit' ab aī et pnl'timus
Antepes.antepedis.maſ.ge.ab ante et pes.et
ſunt antepedes.obſequia amicorū.uł' ipſi amici
Anterinus.na.nū.i.uicinus uł' (obſequentes
iuxta terminos poſitus.ab ante et terminus.
Anteritas.tatis.fe.ge.i.antiqtas.ab ante dr̄
Anteriū.ab ab ante dr̄ h̄ ãteriū.rij.i.ꝑliū.aī
urbem factū.quod aliter anteurbarium dicitur.
Antes.ab ante dr̄ hij antes.antiū.lapides et
macerie.q̄ claudūt vineas.eo q aī ſtant. Vnde
et antes dr̄r qn̄ꝗ extremi ordines vineaꝝ.quia
aī ſtent.Et uidet' eſſe compoſitū ab ante et ſto.
Anteſignanus.na.nū.i.ꝑmipilus.uexillifer.ab
aī et ſignū.uł' ſigna.addita nus.et ꝓducit pnl'
Anteſtor.Teſtor.aris.componit' cū anti quod
eſt contra et dr̄ anteſtor.aris.i.cont' teſtari.i.teſ
timoniū ꝑhibere.et eſt abſolutū.ut ſi dicat'.iſte
negat ſe hoc feciſſe.et ego anteſtor Si uo dicat'
anteſtor illum.idem eſt qd̄ illū teſtem contdico.
Vel componit' ab aī.et dr̄ anteſtor.anteſtaris.
.i.aī iudices ſtare ꝓ teſte.uł' ꝑmo teſtari.uł' aī
iudices teſtem ſtatuere.et eſt uerbum deponens
Et ſcribit' ubiꝗ ꝑ.te.et nō.ꝑ.ti.ſm̄ hug.Papi.
uo dicit.anteſtari ꝑmus teſtari.uł' aī iudicē ſta
Anti.i.contra (tuere.uł' teſte uti aī iudices
Antibachius.ab anti qd̄ eſt contra et bachius
dr̄ h̄ antibachius pes contrarius bachio.Cōſtat
enim ex duabus ꝑmis longis.et tercia breui.ut
natura.Bachius uo conſtat ex ꝑma breui.et du
abus ſequentibus longis.ut poete.Vo.Abbuiat
primā mediā producit et ꝑmā.Bachius eſt anti
Antibibliū.Biblus ꝓ lib' (bachius hoſtis ei
componit' cum anti qd̄ eſt contra.et dr̄ h̄ antibi
bliū.i.pignus ꝓ codice mutuato datū.qͥ contra
Antica.ce.dr̄ ab aī.et eſt an (biblum datū
tica hoſtiū anterius.ſicut poſtica poſterius.vnde
quidā.Fallit' anticā qui me non dixerit eſſe.ſed
qn̄ꝗ antica dr̄ ꝑs eccleſie.que dicit' tranſſemia.
Antixp̄us.i.contra (uenit ab anti ꝓ contra
xp̄m.ab anti qd̄ eſt contra.et xp̄us.Naſcet' aūt
ut dicit remigius antixp̄us in babilone.de tribu
dan.Et cū uenerit Iheroſolimā circūſcidens ſe di
cet iudeis.Ego ſum xp̄us uob ꝓmiſſus.tūc con
fluent ad eū omnes iudei.et reedificabūt tēplum

quod eſt deſtructū a romanis.ſedebit q ibi dn̄s
ſe eſſe deum.et interficiet enoch et heliam.ſicut
habet' apoc' xj.Erit autem antixp̄us baſtardus
ut dicit damaſcenus.Item erit in concupiſcentijs
feminaꝝ.et terrā diuidꝫ ꝗ̄tuito.ut dr̄ dan̄.xj.Iſt
tpe antixp̄i.aliq̄ uere miabilia fient ūtute demonū
ꝑmiſſiōe diua In ilł' tn̄ ad q̄ ūtus demonū ſe ex
tēdit dr̄r tn̄ ap'lo mēdacia.ex ꝑte finis.q ad de
cipiendū ſunt.Habebit tamen antixp̄us angelū
bonū cuſtodem.q lex cōmunis ꝓpter unum im
mutari non debꝫ.et in hoc eius pena iuſtior ap
parebit.quia bn̄ficia toti nature humane ꝓuiſa
ſibi non ſubtrahent'.nec tamen omnino fruſtra
erit eius cuſtodia.q et ſi ad bonū non conūtat'
a multis malis ceſſabit retractus ab angelo cuſ
tode.Nunc enim effecm̄ ad minus conſequit'.an
gelus.ꝑ cuſtodiam in quātūcumꝗ obſtinato.et
ut dicit remig̈.Antixp̄us ſimilabit ſe occiſum.et
poſt mortē reſurrexiſſe.Tanta quippe temeritas
erit in illo dampnato homine.ut ad deludendos
ꝑuuloꝝ animos.ymitacōne ueri capitis xp̄i.oc
ciſum ſe dicat.et reſurrexiſſe poſt mortē.Tandeꝫ
dn̄s uē interficiet eū ſpū orīſ ſui.ſiue enī dn̄ſ ihe
ſuſ interfecerit eū potentia uiſioniſ ſue ſiue intfe
cerit eū michael.ūtute dn̄i ihū occidet'.nō mich
ahel'.Occidet' autē ſicut doctores tradūt.q Iero
ſuꝑ dan̄.hoc dicit.In monte oliueti.in papilōe
et ſolio ſuo.in loco cōtra quem dn̄s aſcendit ad
celos.Et ſubdit remigius.Notandū.q non ſtaī
ueniet dn̄s ad iudiciū.ubi fuerit antixp̄us inter
fectus.ſꝫ ſicut in li.dan̄.c.xij.Intelligimus.poſt
mortē illius concedent' electis ad penitēdū dies
xlv.Quantulumcūꝗ uo ſpaciū temꝑis.uſqueq̄
dn̄s ueniet penitus ignorat'.Sed p̄t queri an fi
lius dei ſciat diem iudicij ſiue fineꝫ mūdi.et uid
ē q n̄.q dr̄ math xxiiij.De die aū illa et hora
nemo ſcit.neꝗ angeli celoꝝ.niſi pater ſolus.Itē
marc xiij.De die autē illa.et hora.nemo ſcit.ne
ꝗ āgli in celo neꝗ filius n̄ p̄r Ad hoc dico q fi
lius dei ſcit dieꝫ illā.q omnia ſcit que pater.q
vna ē eſſencia filij et patris.et vna potencia.et
eadem ſciencia.dr̄ tamen neſcire nob.q non fa
cit nos ſcire.Vnde dicit gloſa neſcit filius adopti
uus.Item neſcit corpus filij in terra poſitū.quod
eſt eccleſia.Vel dic q filius neſcit a ſe.nec eciam
ſpūs ſanctus aſe ſcit.q non ē a ſe.ſꝫ pater ſolus
ſcit a ſe.et ꝑ ſe.q a nullo eſt.ſꝫ filius eſt a patre
ꝑ gn̄acōnem.et ſpūs ſcūs a patre et filio ꝑ com
munem aſpiracōnem.vn̄ dicit hylarius.in glo.
math.xxiiij.Filius et ſpūs ſanctus.q non ſunt
a ſe.de die illa neſciūt a ſe.Pater autē qui a ſe ē
ſcit a ſe.Sciunt ergo filius et ſpūs ſanctus per
ſe.ſꝫ neſciūt a ſe.q nec a ſe ſunt.Pater autē ſcit
de die illa a ſe.et ꝑ ſe (Sed querit' An criſtus
inꝗ̄tum homo hoc ſciat.Dico q aīa xp̄i h̄ ſcit
ſꝫ dr̄ neſcire.q corpus eius eccleſia neſcit.Nō enī
expedit nobis illam diem ſcire.ut ſm̄ glo.Iero.
ſemꝑ incerti de aduentu iudicis.ſic cottidie uiua
mus quaſi alia die.uł' in illa die.iudicandi.Et.
ita ut ſemꝑ ſollicti ſimus.Vnde aug̈.Latet ultīa
dies ut obſeruent' omnes.Item glo.ſuꝑ illud ac
tuū j.Non ē ueſtrū ſcire tempa uł' momēta.et ce
tera.Non eſt inquit hominū diem iudicij noſſe.
ut qͥ iudiciū expectent.Non ait.Non erit.ſꝫ nō
eſt ueſtrum ſcire..notans eos ad huc eſſe infir
mos.et ideo ad ſecreta non eſſe ydoneos.Patet

ergo.ꝙ eccleſia militans neſcit diem iudicij. De eccleſia autē triūphanti pt̄ queri an ſciat. de hoc dicit glo. math. xxiiij. De die autē illa et hora nemo ſcit. neq̧ angeli celoꝝ niſi pater ſolus. In quibuſdam inquit codicibus. addit̄. neq̧ filius. q̄ quidem omnia ſcit cū patre. ſ; non facit hoīes ſcire. neq̧ electi angeli queq̧ ſcire faciūt. uł nulli ſanctoꝝ angeloꝝ conceſſit deus noticiā huius diei. neq̧ filio ſc; adoptiuo. neq̧ ulli ſanctoꝝ hoīm uide in etas ¶ Hic eciā nota diligenter. ꝙ anīa xp̄i. ꝗ pfectiſſime inter creaturas ūbum intuet̄ ad terminos huius cognicōnis ꝑuenit. quia ſcit omnia que ſunt uł erunt. uł fuerunt. non ſolum facta. ſ; cogitata uł dcā. Et ꝗ compheendit quali bet eſſenciam creatā. ideo ſcit omnia que ſunt in potencia ſeminali. creature cuiuſcumq̧ eo mō q̄ deus ſcit omnia. que ſunt in potencia ſua. Sic ḡ anima xp̄i. uidet in uerbo omnia que ūbū uidit ſciencia uiſionis. nec tamē adequat̄ ſciencia aīe xp̄i ad ūbi ſcienciā. ꝗ anima xp̄i non poteſt ita limpide uidere q̄ uidet in ūbo. ſicut ipſum ūbum ꝗ non habet tantā ūtutē in intelligendo. Itē ꝗ eſſencia diuina que eſt exemplar reꝝ. in quo res uident̄. eſt magis coniūcta ſibi. q̄ȝ alicui creature que eſt ei idem ſm̄ rem. Alij autē ſancti a xp̄o q̄uis deū uideant. ꝑ eſſenciā. non tamen uident omnia que deus uidet. eo ꝙ eſſenciā diuinā nō compheendūt. Non enim eſt neceſſe ꝙ ſciens cāȝ ſciat oīs eius effectus. niſi cauſam compheēdat qđ nō competit intellectui creato. Et ideo vnuſ quiſq̧ uidenciū deum ꝑ eſſenciā. tanto plura in eius eſſencia conſpicit. q̄to clarius diuinā eſſenciam intuet̄. Et inde ē ꝙ poteſt vnus alium inſtruē. et ſic ſcientia angeloꝝ et animaꝝ ſanctaꝝ poteſt augeri. uſq̧ ad diem iudicij. ſicut et alia. que. ad p̄miū accidentale ꝑtinēt. Sed ulterius nō ꝓficiet. ꝗ tunc erit ultimus ſtatus reꝝ. et in illo ſtatu poſſibile ē. ꝙ oīs omnia cōgnoſcant que deus ſciencia uiſionis nouit. lic; autē anima xp̄i omnia ſciat. nō tamen omnia poteſt. ꝗ cōmunicare non poteſt quod eſt potencie infinite. Nam ſicut anime xp̄i non potuit cōmunicari ut habere infinitatē eſſencie. Ita nec omnipotencia ſibi cōmunicari potuit. nec alicui creature cōmunicari poteſt. Credo tamen ꝙ omnis potencia q̄ alicui creature cōmunicari poteſt. ſibi cōmunicata fuit multo abundancius. ut ſc; materia elementaris magis obediret ſibi ad nutū. q̄ȝ actiuis qualitatib;. ut eciā celeſti ūtuti. Et ꝗ magis potuiſſ; celū mouere q̄ȝ aliquis angelus. ſi eīn angeli mouent orbes de grā dei. et ūtute hoc faciūt dicā ī ūtus ¶ Et uide aug̃. in ix. li. de ci. dei ubi dicit. qđdā notabile ūbum non obliuioni mandandū. In eoꝝ inquit ſane qui tūc futuri ſunt ſanctoꝝ atq̧ fideliū compacōne quid nos ſumus. Q̄nquidem ad illos ꝓbandos tātus ſoluetur inimicus. cū quo nos ligato tantis piculꝭ dimicamus. Quō autem antixp̄us feliciter ꝯdiatur. ſ; nō bn̄. dicā in leo Item de ſignis antixp̄i dicam in miraculum.

Anticipo. pas. ab ante et capio. pis. componit̄ anticapio. pis. et anticipo. as. pnł coř. in eođ ſenſu. ſc; p̄occupare. preuenire. p̄mo capere.

Antidicomarite quidā heretici dicti ſunt. quia marie ūgini contradic̄t. et componit̄ ab anti. et dico. et maria

Antidotū. ti. neutri gn̄is. uenenū qđ datur contra uitā. uł illud. qđ dat̄ contra uenenū. ab anti qđ ē contrā et datū. Pap ūo dicit. Antidotū ḡce dr̄ ex contrario datū. Contraria enim contrarijs curant̄. vn̄ ꝓ medicina ponitur et coř pnł. Vn̄ vindocinenſ. Eſt ancilla dei ſimplex elemoſina mortis. Antidotū uenie porta ſalutis iter. vn̄ hic antidotarius. rij. liber quidā cō

Antifraſis. ſis. fe. ge. contra uicia compoſitus. penł coř controūſia. contrarietas. De hoc require in quarta pte tractatu de tropis. Vtꝝ autē antifraſis faciat deuiacōnem. dixi in tercia parte ubi egi de ſpēbus noīm.

Antigonus. ni. penł b. coř. Vnde in aurora dr̄. Maior allexander antigonus ꝗ minor

Antigrphus. g̃phus. i. ſcriptor. componit̄ cū anti qđ eſt contra. et dr̄ h̄ antig̃phus. phi. i. cancellarius. qui et archig̃phus dr̄ ꝗ reſcribit lr̄is miſſis ad dn̄m ſuū. Vnde h̄ antig̃phia. phie. et h̄ archig̃phia. phie eius digtas. ſc; cancellaria. et coř pnł. antig̃phus. ſ; antigraphia acuit pnł.

Antilibanus. ni. pnł coř eo ꝗ ſit ꝓ libani. uł ſup libanū. que occidentalem ptē conſpicit. q̄i contra libanū. Et componit̄ ab anti et libanus libani pro monte quodam.

Antiloquus. qua. quū. qui p̄mo loquit̄. ab anī et loquor. et coř. lo. Vn̄ h̄ antiloquiū. quij. p̄ma locucō

Antimetabola. le. pnł. coř. uł h̄ antimetabole. les. grece. et tūc acuit̄ in fine. De hoc dixi in quarta pte. ubi egi de colorib; rethoricis

Antiochia. e. dr̄ ab antiocho. patre ſelenti. qui eam edificauit. a quo eciā et ſelencia alia ciuitas dcā eſt. Vel dr̄ ſic. ab anti. et otis qđ eſt uelox. ꝗ circa uelox. i. occeanū eſt poſita. vn̄ antiochenus. na. nū. patriū

Antipaſtus dr̄ pes. quia fit ex contrarijs ſillꝭis. ſc; ex bꝛi et lōga. ut amauere. et dr̄ ſic. ab anti qđ eſt contra. et paſtus qđ eſt ſpaciū. quia contrarijs ſpacijs conſtet.

Antipater. tris. coř pnł. vnde in aurora dr̄ virꝑbus antipater idumeus cōſulit illi

Antipentimemeris. ris. pnł coř componit̄ ab anti quod eſt contra. et pentimemeris. et eſt antipentimemeris quedā ſpecies ceſure. ꝑ quā uocalꝭ naturaliter correpta ꝓducit̄ in p̄ncipio ſecūdi pedis. Et dr̄ ſic. ꝗ cū pentimemeris ſit in p̄ncipio tercij pedis. h̄ eſt in principio ſecundi. ut in hoc ūſu. Mors ecce non tardat et ideo labit̄ hora

Antiphona. ne. i. contra pſalmū ſonans. uł ꝗ ꝑs illius canit̄ ab una pte. chori. alia ab altera. et dr̄ ab anti. quod eſt contra. et phonos qđ eſt ſonus. ¶ Et ſcribitur per. ph. et. o. in penultima ſillaba non per. a. ¶ Poteſt eciam ſcribi. per. f. et coř pnł. Pap uero dicit. Antiphona grece uox reciproca duobus choris alternatim pſallentib;.

Antiphofora. re. pnł coř. uide in quarta parte ubi agit̄ de coloribus rethoricis.

Antipos antipodis ꝑplus ſubterraneus. contra nos hn̄s pedes. ut putant q̄dam. ab anti qđ eſt contra et pos. quod eſt pes. Vel ab anti. et pes dis. Pap uero dicit. Antipodes pnł coř. dicti. ꝙ contrarij noſtris ueſtigijs putent̄. Item antipedes genus monſtri in libia. plantas ūſas habēt poſt crura. et octonos digitos in plantis.

Antiproſis. ſis. pnł coř. quedā figura allotheca ſub qua continet̄ antiteſis. uide ſup̄ in quarta ꝑte. in caplo. de allotheca. ſm̄ p̄ſcianum.

Antiquarius. Ab antiquus. dr̄ h̄ antiq̄rius. rij. qui antiqua habet in memoria. uł ſcribit. et differt a librario. ꝗ librarius dr̄ qui noua et uetera

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ſcribit. Antiquarius. qui ſolum ueteri. Antiq̃rius
eciam dr̃ ſenex. antiquus.
Antiquitus. aduͣbiū pn̄l cor̄. ab antiquus dr̃
Antiquus qua. quū. dr̃ ab ante. et eſt antiquus
ſolo euo. uetus ānis. Et compar̃. antiquior iſſi
mus. vnde hec antiquitas. tatis. i. eui longitudo. et
antiquo. quas. i. antiquū aliqđ facere. uł delere.
ſm hug. Pap uero dicit. Antiquare. i. euacuare.
uł aliqđ in p̄ſtinū ſtatū reuocare. Heb. viij. Qđ
autē antiquatr̃ et ſeneſcit ꝓpe interitū eſt
Antiſima. ſima. i. curuū. componitr̃ cū anti. et dr̃
hec antiſima indecł. tał figura ſic facta (q̃i ſima
contra ſima. i. curuū contr̃ curuū. Hec nota poni
tur ad illos u̇ſus. quoꝝ ordo ꝑmutandus ē. hec
eadē nota (cum pūcto ponitr̃. in hijs locis ubi
in eodem ſenſu. duplices u̇ſus ſunt. et dubitatur
Antiſimicus. ca. (quis pocius eligendus ſit.
cū. i. urbanus. non amarus. non iracūdus. Et dr̃
Antiſmos quidam (ab antiſmos. et cor̄ mi.
tropus eſt. de quo dixi ſup̄ in quarta pte. in tc̄
Antiſtes antiſtitis cōis gn̄is (tatu de tropis.
. i. ſacerdos. q̃i ſtans ꝓ populo. qꝫ ante ſtat et o
Antiſticiū. ab antiſtes (rat ꝓ plebe. et cor̄. ſti
dr̃ hoc antiſticiū. cij. i. ſacerdociū uł dominiū. qđ et
hec antiſticia. antiſticie dicitur.
Antiſta. te. i. ſacerdotiſſa. ab antiſtes dicitur
Antiſto. tas. ab antiſtes dr̃ antiſtito. tas. uł an
tiſto. tas. i. excellere preſtare precellere.
Antiſtropha. phe. i. contra conu̇ſionem ſimpli
cem. et eſt antiſtropha qn̄ finito u̇ſu reincipitur
ipſum reſponſoriū. uł eius medietas. ab anti. et
ſtropha. De hoc uide in ſtrophus. ita wlt hugucō
Pap n̄o dicit. Antiſtropha reciproca conu̇ſio. qn̄
totū reſponſoriū conu̇titr̃. Et corripit ſtro.
Antiteſis eſt quedā ſpecies metaplaſmi. de qua
dixi ſup̄ in quarta pte in. c. de metaplaſmo. vel
ſm hug. Antiteſis eſt contraria poſicō. ut in du
obus ꝑmis u̇ſibus boecij. ſꝫ aſſignatr̃ ibi a q̃buſ
Antiteca. ce. qđdam ſcema (dam antitheca.
e. de quo dixi ſup̄. in quarta pte de ſcemate.
Antitheton quedā figura ē de qua in quarta p
Anthonomaſia e (te dixi tractatu de ſcemate
quidā tropus eſt. et acuit pn̄l. de qua ſup̄ in q̃rta
parte dictū eſt. in tractatu de tropis.
Antractis. lapis p̄cioſus. ſic dc̄us. qꝫ ipſe ſit ig
nei coloris. ut carbunculus. qui antrax dr̃. ſꝫ cali
da uena precinctus. Cuius ꝓpꝛium eſt. qꝫ iactatus
igni. uelut inter mortuos. extinguitr̃. at contr̃. aq̃s
ꝑfuſus exardeſcit (ntrax carbunculus uł calcu
Antropofagi. gens aſperrima q̃ (lus. i. lapis
humanis carnibus ueſcitr̃. et ſunt ſub regione ſi
thie. et componitr̃ ab antropos. qđ eſt homo et
fagin quod eſt comedere. Et corripit. fa.
Antropomorphite. heretici ſic dicti. qꝫ in ſim
plicitate ruſtica deū humana memb̄r credūt hr̄e
ab antropos homo et morphe. qđ eſt formacio
Antropos. i. homo ab (et theos qđ eſt deus
ana quod ē ſurſum. et tropos conu̇ſio. q̃i ſurſum
conu̇ſus et erectus. ut ſuū creatorem aſpiciat. cū
alia animalia. ꝓna ſpectent terram. vn̄ apł. nos
admonens dixit. Que ſurſū ſunt q̃rite. ubi xp̄us
eſt in dextera dei ſedens. que ſurſum ſunt ſapite
non que ſup̄ terram. Pap dicit ſic. Antropos. i.
Antropoſpatos humana paſſio (ſurſum u̇ſus
qn̄ qđ ē hominis attribuitr̃ deo. vide ſup̄ in q̃rta
pte in tractatu de coloribus rethoricis.

Antrum. tri grecū eſt. latine ſpecu dr̃. uł antrū
q̃i atra. i. obſcura loca. ſm pap. vn̄ in hympno
Johannis baptiſte. Antra deſerti teneris ſub ānis
ciuiū turmas fugiens petiſti.
Anubis. nubes componitr̃ cum a qđ ē ſine. et
dr̃ anubis. i. mercurius. q̃i ſine nube. Eſt enī de
us ſermonis. qꝫ omnia reuelat. et idem dr̃ cinoce
phalus. a cinos canis. et cephas caput. qꝫ cū cā
no capite depingitr̃. apud egipcios ꝓpter ſagacita
tem. Eſt enim canis ał ualde ſagax. et prođ nu.
ſicut nubes. vn̄ u̇gił. Omnigenū qꝫ deū monſtra
Anularis. ab anꝰ (et latrator anubis. ſm hug.
dr̃ hic et hec anularis. et hoc anulare. qđ ptinet ad a
nulū. et hec anularis. ris. ſubſtantiue ſecūdus digi
tus a mīmo. qꝫ ibi freq̄nter ponitr̃ anulus. et ꝓ
ducit pn̄ł. et ſcribitr̃ p ſimplex. i. formatr̃ enim a
gtō anuli. i. in. a. et addita. ris.
Anularius. ab anulus dr̃ hic anularius. rij. q̃ fa
cit anulos. et hoc anulariū. rij locus ubi fiūt anuli
Anulus. ab anus pro culo dr̃ hic anulus. li. pro
rotunditate uł dr̃ anulus ab anno p diminucio
nē. q̃i ānulus. i. circulus. qꝫ in ſe redeat ut annus
vn̄ anulatus. i. anulū habens. Quidā tamen di
cūt. qꝫ anulus nō uenit ab anus. ꝓpter cām ꝑdic
tam. ſꝫ ob aliam. fuit enim conſuetudo olim qꝫ
ſi aliquis eſſet homicida uł adulter deferret ſimi
am in collo. os ſuū ad ſimie culum tenens. Sed
qꝫ hoc erat nimis opprobioſum ideo fecerūt tor
quem rotundū quem in dedecus deferebant. in di
gnis. et tūc nobiles ceperunt illum facere aureū
uł argenteū. qđ magis uidebatr̃ honori q̃ dede
cori et ex eo tpe conſuetudo inoleuit. ut nobiles
deferent anulos. et ideo dūt quidam. qꝫ anulus
dictus eſt ab ano ſimie. Alij dicūt. qꝫ ꝓtheus fer
tur circūdediſſe ferreū circulū. digito lapide indu
ſo. qua conſuetudine homines uſi anulos habe
re ceperunt et poſt gens cepit geſtare eos in q̃r
to a pollice. digito. qꝫ in eo uena eſt. que uſqꝫ ad
cor ptingit. quā notandā et ornandā aliquo in
Anus. ab ānus. ni. (ſigni ueteres putauere.
dr̃ hec anus. us. ui. ꝓ uetula. i. multos hn̄s annos
uł ab a qđ ē ſine. et nus qđ eſt ſenſus. q̃i ſine ſen
ſu et cor̄ ꝑmā. vn̄ quidā. Paphile tolle manus
iam qꝫ redibit anus. Dicimus eciā hic anus. ni ſe
cūde decł. ꝓ culo ſimiliter ab āno ꝓpter circulacō
nem. vn̄ in ꝑmo reg. c. vi. Poſuerunt ſup̄ plauſ
trum capſellā. ad ſimilitudinē anoꝝ. et ꝓducit
ꝑmam. Vn̄ in aurora dr̃. Ex auro uero faciunt
anos totidem qꝫ. xv. forma ſeniꝫ anus pꝰ quedā
corpis anus. uł dr̃ anus anī q̃i inanis et uacuus
Anutergiū dicitr̃ illud (ſm pap. et ē maſ. ge
vn̄ anus. i. culus tergitr̃. et cōponitr̃ ab anus et
Anxioma in axioma eſt (tergens
Anxius. ab ango. gis. dr̃ anxius. a. um. Et cō
par̃. anxior iſſimus. et hec anxietas. tatis. et anx
ior. aris deponens. vnde u̇balia. anxiator. anxia
trix. anxiacō. anxiatus. vn̄ anxiatim. anxie.
Aoraſia. debet dici. quidā tamen dūt. aoriſia
quidā auriſia. Aug. autē in li. de ci. dei. aora
ſia. et iſta uerior eſt lrā. vnde dn̄dum eſt ſodomi
tas pcuſſos aoraſia. xv. Dicit ora grecus ubi dic
oro latinus. Hinc orais gr̄ce qđ uiſio dico latine
A quo compoſitū noſcas aoraſia gr̄cum. Sꝫ uis
fit metro quociens aoraſia pono. uide infra in
Apage. recede. uade. Apagete. recedi (auriſia
te. uadite. uł ſtate in pace. et uidentr̃ eſſe aduͣbia

melius q̃ uba. niſi q̃ uident̃ diſcretõnẽ habere
nĩoꝝ. q̃ apageſis. et apage ĩferunt̃ ad vnũ. apa
gete ad plures. Sed forte hoc nõ contingit ex ui
aduꝰbij. ſed ex ui uborum quam habent in ſe
Apageſis. ſta in pace. uł hẽas pacem. aduꝰbiũ
comicũ. Terẽ. Obſecro mi hõ apageſis. ſ̃ hug.
Pap̃ uõ dicit. Apageſis. recede. ſis ſanus. ſis paci
Apacia. cie. grece latine impaſſi ficus. i. tace.
bilitas. ab a ſine. et pace quod eſt paſſio.
Apella. iudeus. q̃ſi ſine pelle. Aurora in exodo.
Extinguit deum factus apella puer.
Apenninus dc̃s eſt q̃i alpes acute. pennĩ enĩ
acutũ antiqui uocabant. uł apenninus q̃ſi alpes
peni. i. anibalis p̃ quas anibal dux uiã fecit duꝫ
Aper. apri. maſ. romã peteret. et prod̃ pnł
ge d̃r ab aperiendo. eo q̃ feriendo apit. uł d̃r ap
q̃i afer a feritate conũſa f. in. p. vñ h̃ apcularius
effractor domus. Et ẽ dr̃ã inter aprum uerrẽ
nefrendũ. Aper nam q̃ d̃r porcus ſiluestris. ũres
domeſticus hñs teſticulos. Nefrendus d̃r domeſti
cus carens teſticul̃. Et cor̃ p̃mã ap. Vñ ouid̃ de
remed̃. A cane non magno ſepe tenetur aper
Aperculus. li. diminitiũ p̃uus aper.
Aperio. ris. rui. aptum. componit̃ ex ad. et pio
vñ aptus. ta. tũ. Et compat̃. aptior aptiſſimus
vñ apte. cius. iſſime. aduꝰbiũ. Aperio compõit̃
cũ ad et d̃r adaperio. ris. rui. tũ. i. ualde apire. ſ̃
hug. vnde wlt q̃ aperio componat̃ ex a uł ad
Magiſter autẽ bene wlt. q̃ componat̃ ex ad et
pario. et abicit̃. d. ſicut in opio et opior. b. abici
tur. et cor̃ p̃mã apio. Vñ in aurora d̃r. Job fau
ces aperit ſ̃ non tamen abſq̃ medela. et iſtud te
neas. Et hoc wlt p̃ſcianus qui in. x. lib̃. dicit. de
p̃teritis quarte cõiugacõnis. Apio facit apui. qd̃
uidet̃ a pio eſſe compoſitũ. quod uetuſtiſſimi ñ
ſolum ſ̃m terciã. ſ̃ eciam ſ̃m quartã declinacõeꝫ
cõiugabant. Igit̃ ex eo compoſita. ſi p̃ncipalem
ſillam puram nec ex integ̃ p̃põne habuerũt. io
in ui cõſtitunt. in p̃terito. ut apio aperui. operio
operui. wlt g̃ p̃s. q̃ aperio et opio non compo
nant̃ ex p̃põne integ̃. et ſic apio ex ad et et pio
componit̃. abiecta. d. et opio. ex ob et pario. et
abicit̃. b. et formãt p̃teritũ a p̃ſ. o. in ui. Sed cõ
perio et repio ex integ̃ p̃poſicõne componuntur
nec hñt p̃ncipalem. i. p̃mã ſillam puram. i. ſine
conſonante uocalem. et ideo p̃teritũ faciũt in ri.
Apes. pis. ſic dicta. q̃ naſcat̃ ſine pedibus. ab
a et pes pedis. uł apes ab alligando ſe pedibus
vñ h̃ apecula. le. dimi. Item in nt̃o hic apis d̃r.
Eccl̃. xj. Breuis in uolatilibus ẽ apis vnde h̃ api
cula dimi. Inuenit̃ eciã h̃ apis. p̃ rege grecoꝝ. q̃
in egipto mortuus fuit. et p̃ deo habitus. et ĩ ar
cha poſitus. Item h̃ apis dicebat̃. thaurus qui
de nilo ſolebat exire. et geſticulacõne ſui corpis
p̃dicere futura ſolebat. Item apis deus apũ. Et
nota apes naſcunt̃ de putridis carnibus boũ ſic
ſcabrões. et ſcarabei de carnibus equorũ. fuci de
Apex. cis maſ. ge. i. mulis. ueſpe de aſinis
ſummitas. qd̃ enim in ſummo eſt. a pedibus re
motũ eſt. et apex q̃nq̃ lrã d̃r. et p̃pe apices dicũr
hẽ ille que in frontiſpicijs muroꝝ dici ſcribunt̃
Sed quelibet lrã q̃nq̃ d̃r apex. vnde in matheo
vnus apex non p̃teribit a lege donec omnia fiãt
et in p̃ncipijs libꝝ. et in titul̃ legũ. et apex liga
men. Et apex d̃r pileus. ſubtil̃. quo gentiles ſac̃
dotes utebant̃. Et apex ſummitas galee ſcꝫ conus

ſup̃ quem criſte ponunt̃. et inde h̃ apiculus. li di
qd̃ et p̃ ligamine. quo filateria dependent. et pro
filis accipit̃. Et inde tũc apicio. cis. ſ̃m hug. Pap̃
uõ ſic dicit. Apex icis dc̃s q̃ longe ſit a pedibꝫ
. i. ſumma p̃s ũticis. uł celi. uł galee. uł montis
uł hẽ. i. ũgula uł hõr. uł diſtinccionis nota
Apiago. d̃r ab ape apiago. ginis. h̃ba cuius a
pes flores libenter colligunt. et maxime appetũt
Apiariũ. rij. ab ape h̃ apiariũ. rij. locus ubi a
pes mellificant. quod et h̃ apiſoriũ. et h̃ apiſteri
Apiaſter. ab apis d̃r h̃ apiaſter um dicitur
ſtri. apuꝫ magiſter. uł d̃r ab ape. ſicut catulaſter
a catulo. et h̃ apiaſtra. auis q̃ libenter comedit
apes. et ẽ uiridis coloris. que et merops d̃r.
Apicio. cis. cere. i. ligare. ũbum actiũ. et d̃r ab
Apicioſus. ſa. ſum apex. icis. uł apiculus. li
. i. caluus. cuius capitis ſummitas apparet. et d̃r
Apicitus. apicita. apicitum. i. ab apex. cis.
ligatus. ab apicio dicitur.
Apicula. Inuenit̃ h̃ apes. uł apis. ab apes dñ
dit h̃ diminitiũ apecula. le. ab apis uõ deſcendit
h̃ apicula. le. p̃ua apis. ſ̃m hug. ut ſup̃ habes h̃
eciã ex ũbis p̃s habet̃. vnde ipſe dicit in vj. Mo
tiõum. q̃ a pede uł a ſedendo compoſita. p̃ dis.
non p̃ tis efferunt gtĩ. Et a pede quedam com
poſita ſeruant. e. A ſedendo uero mutant e. in. i.
ut bipes. bipedis. deſes deſidis. excipit̃ hec apes
huius apis. q̃ hoc ſolum a pede compoſitũ. ut
quibuſdã uidet̃ e. longum ſeruauit. nec ulla cre
uit ſilla in gtõ. Ouid̃ tñ ntĩ h̃ apis p̃tulit. in
xvj metham. Non apis intulit hos ſedula flores
Quod eciã dimi. oñdit apicula. quõ fidicula do
cet p̃miũ ſui ntĩ fidis nõ fides eſſe. In tercõ uõ
lib̃ dicit idem p̃s. in es p̃ductam deſinencia femi
nina tercie decli. uł q̃nte. abiecta. s aſſumũt cula
et faciũt diminitiua. et ſeruant. e. p̃ductã ut wl
pes wlpecula. Excipit̃ merces cuius is gñ ĩ ula
conũſa facit dimi mercedula. et apes cuius dimi p̃
e longa ĩ habuit. apicula Hijs uiſis. uidet̃ dicẽ
dũ. q̃ ab apes dñdit apecula. et ab apis apicula
ſic dicit hug̃. et p̃s innuit. Tamẽ ſcias. q̃ ap̃ mo
dernos apes p̃. e. ẽ in uſu frequenti. in nt̃o. et api
cula dimi. tamen et apis in nt̃o inuenit̃. et eciã
apecula p̃ e dimi. ſ̃ tunc apecula regularit̃ deſcẽ
dit ab apes. et apicula ab hoc nt̃o apis.
Apiculus. li. dimi. p̃uus apex. uide in apex.
Apifera funes qui cornibus antẽne dextera ſi
niſtra q̃ tendunt̃ retroũſa ab a et pes dis. et fe
ro. q̃ longe a pede mali. uł ueli ferunt cornua.
et extendũt cornua ueli. et corripit. fe.
Apiforum. ri. neu. ge. pnł cor̃. nomen eſt opidi
Apis. in apes ẽ. et p̃d̃ p̃mã apis p̃ d̃o egipci
Apiſcor. ceris. uerbum deponens. i. orum.
acquirere. ab ape dicitur.
Apiũ. pij. h̃ba qua ſolebant coronari apices.
. i. capita hominũ. et d̃r ab apex. cis. ſ̃m hugic̃.
Vel ſ̃m pap. Apiũ genus herbe dcĩ q̃ eo api
ces. i. capita antiquoꝝ triũphanciũ uł poetarum
coronabant̃. Quo internoꝝ uiſceꝝ. dolores g̃uiſſi
mi ſopiunt̃. huius corona ebetatẽ d̃r p̃hibere
Aplanos. planos qd̃ ẽ error uł uagacõ. cõpo
nit̃ cũ a ſine et d̃r aplanos. uł aplane. nes. i. fir
mamentũ. q̃i ſine errore. q̃ ſemp̃ mouet̃ in eodẽ
Apluſtre. ſtris. guber loco. et acuit̃ in fine.
naculum nauis. uł armentũ. et deriuat̃ ab appel
lis. qd̃ hꝫ p̃mã naturalit̃ h̃uẽ vñ Iuuenal̃. Victe

q̄ terrenis apluſtre. et facit ntīs pl'is apluſtra. et
gtīs apluſtriū. Inuenit̄ eciā apluſtria.
Apoca. ce. fe. ge. eſt ſcriptū quod creditor ꝓfi
tet̄ ſe denarios debitos ſibi accepiſſe. et inde eciā
ꝓfeſſio dr̄. et ſecuritas. q̄ debitorem reddat ſecu
rum. et dr̄ ab apos qđ ē re. et capio qđ eſt recep
cio. q̄ recipit̄ ſoluto debito. Et cōponit̄ cū anti
quod eſt contra. et dr̄ h̄ antipoca. ce. ſcriptū qđ
debitor ſoluens dat creditori in q̄ debitor notat
ſe ſoluiſſe tm̄ ex tali cā. Et dr̄ ſic q̄ cōtra apocā
dat̄. Xu. Apoca ſoluenti dat̄ anti ſuſcipienti.
Apocalipſis. ſis. interp̄tat̄ reuelacō. q̄ ibi maī
feſtata ſunt q̄ erant abſcondita. et ē grecū. et nō
debet accentuari in fine. et eſt compoſitū ab apo
qđ eſt re. et calipſis. qđ eſt uelamentū. Vnde a
pocalipſor. aris. i. reuelare. et cor̄ p̄mā Auro. Eſt
apocalipſis miſtica ūba gerens. et eſt fe. ge. apo
Apocrifus. a criſis qđ eſt ſecretum (calipſis.
et apo. quod eſt de componit̄ apocrifus. fa. fum
pnl' cor̄. i. occultus. et ſecretus. q̄i de ſecretis. i. de
nio ſecretoꝝ. Apocrifa ꝓp̄e dicunt̄ illa ſcripta
quoꝝ origo et autor ignoratur. et q̄uis ſint ibi
multa uera tamen nō habent̄ in autoritate. ꝓp
ter plura falſa que ibi continent̄. Vn̄ h̄ apocrifa
rius. qui deſcribit apocrifa. ſm hug. ul' ſm gloſā
Apocrifus componit̄ ab apos qđ ē longe. et cri
ſis qđ eſt iudiciū. q̄i longe a iudicio. ul' de quo
non poteſt certū haberi iudiciū. Et dicit̄ dupl'r
liber apocrifus. ul' q̄ autor ignoratur et ueritas
patet. et talem recipit eccleſia nō ad fidei ꝓbacō
nem. ſ; ad moꝝ inſtruccōnē. quales ſunt libri Iu
dith. et alij. quos enūat Iero. in ꝓlogo reḡ. Sa
piencia inquit q̄ wlgo ſalomonis inſcribit̄. et
ih̄u filij ſirach liber. et iudith. et paſtor nō ſunt
in canone. Vel dr̄ apocrifus. q̄ de eius ueritate
dubitat̄. et tales nō recipit eccleſia. ut ē lib̄ de in
fancia ſaluatoris. et de aſſumpcōne corpis beate
Apocriſarius. ab apo et criſis qđ ē (uirginis.
ſecretū. componit̄ h̄ apocriſarius. ul' apocriſari
us. i. ſecretarius. conſiliarius. vn̄ et q̄nq; ſic dicit̄
cancellarius. q̄ ipſe ſecretarius ē regis. ul' impa
toris. et eius ſecreta ſcit. Sed nomen ſonat q̄i de
ſecretarijs. q̄ rex ul' impator plures habet ſecre
tarios. i. conſiliarios. quoꝝ vnus eſt cancellarius
Vnde in ꝓſcripcōne tituli pſiani. Priſci. gmatici
ceſarienſis apocriſarij ul' apocriſarij. doctoris ur
bis rome cōſtantinopolitane. de arte gmatica lib̄
p̄mus incipit. ul' ab apo qđ eſt ab. et criſis quod
eſt auꝝ. dr̄ h̄ apocriſarius. i. thezaurarius. ul' ſic
dr̄ cancellarius. regis ul' imperatoris. q̄ habeat au
Apocopa. pe. ul' apoco (rum in ſua cuſtodia
pe. pes. greca declinacō cor̄ p̄. Vn̄ quid. Mona
de ſubtracta dicet̄ apocopa facta. De h̄ ſup̄ dixi
in quarta pte in capitulo de metaplaſmo.
Apodixes grece oſſio ſm pap̄. Hug̃ uo dicit
Apodixen oſſio fantaſia. ꝓbacō. expimentū. ū
tus ptās. vn̄ in uita bt̄e agnetis dr̄. Ad filiū me
um uoluiſti apodixen tue artis magice demōſtra
Apoforetū. ti. pnl' prod (re. et ꝓđ pnl' pōne
componit̄ ab apo p̄pōne greca et foros. et apo
fertū eciā dr̄. et tūc componit̄ ab apo et fero et
ſunt apoforeta uaſa ſic dcā a ferendo poma. ul'
Apogeū. gei. eſt ſtructū (aliud et ſunt plana
ſub terra edificiū. qđ nos antrum. ul' ſpeluncam
dicimus. ab apo qđ eſt de. et ge quod eſt terra.
et idem dr̄ ypogeū. ab ypos ſub et ge terra

Apoleſima diffinicō. et cōſummacō diſputacōis
Apollo. linis ꝓp̄um nomen uiri. cor̄ p̄mā. vn̄
ſcribit̄ p vnū. p. et geminū. l. vnde ūgit̄ in ſexto
eneid. Concutit et ſtimulos ſub pectore uitit apol
lo. Aliqn̄ autem ē indecl'. vn̄. i. cor̄. i. c. Ego q̄dē
ſum pauli ego quidem apollo. Et tūc uidetur q̄
debeat in fine acui. ſicut equus pharao. licꝫ uſus
aliquoꝝ contradicat. Pap̄ dicit. Apollo a gentili
Apollonius. nij. ꝓp̄um nomen (bus ſol dr̄.
uiri. p̄mā cor̄. Vnde in aurora ſcribit̄. Miſſus a
pollonius dux nup factus ab illo.
Apologeticus. ca. cū. i. excuſatorius. ul' reſpōſo
rius. dr̄ ab apologia ſm hug̃. Pap̄ dicit Apolo
gia excuſacio. Vnde apologeticū. i. ſatiſfaccōnis
Apologia excuſacō (iudiciū. ueꝝ teſtimoniū
ul' rñſio. ab apo qđ eſt re. et logos qđ eſt ſermo
quaſi ſermonis relacō. i. reſponſio. vnde in decretis
alexandri pape. Clerici qui alios accuſant iuſtam
accipiant apologiā. et ē poīm apologia ibi ꝓ de
fenſione. ul' negacōne ſola. nam in ea ſolent qđ
accuſantibus reſpondere. et acuit̄. gi.
Apompeius grece. i. emiſſarius latine. vnde et
hircus apōpeius dicebat̄ emiſſarius q̄ emittebat̄ i
Apoplexia ē ſubita (deſertū uid in emiſſarius
ſanguinis effuſio qua ſuffocati intereūt. ſic dicta
q̄ ex letali pcuſſu repentinus fiat caſus. Greci ꝗ̄
pcuſſionem apoplexim dicunt.
Aporia porus. ri componit̄ cū a et dr̄ h̄ apori
a. rie. i. ancio. ul' labor angor. aculeus. ſtimulus
ictus. wlnus. cura. tediū. moleſtia. Ecc̄. xxvij ſic
aporia hominis in cogitatu illius. Et in̄ aporio
as. i. aperire. enudiare et depaupare. Et tunc eſt
actiū. Item aporiare. i. laborare. ul' laborando ſu
dare. et anxiari. et tūc eſt neutꝝ. Inuenit̄ eciam
in depoñti gñe in eodem ſenſu. vn̄ ad cor̄. Apo
riamur. ſ; non deſtituimur. ubi pt̄ eſſe paſſiuum
ꝓ depaupare. Iſidor̄ tn̄ dicit q̄ aporos grece lr̄e
dr̄ paup. vn̄ aporiare. i. pauperem facere. et apo
rus. a. ū. i. diuinus. Pauperꝝ enim eſt diuinos ēe
Aporus in aporia eſt (et regnū hr̄e celorum
Apoſiopaſis. ſis. pnl' cor̄ ē ualidus defectus o
racōnis. De h̄ dixi ſup̄ in quarta pte. in capitulo
de coloribus rethoricis.
Apoſtota. te. componit̄ ab apo qđ eſt re et ſto
los miſſio. Inde h̄ et h̄ apoſtota. te. puſius. renūci
atus. refuga. retromiſſus. Et ꝓp̄e ille dr̄ apoſtota
qui p̄mo bn̄ agit. ſ; poſtea puitit. et male agēdo
retro abit. vn̄ uidet̄ componi ab apo et ſtans. q̄i
retro ſtans. Vel ut dicūt diuat̄ ab apl'us p cont̄
rium. ul' ab apoſtus. ta. tū. qđ eſt puſus. et con
trarius. et fit ab appono. vn̄ apoſtaticus. ca. cum
puſus. et h̄ apoſtaſia ſie. i. renūciacō. retro ad bo
nū morem icio. et acuit pnl'. et apoſtoto. tas. re
tro abire. a bono puītere. puſe agere. Vn̄ eccleſ.
xix. Vinū et mlieres apoſtotare faciūt. eciā ſapi
entes. et cor̄ p̄mā apoſtota
Apoſtema. tis. ge neu. dura humoꝝ collecō in
corpe. ſic dcm̄. a collecōne humoꝝ. Nam greci a
poſtemas collecōnes uocant. et ꝓducit. ſte.
Apoſtolus. apo quod eſt de ul' re. componitur
cū ſtolos qđ eſt miſſio. et dr̄ h̄ apl'us. i. miſſus.
et dr̄ apl'us. q̄i demiſſus. i. de celo ul' a deo miſ
ſus. Apl'us g̃ce. Liſan hebr̄ce. Miſſus lr̄e. vn̄ hic
apoſtolatus. tus. tui. officiū ul' dignitas apl'i. et
apl'icus. ca. cū. et h̄ apoſtolicus. ci. ꝓ papa. Apl'i
ci eciā dicti ſunt quidā heretici. qui nichil poſſidēt

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

res ꝓpium. non recipiūt aliquos. qui aliquo in h
mūdo uiuunt. Et apoſtolaris re et cōponitur apoſ
tolus cū con et dr coapoſtolus. i. ſil' ap'lus cū ali
o Et cor' pmā ap'lus Vnde in aurora dr Sanctos
apoſtolicos lucas delucidat actus Et nota. ꝙ dic
tis apoſtolorum ſine ꝓbacōne credendū ē ſicut
dicā in ſimbolū Et ſcias ꝙ de nece ap'loꝝ ita
legit' in quadā cronica Claudius impat. Mar
cus euangeliſta ſcribit Apoſtoli p orbem diui
duntur Petrus romā uenit. Andreas achaiam
ibi ꝗ crucifigitur. Johannes epheſum uiuus in
trat ſepulcꝝ. Jacobus maior iheroſolimis decolla
tur. Thomas in india lancea cōfigit'. Philippus
in frigia crucifigit' et lapidat'. Jacobus minor.
ieroſolimis ptica fullonis occidit' Bartholome9
maiori india excoriat'. deīn decollat'. Matheus ī
ethiopia in altari lancea pforat'. Symon et iu
das in parſia a pontificibus ydoloꝝ tumultu po
puli interimūtur. Mathias in iudea p xpo pati
tur. Lucas. in bithinia obijt. Marcus allexandrie
martyriū compleuit. Barnabas in ſalamina. cre
mat'. Quartodecimo āno claudius ueneno interi
it. Nero ſucceſſit. matrem euiſcerat. ſororem ſtu
prat. Romā in xij ptibus incendit. Senecā inter
ficit. Ranas aput lateranū euomit. Petrum cru
cifigit. Paulū decollat. Impat āīs xiij. menſibꝫ
vij. a lupis deuorat'. uide in nūs. Volo etiam
te ſcire. ꝙ ſicut dicit Jero. contra Jouinianū. in p
mo lib. Inter duodecim unus eligit'. ut capite cō
ſtituto ſciſmatis tolleret' occaſio. Sed cur nō Jo
hannes. qui electus ē uirgo etati delatū eſt. ꝗ pe
trus ſenior eſt. ne adhuc adoleſcens et pene puer
ꝓgreſſe etatis hominibꝫ pferret'. et magiſter bo
nus qui occaſionē iurgij debebat auferre diſcipu
lis et dixit eis. Pacem meā do uob. pacē relinq
uob. et qui uoluerit inter uos maior eſſe. mini
mus oīm fiat. Ne in adoleſcentē quem dilexerat
cām pbere uideret' inuidie. vt autē ſciamus tūc
pueꝝ fuiſſe Johannē manifeſtiſſime docent eccle
ſiaſtice hyſtorie. ꝙ uſqꝫ ad traiani imperiū vix
erit. i. poſt paſſionē dñi. lxviij āno dormierit qd
nos in lib de illuſtribus uiris breuiter pſtrinxim9
Ambſius eciā dicit ſup lucā. Miſticū eſt ꝙ maria
cōmendat' iohāni. inter ceteros iuniori. qd non
ocioſis auribus debemus accipe. piculoſa ē enim
mulieribus copula adoleſcentis et ſpēs iuuentu
tis Item ſcias ꝙ porphirius arguit matheuꝫ
et ap'los qui ſecuti ſunt continuo xpm. ut dicit
Jero. in math. Arguit porphirius et Julianus au
guſtus ul' imperiam hyſtoriogphi mēcientis. ul'
ſtulticiā eoꝝ qui ſtatī ſecuti ſunt ſaluatorem. qſi
irracōnabiliter quemlibet uocantē hoīēm ſint ſe
cuti. cū tantas ūtutes tāta ꝗ ſig̃ pceſſerint. que
apoſtolos anꝗ crederent uidiſſe non dubiū eſt.
Certe fulgor ipſe et maieſtas diuinitatis occulte
que eciā in humana facie relucebat. ex pmo ad
ſe uidentes trahere poterat aſpcū Si enī in mag
nete lapide et ſuccinis hec eſſe uis dr ut anulos.
et ſtipulā et feſtucas ſibi copulent. quantomagis
dñs creaturaꝝ oīm ad ſe trahere poterat quos
uolebat. Greg. autē dicit xpm nlla facere adhuc
miracula petrus et andreas uiderant. et tamē ad
vnū dñi pceptū hoc qd uidebant' poſſidere ob
liti ſunt. Quanta nos eius miracula uidimus. qt
flagell' affligimur. quātis iniuriaꝝ aſperitatibus
deterremur. et tn̄ uocantē ſequi contemnimus.

Apoſtrophe phes accentuat' in fine. Dicit' eciā
apoſtropha. phe. et tūc non acuit' in fine. et eſt
apoſtrophe cōuerſio. regreſſus. reuiſio ſcdm pap. De
h require ſup in q̃rta pte. in tractatu de colorib;
Apoſtrophus. ſtrophos quod eſt rethoricis
conuſio componit' cū apo quod ē de ul' re. et dr
h apoſtrophus. phi. uirgula regula. qi po circuli.
dextera ad ſummā. lrām poſita. in hijs dcōnibus
in fine. tribunal et pirrin. qua nota oñdit' deeſſe
in ſermone ultima uocal'. ut tribunal p tribuna
le. pirrin p pirrine. et ad h oñdendū ibi ponitur
ul' ideo ut denotet' ultima cōſonans cui ſubtcta
ē uocal' recurruari. et apoſtrophari. i. conūti et re
ūti. ad pcedentē uocalem. vñ apoſtrophus dicit'
Apotheca. theca componit' cum et cor' ſtro
apo qd ē re. et dr h apotheca. ce. i. repoſitorium
ul' recondito riū. ꝗ in hijs homines elaboratas
fruges reponūt. vnde h apothecarius. q̃ cuſtodit
apothecā. ul' mercator. et apotecarius. ria. riū. ad
apothecam ptinens. Et ꝓducit pnl' apotheca ſic
Apozima ius coctariū cirotheca et enthecā.
herbaꝝ. et componit' ab apo et zima quod ē ius
et cor' pnl'. Macer. Jus pocius feminū ul' apoſia
Appinuū uibum ē uibum deſi prodit huius.
nens in co. ut uellico. albico. nutrico. De hoc dixi
interciā pte in tractatu de ſpeciebus uerborum
Apparitor. ab appareo. res. dr h appitor. toris
ſeruiens. ꝗ appeat et uideat'. et pſto ſit ad obſe
quiū. Vel appitores uocamus eos qui appere fa
ciebant reos in conſpectu iudicum.
Appello. las. laui. lare. componit' ex ad et pel
lo. las. et mutat'. d. in. p. vñ appellatiuus. ua. uū
et eſt appellare aduocare. Item appellare. i. ad ali
um iudicem uocare. ul' audienciā alterius iudicis
poſtulare. Et ut dicit b. in iij. lib de conſideracōe
Appellaſſe inique iniquū eſt. Inique et impune.
iniquaꝝ appellacōnū fomes. Iniqua autē omnis
appellacio ad quā iuſticie inopia nō coegit. Ap
pellare ñ ut g̃ues. ſꝫ ſi grauueris licet.
Appello. lis. appelli. componit' ex ad et pello.
lis. et mutat'. d. in. p. et eſt appellere ad portū ue
nire. ul' impellere. et appellere. i. applicare. Vnde
Poſtꝗ poeta aīm ſuū ad ſcribendū appulit. i. ap
plicuit. Poteſt et appello. lis. puli. pulſum cōponi
ex a et pello. et tūc ſcribit' p vnū. p. et eſt apel
lo ab aliquo pello. ul' amoueo. vnde apulſus ab
ubere. i. amotus. yſa. xxviij. Ablactatos a lacte a
pulſos ab uberibus. i. remotos.
Appendix. ab appendo. dis. dr hic et h appēdix
dicis quod alicui appendendo adheret. Vnde appē
dix dr manſiūcula que magne domui adheret.
q̃ appendit' parieti. non habens tectum diuiſum
in duo latera. Vnde h appendicium. cij. idem. et
appendicius. cia. cium.
Appendo. pendo. dis componit' cū ad. et dr ap
pendo. dis. et mutat'. d. in. p. i. ſuſpendere. ul' libe
rare ponderare. vnde h appenſor. penſoris. et ap
Appeto. tis. tiui. tere. titū penſorius. ria. riū
habet pteritū et ſupinū ad modū quatere. et com
ponit' ex ad et peto. et mutat'. d. in. p. et eſt ap
petere deliberare. acquirere. requirere. vñ hic ap
petitus. tus. tui. prod pnl'. et h et h appetibilis.
et hoc. le. et hic appetitor pnl' ꝓducta.
Applaudo. plaudo componit' cū ad et mutata d
in. p. dr applaudo. dis. plauſi plauſuꝫ. alicui plau
ſum facere. et inde h applauda. de. ul' applauda. de

.i. ſorbicīmcula. ex paleis facta. circa quã pueri
ſolent applaudere. Et appluda eciã dr̄ furfur

Appluda. de. in applaudo uide.

Appodio. as. aui. i. innitor. ex ad et podio. as
mutata. d. in. p. vide in podio podias.

Appono. is. ſui ſitū. ex ad et pono. is. et mutat̄
d. in. p. et ē apponere. adiūgere. addere. Et in̄ ap
poſitus. ta. tū. et p ſincopaʒ apoſtus. ta. tū. i. pū
ſus. et cōtrarius. vnde apoſte aduerbium.

Appoſicō. onis quedã figura. de qua ſup̄ dixi.
in quarta pte. ubi egi de alloteca. c. de ſinthesi.

Appoſtus. in appono exponitur

Apꝓcior. aris. apꝓciatus ſum. exiſtimare preciū
determinare. et componit̄ ex ad et ꝓcior. aris. et
eſt deponens. Antiqui tamen ꝓcio. as. et apꝓcio.
as. in actiuo gn̄e dedi. zach. xj. Decoꝝ preciū q̄

Apphendo. dis. appre ⸿ apꝓciatus ſum ab eis.
hendi ſum. ex ad et prehendo. dis. componitur.

Apprime. prime componit̄ cū ad. et mutata. d
in. p. dr̄ apprime. p geminū. p. i. ualde. ul̄ ſūt due
ptes poſite p vna. et tūc teneat̄. d. et. dicat̄ ad
ꝓme. Et debet ſemꝑ media ꝓduci. ſm. hug. mac
Apprime ſumptis zodoar obſtare uenenis. affir
mant. In legenda eciã btī auguſtini inuenit̄ hoc
uocabulū apprime. Et uide hug̃ volt q̄ ſi ſit vna
ps. ul̄ due p vna poſite. tunc retinet̄. d. Priſcia
nus autē in tractatu de adūbijs dicit q̄ apprime
eſt ps compoſita. Dicit enim q̄ ꝓme ponit̄ adū
bialiter. qd̄ oñdit terencius. qui compoſitum ab
eo in andria ꝓtulit. Nam id arbitror apprime in
uita eſſe utile. Sicut dixi ſup̄. in tercia pte de ad

Apprimo. is. preſſi. ſum. i. ad aliquid p̄ ⸿ ubijs
mere. ul̄ iuxta. et componit̄ ex ad et ꝓmo. is. et
mutat̄. d. in. p. et pre in pn̄ correptam.

Appropio. as. aui. are. In̄ appropians. antis. Et
eſt appropiare approximare. appropinq̄re. et cōpo
nit̄ ex ad et ꝓpio. as. uide ī ꝓpius. Luce. x. appro
pians alligauit volnera eius. et n̄ hʒ r in pn̄ ſil̄

Appuli pn̄. cor̄ eſt p̄teritū de appello. uide ī ap

Apricitas. tatis. i. calor. iocunditas. Et ⸿ pello.
dr̄ ab apricus. Et ſcribit̄ per vnum. p.

Apricus. ab april̄ dr̄ apricus. ca. cū. i. delectabil̄
et iocūdus. eo q̄ in illo menſe ſit pulchꝝ tēpus
ex ꝓduccione floꝝ. Vnde hec apricitas. aprici au
tem locus apricus dr̄. ſine frigore. q̄i ſine rigore
frigoris. ul̄ qꝫ ſit aptus celo. ſ. delectabil̄. et prod̄
pn̄. Oracius in epr̄. b. Quidq̄d ſub terra eſt in a
pricū ꝓferet etas. i. in apertum.

Aprilis dr̄ q̄i aperilis. qꝫ tūc terra aperitur et
flores germinat. ul̄ dr̄ ab affrodita quod ē ven9
vnde aprilis. q̄i affrodilis. ul̄ q̄i afrilis. i. ueneri
us. qꝫ ille menſis dedicatus eſt ueneri. ul̄ qꝫ ī eo
habet feſtum ſuū. ul̄ qꝫ in eo nata fuit. Et facit

Aptitudinarius. ap ⸿ ablm̄ in . tn̄ ut apti
titudo. i. cōueniencia. vnde aptitudinarius. ria. riū
qd̄ ſignat ꝓperatis aptitudinē. ut riſibilis.

Apto. ab aptus dr̄ apto. tas. uerbum actm̄. Et
componit̄ adapto. et coapto. tas. et ꝑapto. tas.
Et ab hijs omnibus ūbalia.

Aptotus. ptotos quod ē caſus. componit̄ cum
a quod ē ſine et dr̄ aptotus. ta. tū. q̄i ſine caſu et

Aptus. ab apiſcor dr̄ aptus. ta. tū ⸿ cor̄ pro
qui libenter acquirit. et habet modum in expen
dendo. et ē nomen et non pticipiū. in nr̄o uſu. et
eciã ūbū n̄ ē in uſu. Et compat̄. Aptior iſſimus

Apud ꝓpoſicō p. d. ſcribit̄. qꝫ ueteres p ap ad
ſunt ſepe uſi. duabus medijs litteris ſubtractis ſ
hug̃. ps āt dic̄ q̄ diuat̄ ab apud p ſincopam

Apulia. lie. ꝓuincia ubi conditū ē brundouſium
vn̄ apulus. a. um homo de apulia. et prod̄ ꝓmã

Apulus pn̄ cor̄ hō de apulia. et ꝓducit. a.

Aqua dr̄ ab equus. a. ū. ul̄ equo. as. dr̄ ꝓpter
equalitatem ſupficiei. et mutat̄ ae dyptõ
gus in. a. ſuem. Vnde pap̄ dicit. Aq̄ dcã q̄ eius
ſupficies ſit equalis. uide in terra et in vnda. Et

Aquagiū. Aqua cō ⸿ ab aqua h̄ aquula dimi
ponit̄ cū agito et dr̄ h̄ aquagiū. gij. i. aq̄ductus
qd̄ et h̄ aquiductile. lis. dr̄. ſcʒ uia p quam agita
tur et ducit̄ de ꝓpo loco. et h̄ aqualiciū ꝓ eodeʒ
ul̄ guttatoriū. qꝫ p illd̄ aq̄ elicit̄. i. foraſ emittit̄.

Aqualiciū. cij. i. locus p quem aqua elicitur a
ꝓpo alueo. et componit̄ ab aqua et licio. cis.

Aq̄liculus. li. i. ūtrculus. in aq̄l̄ uide et ī ūter

Aqualis. ab aqua dr̄ h̄ et h̄ aqual̄. et hoc le. i.
uas aquatile groſſum et latū. Vn̄ plancius date
illi ſtellam ubi ſedeat. et aqualem cū aqua. quod
q̄nqꝫ accipit̄ p groſſo uentre. et inde uenit h̄ aq̄
liculus. culi. i. uentriculus. vn̄ parſius. Pinguis
aqualiculus penſo ſex qui pede extat.

Aqualiū. lij. ſumma ps capitis. ab aqua diuat̄
ideo ſic dcã. qꝫ ꝓus ſuſcipit aq̄m defluentem. q̄

Aquamanile. lis dr̄ uas ſup qd̄ ⸿ totū corpus
cadit aqua qua abluuntur digiti ſacerdotis poſt
ſumpcōnem corpis xp̄i. quod tenere et ꝑparare
debet ſubdiaconus. et ꝓducit. ni.

Aquariolus. li. maſ. ge. ab aqua dr̄ ſcʒ ſeruiens
meretricibus. qui crebro defert aquã ad eam mū
dandã et uenuſtandam et cor̄ penultimam.

Aquarius. ab aq̄ dr̄ h̄ aquarius. rij. ꝓ quodaʒ
celi ſigno. eo q̄ tūc cū ſol eſt in eo. eſt abūdãcia
aquaꝝ. et aq̄rius dr̄ ſeruiens qui portat aquam.
vn̄ dr̄ aq̄ria ancilla que aquam defert.

Aquaticus. ab aqua dr̄ aquaticus. a. ū pn̄ cor̄
et h̄ et h̄ aquatilis et h̄ aquatile ꝓ eodem.

Aquebibus. aqua componit̄ cū bibo. et dicit̄
h̄ aquebibus. bi. pn̄ cor̄. que ul̄ qui ſepe bibit a
quam. Et poteſt declinari adiectiue.

Aqueuomus. aqua componit̄ cū uomo. is. et
fit h̄ aqueuomus. mi. qui aquã uomit. Et pt̄ de

Aquila. ab acuo ⸿ clinari adiectiue. et cor̄ uo.
is dr̄ hec aquila eo q̄ acute uideat. vn̄ dicit pap̄
Aquila ab acumine oculoꝝ dcã. qꝫ irreuerberato
uiſu ſolem aſpiciat Item aquila ſignū in celo ab
aquila dr̄ aquilus. la. lū. qꝫ naſum habet curuū
in ſummitate ut aquila ruſtꝝ. et eſt aquila pro
miſcui gn̄is. et ſub vna uoce et vno articulo ſcʒ
feīno cōphendit animalia utriuſqꝫ ſexus. ut al
ba aquila. tã ꝓ mare q̄ ꝓ femella. ⸿ Et ut dicit
gg̃ in mor̄. Aquile nomine ſanctoꝝ ſubtilis intel
ligencia. et ſublimis coꝝ contemplacō figuratur
Cunctaꝝ quippe auiū uiſum acies aquile ſupat
ita ut ſolis radios fixos in ſe eius oculos nulla
lucis ſue coruſcacōne reuberatos claudat. uide in

Aquileus in aquilo uide. ⸿ tuetur.

Aquilinus. ab aquila dr̄ aquilinus. na. nū. poſ
ſeſſiuū nomen. ut aquilina penna. et hij aquili
ni. noꝝ demones. qui in ſimilitudine aquilarum

Aquilo. ab aqua dr̄ hic ⸿ appent. et ꝓducit. li.
aquilo. onis. quaſi ligans aquas. qꝫ uentus ē ſe
renus et aquas ſtringit. et aquilus. la. lū dicebãt
antiqui ꝓ niger. gra. grum. vn̄ aquileus. lea. leū
. i. nig̃ ul̄ fuſcus. ſm hug̃. Pap̄ uero dicit. Aqui

lo uentus ad ſiniſtram ſeptemtrionis.dictus q̄ a
quas ſtringit et nubes diſſipat. Eſt enim gelidus
et ſiccus. Idem et boreas. q̄ ab yparboreis orie
flat. Eccl̃. xliij. frigidus uentus aquilo flauit et
Aquor. ab aqua dr̄ ¶ gelauit. criſtallus ab aq̄
aquor. aris depon̄. Et componit̃ adaquor quaris
ꝑ eodeʒ. ſcʒ ad aquā ducere uł potare animalia
Inuenit̃ tamen actiū adaquo. quas. vn̄ theodo
lus. En adaquare gregē ſił et releuare colorem.
Gen̄ xxix. Donec omnia pecora congregentur et
amoueamus lapidem de ore putei. et adaq̄mus
Aquoſus. ab aqua dr̄ aquoſus. ſa. ſuʒ. ¶ greges
plenus aqua. et ꝓpe dr̄ locus aquoſus. pocio uo
aquata. et compat̃. aquoſior iſſimus. vnde hec
aquoſitas. tatis. inundancia aquarum.
Aquula in aqua eſt.
ARa. ab aro. as. h̃ ara. huius are. q̄ ut araci
oni bn̄ conueniret. ſolebat ara mittitur. Alij
uolūt. q̄ deriuet̃ ab ardeo eo q̄ uictime ibi arde
bant̃. ſcias tn̄. q̄ ara dr̄ ꝓ altari. et ꝓ ſtablo por
corū. ſꝫ ara ꝓ altari pmā ꝓducit. ſꝫ ꝓ ara porco
rum. cor̃ p. et aſpirat̃. Xu. Eſt ara porcoꝝ breuis
ſꝫ non ara deoꝝ. Vel porcū nutrit hara. gentilis
Arabia. ab ara. re. h̃ arabia. e. ¶ cur necat ara
que ſac̃ interꝑtat̃. q̄ regio illa thure abūdat hic
greci endemon noſtri btām nominauerunt Eadē
eſt nominata et ſabba a filio thus qui ſabba dic
Arabilis. ab aro. as. h̃ et h̃ arabilis. ¶ tus eſt.
et h̃. le. ut terra arabilis. i. apta et bona ad aran
dum. et cōponit̃ h̃ et h̃ inarabił et h̃ le.
Arabis. gtīs ab arabs corripit pnł. ſꝫ quando
eſt ūbum futuri tempis eam ꝓducit. Xu. Dicis a
rabs arabis ab aro tamen exit arabis.
Arabs. ab arabia dr̄ h̃ et h̃ arabs gentile. et a
rabicus. ca. cū. poſſeſſiuū. Arabici eciā dn̄r quidā
heretici. in arabia exorti. dn̄tes animā cū corpe
mori. et in nouiſſimo utrumq̄ reſurgere ſꝫ hug̃.
Pap̄ ſic dicit. Arabs arabos grece. h̃ arabs. bis.
et arabus. bi latine. ¶ radij. quidā ꝑli. unde in
Aranea. ab aere. ſm raban̄. h̃ ara ¶ amorreus
nea. nee. q̄i aeranea. eo q̄ ex aere nutriat̃. et hic
araneus inuenit̃. Et adiectiue araneus. nea. neuʒ
Vnde diminutiua. ab araneus h̃ araneolus. li. et
ab aranea araneola. le. i. pua aranea. Pap̄ eciaʒ
dicit. Aranea ūmis. ab aere dcūs. q̄ in aera fila
gerat. Hug̃. autē magis approbat. q̄ aranea dica
tur ab aragne. q̄ fuit mutata in araneam. ſm fa
Arapagare. i. effodere. uł ſcalpere. ab ¶ bulas.
area. et ponit̃ ſimpliciter ꝓ effodere. et cōponit̃
ab area et pagus qđ eſt uilla.
Arapagatus. ab area effoſſus. et dr̄ ab arapa
gare. Vn̄ plautus. In auralia aurūʒ michi intus
Aratellū. h̃. dimi. id eſt puū a ¶ ampagatū eſt
ratꝝ. ſicut a terebrum terebellum diminutiuum.
Araciūcula. le. foſſa pua inſtar ſulci aratri. Et
dr̄ ab aro. as. uł ab arator Vnde reg̃. iij. c. xviij
fecit aqueductū q̄i ꝑ duas araciūculas in circui
Aratorculus. h̃. dimi. puus arator ¶ tu altaris.
Aratorius. a. ū. locus q̄ ꝑt arari. ab aro aras
Aratrum. tri. ab aro dr̄. et cor̃ pnł. naturaliter
Vnde in aurora dr̄. ſup leuitico. Noſtre carnis hu
mū crucis hic aratro quaſi ſulcant.
Arbiter tri. tro. ſecūde decł. dr̄ ab arbitror aris
et accipit̃ in tribus ſignificacōnibus. Arbiter en̄
dr̄ reuelator conſilioꝝ. ut in ſaluſtio. ꝓcul arbit̃s
omnibꝫ amotis. arbiter teſtis. arbiter iudex. ſed
dn̄t. Iudex ex lege. arbiter ex uolūtate fit. Inde
arbitriū. Et ſcias q̄ arbiter in cōmuni uſu ē ſecū
de decli. Inuenit̃ tamen eciaʒ et in tercia. arbiter
tris. tri. ſicut ponit ggͤ in mor̃. Et eciā pap̄ dicit
q̄ arbiter eſt ſecunde et tercie decli. ſm ſaluſtium
eſt ſecunde. ſm uo regulas ꝑſtiani eſt tercie.
Arbitriū. trij. dr̄ ab arbiter. et eſt liberꝝ arbitriū
facultas racōnis et uolūtatis. qua bonum eligit̃
grā aſſiſtente. uł malū eadem deſiſtente. Et ſcias
q̄ triplex eſt libertas. ſcʒ a neceſſitate. a peccato
a miſeria. a neceſſitate. et ante peccatū et poſt e
que liberꝝ eſt arbitriū. Sicut enim tūc cogi n̄ po
terat. ita nec mō. Ideoq̄ uoluntas apud deū me
rito iudicat̃. que ſemꝑ a neceſſitate libera eſt. et
nunq̄ cogi ꝑt. ubi neceſſitas. ibi non eſt libertas
ubi n̄ eſt libertas nec uoluntas. et ideo nec meri
tū hec libertas in omnibus eſt. tā in malis q̄ȝ in
bonis. Eſt alia libertas a peccato. ſcʒ de qua dic
aplꝰs. Vbi ſpūs dn̄i ibi libertas. Hec libertas a
ſeruitute peccati liberat. et ſeruos iuſticie facit. ſi
cut ecōuſo ſeruitus peccati liberos facit iuſticie.
hanc libertatē homo peccando amiſit. Ideoq̄ au
guſtinus dicit. q̄ homo. male utens libero arbitrio
et ſe ꝑdidit et ipſū. q̄ ꝑdita eſt ꝑ peccatū libtas
non a neceſſitate ſꝫ a peccato. Qui enim facit pec
catū ſeruus eſt peccati. Iſtam libertatē que eſt a
peccato illi ſoli nūc hn̄t. q̄s filius ꝑ grām liberat
et repat. Non ita q̄ penitus ſint ſine peccato in
hac mortali carne. ſꝫ ut pccm̄ in eis non dn̄etur
neq̄ regnet. et hec eſt uera et bona libertas que
bonā ꝑit ſeruitutē iuſticie. Item ē libertas a miſe
ria. de qua aplꝰs ad romanos ait. Et ipſa crea
tura liberabit̃ a ſeruitute corrupcōnis. in libtatē
glꝭe filioꝝ dei. hanc libertatē homo habuit ante
pccm̄. q̄ omni carebat miſeria et nulla tangeba
tur moleſtia. et plenius habebit in futura btītu
dine. ubi miſeria eſſe non poterit. ſꝫ in hac uita
que eſt inter pccm̄ pmū et ultimā cōfirmacōnē
nemo a miſeria liber eſt. q̄ pena peccati non ca
ret. Libertas autē a peccato et a miſeria ꝑ graciā
eſt. Libertas uero a neceſſitate ꝑ naturā. ¶ Scire
eciā debes. q̄ ut dicit ptolomeus Homo ſapiēs
dn̄atur aſtris. q̄ ſcʒ ꝑ ſapienciā ſuam ꝑt uitare
ea ad que aſtra diſponūt. De hoc eciā require in
aſtꝝ. et in mors. uide eciā in uoluntas. Itē ſcias
q̄ quatuor ſunt ſtatus liberi arbitrij. et de quoli
bet cepit xpūs. ut dicam in liber. a. ū. Quare aūt
deus non fecit hominē impeccabilem. uł qui pec
Arbitror. aris ¶ care nollet dicam in preſcio.
atus ſum. ari. i. exiſtimare. uł extimare. ſed dn̄t
q̄ exiſtimare. uł extimare eſt apud aīm noſtrū
arbitrari uo iudiciū animi exꝑmere. et compit̃
Arbor uł arbos ſm yſidoꝝ. ſic ¶ bi naturaliter
herba dr̄ ab aruis. q̄ terre fixis radicibus adhe
ret. uł arbos dr̄ ab herba. eo q̄ ad modū herba
rū pullulet naſcendo. pus en̄ iacto ſemine herba
orit̃ dehinc confota ſurgit in arborem et in puo
tempore quā herbam uideras. arbuſtum cōſpicis
Ab aruo ergo deriuat̃ herba. ab herba arbor uł
arbos. et uidet̃ ꝓpe arbos dici de fructifera. Ar
bor uero de non fructifera et ſterili. et eſt arbos
fe. ge. cū ſit mater ꝓprij fetus. Et attende. q̄ no
mina arborum ſunt fe. ge. q̄ naturam matris
in ſuis fructibus ymitant̃. ut pinus et ulmus. ſꝫ
enim ē q̄i obſtetrix puerpaꝝ bachi. vn̄ oleaſter
fuit maſ. ge. q̄ non concipit. cū ſit ꝓpium ſue gē

tis concipe.i.oliuarũ.ꝓ pomis ĩio ſint nouẽ ge
Arboretũ.ti.locus ubi arbo (exceptis paucis
res creſcunt.ab arbore dicitur.
Arboreus.rea.reum.et arborinus..na.num
poſſeſſiuum.ab arbore dicitur.
Arbuſcula.le.diminutiuum parua arbor.
Arbuſtum.ab arbore dr̃ h̃ arbuſtum.ti.locus
ubi arbores creſcunt.et ꝓ ipſis q̃nq; poniẽ.et ꝑ
cipue nouell'.Arbuſtum enim q̃nq; dr̃ arbor no
uella et tenera in qua inſercio fieri pt̃.et dicitur
arbuſtum q̄i arboꝝ ſtacio uł haſta.
Arca.ab arceo.ces.dr̃ h̃ arca.ce.q: arceat et ꝓ
hibeat uiſum.et caret aſpiracõne.et inde h̃ arca
rius.rij.qui facit arcas.uł qui cuſtodit.Item ad
iectiue poteſt dici arcarius.ria.rium
Arcanus.na.nũ.i.ſecretus.ta.tũ.a quo ceteri
arcanẽ.ab arcos dr̃.et caret aſpiracõne.
Arceo.ces.arcui.ſupinũ debet eſſe arcitũ.tu.ſꝫ
ꝑ ſincopam dr̃ arcũ.cu (Arceo componiẽ cũ ex
et dr̃ exerceo.ces.Item cũ con et fit coerceo.ces.
.i.cõſtringere.Arceo ſimplex et compoſitũ eſt ac
tiũ.Et mutatur.a.in.e.in compoſicione.
Arceſſo.ſis.in accio.accis.exponitur.
Arceſſo.ſis.ũbum deſideratĩ ab arceo.ces.ui
Archangelus.ab archos qđ (de.in accio.cis
eſt p̃nceps.et angelus componiẽ h̃ archãgelus
li.i.p̃nceps angeloꝝ.ut gabriel unde archangeli
cus.ca.cũ.Et ſcias ꝙ omnia officia humana ꝑ
tinencia ad ſingulares ꝑſonas.cum quibuſcumq;
ordinibus ſimilitudinẽ habeant dirigunẽ ꝑ ulti
mũ ordinẽ inꝑtũ ꝑticipant ũtutes ſupioꝝ.Sed
illa officia que ad multitudinẽ ꝑtinent dirigũẽ
ꝑ p̃ncipes uł archangelos.et ideo homo in p̃la
cõne conſtitutus illuminaẽ ab angelo inferioris
ordinis de hijs que ad ſtatũ ꝑſone ſue pertinent
Sed ab angelo p̃ncipe.de hijs que ſpectant ad re
gimen multitudinis.uide eciã in angelus.
Archetipus.pi.i.p̃nceps figurarũ.Nam tipus
.i.figura.et archos.i.p̃nceps.Et pt̃ poni adiecti
ue.ut archetipus.pa.pũ.unde archetipus mundus
dr̃ p̃ncipal' figura ſenſibil' mũdi.et corripit ti
Archia.e.i.p̃ncipatus.ab archos dicitur.
Archicoquus.qui.ẽ p̃nceps coquoꝝ.ab archos
p̃nceps.et coquus.qui.et licet coquus ꝑmã cor
ripiat.tamen archicoquus qui.acuit.co.ſm uſuꝫ
et h̃ facit potencia nñ.q: remanet incorruptus.
et ideo nõ cõmutat accentũ.ſic̃ nec uicecomes
Archidiaconus.diaconus componiẽ cum ar
chos quod eſt princeps et dr̃ h̃ archydiaconus
p̃nceps diaconorũ.unde h̃ archidiaconatus.tus
tui.eius officiũ.uł dignitas.dr̃ eciã h̃ archidia
Archiepiſcopus.i.prin (con archidiaconus
ceps epoꝝ.ab archos p̃nceps et epũs.unde h̃ et h̃
archiepiſcopalis et h̃ archiepiſcopale.et h̃ archi
epiſcopatus.tus.et h̃ archiepiſcopiũ pij.et archi
epiſcopor.aris.eſſe uł fieri archiepm̃.uł archie
piſcopatũ habere.uide in metropolis.
Archigallus.li.p̃nceps galloꝝ.ſcꝫ illoꝝ ſacerdo
Archigenes.geneſis (tũ.ab archos et gallus
qđ eſt natura componiẽ cũ archos qđ eſt prin
ceps.et dr̃ h̃ archigenes.nis pnł cor.i.p̃ncipalis
medicus.q̃ optime ſcit mederi geneſi.i.nature
Archigꝑhus.phi.pnł cor.uide ſup̃ in antigra
Archileuita.uite.i.princeps leuitarũ (phus
et componitur.ab archos et leuita.
Archilogus.archos cõponiẽ cũ logos quod ẽ
ſermo.et fit archilogus.ga.gũ.p̃nceps uł ꝑmus
in ſermone.unde h̃ archilogiũ ſermonis p̃ncipiuꝫ
Archimandrita.ab archos p̃nceps et mandros
ouis dr̃ h̃ archimandrita.te.i.paſtor ouiũ.et ꝑ
tranſlacõnem dr̃ q̃ñꝫ de paſtoribus ſpũalibus
Archipota.te pnł prod.i.magnus potator.ab
Archip̃ſbiter.teri pñ (archos.et poto.tas
ceps preſbiteroꝝ.ab archos et preſbiter.
Archiſinagogus.gogi princeps ſinagoge.ab
Archiſteriũ.terij.i.mõa (archos et ſinagoga
ſteriũ.ab archos qđ eſt p̃ncipiũ.et ſterion qđ ẽ
ſtacio.q̄i p̃ncipal'.i.ſpũalis ſtacio.Vel archiſteri
um ꝙ regulis et diſciplinis arcetur.
Architector.ab archos et tectum quod poniẽ
ꝓ edificio uł domo cõponiẽ h̃ architectus.ti.q̃
facit tecta.uł pocius p̃ncipal' artifex qui preeſt
edificijs conſtruendis.qui architector dr̃.unde ar
chitectura.re.et architector.aris.tecta p̃ncipal'r
conſtruere.Et ut dicit pſ.in viij.li.Sũt uero oĩa
ꝓfeſſionũ nomina apud latinos ũbalia.et in or
deſinũt.Nam g̃maticus et philoſophus et archi
tectus et ſophiſta et poeta greca ſunt.Itaq; ex
nominibus ipſis habent ũba apud grecos.Vnde
nos q̃ philoſophor architector.poetor in uſu
Architriclinus.p̃nceps triclinij qđ eſt (habemus
domus trina ſeſſione cõuiuanciũ ordinata.ab ar
chos et triclinũ.ſm hug.Pap̃ uero ſic dicit.Ar
chitriclinus dr̃ maior domus.vel in domo prin
ceps triũ lectoꝝ.q: in lectis ſolebant comedẽ.nã
clinon grece lectus.archos p̃nceps triũ.Et ꝓducẽ
pnł.Vñ in aurora.Architriclinus habet moiſen
ſignare ſtupentem.vide in triclinium.
Archoniũ dr̃ aceruus mãipuloꝝ uł aliaꝝ rerum
Archos grece latine dicitur princeps.
Arcicula.le.dimi.parua arx ſiue rupes.
Arcipotens arcus componiẽ cũ potens et cum
tenens.et dr̃ h̃ et h̃ et h̃ arcipotens et arcitenẽs
uł arq̃tenẽs ſ antiq̃s.q̃ dicebãt arquus ꝓ arcus
Arcippus.pi.ꝓꝑium nomen uiri.per duo.p.
Arcitenẽs.tenẽs arcũ uł arquitenens per.q
Arcites.ab arcus dr̃ h̃ arcites.arcitis.ſagittari
us cũ arcu equitans.ſicut turchi et trati.vel pt̃
ſcribi ꝑ.q.more antiquoꝝ.qui dicebant arquus
pro arcus.et tunc dicebant arquites.
Arcinũ.ni.pnł prod.i.librariũ armarium.de q̃
Iero.in ꝓlogo heſter.Quem libꝝ ego de archiuis
hebreoꝝ reuelans ũbum e ũbo expꝑſſius tranſtuli
et denuatur ab archa.e.
Arcitus penultima ꝓducta in arcus exponiẽ.
Arctophilax.arctus.ti.componiẽ cum philaxe
quod ẽ ſeruare.uł philos qđ eſt amor.et dicitur
h̃ arctophilax q̄i ſeruans uł amans urſam.q: eã
ſequiẽ ſemꝑ et ẽ minor urſa.Et eadem dr̃ arctu
rus quaſi arcon urens.i.urſam amans.uł ẽ aliud
ſignum arcturus.ut dicũt boetes.
Arctos grece urſa dr̃.qui et ſeptemtrio.q: ſep
tem ſtellis conſtet.ſm pap̃.et ẽ tercia lr̃a.c.ĩ pa
Arcturus.ri.pnł prod (pia.ſcribiẽ enim ꝑ.ct.
Iob ix.qui facit arcturꝫ.et orionas et hyadas.et
interiora auſtri.Et ut dicit gg̃.Arcturus ſeptem
ſtell' mane lucet.et ſemꝑ ũſatur.et nunq̃ mergitur
et dr̃ arcturus q̄i arcon urens.vide ĩ arctophilax
Arctus.ti.uł.arctos g̃ce (et dr̃ vulgo carrus
fe.ge.ꝓ urſa.ſcꝫ ꝓ illo ſigno celeſti.et interp̃taẽ
urſa latine.unde arcticus dr̃ tam polus iuxta arc
tum q̃ꝫ circulus includens illam.qui et ſeptemtri

onalis dr. Similiter antarticus dr tam polus op
poſitus ꝙ circulus oppoſitus. Dr eciam h artus
tus. ꝓ memb. ꝗ tūc ſcribit̃ p.t. ſolā. et ē maſ. ge
Arcuatim adūbiū. i. curuatim. camerātī. Et dr
Arcubinꝰ. bij. ille q̄ cubat in ar ab arcus. cus
ce. et componit̃ ex arx. cis. et cubo. bas.
Arcula. le. dimi. ꝑua arca. vnde h arcularius q̄
facit uł cuſtodit arcas. uł arculas.
Arculus. li. diminitm̄. i. paruus. arcus.
Arcuo. as. aui. ūbum actm̄. i. curuare. ab arcus
Arcus. cuſ cui. dr ab arceo. ces. dr. vn̄ ūbalia
ꝗ arceat hoſtem. Item arcus dr fornix. quia fit
arta curuacōne curuata. Ponit̃ eciā arcus ꝓ arte
ſagittandi. Vnde in ij reg. Precepit ut docerent fi
lios iuda arcū. Et deſinit dtūs plurał in ubus ad
Ardea. dee. ab arduus dr. ām arx. cis. arcubus
dr. quedā auis petens ardua ſcꝫ aerem. uel ſm
fabulas dr a ciuitate que ardea dicebat̃. quia in
arduo erat ſita. vnde h et h ardeas. patrium. Et
dicta eſt auis illa ardea. ꝗ de cinere illius ciuita
tis nata fuit. et eadem auis a multis dr cātalus
ſm hug. Pap ūo dicit. Ardea auiſ dcā. ꝗ ardua
uolet. Imbres enim formidās ſup nubes uolat
ut pcellas nubiū ſentire nō poſſit. et acuit. pnł.
Ardelio. ab ardeo. es dr h ardelio. onis. i. lecca
tor. qui ardens eſt in leccacitate.
Ardeo. es. arſi. ūbū neu. Et inde ardens. tis o.
ge. Et compatur ardencior tiſſimus. vn̄ ardenter
cius. tiſſime adūbium. et h ardor. oris. Item ab
ardeo ardeſco. cis. inchoatm̄. qđ componit̃ cum
re. et dr redardeſco. cis. interpoſita. d. Ardeo ūo
componit̃. exardeo. des. Ardeo ſimplex et cōpo
ſitū neutꝝ eſt et abſolutū. ſꝫ qn̄ ponit̃ ꝓ combu
ro. ē trāſitm̄. et indiget obliquo. et uide Ioh. xv
dr. Colligent eū et in ignem mittent et ardet. dr
ardet in pn̄ti non ardebit in futuro. ad innuen
dū ꝙ ignis inferni eſt continuus. et ſine aliqua ī
terpellacōne affligit eternaliter Et ſcias ꝙ ardeo
mīta ſigt. ut patet in hijs ūſibuſ. Ardet mēs ar
det clipeuſ focuſ ardet et edeſ Hec amat h ſplen
Arduuſ. dua. duū. dr det hic urit et urit̃ illa
ab ardeo. eo ꝙ ardua ardent a ſole. vn̄ h ardu
itas. tatis. et eſt ꝓꝓe monciū.
Area. ree. locus ubi terit̃ frumentū. et dr ab a
reo. es. ꝗ non triturant̃ ibi niſi arida. uł dicitur
area q̄i erea. ꝗ era dant̃ ꝓ triturandis frugibus
et ponit̃ ꝓ domus latitudine. et ꝓ mari. ꝗ latū
et ſpacioſum eſt. et ꝓ tabulaꝝ equalitate
Arefacio. cis. eci. ctum. i. aridū facio. et cōponi
tur ex arere infinitiuo de areo es et facio. cis. et
acuit̃. fa. in ꝑma ꝑſona ſecūda et tercia pn̄tis in
dicatī mōi. licet ſit huis arefacio. cis. cit.
Arefio. fis. fit. arefactus. arefieri. i. fieri. uł eſſe
aridum. et componit̃ ab hoc infinitiuo arere. et
fio fis fit. et ꝓducit fi ſicut fio.
Arelatū. ti. urbs gallie. et ꝓducit penultimam
Arena. ne. non ut quidam dicūt dr ab herendo
in fabricis. ſꝫ ab areo. es. vnde h arenula. le dimī
et arenoſus. ſa. ſum. locus plenus arena. et arena
rius. ria. rium. idem. uł quod fit de arena. quaſi
poſſeſſiuū. et h arenariū. rij. locus arenis plenus
uel dicitur arena ab aro aras. per contrarium.
Areo res rui ūbū neutꝝ. et caret ſup. eſſe uel
fieri ſiccū. et componitur cū in et fit inareo es.
et cū ex. et fit exareo es rui et ꝓđ a. vn̄ in auro.
Sic ſine doctrina. marcidus aret amor. Sed areo

eā cor. vn̄ quidā. Terraꝫ nullus aret. in qua ſpes
Areola le. dimi. ꝑua area. ezech ſeminis aret
xvij. ut irrigaret eā d̄ areoł ꝗminis ſui. et cor o
Areologus. i. ūtuoſus et potens in ſermone.
Ab ares uirtus. et logos ſermo.
Areſco ab areo es. dicitur areſco cis ūbū incho
Et componitur inareſco cis. et exareſco. cis.
Ares. i. uirtus responſis. indecli. qui dat re
ſponſa ꝑncipis. et pt componi ab aſſiſtens et re
ſponſis. q̄ſi aſſiſtens rn̄ſis. uel ab a. et hoc abla
tiuo reſponſis. ut ſupra dixi in abatis.
Arfaxat. interpretatur depopulacio.
Argentū. argiros dn̄t grći. vn̄ olim h argirus
dicebatur denarius. ꝗ maxime moneta. de argē
to ſolet fieri. Et argira. quedaꝫ inſula in medio
occeano. adeo fecunda. ut dicatur hre ſupficiem
argenteam. et ideo ſic eſt dicta. Inde dicimus h
argentū. Et ab argentū. argenteus. tea. teū. i. de
argento exiſtens. vn̄ argenteolus. la. lū. dimi. et
argento. tas. qđ componit̃ deargento. tas. et in
argento. tas. et ſunt actiua. Jn̄ ūbalia. Itē ab ar
gentū argentarius. qui cuſtodit argentū. uł opa
Argiletū. ti. pnł prođ. locus tur de argento.
in quo occiſus eſt argus. et componit̃ ab argus
et letum. Poſſunt eciā eſſe due ptes. et tunc ar
Argilla. ille. terra tenax gi letū. i. mors argi
et humida. ab argos uł argis ciuitate in grecia.
quia aput grecos. ꝑmū ex eo facta ſunt uaſa vn̄
argilloſus. ſa. ſum. plenus argilla.
Argonauta. argos qđ ē ꝑma nauis componit̃
cū nauta et dr hic argonauta. te. et dicti ſunt ar
gonaute oīs illi qui in illa naue ierunt ꝓ auro
uł ere. vn̄ argonauticus. ca. cū. poſſeſſiuū. et hec
argonautica. ce. lib compoſitus ab appolline de
Argumentū. ab arguo. is. dr hoc argonautis
argumentū. quod tribus modis dr. Nam dr agu
mentum res ficta que tamen fieri potuit. ut cōe
die terencij. Dr eciā argumentū ꝑuū opus ꝑmiſ
ſum in quo tota materia ſubſequentis opis pre
libat̃. et dr argumtū q̄i argutū. i. callide inuētū
Dicit̃ eciā argumentū rei dubie ꝓbamentū. Vn̄
argumentoſus. ſa. ſuꝫ. plenus argumentis. et qn̄
ꝗ expeditus. Et compatur. Vnde argumentor.
aris. ūbum deponens. Argumentator. cio. tx. Et
dr argumentacio argute mentis oracio. ſm hug
Pap uero dicit argumentū argute inuentū quod
rei dubie facit fidem probacio. uł breuis oracio.
uł fabula uerisimilis. uł inſtrumentū mechanicū
Argumentū dr ꝙ arguat mentē. Arguit aūt
q̄i ignaram. ut intra ſe de ignorancia confunda
tur. et derelicto mendacō ueritatē deuote ſequat̃
Argumētū eſt ipſa ſentencia que fideꝫ pſtat. Argu
mētacio ipſius ſentēcie ꝑ oracōnem explicacō. Cu
ius due ſunt ſpecies. ſilogiſmus et inductio. Sed
ſilogiſmo enthymema. Inductioni ſupponit̃ exē
Arguo. is. ui. utū. ūbum actm̄. i. cōuin plum
cē accuſare conſtringē. vn̄ ūbalia. Arguo compo
nit̃ coarguo. is. redarguo. is. vn̄ ūbalia.
Argus. gi. paſtor quidā. a quo et letū cōponi
tur argiletū. ti. i. locus in quo occiſus eſt argus.
Item argus quidā mons. a quo uł a factore dic
ta eſt ꝑma nauis h argus. gi. et h argon indeclī
et argon. onis. et h argo. argos. gor. et h argos
argoy. vn̄ ꝑ compoſicōneꝫ h argonauta. te. Itē
argus dr uagus uł piger. vn̄ argia pigricia
Argucia. cie. calliditas. uſuca diſertitudo. Et dr

ab argutus. ſm hug. Pap ſic dicit. Argucie docu
Argutim aduerbium (menroꝝ expimenta
.i. argute. diſerte ab argutus dicitur.
Argutus. ab arguo. is. dr̄ argutus. ta. tū. quod
in tribus ſignificacōnibus inuenit̄. ſm q̄ eſt no
men. Nam argutū .i. breue. ut argutū caput. Itez
argutū organū .i. ſonorū. Item argutū al̄ .i. calli
dū. Xv. Eſt huius argutus ē callidus atq̄ ſonorus
Et compat̄. argucior iſſimus. Et ab argutus ar
guto. tas .i. uˢbis impugnare. uˡ diſerte ſe defende
re. rephendē. uˢbum frequētatiuū. ſm hug. Priſ. āt
in x li. dicit. Arguo. is. ui. utū. vn̄ et pticipiū ar
gutus. et futuꝝ arguturus. et deriuatiuū ex h̄ uer
bo argutor. aris. Inuenit̄ tamen eciā arguiturus
ꝓ arguturus. Pap vero dicit. Argutus qui argu
mentū cito inuenit urbanus in loquēdo. aſtutus.
Argutus pticipiū de arguo .i. cōuictus. et eciā ad
de accuſatus reprehenſus. conſtrictus.

Aridus. da. dum .i. ſiccus. ca. cū. ab areo. es. Et
compatur. dior. diſſimus. vnde h̄ ariditas. tatis
.i. ſiccitas. et cōponit̄ paridus. da. dū .i. ualde a
ridus. Et ſcias q̄ terra appellata eſt arida. q̄ eius
natural̄ ꝓꝑetas eſt ſiccitas. Gen. j. Appellauitq̄ de
us aridā terram. et cor̄ pnl̄. uide in terra.

Ariel ſm remigiū leo deus uˡ leo dei interpꝛtat
et q̄nq̄ ponit̄ ꝓ uiro forti. ut pmo pal̄. xj. cap
Ipſe percuſſit duos ariel moab .i. duos uiros for
tes ad modū leonis. Q̄nq̄ ponit̄ ꝓ iheruſalem
pſa. xxix. Ve ariel ariel. Et dr̄ bis ariel ꝓpter tē
plum et altare. Tercio dr̄ ꝓ altari. ut in ezech. xl
iii. c. Ipſe ariel quatuor cubitoꝝ. Et accentuatur
in fine ariel. Vnde quidā. Iheruſalem ſignat ari
el ſignat q̄ leonem. Et ſcias q̄ olim iheruſalem
dici ꝓꝑe poterat ariel .i. leo dei. Vnde dicit gloſa
pſa. xxix. ve ariel ariel leo dei. Ihrl'm cū poten
tiſſima et fortiſſima fuit. ſed poſt edificata ſub
iheſu ſacerdote magno eſt dcā q̄ꝛi ariel. vnde dn̄s
ibi ſubiūgit Et erit michi q̄ꝛi ariel iheruſalem. Et
dicit quaſi. q̄ templi ſimilitudinem retinēs anti
quā non magnificenciā. Item vmbram tm̄ anti
que dignitatis retinens ſicut dicit gloſa. Noſtro
autē tempe non ꝓꝓrie dr̄ nec ariel .i. leo dei. nec
eciam q̄ꝛi ariel. ꝓpter peccata que iudei cōmiſerūt
maxime in pſonaꝫ filij dei. uide in hierl'm. Et ſ
quoſdam ad l'rām hierl'm dicta eſt ariel .i. leo. q̄
in modū leonis edificata erat. Itē dicta eſt ariel
.i. leo. quia ſicut leo dr̄ rex beſtiaꝝ. ita hieruſa
lem dicebat̄ regina ciuitatū racōne fidei q̄ uiguit
in patriarchis. Sciencie que illuxit ī ꝓphetis. no
bilitatis et dignitatis q̄ fuit in regibꝫ ꝑpl'i dei.

Aries. ab ara ſm yſid. dr̄ h̄ aries. etis. q̄ pmo
in ara imolatus fuit. Vnde uirgil'. Aries mactat̄
ad aras. uˡ dr̄ ab areos .i. a mare. vnde eciā in ḡ
ge maſculini mares uocant̄. uel dr̄ ab ares qd̄ ē
uˢtus. q̄ maioris uˢtutis ſit in grege. Vn̄ h̄ ariecu
lus. li. dimi. et arietinus. tina. tinū (Et nota q̄ a
ries dr̄ ꝓ uˢuece et illo inſtrumēto quo muri qua
ciunt̄. quia impugnat murū in modū arietū im
pugnanciū. Vel quia fit in ſummo cū cornibus
in ſimilitudinem arietis. vn̄ et arietare dicimus
cū illo inſtrumento pcutere. Vn̄ arietare ptinet
ad uˢueces. qn̄ ſunt in tpe coeundi. et cor̄ pnl̄ ari

Arieto. arietas. in aries uide. Et cor (es ubiq̄
ripit penultimam ſiue. e.

Arieculus. li. diminitiuum. paruus aries.

Arimaſpi homines unū oculum hn̄tes belluꝫ
gerunt cū griphibus animalibus terribilibus. et
ſibi ſmaragdos lapides p̄cioſiſſimos auferūt. nā
ſm remigiū p̄cioſiſſimi ſmaragdinei lapides re
ꝑiunt̄ in ſcithia regione deſerti. quos tamen cuſ
todiūt griphes animalia terribilia et forcia. que
corpus habent leoninū. pedes autē et roſtrum et
alas. ut aquila. Ideoq̄ ꝑ terram currunt ut leo
nes. ꝑ aera uolant ut aues. Que beſtie cuſtodiūt
ipſam deſerti regionē. et ſeruāt ipſos lapides. nō
q̄ ipſe in ſuam eos conuˢtūt utilitatem. ſ; homi
nibus auferunt eos. cū q̄bꝫ arimaſpi hōies vnuꝫ
oculū hn̄tes. bellum gerunt. ipſos q̄ lapides eis
auferunt. Et dn̄r arimaſpi. ab ares. qd̄ eſt uirtus
et aſpicio q̄ꝛi uˢtuoſe aſpicientes. licet enim vnum
oculū tantū habeant. uident tamen uˢtuoſe et a
cute. Que res pulchꝛ in ſe continent myſteriū. La
pis q̄ꝓꝑe ſmaragdus q̄ nimie ē uiriditatis xpm̄ ſig
nat q̄ paſcua eterne refeccōis ſuis daturus ē fidelibꝫ
Porro deſertū illud in quo lapides repiunt̄ ſigt
corda ſanctoꝝ. qui ſe a terrenis et huius mōi cu
ris longe faciūt. ut in ſecreta cordis ſui q̄ete do
mino ſeruire poſſint. Vnde vnus eoꝝ dixit. Ecce
elongaui fugiens et manſi in ſolitudine. In q̄ꝝ
cordibus īuenit̄ lapis ſmaragdus. q̄ in ipſis ha
bitat xp̄s. ſed aſſunt griphes .i. maligni ſpūs q̄
xpm̄ nitunt̄ tollere fidelibus. non q̄ ipſi habeāt
eū. ſ; cauſa inuidencie hominibus eū auferunt. ſ;
ſunt arimaſpi vnū oculū hn̄tes .i. electi oculum
mentis poſſidentes qui bellant cū griphibꝫ h̄ eſt
cū malignis ſpiritibꝫ xpm̄ q̄ ſibi rapiūt qui ē la
pis p̄cioſus. Ex dictis patet q̄ ſmaragdus precō
ſus eſt lapis in ſua natura. ſ; p̄cioſior eſt in ſanc
toꝝ figura. vide eciam in griphes.

Ariolus. ab ara. are. dr̄ h̄ ariolus li. diuinator
q̄ circa aras p ydoloꝝ nephārias preces faciebat. et
funeſta ſacrificia vnde ariolor. aris. atus ſum .i.
diuinare. uˢbum depones. vn̄ uˢbalia. et cor̄ penl̄

Ariopagita pnl̄ prod̄ in ariopagus. uide

Ariopagus. gi. uilla uˢtutis ſcꝫ uicus athenis ī
ſtudebant phi. et dr̄ ab ares quod ē uˢtus et pa
gos quod eſt uilla. Inde h̄ ariopagus. gi .i. uilla
uˢtutis. Et inde h̄ ariopagita. pnceps et magiſter
illius uille. vn̄ dyoniſius ariopagita. ſm hug. uˡ
ariopagus curia erat athenenſium ubi erant iudi
ces. Nam ares uˢtus pagus uilla. q̄ ibi tota uˢtus
ciuitatis erat. vn̄ ariopagite curiales athenenſiū
uˡ pncipales. ut volt pap. et ꝓducit. pa.

Ariſmetica. dr̄ ab ares qd̄ eſt uˢtus et menos.
quod eſt numerus. q̄ tractat de uˢtute nūi. vnde
h̄ ariſmeticus. ci. et adiectiue ariſmeticus. ca. cum
ſm hug. Pap vero dicit. arichmetica numerorū
diſciplina. Greci enim arichmon numeꝝ dn̄t. uˡ
componit̄ ex ares. et richion numerus. et ſcribi
ſic poteſt per. t. in quarta littera.

Ariſta. ab areo. es. dr̄ hec ariſta. te. quia primo
areat .i. ſpica. uˡ ſpicula ſpice et piſcium. vn̄ ariſta
tus. ta. tū. ſicut dicimus ariſtatos piſces qui plu
res hn̄t ariſtas. et ariſtor. aris colligere ariſtas

Ariſtella. le. dimi. ꝑua ariſta.

Ariſtoforum. ab areo et foros quod eſt ferre.
dr̄ hoc ariſtofoꝝ. ri. uas ad potus. et prandia de
ferenda. in agros aptum. et dr̄ ab areo ꝑ contrariū
eo q̄ non ſit aridum. q̄ oparij ſemꝑ indigēt ut
vinū uˡ aqua ſit in eo. qua utant̄. uˡ uas ubi re
liquie ciboꝝ reponuntur. et corripit. fo.

Ariſtotiles. lis. fuit quidam phs. dcūs ab ares

ũtus.qꝫ fuit ũtuoſus ũtute acquiſita.
Arma.ab armos h̄ arma armoꝝ.qꝫ eū tegunt
ul' qꝫ armis.i.bellis exercentur.et dr̄ arma ge
neraliter oīm generꝝ tela. Sed tamē ꝓprie arma
quibus defendimur.tela quibus oppugnamus.
et que mittimus.vñ armo.as ũbum actm̄ cum
ſuis compoſitis.Et inde ũbalia armator.trix.cio
Armabil'.ab armo.as.h̄ et h̄ armabi ⸿ uncula
lis.et h̄ armabile.qḋ facile ē armandū.et cor̄ pl'
Armamentariolū.li.dimi.puū armam̄taríū
Armamentariū.rij.dr̄ ab arma.locus ubi tela
et arma ponunť.iij.lib.reg.c.xiiij.Et poſtea re
portabant ea ad armamentarium ſcutariorum.
Armam̄tum.ti.ab arma dr̄.et ſunt armamēta
firmam̄ta nauiū.ul' locus ubi arma ponuntur
Armariū.ab arma dr̄ h̄ armariū.rij.locus ubi
arma reponunť.et h̄ armamentariū rij.ꝓ codez
ſ modo ꝓpe armamentariū dr̄ ubi tantū tela et
arma ponūť.Armariū ũo dr̄ gñaliter locus ubi
inſtrum̄ta et arma cuiuſlibet reponūtur.qꝫ cuiuſ
libet artis ſunt ſua arma.ut clericorū arma ſunt
ſui libri.ſlautaꝝ.remi.uelū funes.feminaꝝ fuſi
coli.et huius.freqñter tamen nūc armariū dici
Armelauſa.ſe.fe.ge.ab armis ⸿ mus librum.
deriuať.ueſtis ſic dcā.quia ante et retro diuiſa
et apta ſit in armis tantū clauſa.quaſi armiclau
ſa ablata.c.et eſt ſclauina.
Armelus.ab armis ſm̄ rabanū dr̄ hic armelus
li.ueſtis humeros tantuꝫ tegens.ſicut ſcapulare
monachoꝝ.Item ab armis h̄ armelū.li.neuť ge
nus ſanctoꝝ ul' uictimarum.
Armentariū.rij.dr̄ ab armentū.et ē idem qḋ
armentū.et inde h̄ armentariolū.li.dimi.et hic
armentarius.rij.cuſtos arm̄ti.et eſt armentariuꝫ
de maioribus beſtijs.ſicut et armentū.ſ grex de
minoribus ſm̄ hug.Papias uero dicit.Arm̄tari
um locus ubi armenta ſunt.uide in armentum
Armentū.ab arma dr̄ h̄ armentū.ti qꝫ ſit aptū
armis ul' faciendis ul' ferendis ul' exercendis.ul'
quia cornibus ſit armatū.ul' armentū q̄ſi aramen
tū.ab arando.Et differt a grege.qꝫ armentū ꝓpe
eſt de maioribus.grex ũo de beſtijs mīoribus 7ñ
armentarius.arm̄ti cuſtos.Amos c.vij.ſlon ſuꝫ
ꝓpheta.et non ſum filius ꝓphete ſ armentarius
ego ſum.Et intellige qꝫ denegat ſe eſſe ꝓphetaꝫ
licet tot uera predixerit quia enim eadem hora
qua requiſitus eſt ꝓphecie ſpm̄ ſibi deeſſe ſenſit.
de ſemetipſo teſtimoniū ueraciter intulit dicens
ſlon ſum ꝓpheta.qui tamen ſecutus adiūxit.Et
nūc audi ũbum dñi.h̄ dicit dñus.Vxor tua in
ciuitate fornicabiť et filij tui et filie tue in gladi
o cadent.quibus ꝓphecie ũbis oſtendiť quia cū
de ſeipſo loquereť impletus eſt et mox habere
ſpm̄ ꝓphetandi meruit.quia ſe ꝓphetam humili
ter eſſe non cognouit.ſic dicit g̃g̃ in ij.mor.g.
Armigatus.ta.tū.pnl' prod.Reg.vj.Et dd̄ p
cutiebat ī organis armigatis et ſaltabat totis ui
ribus ante dominum.Dr̄ autē organa armiga
ta ad armū.i.humeꝝ ligata.vnde in organis ā
migatis.i.ad humeꝝ poſitis.ul' ut dicūt quidaꝫ
eſt genus organi quod cum aqua fit.
Armiger.gera.geꝝ.pnl' cor̄.i.qui arma gerit.
Inueniť eciā ſubſtantiue in quolibet gñe.ut hic
armiger ꝓ ſcutifero.h̄ armigera ꝓ ſcutifera ⸿ Et
componiť armiger ab arma et gero.is.ul' p̄t cō
poni ab armoꝝ gr̄o.et gerens noīe immediate.

Armilla.ab armus dr̄ h̄ armilla.le.i.torques
bbiale dextrotheriū.et ſunt ꝓpe uiroꝝ.ab āmo
rum ũtute collate uictorie cauſa.que olim uirile
dicebanť.Eedem et circuli.uel quia in armis.i.
humeris feruntť.ſ armilla ꝑcipue mulieꝝ lacius
extendiť.Circulus uero rotundus fit.Item ab ar
mus h̄ armillum.li.uas vinariū aptū ad portā
dum in humeris.uide in torqueo torques.
Armipotens.tis.mas.ge pnl' cor̄.i.mars.qḋ
eciā omnis gnīs p̄t eſſe.i.armis potens.
Armomancia diuinacio q̄ fit in armis.i.in ſpa
tulis beſtiarum.ab armis et mancia.
Armonia.nie.dulcoracō et conſonacia plimo
rum cantuū.vñ armonicus.ca.cū.dulcis ſuauis
delcābilis.ut armonia.i.cōmunis cantus celi.et
uideť armonia eſſe compoſitū ex ad ſ ſm̄ anti
quos mutať d.in.r.et monos quod ē vnū.q̄ſi
ad vnū.ubi om̄s cantus q̄i ad unā conſonanciā
tendūt.et acuit pnl' armonia.uide eciam in pſal
Armus.mi.maſ.ge.i.ſcapu ⸿ tres et in cithara
la.humerus.Sed humerus ꝓpe hominū.Armus
Arna grece.latine agna ⸿ uero beſtiaꝝ.
Arnagloſſa.ul' arnagloſſus herba eſt ſcꝫ agni
lingua.ab arna qḋ eſt agna et gloſſa qḋ eſt ling
ua.Eadem a romanis dr̄ plantago.quia planta
eius cito adheret terre.et ē fe.ge utuꝗ
Aro.as.aui.are.atū ſm̄ yſiḋ ab ere.eo qꝫ prius
erea aratra faciebant Vñ h̄ arator.toris.et h̄ ara
tura re Et cōponiť aro cū ex et fit exaro.as.i.de
ſcribere.l' ualḋ arare.et cū p et fit paro.as.et cū
ob.et fit obaro.as.et hinc ũbalia.Aro cū ſuis cō
poſitis neutꝝ eſt.excepto exaro ꝓ deſcribere.Et
cor̄ pm̄ā.ſ areo.es.eam ꝓducit.Xv.Terram nul
lus aret in qua ſpes ſeminis aret.Et eſt tīſitiuū
aro.et habet tercias pſonas.paſſiui.ut aro terrā
Aroma.tis.neu.ge.et di ⸿ et terra arať a me.
cunť aromata quecumꝗ fragrantis odoris india
ul' arabia mittit.ul' alie regiones.dcā ſic ab ara
qꝫ aris impoſita diuinis inuocacōnibus apta vi
danť.ul' ab aere.qꝫ ſeſe aeri inſeri et miſceri ꝓba
ťſlam quid eſt odor niſi aeris contc̄tus.et ꝓḋ pl'
aroma.vnde in auro.ſlectar aroma fauos thus
Aromatiſo.ſas.i.re ⸿ mirram.balſama cūctas
dolere.ab aromate dr̄.et poniť qñꝗ tīſitiue.ut
ego aromatiſo hunc.i.aromate vngo.ul' aroma
te redolentē facio.et ꝓducit.ti.poſicione.
Arpax dcūs quia arripit.Arpe eñ grece rapere
Et eſt inſtrum̄tū oīti ferreus vncinus dcūs qꝫ ar
piat qḋ in puteum cadit.ſm̄ papiam.
Arquitenens ſm̄ antiquos.ul' arcitenēs ſ mo
dnos.arcū tenens.Et cor̄ pnl'.de h̄ habes ſupra
Arra.re.p geminū.r.qḋ dať ⸿ in arcipotens
cū aliquid uendiť ul' emiť ꝓ certitudine.et non
ut reddať tamꝗ pignus.ſ ut ſit de corpe precij
vñ et dr̄ ab ara.qꝫ res q̄ inarať adeo rata debet
eſſe q̄i teſtibus aris fieret facta. ⸿ Et componiť
inarro.ſubarro.ſm̄ hug.Vel ſm̄ pap arra debet
eſſe a re ꝓ qua datur.vnde dicit Arra dcā a re ꝓ
qua dať.non ut ipſa ſicut pignus reddať.ſ ipā
ſibi manente cetera copulantur.
Arrabo.onis.mas.ge.i.uadimoniū.Vnde te
rencius in tercia comedia.et relc̄ā arrabonem ꝓ
illo argento.et ꝓpe arrabo dr̄ bona arra.ſicut q̄
dať ꝓ bona re.ut ꝓ cōiugio. ⸿ Qḋ uero dať
ꝓ mala re ut ꝓ fornicacōne.non eſt arrabo ꝓpe
Et dr̄ arrabo ab arra p compoſicōnem ſm̄ hug

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

et pap eciā dicit Arrabo.onis dcūs ꝗ̄i arra bōa et ſic uideť ꝙ corripiat pnl̄ in obliquis. Nam bona habet pmā būem. Et ſic geñ.xxxviij. Quid uis tibi ꝓ arrabone dari debet corripi ibi arrabone In nrō autē arrabo ꝓducit pnl̄. Vñ qdā. Pars arrabo uenit pꝛij dū res bona uenit.i.uenditur

Arrepticius.ab arripio.pis dr̄ arreptus.ta.tū vnde arreptim adūbium.et arrepticius.cia.cium qd̄ arripit.et quod arreptū eſt.ut demoniacus l' demoniaca. vnde ꝓpe arrepticius dr̄ demoniacus et arrepticia demoniaca.

Arrigo.gis.arrexi arrectū pnl̄ cor.ūbum actm̄.i.ſurſum ul' ualde ad aliquē regē.et componiť ex ad et rego.regis et mutať.d.in.r. Vñ terēn. Arrige aures pāphile.p hoc enim notat libidinoſum. Et h̄ eſt cathe

Arripio.pis.pui.ptū.in pharon.ſm donatū. uadē.ad aliquid agendū rapē.ul' aggredi.et cōponiť ex ad.et rapio.rapis.

Arrogo pnl̄ cor.et eſt arrogāre ſupbire.ex ad et rogo componiť. Item arrogare ē p ſupbiā et arroganter acquirē.et ſibi tribuē.ſʒ poniť ſimpliciter pro acquirē. vnde arrogans ſupbus et ſe extollens. Et compať cior.ſſimus. vnde arroganter cius.ſſime adūbium.et h̄ arrogancia. Et ſicut gg̃ dicit moral.xxiiij. Quatuor ſunt ſpēs in quibus omnis tumor arrogancīū demonſtratur.cū bona aut a ſemetipſo habere eſtimant.ā quod ſibi datur deſup credūt ꝓ ſuis ſe accepiſſe meritis putant.aut certe cū iactant ſe habere qd̄ non hn̄t.aut deſpectis ceteris ſingulariter uideri appetūt habē qd̄ habent.vñ phariſeus idcirco de templo abſqʒ iuſtificacōne dnd̄it.ꝗ bonoꝝ operum merita.ſibi ꝗ̄i ſingulariter tribuens.oranti publicano ſe ptulit.uide in ſupbus et in rector.

Ars artis.ab arceo.es dr̄.ꝗ regulis nos artat Et eſt ars nrā liberal' artificiū quod eſt ſcm̄ manibus.ul' dr̄ ars ab arres quod eſt ūtus. Dicit' eť h̄ ars artis ꝓ rcā.xu. Ars docet.arx munit.arcus tegit et ferit idem. Que artes ſint licite.et que illicite habes in omo.as.

Arſaces.reges pſā rum.ſicut auguſtus ul' ceſar romanoꝝ.ſm papi.

Arſeuerſe dr̄ ab arceo.et ē ūbum et cor pnl̄. defectm̄ impatiui modi.ſecūde pſone.i.arce ignem.ul' arſeuerſe dicit' ꝓuerbium.

Arſis eleuacō uocis.i.iniciū. Et acuiť in fine.

Artabacite pnl̄ ꝓducta genus monſtri in ethiopia.ꝓni ut pecora ambulare dnr̄. Quadrageſimū enim annū nullus ſupgrediť.ut dicit yſidor ethy.xj.et dnr̄ ſic ab artus.ta.tū.et bachin qd̄ eſt ḡdus.ꝗ artatim et curue progrediuntur

Artabe pnl̄ cor menſure ſunt. Dañ.xiiij. vnde dicit pap. Artaba genus menſure ſiriace.ꝗ̄ tres modios facit

Artauus.taui.i.cultellus ſcrip toꝝ.et cor pnl̄.et h̄ eciam uolt magiſter bene

Artenio.onis.ab ars.tis.dr̄ h̄ artenīū.nij.paruū uelum.quo in dulcibus pocius utimur aquis Inueniť eciā h̄ artenio.onis ꝓ eodem. Vnde in actibus apl'oꝝ dr̄. Et eleuato artenione ſm aure flatum tendebant ad litus.et ꝓducit pnl̄.·.

Arteria. Artus ꝓ ſtrictus componiť cum aere et fit h̄ arteria.rie.ꝗ̄i arta aeris uia.ſcʒ uena per quā exit et intrat aer et ſpūs.et acuit pnl̄ ſʒ hug̃ Vel ſʒ pap. Arterie fiſtule.ul' uene dicte.ꝙ artis teneant inneribus uitalem ſpm̄. Vel quia p eas aer.i.ſpiritus a pulmone fertur.

Arteriatus.ab arteria dr̄ arteriatus.ta.tū.ꝗ̄ꝫ fauces reumatizant.vnde h̄ artericum.ci.medicina.que prodeſt meatui gutturis.

Arteſis.ab artus.tus.dr̄ h̄ arteſis.ſis.i.artuū morbus.vnde prudencius in lib' hymnoꝝ ſiodoſa quos podogra diſtorquet et arteſis.

Artericus.ab arteſis.arteticus.ca.cū.ille qui hʒ infirmitatem in artubus.ex conſuetudine.ul' ut medici uolūt.qui quandā nodoſitatem in membroꝝ patiť iūcturis.et in eodem ſenſu.dr̄ articus ca.cū.et h̄ artetica dr̄.et cor pnl̄ arteticus.

Articula.le.diminitm̄ id eſt parua ars.

Articularis.ab ars.tis.h̄ et h̄ articularis.et hoc articulare.qd̄ ptinet ad artē. Item articularis.re. qd̄ habet officiū ātici ut h̄ h̄ h̄.et tūc dirūať ab articulus.

Articulus.ab artus dr̄ hic articulus ·i.dimi.puus artus ut digitus.vnde articulo.as .i.copulo.as. Item articulus dr̄ quedā ps orōnis apud grecoſ ſolam relacōnem ſigñs.vñ h̄ et h̄ articularīſ et h̄ articulare.quod habet officiū articuli.ut hic h̄ et h̄. Articuluſ eciam dr̄ finiſ. Item articulus eſt quidam color rethoricus de quo ſupra dixi in quarta pte in caplo de coloribus rethoricis. Item articulus.i.momentū. Vnde in articulo diei illius.i.incio.in fine.in hora.in momento. Item articulus.pſtura.artitudo. Item articulus ſpēs nūi Vnde in grecīſmo dr̄. Articulus color eſt būe membꝛ dcō greca. Articulus numerus p denos multiplicatus. Momentū articulus pſtura ꝙ dicitur eſſe.uide eciam in fides.

Articus.ca.cū.pnl̄ cor.uide in arteticus

Artifex.ars componiť cū faciens.et dr̄ h̄ et h̄ et h̄ artifex.cis. Et inde hoc artificiū.cij. Iñ artificioſus.ſa.ſum.et h̄ et h̄ artificialis.et h̄ artificiale

Artificina.ne.pnl̄ prod.locus ubi artes exercētur. Et deriuatur ab artificium

Artitus a ūi.i.bonis artibus inſtructus et dr̄ ab ars.tis.et ab artitus.artite adūbium.i.ingenio

Arto.tas.taui.tare.i.freqūter ſe.et ꝓd pnl̄ arcere ul' copulare. Vnde hic et h̄ artabil'.et hoc artabile. Et componiť coarto.tas.vñ ūbalia.et formať arto ab ultimo ſupino.de arceo.ces.ſcʒ

Artocopus.ars componiť cum artu.u.in.o copus.qd̄ ē panis.et fit h̄ artocopus.pi.penul' cor.i.piſtor.ꝗ̄i artifex paniſ Vel artoſ quod eſt paniſ et copuſ labor. Inde artocopuſ paniſ cum labore factuſ ad opuſ domini.

Artocrea.ars componiť cū creos qd̄ eſt caro et fit hec artocrea.cree.i.quilibet cibus artificioſe compoſitus.ul' artoſ paniſ et creoſ caro.vñ artocrea.cree.cibuſ ex pane et paſta et carne ſʒ hug̃ Papias uero ſic dicit Artos panis.creos ḡce caro Inde artocrea pāis carnē cōtinēs.volgo tortella

Artopta.ars componiť cū aptus.et dr̄ hec artopta.te.i.uas artificialiter opatum. Vñ plātus in aulularia. Ego artoptā hic ex ꝓximo utendam

Artotira.re.pnl̄ cor.cibus qui fit ex pero pane ul' paſta et caſeo. Et componitur ab artos panis.et tyrus quod eſt caſeus.

Artuaū adūbiū.i.mēbratim.ab artus dicitur.

Artuo.as.ab artus dr̄ artuo.as.quod non eſt in uſu.ſʒ componiť exartuo.as.i.diuidere.et deartuo.as ſimiliter ꝓ diuidē.et ꝓpe eſt diuidere et ſepare artus a ſe inuicem.ut de gallinis et cōſimilibus. Et hic ūbalia.vñ plautus. In captiuis ego erumpnatus et deartuatus ſum miſer.

Artuoſus.ſa.ſum.i.m̄bratus.dr̄ ab artus qd̄

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Artus.ab arceo.es.artus.ta.tũ.i. e membꝶ
ſtrictus.Et compaꝛ̃ arcior issimus.vnde arte.ci
us.issime aduerbiũ.et artim.i.ſtrictim.Item ab ar
ceo hic artus.tus.tui.i.membꝶ.qꝛ neruis arctatur
et fit ablt̃ĩis p̃lalis in ubus ad dr̃m artubus de

Arualis.ab aruũ.ui.dr̃ hic et hec arua ars.artis
lis.et hoc.le.pn̄l̃ prod.i.ptinẽs ad aruũ.l̃ res arui

Aruambale.aruũ componiꝛ̃ cũ ambio.et fit hoc
aruambal̃.lis.hostia cũ qua arua ambiebãt.qd
eciã dr̃ hoc amburbale.et hoc aruambale.ſ ambur
balis.ul̃ amburbale.ul̃ amburbiũ ẽ hostia cũ q̃
ciuitatem ambiebant.ab ãbio et urbs ſm hug.
Pap eciã dicit.Aruambale ſacrificium aruorum.

Arugo gĩnis color quidaꝫ ſicut pedes accipitꝛs
et ſcribiꝛ̃ p.a ſolam ſm pap.Sꝫ aurugo p au ẽ
eundem.ẽ morbus regius.Hug̃ ĩio dicit.Ab au
ro hec aurugo.inis.morbus regius.et aurugo eſt
color ſicut in pede accipitris.et ꝓducit ru.Dr̃ etc̃
aurugo corrupcõ auꝛe.p quã ſegites contrahũt
innaturalẽ coloreꝫ.ex aura corrupta.uide in eru

Aruina.ab aruũ.ui.hec aruina.ne.i.pingue go
do.Job xv.Et de lateribus eius aruia dependꝫ.et
prod pn̄l̃.Vnde in grecismo dicitur.Intuſ adeps
aruina foris pinguedo qꝫ queuis.

Aruinatus.ta.tũ impinguatus.ab aruina dꝛ̃

Aruinoſus.a.ũ.i.crassus.ab aruina dr̃.Et cõ
patur.aruinoſior issimus.

Aruinula.e.dimi.parua aruina et corripit pen̄l̃

Aruiolũ.li.dimi.puũ aruũ.ſiue corpus puum

Arula.le.dimi.pua ara ſiue altare.ſm hug.ul̃
ſm pap.arula patella carbonũ.craticula.Jerem
xxxvj.Et poſita erat coram eo arula plena pru

Arundinetum.ti.penultima nis.Et cor̃ pn̄l̃.
producta in arundo uide.

Arundo.inis.dr̃ ab arceo.es.qꝛ cito aret.et ꝓpe
dr̃ foliũ dependens.ſ ſepe poniꝛ̃ ſimpliciter pro
cãna.vnde arundineus.nea.neũ.et hoc arundĩetũ
ti.locus ubi creſcũt arundines.Vñ in lib̃ ſap.c.
tercio dr̃.fulgebũt iuſti et tãqꝫ ſcintille in arun
dineto diſcurrent.Et ſcias qꝛ arundo non aſpiraꝛ̃
in papia.nec in hug̃.ſ hirundo et hirudo aſpiraꝛ̃
De hijs quidã.Cantat hirundo.floret arundo.ſa

Aruſpex.ara componiꝛ̃ cũ ſpecio nat hirudo
is.et fit hic et hec aruſpex.i.diuinator.qĩ ararum ĩ
ſpector.hij eciã exta pecudũ inſpiciunt ut futu

Aruſpicina.ab aruſ ra p̃dicant.ut dicit pap
picor.aris.deriuaꝛ̃ hec aruſpicina.ne.pn̄l̃ prod.i.
domus aruſpicum ul̃ locus ubi diuinatur

Aruſpiciũ.cij.i.diuinacõ.ab aruſpicor.aris.ui

Aruſpicor.aris.pn̄l̃ cor̃ ũ de in geomancia.
bum deponens.i.diuinare.vnde ṽbalia.Et diciꝛ̃

Aruũ.i.cãpus.ab aro.aras ab aruſpex.icis

Arx.cis.fe.ge.i.rocca ſiue turris.ab arceo.es
quia arceat hoſtes.Dicitur hec ars.tis.p.s.in nõ
Vnde quidam.Ars docet.arx munit.arcus tegit

As.aſſis.maſ.ge.p geminũ.s. et ferit idem
in obliquis.eſt pondus conſtans ex duode
cim vncijs.et poniꝛ̃ q̃nqꝫ ꝓ obulo. Et nota qꝛ
compoſita ab as.aſſis ꝓ obulo.in eſſis finiunꝛ̃
p̃ter tria que in uſſis finiunꝛ̃ ſcꝫ octuſſis.centuſ
ſis.ſeptuſſis.Et p̃ter ſemiſſis quod in iſſis finiꝛ̃
et monoſſis quod in oſſis finit.

Aſbeſtus lapis ferrei coloris.ab igne nomẽ ſor
titus.quia ſemel accenſus nunqꝫ extinguiꝛ̃.nam
aſbeſtus.i.inextinguibilis

Aſcella.le.locus ſub brachio dctã qꝛ ab eis aſ
cellis brachia cillenꝛ̃.i.mouentur.ſm pap.uide et

Aſcendo.dis aſcendi.ſum.i.ad in brachium.
aliquẽ ſcandẽ.vñ hic aſcenſus.ſus. Et componiꝛ̃
ex ad et ſcando.et ſubtrahiꝛ̃.d.ſequente.s.cum

Aſcia.acus componitur cum alia conſonante
ſcindo.et dr̃ hec aſcia.cie.i.dolabra.qĩ acute ſcindꝫ
ul̃ dr̃ ab haſtulis quas a ligno eximit.uide eciã

Aſciatim aduerbiũ.i.dolatim.ceſiꝫ.di in aſtula
uiſim.et dicitur ab aſcio.ul̃ aſcia.

Aſcio.as.aui.ṽbum actiuũ.i.acuere ul̃ dolare.et
dr̃ ab aſcia.cie.et componitur exaſcio.

Aſcio.cis.ciui.tũ.i.adiungo.acquiro.ex ad et
ſcio.ſcis et ſubtrahitur.d.et componiꝛ̃ cũ eiſdẽ
et retineꝛ̃.d.cũ diñe.et dr̃ adſcio adſcis.i.aduo
co.vñ aſciſco.cis.et adſciſco.cis.inchotiua.

Aſciola.le.dimi.pn̄l̃ correpta.parua aſcia.

Aſcis.ab aſcia.hec aſcis.huius aſcis.ꝓ ſecuri q̃
cementarij utiꝛ̃.vñ hic aſciculus.di.i.puus aſcis.

Aſciſco.cis.inchoatiũ ab aſcio.cis.Aliqñ eciaꝫ
poniꝛ̃ pro ſuo poſitiuo.ut aſciſciꝛ̃ ul̃ adiũgitur et
tũc p̃t habere p̃teritũ ſui p̃miũ.ſcꝫ aſciui.qꝛ aſ
cio non eſt in uſu.ſed loco eius ponitur nũc aſ
ciſco.uide in concupiſco.Et adſciſco.cis eciã diciꝛ̃

Aſcopa.penul̃ cor̃.uas ẽ aquaticũ retenta.d.
utri p̃ſĩle.aſcopa enim grece uter latine ſm hu.
Judith.x.Impoſuit itaqꝫ abre ſue aſcopã uini et

Aſcribo.bis.pſi.ptũ.ex ad et ſcribo uas olei
is.et abiciꝛ̃.d.et ẽ aſcribẽ adicere deſtinare.depu

Aſcriptus.ta.tũ.alicui rei deditus et de tare
putatus.et dicitur ab aſcribo.bis.

Aſecretis indeclinabile cõmunis ge.nomẽ offi
cij.et p̃t componi ab aſſiſtens et hoc dacõ ſecretis
qĩ aſſiſtens ſecretis.ul̃ p̃t cõponi ab a p̃põe latĩa
et hoc ablcõ ſecretis qñ ab ipſis ſecretis q̃ ei cõmit
tũtur dr̃ aliq̃s aſecretis.ut ſupra dixi in abatis.

Aſer beatus dr̃.qꝛ geñ.xxx.Cuꝫ peperiſſet cũ
ſelpa.dixit lya.hoc ꝓ b̃titudine mea.beatã q̃p
pe me dicent om̃s mulieres.ꝓpterea appellauit e
um aſer.et ſcribiꝛ̃ p vnũ s.cor̃ enim p̃mã.Vñ
in aurora dr̃.ſleptaliꝫ et iudas beniamin et gad

Aſia quedam femina fuit.que olim te aſer
nuit imperiũ orientis.a qua dcã ẽ aſia regio il
la.Vnde aſianus.na.nũ.et aſiaticus.ca.cũ.ul̃ a
ſia interp̃taꝛ̃ elacõ.ul̃ eleuacio.et ideo dcã ẽ ter
ra illa ſic.qꝛ illa ps mũdi ſit elacior.Inueniꝛ̃ etc̃
hec aſia ꝓ quadã palude p̃ma prod.q̃ in nomine
regionis hũiatur.vñ luc̃ vj.Europã miſeri libiã
qꝫ aſiã qꝫ timere.et ẽ aſia maior et minor.

Aſilum.li neu.ge.domus refugij.quã romulus
fecit.ſ modo eccleſia.Et dr̃ ab a quod eſt ſine et
ſilen quod eſt tactus.qꝛ non ſit fas alicui ibi tã
gẽ et offendẽ aliũ.Macħ li.ij.c.iiij.ſuaſiſſet de
aſilo ꝓcedẽ.et prod pn̄l̃.ṽgil̃.in vij ener.Huic
lucũ ingentem quẽ romulus acer aſilum.Retulit
et gelida monſtrat ſub rupe lupercal.Pap uero
dicit qꝛ aſilum ẽ templũ qd remus et romulus
conſtituerunt ad quod quicumqꝫ confugeret.ab
omni pena liber eſſet.Iteꝫ dr̃ hic aſilus.li.mas.ge
muſca que boues ſtimulat.quã greci ceſtrũ uo
cant.et ruſtici tabanũ.Et uideꝛ̃ dici ab a quod ẽ
ſine et ſilen quod ẽ tactus.p contrariũ.qꝛ eius
tactus nimis ſentiꝛ̃.De p̃dictis duobus dr̃ in g̃
ciſmo.Turbat aſilus apes miſeris ſuccurrit aſilũ.

Aſimphonia conſonãtia.ab a qd ẽ ſine et ſim

Aſintheron quedam ſi phonia.Et acuiꝛ̃ ni
gura eſt.de qua ſupra dixi in iiij p̃te ubi egi de

Aſinus a ſedeo.es.dr̄ h' aſinus.ni ¶ ſcemate
q̄ſi aſedus.a ſedendo.q2 an̄ q̄ꝫ homines haberent
equos aſinis inſidebant. Vel componit̄ ab a et
ſenos ſenſus.q̄ſi ſine ſenſu.q2 brutū et ſtolidū aial'
eſt.Dr̄ eciā aſinus.q̄ſi alta ſinens.ſ; tunc ē ethio
logia et non compō.vn̄ aſellus.li.dimi.et h' aſi
na.ne.et h' aſella dimi.ab aſello dcā.et aſininus
a.ū.et aſinarius.ria.riū.quod ptinet ad aſinum
ut mola aſinaria quā trahit aſinus ad molendū
et aſinarius qui ducit ul' paſcit aſinos.Et ſcias
q̄ꝫ aſina facit abltm̄ pluralem in abus ad drām
ſui maſculini.quod facit in is.tamen inuenitur
in is. Vnde in.j.reg̃ c ix.Et de aſinis quas perdi
diſti nudiuſtercius ne ſollicitus ſis q2 inuēte ſunt
Sicut enim inuenit̄ filia filiabus et filijs.et na
ta natabus et natis.ut oñdi ſup̄ in tercia parte
ubi egi de p̄ma decliñ. Et ſcias q̄ꝫ ut dicit baſil'
in examerou.oml' viij.Intelligit aſinus et hoīs
conſuetus uocē.nouit iter quod ſepius ambula
uit.ad audiendū ita uehemēter acutus.ut nullus
ei de terreſtribus comparari poſſit.Recognouit
bos poſſeſſorem ſuū.et aſinus p̄ſepe domini ſui
piſcis uō nequaq̄ꝫ poteſt dinoſcere nutrimenta p̄ſ
tantem.Nam animalia aquatica non ſolū muta.
ſ; eciā inſcia et immicia ſunt et indocta.et ad om
nem uite ſocietatem ꝓſſus hominibus intracta
bilia.uide in bos et in canis ¶ Item quō terreſtri
a animalia uidentur docta et tractabilia erga ho
mines reſpcū piſcium dicam in camelus.

Aſmodeus.dei pnl' ꝓd.nomē ē demonis.Thob
iij.Demon nomine aſmodeus occiderat eos.

Aſopus.pi.ꝓd pnl'.Vnde in doctrinali dr̄.Aſo
pū retrahas europam ſiue piropū.Aſopus ē no
men fluuij.piropus nomen gemme.

Aſparagus dictus q2 ſpinoſus et aſper ſit.Fru
tex eius quedam herba eſt.Et eciam ſic dr̄.qui
dam puulus piſcis ſ; optimi ſaporis.Et eciā bo
letus uocat̄ aſparagus.Et cor̄ pnl' ut dicit mg̃r
bū.Et ut dic̄ pap̄.Aſparagi in cibo ſūpti ſtoma
cho ꝓſunt.calidi ſunt in aqua cocti omnes ueſi
ce cauſas curant et calculos frangunt.

Aſper.era.rum.durus.acerbus.truculentus.Et
compat̄ aſperior aſperrimus.vn̄ aſpere.rius.me
adūbia.et h' aſperitas.i.duricia.truculēcia.et aſ
pero.ras.i.aſperū facere ūbum actīuū.et componi
tur exaſpero.ras.et cōponit̄ aſper ab a et ſpera

Aſpergo.gis.ſi.ſum.componit̄ ex ad et ſpargo
gis.et mutat̄.a.ſimplicis in e.et ſubtrahit̄ d.et
eſt aſpergo diſtanter op̄ire.perfundere.vnde hec
aſpergo.ginis.i.aſperſio.et aſpergo ē nomen cu
iuſdam auis marine.et aſpergo ueſtis feminarū
ul' ueſtimentoꝝ ſupfluitas.quod et ſirma dr̄.vn̄
aſpergineus nea neum.Item ab aſpergo h' aſper
ſoriū.et aſpergito.tas freq̄ntatīuū.et aſperſo ſas
aliud frequentatiuum uerbum.

Aſpergo.ginis.fe.ge.in aſpergo.gis.uide.

Aſperno.ſperno componit̄ cū ad et abiecta d
dr̄ aſperno.is.aſpreui aſpretū.ualde ſpernē.vnde
aſpernor aris depoñ.in eodem ſenſu.ul' cōpōit̄
p ſe ex ad et ſperno.is.Vn̄ h' et h' aſpernabilis.

Aſpicio.ſpecio cis compo et hoc aſpernabile
nit̄ cū ad.et abiecta.d.dr̄ aſpicio cis.xi.ctū ance
ul' aliquid ꝓſpicere.vnde aſpectus.tus.et aſpec
to.tas.uide in ſpecio et in uideo uidi.

Aſpiro as aui.i.anhelari.conari deuenire ualdē
ſpirare ul' fauere.Et eſt tractū a uentis qui quā
do flant et ſpirant nautis fauent.Et componit̄
ex ad et ſpiro as abiecta d.Item aſpirare inenit̄
ꝓ eleuari.vn̄ in canticis dr̄ Donec aſpirent dies.
et eleuent̄ vmbre.et producit penultimam.

Aſpis.idis.fe.ge.genus eſt ſerpentis.Et ſ; yſid
Aſpis eſt uocata eo q̄ꝫ morſu uenena immittat
et ſpgat.ioſ eni g̃ce uenenū dr̄.et īn aſpis q̄ſi aſ
pgens ios eo q̄ꝫ morſu uenenato intimat.et cor̄
pnl' ī gtō.de h' dic̄ ꝓpha.ſic aſpidis ſurde et obtu
rātis aures ne audiat uocē incantātis.uide in tigis

Aſporto.i.portare ab.i.longe ul' alioꝛſum ab
ſentare.remouere.de loco ad locū portare.Et cō
ponit̄ ſ̄m pſ.ex ab et porto.mutata.b.in.s.ſic
in aſpello dr̄ñe cā.ne ſi apporto et appello dicere
mus.ab ad compoſita eſtimentur.

Aſſa.ſe.lignum latum et dolatum.

Aſſatura.re.in aſſus eſt.

Aſſecla.ab aſſequor queris.dr̄ h' et h' aſſecula.
ul' aſſecla.cle p ſincopā cō.ge.ſeruiens ul' comes
qui ſequit̄ aliquem.et cor̄ pnl'.Vnde in aurora
Ruſſus ut in p̄mis uir lucis et aſſecla ſumi Aſſi

Aſſector aris atus ſum.ex ad et ¶ terant dño
ſector.aris mutata.d.in ſ.et eſt aſſectari ſequēdo

Aſſecula le in aſſecla uide ¶ adipiſci.ſequi

Aſſenſus.ſa.ſum.in aſſencio.is.uide.

Aſſencio.is.ſi.ſum.componit̄ ex ad et ſencio
tis.Et eſt aſſentire aſſenſum p̄bere.Vnde h' aſſen
ſio.onis.et hec aſſencia.cie.i.conſenſus in quali
bet re.et h' aſſenſus.ſus.et aſſentaneus.a.ū.qui
cito prebet aſſenſum.Et aſſenſor aris.i.adulari.
Nam adulatoꝝ eſt aſſentire.Et ſcias.q̄ꝫ inuenit̄
aſſencior.iris.aſſenſus ſum in eodem ſenſu in de
poñti gñe.Geñ xxxiiij.Aſſenſi ſunt om̄s.i.con
ſenſerūt circūciſis cunctis maribus.

Aſſentiſco ciſ.inchoatīuū.i.incipio aſſentire.ab

Aſſer.ab aſſe h' aſſer ¶ aſſencio.is.addita.co.
eris.quia aſſeres ſoli in tectis ponunt̄.et non cō
iūcti.aſſem enim vnū dicimus.Vel dr̄r aſſeres
quia aſſideant parietibus ul' trabibus.ul' quia ſ
ferat̄ vnus alio in pariete.ab aſſero.is.Eccleſiaſ
xxix Melior eſt uictus paupis.ſub tegmine aſſe
rum q̄ꝫ epule ſplendide.et cor̄ pnl' in obliquis

Aſſero.is componit̄ ex ad et ſero.is.et facit p̄
titū inſeui et inſerui.et ſupinū inſitū et inſertū in
diuſis ſignificacōnibus.uide in ſero.ris.Et cor̄ ſe

Aſſerto.tas.frequentatīuū ab aſſero.ris ¶ diſco

Aſſeſco.cis fre.ab aſſideo.q̄ſi inchoatīuū ꝓ aſſi

Aſſeuero.as.aui.i.affirmo ul' aſſero.et cōpōi
t̄ ex ad et ſeuero.as qd̄ ñ ē in uſu.Et prod̄ pnl'

Aſſidela.le.pnl' prod.i.menſa iuxta quā ſede
mus.et denuat̄ ab aſſideo.es.et ē aſſidere.iuxta
ſedere.Et aſſidere.i.compari.et aſſimilari.et aſ
ſidere.i.eſſe ſimile.In p̄ma ſignificacōne conſtru
itur cū dtō.et accuſatiuo in eodem ſenſu.ut aſ
ſideo te et aſſideo tibi.uide eciam in ſedeo.

Aſſiduus.ab aſſideo.es diuat̄ aſſiduus.a ū.ſtu
dioſus ſollicitus.continuus.alicui rei intentus
Item aſſiduus poteſt componi.ab as aſſis.et do
das.et tunc aſſiduus idem eſt quod diues q̄ ml'
tos poſſidet aſſes.et aſſiduus qui expenſis erarij
p̄erat.et dr̄ ſic ab aſſe danda.ñ q2 multū gratis
det diues.ſ; coactus plus det q̄ꝫ paup.in collcis
faciendis.Et cōpat̄.aſſiduus per compleconem
magis aſſiduus.iſſimus.Vnde h' aſſiduitas.atis
et aſſiduo.as.eſſe ul' fieri aſſiduum.

Aſſilio.lis.ex ad et ſalio.lis.et eſt aſſilire inua

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

dē.aggredi.impetere.et in eodem ſenſu cōſtruit̄
cū dtō et accuſatō.ut aſſilio menia.et aſſilio me
nibus. Item aſſilire cū gaudio ſalire ad aliqd.vn̄
h aſſultus.tus impetus aſſumē ſaltu.et aſſulto
tas.fre.Et corripit ſi aſſilio.lis.
Aſſimilo.las.laui.lare.i.ualde ſimilare.ex ad
et ſimilo.as.et eſt ūbum actiū. Inuenit̄ eciā aſſi
milor aris deponens in eodem ſenſu.in q̄ et aſ
Aſſiſteriū.rij.monaſteriū grecū (ſimilo.las.
eſt.ul' dr̄ ab aſſiſtendo.vnde h aſſiſtria.re.moni
alis ibi aſſiſtens.
Aſſiſtria aſſiſtrie.in aſſiſterium exponitur
Aſſiſtrix.tricis.i.aſtitrix.tricis.ab aſſiſtendo.ul'
aſſiſtrix tricis affirmatrix.ab aſſerendo.vel ut di
cit hug̃. Aſſiſtrix.tricis que aſſiſtit ad ſeruiciū ali
cuius.vn̄ ſap ix. Da michi ſediū tuaꝝ domie aſ
ſiſtricē ſapienciā.et eſt ibi ꝓducenda h ſilla ſtri.
Et ut quidā dixerūt debēt eſſe aſtitricem quod
ē femininū ūbale ab aſto.as.ti.tū.tu.u.in or.aſ
titor.et or in rix fit h aſtitrix.icis.quod corripit
pnl' in nominatō.ſed in genitiuo eam producit
Aſſocius.cij.conſocius.conſors.conſodalis con
tribulis.confedultus.et uidetur compoſitū ex ad
Aſſolatus.ta.tū.i.ad ſolū deduc (et ſocius.
tus.Naim pmo. Montes commoti ſunt ab eo et
colles deſolati ſunt.ul' ſm aliā lrām.et colles aſ
ſolati ſunt.i.ad ſolum deducti.ad ſolitudinem re
dacti.de ſolio depoſiti.et ꝓducit la.
Aſſueſco.cis.aſſueo.es eui.ul' etus ſum.i.ual
de ſuere.vnde aſſuetudo.inis.et aſſueſco.cis.uer
bum inchoatiū.ſm hug̃.uide in ſueo.es.
Aſſuetus ta tū.pnl' prod.in aſſueſco.cis.uide.
Aſſula.le.pnl' corr̄ fe.ge.quod cadit de ligno
quando dolatur.et dicitur ab aſſa.ſe.
Aſſultus.in aſſilio.lis.uide.
Aſſū ades adeſt.componitur ex ad et ſum mu
tata.d.in.s.vnde aſſum et aſſumus p geminū.s
ſcribi debet. Quidam tn̄ pdcā p d ſcribūt cauſa
conſorcij pme et ſecūde pſone. Sed pus dictum
pualet et magis ē ſm artē et regulas pſci. Vnde
in hympno trinitatis dicendū eſt Aſſumus nos
Aſſumentum.ti.illa ps (cernui p geminū.s.
que de aliquo accipit̄ ul' aſſumit̄ ad aliquid faci
endū.ul' repandū. Et dr̄ ab aſſumo.mis. Math
ij. Nemo aſſumentū pāni rudis aſſuit ueſtimēto
ueteri.quaſi dicat. Nemo ſapiens coniūgit pāno
ueteri ptem noui pāni quā aſſumpſit de aliquo
Aſſur.uris.fuit filius ſem a quo (nouo pāno
dcā eſt aſſuria.vnde aſſurius.ria.riū.et eciā aſ
ſur dr̄. Vnde in auro. Sicut rex aſſur malus ex
Aſſus.ab ardeo.es.dr̄ aſ (titit et tamen idem
ſus ſa.ſum.ēi arſus.vn̄ aſſo.as.ūbum actiū et
aſſatus.ta.tū.et h aſſatura.re. Reg̃ li.ij.c vj.al
ſaturam bubale carnis vnā.i.fruſtum bouis aſ
ſatum. Vel ſm aliam litteram. Subale carnis.i.
bubaline partitus eſt eis.
Aſtaroth ydolū ſodomoꝝ. Et acuitur in fine
Aſtericus.ci.i.aſtriforma.et componit̄ ab aſter
quod eſt ſtella.et ycon quod ē ymago ul' ſignū
et ſcribit̄ ycon apud grecos p eu dyptongū.vn̄
ſemp ꝓducit pmā ſillam tā in ſimplici q̄ in cō
poſito.et aſtericus prod penl'. Et ſcribit̄ p c ſine
ſ.in ultima ſilla.ut multi modni lrāti uolūt. An
tiqui tamen ſcribebant aſteriſcus.p ſc.in ultima
ſilla.ut multi modni lrāti uolūt. Stella aſtericus
ubi apponitur aliquid deeſſe demonſtrat. Obelus
ubi ponit̄ falſum ul' ſupfluū monſtrat. Nam ſa
gitta grece dr̄ ex uſuꝫ iugulat.et ē nota ſic facta
(Aſtericus nota ſic facta eſt (que in libris
apponit̄ in hijs que obmiſſa ſunt.ut illuceſcant
p eam notam.que deeſſe uident̄.aſterico et obe
lo uſus eſt origenes.vn̄ Ièro.dicit in ꝓlogo pen
tateu.ꝙ ut auderem origenis me ſtudiū ꝓuoca
uit.qui edicōni antique tn̄ſlacōnē theodocionis
miſcuit aſterico et obelo.i.ſtella et ueru omne o
pus diſtinguens. Dum autē illuceſcere facit que
minus ante fuerant.aut ſuperflua queqꝫ iugulat
et confodit.maxime que euangeliſtaꝝ et aploꝝ
autoritas ꝓmulgauit. Et eciā Ieronimus uſus ē
aſtericis.et obelis ſicut ipſe dicit in ꝓlogo Iob.
Aſterites eſt gemma candida incluſam lucē cō
tinens.ſic ſtellā intus ambulantē.a qua dcā eſt.
Aſterno.nis.aſtraui ratum.ad ul' ualde ul' iux
ta ſternere.et componit̄ ex ad et ſterno.is.et ab
Aſtin.i.ciuitas (icit̄.d.
Aſtiſmos in fine accentuat̄ Dr̄ eciā antiſmos
quidā tropus.de quo ſupra dixi in quarta parte
Aſto.as.aſtiti aſtiti aſtitū et (caplo de tropis
eciā aſtatum inuenit̄. Scire enim debes.ꝙ dedi
facit datū et ſteti ſtatū.a cor̄.et eadem cor̄ in cō
poſicōne.ut circūdatum pſtatū.vel mutat̄ in.i
breuē ut redditū et pſtitū. Aſtiti eciam aſtitū fa
cit et aſtatū.pnl' cor̄. Et componit̄ ex ad et ſto.
as.et ē aſtare iuxta ul' in cōſpcū ad ſuiciū ſtare
Aſtrea.e.i.iuſticia.ab aſtrū dr̄ quia de celo deſ
cendit.et ꝓd pnl'. Quid in.j.meta. Vlīa celeſtiū
Aſtrepo.pis.pui.quaſi (terras aſtrea reliquit
iuxta ul' ualde ſtrepere.ſtrepitū facere.et cor̄ ſtre
et componit̄ ex ad et ſtrepo.pis.abiecta.d.
Aſtreus a um res que ptinet ad aſtrum.et cor̄
penultimam. Et dicitur ab aſtrum.
Aſtringo.gis.xi.ctū.ex ad et ſtringo.gis.abiec
ta.d.et eſt aſtringē iuxta ul' in conſpcū ſtringere
Aſtrion gemma eſt criſtallo ꝓpinqua.in cuius
centro lucet ſtella fulgore lune plene.et dr̄ ſic.ꝙ
aſtris poſtpoſita fulgorem rapit et gerit.
Aſtrolabiū.bij.qddam inſtrumentū ipſius ar
tis aſtronomie.et dicitur ab aſtrum
Aſtrologus aſtrologi Aſtrum compponitur cū
logus quod eſt ſermo et dicitur aſtrologus.logi
id eſt loquens de aſtris et augurans.vn̄ h aſtro
logia.gie.quedā ars ps aſtronomie.et aſtrolo
gicus.ca.cū. Et ſcias ꝙ aſtrologia pim natural'
ptim ſupſticioſa eſt. Natural' dū exequit̄ ſol' et
lune curſus ul' ſtellaꝝ certas temporum ſtacōnes
Supſticioſa uero ē illa quā mathematici ſequūt̄
illi qui in ſtellis augurant̄. Quiqꝫ eciā xij.ſigna
p ſingula anime ul' corpis memb̄ diſponūt.ſide
rum ꝙ curſu natiuitates hoīm et mores pdicare
Aſtronomus.aſtꝛ cōponit̄ (noſcunt̄ ſm pap
cū nomos quod eſt lex.ul' norma quod ē regu
la.ul' noma quod eſt nomen.et dr̄ aſtronomus
mi.qui docet legem ul' regulā de aſtris.ul' q̄ no
minat ea.vnde h aſtronomia.mie.ipſa ars et aſ
tronomicus.ca.cū.ſm hug̃. Pap uero dicit aſtro
nomia aſtroꝝ lex.que curſus ſideꝝ docet.vna de
ſeptem liberalibus artibus.
Aſtroſia.e.eſt tenuitas corpis.ex cauſis latenti
bus et paulatim cōualeſcentibus.dcā ſic ab imi
nucōne corpis. Nam greci nutrimēti ceſſacōnem
Aſtroſus.ſa.ſum.i.lunaticus (aſtroſiam dicunt
qī malo ſidē ul' aſtro natus. Et dicitur ab aſtruꝫ

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Aſtruco. ab aſtur ꝓ gente. dr̄ hꝰ aſtruco onis. i.
dextrarius. quia aput illam gentē huiuſmodi eq̄
habundant. Unde legiť ꝙ iulius ceſar paucis di
ebus anteq̄ᵖ occideretur ſompniauit ꝙ in ſtabulū
deſcendens aſtruconem ſuum aureum caput ha
bere videbat ¶ Et in rethorica. detur locus aſtru
coni. ut coragium paretur. ubi legiť aſtrucōi. i.
Aſtrum. ri. i. ſtella. dr̄ ab aſtreo pho ¶ accipitri
qui pmus tractauit de aſtris. uł ab aſter qđ grece
dr̄ ſtella. Inde hꝰ et hꝰ aſtralis. et hꝰ aſtrale. Et ſcias
ꝙ ſtella dr̄ quelibet ſingularis. ſidus pluriū ſtella
rum collectio. Aſtrum grandis ſtella uł grande ſi
dus. Hec tn̄ nomina ſepe confundunť aput auto
res ¶ Uolo eciā te ſcire ꝙ motus celeſtis ſe hab;
ad liberꝫ arbitriū ſicut inclinans ad aliquid agen
dū. in q̄ᵗum ex impſſione corpis celeſtis relinqť
bona diſpō in corpe ſm quā anima efficiť pna
ad hanc actionē uł illā. ſicut eciā ex naturali cō
plexione qdam ſunt magis pni ad vnū uiciū q̄ᵖ
alij. et hꝰ modo pñt aſtrologi nūciare aliquid de
hijs q̄ ex libero arbitrio dependent coniecturaliť
et non ꝑ certitudinem ſciencie. q̄ᵖuis talibus pre
dictionibus non ſit tutū nimis intendē. ut dicit
aug̃ ſup gen̄ ij. Cum plerumq; aſtrologi de futu
ris uera pnūciant. non tā ex ſignis celeſtibus q̄ᵖ
ex occulto demonū inſtinctu quem humane mē
tes interdū neſcientes paciunť. Et ſic cū huius
diuinacōnibus quodāmō fedus initur cū dyabo
lo. virtutē autē coactiuā ſup liberꝫ arbitriū ſuffi
cienter non hñt corpa celeſtia. Unde et ptolome
us dicit ꝙ homo ſapiens dominať aſtris. q: ꝑ ſa
pienciā ſuam pt̄ uitare ea ad que aſtra diſponūt
De hoc eciā ſupra in arbitriū dixi ¶ Uolo ec̄ te
ſcire. ꝙ ſicut ꝓbať in ſciencia aſtronomica de mē
ſura quātitatis ſolis et terre ſol eſt maior tota ť
ra. ſic et alie ſtelle oīs pt̄er lunam et mercuriū
ſunt maiores q̄ᵖ terra. Vide eciam de hoc in gal
lus et in cometa et in ſors. et in ſol.
Aſchia. le. dr̄ a tollendo. ſcꝫ quod cadit. de ligno
dum dolať. vnde et uolunt dici aſciam. q: eas a
ligno eximit. uide in aſcia. Et corripit ſhi.
Aſtupeo. es. pui. caret ſup. Et componiť ex ad
et ſtupeo. remota. d. Et corr̄ ſtu. Et eſt aſtupē ual
de ſtupere. ad aliquid ſtupere.
Aſtur. ſtura. re eſt quidam fluuius hiſpanus.
Et componiť cū a quod eſt iuxta. et dr̄ hꝰ aſtur
aſturis. quidā pplus hiſpanie q: iuxta ſturā habi
tet. vnde hꝰ aſturia. rie. regio eoꝝ et ciuitas vnde
aſturienſis. ſe. Item ab aſtur ꝓ populo hic aſtur
aſturis mas. ge. dr̄ quedā auis que aput illā gen
tem abundat. uł dr̄ ab aue et ſterno. quia ſternit
aues. Et corripit penultimam in genitiuo.
Aſturco. onis. i. accipiter uł aſtur. Et cōponiť
ab aue et ſterno. quia ſternat aues. ſm hug̃. Pa
pias ūo dicit. Aſturco accipiter maior. Dicitur et
aſtruco. r. precedente. u. i. dextrarius
Aſtus. tus. tui. calliditas. doloſitas. fraus. falla
cia. et ſumiť in malo ſicut aſtutus ī bono. ouod
compať aſtucior. iſſimus. vnde aſtute. cius iſſime
adūbia. Et hꝰ aſtucia. cie. i. ingenioſitas.
doloſitas. cautela. induſtria. calliditas. et ꝓprie dr̄
de malo. Inueniť eciā hꝰ aſtu indeclinabile. ꝓ eo
dem. vnde auianus. Aſtu vincit homo cūcta cre
ata ſolo. et poteſt hꝰ eſſe decli. uł indeclinab. aſtu
Et dr̄ aſtus q̄ſi ſine ſtatu. Nam qui aſtutus eſt n̄
diu in eodem morať ſꝫ multa deliberat.

Aſtutus. ta. tū. ab aſtu dicitur. uide in aſtus
Atacus. ci. pnł corr̄. maior eſt bruco. Et ut dicit
glo Jeronimi in Johel j. eruca nimis eſt que
in oleribus maxime repiť. Brucus uocatur fetus
locuſte anteq̄ᵖ habeat alas. Deinde cū incipit uo
lare parū dr̄ atelabus. Cum uero pleniter uolat
dr̄ locuſta. Et eſt brucus multo q̄ᵘior q̄ᵖ locuſta
uł atelabus. q: iacens in vno loco radicitus co
medit fructus. Unde dr̄ a bromyn quod ē conſu
mē. Atacus autē dr̄ q̄ſi atagus. q̄ſi ſine tega. eo ꝙ
nichil habet quo inuolutus tegať. teca enim q̄ſi
tega dr̄ a tegendo. Pap autē dicit. atacus auis ig
nota. Jero. autē dicit ſup illud pſ. xxxiij. ſic col
ligiť brucus uelud cū foſſe plene fuerint de eo.
Ex locuſta brucus naſciť. et q̄uſq; habeat alas
ſic uocatur. Cum autem ale creſcere ceperint ate
labus dr̄. Cum autē plene uolare cepit ē locuſta
et dr̄. Nocet uero brucus plus q̄ᵖ atelabus. uł lo
cuſta quia alis caret nec moueri poteſt. et ſic ubi
inſederit nichil relinquit. Ideo fiūt foſſe et obruū
tur locuſte. ne a uento rapiantur in mare. Et ad
terram reiecte ex ouis que viue conceperant et
mortue brucos generent.
Atauus. ui. dr̄ ab aui pater. pnł corr̄. uid ī auus
Atcontra due partes ſunt.
Atelabus. bi. pnł corr̄. dr̄ ab a quod ē ſine et te
la et abeo. is. q̄ſi ſine tela. i. teca abiens. Et dicitur
atelabus q̄ſi atelanus. i. ſine tela uadens ue atela
nus. i. ſine tela uadens. uł q̄ſi a tela abiens. De hꝰ
eciam dixi ſupra in atacus.
Ater. tra. trum. i. niger. Et compať atrior ater
rimus. vnde atre trius. me. Et producit. a.
Athalanta. athas grece leuitas lañe. lentos ple
nū. Inde dcā ē quedā uigo athalanta ꝓpter uelo
citatem. quaſi plena uelocitate.
Athlanteus. ea. eum. pnł prod. in athlas eſt.
Athalia interpraťť tpūs dn̄i. Et fuit regina in
iſrael. Et acuit pnł. ſm cōmunem uſum.
Athanaſia. i. immortalitas. ab athanatos dr̄. Et at
Athanatos. i. immortał. ab a qđ ē ſine ¶ pnł
et thanatos mortale. et accentuať in fine. Unde
athanatus. ta. tum. i. immortalis
Athene. ab athanatos dr̄ hee athene. aꝝ q̄dā
ciuitas. q̄ſi athenate. i. immortał. ꝓpter ſtudium
ſapiencie que immortał eſt que olim ibi uiguit
Athenienſis. ab athene dr̄ hꝰ et hꝰ ¶ et pđ the
athenienſis. et hꝰ ſe nomen patriū. Et deberet ſ
formacōnis analogiam dici athenenſis. ſꝫ cauſa
euphonie habuit ī añ pnł. ſicut oñdi ſup in ter
cia pte. ubi egi de nōīs deſinentibus in enſis
Athlas antis habet n in obliquis. ſꝫ in nō nō
ſicut gigas gigantis. elephas antis adamas ātis
¶ Et deſinit in as ꝓductam. fuit enim athlas
frater ꝓmothei. rex affrice optimus aſtrologus
vnde dcūs eſt celū ſuſtinuiſſe. et a nomine eius
dcūs eſt mons affrice athlas. qui ꝓpter ſuam al
titudinem dcūs eſt celū ſuſtinuiſſe. vñ athlante
us. tea. teum. et athlanticus. ca. cum.
Athleta penuł prođ luctator. pugnator. fortis
miles. Et diciť ſic q̄ſi ad letum fortis. i. ad mortē
Athomia grece. i. debilitas ſtomachi.
Athomꝰ mi ſe ge pnł corr̄ corpꝰ indiſibłe ꝓpť
ſui paruitatem. q̄ᵖuis forte nullū corpus ſit qđ
diuiſionem recipē non poſſit. Et dr̄ ſic ab a quod
eſt ſine et thomos quod eſt diuiſio uł ſectio. q:
non recipit ſectionem ſenſui ſubiacentem

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Atnepos. filius nepotis. Et eſt ſecūda lrā. t. in
Atramen. ab ater a. ū. dr̄ h̄ (pap. Et cor̄ ne
atramen. inis. id eſt nigredo. vn̄ h̄ atramentū. ti.
.i. incauſtum. q̄ nigꝝ facit liquorem in q̄ ponit̄
Atrmentariū. ab armen dr̄ h̄ atrmentariū rij. i.
ſcriptoriū pluteū pluātiū. Vnde ezech̄ ix. Et at̄
mentariū ſcriptoris ad renes eius. Et inde h̄ atra
mentariolum. oli. diminitiuum.
Atrienſis. ab atriū dr̄ h̄ atrienſis ſis. i. ianitor
hoſtiarius. excluſarius. paraginarius. Januarius.
Atrioliū. oli. diminitiuum. paruum atrium
Atriplices humidā et frigidā ūtutem hn̄t in
cibo ſumpti. uentrem ſoluunt. Et corripit pli.
Atrium dr̄ quaſi atruꝫ. ab ater. tra. trum ꝓp̄
caligin̄ ignis. que olim ſolebat eſſe in atrio. vn̄
in paſſione xp̄i. Et petrus ſtans in atrio calefaci
ebat ſe. ad ignem. ul̄ atriū dr̄ q̄ ei addant̄ tres
porticus extrinſecus. Et ſm̄ hoc atrium dr̄ mag
na domus ampla et ſpacioſa.
Atrox. ab ater. tra. trum dr̄ atrox cis oīs gen̄
efferus. crudelis Et compar̄ atrocior ſſimus. vn̄
atrociter cuius me adūbiū et h̄ atrocitas tatis. Et
habet ꝑmā naturaliter būem. Vn̄ aurora ſuper
thob̄. Sape fiat ōptum ſit furor eius atrox
Attabnalis. tabna componit̄ cū ad et dr̄ h̄ et h̄
attabernalis. lis. mutata. d. in. t. id ē ſocius. et pro
prie in tabna leccator. qui ualde frequentat tab̄
nam. Idem et attabernio. onis.
Attamen. inis. neu. ge. i. ſectacium. Inuenit̄ eē
attamen ꝓ ſed. cōiunccio. et cor̄. ta. Ouid. Nil m̄
reſcribas attamen ipſe ueni. de h̄ infra in tū uid̄
Attamino. as. i. adūſari ex ad et tamino. as. d.
mutato in. t. Itēꝫ attamino. as. i. purgare farinā
cū ſetacō. ſm̄ hug̃. Pap̄ ſic dicit. Attaminare inq̄
nare. corrumpē. uſurpare. Et corripit mi.
Attat interieccio timentis ul̄ expaueſcentis. ſ
Attero. ris. riui. ritū. ualde terē. cor̄ te (pap̄
Et componit̄ ex ad et tero. is. Iob xiiij donec at
terat̄ celum non euigilabit. vn̄ attritus. ta. tum
Et a gt̄o attriti addita. o. format̄ h̄ attricō onis
In q̄ aūt attricō dr̄. it a contricione dicā ī contrio
Atticinor. atticinaris ad ignē ticiōes aduicinare
Et componitur ex ad et ticinor. aris.
Attineo es ui tentū. i. ualde tenere ul̄ ꝑtinere
Et ꝑtinet ad ꝓpinquos. ut iſte attinet m̄ in tali
gdū. Et componit̄ ex ad et teneo. es. Et cor̄. ti.
Attingo. gis. tigi. tactū. i. ualde ul̄ iuxta tangē
ul̄ accidere. Et componit̄ ex ad et tango. gis
Attonitus. Attono. nas. componit̄ ex ad et to
no. as. Et inde deriuat̄ attonitus. ta. tū. pnl̄ corr̄
.i. tonitruo ſtupefcūs. fritus confuſus ꝑturbatus
Attraho. xi ctū. ere. i. ad ſe trahē. adbreuiaē. et
componitur ex ad et traho. is.
Attrecto. tas. ul̄ magis attracto. tas. cōponit̄
ex ad et tracto. tas. Inuenit̄ eciā attrecto. tas. a
mutata in. e. quod uidet̄ ꝓprie ad tactum cor
palem ꝑtinere. Vnde gen̄ xxvj. Si attrectauerit.
me pater meus. ul̄ attractauerit ſm̄ aliam lrām
Vel poteſt formari ab attraho xi. ctum. u. in. o.
ſit frequentatiuum. i. frequenter attrahere iuxta
tractare. ꝓpe tangere palpare.
At ubi due dcōnes ſunt. et duobus accentibus
regende. vn̄ ad gala. At ubi plenitudo uenit tp̄is
.i. ſed poſtq̄. Aliqn̄ tn̄ atubi aſtubi eſt dcō ſīn
gularis uocū congeries. non ꝓpe compoſicio. Et
fungit̄ loco vnius dcōnis. et tūc ſub vno accen

tu ꝓfert̄ et grauatur pnl̄ ſiue. u. De hoc dixi in
ſecūda parte ubi egi de ubi.
Auarus. ab aueo. es. dr̄ auarus ra rum. q̄ eū
dr̄ auarus q̄i uaras hn̄s manus. i. curuas ul̄
auarus q̄i auens auꝝ. ethimologia eſt non cōpō
Et compatur. auarior. iſſimus. et eſt auarus ꝓpe
qui non ſaciat̄ Cupidus qui aliena deſiderat. vn̄
auare. rius. me. adūbia. et auaricia. cie. et forma
tur a gt̄o auari addita ca. Et ut dic̄ Iero in ep̄la
ad paul̄ c viij. Antiquū dcū eſt Auaro deeſt tam
quod habet tā quod non habet. Et in thobia dr̄
Prodigus excedit menſuram largus honori Ser
uit ul̄ ſeruat fructificat parcus auarus eget. vide
in largus. Et nota q̄ malum et magnū eſt aua
ricie uicium. qd̄ ſicut dicit beda fidem tollit con
cordiā diſſipat. caritatem uiolat. et innumerabili
a mala gn̄at. teſte ap̄lo. qui ait. Radix omnium
malorum eſt cupiditas Auaricia ſiquidem uiſceri
bꝫ pietatis caēt pr̄ēꝫ neſcit mr̄ēꝫ ignorat. hōē et ā
ciā n̄ cuſtodit. ꝓpinq̄ ī ꝓxiō n̄ miſeret̄. ſꝫ ꝓpin
quos uelut extraneos abicit. dicente ſalomone
Bene facit anime ſue uir miſericors. Auarus eciā
Auceps aucupis cō. ge. a (ꝓpinquos abijcit.
ues capiēs. ab auis et capiens ul̄ capio. et cor̄ cu
Auctim. i. creſcent̄ ab augeo dr̄. et eſt aduerb.
Auccō. ab augeo dr̄. hec auccō. onis id eſt aug
mentacō. Dr̄ eciam auccō. i. mercacō. vnde auctio
narius id eſt mercator qui res ſuas auget. et ꝓpe
ille qui illic ul̄ hic res ꝑuas et ueteres et elicas
emit. ut poſtea carius uendat. et auctionor aris
ſic mercari. ul̄ res ſtrēnue agere. vnde et auctio
nator dr̄ ꝓ imparore. Accipit̄ tamen ſimplicit̄
auctionari ꝓ mercari (Actionarius in auccō eſt
Auctionor aris. in auccō exponitur.
Auctito. tas pnl̄ cor̄. i. frequenter augē. Et for
mat̄ ab auctatu ultimo ſupino huius ūbi aucto
as. a. in. i. et. u. in. o.
Aucto. as. ūbum frequentatiū. i. frequenter au
gere. Et formatur ab ultimo ſupino huius ūbi
augeo. auges ſcilicet auctu. u. in. o.
Auctor. ab augeo. es. auxi auctū auctu dr̄ hic
auctor. toris. i. augmentator. dux. et debet ſcribi
cum. u. et. c. Quando uero ſignificat auctenū. i.
autoritatē eſt cō. ge. et debet ſcribi ꝑ. u. et ſine. c.
ut h̄ et h̄ autor. Et deriuat̄ ab autentin. Item ī
uenit̄ quoddā ūbum defectiū auieo. es. i. ligo as
Inde auctor. i. ligator ſilr̄ cōmunis gn̄is. et debꝫ
ſcribi eciam ſine. c. et cū. u. Et ſm̄ ꝑmam ſignifi
cacōnem imparores ꝓpe dn̄r auctores. ab augēdo
rempublicā. Sepe eciam deus dicit̄ noſter auctor
.i. noſter dux. noſter augmentator. ſm̄ uo ſecūdā
ſignificacōnem. pbi et inuentores arciū ut plato
ariſtotiles ꝑſtianus et quilibet excellens perſona
dn̄t dici autores. Secundū uero tercā ūgilius et
lucanus et eciaꝫ ouidius et ceteri poete dn̄t did
autores qui ligauerunt carmina ſua pedibus et
metris. Inuenit̄ eciam h̄ actor ab ago. is. cū tu
de quo ſupra in ſuo loco. Xv. Auctor ab augēdo
nomen trahit aſt ab agendo Actor ab autenū qd̄
grecum eſt naſcitur autor..
Auctorium. ab augeo dr̄ hoc auctoriū. rij illud
quod additur rei menſurate cum uenditur. et ō
bus qui menſe uacuate ſuperadditur
Auctrix tricis. i. augmentatrix ab auctor dr̄ in
Aucupabilis. ab aucupor. aris. dr̄ h̄ et h̄ (trix.
aucupabilis. et h̄ le. i. res apta ad aucupandum.

Aucupium.ab aucupor dr̃ hoc aucupiũ.pij.i. fortuniũ.bonus euentus et eciam ipſum officiũ capiendi aues dicitur aucupium.

Aucupor.ab auceps dicit̃ aucupor aris.patus ſum.i.aues capere.et ponitur qñq; pro augurari et pro acq̃rere.vnde aucupator trix.cio.et h au cupatus tus tui.et cor̃ pnl̃.aucupor.unde ouid epy.ix.aucupor infelix incerte murmure fame.

Audax.ab audeo es.dr̃ audax cis.omnis ge. Et cõpatur audacior ſimus.unde audacter ſed per ſincopam dicimus audacter cuis me.adũbia Et diſtat inter audacẽ.et temerariũ.ſtã audax non timet temerarius non cogitat piculum. Item audacia poſt conſilium.temeritas ſine conſilio.et ponitur audax pro arrogante quandoq;.

Audeo.es ũbum neutropaſſiuum.et eſt drã in ter ũba neutropaſſiua.et neutrapaſſiua.ſtã neu tropaſſiuã dñr q̃ paſſiuis ſunt ſilia in h.q; cũ ca reant p̃teritis habent ſupplecõ; p̃teritorum.per pticipium et ũbum ſubſtantiuũ ſicut et paſſiua Iſta autẽ qñq; ſunt qđ indicant iſti ũſus.Quiq; puer numero neutropaſſiua tibi do.Audeo cũ ſo leo fido quoq; gaudeo fio.Sũt autẽ neutrapaſ ſiua q̃ hñt paſſiuorũ ſignificacionem ſub actiua lr̃atura.et ſignant paſſionem aliunde illatam.et ſunt quatuor que continentur in hijs ũſibus.ex ulo uapulo ueneo nubo q̃tuor iſta.Senſum paſ ſiui ſub uoce gerũt aliena.ſcđm hug̃.et facit au ſus ſum.quia haurio facit hauſi.ſicut habes in

Audiencia cie.formatur. ¶ tractatu de ũbo a. ab h datiuo audienti addita a.vnde per t.ſcribi tur qđ tamen accipit ſonum de c.ut detis michi audienciam.i.me audiatis.

Audio dis.iui.tum.tu.ũbum actiuũ dr̃ ab au tis qđ a dicitur audio aurem do.uel auribus ca pio.ethia eſt non compoſicio.Inde ũbalia audi tor auditrix.Item audicõ et h auditus tus.tui. et h audimen nis.pro eodem.audio cõponitur exaudio exaudis exauditor trix.cio.exauditus ta.tũ.et h et h exaudibilis et h le.vnde exaudi biliter adũbium.Et inportat plus exaudire q̃ audire.Eſt eniz exaudire qđ rogatur intelligere et ad effectũ deducere.Item cõponitur cũ ob.ut obaudio dis.i.male audire uel cõtra.Inuenitur eciam pro obedio.ſed raro et ex eiſdem cõponit̃ obedio.Item audio componitur cum ſub.et fit ſubaudio dis.i.aliquid non poſitum uel dictum ſubintelligere.audio et ſua cõpoſita ſunt actiua preter obedio Item audio ſimul p̃t conſtrui cũ accõ et ablr̃õ.ut audio ũgiliũ ab illo.Itẽ; nota q; aliqui uolunt auris fieri ab audio.ut auris q̃

Auditorium rij.locus ubi conſilia ¶ ſi audis. et reſponſa audiuntur.Et dicitur ab audio dis.

Auebo is auehere.i.aſportare.ſm papiam.

Auerſus ſa ſum.retro in aliam p̃tem ũſus.ab aũto tis.Itẽ; aũſus p̃ticipiũ.ab aduerto ũteris.

Auellana ne.tã p arbore q̃ p fructu.ponitur in fe.ge.et dr̃ ab auellano monte ubi abundat

Auena.ab auidus dr̃ hec auena ne.herbe ge nus.eo q; auide ſurgat.Et inde hec auenula le. dimi.Inuenitur aduena.per d.et tunc corripit penul̃.et eſt cõmunis ge.vide in mediator.

Auento tas tare.auenas eradicare Et dr̃ ab a uena ne.ſ hug̃.pap ũo dic̃ auentare.erũcare et

Auenula le di.pua auena et cor̃ pe ¶ eradicare

Aueo es aui ere.i.cupere.et caret ſupino.et eſt neutrũ q; uox ipſa deficit in paſſiuo.ſine qua uo ce ſcz paſſiua ũbũ actiuũ eſſe non p̃t.vñ lucan. Omnia ceſar auet et birria.Si dare multa potes quidquid auebis habes ¶ Et nota q; inuenitur aue auete.aueto auetote auere.p ſaluũ eſſe ſicut ſalue ſaluete ſaluetote ſaluere.Et idem ẽ dñdum de aue et uale.Sz uale in receſſu.ſalue et aue in aduentu p̃pe.uel ſalue.utruq; ſcz aue et uale con prehendit.Vñ grec̃.dicit aue ueniens de iure.ua leq; recedens.Hoc ũbũ ſalue cõphendit aueq;

Auernus.ni.mas.ge.locus ubi ẽ deſcẽ ¶ ualeq; ſus ad inferos.et ponitur ſepe p ipſo inferno.et dr̃ ab a quod eſt ſine.et ũnos qđ eſt delectacõ.q; ĩ inferno nulla ẽ delcãcio ſ ſempiternus horror inhabitat.vnde aũnus.quaſi ſine uere.uel dr̃ ſic quaſi auolus.ab a et uolo.quia ibi aues ſupuo lare non pñt p̃pter uerorem grauiſſimũ.quia a ues ſupuolantes olim necabat uel dr̃ ab aue per

Auerſor aris.i.deteſtor.ſm pap. ¶ contrarium

Auerto tis.ti.aũſum.i.remouere.vnde in p̃s. Auerte oculos meos ne uideant vanitatem.Itẽ aũtere.i.poſt tergum ũtere.Et cõponitur ab a. et ũto tis.Item inuenit̃ aũtor teris aũſus ſum ũbum depo.i.ſpernere uilipendere recuſare.Et cõ ponitur ſimil̃r ex a.et uerto tis.boec̃.in p̃mo de con.heu heu quam ſurda miſeros aũtitur au re.Inuenitur aduto p d.de quo ſup̃ dixi in ſuo

Auerunco cas.caui.care.i.auenas euel ¶ loco. lere.Nam runcare dr̃ euellere ex quo et auena compoſitum eſt auerũcare.

Aufero aufers abſtuli ablatum.i.eripere tollẽ. Et cõponitur ex ab et fero.Et cõũtitur ſecũdum p̃ſcianũ.b.in u.in p̃nti.tam euphonie cauſa q̃ drẽ ne ſi affero dicas.ab ad et fero cõponi uide

Auferro ras.raui re.i. ¶ cat̃ que mutat d.in f ferrum auferre.et cõponitur ex ab et ferro as

Augeo es.xi.ctũ.augere. ¶ et mutatur b in u .i.amplificare augmentũ dare.Augeo cõponitur cum ad et fit adaugeo ges.augeo ſimplex et cõ

Augeſco.ab augeo dr̃ augeſ ¶ poſitũ eſt actm̃ co cis.ũbum inchoa.i.incipio augeri.eo q; ſig nat contra p̃prietatem alioꝝ ũborum inchoatio rum ſicut integraſco.i.incipio integrari.vñ ſtaci us.Perni q; augeſcũt fum̃ manes.uide in integ̃

Augmentum.ab augeo es.dr̃ hoc augmentũ ti.i.amplificamentũ.vnde augmento tas.ũbum actm̃ qđ tamen qñq; inuenitur in depo.ge.in eo dem ſenſu ſtz augmẽtor aris.et ab utroq; ũbalia

Augur.auis cõponitur cũ garrio.et dr̃ h et h augur cõmunis ge.qui uel que in garritu auium diuinat.vnde auguror aris.i.ſic diuinare.vnde ũbalia et hoc auguriũ rij.i.talis diuinacio ſcđm hug̃.ouid epy.protinus illa meos auguror eſſe deos.Item auguro ras dr̃.vnde dicit p̃ſci.in iiij ũ.ab augurio augur abiecta o.et a ſaturno ſatur et in aurora dicitur.Sangñis eſſe reos fraternos augurat enſes.Dicitur ergo auguro ras in neu ge.et auguror aris.depo.Et hoc magis uidetur eſſe in frequenti uſu Inuenitur augurior quatuor ſillbaꝝ.unde ge.xliiij.ſciphus quem furati eſtis. ipſe eſt in quo bibit dñs meus in quo augurari ſolet.et infra eodem an ignoratis q; non ſit ſimi lis mei in auguriendi ſciã.Ego autem credo q; lrã uicio ſcriptoꝝ corrupta eſt ibi.et debz ibi eſ ſe augurari quatuor ſillbaꝝ.et augurandi.pap̃. dicit auguror cõmune antiquitus pro quo modo

dicitur augurō tas. aui. tatū. neutr̄. vnde augur
ablata o. cōmis ge. Sed dic q augurot nunc eſt
deponens et magis eſt in uſu quam auguro as.
Auguror aris. et auguro as. inuenitur. vide in
Auguſtea. ab auguſtus qđ ē impator ¶ augur.
diuatur auguſtea tee. i. carta que ab auguſto mit
titur uel quoddam genus carte ſic dictum in ho
nore illius. ſicut auguſteū dr̄ genus marmoris
in egipro. tempe auguſti primo inuentum. ſicut
tiberiū nj. genus marmoris tpe tiberij inuentū
Auguſtus dicit̄ ab augeo hs au ¶ a. tiberio dr̄.
guſtus guſti. quilibꝫ romanus impator. ab augē
do impium. vnde eciā antonomaſice octauianus
dictus eſt auguſtus quia ſuper om̄s alios auxit
romanum impium. et ab illo quidā menſis dcs
eſt auguſtus. quia in eo menſe natus eſt uel q
obtinuit uictoriam de antonio et cleapatra. Quōqꝫ
uero adiectiue declinatur auguſtus ta. tū. i. nobi
lis illuſtris inſignis preclarus exgrex ſegregarius
certicus hieroicus et eſt cōpoſitū ab aue et guſ
to tas. quia ſolis nobilibus licebat olim guſtare
aues. et tunc cōpatur auguſtior iſſimus. Cū uero
declinatur per quartam declinacionem hs auguſ
tus tus. tui. eſt quedam ſpecies diuinacōis que
fiebat in guſtu auium. et eſt cōpoſitū ab guſtu. et
aue. Solebant enim eſcam ſpargere gallinis et in
guſtu et in capcōe illius eſce cape augurium qđ
Auia. ab auus dr̄ hs auia auie. ¶ dr̄ auguſtus.
matris uel patris mater. thimot̄ ſecūda epl̄a. c.
primo. Quot et habitauit primum in auia tua
loyde. et matre tua ennice.
Auiana. ſecreta loca. et a uia remota aut tan
tum auibus adibilia et dicūtur. ab auus a. vm.
Auicula le. diminitiuum parua auis.
Auiclarius rij. qui capit aues. mas. ge. auiclari
a. eciam dr̄ pl̄is numeri ge. neutri. et ſunt auicla
ria ſecreta loca ſiluaꝝ ſolis auibus adibilia
Auidus. ab aueo es. dr̄ auidus da. dū. i. mltū
cupidus. uel ſecūdum quoſdam dr̄ ab habundo
quia ſemper habere deſiderat. vnde auidulus la.
lum aliquantulum auidus. et cōpatur auidior
iſſimus. vnde auide dius. me. adūbiū et hec aui
Auieo uies. i. ligare. ūbum defec ¶ ditas tatis.
tiuū et inde hs auiot. i. ligator. uide in vieo uies.
Auigerulus. auis cōponitur cum gero ris. et dr̄
hic auigerulus et hec auigerula pnl̄ cor̄. qui uel
que aues gerit ad uendendum.
Auinū. ni. pnl̄ prođ quaſi extra uinū. i. aq̄ mix
Auis. ab aueo es. dicitur hs auis huius ¶ tum.
auis. quia eſcaꝝ ſit cupida. uel dr̄ ab a. et uia q̄
ſi ſine uia. quia certam uiam non habet ſꝫ per a
uia queqꝫ diſcurrit. ſed pocius uidetur eſſe ethyā
q̄ compoſicō. et deſinit accūs ſing. in em. et in im
et abltīs in e. et in j. ut aue uel aui et accūs pl̄is
in es uel in is. ut aues uel auis et cor̄. a.
Auius. ex a. et uia cōponitur auius. a. vm. aui
a autem dn̄r loca ſecreta. et a uia remota quaſi
extra uiam ipā ſunt et deuia et inuia et inde aui
Aula le. i. domus regia ſiue ſpacio ¶ aria oꝝ.
ſum habitaculum porticibus quatuor concluſum
Inde hs aulula le. di. Item aula dr̄ qūꝫ ſcrinium
in quo res ponuntur. Et eciam aule pl̄r dicunt̄
fiſtule organoꝝ per quas elicitur melodia. et in
aulidus da. dum. i. dulcis inſtar ſoni organi.
Aularis. ab aula dr̄ hic et hec aularis et hs re
et auletus ta tum pro eodem.

Aula grece camila dicitur uel tibia latine
Auledus di. in aules. vide.
Aules. ab aule dr̄ hs aules. l̄. et hs auledus di q̄
cum camilis cantat. ſꝫ tibicen et cōponitur cho
raules. i. ille. qui cum camilis cantat in choro
Auleum. ab aula dr̄ hs auleum lei. i. cortina q
in aula atali regis pgameoꝝ. primo fuit inuen
tum. uel quia in aulis extendi ſolꝫ Item ab aula
leus. lea. leū. i. regalis uel res aule.
Aulicus. ab aula dr̄ aulicus ca. cum. pnl̄ cor̄. et
aulanus a. um. i. palatinus quaſi aule cuſtos q.
aſſidue eſt in aula cum principe.
Aulidus da dum. pnl̄ cor̄. in aula exponitur.
Aulula le. dimi. parua aula et corripit pnl̄
Auoth. i. villa uel uille unde numeri xxxij. q̄s
appellauit auoth yair. i. uillas iayr.
Aura. ab aer dicitur aura re. quia motu aeris
fit aura. lenis enim motus aeris eſt aura ſ hug.
Item aura dr̄ ſplendor. vnde dr̄ aurora ſcꝫ iniciū
diei clareſcentis. quia fulget. ſiue pmus ſplendor
aeris qui grece. eos dr̄. vn̄ pocius dr̄ aurora q̄
eorora. et aura p ſplendore. q̄ eorora. et ab auro
ra auroro as ¶ Alij dicūt q ab auꝝ aurora fit q
hēat colorem auri. Ita dicit hug. Pap̄ eciaꝫ dicit
q aura dicit̄ ab aere. agitatus enim aer auram
facit ¶ Dic animaduēte q ſ ueritatē. radix uen
ti eſt ex uapore qui aſcendit ex terra. et pncipiū
eſſe eius ex eo. Et materia eius eſt uapor talis
qui eſt frigidus et ſiccus. ſubtilitate ſua aereꝫ tn̄
ſcendens. et tn̄ ſpiſſatus frigiditate aeris fortiter
impellit aerem. ſicut plenius dixi in dialogo de
q̄onibus anime ad ſpm̄. et in uentus eciam uide
Aurata te. fe ge. quidam piſcis qui in capite
habet colorem ſimilem auro. et dicitur ab auꝝ.
Aurea. ab auris dr̄ hs aurea ree. i. frenum eo q
contra aures ponatur dr̄ eciam aureus rea reū
adiectiuum. i. de auro. Et tunc diuatur ab aurū
Xu Aurea frenat equos eſt aurea mobile nomen
Aureola. in uirgo eſt.
Auricalcum. auꝝ cōponitur cum calcos qđ eſt
es. et fit hs auricalcū. i. qđdam genus metalli ex
diūſis metallis conflatum ſic dcm̄ q habet ſili
tudinem auri et eris auri in ſplendore eris in du
ricia. uel cōponitur a calcos qđ eſt fex. quaſi fex
auri. Apoc̄ pmo et pedes eius ſiles auricalco.
Auricomus ma. mū. qui aureos habet capillos
et cōponitur ab auꝝ et coma e. et corripit co.
Auricularis. ab auris uel auricula dicitur hs au
ricularis et hs re. minimus digitus q eo aurem
purgamus. et adiectiue inuenitur hic et hec au
ricularis et hs re. ut auricularis amicus. i. ſecretus
dicitur eciam auricularis res. ad aurem ptinens
et pro eodem auricularius ria. riū. ut auriculari.
us anulus uel auricularius qui in aure fertur
et hs auricularius. i. ſecretus cōſiliator. et hs auricu
laria que eſt ſecreta cōſiliatrix q ſecreta in aure
Auricularium a ſecreto. reg. ij. c. ¶ ſolent dici.
xxiij. fecit q euꝫ ſibi dauid auricularīū a ſecreto
. i. ſecretariū. una pars eſt indeclinabilis
Auricularius in auricularis vide.
Auriculatus ta. tum. magnas hn̄s auriculas.
Auritus ta. tum. res ptinens. ¶ ab aūicula dr̄.
ad aures ſicut dicimus aūitos. pilos qui creſcūt
in aure et dicitur ab auris. et corripit pnl̄.
Aurifaber bri. mas gen. qui operatur in auro
et componitur ab auro et faber. et corripit fa

Aurifex. auꝝ cōponitur cum facio. et dr̄ hic et
hec aurifex cis. qui uel que facit aurū. vnde dicit
pap. aurifex dictus ꝙ aurum faciat et cor̄ ri.
Aurificina ne. fabrica aurificum et dr̄ ab auri
fex. et producit ci Grec. aurificina locus in q̄ fab
Aurificium cij. ip̄m opus et ex (excoquit auꝝ
eracium qd̄ fit in auro et dr̄ ab aurifex.
Aurifodina ne. locus ubi foditur auꝝ Et com
ponitur ab auro et fodio. et ꝓd̄ di. vn̄ in grec.
dr̄ auꝝ quo foditur dici ſolet aurifodina.
Auriga ge. mas pn̄ ꝓd̄. i. rector currus. ab au
re. et rego gis. uel ago gis. quia regit equos fre
no quaſi auris auditu uel auriga ab ago et rego
quia agat et regat currum uel auriga ab haurio
quia haurit. i. percutit equos iunctos (Et ſcias
ꝙ ſicut ſe habet nauta ad nauem regendam ſic
ſe habet auriga ad currū regendū. Sed in naui
regenda eligendus eſt nauta non ſorte ſed arte
ergo in regendo currum eligendus eſt auriga nō
ſorte ſed arte ſil'r et rector in ciuitate nō ſorte ſʒ
Aurigraphia. aurum cōpo (arte eſt eligendus
nitur cū graphia qd̄ eſt ſcriptura et fit aurigra
phia. i. aurea ſcriptura. vnde hic aurigraphus q̄
auream ſcripturam facit.
Aurilegium gij. locus. ubi reponitur aurum. ſcʒ
theſaurus ubi legitur. i. colligitur aurum ab au
Auripigmentum auꝝ. (rum. et lego cōponit̄
cōponitur cum pigmentum et fit hoc auripigm̄
tum ti. genus terre ex quo fit qn̄qꝫ vngentū ha
Auris ſe ge. dr̄ ab haurio (bens colorem auri
ris. eo ꝙ hauriat ſonum uel auris quaſi auide ra
piens ſonum ul' auris ab audiendo. et eſt ethi.
non cōpō. ſm̄ hug. pap autem ſic dicit auris a
uide rapiens uel hauriens ſolum. uel ab audien
do. et eſt ethimologia non cōpoſicio ut dixi.
Auriſcidus di. mas ge. i. artifex qui ſcindit au
rum. et cōponitur ab aurum et ſcindo et cor̄ ſci.
Auriſia ſie. i. cecitas qua ſodomite cōtra domū
loth fuerunt ꝑcuſſi. gen̄ xix. Sed melius uidetur
dici aoraſia ſicut dixi in aoraſia. Et ut dicit ma
giſter in hiſtorijs auriſia uel aoraſia ut habent
quidam libri eſt quando homines hn̄t aptos o
culos. et non uident ꝙ magi faciunt in cantacio
nibus. fit eciam aliquādo ꝙ homines habent rē
in manu et non uident et hoc eſt auriſa uel ao
raſia qua ꝑcuſſi ſunt ſodomite ut dictum eſt. Itē
illi qui querebant heliſeum cum eſſet cum eis
ut habetur in iiij. Reg. c. v. Item diſcipuli dn̄i
euntes in emaus ut habetur luc xxiiij. forte hʒ
modo quandoqꝫ querimus qd̄ in manu tenemus
Auritus ta. tū. qui magnas habʒ aures ab au
Auro as. aui. atū. dicitur. (re dr̄. et ꝓd̄ pn̄.
ab aurum et cōponitur cuꝫ in et fit inauro as.
et cū de. et fit deauro as. i. auꝝ alicui rei ſupponē
Aurora re. in aura exponitur et in crepuſculū
Auroro as. aui. i. illūiare ab aurora dicitur
Aurugo. inis. morbꝫ regius. ab auꝝ dr̄. et ſcribi
tur per au in papia. uide ſupra in arugo ſine. u.
Auruleſtus ta tū. i. plenus auro et cōpōit̄ ab
Aurū ab aura ꝓ ſplēdore dr̄ hʒ (auꝝ et lentos
aurum ri. quia pre ceteris metallis fulget. uel ab
orion qd̄ eſt ſuare ꝙ pre ceteris metallis ſeruat̄
ab auꝝ. aureus rea. reū. i. de auro. vnde aureolus
Auſpex cis. cō. ge. i. diuīator. ab in (reola lū.
ſpiciendis auibus dictus. vnde ab aue et ſpecio
Auſpicator. ab auſpicor aris (uidet̄ cōpōitum
dicitur hic auſpicator. i. diuinator Inde auſpica
trix. i. diuinatrix cis. in rix. Inuenitur eciā auſpi
cato poſitum adūbialiter. i. oportune omine vn̄
terencius in andr̄a haud auſpicato me huc appuli
Auſpiciū. cij. i. diuinacō. auium inſpectus ul' bo
Auſpicor. ab auſpex dr̄ auſpi (nus euentus
cor aris. i. diuinare. vnde hʒ auſpicacio et hic auſpi
catus. et dicitur ab auſpicor.
Auſter ſtri. uentus perflans a meridie dictus
ſic ab hauriendo aquas naꝫ nubila nutrit et aq̄s
dat. Et inde hic et hec auſtralis et hʒ le. Et auſter
nus na. num pro eodem auſtralis plaga que eſt.
ab auſtro ſiue meridie vnde auſtral'. meredianus
Et hʒ auſtralis pro quodam paralello. qui et bru
malis dr̄. et auſtro as. ūbum actiuū. i. humidare
Item ab auſter uel auſternus auſterno as. i. cor
rumpere uiciare macrum facere. Et eſt auſter uē
tus adeo calidus quia eciam piſces dr̄ corrūpere
in mari. vnde et auſternatus ta. tū. et auſternata
animalia. i. macra quaſi auſtro corrupta.
Auſterus ab auſter dr̄ auſterus ra. rum pn̄ ꝓ
ducta. Et hic et hʒ auſteris et hʒ re. in eodem ſenſu
. i. aſper quia uentus ille aſper et inſuauis eſt.
Et cōparatur auſterior iſſimus. vnde auſtere uel
auſteriter me. adūbia et hʒ auſteritas tatis. i. aſpe
Auſtralis. in auſter vide (ritas.
Auſtrino as. pn̄ producta in auſter expōitur
Auſtroafricus ci. mas ge. quidā uentus colatāl
auſtro ſic dcūs quia fit inter auſtrum et affricuꝫ
et componitur ab auſtro et affricus.
Auſus ſus. ſui. i. audacia et auſus ſa. ſum. mo
biliter. ab audeo es neutropaſſiua qd̄ parꝫ ſupra
Aut cōiunccō ꝑ t. et ſin̄ aſpiracione haud adū
biū negandi ꝑ d. et cum aſpiracione ſcribitur.
Autenticus. ab autor qd̄ ſignificat autentū dici
tur autenticus ca. cū. et hic et hec autoriʒabilis
et hʒ le in eodem ſenſu factum autenticum ul' au
thoriſabile dr̄ qd̄ fit autoritate ſapientis uel ſapi
entū ut homo. autenticus uel autoriſabilis. i. auc
toritatis cui credi debet Dicitur eciam autenticus
. i. nobilis et ab autenticus dicitur hʒ autentica
quidam liber legalis ſic dictus ꝙ in eo cōtinētur
Autor oris. cō ge. In auctor (autentica dicta
Autoritas tatis. ſine c. ſcribitur et (ꝑ ct. vide.
diuatur ab autor qd̄ ſignificat autentim et eſt
auctoritas ſentencia imitacōe digna. ul' autoritas
ꝓut ſumitur in topic̄ eſt iudiciū ſapientis in ſciē
cia ſua unde a rei iudicio ſolet talis locus denoia
ri ut pl'o dicit celum eſſe uolubile ergo iſta eſt
quia qd̄ uidetur alicui ſapienti et experto in ſua
ſciencia credendum eſt ſic eſſe iuxta illud exper
Autoriʒabil'. in autēticus expo. (to credē magrō
Autoriʒo. ab autor qd̄ ſignat autentim diuat̄
autoriʒo as. et autoro ras in eodem ſenſu. i. affir
mo autenticū facio et ſunt actiua et inde ūbalia.
Autoro ras. ab autor. qd̄ ſignat autentim. i. auc
toritatem diuatur autoro ras. i. affirmo autenti
cum facio. Et cōponitur cū ex. et fit exautoro.
ras. i. extra auctorem facere uel ponere. vnde qn̄
tilianus de cauſis. Exautoratus manus armis a
greſſi labore ſubegit. Exautoratus hic ponitur
pro extra autoritatem poſitus. accipitur eciā ꝓ
delere vnde macrob̄ de ſaturnalibus exautorata
Autumnus ni. a tempeſta (tamen ſeqn̄ti etate
te dicitur que ſepe tunc fit quando folia cadunt
et omnia matureſcunt. uel dicitur ab augendo l'

ab autumpnando.nam autumpnare eſt colligere
Et ſcias ꝙ quatuor ſunt tpa anni ſ3 ver eſtas
autumpnus et hyems.ver eſt calidum et humi
dum.Eſtas eſt calida et ſicca Autumnus eſt frigi
dus et ſiccus. hiemps eſt frigida et humida.vide
Autumo as.aui.are.cōponitur ex. in eſtas
timo qd̄ eſt mens.et ab mutato h in u.et eſt au
tumare affirmare putare ſuſpicari credere quaſi
a mente ſit habere credere.vnde hec autuma me
.i.extimacio et eſt actiuum.et corripit tu.
Auunculus li.frater matris ſicut patruus fra
ter patris ꝓpe.Xo patruus a patre pendꝫ auūcu
Auus aui.dicitur ab auarus. Uus a genitrice
quia auoꝝ ſit auere.i.deſiderare et eſſe auaros I
auus ab euo.i.ab antiquitate.vnde h̄ auia uie.
matris uel patris mr̄.Auus cōponitur hic proa
uus.i.pater aui quaſi ꝓpe auum.vnde hec pro
auia uie.eius uxor.Item abauus.i.pater proa
ui quaſi longe ab auo.vnde abauia eius uxor
Iteꝫ tritauus taui.i.attaui pater quaſi tetrauus
.i.quartus ab auo.vnde h̄ tritauia eius uxor.
et cor̄ pmam auus.vnde ouid̄ epi.viij.Tu quo.
ꝗ habes pelopem proauū pelopis ꝗ patentem.
Nota hic diligenter ordinem in cognacōne.pa
ter auus proauus abauus attauus tritauus ꝗꝗ
eſt ultimū.et ſupius nomen cognacionis.familia
enim oritur a patre.et terminat̄ in tritauo.poſ
tea dicimus maiores.Item pater filius nepos q̄ſi
natus poſt filium.pnepos.i.ꝓpe nepotē.vl̄ por
ro natus a filio.abnepos q̄ſi longe a nepote.ſ.ā
ſeiungitur a nepote medio pronepote.atnepos.
trinepos quaſi tetranepos quia poſt nepotem ē
quartus in ordine poſtea dicimus minores
Auxeſis ſis.i.augmentum.et ꝓprie pcōnis.ab
Auxiliaris.in auxiliū exponitur. Augeo ges
Auxiliū.ab augeo ges dr̄ h̄ auxiliū lij.quia ꝑ
auxiliū aliqd̄ augetur Et ē auxiliū qd̄ ab extra
neis datur ſubſidium qd̄ poſtea ſuperuenit.pre
ſidium autem loco utili poſitum.vnde hic et h̄
auxiliaris et hoc re.et auxiliarius ria.rium.qui
uel que ul̄ qd̄ p̄t prebere auxilium.et auxiliato
rius ria.rium.ꝓ eodem.Item ab auxiliū.auxili
or.aris.atus ſum.ibum depoñ.et cōſtruitur cū
actō et datiuo ut auxlior te et tibi.vnde h̄ auxi
liator trix.cio.et h̄ auxiliamen inis.et h̄ et hec
auxiliabil̄ et h̄ le.idem qd̄ auxiliarius.Et cōponi
tur coauxilior aris.et debent ꝓnunciari predicta
ſic̄ auxit ab augeo et ſic̄ dixit auxius luxit a lu
geo es.uel lucco ces.ſ.ā omnia p̄dicta ſcribunt̄
pro x.non per s.Et x.eſt duplex cōſonans.non
liqueſtit.nec in metro quia ſemper facit poſicio
nem nec in ſono quia numquā proferri debꝫ ad
modum s.in ſono liqueſcentis ut aſilus
Auxilla.ab augeo dr̄ h̄ auxilla le.i.olla et m̄
ſura paꝝ maior quam iuſta.vnde hec auxillula
lule.di.i.pua olla uel parua talis menſura.
Auxillula le.pnl̄ cor̄.in auxilla vide.
Auxit.i.augmentauit preteritū de augeo ges.
ſed hauſit p s.i.traxit p̄teritū de haurio hauris.
Axa filia caleph fuit. Axes.i.tabule.
Axioma tis.neu ge.dignitas.In axiomaticus
ca.cum.dignitatem hn̄s ſcd̄m hug̃.pap autem
dicit axioma.i.dignitas et ꝓd o.Inuenit̄ eciā h̄
anxioma tis.per n.in prima ſillaba.vnde dicit.
hug̃.ab ango is.uel angens hoc anxioma tis.i.
cōcatenacio ſicut ſunt ſophiſmata.pap uo dicit

anximota proloquia et maxime ꝓpoſicōnes in
topicis Anxioma obnoxium ueritati an falſitati
ut cicero diſputat cicero non diſputat.
Axiomaticus.in axioma vide.
Axis celi.eſt ſepmtrionalis linea recta per me
diam pilam ſpere ſecundum pap.et eſt mas ge.
Axunga.ge.idē ē qd̄ axungia.vid̄ in axungia
Axungia gie.fe ge.i.uenter porci uel alterius
rei.vnde macer de uiribꝫ herbaꝝ.Si porcina ue
tus axungia iungitur illi.Inuenitur eciam h̄ ax
unga ge.in eodeꝫ ſenſu et utraqꝫ dicitur ab anx
ior aris.quia reddit hominem anxiū.vnde axū
garius ria.rium.ad axungiam pertinens uel aux
ungia uendens.Et axungio as.axūgia.vngē uel
axungiam prebere.et cōponitur exaxungio as.
axungiam auferre uel axungia ſiue axunga.i.ūc
tum porci.dr̄ ab ungo is.vnde dicit pap.Axun
gia pinguedo ab vnccione dicta
Azabel interpratr̄ fluens ſanguinū ul̄ ſterqliniū
Azaria interpretatur auxilium domini.Idem et
abdenago qui interpretatur ſeruiens tacco.
Azimus ma.mū.ſincerus ſine fermēto et com
ponitur a zimos qd̄ eſt fermentū et a.qd̄ eſt ſi
ne apl̄s ad cor̄.Non in fermento malicie et neq̄
cie.ſed in azimis ſinceritatis et ueritatis.Et cor̄ zi
vnde in aurora Azima mandatur ſeptem come
Azonus.ab a.qd̄ eſt ſine et zo Edenda diebus.
na.et cōponitur azonus a.vm.i.ſine zona.ul̄ ex
tra zonam.vnde azoni dn̄r di extra ſonam zodi
aci manentes.Simil̄r ſigna dn̄r azona que non
continentur intra zonam zodiaci.et ꝓducit pnl̄
azonus.ſicut zona primam. in belus
Baal.nomen ydoli cuiuſdam.vide
Babel.interpretatur confuſio.
vn̄ babilon uel babilonia ciuitas
ubi homines oliꝫ turrim edifican
tes diſperſi ſunt Immiſſa diuinitus
confuſione linguaꝝ inter eos.vn̄
babilonia regio.et babilonius nia nium.patriū
uel gentile Et ſcias ꝙ ſicut narrat Jeronimus
Babilon.metropolis caldeoꝝ.Cuius muri xvj.
milia paſſuū p quadꝝ.ab angulo in anguluꝫ q̄d
ē ſimul xl duabus leugis.et duabus vnius leuge
ptibus tendebantur.Ibi turris triū miliū paſſuū
in altitudine.i.duabus leucis a lato in anguſtū.
Et quia ut habetur gen̄ xj.Ibi confūſuꝫ ē labiū
hebraice babel.grece dr̄ babilon Ibi nabuchodo
nozor rex potentiſſimus.qui inter cetera eciam
iudeam captiuauit Inter alias beſtias ibi habi
tantes dn̄r ibi habitare ſtruciones.et dracones.
deſtructa enim fuit a medis et parſis.nec poſtea
edificata Sed dicitur in medio eius eſſe lacus ſ
pentibus plenus.Et arbuſta in quibus odibiles
beſtie et aues et uenacio regia et inhabitabil̄ eſt
ꝓpt̄ poſtēta.due ciuitates ap̄ medoſ dn̄r fcē ex ea
theſifontes et ſeleucia.vide in pena.et in caldei.
Et ſcias ꝙ medi et parſi ſubiecti erant babilo
nis et caldeis.ſ; poſtea exigente ſupbia caldeoꝝ.
deſtructa ē babilon a tyro.ſiue a parſis et medis
vn̄ ſup illud pſ̄ xlvij.venient tibi hec duo ſubi
to in die una.ſterilitas et viduitas.Dicit gloſa.
ſubito.de improuiſo ueniente tyro et dario.Non
enim.metuebat babilon ut a mediſ et parſis qui
illius cōpacione nullius erant fortitudinis ut ip
ſis ſubiectis poſſet ſupari.deſpectum enim et ſub
iectum populum caldei non timebant.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Babilonia nie. in babel vide
Bacca ce. per duo c. eſt fructus oliue et lauri. Ponitur tamen quãdoq; pro quolibet fructu. et precipue arboꝝ ſilueſtrium. Inuenitur eciaꝫ bacca pro gemma ꝑcioſa ut in auiano. Quid mitto precii cortice bacca daret. et inde baccatus ta. tũ .i. baccis lapidibus adornatum uel ſcđm primaꝫ ſignificacõeꝫ .i. fructu baccaꝝ abũdans ul' paſtus
Baccar. aris. fe. ge. herba faſciuũ pellens. Et đr a bacca. ce. Virg' in bucolicis Baccare cinge caput
Baccaulum li. ge neu. feretrum in quo mortui deferuntur. Et dicitur a bacca bacce.
Bacha che. ſacerdotiſſa bachi a bachus dicitur et producit primam ſcribitur tamen per unũ c.
Bachanalia. a bacus dicitur pl'aliter hec bachanalia liũ. ul' bachanaliorum feſta bachi. Iuuena. qui curios ſimulant et bachanalia uiuunt. Et ponitur h' nomen pro adũbio. id eſt bachanaliter .i. furioſe ad mod' ſacrificãcium bacho in cuius feſtis
Bachania e. i. furor a bacus đr ¶ inſanie ſolet
Bacharium rij. quoddam uas uinarium. et dicit'. a bachus et idem dicitur hec bechenna ne.
Bacheus ca. cũ. đr a. bacho. et dicitur bacheus de bacho exiſtens uel ſit poſſeſſiuum. Et in eodẽ
Bachides idis. ꝓprium ¶ ſenſu bachicus ca. cũ. nomen uiri de quo habetur in libro machabeoꝝ et cor' penl'. vnde in aurora. Alchimus hec ſpacõ rediens cum bachide pugnans.
Bachinal alis. neutri ge. i. torcular preſſoris. et
Bachis dis. fe ge. femina colẽs ¶ đr a bachus feſtum bachi. i. ſacerdotiſſa eius que hec bacha. dicitur. et dicitur a bachus.
Bachius a bacus đr h' bachius. quidã pes quo in feſtis bachi utebantur. Et cõſtat ex prima breui et duabus ſequentib9 longis. ut poete. Xo. Ab breuiat ꝑmam mediam ꝓducit et ꝑmam. Bachius eſt antibachius hoſtis ei. Itē a bachus diriuatur h' bachiũ chij. feſtum bachi. et bachiũ dicit' ꝑmus urceus quo utebantur in feſto bachi ad uinũ tenẽdum. Sꝫ poſtea in uſus aĩos tranſijt
Bachor. a bachus đr bachor aris. i. furere. vñ ũbalia. Et cõponitur debachor aris. i. valde furere uel a furore ceſſare. Et producit ba.
Bachula le. pnl' cor'. di. ꝑua bacha
Bachus chi. đr deus vini et ponitur quandoq; ꝑ ipſo vino et ꝓducit primã. vnde cũ uenere et bacho lis eſt. ſed iuncta uoluptas.
Bachen ornamẽtum eſt colli. ex anulis aureis cõfectum. bahen enim grece corona dicitur latine ſecundum rabañ.
Baculus li. đr a bacho ſecũdum yſid'. quia ab ipſo bacho đr repertus quia homiẽs moti uino baculo innitebantur. uel đr a baiulo las. Et a baculo đr baculo as. i. percutere baculo. qđ componitur cum de. et dicitur debaculo as.
Badius dij. eſt equus quem antiq' uadium dicebant. Et đr a baiulo as. quia nos baiulet uel badius dicitur quaſi uadius a uado is. quia fortius uadat inter cetera animalia.
Baia. a baiulo as. đr hec baia ie. portus. vnde Baie iaꝝ. ciuitas in italia iuxta mare. qꝛ ibi ſit locus portuoſus et delectabilis. vnde baianus na
Baiulo as. aui. are. i. portare ſuſ ¶ nũ. patrium tentare. Et dicunt quidam. q' eſt ſimplex et ſic j debet eſſe duplex cõſonans. vnde falſus eſſet ille uſus. Cloto colum baiulat lacheſis trahit atropos
occat. debet enim ꝑma huius ubi baiulo ꝓduci Alij uero dicunt q' eſt cõpoſitum ex baſis et iulus qui fuit filius enee q' baiulatus fuit ab enea et inde baiulare quaſi iulum portare et ſuſtentare. et ponitur ibi ſimpliciter pro portare uel baiulare đr a baſis et iulus quia ipe fuit baſis. i. ſuſtentamentum patris. et ſic primã corripit. de h' dixi in prima pte ubi egi de. j. lrã. Et inde ũbalia. et h' baiulus li. qđ et pro portitore et pro baculo ad baiulandum apto đr et pro portu q' ibi merces baiulentur. Item a baiulo las laui la
Baiulum li. neu ge. fre ¶ tus ta. tũ. i. portatum a baiulo las. quia eo equus baiulatur
Baiunola le. lectus q' in itinere baiulatur. et đr
Bala le. interpretatur inueterata ¶ a baiulo las ta. fuit enim ancilla rachaelis
Balaam interpretatur uanus populus
Balach interpretatur ꝑcipitans ſiue deuorans
Balanatus in balanus vide
Balanites a balanus ul' balanum. pluraliter balanite taꝝ. i. vue uel uites inſtar glandium uuas facientes grandes. vnde h' balanites gemma
Balanon grece latine glans dicitur.
Balans. a balo. las. đr balans. lantis. participiũ omnis generis. et hec balans tis. pro oue
Balanus balanon grece latine glans. Inde hic balanus ni. pnl' cor'. quedam arbor. et ut dicunt genus eſt quercuũ. vnde h' balanũ ni. pro fructu et pro vnguento inde facto. vnde balanatus ta. tũ. balano unctus ſcđm hug'. qđam dicunt q' balanus eſt caſtanea cocta. ſꝫ baloſa et cor' ba.
Balatro balatronis. i. clamoroſus ioculator. vnde oracius in ſermonibus mendici mimi balatrones. et đr a balo las. uel balatrones ſcđm quoſdam dñr ꝓdigi et leccatores a ſeruilio balatrone cuius facit mencionem in ultimo ſmone. ſꝫ ſcđm hanc ſignificacionem melius đr bãtrones a barathrum. Et apte baratro onis. i. leccator đr a barathrum quia ſꝫ omnia baratro. i. uentri cõmittit.
Balatus tus. tui. mas ge. a balo as. et eſt ouiũ
Balbucio cis. ciui. tire. male et trepi ¶ et ꝓđ lade loqui et incõgrue. et đr a balbeo es. et ꝓđ bu
Balducta te. fe ge. đr lac preſſum a ſero ſcꝫ mutata. et đr balducta q'ſi ualde ducta. quia ualde
Balea a balin h' balea lee ¶ preſſa eſt et ducta .i. funda ul' inſtrumentum qđ uulgus uocat baleſtrum. vnde h' baliarius rij. Et hic balearor. i. funditor uel baliſtrarior
Balearis a balea đr h' et h' balearis et h' re. i. cum balea iacibile. Inuenitur eciam balearis fũda. et dirivatur tunc a nomine inſule baleros eni' ul' balerica ul' balearis inſula ẽ hiſpanie et ſunt due ſꝫ afroſiades et gẽmaſiades maior et minor vnde et eas uulgus maioricam et minoricam uocat in hijs inſulis ꝑmum reperta eſt funda. et balearis dcã eſt funda. et dicta eſt inſula utraq; a balim ergo balea. et a balea baleros ul' balerica ul' balearis a quo h' et h' balearis et h' re gentile.
Balena ne. quidam magnus piſcis đr a balin qđ eſt effũdere quia effundat et iaciat aquam huc et illuc alcius cunctis beſtijs maris et ꝓđ pe
Baleſtrum a balim đr h' baleſtrum tri. vnde baleſtro as. i. cũ baleſtro aliqđ ꝓijcere ul' ꝑcutere
Balin grece latine đr iacere ſiue emittere ul' ef
Balinon grece balneũ dicunt q' anxie ¶ fundere tatem anime tollat a balin et nois qđ eſt mens

quia iaceat anxietatem de mente. hinc balneum
nei. a lauacōne merorīs dr̄. inuenitur eciam in
fe ge. balnee ay. Inde hꝰ balneniū rij. i. balneato
num rij. ambo ꝓ loco in quo balneatur et bal
neo as. ūbum actiuū cū omnibus ſuis cōpoſitis
Baliſta te. genus eſt torm̄ ¶ ſi qua inueniantur
ti. Et uidetur eſſe cōpoſitum a balin et haſta tor
quetur enim ūbere īnuoꝝ. et iacit haſtas et ſaxa
vnde hꝰ baliſtarius rij. qui facit baliſtas ul' qui ia
cit cū eis. vtrum ars baliſtarioꝝ ſit licita. habes
Ballo las. laui. i. huc et illuc in ¶ in ormo as.
clinare et ponitur quandoqꝫ abſolute ſcilicet ua
cillare et dicitur a baiulo baiulas.
Balneolum li. dimi. paruum balneum.
Balneum nei in balinon exponitur.
Balo las. laui. ūbum neutꝝ et eſt ouiū. Et cō
ponit̄ cū de. et dr̄ debalo as. ualde balāe et ꝓdu
Balſamus mi. fe ge. arbor. vnde hoc ¶ ct ba.
balſamū mi. lignum uel fructus ul' liquor eius
Et ſcias ꝙ mltiplex vnguentū balſamus affert
primū eſt et p̄cōſius alijs qꝺ ſponte manat ō fo
lijs. et illud uocatur balſamum. Scōm eſt carpo
balſamū ul' xirobalſamum. Terciū eſt opobalſa
mum. Quartum eſt foliobalſamū. Quintum eſt
zalobalſamū ul' xilobalſamū. Et ꝓbatur ſic an
ſit corruptum balſamū ul' non. Si feratur in ma
nu cōtra ſolem purit carnem ſi nō eſt corruptū
Et a balſamū. tus. ta. tū. i. balſamo inunctus. Qꝺ
et p̄t eſſe p̄cipiū. Nam balſamo as. i. balſamo
inungere. et eſt actiuū qꝺ cōponitur cum in. et
fit inbalſamo as. i. valde balſamo inungere. ſilr
actiuū. et cor̄ ſa. ſcōm hug. pap. ūo et yſid dicūt
balſami arbor in iudea intra terminos tantū xx
iugerum erat poſita poſtea quando eadem regiōe
romani potiti ſunt. eciā latiſſimis collibꝫ ꝓpaga
ta eſt ſtirpe ſimil' uiti folijs ſimilis rute. Sed al
bioribus ſemp ꝗ manentibus. Arbor autem bal
ſamum ligniū eius xilobalſamū dr̄ fructus eius
ſiue ſemen. carpobalſamū Carpos enim fructus
dicitur ſuccus opobalſamum vide in vngo
Balterio ris. riui. rire. i. cingere ūbum actiuum
Balteus ti. mas ge. in pl'i inueni ¶ a balteū dr̄
tur. et mas. et neu ge. hij baltei. et hꝰ baltea. et ē
balteus cingulum militare ſic dictus ꝗſi pendens
quia ex eo ſigna pendent ad demonſtrandā legi
onis militaris ſummam. i. ſex milium ſex cento
rum ex quo numero. et ipſi cōſiſtunt. vñ et bal
teus dicitur non tantum qꝺ cingitur. ꝭ eciam a
quo arma dependent. Job xij. balteū regum diſ
ſoluit. et precingit fune renes eorum. et cor̄ pnl
vnde hꝰ balteolus li. dimi. et balteatus ta. tū. bal
teo ornatus. Aurora. balteus eſt carnis macies
Baluſtriū trij. locus ubi ¶ candor ꝗ pudicus
ſunt multa balnea quaſi luſtratus a balneis. Et
cōponitur a balneum. et luſtro luſtras.
Baptiſmus interpretatur tinccio dictus ab ap
tes qꝺ eſt flumen. ul' aꝗ ul' eciam ſacrum. vnde
hoc baptiſma tis. idem. Et baptiſo ſas. ūbum acti
uū cum omnibus ſuis cōpoſitis. vnde ūbalia fm
hug. ¶ Et ſcias ꝙ inuenitur in euangelio in neu
tro gn̄e hoc baptiſmum. vnde mth. xxi. Baptiſ
mum iohis. vnde erat. pap. ſic dicit baptiſmus
inunccō lauacio ul' tinccō interpretatur. Qui ideo
tinccio dicitur. quia ibi homo ſpiritu gracie in
melius immutatur. ¶ Et longe aliud ꝙ erat effi
citur. pro lauare ul' mūdare ſumitur baptiſo. ecc̄

xxxiiij. qui baptizatur a mortuo. et itꝝ tangit
mortuū quid ꝓficit lauacio illius. ¶ Et nota ꝙ
forma baptiſmi eſt iſta. Ego baptiſo te in nomi
ne patris et filij et ſpiritus ſancti. forma eniꝫ cō
pletiua rei mediū eſt quodammodo inter mate
riam quam ꝑficit. et cauſam efficientem a qua ꝑ
ficit̄ ut virtus efficiētis mediāte forma ad mati
ā traducatur. Et quia mediū complectit̄ aliquo
modo utrumqꝫ extremoꝝ. Ideo forma baptiſmi
continet principale efficiens. vnde baptiſmus effi
caciam habet et naturam baptiſmi ꝓximam ꝗ
eſt actus ablucōnis. Et ideo ponitur in nomine
patris et filij et ſpūs ſancti. tamꝙ p̄cipale effici
ens a quo baptiſmus efficaciam habet. et ponit̄
actus materialis et ea que circumſtant ipſum ſcꝫ
cōferens et recipiens. in hꝰ qꝺ dicit ego baptiſo
te ¶ Item ſcire te uolo ꝙ vnus actus qui uno a
gente expleri poteſt. non ꝓgreditur a pluribus
agentibus ſimul. et ideo unus baptizans cū ipſe
ſolus baptiſare poſſit debꝫ ſignare actum ſuum
non ut a pl'ibus exeuntem ſed ut a ſe ſolo. Et i
deo non poteſt dici nos baptizamus. ſed ſecundū
quoſdam dici poteſt ego baptizo uos. ſi neceſſi
tas aſſit nec eſt alia forme mutacio quātum ad
ſigficacionem quia pl'ale non eſt niſi ſingl'are ge
minatū. ¶ Item animaduite qꝺ licꝫ in ūbis p̄me
et ſecūde perſone intelligatur nōs certus tamen
apponi debet ego. quia formam ſacramētorum nō
accipiunt uoces ut ſigficatiue tantum ſed ut ef
fectiue. Et quia nichil agit niſi ſecūdum ꝙ per
fectum eſt Ideo de integritate forme baptiſmal'
eſt. ut ponatur totum qꝺ ad baptiſmū requirit̄
ꝗuis vnū ex alio intelligi poſſit. ¶ Circa autem
materiam baptiſmi nota ꝙ ex inſtitucōne diuia
neceſſariū eſt fieri baptiſmum in aqua cuius rō
nes quatuor accipi pn̄t. Prima eſt quia aqua di
aphanitatis habet aliquid de lumine. et ita cōpe
tit baptiſmo ꝙ habet vim illuminatiuā ſcōm ꝙ
in eo gracia confertur. Secūda eſt quia racione
hūiditatis habet vim ablutiuam. et ideo competit
baptiſmo in quo ſordes culpe mūdantur. Tercia
eſt quia aqua in omnibus mūdi partibꝫ inueni
tur. Quarta eſt quia res eſt que de facili ab om
nibus p̄t haberi ſine magno precio. Et hee due
cōpetunt ſibi ꝓut eſt ſacramentum neceſſitatis
¶ Scire eciam debes ꝙ diuerſitas que eſt per lo
ca et ſitus eſt dr̄ā accidentalis. vnde non mutat
ſpeciem aque. Et ideo in qualibet aqua huiuſmōi
ul' maris ul' fluminis ul' ciſterne uel fontis uel
ſtangni poteſt fieri baptiſmus. verū ſi aqua pa
ludis eſſet intantū ingroſſata ꝙ recederet a vā
ritate aꝗ non eſſet baptiſmus ſicut ſi eſſet lutū
alias adhuc eſſet baptiſmus. Quia adhuc ſpeci
es aque manet. ¶ Itꝫ ſi baptizaretur aliquis in
mari ſola illa aqua maris ꝑtinet ad baptiſmum
que p̄t habere aliquem effectū in baptizato uel
in lauando ul' in frigidando ut non eſt totū ma
re. Item baptiſmus poteſt fieri in lexiuio ſicut in
aquis alijs ſulphureis et in aquis alijs que ex
terra per quā tranſeunt immutātur. in aqua au
tem artificiali non p̄t baptiſmus fieri Aqua eni
artificialis ut roſacea eſt alterius ſpeciei ꝙ aqua
naturalis. ¶ Poteſt eciam queri an uoluntas ul'
intencio requiratur in baptizando. Ad hoc dico
ꝙ baptizatus duo recipit in baptiſmo. ſcꝫ ſacra
mentū et rem ſacramenti. Sed ad hꝰ duo recipiē

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

da non requiritur aliquid cauſans ex parte reci
pientis. ¶ Sed ſolum impedimentum remouens
quod quidem impedimentum nichil eſt aliud ꝗ̃
uoluntas cõtraria alteri predcõꝝ. Et ideo in adul
tis et in hñtibus uſum racionis in quibus pt̃ eſ
ſe cõtraria uoluntas actu uel habitu. requiritur
cõtricio ſeu deuocio ad ꝑcipiendam rem ſacram̃
ti. et intencio ul̃ uoluntas ad recipiendum ſacra
mentum. In pueris autem abſqꝫ utroqꝫ ꝑcipitur
et ſacramentum et res ſacram̃ti. Et ſil̃r eſt in ca
rentibus uſu racionis. niſi uoluntas cõtraria ha
bitu inſit. etſi non actu. ¶ Tunc ſciendum eſt ꝙ
non requiritur in adulto uoluntas abſoluta ſuſci
piendi ꝙ eccleſia confert. ſ; ſufficit uoluntas cõ
dicõnata ſicut eſt in uoluntarijs mixtis ut dicit̃
in tercio ethi. et ideo ſi ſit coaccio ſufficiens. ita
ꝙ pñcipium ſit ex toto extra nil cõferente vim
paſſo. ut cũ aliquis reclamans immergitur vio
lenter. tunc talis nec ſacramentũ recipit. nec rem
ſacramenti. Si autem ſit coaccio inducens ſic̃ mi
nis uel flagellis. ita ꝙ baptizatus pocius eligat
baptiſmum ſuſcipere quam talia. tunc ſuſcipit ſa
cramentum et caracterem. ſed non rem ſacram̃
ti. ¶ Item ſcias ꝙ in pueris non poteſt eſſe con
traria uoluntas. nec actu. nec habitu. Et ideo nõ
requiritur intencio uel uoluntas in eis qua ꝓhi
bens remoueatur. in amentibus autem et dormi
entibus pt̃ eſſe uoluntas contraria habitualis ꝗ̃
uis non ſit actualis. Et ideo ſi ante ſompnum ul̃
furiam fuerunt cõtrarie uoluntatis. nõ recipiũt
ſacramentũ. quia illa uoluntas habitualiter ma
net adhuc. Si autem habuerunt ꝓpoſitum acci
piendi baptiſmum. et hoc ꝑ aliq̃ ſigna innotuit
tunc in articulo neceſſitatis debet eis cõferri bap
tiſmus. et ſuſcipiũt ſacramentũ. et rem ſacramẽ
ti. eciam ſi furioſus tunc cõtradicat. quia illa cõ
tradiccio non procedit a uoluntate racionis ſecũ
dum quam eſt capax baptiſmalis gracie. Si aũt
neceſſitas non ſit debet in furioſis expectari luci
dum interuallum ul̃ in dormientibus uigilia. Tñ
ſi baptizetur in ſtatu illo ſacramentum ſuſcipit
quãuis peccet baptiſans. ¶ Item conſueuit que
ri an baptizantis intencio requirat̃ ad baptiſmũ
Et videtur ꝙ non quia intencio hominis non
eſt alicui certa ņ ſibi. Si ergo req̃ritur intencõ ad
baptiſmum. non erit certũ de aliquo ꝙ ſit bapti
zatus niſi apud eum qui baptizauit. Et h̃ eſt in
cõueniens ꝙ homo ſit in tanto dubio ſalutis. Re
ſponſio. cũ vnius rei una ſit cauſa. ſi ex aliquibꝫ
pluribus cauſis vnus effectus ꝓcedat. oportꝫ ꝙ
ille cauſe ſint facte aliquo modo vnum adinuicẽ
ad effectum autẽ ſacramenti videmus multa cõ
currere. ſcꝫ miniſtrum formam ũboꝝ et mariam
hoc autem non poteſt colligari adinuicem ut ſit
vna cauſa niſi per intencionem baptizantis que
ſcꝫ formam ad materiam applicat. ſuum ũo mi
niſtrũ ad utrumqꝫ. et totũ h̃ ad ſacramenti colla
cionem. Et ideo requiritur intẽcio baptizantis. Et
ſimiliter eciam in omnibus alijs ſacramentis re
quiritur intencio miniſtri. cum debita materia et
forma. non ſolum ad effectum ſacramenti conſe
quendum. ſ; ad ſacramenti percepcionem. ¶ Ad
obiectũ autem ſcdm̃ diũſas opiniones dupliciť
rñderi poteſt. Quidam enim dicunt ꝙ ſi deſit m̃
talis intencio in baptizante. non confert ſacram̃
tum baptiſmi. tamẽ in adulto ſupplet fides et de
uocio effectũ baptiſmi ut periculum ex h̃ bapti
zato qui ignorat intencionem baptizantis nullũ
ꝓueniat. Si autem ſit puer tunc creditur pie ꝙ
ſummus ſacerdos. ſcꝫ deus. defectũ ſuppleat. et ſa
lutem ei cõferat. Si autem non facit. nõ iniuſte
facit. ſicut nec in illo qui ſacramento non ſubici
tur. ¶ Alij dicunt ꝙ in baptiſmo et in alijs ſac̃
mentis que habent in forma actum exercitum ñ
requiritur mentalis intencio. ſed ſufficit intencio
nis expreſſio per uerba ab eccleſia inſtituta. Et i
deo ſi forma ſeruatur. nec aliquid extrius dicitur
ꝙ intencionem cõtrariã exꝑmat baptizatus eſt
Non enim ſine cauſa in ſacramentis neceſſitatis
ſcꝫ baptiſmo et quibuſdam alijs actus baptizan
tis tã ſollicite expreſſius eſt ad intencõis expreſſi
onem. ¶ Et attende ꝙ quando cõſuetudo eccleſie
patitur ul̃ quãdo incũbit neceſſitas ꝓpter defec
tum aque ul̃ ꝓpter periculũ pueri de cuius mor
te timeatur. ul̃ eciam ꝓpter imbecillitatem ſacer
dotis non potentis ſuſtentare infantem. pt̃ bap
tiſmus ſine impreſſiõe celebrari. Itez ſi ſit caput
aſperſum aqua in totum corpus aſperſio reputa
tur. ſicut eciã iuriſte dicunt. ubi caput hominis
iacet reputatur ac ſi totus homo iacuiſſet ul̃ ſe
pultus eſſet ibidem Non ſic autem de alijs ptibꝫ
¶ Tria autez ſunt baptiſmata ſcꝫ fluminis flam
mis ſanguinis. i. aque penitencie martirij Nolo e
ciaz te ignorare ꝙ baptiſmus inter alia ſacramẽta
eſt maxime neceſſitatis. Et ideo ea que ad neceſ
ſitatem ſacramenti requirunt̃ debuerunt eſſe cõ
muniſſima. et ex parte materie. ſcꝫ aque. que v
bicꝫ haberi pt̃. et ex pte miniſtri ut quilibet hõ
baptizare poſſit. Et ſic ſanctificacõ marie et bene
diccio precedens baptiſmum. non eſt de neceſſita
te ſacramenti ſed de ſolempnitate. quam nõ licet
pretermittere ꝓpter eccleſie inſtitucionẽ Ita eciã
ordinacio miniſtri non eſt de neceſſitate ſacram̃
ti. ſed de ſolempnitate. Sed peccat ſi aliquis non
ordinatus baptizet. niſi neceſſitate imminẽte. tñ
ſacramẽtum confert ¶ Angeli autez in figura hu
mana apparentes boni. ul̃ mali baptizare ñ pñt
Baptiſmus itari non debet. ſicut nec cõfirmacio
uel ordo. In hijs enim tribus ſacramẽtis caracter
indelibilis inpmitur. vide in caracter. Penitencia
autem itari pt̃ ſicut dicã in penitencia. Quare ãt
pena corporalis remaneat poſt baptiſmum. dicã
in origeneus. Item vide in clauis.

Baptiſta te. fe ge. qui baptizat a baptizo as. Et
videtur eſſe nomen officij.

Baptiſterium rij. i. ſtacio baptiſmatis. et cõpo
nitur a ſterion quod eſt ſtacõ et baptiſma. Et dici
tur tam pro baptiſmate ꝗ̃ pro loco quod et hoc
baptizatorium dicitur.

Bar ligua ſiria. filius interpretatur.

Barach interpretatur fulgorans.

Barachias interpret̃ bñdcs dñi uel bñdictus dñs

Baratro onis. uide ſupra debalatro onis

Baratrum tri. eſt nomen nimie altitudinis et
profunditatis et dicitur baratrum. quaſi voraꝝ
. i. uorago atra ex profunditate qꝫ omnia deuo
rat. et dr̃ baratrum qñqꝫ infernus. qñqꝫ profun
diſſimus locus inferni in quo nulla eſt redempci
o. qñqꝫ foſſa. qñqꝫ gurges vertiginoſus. quãdoqꝫ
uenter. qñqꝫ eciam profundus puteus in quo ex
ecratores ꝑcipitantur et cor̃ pnĩ. naturaliter. vñ
quidam h̃ eciam baratũ qm̃ uorat om̃ia dico.

Barba be. dr̄ quaſi uarua a uiro quia uirorū
ſit et non mulierum. et eſt ꝓprie barba hominū
barbe alioꝝ animalium. vnde barbatus ta. tum
qd̄ et pro ſapiente dicitur. Nam et olim phi. in
ſignū ſapiencie ſolebant paſcere barbam. et bar
batus habens barbam longam dicitur
Barbanus ni. i. patruus pnl̄. ꝓd̄ a barba dicit̄
Barbaria rie. dcā eſt quedam terra iuxta gre
ciam ꝓpter excellenciam crudelitatis. et dr̄ a bar
Barbaries barbarei regio. ¶ barus. et ac̄ pnl̄.
barbarorum. a barbaruc dicitur.
Barbariſmus mi. cōponit̄ a barbarus. et mos
quaſi conſuetudo. et mos babarorum. ſcʒ uicium
qd̄ cōſiſtit in coniunccione litterarum in ſilba ul̄
ſilbarum in diccione uel in eaꝝ accedentibʒ. quo
uicio maxime barbari ſolent uti. Et ideo ab coꝝ
conſuetudine habuit nomen. ul̄ componit̄ barba
riſmus a barba et rure et more. quaſi mos et con
ſuetudo barbaroꝝ ruris. Quia eniʒ ruricole ut po
ete inculti et duri. rudes et incultas ſolent habe
re barbas. Ideo ad eius moris ſimilitudineʒ bar
bariſmus dicitur uiciū in dcōe que non eſt culta
ſua ꝓprietate. barbariſmus autem ſi eſt in cōmu
ni ſermone ſine racione uicium eſt et eſt uitan
dum Si autem in poemate fiat ul̄ in aliquo pro
ſaico dictamine aliqua racōnabilis cauſa figura e
rit. Et dicetur metaplaſmus ſcdm̄ hug. Et hoc
volt donatus qui dicit. Barbariſmus eſt una ꝑs
oracionis uicioſa in cōi ſermōe. in poemate me
thaplaſmus. et fit barbariſmus in ꝓpa ligua bar
barolexis in aliena. Fit autem barbariſmus duo
bus modis. ſcʒ ꝓnūciacōe et ſcripto. hijs bigtitis
ut dicit donatus quatuor ſpecies ſupponūtur ad
dicio detraccio immutacio. et tranſmutacō littere
ac ſillabe temporis toni et aſpiracōis. vide in ſo
Barbarizo as. i. crudeliter agere ul̄ ¶ loeciſmus
barbariſmum facere. Et dr̄ a barbarus id ē a bar
bariſmus. et ut breuiter eius ſignificacio apiatur
barbarizare eſt more barbaroꝝ uti in ꝗcūmꝗ re
Barbaralexis eſt aliene ligue corrupcio. et dr̄ a
barbarus et lexis qd̄ eſt ſermo. Et differt a bar
bariſmo. quia barbariſmus eſt corrupcio proprie
ligue ut ſi grecus corrumpat liguam grecā. lātinus
lātinam. barbarolexis ūo. eſt corrupcio alene ligue
ut ſi grecus corrumperet latinam liguam. uel la
tinus grecam cōfunditur tamen h̄ ꝓprietas qn̄ʒ
Barbaroſtomus mi. q̄ ūba plena barbariſmis
profert. a barbariſmus. et thomos qd̄ eſt incīſio
ſcʒ os quaſi qui in ore habet barbariſmos
Barbarus. a barba dr̄ barbarus ra. rū. crudel̄
incultus. auſterus. ſtolidus. et eſt nomen crudeli
tatis et auſteritatis. vnde olim gentes omnes dcē
ſunt barbare. preter grecos et latinos. vnde bar
baricus ca. cū. et barbartiuus ua uum in eodem
ſenſu ſcdʒ hug. pap ūo ſic dr̄ Barbarus incultus
uulgaris imperitus extraneus. a bāba et rure et
Barbatus ta. tū. in barba exponit̄. ¶ cor̄ pnl̄
Barbatulus la. lū. pnl̄ cor̄. di. i. paꝝ barbatus
Barbitiſta te. cōmunis ge. q̄ ul̄ que. cantat cū
Barbitondiū dij. i. tō ¶ barbito. a bābitus dr̄
ſura barbe. uel. locus ubi todetur. et cōpo. a bar
Barbitōſor oris. q̄ bar ¶ ba et tondeo des.
ba tondet ut bābarius a barba et tonſor cōpōit̄
Barbitus. a barrus dicitur hic barbitus et h̄
barbitum inuenitur. ſcʒ qd̄daʒ inſtrumentū muſi
cum. quaſi barritus ꝙ de oſſibus barrorum fiat

Barbula le. dimi. parua barba.
Barca. a baiulo las. dr̄ h̄ barca ce. ꝑua nauis
merces ad litus portans. vnde hec barcula le. et
barcella le. di. et hic barcarius rij. qui barcas fa
Barcilla le. diminitiū ꝑua barca ¶ cit ul̄ ducit
Bardus di. ſtultus ebes ineptus tardus. qui et
alio nomine dicitur blendius. bardus eciam in a
lia accipitur ſighcacōne. ſcʒ ꝓ cantore laudis. uel
populo. vnde lucanus. ꝑlima ſecuri fudiſtis car
mina bardi. vnde dicti ſunt longobardi. uel per
ſincopam lombardi quaſi longibardi ul̄ a lon
gis bardis quas ſolebant nutrire et non tondere
vnde lombardia ul̄ longobardia ꝓuincia quam
poſſederunt. a cuius nomine modo ſumitur genti
le. longobardus da. dum. uel lombardus da. dū.
Barginus na. num. et hic et hec barginis et h̄
ne. i. alienigena peregrinus. a barbarus. et gens
uel genitus uel bargines dicūtur fortes in bello
a baro et ago ul̄ genitus ꝗ ad mod̄ baronū ſe a
gūt ul̄ ſint fortes ꝗ̄i eēnt gēiti a barōibʒ. et cor̄ gi
Bari grece. latine graue. forte.
Baria. a bari quod eſt ḡue ul̄ forte dr̄ h̄ baria
rie. i. ḡuis linea a ſūmo ſiniſtre depoſita in dexte
rā. et ē vna de x figur̄ accentuū q̄ ꝓ uboꝝ diſtic
cōnibus a grecis apponunt̄. et fit ita. x.
Bariona lingua ſiria bar filius. et iona lingua
hebrica columba interꝑtatur. Inde bariona filius
columbe. Vel debet dici bariohanna. i. filius ioh̄
Bar enim filius interꝑtatur. iohanna. i. iohānis
vnde dicit iero. exponens illud math xvj. Bea
tus es ſymon bariona mercedem inquit recipit ūa
confeſſio. Ex confeſſione ſortit̄ uocabulū ꝙ reue
lacōnē ex ſpū ſcō hēat cuius et filius appellādus
ſit Siquidē bariona in nrā lingua ſonat filius co
lumbe. Alij ſimplr̄ accipiūt ꝙ ſimō. i. petrus ſit
filius iohannis iuxta alterius loci interrogacōem
Simon iohannis diligis me. et uolunt ſcriptorū
uicio depuatum. ut ꝓ bariohanna h̄ eſt filio io
hannis. bariona ſcriptū ſit vna detracta ſilla. Io
hanna autē interꝑtatur dn̄i grā. Vtrumꝗ autēʒ
nomen miſtice intelligi ꝑt. ꝗ et columba ſpiritū
ſcm̄. et gracia dei donum ſignificet ſpirituale.
Baripte gemma eſt nigra cū ſanguineis et al
Barnabas leuites ciprius genere. ¶ bis notis
vnus de lxxij domini diſcipulis. pauli apl̄i in pre
dicacione ſocius fuit. Vnde q̄nꝗ largo mō appel
lat̄ apl̄us. Hic interꝑtatur filius ꝓphete. ul̄ fili
us conſolacōnis. Ipſe enim ꝓphecie ſpū claruit.
Ipſe eciam paupēs et deſolatos conſolatus fuit
Pauperes uidelicet. quibus elemoſinā detulit. de
ſolatos. quibus ex ꝑte aploꝝ epiſtolā deſtinauit
De ipſo dicit luc̄. actuum xj. Erat uir bonus ſpi
ritu ſancto plenus et fide.
Baro. a barrus dr̄ h̄ baro. onis. quia ſicut ele
phas cetera animalia magnitudine ſupat. ita ba
ro alios ꝑcellit homines. vel qd̄ melius eſt. dr̄ a
bari qd̄ ē ḡuis. et fortis hō dr̄ baro. et denotat no
bilitatē et fortitudinē. q̄nꝗ fortitudinē ſolaʒ. vn̄
in ḡeſ dr̄. Eſt barri fortis. baro ꝗ mōſtrat ideʒ
Baroniſſa ſe. uxor baronis. uel uirago ſcʒ baro
nis habens animum. Et dicitur a baro.
Barrabas interꝑtatur filiꝰ magiſtri coꝝ. a bar
quod eſt filius. et rabi quod eſt magiſter. et ab is
pronomine. ul̄ a q̄co ei equalenti. vn̄ barrabas.
. i. filius magiſtri eorū. Procul dubio iudeorū ma
giſter qui eſt diabolus homicidiorum auctor qui

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

uſq; hodie regnat in eis. Et grauat̃ pnl̃ qñ eſt de
clinabile. et añpenl̃ acuit̃ ſʒ qñ eſt indecli. acuit̃
ul̃ barraban huius barraban ſic ionathan
Barrious ſupbus a barrus dicit̃
Barrio is iui itũ. i. clamare. elephantis eſt. et di
Barritus. tus. uox elephantis citur a barrus
a barrio. ris. Et producit penultimam.
Barrus. a barri quod eſt g̃ue ul̃ forte dicit̃ h
barrus. ri. i. elephas. quia grauis et fortis ul̃ eſt
nomen ficticium a ſono tractum.
Bartholomeus. a bar quod eſt filius et tholos
quod ẽ ſummitas et mois quod ẽ aqua. dr̃ bar
tholomeus. ſm unã interp̃tacõnem filius ſuſpen
dentis aquas. i. dei qui mentes doctoꝝ ſurſum ele
uat. unde inferius aquas diſtillat. ul̃ interp̃tatur
filius ſuſpendentis me. Et eſt ſirum nomen. non
hebreum. Per p̃mũ notat̃ ꝓfunditas et p̃ſpicaci
tas ſue ſapie. Per ſecũdum uero notatur triplex
ſuſpendiũ quod ipſe hũit. fuit enim ſuſpenſus. i.
eleuatus ab amore mũdi. Vel ſuſpenſus. i. men
tus amori celeſti. ut poſſet dicere cũ Iob. Suſpẽ
diũ elegit anima mea. Vel ſuſpenſus. i. totaliter
innixus grẽ et auxilio dei. ut non a ſuis mentis
ſʒ a dei adiutorio tota uita ſua depẽdeat. ut poſ
ſet dici cũ apoſtolo. Gracia dei ſum id quod ſum
et gracia dei in me uacua non fuit.
Baruncilus. li. pnl̃ cor̃. dimi. paruus. baro
Baſan accentuatur in fine. et eſt n littera fina
lis. Et interpretatur ſicitas. confuſio.
Baſilea. lee. i. eccleſia. a baſileus dicitur.
Baſileus. a baſis. et leos quod eſt pp̃lus. dicit̃
baſileos. quod uſum in latinũ dr̃ baſileus. i. rex
ul̃ impator. quia eſt ſuſtentamentũ pp̃li. Vñ ba
ſilea eccleſia. et baſilla et baſiliſſa. i. regina. Et ba
ſiliſcus rex ſerpentum.
Baſileus in baſileos exponitur.
Baſilica. ce. pnl̃ cor̃. domus regia. ſcʒ palacium
regis. ul̃ impatoris. ſʒ modo p̃ tñſlacõnem dr̃ ba
ſilica eccleſia. quia eſt palaciũ ſummi regis regũ
Et dicitur a baſileus.
Baſilicanus a. um. i. palatinus. ul̃ eciam eccleſi
aſticus. Et dicitur a baſilica. Et producit. ca
Baſilice. inuicte fortiter. Et dicit̃ a baſileos
Baſiliſca ce eſt herba que et genciana dr̃. cuius
radix dat fortitudinem et ſanitatẽ omnibus utẽ
tibus ea. Et dicitur a baſis.
Baſiliſcus. ci. dr̃ a baſileos. ſm auct̃ yſid ethy.
xij. Baſiliſcus grece. latine interpretatur regulus
eo q᷑ rex ſerpentũ ſit adeo ueneniſicus ut euʒ ui
dentes fugiant. q᷑ olfactu ſuo eos necat ſlam et
hominem ſi inſpiciat necat Siquidem eius aſpcũ
nl̃la auis uolãs illeſa tñſit. ſʒ q̃uis ꝓcul ſit eius
ore combuſta deuoratur. a muſtelis tñ uincitur.
quas illis homines inferunt cauernis quibus deli
teſcunt Itaq; ea uiſa fugit quem illa ſequitur et
occidit. Nichil enim parens ille reꝝ ſine remedio
conſtituit. Eſt autem longitudine ſemipedalis al
bis macul̃ lineatus ſibulus ideʒ ẽ et regul9 ſibulo
enĩʒ occidit anteq̃ꝫ mordeat ul̃ exurat.
Baſis. ſis. fe. ge. nomen fortiſſime petre. lingua
ſirorum. Vnde baſis dicitur fultura columnarum
ſcilicet quod ſupponit̃ illis. epiſtiliũ dicitur quod
ſupraponitur. quod quandoq; ponitur pro colũ
na. baſis eciam dicitur extremitas plante ſʒ hug̃
Papias uo ſic dicit baſis ſeſſio columnaꝝ confir
macõ fundamẽti. nomen petre duriſſime.

Baſium ſij a baſan quod interpretat̃ pinguedo
quia plus delectat in pingui oſculum uid in oſ
Baſſaris ridis fe. ge. a baſſa culum
dicitur quod eſt ouis pinguis. et ſunt baſſarides
uacce mulcarie uberes. baſſarides eciam ſacerdotiſ
ſe bachi. a bacho et corripit ri
Baſſus. baſſan interpretat̃ pinguedo. unde baſ
ſus. ſa. ſum. i. non altus. quia pinguedo non ſinit
multũ in altum creſcere. unde baſſo ſas ũbum ac
tiuũ. i. deponẽ deprimẽ. et hec baſſa e ouis pĩguis
Baſterna. ne. eſt theca manualis ul̃ uehiculuꝫ
itineris. q̃i ueſterna. q᷑ mollibus ueſtibus ſternit̃
et a duobus animalibus trahit̃ ibi nobiles feie
Bata. te. ſiue beth aput hebreos di feruntur
tur mola olearia.
Batera re genus patrie. a batus dicitur.
Bath hebraice linum dicitur latine.
Bathin dñr ueſtes linee. ſcilʒ brace linee uſq;
ad genua p̃tingentes quibus uerenda ſacerdotis
uelabantur. et eſt indecli. in ſin Et in pl̃i eſt fe ge
de hoc habetur in daniele. et dicitur a bath qd̃
eſt linum ſecũdũ hugucõem.
Batillum li p̃ geminum l thuribulum pala in
ſtrumentum quo colleguntur carbones. Et cor̃ p̃
mam unde Oracius. Pretextam et latum clauũ
prune q; batillum. Inuenitur h batilus li dimi a
batus. id eſt paruus batus.
Batus h bata ſiue beth apd̃ hebreos dicit̃ mo
la olearia vñ h batus ti quedã menſura capiens
.l. ſextarios que menſura mole una uice ꝓteritur
vel ſm Iero. Batus qui hebraice dicitur beth ea
dem menſura eſt q̃ et ephi ſcʒ trium modioꝝ Et
deputat̃ tantum liquidis ꝓ̃e licet in aliis rebus
talis menſura habeatur Ezech. xlv. dr̃ Ephi et
bathus equalia. et unius m̃ſure erunt
Bdellium. bdella arbor aromatica et eĩ ꝓ gum
mi accipitur Vnde dicit gloſa ſup illud geneſis.
ij. ibiq; inuenitur bdellium. ſm plinium. arbor
eſt aromatica magnitudine oleagina. cuius lacri
ma lucida. guſtu amara. boni odoris. ſʒ odoracior
infuſione vini. Bdellium eciam ẽ genus lapidis.
ſicut dicit priſtianus in primo maioris.
Beatifico. cas. uerbum actiuum. beatum facẽ.
a. beatum et facio. Et inde uerbalia
Beatitas. tatis. fe. ge. idem eſt quod btĩtudo. vñ
aug̃ in li. x. de ciuitate dei. Alternantes ſepe btĩta
te et miſericordia. et format̃ a btĩs. ti addita. tas
Beatulus. la. lum. dimi. aliq̃tulũ beatus.
Beatus. ta. tum. a beo. as. dr̃. et eſt btĩs cui õi
a ſuppetunt ad notũ. ille ſcʒ qui habet que uult
et non ea que non volt. et nichil mali volt. vnd̃
dicit aug̃. Beatus non eſt niſi qui et habet omĩa
que uult. et nichil volt male. Ille quippe beate
viuit. qui viuit ut volt nec male aliquid volt.
Et dr̃ btĩs quaſi bñ auctus ul̃ aptus. Et cõpat̃
beatior iſſimus. Et a gt̃õ beati addita tudo h bñ
tudo dr̃. Et eſt bñtudo ſtatus omniũ bonoꝝ con
gregacõne p̃fectus. ibi enim quidquid amabitur
aderit. nec deſiderabit̃ quod non aderit. omne qd̃
ibi erit bonum erit. et ſummus deus ſummũ bo
nũ erit. et qd̃ eſt oĩno beatiſſimum ita fore ſem
per certũ erit. ſm aug̃. Et ſcias ſm aug̃ q᷑ bñ
tudo uera non p̃t inueniri in delicijs. nec in diui
cijs. nec in honoribus mũdanis. licet quidã in p̃
dictis eam poſuerint. Vnde in iob. Non inuenit̃
in terra ſuauiter uiuenciũ. abiſſus dicit non ĩ me

eſt.et mare loquit̃.non eſt mecū.Non inuenitur
inquit in terra ſuauiter et carnaliter uiuencium.
et ita non inuenitur in delicijs Abiſſus.i.auarus
ſine ſuſtentamento.quia nunq̄ dicit ſufficit.di
cit.i.per opera ſe dicere oſtendit.beatitudo uera
non eſt in me.et ita non inuenitur in diuicijs.
Eciam mare.i.ſupbꝫ ad moď maris tumens loq̄
tur.i.per opera loqui ſe oſtendit Sapiencia dei
beatitudo non eſt in me.et ita non inuenitur in
ſupbis et mundanis honoribus.q: uerus beatitu
dinis ſumme honor nulli denegabitur digno nł
li concedetur indigno.uide in uita et defunctus
in orō et in ſanctus.

Beemoth hebraice latine animal ſonat beſtia
ignota eſt. Ideo aūt beemoth.i.al'.dyabolus dici
tur.quia de excelſis ad terrena cadens.ꝓpo mito
animal brutum eſt factus. Ipſe eſt leuiatan.i.ſer
pens de aquis Qui in huius ſeculi mari volubi
li verſatur aſtucia.·.

Bel ydolum aſſiriorum.in belus vide.

Bele dicitur mens.·.

Belial.in belus exponitur.

Bellarium.a bellus qď eſt diminitiuū a bonus.
dicitur hoc bellarium nj omne genus cibi ſecūde
menſe.ſicut ſunt poma et nuces.que extremius
apponunt̃ Prima quidē menſa eſt carniū.ſecūda
fructuū.ſed carnes ꝓualent fructibus. Ideoq̄ bel
lariū ſumitur a diminucōne.ut notet̃ diminucō
bonitatis. Vn̄ mac̃ de ſaturnalibus. Adhuc dūte
furio ſecūde menſe allata ſunt bellaria,

Bellaticus.ca.cum in bellum uide.

Bellax.cis.in bellum exponitur.

Belliger. Bellū componit̃ cū gero geris et dicit̃
belliger.ra.rum.pnł cor̃.qui gerit bellum. Vnde
belligero.geras.ūbum neutrum.i.bellare. Miche
iiij. Et non diſcent ultra belligerare

Bellipotens.a bellum et potens componit̃ h
et h bellipotens pro deo uł dea belli. Et bellipo
tens.ſimiliter ge oīs pro potenti et forti in bello

Bello.las.laui.dr a bellum.et eſt et cor̃ po
neutrum ūbum.et nunq̄ deponens.et componi
tur debello.las.i.expugno.et eſt actiuum.

Bellona.ne.dea belli.et dicitur a bellum.

Bellulum.li.dimi.puum bellum.et cor̃ pnł

Bellum.li.dr a bonū.p anthifraſim.unde bel
licus.ca.cū.et bellaticus ca.cū.et h et h et h bel
lax.cis.in eodē ſenſu. Et compatur bellacior iſ
ſimus. Vnde bellaciter.cius.me.adūbium.et hec
bellacitas tatis.et differt bellum a pugna et ꝑlio
Nam pugna eſt que fit pugnis. Preliuꝫ primus
conflictus. Bellum totus conflictus. Item bellum
dicitur vniūſum ut punicum q̄ſi totum tempus
guerre dicitur bellum. Huius ptes ſunt pugne ut
cannenſis et menſis. Item in una pugna plura
ſunt prelia Aliud in cornibus Aliud in medio A
liud in extrema acie geritur. Bellum ergo totuꝫ
eſt pugna vnius diei Prelium pars pugne eſt.
Item Bellum et tumultus differunt quia belluꝫ
eſt contra hoſtes Tumultus qui ciuili ſedicione
concitatur Nam ſedicō eſt diſcenſio ciuium.dic
ta quia ſeorſum alij ad alios eant. Alij dicunt
diſſenſionē animorum ſedicōm uocari.quā greci
diaſtaſim uocant Itē bellum poteſt dici ut tu
multus non ſit Tumultus aūt ſin̄ bello eſſe n̄ pt
quid enim eſt aliud tumultus niſi pturbacō tā
ta ut maior timor oriatur Vn̄ dicitur tumultus
quaſi tumor multus Et eſt grauius tumultus
q̄ bellum quia in bello uocaciones ualent.in
tumultu non ualent Et nota q̄ quidam vo
lunt.q̄ olim bellum dicebatur duellum.a duo
quia due ſunt ptes dimicancium Vel quia alte
rum faciat uictorem et alterum uictum poſtea de
tracta d et mutata u in b dictuꝫ eſt bellum Itē a
bellum bellicoſus bellicoſa ſum vide in prelium
Itē nota q̄ Tria requiruntur ad hoc q̄ bellū
ſit iuſtum Et primo quidem auctoritas principis
cuius mandato bellum eſt gerendum Non enim
ptinet ad pſonā priuatam bellum mouere. Quia
poteſt ius ſuum iudicō ſupioris proſequi ſimilit̃
eciam quia conuocare multitudinem quod in bł
lis oportet fieri non ptinet ad ꝓuatam pſonam
Cum autem cura reipublice commiſſa ſit prin
cipibus.ad eos ptinet rempublicam ciuitatis uł
regni ſeu ꝓuincie ſibi ſubdite tueri Et ſicut licite
defendunt eam materiali gladio contra interio
res quidem pturbatores dū malefactores puni
unt Ita eciaꝫ gladio bellico ad eos ptꝫ rēpublicaꝫ
tueri et exterioribus hoſtibus Vnde et principi
bus dicitur in ps̄ Eripite pauperem et egenum
de manu peccatoris liberate. Vnde aug̃ dicit con
tra faſtum Ordo naturalis mortalium paci acco
modatus hoc poſcit.ut ſuſcipiendi belli auctori
tas atꝫ conſiliū penes pncipes ſit Scdō requi
tur cauſa iuſta ut ſcilicet illi qui impugnantur
ꝓpter aliquam culpam impugnacionem merean
tur Vnde aug̃ dicit in libro lxxxiiij.queſtionum
Iuſta bella ſolent diffiniri que ulciſcunt̃ iniurias
ſi gens uł ciuitas plectenda eſt.que uł vindicare
neglexerit quod a ſuis improbe factū eſt.uł red
dē quod per iniuriam ablatū eſt. Tercio requirit̃
q̄ ſit intencio bellanciū recta.qua ſcꝫ intendat̃
uł ut bonū ꝓmoueatur.uł ut malū uitetur.vn̄
auguſtinus in li.de ūbis dn̄i. Apud ueros dei cul
tores eciam bella pacifica ſunt.q̄ non cupiditate
aut crudelitate.ſꝫ paucis ſtudio gerunt̃.ut mali
coerceant̃.et boni ſubleuent̃. Poteſt autem contī
gere eciaꝫ ſi ſit legittima auctoritas indicentis bel
la et cauſa iuſta. Nichilominus ꝓpter ꝓuam intē
cōnem bellum reddatur illicitum.

Bellus.a bonus dr bellus.la.lum.dimi.aliq̄
tulum bonus. Et comperatur bellior.ſimus.vn̄
belle.lius.me. Vnde marcial' coquus. Nil bene cū
facias facis attamen omnia belle Et a bellus bel
lulus la lum dimi. Inuenitur eciaꝫ h belus.li.p
quodā ydolo ut habetur in daniele.ſꝫ tūc ſcribit̃

Beloculus.li.gemma eſt albicans p vnum l
et pupillam cingit nigraꝫ.in medio aureo fulgo
re lucentem.et ꝓpter ſpeciem aſſirioꝝ regi belo
dicata eſt. Vnde et dicitur beloculus.q̄ſi oculus

Belphoegor ſcribitur per oe beli. Et cor̃ cu
in pap.Nūi xxv. Inuenit̃ beelphoegor. Et com
ponit̃ a bel et phoegor.et ſꝫ h debet dici belpho
egor.uł belphegor.ſꝫm quoſdam.ſine.o.uide in

Belua.ue.dr a bellum.quia apta ſit belus.
bellis.uł a balo.as q̄ſi balua. Vnde beluinus.na
num.et belutus.ta.tum.turpis et belue.i.beſtie
ſimilis. Et producit be.

Belues.ei.fe.ge.egeſtas que ſolet contingere p
uaſtacōnem belue. Et dicitur a belua.

Belus.li.pater nini pmus rex fuit aſſirioꝝ qui
cepit poſtea haberi ꝓ deo.et coli ibi in affrica.et
factum eſt ei ydolum in babilonia.quod uocatū

eſt bel.qđ interp̄tatur uentus.vnde et ligua pu
nica.baal dicitur deus.ſed apud aſſirios bel qđ
eſt deus uł uir.et zebub qđ eſt muſca dictum eſt
idem idolum belzebub.i.deus uł uir muſcarū.ꝓ
immundicia et ſordibus idolatrie.et ſanguīs ibi
immolati ad quem mł'titudo muſcaꝝ cōueīebat
uł ꝓ immundicia belial.i.diaboli qui ibi coleba
tur.et idem idolum deū eſt achaton.et belial et
abel et phegor qui fuit quidam mons đr belphe
gor.qđ interp̄tatur ſimulacꝝ ignominie idolorū
ꝑdolum enim fuit moab cognomī baal ſup mon
tem phegor quem latini p̄apum uocant.ſcʒ deū
ortoꝝ.Sic ergo baal belial belzebub belphegor
belbrith berith belbus.Idez eſt.ſcʒ diabolus ſicut
dicit hug̃.Beda autem dicit ſic.ſinius cōditor ni
niue belo patri ſtatuam ei ꝙ diuīos honores cō
ſtituit.Cuius ſil'ač cōſuetudinem caldei ſuſcipien
tes bel uocabāt.paleſtini boal Moabite beelphe
gor.Iudei autem vnius dei cultores ꝓpter deriſi
onem gencium.belzebub appellabant aſſerentes
in hoc ſil'acro p̄ncipem demoniorū habitare.et
uide qđ dicitur belphegor ut uidetur dicere hug̃
uł beelphoegor p oe ut pap̄ dicit ſil'r belzebub
ut uidetur dicere hug̃ uel beelzebub p duo e.et
uidetur beda dicere et in euangelio. (Sed poteſt
dici ꝙ bel et beel per duo e.ſunt nomina eiuſdē
idoli apud diuīſos.vnde pōt dici belzebub et beel
zebub.et belphegor et beelphegor per duo e.uł
belphoegor per oe ut pap̄ dicit phoegor per oe
et ecīā biblie correcte habent beelphoegor.
Belzebub uł beelzebub đr.et eſt finalis lrā b.et
acuitur in fine uide in belus beli.
Ben.i.filius.vñ đr Ioſue bennum.i.ioſue fili
Benedico cis.in dico cis.exponitur (us num.
et ſcias qđ inuenitur bñdico poſitum ꝓ maledi
co.vnde In iob.benedic deo et morere.i.maledic
Et in tercio reg̃.c.xxi.bñdixit nabath deum et
Benefacio cis.ūbum neu (regem.i.maledixit
trum cōponitur a bene et facio et acuit pnł ſcđe
et tercie pſone p̄ntis ſui indicatiui.licet ſit breuis
ut benefacis benefacit.vide in facio cis.
Benefactorius rij.ille q̄ pro munere ſibi impen
ſo benefacit.et diriuatur a benefacio benefacis.
Beneficiencia.formatur a.beneficiens ti.addita
Beneficus ca.cū.pnł corr. (a.vide in bñficus
benefactor largus elimoſine deditus.Et ſcias ꝙ
a benefacio cis.dicitur beneficus ca.cum.et h̄ et
h̄ beneficiens tis.et utꝙ cōparātur beneficior iſſi
mus beneficencior iſſimus.ſed iſtorum poſitiuo
rum.ſcʒ beneficiens et cōparatiuum et ſuperlatiuū
illius poſitiui ſcʒ beneficus obſoluerunt.Ideoꝙ
ex hoc poſitiuo beneficus et ex cōparatiuo et ſup
latiuo illius poſitiui bñficiens.eſt fcā q̄daʒ irre
gularis cōpacio ſcʒ beñficus bñficiencior iſſimus
et a beñficus et beneficium cij.et a bñficiens be
neficiencia cie.Et eſt beneficiēcia qđ agit caritas
Benelinguatus ta.tuʒ.i.e (ut proſit proximo
loquens facundus a bene et lingua
Beneplaceo ces.acuit penł ſecūde et tercie pſo
ne ſui preſentis indicatiui.licet ſit breuis ut dixi
ſupra in ſecunda parte.ubi egi de impedimento
Beniamin interpretatur filius dextē (cōſorcij
que eſt uirtutis.ben enim filius iamin dextera di
citur Mater enim moriens ut habetur geneſis
xxxv.uocauit nomen filij ſui benon.i.filius do
loris mei.Pater uo appellauit eum beniamin.i.

filius dextere quando eum circūſcidit appellatus
eſt autem filius dextere et geminus ꝙ utraꝙ ma
nu eq̄ utebatur.Inde inuenitur filius gemini et
uir gemineus.i.de tribu beniamin.Et uide ꝙ pri
us appellatus eſt benom.i.filius doloris deinde
beniamin.i.filius dextere quia oportet prius pe
nitenciam agere.et deinde uitam eternam habere
vnde in auroꝛa đr beniamin eſt dictus a patre
puer quaſi dextere filius.ipſe fuit dexter utraꝙ
manu.hic tañ in p̄mis dcūs eſt benom.Inde be
niamin accepit nomen utrumꝙ (Nota benomē
eſt dictus idcirco ꝙ extitit eius Racō maternus
ꝑmoriendo dolor Beniamin adiecit pater hūc de
bere uocari quādo cognitus eſt dexter utraꝙ ma
nu ſed non beniamin eſt prius et poſt benomen
ymmo Beniamin extreme benom āte fuit.hoc
notat in patria ꝙ ſi uis beniamin eſſe expedit
hac uita benomen eſſe prius.Sicut cū vicijs luc
tandum eſt p̄mitus et ſic iſrł ex iacob demuʒ fu
turus eris.et ſciendū eſt ꝙ đr benom ſ̄ grā me
tri p̄t addi in fine n.ut dicatur benomē vide in
Benignus a bene.đmatur benig (geminus
nus na.num.i.bene igne ignitus et eſt ethimolo
ya nō cōpoſicio.et cōparatur benignior iſſimus
vnde benigne ius.me adūbium.et h̄ benignitas
tatis.et differt a bonitate.benignitas enim uir
tus eſt ſponte ad bene faciendum expoſita.lenis
blāda dulcis alloquio.et ſua cunctis inuitans dul
cedine.Sed bonitas quidem facere bona et p̄ſta
re qđ poſcitur parata eſt.tamen nō nouit ſuauis
eſſe conſorcō et ſua cūctos inuitare dulcedine.Et
inde benignus et bonus uidentur diſtare ſed non
multum quia uterꝙ eſt ad benefaciendū expoſi
tus.Sed in hoc differunt ꝙ pōt bonus eſſe et
triſtior et bene quidem facere patitur non tamen
ſuauis nouit eſſe conſorcio ſ̄ bñgns ſua nouit
cunctos inuitare dulcedine et dulcis eſſe alloqo
Beniuolus.bene cōponitur cum uolo et đr be
niuolus la.lum.pnł cor̄ et h̄ et hec et hoc beni
uolens tis.vnde hec beniuolencia cie.
Bennum.i.filius nun.ben enim filius.nū ꝓpū
nomen.pater ſcʒ Ioſue qui appellatus eſt bennū
.i.filius nun.vnde in prologo reg̃ dicit Jeroni.et
incipiunt a ihū filio naue q̄ apud eos ioſue ben
Beo as.aui.are.ūbum actiuū remu (num đr
nerare uł beatum facere.et đr a bene uł bonus
et cōponitur cum trans et đr transbeo as.
Bepho grece latine puer uł iuuenis
Bephotrophium.trophos qđ eſt cōuiſio cōpōi
tur cum bepho.et đr bephotrophium locus ue
nerabilis ubi pueri et infantes nutriuntur.vnde
hic et hec bephotrophita te.qui uł q̄ cuſtodit be
Berbex cis.in berbicis ē et ꝓđ be (photrophiū
Berbicus.a ueruex mutata u in b.dicit h̄ ber
bex ecis.et hic berbicus ci.i.aries caſtratus et h̄
berbica ce.i.ouis.et ꝓducit bi.
Berillus.per geminum l.gemma eſt in india
habens nomen ſue gentis ſcđm hug̃ ſcđm alios
berillus eſt lapis precioſus uiridis apđ indos cā
Berith.in belus exponitur. (didus
Bes.i.octo vncie.
Beſtia et fera dr̄nt ꝙ omnis beſtia eſt fera et
non ecōuerſo.beſtie enim ſunt que morſibus uł
vnguibus ſeuiunt.exceptis ſerpentibus ut pardi
leones et ſimiles.a uaſtādo dicte quaſi uaſcie uł
a ui quia ſeuiunt quaſi uiſcie fere eciaʒ ſunt ille

que et ſi morſibus non ſeuiant ul' vnguibus tñ
ſilueſtres ſunt ſic dicte quia naturali utant' liber
tate et deſiderio ſuo feruntur quãdoq; omnis fe
ra dr beſtia qñq; etiam beſtia non dicitur niſi q̃
manſione hominum utitur et tunc dr. a beth qd
Beſtialis. a beſtia dr hic et hec (eſt domus et ſto
beſtialis et hoc le. vnde beſtialiter aduibium et hec
Beſtiarius. a beſtia dr beſtiari (beſtialitas atis
us ria. rium. i. crudelis uiuens ad modum beſtia
rum et hic beſtiarius qui ſeruat beſtias ul' uenat'
eas. et hoc beſtiariũ. i. liber de beſtijs loquens uel
locus ubi beſtie morantur.
Beſtiola le. di. pua beſtia et corripit penultimã.
Beſtius tia tiũ. i. crudel' inſtã beſtie et dicitur a
Beta in beth exponitur. (beſtia beſtie
Beth apd hebreos dicitur mola olearia ul' et
beta. et beth eſt ſcda lrã eoꝝ. Et a beth dicitur ǵ
ci ſcdam lrãm bethã et a betha dicimus nos. b.
ſic ergo betha apud hebreos eſt mola olearia a
pud grecos eſt ſcda lrã. et tunc eſt neu ge. et in
decli. Et inde apud nos beta dicitur in fe ge. ge
nus oleris. ſcꝫ ſcds caulis. qui poſt abſciſiões naſ
citur in magideri. vnde betaceus cea. ceum. poſ
ſeſſiuum. Item beth interpretatur domus
Bethania interptat' domus obediens. et dicit'
Bethel urbs ſamarie. pus dicta luza. ſꝫ (a beth
poſtq̃ dormiens ibi iacob uidit ſcalam innitentẽ
celo et dixit uere hic domus dei eſt et porta celi
ex cauſa hac locus ille dcũs eſt bethel. i. domus
dei. a beth qd eſt domus. et el qd eſt deus. ſed qñ
ibi a ierobaam lituli aurei fabricati ſunt dcã eſt
bethauem. i. domus idoli que ante uocabatur do
Bethlehem. a beth qd eſt domus et (mus dei
leem qd eſt panis dicta ẽ bethleem ciuitas dauid
in qua natus eſt ſaluator mundi. et primum dcã
eſt ephrata. ſed quando ibi iacob pauit pecora ſu
a eidem loco bethleem quodam uaticinio futuro
impoſuit qd domus panis interpretat' ꝓpter eum
panem qui ibi de celo deſcendit. Inde bethleemi
ta te. patrium cõmis ge. et prod mi et hic bethlee
mites tis. reǵ ij. c. xxi polimitanus bethleemites
Bethſaida de. hebraice latine domus pecudũ ea
dem probatica piſcina dr iohis v uide in ꝓbatica
Bethſura re. quidam locus eſt de quo habetur
in libro machab. et prod pnl'. vnde in aurora dr
bethſuram q; capit iheruſalem q; petit.
Biangulus. angulus cõponitur cum bis. et dr
biangulus la lum duos angulos habens. vñ bian
gulatus ta. tum. et pot poni ſubſtantiue hic bian
Bibax. a bibo is. dici (gulus li. pro tali figura
tur hic et hec et hoc bibax cis. qui multuꝫ bibit
et comparatur cior iſſimus. vnde bibaciter cius
me aduibium et hec bibacitas bibacitatis.
Bibo onis. mas ge. i. muſriones ſupernatãtes
in uino. et dicitur a bibo bibis.
Bibix icis. fe ge. i. pugna. a bis dcã quia ſemp
Bibleus. a biblus pro li (inter duas ptes fiat
bro dr bibleus a vm. et biblius a ũ ãbo poſſeſſi
ua biblei et etiam biblij dicuntur inſtabiles et e
Bibliator oris. vide (tiam qui repant libros
Biblij. in bibleus vide. (in bibliopola
Bibliopola. biblus pro libro cõponit' cũ polo
is. et dr hic et hec bibliopola le. pnl' cor'. i. uenditor
et ornator librorum quia colit et pumicat eos ut
carius uendat et idem dicitur bibliator oris.
Bibliotheca biblus cõponitur cuꝫ theca qd eſt
repoſitoriũ ut ſcrinium ubi aliquid reponitur. et
dr hec biblioteca. i. biblorum teca. i. libroꝝ repo
ſicio ul' recõdicio ul' armarium. vnde per ſilitudi
nem quidam liber in eccleſia dr biblioteca quia
ibi multi libri theologie cõtinentur. et inde bibli
otecarius rij. i. cuſtos libroꝝ ſiue repõitor et ꝓou
Biblus. a bibo is. dr hic biblus bli. i. (cat te
iuncus quia aquarũ eſt biblus. Et aliquando dici
tur pro libro quia antiqui de iuncis ſolebant con
texere pgamenũ et ibi ſcribẽ añq̃ eẽt uſus carte
Bibo is. bi. itum. cõponitur cum ad. et dicit' ad
bibo bis. i. itꝫ bibo uel iuxta ul' ad me traho bi
bendo. et cũ con. et dr conbibo bis. i. ſimul cuꝫ a
lio bibo ul' ſimul totum bibo uel ſepe bibo uel
in me cõtraho. Et cuꝫ circũ. et dr circũbibo. i. ex
omni parte bibo et cum de et dr debibo. i. ualde
bibo ul' deorſum bibo et debibere. i. deuomere et
tenetur de puatiue et cũ e et dr ebibo is. i. ualde
bibo uel intus bibo ul' euomo uel trado obliuio
ni. iob vi. ſagitte domini in me ſunt quarum in
dignacio ebibit ſpiritum meum et cum in et dici
tur inbibo bis. i. ualde bibo uel intus bibo uel
bibendo immuto. Et cum pre et dicitur pbibo is
. i. añ uel pre alijs bibo et cum pro et dr ꝓbibo
. i. in conſpectu uel procul bibo. et cum re et dici
tur rebibo is. i. itꝫ bibo ul' euomo. Et cum ſe et
dicitur ſebibo is. i. ſeorſum bibo et cũ ſub et dici
tur ſubbibo. i. parum bibo uel poſt alios ul' ſub
tus bibo ul' que ſunt ſubtus bibo. (Et nota q
bibo et omnia ab eo cõpoſita ſunt neutra et fa
ciunt preteritum in bibi et ſupinum in bitum et
omnia corripiunt bi tam in preſenti q̃ in prete
rito et ſupino virǵ. Claudite iã riuos pũſat pra
ta biberunt. Item omnia cõpoſita a bibo uident'
ſignare intencionem excepto ſubbibo qd ſignat
remiſſionem. Item nota q bibere nature eſt po
Bibo onis. cõis ge qui multum (tare luxurie
bibit. a bibo bibis dicitur.
Bibulus a bibo is. dr bibulus la. lum. pnl' cor'
qui multuꝫ bibit ul' qui multum attrahit hũores
Bicellum li. ge neu. qd bidiniũ dici (ut arena
tur ſcꝫ domus ſub ſe habens cellas ſicut domus
mercatoꝝ in urbe. et componitur a bis et cella
Biceps itis in caput uide.
Bidinium nij. in bicellum exponitur.
Bicolos penl' cor'. a bis et colon uide in colon
Bicornis. a bis et cornu componitur hic et hec
bicornis et hoc bicorne duo habens cornua
Bidens. a bis et dens cõponit' bidens tis. qd dĩ
inſtrumentum ruſticoꝝ bifurcatum genus raſtri
ꝓpter duos dentes. et hec bidens tis. fe ge. i. ouis
a duobus dentibus qui preminent et cuꝫ quibus
fertur naſci ſcdm auteꝫ ſeruium dñe oues biden
tes quaſi biẽnes. i. duoꝝ annoꝝ quia talis etatis
eligebantur ad ſacrificium et cor' primam. vnde
in aurora legit' ad latus altaris eſſe ĉmata bidẽs
et eſt generis incerti ul' ſcdm quoſdam cõmunis
ſed pro inſtrumento maſculini generis.
Bidental lis. neu ge. locus in quo fulmen cadit
ſic dictus. a bidentibus ibi ſacrificatis uel aliquo
fulmine percuſſis Parſuis triſte iacens lucis eui
Biennis. a bis et ãnus com (tandũq; bidental
ponitur hic et hec biennis et hoc ne. id eſt duorum
annorum. vnde hoc biennium.
Bifarius for cõpõitur cũ bis et dicitur bifarius
ria. rium. et cuꝫ tris et dr trifarius ria. riũ. et qua

Bifarius ria. riū. et dicitur bifarius dupliciter loquens. ſcꝫ biliguis qui duas nouit liguas. uel duplex et fallax qui aliud habꝫ in corde ꝗ̄ fatur in ore uł qui nunc dicit hoc nunc aliud et ſimiliter expone alia. vnde bifarie trifarie et mł'tifarie et ꝗ̄ bifarie bifarie. i. in duobus modis uł in duabus partibus et ſic de alijs et pro iſtis adūbijs inueniuntur qn̄qꝫ acci predcōꝝ nominū poſiti adūbialiter. vnde ad heb. multiphariam multis qꝫ modis

Bifax cis. qui duos habet obtuitus cōis ge. a

Bifidus da. dum. i. in duas ptes ❡ bis et facies fiſſum et eſt cōpoſitum a bis et fidus da. dum. i. fiſſus qđ nō eſt in uſu. et diuatur a findo dis de hoc infra dicam in fidus et ſcribitur per vnuꝫ f. bifidus trifidus bifarius trifarius et huius qꝫ cor primam. Nam regula eſt j. ante f ſiue ph. ꝓducitur ut riphеus. preter cōpoſita. a nūis ut bifidus trifidus bifarius et huius. et corripit penl'timam bifidus. ſicut fidus uł fidi primam.

Bifinium nij. a bis et finis cōponitur locus uł diuiſio inter duos fines ſicut trifinium dicimus ꝗ̄ confinium et diuerſifinium. i. diuiſio inter diuiſas terras. uel locus inter diuerſos fines. ſcꝫ ubi diuiſi ❡ fines cōueniunt

Bifores. a bis et fores cō ponitur pł'aliter hee bifores biforium. i. duplices ualue quia bina foramina faciant. vnde h̄ et h̄ biforis et h̄ bifore. i. duplex. vnde ouid metħ ij argenti bifores radiabant lumine ualue.

Biformis a bis et forma cōponitur h̄ et h̄ biformis et h̄ me. i. duaꝝ formaruꝫ ſicut triformis trium formarum. vnde biformiter adūbium

Bifrons tis. mas ge dr̄ ianus. et cōpōitur a bis et frons qꝫ duas habet frontes. ſcꝫ ante et retro

Biga. a bis et iugum cōponitur biga que eciā biiuga dr̄. ſic̄ currus tm̄ a duobus equis tractus et eſt biga ꝓpe lune ꝓpter duas ꝓprietates ſcꝫ qꝫ creſcit et decreſcit. Triga plurōmis quia capit hōines de tribus etatibus ſcꝫ puericia iuuentute et ſenectute. Quadriga ſolis ꝓpter quatuor tpa anni que facit in ciuitate uł remocione ſua ſcꝫ uer eſtatem autumpnū hyemem. uł ꝓpter quatuor ꝓprietates quas habet in die ruber enꝫ in mane ſplēdet in tercia calet in meridie tepeſcit in nona. Seiuga currus iouis. a ſex et iugo. quia a ſex equis trahitur. et attribuitur ioui utpote ſummo dō ſecundum poetas. et ita biiuga triiuga q̄driga dicitur a nūo equorum et iugo

Bigamus. a bis et iamos qđ eſt nupcie uel uxor uł mulier componitur bigamus. ma. mū. qui uł que duobꝫ nupſit uiris uł uxoribꝫ. vn̄ h̄ bigamia mie. pnł' acuta. i. due uxores uł ꝓprietas ꝗ̄ aliquis ſit bigamus. ❡ Poteſt ergo queri an bigamie ſit irregularitas adiuncta. Dico qꝫ aliquis ꝑ ſacramentū ordinis miniſter ſacramentoꝝ cōſtituitur et ille qui alijs ſacramenta miniſtrare debet nulliū defectū in ſacramentis pati debet. defectus autem in ſacramento eſt. quādo ſacramēti ſignificacio non inuenitur integra. ſacramentum autem matrimonij ſignificat cōiūccionem xp̄i ad eccleſiam que eſt vnius ad unā ſic̄ dicam in matrimōium. et ideo requirit̄ ad perfectam ſignificacōnem ſacramenti ut uir ſit tantū vnius uir et uxor tm̄ vnius uxor. Et ideo bigamia que hoc tollit irregularitatem inducit. ❡ Et ſunt q̄tuor modi bigamie. Primus eſt cum quis habꝫ plures uxores de iure ſucceſſiue. Secūdus eſt cū ſimul habeat plures vnam de iure aliam de facto. Tercio cū habet plures ſucceſſiue unam de iure aliā de facto. Quarto quādo uiduam duxit uł corruptam et in hijs omnibus eſt irregularitas adiuncta ❡ Sꝫ nō uidetur qꝫ cōtrahatur irregularitas ex hoc qꝫ aliquis non uirginem ducit uxorem quia plus impedit̄ aliquis de facto ꝓprio ꝗ̄ alieno. ſed ſi ipſe contrahens non ſit uirgo nō ſit irregularitas ergo multo forcius ſi uxor eius uirgo non ſit. Ad hoc dico qꝫ in cōiūccōne xpiſti et eccleſie unitas ex utꝫ ꝑte inuenitur. Et ideo ſiue diuiſio carnis inueniatur ſcꝫ ex parte uiri ſiue uxoris eſt defcūs ſacramenti. Sedtamen diuſimode quia ex ꝑte uiri requiritur qꝫ aliam non duxerit in uxorem nō qꝫ ſit uīgo ex parte uxoris requiritur eciam qꝫ ſit uīgo. Cuius racio aſſignatur quia defectus in ipſo ſacramento cauſat irregularitatem corrupcio aūt carnis extra matrimonium cōtingens ꝗ̄ preceſſit matrimoniū nullum defectū facit in ſacramento ex ꝑte illius in quo eſt corrupcio. ſꝫ facit defectū ex ꝑte alterius quia actus cōtrahentis matrimonium non cadit ſupra ſeipm̄ ſed ſupra alterum Et ideo ex termino ſpecificatur qui eſt eciam reſpcū illius actus quaſi materia illius ſacramenti vnde ſi mulier eſſet ordinis ſuſceptiua. ſicut uir efficitur irregularis ex hoc qꝫ duxit in uxorem corruptā. nō autē ex hoc qꝫ corruptus contrahit Ita fieret mulier irregularis ſi contraheret cū corrupto. nō ſi contraheret corrupta. niſi in alio matrimonio ꝓus corrupta fuiſſet. ❡ Sed dicis. eſto aliquis defloraūit aliquā quā poſtea duxit in uxorem. talis non uidetur irregularis. qꝫ nō diuidit carnē ſuā in plures. nec eciaꝫ uxor eius. et tamē ducit corruptā in uxorem. Rn̄ſio. in tali caū ſunt diuiſe opiniones. tn̄ ꝓbabilius eſt qꝫ non ſit irregularis. qꝫ carnē ſuā non diuiſit in plures ❡ Querit̄ eciā an cū bigamo poſſit diſpenſari. Dico qꝫ bigamie nō eſt adiuncta irregularitas de iure naturali. ſꝫ de iure poſitiō. Nec itm̄ eſt de eſſencialibꝫ ordinis qꝫ aliquis non ſit bigamus. Qđ patet ex hoc. quia ſi aliquis bigamus ad ordines accedat caracterem recipit. Et ideo papa diſpenſare poſſit in tali irregularitate totaliter. ſed epūs quantum ad minores ordines. et quidam dicunt qꝫ eciaꝫ ꝗ̄tum ad maiores in illis qui uolunt deo in religione ſeruire ꝓpter uitandum religioſorum diſcurſum. ❡ Et ſi obicias. contᵃ ius diuinū nō licet diſpenſare. ſꝫ omnia que in canone dicuntur ad ius diuinū ꝑtinent Cū igitur apł'us in ſcriptura canonica dicat Oportet epm̄ vnius uxoris uiꝝ eſſe. uidetur qꝫ nō poſſit in hoc diſpenſare. Rn̄deo hoc uerꝫ ē quantū ad ea que ſunt de iure naturali Et quantū ad ea que ſunt de neceſſitate ſacr̄mentoꝝ et fidei. Sꝫ in alijs que ſunt de inſtitucōne apł'oꝝ cū eccl'ia nūc habeat eandem ꝑtātem ſtatuendi et deſtituendi quā tunc hūit. ꝑt ꝑ eū qui ꝓmatū tenet in eccleſia. diſpenſari. vide infra in digamus. et in preſcripcio. et in caſus.

Bigens tis. omnis ge. qui ex duabus gentibus eſt natus. ſicut ex patre tuſco. et matre franca. et componitur a bis et gens gentis.

Bigenus na nū. componitur a bis et genus et cor penł'. Et dr̄r bigena. animalia que ex diuſis gn̄ibus naſcunt̄. ut mulus ex equa et aſino. muſimo ex caꝑ et ariete. ē enim dux gregis ſm̄ hug

Bigermen inis. neu ge. i. ſeges uel legumen. ex

duobꝫ gñibus cõmixtũ.et cõponiẽ a bis et gñe
Biiuga biiuge.idem eſt qđ biga
Biiugus.a biga uł biiuga đr biiugis ga gum
et h et h biiugis et hoc biiuge in eodeꝫ ſenſu et
ſubſtantiẽ declinata inueniuntur h biiugus gi.et
hic et hec biiugis gis.et dicuntur biiugi uel biiu
ges equi qui trahũt bigam.uł qui duo ſunt ad
iugum.Et ſcđm hoc componitur biiugus uel bi
iugis.a bis et iugum et corripit penultimam
Bilanx lancis.fe ge.i.libra ſtatẽa.a bis et lanx
quaſi habens duas lances.
Bilbio bilbis.in bilbo bilbis vide.
Bilbo bilbis.a bibo bis.deriuatur bilbo uł bil
bio bilbis ūbum neutrum.i.ſonitum facere.
Bilibris.a bis et libra cõpõitur h et h bilibris
et h bilibre.i.duarũ librarum pondus uł menſu
ra ſcđm hug.et ꝓducit li ſicut libra.ũſus doctri
nalis.pro centum libris nolo carere libris.Apoc
vi.bilibris tritici denario uno.Pap ūo dicit.ꝙ bi
libris eſt ſextarius bis aſſumptus.
Bilinguis.ex bis et lingua cõponitur h et hec
bilinguis et h bilingue ſicut.a tris et lingua tri
linguis trilingue.qui duas uel tres linguas noue
runt.uel qui duabus uł tribus linguis loquũtur
et per ſimilitudinem bilingues et trilingues dicũ
tur fallaces et duplices qui aliud habent in corde
et aliud in lingua uł inſtabibiles qui nunc hñt
hoc in lingua nunc illud et cor ꝓmã.vñ in grec
dicitur duplicis ac cordis homo đr eſſe bilinguis
Biliosus ſa.ſum.qui frequenter iraſcitur et ſem
per eſt triſtis et deriuatur a bilis.
Bilis.a bis đr h bilis lis.i.fellis et ire ſedes uł
ex fellis cõmocione procedens amaricacio et põi
tur quandoꝗ pro ipõ felle et pro quolibet nigro
et malo humore.qñꝗ pro ira.vnde parſuis tur
Bilix.licium cõponitur cũ geſcit uitrea bilis
bis uł tris et dicitur h bilix cis.et h trilix cis.i.
lorica que contexiẽ duobus uł tribꝫ licijs acumu
latis.texitur enim ponendo licium ſuperliciũ.Et
h bilix cis et h trilix cis.i.pannus tribꝫ filis agg
gatim cõtextus.vnde hic et hec bilicis et hoc ce
et hic et hec trilicis et hoc trilice.
Bimarcus ci.qui bis fuit maritus et eſt mas ge
et cõponiẽ a bis et marcus.uł a bis et marcio
quia bis marcuit.Luxuria enim facit marcere ho
minẽ.Vnde h bimarcia.cie.talis ꝓpetas.
Bimaris.a bis et mare cõponitur h et h bima
ris et hoc bimare.i.duo maria uł inter duo ma
ria exiſtens et corripit penultimam.
Bimatus tus.tui.i.ſpacium duoꝝ annoꝝ et d
citur a bimis.vñ math ij.đr ꝙ herodes occidit
omnes pueros qui erant in bethlehem et in fini
bus eius a bimatu et infra.occidit.i.occidi iuſſit
quia qui per alium facit per ſeipm̃ facere uidetur
Ideo gloſa.lingua utiẽ pro gladio ¶ Sed quęritur
cur a bimatu occidi pueros herodes fecit.cũ xp̃s
nondum ſcđm communem opinionem duorum
eſſet annorum.hoc fecit ſcđm rabanum quia ti
mebat ne puer cui famulabanẽ ſidꝫ.paulo ſup
eratem uł infra ſpecieꝫ ſibi cõformaẽt et ꝓđ pñẽ
Bimenſis.menſis cõponitur cum bis et đr h et
h bimenſis et h bimenſe.i.duorum menſium qđ
aliter bimeſtris meſtris dicitur.
Bimeter.ubi ſunt duo metra et cõpõitur.a bis
et metrum et corripit penultimam naturaliter
Bimo bimas bimaui.mare.i.duplicare.uide in

Bimulus la.lum.dimi.de bimus ſe ¶ bino as.
cundũ hug.pap ūo dicit.bimulus bimatũ agens
termulus termatum agens et corripit penultimã
Bimus.a vm.i.duoꝝ annoꝝ a bis et annus ꝗi
bis annus.et ut dicitur in grec.Eſt geminus bing
anni gemini quoꝗ bimus.
Bino.a binus đr bino nas.et bino mas.ũba
actiua.et differunt.naꝫ binare ẽ duo et duo ſi
mul coniũgere.Et cõponiẽ conbino as.in eodem
ſenſu.ſed bimare eſt duplicare.et producit bi.
Binoctium cij.ge neu.i.ſpacium duaꝝ noctium
Et cõponitur.a bis et noctiũ qđ antiꝗ olim dice
bant h noctiũ uł a genitiuo plurali de nox tis
Binomĩ.a bis et nomen cõponitur hoc binomĩ
binominis qui habet duo nomina et ꝓducit no
Binus na.nũ.nomen diſtributiuũ qđ in ſinglã
ri tantuꝫ ualet ſicut duo ut bina leccio.i.due lec
ciones ſed in plũali tenetur diſtributiue ꝓprie ut
iſti comedunt bini.et qñꝗ tñ ualet quãtũ et in
ſingulari.ut uidi binos homines.i.duos.et ẽ cõ
poſitũ binus.a bis et vnus Inde binus quaſi bi
unus.i.bis unus.et a binus h binarius.cał nũs.
et binarius ria rium.adiectiue.et producit bi.
Bios.i.uita. ¶ Biothanatus nati.mas ge.ille ꝗ
bis extitit mortuus.ut lazarus.a bis et thanatos
qđ ẽ mors uel mortuus.Et mobiliẽ pt declinari
biothanatus ta tũ.ſ hug Papias dicit.biothana
tus.bis mortuus.dupliciter dampnatus.
Bipennis nis.fe ge.ſecuris que duas pennas
habet.et dolabra đr ſ pap.et cor ꝓmã.Virgił in
iiij georĝ.ũſata alis urgeſata et ualidam inuites
mollite bipennẽ.Hug autẽ dicit ꝙ bis cõponiẽ
cũ penna.et đr h et hec bipennis ꝗ duas habet
pennas.ſcꝫ ante et retro.Et adiectiue declinatur.
h et h bipennis et hoc ne.vel componitur a bis
et penniũ.qđ antiqui dicebant acutum.ꝗ duas
habet pennas.i.acutas ptes.vñ et auiuꝫ dicunẽ
penne quia ſunt acute.hoc et dolubra đr.ꝗ duo
latera habet.Nam ſecuris ſimplex eſt
Bipertior tiris.et bipertio tis in duas ptes diui
dere.a bis et parcior uł ꝑcio ꝑtis.uide in parcior
Bipes dis.cõis ge.a bis et pes duos ¶ partitis
habens pedes tamẽ conſtruccõe pt eſſe oĩs ge.
Biplex cis.plica ce.cõponitur cũ bis.et dicitur
hic et hec et hoc biplex cis.Item plica cõpõitur
cũ alter.et đr h et h et h altriplex is.in codeꝫ ſen
ſu ſcꝫ duplex anĩo.fraudulentꝰ et utruꝗ cõpatur
vnde h biplicitas et altriplicitas.i.duplicitas frau
dulencia.Et ſcias ꝙ predicta.a bis cõpoſita a bi
cellum uſꝗ huc.abiciunt s.
Birratus ta.tũ.birro indutus.a birrum dicitur
Birria ne.ꝓprium nomen uiri.đr a birrũ qđ eſt
groſſum ueſtimentũ.quia birro et uiliẽ indutus e
rat.uel birria quaſi uirria.b.in u.conuſa quia ui
Birroſus ſa.ſuꝫ.et bir ¶ riliẽ cõſulebat dño ſuo
ratus ta.tũ.birro indutus.a birrum dicitur.
Birrum birri groſſum ueſtimentũ.et dicitur.a
greco.Nam birrum dicunt greci librum
Birſa.cloaca.uł coriũ bouis.vnde et cartago o
lim dcã eſt birſa.ꝗ fuit circũdata corio bouis et
a birſa birſus ſa.ſum.rufus uł niger.
Bis.aduibiũ eſt nũi ſumptũ anormale a duobꝫ
Biſamnis is.quidaꝫ fluuius currens ꝓpe ianuã
a bis et amnis.ꝗ duo amni uł amnes intrant il
lum fluuium et deſinit ablatiuus in e.
Biſlongus ga gum.ꝗſi bis tantũ longus.a bis

Biſpilus li. ubi mortuus portatur. (et loquus
Biſſe bes. i. octo uncie unde biſſe idem ul' dicit
biſſe quia bis eſt tens. et a biſſe dr biſſextus qr
ex biſſe. i. minutis colligitur uel dicitur. a bis et
ſextus. quia ſextus dies ante k'las marcij bis cō
putatur eo anno ut dicit hug. Et in ſequenti die
celebratur feſtum mathie et eius uigilia in die p
cedente. Vn Biſſextum ſexte martis tenuere k'l de
Poſteriori die celebrant feſta mathie. vide de h
Biſſextus. in biſſe vide. (ſup in annus
Biſſillabus ba. bū. cōponitur ex bis et ſilba. i.
dcō conſtans ex duabus ſillabis ut amo. et pd p
mam poſicōe ſicut et diſſillabus. unde in doctria
li dr. Non ſine cōpoſitis debent diſſillaba demi
Biſſinus na. nū. poſſeſſiuū. a biſſus diriuatur ut
biſſina ueſtis. i. candida fca ex biſſo. declinat eci
am aliqn̄ ſubſtantiue h biſſinū. in apoc xix. biſſi
ni enim iuſtificacōes ſanctorum ſunt. Et ſcias q quā
do eſt poſſeſſiuū pd pnl'. qn̄ uero eſt ſubſtantiuū
eam cor. ſicut ſupra oñdi in ſcda pte de accentu
ubi egi de poſſeſſiuis deſinentibus in inus
Biſſus ſi. fe ge. genus lini candidiſſimi et mol
liſſimi. et naſcit in egipto luc xvi. homo quidā
erat diues et induebatur purpura et biſſo.
Bitalaſſum ueſtigiū in luto preſſum ul' concur
ſus duorum mariū ſcz locus ubi duo maria concur
runt. a bis et talaſſum qd eſt mare act xxvij. Et
cum incidiſſemus in locū bitalaſſum impegerūt
Bitidus da. dū. i. biformis ul' q̄tū ad nauem
corpus ul' quantū ad animam et cōponit a bis et
Bito tas. ūbum neu. i. per (dea qd eſt forma
gere. a bitumen dr. unde plantus in gurgiliōe. qs
michi in terra eque fortunatus ſi illa ad me bitet
Bituligo. a bitumen dr h bituligo ginis. i. vim
viminitū qd in bitumine creſcit.
Bitumen a bibo bis dr hoc bitumen nis qddā
genus terre utile ad cōpages nauium qd et glutē
dr et habundat in aſphalto lacu iudee. unde bitu
mineus nea. neū. i. exñs de bitumine. ul' litus de
bitumine. et bituminatus ta tū. litus de bitumine
ſcdm hug. uel ut dicit gloſa ge. vi. Bitumen eſt
gluten feruentiſſimum quo lita ligna nulla violē
cia diſſolui pñt. et pd tu. in aurora dicitur. arcam
linjuit ponendo forte bitumen.
Biuira. re. que duos habet uel habuit uiros id
ē maritos. a bis et uir. et corripit ui ſicut uir.
Biuiū biuij. ge neu. locus ubi due uie conueni
unt ul' cōcurrūt. et cōponitur a bis et via. unde
h et h biuialis et h le. et biuiatum. i. per biuia.
Bizancium. h bizante. ul' biſanciū olim dca eſt
conſtantinopolis. unde bizanteus tea. teū. et bizā
tius tia. tiū. et hinc ad huc mōeta illius ciuitatis
dr hic bizanteus uel hic biſancius cij.
Blandicellus la. lum. in blandulus vide
Blandior iris. ul' blanditus ſum ūbū deponens
conſtruitur cum datiuo ut blandior tibi. i. adulor
Inuenitur eciam cum accō in eodem ſenſu et inde
blandus da. dū. et inde h blandicia cie. et h blan
dicies ciei. i. adulacio. blandior cōponitur deblan
dior. i. ualde blandior. uel ſit de puatiuum eblan
dior. i. ualde blandior reblandior. i. itum blandior
Blandulus a blandus da. dum. blandulus la. lū
. i. blandus aliq̄tulum qd et blandicellus dr. vn̄
et blandicella dicunt uerba diminiūa et blādicō
Blas blatis. cōmunis ge. i. ſtultus (ſus ſa. ſum.
et inſipiens a blatero ras. dicitur.

Blaſſemo mas. a blas et femina cōponit bla ſſe
mo as. i. detrahere ul' rephendere uituparee. Nam
feminarum eſt rem ſtulte blaſſemare. unde blaſſemia
mie. Et pl'aliter blaſſemia blaſſemiorum. i. detraccō
uitupacio. vn̄ prudencius in ſtomachis non tulit
ulterius capti blaſſemia mōſtri ūtutū regina fides
et eſt blaſſemia irreligioſa rephenſio ul' detraccō
ul' uitupacio. blaſſemus ūo eſt maledicus detrac
tor. uituperator et eſt adiectiuum et pd fe (Et ſci
as q pprie et ſtricte loqñdo blaſſemare eſt iniuri
am deo irrogare. Qd fit cū ei attribuitur qd non
cōuenit ei qd eſt contra miſericordiam. aut cum
ab eo remouet qd ei conuēit qd eſt cont' iuſtici
am. aut cū creature attribuit qd eſt pprīū dei. qd
eſt contra maieſtatē. et ſic mathi ix. ſcribe iudica
bant. cū xpus palitico dixit tibi dimittūtur pccā
unde dixerunt h blaſſemat.
Blaſto onis. mas ge. i. cubicularius. ſiue hoſpita
Blata. a blatero ras. dr (larius. et dr a blatero
h blata te. qddam animal de nocte tantū ambu
lans. unde et lucifuga dr que cōprehenſa manum
tingit Alij dicunt q ſit uerpilio Quidam dicunt
q ſit genus muris in ſubterraneis habitās cauñis
Et inde h blata te. i. purpūa eiuſdem animal' co
lorem imitans. unde blateus tea. teū. et h et hec
blatealis et h le purpureus ul' talis coloris. ſcilicet
blauius. Item a blata te. p animali dr h blatea
tee. i. illud qd de calciamētorum ſoleis eradit uel lu
tum ex itinere in calciamentis collectum.
Blatea tee. in blata exponitur
Blatero. h blatera re. i. ſonus ranarum. Inde blatero
ras. i. ſtulte et ſine cauſa loqui detrahere declama
re uel ſtrepide aliquid loq et proferri. i. metu tre
pidancia ūba dicere. qd et balbutire eſt. et eſt pp
e camelorum. unde h blatēo onis. qui ita blaterat.
Blatio tis. ūbum neutrum. i. pplexe et impedite lo
qui. unde plantus in amphitrone. Qd intelligere
quiſqs potis eſt ita nugas blatis. et blatire. i. pre
cipue loqui et dicitur a blata te.
Blatus ti. i. ſtultus et inſipiens idem et blas a
Blennus. a blatero ras. dr blenno (blatero ras
ni. et h blenno nonis in eodem ſenſu. i. ſtultus ul'
Bleſus. a balo as. dici (hircoſus et impudicus
tur bleſus ſa. ſum. et dr bleſus quaſi freſus. quia
ūba frangit non bene ea proferens. q autē dr ble
ſus quaſi bucca leſus. ethimoloia eſt non cōpō.
Boa. a bos dr hec boa ul' boas quidā ſerpēs
qui ualde perſequit boues nam plīmo lacte
riguis uberibus ſe innectit. et ſuggens interimit.
et inde a boū depoplacōe boas dr. boa eciam dr
tumor cruriū in unū collēcus. et rubor eciam et lu
Boanerges interpretatur filij toni (tū dr boa
trui. unde math. iij. dr q xps uocauit ad ſe iaco
bum zebedei et fratrem iacobi. et impoſuit eis no
mina boanerges qd eſt filij tonitrui. ubi dicit be
da in gloſa. quorum unus intonans uocem theolo
giam quam nemo prius edere nouerat emiſit. In
pñcipio erat ūbum et cetera. quā tanto pondere
grauidam reliquit. ut ſi aliq̄to plus intonizare uo
luiſſet nec ipſe mundus capere poſſet.
Boarium locus ubi uendūtur boues. uide in bo
Boatus tus. mugitus boum uel uox (uarium
plena. a boo boas dicitur.
Bobino as. ūbum neutrum dr. a boo as. et eſt bo
binare. guiciari. dampnare. clamare. unde h bobi
cinator cōuiciator uel cerroſus et inconſtans.

Boema.atis.ge neu.i.boatus.ſonus.ſtrepitus.
Boetes a bos h' boetes tis et diriuat̄.a boo as
uł boete pro quadam ſtella uł pocius pro ſigno
continet enim plures ſtellas.ut dicūt xij.et pđ e
Boetius tij.ꝓprium nomē cuiuſdaʒ magni the
ologi et phi.et dr̄.a boetes.et ſcribitur p̄ t.et ſit
uocatiuus boeti et prod pnł.
Boglossa ſe.ſcdm pap.in bugloſſa uide qꝛ com
muniter medici dicunt bugloſſa per u.
Boia boie.fe ge.torques dampnatoꝝ quaſi iu
gum in boue.a bos dicitur.
Bois grece latine dicitur bos ſcdm pap.
Bole.i.ſentencia.boletus ti.mas ge.genus ſun
Boletus ti.mas ge.genus ſun gi.et pđ pnł
gi.et pđ pnł.vnde quidā.boleti leti cā ſuere tui
Bolis idis.mas ge.bolidem aūt pnł cor.appel
lant naute maſſaʒ plūbi quā ſummittē ſolent in
mari ut expiant̄ ꝓfunditatē maris.Act xxvij.et
ſubmittentes bolidem inuenerunt paſſus.xx.Vo
per bolidem plumbi maſſam dic petre uocari
Bolus.a bū uel bonus dr̄ h' bolus li.i.morſel
lus uł bolus iactus.ſcdm qꝫ dicitur de morſello
dr̄ bolus quaſi bene olidus.et eſt ethi.non cōpoſi
cio.et cor bo.vnde in auro.h' fidei articulus com
Bombicino bombicinas pe. petit eſſe bolus
nultima correpta.vide in bombicinus.
Bombicinus.a bombix cis dr̄ h' bombicinum
In quo nomine uocatur ipa lana anteqꝫ tingatur
et textura que ſit inde.et bombicinus na nū.pnł
pđ.qꝫ autē Juuenalis corripuit eam ibi.Quaʒ de
licias pānus bombicinus urit licencia fuit poetica
et bombicino nas.i.bombicinū uł purpuraʒ facē
vñ bombicinator toris.qui eam facit.ſ' hug.Et
cor penł bombicinum quando eſt ſubſtantiuum.
Bombix icis.maſ ge.dr̄ a bombus.Sunt autē
bombices uermes ex quoꝝ egeſtione ipa lana ſe
rica uel ut dicunt bombacie conficitur.Generant
enim ex ſe longiſſima fila.vnde purpūa et bumis
texantur et pđ pnł in gtō quia dicit a nō ha
bente.i.naturaliter longaʒ aū x.ut dicit mgr bū
Bombizo ʒas penultimā ꝓducit uide in bombʒ
Bombus.a boo as dr̄ hic bombus bi.i.ſonus
a quo bombizo ʒas.bombos facere uel clamare
et ꝓprie eſt apū.quādo clamant ſuo modo.vñ h'
bombizacō onis.ipa uox apū.Inuenitur eciā bō
Bonus na nū.eſt pmitiū uł bus ꝓ ſono culi
pt diuari a uenus.et dr̄ bonus quaſi venus a ue
nuſtate corporis poſtea ad animū eſt hoc nomē
tranſlatum.Eū enim bonū dicimus cui non ꝑua
let malum.eūqꝫ optimū qui peccat minimū.et a
bonus ni.addita tas ſit bonitas tatis.Et compa
tur irregulariter bonus melior optimus.et in ad
ūbio.bū melius optime.Et ſcias qꝫ omnia appe
tunt bonū naturaliter.vñ dicit boe.de conſola.
Eſt mentibus hominū ueri boni naturalis inſerta
cupiditas.ſꝫ ad falſa deuius error adducit.Et eſt
triplex bonū.ſcilicet honeſtuʒ utile et delectabile
Boo as.uerbū neutꝝ.i.ſonare clamare mugire
uel uocare.Et componitur.reboo as.i.reſonare.
Booz interpretatur in quo fortitudo.uel in quo
Boreas boree.quidam robur.vide in ꝓphetia
uentus eſt et cor pmā.vñ Ouid epī.Illic me te
neas boreas ubi dulce morari eſt.
Borith herba fullonis eſt de qua panes ſiciunt
quos herbarios uocant.et ſiccant illos hūt qꝫ ꝓ
ſapore ſ' pap.Secundū autē Jeronimū in Jēmia
hebraicū ē Et ē quedā herba quā lxx interpretes
dicūt herbā fullonū.que in paleſtina in humidis
et uirentibus locis inuenitur.Et eandem vim ha
bet quā et nitꝝ ad lauandas ueſtes.et accentuat̄
in fine.Jēmie c ij dr̄.Si laueris te nitro.et multi
plicaueris tibi herbam borith.maculata es enim
in iniquitate tua coram m .
Bos bouis cōis geñis qi bonus opator ſoli.et
eſt ethi.et deberet facere genitiu9 bois.ſed inſpo
nitur u.et dicit̄ bouis cauſa euphonie.Genitiuus
plūal bouū datiuus et ablatiuus bobus.vnde dic
pſci.in vij.libro c.vi.a boue qꝫ bouuʒ debet fieri
e.in vm.ſed h' nomen notandū eſt in quo u con
ſonantē aſſumūt obliqui caſus ſingulares hiatus
cauſa abiciunt aūt eam u.quādo ſunt plures vir
gił in iij.leta bouū paſſim campis armenta uide
mus.Datiuus autē et ablatiuus eius nominis p̄
ſincopam ſemp̄ medie ꝓfertur ſillabe bobus pro
bouibus.Nominatiuus uo plūalis et accuſatiuus
et uctiūs q̄ ſiles ſunt raro abiciūt u.conſonantis
loco pōitam.Et ſcias qꝫ bobus.qđ amiſit in ſil
labis recupauit in temporibus.vnde licet bouis
et boue corripiant pmā.qꝛ ouid.Non boue mac
tato celeſtia numina gaudent.tamē bobus eā ꝓ
ducit.vnde idem.nō ꝓfecturis littora bobʒ aras
et dicit hug.qꝫ greci dicunt bus.inde dr̄ bos.ſed
nō credo qꝫ ꝓpe loquendo ſit diriuacō.et ita in cō
ſimilibus dico ſicut in tercia pte ordi in caplo de
ſpeciebus nominū quaſi in principio Item dicit
hug.qꝫ nichil eſt qꝫ quidam inſulſi dicunt bubus
nichilominus qꝫ dicunt buuʒ.et ut dr̄ baſilius in
exameron omeł ix.boues cū diucius incluſi ſue
runt hiberno tempore pturbacōʒ aeris naturali
preſencientes intellcū de ſtabulo foris omnes aſ
piciunt nutantes.vide in aſinus.
Bosforus.bos cōponitur cū foros qđ eſt ferre
et dr̄ hic biſſorus ri pnł cor.i.illud mare per qđ
tranſijt yo in ſpecie bouis.uł per qđ iupiter in
ſpecie thauri detulit europam.idem et alio nomē
ꝓpontides.a tranſitu pontis.Inuenitur eciā boſo
rus et ꝓpontides ꝓ nomine cuiuſdam ſtelle.
Bossequus penł cor.i.bubulc9 qi ſeqūs boues
Bostar.bos cōponitur cū ſto ſtas.et dr̄ h' boſ
tar aris.pnł pđ.i.locus ubi boues ſtant.ſcʒ ſta
bulum.dr̄ eciaʒ boſtar locus ubi corpa hominū
cōburantur.et inuenitur h' boſtar aris.penł cor
ꝓpriū nomen viri et pmitiū.ita dicit hug.pap e
ciaʒ dicit boſtar ubi cōburuntur corpora bouū uł
ſtacō bouū.Magiſter autē bū.hijs in parte cōtra
dicit.Dicit enim nota qꝫ dicimus h' boſtar pro q̄
dam barbaro et nichil eſt hic boſtar.vnde cor pe
nultimam gū.et nūqꝫ prod.Errauit autē hug q̄
dixit h' boſtar in deriuacōnib9 ſuis.Ita dic mgr
bene.Sed dictū ſuum non probat.Nobis autem
magis placent pus per hug et pap dicta.
Botrio.a botrus dicit̄ h' botrio onis.qđ exit
de ſacramento quando turgeſcit et qđ pendet de
Botrus tri.id qđ eſt in acino.ſꝫ poni angulo
tur qūqꝫ pro acino.quādoqꝫ ꝓ uua.qūꝫ pro race
mo.et eſt fe ge.Inuenitur tamen aliqū in mas ge
vñ deut xxxii.Botrus amariſſimus ſcdm unam
Bouarium.a bos dicitur hoc boua litteram
rium uł boarium.i.locus ubi uenduntur boues
Bouicida de.penuł producit cōmunis ge.i.qui
cedit boues.i.macellarius.a bos bouis et cedo is
Bouilla.a bos h' bouilla le.locus ubi uendun

tur boues. vnde pſius accedo bouillas. uł bouille
larū. quidaȝ locus iuxta romā ubi boues uende
bantur uł ubi boues tantū ſacrificabantur iuxta
preceptū mime. Et ideo ſic dr̄ quaſi boū uilla et
ſcd̄m hanc ſignificacōȝ ponitur a parſio hoc no
men ut dixi accedo bouillas.

Bouinus na. nū. bouis res. uł ad boueȝ ptinēs
a bos dr̄ et ꝓd pnł ſicut huiꝰ poſſeſſiua in nus
bouinus eciam ut uult pap̄ dicitur boui ſimilis

Bouiſcida de. cōmunis ge. qui ſcindit boues ſcȝ
macellarius. a bos et ſcindo dis et ꝓducit penł.

Bracale lis. neutri generis id eſt lūbare. a bra
ce arum dicitur.

Bracariū ge neu. i. lūbare. et dr̄ a brace arum.

Bracatus. a brace dr̄ bracatus ta. tū. qui indu
tus eſt bracas. vnde et bracata dicitur quedā gal
lia. ſcȝ que adiacet reno. quia homines ibi utūř

Brace aꝝ. pluāł nūi dicuntur a ¶ laxis bracis
bracos. i. breue quia breues ſolent eſſe. non enim
ſolent habere tibialia ſed extendi ſolum ad genu
a hijs uelida corporis uelantur.

Braceū cei. i. uadū. et dr̄ a bracos qd̄ eſt breue

Bracile. a brace dicitur hoc bracile lis. i. lumba
re. bracile eciam dicitur cingulum renum.

Braciologia gie. quedaȝ figura locucionis de q̄
ſupra dixi in quarta parte ubi egi de coloribȝ re
thoricis. et acuit penultimam.

Bracis cis. fe ge. inferior pars circuli. et dicitur

Brachiale alis. ge neu. ¶ a bracos qd̄ eſt breue
torquis in brachio ſiue brachij qddam ornamen
tū qd̄ et dextrotheriū ſiue dextrothiriū dr̄. et dina

Brachium. a bari qd̄ eſt forte. ¶ tur a brachiū
uel graue dr̄ hoc brachium chij. quia ceteris mē
bris forcius ſit. vnde hoc brachiolum li. dimi. et
brachiatus ta. tū. hn̄s brachia. ¶ Scias qꝫ multe
ſunt ptes in brachio. Naȝ ibi eſt torus. ſiue muſcu
lus cubitꝰ et ulna ala ſiue aſcella ſiue ſubhircꝰ et
lacertus lacertus eſt ꝓꝓe ſupior pars uł ecīā ipſiuȝ
totum. ſcȝ brachium dicitur a lacero ras. qꝛ lacer
ti uidentur eſſe lacerati a toto corpore. vnde lacer
toſus ſa. ſum. fortis qui magnos et fortes habet
lacertos torꝰ ſiue muſculus eſt illa pulpoſa caro
que in lacerto eſt. Cubitus eſt uſqꝫ ad manum et
dr̄ a cubo bas. quia ſolent cubare ſup cubituȝ in
cena uel dicitur a cubon qꝫ eſt firmuȝ quia firmū
membrum ſit. ¶ Vlna ſcd̄m quoſdam eſt cubitalis
menſura. Idem ſcȝ qd̄ cubitus ſcd̄m alios eſt extē
ſio utriuſqꝫ brachij Ala eſt illa piloſa ps ſub bra
chijs. et dr̄ ſic quia piloſa ſit ut ala uel qꝛ inſtar
alaꝝ. Inde brachia emergant uel moueanť. Et ea
dem aſcella dr̄ quia ab hoc loco brachia cilentur
. i. mouentur. et idem locus dr̄ ſubhircus quia ſit
fetidus habet enim ſubtus hircum. i. fetorem hir
ci. et cōponitur a ſub et hircus.

Braco cas. i. aliquē bracas mouē. et dr̄ a brace
aꝝ. Et cōponitur inbraco inbracas in eodem ſen
ſu et debraco cas. i. bracas extrahere et ſunt actiā

Bracos id eſt breue.

Bragmane populi ſunt indie. et declinatur h.
et h bragmana ne. cōic ge. pnł coř. ſicut h et hec
ſalmana ne. Iero. in ep̄la ad paulinū c. pmo pue

Brancia. a brancus ci. qd̄ ¶ nit ad bragmanas
eſt guttur dr̄ h brancia cie quidā locus iuxta gut
tur. et ut dicit̄ brancie ſunt fauces. vnde legitur
in hiſtoria thobie qꝫ tobiam iunioreȝ piſcem me
tuentem prendere iuſſit angelus dicens apphende

Branciola le. di. pua brancia. ¶ re brāciā eius

Brancus ci. i. guttur a bracos qꝫ eſt breue dr̄ qꝫ
breue ſit quantū ad alia menbra. Item inuenitur
hic brancus ci. quedā paſſio qdam morbus. ſcȝ p̄
focacō faucū frigido hūore et tūc dr̄ a brācia cie

Bratea. a bracos qd̄ eſt breue dr̄ h bractea tee.
et h brathea teoꝝ. in pluāli tantū nūo inuenitur
et neu ge. uel dr̄ a braten greco qd̄ lamina auri ē
et inde bratea tee. tenuiſſima auri lamina. vn̄ hec
brateola le. dimi. Bratea eciam uł brateola dicit̄
campanula aurea. vnde brateatus ta. tū. brāteis
ornatus ſcd̄m hugucōȝ. pap̄ uero dicit. Bratea te
nuis auri lamina uel alicuius metalli.

Brateola ole. in bratea uide.

Braneta te. cōmunis ge. penultimaȝ coř tā uic
tor qꝫ q accipit braniū qꝫ q dat. et dr̄ a braniū

Brauium vij. laurea palma munus p̄miū cur
ſus quaſi pauium. i. patū et acquiſitū vi. et ſitu
te uł quaſi habitauium id eſt habitum uirtute.

Bresith. i. liber geneſis.

Breuiarium rij. in breuis uide.

Breuigerulus li. pnłtima coř. i. baiulus et por
tator breuium. a breue et gero is.

Breuilogia gie. breuis dictio quādo aliquis bre
uiter dicit. a breuis et logos ſermo.

Breuiloquꝰ a ū. pnł coř. q breuit̄ loqͥtur a bre
uis et loqͥ. vnde hoc breuiloqͥū. i. breuis locucio

Breuis a bracos breue dicit̄ hic et h breuis et
h breue. Et cōpatur breuior breuiſſimus. vn̄ bre
uiter ius. iſſime. aduibium et hec breuitas et hoc
breue breuis ꝓ litteris qd̄ et h breuis inuenitur
vnde hoc breuiarium ubi reponuntur uł portan
tur breuia uł ubi aliquid continetur abbreuiatuȝ
vnde quidam liber in quo eſt totū officium diur
num et nocturnū dr̄ breuiariū. Iteȝ a breuis bre
uio as. qd̄ cōponit̄ abbreuio as. et ſunt actiua ui

Bria. i. menſura a bracos qd̄ eſt ¶ de in narracō
breue ubi enim nimietas eſt menſura non eſt et
bria dicitur quedā terra ubi fiunt boni caſei.

Briſca ce. i. fauus vnde mel elicitur a briſum dr̄

Briſeus ſei. mas ge. id eſt bachus et dr̄ a briſin
qd̄ eſt exp̄mere uł elicere quia ille pmus docuit
exprimi et elici uinū de uua lac de mamma mel

Briſin. i. exp̄mē uł elicē ¶ de fauo ut dicit hug̃

Briſo ſas. i. frangere uł exprimere eligere et di

Britanimus in brito eſt. ¶ citur a briſin

Brito. a brutus dr̄ hic et hec brito onis. ſunt e
nim britones quaſi bruti. Idem dicuntur britanni
et eadem cauſa. vnde h britonia et britannia a q̄
modo ſumit̄ gentile brito et britānus. Et nota qꝫ
britanni quādoqꝫ dicuntur anglici. ſ; cum adiunc
to ut flauibritanni. et raro ſine adiuncto. et qn̄qꝫ
dr̄ quedam inſula ultra britannos et ꝓprie illi b
tanni. ſed qui nobis ſunt continui ꝓprie ſunt bri
tones. et coř pnł gtī brito britonis. Iuuenalis li.
iiij. ſať quarta. quam nec terribiles cimbri nec bri
tones vnquam.

Bromin interpretatur cōmedere uel conſumere

Bromius mij. i. bachus uide in bruma.

Brucus ci. mas ge. quidam ūmis a bracos qd̄ ē
breue dr̄ quia breuis ſit uel quia duret breuiter
ſcd̄m hug. pap̄ uo dicit brucus locuſte ſimił uel
que nondū euolat tamen maior. et ꝓducit bru

De hoc plenius dixi in atacus.

Bruma. bracos qd̄ eſt breue cōponitur cū eme
ras qd̄ eſt dies. et dicit̄ h bruma e. quaſi bracos

emeras.i. breuis dies ꝓpter breuitatem dierū qui
tunc sunt. et dr̄ bruma matutinale frigus. q̄ bre
uit̄ duret. et totū hiemale tp̄ꝰ dr̄ bruma a breui
tate dierū. uł bromin interp̄tatur comedere uł cō
sumere Inde bromius. i. bachus quia dat appetitū
cōmedendi. et h̄ bruma q̄si edacitas q̄ cōmedit.
et corrodit folia arborū uel que in estate acqrun
tur in bruma cōmedunt̄. uł quia dat appetitum
cōmedendi. vnde brumani dn̄r qui habent fastidi
um ciborū. et inde brumarij in eodem sensu. Item
a bruma hic et hec brumalis et hoc le. ut bruma
le tempus et brumosus sa. sum. i. immundus uł
frigorosus ꝫ hug. pap̄ sic dicit. Similiter brūa gelu
tempus hyemis et ꝓducit bru sicut brumeo es.

Brumeo a bruma dr̄ brumeo es. ūbum excep
te actionis ut deus brumet. i. facit brumā. uł bru
mere. i. stultū et brutū fieri. vnde brumesco cis in
choa. Itē brumet et brumescit ponūt̄ impsonalit̄.

Brunda grece latine cornu uł caput cerui dici
tur. vnde h̄ brundusiū. sij. a situ loci. uident̄ enī
cornua cerui et caput et figura in disposicōe eius
loci et est in pap̄. tercia littera u.

Brundusiū sij. locus quidam ubi optimus por
tus est. uide in brunda de.

Bruteo. tes. tui. ūbum neutrū. et caret supino. i.
esse uł fieri brutū. Vnde brutesco. cis. desipiscē in
choa. Bruteo componit̄ debruteo. es. ut de tene
atur intentiue uł puatiue. et obruteo. tes. Vn̄ de
brutesco et obrutesco. cis. inchoatiua.

Brutus. ta. tū. stolidus. insulsus. stultus. immū
dus. et deriuat̄ a bruteo. tes. q̄ autē dr̄ brutus q̄i
obrutus scilꝫ a sensu. q̄ caret sensu. est enim sine
racione. et ethymologia est.

Bubalus. li. pnł cor̄. bos siluestris et ferinus. a
bos dr̄. q̄ sit simił boui. Inde bubala. le. pro
femina. et bubalinus. na. nū. et bubalus. la. lū in
eadem significacōne. scꝫ ad bubalū ptinens uel de
bubalo exn̄s. Inuenit̄ eciam bubalus. la. lū. regū
secundo capitulo sexto. uide in assus.

Bubastis. tis. dea bubulorū. fe. ge. a bos dicitur

Bubo. onis. incerti generis. a sono uocis cōposi
tū nomen habet. auis feda et feralꝫ. onusta quidē
plumis. ſꝫ graui semper detenta pigricie. in sepul
chris die noctu q̄ ūsatur. et semꝑ cōmorans ī ca
ūnis de qua ouid in v metam. g. feda q̄ fit uolu
cris uenturi nūcia luctus. Ignauus bubo. dirum
mortalibus omne. Deniq̄ apud augures malū p̄
tendere fertur. naꝫ cū in urbe uisa fuerit solitudi
nē signare dicit̄. sicut dicit ysidorus xij ethy.

Bubulcus. ci. custos boū. et componit̄ a bos et
custos. sicut subulcus dr̄ custos suum.

Bubulus. la. lum. in bubalus est.

Bucca. a boo. as. dr̄ h̄ bucca. e. i. os uł oris fol
liculus et inflacō. uł bucca est nomē ficticiū sump
tū ex ꝓprietate uocis ipsius rei. q̄ autē dr̄ bucca
id ē bolos uł cibos capiens ethymologia est nō
composicio. Et scribitur per duo. c.

Buccatus. in bucco. cas. est.

Bucco. cas. caui. care. i. buccaꝫ facere. uł inflare
Quod componit̄ imbucco. cas. in buccam induce
re. et in tali sensu est actm̄. Similiter et bucco cas
ꝓ buccatū facere est actm̄. Vnde buccatus. ta. tuꝫ
pticipiū. et buccatus dicit̄ qui habet buccā ultra
modum magnam. et producit penultimam.

Bucco. a bucca dr̄ h̄ bucco. onis. ūbosator qui
multū loquit̄. et qui multū comedit. ꝓpe quidē
dr̄ bucco garrulus. q̄ cunctos loquacitate oris nō

Bucula. a bucca dr̄ h̄ bucula sensu exupat
le. i. bucella. tam pro morsello q̄ꝫ ꝓ paruia bucca.
Bucula eciā dr̄ vmbo et quedā ps galee. scꝫ cris
ta uł conus. Vn̄ iuuenalꝫ. et fracta de casside buc
cula pendens. Et scribit̄ p duo. c. Item bucula. i.
iuuenca. et tūc deriuat̄ a bos. Et scribit̄ p vnum
c. Virgił in p̄mo georḡ. Aerie fugere grues aut
bucula celū. ſm hug. Pap̄ dicit sic. Bucula uacu

Bucella. a bucca d̄ h̄ bucella la. a boue dimi.
le. tam ꝓ morsello panis q̄ꝫ ꝓ pua bucca. Et scri
bit̄ p vnū. c. Vnde ps. Mittit cristallum suum si
cut bucellas. et faciem frigoris. et cetera.

Bucellarius. rij. i. glutо. a bucella dicitur.

Bucetū. ti. locus ubi boues cunt̄. i. uocantur si
cut est stabulū. uł pascua uł forum. et componit̄

Bucina a bucca dr̄ h̄ bucina a bos et cio cis
cine. uł dr̄ a boo. as. q̄ sonat. uł dr̄ bucina quasi
uocina a uoce. et est bucina q̄ signū datur in hos
tem. ſꝫ olim pagani agrestes ad omnē usum buci
na ad compita uocabant̄. ꝓpe ergo agrestibus h̄
signū fuit. et differt a tuba in usu. q̄ bucina inso
nans sollicitudinē ad bellū denūciabat. ſꝫ tuba p̄
liū indicabat. Et iñ bucino. nas. aui. cū bucina so
nare. Vn̄ ꝓpheta. Bucinate in neomenia tuba. et
bucineus. ea. neum. et h̄ bucinus. ni. i. clamor bu
cine. et cor̄ penł bucina. Virgił in xj eneid. Buci
na cū muros uaria tinxere corona. uide in fase

Bucinen. cinis. mas ge. penł cor̄. cum bucina ca
nens. a bucina et cano nis canere.

Bucolicus. a bos deriuat̄ bucolicus. ca. cū. penł
cor̄. i. bouinus. liber de bobus fc̄us. uel tractans
Vnde bucolica. corū. illorū liber ubi tractatur. ſm
hug̃ de bobus. Pap̄ uero dicit. Bucolicum carmē

Bucula. cule. p vnū. c. i. iuuenca. a pastorale
bos. ut dixi in buccula. per duo. c.

Bufo. onis. mas. ge. rana terrestris.

Buglossa. bos componit̄ cū glossa quod ē lin
ua. et dr̄ h̄ buglossa. se. quedā herba. quasi bouis
lingua. q̄ folia asperrima ad modū lingue bouis
hēat ſm hug̃. Et scias q̄ papias scribit p. o. bo
glossa. ita q̄ secūda littera est. o. Vnde dicit. Bo
glossa herba lingua bouina a grecis dcā q̄ folia
asperrima ad mod̄ lingue bouis habeat. Sꝫ mac̄
et medici omnes dicūt usualiter buglossa per. u
Vnde talem ūsuꝫ ponit macer Lingua bouis gre
co sermone buglossa uocatur. et ita usus emulan

Bulla. le. p duo. l tumor qui fit in a dus renꝫ
qua ex pluuia cadente et dr̄ a bullio. lis. Inuenit̄
eciā bulla ꝓ stella. Aliqñ inuenit̄ pro gemma. A
liqñ eciā dr̄ bulla ornamentū equorū. et nobiliuꝫ
puerorū. Solent enīꝫ pueri nobiles in signū nobi
litatis deferre quasdā bullas aureas. a collo depē
dentes p quasdā corrigiolas. Vnde tales pueri di
unt̄ bullati. vnde et quedā uestis et eciā balteus
dr̄ bulla q̄ bullis ornet̄. Et ut generaliter dicat̄
omnia ornamenta aurea uł argentea que fiūt q̄i
inflata bulle dn̄r. Bulla eciā quandoq̄ dr̄ sigillū
quod cere imp̄mit̄. Vnde bullo. las. i. sigillo. las
et a bulla ſm qualibet sui significacōnem. dr̄ bul
latus. ta. tū. i. bullis plenus. uł ornatus. uł sigilla tus

Bulliculus. li. dimi. dr̄ paruus bullio.

Bullio. lis. liui. litū. ūbum neu vnde ūbalia. et h̄
bullor. oris. et h̄ bullio. onis. i. humor aque bul
lientis. Bullio. lis. componit̄ cum e et fit ebullio
lis. i. ualde bullire. Et rebullio. i. iterū bullio. et se

mibullio. in media pte vl paz vl non pfecte bullio. Combullio. i. simul cū alio bullio. Et debullio. i. valde bullio. vl bullire cesso. Bullio cū omibꝫ suis cōpositis ē neutrum. et p geminū l scribitur

Bullio. onis. tumor aque bulientis. et dr a bullio. is. Inde bulliunculus. li. diminitiuum.

Bulliunculus. li. dimi. paruus bullio.

Bullor. oris tūor aq̄ bulientis. et dr a bullio is

Bumasta. a bos dr h bumasta. e. et h bumastes. tis vl vua magna. in similitudine mamme bouis. vn̄ et dr bumasta quasi bouis mamma

Buo. is. ere. uti. ūbum actm̄. i. pfundere. et nō est in vsu. et deriuatur a bibo. is. Buo componitur imbuo. is. i. pfundere. Et combuo. is. i. simł pfundē Et nota q imbuo et combuo magis proprie accipiunt in malo q̄ in bono. sepe tamen et in bono. Item nota q imbuere inuenit p inicia re. vnde enim imbui dr ara noua pmo sacrificō dedicata et pfusa. Itē delibuo. is. componit a de et oleo vl liquore et buo vl imbuo. s quosdaz. Quidā tamen dicūt q buo. is. nichil est. nec inde componitur predcā ūba sed imbuo et combuo componūtur ab in et con et uo uis qd nō est in usu et intercipit b. De delibo dicetur infra.

Burdigallis. a burgus et gallus dr h burdigall quedā ciuitas. q huc burgum galli hiemerunt pus Vnde h et hec burdigalensis et hoc burdigalense

Burdo ē animal quod ex equo nascit et asina. s pap. ut mulus ex eq̄ et asino. Et dnr huiusmodi animalia bigena. Reg iiij caplo v dr. Concede michi seruo tuo ut tollam onus duoz burdonū. de terra. vnde dicit magister in historijs. Est autē burdo ex equo et asina sm quosdā. tulit terram ut sterneret eam in templis ydolorū. ut stans sup eaz adoraret deū terre israel. ne offenderet dnm̄ suum si pciter non adoraret. si uerius videt q ex ea fecit altare dn̄o ad immolandū. Vn̄ subdit. Nō faciet seruus tuus ultra holocaustum vl victimā dijs alienis nisi dn̄o

Burgundio. a burgus qi dr h et h burgundio. onis. pro nomine cuiusdā gentis. Nam olim deuicti a romanis homines illius gentis. ab ipsis romanis p burgos sunt diuisi et ob hoc burgundiones dicti sunt. Vnde h burgundia. die. terra illa. vnde mō sumit h et h burgundio. onis. gentile qui vl que est de terra illa.

Burgus. gi. mas. gen. castꝫ et castra crebra. qui dā p limites habitacula constituta burgos vulgo vocant. et inde burgarius. ria. riū. et h et h burgēsis et hoc burgense in eodem sensu.

Buris. a bos dr h. buris. ris. longū et curuatum lignū in aratro. uel pocius curuatura ligni illius. qi bouis uros. q curua fit ad similitudinē caude bouis. Et desinit accusatiuus singularis in im tātum et abltiuis in. i. Vng. Im tantū faciūt h quattuor nomina casum. Vim burim tussim maguderis q siti. Pap uero dicit. Buris curuatura aratri.

Bursa. se. marsupium dicitur a bursa. se. quod ē corium bouis. quia de corio fiat.

Bursella. le. diminitiuum parua bursa.

Burso. sas. i. bursas facere. vl in bursa reponere Et deriuatur a bursa. se. Et componit cum in et fit imburso. sas. in bursa reponere.

Bursula. le. dimi. parua bursa. Et cor pnl.

Bustanus. rij. ille qui corpa cremat. vl sepilit. a bustū dicitur

Busticeta. a bustū dicit h et hec busticeta. te. qui sepulchra struit.

Bustifragus. gi. pnl cor. ille qui frangit bustū. i. sepulchꝫ ut spoliet mortuū. Et componitur a busto. tas. i. sepelire. vel bustū et frango. gis.

Busto. tas. i. sepelire. uel cremare mortuū. Et dicitur a bustum.

Bustulū. li. dimi paruum bustum.

Bustū. ti. dr ignis vl lignoz strues. ubi corpora mortuoz cremant. Et dicitur bustum q̄si ustum ab urendo. Et bustum id est sepulchrum.

Bustura. re. i. sepultura. a bustum dicitur.

Butanicū. ci. a buo is vl buro. dr h butanicū. quodam liber medicine qui et herbariū dr q ibi herbe notent

Butiꝫ. bos componit cū uterus vl tiris qd est caseus et dr h butirū. ri. quoddaz qd fit ex lacte. Et dr butirū q̄i bouis uterus. vl tirꝫ et sm utrāq compōnem cor pnl. Potest eciam butirū deriuari a buro. onis. quod est animal lacte multū abundans. et sic prod pnl. s melius est ut eam corripiat et teneat ut pmo dictū est. ita dic hug. Magister autē bene dicit. De butiro dubitatur quod dr a boue et tiros. qd est caseus siue angustia. Est enim butiꝫ pinguedo lactis. sed a tiros greco uenirit quedā corripiencia. I. ut attotira. et h tirus. ri. pro quadā puincia siue terra. et quedā pducencia. ut tiro tironis. et tirociniū dicimus qd usus habet q producat. Virgil tamē in quodaz opusculo cor penl de butiꝫ. ita dicens. Lac niueū butiꝫ q nouū cū melle comedi. ita dicit magister bene. Vides ergo q sm diuisas compōnes potest pnl corripi et pduci. Vsus tamen cōmunis habꝫ q pnl producat Quod eciā doctrinale volt dicēs I sup r huics tamen excipis inde butiꝫ. In aurora eciā dr. Quod non est mirū stillat p lacte butirum. sup ecē h dicit

Buro. onis. mas. ge. qd quodam genus animalis. qd valde in lacte abundat et dicitur a buo buis. vnde butirum.

Butro. onis. mas. ge. iuuenis. a buro dicitur

Butus. ta. tū. i. pfusus. a buo. is. dicitur.

Buxus. pixos grece latine dr buxus. Et nos corripte dicimus buxus. xi. quedā arbor. Vnde h buxū. lignū vl fructus illius arboris. Vtrumq tamē indiffter inuenitur tam pro arbore q̄ pro ligno. Item a buxus buxeus. ea. eum. et hoc buxetum. ti. locus ubi buxi crescunt.

Caath penitencia vl paciencia.

Caballus. a cabo dr h caballus. li. dimi. i. uilis equus. Vnde caballinus. na. nū. pnl prod. vl caballo dr q̄i cauallus. q pede cauat terrā vl q pedem habet cauū ut dextrarius. uide in equus. Pap eciā dicit. Caballus dcūs q vngula terram cauat. Vel a cauis pedibus. h eciam sonipes dicitur.

Cabio. as. ūbum actiuū. i. pforare. a cabo dicit

Cabro. a cabo dr h cabro. onis. et h scarabeus ei. et sunt diuersoꝫ generꝫ animalia. et dnr tam cabrones q̄ scarabei a cabo. q de putridis carnibꝫ equoꝫ sepe nascunt. Ita dicit hug. Pap uero dic Cabro īmis dcūs a cabone. i. equo q ex eq̄ creetur. et sic cabro sine. r. scribit in pma silla. ponit eciam pap crabro. ita q r est in prima silla et secūda. Vnde dicit. Crabro ūmis dcūs a crabōne ex q nascit. i. equo. et h lrā inuenit in mltis biblicis deut vij. Insup et crabōnes mittet et dn̄s deus tuus in eos. Quedā autē biblie habent ibi s. et dicitur scrabro scrabrones. Ita q R est in pma et secunda silla. Sed pap vult q scabrones scribantur

ſine. R. in prima ſillaba. ſcabrones ueſpe longio
ra crura habentes. Si uis ſequi papiam dicas ꝙ
inuenit̃ cabro ſine. r. in prima ſilla. et hoc eciam
hug̃ uidet̃ uelle in cauo. as. Itez inuenit̃ crab̃ ita
ꝙ. r. ſit in pma et ſecūda ſilla. et hoc pro eodem
animali. Inuenit̃ eciam ſcabro p. s. in prima ſilla
ba et ſine. r. ſ ẜ cū. r. in ſecūda ſilla. et hec uidetur
Cabul in lingua phenicū ſonat diſ Cuenor lrā
pliccre. Vnde tercō reg̃ ix dr̃. ꝙ hyran appellauit
opida que dedit ei ſalomon terram cabul. Diſpli
cuerunt enim ei. Et accentuatur in fine.
Cabus. bi. nomē eſt mēſure. de qua reg̃ li iiij c.
vj. Quarta ps cabi ſtercoris columbaꝝ. Et ut dic̃
Joſephus Hoc condiebant cibos pro ſale. Itez in
hiſtorijs dr̃. Tradunt quidā nomine ſtercoris dici
ueſiculā columbe in qua recipiebant̃ g̃na deforis
Cacabus. bi. mas. ge. pnl̃ cor. i. lebes Callata
a ſono feruoris dcūs eſt. feruendo enim exprimit
habet ſonū. ca. ca. ca. ſm hug̃. Pap dicit. Cacab9
uas de terra et eciam de eramento.
Cacephaton. ſicut dicit hug̃ Cacephatus. ti id ē
turpis ſonus. a cacos et phone qd̓ eſt ſonus. uel
fatus. Inde cacephatus. ti. i. turpis ſonus. uel tur
pis fatus. qd̓ et alio nomine dicitur cacophonia
et cacephaton. Et poteſt ſcribi p ph uł p. f. Et de
hoc uide ſup in iiij pte. a. in capitulo de uicijs
Cacethes. this. i. malus mos. mas. ge. et cōpōi
tur a cathos et ethis qd̓ eſt mos. Juuenal̃ in vij
ſatira. Inſanabile multos ſcribendi cacethes.
Cacexia. ie. uł cacoſia dr̃ grece mala uexacō. q̄
dam paſſio eſt. et dr̃ a cacos et oxi quod eſt acu
tū. uł ethis qd̓ eſt mos. q̄ acutū malū. uł q̄ ma
lus mos ſm hug̃. Pap uero dicit. Cacexia nomē
ſumpſit a corpis habitu. Nā grece malū uł uexa
cio dr̃. fit enī intemperancia egrantis uł meditantis
Cachinnor. aris. ūbum depo. quod antiqui dice
bant cachinno. as. i. rideo. Vnde hic cachinnus. ni
. i. riſus inutilis. uł cachinnus componit̃ a con et
cign9. quod eſt albus ut nix propter dentes qui
uident̃ albere in riſu. vnde ūbum pōictū eſt. et h
et hec cachinno. onis. qui ridet.
Caco. as. aui. are. a. cacos quod eſt malū dr̃. et
eſt cacare egerere malum humorē malam ſubam
malam poſſeſſionem deponere.
Cacodemon. onis. i. malus angelus. q̄ malū ſci
ens. a cacos et demon. uide in demon.
Cacopfonia. nie. pnl̃ prod̄. De h̃ require in q̄r
ta parte in capitulo de uicijs annexis.
Cacos interpretatur malum.
Cacoſinthecon eſt uicioſa compō dcōnum. uide
in quarta pte in capitulo de uicijs annexis.
Cacumen. mis. neu. ge. i. ſummitas. Vnde cacu
mino. as. aui. are. i. acuere. a ſummo ſublimare. et
corripit mi. Summas ꝙ cacuminat aures.
Cacus. ci. dr̃ a cacos malū. ꝗ fuit malus. fuit
enim ſeruus euandri et malus fur.
Cadauer. a cado. dis. dr̃ h̃ cadauer. eris. ꝗ ſtare
nō pt. Omnis mortuus aut funus eſt aut cadau̅
funus ſi ſepeliat̃. a funibus accenſis. i. candel̃ ſic
dictū. quas ante feretꝝ papiris cera circumdatas
ferebant. Cadauer ſi inſepultū iacet. Itez funus dr̃
in domo. Cadauer dū portat̃ uł ſepelit̃ uł crema
tur. exequias uł funus dicimus crematū. reliqui
as conditū. iam ſepultū corpus conſuetudine dr̃
et a cadauer cadaueroſus. ſa. ſum. ꝙ autem dr̃ ca
dauer caro data ūmibus ethymologia ē. et prod̄
penl̃ cadauer. Job ix dicitur. de aquila ubicumq̃
fuerit cadauer ſtatim adeſt.
Cadax. acis. omnis generis. i. claudus. qui ſepe
cadit. Et dicitur a cado. dis.
Cades. a cado. dis. dr̃ h̃ cades uł h̃ cades indecli
. i. locus uł fons ubi erit iudiciū. et acuit̃ in fine
et interpretat̃ ſanctū uł ſanctificans uł ſanctificacō
Cadex. cis. mas. ge. i. truncus. a cado. dis. q̄ſi ca
ſum dans. qd̓ et caudex dicitur et codex.
Cadiolus. li. diminitiuum parius cadus.
Cado. dis. cecidi caſum ūbum neutꝝ componit̃
cū ad. et mutata. d. in. c. dr̃ accido. dis. p euenire
Item cū con et dr̃ concido. is. i. ſimul cadere. Itez
cū de et dr̃ decido. dis. i. deorſum cadere. Item cuz
ex et dr̃ excido. dis et eſt extra cadere. uel ex aliq̄
cadere. Item cū in et dr̃ incido. is. i. in aliq̄ cadere
Vnde in luc. Incidit in latrones. Item cū inter et
dr̃ intercido. dis. i. inter aliqua cadere. Itez cū p̄ et
dr̃ p̄cido. dis. i. an̄ cadere uł in anteriorē ptē cadē
Item cū pro et dr̃ pcido. dis. pcul cado uł an̄. Itē
cū ob et dr̃ occido. dis. i. contra uł circū cadē. Itē
cū re et dr̃ recido. is. i. iterꝫ uł retro cadē. Itez cū
ſub et dr̃ ſuccido. is. i. ſubtus cadere. Et nota ꝙ
cado et omnia ſua compoſita ſunt neut̃. et omni
a dn̄r p cadere. niſi quedā pp̄ones addite ſignāt
quaſdā circūſtancias. ſicut diſtinctū eſt. Itē omnia
cōpoſita a cado carent ſupinis excepto occido qd̓
facit occaſum. Et omnia mutant. a. in. i. et omnia
faciūt p̄ns in cido et p̄teritū in cidi. pnl̃ cor̃ tā in
p̄nti ꝙ in p̄terito. Et ſcias ꝙ cado facit cecidi ñ
cadi. ne ſi cadi dicamus nomen eſſe putet̃ ſm ps
Item nota uſus compoſitorꝫ a cado. Occidit ex
cepto caruerunt cuncta ſupino. Quot ſunt a ūbo
ſimplici nata cado. Et ſcias ꝙ cecidi cor̃ penl̃ a
cado. dis. Sed cecidi a cedo. dis. eam prod̄. iij reg̃
xij. Pater meus cecidit uos flagellis. ego autē ce
dam uos ſcorpionibꝫ. Vu. De cado dic cecidi caſū
de cedo cecidi. Ceſum de cedo ceſſi ceſſuꝫ ꝙ ſupinū
Caducarius. in caducus exponitur.
Caduceator in caduceum eſt.
Caduceum. cei. ūga mercurij cū qua diſcordiam
faciebat cadere in pacem. et ſompnū. et dr̃ a cado
dis. et a caduceū h̃ caduceator. toris. pprie caduce
atores dicūtur legati pacis. ſcilꝫ qui gracia pacis
ferunt legacōnem inter aliquos.
Caducifer. fera. ferꝝ. i. ferens caduceū talem ſcꝫ
Caducus. a cado. dis. dr̃ ca ūgam. et cor̃ pnl̃
ducus. a. um. dr̃ eciam id qd̓ cadere facit. ut cadu
cus morbus. qui etiā comicial̃ dr̃. et hoc caducū.
ci. i. illa hereditas que contingit alicui ex morte
alicuius carentis herede. Vnde h̃ caducarius. et h̃
caducaria ille uł illa cui h̃ cōtingit. ſcꝫ q̄ accipit ca
ducū. Caduca eciaꝫ dn̄r folia maiorꝫ. ut flores q̄s
greci q̄ntinas uocant. ſm hug̃. Pap dicit. Caducū
dr̃ quod ab vno cadit in alterꝫ p hereditatē. uid
Cadula. lorꝫ. i. gutte que cadūt ex in legatū.
pingui carne cū aſſat̃. uł etiā ex cereo. et cor̃ du
Cadurcū. a cado. dis. h̃ cadurcū. ci. i. tentoriū. ꝗ
facile cadat. quod et cadurcus inuenit̃. Itez cadur
cū eſt membꝝ uirile. uł pocius femine. Nam pprie
cadurca ſunt uel dn̄r ſummitates nature femine
ſicut uirorꝫ p̄pucia. Alij ſpondā lectuli eſſe dicūt. et
denuatur eciam tunc a cado. dis.
Cadus. di. uas quod wlgo dr̃ barrile. et ut di
cunt uas eſt uinariū continens tres urnas. et alio
nomine dr̃ ſitula. et inde cadulus. li. et cadiol9 li

Caelū.li.ſm pap̄ ſcribitur ꝑ ambo diminitiua p ae dıptongon. Vnde ſecunda lr̄a eſt.a.et tercia e.ſ; q̄ ſm modnos in huiuſmodi diptongis ta citis.ſc; ae ut caelū.et oe ut foenū.tacet̄ pma uo calis quo ad ſonū.et eciam quo ad integrat.ideo ſequens cōmunē uſum determinabo de celum ubi e.ſequit̄ c.et ita de conſimilibus intelligas.tamē ſcias q̄ in ſecūda uocali que ꝓfertur ſit infra in medio quoddā ſignū.ad notandū q̄ eſt ibi dip tongus tacita. Vnde caelū ſic modo ſcribitur celū et foenū ſic fenū.tamē in pap̄ et in libris antiq̄s ſcribunt̄ ambe uocales diptongi.ſicut caelum fo enū.ſcribit eciam nichilominus pap̄ celum ubi e ſequitur poſt.c.et ſicut fine.a.ſcribit.

Cafarnaū interpretat̄ ager conſolacōnis.ul' uil la pinguedinis.et ſcribit̄ p f.in pap̄. Poteſt etiā

Caiphas.caiphe pnl' cor̄. Vn̄ ac p ph ſcribi. centus debet poni ſup pmā ſillam.interpretatur inueſtigator.ul' ſagax.uel uomens ore. Iniq̄ enī ore ſuo iuſtum dampnauit.q̄uis hoc miſterio ꝓ pheciali annūciaſſet. Aurora. Ad caipham ꝓperāt conſiliū q̄ tenent. Et poteſt ſcribi p.f.ul' per ph Et ſcias q̄ dcā bn̄ conueniūt caiphe.nam fuit in ueſtigator ſiue inueſtigans.ſcil; p maliciā.ſagax p aſtuciam.ore uomens p detraccōnem et cōſilij impietatē. Cum dixit. Expedit uobis ut vnꝰ mo riatur homo ꝓ populo et non tota gens pereat ut habet̄ Ioh xj c. Et pn̄t intelligi predicta ūba duobus modis. Vno mō ſm ꝓpriam intencōnē ca iphe.q̄i dicat.expedit uobis ut vnus moriat̄ hō .i.ut vnius hominis uitā ꝓcuremus ad mortem ꝓ populo.ſc; liberando.et non tota gens pereat romanoꝝ crudelitate.Nam ut dicit aug̃. Iudei tē poralia ꝑdere timuerunt.et uitā eternā non cura uerunt et ſic utrumq; amiſerunt.Nam et romani poſt dn̄i paſſionē; et glorificacōnem ſc; poſt xlij annos tulerunt eis locū et gentē expugnando et transferendo. Et in predcō ſenſu intellexit predcā ūba caiphas. Et fuerunt mala et a caiphe libero arbitrio. Vnde q̄ntum ad intencionem caiphe pec cauit caiphas et nō fuerunt ꝓphecia. Alio modo pn̄t exponi predcā ūba ſm q̄ fuerunt a ſpū ſcō et ꝓphecia. Expedit uob̄ ꝛc̄.q̄i dicat. Expedit uo bis q̄ntum ad liberacōnem a culpa et q̄ntu; ad ia nue celi apcōnem.ut vnus moriat̄ homo ſcilicet xp̄us dei filius ſm ſc; q̄ homo.q; ūbum inq̄ntu; ūbum non eſt paſſum.ſm aug̃.et h̄ figuratū eſt in geñ xxij.p h̄ q̄ aries ē immolatus et yſaac.i. xp̄us filius abrae.i.dei patris liberatus eſt ꝓ po pulo.i.ꝓ ſalute pp̄li.et n̄ tota gens pereat ſc; ad infernum ul' limbū deſcendendo.et celeſtem requi em non ingrediendo.et ſic predcā ūba fuerunt ꝓ phecia ꝓlata p caipham pontificē non ea intelli

Calabria.e.ꝓuincia iuxta apuliam. ⟨gentem

Caladrius.drij.auis quedā dr̄ eciā caradrion leuj xj. Sed deut' xiiij dr̄ caladriu; ne comedatis Aurora. Garrula caradrion auis ē illos q̄ figuāt Et ut dicimt.caladrius et caradrion pro eadē aue accipiunt̄.h̄ conſtat q̄ ſcriptura drūt.uide infra

Calamacus.a calamus.mi.dr̄ h̄ ⟨in caradrion calamacus.ci.quoddā genus ſtricte mitre.et dici tur calamacus q̄i calorem machinans.eo q̄ ſtric ta ſit et capiti impreſſa.et eſt ethymologia. Vnd̄ ioſephus in ij. Sup caput geſtat pileū in modu;

Calamariū.rij.cornu ubi tenet̄ ⟨pui calamaci incauſtum.et dicitur a calamus.mi.

Calamiſtraculus in calamiſtratus uide.

Calamiſtratus.ata.tū.i.calamiſtro ornatus. Et dr̄ a calamiſtꝝ.et a calamiſtratus dīdit calamiſ traculus.la.lū.dimi pnl' cor̄. Vnde Iero.in q̄daꝫ epl'a. Pueros cincinnaculos et calamiſtraculos et peregrina vnguenta olentes deuita

Calamiſtrum.a calamus dr̄ h̄ calamiſtrum ſtri .i.acus ferrea ul' alterius metalli.in ſimilitudine calami facta.qua crines obtorq̄ntur ut criſpi ſiāt quā in cinere ul' igne calefacere ſolent qui capil los criſpant ut calamiſtrati ſunt.

Calamitas.tatis.miſeria dr̄ a calamo cāna.q; eſt inanis et uacua inſtar calami.ꝓprie quidem ca lamitas eſt.qn̄ aliquis nec habet in ſpe nec in re nec exterius nec interius.ſic cāna uana et uacua eſt interius et exterius. Vel dr̄ calamitas a cala mis ſtipulis.cu; enim calami ſegitū franguntur et inde oriunt̄ fames et miſeria.tunc eſt calamitas Vnde et quidā dicūt.q̄ calamitas dr̄ q̄i cadami tas.a cado.d.mutata in.l.q̄ndo ita calami cadūt et franguntur.h̄ pocius uidet̄ eſſe ethymologia q̄ compoſicio. Et corripit mi.

Calamites.mitis.mas.ge.genus rane dictus a calamus.quia moretur in calamis.

Calamito.a calamitas dr̄ calamito.tas.ūbum actiū.meſtificare.infelicitare.calamitoſum facere

Calamitoſus.ſa.ſum.i.miſer.et ca ⟨et cor̄ mi lamitate plenus.et dicitur a calamitate.

Calamizo.as.i.leta cantare.a calamus dicitur

Calamus.mi.eſt canna ul' ſtipula ſegitis.q̄ ſuſ tinet ſpicam.et dr̄ a caleo.les.q; ex immenſo fla tu caleſcit.ſm hug̃. Item ſm pap̄.calamus dicit̄ penna ſcriptoris.a calo.as qđ eſt uelū ponere.q; celat.i.ponat incauſtum ſup cartā. Item calamꝰ eſt ꝓpriū nomen arboris.a canendo.i.fundendo uoces uocatū. Item calamus in ezech xl eſt men ſura ſex cubitoꝝ et palmi. Item calamus ē fluui us campanie. Item calamus ſpecies eſt aromatica Item calami haſte candelabrorum facti in modū

Calaria.rie.nauis q̄ ligna ⟨calamoꝝ.et cor̄ la portat.a calo.nis.ul' a calon.

Calatus.ti.a calon qđ eſt lignū dr̄ h̄ calatus ti q; ſit ex ligno.ul' dr̄ a calo.las quod eſt pono q; ibi ponat̄ penſa ul' aliud.et eſt calatus calamiſtꝝ ul' quoddā genus poculoꝝ. Pap̄ dicit. Calati ciati caniſtri de ui̇gis auguſti ī fundo.lati in ore.et cor̄

Calcaneus.a cali ul' callus.h̄ calcaneus ei ⟨la idem eſt quod calx.et eſt aliud q̄ talus.nā talus eſt ſub cruribus. Idem et talionus.et ſub talo eſt calcaneus ul' calx ſm hugucionem.

Calcar.aris.ge.neu.dr̄ a calcaneus.q; in calce ul' calcaneo religat̄.et prod̄ ca.et dr̄r calcaria ſti muli animaliū. Ouidius. Nil nocet admiſſo ſubdē

Calcedonius.pallidam ignis ha ⟨calcar equo. bet effigiem.ſubrutilat in publico.fulgorem dat in nubilo.uirtutē fert fideliū occulte famulancium Gemma eſt ſm pap̄. Gloſa autē ſup apocal' xxj dicit. Calcedonius q̄i pallidus ignis lucerne nitet et fulget ſub diuo et non in domo.ſignat flāmā; caritatis interne que in abſcondito bona agit ſed cū alijs prodeſſe iubet̄ mox appet quid fulgoris habeat intus.ſculpentibus reſiſtit ictu ſolis ul' digi toꝝ attritu excandens ad ſe paleas trahit.i.a nll'o cōuinci queunt.immo ad fragiliores trahunt.

Calcio.a calx.cis.dr̄ calcio.as.quod exigit cal ciamentū.ul' a calceo.as.quod exigit h̄ calceus

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

cei. Calcio componitur discalcio. cias. excalcio. cias. Et recalcio. cias. Et sunt actiua.

Calcitro. tras. traui. trare. dicitur a calx. cis. et est calcitrare calce percutere. et est actiuũ. uel resistere. et tunc est neutrum. Vnde hic calcitro. onis. i. rusticus qui intempate calcat. secundum hug. Et pap dicit. calcitrare quasi calce retro ferire. et corripit ci naturaliter.

Calcitrones in calcitro est.

Calco. as. uerbum actiuũ. Calco componitur cum con et dicitur conculco. as. Item cum de et dicitur deculco. as. quod et decalco. as. inuenitur. i. opus tectorum dealbare. Item cum ex et dicitur exculco. cas. Item cum in et dicitur inculco. as. Item cum pro et dicitur proculco. as. Item cum re et dicitur reculco. as. et sunt omnia actiua.

Calcos grece. latine es uel fex.

Calcula. cule. i. lixa uel seruus militum. uel nuncius curiatilis. Vnde plautus Video calculam militariam.

Calculanum. i. nominatiuum adiũbiũ. uide in calculus

Calculus. a calco. cas. hic calculus. li. lapis leuis paruus rotundus. et durissimus. dictus sic quia leuitate sui sine molestia calcetur. cui contrarius est scrupus lapillus minutus et asper. qui si inciderit in calciamentum nocet et est molestus animo. Vnde animi molestiam scrupulum dicimus. Hinc et scrupea uel scrupulosa saxa. i. aspera. et a calculus propter similitudine calculi dicuntur scaqui. quia leues sunt et rotundi. uel dicuntur a callis. quia per uias ordinales eant. i. per calles. secundum calculorum prim ordine mouentur. Vnde et ordinarii dicuntur prim uage. Vnde et uagi dicuntur aut qui omnino moueri non possunt inciti dicuntur. Vnde et egentes homines inciti uocantur quibus spes ultra procedendi nulla restat. Item a calculo lapide dicitur hic calculus racõ. nis. computacõ. quia antiqui huiusmodi lapillos in manu tenentes. solebant numerum computare. Vnde calculo. as. uerbum actiuũ. i. numerare et corripit cu unde uerbalia et calculatim. i. numeratim Item a calculus propter sui puritatem hic calculus. li. i. lapis qui in uesica fit. Vnde calculosus. sa. sum. qui talem patitur infirmitatem secundum hug. Item calculus lapis ignitus siue carbunculus. unde dicit glosa ysa. vj. Et in manu eius calculus et cetera. Calculus inquit est lapis ignitus uel carbunculus qui propter flammeum colorem igneus dicitur. Xo Calculus est racõ numerus sentencia carbo. Calculus est pondus nummus lapis ensis acutus

Calcus. a calculus propter sui puritatem dicitur hic calcus. ci. i. quarta pars obuli. et est minima pars ponderis. Item calcos dicunt greci. et. o. mutata in. u. utitur in latinum et dicitur calcus. ci. i. fex uel es.

Caldaria. e. uas quoddam quasi caldaria. a calidis dicitur

Caldus. calidus sincopatur et dicitur caldus. da. dum

Calefacio. cis. calere modi infinitiui. i. calidus componitur cum facio et cum fio et dicitur calefacio. cis. et calefio calefis. et acuitur penultima in secunda et tercia persona. licet sint breues ut calefacis calefacit. uide in facio facis

Caleo. es. ui. uerbum neutrum. et caret supino. i. esse uel fieri calidum. Et componitur recaleo. es et incaleo. les. et concaleo. les. simul calere. ps. Concaluit cor meum intra me. Et tam ab istis quam a suo primitiuo fiunt inchoatiua. ab eis formata calesco cis. recalesco. incalesco. Et corripit primam caleo. Vnde ouidius epi. Qui calet in cupido pectore prestat amor.

Caleptra in capullulum est.

Calerarius. rij. i. minister ferens ligna. a calon

Calero. as. aui. uerbum neutrum. i. properare ligno uel ligna portare. et dicitur a calo. onis. uel a calon

Calibs. ibis. ge. communis. quidam populus. a caleo. es dictus. eo quod semper caleat. fodiendo illud genus ferri quod uulgo dicitur acier. uel azal quod multum abundat apud eos. Vnde hic calibs. bis. dicitur illud genus ferri et corripit penultima. Lucanus in iiij. Non calibem gentes penitus fugiente metallo. eruerant

Calico as. i. bibere. potare. et dicitur a calix. cis.

Calicula. le. uide in caliga.

Caliculus. li. diminitiuum. paruus calix.

Calidus. da. dum. dicitur a caleo. les. et comparatur calidior. issimus. Vnde calide. dius. sime. aduerbium. et hec caliditas. Et sincopatur calidus et dicitur caldus. Et ut dicit pap. Calidus calore affectus scribitur per unum. l. corripit enim primam sicut et caleo. les.

Caliendrum. dri. i. mitra. uel generaliter quicquid capud inuoluit. ut maiorem calorem contrahat. et dicitur a caleo. les. Oracius in sermonibus. Altum sagane caliendrum

Caliga. a calco. as. dicitur hec caliga. ge. calciamentum cruris. siue sit de panno siue de ferro. uel dicitur a colligo. as. quia calige ligantur Vel dicitur a calo pedum. Inuenitur et calicula pro eodem similiter a callo. Et corripit penultima. Vnde in aurora. Sume tibi caligas et uestem stringe sequendo.

Caligatus. a caliga dicitur caligatus. ta. tum. qui caligas habet. Vnde et milites caligati dicuntur a quibusdam caligis ferreis quas solebant habere. Vnde quidam neronum dictus est caligula. quia a puericia inter milites sit nutritus. Caligula eciam potest dici parua caliga diminitiuum.

Caligo. as. uerbum actiuum. i. caligis induere. a caliga. ge. dicitur. et corripit penultima sicut caliga. Item caligo gas dicitur a caligo. ginis. Et est caligare obscurari. obscurari. obtenebrari. et producit. li. uide in caligo. ginis. Item caligo. as. quando significat caliginem producit primam. sed quando pertinet ad caligas eandem corripit.

Caligo. ginis. fe. ge. dicitur a caleo. les. et est caligo obscuritas et umbra aeris spissitudine facta. et est caligo dicitur fuligo. et dicitur sic. quia maxime calore aeris uel ignis gignatur. ps. Caligo sub pedibus eius unde caliginosus. sa. sum. i. obscurus. caligine plenus. et caligo. as. uerbum neutrum. et producit. li.

Caligula parua caliga. uide in caligatus.

Calimacus. ci. penultima corripit. proprium nomen cuiusdam uiri. de quo ouid de remedio amoris. Calimaci numeris non est dicendus achilles.

Caliope. pes. accentuatur in fine. et est una de nouem musis. quasi calophone. i. bona sonoritas. et dicitur a kaco quod est bonum. et potest scribi per. k.

Calix. cis. mas. ge. quoddam genus poculorum. quod olim ex ligno fiebat. unde a calon quod est lignum deriuatur. uel potest deriuari a caleo. les. solebant enim calidam et frigidam pocionem miscere in calice unde et calix dictus est a calida pocione. et miscere dictum est pro ministrare et propinare uinum. et eciam adhuc miscemus calida frigidis. et econuerso. quia uinum et aqua et econuerso. et corripit. li. Vnde orat. fecundi calices quem non fecere disertum. et desinit in ix corripit naturaliter. secundum prisianum.

Calleo. a callus. li. dicitur calleo. es. ui. uerbum neutrum et caret supino. i. durere. uel callide scire. unde quidam. Callet durere denotat et sapere. unde callesco cis inchoatiuum. Calleo componitur concalleo. es. i. simul callere. et occalleo. es. et recalleo. es. i. iterum callere. uel remollescere. et a callo cessare. Et scribitur calleo per duplex. l.

Callesco. cis. inchoatiuum. i. incipio callere.

Callidus.a calleo.les.dr' callidus.da.dũ.i.ſub
dolus.ul' per exercitacõnem artis inſtructus.et ſic
callidus nõ ꝑ aſtuto tantũ.ſꝫ eciam ꝑ aſtute doc
to dr.Hic et uerſutus dr.qꝛ animũ cito uertat.et faci
le ad quãlibet fraudem.Iob xxxvj.Simulatores
callidi ꝓuocant iram dei.Et compatur.callidior
iſſimus.Vnde callide.dius.me.adũbium.et hec cal
liditas.tatis.Inuenit' eciam calidus calore affcũs
ſꝫ tunc ſcribit' ꝑ vnum.l.ſꝫ callidus aſtutus ꝑ du
o.vñ et ꝑmaꝫ põne prod.Aurora.Callidus ergo
dolus fraudes in pectore uoluit.
Callis.a callus.li.dr hec callis.lis.i.ſemita callo
pecudũ ꝑdurata ſtricta et anguſta inter montes.
et eſt callis iter pecudũ ꝓpe.ſemita hominũ.uel
calles eſt limes callide iacens.et ſm hec dr a callee
ꝑ callide ſrio.Inuenit' eciã hec callus.li.otũs pl'is
callis.xv.Callus duricies dicatur ſemita callis
Calloſus.a callus dr calloſus.oſa.ſum.i.durus
fortis.pinguis.carnulentus.callis plenus.et hinc
hec calloſitas.tatis.duricies.fortitudo.pinguedo.
Callus.a calco as dr hec callus.li.i.duricies pe
duꝫ quo terram calcamus.et eciã manuũ durici
es interior dr callus.et cutis lardi.
Calo.a calon qd eſt lignũ dr hic calo.onis.ille
qui fert ligna.Calones eciam dñr galee militum
et prod ꝑmam.Sed calo.as.eandem cor'.xv.Po
nere dico calo ſed ſunt michi pondera calo.
Calo.as.aui.i.laxare.deponẽ.et dr a kala grẽco
qd lr̃e dr laxa. (Et cõponit' intercalo.as.i.int'
ponere.vnde ĩbalia et cor' ꝑmam ſiue ca.ut pro
Calobalſamũ.mi.i.lignum (baui in calo onis
balſami.ul' liquor emanãs de ligno eius trito.et
componit' a calon quod eſt lignum et balſamum
Calon grece.lignum latine.
Calopodiũ.calon componit' cũ podiũ quod ẽ
baculus quo terre innitimur.ul' pos qd ẽ pes.et
dr hec calopodiũ.i.baculus ligneus.ul' pes ligne9
Calor.oris.dicitur a caleo.les.
Caluaria.a caluus hec caluaria.rie.i.locus patẽs
ſup duo ſupalia.vñ ut ex euãgelio habet'.locus
in quo decapitabant' latrones locus caluarie ap
pellabat'.ꝓpter ſcꝫ caluiciũ abſciſoꝝ capitũ q̃ ibi
iacebant.ul' ꝓpter oſſa calua exñcia ibi.et dr he
Caluaſter.ſtri.maſculini gene (braice golgata
ris.dicitur a caluus calui.
Caluicies.a caluus dicit' hec caluicies.ciei.et hec
caluiciũ.cij.in caluicies eſt.
Calumnia.nie.accuſacõ falſa.crimẽ falſo obiec
tũ.iurgiũ aliene litis.et dr a caluo.uis.et a calũ
nia denuat' calũnior.aris.i.reprehendere falſo ac
cuſare.ul' conſumẽ.terrere.ul' exigere.detinere.cã
ri.fruſtrari.ludificare.ſed antiqui dicebant calum
nio.as.et calũnioſus.ſa.ſum.plenus calumnia.
Calumniator.oris.i.falſi criminis accuſator.et
poteſt habere eaſdem ſignificacões ſicut et calũ
nior.et dicitur a caluo.uis ul' a calumnia.
Caluo.as.aui.are.i.facere aliquẽ caluũ.ſed nõ
eſt in uſu.ſꝫ inde dr hec caluus.ui.et adiectiue inue
nitur caluus.ua.uũ.Caluo componitur decaluo
as.i.caluũ facẽ.ul' decapitare.et caluaniã auferre
Caluo.uis.ui.caluẽ.i.decipe.ũbum actiũ.et ca
ret ſupinis.deberet enim facere caluũ ſed non in
uenit'.et eſt tractũ a caluo qui quodãmodo deci
pit uidentes ꝓpter galeꝫ ſuum ul' aliquo coopto
rio.et dr a caluus.ui.Et inuenit' calui ꝑteritũ.et
gtĩũs de caluus.xxv9.Si non uis calui fugias con
ſorcia calui.et a caluo dr caluillo.as.ꝑ caluillo.
Calus.i.uas uimineũ ul' de ſalice per qd muſ
ta colantur.et dicitur a colo.las.
Caluulus.li.diminitiuum parum caluus.
Calx.a callus.li.dr hec calx.cis.ꝑma ps plante.
ul' pocius poſtrema que et calcaneus dr.Sed hec
calx calcis.i.cementũ.et dicit' tũc a calidus.qua
ſi calix.qꝛ ex lapide calefacto et aduſto fit.Calx
eciã ponit' pro fine cuiuſlibet rei.Sicut dr in cal
ce libri.i.in fine libri.Et ẽ calx ꝑ pede ſiue calca
neo mas.ge.licet ũgilius poſuerit autoritate ſua
in feminino.ꝑ cemento ergo eſt fe.ge.xv.Pars
pedis eſt hec calx combuſtus calculus hec calx.et ut
dicit pap.Calx lapis coctus aqua accenditur oleo
Cama a cami hec cama.me.genus (extinguitur
lecti breuis et circa terram.qd et hec cama.tis.inue
nitur in ambroſio de officijs.Pap eciã dic.Cama
Cambio.bis.pſi.ire.pſum.aliqd (lcũs breuis
cõmutando ꝑ aliqua re dare.vnde campſor oris
et campſo.ſas.fre a campſu.u.in.o.
Cambiſes.ſis.prod penl'.Vnde in aurora.Rex
nabugodoniſor cambiſes dcũs in anno.
Camelion.ontis.mas.ge.quoddã animal dcũ
a camelus.Et dr ſic.qꝛ licet ſit aſperſus albis ma
culis ut pardus collo equo ſimil'.pedibus bubal'
capite tñ camelo eſt ſimil'.ſꝫ hugwĩ.Pap autẽ dic
Camelion ſimilis lacerte quadrupes ſcꝫ ſub aſpec
tu mutat coloreꝫ et viuit de aere.uide in ſalamã
Cameleopardus dictus qꝛ camelo et par (dra
do ſimilis ſit.ſecundum papiam.
Camelus.a cami qd ẽ breue ul' humilis dr hic
camelus.li.qꝛ cũ cameli onerant' ut breuiores et
humiles fiant accubant.uel a camur qd ẽ curuũ
dr camelus q̃ſi curuus.qꝛ curuus eſt dorſo.Itez ca
melus.li.funis eſt nauticus.et prod me.Et ſcias
qꝛ camelus non coit cũ matre.ſicut dicã in equ9
Item ut dicit baſil' in viij omel' hexamer.Came
lus habet ſemp memoriã maloꝝ.et ad iracundiã
g̃uis et pſeuerans eſt.deniqꝫ ſi fuerit ꝑcuſſus diu
diſſimulato dolore cũ reppit oportunũ tempus il
latam ꝓtinus impendit iniuriã.ſꝫ hunc nulla de
marinis beluis ymitat' Audite itaqꝫ iracundi ho
mines qui recordacõnẽ diudũ leſionis accepte pre
ũtute maxima affcãtis.cui belue ſiles habeamĩ
Camena.a cano.nis.dr hec camena.ne.i.cantile
na.ul' muſa.q̃ſi canens amene.uel q̃ſi canens me
los.et prod penul'.Oracius.Surge et inhumane
ſenium depone camene.
Camera.a camur quod eſt curuum et dr came
rus.ra.rũ.i.curuus.vnde hec camera.re.curuatura
vnde et camera.re.dr locus ſecretus ubi cubam9
eo qꝛ quãdam curuaturã ſolet habere in ſupiori
pte q̃ſi ad modũ celi.que et teſtudo dr et lacunar
ul' ꝑt dici camera a camur.et a camera dr hic ca
merarius.rij.vnde hec cameraria.rie.Item a came
ra cameratus.camerata.tũ.i.curuatus uel came
ris ornatus.et componit' bicameratus.ta.tũ.tri
Camero.ras.raui.ũbum ac (cameratus.ta.tũ
tiũ.i.curuare.ul' cameras facere uel cameras ꝑpa
Camillus.a camera dr hec (rare.ul' diſtinguere
camillus li.i.puer ingenuus.qꝛ camerã ſolet fre
q̃ntare.Hinc q̃ et hec camilla.le.dr.ꝑ puella inge
nua.Inueniũtur eciaꝫ hee due ptes in alio ſenſu.
ſcꝫ pro pueris ſacerdotũ.Vnde macro de ſaturnali
bus.Camillos inquit et camillas appellabant fla
minũ et flaminaꝝ ꝑminiſtros.et hec tantũ ualet ca

millus q̄ſi tuum miniſter. et camilla q̄ſi tuum miniſtra Vnde et mercurius inuenit᷑ appellari camillus q̄ſi

Caminus. ni. maſ. ge. pn̄l̄. ꝓ (cmiſter ē deoꝝ ducta. ignis uł fornax. et dr̄ a campſo. ſas. quod eſt flectere. q̄ꝛ flāmas in ſe reflectat. ſm hug̃. Vel ſm papiam dicitur a caumate.

Camiſia. ſie. dr̄ a cama. me. q̄ꝛ in ea dormimus in camis. i. in lectis noſtris uł ſtratis. uł dr̄ ſic. q̄ꝛ olim fiebat de canabe. Vnde camiſiatus. ta. tum .i. qui habet uł indutus eſt camiſia.

Camiſiola. le. dimi. parua camiſia.

Campana. ne. dr̄ a campania prouincia q̄ꝛ eius uſus p̄mū ibi repertus eſt. Vn̄ campanula. le. et hec campanella. ambo diminutiua. et hic campanarius rij. qui facit campanas. vn̄ hec campanaria eius ux or. uł que campanas facit. et hoc campanile. lis. turris in qua morantur campane. et ꝓducit. pa.

Campania. a campus ſiue campoꝝ planicie in q̄bꝫ ſita ē dr̄ hec cāpania ꝓuincia cuius caput ē ca pua. uł dr̄ capua a capi eius fundatore. de cuius nomine ciuitas dcā eſt capua. uł a capacitate. q̄ꝛ eius terra omnem fructū uite capiat. vn̄ cāpania uł a campanoꝝ planicie dr̄. et in̄ campanus. a. ū

Campanile. lis. pn̄l̄ prod̄. locus ubi ſtant cāpa

Campeſtre. a campus dr̄ (cne. in campana eſt hic et hec cāpeſter uel cāpeſtris. et hoc re adiectiuū. et hec campeſtre. tris. i. ueſtis gladiatoꝝ qua tantū geni talia tegunt᷑. dcā ſic q̄ꝛ iuuenes dn̄ nudi in cāpo marcio gladiaturam exercebant illa ueſte puden da coopiebant. Dicunt᷑ eciā campeſtria lumbaria ſuccinctoria perizomata. ſm hug̃. Pap̄ uero ſeqn̄s ꝑs dicit. campeſter in campo ſe hn̄s hic campeſter uł campeſtris et hec tre. Itē campeſtria ſuccinctoria dcā. q̄ꝛ hij qui in campo contendunt hijs genita lia tantū coopiunt. hec perizomata dn̄r. Scias tn̄ q̄ꝛ nūc ſm comunem uſum dr̄ hic campeſter hec cā peſtris hoc campeſtre. Et ſunt huiuſmodi nomina que faciūt maſ. in er. fe. in is. neu. in e decem. ut dixi ſupra in quarta pte in capitulo de caſu ſiue declinacōne nominis q̄i in principio.

Campio. onis. maſ. ge. gladiator. uł in campo duellū exercens. ſcꝫ pugnator. et dr̄ a campus pi

Campſo. ſas. uerbum actiū. i. flectere. plectere. Itē inuenit᷑ campſo in alia ſignificacōne. cambio eni᷑ facit campſi. ſum. ſu. et mutata. u. in. o. fit cāpſo ſas. frequēter cambire. et inde campſor. oris.

Campus. a cami quod ē breue et humile dr̄ hic campus. pi. ꝓpe planicies terraꝝ. ſic dcūs. quia ſit humilis et breuis pedibꝫ non erectus. nō ut mōs ſꝫ iacens. vnde et grece pedion dicitur. et in̄ cam pulus. li. et hic campellus. li. ambo diminitiua.

Camur grece latine dr̄ curuū. vnde camurus ra rū. i. curuus. et hij camures camurū. i. boues alti et decuruati. Vel deriuatur a cami quod ē breue quia habent cornua breuia.

Camures in camur uide.

Canabū. bi neu ge. a canna dr̄ ꝓpter ſimilitudi nem cāne. uł a greco canabin quod dicunt greci vnde hec canabis. bis. ꝓ eodem et ꝓ corda in̄ fcā. et cor᷑ penl̄. Parſius. Tunc mare tranſiliens ut cor

Canalis. lis. fe. ge. et hec cana (cda canabe fultū le. lis. dr̄. et deriuat᷑ a cana. q̄ꝛ cana ſit ad modū

Cancellarius. a cancellus dr̄ (ccāne. et prod̄ pn̄l̄ hic cancellarius. rij. ille qui facit cancellos. et cācel larius dr̄ in curia impatoris ab illa ſignificacōne ſm quā cancellus dr̄ ala palacij. q̄ꝛ ſemꝑ habitat in cancello. i. in ala palacij. Cum enim theſaurus impatoris eſſet in cuſtodia ipſius ipſe iuxta the ſauꝝ manebat qui erat repoſitus in cancello. uel dr̄ cancellarius a cancello ſm illam ſignificacōnē ſm quā cancellus dr̄ interſticiū muraliū. et fuit hoc tractū a paleſtina regione ubi tecta deſuꝑ ca cuminata non erant. ſꝫ iacebant in planū proſtra ta. eleuabant᷑ uero pietes circumquaqꝫ ad modū muraliū. illa ūo interſticia que ſunt inter propug nacula dn̄r ꝓprie cancelli. Qui uero epl̄as miſſas recitare uolebat populo in regione paleſtina an tiquitus aſcendebat ſuꝑ tectū et de cancellis recita bat. Et in̄ inoleuit uſus qui lr̄as pn̄cipibꝫ miſſas habent exponere cancellarij uſitato nomine dn̄r vnde hec cancellaria tam ꝓ illa que habet illud of ficiū q̄ꝫ ꝓ uxore cancellarij et eius dignitate.

Cancellus. li. eſt dimi. de cancer. cri. et eſt cācel lus ala palacij. ꝑuū foramen pietis. interſticiū in ter ꝓpugnacula muroꝝ. pariętes ſiue tectura ſicut qui claudūt choꝝ. et a cancellus cancello. as. i. cā cellos conſtruē. ſm hug̃. Pap̄ uero dicit cancell9 cantoꝝ excellens locus. Vnde cancellarius qui in cancellis p̄mus eſt. ſꝫ pap̄. Dicit᷑ eciā cancellus fe neſtra reticulata. Prou̇. vij. De feneſtra eni᷑ domo mee per cancellos pſpexi.

Cancer. a conca dr̄ hic cancer. cri. quia ſit conca Et ſcias q̄ꝛ cancri viuūt de carnib9 oſtreoꝝ miro mō et ingenio. nam q̄ꝛ ualidā teſtam eorū aperi re non pn̄t explorant q̄ꝛ oſtrea clauſtra teſtaꝝ a piāt. et tūc canē latent᷑ lapillū inijcit et ipedita concluſione oſtreorū carnes corrodit. Et ut dicit amb in hexamer. Sūt homines qui cancri uſu in aliene uſu circūſcripcōnes irrepant et infirmita tem ꝓpie ūtutis aſtu quodā ſuffulciūt fratri dolū necant. et alterius paſcūtur erumpna. tu autē ꝓp̄ is eſto contentus. et aliena te dampna non paſ cant. btā eſt ſi bona ſua nouerit cū ueritate pau ꝑtas. et omnibus p̄ferenda theſauris. utamur er go ingenio ad querendā grām. et ſalutē tuendam non ad alienā circūſcribendā innocenciā. licet no bis uti exemplis maritimis. ad profectū noſtre ſa lutis. non ad aliene piculū. Item ut dicit pap̄ cā cer cancri al᷑. dcūs q̄ꝛ inteſtina in modū concaruꝫ habet. Cancer eciā eſt quartū ſignū in celo. dictus q̄ꝛ cū ad eū ſol uenerit retrog̃dit᷑ in modū cancri Dicit᷑ eciā cancer ꝓ morbo. Et ſm antiquos fuit neu. ge. Et facit g̃tis canceris. Xvo. Eſt anīal ſignū uiuū cancer q̄ꝛ malignū. Cancer. ris. morbus cā

Candatis quedā regina (ccer. cri. ſtella q̄ꝛ piſcis fuit. et eſt. fe. ge. et prod̄ pn̄l̄. Vnde in aurora dr̄ Candacis uiꝝ regina direxerat iſtū. Et ut dicit᷑ in hiſtorijs. oīēs regine ethiopum dicebant᷑ regine candaces ſicut romani imperatores dicebant᷑ ceſa res. nec habebat regimen regio illa niſi a femis.

Candela. le. dr̄ a candeo. es. q̄ꝛ accenſa candeat.

Candeo. des. ui. uerbum neu. et caret ſupino. i. al bere uł calere. Xvo. Candida res candet et ferri la mina candet. et eſt tractū a ferro q̄ꝛ candere pona tur ꝓ calere. q̄ꝛ ferrum q̄ſto candidius tanto cali dius. et a candeo candeſco inchoatiuū. (cCandeo cō ponit᷑ excandeo. es. i. ualde candeo. Inde excādeſ co. Incandeo. i. intus uł ualde candeo. Inde incan deſco. Recandeo. des. i. iterū candeo. In̄ recandeſco inchoa. Et eſt neutꝝ candeo cū omnibus ſuis cō poſitis que non mutant cōiugacōnem. Itē com ponit᷑ cū ad et dr̄ accendo. dis. et cū con et dr̄ cō

cendo.dis.et cū ex.et dr̄ excendo.dis.i.ualde accē
dere.et cū in et dr̄ incendo.dis.Cum p̄ et dr̄ p̄cen
do.dis.i.ante ul' ualde accendere.et cū ſub et dici
tur ſuccendo.dis.Et ſunt omnia compoſita a can
deo q̄ mutant coniug̊ actiua.uide in ſtudeo ſtudes

Candelabꝫ.bri.penl' naturaliter cor̄.a candela
dr̄ quaſi candelaforꝫ.qꝛ ferat candelam. Vel dici
tur candelabrum quaſi candele lator.

Candico.as.aui.are.ūbū neu.i.candere.uel ali
q̄tulū candere.ut ſit dimi a candeo.des.et cor̄ di

Candidarius.rij.pellipariꝰ.qui coria facit alba
a candeo.des dr̄.Candidarius eciam uocatur qui
lauat pannos.unde hec candidaria lotrix.

Candidatus.ta.tū.dealbatus.a candidus dicit̄

Candidulus.la.lū.parꝫ candidus.Inuenit̄ et cā
diculus.la.lum.i.candidus.ul' candidulus.Vnde
marbatus in libello de lapidibus.Tercia candicul'
tribus eſt inſcripta litturis.

Candidus.a.ū.a candeo.des.et compatur cādi
dior iſſimus.vn̄ candide.dius.ſime.adūbium.et
differt candidū ab albo.Album enim de natura
eſt.candidū de artificō et ſtudio.Vnd̄ et candidū
dr̄ q̄i candori datū ſtudio.Item albū quodaꝫ pal
lore pmixtū.ꝭ candidū quadā luce reſperſum.A
candidus dicitur candido.das.ūbum actiuū.i.fa
cere candidum.et corripit penultimam.

Candor.oris.maſ.ge.a candidus dicitur.

Candulus.a candidus dr̄ candidulus.la.lū.di
minitm̄. Vnde candulus.la.lum.p ſincopā.Vnd̄
iuuenal'.Prebenda eſt gladio pulchra eſt et cādu

Candus.candi.maſculini generis la coniunx.
ueſtis regia.a candeo candes.

Caneo.a candeo.des.dr̄ caneo.nes.nui.ūbum
neutꝝ.et caret ſupino.Vnde caneſco.cis.inchoati
uum.quod et caniſco.cis.inuenit̄ q̄i a ūbo tercie
cōiugacōnis. Caneo componit̄ concaneo.nes.ſi
mul canere.Incaneo.es.i.ualde canere.Precaneo
es.i.tempeſtiue canere.Recaneo.es.i.iterꝫ canere
ul' retro canere.ul' ſimpliciter canere.Et prod̄ ca.
ꝭ canes nomen eam corripit.Vnde quidam.Deſi
ne uelle canes poſtq̄ per tempora canes

Canicies.ei.et h̄ canitudo.dinis.in eodem ſenſu
a caneo.nes.ſm hug.Pap̄ uero dicit.Canicies ſe
neqꝫus.quaſi candicies.a candore dicta.

Canicula.a canis.nis.dr̄ h̄ canicula.le.et h̄ ca
niculus.li ambo dimi.Canicula eciā dr̄ quedam
ſtella in quā ꝑ poetas mutata fuit canicula icari
Vnde h̄ et h̄ canicularis.et h̄ re.ut dies canicula
res in quibus canicula regnat.ſm hug.Pap̄ ūo
dicit.Canicula uel canis nomen ſtelle que uicina
eſt thauro.que et ſirius dr̄ eſtiuis menſibus ī me
dio centro celi eſt.et dū ſol ad eam aſcenderit du
plicat̄ calor.et diſſoluunt̄ corpa.Vnde canis dr̄
qꝛ corpa morbo afficiat Et ſcias qꝫ caniculares
ſunt dies liij.in quibus moleſte ſunt purgacōnes
a pridie ydus iulij uſqꝫ pridie nonas ſeptembris
Xv.Incipiūt pridie iulij ydus caniculares.Et pri
die nonas ſeptembris fine reſultant.

Canicularis in canicula exponitur.

Canis.a cano.is.ul' canor.oris.dr̄ h̄ et hec ca
nis.Vnde canicus.ca.cū.et caninus.na.nū.Quid̄
eciā dentes dn̄r canini.uide in dens.ul' canis dr̄ a
cinos greco qd̄ canis dr̄ latine.Et facit gtīs plis
canū.et accīs pluralis in es tantū canes.ſicut iu
uenes et panes.Et ſcias qꝫ canis nomen non mu
tauit accentū ad drām huius ūbi canis.qꝛ ſcilicꝫ
utrūqꝫ eſt ꝑs p̄ncipalis.et certā habet drām ꝑpt'
accn̄cia ſua.et neutra dependet ab altera.ſed ubi
drn̄cia habet locū debet vnū ab altero p originē
dependere.Idem p̄t in conſimilibus dici.Itē canis
animal latrabile marinus piſcis.ſidus celeſte eqꝫ
uoce dr̄.Xv.Nat canis in ponto.latrat extra ſil
get in alto. Item cano.is.ūbum et canis nom̄
cor̄ pmam.ꝭ canis dtīs et abltīs plis de canus
na.nū.prod̄ pmam.ſicut caneo.es.Vnde quidaꝫ
Cum latrat ille canis canis et tu cantica canis
Et ſcias qꝫ yſid̄ xij ethy dicit.Nichil ſagacius ca
nibus.plus enī ſenſus ceteris animalibus habent
nā ſoli ſua nōīa r̄cognoſcūt.dn̄os ſuos diligunt
dn̄orꝫ tecta defendūt.p dominis ſuis ſe morti ob
ijciūt uoluntarie.cū dn̄o ad p̄dam currunt.Cor
pus dn̄i ſui eciā mortui cuſtodiūt.et n̄ r̄linquūt
quorum poſtremo nature eſt extra homines eſſe
non poſſe.Hec yſid̄.Quis ergo ut dicit ambſius
in hexamer̄ non erubeſcat grām bene de ſe mēn
tibus non referre cū uideat eciā beſtias refugere
crimen ingratitudinis.et ille imptite alimonie ſer
uant memoriā tu non ſeruas ſalutis accepte.

Caniſco.cis.incipio canere.et caneſco eciam dr̄

Caniſtꝝ.tri.a canna dr̄.quia uide in caneo.es
de cannis fiſſis texitur.uel dr̄ a canus.a.ū.qꝛ ca
na.i.poma que ſunt cana.i.lanuginoſa ibi ponū
tur.unde h̄ caniſtellum.li.dimi.ſm hug.Et dr̄
caniſtrum ſportula quaſi cānis textum.

Canitudo.dinis.fe.ge.i.canicies.a caneo canes

Canna.ne.dr̄ a cano.is.quia ea canit̄ Et ſigt̄
plura.Nam canna ponitur pro arundine.pro can
na gule.pro quodam fluuio.

Cannella.le.diminitiuum.parua canna.

Cannetū.ti.ge.neu.locus ubi canne creſcūt.et

Cānula.le.diminitiuum.pua can dr̄ a canna
na.Item cannula.le.i.fiſtula.

Cano.nis.cecini cantū.ūbum eſt poliſſenū mī
ta enim ſigt̄.Nam cano aliqñ ſimpliciter ſigt̄ cā
tare.qñqꝫ diuinare.q̄ndoqꝫ dicere.aliqñ laudare.
q̄ndoqꝫ metrice deſcribē.et eſt poetaꝝ.ſicut dicere
eſt pſalicoꝝ.Et in duabus pmis ſignificacōnibus
eſt neutrū.In alijs actm̄. Cano componit̄ acci
no.nis.accinui accentū.i.iuxta ul' iterꝫ.ul' cōcor
diter canē.unde h̄ accentus.tus.Item p̄cino.nis
unde p̄centor.Item occino.Item occento.tas.fre
q̄ntatiuū.Dicit̄ quoqꝫ occano.nis.occanui.Vnde
ſaluſtius.Occanuere tubis.Item componit̄ recino
ſuccino.Vnde ſuccentor.ſuccentoris Et nota qꝫ
omnia ūba compoſita a cano mutant in pīti.a.
in.i.ꝭ in ſupino in.e.excepto occano.Et omnia
ſunt neutra.Recino tamē poteſt eſſe actm̄ p reci
tare.Si tamen compoſita a cano redoleāt aliquā
ul' utramqꝫ illaꝝ ſignificacōnum ſm quas conſui
mus cano eſſe actm̄.ſine dubio erunt actiua.Iteꝫ
cano geminat p̄teritū et facit cecini.qd̄ non facit
ad drām huius ūbi caneo.es.ui.Compoſita uero
faciunt in ui diuiſas.ut concinui.et habent in ſu
pino e ante tū ut p̄centum.ſm p̄s.Item nota qꝫ
cano componit̄ cū cornu.et dr̄ h̄ cornicen.inis.
qui canit cū cornu.Item cū tuba et dr̄ h̄ tubicen
inis.qui canit cū tuba.Vnde h̄ tubicina p femi
na.Item cū fidis et dr̄ h̄ fidicen.qui canit cū fide
.i.corda.Vnde h̄ fidicina.ne.Item cū lira et dr̄ h̄ li
ricen.inis.qui canit cū lira.unde h̄ liricina.Item
cū cicuta.et dr̄ h̄ cicuticen.cinis.qui canit cū cicu
ta.Vnde h̄ cicuticina.ne.p femina.Iteꝫ cū tibia et

dr tibicen penł prod. Omnia enim compoſita ab
hoc ūbo cano.is.et nominibus inſtrumentorum
ſunt maſ.ge.et omnia cor pnł excepto vno ſolo
qđ prođ penł.ſcȝ tibicen.cinis.qui canit cū tibia
q̄ due uocales breues illi conglutinanł in.i.lon
gam.vnde h tibicina femina que canit cum tibia
Componitur eciam cano cū os et dr oſcen.inis.
qui ore canit uł folijs uł alio mō.ut aues decipi
at.Et cor pmā cano.is.ſ caneo.es.eam produc
Vnde quidā.Dum barbis canes ūbula pauca ca
nes.Diſtrio volt canē.ſenior canere uideł.Item
Scurranites canis et cithariſta canis.Carmina na
ſo canis annoſa q̄ tempa canis.Laudo cano mo
dulor deſcribo vaticinor q̄.Lau de ſcri dico mo
dulor cano uaticinor q̄.

Canon canonis maſ.ge.grece latine regula.con
ſuetudo approbata.ſiue inſtitucō.ſm pap Et ſci
as q̄ canon in recto non debet in fine accentuari
cū corripiat penultimam obliquorum.

Canonicus.a canon dr canonicus.ca.cū.i.regu
laris.quod ſubſtantiue dr h canonicus.et hec ca
nonica.tam p femina regulari q̄ pro eccleſia ubi
regulares moranł.quelibȝ tamen eccīa inuenitur
dici canonica.Nam in qualibet regulariter viuē
debent Et ſcias q̄ improprie dr canonicus regu
laris.q̄ idē ē quod canonicus canonicus.regula
ris regularis.Similiter impropē dr canonicus ſe
cularis.q̄ idem ē quod ſecularis regularis.Quidā
tamen in hijs ꝑperatibus uocabuloꝝ utunł.cau
ſa diſtīcie ad canonicos regulares ad minus regu
lares.uł quaſi conuiſacōne ſunt ſeculares.vn̄ dn̄ł
tales canonici regulares.tales ſunt canonici ſecła
res.et ſatis poteſt tollerari et dici.ſepe enī p dicci
ones incongrue iūctas intellcū congruentē genā

Canopeū.canobus.bi.fuit gubernator mus
menelai.et mutata.b.in.p.dr quedā ciuitas egip
ti h canopus uł canopia.vnde h canopeū pei.i.
cortina ſubtiliſſima inſtar retium plexa texa et fe
neſtrata.vnde lecti nobliū ornanł ad arcendos cu
lices et muſcas.et dr ſic.q̄ in egipto huius rethe
pcipue habeał.Vnde Iuuenał.Vt teſtudineo tibi
lectule canopeo.In eodem ſenſu inuenił in iudith
xiij.Abſtulit canopeū eius a calūnis.Vel canope
um ut alij dicūt deriuał a conꝰ qđ eſt ſummitas
galee.et tūc canopeū dr q̄ſi conū porrens.q̄ ad ſi
militudinē coni a lato tendił in acutū.ad modū
reticuloꝝ que cū arcendi pulueris ſup altaria col
locanł.et tunc ſcribił conopeū p.o.in pma ſilła
Et prođ penł canopus ſicut canopeū.Theodolus
Barbā famoſo non cedit turba canopo.Et in au
rora dr.Reticulū ſericū ſcriptura uocat canopeū
Pap autē dicit.Canopeū rete ſubtiliſſimū.q̄ repel
lunł culices et muſce circa lectulos dormiencium

Canopus in canopeum eſt.

Canor.oris.maſ.ge.i.ſonꝰ a cano is.et pđ no

Canorus.ra.rū.ſuauis.dulcis.cantu gratus.a
cano.is.addita.rus.Nam ut dicit pe.in iiij.libro
In rus denominatiua ſiue pauca ūbalia inueniūł
que penł prođ honor honorus.odor odorus.ca
no canorus.ſono ſonorus.Quoꝝ regula impromp
tu.Nam nomina us.uerba rus aſſumunt.

Cantaber.a.ū.et h cantaber ē populus hiſpa
nie a nomine urbis et hiberiamnis cui inſidet ſic

Cantabꝝ.bri.neu.ge.i.purgamentū fru dciis
menti.uł farine.uł cibus caninus quo canes paſ

Cantarus.ri.maſ.ge.quoddā uas ui cantur
narīū.ſcȝ crater.et dr a cano.is.q̄ cātando pota

Cantenus.rij.equus caſtratus tur

Cantes.a cano.nis.hec cantes cantiū.i.fiſtule
organoꝝ in quibus cantus tempatur.uł ut mar
ciano placet.Cantes dn̄r dee ornamentorum.

Cantito.tas.ūbum fre.frequenter cantare.

Canticū.a cano.is.dr h canticū.ci.uox cantan
cium in leticia.laus.Item canticū pſalterij eſt cu
ius quod organū modulał poſtea cantus loquił
Quidam eciam libri ſalomonis intitulanł cantica
canticoꝝ.per excellenciā.eo q̄ omnibus canticis
pferatur.et dr hebraice ſiraſin.

Cantilena.ne.fe.ge pnł prođ.uideł eſſe cōpoſi
tū a cantus et lenis.Non enim dr cantilena niſi ſit
cantus dulcis et lenis.ſuauis et non aſper.ſ hug
Pap ec dicit.cantilena cātus lenis.cātio compō.

Canto.as.ūbum fre.et formał a cantu ſupino
de cano.is.u.in.o.et eſt cantare freqūter canere
Et componił cū ad et ſit accanto.tas.iterum
uł iuxta cantare.Item componił concanto.as.i.
ſimul uł cū alio cantare.uel ſimul plura cantare
Decanto.tas.i.cū uł ualde cantare.et diſcanto as
et excanto.tas.i.diſcantare.et incāto.tas.et recā
to.tas.i.iterum uł retro cantare Cantus.a cāo
is.h cātus.us.ui.Itē dr h cātus.ti.p cātu uł me
ditulio rote.uł qđ melius ē cātus ē curuatura et
circūferencia rote.ſcȝ lignum quod terram calcat
cui radius infigił.Parſius.Verteteꝫ ſeſe fruſtra
ſectabile cantum.et in iſta ſignificacōne ē ſecunde
declinacōnis.p melodia cantoꝝ ē quarte Et no
q̄ aug loquens de cantu eccleſiaſtico in x liḃ con
feſſionū dicit.Cum michi accidit ut me amplius
cantus q̄ res que canił moueat.penalił me pec
care confiteor.et tūc mallem non audire cātantē
uide in pſalmodia.Et bern ſuper cantic.in xlvij
ſermone.Vos moneo dilectiſſimi pure ſemper ac
ſtrenue diuinis intereſſe laudibus.Strenue ut
ſicut reuerenter ita et alacriter dn̄o aſſiſtatis.Pu
re uero ut nil aliud dū pſallitis q̄ quod pſallitis
cogitetis.nec ſolas dico uitandas cogitacōnes ua
nas et ocioſas.uitande ſunt et ille Illa dumtaxat
hora et illo loco quas officiales fratres p cōmu
ni neceſſitate q̄i neceſſario freqūter admittere cō
pelluntur.ſ ne illa quidem pfecto recipe tunc cō
ſuluerim que forte paulo ante in clauſtro ſedētes
in codicibus legeratis q̄lia et nunc me viua uoce
differente ex hoc auditoria ſpūs ſancti recencia re
portatis ſalubria ſunt.Sed mīme illa ſalubrił in
terpſallendū reuoluitis.ſpūs enim ſcūs illa hora
gratū non recipit quicqđ aliud q̄ debet neglecto
eo quod debes obtuleris.

Canus.a caneo.nes.canus.na.nū.et compatur
canior.iſſimus.vnde cane.nius.iſſime.aduibium
et canutus.ta.tū.et h canus tā p illo qui canet
q̄ p capillo qui in capite canet.Canus componi
tur incanus.na.num.i.nō canus.uł ualde canus
et pcanus.na.nū.ante tempus congruum canus
Sap iiij.Cani ſunt autē ſenſus hominis.et etas ſe
nectutis.uita immaculata.et prođ pmam canus
ſ canis eam cor.Xv.Notus uoce canis dcāmina

Capa.pe.dr a caput.q̄ ſit or non bene canis
namentū capitis.uł dr a capio.pis.q̄ q̄ſi capiat
totū hominē Et inde capatus.capata.capatū.qui
habet uł indutus eſt capa.et hoc capucium.cij.

Capaculus.la.lū.dimi.i.aliq̄ntulum capax.

Capadoces.capadocia eſt quedā ciuitas.vnde re

gio in qua ē illa ciuitas dcā eſt capadocia. Vnde
h̄ et h̄ capadox docis. tam gentile q̄ ꝑtriū. et cor
ripit pnl'. Iuuenal'. Quamꝗ̄ et capadoces faciant
equites q̄ uicini. Et ſm pap. capadoces orti ſunt
a mazoth filio iaphet.
Capana. ne. uilis caſa palea coopta. dr a capio
pis. q̄ capiat tantū vnū. ut in vineis cuſtodiēdis
licet alie dicant' capane. ſ; improprie. ſm huguc.
Pap eciā dicit. capana a ruſticis dcā q̄ vnū tātū
capiat. Item et tugurium.
Capapellis. huius. lis. componitur ex ablō et
ntō. ſicut legenis quod in rethoricis inuenit' quia
dr capepellis. quaſi pellis cū capa. Et ideo merito
declinatur in fine ſiue rectus tantum.
Capax. a capio. pis. dr h̄ et h̄ et h̄ capax. q̄ ali
quid in ſe poteſt capē et continere. Et compatur
capacior ſimꝰ vñ capacit' iuſ me adubiū et h̄ ca
pacitas. tatis. i. domus ul' alterius rei ꝯplitudo uel
Capedo. dinis. fe. ge. i. ingeniū. ſtu | continencia
diū. ul' ſpacium. et dr a capio. pis. Vnde ꝑ cōpoſi
cōnem h̄ intercapedo. dinis. i. diſtancia localis in
ter duos parietes. ſm hug. Vel ut dicit ꝑs in iiij
lib' de denominatiñs. Huiuſmodi nomina denomi
natiua in do ſi a ūbis ueniunt ſecūdaꝝ terminacō
nes pſonaꝝ ī e. ꝓd ūtant. et accepta do faciūt dri
uatiū. ut intercapio. is. intercapedo. torpeo. es. tor
pedo. et ſic intercapedo eſt figure decompoſite. Xꝟ
Ingenium ſtudium ſpacium reputato capedo.
Capedulum in capullulum uide.
Capella. le. dimi. tā ꝓ pua capa q̄ pro pua ec
cleſia. que nec habet baptiſmum nec cimiteriū. et
dr ſic q̄ olim tabnaculū de pellibus capraꝝ erat
cooptum. Vnde et h̄ capellanus tam ꝓ ſacerdote
illius eccleſie. q̄ ꝓ prochiano. Vnde h̄ capellana
Inuenit' eciā capellanus lana. lanū. adiectiue ſm
hug. pap ſic dicit. Capella diminitiuū eſt a capra
capella uero ꝓ eccleſia dcā. q̄ capiens laos. i. po
Capellanus in capella uide | pulū ul' laudem
Capellula. le. diminitiuum parua capella.
Capellus quod et h̄ capelliū inuenit' a capillus
dr. q̄ capillos tegit ul' caput. Vnde capellatus a
um. et capello. las. capello tegere. q̄ aūt dr capel
lus q̄i capitis pell' ethymologia eſt non compō.
Caper. pri. mas. ge. i. hircus. dr a carpo. pis. q̄
carpat ūgulta. ul' a capio. q̄ capiat arua ul' aſpe
ra. Vel dr ſic ſm quoſdam a ſtrepitu cruꝝ. vñ h̄
Capeſſo. ſis. ūbū deſideratiū a capio is | capra
et inuenit' ꝓ cape cū deſiderio. et ꝓ cupē. et facit
ꝑteritū capeſſi a capeſſo. o. in. i. licet capeſſiui in
uenit'. et ſupinū facit capeſſitū pnl' prod. Sed qui
dam ſolent ꝓferre hoc ūbum in ſcd. capeſco. cis
quod ſine dubio nichil eſt. ſ; capiſco. piſcis dicen
dū eſt. et eſt inchoatiū. Ex hoc patet q̄ dicendu;
eſt capeſſeris et capeſſendus ꝑ geminū. s. Et for
mat' a capeſſens capeſſentis. tis in dus. Vnde qū
ſacerdos ponit ptē hoſtie in calice debet dici. Hec
ſacroſancta cōmixtio corpis et ſanguinis dñi noſ
tri ihū xpi fiat michi et omnibus ſumentibus ſa
lus mentis et corpis ad uitā eternā ꝓmerendā et
capeſſendā ꝑparacō ſalutaris. Quidam tamen ibi
ſcribunt et ꝓnūciant capeſcendā ꝑ. ſc. ſ; per duo
s. ſcribi debet ſm ueritatē. De capeſſo eciā; ſupra
dixi in quarta pte ubi egi de ꝑteritis ūboꝝ terci
e coniugacōis deſinenciū in ſo. et format' a capis
ſecūda pſona de capio. is mutata in es. et addita
Capi. ge. neu. indeclinabile. quedam menſu | ſo
ra. a capio capis dicitur
Capiciū. cij. os tunice ul' alterius ueſtis vnd ca
put mittit'. et dr a caput. Iob xxx. Quaſi capicio
tunice ſuccinxerunt me. et a capiciū deriuat' capi
cio. as. capicium facere.
Capidula. le. pua capis dimi. Vnde ꝑs in vi li
ubi agit de deſinentibus in is dicit. hic capis capi
dis cuius dimiñ eſt capidula penultima correpta
Capillamentū. ti. i. capillatura. ul' coma arboꝝ
Capillicium. cij. i. ca | et dicitur a capillo. as.
pillatura. et dicitur a capillus.
Capillo. as. a capillus dr. Et eſt capillare capil
latū facere. ūbum actiū | Et componit' decapillo
as. i. ualde capillare ul' capillos auferre.
Capillus. li. dr a capite q̄i capitis pilus. vnd h̄
capillulus. li. dimi. et capilloſus. ſa. ſum. et capilla
tus. ta. tū. qui multos ul' longos habet capillos.
et eſt capillus tā uiri q̄ mulieris. Xꝟ. Eſt coma q̄
drupedis colubri iuba ſiue leonis. Ceſaries homi
nis crinis ꝓpe mulieris. Huius et illius hū dr eſ
Capio. pis. cepi cape ptū. ūbuꝝ ac | ſe capillus
tiuū. i. obtinere. inuadere. circūuenire | Et cōponi
tur cū ad et dr accipio. pis. Item cū ante et dicit'
anticapio. pis. et anticipo. as. in eodem ſenſu. i. pre
occupare ꝑuenire. Item cū con et fit concipio. Itē
cū circū et fit circūcapio. Item cū de et fit decipio
Item cum ex et fit excipio. Item cū in et fit incī
pio. is. Item cū inter et fit intercipio et intercapi
o. is. Iſta duo in eodeꝫ ſenſu. i. int' aliq̄ ul' medio
cape. Item cū ob et dr occipio. is. i. incipere. Iteꝫ
occupo ex ob et capio. Item cū pre et dr precipio
Item cū ꝑ et dr ꝑcipio. i. ꝑfecte cape. intelligere.
Item ꝑcapio. i. ante capio. in quo ſenſu inuenitur
et precipio. pis. Vnde orac. Quidqd ꝑcipies eſto
breuis. Item cū re et dr recipio. Item cum ſuſum
ul' ſurſuꝫ et dr ſuſcipio. | Et ſcias q̄ capio et ab
eo compoſita omnia ſunt actiā. Et omnia q̄ ſunt
tercie coniugacōnis faciunt ꝑteritū in cepi. et ſupi
nū in ceptū. Et omnia mutant in pñti a in. i. ꝑ
ter ancapio et circūcapio. intercapio et precapio.
Item compoſita a capio faciūt gtīū in pis. ſ; cō
pōita a caput faciūt in tis. ut biceps bicipitis. Xꝟ
Componendo caput genitiuū tis faciemꝰ. A capi
o natis pis genitiuus erit.
Capis. idis. fe. ge. a capio. pis. dr. quoddaꝫ uas
eſt. wlgo dr caza. Et dr capis q̄ſi capiens yдron
. i. aquā. et eſt ethimologia. et facit accūs plis in
es et in as. capides ul' capidas. Vnde magis dcū
eſſe oñditur. cū in as faciat accuſatiuū pluralem
ſicut wlt priſtianus in ſexto libro.
Capiſco. cis. incipio cape. ūbum inchoa. et for
matur a capio. pis. addita. co. vnde de leone dic
quidā. Tunc q̄ſi viuiſcit tūc ſenſus q̄nꝙ capiſcit.
Capiſteriū. rij. ge neu. uas quoddaꝫ cū quo fru
mentū purgatur. et dr a capio. pis. quod fractuꝫ
btūs benedictus nutrici flenti integꝝ reſtituit. ut
habetur in dyalogo gregorij.
Capiſtꝝ tri dr a caput. q̄ caput iumentoꝝ ſtrin
gat. Vnde capiſtro. as. ūbum actiuū capiſtro liga
re. et eſt capiſtrum in ſingulari numero tantū ge
neu. ſ; in plurali eſt mas. et neu. ge. ut capiſtri et
Capital. talis. ge. neu. ul' capitale tā | capiſtra
ꝓ pecunia ul' pena capitali q̄ pro ſentencia de ca
pite puniendo. et dicitur a caput capitis.
Capitale. a caput dr h̄ et h̄ capitalis et hoc le
ros capitis ul' ptinēs ad caput. et h̄ capital ul' ca

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

pitale ſubſtantiue tā pro pecunia uł pena capitali
q̄ ꝓ ſentencia de capite puniendo. ut wlt hugič
Pap uero ſic dicit. capitalis aſtutus uſutus ſuper
nus. capitale caput pecunie uł ſors.
Capitatim quaſi per capita aduerbium remiſſi
uum uł qualificatiuū. et dicitur a caput.
Capitatus. a. ū pt eſſe nomen a capite q̄ habꝫ
caput et poteſt eſſe ꝑticipiū ubi paſſiui huius uer
bi actī capito. tas. qd̄ eſt alicui caput facere.
Capitecenſus. caput uł capite componiť cū cē
ſus et dr̄ hic capitecenſus us. ui. i. corona que in ca
pite geriť uł taxacō poſſeſſionū. et adiectiue capi
tecenſus. ſa. ſum. qui de ſuo capite ſinuatis reddit
cenſum. i. tributū. uł qui in capite gerit coronam
Capitellū eſt dimi de capitulum in qualibꝫ ſui
ſignificacōne. vñ et capitella dicunť que ſupponū
tur colūnis. qꝛ colūnaꝝ ſunt capita. quaſi ſup col
lum. caput grece dicitur epiſtilia
Capito. tonis. maſ. ge. quidā piſcis. a quantita
te capitis ſic dcūs. unde et a caput deriuatur
Capito. tas. taui. alicui caput facere ſꝫ non ē in
uſu. et deriuať a caput. Et componiť cū de et dr̄
decapito. as. et ab utroqꝫ ūbalia. et utruqꝫ eſt actiū
Capitolinus. na nū. pn̄l prod̄ de capitolio exiſ
tens. uł capitolio ſeruiens. et deriuať a capitoliū
Capitoliū lij dr̄ a capitulū. quia ibi cōueniebāt
ſenatores. ſicut in capitulo clauſtrales. uel dicitur
a caput. qꝛ ſit quaſi caput romane ciuitatis. uł qꝛ
ibi conueniat caput ciuitatis. uł qꝛ tarqnius pſt9
dū capitolij fundamēta aperiret in loco fundamēti
caput hominis lris tuſcis notatū inuenit. et inde
capitoliū appellatū a caput et laos quod ē ꝑplus
Capitularis. a capitulū dr̄ hic et hec capitularis
et hoc re. quod cōuenit capiti uł capitulo.
Capitulū. li. ꝑuū caput. dimi de caput. capitu
lū eciam dr̄ qñqꝫ ille ꝑuus locus in quē conueni
ūt clauſtrales. qñqꝫ illa congregatio clauſtralium
qñqꝫ aliq̄ diſtinctō breuis in quolibet libro. Vnde
uſus Diſtinguit minuit locat et collcō fertur. Et
inde capitulo. as. i. capitulis aliquid diſtinguē. vñ
capitulatiꝫ. i. diſtincte ꝑ capitula. et recapitulo as
. i. ꝑocā ad memoriā reducere. Item a capitulū hoc
capitellū dimi. in qualibꝫ ſui ſignificacōne ſꝫ hug.
Pap eciā dicit. capitulū dcm̄ quaſi alterius ſentē
cie caput. capitula libroꝝ dcā qꝛ breuiter capiant
et contineant aliquā ſentenciā. ſiue q̄ꝫ caput et ty
tulus maioris ſcripti. Vnde capitulū clericoꝝ dic
tum qꝛ capitula ibi exponantur.
Capo in campo uide.
Capparis. a cepas dr̄ hec capparis ris quedā hba
uł ūgultū eſt ſimile lentiſco. qꝛ hēat in ſummita
tibus rotunda ſeminū capitula. ſicut dicit hugič
Diaſcorides uero dicit qꝛ ē frutex ſpinoſus expā
ſus ſup terram uncīne plenus. Et dicit qꝛ duric
iam ſplenis ſup omnia medicamīa iuuat. et habꝫ
multas radices et magnas. naſciť in locis aridis
et duris et maxime in muris. Semen eius ſi cum
ſale componiť eſcis aptuꝫ eſt. uentrem mollit. co
meſtum urinā prouocat. radix eius bibita paliti
cis mirifice prodeſt. menſtruis impat. Semen eius
cū aceto coctū et ore retentū dolorem dentiū miti
gat ſimiliter et corīu radicis omnia iſta facere pt
Radix ſi maſticeť dolorem dencīu mitigat. ſuccus
eius auri infuſus ūmes occidit. Capparis cor pn̄l
et ꝑmam pōne prod̄. Vnde marcial. Capparis ut
putricepas allece natantes. Et ſcribiť ꝑ. c. et ꝑ. h

ſm qꝛ eius origo greca eſt. Vnde ecc̄ xij. Diſſipa
bitur capparis debet in penultima corripi.
Capra. e. domeſtica. a caper dr̄. cap̄ uero ſiluati
ca dcā q̄ꝫ capiens ardua. Vnde dicit ꝑs in iij lib̄
Capriolus uideť a nīo caprius eſſe. cui9 femininū
in uſu eſt caprea. Nam cap̄ a capro fit. ex quib9
capellus et capella ſunt diminitiua.
Caprius. nij. q̄ cuſtodit caps̄. a caper uł cap̄ dr̄
Caprea. pree. cap̄ ſiluestris. dcā q̄ꝫ capiens ardu
a. Capree ut dicit pap̄ ſunt ibices q̄ſi auices eo qꝛ
inſtar auiū alta petant. Hec ſi qñ aduſitates fera
rum uł hominū ꝑſenſerint de altis cacuminibus
ſeſe ꝑcipitantes ſuis ſe cornibus recipiunt illeſas
Capreolus. li. dimi. tā cap̄ Vide eciā in dorcas
q̄ꝫ caprei. vñ hec capreola ſimiliter dimi. tam ca
pre q̄ꝫ capree. et cor. o. uide in capriolus.
Capreus. a caper uel capra hic capreus caprei. i.
ſiluestris caper. quia ſit ſimilis capro. Vnde hic cap̄
a ſiluestris capra. Et ſcias qꝛ caprei et capree dr̄
dorcades et eciam ibices.
Capricornus. ni componiť a caper et cornu qd̄
dam animal eſt qd̄ rinoceros et egloceros dr̄. Et
dr̄ capcornus q̄ꝫ caprina hn̄s cornua. Capcornus
eciam dr̄ quoddā ſidus celeſte. cuius cauda in effi
gie piſcis formať ut in extrema ſui ꝑte pluuias
Caprificus. ci. fe. ge. a carpo. pis. que deſignet
dam herba ſic dcā qꝛ parietes quibus innaſcitur.
carpit. et fodit et erumpit extra e latebris q̄bus
concepta eſt. uel dr̄ a fico. qꝛ ficus arbor eius re
medio fecundeť. Vnde pſius. Et que ſemel intus
innata ē rupto iecore exierit capficus. ſm hug.
Pap ſic dicit. Capficus infructuoſa arbos in ſax
is monumentis naſciť. caprificus arbor appellata
eo qꝛ parietes quibꝫ innaſciť carpit. et corripit fi.
Caprigenus na nū. pn̄l cor. quod melius dr̄ hic
et hec capgena. ſcilicet pecus genitum a capra
Caprilis in caprinus exponitur.
Caprinus. a capra uł caper dr̄ capnus. na. num
et hic et hec caplis et hoc le. in eodem ſenſu. pn̄l prod̄
et hoc caprile. lis. ſtabulum caprarum.
Capriolus. li. a capio. pis. et ſunt caprioli cincin
ni ſiue uncinuli quibus ſe innectere uł ſuſpendere
arboribus ſolent uites. ſic dicti quia capiant arbo
res. ſm hug. Et pap̄ dicit. Capoli dicti qꝛ capiant
arbores. ſunt enim cincinni ſiue uncinuli quibus
ſe innectē et ſuſpendere arboribus ſolent uites. ut
ſine lapſu ſuſtineant fructus ſuos. Sꝫ capoli ſunt
ſꝫ pap̄ filij capre. qui acutū uiſum hn̄t herbas eli
gunt quas comedūt ad alta nituť. Sed ſm hu
guicōm capriolus eſt dimi tam capri q̄ꝫ caprei. ut
Caprona. ne. fe. ge. anterior in ſuo loco dixi
iuba equi. q̄ꝫ capiti prona. et deriuať a caput.
Capſa. ſe. i. ciſta ubi aliquid reponiť quod et pro
qualibet ꝑua domo dr̄. et dr̄ a capio. is. ſm hug.
et dr̄ capſa qꝛ capiat in ſe atqꝫ ſeruet aliquid Vñ
pap̄. Capſa dcā. qꝛ capiat in ſe atqꝫ ſeruet aliquid.
Capſella. le. diminitiuum parua capſa.
Capſula. le. dimi. ꝑua capſa. et corr penultimā.
Capſus. ſi. maſ. ge. a capio. pis. i. carruca undi
qꝫ contecta. quaſi capſa. quia multa capiat.
Captencula. le. fe. ge. i. ſubtilis uborū decepcio
ſicut ſunt ſophiſmata. et dr̄ a capio. pis. vñ mar
cianus capella. Captenculis ludis illigantibus.
Captiuus. ua. uū. a capio. pis. dr̄ q̄ꝫ captuſ uł
q̄ꝫ capite diminutus. Vnde et ſic dr̄ apud legiſtas
Ingenuitatis enim fortuna excidit ab eo. unde hic

captiuitas.tatis.et captiuo.uas.ūbum actiuum.
Capto.as.aui.fre.quod frequenter cape et cu
pe dr.et formaꝛ a capio captu.u.in.o.vnde cap
tacō rumor aura popularis.pe.Captabūt in ani
Captura.re.i.capcō.a capio.pis.dr ⸿mā iuſti
Luce v.Stupor circūdederat eum et omnes et ce
tera in captura piſcium quam ceperant.
Capua.capue.quedā ciuitas.uide in campania
Capula.le.dimi.pnl' cor̄.i.parua capa.
Capularis in capulus eſt.
Capullulū.a caput dr h capullulū.luli.et cape
dulū.et h calepra in eodem ſenſu.ſcʒ mit' tegēs
caput.que et alio nomine dr pilleus.galerus.ca
lamacus.caliendꝛ.comatium.caticulum.caleptra
tamen proprie dicitur cuſia equi.
Capulus.a caput dr h capulus.puli.qui caput
eſt gladij.uł a capio qꝛ ibi capiꝛ gladius ut tene
atur.Vnde capulo.las.ūbum actiū.i.ſcindere uł
ſecare.Vnde in decretis pontificū.Lingua delatoris
capuleꝛ.Capulus eciaʒ dr lctūs in quo mortui de
feruntꝛ.qꝛ ſup capita hominū deferaꝛ.Xv.Eſt gla
dij capulus capulus qꝫ cadauera portat.
Capus falco auis a capiendo.ſm papiam.
Caput.itis.dr a capio.pis.qꝛ oms ſenſus et ner
ui ab eo iniciū capiant.Et ex eo omnis uigendi
cā oriaꝛ.Ibi enim oms ſenſus apparent.Vnde ip
ſius anime que corpori conſulit pſonā quodāmō
gerit ſm hug.Et pap dicit.Caput dcm̄ quia capi
at oms ſenſus.Caput mentē ſignat que caput eſt
anime ſm hug.Et poniꝛ qnqꝫ pro pncipio.Vn̄
apꝑhā in capite libri ſcriptū eſt de me.Qnqꝫ poni
tur ꝓ fine.Vnde ecc' xxxij.Habeat caput riſum
tuū.Poniꝛ eciam qnqꝫ pro dnātu.Xv.Pncipium
caput eſt ps corpis et dnātus.Et eſt finalis litte
ra.t.quod patet ad genitiū.Caput componiꝛ cum
bis et tris et dr biceps pitis.triceps.pitis.ge.oīs.
qui habet duo uł tria capita.Inueniꝛ eciā h bici
put et h tricipur.i.geminū uł trinū caput.Et cō
poniꝛ eciā caput cū occiduū et dr h occiput pitis
.i.occidua et poſtrema ps capitis.Vel occiput cō
ponitur ab ob et caput.et dr ſic qi contra caput
qꝛ ſit capiti retrorſum.et ideʒ dr occipiciū.Item cō
poniꝛ cū ſincerus et dr ſinciput pitis.i.prior et ā
terior ps capitis.quaſi ſincera et pura et patens
ꝓpter capilloꝝ abſenciam.Item componiꝛ cū pre
et dr pceps.et cū am et dr anceps.Et nota qꝫ cō
poſita a capio faciūt gtū in pis.ut pnceps pnci
pis.Sʒ cōpoſita a caput faciunt in tis.ut dixi in
Carabrio.genus auis muſce ſimilis. ⸿capio
Carabus pua ſcapha ex vimine fcā et crudo co
rio contexta ut eſt nauicula diſcurrens in pado.
Caracter.teris.grece ymago.nouus.voltus.ef
figies.forma.uł ſtilus.figura.littera.ferꝝ quo no
te pecoribus inuruntꝛ Vnde et ipſa nota uł ſignū
caracter dr.et eſt maſ.ge.et cor̄ pnl' genitū ⸿Sed
poteſt queri.quid ſit caracter et in quibus ordini
bus imprimatur.Ad hoc dico.Caracter ſm theo
logos eſt diſtinctiū ſignū quo quis ab alijs diſtig
uiꝛ ad aliquid ſpūale deputatus.Sed ad ſpiritua
le pt aliquis tripliciꝛ deputari.Vno mō ut aliqs
in ſe ſpūalia pticipet.et ad hoc quis deputatur ī
baptiſmo.qn̄ iam deputatus pt eſſe pticeps om
nis ſpūalis recepcōnis.Vnde caracter baptiſmalis
eſt qi quedā ſpūalis potencia paſſiua.Alio modo
ut ſpūalia quis in noticiā ducat.p xpi fortem cō
feſſionē.et ad hoc deputaꝛ quis in confirmacōne

Vnde eciā tempe pſecucōnis eligebanꝛ aliqui qui
debebant in loco pſecucōnis remanere ad publice
nomen xpi confitendū.alijs occulte ꝓcedentibus
ſicut patet in legenda btī ſebaſtiani.Tercō mō ut
eciam ſpūalia credentibus tradat et ad hoc depu
taꝛ aliquis p ſacramentū ordinis.Et ideo ſicut in
baptiſmo conferꝛ caracter et in ordine Ita et in
confirmacōne.Et h tria ſacmenta ſcʒ baptiſmus
cōfirmacō et ordo in qbʒ cōferꝛ caracter n̄ pnt ite
rari.cū hēant effcm̄ ſp manentē ſn̄ iniuria ſacmti
Et ſcias qꝫ diſtinccō huius caracteris in ueteri le
ge figurata eſt.In diſtinccione enim filioꝝ iſrael
ab egipcijs figurabaꝛ caracter baptiſmal'.In diſ
tinccōne timidoꝝ a fortibus in bellis.caracter con
firmacōnis.In diſtinccōne leuitaꝝ a fratribʒ ſuis
caracter ordinis.⸿De degradato an ptātem cōſe
crandi amittat dicemus infra cū de miſſa dicetur
Et corripit pmam caracter.Vnde quidaʒ.Exurit
ſignat res diſtinguendo caracter.
Caracteriſmus.mi.deſcripcō forme alicuius.Et
dicitur a caracter.
Caracto.caractas.id eſt ſcribere a caracter dr.
Caradrion auis alba tota cuius interiora ocu
los caliginoſos curant.Si viuere debet infirmus
appropinquabit ſibi.Si uō mori fugit ab eo per
medias noctes in ſublime celi diciꝛ uolare.ſignat
xpm̄ Ita dicit pap.In lib' autē de ꝓpietatibus et
naturis reꝝ dr ſic.Caladrius ſm plin̄ eſt albi co
loris.nullaʒ habens ptem nigredinis cuius pars
inferior ipſius femoris purgat caliginem oculoꝝ
Cuius natura eſt tal' qꝫ qn̄ aliquis gui incidit in
firmitate ſi egritudo fuerit ad mortē kaladrius a
uitit faciem ſuaʒ a ſic egrotante.et ſine dubio tūc
moriꝛ homo.Si autē infirmus debet cōualeſcere
figit uiſum in ipm̄ et intendit in eū qi applaudēs
ei.et poteſt ſcribi p.c.uł per.k.caladrius.Differt
autem caladrius ab auicula que dr calandra q̄ eſt
auis ſonora et canora ſicut merula.ſicut dic glo
xiiij deut' ubi dr differt ⁊c'.uide in caladrius.
Caragma atis ge.neu.i.impſſio uł ymago uel
lrā.Vnde amanus.Sicut nūmus habet caragma
ceſaris ſic habet homo caragma dei.et denuatur
Caraxis.is.feminini generis.i.uo a caracter
cacio.Et dicitur a caracter.
Caraxo.as.i.ſcribere.a caracter dr ſm hugūc
Papias dicit.Caraxare exinanire.ſcribere.
Carbaſus.a careo.es.et baſis dr hic carbaſus ſi
h in plī carbaſa neu.ge.i.uelū.qſi carens baſi id
eſt ſuſtentamento ab inferiori.Carbaſus eciam dr
quoddā genus ueſtis ſubtiliſſime.Inde carbaſeus
a.um.ſm hug.Et ut dr h carbaſus in ſingulari
ueſtis ſinoſā que tamen uiro uł mulieri cōuenire
poteſt.Sed carbaſa.ſoꝝ.ad uela nauiū ptinēt.Et
cor̄ pnl'.Vnde ouid epr.Vidi pcipiti carbaſā ten
Carbo.bonis.a carpo.pis.qꝛ ab ig ⸿ſa nocho
ne carpaꝛ.uł pocius dr a careo cares.quia flāma
careat.qn̄ accenſus eſt dr pruna.cū pruna extīcta
fuerit carbo uocaꝛ et īn̄ carbonarius.rij q̄ facit car
Carbuncłs.a carbo dr h carbūcłs.li.tā ⸿bones
ꝓ puo carbone q̄ꝫ ꝓ quodā lapide pcioſo ignito
ut carbo cuius fulgor nec nocte vinciꝛ.et ꝓ quo
dam morbo.quia in ortu ſuo rubeus fit ut ignis
poſtea niger ut carbo extinctus.Xv.Eſt lapis eſt
morbus carbo carbunculus extat.
Carcanus nomen ciuitatis uel loci.Et corripit
Carcan.calamo.carphat.cmach. penultimam

ciuitates in oriente ſunt

Carcer. a coerceo. ces. dr̄ hic carcer ceris. eo ꝙ re
os coerceat. In ſing̈ ꝓpe ubi rei clauduntur. Sed ī
pl'i vnde quadrige emittūtur. uł repagula antepo
ſita. et dr̄ carcer q̄ꝛ capiens reos. et ē ethymolog̈.
Vn̄ hic carcerarius. rij. qui carcerem facit uł cuſto
dit. et hic et hec carceralis et hoc carcerale.

Carcheſia pocula a loco carcheſi. uł ſpelūca uł
ſummitas arboris nauis ſcḋm pap. Grec̄. aſt inſtru
mentū dicas carcheſia nauis. Hug̈ uō ſic dic̄. Car
cheſia ſunt in cacumine arboris trochee. q̄ꝛ f. litte
ra. p que funes trahunt̄. Vnde et quedā uaſa ad
ſimilitudinē illoꝝ facta carcheſia dn̄r. Trochee au
tem ſunt uocate ꝙ rotulas habeant. Trochos enī
grece rota dr̄ latine. Item carcheſiū ſummitas ma
li. in qua corde concurrunt. Vnde lucanus. Atq̨ u
ter ſummi curuet carcheſia mali.

Cardomomū. mi. herba quedā eſt ḡnum quod
dam ſpēs aromatis. Et prod̄ mo. ſicut amomū ci
namomū

Cardia. die. quidam morbus ſcilicȝ
cordis pulſus. Et dicitur a cardian quod eſt cor.

Cardiacus. ca. cū. paſſ' cor. i. cordis pulſum paci
ens. q̄ꝛ cor ardens habēs ꝓpter ſitim. et dr̄ ab ar
deo et cor p componē. uel dr̄ a greco cardian qḋ
eſt cor. Vnde iuuenalis. Cardiaco ciatū nūq̄ miſ
ſurus amico. uł ſit compoſitū a cor et hyo. q̄ꝛ cor
hians ꝓpter ſitim. et tūc dicet̄ cordiacus non car
diacus

Cardian grece latine dicitur cor. et ac
centuatur in fine.

Cardinalis. a cardine dr̄ hic et hec cardinalis et hoc
le. et cardinarius. ria. riū. in eodem ſenſu. ſcilꝫ qḋ
ad cardinē ptinet et hic cardinalis. lis. ablc̄o a car
dinali. quia p eos mūdus debet regi. et gubernari
et moueri ſicut hoſtiū p cardinē. Quedā eciā ūtu
tes dicūtur cardinales ad ſimilitudinē cardinis ī
quo motus hoſtij firmat̄ quas nimiꝝ ūtutes ut
dicit ḡg̈ in ij omel' ezechiel'. tūc ueraciter accipi
mus cū eaꝝ ordinē cuſtodimus. Prima quidē pru
dencia. ſecūda fortitudo. Tercia iuſticia. Quarta tem
pancia eſt. Quid enī ꝓdeſt prudencia ſi fortitudo
deſit. Scire enī cuiq̄ quod non poteſt facere pena
magis q̄ ūtus eſt. Sꝫ qui prudenter intelligit qḋ
agit et fortiter agit quod intellexerit iam procul
dubio iuſtus eſt. Sed iuſticiā tempancia ſeq̄ debꝫ
ꝙ pleꝛq̨ iuſticia ſi modū non habet in crudelita
tem cadit. Ipſa ergo iuſticia uere iuſticia ē que ſe
tempancie freno moderatur. ut in zelo quo q̄ſq̨
feruet ſit ēē tempans. ne ſi plus ferueat pdat iuſ
ticiā. cuius ſeruare moderamina ignorat. Et ut di
cit aug̈ in xiiij lib̄ de trini. Iuſticia eſt in ſubueni
endo miſeris. prudencia in p̄cauendo inſidijs. forti
tudo in pferendis moleſtijs. tempancia in coercē
dis delc̄cionibus p̄uis. De hijs dr̄ in lib̄ ſap. So
brietatē et prudenciā docet iuſticiā et ūtutē. Sob̄
etatē uocat tempanciam. et ūtutem uocat fortitu
dinem. uide eciam in dos dotis et in uirtus.

Cardo. dinis. incerti generis dr̄ a carpo. is. quia
ūtendo carpat̄. uł dr̄ a cardian. et ē cardo vna ps
hoſtij ſcilꝫ cuneus qui in foramine ūtitur. vn̄ et
cardo dr̄ ipm̄ foramen aliqn̄. et dr̄ cardo a cardiā
quod eſt cor. ꝙ ſicut cor hominē regit et mouet
Cardo eciam dr̄ extremitas rei. Vnde et cardines
celi dicūtur extreme ptes axis. ſic dicti. quia per
eos ūtitur celum. Cardo eciam ponit̄ ꝓ oportuni
tate uł articulo. Vnde ꝓūbialit̄ ſolet dici. res eſt
in cardine. i. in articulo uł oportunitate. qui enī

in cardine eſt leuiter poteſt intrare uł exire. Vn̄
ūgilius. Aut tanto ceſſabit cardine rerum.

Carduelis. lis. fe. ge. quedā auis. dcā a carduis
quia carduis et ſpinis paſcatur.

Carduus. dui. dr̄ a carpo. pis. q̄ꝛ carpus. Regū
lib̄ iiij. caplo xiiij. Carduus libani miſit ad cedꝛ
et eſt carduus genus herbe ſpinoſe. cuius natura
mordax et auſtera eſt. Et ideo ſuccus eius allo
picias. i. capillorum fluxus curat.

Carectū. ti. locus ubi creſcit carex uł reponitur
et deriuat̄ a carex. Virgil' in buc̄. Titire coge peco
ra poſt carecta latebas. Job viij. Aut pt creſcere
carectū ſine aqua

Careo. res. ꝑentiū habet et
ſupplecōnem ꝑeriti. et duo ſupina ſcilꝫ cariū cari
tus uł caſſus. caritum. tu. quod probat cariturus
et caſſum caſſu quod ꝓbat caſſus ſcḋ ſum carens
caritus uł caſſus cariturus uł caſſurus. quod pro
bat caſſus. et ē idem carere qḋ non habere. et eſt
neutꝛ cū omnibus ſuis compoſitis. ſi aliq̄ ab eo
ūba compoſita inueniant̄. ſcḋ hug̈. et cor̄ ca. Ouid̄
epr. Quod caret alterna requie durabile non ē ſi
caris. ra. rū. prod̄ ca. Xp̄. Semp amore care ne te
careas michi care. Pap dicit. Careo. res. rui caſſus
q̄uis cariturus. ra. rum. faciat pticipium. et ſcḋ hoc
cariturus irregulariter formatur.

Carex. ricis. fe. ge. quedā herba. et ut dicit̄ can
na paluſtris. et dr̄ a careo. res. ꝙ robore careat. ſcḋ
hug̈. Pap uero ſic dicit. Carex herba acuta uulgo
liſta. et cor̄ ri

Caria. rie. i. caries. uide in caries
Cariathbarbe que et hebron dr̄. interpretatur ciui
tas q̄tuor. ibe enī q̄tuor. chariath ciuitas. ꝙ ibi ſe
pultus eſt adā maximus. abraaꝫ yſaac et iacob cū
uxoribus ſuis

Cariatſepher interpretatur uilla
pulchritudinis. uel ciuitas literarum.

Caribdis. a carina dr̄ hec caribdis quoddā piculū
marinū. ſic dictū. quia carinas abdat. i. abſorbeat.
aquas enim accipit ut uomat. uomit ut accipiat
Vnde ouid̄. euomit et potat dira caribdis aquas
Vel caribdis fuit quedā uetula uoraciſſima. q̄ ꝙ
boues hercolis furata eſt a ioue fulminata eſt et
in mare p̄cipitata antiquas ſibi exercet rapinas.
Vnde ille locus dicitur caribdis et eſt. b. eiuſdem
ſille cū. d. uł caribdis ut dicit pap mare ē uertigi
noſum in ſicilia. dcā grece ꝙ iurgitibus acutis na
ues abſorbeat. ter in die ſtringit fluctus et ter uo
mit. et dr̄ caribdis q̄ꝛ carias abdens. ꝙ eas ī mari
ſubmgit. uide in ſtilla. et deſinit accuſatiuus in im
et ablt̄iis in. J. ut caribdi.

Carica. a copia dr̄ hec carica. ce. i. fructus palme.
et ficus ſicce. uł pocius maſſa illarū. vnde a copi
oſitate ſunt nominate. ꝙ multe ſunt in vna maſ
ſa. uł dr̄ a caris quod eſt gracia. ꝙ tales fructus
gracioſi ſunt. Et cor̄ penultimam. Ouidius. Quid
uult palma ſibi uulgoſā carica dixi.

Caricia. cie. in caritas eſt.

Carientiſmos uide in iiij pte in c de tropis.

Caries. a careo. es. dr̄ hec caries cariei. i. putredo.
ꝙ careat ſoliditate. Sed caries eſt ꝓpe lignorum
putredo uero aliaꝝ rerū. et dicit̄ ſic quia eueniat
lignis ſoliditate et ūtute carentibus. et hec caria rie
eodem ſenſu

Carina. a cario caris hec carina
carine. media ps nauis. quia currens diuidat cur
rentis aquas. uł pocius dicitur a curro. ris. carina
q̄ꝛ currina. et ē carina ꝓpe media ps nauis. ſcilicꝫ
uenter. hec ponit̄ quādoq̨ ꝓ ipſa naui. ꝙ autē dr̄
carina q̄ꝛ carens rima ethymologia ē nō compō

nis oſtenſio. Et prod̄ pnl̄. Vnde quidaȝ. Dic larg
eſſe ratem ventrem dic eſſe carinam.

Carinator. toris. i. cōuiciator et maledicus. Et

Carino. as. ūbum neutꝝ. i. ac ¶ dr̄ a carino. nas
guere. ul̄ cōuiciari ul̄ illudere. et dr̄ a careo cares

Carinus. ni. quidā uir in terencio inductus. q̄ſi
carens nop. i. mente et ſenſu. a careo et nop. Vel
ſit hec ethymologia. Et deriuetur a careo es.

Cario. rias. i. putreſcere. et ē lignoꝝ. et deriuat̄

Cario. ris. i. diuidere ūbum actiuū ¶ a caria. ne

Carioſus. a caria ul̄ caries dr̄ carioſus. ſa. ſum.
. i. uetuſtus. putridus. Et comparatur.

Caris grecū. et interpretatur gracia. Et accentu
atur in fine. et poteſt ſcribi per. K.

Cariſia. ſie. i. lena uetus et litigioſa. Et dicitur a
careo. res. Vnde et fallaces ancille cariſie dicūtur

Cariſma. atis. ge. neu. i. gra ¶ que ueritate carent
cia ul̄ donū gracie. et dr̄ a caris quod ē gracia. et
cor̄ pnl̄ genitiui. Vnde quidā. Vult crux lucia ci
nis et cariſmata dia. q᷑ der uota pia quāta ſeq̄ns

Cariſteum. ſtei. ge. neu. genus marmoris ¶ feria
viridis. a caris quod eſt gracia ſic dcm̄. q꜡ ſit grātū
ſculptoribꝫ. eius enim uiriditas reficit oculos.

Cariſtia. tie. in caritas uide

Cariſto. a cariſteū dr̄ cariſto. as. i. fulgere. uel ca
riſtare. i. grās referre. ul̄ letari. et ſm̄ ħ dr̄ a caria

Caritas. a caris quod ē gracia dr̄ ħ caritas id ē
dilcō. ul̄ reꝝ empcō difficilis quod magis ꝓpe dr̄
ħ caritudo. dinis. et ħ cariſtia quod eciā dr̄ feſtus
gracioſus dies. et eciā ſuauitas et dulcedo et ḡcia
et ħ caricia in eodem ſenſu. Pap eciā dicit. Cariſti
a dies feſtus inter cognatos. Dicitur autē caritas
q̄ſi cara vnitas. q꜡ nos vnit caro. Vnde dic̄ apl̄us
q᷑ caritas eſt vinculū pfeccōnis. i. pfecte vnionis
Signū aūt caritatis. ē gaudere cū gaudentibꝫ. et fle
re cū flentibus. Item excuſacō et opimentū delicti
ꝓxi q꜡ ut dic̄ petrus. caritas opit mltitudinē pec
catoꝝ. vñ qui frater diuulgat delcm̄ ꝓximi maxi
me ubi non poteſt eſſe correccō ſignū ē nulli9 ul̄
pue caritatis. qui autē libenter opit et excuſat ſe
cūdū deū ſignū eſt caritatis. ¶ Sed poteſt q̄ri. An
mali ſiue peccatores ſint diligendi ex caritate. Di
co q᷑ in malis eſt duo conſiderare. ſcilꝫ naturā q̄
homines ſunt. et maliciā qua mali ſunt. Quia er
go ſunt ad ymaginem dei creati et uite dīne ſunt
capaces. Ideo ſm̄ naturam ſuam ſunt ex caritate
diligendi. Malicia autē ipſorū eſt contrria diuine
uite. et ideo ipſa in eis odienda eſt. Vnde aug̃ di
cit. Sic diligendi ſunt homines ut eoꝝ nō diligā
tur errores. ¶ Sciendū autē q᷑ in peccatoribus q̄
diu ſunt in hac uita adhuc racōne nature manet
poſſibilitas ad graciā Non autē in dampnatis et
demonibus. et ideo non ē ſimil̄ racio de peccatori
bus et dampnatis. Vnde patet q᷑ dampnati non
ſunt diligendi ex caritate. licet peccatores in hac
uita ex caritate diligi debeant. nec eciā pro dāpna
tis eſt orandū. Et q᷑ dicit̄ diligite inimicos urōs
bñfacite hijs qui oderunt uos. et orate pro perſe
quentibus et calūpniantibus uos intelligit̄ donec
ſunt in uita iſta. in qua orōnes noſtre eis ꝓdeſſe
pñt. Vnde dicit ḡg̃ moral̄ xxxiiij. Orant ſancti
ꝓ inimicis ſuis eo tempe quo pñt ad fructuoſā
penitenciā eoꝝ corda conuertere. atq ipſa conuſio
ne ſaluare. uide in dilcō et in zelus et in ſcandalū
et in pfeccō et in inimicus. ¶ Item ad quid uale
ant opa extra caritatē facta habes in opus. uide
eciā in p̄ceptum. ¶ Item q᷑ caritas eſt porta para
diſi habes in romphea. Item uide in uita. ¶ Nota
hic q᷑ opa in caritate facta et ſi tranſeant actu ma
nent tamen q̄tum ad meritum in dei accepcōne
et ſm ħ q᷑ ſic manent hñt efficaciā q̄tum in ipſis
eſt inducendi facientē ad uitā eternā. et ſic dicunt̄
viua remanere. Sed q᷑ hūc effcm̄ in peccatore nō
hñt eſt ꝑ accidens ꝓpter peccatū. quod facit pecca
torem indiſpoſitū ad ꝑcipiendū effectū p̄cedenci
um meritoꝝ. Non autē q᷑ ab ipſis opibꝫ aliquid
deuiat̄ cū in ſuo fieri efficaciā p̄dcām obtinuerit
hocipſo q᷑ ex caritate ſunt elicita. q᷑ eis ſequens
peccatū auferre non poteſt. Et ideo remota indiſ
pōne a peccatore ꝑ penitenciā opa illa p̄cedencia
effectū ſuū in ipſo iterꝝ habere incipiūt. et ſm̄ ħ
viuificari dicūt. non ergo opa prius viua moriūtur
in ſe. ſi moriūtur ꝑ accñs quo ad iſtū et ideo rēo
to illo accidente. viuificari dicunt̄ Si autē p̄dcūs
peccator moriat̄ in pccō mortali tūc bona p̄cedē
cia non ꝓſunt ſibi ad meritū uite eterne. proſunt
tamen iuſtis pſeuerantibus in penitencia et eciā
bonis. Vnde in apoc̄ c iij. Tene quod hēs ut nemo
accipiat coronā tuā Quod duobus modis poteſt
intelligi. Si autē intelligat̄ de corona pñtis iuſtici
e dr̄ coronā eius alius accipe. dū opa ipſius ī ca
ritate facta que ſibi et alijs ꝓderant ſm q᷑ ſpūs ca
ritatis facit cōmunia merita ſanctoꝝ ipſo peccan
te ſibi ꝓdeſſe deſinūt ad meritū uite eterne. eorū
tamen fructus in illis manet qui in gracia pſeue
rant. non autem ita que eadem nūo gracia que ē
in vno ipſo peccante in altero fiat. Similiter eciā
exponit̄ ſi intelligat̄ de corona future gl'e. q꜡ ſci
in patria exñtes gaudent de omnibꝫ meritis ſanc
toꝝ qui in mūdo ſunt. Vñ aliquo peccante cuius
nulla merita p̄ceſſerunt gaudiū illoꝝ meritoꝝ in
eternū manebit in beatis. quod ipſe peccando ami
ſit. et non ita q᷑ gloria p̄deſtinata vni alteri detur
Opa autem que fiunt in mortali mortua ſunt. et
idō adueniente penitencia illa bōa nō reuiuiſcūt. Xꝯ
Illa reuiuiſcunt que mortificata fuerunt. viuē nō
pñt que mortua nata fuerūt. An penitencia poſ
ſit iterari habes in penitencia. Vtꝝ inuidens frat̄
et iñ dolens poſſit eſſe in caritate uide in inuideo

Caritudo. dinis. in caritas exponitur.

Carmelus. qui hebrice chermel dr̄. mons ē in cō
finio paleſtine atq fenicis ſi nō ille de quo nabal
carmelus. Ille enī mōs ē galilee in t̄ra ꝓmiſſiōis

Carmen. minis. dr̄ a carmentis dea carminū. ul̄
dr̄ carmen q̄ſi carens mente. q꜡ illi qui illud cane
bant mente carere credebant̄ Vel dr̄ a carpo pis
q꜡ carptim ꝓnūciet̄. et dr̄ carmen quidq̄d pedibꝫ
contineť. Carmen eciā dr̄ ſcriptuꝫ de aliquo delcā
bili cū metro. ut in boecio. Carmina qui quondā
ſtudio florente pegi. Carmen eciā dr̄ quilibet can
tus cū metro. Vnde liber odaꝝ intitulat̄ liber car
minū. i. cantuū. quia quelibet eius diſtinccō cāta
bilis eſt. Vnde carmineus. nea. neum.

Carmentis. tis. fe. ge. dea carminū. fuit enī ma
ter euandri. et dicitur a carpo.

Carmino. nas. ul̄ carminor. aris. i. carmīa facē
et dr̄ a carmē minis. et eciā ad lanā ptinet. ut car
minare lanam quaſi carpere ul̄ purgare.

Carnalis. in caro eſt..

Carnariū. rij. locus ubi carnes reponūtur. et dr̄

Carneus. nea. neum. in caro uide. ¶ a carne

Carnicula. le. diminitiuum parua caro.

Carnifex. ficis. cõmunis generis. i. homicida. uł
macellator. et dr a carnifico. cas. Et ſi cor ſm hu
guc. Pap ũo dicit. Carnifex dr q carnem faciat
Carnificina. ne. prod pnl. fe. ge. i. macellũ. et dr
a carnifex. Vnde aug in quodã ſermone ſtephãi
Carnificinã itaq ſui furoris uidens exercuit. Sed
quem ſuũ dauid noſter de ore frementis excuſſit
Carnificiũ cij officiũ uł actus carnificis. et dr a
Carnifico. as. pnl cor. i. facere carnes ¶ carnifex
uł interficere uel lacerare. Et componit a caro et
facio. Et componit carnifico cũ ex et dr excarnifi
co cas. i. dilatare uł cruciare.
Carnulentus. ta. tũ. componit a caro et lentos
quod ẽ pleniũ. et ẽ carnulentus plenus carnibꝫ ſcꝫ
pinguis. craſſus. Et compatur. vñ hec carnulencia.
Caro carnis. fe. ge. dr a creos ¶ cie. i. craſſitudo
uł creo. as. Vel dr caro q cara eſt. Et ẽ caro ex q
tuor elementis compoſita et compacta. Nã terra
in carne ẽ. aer in alitu. humor in ſanguine. ignis
in calore uitali. Et dr ꝓpe caro que viuit. Ide et
corpus. Corpus quod nõ viuit. Idem nõ caro. Sꝫ
iam laxius utimur iſto uocabulo caro. Item ꝓpe
caro in ſingulari humana. Carnes in pli qlibet alie
ſcꝫ pecorine uł alie. Vnde carneus. nea neũ. quod
ẽ ex carne uł pinguis. et carnoſus. ſa. ſum. i. ẽſſus
et compatur. vnde hec carnoſitas. tatis. i. craſſitudo
Item a caro hic et hec carnal et hoc le. i. carneũ. uł qui
ſequit fragilitatem carnis. qi fragile. uł quod pti
net ad carnẽ. vñ carnaliter aduerbium. Et hec carna
litas. Et habet pmam bruem caro. ſ carnis. ra. rꝫ
pmam prod. Vnde quidam. Vilis ſepe caro mea
fit ꝑ munẽ caro ¶ Et ſcias q aplus cũ dic. Caro
et ſanguis regnum dei non poſſidebunt. carnis et
ſanguinis nomine non ſubam ueri corporis ſed cor
rupcõnem mortalitatis ſignat. ſicut ipſe conſequẽ
ter expoſuit dicens. Nec corrupcio incorrupcelam
poſſidebit. Quod enim dixerat caro et ſanguis di
cit corrupcõ. Quod dixit regnum dei nũc dicit in
corrupcelã. Aliter namq ſm gg caro in ſcriptura
ſacra iuxta naturam. aliter iuxta culpam. Aliter
iuxta corrupcõnem mortalitatis que ex culpa cõ
tingit appellat. Iuxta naturã quidẽ cũ dicit in ge
neſi. Hoc nunc os ex oſſibus meis et caro de car
ne mea. Et ũbum caro factũ eſt et habitabit ĩ no
bis. Iuxta uero culpã dicit. Caro concupiſcit adũ
ſus ſpm et ſpũs aduſus carnem. Iuxta corruptibili
tatem autem cũ dr p ꝓphetã. et memoratus ẽ q
caro ſunt. i. fragiles et moribundi. Vnde et recte
ſubdit et ſpũs uadens et non rediens. Regnũ ita
q dei caro non poſſidebit. i. caro iuxta culpã uel
mortalitatẽ. et tamen caro iuxta naturã regnum
dei poſſidebit. uide in homo.
Carolus. li. penultima correpta rex francie fuit
Carpentarius. rij. qui facit uł qui ducit carpẽtũ
Dicit tamen gnãliter omnis artifex lignarius car
pentarius. et dicit a carpentũ. ti. et a carpentariꝰ
hic carpentariolus diminitiuum.
Carpentũ. ti a carpio. is. hoc carpentũ. ti. quoddã
genus currũ. q autẽ dr carpentũ qi carrus pom
paticus q in põpis ſolet haberi pocius uidet ethi
mologia qꝫ compoſicionis oſtenſio.
Carpo. pis. carpſi carptũ ũbum actĩ. i. capere
uł rephendẽ. diminuẽ. ſcindere. diſſipare. ꝑparare.
purgare. auferre. Vnde quidã. Carpit diminuit ca
pit aufert et rephendit. ¶ Carpo componitur diſ
cerpo. pis. decerpo. pis. excerpo. pis. et ab iſtis di
bus ũbalia. Et ſunt actiua ſicut et pmitiuum
Carpobalſamũ. Balſamũ componit cũ carpos
uł xiros. quorꝫ utrumq interpretat fructus et dr hoc
carpobalſamũ uł hoc xirobalſamũ. mi. i. fructus ſi
ue ſemen balſami. uł liquor qui fit ex eius fruc
Carpoforus. a carpos quod ẽ ¶ tu ſiue ſemine
fructus uł ſemen et foros quod eſt ferre. hic carpo
forus fori. quidã deus paganorꝫ. qui latine inter
pretatur fructifer uel uberrimus.
Carporo. ras. i. ſauciare. ferire. et dicit a carpos
quod magis uidetur deriuari a carpo. pis.
Carpos grece latine fructus uel ſemen.
Carptim aduerbium. i. ſparſim. diſtinctim. diuiſim.
a carpendo elingenter. et dicitur a carpo. pis.
Carruca. a carrio. ris. quod ẽ diuido dr hec carru
ca. ce. q currendo diuidat terram. Iſa. lxvj. Et ad
ducent omnes fratres uros et c. et in lecticis. et in
mulis et in carrucis. Item a carrio carris hic carrꝰ
eadem racõne. Quidam tamẽ dicũt q carrus dici
tur a cardine rotarꝫ ſm hug. Pap uero dicit. car
rum. ri. a cardine rotarꝫ quatuor. uł q currendo
Carrus ſ hug mas. gen. ſ ¶ ſonet. uł qi currus
pap hoc carrꝫ. ri. uide in carruca genus eſt uehiculi
Carta. te. dr a careo. res. q careat pilis et carni
bus. Vnde hec cartula penl cor. et hic cartularius q
cartas facit et preparat.
Cartago. inis. a carta et ago agis dr hec carta
go. ginis. quedã ciuitas q fuit circũdata corio bo
uis. vnde hic et hec cartaginenſis et adiectiue declina
tur hic et hec cartaginenſis et hoc ſe. et prod ta. et pt
ſcribi p. h. ¶ Et ſcias q cartaginienſis formatur
a genitõ cartaginis remota. s. et addita enſis. vñ
patet q habet i in anpnl. ſilla. ut piſtor piſtoris
piſtorienſis. ſicut oñdi in tcia pte ubi egi de deno
minatĩs deſinentibus in enſis. Multi tamen ſubt
hunt i. in ꝓnũciacõne cauſa euphonie. et dicunt
cartaginenſis. uide in fenicon.
Cartallũ. li. caniſtrꝫ cophinus. uł uas q mortui
efferunt. Iere. vj. Conũte manũ tuã qi vindemi
ator ad cartallũ. ſ hoc melius ſcribit p. Q. ſicut
in ſuo loco dicet. ſm hug. Secundũ pap dicit hic
cartallus. mas. ge. Vñ ſic dicit. Cartallus. i. cophi
nus uł caniſter. cartallus grece fiſcella latine.
Cartilago. a careo. es. dr hec cartilago. ginis id ẽ
naris uł auris uel alterius rei oſſea teneritudo. et
ſine medulla. Quod genꝰ auricule et nariũ diſcri
men et coſtarꝫ extremitates hñt. Et dr ſic. q leui
attritu caret dolore dũ plectit. Et ut dicit pap car
tilago oſſis ſpẽm habet fortitudinem nõ habꝫ ſi
cut diſcrimen nariũ et auricule. Iob xl. Cartilago
illius. Et producit penultimã. Vñ allexand. Carti
lago riget eadem mage carne rigeſcit.
Caruncula. le. dimi. pua caro. ſm hug et papiã
Carus. a caris quod ẽ gracia dr carus. ra. rũ. in
duabus ſignificacõnibus. carꝫ dilectũ. Carum cuiꝰ
empcio eſt difficilis. Et compatur carior iſſimus
Vnde care. rius. me. aduerbium. et prod ca. ſ caro
Caſa. ſe. fe. ge. pua domus. ¶ carnis pmam cor
et dr a cadus. di. ſm hug. ſap. xj. Et in locis deſ
tis fixerunt caſas. Vel ſm pap caſa ẽ agreſte ha
bitaculũ palis ũgultis arundinibus q contextum
quibus poſſunt tueri a ui frigoris uł caloris
Caſdei in caldei uide.
Caſeolus. li. diminitiuum paruus caſeus.
Caſeus. ſei dr a cado. is. q facile cadit. et cedat
uł dr a careo. q ſepe caret. quaſi careus. et pd ca

Vñ qđā. Caſeus āguilla mortis cibus ille uel illa.
Caſia. a cado. is. qđ hba cuiꝰ flos cito cadit. vñ
caſia flos illius ul' liquor iñ fcūs. et ſcribi debꝫ ꝑ
vnū. ſ. ut in ps. Mirra gutta et caſia. et in iob ul
timo ꝓ eius ſecūda filia. corr̄ enī ca. Vnde pſius
in ultima ſatira. Hic ſibi corrupto caſiā diſſoluit
oliuo. Vñ ouid xv metamō. Qui ſimilas caſias et
nardi leuis ariſtas. Item in aurora de ſecūda filia
iob dr̄ Que redolet caſia ꝗmana ſecunda uocatur
et ponitur inter ſpecies aromaticas ab yſidoro.
Caſleu nouembꝫ menſ q̄ eſt nouꝰ. et accentuat̄
Caſma. atis. ge. neu. i. porticus aeris. ❡ in fine
volgere eſt et ē grecū. latine dr̄ fulgetra. Vñ caſ
matiſſo ſis caſmatiſſere. ūbuꝫ excepto actōnis ſoli
deo conueniens. ſ̄ hug. Pap uero dicit. Caſma hy
atus terre dum rumpitur terra.
Caſmatiſſo. ſis. in caſma eſt.
Caſoma. ſome. acus mulieris. qua mulier caput
ſcalpit. a cado. is. dcā eo q̄ cadē faciat immunda
Caſſabūdus. da. dū. i. caſſus. fruſtratus. et dr̄ a
Caſſianus. nj. i. retiarius. qui caſſes. i. uanus
retia facit. a caſſis dicitur.
Caſſicula. le. a caſſis. ſis. dr̄ h̄ caſſicula. le. puuꝫ
rethe. qđ et caſſilis dr̄. Vel dicitur caſſilis a careo
quia careat ſoliditate in foraminibus.
Caſſida in caſſis uide.
Caſſidilis. lis. fe. ge. et h̄ caſſidile. dilis. neu. ge.
dr̄ ſaculus pera ſarcipium ſitacius marſupiū mo
culus loculus erumena. ſ̄ hug. Pap ecīā dic caſſi
dilis pera paſtoralis. et prod pnl'. Thob. Caſſidili
ꝓfert auxiliare iecur. Et corr̄ penl' hic. ſ̄ hoc acci
dit cauſa metri. Quidam tamen legūt ibi ꝑ. u. In
tob viij dr̄. protulit de caſſiduli ſuo ꝑtem iecoris
Et ita inuenit̄ in antiquis biblijs. et h̄ volt hug
et pap. Quedā biblie noue hn̄t de caſſidile ſuo. et
corr̄ penl'. Et declinat̄. caſſidilis. Quidam legūt ibi
caſſilidi ſuo declinantes caſſile caſſilidis. et corrip
pnl' ſiue li. Quidā ecīā dn̄t q̄ caſſilide dr̄ pera au
cupis in modū reticuli fcā in qua ponit aues q̄s
in caſſe. i. in rethe capit. et dr̄ caſſidile. q̄ quicq̄d
capit̄ in caſſe ſedet incluſum in caſſidilibus. ul' dr̄
q̄ſi caſſis ſedile. quia breue eſt ut ſedile id eſt ſim
plus caſſis. et ſimili modo reticulatum.
Caſſilis. lis. in caſſicula uide.
Caſſis. a caput dr̄ h̄ caſſis idis. i. galea quia ca
put tegat. Et eſt de ferro. et eſt ꝓpe militū. galea
de corio. a galeon qđ eſt coriū. et eſt pedituū. et fa
cit caſſis accūſ caſſidem ul' caſſida. vnde et ſumit̄
caſſida. de. idem quod caſſis. uel dr̄ caſſis a careo
q̄ intus ſit manis et caſſa. Regū pmo lib capitu
lo vij. Caſſis erea ſuper caput eius.
Caſſis. ſis. mas. ge. i. rethe. et ut dicit yſid ꝓprie
eſt genus uenatorie rethis. Et dr̄ a capio. q̄ capi
at. ul' dr̄ a careo. q̄ careat ſoliditate in foramini
bus. Dicit̄ ecīā h̄ caſſis. idis pro helmo. Vñ uſus
fallit aues caſſis munit caput erea caſſis. Si caſ
ſis caſſis dicas ſignat tibi rethe. Sed galeā ſigno
cum caſſis caſſidis aio
Caſſo. as. aui. are. i. frangere. deſtruē. adnichilare
uanū facere. et ē actiū. et deriuat̄ a caſſus nomie
Caſſus. ſa. ſum. dr̄ a careo. res. q̄ habet ꝑteritū
caſui. et ꝑ ſupplecōnem caſſus ſum. ❡ Et nota q̄
caſſus. i. ꝓuatus ꝑticipium eſt. Caſſus uo. i. uanꝰ
nomen eſt. et inde caſſabundus.
Caſtanea. nee. fe. ge. tam ꝓ arbore q̄ ꝓ fructu
et dr̄ a caſtro. as. q̄ dū fructus in modū teſticulo
rum ꝗminans intra folliculū reconditus reijcitur
Caſtellanus. a caſtꝫ dr̄ caſtellanꝰ ❡ q̄i caſtratus
na. nū. qui inhabitat caſtꝫ. et h̄ caſtellanus. larij
dominus caſtri. ul' qui preeſt caſtris.
Caſtellū. a caſtꝫ dr̄ h̄ caſtellū. li. et h̄ caſtellulū.
li. ambo diminitiua. Caſtellū ecīā dr̄ conductꝰ. ul'
receptaculū aque. ul' uas ad aquā recipiendā. Et
uidet̄ ſic dici q̄ ad modū caſtri ſit diſpoſitū.
Caſteriū. rij. locus ubi remi collocant̄. Et dicit̄
Caſtifer. ra. rū. penl' corr̄ q̄ ❡ a caſtro ul' caſtris
flagella ꝑtat ut caſtiget. a caſtus et fero fers.
Caſtigo. gas. dr̄ a caſtus. et eſt ūbum actiū. et ē
caſtigare caſtū facere. ul' corrigere ul' cōmonē. vñ
in ps. Caſtigans caſtigauit me dn̄s. q̄ autē dicit̄
caſtigare. q̄i caſtum agere. pocius uidet̄ ethymol
q̄ compoſitio. Et producit ſti.
Caſtimonia. a caſtus dr̄ h̄ caſtimonia. nie. i. caſ
Caſtor. oris. mas. ge. quoddā al' dictum ❡ titas
a caſtro. as. q̄ dum ſentit uenatores ſeq̄ntes ſeip
ſum caſtrat ut euadere poſſit. ſciens ſe fugari ꝓp
ter teſticulos. teſticuli eniꝫ eius apti ſunt medica
minibus. Idem et fiber fibri et beuer et canis pō
ticus dr̄ ſm hug. yſid ecīā in xij lib ethy. in capi
tulo. Beſtijs. dicit. q̄ cū ꝑſenſerit uenatorē ſe caſ
trat. et morſibus uirilia ſua amputat. et phiſiolo
logus h̄ etiam dicit. Quidam tamē opinant̄ hoc
falſum eſſe. dn̄tes q̄ caſtor nō eſt tante diſcrecio
nis. q̄ ſciret ſe liberari taliter. Et h̄ cottidie patet
in caſtoribꝫ qui in diuſis locis inueniunt̄. vñ qđ
dictū eſt de caſtracōne caſtoris non de caſtoribus
qui fibri dn̄r ſ̄ de quibuſdā alijs animalibꝰ caſ
toribꝫ aſſimilantibꝰ in teſticulis ē forſitan intelli
gendū. Eſt autem caſtor al' mirabile et monſtru
oſum. viuit in terra et in aqua. ſtatat in aqua ut
piſcis. In terra ābulat ſicut alia animalia. Cauda
eius in omnibꝫ naturam piſcis habet. et ſapit. ha
bet enī ſquamas et ſpinas quēadmodū piſcis. re
liquū corpus carneū eſt. naturam hn̄s quadrupe
dis animal' et non comedit̄ in ieiunijs. Cauda uo
eius comedit̄ in ieiunijs. Eſt autē caſtor in mag
tudine ad modū ꝑui canis. habens pedes q̄i cani
nos a ꝑte poſteriori. cū q̄bus principaliter ābulat
a ꝑte uero anteriori habet pedes q̄i anſerinos. cū
quibus p̄ncipaliter natat in aquis. dentes habꝫ a
cutiſſimos. pellem ꝑcioſam. Item inuenit̄ caſtor.
toris ꝓ quodā ſigno celi. Vnde dicit pap. Caſtor
et pollux apud paganos dij ſunt habiti q̄s eciaꝫ
inter ſidera fixerunt quod ſignū dicit̄ gemi. Item
yſid in tercō li ethy. ubi agit̄ de nominibꝰ ſtella
rum. ſic ait. Caſtorem et pollucē poſt mortem in
ter ſidera notiſſima conſtituerunt. quod ſignū ge
mini dicūt. et corr̄ pnl' geniū caſtor oris in utraq̄
Caſtoreū. a caſtor dr̄ h̄ caſtoreū ſignificacōne
rei. i. medicamentū quod fit de teſticulis caſtoris
et adiectiue declinat̄ caſtoreus. rea. reum. ut caſto
rea caro id eſt caro caſtoris.
Caſtra ſunt ubi milites ſteterunt. dcā q̄ſi caſta.
ul' q̄ ibi caſtret̄ libido. Caſtꝫ uo ſingulariter opi
dū ſm pap. Hug uero dicit caſtꝫ. ſtri. et dr̄ a caſ
tro. as. q̄ caſtret̄ licencia ibi habitanciū ne paſſꝫ
ibi uagari liceat et pateant hoſtibus. Eadem racō
ne dn̄r et caſtra in expedicōne tantū in plī nūo
ul' q̄ ibi tamē caſti debent eſſe. Luxuria enim ui
res eneruat. ul' dr̄ caſtꝫ q̄ in alto loco eſt ſitū. q̄i
Caſtrametor. aris. i. didere ul' ponē. ❡ caſa alta
ul' mutare caſtra. ut caſtrametati ſunt filij iſrahel

id eſt poſuerunt caſtra uł mutauerunt.et eſt com
poſitū a caſtra et metor.aris.qđ đr a metior uel
muto.tas.ſm hug.Quoqȝ autē inueniť caſtra ſiť
metati.ita φ ſunt due dcōnes.Deuť j.Metabūť
autē filij iſrael.et prođ me.caſtrametor.aris.vñ
Luč in j.Audax heſpereos ueniā metaŕ in agros
Caſtrenſis.a caſtros uł caſtris đr h et h caſtren
ſis et h caſtrenſe.Et ſm pap.caſtrenſis dignitas
Caſtrimargia.gie.i.concupiſ ¶ honor caſtroꝝ
cencia gule.uentris ingluuies.a caſtus ꝑ contrari
um.quia non facit caſtos.
Caſtro.tras.traui.uibum actiū.đr gallus caſtra
tus qñ ei amputati ſunt teſticuli.et inde ubalia.
Caſtrum caſtri in caſtra exponitur.
Caſtus.ta.tū.đr a caſtro.as.Vnde dicit pap et
hug.Caſtus olim ꝑmo a caſtracōne dcūs.Poſtea
placuit ueteribus eciam eos ſic nominari qui ꝑpe
tuam libidinis abſentiā pollicenť.Et compaŕ caſ
tior iſſimus.vñ caſte.tius.me.aduibium.et h caſ
titas.tatis.et ē caſtitas ꝑpe corpis incorrupcō.Sȝ
continentia ē poſt corrupcōnem ſexui abrenūciatio
Dicť tamen continens non ſolū in caſtitate ſȝ eč
in cibo et potu et ira et coitu et in alijs.Quidaȝ
caſtitatē in coniugijs ſpūalibus.continentiā in ūgi
nibȝ intelligunt.Illa autē ē uera caſtitas que nec
mente polluiť.Conſueuit eciā a quibuſdā diſtig
ui triplex caſtitas.Eſt namqȝ caſtitas ūginał ma
trimonialis.uidualis.et in qlibȝ illaꝝ homo fidelis
Caſula.le.dimi.pua caſa.Caſula ¶ ſaluari poteſt
eciam dicť wlgo planeta pſbiteri.quia inſtar ꝑ
ue caſe totum hominem tegit.
Caſus.ſus.ſui.đr a cado.dis.Et a caſus h et h
caſualis et h le.et inde caſualiter aduibiū ſm hug
Pap ſic dicit.Caſus a cadendo dcūs.ꝑ eos eniȝ in
flexa nomina uarianť et cadūt tam in ſenſu φ in
littera.¶ De caſu accidente nominis ſup̄ require
in iij pte ubi egi de caſu nominis.¶ Caſus diuſa
ſignat.Nam caſus ē lapſus.ruina.fortuna.euētus
omne piculū.Caſus autem uł fortuna eſt cū par
cidens ratus euenictū in hijs rebus que ꝑpť ali
ud aliqđ fiunt.ut q̄ cū uidendi ſtaciȝ exiuit lapiđ
ſua grauitate cadenti ē pcuſſus.vel ut dicit boetꝰ
in v de conſoł.Caſus eſt inopinatus euentus ex
confluentibus cauſis in hijs que ob aliud aliquid
geruntť.ſicut cū vnus abſcondit auꝝ.alter effodi
ens terram ob aliud ideȝ inuenit.h ergo fortuitu
crediť accidiſſe.ſȝ non de nichilo.Naȝ ꝑpas habet
cauſaſ qui poſuit ꝑus.et qui poſt effodit.Dic eñ
boeť in iiij de conſoł notabile ūbum.Quāuis cāȝ
tante diſpōnis ignores qñ bonus mūduȝ rector
tempat.recte fieri cūcta ne dubites.Nam ut đr in
iob.Nichil in terra ſine cauſa.Ariſtotił autē in ſe
cūdo phiſicoꝝ dicit.Caſus ē cauſa agens pꝑter intē
cōnem.Et ideo que caſualia ſunt ſimplr loqñdo
non ſunt intenta nec uolūtaria.Et qȝ omne pec
catū ē uoluntariū ſm aug.Conſeqñs eſt φ caſua
lia inqꝫtum huius non ſunt peccata.Contingit ta
mē id qđ non eſt actu ꝑ ſe uolitū uł intentū per
accñs fit uolitū et intentū.ſm φ cauſa paccidens
đr remouens ꝓhibens.Vnde ille qui nō remouȝ
ea ex quibus ſequiť homicidiū ſi debeat remouē
erit quodammō homicidiū uolūtariū.Hoc auteȝ
contingit duplr.Vno mō qñ dans opam rebus
illicitis quas uitare debebat homicidium incurit
Alio mō qñ non cohibet debitam ſollicitudinem
Et ideo ſm iura ſi aliquis det opā rei licite debitā
diligenciā adhibens.et ex hoc homicidiū ſequaŕ
non incurit homicidij reatū.Si uero det operaȝ
rei illicite.uł eciam dans opam rei licite.nō adhi
bens diligenciā debitā.non euadit homicidij rea
tū.ſi ex ore eius mors hominis ſequať.Vnde in
iiij c geñ.et in hiſtorijs legiť φ lamech credens
interficere beſtiā interfecit hominē ſcȝ cayn.et re
putatū ē ei ad homicidiū.qȝ uidelicet lamech nō
adhibuit ſufficientē diligentiā ad homicidiū uitā
dum.et ideo reatū homicidij non euaſit.¶ Nota
h φ ſm φ diciť in hiſtorijs.lamech ſm ioſephū
res diuinas ſciens ſapienter uidens cain commūi
pene ſubiacere.ſibi uero deberi maiorem penā.ꝑ
dixit hoc mulieribus ſuis ſic.Quī occidi uirum ī
wlnus meū et adoleſcentem in liuorem meū.ſep
tuplū dabiť ulcō de cain.de lamech uero ſeptua
geſieſſepcies.Lamech uir ſagittarius diu viuendo
caliginē oculoꝝ incurrit qui hñs adoleſcentē ducē
dū exerceret uenacōnem ꝓ delcacōne tantum et
uſu pelliū.qȝ nō erat uſus carniū añ diluuiū ca
ſu interfecit cayn.inter frutecta extimans feram.
quē qȝ ad iudicium iuuenis ductoris ſui dirigens
ſagittam interfecit.et iratus illi cū arcu uibrauit
eū uſqȝ ad mortem incluſiue occidit ergo cain in
uulnē adoleſcentem ductorem ſuū in liuore wlne
ris.uł utrūqȝ occidat in wlnus et in liuorē ſuū.i.
in dampnacōnem ſuam.Et ideo cū peccatū cain eſſȝ
punitū ſeptuplū ſuū punitū ē ſeptuageſieſſepcies
.i.lxxvij anime que egreſſe ſunt de lamech in di
luuio pierunt.uł h nūo maioritatē cantuȝ pene
notat hebꝰ ut dicat mulieres ſue male ſepe trac
tabant eum.Vnde ipe iratus dicebat eis ſe pati h
ꝓ duplici homicidio quod fecerat.tñ terebat eas.
ſubdendo penas.qſi dicat.Cur wltis me occidē.ǵ
uius puniet qui me interficiet φ qui cayn.¶ Itē
ſcias φ dñs dixit ad cayn.Maledcūs eris ſup ter
ram uagus et ꝓfugus.Merito iſte malediciť nō
adam.qȝ ſciens iſte penā ꝑme puaricacōnis frat
cidiū addidit.Timens ergo cayn ne uł beſtie euȝ
deuorarent.ſi egrederetť ab hominibȝ uł ſi mane
ret cū eis ꝓ peccato ſuo occiderent eū.dampnās
ſe et deſperans ait.Maior eſt iniquitas mea φ ut
ueniam merear.i.φ id φ ueniā merear.Quaſi.di
cat.Maior ē iniquitas mea omni merito meo uł
miſericordia dei.Omnis q̄ inueñit me occidet me
Ex timore h dicit.uł optando hoc dixit.qſi utinā
occidat me.Dixit qȝ ei dñs.Nequāφ ita fiat.nō cito
ſcȝ morieris.ſȝ omnis qui occident cayn ſupple li
berabit eū a miſeria et labore.et tūc impſonaliť
ſeptuplū puniet.i.punicio fiet de cayn dū viuet
in pena uſqȝ ad lamech vij qđ conſonat tr̄ſla
cōni lxx.Omnis q̄ occiderit cain vij genācōnes
exoluet.Quaſi dicat.Punicō fiet de te ꝑ vij gnā
cōnes.Lamech eñ qui ſeptimus fuit ab adam ſcȝ
in ſeptima gnācōne interfecit eū.Tradūt quidam
penā eius duraſſe uſqȝ ad ſeptimā gnācōnē.quia
ſeptē peccata cōmiſit.Non rcē diuiſit.fratri inui
dit.Doloſe egit.Vocans in agꝝ occidit.Procaciť
negauit.Deſperauit.Nec dampnatus penitenciam
egit.Vel ſic.Qui occiderit cain ſeptuplū punietur
.i.plus φ ipſe cayn.ꝓ prohibicōne homicidij q̄
nondū facta fuerat cayn. Item ſcias φ lamech
primo induxit bigamiam.
Cata ꝑpō greca eſt et qñqȝ tantū ualȝ φtū tñs
ut catagꝑho.i.tranſcribo.Quoqȝ φtum ꝑ.ut cata
antifraſim.i.ꝑ antifraſim.Quandoqȝ φtum iuxta

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ul' ſupra. ut cata matheū. Et ponit̃ ꝓ breui ut ī
Catacariſia. ſie. i. ancilla ſup alias | Catalogus
doloſa et fallax. et componit̃ a cata qđ eſt ſup̄ et
Catacliſmus. mi. mas. gen̄. i. diluuiū. a | Cariſia
cata quod eſt per et clima q̄ſi diluuiū per diuerſa
climata. i. mūdi ptes diſperſum. Ecc̄ xxxix. Et q̄
modo catacliſmus aridam inebriauit.
Catacreſis ul' catacriſis ſm quoſdaꝫ eſt ſpecies
tropi de q̄ ſupra dixi in q̄rta pte in cap̄ de tropo
Catafronicus contumax. contemptor. ſuperbus
Catagrapho. as. pnl' cor̄. i. inſcribo. uide ī graphos
Cataleticus. ca. cū. penl' cor̄ cui nichil ſupabun
dat vn̄ ille ūſus dr̄ cataleticus. in q̄ nl' de metro
ſupē. Et cōponit̃ cū a ul' yper qđ eſt ſup. et dr̄ a
cataleticus. ca. cū. et ypcataleticus. ca. cū. Ille aūt
ūſus dr̄ acataleticus ad cuius pfcōnem deeſt vna
ſilla. Itē dr̄ et claudus. ypcataleticus uero eſt ille
ūſus cui ſupabūdat vna ſillaba.
Catalogus. gi. enumeracō. ordo. ſeries. ul' breuis
interptacō. alias deſcripcō. ul' iuſtoꝝ nōis. et dicit̃
a cata qđ ē breue et logos qđ eſt ſermo ul' racō
q̄ſi ſermo mlta breuiter compꝫhendens. ut omnes
ſancti orate ꝓ nobis. Catalogus eciã dicitur xij
libri ueteris teſtamēti. Iero in ꝓlogo thob. Quem
hebrei de catalogo diuinaꝝ ſcripturaꝝ ſecantes
Catamane. i. iuxta mane ſcꝫ diluculo. ul' in ipo
mane. a cata quod ē iuxta et mane. Et prođ ma
ſicut mane aduibium. Vnde quidam. Quod licet a
mane fieri dicas catamane.
Cataplaſma. plaſma componit̃ cū cata quod ē
ſup̄ et dr̄ h' cataplaſma. atis. inductio. medicamē
q ſup̄ formã morbi inducit̃. Iteꝫ dr̄ h' implaſtꝝ
ul' emplaſtꝝ ab en qđ ē in et plaſtes qđ ē forma
Cataplectacō interptatur cōuiciū. Vn̄ ſm vnã
tranſlacōnem dr̄ obiurgacō. Ecc̄ xxj. et pt dici ca
taplectacō a cata qđ eſt iuxta et plecto. tis. qn̄ ſcꝫ
tāta eſt rixa q fere plectūt ſe. i. puniūt et ūberāt
Noſtra lrã dicit obiurgacō et iniurie annulabant
ſubam. h' alia tnſlacō habet cataplectacō ut dicit
Catapuera docta puella. | Gloſa
Catapulta ē uas ut dicūt ul' pocius eſt ſagitta.
cū ferro bipēni quã ſagittã barbatã uocant.
Cataracta. te. uia ſubterranea qua aqua ſub ter
ra diſcurrit. Vnde p tnſlacōnem in celo dnr̄ cata
racte nubes ul' diſcurſus et meatus pluuiarū uel
tonitrua ſm hug. Pap̄ eciã dicit Cataracte feneſ
tre celi. i. nubes ul' tonitrua. Et corripit primam
vn̄ in patheon. cataractaꝝ fundit in orbe faron
Cataſcopus. Scopin qđ eſt intendere ul' ſpecla
ri componit̃ cū cata quod ē p et dr̄ h' cataſcop9
pi. q̄ et ſcapha ſimiliter dr̄. q̄ſi ſcopha. a ſcopin ſcꝫ
nauigiū. quod latine ſpeculator dr̄. q mittat̃ cã
indagandi et ſpeculandi. Vnde ſepe cataſcop9 dr̄
explorator. indagator. circulator. inueſtigator. et
Cataſta. te. eſt pene genus. eculeo ſi | cor̄ ſco.
mile. uel lectus ferreus.
Catathpoſis ponit̃ ſub ſcemate a g̃ciſmo. de q̄
ſup̄ in iiij pte dixi in c de coloribus rethoricis
Categorema. atis. ge. neu. i. p̄dicatū uel ſignifi
catiuū. Et dr̄ a categoro. as. Et producit re.
Categoria. rie. dr̄ a categoro. ras. et ac̄ penl'. Et
ē cathegoria p̄dicamentū ul' p̄dicacō. ul' ſignifica
cō. Vnde et p̄dicamenta ariſtotilis dnr̄ categorie
Categorie eciam dicuntur accuſationes.
Categoro. as. ūbum actiuū. i. ſignare uel p̄dicare
Et uidet̃ compoſitū a cata et gore quod ē dicere

Vnde categoriſo. ſas. in eodem ſenſu.
Cateia telū dr̄ lingua pſaꝝ ul' galloꝝ. et ut dnt̃
lancea ul' haſta. Vel ut quidã uolunt cateia ling
ua pſaꝝ eſt ſagitta barbulata ſiue haſta qua ute
bat̃ hercules. Erat autē cū ligul' cathenaꝝ. et qn̄
eam ꝓijciebat iteꝝ cū catenula retrahebat. Virḡ
Soliti torquere cateias. Quidã libri in donato in c
de barbariſmo hn̄t catela. i. iaculū longum qđ cū
catena ꝓijcitur. et dr̄ a catena et telon qđ eſt lō
gū. Si autē dicat̃ cateia pnl' cor̄. cū ꝓducatur fit
barbarolexis ex ſubtractione temporiſ.
Catella. le. dimi. pua catena. Vnde et catelle di
cunt̃ catenule colli inuicem ſe compꝫhendentes in
modū catene. Item. catella. le. i. pua catta. et deſ
cendit a catellus. Inuenit̃ eciaꝫ catela p vnū. l. i.
iaculum longum. ut dixi in cateia ſup̄ imediate
Catellus. a catulus h' catellus. li. Vnde h' catel
lus li dimi. Math. xv. Nam et catelli edūt de mi
cis. Et a catellus h' catella. le. Et a catellulus hec
Catena. ne dr̄ a capio. pis. q capien | Catellula
do teneat. ul' capiendo ſe teneatur plurib; modis
Et ē ethimologia non compō. ſicut et illud. Cate
tena q̄ſi captiuos tenens
Cateno. as. catenis ligare. a catena dr̄. Et com
ponitur concateno. as. Incateno. as. Et ſunt acti
ua. Et caret aſpiratione. Et producit. te.
Catenula le. diminitiuum parua catena.
Caterua. ue. hoīm multitudo. Et deriuari uidet̃
Caternarius. ria. riū. quod | A cata qđ ē iuxta
ē caterue. ul' quod ſpectat ad caternã. Catenari9
eciã dr̄ qui ſemꝑ in caterua eſt et mltitudie ppl'i.
Catertiatim aduibium. i. multipliciter. ul' grega
tim. ul' p cateruas. ul' de caterua. ul' in caternã. et
Catecuminus. ni. pnl' cor̄ interp̄ | Dr̄ a caterua
tat̃ inſtructus ul' audiens. q doctrinã fidei audiat
Necdū tamē baptiſmū pcepit. et dr̄ a catezizo as
Cathedra. re. grecū eſt excelſa ſedes iudicis uel
pſidentis. et componitur a cathos qđ eſt ſedes et
edra ſponda. q̄ſi ſpondata ſedes. A quo h' et h' ca
thedral' et h' le. Vnde cathedraliter cathedralitas
Item a cathedra cathedratus. ta. tū. cathedrare ca
thedraticus. ca. cū. cathedratice. ſm hug. Secūdū
autē quoſdã cathedra eſt doctoris. Vn̄ in g̃ciſmo
Rex ſolium. doctor cathedram. iudex q tribunal
Poſſidet ac ſedem pſul ptor q curule.
Cathenſita. i. determinata. Et cor̄ penultimam
Cathetiſis ul' catheſiſ doctrina ul' locuſ doctrine
dr̄ latine. Vn̄ cathezizo. as. i. confirmare. inſtruere
edocere. imbuere. redarguē. obiurgare. refutare. A
p'lus ad gal' v. Communicet autē is qui cathezizat̃
ūbo ei qui ſe cathezizat. i. inſtruit in omnibus bo
nis. q ut dr̄ in pma ad cor̄. Si ſpūalia uob̄ ſemi
nauimus non magnū ſi carnalia ueſtra metamus
Et a cathezizo ul' catherizo deriuat̃ h' cathezizeta
te. i. doctor. inſtructor. pceptor. et catheciſmus mi
inſtructio. doctrina. maxime in fide. | Sed pt que
ri. An catheciſmus dirimat matrimoniū contctū
Ad h' dic. q p catheciſmū baptiſmū et confirma
cōnem epī contrahit̃ compatnitas. Differunt tn̄
in hoc. q licet p baptiſmū et confirmacōnem con
tracta compaternitas impediat et dirimat matrio
niū. Illa tamē que contrahit̃ p catheciſmū adeo ē
exilis et inualida q uix impedit matrimoniū con
trahendū nunq̄ autē dirimit contractuꝫ. Cū eniꝫ
baptiſmus ſit ianua et fundamentū omniū ſacra
mentoꝝ. Patet q catheciſmus non ē ſacramentū

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ſcedit namq; baptiſmū. Item añ baptiſmū non ē
filius eccleſie. q2 ſi moreret̄ ineternū periret quo ad
penā dampni. ergo nec ſpūalis filius. ergo per ca
thecīſmū uł nulla uł q̄ſi nulla contracta eſt cōpat
nitas. uide in commater et in frater.
Cathecīſmus. mi. in cathecīſis exponitur.
Cathecizo. zas. in cathecīſis uide.
Catholicon interp̄tatur vniūſale uł commune
Vnde catholicus. ca. cū. i. vniūſalis. ut fides catho
lica ſm hug. Secūdū uero pap̄ catholicus. rectus
Catholicon eciam dr̄ iſte liber. ſicut dixi in princi
Catholicus in catholicō uide pio pme ptis
Catilio. a catulus dr̄ hic catilio. onis. i. gluto. de
gulator. qui quadā guloſitate ad modū catuli p
domos diſcurrit. et catilioſus. ſa. ſum. i. auidus et
guloſus. ſicut catulus ē ad eſcam. ſm hug. et ſm
pap̄ catilio. as. aui. uerbum actiū. deglutire. uł ſona
Catillum catilli diminutiuū. i. p re ut catulus
uum catinum. ſecundum huguicionem.
Catinū. ni. uas fictile. ſm hug. Secūdū uero reb
ethy. xx. Catinū eſt uas vinariū fictile qđ melius
neutro genē dr̄ q̄ maſculino. ſicut ſalinū uas ap
tū ſali dr̄. Vnde quidā. Quod capiens vinū tene
a uas dico catinū. fictile uł luteū faciens frigere
leū. Et in aurora dr̄. Qui mecū ueſcet̄ ait tāgen
do catinū. Et ſcias q̄ quedā nomina licz inue
niant̄ auctoritate ueterū q̄nq; in maſculino q̄nq; in
neutro gn̄e. ut hic pileus hoc pileū. et hic catinꝰ hoc ca
tinū. non tamē debet dici incerti gn̄is. q2 maſculi
nū taliū nominū iā ceſſauit. q2 nō utimur in neu
tro genē iſtoꝝ nominū. Eſto tamen q̄ uteremur
hiis nominibꝫ in utroq; gn̄e non tamē eſſent dicē
da incerti generis. q2 uarias terminacōnes habēt
ſm diuiſa nomina. qđ in nominibꝫ dubijs nō cō
tingit. et ita de ſtadius et ſtadiū et cōſilibꝰ dicas
Cato. a catus dr̄ hic cato. onis. q2 aſtutus fuit
ad modū illius animalis. Vñ catonicus. ca. cū. et
hic et hec catoniſta. qui ſequit̄ catonē et ſectam illꝰ
Duo autē catones dn̄r fuiſſe ambo amatores u
tutis. Maior cenſorinus auūculus minoris phōꝝ
pitiſſimus. Minor nepos eius rigidus decūs eſt et
uticenſis. q2 utice ſe interfecit. uł cato dr̄ a cautus
Cattus quodā ał ingenioſum ſm quoſdā
ſolis murilegus. quod alij dicūt gattus p g. ſi cor
rupte. Vñ hec catta. te. Et dr̄ a cattus q̄ ſit cautus
p ſincopā. Et ſcribit̄ cattus p animali p geminū
t. Baruch v dr̄. Sup̄ corpus eoꝝ et ſup caput uo
lant noctue et hirundines et aues et ſilr et catte.
Catulaſter dimi. puus catulus. vñ hec catulaſ
Catullus. li. p geminū. l. fuit quidam tra. tre
poeta ueronenſis. De quo dicit ouid. Mantua u
gilio gaudet uerona catullo. Peligne gentis gloria
dicar ego. De hoc eciā facit mentionē Jeronimus
in epiſtola ad paulinū capitulo ſeptimo.
Catulus. li. penł corr̄ eſt dimi de canis. et ſunt
catuli p̄p̄e filij canum Abuſiue tñ filij quaꝝlibet
beſtiaꝝ dicūtur catuli. Et inde hec catula le.
Catus. cautus ſincopat̄ et dr̄ catus ta. tū. id eſt
cautus. ſm hug. Pap̄ uero dicit. Catus denomina
tur ſiue denominacōnē ſumit a cane. i. doctus. ſapi
piens. acutus. ingenioſus. Inde cato dicitur.
Caucaſus. mons ſcithie ab india uſq; thaurum
porrectus. p gentiū et linguaꝝ uarietate dictus. Naz
cū in oriente in excelſuz conſurgit caucaſus dr̄ q̄
ipſoꝝ lingua p niue candidū dr̄. ſm pap̄. Et corri
pit pnł. Vnde quidā. Carbaſus adbreuias et cau
caſus ē comes illi Et ſcias q̄ ut narrat frat̄ alb
tus. Hic mons ē maior omnibꝫ montibꝫ orienta
libus tendentibus ad aquilonē. Significatio ſuper
magnitudinē montis huius ē. q̄ illi qui habitant
ſub ipſo loco inferiori uident radios ſolis in mō
te iſto. i. in cacumine donec tranſeat tercia ps noc
tis. in ſero in occidente et in mane añ tres horas
ortus diei uident iteꝝ in oriente in ipſo radios ſo
lis. Vnde ipſius ſolis radij non occultant̄ niſi per
tercias ptem noctis. Hoc eſt p quatuor horas eq̄
les. ſi q̄ nox tota diuidit̄ in xij horas. Aliud ſig
nū magnitudinis eius eſt magnitudo fundamēti
eius. Nam latiſſimū et multas terras occupans hꝫ
fundamentū. Et teſtes ſunt homines qui habitāt
ſub eo et pducūt ab eo q2 ibi multaꝝ nacionum
et multaꝝ ſunt linguaꝝ. et ſub iſto monte cauca
ſo oriunt̄ flumina magna multaꝝ aquaꝝ. uide ī
Cauda. de. dr̄ a cado. dis. q2 uidet̄ cadē mons
vnde caudatus. ta. tū. qui habet caudā. et eſt cau
Caudex. a cauda dr̄ hic caudex da pſ extrema
dis. truncus. quia eſt q̄ſi cauda arboris quod et ca
dex dr̄. et tūc deriuat̄ a cado q̄ſi caſum dans.
Caudice nauicule dcē q2 a quatuor uſq; ad de
ce capiant homines. ſm pap̄. uide in trabaria.
Caudix dicis. fe. ge. i. radix que inheret terre et
Cauea. a cauo. caua dr̄ dr̄ a caudex caudicis
hec cauea. uee. locus concauus. uł ubi aues uł alia
animalia includunt̄. Cauea eciam dr̄ theatrū uel
ſeſſio hominū in circuitu conſidentium.
Caueo ues ui cautū. i. obſeruare. uidere. pſpicē
uitare cauſā uitandi aliqđ cautelā adhibere. Vñ
quidam. Vitat et obſeruat cautelā dat q̄ cauere
Caueo componit̄ precaueo es. ante uł p alijs ca
uere. Et ē actiū caueo cū omnibꝫ ſuis compoſi
tis. et corr̄ ca. Vnde prudentius de ſicomachia. Diſ
ce ſupciliū depone. diſce cauere. Ante pedes fouea
quiſquis ſublime minaris. Et deberet facere ſupiñ
cātū ſine. u. Nam ut wlt pꝰ in ix libꝰ Caueo eo ī
J mutato facit pteritū caueo caui. Et ui in tū ca
tū deberet eſſe. ſz facit cautū addita. u. ad differē
tiaz huius nominis catus. ta. tū. ſicut et faueo eſt
facit faui fautū ad dr̄am huius nominis fatum.
Caueola. le. dimi. pua cauea. Et corr̄ penultimā
Cauerna. ne. i. ſpelunca. Et dr̄ a cauea. Et a cau
na dr̄ cauernatus. ta. tū. et cauernoſus. ſa. ſum. in eo
dem ſenſu. ſcilicet pforatus. pfoſſus. inſcrobatus.
Cauernicula. le. dimi. pua cauerna. Et corripit pnł
Cauernula. le. diminutiuum parua cauerna.
Cauilla. a caueo. ues. hec cauilla. le. que de ligno
inſerit̄ foramini ad modū claui. Vnde cauillo las
. i. cauillis configere. uł confirmare. Inuenit̄ eciā
cauilla p rixa cauillacōne contencōne. ſed a cal
Cauillo. a caluo. uis. cauil uo. uis. tunc dr̄dit
lo. las. quod et cauillor. aris inuenit̄. Et eſt dimi
Et deberet dici caluillo. ſz ſubtrahit̄. l. et dr̄ cauil
lo. las. quod eſt aliq̄tulū decipe. Et p̄p̄e ptinet iſ
tud uerbum maxime ad ſophiſtas qui ueꝝ ſcient̄
impugnant. uł falſum ſcienter affirmant. Inueni
tur eciā cauillare p deridere uł contempnē. uł cō
uicioſe iocari. uł calūpniari argumētis. tergiuſari
Caula. e. i. ouile. a greco aula caute pſcrutari
dr̄. Greci enī uocant aulas receptacula animaliū
Et in caula addita. c. Caula eciā dr̄ cancellꝰ ante
iudicē ubi ſunt uocati. uł ingreſſus. Caule eciā di
cūtur munimenta ouium.
Caul. a coaleſco. cis. inchoatiuo ūbo dr̄ hic caul

lis.et ē caul' gnāliter hbaꝝ ul' oleꝝ medi9 frutex
q̄ wlgo cruſo dr̄.qꝛ a terrā ſurſum ꝯſcendat.ex
q̄ tctū ē ut ſpēaliter quoddā gen9 oleꝝ caul' dice
ret' qꝛ creſus ipſius amplius ceteris oleribꝫ coaleſ
cit.i.creſcit. Inuenit' h̄ caula le.ꝑ ouili. Vn̄ quid
dic caules olera dicunt' ouilia caule.
Cauma.tis.ge.neu.i.incendiū.et dr̄ a caminus
Cauo.as.aui.i.fodē.Et cōpo ¶ et cor' penl' ꝯi
nit' concauo as.decauo.as.i.ualde deorſuꝫ cauare
ul' extrahere.Excauo.as.Iob xiiij.Lapides exca
uant aque.Intercauo.as inter aliqua cauare.Pre
cauo.as.i.añ ul' p̄ alijs cauare.Recauo.as.i.ite
rū ul' retro cauare ul' extrahere.Succauo.uas.i.
ſubtus cauare.Cauo et compoſita ab eo oīa ſunt
actiua.Et cor' ca.Vnde quidam.Et duriꝫ lapides
Caupo.onis.dr̄ a capio ¶ gutta cadendo cauat
pis.qꝛ capiat vinū ul' aquā.Eccl' xxvj.Et nō iuſ
tificabit' caupo a peccatis labioꝝ.qꝛ autē dicitur
caupo q̄i capiens potū ethymologia ē et non cō
poſitio.qui et alio nomine dr̄ tabnarius et taber
nio et ganeo.A caupo dr̄ h̄ cauponarius rij ī eod̄
ſenſu ſcꝫ tabnarius.Inuenit' eciā h̄ capo.onis.ſi
ne.u.i.gallus caſtratus.Vnde dicit pap.Capo ul'
capus ex gallo gallinacio fit caſtratus.Et cor' ca
Xw.Cantat nocte capo.vinū wlt uendere caupo
Caupona.ne.pnl' prod̄.tā ꝑ muliere tabnaria
q̄ pro tabna.Et dicitur a caupo.
Cauponatim aduibium.i.fraudatim.admixtim
ul' adulteratim.Et dr̄ a caupo ſolent eniꝫ caupo
nes admiſcere aquā vino et ꝑ puro uendere.
Cauponor.naris.uibū deponens.i.uendē.et dr̄
a caupo.vn̄ in decretis romani conſilij.Sit ergo
uob anathema eo quod uibū ueritatis audet cau
ponari.Vnde uerbalia cauponatrix cauponatio
Cauſa dicit' a caſu quo euenit.Eſt eni origo et
materia negocij qd̄ dum ꝓponit' cā eſt.dū diſcu
titur iudiciū.dū finit' iuſticia.cā ſine racōne p̄t eſ
ſe.racō uero non ſine cā.ut dicit pap. ¶ Et ſcias
qꝛ cauſa ſcđm loicū ē ad cuius eſſe ſequit' aliud.Et
diuidit' in cauſam materialē et formalem.Et iſte
ſunt cauſe intrinſice.Efficientem et finalē.Et iſte
dr̄ cauſe extrinſice.Cauſa material' ex qua aliqd
fit.ut ex ferro fit cultellus ferreus.uel in qua ali
quid fit.ut in corpe fit albedo.et ita corpus ē ma
teria albedinis et coloris omnis.Cauſa auteꝫ ma
terial' ex qua aliquid fit diuidit'.Nam alia pma
net in materiato.ut ferꝝ pmanet in cultello.alia
tranſit.ut aqua et farina tranſeunt in panē.et fe
nū et ſilex in uitro.Materia autē eſt que ē in po
tencia tantū.Cauſa auteꝫ formalis ē que dat eſſe
rei et conſeruat eam in eſſe ut albedo ē cauſa for
malis albi.et humanitas homis.Cauſa uero effi
ciens ē a qua eſt pncipiū motus.ul' que mouꝫ et
opatur ad hoc ut res ſit.ut faber eſt cā efficiens
cultelli.et domificator ē pncipiū mouens et ope
rans ut domus ſit.Cauſa final' eſt id ꝓpter qd̄ ali
quid fit.ut btitudo ē cauſa finalis iuſticie ¶ Et ſci
as qꝛ ut dicit plato.Nichil fit cuius ortū cā legit
tima non p̄ceſſerit.Item iob v dicit'.Nichil in ter
Cauſarius.rij.mas.ge.litis ama ra ſine cā fit
tor ul' reus qui ex aliq̄ crimine ad cauſaꝫ ducitur
Cauſatiuus.a cā dr̄ cauſatiuus.tiua.tiuū qd̄ ex
cā ſequit'.vn̄ cauſatiua dicūtur effectus cauſarū
Cauſidicus.ci.q̄ dic̄ et tractat cauſas.ſcđm hug̃
Pap uero dicit.Cauſidicus orator defenſor patro
nus.Et componit' a cā et dico cis.ſiue ab h̄ p̄teri
to dixi.qd̄ naturaliter cor' p̄mam licet pōne eam
ꝓducat.Et ideo cauſidicus.maledicus ueridicus.
et conſimilia cor' pnl'.Vnde quidam.Cauſidicus li
tes medicus p̄noſtica uite.volnus amat medicus
Cauſor.aris.atus ſum.uibū ¶ p̄ſbiter interitus
deponentale.a cā dicit'.et ē cauſari cauſas agē ul'
rephendere.calumniari.ul' inculpare.exigere ul' ī
cauſam ducere.conqueri.Ro iij.Cauſati ſum9 iu
deos et grecos omnes ſub pcō eſſe.
Cauſtos grece latine incenſum.Et accentuatur
Cauſula.le.dimi.parua cauſa. ¶ in fine
Cauteriatus.ta.tū.poteſt eſſe pticipium de cau
terio as.et tūc hn̄ ualet q̄tum uſtus cauterio uel
diffamatus.Vel poteſt eſſe nomen et tantū ualꝫ
q̄tum durus.malus ul' eciā corruptus.Vn̄ apl's
thymot' j c iiij.Cauteriatā habentes conſcienciaꝫ
id eſt corruptam uel leſam.
Cauterio as.i.cauterio inurere.dampnare.et de
riuat' a cauteriū.Et componit' incauterio.as.Et
p tranſlacōnem dicitur incautenare.diffamare
Cauteriū.a cautus dr̄ h̄ cauteriū.rij.ferꝝ quo
uruntꝫ infirmi quaſi cauturi qꝛ caute urat.et quo
eciam inurunt' dampnati pro ſigno.ut dū uidetur
uoluntas refrenetur.vn̄ cauteriolū dimi.ſcđm hu
guc̄.Pap uero ſic dicit.Cauteriū dictum qꝛ urat
et ꝓuida ſit in eo ſeuera qꝫ cautio.ut dū uideatur
cuius ſit auaricia refrenet'.quod interdū ꝑ ſigno
interdū ꝑ cura adhibet'.ut uis morbi ignis ardo
re ſiccetur.Inde cauterizo.zas.zaui quaſi uro.
Cautes.tis.fe.ge.petra duriſſima.et aſperrima
dcā a cautus.q̄ſi cauta quia cauet'.Theodolus.Lā
būt animalia cautē.ſcđm hug̃.Pap uero dicit.Cau
tes ſaxa aſpera in mari.dcā a cauendo a nauigan
Cauticus.ca.cū.i.aſper. ¶ tibus.ſcilicet q̄i caute
et durus.Et dr̄ a cauteriuꝫ.Macer de uiribus her
baꝝ.A medicis niteᷣ uis cautica dicitur eſſe.
Cautio.a caueo.es.dr̄ h̄ cautio.onis.i.cautela
iuratio.obſeruacō.Et ponit' ꝑ ſcripto.quia ſcrip
tis nos cauemus.Vnde in euangelio luce.Accipe
cautionem tuā.Et ut dicit pap.Cautio ē breue re
cordacōnis cirog̃phū.Item ſcđm iuriſtas.Cautō eſt
nuda ꝓmiſſio ſine ſolempnitate iuramenti.aut ī
terpōne pignoris aut fideiuſſoris.Cū eni inueniū
tur in iure ſine adiectiuo intelligendū ē de nuda
ꝓmiſſione.Cum uero addit' et dr̄ ydonea cautio.
ul' ydonee caueat' intelligendū eſt de caucōne iuꝛā
toria.pignoratoria.fideiuſſoria.
Cautus.a caueo.es.uenit cautus.ta.tū.Et eſt
eius pticipiū.h̄ poteſt eſſe nomē in tali ſenſu.cau
tus qui ſibi cauet.aſtutus.callidus.gnarus.vnde
caute uel cautim.et h̄ cautela.Cautus componit'
incautus ſcđm hug̃.Pap uero dicit.Cautus a cauē
ſollicitus.p̄cauens.In grec' ſic dicit' Cautū ꝓuiſuꝫ
cautum ſignat quoqꝫ firmum.
Cauus.a cauo.as.dicit' cauus.a.um.et ē cauū
natura.cauatū manu.et h̄ cauus ſubſtantiue.pro
cauina ul' foramine vn̄ h̄ cauitas.tatis.et p cōpō
nē concauus.ua.uū.Et cor' ca.ſicut cauo.as.
Caxillū li.dr̄ puus callus.Et eſt diminitiuum.
Cecidi dici debet non cicidi.Si eni diceret' cici
di aut p̄ma corriperet' aut ꝓduceret'.h̄ non
poſſet corripi ꝓpter regulā que docet qꝛ nunq̄ ae
dyptongus p̄t mutari in i cor'.ſed nec poſſet ꝓ
duci ꝓpter regulā que docet q̄m prior ſilla ꝓdu
cit' quociens aliqua ſillaba geminat' in talibꝫ ſub
tracta ergo a uocali ab hac dyptongo ae.dici de

bet cecidi pͣma corͬ et penͬ prod̄. Et est ꝑteritū de cedo. is. i. incido. Et sic sumiť reg̃ iij c xij. Pater meus cecidit uos flagellͥ. ego autē cedā uos scor pionibꝫ. Inueniť eciam cecidi a cado. dis. Et tūc corͬ penͬ quod facere debuit cadi qd̄ non facit ad dr̄ām cadi nominis. uide in cado dis. Et sic sumiť luce viij. Et aliud cecidit inter spinas.

Ceco. as. aui. atū. i. cecū facere. ¶ Et componiť exceco. as. et obceco. as. Et ē actiuū cū omnibꝫ suis compositis. Et prod̄ ce. Unde vindocinensis. Diui cie multis excecant corda cupite. Et ut volt alex ander nequā. Obceco. as. scribiť ꝑ. b. non eniꝫ mu tat b. in. c. ꝓ eū. Et sic cōmuniter scribiť. Sꝫ h̄ ui deť contra regulā ꝑs. ꝙ. b. in compōne mutatur in c sequēte. c. ut occido. occūbo. Sed dico ꝙ illa r̄ gula ꝑs habet excepcōnem. sicut volt ipsemet ꝑs Vn̄ sic dicit in ij lib̄ ma. ꝙ cū consonans. r. b. c. sequēte. solet plerūqꝫ in eam mutari. ut occido. et ce tera. Non est ergo regula ista gnālis. quia ꝑs dic. plerūqꝫ. Et ideo quidam excipiūt subcnericius et

Cecula. a cecus dr̄ h̄ cecla. le genus ¶ obceco as serpentis. sic dcā. ꝙ ꝑua sit et non habet oculos.

Ceculto. a ceco. cas. dr̄ ceculto. tas. ūbum actiū . i. cecare. Et qn̄qꝫ poniť absolute. et significat tūc passionē intrinsecus natāꝫ. Unde plautus. Flauim oculi mei ceculcant.

Cecunia. nie. i. noctua. Et diciť a cecus ceci.

Cecus. a ceco. cas. dr̄ cecus. ca. cū. qui neutro o culo uidet. ul' dr̄ cecus a careo. quia caret uisu. Et tūc a ceco. cas. dr̄ h̄ cecitas. tatis. Cecus componi tur semicecus. ca. cū. Item a cecus deriuať h̄ cecū ci. quodā intestinū. et dr̄ a cecus. ꝙ sit sine forami ne et exitu. quod greci tilonenteron dicunt.

Cecutio. cecutis. tiui. tire. ūbum neutꝝ. i. cecum esse ul' fieri. Et tūc deriuať a cecus. Vel cecutio. i. insanio. et tūc deriuať a cicuta. cute. Cuius succus haustus ul' facit insanire. ul' mortificat ꝓm hugū Vel ꝓm pap. Cecutio lippio. paꝝ uideo. Inde cecuti ens. entis. omnis ge. vn̄ cecutientes dicitur lippi entes. parū uidentes. ꝓm pap. Unde Jero dicit de epl'is canonicis. ꝙ rarus ē qui non in eaꝝ lectōne

Cedar nomē ē loci. et nomē fuit uiri ¶ cecutiat Et ē hebreū. Et interpretatur tenebre. ꝓm hug. Et accentuať in fine. Pap uero sic dicit. Cedar regio sarracenoꝝ. trans arabiam sita. Proph̄. Habitaui cū habitantibus cedar. Iteꝫ cedar fuit filius isma el. Et interpretatur tenebre ul' meror. uide in sarra

Cedecula. le. penͬ correpta diminitiuum ¶ cenus parua cedes feminini generis.

Cedes. dis. fe. ge. uberatio ul' incisio. a cedo ceci di. Actuū ix. Saulus adhuc spirans minaꝝ et cae dis. Et ut dicit pap. Caedes occisio. a cadendo per

Cedo. dis. cecidi. et nūqꝫ cidi ¶ ae scribenda est suꝫ. i. uberare. ferire. ul' incidere. Et cōponiť cū ā quod ē circū et dr̄ ancido. m. mutata in. n. i. circuꝫ circa cedere. Et componiť cū abs et diciť abscido. dis. Item cū ad et dr̄ accido. is. i. iuxta ul' ualde ce do. Item cū con et dr̄ concido. dis. Item cū circū et dr̄ circūcido. Item cū de et dr̄ decido. Item cū ex et dr̄ excido. Item cū in et dr̄ incido. Item cū inter et dr̄ intercido. Item cū ꝑ et dr̄ ꝑcido. Item cū ob et dr̄ obcido. Item cū re et dr̄ recido. Item cū sub et dr̄ succido. Cedo actiū est et omnia sua composita similiter actiua sunt. Et omnia mutant e in i in pn̄ti. et in ꝑterito et in supino. Et omnia faciūt ꝑ mam ꝑsonā pn̄tis temporis indicatiui modi in cido

et ꝑteritū in cidi. et supinū in cisum. Et omnia ꝓ ducūt penͬ in pn̄ti ꝑterito et supino. Et ut gnālr̄ dicatur ubiqꝫ ꝓd hanc sillaꝫ ci. Et scribitur caedo ꝑ ae dyptongum. licet ꝓ usum vna uocalis tacea tur. tam in sono ꝙ in scripto.

Cedo. dis. cessi cessum cedere. in qnqꝫ significaci onibus inueniť. Nam cedo. i. do locū. Et ꝓm h̄ con struiť cū datō solo. Qn̄qꝫ cū datō et actō in eodeꝫ sensu. Idem est enim cedo tibi ꝙ cedo locū tibi. Et econuerso. Item cedo. i. incedo. ut cedo ad ecclesiā. i. incedo ul' uado. Et cedo. i. recedo. ut cedo domuꝫ. i. recedo. Et cedo. i. cōtingo. ut michi bene cedit. tibi nūc male. Et ꝓm h̄ ponitur qn̄qꝫ impsonaliť ut cedo. i. inuenio. ¶ Cedo componitur cū ān̄ et dici tur ān̄cedo. dis. i. ante cedere. Item cū abs et dici tur abscedo. Item cū ad et diciť accedo. Item cum con et dr̄ concedo. Item cū de et dr̄ decedo. Itē cū dis et dr̄ discedo. Iteꝫ cū ex et dicitur excedo Iteꝫ cū in et dr̄ incedo. et ē nobiliū. Itē cū inter et dici tur intercedo. Item cū pre et dr̄ ꝑcedo. Item cum ꝓ et dr̄ ꝓcedo. Item cū re et dr̄ recedo. i. retro ce do Item cū sub et dr̄ succedo. Iteꝫ cū se ꝑpōne et dr̄ secedo. ¶ Cedo est neutꝝ. et omnia composita ab eo similiter sunt neutra. Preter ān̄cedo et concedo et excedo pro supare. et ꝑcedo que sunt actiua. Itē omnia retinent lr̄āturam sui simplicis ubiqꝫ. Item simplex et composita faciūt ꝑteritū in cessi. et in cessum sup. Et prod̄ ce ubiqꝫ. ¶ Et scias ꝙ disce dimus ꝑ diuorciū. abscedimus ꝑ absentacōnē. Se cedimus ꝑ singularitatē. Decedimus ꝑ mortē. vn̄ quidā. Decedit moriens. discedit ab urbe recedens Et scribitur ꝑ ae caedo. ꝓm papiam.

Cedo cedite. ūbum defectiū. ūbum anomaliū. i. dic dicite. Et deriuať a cedo. dis. Et ē impatī mōi et secunde ꝑsone singularis nūi cedo. i. dic. Sed ce dite est pl'is numeri. i. dicite. Terencius in eunuco Quid te ergo aliū sollicitat cedo. i. dic. Et corͬ ce Vn̄ scribiť ꝑ e solam. Inueniť ergo ut patuit ce do cecidi. Item cedo cessi. et in duobus istis pͣma diptongať. unde ꝓducūt pͣmam. Inueniť eciaꝫ ce do cedite. i. dic dicite modi impatiui. Et corͬ pͣmā Et est defectiuū. Unde quidam. Cedo caedo cedo tria sunt que pro tribus edo.

Cedria. a cedrus h̄ cedria. drie. vnguentū ex ea factū. q̄ asseres liniti nō putrescūt. ul' tēpe ul' tīmi

Cedrinus. a. ū penͬ ꝓd bꝫ. uide eciā in cedrus de cedro. Et dicitur a cedrus. dri.

Cedron nomē fluuij ul' loci. Ioh̄ xviij. trās tor rentem cedron. Et interpretatur tenebre. Itē cedron grece. cedrus latine. ꝓm hug. uide in cedrus. et ac centuať in fine. Et scias ꝙ cedron in iohāne ē ge nitiuus pl'is grecus. Et ē sensus. trans torrentē q̄ diciť cedron. i. cedroꝝ. Et nominať sic ꝓpter cedro rum multitudinē. Et ē ūsus orientē ꝓpe iherusalē Unde dicit rabanus sup illud mach̄ iij lib̄ capitu lo xv. Rex antiochus mandauit edificare cedronē Cedron inquit ē uallis ul' torrens iuxta iherusalē ad orientalem plagaꝫ. Ibidem eciā ē uilla que dr̄ getsemani trās torrentem cedron. ad radicē mō

Cedrus. dri. fe. ge. i. arbor quā. gre ¶ tis oliueti ci uocant cedron quod ē arbor ardentis humoris Et est cedrus imputribilis. Item ut volt ysidorus Cedrus est lignū iocundi odoris et diu durans. et nūqꝫ a tinea ul' terredine. i. lignoꝝ ūme exterminať vn̄ ꝓpͬ eius durabilē ꝑpetuitatē ex cedris fiūt la tunaria in uasū palaciis et in templis. huius arbo

ris q̄simi siue lacma dr̄ cedria. que ad conseruacō
nem librorū summe ē necessaria. Nam libri ex hac
lacma liniti nec a tineis corroduntur nec tp̄e senescūt
Nascitur in terra affrica et siria et maxīe in monte
libani. Et ut dicit rabanus sup psalteriū. Cedrus ē
arbor altissima omniū arborū dn̄a et regina. Est
eciā aspectū pulchra semp retinens uirorem suū. et
insup odorifera. cuius odor fugat serpentes et oīa
Cedula. le. carta pen̄ cor̄. uenenosa
Ceila ceile pnl̄ cor̄. quidā locus ē de q̄ habetur j
Celamen. inis neutri generis idē qd̄ reḡ xxij
celatura. a celo. as. dicitur. Et producit la.
Celatura. a celo. as. p̄ sculpe ul̄ pingere. h̄ cela
tura. re. p̄ sculptura ul̄ pictura. et h̄ celamē p̄ eodē
Celeber. a celū dr̄ h̄ celeber. hec celebris. h̄ cele
bre. i. festiuus solemnis. sc̄ūs. notus freq̄ns freqn̄
tatus. ul̄ ubi celebria aguntur. ut forū ecclesia. Et cō
patur celebrior celeberrimus. vn̄ celebriter brius
berrime. Et h̄ celebritas. tatis. i. solemnitas. freqn̄
tia cōuentus. Et celebro. bras. freqn̄tare. uenerari
colē. Et cor̄ naturaliter le. Vnde ouid in p̄mo de
arte amandi. Vt redit atq̧ freqn̄s longū formica
p̄ agmen. Sic urit ad celebres cultissima femīa lu
Celebro. as. in celeber est. dos
Celebs. bis. ge. cōmunis. celestē uitā ducens. Et
dn̄dit a celestis p̄ compōnem de media dcōne. Et
ē ibi. b. loco. u. et de ultima ē ibi. s. Et dr̄ celebs
ūgo ul̄ castus sine sollicitudine seculari. ul̄ uir si
ne uxore. q̄i celestem uitā ducens. Et formatur gē
tiuus a nt̄o mutato. e. in. i. et interposita. b. ut ce
lebs celebis. Et corripit li.
Celer. a celū dr̄ h̄ celer h̄ celeris h̄ celere. Geni
tō celeris. i. uelox. Et compatur celerior celerrimus
Vn̄ celeriter. rius. rime. et hec celeritas. tatis. i. ue
locitas. Celer componitur p̄celer. Et p̄celer. i. ualde
celer. Et cor̄ hanc sill'am ce celer qn̄ est adiectiuū
Sed celer substantiuū pro seruo romuli prod̄ ce. ut
dicit mḡr bn̄. Et s̄ pap celer dr̄ a cillere. i. moue.
s̄ sm̄ hug̃ dr̄ a celū. uide eciam in celo. as.
Celeriusculus. a celer siue celerius dr̄ celeriuscu
lus. la. lū. pnl̄ cor̄. i. aliq̄ntulū celer. Et ē dimi. Vn̄
celeriuscule aduerbiū. i. cito. Vnde cicero. Strennue
quod uolumus ostendere celeriuscule factum dice
mus. Et formatur a neutro compati addita culus.
ut celerius celeriusculus. sicut meliusculus grandi
Celero. a celer dr̄ celero usculus. et consimilia
ras. raui. ūbum neutrū. i. maturare. festinare Et
componitur accelero. ras. Procelero. ras. Et sunt oīa
neutra composita ab eo. Et corripit le.
Celestis. a celū dr̄ h̄ et h̄ celestis et h̄ celeste. et
celicus. ca. cum. in eodem sensu.
Celeuma. a celū dr̄ h̄ celeuma. matis. i. clamor
nauticus. q̄ ad celū deferatur. Dicitur & gn̄aliter pro
quolibet clamore. Ierem̄ xlviij. Nequaq̄ calcator
vue solitū celeuma cantabit. Vnde celeumaticus.
ca. cū. Quod componitur p̄celeumaticus. ca. cū. scilꝫ
pes constans ex q̄tuor breuibus. quia ad talem cla
morem describendū fuit inuentus. Xv. Quatuor
ipse breues p̄celeumatice seruos. q̄ autē dr̄ celeu
ma q̄i calcantiū oma. i. cantus ethymologia ē. s̄
hug̃. Pap uero dicit. Celeuma clamor nautarū. siū
carmē sup mortuos. ul̄ sup lacū. Xv. Dicas celeu
ma quē dat vindemia cantū. Editus a nautis cla
mor celeuma uocatur.
Celibalis est denominatiū de celebs. Et formatur
a celibis genitō. is mutata in a longam. et assūp
ta lis. ut celebs celibis celibalis. Iuuenis iuuenalis
Iuuenilis et iuuenilis. ut dic̄ p̄s in tractatu de deriuāc.
Celibatus. tus. tui. mas. ge. dr̄ a celebs. et dr̄ ce
libatus ūginitas. castitas. dcōn̄ q̄ celo dignus sit
Celicola. le. cōmunis. ge. pnl̄ cor̄ q̄ colit quis
deos ul̄ celum. ul̄ qui inhabitat celū ut deus. Et
componitur a celū et colo. lis. sm̄ hug̃. Pap uō dic̄
Celicola deūs q̄ celū colat est enim angelicus celi
cole celicolarū. fiat tamē p̄ concisionē celicolū qd̄
maxime in compositis fit et pn̄omicis. ut q̄ui
genū capgenū omnigenū enecodū dardanidū.
Celicus. ca. cū. pnl̄ cor̄. i. celestis. a celū dr̄. Tho
bias. Celica sunt anime pabula corpus alunt.
Celido. dinis. fe ge. i. hirundo. q̄ in celū. i. in aē
dubium capiat. Et dicitur a celum.
Celidonia. a celido dr̄ h̄ celidonia quedā herba
que erumpit in aduentu hirundinū. ul̄ quia pulli
hirundinū si pacianturin oculis mater ex hac her
ba mederi dicatur. et statim uisum recipiūt. Et ce
lidonia q̄dā gēma ex hirūdinū colore uocata. q̄ et
celonites dr̄. Vnde h̄ celidoniacus gladius lati fer
ri. cuius mucro duplex et bifurcatus in modum
caude hirundinis formatur.
Celidoniacus. in celidonia exponitur.
Celidrus quidam serpens. uide in c̄hidrus.
Celigena ne pnl̄ cor̄ cō. ge. i. genitus a dijs.
Celites celitū uitā celestē agentes scilicet dei. et
dicitur a celum. Et est communis generis.
Celitus aduerbiū loci pnl̄ cor̄. a celites dr̄. ut ga
briel missus est celitus. i. a celo uel deo.
Celium. lij. neutri ge. idem est qd̄ celites. quod
vulgo celionem ul̄ scalpellum uocant.
Cella. le. dr̄ a celo. as. q̄ celet habitantes. Vnd̄
dicit bern̄. Cella nequaq̄ debē esse necessitatis s̄
domiciliū pacis. Celle et celi habitatio cognate sūt
q̄ sicut celū et cella ad inuicē uidentur habere aliq̄
cognacōnem nominis sic pietatis. a celando enim
celū et cella nomē habere uidentur. Et quod celatur
in celis h̄ et in cellis. quod geritur in celis h̄ et in cel
lis. Quidnam hoc est uacare deo. frui deo. spiritu
oranti. ul̄ eciā a corpe exeūti a cella in celū lōga
ul̄ difficilis uia non inuenitur A cella eni sepe ī ce
lū ascenditur. Vix aut nunq̄ a cella in infernū des
cenditur. nisi sicut dicit psalmista. Descendent vi
uentes ne descendant morientes. Hoc mō cellarū
incole sepe descendūt in infernū. Sicut eni assidu
e cōtemplando reuisere. amant gaudia celestia ut
ardentius appetant sic et dolores inferni. ut horreāt
et refugiant. Et h̄ est q̄ imprecantur inimicis suis
orantes ut descendant in infernum viuentes. mo
riens autē uix unq̄ aliquis a cella in infernum
dn̄dit. q̄ uix aut nūq̄ nisi celo p̄destinatus ī ca
usq̧ ad mortē p̄sistit. filiū eni grē fructū ventris
sui cella fouet nutrit amplectitur et ad plenitudi
nē p̄feccōnis p̄ducit et colloquio dei dignū efficit
Cella terra sancta et locus sc̄us est in qua dn̄us et
seruus eius sepe colloquitur sicut uir ad amicum
suū in qua crebro fidelis anima uero deo iūgitur
sponsa sponso sociatur terrenis celestia humanis di
uina uniuntur Siquidem sicut sanctum templū dei
sic cella serui dei. et in templo enim et in cella di
uina tractantur. s̄ crebius in cella. uide in ociū. A cel
la h̄ cellica. ce. studens ul̄ stans in cella.
Cellariū. a cella h̄ cellarium. rij. Canticorū p̄mo
Me introduxit rex in cellaria sua exultabimus et
letabimur in te memores uberū tuorū sup vinum

Vel dr̄ a colligo.gis.ꝙ in eo colligant̄ miniſteria
menſarū uł que neceſſaria uictui ſupſunt.Et eſt
cellariū paucoꝝ dieꝝ.ſ ꝓmptuariū longi tempis
Et a cellariū h̄ cellarius et h̄ cellerarius.i.cuſtos
Cello.les.in cello.lis.uide. (cellarij
Cello cellis ceculi uł cellui cellē culſum uel cel
ſum ūbum actiū.i.ſupare.ſ non ē in uſu.a q̄ de
riuatur celleo les lui.i.pēſſe.neutꝝ abſolutū.Et
componit̄ celleo uł cello cū ex et dr̄ excelleo les
uł excello.lis.Item cello.lis componit̄ cū pre et
dr̄ pcello lis.Item cū per et dr̄ pcello lis.Et cuꝫ
pro et dr̄ ꝓcello lis ꝓculi ꝓculſum.i.pcutere.
Compoſita a celleo es neut̄ ſunt.ſicut et ſuū ſim
plex.Et faciūt pteritū in lui tantū.Compoſita ue
ro a cello.lis omnia ſunt actiua.niſi ꝙ excello ſ
ꝙ conſtruit̄ cū dtō eſt neutꝝ.Et omnia faciunt p
teritum in culi tantū.et ſupinū in culſum tantuꝫ ſ
niſi ꝙ excello et pcello inueniuntur facere exculi
excellui.pculi pcellui.exculſum et excelſum.pcul
ſum et precelſum.uide in percello lis.
Cellula le dimi.pua cella.penultimam corripit
Celo.las.laui.ſculpe pingere.Et eſt in alia ſig
nificacōne contrariū ad reuelare.et ſm h̄ conſtruit̄
cū duobus diuſis accuſatīs.ut celo te conſiliū me
um.Celo componit̄ concelo las ſimul celare.rece
lo.las.i.reuelare.Et eſt actiū cum omnibus ſuis
compoſitis.Et omnia ꝓducūt hanc ſillam ce.Sꝫ
celer adiectiuū cor̄ ce.Vnde quidam.Hoſtia clau
de celer ut clauſa p hoſtia celer.Item orac̄ in epp.
Stultoꝝ incurata pudor malus ulcera celat.Itē g
ciſmus.Caelo dū ſculpo lapides celo cooptio.et di
cit pap Caelare ꝓ ſculpere p ae.Pro abſcondē p
e ſolum ſcribitur.Et ubiqꝫ habet vnum l.
Celonis in celox uide.
Celox.a celer dr̄ h̄ celox.cis.uł h̄ celonis.i.ue
lox nauis et ad miniſteriū claſſis apta.Ennius la
bit̄ vncta carina p equora alta celonis.Item plā
tus in aſinaria.Quo hanc celocē conferaras.vnd
h̄ et h̄ et h̄ celox dr̄ uelox ſm hug.Papias eciā
dicit.Celox genus nauis feminini generis.
Celſus.a cello.is.dr̄ celſus.a.ū.uł celſus dr̄ a ce
lo.ꝙ ſublimis ſit et altꝰ et q̄ſi celeſtis.et cōpatur
celſior iſſimus.vnde celſē.ſius.iſſime.et h̄ celſitu
do.inis.Et componit̄ celſus cū ex et dr̄ excelſus.
Celtes.tis.mas.ge.inſtrumentū ferreū aptū ad
ſculpendū.et dr̄ a celo.las.ꝓ pingere uł ſculpere
Job xix Vel celte ſculpant̄ in ſilice.Quidā tamē
legunt ibi certe.uł dr̄ celtes a cello.lis.cculi.
Celtiberi exponit̄ in tercia parte in ſecūda decli
nacione et in hiberus.
Celticus.ca.cū.i.nobilis.dicitur a celſus.
Celū.a celo.as dr̄ h̄ celū.li.ꝙ celat nos ſecreta
uel a caelo.las.ꝓ ſculpere.ꝙ ſculptū ē et inſigni
tū uarijs ſtellis.Vel componit̄ a caſa et elios qd̄
ē ſol.ꝙ ſit caſa ſolis.Et eſt celum etroclitū genē.
quia in ſingulari eſt ge.neu.et in plī mas.Et ſcri
bitur p ae dyptongum ſicut uult pap.Sed dubi
tari conſueuit.an ſit dīndum vnus celoꝝ.uł vnū
celoꝝ.Magiſter bene dicit.ꝙ debet reſpicere geꝰ
quod ibi eſt.et ita dici debet vnus celoꝝ.ſic vna
epularꝝ.De h̄ plenius dixi ſup in iij pte in tractatu
de genē nominū.ubi egi de nominibꝫ etroclitis.
(Et ſcias ꝙ ſm rabanū ſeptē ſunt celi.ſcꝫ empir
reū.criſtallinū.ſiderū.igneū.olimpum.etherū et
aeriū.Et inſup aliud celū ſancte trinitatis.Ipa eñ
celſitudo diuine maieſtatis nominatur metapho
rice celū.Itē celū p motū ſuū cauſat gnācionē et
corrupcōnez in inferioribꝫ.vñ dic̄ rabi moyſes ꝙ
celū in vniūſo eſt ſicut cor in animali.cuius mo
tus ſi ad horam quieſceret corpiſ uita finiret̄.ui
de in ſpera.Quare celum rubeū in mane ſignificet
pluuiā et in ſero ſerenū dicam in nubes.
Cementū.a cedo dis cecidi.dr̄ h̄ cementū.ti.i.
calx et minutorū lapidū congregacō.et ceſura la
pidum.et fundamentū domus ꝙ ceſo lapide ſur
gat.vnde h̄ cementarius.rij q̄ diſponit lapides in
muro.Cementū eciam dicitur mendacium.
Cena.a cenon quod ē cōmune dr̄ h̄ cena quā
ſi a cōmunione ueſcendi.Antiqui enī publice et ī
patulo comedebant nō ſolitarij et puati ſicut mō
ne ſingularitas delicijs luxuriā gnāret Vel dr̄ cēa
q̄ſi ſcena.A ſcenon quod ē vmbra.et dr̄ cena ꝓpe
in ſero.ſicut gentaculū in mane.prandiū in tercia
merenda uł añcenia in nona.abſoniū poſt cenaꝫ
A cena dr̄ h̄ cenula dimiñ.et cenaticus.ca.cū.ad
cenā ptinens.Cena componit̄ h̄ et h̄ incenis et h̄
incene.i.ieiunus.quaſi ſine cena.
Cenaculū.a cena dr̄ h̄ cenaculum.li.et h̄ cena
toriū.rij.Idem ſcꝫ locus cenandi.ſ hug.Papias
uo dicit.Cenaculū domus ſupior ꝑs dictū a com
munione ueſcentiū.vñ et h̄ cenobiū congregacō
Cenatarius.rij.mas.ge.qui uictū ma (multoꝝ
nibus queritat.A cena dicitur.
Cenaticus.ca.cū.pnł cor̄.i.ad cenam pertinens
Cenatorium in cenaculū exponitur.
Cenito.tas.freqñter cenare pnł cor̄.Et forma
t̄ a cenatu ultiō ſup de ceno.nas.a.in.I.mutata
Ceno.nas.naui.natū.i.cenā ſumē (et.u.in.o.
a cena dr̄. (Et componit̄ conceno.nas.i.ſimł ce
nare.Receno.nas.i.iteꝝ cenare.Et ē neutꝝ ceno
cū omnibus ſuis compoſitis.Et producit ce.
Cenobates.tis.mas.geñ.qui ꝓpter cenā ſuper
funē ambulat.ſed pocius p ſ debꝫ ſcribi ſic in ſuo
Cenobita in cenobiū ē Et ꝓd bi. (loco dicet̄
Cenobiū.A cenon quod eſt cōmune et habito
tas componit̄ cenobiū.bij.i.monaſterium.ſcꝫ cō
munis habitacō plurimoꝝ.ubi ſunt plures cōgre
gati ad inſimul et cōmuniter habitandū et come
dendū.vñ h̄ et h̄ cenobita qui uł que illū locum
habitat.Quidā tamen ſolent ſcribē h̄ nomen p s
ut dicat̄ ſcenobita a ſcenon qd̄ ē vmbꝰ ꝙ talis lo
cus ſolet fieri in vmbſis locis.et nemoroſis.et inī
h̄ et h̄ ſcenobita.ſ hug.In pap ſcribit̄ p c.ceno
biū cenobita.Vnde dicit.Cenobite genus mona
choꝝ q̄s nos in cōi viuentes poſſumꝰ appellare
Cenodociū.a ceno.nas.dr̄ h̄ cenodociū.cij.i.do
mus in qua cenandi refugiū eſt paupibus.ſcilicet
hoſpitale.vñ h̄ cenodocianius.i.elemoſinarius.et
inī h̄ cenodociaria eius uxor.uł elemoſinaria.ſed
h̄ melius ſcribunt̄ p x ut dicant̄ a xenos.ut dice
Cenodoxus.cenon compo (tur infra in x lrā
nit̄ cū doxa quod ē gloria et dr̄ cenodoxus uł h̄
cenodoxa.qui uł que eſt cupidus uł cupida ceno
ſe et uane glorie ſcꝫ mūdane.vnde hec cenodoxia
.i.uana gloria et cenoſa.ſicut eſt glā mūdana.ſ
hug.Pap uero dic̄.Cenodoxia iactantia ſeu uana
gloria.Cenodoxus inanis glorie cupidus.
Cenofactoria ars eſt illoꝝ qui operantur de ce
no.i.luto.In actibus autē apłoꝝ c viij debet dici
Cenomia.mie.i.cōis muſca (ſcenofactoria p ſ
a cenon quod ē cōmune ſm hug.Et ſcribit̄ per c
ſm pap qui dicit.Cenomia non canina muſca ſ

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

omnino mordax p ce ſcribiẽ non p ȷ. Sed dic q̄
etiam p ȷ ſcribiẽ ſed in alia ſignificatione.
Cenon ul' cenos gce lĩe nouũ ul' cõe ul' mixtũ
Cenoſitas tatis. in cenoſus uide.
Cenoſus. A cenuz dr̄ cenoſus. ſa. ſum. i. fetidus
ſpurcus. luculentus. hircoſus. Et compaȓ. vñ h' ce
Cenouectoriũ. cenũ componitur Cnoſitas tatis
cũ ueho. is. et dr̄ h' cenouectoriũ. i. inſtrumentum
cũ quo deportatur cenũ. et hoc cenouehum.
Cenſeo. ſes. ſui. ſum. iudicare. iubere. ſtatuẽ. ſua
dere. deliberare. nominare. extimare. nũare. ſenten
ciã pferre. Et nota q̄ cenſeo ſecũde coniug. et cẽ
ſo. is. et cẽſio. is. quarte in ſignificacõne nõ dr̄ũt
ul' in ſimplicitate ul' in compõne. ſ; in lr̄atura dif
ferunt. Nam cenſeo facit pteritũ cẽſui et ſupinuz
cẽſum. Cenſo. ſis. facit cẽſui cenſitũ pnl' coȓ. vnde
pticipiũ cenſitus. ta. tũ. pnl' coȓ. Cenſio uero facit
cẽſiui cẽſitũ pnl' prod̃. vnde cẽſitus. ta. tũ. pnl' p
ducta pticipiũ. Ergo p uoluntate legentis dicetur
in pſa cenſitus recenſitus pnl' coȓ in gtum uenit
a tercia. ul' cẽſitus rẽſitus pel' pd̃ in qtũ uenit a
qrta. C Quodlibet pdcõꝝ ũboꝝ cõponiẽ cũ per et
dr̄ percenſeo pcẽſui pcẽſum. pcenſo ſui ſitũ. pcenſio
ſiui ſitũ. i. pfecte ul' ualde cenſere. ul' pquirere c̃cu
ire. perrare. Vnde ouidius metam̃ ij. Et laniata ſi
nus totũ pcenſuit orbem. Itẽ componiẽ recenſeo
ſui recenſũ. recenſo ſis ſui recenſitũ. recenſio is re
cenſiui recenſitũ. i. nominare. Itẽ nũare recitare.
recolere rememorare reuenerari. Item componiẽ
ſuccenſeo ſuccenſui ſuccenſum. ſuccenſio ſiui ſituz
ſuccenſo. ſui. ſitũ. i. iraſci. C Cenſeo. cenſo. cenſio
ſunt actiua. et compoſita ab eis actiua ſunt ſimil'r
pter ſuccenſeo quod ẽ neutꝝ p iraſci. ſ; forte ſue
niaẽ q̄ ſui ſimplicis redoleat ſignificacõnem acti
uũ erit. ita diẽ hug. Quid̃ uero dicũt q̄ cenſo is
tercie coniug̃ eſt ũbũ deſideratiũ. et habꝫ pterita
et ſupina ad mod̃ quarte. cenſiui cenſitũ. vñ ſem
per cenſitus recenſitus prod̃ pnl'. Vnde in h' nũo
num ſemp legendũ ẽ recenſiti ſunt penl' prod̃. Iſti
us opinionis fuit mgr̄ bene. et h' credo uerꝫ et ſ
doctrinã pe. De h' eẽ ſup' reqre in iij pte ubi agiẽ
de pteritis et ſupinis ũboꝝ deſinentium in ſo
Cenſio. ſis. in cenſeo exponitur.
Cenſitus. ta. tũ. uide in cenſeo.
Cenſo. ſis. in cenſeo uide.
Cenſor. ſoris. mas. ge. i. iudex. et pp̃e q̃ iudicat
de moribus et eos corrigit. et dr̄ a cenſeo ſes.
Cenſorinus in cenſorius uide. Et producit penl'
Cenſorius. a cenſor dr̄ h' cenſorius. rij. et h' cen
ſorinus. ni. p eodem. ſcꝫ cenſor. Vnde catho diciẽ
cenſorinus q' moꝝ erat correptor. Et pñt eſſe ad
iectiua et poſſeſſiua. ut cenſoria res. i. res cenſoris
Item pñt eſſe deriuatiua. A cenſus h' cenſorinus
et h' cenſorius. i. ille q̃ cenſum ſeruat ul' pecuniã.
Cenſual'. A cenſus h' et h' cenſual' et h' le. i. offi
cialis q̃ cenſum exigit puincialẽ et qui dat illum
Cenſura. A cenſeo ſes h' cenſura. re. i. iudiciũ ui
gor. ſeuitas. mẽſura. vindcã. ptãs. ſnĩa decus. Et p
Cenſus. A cenſeo h' cenſus. ſus. ſui C ducit pnl'
pecunia facultas deſcripta publice ul' extimata dr̄
eciã h' cẽſus. ſi. quoꝝ patrimonia publice annota
ta ſunt ul' deſcripta ul' extimata. Item inueniẽ cẽ
ſus. ſa. ſum. pticipiũ. et formaẽ a cenſeo. ſui. cẽſuz
cenſu addita. s. fit cenſus.
Centaurus. gigno ul' genitus cõponiẽ cũ aura
et dr̄ h' centaurus. ri. uel gentaurus. i. genitus ex
aura. Siquidẽ ſm fabulas poetaꝝ. yxion ſecretari
us iunonis eam interpellauit de concubitu. q̃ cuꝫ
filio iouis formauit quandã nubẽ in ſui ſpẽm. et
eam obtulit yxioni. Quã putans ille iunonẽ eſſe
effudit ſemẽ in nubẽ Et inde nata ſunt qdã monſ
tra in media pte homines. et in media pte ſcilicꝫ
inferiori. equi. Et dicti ſunt centauri q̃i gentauri.
. i. geniti ex aura. Vnde centaureus. rea. reũ. Et h'
centaurea. ree. quedã herba. ſm hug. Pap diẽ. cẽ
tauri a lãs ul' latrꝫ dicti ſuitate. Nam ipocẽtau
ri dicere debemus. ipos ſubtus. centaurus equus.
q' cũ ſupius eſſent homines inferius erant equi.
Diciẽ autẽ h' nomẽ ſiue monſtrum confictũ fuiſſe
ad exprimendã humane uite uelocitatem. q' equꝰ
ſit uelox. ſm autẽ hiſtoriã yxion in grecia centũ
milites armatos adunauit. qui equites cum ab ĩ
doctis pmũ uiderentẽ ſup equos vnũ animal repu
tati ex homine et equo dicti ſunt centauri q̃i cen
tuꝫ armati. ul' quia centum erant et q̃i aura circo
uolantes terram non conſumebant.
Centenarius. a centũ ul' centenus dr̄ centenariꝰ
ria. riũ. continens centũ. ul' hñs centũ annos et h'
centenarius p tali nũo. et h' centenariũ p quod̃
pondere centũ libraꝝ. quod pondus romani inſti
tuerunt pro pfectione centenarij numeri.
Centenus. a centũ dr̄ centenus. na. nũ. et in ſin
gulari tantũ ualet qntum ſuũ pmitiuũ. ſ; in plura
li teneẽ diſtributiue et diſtribuit per parem nume
rum. ſicut bini et trini. ut iſti incedunt cẽteni. Itez
h' centenũ. ni. quoddã genus ãnone ſcꝫ miliũ. q'
in pleriſq; locis ſemen eius incrementũ frugis cen
teſimũ naſcatur. vnde et miliũ a multitudine fruc
Centeſimus. ma. mũ. nomen eſt or C tus diciẽ
dinale. Et dicitur a centum.
Centies adũbium. i. centum uicibus. A centũ dr̄
Centimanus. a centũ et manus h' centimanꝰ nꝰ
ui. ſm pe in vij lib' f. Poteſt tamẽ declinari h' cen
timanus mani ul' adiectiue centimanus. na. nũ. q̃
centũ habet manus. Et coȓ pnl'. Pap autẽ ſequẽs
pe dicit. Centimanus a manu compoſitũ eius ſer
uauit declinacõnem. Hic centimanus. huius centi
manus. notaẽ ergo nullũ aliud pp̃ium ul' adiecti
uum uel mobile quarte declinationis eſſe.
Cento. a centũ dr̄ h' cento tonis. et dicebantur
olim centones qui de carminibus homeri ul' uigi
lij ad pp̃ia opera more centenario ex multis hinc
inde compoſitis in vnũ faciebant corpus. ad facul
tatẽ cuiuſcũq; materie. ſ; de cuiuſcumq; carminibꝫ
quicũq; h' mõ faciũt centones dicuntur. Et cento
onis dr̄ ſartor puluinar ul' uelũ de multis pãnis
ul' qui facit filtẽ et ipſum filtꝫ. Iuuenal'. Intrauit
callide ueteri centone lupanar. Quid̃ tñ dicunt q̄
h' cento dr̄ fetor ueniens ex aſſiduitate libidinis
Centrix A centũ ul' cento dr̄ h' centrix cẽtricis
Et dñr cẽtrices mẽtrices lupe mẽtiuire. diabolares
nonarie. et dicitur a cẽtũ pp̃ter multitudinẽ. uel
a cẽtonibꝫ. i. filtr̄s. q' eis deſiccabanẽ ul' quia ſter
nantur in lupanari ut locus reddatur calidior
Centꝫ tri. i. pũctũ in medio c̃culi. ul' alterꝰ rei a
q̃ eq̃liter diſtat quelibꝫ ps pipferie ul' circũferencie
qd̃ et h' centron indeclinabile inueniẽ et h' centro
onis. et dr̄ centꝫ a cenſeo es q' ſ ipm̃ ſumiẽ indi
ciũ pipferie. continendo ſemp alteꝫ pedẽ c̃culi. Vel
dr̄ ſic q̃i cuncta. q' cunctũ ad ipſum ũtuntur.
Centua tue ẽ menſura terre ul' vinee hñs p ſin
gulas ptes pedes centũ. Vnde et a centum dicitur

Centū. omnis ge. indecli. et tantū plīs nūi. et ē pmitiuū ut dicit ul' pocius deriuat a canto quod eſt circulus et circūferencia rote. q2 ibi circulet et curuet nūs ad pmū. ul' q2 ille numerus ē pfcūs

Centipeda. de. fe. ge. genus animal a multitudine pedū dicti. Et componit a centū et pes.

Centuplico. cas. i. centuplo. A centū et plica. ui

Centuplus. pla. plū penl' cor de in centuplus .i. cencies tantū. et eſt compoſitū a centū et plica vnde centuplo. plas. idem ē qd' centuplico. cas. ij reg' xxiiij. Adaugeat dñs deus tuus ad populum tuū quātus nūc eſt iterū q2 cētuplicet. Vel ſ aliaz lr̄am cētuplet

Centuria. rie. fe. ge. i. centū homines in re militari. Et dr a cētu3 ul' cēturio. vñ orac' in poetria. Centurio ſenior agitant expartia frugis. Et cēturia dr ducenta iugera in agris. ſic ager ducentoꝝ iugeꝝ qui antiquitus a cētum iugeribus cēturia uocabatur. ſ3 poſt duplicata ē in ſura. et nomē pſtinū retinuit. In nūo eni cēturie multiplicate ſunt ſ3 nomē mutare non potuerunt ſm hug'. Pap' eciā hoc volt. vnde dicit. Centurias dicimus pres exercitus in centenos milites diuiſas Vnde et qui hic pſunt cēturiones dnr. Item cēturia agri ducentoꝝ iugeꝝ q̄ apud antiq̄s cētū iugeribꝫ exiſtebat. poſt duplicata nomen retinuit

Centurio. onis. mas. ge. qui cētum preeſt uiris a cētum dr. ul' qui pēſt cētum militibus. dr a cē

Centurio. as. i. ordinare. p cen turio ſm pap' turias diſtribuē. Et dr a cēturia ul' cēturio rionis Et componit accēturio. rias. i. coordinare ul' adunare. et ſuccenturio. rias. i. ſuccurrere. ul' pocius in ſuccurſum pmoꝝ poſt illos ordinare. Inde eni ſuccenturiatj dicūtur qui poſt pmam aciem ſunt ordinati ut ei ſuccurrant ſi neceſſe fuerit.

Centuſſis. as aſſis p oblo cōponit cū cētū. et dr h3 centuſſis. i. cētū aſſes. ul' pōdū centū aſſiū. vñ p ſius. Et centū grāos curto centuſſe licetur. Sed ē ponitur pro centeſima parte aſſis

Cenula. le. diminitiuum parua cena.

Cenulentus. ta. tū. plenus ceno. et componit a cenū et lentos grecū quod ſignificat plenitudinem et cōpat. Vñ h3 cenoſitas. tatis. et h3 cēulentia cie

Cenū. a ceno. nas. dr h3 cenū p cont' .i. fetor nū. q2 non cenet. Et ē cenū ſordidū luti. uorago pfundum. Vñ cenoſus. ſa. ſum. i. fetidus. ſpurcus

Cepa. a cephas dr h3 ce bircoſus. Et compaī pe indecli in ſin. Et ſcribit p ae diptongon. q2 ne eſt ñ caput. In plī hec cepe cepaꝝ dicimus. Inuenit eciā h3 cepa. pe. in ſingulari. Vnde ouid'. Cedi da eſt ortis eruca cepa meis. et h3 cepe in ſing' in

Ceparius. a cepa dr h3 ceparius rij or uenitur tulanus. qui cuſtodit cepas. ul' qui uendit. Vñ h3 ceparia. i. ortulana. et ceparius. ria. riū. poſſeſſiuū ut foliū ceparū. i. cepe. ul' deſig'it materiā. ut olus ceparīi. i. de cepis

Cephalargia in cephalea ē

Cepalea. lee. pnl' prod' capitis paſſio. Cephalim enim grece caput dr. ſm pap'. Hug' uero dicit. Cephalea ul' cephalargia. uena ul' dolor capitis. a cephas dr. S3 ſ pap' cephalargia ē humor capitis

Cephas ul' cephalim greci dicūt caput. Vnd' cephas dcūs eſt petrus. q2 in capite et pncipatu ſit cōſtitutus apl'oꝝ. Itē cephas hebiice. petrus grece. lrā agnoſcens. ſiriace caput q2 in capite ſit conſtitutus apoſtolorum. Vide in petrus.

Cepi defectiuū p ce ſcribit Vide in cepio is

Cepiciū. cij. et h3 cepicius. cij. i. cepe.

Cepidines. a cepi pterito de capio hee cepidines cepidinū. ſaxa ſcilic3 in mari. ul' que pminent in pruptis locis Et corripit di.

Cepio pis cepi ē ceptū. i. incipē deriuat a preterito cepi de capio. Vnde terenc'. Sex totis mēſibꝫ obſeciſſem q̄ ille quidq̄ ceperet. Sed pñs huius ūbi et que formant a pñti obſoleūt. Preteritū uo et que formant a pterito adhuc retinent et huiuſmodi pteritū qñq3 accipitur p pñti. qñq3 in ui pteriti. Et ſcribit cepi defectiuū p ce. ſimiliter ceptus ab eo diſſidens. Sed inceptus ab incipio pis p e ſolam ſcribit. Et ſunt quatuor ūba defectiua q̄ hñt ſenſum pñtis et pteriti. Xvi. Hic duo ſunt odi noui cepi memini q3. Que retinent ſenſum pñtis

Ceptus. per. oe ſcribitur ſicut cep pteriti q3 tus defectiuum. uide in cepio.

Cera cere ab aue q̄ dr apes fit. Et ut dicit pap' Cera a greco ceros quod id' eſt. Itē cera materies fuit illaꝝ lrāꝝ que puuloꝝ nutrices fuerunt.

Ceramius. mij. i. figulus. qui ſicut ceram ita fingit argillā. et cōponit a cerā et ago is. ul' a cera et

Cerarius. rij. a cera h3 cerarius. rij. qui limus. facit ul' uendit ceram. ul' qui in ea operatur.

Ceraſtes ul' ceraſta. mas. gen. ſerpens cornutus Geñ xlix. Ceraſtes in ſemita. Et dr a ceros quod ē cornu. eo q2 in capite cornua habeat arietū. Vñ lucanus in vj. Aut viuentis adhuc libie menſure

Ceraſus. ſi. fe. ge. ciuitas fuit pōti quā ceraſte ciuitatē cū lucillus deleuiſſet quodd' genus pomi inde aduexit. et dcā ē arbor h3 ceraſus. et fructus eius h3 ceraſum. Vel dicit ceraſus a cerite oppido ubi abundat. Et corripit ra.

Ceratim indecli. quoddā pondus. ſc3 media pars obuli habens ſiliquā vnā et ſemis. Hunc latini ſemiobulū uocant. ceratim grece. latine ſiliqua cor

Ceratus. A cera dr ceratus a nuū interptatum. et differt a cereus. rea. reū. q2 cereū eſt qd' totū ex cera conſtat. Ceratū quod linitū ul' incruſtatū ē cera. Vnde et cerate dicūtur tabule in quibꝫ ſcribitur

Cerannia. Ceros componitur cū amnis et dr pluraliter cerannia. nioꝝ. i. acucōnes ul' exaltacōnes vndaꝝ in tempeſtate. q̄i amnes cornuti Vnde lucañ in v. Mouit q3 cerannia nautis. Vñ cerānia dicūtur ſaxa pminentia in mari. inſtar cornuū. Item a cera hec ceramnie ceranniaꝝ. i. uites ul' uue. q2 ſint ſubrubee ut cera. ul' cerānios grece latine dr fulmē. et inde hec cerannie cerāniaꝝ uites ul' uue. q2 rubeant ut ignis. et h3 cerānia q̄dā gemma ſic dicta q2 alibi non inuenit niſi in loco fulmine icto. et h3 cerānniū nij nota ſic facta et ponit quādo multi uſus improbant nec per ſingulos obelantur. et h3 cerannia nioꝝ ppter ſummitates montiū dnr. a creb' fulminacione. qd' cōponitur cū acros quod ē mons et dr acrocerānia oꝝ illud idem. q̄i montes fulminati. Vnde et cerānij ul' acrocerānij antonomaſice dnr montes epiri ppter altitudinē et aſſiduos ictos fulminū.

Cerānos grece latine fulmen.

Cerberus beri. mas. ge. canis infernal. q̄i creos baros. i. carnes uorās. Et componitur a creos et baros agros q̄d ē tractus. Dr eni carnes uorare ſ3 oſſa reſeruare. et eis incubare. quod nichil aliud ē niſi q2 cerberus ē terra que carnes mortuoꝝ cōſumit. ſ3 oſſa conſumere non poteſt. Vñ et ſarcofagus dr ſepulchꝝ hominis. q̄i comedens carnes ſ hug'. Pap' uero dicit. Cerberus inferoꝝ canis. tria

capita habere dr ꝓpter tres etates. Infanciã. Iuuẽ
tutẽ. ſenectutẽ. Et cor pnl'. Virg eneyd vj. d. Cer
berus h ingens latratu regna trifanti. Item grec.
Cerberus omne uorans tria poſſidet ora canina.
Cercopa pe. cõ. ge. i. certator. Et componitur a
certo as et copia. Vñ cercopa quaſi certans copioſe
Cerdo. Cerdon interpretatur coriũ. Vñ cerdo omiſ
qui pparat coria ſicut calcifex. Vnde pſius. tollit
ſua muna cerdo. Cerdo eciã dcũs ẽ quidã hereticus
Vnde cerdoniani dicti ſunt quidã heretici. Vel cer
do deriuat a certus. ta. tũ. ſ quoſdã. Itẽ cdo dr ſu
tor. vñ dic pap. Cerdones ſutores. Et producit do
Cerdon interpretatur corium.
Cerdoniani. quidam heretici. uide in cerdo.
Cereagius. gij. i. piſtor q ad modũ cere deducit
paſtam. Et componitur a cera et ago agis.
Cerealis uide in ceres.
Cerealium lij generis neutri. locus ubi panis et
cibus paratur. Et dicitur a ceres.
Cerebellum. li. dimi. paruum cerebrum.
Cerebroſus. ſa. ſuz. iracũdus. ul' qui uiciũ habz
in cerebro ul' in eo patitur Et dicitur a cerebrum
Cerebꝝ. bri. ps capitis pnl' cor. Et ꝓpe medulla
capitis appellat cerebꝝ ſm pap. Et inde excerebro
as interficere. extra cerebꝝ ponere. Iſaie lxvj. qſi
qui excerebrat canem.
Cereolus. li. dimi. pũus cereus penul' cor.
Ceres. A creo. as. dr h ceres cereris. dea frumẽti
et ſepe ponit ꝓ ipſo frumento. Et dr ſic qꝛ creat
fruges. ipſa eſt et terra ops opis. qꝛ melior ſit ter
ra opẽ. et ꝓſerpina. quia ex ea ſerpant fruges. et
ueſca eciã dr. vñ h et h cerealis et h le. qꝙ autem
p cererem intelligat frumentũ ſiue panis habet
in illo exemplo terencij quod inducit donatus i
caplo de tropo. Sine inquit cerere et libero ueno
friget. i. ſine pane et vino deficit uoluptas. et cor
Cerete. a chere dr h cere re. uide eciã in cerete
te ceretis quedã ciuitas. dũ enim romani oliꝫ mi
litarent iuxta aquilinã ciuitatem queſiuerũt a ciui
bus quod eſſet nomẽ ciuitatis. Illi uero expertes
lĩgue latine utpote greci ſe a romanis eſſe ſaluta
tos credentes reſponderũt chere quod ẽ ſalue tũc
romani chere nomẽ ciuitatis eſſe credentes ſubtrx
erũt. h. et addiderunt hanc ſillam te. et dicebant
h cerete. tis ꝓ nomine ciuitatis. pnl' prod. vñ an
tiqui ſumpſerunt nomẽ patriũ h et hec ceretis. et
h. cerete pnl' ꝓd. ſʒ poſtea romani antiq cũ denũc
ad pmitiuũ corripuerũt deriuatiũ. mutantes e pe
nultimã in i. et dixerunt h et h ceritis et h cerite
ſimiliter pnl' prod. poſtea moderni amplius nomẽ
corripuerunt patriũ in nrõ iſto mas et fe. ceretis
ſubtrahentes ti ſillam p ſincopã et dixerunt h et
h ceres et h cerete. Gtõ ceretis ul' ceritis pnl' ꝓd
Sed cũ denũc ad pmitiũ tam in e q in. i. pnl' in
uenit in iſto nomine cor. apud autores. Cũ ergo
in pmitiuo inuenitur. i. pnl' cor. nimis imprope
et ſola poetica licentia ponit. uide eciam in ceritis
Cerethi. et pheleti nomĩa ſunt indeclinabilia. et
accentuant in fine Erant autẽ cohortes ſiue legio
nes pugnatoꝝ. et ſonat ſerethi exterminatores. phe
lethi admirabiles. Hij erant pugnatores fortiſſi
mi. ij reg. c. viij. Banaias filius Ioiade ſuper cere
thi et pheleti. Hij erant cuſtodes capitis dauid. ut
dicitur in hiſtorijs. Vide in pheleti.
Cereus. a cera dr cereus. rea. reũ. quod fit de ce
Cerimonie. a cera ul' cereus Cera. et h cereus. rei

hec cerimonie. niaꝝ. feſta facta cũ cereis. Vel ceri
monie dnr qi carimonie. a carendo quibuſdã eſcis
quibus olim iudei in feſtis abſtinebant. vel quia
homines carent uſu illaꝝ reꝝ que in ſacrificijs di
uinis offerunt. Et inde ceremonia. nioꝝ ipſa ſacri
cia. et h et h ceremonial' et h le. i. feſtiuus. religio
ſus dinꝰ ſcũs ul' ſacrificãs ſ hug. pap uo dic. Ce
rioniũ et cerionie pluralit dcẽ. qꝙ nos uicijs care
re faciant. In hiſtorijs dr. Nota ſolẽnitates dcãs
ceremonias a cereis. i. luminaribꝫ ul' a carie et me
ne quod ẽ defectus. qꝛ tunc dnt in nob ſordes de
ficere. et ita dicitur cerimõie qi carimoĩe. ul' a ca
rendo munijs. i. officijs ſeruilibꝫ. nã h muniũ idẽ
ẽ quod obſequiũ ul' officiũ. Item poſſunt dici ce
rimonie a caris qd ẽ gracia et mene quod eſt de
fcũs. qi defcũſ grẽ. qꝛ huiuſmodi obſeruacõnes de
ſe grãm non conferebant. Et nota qꝙ in lege et
ꝓphetis qnqꝫ erant quoꝝ noticia ualde neceſſaria
eſt. ſcꝫ moralia. iudicialia. cerimonialia. ꝓmiſſa et
ſacmentalia. Moralia erant pcepta decalogi de q
bus hẽtur exodi xxx. Iudicialia erant illa de qbꝫ
habet exodi xxj. Si emeris ſeruũ hebreũ. zc̃. Et
huiuſmodi ptinent ad pacẽ inter homines cõſer
uandam. Alia erant cerimonialia. et hec erant in
denũcijs ſacrificioꝝ. in diſcrecõne ciboꝝ. In expiaci
one immundiciaꝝ. in obſeruacõne ſolẽnitatũ. De
quibus hẽtur in leuitico fere p totũ. Promiſſa aũt
erant ad illiciendũ. ſicut promiſſio terre manantis
lacte et melle. Exodi iij. Et ꝓmiſſio angelice cuſ
todie. Exo. xxiij. Ecce ego mittam angelũ meũ q
pcedat te. et cuſtodiat in uia. et inducat ad locuꝫ
quẽ paraui. Et ꝓmiſſio de omniũ bonorũ multi
plicacõne. Leuit xxvj. Si in pceptis meiſ ambula
ueritiſ et mandata mea cuſtodieritis. et feceritiſ ea
dabo uobiſ pluuias in tempibuſ ſuis. et terra gig
net germẽ ſuũ. et pomiſ arboreſ replebunt. zc̃. Sa
cmentalia autẽ erant figure ſacmentorũ noue le
gis. Sicut ẽ ſacmentũ phaſe. Exo. ſecundo. Tollat
vnuſquiſqꝫ agnum p familiaſ et domos ſuas. etc̃
Et ſacramentũ uitule rufe. Nũi xix. Precipe filijs
iſrael ut adducant ad te uaccam rufam etatis in
gre in qua ſit nulla macula. et cetera.
Cerinciani. quidã heretici. a cerinto quod dicti
hij inter cetera circũciſionem obſeruant mille an
nos poſt reſurreccõnẽ in uoluptate carnis pdicãt
futuros. vñ et greci chiliaſte. latine ſunt appellate.
Ceritis exponit in cerete. zc̃. Cerã in Chiliaſte
tercia pte ubi agitur de denominatiuis in tis.
Cernida. A cerno. is h cernida. nide. lignũ ſup
qd ducitur taratantara. et cernida dr taratantara
quia diſcernit pollimen a furfure.
Cerno. nis. creui cretũ. i. uidere. conſiderare ꝓpo
nere. iudicare. ſtatuere. Cerno componit concer
no. i. ſimul cerno. Diſcerno. is. i. diuidere. ſeparare
diſcutẽ. decno. is. iudicare ꝓponẽ delibare ſtatuẽ
cõſtigẽ. ſecno. i. ſepo. Cerno et cõpoſita ab eo ſunt
actiua. Decno tamẽ ꝓ conſtigẽ ẽ neu. Itẽ cno dif
fert a uideo. qꝛ cernimus longinq. uidemus ꝓxia
Item cerno et compoſita ab eo faciunt pterita in
creui. et ſupina in cretũ. ſicut creſco et compoſita
ab eo faciũt. ſm hug. Vo. Cerno ſolet facere creui
cretũ qꝙ ſupinũ. ſic creui cretũ volt tibi creſco da
re. Conſueuit tamen dici qꝙ cerno caret pteritis et
ſupinis ſʒ ea ſumit a creſco. cis. ſicut et quedã alia
ũba. que continent in hijs ũſibus. Sido ſiſto tollo
ferio furo qꝫ cerno. Gaudent nõ ꝓpis ſʒ preteritis

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

abenis. Et ē dcā inſ c̄no et conſido. qꝛ ut dic̄ gꝰ
Corporeis ocul' c̄no conſido mētē. uide in ſecerno.
Cernulus a ū. i. inclinatus ul' ingenioſus a c̄no
Cernuus. a c̄no. is. dr̄ c̄nuus. a. um. i. acli nis
uis. humil' pronus in capite ruens. Cernui eciā di
cūtur ſciti ſine ſolea. Cernuus eciā dr̄ magnus in
Cero. a cera dr̄ cero. as. i. cera implere finitus
ul' linire. Et componit' incero as ꝑ eod. Et ꝓd ce
Ceroferarius. a cereus et fero fers h̄ ceroferari
us qui cereū portat. ul' acolitus. ul' qui deſert ad
Ceroma. a cera dr̄ h̄ ceroma matis uendendū
quoddā vngentū quedā confectio ex melle herb̄
et cera qua paleſtrice capillos ſuos inungebāt ut
eſſent labiliores. vn̄ ceromaticus ca cū. i. ceromate
Ceromaticus in ceroma exponitur. unctus
Ceros grece cornu latine.
Cerotū. ti. neu. ge. idem quod ceroma ul' cōmix
tio lībaꝝ et vngentoꝝ. Et dr̄ a cera cere.
Cerritus. a ceres dr̄ c̄ritus ta. tuꝫ. interpoſita. r
ne ſi diceretur ceritus p vnū. r. putaret' a cera. Et
dr̄ c̄ritus qui habet frumentū. ul' inſanus. qꝛ qn̄
ſacerdotes ceretis eis ſacrificabant ſolebant inſani
re. Vel dr̄ a cerebꝝ. ſcꝫ furioſus qui cerebꝝ habet
cōmotū. Et prod̄ ri. Greč. Cerritus dicet' quē ueſa
nia torquet. De hoc ſupra uide in tercia parte ubi
agitur de denominatiuis in tus.
Cerſidrus. a c̄ſon quod ē terra et idron quod ē
aq̄ dr̄ h̄ c̄ſidrus quidaꝫ ſerpens qui alternatī mō
in terra mō in aqua morat'. et idem dr̄ chelidrus
et ab eiſdem componit' q̄i c̄ſidrus. Lucanus tamē
uidet' uelle ꝙ aliud genus ſerpentis ſit chelidrus
q̄ c̄ſidrus. Et ſm̄ h̄ componit' a chelon quod eſt
curuū et idron quod ē aqua. qꝛ ſemp curuatur et
morat' in aqua. Vnde h̄ chelidrus dr̄ lignū ul' la
pis teres et longus inuolubil' ad modū illius ſer
pentis quo area adequat'. Vide ꝙ quidā ſolēt ꝓ
ferre has dictiones corrupte. dn̄tes celſidrus. cilin
drus. chilindrus. ſꝫ barbariſmus ē in hijs omnibꝫ
Chilindrus tamē inuenit' ſed in alia ſignificacōne
ſcꝫ quedā figura quadrata. ſicut dr̄ in geometria.
hn̄s ſupius ſemicirculū. et dr̄ ſic a p̄doc̄ lapid̄ ul' ſ
pente ꝓpter equalitatē. vn̄ h̄ chilindrorodos dicit'
vmb' equaliter creſcens in longū ſ̄ hug. Papias
eciam dicit. Chilindrus in geometria figura q̄dra
ta habens ſuperius ſemicirculum in ſolido.
Cerſon dicunt greci terram.
Certifico. cas. facere certū ūbum actiū. Et cōpōi
tur a certus et facio. Et corripit fi.
Certioro. a certior oris compatō dr̄ certioro as
ūbum actiū. i. certificare. licet et compatiue poſſit
teneri ex ui poſitiui ſui. ut dicat'. Ille me certifica
uit. ſꝫ ille me certiorauit. i. magis me certū reddi
dit. ſm̄ hug. Et ꝓducit. o. ante. r. ſicut peioro as
Certo. tas. taui. deriuat' a certus. ta. tū. et ē c̄ta
re litigare. pugnare. Certi enīꝫ ſolemus litigiē. vn̄
dr̄ certare q̄i certū ſe dicens hr̄ē vn̄ ūbalia. et hoc
certatim adūbium. Certo componit' concerto tas
. i. ſimul ul' cū alio certare. Decerto. tas. i. ualde c̄
tare. Recerto. tas. i. iterꝫ certare. Certo. certas et
compoſita ab eo omnia ſunt neutra.
Certus. a cerno is dr̄ certus ta tū ꝓpe enī c̄tus
dr̄ qui cernit rem de qua certificat' licet qn̄qꝫ ad a
nimā referat'. Et compat' certior iſſimus. Vn̄ cer
te c̄tius. me. adūbium. Et h̄ certitudo. inis. Certus
componit' p̄certus. i. ualde certus. Incertus ta tū
. i. non c̄tus. Et compatur. Vnde h̄ incītudo inis

ſm̄ hug. Pap̄ dicit. Certa clara manifeſta. Et ſcias
ꝙ certitudo nichil aliud ē q̄ꝫ determinacō intellc̄us
ad vnū. Item Certa diſcuſſione non egent. uide
Ceruica. ce. fe. ge. i. alapa. ul' cola in conſiliū
phus. Et dr̄ a ceruix. Et producit ui.
Ceruical. alis. ge. neu. i. puluinar aureale. qđ et
ceruicariū dr̄. Et dr̄ a ceruix. Et producit penl' ſm̄
hug. Et ut dicit pap. Ceruical dr̄ ꝙ ſub c̄uice po
Ceruicatus. ta. tū. i. ſupbus. furioſus. natur
contumax. a ceruix dicitur.
Ceruicoſus. a. ū. ſupbus. arrogans. et d̄iuat' a c̄
Ceruinus. na. nū. pnl' producta. res cerui uix
ul' de ceruo. A ceruus ui dicitur.
Ceruiſia. e. genus pocōnis A cerē dr̄ ſ̄ papiam
Ceruix. A cedo is dr̄ h̄ c̄uix icis poſterior pars
colli. ſicut anterior gula. qꝛ ibi ceduntur capilli. ꝙ
autē ceruix dr̄ q̄i cerebri uia. qꝛ p eam p̄tem cerebꝝ
ad medullū ſpine dirigit'. ethimologia ē nō cōpō
ul' d̄iuacō. c̄uix eciā accipit' ꝓ ſupbia et maxime
in pl'i. Et qn̄qꝫ ec' in ſin. Job xv. cucurrit adūſus
cū erecto collo. et pingui c̄uice armatus ē et prod̄
Ceruleus. in cerulus exponitur. ui
Cerulus. a cera dr̄ cerulus. la. lū. pnl' cor'. filus
inſtar cere. uiridis. niger. glaucus. ꝓpe quideꝫ ceru
lum eſt uiride cū nigro ut ē mare. Vn̄ ceruleus. a
um. penl' cor'. Et ut dic̄ pap. Cerulus dr̄ ipſe colo
Ceruleus uero quod ex cerulo conſtat. Itē cerulus
nature. ceruleus fingitur.
Ceruſa quedā materies apta ad pingendū. que
ex plūbo ſtanno qꝫ conficit'. ſm̄ pap. Hug̃ uo di
cit. a ceroma dr̄ h̄ ceruſa ſe. quoddā genus coloris
Ceruulus. li. dimi. puus ceruus. vn̄ h̄ c̄uula. le.
Ceruus. a ceros quod ē cornu h̄ c̄uus pnl' cor
ui. Vnde h̄ c̄ua. ue.. Et ut volt ambr̄. Ceruus eger
olee ramuſculos mandit. et ſanat' Et ut dicit pap̄
Ceruiſ fugienſ ſpineta penetrat illeſus. oculiſ ca
ligantibuſ ſerpentē deuorat. et in eo eſtu et ueneī
ardore ad fontē uadit. uiſuſ qꝫ in eo caliginē et q̄
qꝫ ſupflua exuit. adhuc cū amoriſ incendio detine
tur priore ſubſequentis caput ſup renes ſuoſ ſuſ
tentante natando ul' p deuia ſiluarū ad extremas
regiones deueniūt. fideles ſignificant. Et ſm̄ yſid
xiij ethy. Cerui erectis auribuſ acute audiunt. ſub
miſſiſ audiūt nichil. Greg̃ eciam dicit mor' xxx ſi
exponenſ illud Job. Vel pturientes c̄uas obſuaſ
ti. Ceruaꝝ inquit moris ē inuentos ſerpenteſ extīg
uere. eoꝝ qꝫ membra morſibus dilaniare. fertur
autē ꝙ ſi qn̄ flumina tranſeūt capitū ſuoꝝ onera
dorſos p̄cedentiū ſupponūt. ſibi qꝫ inuicē ſuccedē
tes laborem ponderis omnino non ſentiūt. mg̃ri
ſpūales cerue uocati ſunt. Ipſi enī more ceruaꝝ
interemptis uicijs q̄i extinctis ſerpentibus uiuunt
et de ipſa extinccōe uicioꝝ ad fontē uite acriuſ in
ardeſcunt. Ipſi eciā dū labentia huiuſmodi tēpali
tatiſ momenta q̄i quedā flumina tr̄ſeunt. cōpaci
entes caritate onēa ſua ſibi inuicē ſupponūt. quia
tanta obſeruacōne cuſtodiūt id quod ſcriptū ē In
uicē onā urā portare. et ſic adimplebitis legē xpi
Ceſar ceſaris dr̄ a cedo dis cecidi. qꝛ abſtractus
fuit de ceſo utero matris. ul' qꝛ fortiter cedebat a
lios in prelio. Vel quia primo ſecuit ceſariem ſi
bi. Vel quia cum ceſarie ſit natus. Vel a ceſos di
citur quod eſt elephas. qꝛ in ſingulari certamine
deuicit elephantē. et fuit ceſar pimus imparor ro
mān̄us. a q̄ q̄libꝫ rōanus imparor dc̄us ē ceſar. ſic
et auguſtus ab auguſto. Et a ceſar ceſareus. rea. ū

poſſeſſiuū. et ceſarius. ria. riū. vñ ceſarianus. a. ū.
et h̄ et h̄ ceſarienſis. et h̄ ſe. Inuenit̄ autē ceſar ali
qñ in plı̄. Vñ ouid. Ceſaribꝫ ūtus contigit añ diē
Ceſaraugusta. te. fe. ge. i. terraconenſis hiſpanie
oppidū a ceſare auguſto ſitum et nominatum.
Ceſarea. ree. uł ceſaria. rie. dr̄. uide in ceſaria.
Ceſaria. rie. quedā ciuitas. Et ſunt plures ceſa
rie uł ceſaree omnes a ceſare nominate. ſm hug̃
Ceſaries. A cedo. dis. cecidi dr̄ h̄ ceſaries riei. co
ma capitis. et ē ꝓpe uirorꝫ. Decꝫ enī uirꝫ eſſe tōſuꝫ
ſ non mulierꝫ. Verſus grec. Eſt coma quadrupe
dis. colubri iuba ſiue leonis. Ceſaries hoīs. crinis
ꝓpe mulieris. Huius et illiuſ bñ dr̄ eſſe capillus.
Ceſia. A cedo. is. cidi. h̄ ceſia. ſie. i. lenticula. Vñ
ceſitus. ſia. ſiū. i. lenticuloſus. qui enīꝫ lenticuloſus
ē colorem non integꝫ ſ interciſum habet. ſ hug̃
Pap etiaꝫ dicit. Ceſia lenticuloſa. Ceſius lenticulo
Ceſim aduerbium. i. diuiſim Cſus. q̄i leſus facie
arcuatim. Et dr̄ a cedo. dis. cecidi ſ hug̃. Pap ūo
dicit Ceſim p cedes. quō uiciſſim pmices limare q̄ſi
uł dolare uel gradatim.
Ceſiſonomaton quoddā ſcema eſt quod melius
ſcribit̄ p ſc in pma ſilla. vnde in ſ de eo dicam et
ſupra in quarto dixi in capitulo de ſcemate
Ceſo. ſonis. mas. gen̄. qui de uentre matris ceſo
ſcinditur. Et dicitur a cedo. dis cecidi.
Ceſonia. A cedo. dis. cecidi dr̄ ceſonia. nie. quedā
caruncula in fronte equini pulli cū pmū ꝓdit ex
aluo vnde mulieres faciūt quandā potionē mor
tiferam. Item ceſonia fuit ꝓpium nomen cuiuſdā
Ceſor. oris. mas. ge. i. inciſor. a cedo. C mulieris
dis cecidi. Parali ij. li. c. xxiiij. At illi cōducebant
ex ea ceſores lapidum.
Ceſpes ceſpitis mas. ge. terra cū herbis auulſa.
uł frutex. uł ūgultū. Et dr̄ ſic q̄i circa pedes. Vñ
ceſpito. tas. i. fodere uł cadere offendere. Vnde et
equi qui ſepe cadunt ceſpitatores dicuntur.
Ceſpito. tas. taui. in ceſpes exponitur. et cor̄ ſpi
Ceſim aduerbium. i. cedendo uł gradatim
Ceſſo. A cedo. dis. ceſſum ceſſu. u. in. o. fit ceſſo
ſas. i. freqūter cedere. Et inuenit̄ ꝓ peccare. vnde
ūbalia. et ceſſabūdus. da. dū. i. ſimil̄ ceſſanti. uł il
Ceſſo. ſis. ſiui. ūbū deſiderati C le qui ſepe ceſſat
uū quod non ē in uſu in ſimplicitate. Et deſcēdit
a cedo ceſſi ceſſum.
Ceſticulus in ceſtus tus exponitur
Ceſton. in ceſtus. ti. uide.
Ceſtus. ti. A caſtus dr̄ h̄ ceſtus. ti. uł ceſtos et h̄
ceſton indecli. i. cingulū ueneris quo accingūt̄ et
utunt̄ in legittimis nupcijs. et dr̄ ceſton quaſi caſ
ton quia in feminis maritatis ſignū caſtitatis fit
Vñ ponit̄ qñq pro legittima copula et maritali
concordia uł caſtitate. ſm hug̃. Pap dicit. Ceſton
Ceſtus. a cedo. is cecidi dr̄ h̄ ceſ C ſona ueneris
tus. tus. tui. i. coriū cū plūbo infuſo quo manus
ſuas pugiles muniūt. et ſe inuicē cedūt. Ceſtus ēt
dr̄ baculus pugilū qui corio et corrigijs ſolꝫ eſſe
circūdatus. Etiā gnāliter arma pugilū dicūt̄ ceſ
tus. Vnde uidet̄ dici ceſticulus. li. circulus in capi
Ceſura ē finalitas dicti C te cū aliquid portat̄
onis in pncipio pedis. ita ꝙ ſeqūs dictō a longa
poſſit incipē uł a breui. non autē fit in primo pe
de. ꝗuis poſſit incipē a monaſilla dcōne. ꝙ mōa
ſilla dcō non habet aliquid ante ſe a quo cedatur
licet illa cedatur. i. ſeparetur a ſeqūti. ut ſi dicaſ
Non minor eſt ūtus ꝗ querere pta tueri. De hoc

etiam require in memeris.
Cetus. ſa. ſuꝫ. ꝑcuſſus. inciſus. maculatus a cedo
Cetaria. vinaria in quibus cete et a C dis cecidi
lij piſces ſunt. uł officina in qua liquamē ex piſ
cibus conficit̄. a ceto dicitur.
Cetarius. a cetus. ti. dr̄ h̄ cetarius. rij. qui cetum
piſceꝫ capit uł uendit. et inde h̄ cetariū. rij. locus
ubi uendunt̄ cete uł capiunt̄ et abundant. quod
et ꝓ ipſis et quibuſlibet piſcibus ponit̄
Cete indecli plı̄s nūj neu. ge. uide in cetus.
Ceteri reliqui ex eodem numero ſm papiā.
Ceterum nam ſed.
Cetheus pnł prod interꝑtat̄ abſciſus ſm pap.
Cethei quidam ſapientes inuentores uerborum
Cethura interꝑtatur cimiama. uxor fuit abrae
poſt ſaram. Et ſm regulā debet pnł ꝓduci. ſicut
lecūra. bethſura. armatura. Geñ xxv. Abraam ūo
aliam duxit uxorem nomine cethuram.
Cetus. A cedo. dis. ceſſi dr̄ h̄ cetus. tus. tui. id ē
congregatio hoīm p contrariū. ꝙ non cedat. uel
melius dr̄ a coeundo. q̄i coetus. Vnde p oe dyptō
gum debet ſcribi. Inde deriuat̄ h̄ cetus. ti. p. e. ſolā
mas. ge. in ſing̃ nūo. In plı̄ uero eſt neu. ge. et in
decli. Pluraliter hec cete horꝫ cete. Vñ in geneſi j
Creauit qꝫ deus cete grandia. ꝓ quodā piſce mag
no marino quia copioſus ſit inſtar coetus. Vnde
ūſus. Eſt hoīm coetus. ſ viuit in equore cetus
Ceu aduerbium ſimilitudinis. ſicut q̄i queadmo
Ceueo. ues. ceui. ūbum neutrꝫ. et ca C dū tamē
re ſup. i. culū mouere. uł crimen agitare. ſicut fa
ciūt i cōcubēdo. et ꝓpe ceuē ē qd̄ faciūt hoīeſ ſupi
ne. ſic ceſſari qd̄ faciūt mlīes inferiuſ. Vł. ē ceuē ui
ri ſ ceſſari mulierꝫ. Vel ceuere ē uirorꝫ inter ſe cē
ſari mulierꝫ inter ſe. Iuuenał. Ego te ceuentē ſiſte
Chaldei. Caſeph filius fuit C uerebor ſm hug̃
nathor fratris abrae. vñ caldei dicti ſunt. q̄
nūc caldei dicūtur. ſcꝫ mutata. s. in. l. et interꝑtat̄
chaldei feroces uł captiuantes uł q̄i demones. Et
ſcias ꝙ chaldei potentiſſimi fuerunt. et mł'tas ter
ras deſtruxerunt. Tria enim fuerunt potentiſſima
regna ſcꝫ regnū caldeorꝫ. grecorꝫ et romanorꝫ. Vn
de dicit glo ſup illud Yſa xxxiij. Ecce terra caldeo
rum talis ꝓplus non fuit. ⁊c̄. uſqꝫ ad mortem na
buchodonoſor fuerunt fortiſſimi chaldei et aſſirij
poſtea ꝓplus romanorꝫ et grecorꝫ fortior fuit. Pre
dcā autē tria regna ꝓpter ſua pcā ſubiugata ſūt
Chaleph interꝑtatur canis C ut dicam in pena
uł q̄i uiride ſiue cor. aut quaſi omne cor.
Cham. calidus uel callidus ſiue calor aut calli
ditas. Et ut dicit hug̃. Cham interꝑtatur calidus
ex p̄ſagio futuri ſic dcūs. poſteritas enī eius eam
ptem terre poſſedit q̄ uicino ſole calentior. vnde
et egiptus uſqꝫ hodie in ling̃ egiptiorꝫ cham dr̄.
Chami grece dicūt breue et humile. Et accent.
Chamos ydolum moabitarum C atur in fine
ſm papiam Et accentuatur in fine.
Chamł interꝑtat̄ ſurgens dolor uł neceſſitate p
turiēs. uł calens dolore. aut caliditas ptunentis.
Chamus mi. a chami qd̄ ē breue et humile dic
tur h̄ chamus mi quoddā genus freni. uł ps ſcꝫ
quod vulgo dr̄ molmet. uł camus capiſtrꝫ eſt. uel
deriuat̄ a campſo ſas quod eſt flectere ꝙ reflectat
equū huc et illuc. Reg̃ iiij c xix. Ponā itaqꝫ circu
lū in naribus tuis et chamū in labijs tuis
Chana uicus ē galilee. vnde ſymon dcūs eſt ca
naneus. Joh̄ ij. Nupcie facte ſunt in chana galilee

Et interpretatur zelus ul' emulacō. ſeu poſſidet eos
Chanaam interpretatur poſſi aut poſſeſſio con
dens domū uel emulator gracie
Chananeus interpretatur emulator uel zelotes ſi
ue preparatus aut negociator.
Chaos neu ge. indecli. Chaon eciā dr̄ hic chaus
chai. et h chaos chaos. i. profunditas foſſa ul' con
fuſa caligo ul' confuſio rerū. ul' iniciū rerū. ſcilʒ rie
in qua omnia fuerunt confuſa et cōmixta et a q̄
omnia ſm hug. Pap uero dicit Chaos greci dnt
materiam celi et terre confuſam.
Charram interpretatur ira ul' lira. ſiue furor aut
foramina. Thob xj dr̄. Peruenerunt ad charram.
que ē in medio itinere circa niniuem. Et accentu
atur in fine. Et ſcribitur p geminum. r.
Chaſdei in chaldei exponitur.
Chaſſen interpretatur ſpes eius. ul' ſperans in eum
Chele dnr brachia ſcorpionis propter curuitatē
Item chele chelaꝝ inueniunt̄ p ſigno libre. q: ex
pedibʒ uirginis et brachijs ſcorpionis efficitur. et dr̄
a chelon ſm hug. Pap eciam dicit. Chele brachia
ſcorpij que faciunt libram.
Chelidonis quidā ſerpens. in celidorus exponit̄
Chelis. a chele dr̄ h chelis lis. i. cithara. quia in
modum brachiorum curuata eſt.
Chelon grece. latine dr̄ curuū. Vnde ꝯ̄ce chelon
atire dr̄ brachium ſiue crus propter curuitatem
Chere interpretatur aue ſalue ul' gaude. Et prod
che. Vn̄ pſius. Quis docuit pſitacū ſuū chere. i. ſu
am ſalutacōnem. Et in cōponit̄ ſincerus ꝯ magiſ
Chermel hebraice dr̄ qui et carme trum bene
lus mons eſt in confinio paleſtine et fenicis. et in
terpretatur molle ul' tenerū. ſiue agnus tener aut
agnitio ul' ſciencia circūciſionis. Yſa xxix. Conuta
tur libanus in chermel. et chermel in ſaltū reputa
bitur. Alia lrā ē in charmel. hoc ē predicacōne a
poſtolorū. libanus. i. gentes candide et mūde per
baptiſmū conuteni̅ in chermel. i. in ſcienciā uere
circūciſionis. Et carmel ul' chermel. i. iudei exteri
us circūciſi conuteni̅ in gentes ſilueſtres et infruc
tuoſas. libanus enim candidacō. charmel uo ſcia
circūciſionis interpretat̄. ut ibid dicit gloſa plenius
Cherub cherubis cherubin cheruba cherube. et
pluralit̄ cherubiʒ p omnes caſus. mas. ge. et p m
ſcriptū. Item cherub indecli. in ſing. et in plu. pro
eodem. Item h cherubim indecli. mas. ge. et ſcrip
tū p m. et tantū ſing nūj. et ſignificat vnūquem
libet angeloꝝ de illo ordine. et tūc debet dici. Scē
cherubim ora p nobis. Item pluralit̄ h cherubin
et indecli et neu. ge. et tantū in plī ſcribit̄ p n. et
ſignificat illū ordinem angeloꝝ. Et tūc debet dici
Scā cherubin orate p nobis. Sed ſm p̄mā decli
nacōnem p̄t dici Scē cherubin orate pro nob. Et
interpretatur plenitudo ſeu multitudo ſciencie. quia
illi angeli vicinius poſiti deo diuina ſciencia ā pli
us ceteris inferioꝝ ordinum pleni ſunt.
Cheruchus cheruchi. i. ſummitas mali. ſcʒ illud
quod inſtar uexilli malo ſupponitur et ſm uentū
mouet̄. Lucanus Inſtabit ſummis minor urſa che
ruchis. Quidā tamen dicūt. q: cheruchi ſunt capi
ta et cornua antemnaꝝ uel funes in malo.
Cherim ſignati ul' metū ſeu formidātes aut in
ſanientes interpretatur.
Chidon interpretatur ſcutum uel clipeus.
Chilindroidos dr̄ umbra equaliter creſcens in
longum Vide in celidorus.

Chilindrus exponitur in celidorus.
Chile cū aſpiracōne eſt labium.
Chillones cū aſpirōne homies labioribʒ labijs
Chios inſula ſira lingua dr̄. quia ibi uocant̄
maſtix gignit̄. ſiri enīʒ maſticem chion uocant. et
in chius. a. ū. penl' prod. que in p̄mitiuo corripit̄
Item chios dr̄ filius. Item chius chij quid locus
de quo dicit̄ actuū xx. ſequēti die uenimus ꝯ̄ta chi
um. ſm uero pap chios inſula ē in q̄ bonū vinū
naſcit̄ quod chiū dr̄ in q̄ fons eſt ebetes faciens.
Chius chij ul' chium chij. fe. ul' neu ge. p̄t eſſe
Choa eccleſia ul' congregatio in in chios eſt
terpretatur. Et accentuatur in fine
Chobal cōdempnacō ul' cōdēpnatus interpretat̄
Chodorlaomor interpretat̄ qui genā manipuli. ul'
qui habens decorum manipulum.
Choeleth hebrice grece eccleſiaſtes. lātīe cōcionator
Chomor interpretatur laceſſens ul' prouocans. ſiu
laceſſiones aut prouocationes.
Chonenias interpretatur percuſſus dnō ul' percuſſi
Choraula. chorus componitur cū aule o dnī
quod grece dr̄ cannula. et dr̄ h choraula. aule. q̄
choꝝ ducit. ul' qui in choro cū cānul' cantat. qui
aliter dr̄ choraules. et eiſdem componit̄. Vel cho
raules componit̄ a chorea et ago gis ſcʒ qui agit
choream ſm hug. Pap eciaʒ dicit. Choraules pri
ceps chori ul' q̄ cū cānul'. i. fiſtulis canit in choro
Chore interpretat̄ caluaria ul' caluus. ul' caluiciū
Chorea ree. fe. ge. i. ludicris cantilena ul' ſaltaci
o. et dr̄ a chorus. ri. Et acuit pnl'. Pap uero dicit
Chorea ſonus ludoꝝ cantus ul' carmina.
Choreb interpretatur menſa ul' maſſa. ſiue temp
Choreus interpretatur ira tans aut temptatio
candidus ul' liber aut de foramine.
Choricanus. ni. mas. ge. a chorus dr̄. qui canit
in choro ul' cū choro. et cor pnl'. Et componit̄ a
Choriſta. te. mas ge. a chorus chorus et cano
dicitur qui canit in choro ul' cū choro.
Chorolus li di mas ge. i. puus chorꝰ. et cor pl'
Chorus. ri. mas. ge. ē multitudo in ſacris collcā
dicit̄ tamē et chorus locus ubi canūt qui ī cho
ro ſunt. et dr̄ a concordia. Alij dicūt q: chorus de
riuat̄ a corona. q: olim in modū corone ꝯ̄ca aras
ſtarent et canerent. Sed meliuſ uidet̄ ut corona de
riuet̄ a chorus. Vel chorus dr̄ a coeuns. qui coeuo
rum cantuſ ul' ſocietas. ul' locus. A chorus autē
deriuat̄ h chorus. ri. quidā uentus collateralis ze
phiro. q: uentoꝝ circulū claudat et qui choꝝ faciat
Item chorus dr̄ quedam menſura decem modioꝝ
ſ hoc ex hebreo oñdit. qui uocat̄ chora ad ſimi
litudinē collis. Choria enim hebrice colles appellā
tur. Coacuati enim modij triginta inſtar coll' ui
dentur et onus cameli efficiūt ſm hug. Et ut dic
magiſter bene. Chorus p uento non aſpirat̄ In a
lijs uero ſignificacōnibʒ aſpirat̄. Et p̄mā cor ſed
p uento prod p̄mam. Vnde uſus. Conſona turba
chorus quatiens eſt aera chorus.
Chous choi. mas. ge. ps celi qua celū continet̄
ul' ipſum celū Et dr̄ a chaos q: ex chao putaue
runt quidā celum eſſe formatū. Inuenitur chous
choi p quodā loco de quo dr̄ actuū xxi. A recto
curſu uenimus choum.
Chremes. a cremo mas deriuat̄ h chremes etis
ul' cremis proprium nomen cuiuſdaʒ pſone introduc
te in comedia q: cremebat ſymonē denegando fili
am ſuam filio illius. et ſm hoc caret aſpirōne. Vi

uero habeat aſpirōnem chremes non ē hic nomē
latinū. nec deriuatur a cremo mas ſm hug. Quā
do uero ps in pmo ma dicit q̄ aſpirō ponit̄ poſt
c in chremes. dicas q̄ ibi chremes non ē latinum
Chreticus. A chriſis quod ē iudiciū dr̄ hic chre
ticus ci. i. iudex uł medicus. q̄ ſm criſim iudicat
de infirmo. an debeat euadere nec ne. Et chreticus
ca cū. i. dies in quo ſumit̄ infirmitatis iudiciū q̄
q̄i indicat et iudicat hoīem an dēat libāri nec ne
Chriſeus. A criſis quod ē auꝝ dr̄ chriſeus a um
. i. aureus. Et criſo ſas. i. deaurare. Vn̄ criſatus . i.
Chriſis grece latine dr̄ ſecretū uel deauratus
iudiciū uł auꝝ. Xv. Auꝝ iudiciū ſecretū dat tibi ē
Chriſma ē grecū. Et ſcri ſis. Et acuit̄ in fine
bitur aliqn̄ p x ſic xriſma. q̄ hec figura x rn̄tat
apud grecos ch. Et ſcribit̄ eciā p ch chriſma. uide
in chriſtus. Et dr̄ chriſma unctō latine. Et deriua
tur a chriſis quod ē auꝝ. xriſma iubente dn̄o In
exodo moiſes compoſuit. quo pmi aaron et filij
eius in ſacerdotiū puncti ſunt. Sed poſtq̄ xpiſtꝰ
uerus rex ac ſacerdos celeſti ac miſtico vnguēto ē
delibutus Iam non ſolū reges et pontifices ſꝫ om
nis eccleſia vnctōne xriſmatis conſecrat̄ pro eo q̄
ē membꝝ eterni regis. et ſacerdotis uide in vngo.
Chriſolitꝰ ti maſ ge. lapiſ pcōſuſ ſiſi auo cū ma
rini coloris ſilitudīe. et dr̄ a criſ qō ē auꝝ et ut dic
remig in apoc. ċſolitꝰ q̄i auꝝ fulgꝫ. et uidet̄ emittē
ex ſe quaſdam ardentes ſcintillulas. cuius ſpē ſig
ficant̄ hij qui in luce ſupne patrie reſplendent ſu
as ūtutes atq̄ ſentencias cū ūbo exhortacōniſ ue
lut ſcintillas in pximos effundūt. quibꝫ ad amo
rem dei et pximi alios accendant.
Chriſopaſſus quidā lapis pcioſus. A chriſis qđ
ē auꝝ et paſſos quod ē color. q̄ ſit aurei coloris
Remig uero dicit. q̄ ē aurei coloris et uiridis. et
ſignificat elcōs ſapientia reſplēdentes. et in uiridi
tate fidei ſemp ad celeſtia tendentes.
Chriſoparaſius lapis pcioſus ethiopicuſ quem
lux celat pdit obſcuritas. Nocte enim igneuſ eſt
die aureus ſm hug. Et dr̄ a chriſis quod ē auꝝ
Chriſoſtomus. A chriſis quod ē auꝝ et omos
quod ē os dcūs eſt chriſoſtomus. i. aureū os. uel
componit̄ a thomos quod ē diuiſio. Os enī nich
il aliud uidet̄ eſſe q̄ diuiſio labiorum ab inuicē
Chriſtheleiſon. ab hely quod ē deus. dr̄ quod
dā ūbum grecū ſcꝫ heleyſon. quod ē miſerere. vn̄
dicitur chriſteheleiſon. i. chriſte miſerere
Chriſtianiſmus. mi. cultus et ritus xpianorum
Et componitur a chriſtianus et mos moris.
Chriſtianus ni. Chriſtiani a xpo dicti ſunt ſicut
iudei a iuda. ſeu de vnctōne deductum eſt nomen
Quod nomen pmū in antiochia p petri pdicatio
nem exortū eſt. ut habetur actuū xj.
Chriſticola. le. pnł cor. xpm̄ colens. cōis generis
Chriſtus. a chriſmate dr̄ chriſtus. chriſmate unc
tus. Chriſma enim grece latine dr̄ vnctō. Qđ no
men olim erat cōmune et ſacerdotibus et regibus
q̄ et hij qui uocabant̄ ad regnū et qui ad ſacerdoti
um inungebant̄. De regibus habet̄ in pſa. Dicite
xpo meo tiro. De ſacerdotibus dr̄ in ps. Nolite tā
gere xpos meos. Vnde dn̄s noſter antonomatice
pro nomine dcūs eſt xpūs. qui uerus rex et ſac
dos fuit. et criſmate vnctus in vij donis ſpūs ſanc
ti plenarie delibutus Et nota q̄ hec figura x a
pud grecos repſentat ch. Vnde chriſma xpūs ſcri
bunt̄ p x. quia dcōnes grece ſunt. Quare nō di
catur xpe ora p nobis. ſꝫ exaudi nos dicā in ora
tio Item in xpo fuerunt om̄s ūtutes et uſus ū
tutū. ſicut dicam in ūtus. Item de formacōne
corpis xpi et de infuſione anime dicā in extradu
ce. Item quō xpūs accepit aliquid de omni ſta
tu hominis dicā in liber. ra. rum. Item de ſcientia
anime xpi et potentia dictū eſt in antixpūs. Itēꝫ
uide in ūbum. Item in pphetā dicā quō xpūs
ex pplo iudeo et gentili natus ē Item de ymagīe
faciei xpi quā xpūs miſit abagaro regi dicam in
Chus interptat̄ ethiops uł tenebroſus Iuda
Chuſan interpretat̄ tenebrans domū uł nigdo
Chuſaraſathaim tenebroſa in ſtificationis
iquitas uł nigredo impietatis interpretatur.
Chuſi interptat̄ ſecretū uł ſilentiū ſiue archanū
aut pfunditas. Et acuit̄ in fīe
Ciatus ti mas. ge. uas ē ad bibendū. et xij ci
ati vnū ſextariū faciūt. Itē ciatus pug ciphꝰ
craterculus porrectorius. Et cor penultimam
Cibariū. a cibo bas dr̄ h cibarium . i. cibus. et ci
barius. ria. rium. quod ptinet ad cibum.
Cibatus. tus. mas. ge. i. comeſtio. a cibo. bas. et
adiectiue poteſt declinari cibatus. ta. tum.
Cibe aꝝ pl'is nūi . i. teſſere quadrate ſcꝫ taxilli.
Cibeles. a cibo cibas h cibeles ci a cibo cibas
belis. uł cibele cibeles mater deoꝝ. ſcilꝫ terra que
cibaria confert. Vel pocius deriuat̄ a cibon quod
interpretatur ſolidū uł firmū. q̄i cibele quia inter
elementa nullū ſit firmius et ſolidius illo. uel dr̄
ſic a cibelo monte in quo colitur. et a cibele uł ci
belo cibelus. la. lū poſſeſſiuū. et cibeleus lea leū.
Cibo. bas. baui. cibos dare dr̄ a cibus. bi. vnde
cibalia. et cibatorius. ria. riū. Cibo componitur
concibo. as. i. ſimul cibare. Decibo. bas. i. ualde ci
bare. uł cibū auferre. Excibo. bas. pfecte cibare. p
cibo. bas. in eodem ſenſu. Recibo. bas. i. iteꝝ ciba
re. ſuccibo. bas. i. latenter uł pauꝝ cibare. Cibo
et omnia ab eo compoſita ſunt actiua. Et corripi
unt hanc ſillam ci. Vnde quidam. Caſeus angui
la mortis cibus ille uel illa.
Ciborium rij quoddā uas ad cibos deferendos
Ciboſus. a cibus dr̄ ciboſus ſa Et dr̄ a cibus
ſum. i. cibo plenus. Et compatur. Vn̄ h ciboſitas
tatis plenitudo ciborum.
Cibus. bi. a capio dr̄. q̄ autē dr̄ cibus q̄i captꝰ
ore. q̄ capiatur ore ethimologia ē ſm hug. Itēꝫ
ſm pap. Cibus grecū eſt. Eſt autem figura in geo
metria que longitudine latitudine et altitudīe cō
tinetur. ſic q̄ corpus ſolidum h eciā texera dr̄ bis
bini latine cubus. Hug eciaꝫ dicit q̄ a cubon qđ
interpratur ſolidū ſiue firmū dr̄ h cubus. bi. figu
ra ſolida. De hoc plenius dicam in cubus.
Cibus grece latine dr̄ cubus. uide in cibus bi.
Cibutū. ti. i. archa cibaria. Et dr̄ a cibus cibi
Cicada. de. dr̄ a cuculus. li. q̄ ex culcuꝝ naſcū
tur ſputo. Vel dicitur ſic a ſono quē faciūt. Et ſꝫ
ſeruiū non durat uita eoꝝ niſi p diem. Dicit eniꝫ
q̄ eodem die quo cicada oritur morit̄ Vnde qui
dā. Mors et uita dies vna cicada tibi. ſed aut fal
ſum dicit apte. aut alia animalia uocauit cicadas
q̄ nos uocemus. q̄ autē dr̄ cicada q̄ſi canendo ca
dens uł cito cadens ethimologia ē non compō cū
pnł prod. Vnde ouid in j de arte. Vere pus tace
bat uolucres eſtate cicade. femina quā iuueni blā
da temptata repugnet. ut ibi plenius.
Cicatricoſus. ſa. ſuꝫ. plenꝰ cicaticibꝫ. a cicatrix dr̄

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Cicatricula.le.dimi.pua cicatrix.Et corripit cu.

Cicatrix.A ceco.cas.h cicatrix.tricis.i.ueſtigiū
obductio wlneris.ſic dcā q ceccet et obducat q̄i
cecatrix.q autē dr cicatrix eēe carnis tritio ethi
mologia eſt.Et producit tri.

Cicendela.a candeo.des.dr h cicendela.i.luzula
genus ſcarabeoꝝ.quia uolans candeat.i.luceat.

Cicendulū.li.ge.neu.i.tinbulum ul' licinus.et
ponit̄ p candela.et a candeo.des.

Cicer.cris.ge.neu.genus leguminis.Et cor̄ ce

Cidas.a ciclus h cicla.le.et h ciclas.adis.qδ ē
genus pallij circūtextū et continens multos inter
textos ciclos.et h ciclas.adis.dr inſula que cū q̄
buſdā alijs in ciclo diſpoſita eſt.Ciclades enī fue
runt lxiij inſule circa delū in orbe ſite.Et ideo ſic
dcē ſunt.non q in orbe ſunt digeſte.ſ; ꝓpter ſco
pulos.qui circa eaſdem ſunt.ſm hug.Pap eciaȝ
dicit.Ciclades inſule ſunt in egeo mari.dcē q ī ci
clo.i.in orbe ſunt poſite.Ciclas.adis.genus ueſtis
a rotūditate dcā.ſurſum ſtricta.deorſuȝ ampla.vn̄
inuenit̄ in legenda bte agnetis.Induit me dn̄s ci
clade auro texta.Et cor̄ pnl' genitī ſiue cla.Statiꝰ
achilleidos.Puppis et innumeras mutabant cicla
des auras.Et in grec̄.Eſt ciclas pānus.circūdat ci
clada pōtus.Et ita teneas q a media ante.d.cor̄
fortunatus tamen eam prod̄.dicens.Brachia gē
mata cicladem filo catenant.

Ciclopea ſaxa in quibus ciclopes habitauerunt
in ſicilia.ſm pap.uide eciā in ciclops.q declinat̄

Ciclops ciclopis.mas.ge.dr Ciclopeus.a.um.
a ciclus cicli.Ciclopes naſcunt̄ in india.et in ſitbi
a.olim ſic dicti erant.q vnū orbem.i.vnū ocl'm
habere in media fronte ꝓhibent̄.hij et agnofagi
te dn̄r.quia ſolum ferinas carnes edant

Ciclopes dicti ſunt eſſe fabri Iouis.et fabricare
fulmina eius in ethna monte ſicilie.vnde ciclope
uſ ea.eū.vn̄ hec ciclopea ſaxa dn̄r in quibuſ ciclo
pes habitauerunt in ſicilia.Et pnl' prod̄ ciclopes
Vnde ūgil' vij enerd̄.Ferrum exercebant uaſto ci
clopes in antro.Et theodolus.fulmina ciclopeſ io
uiſ impio fabricantes.Et ut dicūt quidā.Ciclopes
ſ; ē cōmune gentile prod̄ pnl'.Si uero ſit ꝓpū eā
cor̄.Et ſatiſ ꝓbabiliter h dicit.Item inuenitur ci
cropſ pis p.r.Et tūc cor̄ pnl' in obliquis.Vn̄ theo
dolus.Egregio cicropi debetur cauſa letandi

Ciclus cicli dr a circuluſ p ſincopā.ul' a greco ci
clon quod greci rotundū ul' orbem uocant.Ciclꝰ
componit̄ epiciclus.ſemiciclus.hemiciclus.ab he
mis et ciclus.i.mediuſ cicluſ vn̄ emiciclus quādo
q dr ſedes dimidiū circulū habens.i.arcū.Et pro
ducit.ci.Et ſm computiſtas.Cicluſ ē ſpaciū aliq̄ꝝ
annoꝝ in ſe rediens ſm aliquos numeroſ.Et dr ci
cluſ q̄i circuluſ p duplicē ſincopam.et ē ſemicicluſ
dimidiuſ cicluſ A ſemiſ et ciclus

Ciconia.nie.dr a ſono quo trepitat.q̄i cicania.
quia ſonuſ pociuſ ē oriſ q̄ uociſ quia eū quatien
te roſtro faciunt.Vnde et ciconiā quod et ciconiū
dr uocant hiſpani lignū longuȝ quo in ortiſ hau
riūt aquā.quia ꝑmitat̄ naturam illiuſ auiſ leuan
tiſ et deponentiſ roſtꝝ dū clangit.Eandem ortula
ni telonaȝ uocant.tale lignū inuenit̄ mō ſup q̄ſ
dam puteos cathena ferrea.¶ Et ſcias q h auis
a quibuſdam appellat̄ pia auis.ꝓpter pietateȝ q̄
erga parentes oñdit.Vnde dicit ambr̄ in hexam̄
v.Depoſiti patris artus p longeuā ſenectutiſ plu
maꝝ regimine alarū remigio nudatos circūſtans
ſoboles ciconia pennis ꝓpis fouet.Et quid dicaȝ
collato cibo paſcit q̄ñq; eciā ipſa repat natuē diſ
pendia.ut hinc atq; inde ſubleuantes ſeneȝ filioꝝ
alaꝝ ſuaꝝ ad uolādū exēceāt.et in p̄ſtinos uſuſ d̄
ſueta iaȝ reuocent patriſ membra.Quis vtim̄ leua
re egꝝ non faſtidiat patrem quis feſſum ſeneȝ ſu
is humeriſ non imponat.qd̄ in ipſa hiſtoria vix
credibile habetur quis ut piuſ ſit nō hoc ſeruilis
mandat obſequiuȝ.Atuero auibuſ non ē ḡue qd̄
pietatiſ ē plenū.non ē oneroſum quod ſoluit̄ na
ture debito.Aueſ non erubeſcunt reuerendi ſenis
membra portare.Eſt enī nectura pietatis.q eouſ;
a frequenti teſtificacōne pcrebuit.ut congrue mer
cem remuneracōniſ inuenerit.Nam romanoꝝ uſu
pia auiſ uocatur.et q uix vni imparori cōſulto
ſenatuſ delatū dr.Hoc iſte aues in cōmūe meru
runt.Habent ergo aues iſte decreta patꝝ.ac ꝓprie
inſigne clementie.Pios enim filios patꝝ pus og

Cicur placiduſ manſuetꝰ ¶ tuit iudicio p̄dicari
prudens.Plr cicureſ placidi quieti.ſm papiam

Cicurius.curij.mas.ge.prudens.gratus.cautus
aſtutus.uafer.placidus.manſuetus.Vn̄ cicuro as
.i.prudenter manſuete ſe continere militare man

Cicuro.as.in cicurius ē Prod̄.cu. ¶ ſuete facē

Cicurris.ris.mas.ge.i.porcus natus ex apro ſil
ueſtri et domeſtica porca.Et dr a cicurius.ſ; hug
Pap uero dicit.Cicurris domeſticus ſus.

Cicuta.te.pnl' prod̄ quedam herba eſt.a cecus
dcā.q̄i cecuta.q eiuſ ſuccus nocet ocul'.Vel quia
in tirſo geniculato nodos habet occultos ut cāna
ſicut dicitur foſſa ceca que occulta eſt.

Cicuticen.A cicuta et cano.is.componit̄ hic ci
cuticen.inis.qui canit cū cicuta.Vnde h cicuticina
ne pnl' cor̄.femina que canit cū cicuta.Et cor̄ pnl
cicuticen.inis.tam in nominatiuo q̄ in obliquis.

Cidaris.ris.fe.ge.pilleus pontificial'.Et ut dn̄t
mitra Cidariſ et tiara idem eſt.Et cor̄ da.

Cidon.onis.mas.ge.pueroꝝ amator.ſ; hug.Et
ut dicit pap.Cidones pueroꝝ amatores.

Cidonia ciuitaſ cretenſ;.Cidonia genuſ pomi Itē
cidonia mala ab oppido quod eſt increta dcā ex q̄
primo cidonicū confert̄.ſit q̄ ex eo vinū q̄ lang
uentiū deſideria fallunt̄.Nam vinū repreſentat.

Cieo cies et cio ciſ idem habent p̄teritū.ſcilicȝ
ciui.et idem ſupinū.ſcȝ citum.niſi q ſm q dn̄dit
a cieo quarte cōiugacōnis prod̄ penl'.ſm uero q
deſcendit a cio ciſ tercie cōiugacōniſ cor̄ eandē.Vn̄
A cijeo citū non uenit ꝑmo citū.Itē cio et cieo eā
dem habent ſignificacōnē.ſcȝ uocare mouē commo
uere.congregare.Cieo.es.tamē accipit̄ in alia ſig̃
ficacōne.ſcȝ feſtinare.ꝓpinare.in qua non accipit̄
cio.¶ Cieo et cio componūt̄ cū ad et dr accieo es
et accio accis.i.appellare.aduocare.Iteȝ cū con Et
dr concieo et concio.Item cū in et dr incieo et in
cio.Item cū ex et dr excieo et excio ¶ Cieo et cio
et omnia compoſita ab eiſ ſunt actiua.niſi q cieo
p feſtinare ē neutꝝ.¶ Cieo et cio faciunt p̄teritū
in ciui.et ſupinū in citū.Item cieo et cōpoſita ab
eo cor̄ pnl' in ſupino et in ꝑncipio p̄teriti tempo
ris.Cio uero et eiuſ compoſita eam producunt

Cigneus.a.ū.i.candiduſ ul' ad cignū ꝑtinēs.et

Cignitus.tus.mas.ge.uox cigni dr a cignus
A cignuſ dicitur.Et producit gni.

Cignus.ab hoc p̄terito cecini dr h cignus ni.q
bene cantat.Vnde h cignulus.li.dimi.et cigninꝰ
a um.i.cigneus.a.um.Item a cignus deriū eſt am

nis quidā cicilie h̄ cignus.ti quia mirā habꝫ a
quaꝝ ſuauitatē.tū ꝗ autūpno et eſtate qn̄ niues
ſoluūtur tumeſcit.Quadā enī lingua quidq̄d eſt
candidū dr̄ cignus.Reliquis uero anni temporibus
tenuis ē et quietus.ſ hug.Pap autē ſic dic.cigno
auis genus.que et olor dr̄.ꝙ totus ſit albus plu
mis.a canēdo dcūs.eo ꝙ carmina modulatis uo
cibus fundat.Item cignus cicilie fluuius.
Cile ē quedā figura q̄ apud grecos mītat mille.
Cilia uenter.
Ciliacus qui in uentre habet paſſionē Et dicitꝰ
a cilia quod eſt uenter.
Ciliarcha.A cile figura greca et archos quod eſt
pnceps cōponitꝰ h̄ ciliarcha e.qui mille pēeſt mili
tibus.quem nos millenarium uocamus.
Ciliaſte quidā heretici ſunt.Vide in cerrinciani.
Cilices quidā populi ſunt quos uicit pompeius
pirate erant.Et ponūtur cilices ꝑ piratis.et pira
Cilicia.ꝓuincia aſie mīons iuxta ⸿te ꝑ cilicibus
tauꝝ montē.A cilice quodā nomē traxit.
Cilicinus a.um.a ciliciū dr̄.ut cilicina ueſtis que
fit de cilicio.Et producit pnl.Vnde in aurora dici
tur.Pungens et ueſtis cilicina tegit.
Ciliciū.cij.dr̄ uelamentū factū de pilis capꝛꝝ uel
taurorū.et ē neu.ge.vn̄ centoria ſiūt et mortui o
Cilicus.ca.cū.de cilicia.penl corr ⸿periuntur
Ciliū.A cilū dr̄ h̄ ciliū.lij.i.ordo piloꝝ q̄ in fol
liculo quibus oculus tegitur ſiue in cilio creſcit.et
cōponitꝰ cū ſup et inf et dr̄ ſupcilium et infcīliū.
Cilleo.es.ui.ūbū actū.i.mouē.Et caret ſupīs.
Cilliba.be.menſa cibaroria que finita comeſtio
ne remouetꝰ.Et dr̄ a cilleo.les.ul a cibo.as.Et h̄
aſſidela dicitur.Et corripit penultimam.
Cillones ſine aſpiratione dicuntur homines an
guſti capitis.quoꝝ capita oblonga ſunt.
Cilium.A celo.las.dr̄ ciliū.lii.i.folliculus q̄ ocu
lus tegitꝰ ꝗ oculos celet.vel ſm pſīō.a cilleo cilles
quod ē mouere.quia ſepe mouetur.
Cima.me.q̄ſi coma.ſcꝫ ſummitas olerum ul ar
borum.Et dicitur a coma.me.
Cimba.in cumba exponitur.
Cimbala acitabula q̄dā ſunt que pcuſſa ſe inui
cem tangunt et faciūt ſonū.ſic dcā.ꝗ cū ballema
cia ſimul pcutiuntꝰ Et ē cimbalū pnl cor inſtrumē
tū muſicū ꝓpe quo accitur.i.aduocatur.
Cimbia.bioꝝ.exponitur in cumba
Cimex.h̄ cimia ul cimica dr̄ quedā herba que
ualde uetet.Vnde h̄ cimex.icis.animal ualde feti
dū.et ꝓpe iſte uimis ſcꝫ cimex naſcitꝰ in carne put
da.tinea in ueſtimentis.Eruca in olere.Teredo in
ligno.Tarmus in lardo.Et corripit mi
Cimicoſus plenus cimicibus.A cimex dicitꝰ
Ciminile lis ge.neu.dr̄ uas aquaticū ad abluen
das manus ut dicit bacinū Et prod ni
Ciminū ni.ge.neu.genus herbe ul ſeminis.qd̄
wlgo dr̄ cuminū.et ē calidū et ſiccū.et prod pnl
Vn̄ mac.Eſſe putāt calidū medici ſiccūq cimmū
Cimis grece interpretatur dulcis.
Cimiteriū.a cimis quod ē dulcis et ſterion quod
ē ſtatio componitꝰ h̄ cimiteriū q̄ſi cimiſteriū.i.dul
cis ſtacō animaꝝ.ul pocius corpoꝝ.Vel dr̄ cimite
riū q̄ſi ciniſteriū.quia ibi cinis mortuoꝝ tenitꝰ.Vel
dr̄ a cis.ꝗ cis.i.an̄ eccleſiā ſolet fieri.Vn̄ cimite
Cinara.re.pnl cor.inſtrumētū ⸿riolū.li.dimi.
ē muſicū.Et dr̄ a cieo.es.quod ē mouere.q̄ſi cieo
.i.cōmouens aera ſono ſuo.Vel quia cietꝰ.i.mo

uetꝰ ad ſonandū.Vnde dicit pap.Cinare ſunt ace
tabula que pcuſſa in modulo concitantꝰ.Macha
bi j.c.iiij dr̄.In ipſa renouatū eſt in canticis et ci
tharis et cinaris et cimbalis
Cincinnaculus.la.lum.in cincinnus eſt.
Cincinnoſus.ſa.ſum.in cincinnus uide.
Cincinnus.A cedo.dis.cecidi dr̄ h̄ cincinnus ni
crinis qui prolixe dependet.Cantic v.Cincinni mei
guttis noctiū pleni ſunt ſupple.Et in̄ cincinnaclꝰ
la.lū.i.capillatus qui magnos habet capilloꝝ cin
cinnos.Vnde Iero.in quadā epla.Cincinnaculos
pueros et calamiſtraculos et pēgrina ungenta olē
tes ſemp deuita.Item cincinnus dr̄ pāniculus uetꝰ
et detritus.et tūc inde dr̄ cincinnoſus ſa.ſum.i.pā
noſus laciniouſus tunicoſus ſm hug.Vel ſm pap
cincinni dn̄r capilli dependentes vn̄ cincinnoſus ſa
ſum cui capilli criſpi dependent ul crinitus ſic mu
lier.Et prod pnl pōne.Vnde in aurora dicitꝰ.Cin
cinni ppli ſunt uani crinitus iſti.
Cinctim aduūbiū.i.ſtrictī confertim.A cingo gis
Cinctoriū.rij.ge.neu.q̄ cingimur.a cingo is dr̄
Cinctura.re.pnl prod.actus cingendi.et id quo
cingimur.Et dicitur a cingo.gis.
Cinctus ti mas.ge.i.lata cinctura ul ſona.a cīgo
gis.Item mobiliter cinctus.ta.tū.pticipium.
Cine grece latine cum ul cingere.
Cinedos.a cinos dr̄ cinicus.ca.cū.et cinedus da
dū in eodem ſenſu.i.caninus.Dicitur etiam cini
ci ul cinedi molles et effeminati et immūdi.ſic ca
nes qui et publice coeūt et ad uomitū redeūt.Vel
dicūtur ſic ſatirici et repꝛehenſores qui repꝛehenſione
ledūt ſicut canis morſu.Iuuenal.Caſtigas turpia
cū ſis inter ſocraticos notiſſima foſſa cinedos.Vn̄
et ꝑ excellentiā immūdicie quidā phi heretici dic
ti ſunt cinici.qui publice et in patulo cū uxoribꝰ
concubebant.ꝑdicantes publice eſſe concubenō cū
uxoribꝫ.in uicis et plateis ad modū canū.ꝗ coniu
gium iuſtū ē.et prod pnl cinedus ſic cinicus cū cor
Cinerica.ce.ouis cinereū habens colorem fe.ge.
Et dicitur a cinis.Et corripit penultimam.
Cinerulentus.ta.tū.plenus cinē.a cinis et lentos
Cineus.nea.neum.nomen gentis.penl prod.Et
ut dicit pap.Cinei orti ſunt a ietro genere moyſi
Cingo.gis.xi.ctū.circuīre.circuīdare.cingulo ſe
ſtringere.vnde ūbalia. ⸿Et componitꝰ cingo cum
ad et dr̄ accingo.gis.ualde cingere.ꝑparare adorna
re.Item componitꝰ circūcingo.gis.Diſcingo cīgis
Incingo gis.i.ualde cingere.Precingo.gis.i.ante
ul ab anteriori pte.ul ſurſum cingere.Recingo is
iteꝝ cingere.Succingo.gis.i.ſubtus cingere. ⸿Et
nota ꝙ accingimur bellaturi.Precingimur ituri
Succingimur miniſtraturi.Vnde quid.Accingor
gladio precingor gauſape ſumpto.
Cingulatus.a cingulū dr̄ h̄ cingulatus.ti.qdā
genus calciamenti.et uocantꝰ cingulati a quibuſdā
Cingulū.a cinctus.ti.ꝑ diminucōnem ⸿foliati
dr̄ h̄ cingulū.li.quod et h̄ cingulus inuenitꝰ vnde
h̄ cingula.le.et eſt cingulū neu.ge.hominū.Cīgu
la fe.ge.alioꝝ animaliū.Vnde cingula ſunt homi
nū cingula ſtringit equum.
Cinicus.ca.cū.i.caninus A cinos quod ē canis
Et corripit penl Parſius Si cinico barbā petulās
nonaria uellat.Vide etiam in cinedus.
Cinifes fis fe.ge.ul cinifex incedi.ꝑ eodem ul
ꝑ alio genē puaꝝ muſcaꝝ ſcꝫ porcinzala.et dicitꝰ
a cinos quod ē canis.et ſic uidetꝰ ꝑ c ſcribendum

in pma lrā. Sed multi addūt. s. et dicunt ſcinifes
p. s. in pma lrā. et ita cōmunit̃ ſcribit̃. Exod. viij
facti ſunt ſcinifes in hominibuſ et iumentis. Item
pap ponit in pma lrā. s. et dicit. Sciniſeſ culicum
genuſ ē aculeiſ pmoleſtū. vñ in. s. de eo uide. Cini
phiſ autē p fluuio p. c. ſcribit̃ in pincipio. Et ſci
aſ q in pſ dr ſcinifes p. s. in pma lrā et ultĩa. Dix
it inquit et uenit cinomia et ſcinifes. Et pt ſcribi
p ph ul' p f. Et cor̃ ni. In hiſtorijs autem dr q ci
niſeſ muſce ſunt adeo ſubtileſ ut uiſum niſi acute
cernētes effugiant et corpus cui inſident acrio te
Ciniflo. onis. mas. ge. dr ille q́ (runt ſtimulo
cū folliculo ignis flāmā excitat. ul' qui calamiſtꝝ
calefacit. ſcꝫ ferrū quo capilli criſpant̃. Hic wlgo
ciniferuſ dr. Et componit̃ a ciniſ et flo flas
Cinipheus. in ciniphiſ eſt
Ciniphis fluuiuſ ē libie iuxta quē magni abun
dant hirci. vñ ciniphei dr̃ maioreſ hirci licet ad
rectū ſit qñq gnāliter hircoꝝ et capraꝝ ciniphe9
phea pheū. ſm hug. Pap etiā dicit. Ciniphei hyr
ci maiores. A flumine affrice ubi plurimi ſunt et
magni. Item dic. ciniphiſ fluuiuſ in libia ubi gran
deſ hirci naſcunt̃. et cor̃ ni. et pt ſcribi p ph ul' p f.
Cinis. a candeo. des. dr h ciner ul' ciniſ huiuſ ci
neris. quia ex candore et incendio fiat. vñ cinere
us. rea. reū. et cineus nea neū. Et ut dr in gẽ. Bis
duo nomina ſunt que ſubſtantiā uocant̃. que uel
in iſ ul' in er rectū poſuere frequenter. vt puluer
ul' puluis. uomer ul' uomis. ciner ul' cinis. cucum
Cinſculus. culi. mas. ge. penl' cor̃ (ul' cucumis
diminituum paruus cinis.
Cinnamologus. gi. pnl' cor̃ qui legit cinnama ē
quedā auis arabie quia legit et terit nidū ex fruc
tibuſ cinnami. et componit̃ a cinnamū et lego is
Cinnamomū momi pnl' prod uide in cinnamū
Cinnamū ul' cinnamomū ge. neu. ē huis arbuſ
tula ſ mire ūtutiſ odoris. cuiuſ fructus dr̃ ſcacte
et dr cinnamomū ul' cinnamum a cāna q cortex
eiuſ in modū cānaꝝ ſit rotūduſ et tenuis. Et tam
cortex q̄ arbor dr ſic. Et cor̃ pnl' cinnamum. mi.
Cinnus. ni. mas. ge. i. tortio oris. et cinnus mix
tio quarlibꝫ reꝝ ꝓportōnabilis. et cōponit̃ concin
Cinocephalus. a cinoſ caniſ et cephas (nus ni.
caput dr h cinocephalus. li. pnl' cor̃. genſ habens
caput ad modū canini capitis. et etiā quoddā ge
nuſ ſimiaꝝ ſic dr. Aug in xvj lib de ci dei ſic dicit
Quid dicā de cinocephaliſ quorū capita atq ipſo
latratuſ magiſ beſtiaſ q̄ homineſ confitent̃. Hij ī in
dia naſcuntur. uide in anubijs.
Cinogloſſa. ſe. quedā herba. a cinoſ et gloſſa qđ
ē lingua. de ſimilitudine lingue caniſ ſic dicta. Vel
q ad morſuꝫ caninū trita cū ſale et impoſita ſuc
Cinomia. mie. muſca canina et uenēo (currat
ſa. et dr a cinos canis. pſal. Dixit et uenit cinōia
et ſcinifes. et cor̃ mi. ſm uſum. Inuenit̃ etiā ceno
mia p e. ut ſup habes in ſuo loco. ſ aliud ſigt
Cinoſ grece lrē caniſ ſicut dicit hugũ in cano is.
Cinoch dr latine lamentacō iēmie. Vnde Ieroñ
in ꝓlogo reg. Ieremiaſ cū cinoch. i. cū lamentacō
nibuſ ſuis. Et accentuatur in fine.
Cinus. ni. genuſ arboriſ ut lentiſcus. fe. ge. Dañ
Cinxia. ie. fe. ge. i. iuno. a cīgo (xiij. Sub cino
go. et dr ſic. q eius honore et nomine pudle ma
ritate cingunt̃ cū illiſ nubentibuſ preſit.
Cio cis exponitur in cieo cies.
Ciparissus. ſi. fe. ge. quedā arbor que et cipſſus
ſi uocat̃. et dr a cephas. q caput eiuſ a rotūdita
te in acumine erigit̃. ul' dcā ē ciparissuſ a quodā
eiuſ nōis puēo in illā arborē ſ poetaſ mutato. vñ
hec ciparissa ſe. nocturna pmago. Et habet ciparſ
ſuſ ſiue cipreſſuſ lignum imputribile.
Cippus. a cepi pterito de capio dr h cippus. pi.
p geminū. p. et p trunco et p cumulo terre et p
lapide mortuo ſuppoſito. et p cimiterio. et pro in
ſtrumēto quo reoꝝ pedeſ conſtringunt̃. qſi capiens
Cipreſſus. ſi. in ciparissuſ exponitur. (pedes
Cipracus. ca. cū. pnl' cor̃. a ciprus dr. uid ī ciprus
Ciprius ca cū pnl' cor̃ in ciprus exponitur
Ciprinū vngentū a flore cipri uocatū. cuiuſ odo
rem proprie refert. ſm papiam.
Ciprus. ria. riū. de cipro ubi nobileſ uites ſunt
affluentes. et dr a ciprus. et a cipruſ dr cipacus. nā
cipruſ facit cipcus. uide in ciprus. Mach li ij c iiij
Ciprus. pri. fe. ge. quedā ci (Prelatuſ eſt ciprus.
uitaſ vnde et illa inſula in qua ē illa dcā ē ciprus
ul' cipros interptat̃ mixtura. vnde et illa inſula ē
dcā ciprus. q multe et uarie herbe ad confectōes
faciendas in ea repiunt̃. Vnde ciprius. pria. priū
et cipcus. ca. cū. pnl' cor̃. Item a ciprus hec cipria
prie genus coloris. quia ibi ualde abundet. et h ci
pris cipridis. i. uenuſ q in ea colitur eadeꝫ inſula
dicitur et paphuſ et ut dicit pſ in tractatu poſſino
ꝝ Cipruſ facit cipriuſ Cipriuſ uero facit cipacuſ
Ciragra gre fe ge penl' acuta. i. manuū infirmi
taſ ſicut podogra dicit̃ infirmitaſ pedū a ciroſ qđ
ē manuſ ul' poſ quod ē pes et agroſ quod ē tētus
cū manuſ ul' pedeſ contrahunt̃ ul' componūtur ab
agros quod eſt feꝝ agreſte. Et inde podog̃ et cira
gra q̄ſi a fero dolore quia quod minuce eſt adūi
ue et agreſte uocamus.
Circa. a circus dr circa et circū Circa refertur ad
locū et ad tempus. vñ tempalis inuenit̃. ut circa
xx ānos. et localis ut circa eccleſiam. Circū ē tātū
locale q̄ſi vndiq ut circū montē. Circa p compōes
ul' pociuſ p quandā irregularitatē iūgit̃ cū iſtiſ q̄
circa p cōnectōne cauſali ul' illatiua. circūcirca pro
aduerbio loci. et ſimiliter circumquaq.
Circinus. A circuſ dr h circinus. ni. i. machiniſta
que apud carpentarioſ circulū efficit. Iſa. xliiij. Et
in circino tornauit illud. Item a circuſ circino nas
circuire. et cor̃ ci. Thob Circinat egreſſuſ ſcrutatur
compita querit. Et dr circinus quaſi circum nans
Circiter dr a circuſ et refertur ad numeꝝ et tem
pus. et ē tantū tempale reſpcū numeri. ut circiter
xx ānos. circiter nonaſ decembris. licet qñq et in
ueniat̃ locale ſ improprie. ut in ſaluſtio. depreſſus
humi circiter xx pedes. ſ h non fit ñ ꝓpter nūm
Circius. cij. mas. ge. i. uentus qui diuiſe et acriſ
circuitum faciendo uolat. Et dicitur a circus circa
Circulator. oris. mas. ge. ꝓpe qui famā portat
Et dicitur a circulo circulas.
Circulatorius. rij. mas. ge. qui lcōs tornatileſ fa
cit. Et dicitur a circulo circulas.
Circulo. las. i. circūdare ul' tornare. et p decipē
inuenit̃. vñ ūbalia. et deriuat̃ a circulus. et cor̃ cu
Circulus. h idem quod circus. q̄i dimi. et dr a c
cus ſm hug. Pap uero dicit. Circulus dcūs eo q
in circūductōne currit. Item circulus ē figura pla
na que ſub vna linea cōtinet̃ ad quā ex vno pūc
to quod intra ipſam ē oēs q̄ recte dr̃ linee eq
ſibi ſunt. Item circulus armilla uel frenum.
Circum aduibium ē et qñq ꝑpō ſm donatuꝫ. et

ſeruit acc̄ō caſui. et ē tantū locale. uide ſupra in
circa. Et ſcias ꝙ circū qn̄ componit̄ cū dcōne in
cipiente a uocali. m. debet ſcribi ſ; non ꝓferri ut
circūago circūamictus circūeo circūitus. &c. Circū
compoſita uocaliſ ſi comitet̄. M non ꝓfertur ſ;
ſola figura tenetur. Vide in circueo.
Circūago agis egi circūactū. i. circūducere. A c
cū et ago gis. Et debet ſcribi m. ſ; non ꝓferri. et
cor̄ penultimam in p̄nti. ſ; in p̄terito prod̄ eand̄
Circūamictus. A circūamicio. cis. hic circūamic
tus. tuſ et adiectiue circūamictus. ta. tū. Et debet
ſcribi. m. ſ; non ꝓferri qn̄ eſt vna ps. Si autem
ſint due pres tūc. m. ſcribit̄ et profert̄. et ita de ſi
milibuſ dicas. Pſal'. Circumamicta uarietatibus.
Circūegi circūegiſti ē p̄teritū de circūago. is. et
Circūeo iſ iui itū. circūire ex circū et ꝗ prod̄ e
eo. Et debet. m. ſcribi ſ; taceri. Nam ut dicit hug̃
Quociens circū uł aliud adūbiū uł p̄pō deſinens
in. m. componit̄ cū dcōne incipiente a uocali. de
bet. m. ſcribi ad oſ̄tendū ꝙ ſit de integritate dcō
niſ illius. ſ; debet taceri. dicet̄ ergo circueo. eis. et
circuamicta qn̄ ē vna ps. Contra ſ; non ē oppō
de ambio. quia. b. interponit̄. nec de comedo quia
m. ē ibi accidentaliter pro. n. Ita dicit hug̃ in eo
is. De hoc eciā habeſ ſupra in circum.
Circumire qn̄ ē u̇bum modi impat̄ prod̄ pn̄
Je. v. Circūite uias. ſ; quando ē mobile circūitus
ta. tū. circūiti circūite. ti. cor̄ pn̄. quia itū ſupinū
cor̄ p̄mā. Nuꝫ xiij. Omni regione circumita.
Circūitus quādo ē u̇bum prod̄ pn̄. Math xx
iij. Qui circūitiſ mare et aridam. ſ; quādo ē caſus
ablī plis nuꝫ de circūitus. ta. tū. cor̄ pen̄. ut eē
Circūituſ tus. tui. ſubſtm̄. et ꝗ tetigi in circūite.
circūitus. ta. tū. mobile. ſemꝑ et ubiqꝫ cor̄ I pn̄
q: itū ſupinū cor̄ p̄mā. Vnde in ps In circūitu
impij ambulant. Et nuꝫ xiij. Omni regione c̄cūi
ta. Et debet. m. ſcribi ſed non proferri.
Circūpes pedis mas. ge. a circū et pes. Et cor̄
pn̄ geniū. et ſūt circūpedes obſeqa ſeruorū uel
Circūcellio. circū componi ꝗ ſerui obſequentes
tur cū cella. et inde ſ; circumcellio onis. i. mona
chus qui ꝑ diuſas ſemꝑ uagat̄ cellas. deuaſtando
et deuorando quidq̄d inuenit ibi. qui et circillon
Circūcillio. onis. mas. ge. Circūcilliones au ꝗ dr̄
tē ſunt quidā heretici ſic dicti quia agreſteſ ſunt
quos ſcoropicos uocant qui xp̄m̄ filiū dei adop
tiuū non ꝓprium aſſerunt. Et uidet̄ nomen cōpo
ſitū a circū et cella. ſicut et circumcellio.
Circūciſio. onis. a circūcido. is. et ē circūciſio in
carne p̄pucij abſciſio. quod ſolis iudeis fit ꝗ Hic
nota ꝙ in ſac̄mentis ē duo conſiderare. ſcꝫ uſum
ſac̄menti et ip̄m ſac̄mentū. Jp̄m autē ſac̄mentū
dr̄ a quibuſdā opus opatū Vſus ſac̄menti ē ipa
opatio. q̄ a q̄buſdā opuſ opanſ dr̄. Et dicit q̄dā
ꝓbabiliter ꝙ nullo mō ipſa ſac̄menta ueteriſ le
gis. i. opus opatū in eis grām̄ conferebat. excep
ta circūciſione que dabat grām̄ q̄tum ad effcūs
p̄uatos culpe et reatus. et q̄tum ad quoſdaꝫ ef
fectus poſitos ſicut ordinare aīām et facere dig
nū uita eterna. non tamē q̄tum ad om̄es effcūs
quos habet grā baptiſmalis. q: illa ſufficit ad to
taliter concupiſcentiā reprimendā. et meritorie a
gendū. ad quod grā in circūciſione data ſufficere
non ualebat. Et ſic intellige quod dicit Beda. Jd
inquit ſalutifere curationis auxiliū circūciſio in
lege contra originalis peccati uolnus agebat. qd̄

baptiſmus agere reuelate grē conſueuit in tempe
excepto ꝙ regni celeſtis ianuā necdum intrare
poterant. tū in ſinu abrahe poſt mortē btā requie
cōſolati ſupne pacis ingreſſum ſpe felici expecta
bant. Greg̃ eciā dicit in iiij li mor̄ q̄i in p̄n. Qd̄
apud nos ualet aq̄ baptiſmal' ſ; egit apud uetēs
uł ꝑ puulis ſola fides. uł ꝑ maioribus uītus ſcꝫ
ſacrificij. uł pro hijs qui ex abrae ſtirpe ꝓdierūt
miſteriū circūciſionis. ꝗ Item ſcias ꝙ q̄uis om̄s
tenerent̄ ad h̄ndum fidem quā habuit abrahā nō
tamen om̄s tenebant̄ ymitari abraam in fide. q:
nec ad om̄s noticia abrahe uenerat. nec omnibꝰ
datus erat in exemplū ymitabile. niſi mediante
ſemine in quo om̄s gentes benedcōnem conſecu
ture erant. et ideo circūciſio que erat ſignū fidei
abrahe non omnibus popul' competebat. Vnde
ſolis iudeiſ data eſt Ex quo uł q̄buſ xp̄us naſci
turuſ erat Apud autem alioſ ꝑſos remanebant
alia remedia que ante circūciſionē fuerunt data
que remedia dcā ſunt ꝑ uba gregorij. Nolo eciaꝫ
te ignorare ꝙ pccm̄ originale q̄tum ad culpā et
reatū dūdit a p̄re in filios q̄tū autē ad pēalitateſ
dūdit a femina. q: pater efficiens ē in gn̄atione
et mater materiā miniſtrat. Circūciſio autē data
ē contra originale ad tollendā culpā non autem
tollendā carniſ corrupcōneꝫ. et ideo uiris nō mu
lieribuſ data ē. et ꝓpter hoc eciā orit̄ ſacramentū
impfectū. et ſua impfcō in expectacōnem ꝑfecti
onis ducit. ꝗ Animaduite eciā ꝙ circūciſio data
fuit pluribus de cauſis. ut ꝑ obedienciā mandati
abraam placeret deo. cui ꝑ p̄uaricacōnem adam
diſplicuerat. data eciā fuit in ſignuꝫ magne fidei
abrae. qui credidit ſe habituꝝ filium in quo fiet
benedcō omniū. Deinde ut ſ; ſigno diſcerneretur
populus ille a ceteris nacōnibus. In carne uo p̄
pucij ideo iuſſa ē fieri. q: in remediū inſtituta ē
originalis peccati. quod a parentibuſ trahimuſ ꝑ
concupiſcentiā que in pte illa magis dn̄atur. Et
q: in pte illa culpam inobediencie p̄mus hō ſen
ſit. decuit ut ibi ſignū obediencie acciperet ꝗ Fiebat
autē octauo die petrino cultro. q: in reſurreccōe
cōmuni etate octaua futura ꝑ petram xp̄m om
nis ab electis abſcidetur corrupcō. et ꝑ xp̄i reſur
reccōnem octaua die factaꝫ circūcidet̄ a peccatis
anima cuiuſqꝫ in eū credentiſ et ſ; ē racō miſtica
Alia ē lrālis que tangit̄ a rabi moyſi. quia puer
an̄ octauū diem ē ita tener q̄i in uentre matris.
et ideo ſicut animalia nō offerebant̄ ꝓpter dcāꝫ
cām ante octauū diem ita nec puer circūcidebat̄
Sed poteſt queri. An octauuſ dieſ eſſet de neceſſi
tate circūciſionis. Et uidet̄ ꝙ non. q: ſicut ē p̄ter
mittere determinatū tempus ſi preueniat̄ ita et ſi
tardetur. ſ; ꝓſeliti circūcidebant̄ poſt octauā et e
is ualebat. ergo et pueri poterant ante octauum
diem circūcidi. et eis ualere. Reſponſio. Circūciſio
erat in p̄cepto et erat ſac̄mentū. Octauuſ ergo di
es erat de neceſſitate circūciſionis. q̄tum ad obli
gacōnem p̄cepti ita ꝙ reus erat qui illud tempꝰ
non obſeruabat. ſ; non erat de neceſſitate eiuſ q̄
tum ad efficaciā ſac̄menti. q: eciam in alio tēpo
re circūciſio facta ſuū effectū ſac̄mentalem habe
bat. ſicut eciam accidit de miniſtrantibus noſtra
ſac̄menta qui ſeruant materiā et formā debitam
et omittūt aliquid de ritu ad ſolemnitatē ſac̄mē
ti ab eccleſia inſtituto ꝑtinens. ꝗ Ad illud autez
quod obiectū ē dico. ꝙ ſicut magiſter ſen. uidet̄

ſentire.licebat imminente mortiſ articulo diem p̄
uenire octauū.Alij uero dīit φ non erat neceſſi
tas diem p̄uenire.q2 illis qui añ octauū dīē mo
riebanť ualebat ad ſalutē remediū quod ante cir
cũciſionē fuerat.quod adhuc efficaciā habebat.
et h̄ confirmant p̄ iudeos qui nūc ſunt qui nūq̄
ante diem octauū circũcidunť.Et eciam p̄ ſimile
φ nullū animal offerebať dño añ octauū diem
Secūdum hanc ergo opīonem dicendū3 eſt φ n̄
ē ſimile de p̄ueniendo et differendo.q2 p̄ceptū nul
lo mō quis tranſgredi debet ut p̄ueniat.ſ3 ſi trāſ
greſſus fuerat differendo debet q̄ntū3 poteſt illud
implere in quocūq3 tempore.
Circũdo.das.dedi.circũdare.datū.ex circum et
do das.et cor̄ hec ſilla da ubiq3 in uerbo ſupino
et p̄ticipio.Vnde debet dici circũdabat circũdare
datus penł cor̄.Ouid.Juſſit et ambire circũdare
litora terre.Item de cor̄ in p̄terito ut circũdedi.
Circumforanus.ni.maſ.ge.a circũ et forū qui
circuit forū cauſarū cauſa aduocationū.ul' forū re
rum uenaliū cauſa decipiendi et auferendi aliq̄d
qui et luſtro dr̄ Et prod' penł.Et mutať.m.in.n.
Circũluuiū.uij.locus quē aqua ē (ſequente.f.
cluit.Et dicitur a circumluo.is.
Circumquaq3.ex omni p̄te vndiq3
Circũſcribo.bis.circũſcripſi p̄tū.circũſcribere.i.
concludere.circuire.dampnare.rep̄hendē.includē
ul' ſtringere.ul' remouere.bonis p̄p̄is p̄uare dele
re.Vnde circũſcriptibilis.le.circumſcriptibiliter.
Circũſcriptorie adūbium callide aſtute ſurrepti
Circũſcriptus.A cir (ue.A circũſcribo bis.
cũſcribo.bis.dr̄ circũſcriptus.ta.tū.p̄ticipiū in e
adem ſignificacōne qua et ſuū ūbum.Item circũ
ſcriptus.ta.tū.nomen.i.cautus ul' callidus argu
tus ul' ſtrictus.et inde circũſcripte adūbiū3 argu
te.caute.circũſepte.ul' ſtricte.Et componiť incircũ
Circũſeptus.ta.tū.i.circum (ſcriptus.ta.tū.
datus.vndiq3 cinctus.ul' ſepe ambitus.Et cōpōi
tur a circũ et ſeptus.Vel circũſeptus ē p̄ticipiū fi
gure.decōpoſite.et tūc deſcendit a circũſepio is.
Circũſpicio.cis.circũſpexi ctū.A circũ et ſpecio
componiť.et ē circũſpicere vndiq3 aſpicere.p̄ui
dere cauere.vñ circũſpecto.tas.fre.et circũſpcūs
ta tū.cautus.callidus.p̄uidus.Et comparatur.
Circũuenio.is.circũueni circũuentū circũueni
re.circumdare.ſtringere ul' inculpare.decipere.ij
cor̄ xiij c.Numquit titus circũuenit nos.i.decepit
Et cor̄ ue in p̄ñti.et in p̄terito prod' ue.et ī hijs
que ab eo formantur.
Circus.ci.maſ.ge.i.circularis linea ad idem
punctū rediens.Vnde et h̄ circus.ci.dcūs ē locꝰ
rome in quo equi currebant in circuitu circa me
tam.i.teatrum.et quilibet locus in quo equi ita
currunt poteſt dici circus.
Cirena regina fuit libie que ex ſuo nomine ci
uitatē condidit quā cirenem nominauit ſm pap̄
Cireneus.penultima acuta.interpretatur heres
Cirocopus a copos labor et miron vngentū ul'
ciros quod ē manus dr̄ mirocopus.pi.et h̄ cyro
copus.pi.in eodem ſenſu.ſc3 vngentarius qui uē
dit ul' operatur vngenta.et cor̄ co.
Cirog̃pho.phas.i.manu ſcribē.A ciros et gra
pho.as quod ē ſcribo.Vel dr̄ cirog̃pho.phas.i.
cirog̃phum facere.ul' ſcribē caracteres.Et tūc di
uať a cirographum.phi.Et cor̄ gra.
Cirog̃phus.A ciros quod ē manus et graphos

ul' graphia componiť h̄ cirog̃phus et h̄ cirogra
phū.phi.Item ab eiſdem et ſin quod ē a ul' ſimł
componiť h̄ ſing̃phus et h̄ ſingraphum.et h̄ ſin
graphia.inde din.Et nota φ cirographuſ et ſing̃
phus ſepe accipiunť indifferenter.Dīnt tñ ſ̄m p̄p̄
etatē.q2 cirog̃phus dr̄ conſcripcō manuū.ſcilicz
caucō que fit p̄p̄a manu debitoris et cōmittitur
creditori.Singraphus dr̄ conſcripcō.i.duorū ſimł
ſcripcō.Antiquitus enim creditor et debitor inſi
mul in ligno ul' in carta ſcribebant et nomē cre
ditoris et nomen debitoris et teſtes et ſummam
pecunie.et in medio h̄ nomen ſingraphus capi
talibuſ lr̄is.et p̄ mediū diuidebāt.Poſtea ſi credi
tor pluſ exigeret q̄ deberet.ul' ſi debitor denega
ret depoſitū utercq3 afferebat p̄tem quā habebat
ut3 due p̄tes cōuenirent et illud p̄p̄e ē ſing̃phū
Sing̃phus eciā dr̄ nota aliqua ul' ſcriptura ī re
aliqua confirmanda facta ſicut in cartis publicis
ubi non vnus ſcribit tantū ſ3 plures ad cōfirma
cōnem carte.et hinc ſing̃pho.as.ſing̃phū facere
Cirogrillus erinacius ſpinoſus maior ericio
Ciromancia.cie.fe.ge.diuinacō que fit in ma
nu.A ciros manus et mancia.
Ciromanta.A ciros manus et nomos quod ē
mouens.dr̄ h̄ ciromata.te.et h̄ cironomas man
tis.i.ioculator quilibet qui manibus ſuis ludit.
mouendo eas cū cultellˀ.Et inde eciā h̄ cironomō
incedi inueniť et in eodē ſenſu.et h̄ cironomon
dcūs ē ioculator p̄p̄o nomine q̄ p̄ excellentiam
Ciros grece manus latine. (leccacitans
Cirotheca.ce.i.manuū tectura ul' repoſitoriū
a ciros et tego tegis.ul' teca quod ē repō ſc3 ſeri
niū ul' aliud ubi aliquid reponiť.Et eſt fe.ge.ſi
cut apotheca.ut volt magiſter bene.licet quidā
dicant φ eſt maſ.ge.et tūc theca quod eſt grecū
et ſic aſpirať cū ſuis compoſitis.Vel p̄t eſſe lati
nū a tego is.et ſic teca nō aſpiratur nec ciroteca
Cirotecarius.a ciroteca dr̄ h̄ cirotecarius.rij.q̄
eas facit ul' uendit.Et cirotecarius.ria.riū.ſ.hu
iuſ.et uideť uelle φ ciroteca ſit fe.quia dicit.q̄
Cirrus.ri.in crinis eſt. (eaſ facit
Cirurgia.e.penultima prod' uide in cirurgicus
Cirurgicus.a ciros quod eſt manus et ago gis
componitur h̄ cirurgicus.ci.penł cor̄.i.medicus
manu et ferro p̄ſciſionem op̄ans.et cirurgicuſ a
um.vnde h̄ cirurgia.gie.ipſa manuū eius op̄ati
o.Cirurgia eciā dr̄ liber docens ſanare plagas
Cis adūbium loci.i.ex iſta p̄te.Vnde cis et ci
tra ſunt eiuſdem ſignificacōnis.niſi φ cis eſt tm̄
locale.Sed citra qñq3 locale.qñq3 tempale.ut ci
tra diffinitū tempus.Item cis p̄p̄e p̄poniť p̄p̄is
nominibus montiū et fluuiorū.ut cis renū.cis al
pes.ſ3 citra p̄p̄e appellatiuis nominibus locorū
ut citra forū.ſ3 qñq3 p̄ improprietatem cis p̄poniť
appellatiuis.Citra p̄p̄is.Et citra comparatur cite
rior citerrimus.ul' citimus.et eſt citerior idē qđ
interior.p̄p̄e ex iſta p̄te citerior.ſ3 citimus.i.p̄x
imus.Item a citra citer.tra.trū.i.uicinus.proxi
mus ex hac p̄te.qđ p̄t eſſe poſitiūs iſtorū ſc3 cite
rior rimus.Itē cis nom̄ patris ſaul (et ac in fine
Ciſon interp̄tať letificans eos ul' duricia corii.
Ciſta.a coſta.te dr̄ hec ciſta.te.dcā ſic a coſtis
ex cannis ul' lignis quibus texitur.Et ſm pap̄.
Ciſta eſt grandis corbis.
Ciſtella.le.diminitiuum parua ciſta.
Ciſterna locus aquā colligens ſm pap̄.Poteſt

eciā dici ciſterna locus ꝓfundus ubi colliguntur
aq̄ pluuiales.et dr̄ ciſterna q̄ſi cis.i.inferius ſtruc
Citatus.a.cito.as.dr̄ citatus.ta.tū.i.ue(ta
lox.Et compatur.citatior.ſimus.et inde citate ti
us me.aduibiū.citate et citatim.i.cito.mobiliter
agiliter.ſimiliter aduibium.
Citerior in cis exponitur.
Cithara.re.dorica lingua pectus dr̄.Vn̄ hec ci
thara.re dcā ſic.q: in inicō credit̄ fuiſſe ſilis hu
mano pectori.ut ſicut a pectore ita ex ipſa cātus
ederentur.ſ; poſtea paulatim fuerūt plures ſpēs
eius.et a cithara citharistes grecū.unde citharis
ta qui cū ea canit.Citharistes citharistis mas.ge
mons quidam ē Et ſcias q̄ ut dicit gloſa ſup il
lud rſa xxiij.Bene cane rē.admonet tuꝫ canticū
miſeriaꝫ ſuaꝫ ſemp cantare ne iteꝫ eadem pacia
tur.Dicūt enim hanc eſſe muſice naturaꝫ ſi lete
inuenerit letiorem facit.ſi triſteꝫ triſtiorem reddit
Citharedus.di.qui cū cithara (uide in pſaltes
canit.penul̄ prod.Et dicitur a cithara.re.
Citharista.te.in cithara uide.
Citherea.e.h citherus.ri.mons eſt.Vnde h cite
rea ree.i.uenus que in illo monte colitur.Vel q:
iuxta illū montē fuit nata de ſpuma maris.vn̄
citherens.rea.reū.i.venereus.a monte illo.
Cithiſus genus arboris pinguis.a cithiſo inſu
la ubi abundat.Item cithiſus genus fruticis her
ba odorifera.ſm pap.Et cor̄ pnl̄.Vnde theodol̄
Veſper oues cithiſo capꝰ depaſcis ab humo.
Citimus.in cis uide.
Cito.tas.A citus deriuat̄ cito.citas.i.feſtinare
ul̄ ſit fre.huius ūbi cieo ſm predcām ſignificati
onem.Et nota q̄ cito.tas.pt̄ eſſe fre de cio et ci
eo ſm q̄ idem ſignificant.et tūc compoſita uari
e ꝓferunt̄.Nam ſi dēdat a cio prod pnul̄.ſi a ci
eo cor̄ eandem.Componit̄ ergo concito.tas.Ex
cito.tas.ul̄ excito.tas.ul̄ h magis ſunt deriuata
ab excio ul̄ excieo.Item componit̄ incito.tas.i.
cōmouere.ꝓuocare.inſtingere.pnl̄ cor̄.qn̄ uenit
a cieo ſecūde.ul̄ penl̄ prod qn̄ uenit a cio cis q̄r
te.Item componit̄ recito.tas.Suſcito.as.A ſur
ſum ul̄ ſuſum.et cito.as.componit̄ reſuſcito as
In iſtis tribus ſolemus tm̄ corripē pnl̄ ſi ꝓnūcē
ſicut dicit hug̃.Alij uero dicūt cū quibus ego q̄
cito.as.fre.de cieo ul̄ cio ciui citū cū omnibꝫ ſu
is compoſitis cor̄ pnl̄ et prod.ut excito ul̄ exci
to.preter ſollicito.recito.oſcito.ſuſcito.et ab eo
compoſitū reſuſcito.et h volt magiſter bene.In
uenit̄ cito aduibium.i.ſtatim pnl̄ correpta
Citra in cis exponitur.
Citropodes dicūt quidā.ſ;.s eſſe debet inicial̄
lrā.ſitropodes ul̄ citropodes.Vnde in s uide
Citus.a cio is ꝓ feſtinare citus.ta.tū.i.uelox
et agilis.uiuax.vn̄ ter.citus puer natus eſt e pā
filo.et cōpat̄ tior ſimus vn̄ cite.tius.me.aduibiū.
Et componit̄ pcitus.ta.tū.i.ualde citus.Et ſcias
q̄ citū ē ſup̄ ō cieo es.et ſ; h cor̄ p.et ē ſup̄ ō cio
cis quarte cōiug̃.Et ſm h prod ci.Vnde quidaꝫ
A cieo citū non uenit ymo citū.Et idem dicas de
citus.ta.tū.Vnde dicit pap.Citus.ta.tū.i.uelox
a cio prima producitur.a cieo uero corripitur
Ciuico.cas.caui.pnl̄ cor̄ deriuatur a ciuis.Et
ē ciuicare ciuitatē colere ul̄ ciuē facere.ul̄ more
Ciuicus.ca.cū.pnl̄ cor̄.dr̄ a ciuis ſe habere.
ciuis.Et ſimiliter h et h ciuilis et h le.dicitur ci
uil̄ ad ciuem ꝑtinens uel res ciuis.

Ciuilis.a ciuis dr̄ res ciuis ul̄ ad ciuē ꝑtinens
Ciuilitas.tatis.fe.ge.manſio ci(et prod pnl̄
uiū ul̄ ꝑuilegio ciuiū uti poſſe.et gaudere.Actu
um xxij.Ego multa ſumma ciuilitatem hanc cō
ſecutus ſum.Et pt̄ formari ab hoc dcō ciuili ad
dita tas.Et corripit penultimam ciuilitas.
Ciuis.a coeo.is.dr̄ h et h ciuis.cō.ge.q: ciues
coeant ut ſimul viuant.Vel ciuis dr̄.a cio cis.q:
ciantur ad ſimul viuendū et habitandū.et iā ꝑ
compōnem h et h conciuis.Et dn̄r conciues q̄
habitant in eadem ciuitate.Et prod.ci.Vn̄ quid
Non bonus eſt ciuis qui ꝓfert ciuibus hoſtem.ſ;
hug̃.Pap uero dicit.Ciues uocati q̄ in vnū coe
tū coeant ſocietatis vinculo adunati.ad cuſtodiē
dam legem.A cieo cies.
Ciuitatula.le.diminutiuum parua ciuitas.
Ciuitas tatis.dr̄ a ciuis.et eſt ciuitas hominū
multitudo ſocietatis vinculo adunata.ab eodem
iure viuendū.Et ciuitas non ſaxa ſ; habitatores
uocant̄.ſ; urbs ipſa menia ſunt.et dicitur ciuitas
Cladecula le.dimi.par (quaſi vnitas ciuium
ua clades.Et corripit penultimam.
Clades.dis.fe.ge.dr̄ a cladeo.des.q: res tūc in
equaliter contingit.Vel clades melius deriuatur
a gladius q̄ſi glades.ꝓpē enim clades dr̄ peſtilēcia
a que fit ꝑ gladiū.ſiue ꝑ interfeccōnem factaꝫ a
gladio.ſ; hug̃.Pap uero dicit.Clades dcā q̄ cur
rendo ledat.ul̄ claui data.Clades morbus.tabes
Clam aduibium qualitatis calamitas ꝑiculū
.i.occulte.latenter.Et dicitur a clauis.
Clamis clamidis.fe.ge.i.palliū quod ex vna
ꝑte induit̄ neqꝫ conſuit̄.ſ; fibula infrenat̄.Hoc
a greco nomen accepit.Et cor̄ penul̄ genitiui.
Clamo.as.aui.ūbum neutꝫ.clamorem facere
ſonare.Et dr̄ clamare a calamus.q̄ſi calamare.vn̄
clamoſus.ſa.ſum.q̄ſi calamoſus.a calamo.q̄a ſo
nat.et ponit̄ clamo q̄nqꝫ tranſitiue.ſ; improp̄e.ut
clamo illū.i.clamore uoco.ſm hug̃.et prod cla
Iuuenal̄.lib̄.iij.Et plures vna conclamant uoce
ſophiſte.Et ut dicit pap.Clamo ſimplicis oris eſt
conclamo cū alijs.acclamo incuſo.Reclamo poſt
aliquem ul̄ iteꝫ.Inclamo et ſuclamo murmurā
tis ē Proclamo laudandi ul̄ depcandi exaltatio.
Exclamo eleuo uocem.Clamare ſig̃t ualida inte
cōne p̄ces effundere.Clamare uoce inſonare.
Clamor.oris.mas.ge.a clamo.mas.dr̄.Et eſt
clamor racōnabiliū.Clangor uero irracōnabiliū
Clamoſus.in clamo.mas.uide.
Clanculū.A clam dicit̄ clanculū aduibiū dimi.
et clanculus.la.lū.i.dubius.occultus.vn̄ clancu
lo.las.i.abſcondere.occultare.ul̄ palliare.celare
Clandeſtinus.na.nū.latens et occul et cor̄ cu
tus.Vnde clādeſtino.as.idem quod clāculare.et
nota q̄ clādeſtinus pnl̄ cor̄.non enim ē compo
ſitū a clam et tenendo ul̄ ſtando ut quidam dixe
runt.ſ; deriuat̄ a clam.ut dicit ꝑs in tractatu ꝑ̄nō
nis.vn̄ cū non hēat t a ꝑmitiuo cor̄ penl̄.
Clango.gis.go in xi clāxi.et xi in ctū clāctū
ūbum neutꝫ.i.ſonare.et eſt alaꝫ ſiue tubaꝫ.vn̄
clāgor.oris.i.ſonus.et ē irracōnabilium ut anſeꝫ
tubaꝫ alaꝫ.Sed clamor ē racōnabiliū ut homi
nū.Inuenitur autē clangui in p̄terito.Vn̄ nuo
num x.Si ſcl̄ clanguerit uenient pn̄cipes ad te.ſ;
pt̄ dici q̄ littera corrupta eſt ibi uicio ſcriptoruꝫ
et debet ibi legi clāxerit.q: ſm ꝑs facit p̄teritū
clāxi.et ita in ſimilibus dicas.

Claredo inis femi.ge.i.claritas.A clarus đr.et
claritudo in eođ ſenſu.Et ut dicit pap.Claritas ē
ſplendoris.claritudo nobilitatis.
Claroo.res.rui.rere.ūbum neutꝝ.i.eſſe uł fieri
claꝝ manifeſtum.et đr a claro.ras.et prođ pmā
Proſper.Ex opeꝝ ſpē clarebunt intima cordis
Clareſco.cis.incipio clarere.ūbum inchoatiuū
Clarifico.cas.caui.i.facere claꝝ.ūbum actiuū.
A clarus.ra.rum et facio.Et corr penultimam
Clarigacō.a clarus et acco cōponit̃ h̄ clarigacō
onis.i.clara acco ſcꝫ q̄ exponit̃ clara et apta uo
ce.et p̄t eſſe ūbale a clarigo as.i.clarigacōeꝫ face
.i.cauſas belli exponē.et eſt ſumptū a romana
conſuetudine.Cū enim romani hoſtibus bellum
indicere uolebant paterpatratus ad fines hoſtiū
ꝓficiſcebatur et clara uoce exponebat quibus de
cauſis bellum indiceret.que cauſaꝝ expō clariga
cō dicebat̃.qꝛ clara uoce fieret.Expoſitis autem
cauſis haſta emiſſa in fines hoſtiū indicebat pug
Clarigo.gas.gaui.gare.i.clarere (ne pncipiū
florere.ſ pap.Vel ſm hug.Clarigare.i.clarigati
onē facere.i.cās belli exponē.uide in clarigatio
Clarius.rij.i.ſol.et đr a clarus.quia ſit (onis
clarus.Vel đr a claro inſula qua colitur.
Claro.ras.i.claꝝ facere et manifeſtum.ſ non
eſt in uſu.et deriuatur a clarus.Et componitur
declaro.ras.i.notificare.et prođ cla.
Clarus.A colū đr clarus.ra.rum.qꝛ ſplendeat
et compar̃ clarior.ſimus.Vnde clare.rius.ſime.
adūbium.et h̄ claritudo.inis in eodem ſenſu.Cla
rus componit̃ p̄clarus.ꝙclarus.ambo pro ualđ
clarus.Et prođ cla.Vnde quidam.Quid tibi no
bilitas quid uirtus clara parentum.
Claſſarius.rij.mas.ge.i.tubicen.et ꝓpe militū
Claſſicarius ꝑ rectore q̄ nau (et đr a claſſitū
tis impat.Et dicitur a claſſis.ſis.
Claſſitū.A kalo las quod ē uocare.đr h̄ claſſi
tum.i.cornu uł tuba uł aliud inſtrumentū cauſa
cōuocandi factū.Claſſitū eciam đr ſignū bellicuꝫ
uł ſonus tube uł alterius inſtrumenti bellici.ꝓpe
tamen claſſitū eſt concentus et concordia omniū
inſtrumentoꝝ inſimul ſonantiū.ſiue ſint tube et
cornua in bello ſiue ſint campane ſiue eciam ho
Claſſis.A kalon qđ eſt lig mines.et corr pnl
nū đr h̄ claſſis.ſis.qꝛ de ligno fit.et eſt ꝓpe claſ
ſis multitudo nauiū.Dicit̃ tamen eciā claſſis vna
nauis.Et qꝛ alia habebant ſigna bellica tam ro
mani ꝙ pedites ideo et milites dn̄r qn̄qꝫ claſſes
qn̄qꝫ eciā tā milites ꝙ plebei dn̄r claſſes.Cū eni
romulus rempublicā inſtituiſſet romanos in du
as ptes diuiſit ſcilꝫ in nobiles et ignobiles.et u
tramqꝫ ꝑtem claſſem appellauit.a quibuſdā claſ
ſitis qꝛ tā iſti ꝙ illi ſuū claſſitū.i.ſuū ſignū habe
bant.ſ illi ſcꝫ nobiles dicebant̃ pma claſſis.Ig
nobiles ſecūda claſſis.
Clatrus.A clauis uł claudo.dis.đr hic clatrus
tri.i.repagulū quod opponit̃ hoſtio.uł ipſū hoſ
tiū p̄cipue ortoꝝ uł vineaꝝ et uiridarioꝝ uł trū
cus.Orac.Obiectos ualeat confringere clatros.ſ
hug.Vel ſm pap.Clatri ligna uolubilia in caue
is ualidiſſimi fuſtes qbꝫ hoſtia obſerantur ualli.
Claua.ue.baculus hn̄s maſſam ferri in fine et
aliqn̄ eciam in pncipio q̄ uulgariter đr mara.et
đr a clauus.ui.qꝛ ſit clauis ferreis religata q̄ et
cateia dicitur.et producit cla.uide in clauus.
Clauatus.A clauus đr clauatus.ta.tū.clauis
confixus.uł clauo ueſte uł inſtrumento ornatus
et ꝑparatus.et h̄ clauatus.ti.quoddā genus cal
ciamenti pedū.et dicūtur clauati q̄i clauilati.qꝛ
minutis clauis.i.acutis ſolea caligis vinciatur
Claudeo.des.i.claudicare.et đr a claudo.is
Claudicarius.a.riū.qui cito claudicat uł ſepe
et đr a claudico.cas.Inuenit̃ eciaꝫ h̄ claudicaria
rie.i.nauis oneraria uł ſonoria.
Claudico.cas.ūbum neutꝝ.i.inequaliter ince
dere.Et dicitur a claudus.Et corripit penultimā
Claudo.dis.clauſi.ſum.vnde h̄ clauſura.re.Et
nota qꝙ āntiqui dicebāt claudo.dis.ſi.in eodē ſen
ſu in quo dicimus cludo.dis.Cuius lr̄aturam om
nia compoſita a claudo uł cludo redolent (Com
ponit̃ claudo uł cludo concludo.dis.concluſi con
cluſum.Item diſcludo.dis.apire clauſuram aufer
re.Item decludo.dis.i.ualde uł deorſum claudere
uł diſcludere.Item excludo dis extra claudere.i.
extra clauſuram emittere.Itē includo.dis.i.intus
claudo.Item intercludo.dis.inter aliqua claudere
uł auferre.Item p̄cludo dis.i.ante claudere uł au
ferre.Item occludo.dis.i.contra claudere.Iteꝫ re
cludo.dis.i.iteꝝ claudere uł retro claudere.i.ape
rire.Item ſecludo dis.i.ſeorſum claudere.et ſegre
gatim ſepare.Item tranſcludo.dis.i.ultra claudere
uł fugare uł mittere.(Claudo et compoſita al
eo omnia ſunt actiua.et omnia faciūt p̄teritū in
ſi et ſupinū in ſum.Iteꝫ omnia ab eo compoſita
ubiqꝫ mutant au in u longam.vnde deſinūt in p̄
ſenti in cludo.et in p̄terito in cluſi et in ſupio in
cluſum.Et ſcias qꝙ antiqui ponebant claudo.dis.
eciā pro claudicare.Vnde claudus
Claudulus.la.lum.dimi.de claudus.
Clauicularius in clauis exponitur.
Clauiger.ra.rum.pnł corr.qui claues gerit.In
uenitur eciam ſubſtantiue declinatū in quolibet
genere.Et componit̃ a clauis et gero.ris.Vel p̄t
componi a claua et gero.et tūc clauiger idem eſt
Clauis.a claudo.is.đr h̄ (quod clauā gerens
clauis.uis.qꝛ claudat.vnde h̄ clauicula.le.dimi
a quo h̄ clauicularius q̄ claues portat uel facit.
Vnde h̄ clauicularia.rie.in eodem ſenſu.et facit
accūs ſing.in em et in im.ut clauem uł claui et
ablr̄is in e et in i.ut claue uł claui.Et accuſati
uus plis in es et in is ut claues uł clauis.(Et
ſcias qꝙ clauis ꝓut ſumitur in theologia.ē ptās
ligandi et ſoluendi q̄ eccleſiaſticus iudex dignos
recipe indignos excludere debet a regno.et poni
tur in predcā diffinicione genus ſcꝫ ptās.et ſub
iectū ptātis ſcꝫ iudex eccleſiaſticus.et actus ſcꝫ ex
cludere.et recipē.ſm duos actus materiał clauis
apire ſcilꝫ et claudere.Cuius obiectū tangit̃ in h̄
quod dicit a regno.modus autē in hoc quod di
cit dignos uł indignos.in illis in quos actus ex
erceť penſatur.Claues autē ſunt due ſcꝫ diſcerne
di.et potentia ligandi et ſoluendi.et ſecunda cla
uis que đr poteſtas ligandi et ſoluēdi ē que im
mediate ſeram apit peccati.Sed clauis que dici
tur ſciencia oſtendit cui apienda ſit illa clauis et
ſi obijcias claues in collacōne ordinis cōferunt̃
ſ ſcientia non ē ex infuſione ſemꝑ ſ qn̄qꝫ ex ac
quiſicōne.nec ab omnibꝫ ordinatis habet̃ et a q̄
buſdā non ordinatis habet̃ ergo ſcientia non eſt
clauis.et ſic eſt tn̄ vna clauis.ſcꝫ poteſtas iudicā
di.Reſpondeo qꝙ nō ſolū vna clauis ſed due dā
tur in ordine.Vn̄ dico qꝙ ſcientia que habitus ē.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

non ē clauis. ſed autoritas actus ſciencie exercē di que quāq̄ ſine ſcientia eſt. Quāq̄ ſcientia ſine ip ſa. ſicut eciā patet in iudicibus ſecularibus. aliq̄s enim eſt iudex hn̄s autoritatē iudicandi qui nō habet iuris ſcientiā. et aliq̄s ecōuˀſo hz ſciāz iuris q̄ nō habet autoritatez Et quia actus iudicij ad q̄s quis ex autoritate ſuſcepta obligaꝛ non autē ex ſciā habita. ſine utraq̄ fieri bene nō pt. Ideo au toritas iudicandi que ē clauis ē ſine ſcientia non pt ſine peccato accipi. Sed ſcientia ſine autoritate ſine peccato haberi pt. A clauis componiꝛ concla uis. Et prod cla. ¶ Hic poteſt queri. An ſacerdos ex ui clauiū remittat pctm̄ quo ad penā tantum Reſpondeo. Idem ē iudiciū de effectu quē poteſ tas clauiū actualiter exercitata complet in eo in quo contricō tempe p̄ceſſit. et de effcū baptiſmi qui iam habenti grām datur. Aliquis enim per fidem et contricōnem p̄cedentē baptiſmū graciā remiſſionis pctōꝝ q̄tum ad culpā conſecutus ē ſed quādo actualiter poſtea baptiſmū ſuſcipit ḡci a augetur et a reatu pene totaliter abſoluiꝛ. eo q̄ ſit pticeps paſſionis xp̄i. Et ſimiliter ille qui p contricōnez conſecutus eſt remiſſionē peccato rum q̄tum ad culpam. et p conſequens q̄tū ad reatū pene eterne que ſimul cū culpa remittiꝛ ex ui clauiū ex paſſione xp̄i efficaciā habentiū au getur grā et pena dimittiꝛ temporal. cuius rea tus adhuc remanet poſt culpe remiſſionem. non tamen totus ſicut in baptiſmo homo regnātur. et configuraꝛ paſſioni xp̄i. que ſufficit ad omnē penam delendā in ſe ſuſcipiens ut nichil de prio ns peccati actualis pena remaneat. q̄ non debet alicui imputari ad penā niſi quod ipſemet fecit. In baptiſmo autē homo nouā uitam accipieſ fit p grām baptiſmalem nouus. Et ideo nullus rea tus pene remanet. pro p̄cedenti peccato. ſed in pe nitentia homo non mutaꝛ in aliā uitā. quia non ē regnātio ſed ſanacō quedā. Et ideo ex ui claui um que opatur in ſacmento penitentie nō tota pena remittiꝛ. ſed aliquid de pena tempali cuius reatus poſt abſolucōnem a pena eterna remanē potuit. ut dictum ē ſiec ſolū a pena illa quā ha bet penitens in confitendo ut quidam dicunt. q̄ ſic confeſſio et ſacerdotalis abſolucō nō eſſent n̄ in onus qd non competit ſacmentis noue legis. ſed eciam de illa pena que in purgatorio debetur aliquid remittiꝛ ut minus in purgatorio puniaꝛ abſolutus ante ſatiſfaccōnem q̄ ſi ante abſolucō nem decederet. Ex dictis collige q̄ deus p ſeipm̄ in contricōne delet culpā dimittit pene eterne rea tū. infundit in anima grāz. ſacdos autē ex ui cla uiū in confeſſione aliquid dimittit de pena tēpo rali. Vide in penitentia.

Clauo. uas. uaui. uare. i. clauis configere. ubuz actiū. Et dicitur a clauus. ui. Et prod cla.

Clauſtralis in clauſtrum uide.

Clauſtrellū. li. diminitiuū puum clauſtrum

Clauſtrēſis in clauſtrum exponitur.

Clauſtꝝ. a claudo. dis. dr h clauſtꝝ. tri. q̄a clau dat ul claudat inhabitantes. unde h clauſtrellū li. dimi. et h et h clauſtrenſis et h ſe. et h et hec clauſtralis. et h le. in eodem ſenſu. ree clauſtri ul ptinens ad clauſtꝝ. Et poteſt eſſe ſubſtn̄ h et h clauſtrenſis. et hoc ſe. ul clauſtral monachus ul monacha ſtans in clauſtro in cenobio.

Clauſula. le. pnl cor ſicut eſt diſtinccō conſtruc cōnis. Et dr a claudo. dis. Et ut dicit pap. Clauſu la eſt in oracōne breuis ſentencia.

Clauus. ui. mas. ge. i. acutus. dcūs a calibs. q̄ſi calibus. i. ferreus. q̄ ſit de ferro. Et clauus dicitur ueſtis purpurea q̄ utebanꝛ ſenatores. q̄ quibus dā clauis aureis uel de alia materia erat ornata et uariata Et in tali ueſte ſepe denotaꝛ dignitas Clauus eciā dr gubnaculū nauis ſcz temo ul ma nica temonis. Prouˀ xxiiij. Quaſi ſopitus gubna tor emiſſo clauo. Xv. Claua ferit clauis apit. cla uus duo iūgit. Indue te clauo. rege clauo. pcute

Clemens. tis. omnis ge. i. miſericors ¶ clauo nobil pius et ſanctus. et dr a cluo. is. i. defendo. q̄ cluat. i. defendat ꝓtegat et tueatur. ſicut ſolz patronus clientē. Et compatur. Et inde h clemen tia. tie. a dcō clementi addita a. Clemens compo niꝛ inclemens. et inde h inclementia. tie. i. impie tas. crudelitas. Et prod cle. Vnde in aurora dici tur. Hinc pius hinc dulcis hinc clemens hinc q̄ benignus. Item idem. Donec honoret eos ſummi clementia regis. Et dr clemens q̄ſi clementē men

Cleo. A cleos quod ē gloria dr ¶ tem habens. cleo cleo cleui cletū. i. glorior. aris. Item cleo cleo. i. abſcondere ul ſorbere. Itē cleo cleo. i. inclinari.

Cleopatra. i. regina et ſoror ptolomei regis a lexandrie. Et cor pnl naturaliter. Vnde in auro ra dr. Nubit alexādro cleopatra regia ridens. Itē idem. Que iam cleopatre leſerat intus amor

Cleophas frater ioſeph ſponſi uirginis marie pater ſymeonis q̄ ſymeon iacubo epō ſucceſſit.

Cleos. i. glā. Inde inclitus. i. glorioſus. ſm pap

Clepo. pis clepſi clepere ptū. i. furari. Et ē acti uū cū omnibus ſuis compoſitis ſi qua ſunt ſ hu guc. Pap uero ſic dicit. Clepere clam rape furari. ſurripere. celare. Et corripit cle.

Cleps. a clepo. is. dr h et h cleps ul cleptes tis

Clepſedra. A clepo. pis. dr h clepſedra ¶ . i. fur dre. i. docillus qui obdit foramen dolij q̄ p illū quis furaꝛ liquorem. et uideꝛ eſſe compoſituz a clepo. pis. et idor quod ē aqua. ſiue liquor. unde et quidam dicunt clepſidra pnl prod et p i qua ſi clepeuſ ydor. ſ potius uideꝛ ethymologia q̄ cō pō. Sed ſiue ſit ethimol ſiue compō dicendū ē clepſedra pnl cor. et p. e. ſ hug. Item clepſedra dr quoddā inſtrumētum quod immittiꝛ in dolium p foramē ſupius cā furandi uinū. Itē clepſedra dr illud inſtrumētum p qd hore colligunꝛ ſcz ho ralogiū. Vnde clepſedrarij dn̄r illi qui p illd ho ras colligunt Clepſedre eciam dicūtur uaſa pfora ta. q̄ hēbant philoſophi ad dimeciēdam quātita tem. Vnde marcial in ſua aſtrologia. monſtratū ē omnia ſigna paria ſpacia continere. multiplici appoſitione clepſedrarum.

Cleptes cleptis in cleps eſt.

Cleptus. ta. tū. i. furatus paſſiue quod et pro gibboſo dr. Et deriuatur a clepo pis. ſm huguc

Clericalis. in clericus uide.

Clericus. a cleros ul clerus dr h clericus. ci. et dicitur gnāliter clerici oēs qui in eccleſia xp̄i deſeruiunt. dū tamen ordinē habeant. et ab illo tempe ſic dicti ſunt. ex quo matthias ſorte electus eſt quē pmū p apoſtolos legimus ordinatū. vn̄ h clericatus. tus. tui. et h et h clericalis et h. le. Vnde clericaliter adiūbium. et h clericalitas tatis ſ hug. Pap uero dicit. Clericus dcūs q̄ ē de ſor te dn̄i. ul quia dn̄s ſors ul ps clericoꝝ eſt. ¶ Et

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ſcias. q̄ clericis qui ad diuina miſteria applicant᷑ competit raſura et tonſura in modū corone. ra cōne figure. q̄ʒ corona ē ſignū regni et pfeccōnis cū ſit circulus. Illi autem qui diuinis miniſterijs applicantur adipiſcunt᷑ regiā dignitatē et pfecti in ūtute eſſe debent. Corona eniʒ regale decuſ ſignificat. et ſeruire deo regnare ē. Vnde miniſtri eccleſie reges eſſe debent ut ſe et alios regant. quibus petrus ait. Vos eſtis genus electū regale ſacerdociū. Competit enim eis racōne ſubtraccōnis capillorꝫ et ex pte ſupiori p raſurā ne mens eorū temporalibus occupacōnibus a contemplacōne diuinorꝫ retardet᷑ ſꝫ reuelata facie gloriā dei expedite et libere contempleť. Sūmitas eniʒ capitis eſt eminentia mentis. denudatio capitis eſt reuelatio mentis. Clericus eniʒ ſecretorꝫ dei non ignaruſ eſſe debet. Et ex pte inferiori p tonſurā tondunt᷑ ei capilli uſqꝫ ad reuelacōnem ſenſuū ſcilꝫ oculorū et auriū ut uicia in corde et ope pullulantia doceantur pcidenda ne ad audiendū et intelligendū ūbum dei īpediant. p quo ſeruato reddet᷑ in excelſis corona. Item figura rotunda nulluꝫ angulū habet. et ſignat q̄ clerici non debent habē ſordes in uita. qm̄ ubi angulus ibi ſordes. Et debet habere ueritatē in doctrina. qm̄ ueritas angulum non habet ſicut dicit Iero. Item hec figura eſt omniū figurarū pulcherrima. Vn̄ in hac deus celeſtis creaturas fecit. p quod ſignificat᷑ q̄ clerici debent habere pulchritudinē interius in mēte et exterius in conuſacōne. Tales ſane ut dic̄ clemēs papa ad miniſteriū ſpūale eligendi ſunt qui digne pſīt dnīca ſacmenta tractare. meliuſ ē eniʒ domini ſacerdoti paucos habere miniſtros qui poſſint digne opuſ dei exercere. q̄ multoſ inutileſ q̄ ordinatori onus gue inducant. Iero. autē ad nepocianū de uita clericorꝫ ſic dicit. Nec ruſticus et tamē ſimplex frater. ideo ſe ſanctū putet ſi nichil nouerit nec peritus et eloq̄ns in lingua extimꝫ ſanctitatē. multo q̄ʒ melius ē e duobus impfcis ruſticitatē habere ſanctam q̄ eloquenciā peccatricem. Item quedā gloſā dicit ſup illud Iſa. xxix. c dabit᷑ liber neſcienti lrāſ diceť q̄ʒ ei lege. et reſpondebit. neſcio lrās ꝛc̄. Multo melius ē imperitiā legis confiteri q̄ iactare prudentiaꝫ. nec poſſe ſcire quod dr̄. Vide in nubil' et in ordo. et in ſac̄

Cleronomus. A cleros dr̄ h cle dos et in lux ronomus. mi. i. heres. et cleronoma. i. hereditas.

Cleros grece latine ſors uł hereditas.

Clerus. a cleros dr̄ h clerus. ri. i. multitudo clericorꝫ. q̄ſi hereditarius uł ſortitus q̄ʒ ſit ſortituſ deo. i. de ſorte dn̄i. uł q̄ʒ ptem dn̄i habet. Vel ꝧ q̄ſdam. Clerus dicitur a clarus. quia ſit clarus

Clibanarius in clibanus eſt.

Clibanicius. cij. maſ. ge. i. paniſ in teſta uł furno coctus. Et dicitur a clibanus.

Clibanus. a cliuus. dr̄ h clibanus. ni. penł cor̄. i. furnus uł fornax. q̄ſi cliuanus. q̄ʒ in erectione ſit collectūs. Cliuus eniʒ aſcenſus dr̄. Idem et alio nomine dr̄ clinacius ſimiliter a cliuo. Et a clibanus dr̄ h clibanarius qui cuſtodit clibanū. uel facit. et h clibanaria. rie. uxor clibanarij. uł q̄ facit uł cuſtodit clibanū. et clibanarius. ria. rium

Cliens. a colo. lis. dr̄ h et h cliens. tis. cō. ge. a colendiſ patribus. uel dr̄ a cluo. q̄ʒ cluat et defendat dn̄m ſuū. ꝧ hug̃ pap̄ uo dic̄. cliens a colendo patronū dc̄ūs. i. amicus domeſticus. q̄ pus colentes dicebant᷑. Item clientes diſcipuli q̄ſi colentes.

Clientela. le. fe. ge. i. ſeruiciū uł multitudo ſeruorꝫ. et dr̄ a colo. lis. Vel ſm pap̄. Clientela officiū domeſticū. Et prod̄ te. Et format᷑ a dtō clienti. I in e longam addita la. ſm priſtianum

Clientulus. li. dimi. paruus cliens ſiue ſeruiens

Clima. a cleo cleſ. p inclinari dr̄ h clima matis. i. tanta porcō terre ſm quā mutat᷑ meridies. et ſm h in aſtrologia aſſignant᷑ ſeptē climata ī nrā habitabili regione. ſm quoſdā uł ſm alioſ octo. Item clima dr̄ plaga uł ps celi ſiue mūdi. Sicut conſueuit dici. Quatuor ſunt climata mūdi. i. ptes ſcꝫ orientalis. occidentalis. ſeptemtrionał. auſtrał. Item clima grece dr̄ ḡdacō. et in̄ h climax acis. quidā color rethoricus.

Climateriū. Clima grece dr̄ ḡdacō. Inde hoc climaterium. et ſunt climateria que gradañ diſcurrunt. uł incerte rei diuinacōnes. uł incta pfugia

Climax. Clima grece dr̄ gradacō. unde h climax cis gradacō. quidā color rethoricus ꝧ hug̃. Vide eciam ſup̄ in iiij pte in caplo de coł rethoricis

Cline grece latine dr̄ lcūs. et ūtitur in latinum et dr̄ h cliniſ ni. i. lcūs. A q̄ clino as ūbum actm̄

Clinicus. A cline uł clinus dr̄ h clinicus. ci. pnł cor̄. qui de lcō non dn̄dit. et ſpcipue paliticus. Et h clinica. ce. in eodem ſenſu. Et clinicus. ca. cum. mobiliter poteſt declinari.

Clino. Clinus. i. lcūs. A quo dr̄ clino. nas. i. flectere. curuare. et ꝓpe ad lcūlum. ſꝫ non eſt in uſu Et componit᷑ inde aclino. nas. et conclino. as. declino. nas. Inclino. nas. Interclino. as. Reclino as Clino et eiuſ compoſita ſunt actiua. licet q̄nq̄ inueniant᷑ in abſoluta et paſſiua ſignificacōne. Vt in lucano. Inclinant facta ducū. et omnia ꝓd̄ di. facetus. Maiori cedat caput inclinet ſeniori

Clinus. ni. a q̄ clino. nas. q̄d componit᷑ acclino declino. uide in cline. et in clino as uide. et ꝓd̄ ci

Clipeola. uide in clipeus.

Clipeolus. li. dimi. puus clipeus.

Clipeus. A cluo. is. i. defendo dr̄ h clipeus. pei. i. ſcutū. ſꝫ ſcutū ē militū. Clipeus peditū. Et dicitur clipeus. q̄ſi clupeus. q̄ʒ defendat ab ictibuſ uł dr̄ a clepo. pis. quod ē furari. q̄ſi clepeus. q̄ʒ furatur corpa nrā ictibus. q̄ autem dr̄ clipeus. q̄ſi de peis ſoma. i. ſubtrahens et furans corpuſ ictibꝫ ethimologia ē non compoſicōnis oſtenſio. vnde h clipeū pei. neu. ge. pictura uł ymago rotunda ubi tantū caput impingit᷑. Vel dr̄ ſic locus ubi ymagines reponunt᷑. et h clipeolus. li. dimi. et h clipeola. le. pnł cor̄ anulus. q̄ʒ ſit rotūdus inſtar clipei. uł mōile rotūdū ad modū clipei. et clipeatus. ta. tū. i. clipeo ꝓtectus uł armatus. et clipeo as. i. contegere uł armare clipeo. Et eſt actm̄. Et cor̄ cli ſicut clipeus. unde patet q̄ ſcribit᷑ per ſimplex p. Ouid̄ in iij eplā. Quā manibus clipeuſ et

Cliſtere. a clepo et ſter acute cuſpide haſtam cus componitur h cliſtere. ris. quod eciam h cliſteriū inuenit᷑. ſcꝫ inſtrumentū medicorꝫ quo ſtercus infirmi in uentre pouratuꝫ faciunt exire. ſic dictū. q̄ſi clepens ſtercus. Vel dr̄ ſic q̄ſi culuſ ſtercoris. uł q̄ſi colacō ſtercoris. q̄ʒ per ipm̄ colatur ſtercus extrinſecus. Vel dr̄ ſic a cleo cles quod eſt inclinari et ſtercus. q̄ʒ ſtercus facit inclinari. i. depōi Et cor̄ pnł cliſtere. Vnde dicit macer de puluere anheti. Appoſitis digitis aut intus cliſtere fuſo. et declinatur h cliſter cliſteris a macro. et ſic ablt̄uo

deſinit in e. Et ſic ꝓ regulā deſinentiū in er creſcē tiū in genitō cor pnl'. ut puluer eris. cliſter teris et inde dr cliſteriſo. ſas. et eſt cliſteriſare p foramē in anū aliquid emittere. diſſūgere. ſm pap. Mo dici autē cōmuniter dicūt cliſtere. ris. penl' prod et tūc declinat' h cliſtere. ris. Et deſinit ablti͠us in

Clito. A cluo. is. ꝓ reſplendeo h cli Cl. cliſteri to. onis. i. filius regis ul' imparoris ul' qui mſta

Clitus. ta. tū. i. glorio C reſplendet nobilitate ſuo. nobilis. ſ3 non ē in uſu. Et deriuat' a cleoſ qḋ eſt gloria ul' a cleo cles quod ē glorior. Et cōpo nit' clitus cū in et dr inclitus ta tū. i. ualde glori oſus. nobilis. Vel poteſt componi inclitus ab in et clito. tonis. Vnde inclitus. i. nobilis et gloſus ſm hug. ul' inclitus ſm pap componit' ab in et cleos quod ē gloria. Inde inclitus. i. intus glorio ſus. ſiue intus cleos. Et corripit cli

Cliuoſus. ſa. ſum. uide in cliuus.

Cliuus. A cleo. es. quod ē inclinari dr h cliuus ui. i. collis ſm q conſiderat' in deſcenſu. ſc3 aſcen ſus ul' pocius deſcenſuſ montis ul' flexuoſitaſ vn̄ cliuoſus. ſa. ſum. i. monticuloſus ul' flexuoſuſ Cli uus componit'. h et h accliuus et hoc ue. ul' accli uus. ua. uū. Vn̄ decliuus. ꝓcliuus. Et quodlibet iſtoꝝ comparat' ſm hug. Pap uero dicit. Cliuus aſcenſus mons non altus. cliuoſus inclinatuſ ꝓ aſcenſu ſumit'. Reg. j c ix. Cūq3 aſcēderent cliuū ciuitatiſ inuenerunt puellas rc̄. Et producit cli

Cloaca. A colo. las. dr h cloaca. ce. q3 ibi colā tur que emittuntur. Et dr cloaca quelibet foſſa ad quā ſordes defluūt. Vel ſm quoſdā dr cloaca a cleo. es. quod ē abſcondere ul' ſorbere. q3 ſterco ra et immūda abſorbeat ul' abſcondat. Et prod pnl'. Vel ſm pap. Cloace dcē ſunt q p eas colā tur aque. ut quociens pluuie inundatio extiterit per eas aque extra ciuitatem mittantur.

Cloacarius. rij. qui cloacā facit ul' purgat. a clo aca dr. et h cloacaria. rie. in eodem ſenſu.

Cloca vna ex tribuſ ptib3 interp̄tat' cōuocacō

Cludo. dis antiqui. ſ3 modni claudo. dis dicunt Vn̄ p̄t componi ſm antiquitatē concludo. exclu do. ꝑcludo. et cetera. uide in claudo. dis.

Cluniculū. li. ge. neu pnl' cor. i. ſpata ſplēdona. et dr a clunis. q3 pendeat a clune. Vel dr a cluo is. q3 defendat. Cluniculū eciā dr foramē qḋ fit in camiſijs mulieꝝ circa igwina. ul' generalit' qḋ fit in pānis eaꝝ. circa latus. ſm hugucionem.

Clunis. A culus dr h aut h clunis. generis inc̄ ti. i. nates. q3 ſit iuxta culū. Vel pocius deriuat' a cluo. is. pro defendo. q3 illa maſſa carniſ defendit oſſa ſedentis. ſm hug. Pap uero dicit. Clunes dcē

Cluo cluis clui caret ſupīo C q ſint iuxta culū et ſignat duo. ſc3 defendere et reſplendere C Cluo componit' ꝑcluo. is. i. ualde defendere ul' ualḋ re ſplendere. vn̄ h et h ꝑclunis. Et cluo ꝓ defendo cū ſuis compoſitiſ ſi qua habet actm̄ ē Pro reſplē dere neutꝝ. et omnia carent ſup̄ ꝓ hug. Pap uo dicit. Cluere pollere excellere uigere protegere

Coaceruo. uas. uaui. ex con et aceruo as. et abi cit'. n. et ē coaceruare ſimul aceruare. cumulare

Coactim aduerbium. i. urgenter. C congregare

Coactor. toris. qui cogit. a cogo. gis Coactor eciam dicitur aſelli agitator ſm papiam.

Coactrix. tricis. fe. ge. mulier que cogit. Et for matur a coactor. or in rix.

Coactus. ta. tū. i. conſtrictus. in vnū collectus

Coacuo. is. acui. ex cō et acuo. C a cogo cogis is. i. ſimul acuē. Jero. in ꝓlogo libroꝝ ſalomōis Sciat magis ſcripta nrā intelligi. que non in ter ciū uas tranſfuſa coacuerint. ſ3 ſtatim de p̄lo pu riſſimo cōmendata teſte ſuū ſaporem ſeruauerit

Coadiuuo. uas. i. ſimul adiuuo. Et componit' ex con et adiuuo. uas. Et abijcitur. n.

Coagito. tas. ex cō et agito. et coagitare ē ſil' agitare. ul' cumulare cōmouere. ul' repellere

Coagulatus. ta. tū. conſtrictuſ ul' ſimul ſtrictus

Coagulū. a cogo. gis. dr h co C a coagulo las agulū. li. i. illud quod ponit' in lacte ut coagule tur. Vnde coagulo. as. i. ſimul ſtringere.

Coallbeo. bes. bui. coalbere. i. ſimul albere. A con et albeo. Et abijcitur. n.

Coaleo. les. in coalo. lis. uide.

Coaleſco. cis. inchoatiuum a coaleo. les.

Coalo. lis. lui. i. creſcere. ex con et alo alis qḋ eciam ſecūde cōiugacōnis inuenit'. coaleo les coa lere. i. ſimul creſcere. Inde coaleſco. cis. inchoatiū

Coaltrico. cas. ul' coaltricor. caris. i. ſimul ſtra re. litigare. ex con et altrico ul' altricor.

Coamicio. cis. [illegible]ui. coamictū. ſimul amicire. ex con et amicio. cis. Et corripit mi.

Coango. is. xi. ctū. i. ſil' angē. ex cō et ango is

Coarguo. guis. gui. guere. ſimul arguere. ex cō et arguo. is componitur.

Coarto. tas. taui. coartare. i. ſimul artare. cōſtri gere. condempſare Ex con et arto tas

Coax uox eſt ranarum.

Coaxo. as. ibum ꝓprium ra[illegible]aꝝ. Et dr a coax.

Coccinus. in coccus uide.

Coccineus. uide in coccus.

Cocitus. ti. fluuius infernalis. et interp̄tat' lu tus. Et prod pnl' et eciā pmam. q3 duplicat c. ut habet' in doctrinali. Cocta q uocat' cocituſ c du plicauit. Job xxj. Dulcis fuit glareis cociti. Qḋ ubi tractanſ ḡg mor' xv dic'. Greca lingua coci tos luctus dr. qui tamē luctus feminaꝝ ul' quoꝝ libet infirmantiū. ſolet intelligi. Sapientes uero huius ſeculi a uite ueritatis excluſi vmbrā q̄ſdā3 de ueritatis inquiſicōne tenere conati ſunt. Vnde cocitū fluuiū currere apud inferos putauerūt ui delicet deſignantes q hij qui digna doloribꝫ opa faciūt. in infernū ad luctū decurrunt. ſ3 noſ deſpi ciamus vmbrā carnalis ſapiencie. qui iā de ueri tate lucē tenemus. et cognoſcamus uoce brī uiri cociton uel cocitū luctū infirmantiū dici. Et ſci as q pap ponit cocitus in. q. et eciā in c. vn̄ in c dicit. Cocitus inferni palus ul' fluuius. ſ3 hug ponit cocitus in. c. et ſic pma lrā ſm eū eſt c. et ita ſcribit' cōmuniter. De cocito dr. Non niſi la menta tua dant cocite fluenta. Quidam tn̄ coci tus ſcribunt per vnum. c.

Coccus. ci. mas. ge. ē genus tincture ſc3 mediū inter rubꝫ et croceū. Coccū dicūt greci nos rube um ſeu ūmiculū dicimus. Eſt enī ūmiculuſ ex ſil ueſtribus frondibus. vn̄ coccinus. a. ū. et coccine us. nea neū. illo colore tinctus. i. rubeus. Inueni tur eciā h coccinū. cini. in pſa primo. Si fuerint peccata urā ut coccinū. ubi dicit gloſa. Idē3 ē coc cus et coccinū et ūmiculus. Et ſciaſ q coccinum ſubſtm̄ cor' mediā. Sed coccinus. na. nū. adiectm̄ prod pnl'. ſicut biſſinus. na. nū. prod mediā. ſ3 h biſſinū ſubſtantiū eam cor'. Et ut dicit pap. Coc cineum ſanguineum. A cocco dicitur.

Coclea. A conca dr̄ hec coclea. lee. dimi. q̄ſi concula. Item coclee dn̄r alte et rotunde turres ſcʒ a ciclo. q̄ſi ciclee. q̄ p circulū conſcendūt et orbem. vn̄ ſm pap. Coclea p circuitū aſcenſus. Grec̄ uō dicit. Dic cocleā turris ſcalam teſtam ꝙ limacis.

Coclear. a coclea dr̄ h̄ coclear uł h̄ cocleare rio a concauitate uł ab uſu ꝓus coclearīū dcm̄. coclear etiā quedā menſura ſcilʒ dimidia ps dragme appendens ſiliquaſ noue̅. quod triplicatū conculā facit ſm hug̅. In grec̄ ſic dicit̄. Eſt coclear ꝓprie quo pulteſ ponis in ore.

Coclearius. rij. ē lapiſ marinuſ cocleiſ et arenis et lapilliſ concretuſ et aſperrimus. et dr̄ a coclea

Coctiſ. a coquo. is. dr̄ h̄ et hec coctilis et h̄ le pn̄ cor̄. quod coctum ē uł aptum ad coqn̄dum

Coctus. ta. tū. a coquo. quis. dr̄. ꝙ autē dr̄ coctū q̄ſi coactū ab igne uł aqua ethimologia ē nō deriuacō. Quod componit̄ ſemicoctus. ta. tū.

Cocula uaſa ōnia coqn̄di cā para. et dr̄ a coq̄

Codex. caudex idem ē quod truncus. et mutata au in o dr̄ h̄ codex. dicis. in eodem ſenſu. Item p tranſlacōnem a codex uel caudex dr̄ h̄ codex lib̄ quiꝺ in quo continent̄ diuſa ꝑcepta iuſticie. ſic in codice trunco contineīt̄ diuſi rami. et appellatio iſta mō ampliata ē ut eꝫ quilibʒ lib̄ dicat̄ codex. Dīnt tamen codex et liber. q̄ codex ē ꝓprie multoꝝ librorū q̄ tamq̄ ramos contineat in ſe multoſ lib̄s. ſ; lib̄ ē vniuſ uolumis

Codicillus. codicilli diminitiuum. ꝑuus codex. Codicilluſ etiā dicebat̄ illa carta in qua ſcriptū erat teſtamentū alicuius mortui extra ciuitateʒ uł in ꝑegrinacōne. que poſtea mittebatur ad romanos ſm hug̅. Pap uero dicit. Codicilluſ ꝑuus codex uł ſcriptura nulla indigens ſolēnitate. ſed ſolūmō teſtatoris uoluntatē ſigns. loco teſtamēti habetur

Codiculus. li. diminitiuū. ꝑus codex. idem quod codicillus. Et corripit cu.

Coegi coegiſti preteritum de cogo gis.

Coeo. Eo. is cōponitur cū cō et dr̄ coeo is ſub tracta. n. et ē coire ſimul ire. et coire. i. cōiūgi. cōgregari. coadunari. cōuenire. vn̄ q̄ uir et femina cōiungunt̄ in opere venereo. dicūtur tunc coire Vnde h̄ coitus. tus. tui. i. concubitus. Item coire q̄nq̄ ponit̄ tranſitiue ꝓ cōiungē. ſiue colligē et congregare. et ſm h̄ inuenit̄ eius paſſiuū in tercia ꝑſona. Vnde lucanus. Multūq; coitur hūani generis. i. colligit̄ et congregat̄. Coeo tn̄ neutꝝ ē et abſolutū

Coepūs. pi. uicarius epi. a con et epūs Vel ſm pap. Coepūſ cōiūctuſ et uicinuſ epi

Coepulor. aris. i. ſimul epulari. a cō et epulor

Coequo. as. aui. are. i. ſił eq̄re. ex con et eq̄ as Vnde h̄ et h̄ et h̄ coequans. tis. Et ſcribit̄ per oe diptongum. vn̄ pʒ ꝙ proꝺ pn̄. Reg̅ ij li c viij. Et menſus ē eos funiculo coequans terre.

Coerceo ces cui coercitū. ūbum actm̄. i. ſił arcere conſtringere. Et cōponit̄ ex cō et arceo ceſ vn̄ h̄ et h̄ coercibilis. et h̄ le. vn̄ coercibiliſ aduībiū.

Coeſus. a. ū. i. corroſus. a cō et eſus. et ꝓꝺ pn̄

Coetaneus. nea. neū. vnius et eiuſdē etatis. gala. i. ꝓficiebā in iudaiſmo ſup m̄ltos coetaneos meos ꝛc̄

Coeternus. na. nū. i. ſimul eternus. a con et eternus. ut filius deo patri. Vnde h̄ coeternitas. tatis. uide in perſona.

Cofinarius. rij. mas. ge. qui cofinos facit uł uendit uł portat. et dicit̄ a cofinus. ni.

Cofinulus. li. diminitiuum paruus cofinus.

Cofinus. ni penl̄ cor̄ dr̄ a cauo. uas. q̄ſi cauus ꝙ ſit cauus. ſm rabanuʒ. Et ut dicit pap. Cophinos grece corbis. Cofinus uas ex uirgultiſ aptuʒ aliquid mūdare. Vel ut dicit quedā gloſa in Iohāne. Cofini ſunt uaſā ad ſimū portandū. uł dic ꝙ cofinus ē geſtatoꝝ ſimi uł ceni. quod q̄ſi idem ē. Vel ſm quoſdaʒ. Cofini ſunt uaſā uiminea ad oꝑa ſeruilia deputata. Iuxta illud pſ. Manus eius in cofino ſeruierunt. Cogito tas

Cogitatiuncula. le. dimi ꝑua cogitacō. Et dr̄ a

Cogito. as. i. puto. et ſit a ſecūda ꝑſona uerbi huius cogo. gis. abſtracta. s. et addita to. vnꝺ ūbalia cogitator cogitatrix. cogitatio. et h̄ cogitatus. tus. tui. et h̄ cogitamen. inis. Cogito componit̄ excogito. as. Precogito. as. Recogito. tas. Et ab iſtis ūbalia. Et dr̄ cogitacō ꝙ cogitat frequenter animū reminiſci.

Cognatus. Gnatus. i. filius cōponit̄ cū con et abiecta. n. dr̄ h̄ cognatus. ti. i. frater. q̄ſi ſił natus et h̄ cognata. te. i. ſoror. q̄ſi ſimul nata. i. filia. Et tūc ponit̄. g. in gnatus. et gnata ꝑ ꝓtheſim. Itē; natus. ta. tū componit̄ cū con et ad et dr̄ cognatus. ta. tū. et h̄ cognatus. et h̄ cognata. Et agnatus. ta. tū. et h̄ agnatus et h̄ agnata qui uł q̄ uł quod ē de eodem genē natus uł nata uł natum tamen ibi ē drā. q̄ agnati dn̄r qui ꝑ uirilē ſexū diſcēdunt. ſ; cognati dn̄r qui ꝑ femineū. Et dicūt̄ agnati. q̄ accedūt ꝓ natis et ſuccedūt loco natorum dū deſunt filij. ſ; cognati dn̄r. q̄ ſunt de eodem genē nati. uł q̄ ſunt ꝓpinquitate cognationis cōiuncti. Qui ideo poſt agnatos habent̄ q̄ et ꝑ feminei ſexus ꝑſonaſ ueniūt. et a cognatuſ dr̄ h̄ cognacō onis. i. ꝑntela conſanguinitas ſ; diſtig̅ue

Cognomen. inis. cōmune nomen tocius cognacōnis. Vnde h̄ et h̄ cognominis et hoc ne qui ſunt eiuſdē cognominis. uł nominis. Et tūc cōponit̄ a cō et nomen. et cognomino. nas. cognomine appellare. uł cognomen imponere.

Cognoſco. cis. noui. notū cognoſcere. i. ſił noſcere. vnde cognitor dr̄ a cognoſcendo racōnes utriuſq; ꝑtis. Cognoſcere etiā dr̄ in alio ſenſu. ut ibi. Cognouit adaʒ uxorem ſuā. Cognoſco cōponit̄ ex con et noſco et mutat̄. n. in. g. Cognoſco componit̄ cū pre et re. et dr̄ ꝑcognoſco. cis. recognoſco. cis. De cognicōne ſanctoꝝ dicā in oꝛō. et in ſanctus. De cognicōnis uo nrē utilitate dicā in curioſus. Item de cognicōne mortuoꝝ dicam in defunctus. Item de cognicōne bonoꝝ angeloꝝ dicā in intelligo

Cogo. ago cōponit̄ cū cō et ſit cogo. gis. coegi coactū. Vn̄ ūbalia coactor coactrix. coactio. Et ē cogere conſtringere uł coadunare. Xw. Cogo cōſtringo dico cogo coaduno.

Cohēo es ſi ſū. ſił hēo ex cō et hēo. et ꝓꝺ be

Coheres. dis. cō. ge. i. ſimul cū alio heres. et cōponit̄ ex con et heres. Et proꝺ pn̄. tam in rētō q̄ in obliquis. Ro. viij. Si auteʒ filij et heredes heredes quidem dei coheredes autem xpi.

Cohibeo. es. cohibui cohibitū cohibere. i. coercere refrenare conſtringere uetare. Et cōponit̄ ex con et habeo. es. Et abijcit̄. n. Aliqn̄ tamē retinetur. n. et dr̄ cōhibeo. bes. cōhibentia. ſ; tūc aliud ſignt. ſicut patebit. Et nota ꝙ uenialia cohibent̄ ſed peccata mortalia prohibentur.

Cohors. a cohortor. aris. dr̄ hec cohors. tis. a frequencia cohortacōnis. Et ē cohors multitudo ruſticoꝝ. caſtra multitudo militū. Cohorſ maior

continet q̄ngentos. Cohors minor continet tricē tos. Itē cohors dr̄ quodam genus minucōnis. A coartando uł coercendo. q̄ȝ coercent cūcta interio ra. i. cōcludat. uł quia coerceat obiecto ſuo ext neos et ire ꝓhibeat. Et ꝑ h̄ in tali ſenſu melius ſcribit̄ ꝑ vnū. o. et ſine h. ſcȝ cors cortis.

Cohortor. aris. atus. cohortari. i. ſimul horta ri. ex con et hortor. aris.

Cohoſtio. tis. tiui. tire. i. ſimul hoſtire. ſiue eq̄re Et cōponitur ex con et hoſtio. tis.

Cohūbi. bi. ge. neu. i. corrigia qua iugum ad te monem religatur. et dicit̄ a cohibeo. bes.

Coiicio. cis. ex con et iacio. cis. et abiicit̄. a. et aliq̄n retinet̄. et melius uide in coniicio cis.

Coimo. mis. coemi coemptū. i. ſiḱ emē. ex con et emo. is. et abiicit̄. n. et mutat̄ e in. i. correptā

Coinquino. nas. i. cōmaculare. fedare. ſiḱ pecca re. ex cō et inq̄no. nas. Et cor̄ qui. Math vij. Sȝ q̄ de ore ꝓcedūt illa ſunt q̄ coinq̄nant hominē.

Coire infinitiuus de coeo. is. uide in coeo

Coitus. tus. tui. concubitus. a coeo iſ iui itum et cor̄ pnl. ſicut coitum ſupinum.

Colax. acis. fuit q̄dā leccator. a quo et q̄libet paraſitus poteſt dici colax.

Colema. atis. A colo. lis. dr̄ h̄ colema. matis. i. cōmixtio herbe et olei. ex qua luctatores in pa leſtra vngebant̄

Colera. a colus uł colon dr̄ h̄ colera. re. pnł cor̄ q̄ȝ fellicula ſcȝ fellis effuſio. et ē vnus de quatuor humoribus corpis dr̄ etiā colera ipſe folliculus de quo fel effundit̄. Et no ta q̄ȝ quatuor ſunt humores corpis humani. ſcȝ ſanguis colera melācolia et fleuma. Et vnuſquiſ q̄ȝ predcōꝝ humoꝝ ſuū elementū ymitat̄. Sang uis namq̄ȝ ymitat̄ aerem. Colera ignē. Melanco lia terram. fleuma aquā. uide de h̄ in eſtas.

Colericus. ca. cū. pnł cor̄. ille in q̄ magis dn̄a tur colera. Et dicitur a colera. re.

Colicus. ca. cū. in colus eſt. Et corripit penuł.

Colifiū. a colo. lis. dr̄ h̄ colifiū. fij. i. panis qui poſt meridiem uł poſt ꝑmam laborantibus dat̄ uł panis azimus. in modū uirilis membri factus q̄ ſolebant uti agoniſte ut eſſent fortiores. Iuue nał. Comedūt colifia pauce. ſm hug. Pap uero dicit. Colifia dn̄r panes azimi et genus carnium carnes aſſe et ſemicocte. qui ē uictus athletaꝝ. et proď. o. añ

Colimbus. bi. mas. ge. i. creſcēs herba in aqua. uł cirſus uirens. uł aqueductus. ſcȝ locus ꝑ quē aqua diſcurrit. In paſſione beati thōe iuenit̄. fecit colimbū et lacus aq̄ꝝ influētes ſm hug. Pap uero dicit Colimbus ubi mūdant̄ ueſtimenta uł aquaꝝ influens locus. et proď pri ma

Collactaneus. nea. neū eod̄ filł am ſcȝ co lacte nutritus. uł in codēȝ tempe. Et dr̄ a collac to. tas. Actuū xiij. Et manaen qui erat herodis tetrarche collactaneus

Collacteus. tea. teū. i. eiuſdem lactis. Collactei ſunt qui idem lac ſuxe runt. uł in eod̄ tpe q̄ſi coetanei. Et componit̄ ex con et lacteus

Collacto. as. aui. are. i. ſiḱ lac tare. et cōponit̄ ex cō et lacto. as. et mutat̄ n ī

Collaphiſo. ſas. collaphis cedere. A collaphus phi dr̄. Vel ſm pap. Collaphiſare collū cedē. vñ collaphiſatus. ta. tū. collaphis ceſus uł uberatus Petri ꝑma c ij. Que ē enīȝ grā ſi peccantes et col laphiſati ſuffertis. q̄ȝ dicat. Si peccatis et punimī non ē h̄ grā

Collarium. rij. quod eſt in col lo canis. A collum dicitur.

Collateralis. A cō et lateralis cōponit̄ h̄ et h̄ collateral et h̄ le. qui ē a latere. ut uentus colla teral q̄ȝ contiguus et uicinus et a latere exiſtens.

Collatero. ras. raui. rare. i. ſimul laterare. penł cor̄. Et cōponit̄ ex cō et latero. ras. q̄ď ē cōiungē uł aliquid alicui lateri apponē. Et ē actiuum.

Collatio. onis. in collatiuus. uide.

Collatiuus. a confero. fers. dr̄ h̄ collacō. onis. Et collatiuus. ua. uū. i. largus. amplus. ſumoſus capax. ubi multa conferunt̄. Vnde collatiue adū biū conferendi. Vnde ꝑs dr̄ agere de lrā collañe ubi oñdit̄ q̄ lrā cui lrē cōfert̄ ad cōſtitucōm ſille

Collato. as. aui. are. atū. i. ſimul latare. ex con et lato. as cōponitur. uide. in lato. as. et proď la

Collaudo. as. i. ſimul laudare. uide in laudo as

Collectiuus. ua. uū. a colligo. gis. Vnde collecti uū nomen dr̄ quod in ſing̃ numero multitudinē ſig̃t. ut populus. multi enī homines in vno ꝑplō colligunt̄. Vide in tercia ꝑte ubi agit̄ de ſpēbus nominum. in capitulo de nomine collectiuo.

Collega. ge. mas. ge. nomen officij uiroꝝ ē. et dr̄ a collego. legis. et proď penł. ꝓꝑe quidem col lege ſunt in officio q̄ inſimul legant̄ ad aliquod officiū agendū. ut ad pacem inter aliquos cōpo nendā. Xv9. Conſortes cōiungit amor. ſocios la bor vnus. Miſſio collegas ad eūdem cōpulit ac tum. aſt eadem comites vnit uia. menſa ſodales Item lego. gis. cōponitur cū cō et dr̄ colligo gis et iñ h̄ et h̄ collega. ge. cō. ge. penł cor̄. i. ſiḱ colli gens uł legens. ſic enī cōuene dicitur ſiḱ venien tes. ſic college dn̄r ſimul legentes. uide in ſocius

Collegiū. gij. ſocietas. a colligo. gis. i. ſimul le go. dr̄ collegiū. gij. vnde collegio. as. collegiū fa cere congregare ꝑ hug. pap dic. Collegiū ē ſocie tas collegaꝝ in vno honore poſitorum.

Collector. taris. atus. ari. i. ſiḱ letari. a con et le tor aris. Et proď le. quia eſt ibi dyptongus. ae

Colleuio. as. i. ſiḱ leuio. uide in leuio. as.

Collibentia. tie. i. obediētia uł conſenſus. et id eſt collibeſcentia. tie. Et dicitur a collibeo. bes

Collibeo. libeo uel libet cōponit̄ cū con. et dr̄ collibeo. bes. i. ſimul libere uł cōplacere. Itē col libere. i. obedire uł conſentire. vnde collibeſco in inchoatiuum. et corripit li.

Collibertus cum alio libertus. uide in libertus

Collibeſcentia uide in collibentia.

Collibiſta. te. in collibium uide.

Collibiū. bij. dr̄ a collibeo. bes. et dr̄ collibiū ꝑ uū munuſculū uł fructus ut pomū nuces. cicer frixum vuapaſſa quod et bellariū dr̄. et antepo metū. Et dr̄ a colibet. quia ſimul cū alijs placet poſt carniū fercula. fructus ſolent diligi ꝑ ſe nō tantū. Vnde collibiſta. ſte. dr̄ qui recipit collibia et huiuſmodi munuſcula ꝓ uſura uł aliquo ſer uicō. Dr̄ etiam collibiſta qui uendit collibia.

Collibuꝝ. bri. penł proď ē genus pecunie. uł to ta pecunia ſimul collibata. Et dr̄ a collibro bras quod componitur a con et libro. bras.

Colliculus. li. dimi. ꝑuus collis.

Collido. dis. liſi. liſum. lidere. i. ſiḱ ledē. ex cō et ledo. dis. Vnde colliſus. ſa. ſum. Et proď li.

Colligo. gis. gi. ctū. ligere. i. ſimul legere. a cō et lego gis. et cor̄ li. ꝫ proď in preterito le.

Collirida. de. pnł cor̄ dr̄ a collū. et eſt collirida panis tenuis et q̄ſi ſubcinericius. uł collirida eſt panis modicus et triangulus. coctus et frictus de

tenſus. Reg. iij c vj. Collirida panis vnã. Alex
andr. Collirida panis quoddã genus eſſe memento

Collirium. A collum dicitur hoc collirium col
lirij .i. quelibet ſupunctio, pprie tamen ad tergen
das feces oculoꝝ. ſm hug. Pap uero dicit. Colli
riũ medicamentũ colliria ſonant ꝙ uicia oculoꝝ
tergant. Apoca. iij. Et collirio inunge oculos tu
os ut uideas

Collis. a collũ dr̄ hic coll. lis. Et
ſunt colles peminentiora iuga montiũ. q̄ſi colla
ul' ipſi aſcenſus circa ſummitates montiũ. Et fa
cit gtĩ pluꝛal' in iũ colliũ. Et accuſatiuus plīs in
es et in is colles uel collis.

Colliſio. onis. fe. ge. q̄ſi ſimul leſio. a collido is
ul' p formacõnem a colliſus. ſi. addita. o. Itẽ col
liſio eſt q̄dam ſpẽs metaplaſmi. que alio nomi̇e
dr̄ ſinalimpha. de qua dixi in quarta pte in cap
metaplaſmi. Item colliſiones ſunt cũ aſpe conſo
nantes in conſtructione occurrunt ſibi ut ẽ illud
ſi uires auriga p lora p flagella p frena ut volt
pap. et colliſio hic ẽ uiciũ cõtẽtũ ſub barbariſmo

Colliſus. a. ũ. q̄ſi ſil' leſus. a collido is. Et pỏ li.

Collito. tas. taui. tare. i. ſimul litare. Et cõponi
tur a con et lito. tas. Et corripit li.

Colliueo. ues. liui. liuere. i. ſil' liuere. ex con et
liueo. es. vñ colliueſco inchoatiũ. Et producit li.

Colloquiũ. quij. cõſiliũ ul' concõ quod uulgo
dicit' parlamentũ. et dr̄ a colloq̄r. eris. ul' pt dici
colloquum q̄ſi ſil' loquum. i. ſil' habere locutionem

Colloquor. ris. cutus ſum. colloqui. i. ſimul lo
qui. a cõ et loquor. ris. Et corripit lo.

Colluco. cas. caui. care. i. obſcurare. et ẽ tractuꝫ
a ramis arboꝝ. q̄ cadentes nemus obſcurius faci
unt. Et cõponitur a con et lucus. Et producit lu

Collulum. li. diminitiuum paruum collum.

Collũ. a colũna dr̄ hoc collũ. li. qꝛ ſit longum et
rotundũ ut colũna baiulans caput cuius anteri
or ps gula poſterior ceruix dr̄. ſm hug. Pap ẽt
dicit. Collũ dictũ ꝙ ſit rigidũ et rotundũ. caput
ſuſtentans ut columna.

Colluo. is. i. ſimul luo ul' ſimul delauare et de
ſtruere. ul' ſordes cõgregare. et cõponitur ex con
et luo

Colluſtro. ſtras. ſtraui. ſtrare. i. ſimul
luſtrare. ex con et luſtro. ſtras.

Colluuiũ. a colluo. is. dr̄ hoc colluuiũ. uij. et hec
colluuies ei et hec colluuio. onis. in eodeꝫ ſenſu ſcꝫ
aquaꝝ inundatio. ul' ſordiũ collcõ et congregacõ
ex multa fluxione et inundatione aquarum.

Colo. as. aui. dr̄ a colus. et eſt colare purgare.
foras emittere liquefacere eliq̄re. Colo cõponitur
cõcolo. as. dcolo. as. Excolo. as. Precolo. as. Per
colo. as. Recolo. as. Succolo. as. i. paꝝ colare. ul
q̄ſi ſubtus colare. ul' poſt colare. Et eſt actiũ
cũ omnibꝫ ſuis cõpoſitis. et omnia pỏ hãc ſill'aꝫ
co. hic colo is eã cor'. vñ in grec dr̄. pma dico co
lo tcia dico colo. Itẽ. Nũc ego rura colo lego cal
co gurgite colo

Colo. lis. lui. ere. q̄nq; hꝫ ſigni
ficacões. Colo ciuitatẽ. i. habito. Colo terraꝫ. i.
aro. colo formã. i. orno. Colo deũ. i. ueneror. colo
pntes. i. diligo. Hec ſignificacões cõtinentur in
hijs u̾ſibus. Agros rus formã ſuperos colit atq;
pntes. hos arat hic habitat ornat honorat amat
A colo ul' colens p compõnem hic et hec celicola
et hic et hec xpicola. et hic et hec ruricola. agricola Et
ſcias ꝙ huiuſmodi nomina compoſita a colo is
ſunt. cõ. ge. ſicut a gigno cõpoſita. Vnde in doct'
nali dr̄. Quod colo cõponit cõmune locare dece
bit. Quod ꝙ facit gigno ꝛc. Item colo componi
tur cũ ad et dr̄ accolo. Itẽ cũ ex et dr̄ excolo. i.
diligenter colere. Item a colo cõponitur incolo.
lis. i. habitare. Percolo. lis. i. pfecte colere. p̄colo
lis. i. p̄ alijs colere. Occulo. lis. i. abſcondere. Re
colo. lis. rememorari. recordari. ad memoriaꝫ re
ducere. ul' iteꝝ colẽ. Colo actiuũ eſt in omni ſua
ſignificacõne. niſi p habitare ul' arare. tũc enim
ẽ neutꝝ. Compoſita uero ab eo ſi redoleant alteru
tram pdcãꝝ ſignificacõnũ ſcꝫ arare ul' habitare
neutra ſunt. In alijs ſignificacõnibus omnia ſũt
actiua. Item omnia compoſita ab eo retinẽt lrã
turam ſui ſimplicis ubiq; pter occulo. lis. Itẽ oĩa
faciũt pteritũ in lui et ſupinũ in cultũ. Et hec ſil
laba co ubiq; corripitur in eis.

Colobiũ. a collũ dr̄ hoc colobiũ. bij. i. palliũ u̾
ginale uſq; ad talos depenſum et ſine manicis. et
dr̄ colobiũ q̄ſi collobiũ. a collo depenſum ul' q̄a
ſit longum. Et nota ꝙ non ſolũ u̾gines ſꝫ eciam
diaconi utebant' collobio. In loco cuius poſtea
uſi ſunt dalmatica. qꝛ ſcꝫ nuditas brachioꝝ culpa
batur.

Coloma colome id eſt calamus cũ
ſpica ſua. Et dicitur a culmus.

Colon dicitũ greci. Et interptat' membꝝ. Item
colon ul' colos dicitũ greci fel. ul' aliud inteſtinũ.
A colon per compoſicionem monocolos dico
los ul' bicolos. tricolos tetracolos. a monos q̇d
eſt vnũ ul' dis ſiue bis quod ẽ duo ul' tris quod
ẽ tres ul' tria ul' tetras quod ẽ quatuor et colon
quod ẽ membꝝ. ſcꝫ quod. habet vnã ul' duas ul'
tres metri varietates. Vnde inueniẽ in odis ora
cij. Hec oda ẽ monocolos. hec dicolos hec trico
los. i. habet in ſe vnã ul' duas ul' tres metri ua
rietates. Pap dicit. Colon culare inteſtinum

Colonia a colonus dr̄ hec colonia. nie. i. ciuitas
ul' caſtꝝ ul' uilla quelibet a nouis inſtituta colo
nis. Iero in plogo Ieremie. Iam terras eorũ co
lonie gentiũ poſſideant. Colonia eciã dicebatur
olim ciuitas ul' regio capta a romanis. in q̄ ucte
ribus expulſis ſupponebant' noui coloni a roma
nis. Colonia eciã dicebat' ciuitas ul' caſtꝝ uel uil
la in cõfinio duaꝝ regionũ. a colonis frequenter
ibi mutatis a romanis ne liceret eis eſſe infideles
ſm hug. Vel ſm pap Colonia ẽ que p defectu
indigenaꝝ nouis cultoribus adimplet'. dicta ꝙ
ſit agriculture dedita.

Colonus. ni. i. terre cultor et pprie aduena qui
aliunde ueniens agrum locatũ ſibi colit. et dr̄ a co
lo. lis. ſm hug. Pap eciã dicit. coloni ab incolen
do terram dicti. aduene ſunt Et producit lo

Coloquintida. de. ul' coloq̄tis coloq̄tidis. cu
curbita agreſtis et uehementer amara. q̄ ſimilit'
ut cucurbita p terram flagella extendit. fctũ ro
tũdo et folijs ſimilibus cucumeri uſuali. Vnde in
iiij lib' reg. c iiij. Et collegit ex ea coloq̄tidas a
gri. Vel ut dr̄ in hiſtorijs. Coloq̄tide ſunt agreſ
tes cucurbite amariſſime minores hijs q̄ in ortis
naſcunt'. Vel ut quidam dicũt herba ẽ q̄ſi uitis
ſe diffundens in ſepibus fructu modico purpure
o et rotundo cũ maturus ẽ. Alexander ſic dic' A
greſtis tibi ſit coloq̄tida curbita lector.

Color dr̄ a caleo. qꝛ calore ignis et ſolis colores
conficiunt'. Vel dr̄ a colo as. qꝛ olim colores co
labant'. ut eſſent nimie ſubtilitatis. vnde coloro
loras. ũbum actiũ. Alij uero dicunt ꝙ a coloro
fit color p apocopam. Color componit' hic et hec

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

bicolor.oris.q̄ duoꝝ coloꝝ.vnde bicoloratus a
um.et ħ et ħ tricolor.oris.triū coloꝝ.Vn̄ trico
loratus.ta.tū.et ħ et hec multicolor.i.multoꝝ
coloꝝ.et ħ et ħ diuſicolor.oris.i.diuſoꝝ coloꝝ
uł alterius coloris.Vnde diſcoloratus.ta.tū.Et
ħ et ħ vnicolor.i.vniuſ coloris.et ħ et ħ rubico
lor.i.rubei coloris.et ħ et ħ albicolor.et cū eiſ ē
dē cōponiꝛ coloro.ras.Et ſunt omnia eius com
poſita actiua.Et corꝛ co.Et ſcias ꝙ omnia cōpo
ſita a colore ut bicolor.a decore ut dedecor.a cor
ꝑe ut bicorpor ſunt cō.ge.irregulariter.licet ali
qn̄ inueniātꝛ in neutro genere.quod autoritati
attribuimus.Ezech xvj.Et ſumpſiſti ueſtimenta
tua multicoloria.Et corꝛ ꝓmam color.Auianus
Ingenio moꝝ ſubſiſtit forma coloꝝ.Itē ſm pap
Colores rethorici ſunt qualitates uł ſpecies dic̄
di.de quibus habes in fine quarte ꝑtis.Item de
colore nubiū uide in nubes.

Coloro.ras.raui.rare.ribum actm̄ a color dici
tur.Alij uero dicūt.ꝙ a coloro fit color ꝑ apoco
pam.Coloro cōponiꝛ cū cō et dr̄ cōcoloro.loras
Itē cū de et dr̄ decoloro.ras.i.ualde colorare uł
colorem auferre.Et ut ſimiliter dicamus cōponiꝛ
cū omnibus ꝑdictis cū quibus et color.Et om̄a
ſunt actiua Et producūt lo.

Colos uł colon dicūt greci fel uł aliud inteſti
nū ſicut dixi in colon.

Coloſeum.a coloſus dr̄ ħ coloſeū.ſei.quidam
locus rome ubi olim erant ymagines omniū ꝓ
uinciaꝝ.et in medio erat imago rome tenēs po
mum aureū in manu utpote dn̄a et regina oīm
et erant ita diſpoſite arte nigromancie.ꝙ quādo
aliqua ꝓuincia uolebat inſurgere contꝛ romāos.
ſtatim ymago rome obuertebat dorſum illius pro
uincie ymagini.Vel ut dicūt.ymago illius pro
uincie inſurgebat contra ymaginē rome.et tūc
romani ex improuiſu mittebant illuc exercitū
et prouinciā illam ſubiugabant ſibi.Et tali arte
romani q̄ totū mundum ſibi ſubiugauerunt.Et
dicitur in wlgari coliſie.uide in pantheon

Coloſus.a colo.lis.dr̄ ħ coloſus.ſi.i.aliq̄ res
in memoriā alicuius mortui facta.ut tumuli et
ymagines apud antiquos.et dr̄ coloſus q̄i colēs
oſſa.Et prod̄ penł.Iuuenał.Et de marmoreo ci
tharam ſuſpende coloſo.ſm hug.Pap uero dic̄.
Coloſus uocatur ſtatua marmorea et alta.

Coloſtꝝ.a colo.lis.dr̄ ħ coloſtrū.tri.quod et
coluſtriū dicitꝛ.i.lac concretū in mām̄is.uł poci9
nouū lac quod ſtatim ꝓmo mulgetꝛ poſt fetum
qd̄ cito coagulatꝛ Pap dicit.Coloſtꝝ lac nouū ꝑ
o.Poteſt eciā in feminino genē dr̄nari ħ coluſ
tra.re.Vn̄ dicit auicenna in ij libro in c de lacte
Et coluſtra ē tarde digeſtionis.mel uero ipām rec
tificat.et acquirit ex ea corpuſ nutrimētū p̄ſimū

Colubella in columna uide.

Coluber.a colo.lis.dr̄ ħ coluber.bri.pnł corꝛ
et ħ colubra.bre.ꝙ colat ymbꝛm.genus ē ſerpē
tis.vn̄ colubrinus.na.nū.Colub̄ ceruū fugit.leo
nem interficit.Colubculus.li.di.ꝑuus coluber

Colū.a colo.as.dr̄ ħ colum.li.idem qd̄ ꝗlus.
Vn̄ ūgił.Tūc ſpiſſos minime ꝗloſ.cola ꝙ ꝑlorū
fumoſis deripe tectis.Item colū accipitur ꝓ qd̄
colore rethorico.Sūt eniꝫ colū et coma duo co
lores rethorici.Vide in fine quarte ꝑtis.Pap ſic
dicit.Cola dicūtur ꝑ que muſtum fluit.a colādo

Columba.a color ſm rabanū dcā ħ collū.li.

dr̄ ħ columbuſ et ħ columba ꝓpꝛ diuſos quoſ habet
in collo colores.et ē fe.ge.columba.Et dr̄ colū
ba q̄i colens lumbos.Et habet ſeptē ꝓꝑetates
caret felle.nulliū ledit.alienoſ pulloſ nutrit.gemi
tū ꝓ cantu emittit.iuxta fluuiū moratꝛ.granū e
ligit quod comedat.In foraminibus petre nidi
ficat.que omnia in ſignificacōne cōueniūt fideli
anime.ſignat eciā et ſpiritum ſanctum.

Columbar.a columbus dr̄ ħ colūbar.aris.la
tibuliū foramen ubi nidificant colūbe.Colūbar
eciā dr̄ quoddā genuſ vinculi.a collo.ꝙ ſit aptū
collo.Dnr̄ eciā colūbaria loca cōcaua in naui ꝑ
que remi emittuntꝛ.ꝙ ſint ſimilia latibulis colū
baꝝ ubi nidificant

Columbinus.na.nū.pnł prod̄.poſſeſſiuū a colūbuſ dr̄.Itē ħ colūbinuſ ni
q̄dam lapis.a colore illius auis ſic dictus.

Colūbulus.li.dimi.ꝑuus columbus.et ħ colū
bula.bule.ꝑua columba.

Columbus.bi.in columba eſt.

Columnela.uide in columna.

Columen.a colo.is.dr̄ ħ columen inis.alacri
tas uł fortitudo.Et corꝛ lu.Vnde homerus.Hic
patrie columen pugnat mauortius hector.

Columis.a columna dr̄ hic et ħ columis et ħ
me.i.ſanus et alacer.ꝙ erectus et firmiſſimuſ ſit
ut columna.a quo componiꝛ ħ et ħ incolumis
.i.infirmus.Et corripit lu.

Columna.ne.dr̄ a columen inis.ꝙ in ſummo
ſit longa.uł ꝙ columen ſuſtineat.Vnd̄ ħ colum
nula.le.dimi.et ħ columnella.le.dimiñ.et ꝑ ab
iectionē n inueniꝛ ħ columella.le.Vnde Ioſeph
in viij.Quatuor columelle quadrangule ſtantes
Et a columella ꝑ mutacōnem.m.in.b.inuenitur
ħ colubella.le.ſimiliter dimi.Et corꝛ co predicta
Orać in epꝑ.Nempe inter uarias nutriꝛ ſilua co
lumnaſ Et in aurora dr̄.Petra colūna uiā ſol re
deūdo morā

Columnella dimi.ꝑua columna

Columnelli.a columna hij columnelli.nelloꝝ
dentes qui canini dnr̄.a longitudine et rotūdita
te ſic dicti.ꝙ ſunt longi et rotūdi ad modum co
lumne.ſm hug.Pap uidetur dicere colomelli

Columnula.le.uide in columna.

Colurus.a colon et urus cōponiꝛ ħ colurus ri
q̄i colon uri.i.membrū.i.cauda bouis ſilueſtris
nā urus boſ ſilueſtris dr̄.Inde colurus cauda illi
us.Vnde et quadā ſimilitudine dnr̄ coluri duo
circuli imꝑfecti in celo.qui quadā ꝓceali pruden
tia finguntꝛ in firmamento.ſicut enim cauda bo
uiſ facit circulū imꝑfectū.ita quidā c̄culi fingun
tur eſſe in celo imꝑfecti q̄ntum ad uiſum noſtꝝ
ſm hug.Pap autē ſic dicit.Colun imꝑfecti c̄culi
interꝑtantꝛ.Sūt autē duo diuidentes celū.vnus
ꝑ mediū cancꝝ et capcornū.Alter ꝑ mediū arie
tem et librm.nec ꝑueniūt niſi ad auſtralem circu
lum.vnde imperfecti dicuntur.

Colus.colos uł colon dicūt greci fel.uł aliud
inteſtinum.et uniꝛ in latinā formā.et dr̄ ħ colus
apud nos.vnde colicus.ca.cū.ut colica paſſio
que fit in illo membro.Et colicus homo qui in
firmitatē coli patiꝛ.Vnde macer de uiribus hba
rū.Illius ſemen colicis cū melle medetꝛ.Item iue
niꝛ ħ colus.li.uł colus.lus.ꝓ rota feminaꝝ.ſed
ſic deriuatur a colo.lis.et ē fe.ge.et ſecunde uł
quarte decli.ſm hug.Pap autem dicit.Colon ē
grecū.et ge.neu.et in pħica dr̄ inteſtinū culare.
Item colica paſſio colū colatoriū a colando muſ

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

tū.Colus inſtrumentū in quo femine nent ge fe ſecunde uł quarte decliñ.et cor̄ pmam.Ouidius. epi.Aptior ē digitis lana coluſ q̄ meis.

Coma.a como.is d̄r h coma.me.ꝓprie capilli mulieꝝ.a comendo.ſicut ceſaries uiroꝝ a cedendo Vel d̄r coma ꝓꝑe non ceſi capilli.Et ē nomē ḡcū.Item a cumulo.as.ꝑ contrariū d̄r h cuma.e.uł pocius h coma.me.q̄i cuma.i.biuis dcō.et h coma.matis.i.cenſura.iudiciū.Et a coma.me.h comaticus.ci.i.u̇ſificator.vñ comatice adiūbium .i.biuiter compendioſe.Item coluꝫ et coma ſunt duo colores in rethorica.Vide ſup̄ in iiij pte in fine.Quidā tñ dicit q̄ coma ē q̄drupedis.Vnde grec̄.Eſt coma q̄drupediſ coluſ̄ iuba ſiue leonis

Coma.matis.prod̄ co.in coma.me.eſt.

Comarchus.chi.pnceps ſup comites.a comes et archos pnceps

Comaticus.a coma.me.h comaticus.ci.i.u̇ſificator.vñ comatice adūbium .i.biuiter.compendioſe.Comaticus eciam d̄r abbreuiator cōpendioſus diuiſus.Vnde dicit Jeroñ in ꝓlogo oſee.Comaticuſ eſt quaſi ꝑ ſnāꝫ loqñs Vbi dicit glo.abbuiator diuiſuſ eo q̄ in ſingul clauſul diūſas et plenas ſnās dicat.Et cor̄ ti

Comatulus.la.lū.dimi.a coma.me.d̄r.Jeroñ in quadā epſa.Comatulus comptus laſciuus domus tue tecta non uideant.

Comatus.a coma d̄r comatus.ta.tū.i.comas habens.et h comata.te.quedā gallia.ſcꝫ lombardia.q̄ comas ſolet nutrire.Et ꝓd̄ pnł comatus ta.tū.adiectiū.ꝫ coma.atis.comata ſubſtiū pſis

Combus iſī bus iſ uid̄ Cnūi cor̄ pnł ſiue ma

Comedia.oda quod ē cantus uł laus componit̄ cū comos quod ē uilla et d̄r h comedia id ē uillanus cantus.uł uillana laus.quia tractat de rebus ruſticanis.et affinis cottidiane locucōni q̄ circa uillas fiebat et recitabat̄.uel d̄r comedia a comeſacōne.Solebant enim poſt cibū homines ad audiendū eaꝫ cōuenire.Et differt a tragedia ſicut in tragedia dicet̄.Pap̄ autē ſic dicit Comedia ē que res puataꝝ et humiliū ꝑſonaꝝ compbendit.Non tam alto ſtilo ut tragedia.ꝫ mediocri et dulci.que ſepe eciā de hiſtorica fide et de ḡuibus ꝑſonis tractat.Iteꝫ dicit pap̄.Comedi dicti.q̄ pus poſt comeſacōnes ad eoſ audiendos uenire ſolebant homines.Sed poſt aggreſſi geſta vniūſoꝝ.et delicta corripienteſ inſcena ꝓferebāt Et comedi eſt p̄teritū de comedo.et gtūs ō comedus.da.dū.Et utrūq̄ prod̄ me.ꝫ comedi infiniti

Comedicus.ca.cū.ad comediā ꝑtinens cuius cor̄ penł uł ad comedendū ꝑtinens.uł delcabilis.vnd̄ comedice.i.delcābiliter.et d̄r comedicuſ a comedos

Comedo.dis.di.cōponit̄ ex con et edo.dis.Et q̄ turpis eſſet ꝓlacō ſi diceret̄ conedo mutata ē n.in.m.et ita eſt ibi.m.accidentaliter Vnde non ē contra regulā ſi ibi ꝓferatur.Eſt enī regula q̄ ꝯpō debet ſillabicari ꝑ ſe quod non fit hic.ꝫ ut dixi.m.ē hic accidentaliter.Et a comedo.dis.hic et h comedo.donis.i.gluto uorax.et cor̄ pnł ſic in ūbo.vñ ſiue dicat̄ comedo.edis.ſiue comedo donis.ſemꝑ e corripi debet.ſicut wlt hug̃ et ec magiſter bñ.Et habꝫ comedo.dis.duplex ſup̄ ſcꝫ comeſum et comeſtū.Jn comeſatio per vnum s

Comedo.donis.cor̄ pnł in nrō ꝫ in obliq̄ſ eam prod̄.De h uide in comedo.dis.Et ē cō.generis.

Comedus.da.dū.qui comediā deſcribit.et d̄r a comedia.Et producit me.uide in comedia

Comes.itis deriuat̄ a como.mas.et ē mas.ge et cor̄ co.tamē uicecomes ab eo cōpoſitū acuit co.licet ſit biuis.Et a comes h comitiſſa.ſe.Item inuenit̄ h et h comes.cō.ge.ꝓ ſocio.ꝫ tūc deriuat̄ a comeo.as.Et ē comes ꝓꝑe in itinere.a comeando.Socius in ꝑiculo.Collega in officio.cōſorſ in p̄mio.Sodalis in menſa.Hꝯ.in collega eſt Et ſcias q̄ comes ē cō.ge.declinacōne.ꝫ omnis in conſtruccōne.Vnde lucañ.Impenū q̄ comes De h uide in tercia pte ubi agit̄ de omni gener.Et cor̄ co comes ſubſtiñ.ꝫ comes accūs de comis et comes futuꝝ de como.mis.prod̄ co.Vñ ūſus Illis eſto comes quorum te dogmate comes.Eſt cōmune comes.comes ē mas nomē honoris.Eſt mores comes dignus habere comes.uide eciam

Comeſatio.tionis.feminini ge in como mis nomo.ꝑ vnum.s.uide in comeſo.

Comeſo.ab ultimo ſup̄ huiuſ ūbi comedo ſcꝫ comeſu u in.o.fit comeſo.ſas.pnł prod̄ ūbū freq.i.freq̄nter comedē.ꝓprie quid̄ eſt comeſare ſepe et ſupflue et luxurioſe comedē.vñ h comeſatio onis.et ſunt ꝓꝑe comeſationes ſupflua et luxurioſa cōuiuia Et debet ſcribi ꝑ vnū m.et vnum s ſicut et ſuū ūbum.Et h wlt hug̃ et eciā magiſter bñ.Vnde patet q̄ ad romanos c xiij ubi di In comeſationibuſ et ebrietatibus.debꝫ comeſationibꝫ ꝑ vnū.m.et ſimplex.s.ſcribi uł proferri

Cometa.te.fe.ge.d̄r ordinatrix comaꝝ.et deriuat̄ a coma.me.Iuuenalis tamen cū metri inter poſuit s ibi.Ponūt coſmete tunicas.Itē inuenit̄ cometa.te.mas.ge.uł h cometeſ tis.uł te.Et eſt cometa quedam ſtella crinita et emittens ō ſe radios flāmaꝝ ad modū criniū.Et ſemꝑ qñ appet ſignificat mortē uł immutacōnem alicuius pncipis.uł alicuius patrie deſtructionē.Et ſemꝑ dirigit radios ſuos ad illā ꝑtem cui minat̄.Quidaꝫ tamen dicūt q̄ non ē ſtella.ꝫ quedā nubeſ igne a claritate accenſa.quod magis credimus ꝫ hug̃ et prod̄ me.Pap̄ uero ſic dicit.Cometes ſtella ē dcūs q̄ comas luminis ex ſe fundat.Quod genꝯ ſideris qñ appet peſtilenciā famē.uł bellū uel regni mutacōnem ſignat.quē latini crinitē uocant.q̄ in modū criniū flāmas ſpargit.Alij dicunt cū quibus ego q̄ cometes nichil aliud eſt q̄ uapor terreus groſſus cuius ptes ſibi multū coniacent.paulatim aſcendens ab inferiori pte eiꝰs ad ſuperiorem ꝑtem eiuſdē ubi concauitatē ignis contingit.et ibi diffuſus ē et inflāmatus.et ideo uidet̄ longus freq̄nter et diffuſus.Item ſcias q̄ ſtelle hñtes comas efficienter et ſm locū ſue generacōnis ſunt ꝓpter aerem inflāmatū ex uicinitate ignis qui continet materiā comete et ipm̄ cometē.Aerem dico ꝓpinquū igni qui in ſe continꝫ colorem ignis.q̄ qñ in ipſo uapor ſiccus inflāmatur tūc continuatio fit cū lumine flāme comete.ab inferiori aere ubi ſtat uapor eiuſdem nature et ita diffuſo illo qd̄ continuat̄ ei fit oblongum et h eſt cometes.Et ſi queras.Cū cometes dicat̄ ſe habere ad bellū uł ad mortē alicuius.an ſit huiuſmodi ſignū uł cā uł effcūs.Dico q̄ ꝓprie ſignū pocūꝝ.q̄ ſicut dicit ariſto.in lib̄ ō ſompno et uig̃.Talia ſunt ſicut conſiliarius cuius conſiliū melioribus inuentis mutari pt̄.Ita dominiū martis bella et mortē continentiū et regentiū turbas ſignat.ſicut inclinans pmū ad hoc ꝑ iraꝫ et calorem et ſiccitatem ex quibuſ ꝓueniūt animoſi

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ras et concitatio populoꝝ ad ſuicem. Et ideo ſig
natū comete ꝑus ē ſuꝑ martē qui eſt cauſa belli
et deſtructionis populorum. cā dico. indinans nō
neceſſaria. et ideo dr illa ſignare cometes. Cū tñ
eius ſignacō ꝓxima non ſit ſuꝑ illa. ¶ Et ſcias
ꝙ ut dicit ptolomeus. Homo ſapiens dñatur aſ
tris. qꝛ ꝑ ſapientiā ſuā pt uitare ea ad que aſtra
diſponūt. Vide in aſtrum et in iupiter.

Cometes. tis. mas. ge. pnl ꝓd. uide in cometa.

Comicus. a comedia dr comicus. ca. cū. i. come
dus ul ad comediā ꝑtinens. ul facetus. Et corrip
pnl. Duo ſunt gnā comicoꝝ ſcꝫ comediā ſcriben
tiū. ſcꝫ ueteres qui ioculatores extiterunt. ut ꝺen
cius. Noui ꝗ et ſatirici quibus gnāliter uicia car
punt. ut pſius. iuuenal. Et nudi pinguntꝰ. ꝙ uici

Comis. a como. mis. h et hec co ¶ a denudent
mis. et h me. i. ſuauis ul curial et facetus. Sꝫ fa
cetus de doctrina. comis de natura. Vel facetus i
factis. comis in dictis. Et cōpatur comior. ſimus
vnde comiter. mius. me. Vel comis ut dicit pap
compoſitus hilaris benignus. Et nota ꝙ como
mis. et h et h comis et h. me. et h coma. tis. ꝓd
ꝑmam. ſꝫ h coma. me. eam cor. Vnde uſus. Caue
colore comis me fallit femina comis. i. ſuauis ul

Comitas. tatis. i. curialitas ¶ curialis et facetus
ul ſuauitas. et formaꝰ a comi dacō de comis ad
dita. tas. ul ſ pap. comitas benignitas humanitas

Comitatus. tus. tui. i. comitis dignitas ul terra
ſiue tm ſpaciū qtū vnus comes tenꝫ. et deriuaꝰ a
comes. Itē inueniꝰ h comitatus. tus. i. ſocietas
ul comitacō. et tūc deriuaꝰ a comitor. aris. Item
inueniꝰ adiectiue comitatus. ta. tū. uide in comi
tor comitaris. Et corripit co.

Comitellus. li. uide in comitulus.

Comiciū. cij. a cometes dr h comiciū. cij. i. tem
pus in quo conſules eligūtꝰ. ul intronizanꝰ. Et
eciā ipſa elcō ul intronizacō dr comitiū. ul ſolē
nitas que ibi tūc fiebat. et cōuentus totius popu
li. et locus in quo fiebat. Et comitiū dr qi coitū
ꝙ totus populus ad elcōnem et intronizacōnem
conſulū cōueniebat. ſꝫ eſt ethimologia pocius ꝙ
deriuatio. ul compō. vnde comitius ul comitialis
morbus dr. i. caducus ul paſſiuus. quia in comi
tijs illi qui patiebanꝰ repulſas ꝓ pudore morbū
caducū incurrebant. Quidaꝫ eciā ꝓ timore repul
ſe ſcꝫ timentes repelli. et comitio. as. i. comitium
celebrare. ul eligere ul intronizare. ul in comitio
ul in cōuentu loqui. et ꝑ compōnem incomitio
tias in eodem ſenſu. Item ſcias ꝙ a comes itis. i.
hīte comitatū. pt diuari h comiciū cij. i. placitū
qd multi comites faciunt vñ plautus. Ibo intro
ut de capite meo faciant comicia Et inde comici
o cias. i. comiciū celebrare. uel in comicio loqui
Et ꝑ compōnē incomicio as. i. in comiciū addu
cere Item incomiciare. i. comiciū celebrare ul in

Comitor. a comes dr comitor ¶ comicō loqui
aris atus ſum. i. ſequi. uel cū alio ire. Et inde co
mitans tis. ge omnis. Et comitatus ta tū. i. ſecu
tus. et corꝰ co et mi. Quid de arte. Ipſe licet ue
nias muſis comitatus homerus Si nichil attule
ris ibis homere foras Et fuit olim cōmune nūc

Comiculus li. mas ge. penul ¶ eſt deponens
cor Et h comitellus li. di. i. ꝑuus comes Et ſunt
ambo di. de comes ſ utramqꝫ eius ſigficaciones

Commanipularis. a con et manipularis cōpo
nitur h et h cōmanipularis et h re. i. cōſocius ſi
mul cū alio manipularis Et mutatur n in m ſe

Commater tris. qi ſimul mater. ex ¶ quente m
con et mater. et ꝓd ma Et ſcias ꝙ due ſunt ſpe
cies cōpaternitatis ſeu cōmaternitatis. una direc
ta. ſciꝫ cū ego ſuſcipio de ſacro fonte filiū herꝫ
uel ipa meū. uel ad confirmacōm coram epo te
neo filiū herꝫ. Et ſi accepo. ſemꝑ ē ſepandū con
nubiū Alia ē indirecta. qñ unus coniugū poſtꝙ
ſunt una caro effecti. filiū alioꝝ ſuſcipit In h ca
ſu ambo ꝑntes infantis compatres efficiuntur et
alteri cōiugū qui nō ſuſcipit. qñ cōmunicant ſi
bi cōiuges accōnes Et ſic tā directa cōpaternitas
ꝙ indirecta. matrimoniū impedit contrahendꝫ.

Commeatus a cōmeo ¶ et dirimit iam cōtractū
as dr cōmeatus tus tui. i. ſimꝰ meatus cōmeatus
ec dr expenſa que ē neceſſaria in itinē ſimul cō

Commemoracio onis. fe ge. i. re ¶ meantibus
cordacio uel ſimul recordacio. a cōmemoro ras.
vnde cōmemoracō fideliū defunctoꝝ Et formaꝰ
ab hoc genitiuo cōmemorati. addita o

Commemoro ras. ex con. et memoro ras. pnl
correpta. uide in memoro ras

Commendaticius. a cōmendo das dr cōmendati
cius cia ciū. aliquis qui de ſuo nob dat ut res e
ius in nrā habeamus tutela. Et eciā cōmendati
cia res que nob et nrē tutele commendaꝰ. Inueni
tur eciā cōmendaticius qui cōmendat nos ul lau
dat. Vnde in ij ad corin. c iij. Aut indigemus cō
mendaticijs epl'is. Et formaꝰ a genitō cōmenda
tus cōmendati addita cius

Commendo. as. ex con et mando. Et mutatur
n in m. et a in e. Et ē cōmendare tradere cōmit
tere ul laudare. magnificare extollere. vnde com
mendatorius. ria. riū. Et h et h cōmendabilis et
hoc le. Et commendatiuus. tiua. tiuum.

Commentarius. a cōmentū dr cōmentarius a
ū. i. expoſitarius. ria. riū. et h cōmentarius. rij. q
cōmentat. et cōmentator et cōmentarius qui cō
ponit cōmentū et ſcribit. et h commentariū. i. ar
mariū ubi reponūtꝰ cōmenta. et h cōmentario
lus. et h cōmentariolum diminitiua.

Commenticius. a cōmentū dr cōmenticius a ū
. i. confictus falſus ul expoſitorius ul ad cōmen

Commentor. a cōmentū deriuaꝰ ¶ tū ꝑtinens
cōmentor. aris. atus ſum. cōmentari. i. cōmentū
facere. ul inuenire ſimilia uel exponē. confingere
mentiri. Et pt eſſe frequentatiuū huius ūbi com
miniſci. licet deficiat in ſupinū. ſm uſum. et redole
bit eius ſignificacōnes oīes. Itē cōmentari. i. au

Comentū. a cōminiſcor dr cōmentus ¶ gurari.
ta. tū. et h cōmentū. ti. i. fraus. mendaciū machi
namentū. inuentū confictū compoſitū. ul cōmen
tū eſt pluriū ſtudio ul doctrina in mente habito
rum in vnū collcō. et ſm h quilibet liber et qd
libet opus de qualibet arte compoſitū dr cōmen
tū. ſꝫ in nrō uſu cōmentū dr liber expoſitorius.
qui deſeruit expōni ſentencie alicuius libri. et nō
conſtructioni lrē. Et ſm h ſic diffinitur. Cōmen
tū ē expō libroꝝ iūcturam non conſiderans ſꝫ ſen
ſum. In q̄ ãt gloſa dr̄t a cōmēto req̄re in gloſa.

Commeo. as. i. ſimꝰ meo. ex con et meo as

Commerciū. ex con et merx mercis componi
tur h commerciū. cij. i. de pluribus rebus vna uē
ditio. ul diuiſaꝝ rerū cōmutacō. ut ſi quis daret
ul cōmutaret mantellū ꝓ capa. ul econūſo. Vñ
et dr cōmerciū. qi commutacō merciū. Illa ergo

mirabil' incarnacō ihū xp̄i fuit cōmerciū q̄i commutacō mercīū. ſcilꝫ diuinitatis et humanitatis ſꝫ homo deo quodāmō conceſſit humanitatem deus homini largitus ē diuinitatē. deſcendit diuinitas. aſcendit humanitas. et exaltata ē ſup̄ choros angeloꝝ. Vnde cantat̄ in eccleſia. O admirabile commercium creator generis humani ⁊c̄.

Commilito. onis. ſimul cū alio miles. mas. ge.

Comminiſcor memi ex con et milito onis componit̄ cū con. et dr̄ cōmiſcor. ceris. i. cōmētari. ad memoriā reducere. excogitare. adinuenire ſimilia fingere. mentiri uel componē. Cōminiſci eciā plura ſtudio ul' doctrina in mente habita i vnū colligere. Et facit ſupinū commentū. Inde cōmentus. ta. tum. participium.

Comminor. naris. natus ſum. i. ſil' minari. Inde cōminans. tis. ge. cōis. et corr̄ mi. Iob xvj Cōminans m̄ infremuit contra me dentibus ſuis. Deſcendit eciā cōminans a cōmino. nas. et tūc produ mi ſicut mino. nas. xvj. Dum grex minat̄ lupus

Cominus aduībiū iuxta. ſ. illi dente minat̄. ne intimiſſione ſtan̄. fere. in p̄nti. ſimul. prope. de pximo. Cui contrariū eſt eminus. cū duabus m ſcribit̄ ſm pap̄. et cōponit̄ ex cō et minus Et ſic dr̄ in g̃c. Eminus ad longe ſꝫ cōminus ad prope

Commiſſura. re. fe. ge. i. incaſtratura ſpectat cōiectura. ligatura. Et dr̄ a cōmitto. tis. quod eſt cōiūgere. res eni que coniūgunt̄ ſil' in vnū mittunt̄

Cōmiſſum. ſi. in fide traditū creditum. cōiunctū pctm̄ forefactū. et dr̄ a cōmitto. tis. ſi.

Cōmitto. tis. ex cō et mitto. tis. et ē cōmittere ſil' mittere ul' coniūgere aliqua. vnū ſmittendo alij ſcꝫ incaſtrare. et cōmittere. i. forefacere peccare Inde hꝫ cōmiſſum. Et cōmittere. i. credere. in tutelā ul' in fidem dare alicuius ſm hug. In grec̄ autē ſic dr̄. Cōmitto ſenſum portat cuiuſlibet horū Cōiungo pecco credo facio rephendo.

Cōmixtus. ta. tū. a cōmiſceo. ces. Vn̄ hꝫ cōmixtio. onis. i. ſimul mixtio. uide in miſceo ces.

Commodo. das. in cōmodus. uide

Commodus. modus componit̄ cū con. et dicitur cōmodus. da. dū. i. utilis. bonus. manſuetus. q̄i cū modo. Vnde cōmodū dr̄ illud qd̄ cōmodatur. ſcꝫ id qd̄ nři iuris eſt. et ad aliū trāſlatū ē cū mō tempis. q̄diu apud eū ſit. vnde et cōmoduꝫ dcm̄ eſt q̄i cū modo datū ul' ad utilitatē non ppetatem datū. vnde cōmodo. das. i. p̄ſtare cōmodū facere. Et componit̄ accōmodo. i. ad cōmoduꝫ et ſimilem uſuꝫ dare p̄ſtare. ul' aptare. apte collocare. et ē actm̄ cū omnibus ſuis compoſitis. Cōmodus compat̄. vn̄ hꝫ cōmoditas. tatis. Et cōpōit̄ incōmodus. da. dū. et compatur. Vn̄ hꝫ incōmoditas. tatis. Et incōmodo. das. i. offendere. incommoditatē alicuius facere. et conſtruit̄ cū datō. Et ē neutꝝ. Item in eodē ſenſu conſtruit̄ cū accō et ē actm̄ ſm hug. Pap̄ uero dicit. Cōmodare ē idem quod p̄ſtare quod ſibi reddat̄ uelut pecunia cuꝫ cōmodo aliquid dare. i. p̄ſtare. ſꝫ cōmoduꝫ. i. pficuum emolimentum. merces. lucrum.

Commolo. lis. lui. lere. i. ſimul molere ul' cōterere. Iſa. iij c. facies paupeꝝ cōmolitis. Et debet ibi corripi pnl' ſicut in legitis. cū ſit tercie coniug̃. Et componit̄ ex con et molo. lis. Et corripit mo

Commonefacio. cis. i. admoneo. inſtruo. et acui. cōmonefacis. cit. ſic bn̄facis. cit. licet ſit breuis

Commoratio. onis. habitacō. manſio. tardatio a cōmoror. aris. Et format̄ a cōmorati genitiuo de cōmoratus addita. o. Actuū j c. ſiat cōmoratio eius deſerta et nō ſit qui inhabitet in ea.

Commoror. aris. ex con et moror pnl' cor̄. Et ē cōmorari cū alio morā trahere facere. ul' aliquē retinere et morari facere. Inuenit̄ cōmoro et pro

Communico. a cōmūis commoror. ſm pap̄ deriuat̄ cōmunico. cas. i. pticipare. cōmunionem dare. cōmunē facere. immundū facere. inquinari Math̄ vij c. Non intelligitis q̄ omne extrinſecus introiens in hominem non p̄t eū cōmunicare. i. immūdū facere inq̄nare. Et componit̄ cōmunico cū ex et dr̄ excōmunico. cas. extra cōmunionem facere. cōmunione puare. Et ē actm̄ cū omnib9 ſuis compoſitis. Et cor̄. ni. Vꝝ autē q̄libet xp̄ianuſ tenet̄ ſel' cōmunicare in āno dicā in cōmūio

Communio. a cōmunis dr̄ cōmunio nis iui. i. cōmune facere. et hꝫ cōmunio. onis. q̄ a pluribꝫ pticipat̄ ut corpus domini. uide in miſſa. Hic p̄t queri. Vꝝ ſumens corpus xp̄i cū conſciencia peccati mortal' peccet mortaliter. Et uidet̄ q̄ n̄ q̄ nullus peccat faciendo id ad qd̄ tenet̄ ſed iſte peccator tenet̄ ex p̄cepto eccleſie ſemel in anno corpus xp̄i ſumere. ergo q̄uis ſit in pposito peccandi nō peccat corpuſ xp̄i manducando ſiue ſumendo. Ad hoc dicendū eſt q̄ habens conſciām peccati mortal' quod dimittere nō pponit peccat mortaliter accedens ad ſumendū corpus xp̄i. q̄ indigne accedit. Peccat eciā non accedendo tempe ab eccleſia conſtituto. ſcꝫ in paſcha. q̄ inobediēs ē non tamen eſt pplexuſ q̄ poteſt ſe ab hꝫ dubio eripe. peccādi ppoſitū dittendo. Nichilominuſ tn̄ manente tali pposito minus peccat non ſumēdo q̄ ſumendo. q̄ illud quod ē malū ſm ſe ē maius malū q̄ illud quod ē malū q̄ phibitū. vn̄ pius debet ſe dimittere excōmunicari q̄ cū propoſito peccati mortalis corpus xpriſti ſumat.

Communis. muniū componit̄ cū con. et dr̄ hꝫ et hꝫ cōmunis et hꝫ cōmune. q̄i muniū pluriū. uel q̄i cū munio. q̄ non ē ſegregatus ab alijs in officio. Vn̄ hꝫ cōmunitas. tatis. Et cor̄ ni. Inuenitur eciā cōmunitas accūs pl'i de cōmunitus ta tum quod uenit a cōmunio iui. ut lrās accipe ſigillo cōmunitas. et tūc prod̄ pnl' ſicut cōmunitus a ū Item cōmune aliqn̄ ponit̄ p immūdo. et eſt tractū a gentibus quas iudei reputabant immūdas q̄ cōmuniter ul' cōmunibus cibarijs ueſcebant̄. nec diſcernebant ſicut iudei. vn̄ et animalia q̄bꝫ gentes cōmuniter ueſcebant̄ cōmunia. i. immunda dicebant̄. Vn̄ actuū xij. Cōmune et immūdū nunq̄ introiuit in os meū. et ampliata uocabuli ſignificacōne quodlibet immundū dicebat̄ cōmune. Item quedā ūba dicebant̄ cōmunia q̄ in lrātura paſſiua accipi p̄nt in actiua et paſſiua ſignificacōne. de quibus dixi ſup̄ in iij pte ubi egi de ūbis in caplo de genē ūboꝝ et in tractatu de pticipijs. de cōitate ul' cōni uita dicā in thomas

Communitas in communis uide.

Como mas. i. ornare. et dr̄ a coma me. Et eſt ūbum actm̄. Vn̄ comatores dn̄r argenti ceſores q̄ de ſordida maſſa lucidū comant argentū. Comare eciā inuenit̄ p frondere. Et cor̄ pmā. ſꝫ como. mis. eam prod̄. ſicut in como. is. oſtendam.

Como is compſi. ptū. i. ornare ul' planare uel pectinare. Et componit̄ accomo. is. i. ualde comē. Diſcomo. is. decornare. Incomo. is. i. ualde comē.

Como et ab eo compoſita ſunt activa. et ꝑd̄ co. ſ͛ como. as. cor̄ co. Vnde in grec̄ d͛r. Como dum c̄nes orno como ſplendeo dicas. Tercia dat come dat ꝗ͛ ꝑma como. Et comis nomen eciā ꝑd̄ co uide in comis. Item inuenit̄ comes mas. ge. uel cōmunis ſubſtm̄. et cor̄ co. ſ͛ comeſ actūs de h͛ et h͛ comis et h͛. me. Et comes ūbum futuꝝ de co mo. is. prod̄ co. Xv. Si uis eſſe comes michi mo res accipe comes. Si michi fida comes ſic eā cariſſime comes. uide eciā in comes.

Compactus. A compungo. gis. compegi cōpactū deriuat̄ compactus. ta. tū. i. impulſus uel coniūctus conformatus conglutinatus. et compactꝫ coniūctim aduibium conſertim.

Compages a compingo. gis. d͛r h͛ compages gis. i. cōiunccō. et h͛ compago ginis. ſilr̄ cōiūctio Compagines eciaꝫ ul̄ compages dn̄r capita oſſium. qꝫ compacta ñuis uelut quodam glutino ſibi adhereant. et hinc compagineus. nea. neū. Et cōpagino. as. i. cōiungē. Et prod̄ cōpages penul̄

Compagino. nas. pnl̄ cor̄. uide in compages.

Compago. inis pnl̄ ꝑd̄ in nō. uid̄ in cōpages

Compatiuus. a compo. ras. d͛r compatiuus ua uū. et h͛ compatiuus. ui. et h͛ compatm̄. ui. ꝑ qd̄ fit compatio. i. collatio rei ad rem. ul̄ quod ꝑtinꝫ ad compationē. Compatm̄ autē nomen quid ſit et quō formet̄ et cū quo caſu conſtruat̄ dixi in iij pte ubi determinaui de ſpēbꝫ noīm in c de com

Compareo. res. rui. ſimul parere. co ⟨patiuo.⟩ rā parere. ex con et pareo. res. Et prod̄ pa. Geneſ̄ xxxvij. Puer non comparet et ego quo ibo Quid̄. Que nimis apparent retia uitat auis.

Comparo. ras. raui. ex con et paro. ras. Et eſt compare ſimul pare. Itē compare. i. conferre aſſimilare. Itē compare. i. contra pare. Itē. compare. i. emē. et ex hac ſignificacōne ſumpta ē ſecunda. nā qui aliquid emit ꝑciū ſuū compat. i. confert rei emende. et cor̄ pa. Vnde ouid̄ de remed̄ Bella michi uideo bella parantur ait.

Compaſcuus. ua. uū. ex cō et paſcua. i. cōmunis ad paſcua ul̄ ad paſcendū. vn̄ paſcuus ager dcīs eſt. qꝫ cōiter ad paſcendū uicinīſ relictuſ ē

Compater. tris. q̄i ſimul eiuſdem filij pater. q̄ filiū alicuius baptizat ul̄ xpianū facit. ul̄ ad baptiſmū ul̄ confirmationē eū tenet. Et cor̄ ꝑmā pater. Vnde vindocinenſis. Doctrine pater eſt uſus doctrina ſcolaris. Interciſa perit cōtinuata uiget. Et ſciaſ ꝙ due ſunt ſpēs cōpaternitatis. ut dixi ſu⟨pra in cōmater⟩

Compatior. teris. compaſſus ſum. et ē compati ſimul pati q̄i illi qui patit̄ condolere. unde h͛ compaſſio. onis. et compaſſiuuſ a ū. et eſt ūbum deponens compatior. Et cor̄ pa.

Compatriota. te. cō. ge. penl̄ prod̄. i. vnius uel eiuſdem patrie. et componit̄ ex cō et patria trie

Compeciſcor. ceris. ex con et paciſcor. et mutatur a in e in p̄ſenti. ſ͛ in ſupino ſeruat a. vnde facit compactum. et eſt compeciſci ſimul paciſci

Compedio. pedica componit̄ cū con et dicitur compedio. dis. diui. dire. i. incatenare. illaqueare pedes retinere. Itē compeditus. ta. tū. q̄ſi cū pede ul̄ pedica aſtrictus incatenatus. Et corripit pe

Compeditus. ta. tū. pnl̄ prod̄ in compedio eſt

Compegi giſti git ē p̄teritū de compingo gis.

Compello. lis. compuli compulſum. ex con et pello. lis. et cor̄ pnl̄. in p̄terito. et ē compellē ſil̄ pellē ul̄ impellē. ut iſte compulit me ad h͛. i. ipulit. Item compellē. i. coadunare. Virḡ in buc̄. Cōpulerant qꝫ greges coridon et tirſis in vnuꝫ. i. coadunauerat. Et dicit pap̄. Compello. las. cōpello lis ad ꝓuocacōnem ptinet. Illud compuli h͛ compellaui facit. ambo ſunt actiua. Compellor inuenitur deponens. Compellari alloqui.

Compendino. nas. naui. nare. i. differre. vnde h͛ compendinacō onis. i. dilacō. et cor̄ di. ſ͛ pap̄

Compendiū. a compendo. dis. d͛r h͛ compēdiū dij. quidqd̄ ē b͛ue et utile. et inde compendioſus ſa. ſum. b͛uis et utilis. Vnde compendioſe adubium. ut iſte loquit̄ compendioſe. i. breuiter et utiliter. et hec compendioſitas. tatis.

Compendo. dis. ex con et pendo. dis. componit̄ compendo. dis. et ē compendere ſimul pendere reddere uel perſoluere. ul̄ trutinare equare

Compenſo. ſas. ſaui. i. remunerare. ul̄ reddē donare. trutinare. Et ē ūbum frequentatiū a cōpendo. dis. compenſum compenſu. u. in. o.

Compenſor. oris. ille qui libenter reddit quod debet. et d͛r a compendo. dis.

Compenſus. ſa. ſum. i. redditus ul̄ equatus ul̄ remuneratus. Et dicitur a compendo. dis.

Comperi pnl̄ cor̄ ē p̄teritū de comperio ris

Comperio. ris. ri. comptum compire. i. inuenire et cōponit̄ ex con et pario mutata a in e cor̄

Comptum eſt ſupinum de comperio ris.

Compes dis. fe. ge. cathena circa pedes. dicitur a compedio. dis. ſm̄ hug̃. Pap̄ uero dicit. Compedes dcē ꝙ continent pedes. compes compedis fe. ge. Et corr̄ pe. Inuenit̄ autē in mas. ge. Treñ iij. c. Aggrauauit compedeꝫ meū. quod autoritati aſcribimus. ul̄ forte uicio ſcriptoꝝ lr̄ā corrupta eſt. et dictum eſt meum pro meam.

Compeſco. cis. peſcui. citū. compeſcē. i. refrenare. componit̄ ex con et peſco. cis. quod non ē in uſu. Quidā tamē dicūt ꝙ compeſco ē compoſitū a con et pede et capio. ul̄ a con et paciſcor. uel a con et paco. cas. vn̄ compeſco. cis. q̄i facio pacē Alij a con et paſco. cis. et ē tractū ab equis q̄ cū paſcunt̄ ligant̄ et coercent̄ pedibus. ſ͛ illud ſupͥ compeſcitū non ē in frequenti uſu ſm̄ quoſdaꝫ

Compero. tis. ex con et pe ⟨to. Et ꝑd̄ pnl̄ pōne⟩ to habet p̄teritū et ſupinū ad modū quarte. et ē competere ſimul petē. ul̄ cōuenire cōgruere. a cōpero autē ꝓ cōuenire deriuat̄ competens nomen omnis ge. i. cōueniens. Et compat̄ competentior iſſimus. vnde competenter. tiuſ me. et h͛ competētia. tie. Et componit̄ incompetens. Et ē neut̄ generis compero ꝓ cōuenire. et ſ͛ h͛ facit ex ſe impſonale competit. ſ͛ in alijs ſignionibus ē actiuū

Compilo. a pilus pro capillo d͛r pilo. las. i. pilos auferre. qd̄ componit̄ cū con et d͛r compilo las. i. ſimul pilare. Et cor̄ pi in iſta ſignificacōne ſicut pilus. Itēꝫ a pila ꝓ inſtrumēto terendi deriuat̄ pilo. las. quod componit̄ cū con et d͛r cōpilo. las. i. contundere ul̄ rapere. furari. expoliare. Orac̄ in ſermonibus. Ne te compilent fugientes quid iuuat hoꝝ. ꝓprie quid̄ compilare eſt aliena dicta ſuiſ intermiſcere. et hinc h͛ compilator qui aliena dicta ſuis ꝑmiſcet. ſicut ſolent pigmentarij in pila diuiſa mixta cōtundere. Vnde orac̄ in ſer. Ne me criſpini ſcrinia compilaſſe putes. et in hac ſignificacōne prod̄ pi ſm̄ hug̃. Vel cōponit̄ compilo a con et pilū. Vnde dicit mḡr bene. Cōpilo. i. cū pilo frango ſeu fodio. prod̄ pnl̄. qꝫ cō

ponit᷑ ab eo qđ eſt pilū. Vnde oraĉ. Ne te cōpi
lent fugientes qui iuuat hoꝝ. i. ne te confodiāt
Pap̄ dicit eciā Compilator q̄ aliena dcā ſuis per
miſcet. uide in pilo las. Compilo ergo a pilus cor
pnl. Compilo a pila uł pilū eaꝫ prođ. Vn̄ u̇ſus
Compilo tollo pilos compilo ſcripta libroꝝ.
Compingo. pango. i. iūgo uł impello cōponit᷑
cū con et mutata a in i dr̄ compingo. gis. cōpe
gi cōpactū. i. impellere uł cōiūgere conglutinare
confortare. Vn̄ iob x. Oſſibus et neruis cōpegiſ
ti me. Item compingo p̄t componi a con et pin
go. gis. et dr̄ compingo. gis. compinxi cōpinctuꝫ
compingere. i. ſimul pingere.
Compitū. a competo. tis. dr̄ h' compitū. ti. col
lcō pluriū uiaꝝ. ſcꝫ locus ubi plures uie ſe cōpe
tunt et cōueniūt ſicut ē biuiū et triuium. et qua
druuiū. uł componit᷑ a con et pital quod ē uia.
vnde h' et h' compitalis et h' le. et cor pnl cōpitū
Complector. plecto componit᷑ cū con. et dr̄ cō
plector. teris. u̇bum cōmune olim nūc deponens
et ē complecti ſimul utrūqꝫ brachijs cingere. vnđ
h' complexus. us. ui. et complexim aduu̇biū. et h'
complexio actus complectendi. uł quedā argumē
tacō. que vndiqꝫ complectitur adu̇ſariū. et hoc a
latinis dr̄ complexio. uł cornutus ſilogiſmus. a
grecis dilema. Et complexio dr̄ natura uł diſpō
vn̄ h' et h' complexionalis et h' le. liter. litas. et
complexionatus. ta. tū. cōplexione p̄ticipans uł
diſpoſitus. Iteꝫ complexus accipit᷑ in paſſiua ſig
nificacōne. i. cōiunctus uł compoſitus. ut ſermo
complexus dr̄ conſtans ex dcōnibus. ſcꝫ orō. Et
componit᷑ incomplexus. a. ū. Item a complector
complexor aris. fre. De nominibus complexiuis
dixi in iij pte in capitulo de ſpeciebus nominū.
Complex. a complico. cas. dr̄ h' et h' complex
cis. i. in malo conſentiens alterius dolo ſimul cō
ſentiens. ꝓp̄e quiđ complex ē qui aliquo peccato
uł crimine ē alteri implicitus ad malū ſemper ad
bonum nunqꝫ dicimus implicem.
Complexio. onis. actus complectendi. uide ī cō
plector. teris. Item complexio eſt quidā color re
thoricus de quo ſupra dixi in quarta pte in c ē
coloribus rethoricis
Complexus. a. um. in complector. ris. eſt.
Complicitas. tatis. fe. ge. i. concordia inter duos
uł plures doloſitas in malo conſenſus. Et forma
tur a cōplex cis cōplici addita tas. fit cōplicitas
Complico. cas. complicui complicitū. Inuenit᷑
eċ complicaui et complicatū. maxime apud anti
quos. et eſt complicare ſimul plicare. Et cōponi
tur ex con et plico. cas. u̇bale tamen retinet a ut
complicatio. de h' uide in plico. cas. Et cor pli
Complodo. dis comploſi comploſum ex cō et
plodo. dis. et ē complodere ſil' plodere. uł ſil' rep
cutē et claudē manus. et ponit᷑ ſimpliciter ꝓ cō
iūgere. uł concutē. Iuđ vij. Ceperunt buccinis clā
gere et complodere inter ſe lagenas. et prođ plo
Comploſus. ſa. ſum. i. con uide in plaudo dis
cuſſus. uł cōiunctus. a complodo. dis. et ꝓđ plo
Et ſcribitur per vnum ſ.
Compluo. is plui. ꝑ ſincopā uł pluuj. i. pluuia
irrigo. et ē u̇bum actīū. et componitur a con et
pluo. Vnde complutio. onis. et compluor eris in
paſſiuo. vn̄ complutus. ta. tū. penl' prođ. Amos
iiij c. Pars vna complura ē. et ps ſup quaꝫ non
Complutus a ū. in cōpluo uide. pluit aridr

Compluuiū. uij. locus ad quem multe pluuie
ſimul confluūt uł compluunt. et dr̄ a cōpluo is
Compono. nis. ſui. ſitū. ex con et pono nis. et
ē componē ſimul ponē uł ſepelire. uł conſtituere
uł ornare. Vn̄ et dr̄ uox compoſita. i. ornata. i.
elementarijs ſonis diſtincta. ſm hug. Inuenitur
eciā compono in alijs ſignificacōnibus. ſicut cō
tinet᷑ in hijs u̇ſibus. Componit ſepelit cōiungit
fingit et ornat. Inſtruit informat pacificare ſolꝫ
Compos compotis. i. compotens aſſecutor ſui
uotī. cui omnia ſuccedunt ad uotū. et ē cōmunis
generis declinacōne. tamen conſtructione eſt om
nis ge. Vnde boeċ. Conſtat eternū bonū eſſe ſui
compos. De h' dixi ſupra in tercia pte c de omni
genere. et cor pnl compos in obliquis.
Compotio. tis. tiui. tire. i. inueſtire. ut mādo uo
bis ut compotiatis eū p̄benda ſua. et dīuat᷑ a cō
Compotiſta. te. uide in compotus. pos tis
Compoto. tas. taui. tare. i. ſimul potare. Et eſt
potare luxurie. bibē uero nature. et prođ po. Iñ
compotor. et h' compotrix. cis. Vn̄ dicit pap̄ cō
potor uł compotrix ſil' potans. uł compotor a
compoto tas ſimul bibere. ultra modum potare
Compotrix uł compotatrix uide in compoto
tas. Et producit penultimam naturaliter.
Compotus. a computo. tas. uł a computator
toris dr̄ h' compotus. ti. i. numeracō. uł numeri
aſſignacō. uł doctrinalis ars. Antiqui tamen dice
bant computus ſicut exigit deriuacō. quod nos
abhorremus ꝓpter uocis abſonantiā. vn̄ h' et h'
cōputiſta. te. qui docet compotū. uel uacat cōpo
to. Et corripit po compotus.
Comp̄hendo. is di. ſuꝫ. cōp̄hendē ſil' p̄hendē ſil'
capere. et componit᷑ ex con et p̄hendo. dis. quod
ē idem qđ prendo. dis. uide in p̄hendo. dis.
Comprendo. dis. comprendi comprenſum idem
ē quod comp̄hendē. et componit᷑ ex cō et p̄ndo
Comptus. ta. tū. i. or dis. uide in prendo dis
natus planatus. a como. mis. Ouiđ epy. Sint ꝓ
cul a nob iuuenes ut femina compti. et compat᷑
Compūctus. a cōpūgo gis comptior iſſimus
dr̄ compūctus. ta. tū. quod componit᷑ incompūc
tus. ta. tū. Et a genitō compūcti addita o fit hec
cōpūctio. onis. pccōꝝ ſuoꝝ cū merore recordatio
Compungo gis. i. pūgere ſimul cōmouere. pec
catoꝝ ſuoꝝ reminiſci. contriſtari uiđ eċ ī pūgo is
Computo. tas. taui cōputare pnl' cor. i. cōnūa
re. ſimul putare. vnde h' cōputator toris. Et hinc
cōputatorius. a. ū. uide eciam in puto. tas.
Con ꝓpō ſcribit᷑ ꝑ o et n. et nūqꝫ inuenit᷑ ī ap
pōne ſꝫ in compōne tantū. ſicut di. dis. re. ſe. am
et mutat qñqꝫ n in m maxime ſeqñte. b. ut com
buro. m. ut cōmitto. p ut compono. Item con in
compōne qñqꝫ perdit n ſequente uocali. ut coeo
cois cā euphonie. ſicut dixi ſup̄ in p̄ma pte ubi
egi de ſillaba in c de n. Inuenit᷑ autē cū ſcriptū ꝑ
u et m. et uenit ſolū ꝑ appōnem. et h' intelligo ꝑ
Conamen inis ge neu ſe ut dicā in ſuo loco
niſus. temptacō. a conor. aris. et prođ pnl' in nō
Conatus. tus. tui. maſ ge ſꝫ in obliqꝫ eū cor
et adiectiue conatus. ta. tū. i. niſus temptatus. A
conor. aris. quod eſt animi attemptari.
Conca. a cauo. uas. dr̄ h' conca. ce. q̄ fit caua.
uł q̄ deficiente luna cauat᷑. i. euacuat᷑. Et inueni
tur conca ꝓ quodā terreo uaſe. et ꝓ teſta cuiuſ
dam piſcis. et pro ipſo piſce qñqꝫ inuenit᷑. Item

nota multa eſſe genā concaꝝ.inter quas marga
riti fere habenť.que et codee dñr.in quaꝝ carne
ꝑciosus calculus ſolidať.et dicūt ꝙ nocturno tē
pore litora appetūt.et ex celeſti rore margaritas
concipiūt.vñ et codee vocanť. Item conca genā
liter appellať omnis piſcis teſtā hñs.vid in mar
Concaleo.les.lui.i.ſimul calere ex cō (garita
et caleo. Pſal'.Concaluit cor meū intra me.
Concendo.dis.concendi concendē.i.ſil' candere
ex con et candeo des
Concenturio.rias.uide in centurio rias.
Concentus.tus.tui.i.cōuenientia et concordā
cia.et ꝓpe in cantu.et dr̄ a concino.nis.ſm̄ hug̃
Pap uero dicit.Concentus cantus mixtus.i.ſim
phonia a concino.Concentuſ eciā celi dr̄ a q̄buſ
dā eſſe.i.conſonantia planetaꝝ.Concentus eciā
dr̄ cantus continuus.et laus honorū. Vnde Iob
xxxviij.Concentū celi quis dormire facit.
Conceptaculū.li.locus conceptionis.a concep
Conceptio q̄i ſimul captō.et ē concep(to.tas
tio quedā ſpēs allothece que alio nomine dicitur
ſilemſis.de qua dixi in quarta pte ubi egi de al
lotheca ſ pſ in c de ſileſi.pap uo ſic dič.Concep
tus ſusceptus.conceptōnes cū aliquid certū mēte
concipimus.ut ſi pares iūganť numero pari par
Concepto.tas.freqn̄ter conci (& fit numerus
pe.a concipio conceptū.tu u in o.
Concesſio ē apud rethores cū reus non id qđ
factū ē defendit.ſ ut ignoſcať poſtulat.
Concidentia.tie.q̄i ſimul cadentia.ut conciden
tia generꝝ ē cū diūſa gnā ſimul cadūt in eād uo
Concido.dis concidi cō ce.et dr̄ a concido dis
cidere.i.ſimul cadē.a con et cado dis.et caret ſup
et cor̄ ci.Gen̄ iiij.Concidit voltus eius.Itē con
cido.dis.di.concidē.i.ſimul cedē.et tūc componi
tur a con et cedo.dis.di.et ꝓd ci ubiq̃.Iob xvj
Concidit me wlnere ſup wlnus.
Concieo.cieo ul' cio componiť cū con et dr̄ cō
cieo.es.cui.citū.et concio cis ciui citū.i.cōmouē
ul' cōuocare.Et prod̄ pn̄l' concitū qn̄ uenit a cō
cio.cis.ſ qn̄ uenit a concieo cies cor̄.uide ī cieo
Concile.a conca dr̄ h̄ concile lis cies ciui citū
ul' conciliū.i.piſcis qui latitat in conca.de cuius
ſanguine tingiť lana et fit purpura. Vnde et qn̄
q3 poniť ꝓ tali tinctura.qn̄q3 ꝓ uicijs que coinq̃
nant et tingunt et inficiunt ad modū illius tictu
re.Qn̄q3 ꝓ inquinatis et ſordidis et tinctis tictu
ra uicioꝝ. Vnde iuuenal' ꝓ uicijs ul' uicioſiſ illō
ponens ait. Non ego non fugiā cōcilia.et ꝓd ci
Concilegus.gi.mas.ge.q̄ concilia legit.i.colli
git.et componiť a concile et lego.gis.et cor̄ le
Conciliabulū.li.dr̄ a conciliū.q̄i conſiliabulum
ul' locus in q̄ accipimuſ cōſilia.ul' locus in q̄ mľ
ti homines ſunt ſui iuris.
Concilio.a conciliū dr̄ concilio.as.aui.amicuꝫ
et concordem facere.ad integritatē reuocare.con
iūgere.ſociare tranſlatiue.q̄i cilia coniungere.Et
nota ꝙ maiores minoribus concilianť et nō ecō
uſo.et componiť reconcilio.as.concilianť noui
amici.reconcilianť ueteres.Iteꝫ conciliamur deo
qn̄ pmo a gentilitate conūtimur.reconciliamur
qn̄ poſt peccatū penitendo regredimur.et eſt con
cilio actiuum cum ſuis compoſitis.
Conciliū.lij.componiť ex con et ciliū.quadaꝫ
ſimilitudine cilioꝝ.q3 ſicut cilia iūgunť cū oculi
quieſcere cupiunt.Ita & concorditer iūgunť ho
mines in concilio Et eſt tractū a romano more,
tempe enim quo cauſe agebanť cōueniebāt oēs
in vnū.et cōmuni intencōne tractabant.vnde et
conciliū a cōmuni intencōne et a cōmuni cōuen
cōne dictum eſt.q̄i conſilium ul' conſidium.
Concinno.nas.naui.nare.i.cōmiſcere.cōponē
ordinare.ꝑparare. Vnde ꝓph.Lingua tua concin
nabat dolos.i.cōmiſcebat componebat.Itē ꝓū
bioꝝ xij.Qui autē teſtis ē repentinus concinnat
linguā mendacij.et deriuať a concinnus.ni.
Concinnus cinni.a con et cinnus componitur
concinnus.na.nū.concors.affabilis.benignus.in
quo moreſ concorditer cōmixti et compoſiti ſunt
Et cōpatur cōcinnior.iſſimus.vnde cōcinne nig
me.adiūbium.et hec concinnitas.tatis.cōcordia
cōgruitas.et ꝑ cōpōnem incōcinnus. Vel ſ q̄ſdā
incōcinnus cōponiť a con et cignus.et concorſ et
conſonans.ſicut cantus cignorum.
Concino.nis.concinui concentū.i.ſimul ul' cō
corditer canē.cū alio cōuenire.ex cō et cano nis
Concio.cis.cōciui concitū.i.cōmouē (et cor̄ ci
ul' cōuocare. Vnde h̄ concio onis.i.cōuocatio.ui
Concionabulū.a concionor na (de in concio
nis.dr̄ h̄ cōcionabulū.li.i.conciliū.ul' locus con
cilioꝝ. Vnde in decretis Innocentij pape. Si ſtatī
cederes de tuo peſſimo concionabulo.
Concionor.nans.concionatus concionari.q̄ſi
populū alloqui cōuentū facere.et dr̄ a concio.o
nis.quod eſt cōuocatio.
Concipio.pis.concepi ptū.ex con et capio.et
eſt concipē ſimul capē. Vnde et mulier dicitur con
cipē qn̄ ſperma uiri cū ſuo concipiať et concreſ
cit.Concipē eciā inueniť ꝓ mente ul' in mēte con
cipē.ul' intelligere.Xv.Concipit h̄ mente mulier
Concipiones.a cōcipio.is.dr̄(ſ concipit aluo
h̄ cōcipio.cipionis.et ſunt concipiones quedam
ſtelle que concipientibus aptantur et fauent
Concisio.onis.fe.gen.pnl' prod̄.q̄i ſil' ceſio.a
concido.dis.Phil' iij. Videte conciſionem.
Concitariū.rij.i.donū impatoris.a concito as
q3 excitat animos militū ad obediendū ei.
Conclaſſo.as.ūbum neutꝝ.i.conclamare.com
boare ul' naueſ coniūgere.congregare.Et compo
Conclauis.a con et cla (niť a con et claſſitū
tis componiť h̄ conclauis.uis.ablcō ab hac con
claue.et h̄ conclaue.uis.ablacō ab hoc conclaui
dr̄.i.cella ul' thalamus.camera ſecreta ſub claue
domus.alterius clauſa.ul' que ſub multis clauibꝫ
continetur.et ad quā ꝑ multas claues ueniť. Vnđ
in iiij.li.reg̃ c vj dicitur. Heliſeus ꝓphera qui ē in
iſrael.indicat regi iſrael omnia ūba quecūq3 lo
cutus fueris in conclaui tuo. Itē reg̃ ij c iiij. Ille
dormiebat ſup lectū ſuū in conclaui.et prod̄ pnl'
Conclino.a con et clino.nas.componiť concli
no.nas.i.ſil' clinare.pnl' prod̄.vn̄ h̄ et h̄ concli
nis.et h̄.ne.et conclinus.na.num.
Concordia.die.a concors.i.cōuenientia.cū alio
pacificacō. Item concordia ē color rethoricus.de
quo dixi in iiij pte in c de col' reth̄.uide eciaꝫ in
Concordo.das.daui.dare.ūbum (pax pacis
neutꝝ abſolutū.et dr̄ a concors.dis.ſ hug̃.Pap
uero dicit.Concordare.cōuenire.vnius ordiniſ fi
eri.concordo et concordor inuenitur.
Concors.Cor componiť cū con et dr̄ h̄ et hec
et h̄ concorſ diſ oīs ge.q̄i vnius et eiuſdē cordis
vn̄ concorditer adūbium.et h̄ concordia.a q̄ cō

Concremo.as.aui.a con (cordioſus.ſa.ſum.
et cremo.as.et ē cōcremare ſil' cremare.et cor' cre
Concretus.a concreſco.cis.d' concretus ta tū
pᵉncipiū.coagulatus ul' cōmixtus creſcendo ul' ſi
mul cretus.vn̄ concretim adūbium.i.coagulan̄
congloban̄.ſ̄ hug'.Vel p̄t dici concretus.a conc
no.vn̄ dic'.pap.Concretus a concino.i.cōiunctus
Concuba.be.ge.con.pn̄l' cor' (conglobatus
qui ul' que cū alio cubit ul' cubat.a concubo as
Concubina.a cōcubo bas (ul' a concubo.bis.
ul' a concubo.bis.d' h̄ cōcubina.e.que ad uſus
ueneris non legittime tenet'.vnde h̄ cōcubinula
le.dimi.et h̄ et h̄ concubinalis.et h̄ le.et cōcubi
narius.ria.riū.in eodem ſenſu.qd̄ ad cōcubinam
ptinet.et h̄ cōcubinatus.tus.tui.talis ꝑperas
Concula.a conca d' h̄ cōcula.le.dimi.pua cō
ca.et cocula d' quedā menſura que dragma et
Conculco.cas.caui.care.i.ſimul (dimidia eſt
calcare.ſuperare.ex con et calco cas.
Concupiſcentia.tie.uide in concupiſco.cis.
Concupiſco.cis.ūbum inchoatiū a cōcupio is.
a quo h̄ et h̄ et h̄ concupiſcens.tis.cōparatur.Et
iñ concupiſcenter.et h̄ concupiſcentia.e.Et ſcias
q̄ ūba inchoatiua carent p̄terito ut ferueſco.ni
ſi forte aſciſco et cōcupiſco que mō non ſignifi
cant inchoacōnem.vn̄ habent p̄terita ſuoꝝ pri
mitiuoꝝ.ſcʒ aſciui et concupiui.et ualet tantū nūc
cōcupiſco q̄ntū cōcupio.vnde concupiſcentia.non
Concurrens.ſm q̄ ſumit' a com (cōcupientia
putiſſio eſt ſupexcreſcentia vnius diei ul' pluriū
ſup̄ q̄nquagintaduas ſeptimanas.ul' pluriū ideo
dixi q̄ in anno biſextili ſupexcreſcunt duo dies
In reliquis uero annis vnus tantū.Vn̄.Ebdoma
de deciesquine numerant' in anno.Atq̄ due poſt
quas lux vna due ue ſupſunt.et ab illo incremē
to originem habent concurrentes.alij poſtea for
mant' vno addito ſic tamen q̄ ſeptenariū nūm
nō excedant.vnde ſcias q̄ p̄mus annus cicli ſo
laris habet vnū p concurrente.ſecūdus habet du
os.terciꝰ habʒ tres.q̄rtus habet quatuor.q̄ntus
habet ſex ꝑpter biſextilem.Sextus habet ſeptē
Septimus hʒ vnū.et ſic ꝑcedendo uſq̄ ad xxviij
ānos inuenit' q̄ poſtea reuītit' ad caput ꝑcedēdo
p ordinē ſicut p̄us.vn̄ et appellatur circulus ſo
laris ſiue concurrentiū.Si autē uis ſcire quotus
ſit ānus concurrentiū adde ānis dn̄i ix annos et
a totali ſumma ſubtrahe xxviij quociens pote
ris et quotus ſit ānus cicli ſolaris quod reſiduū
fuerit demonſtrabit.et ſi nichil remāſerit ultimꝰ
annus erit.Poteſt eciā ſciri concurrens p hos uer
ſus.A vj.b v.c iiij.e ij.d iij.Primus concurrens
ſcʒ ſeptimus ē g.Hoc ē dicere.qn̄ a ē dn̄icalis lr̄a
tūc ē ſextus concurrens.et qn̄ b ē dn̄icalis littera
tūc ē q̄ntus concurrens et ſic de ceteris.que aūt
ſit lr̄a dn̄icalis omni anno patebit in paſcha ſiū
Concus.ci.mas.ge.quid la (in ogi paſchali
pis qui in conca reperitur et dicitur a conca.ce.
Condicō.onis.fe.ge.componit' a con et dicio
nis.quod ē ptās.et ē condicō lex ul' pactum.et
tūc ſcribit' condicō p ſolū c.ſicut et dicio.Inueni
tur eciā condicio p t ſolam.i.conſtitucō.et tūc ē
ūbale huius ūbi condo.dis.condidi.conditū.Itē
a condico condicis.xi.ctū.deriuat' h̄ condicio cō
nis.et ſubtrahit' t.et ſic ſcribit' p ſolā c.et ſunt
condicōnes ꝑpe teſtiū.a condicendo.q̄i condicōes
q̄ non ibi tantū vnus teſtis iurat ſ̄ plures.ſtā

in ore duoꝝ ul' triū teſtiū ſtat omne ūbum.uel
condicōnes q̄ inter ſe cōueniat ſermo teſtium q̄ſi
condicōnes ſm hug'.Pap dicit.Condicō cōuencō
poteſtas fortuna.caſus exitus.et cor' di cōditio
Vn̄ in aur' d'.Diſpar condicō diſſimil' q̄ modꝰ
Condicōnalis.a condicō d' h̄ et h̄ condicōnal'
et h̄ le.et inde condicōnaliter adūbium.uide ne
decipiaris in ortogr̄phia huius dcōnis condicōna
lis.quia poteſt ſcribi p c ul' p t.ſicut et condicō
a quo uenit ſicut in condicō patet.
Condico.cis.ſimul dicere ſtatuē decernē.ſpōde
re.ubi nō vnus ſ̄ plures dicūt.ubi vnus plura
dicit.Et cōponit' ex con et dico cis.Et prod' di.
Condilomata.te.fe.ge.qd̄dam genus glandiū
inſtar nodoꝝ minutoꝝ.et dicitur a cōdilus dili.
Condilomaticꝰ a cōdilꝰ li d' condilomaticus
ca.cū.i.nodoſus.puſtuloſus.vn̄ condilomatica
paſſio d' manuū nodoſitas ul' eciā alioꝝ mēbroꝝ
que plena ſunt puſtulis.
Condilus.a condo.dis.d' hic condilus.li.i.no
dus.et p̄cipue qui appet in articul' digitoꝝ.pug
no clauſo quo ſolemus q̄nq̄ capita pueroꝝ lude
do percutere.et maximā leſionē inferre.Vn̄ mar
cialis capella.Ictibus crebris ūticem complicans
q̄ in condilos digitis wlnerabat.
Condio.dis.iui.itū.ire.quarte ē cōiug' et ſim
plex.i.ſaporare.dulcorare.et ē ūbum actiū.Inde
h̄ condimentū.ti.uel poteſt deriuari condio a cō
dus.di.quod ē genus ciphi et p ſimilitudinē cor
pa mortuoꝝ condiri dn̄r qn̄ ſpeciebus aromati
cis iniungunt'.Gen̄ l.Precepit q̄ ſeruis ſuis medi
cis ut aromatibus condirent patrem.
Conditio.onis.a condo.is.itū.uide in condicō
Conditor.toris.mas.ge.deriuat' a con (onis
dio.iui.dire.ditū.et ſic prod' pn̄l'.Vel p̄t deriua
ri a condo.dis.dere.conditū.et ſic pn̄l' cor'.Vnde
Conditor alme ſideꝝ.i.factor actor.Vnde uſus.
Conditor abſcondit conditor fercula condit.
Conditur quarte cōiug'.a condio.is.iui.penl'
prod'.Sed conditur tercie cōiugacōnis a cōdo is
id ē facē conſtruē.edificare conſtituē.et eciā pro
abſcondere ponit'.cor' pn̄l'.Vnde quid'.Conditur
urbs conditur olus.ſ̄ conditur aur.
Conditus.ta.tū.a condo.dis.condidi conditū
cor' pn̄l'.et ſic ſumit' gen̄ xlix.ibi.Et lia condita
iacʒ Itē conditꝰ a.ū.a condio.is iui itū ꝑd' pn̄l'
et ſic ſumit' gen̄ l.Et conditus aromatibus cōdi
tus eſt in loculo.Et coloc' iij.Sermo noſter ſem
Condo.is:di itū.i.facē edi (p ſale ſit conditus
ficare cōſtruē conſtituē et ponit' q̄nq̄ p ſuo cōpo
ſito.ſcʒ ꝑ abſcondere.Condo componit' abſcōdo
dis.Recondo.dis.et e compoſitū a condo.dis.a
con et do das.et cor' in ſup pn̄l' ſiue di.uide in do
das.Condiliū.lij.ge.neu.i.anulus.a cōdo dis
Condo.donis mas.ge.i.gladiator.a condo dis
Condono.nas.naui.i.ſil' donare.ignoſcē.conce
derē.remittē.et cōponit' ex cō et dono.et ꝑd' do.
Conduco.cis.xi.ctū.conducere.ex cō et duco
cis.et ē conducere.ſimul ducere.aliquibus duca
tū p̄bere.mercede conſtituta aliquid ducere.Vnde
uſus.Conducit p̄cū tradens p̄bens q̄ ducatum.
Quj capit ille locat.conducit qui preciū dat
Conduplicacō ē quid' color rethoricus de quo
dixi ſup̄ in iiij pte in c de coloribꝰ rethoricis
Condus.di.mas.ge quoddā genus ciphi.a cō
do.dis.ul' ſ̄ pap.conducꝰ cifus patera poculum.

Conestabularius. stabularius componit̃ cũ cõ
et dr̃ h̃ constabularius. rij. qd̃ frequentius inue
nit̃ conestabularius rij. et designat dignitatẽ siu
officiũ. vñ h̃ conestabularia. rie. eius uxor ul' dig
Confectus. ta. tũ. a conficio. cis. feci cõ- nitas
fectũ quod in sex inuenit̃ significacõibus. uide
in conficio. pap̃ sic dicit. Confecta debilitata. im
munita. examinta. & potest significare sex. sic̃ et
Confederatus. ta. tũ. a confedero suum ubum
ras. i. in eodem federe cũ alio cõiunctus. scil3 soci
us consors cõmanipularius. consodalis. collaterã
lis. concomes collega. consocius. contubnio. cõcu
binarius. cõuictuarius. collaterensis.
Confertio. tis. conferti confertũ. ex con et farti
o tis. et ẽ confertire conspissare. constipare. replere
conflare. in vnũ colligere. cõmouere. sil' fartire
Confero cõfers cõtuli conferre collatũ. ex cõ et
fero. et ẽ conferre simul ferre ul' cõmiscere. vñ et
conferre dr̃ pugnare. disputare. Nam et q̃ pugñt
brachia conferunt. sicut qui disputant uba. et est
conferre simul erogare. et ẽ conferre q̃i compare
congregare. & bona conferunt̃. mala uo inferũt̃.
Confertus. ta. tũ. i. spissus. constipatus. reple
tus. a confertio. tis. Et compat̃ tior issimus. Itez
a confertio conferto. tas. ubum fre. Pap̃ uero di
cit. Conferta in vnũ collcã. plena compata cõso
ciata. Luc̃ vj. Mensurã bonã et confertã et coagi
tatã et supeffluentẽ dabũt in sinũ uestrum.
Confestim aduibium q̃i cũ festo. a con et festũ
quod ẽ lignũ ad quod tigna festinant. sicut eniz
tigna festinant ut sint cũ festo sic et nos festina
mus ut quod facere uolumus sine interuallo fit
confestim. q̃i statim cũ p̃ñtia p̄tereuntis rei ul' tẽ
pis. ul' confestim componit̃ a con et festino nas
ul' a con et statim. & pus dañ uerius est.
Conficio. cis. confeci confectũ conficere. ex cõ
et facio cis. et ẽ conficẽ id qd̃ simul facere. Itẽ cõ
ficere finire p̃ficere. Eciaz conficere. i. destituẽ defi
cere. ubi enĩ est confeccõ multaꝝ reꝝ ibi multaꝝ
reꝝ ẽ defeccõ. et conficere. i. componẽ siue cõmis
cere. et s̄m h̃ ptinet ad medicos qui multa com
miscent. ad faciendas suas confeccões. Et confi
cere. i. vincere. ut uolgo dr̃. Iste confecit hostes
in p̄lio et h̃ significacõ est tracta a p̄cedente. ubi
eniz ẽ hostiũ confeccõ ibi multoꝝ cõmixtio. Itẽ
conficere. i. tingere. sic ergo conficere in sex inue
nit̃ significacõibus. Item conficere. i. consecrare
Confidens. a confido. dis. dr̃ confi- corpus xp̃i
dens. tis. omnis generis. et compatur. Vnde con
fidenter dentius issime aduibium. et h̃ confidentia
tie. et accipit̃ in malo et in bono. ut confidenter
uel cũ fidentia iste loquit̃. i. audacter p̄sumptiue
ul' cũ audacia ul' p̄sumpcõne. Et prod̃ fi.
Configo. gis. xi. xũ. configere. simul figere. ex
con et figo. gis. Et prod̃ fi. Psal'. Confige timore
Confinis. a con et finis cõ- tuo carnes meas
ponit̃ h̃ et h̃ confinis et h̃ confine penl' prod̃. i.
uicinus. eundem finem habens. vnde confinit ad
ubium. et h̃ confinitas. tatis. et h̃ confiniũ. dõ
ꝑ vicinitate ul' locus ubi fines duaꝝ terraꝝ con
Confio confis cõfiui confire confitũ. ueniũt
id ẽ efficere. ex con et fio. et transit ad actiuam
fictionẽ. Accipit̃ eciã confire in passiua significa
cõne scz ꝑ effici. et ꝑd̃. I. añ. o. fio uide in fio is
Confirmatio ẽ vnũ de septẽ sacmentis de quo
Confitens. tis. generis om- require in vngo

nis. a confiteor teris. Et corripit fi.
Confiteor. teris. confessus suz. ex con et fateor
componit̃. Vnde h̃ confessor. oris. h̃ confessio o
nis. h̃ et h̃ et h̃ confitens p̃ticipiũ. Et cor̃ preocã
fi. Vnde quidã. Confiteor sponte. fateor mea fac
ta coacte. Et sic scias ꝙ confessio ẽ legittima
coram sacerdote pctõꝝ declaratio. et dr̃ confessio
q̃i simul ul' ex toto ul' vndiq3 fassio. nã ille uere
confitet̃ qui totũ fatet̃. Hic nota ꝙ septẽ ciꝛcũ
stantie assignant̃ a tulio et a boecio. scz q̃s quid
ubi quibus auxilijs cur quomõ qñ. Sed nunq̃d
omnis circũstantia ẽ confitenda. Ad h̃ dicũt q̃dã
ꝙ omnes circũstantias que aliquã notabilẽ quã
titatẽ peccato addũt confiteri necessitatis ẽ. si me
morie occurrant. Alij uero dicũt ꝙ non sunt con
fitende de necessitate ñ circũstantie q̃ ad aliud ge
nus peccati trahunt. et h̃ ꝓbabilius ẽ. & attenden
dũ ẽ que ad aliã spẽm mortalis trahunt. Cuius
racõ est. q2 uenialia non sunt de necessitate cõfes
sionis & solũ mortalia. que quantitatẽ infinitã q̃
dãmõ hñt. et q2 circũstantie aggrauantes q̃ aliã
spẽm peccato nõ tribuũt ul' que tribuũt quidem
& non mortalis peccati nõ sunt de necessitate cõ
fessionis. tamen ea confiteri p̃feccionis ẽ sicut et
uenialia. Item scias ꝙ sacerdos debet scrutari cõ
scientiã peccatoris in confessione q̃i medicus vol
nus et iudex cãz. q2 freqñter que p̄ confusione cõ
fitens taceret interrogatus reuelat. Sed tamẽ in
interrogacõibus faciendis tria sunt attendenda
Primo ut quibz peccator interroget̃ de peccatis
que consueuerunt in hominibus illius condicõis
abundare. Nõ enĩ oportet ꝙ a milite de pctõ de
ricoꝝ queratur. aut religiosoꝝ aut econũ so. Secun
do ut non fiat explicita interrogacõ de pctis. nisi
de ill' que omnibz manifesta sunt. de alijs uero ad
inuencõibus pctõꝝ ita debet a longinquo fieri in
terrogacõ ut si cõmisit dicat. et si nõ cõmisit nõ
addiscat. Tercõ ut de pctis p̄cipue carnalibus nõ
d̃ndat nimis ad p̃ticulares circũstantias. q̃a hu
iusmodi delcãbilia q̃nto magis in sp̃ali consideran
tur magis concupiscentiaz nata sunt mouere. ut
dr̃ in iij ethicoꝝ. et ideo p̄t contingere ut confes
sor talia querens et sibi et confitenti noceat. Et
sic q̃nq3 deficiant in suo scrutinio iniq̃tates scru
tantes. & illud dauitic̃. Defecerunt scrutantes scru
tinio. Volo eciã te scire ꝙ homo in confessio
ne debet famã alterius custodire quantumcumq3
p̄t. & suã consciãm magis debet purgare. et ideo
si circũstantia que ducit in cognicõnem p̃sone sit
de necessitate confessionis s̄m regulã datã tunc
debet confiteri occultando p̃sonã q̃ntum p̄t. si ãt
non sit de necessitate confessionis debet dimittẽ
ne pctm̃ alterius ꝓdat. Debet autẽ quisq3 saltẽ
semel in anno ꝓprio confiteri sacerdoti. Sed q̃d si
pctõr sciat sacerdotez suũ hereticũ aut sollicitato
rez ad malũ. aut fragilẽ qui ad pctm̃ quod quis
ei confitet̃ sit pronus ul' si reuelator esse confes
sionis ꝓbabiliter extimat̃. uel si pctm̃ cont' ipm̃
sit de quo quis confiteri debet. Dico ꝙ in casibus
ill' in quibus ꝓbabiliter timet penitens p̃iculũ
sibi ul' sacerdoti ex confessione ei facta debz recur
rere ad sup̃iorem ul' ab eo petere licentiã alti cõ
fitendi. ꝙ si licentiã habere non possit. idem ẽ iu
diciũ quod de illo qui non habet copiã sacdotis
vnde magis debet eligere laico confiteri nec in h̃
transgredit̃ p̄ceptũ ecclesie. q2 p̄ceptũ iuris posi

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

tiui nõ ſe extendit ultra intencõnem p̄cipientiſ q̄
ē finis p̄cepti. hoc autē ē caritas ſm apl'um. nec
iterū fit aliqua iniuria ſacerdoti. q2 p̄uilegiū meret
amittere. qui conceſſa ſibi abutit̄ ptāte. (Itē ſci
as q̄ q̄nq3 caſus ponunt̄ quibus licet alteri con
fiteri q̄ p̄prio ſacerdoti ſine eius licentia. Primus
eſt ſi ſit uagabundus. Secūdus ſi mutauit domi
ciliū. Tercius ſi offendit in aliena prochia. Quar
tus p̄pter maliciā ſacerdotis qui reuelat confeſſio
nes ul' incitat ad malū. Qñtus in articulo neceſ
ſitatis. Sed h̄ queri poteſt. Illud p̄ quod impedi
tur diuinū mandatū non poteſt p̄ mandatū uel
p̄uilegiū alicuius hominis concedi. ſ3 mandatū
diuinū ē ad rectores eccleſiarū ut diligenter vul
tū pecoriſ ſui agnoſcant. prou̇. xxvij c. qđ īpedit̄
ſi alius q̄ ipſe confeſſionē eius audiat. g° h̄ nō
p̄t p̄ alicuius homis p̄uilegiū ul' mandatū ordi
narij tolli. Ad h̄ reſpondeo. q̄ rector eccleſie deb3
vultū pecoris ſui agnoſcere dupl'r. Vno mō per
ſollicitam exterioris conuerſacõnis conſideracõne3
q2 inuigilare debet ſup̄ gregem ſibi cõmiſſum et
in hac cognicõne non oportet q̄ credat ſubdito
ſ3 certitudinē facti inq̇ſitum poteſt inquirat. Alio
mō p̄ confeſſionis manifeſtacõnem et q̄tu3 ad
hanc cognicõnem non p̄t maiorem certitudine3
accip̄e q̄ ut ſubdito credat. q2 hoc ē ad ſubueni
endū conſcientie ipſius. Vnde in foro confeſſiõis
credit̄ et p̄ ſe et contra ſe. non autē in foro exte
rioriſ iudicij. et id̄ ad hanc confeſſionē ſufficit q̄
credat ſubdito dicenti ſe alteri abſoluere ualenti
confeſſum fuiſſe. et ſic pate3 q̄ talis cognicõ peco
ris p̄ p̄uilegiū alicui indultū de confeſſione audi
enda non impedit̄ uide in penitentia et ī ſigillū

Conflages. a conflo. as. hee con (et in raptus
flages. i. loca montuoſa ad que multa confluūt
flamina ſiue uenti. et facit genitiūs. ium conflagi
um. ſicut maneſ maniū. Et producit fla.

Conflatoriū. rij. ge. neu. locus ubi fit conflatio
et dr̄ a conflo as ſ3 hug̃. Vel conflatoriū dicitur
ubi ferrum ul' argentum conflatur.

Conflictus. a confligo. gis. h̄ conflictus. tus tui
bellū pugna. et conflicto. as. u̇bum. fre. Inuenit̄
eciā in depo. genē conflictor. taris. Et inde h̄ con
flictacõ. onis. cunctacõ. contencõ. pugna u̇borum
Thim̄ j. c vj. Conflictacõnes hominū mente cor
Confligo. gis. conflixi. conflictū con (ruptor3.
fligere. ex con et fligo. gis. et ē confligere ſil' flige
re ul' pugnare. et p̄ eod̄ ſumit̄ confligo as. et p̄
Conflo. conflas. ex con et flo. as. (ducit fli
Vide in flo flas.

Confodio. dis. di. confoſſum confode̅. i. ſimul
fodē. ex con et fodio. Et cor̄ fo in p̄ñti ſ3 in pre
terito producit. uide in fodio fodis.

Conformis. a con et forma componit̄ h̄ et h̄
conformis et h̄ me. i. vnius et eiuſdē forme. Et
inđ conformiter aduerbium et h̄ conformitaſ tatis
Confoſſus. ſa. ſu3. p̄ geminū. s. q̄i ſimul foſſus
iaculatus. vulneratus. a cōfodio dis. di. ſum.

Confotus. ta. tū. i. ſimul fotus. a confoueo es
ui. confotū. Et prod̄ fo. Iſa. lix. Et quod cōfotū
Confragus. ga. gu3. i. (eſt erumpet in regulū
tuberoſus. tumuloſus. ul' pocius aſper et ſpiſſus
condenſatus confraccõne ramor3 aridor3. et dicit̄
a confringo. gis. ſm hug̃. uel ſm pap̄. Confraga
dicunt loca ubi vndiq3 uenti currunt ac frangūt ſe
Confrater. ex con et frater com (et cor̄ fra.
ponit̄ h̄ cōfrater tris. et prod̄ fra naturalit̄. et di
cūtur confratres q̄i ſimul fratres. ſiue in eccleſia
ſiue in alio loco ul' conſortio. ſiue eciā ſm carnē

Confratriſſa. ſe. ex con (de hoc uide in frater
et fratriſſa componit̄ h̄ confratriſſa. ſe. i. cōſoror3
ul' congregatio confratrum ul' conſororum

Confreſus. ſa. ſum. i. confractus contritus con
cuſſus. et dr̄ a confrendeo des Et producit fre.

Confringo gis confregi confractū confringere
id eſt ſimul frangē. et componit̄ ex cō et frango

Confuga. ge. cō. ge. ſimul cū alio fugiens. Et
dr̄ a confugio. gis. Et corripit fu.

Confugela. le. pn̄l' prod̄ uide in confugium.

Confugiū. a confugio. gis. dr̄ h̄ confugiū. gij.
et h̄ cōfugela. le. ſecuritaſ et tutela. ul' adiutoriū
ul' locus refugij. Et corripit penultimam.

Confundo. ex con et fundo is componit̄ cōfun
do dis. confudi confuſum. i. cōmiſcere. ul' confuta
re cōuincere. arguē. ponit̄ eciā p̄ decipē uel fruſ
trari. Ad romā v. Spes autē non confundit. i. nō
decipit ul' fruſtrat̄ ſperantē. et ideo non facit eru
beſcere. q2 dat qđ p̄mittit. q2 ē de deo et in deo q̄
non p̄t decip̄e nec decipi. q̄ñ enī alicui aliq̄d pro
mittit̄ et nō ei dat̄ quodāmō confundit̄ et eru

Confuto. tas. taui. tatū. tare. ex con (beſcit.
et futo. tas. componit̄. Et prod̄ fu. Et eſt u̇bum
actiū. et ē confutare arguē cōuincere confundere

Conger ul' congrus. gri. quidā piſcis ſimil' ag
uille. ſ3 grandis. et morat̄ in cauīis petrar3 ſub
aqua. Et dicitur a congero geris.

Congeries. ei. fe. ge. i. cumulus. a congero ris.

Congeminalis in gemino. nas. uide.

Congero. ris. congeſſi congeſtū. ex con et gero
ris componit̄. i. ſimul gerere. cōgregare accumu
lare. Et corripit ge. uide in gero ris.

Congeſtus. a congero. ris. congeſtus. ta. tū id ē
ſimul geſtus. congregatus. accumulatus. et h̄ con
geſtus. us. ui. i. congeries accumulacõ. et congeſ
tim. i. accumulatim aduerbium.

Congiariū. rij. i. bñficiū donacõ imparoris. q̄a
quilibet impator. fauorem p̄pl'i captans adijcie
bat ut largior uideret̄ in donis. Et eciā congiari
um dr̄ fruſtum carnis vndiq3 equatū. et h̄ et hec
congialis et h̄ le. i. rotundum.

Congio. gis. giui. gitū. gire. i. p̄ augmentū creſ
cere ul' equare ul' congregare.

Congius. gij. mas. ge. genus menſure ſcil3 ſex
ſextarior3. et dicitur a congio. gis.

Conglobo. a con et globo as cōponit̄ conglo
bo. as. i. ſimul globare coadunare. in modū globi
rotūdare. Vnde globatim aduerbium. i. ſpiſſim uel
Congredior eris greſ (cumulatim. et cor̄ glo
ſus ſum. ex con et gradior. et mutat̄ a in e. et ē
congredi concurrere ſimul ḡdi. ul' confligē pugnē
diſputare. Illi autē p̄prie congrediunt̄ qui ſimul
contra ſe gradiunt̄ ad pugnā u̇bor3. ul' manuū

Congruo. is. ui. ex con (ul' armor3. et cor̄ gre
et gruo. is. et eſt congruere cōuenire concordare

Congrus. gri. uide in conger. (uide in gruo is

Congruus. a cogruo. is. dr̄ congruus. a. um. id
eſt cōueniens. et cōpatur p̄ ſupplecõnē congruus
magiſ cōgruus ſimuſ Vnde congrue congruent̄
aduerbium. et h̄ cōgruitas atiſ id e3 q̄d cōuenientia
Congruus componit̄ incongruus. i. incōueniens
et cōpat̄. vñ incongrue. et h̄ incongruitas tatis.

Conbibentia. a conbibeo. bes. dr̄ h̄ conbibēcia

tie.i.aſſenſus.idez et conuenientia et collibentia ut
ille ſine cohibētia uł cōniuentia uł collibētia fr̄m
receſſit.i.ſine aſſenſu.de h̄ uide eciā in conhibeo
Conhibeo.habeo componit̄ cū con et retinet̄
h que aufert̄ in cohibeo.et dr̄ conhibeo bes.i.o
culos claudē.et q̄ clauſio oculoꝝ ſignat aſſenſuz
iō cōhibē ponit̄ ꝓ aſſentire.obedire.et tūc iū dr̄
Coniecto.tas.taui.tare.ē fre (conhibentia tie
de cōiicio cis in omni ſua ſignificatione.
Coniector.toris.mas.ge.pnł prod tā in nomi
natō q̄ in obliquis.dr̄ interpres uel coniecturis
pentus.ſacrilegus diuinus.Et deriuat̄ a coniicō
cis.ieci.iectū.Geñ xi.Vt cōiecturiſ uitaſ ꝓbaret̄.
Coniectura.a cōiicio.cis.h̄ coniectura.re iudici
um ſuſpicio opinio.ſuſpicioſa cogitacō uł exiſti
macō.et hinc h̄ et h̄ coniecturalis et h̄ le.quod
coniectura aliqua ꝑpendit̄ uł habet̄.uł qđ cōiec
tura ſumit̄.Vnde coniecturaliter aduibium qua
Conifer.ra.rum.pnł cor̄.ferens (ſi opinatiue
conos.et componit̄ a conus et ferens.uł fero
Coniicio cis ieci iectū ſiͤcere.i.ſimul iacere.Itē
coniicere.i.exiſtimare.opinari.cogitare.ꝑpendē.
quibuſdā coniecturis.et componit̄ a con et iacō
cis.Geñ.xli.Que audiui te prudentiſſime cōiicē.
Et ſcribit̄ coniicio ꝑ duo.i.quia componit̄ a cō
et iacio.cis.et mutat̄ a in i.Inuenit̄ eciā coiicio
Conniuentia.tie.que et alio (cis abiecta.n.
nomine dr̄ cohibentia uide in cōniueo ues.
Cōniueo.ues.et cōniuo uis cōniui cōnixū.uel
cōnixi in ꝑterito facit ſupinū cōnixū.ſ; non ē in
uſu.i.oculos claudere.uł palpebraſ iūgere.et po
nit̄ ſepe ꝓ aſſentire.q̄ clauſio oculoꝝ aſſenſum
ſignat.et componit̄ a con et nix niuis.q̄ nix a
ciem oculoꝝ ꝑſtringit.Albedo enim diſgregat ui
ſum.et prod ni.Ita dicit hug̃ in cōniueo.Vel ſ̄
quoſdā.Cōniueo componit̄ a con et nitor teris
Pap uero dicit.Cōniuere conſentire oculos clau
dere interdum diſſimilare.paꝝ dormire.Iū conni
uens conſentiens.quod prod ꝑmam et ſecūdam
ſ̄m pap.Vnde h̄ cōniuentia.tie.aſſenſus.vñ cō
niuentia capituli factū eſt.i.aſſenſu.Et in iij ſen
di iij.Sane dici poteſt et credi oportet iuxta ſcō
rum atteſtacōnes cōniuentiaz.ꝛc̄.Greč dicit.Qui
michi cōniuet oculis ſignum michi prebet.
Coniugalis penultima prod in cōiunx eſt
Coniugacō onis.fe.ge.i.conſeqńs ūboꝝ decli
nacō.et dr̄ a cōiugo.as.q̄ ꝑ conſonantes cōiuga
tas.i.affines et conſimiles apud grecoſ cōiugatio
diſcernit̄ et hec orō ad grecos ſpectat.uł dr̄ decli
nacō ūbi ſic.q̄ plurima ūba cōiugant̄ in ea iđ ē
ſub eadem declinacōne ponūtur.et h̄ orō ꝑtinet
Coniugiū.a cōiunx dr̄ h̄ cōiugiū (ad latinos
qđ ſcz legitimaꝝ ꝑſonaꝝ inter ſe coeūdi et copu
landi contractus.uł legitima uiri et mulieriſ cō
iūctio indiuiduā conſuetudinem uite continens.
Coniugis.iugū componit̄ cū con uł ſin qđ ē
con et dr̄ cōiugus.a.um.et ſiniugus.a.ū inueni
tur.omnia in eodem ſenſu.i.eiuſdē iugi uel ſub
eodem iugo poſitus.Vnde quedā ꝓnomina ab a
riſtarco dn̄r cōiuga uł ſiniuga.i.eidem iugo cer
titudinis uł diffinicōnis ꝑſonaꝝ ſubiacentia.Et
componit̄ incōiugus.ga.gū.diſſimilis.non eiuſ
dem cōiugij.Vnde idem ariſtarcus dicit ūba eſſe
non cōiuga.ſcz non eodem iugo certitudinis et
diffinicōnis ꝑſonarum ſubiacentia.
Coniūctio.a cōiungo is dr̄ h̄ cōiunctio onis q̄

dam ꝑs orōnis indeclinabilis cōiunctiua aliaꝝ ꝑ
tium orōnis quibuſ conſignificat.Propriū autez
cōiunctionis ē diuiſa nomina uł quaſcumq̄ dcō
nes caſuales uł diuiſa uerba uł adūbia coniūgē
Et ſcias q̄ nulla cōiunctio uł prepō aſpirat̄.Et
ut dicit pap.Cōiunctio eſt dcā q̄ ſenſus ſentenci
aſ q̄ coniūgit.Coniūctio eciā dr̄ quidā color in
rethorica.de quo dixi in quarta ꝑte in c de colo
ribus.rethoricis.Et ſcias q̄ nulla cōiunctio com
ponit̄ cū ūbo.unde ſiſto ē ūbum ſimplex.nec et
cū nomine componit̄ cōiunctio.ꝑter ſi et ne.ut
Coniunx.gis.cō.ge.ſ̄ q̄ſdā (ſiquis et nequiſ
componit̄ a con et iugum.et dn̄r cōiuges quaſi
eiuſdem iugi.a iugo quod imponit̄ matrimōio
coniungendis.et quo copulentur ne ſeparentur
Vel dicūt̄ cōiugeſ penł cor̄ a cōiungo gis uel
a cōiungendo q̄ ſunt cōiūcti qđ ntūs pocius exi
gere uidet̄ Iſiđ ūo dicit q̄ cōiugeſ appellant̄ ꝓp
ter iugū matrimonij cui ſe ſubiūgant ne ꝑ diſcor
diam ſeparent̄.Secūdū uero pris quem ſeqr̄ cō
iūx deriuat̄ a cōiungo.gis.et habet.n.in.ncō ſ;
non in obliquis.Vnde in vj li ſic dicit.In x deſi
nentia ſi a ūbis ſint in go deſinentibus ablata x
et addita gis faciunt gt̄m.ut regis a rego rex re
gis.Cōiungo cōiungis cōiunx gis.quod eciaz in
genitō dn̄e cā n amittit.ne ſi cōiungis dicamus
ūbum eſſe putet̄.Idem eciā in quarto li dicit q̄
cōiunx deſinit in nx.ſ; in obliquis amittit n
Conniuo.uis.in cōniueo ues exponitur.
Connixi ꝑteritū de cōniueo.ues.
Connubo is.i.ſił nubē.ex cō et nubo.uide in
Cōnuo.is.ui.utū.i.ſił nuē uł ānuere nubo
et ē ūbum neutꝝ et componit̄ ex con et nuo is.
Conon in conus exponitur.
Conopeum in canopeum exponitur ſupra
Conor.aris.natus ſum conari ūbum deponēs
Anniti attemptari.et dr̄ a conus.coni.et prod co
Vnde ouid.Quidq̄d conabar dicē uſus erat.
Conquerens.tis.ꝑticipiū de conqueror.ris.et
ē ge.omnis.et corripit que.uide in queror ris
Conquexi eſt preteritū de conquiniſco.
Conqniſco.cis.conquexi.i.oculos claudere uł
Conquirens.tis.generis om (caput inclinare
nis.penultima producta.uide in quero.ris.
Conquiro.ris.conquiſiui conquiſitū conquirere
iđ ē ſił querē.et prod q̄.et cōponit̄ ex cō et q̄ro
Conſanguinitas ē vinculū ꝑſonaꝝ ab eodem
ſtipite deſcendentiū carnali ꝓpagacōne contractum
et dr̄ conſanguinitas a con et ſanguis q̄ſi cōmunē
ſanguinē habentes.uł de vno ſanguine ꝓceden
tes.Et ſcias q̄ ſ̄m canoneſ duo fratres ſunt ī ꝑ
mo gradu.filij duoꝝ fr̄m in ſecundo.nepotes in
tercio ꝓnepotes in quarto.Gradus autē eſt ha
bitudo ꝑſonaꝝ diſtantium quo cognoſcit̄ quota
generacōnis diſtantia due perſone inter ſe diffe
rant.Sed quid ſi alique perſone attinent ſibi ex
vna ꝑte in ſecūdo gradu uł tercio ex alia ūo in
q̄nto nunquid pn̄t contrahē.Dico q̄ ſic.q̄ ſemꝑ
ſtandū ē remociori ꝑſone in conſanguinitate.In
hoc enim caſu remotior ꝑſona extra metaz con
ſanguinitatis exiſtit.unde n̄ attinet illi exquo de
eius conſanguinitate nō eſt.q̄m ſicut oliz omis
conſanguinitas in ſeptimo gradu terminabatur
Ita hodie in quarto.ſaltem quo ad ꝓhibicōnez
copule cōiugalis.Et ut dicit pap.Cōſanguinitas
q̄ſi ſanguiniſ ꝓpinquitas.conſanguinei ſunt dci q̄

ex vno ſanguine.i.ex vno patris ſemīe nati ſūt.
Conſcidi diſti ꝑteritū de conſcīdo.dis.et corr
ſcī.Eſdre.ij.li.c.xxiiij.Conſcidi veſtimenta mea
Conſcientia.a conſcio.cis.denuat̄ h̄ conſciētia
tie.cognitio ſui ipſius cordis.Et ſcias ꝙ conſcien
tia errans et recta obligat diuīſimode tamen.Nā
conſcientia recta obligat ſimpliciter.et ꝑ ſe.Hoc
enī eſt dictatū ꝑ ipſam quod in ſe bonū eſt et ex
iudicō racōnis bonum apparet.Vnde ſi non fiat
malū eſt et ſi fiat bonū eſt.Sed conſcientia erro
nea nō obligat niſi ꝑ accidens et ſ̄ quid.Si eniȝ
dictet aliquid faciendū illud in ſe fieri conſidera
tū non ē bonū neceſſariū ad ſalutē ſ̄ apphendit̄
ut bonū.et ideo cū non liget niſi ſm ꝙ ē bonū.
non obligat̄ uoluntas ꝑ ſe ad hoc ſ̄ ꝑ accñs ſciliȝ
racōne apphenſionis.qua iudicat̄ bonū.et ideo
ſi fiat aliquid quod ē ſm ſe maluȝ qd̄ errans rō̄
non iudicat bonū peccatū non euitat̄.ſi autē nō
fiat.peccatū incurrit̄ Et ſi obijcias uidet̄ ꝙ conſci
encia erronea nos nō obliget.ꝑceptū eniȝ inferi
oris non pt̄ obligare contra ꝑceptū ſupioris.ſ̄
deus ſupior ē noſtra conſcientia.ergo conſcientia
mēa non pt̄ nos obligare ad pccm̄ faciendū ſuo ꝑ
cepto.Dico ꝙ conſcientia obligat nō ūtute ꝓpa
ſ̄ ūtute ꝑcepti diuini.non enī conſcientia dictat
aliquid faciendū hac racōne ꝙ ſibi uidet̄.ſed hac
racōne ꝙ a deo ꝑceptū eſt.vnde ꝑ accidens ex ū
tute diuini ꝑcepti obligat inꝗtū dcāt h̄ ut ꝑcep
tū a deo.et ideo dcāmen conſcientie plus obligat
ꝙ̄ ꝑceptū plati.ſicut et ꝑceptū diuinū in cuius ū
tute ligat.ſicut patet ſi ꝑceptū regis nō ꝑueniret
ad populū niſi mediante aliquo principe ſi prin
ceps diceret hoc eſt ꝑceptū a rege ꝗuis nō eſſet
ueꝝ dcm̄ ſuū obligaret ut ꝑceptū regis.ita ꝙ cō
temptores penā mererent̄.Et ſcias ꝙ conſcientia
ē quoddā dcāmen racōnis Et ut dcm̄ eſt obligat
ūtute ꝑcepti diuini ſub cuius racōne apprehendit
illud quod racō dcāt et ideo ſi illud apphendat̄
ut dictē ſub precepto cadens peccat quis mortali
ter omittendo quod conſcientia dcāt.et ſi ſit ueni
ale uł indiñs Si autē non apphendat̄ ut dictē ca
dens ſub ꝑcepto uł ꝓhibicōne tūc non fit dictē
contra conſcientiā ſ̄ ꝑter eaȝ.et ita non peccaret
mortaliter.ſ̄ uenialiter uł eciā nullo mō.ſic qñ
conſcientia dcāt alicui ꝙ bonū eſt facere aliquod
opus conſilij.ſi nō facit non peccat.ꝗ non appre
hendit illud ut bonū debitū et neceſſarium ad ſa
lutē et ꝑcepto ſubiacens.uide in ignoro et in af
fectus. Hic eciam ſciendū ē ꝙ ſm dyo in vij
c de diui no.Diuina ſapīa cōiungit principia ſecū
doꝝ ultimis ꝑmoꝝ.ꝗ ꝓut in libro de cauſis oñdi
tur In ordine cauſaꝝ oportȝ ꝙ conſequens ꝑce
denti ſimilet̄.nec hoc pt̄ ēe niſi ſ̄ ꝙ aliquid ꝑtici
pat de ꝑfeccōne eius quod quid inferiori mō eſt
in ſecundo ordine creaturaꝝ ꝙ̄ in ꝑmo.Vnde h̄
quod inferior creatura de ſimilitudine ſupioris
ꝑticipat ē ſupremū in inferiori.et ultimū in ſupi
ori.ꝗ ē deficientius receptū ꝙ̄ in ſupiori ſit.In
ter creaturas autē talis ē ordo.ut ꝑmo ſit ange
lus.et ſecūdo ſit racōnalis anima.et ꝗ racōnalis
anima corpi cōiuncta ē.ideo cognitio debita ſibi
ſm ſuū ꝓpium ordinem ē cognitio que a ſenſibi
libus ad intelligibilia ꝓcedit.vñ non ꝑuenit in
cognitionem ueritatis niſi inquiſicōe ꝑcedente.et
ideo cognicō illa racōnalis dr̄ Quia uero angelus
ſimpliciter incorporeus ē.nec corpi vnit̄ cogniti
o nature ſue debita eſt ut ſimpliciter ſine inquiſi
cōne ueritatē apphendat.ꝓpter quod intellcūal̄
natura nominat̄.oportet ergo ꝙ in anima racō
nali que angelo in ordine creaturaꝝ contiguatur
ſit ꝑticipacō intellcūalis ūtutis.ſm quā aliquaȝ
ueritatē ſine aliqua inquiſicōne apphendat.ſicut
apphenduntur prima ꝑncipia naturaliter cognita
tā in ſpeculatiuis ꝙ̄ in opatiuis.vnde et talis ū
tus intellcūs uocat̄ ſ̄ ꝙ ē in ſpeculatiuis.Qd̄ et̄
ſ̄ ꝙ in opatiuis ē ſinderiſis dr̄ et h̄ ūtus cōuenient̄
ſcintilla dr̄.ꝗ ſicut ſcintilla ē modicū quid ex ig
ne euolans.ita hec ūtus ē quedā modica ꝑticipa
tio intellcūalitatis reſpcū eius quod de intellcūa
litate in angelo ē.Et ꝓpter hoc eciā ſupior racō
nis ꝑs ſcintilla dr̄ ꝗ in natura racōnali ſupremū
ē.vnde Iero.dicit ꝙ ꝑ aquilā ſignificat̄ que cete
ra animalia in uolando tranſcendit.ita et h̄ ūtꝰ
tranſcendit racōnabilem.que ꝑ hominē ſignifica
tur.concupiſcibilem que ꝑ uitulum.Iraſcibilem
que ꝑ leonem.ſicut autē non contingit in ſpecla
tiuis intellectū errare circa cognicōnem ꝑmorum
ꝑncipioꝝ.qñ ſemꝑ repugnet omni ei quod con
tra principiū dr̄.Ita eciā non contingit errare in
ꝑcticis ꝑncipijs ꝑmis.et ꝓpter hoc dr̄ ꝙ ſupior
racōnis ſcintilla que ſinderiſis ē extingui non pt̄
ſ̄ ſemꝑ repugnat omni ei quod contra principia
naturaliter ſibi tradita ſit. Item ſcias ꝙ ſicut
dicit ar̄ in vij ethicoꝝ.Racō in eligendis et fu
giendis quibuſdaȝ ſilogiſmis utit̄.In ſilogiſmo
autē ē triplex conſideracō.ſm tres ꝓpōnes ex ꝗ
rum duabus tercia concludit̄.Ita eciā contingit
in ꝓpoſito dū racō in opandis ex vniūſalibȝ ꝑn
cipijs circa ꝑticularia iudiciū aſſumit.Et ꝗ vniū
ſalia ꝑncipia iuris ad ſinderiſim ꝑtinent.Racōes
autē magis appropāte ad opus ꝑtinent ad habi
tus quibus racō ſupior et inferior diſtinguit̄.ſin
deriſis in h̄ ſilogiſmo ꝗ̄ maiorem miniſtrat.Cu
ius conſideracō ē actus ſinderiſis.Sed minorem
miniſtrat racō ſupior uł inferior.et eius conſide
racō eſt ipſius actus.ſed conſideracō concluſionis
elicite eſt conſideracō conſcientie.Verbi grā.Sin
deriſis hanc ꝓponit.Omne malū uitandū.Ratio
ſupior hanc aſſumit Adulteriū ē malū.ꝗ lege
dei ꝓhibitū.ſiue racō inferior aſſumit iſtam.ꝗa
ē malū.ꝗ iniuſtū ſiue inhoneſtū.Concluſio autē
que ē adulteriū hoc eſſe uitandū ad conſcientiā
ꝑtinet.et indiſſ̄ter ſiue ſit de ꝑterito ſiue de pñti
ſiue de futuro.ꝗ cōſcientia et factis remurmurat
larem applicat̄.uł eciā ꝗ ꝑ eam aliquis ſibi con
ſcius eſſe pt̄ eoꝝ que fecit uel facere intendit.Et
et faciendis contradicit.et inde dr̄ conſcientia.qſi
cū alio ſcientia.Dicit̄ vniūſalis ꝗ ad actū ꝑticu
ꝓpter hoc eciā dr̄ ſcientia uł dcāmen racōnis Et
ꝓpter hoc contingit conſcientiā errare.nō ꝑ ſin
deriſis errorem.ſ̄ ꝑ errorem rōnis.ſicut patet ī
heretico cui dcāt conſcientia ut prius ꝑmittat ſe
combuꝝ ꝙ̄ iuret.ꝗ racō ſupior ꝑuſa eſt in hoc
ꝙ credit iuramentū ſimpliciter eſſe ꝓhibitū.et
ſm hūc modū patet qualiter dicāt ſinderiſis lex
naturalis et conſcientia.ꝗ lex naturał nominat
ipſa ꝑma ꝑncipia iuris.ſinderiſis uero nominat
habitū eoꝝ ſiue potenciā cū habitu.Conſcientia
uero nominat applicacōnem quandā legis natu
ralis ad facienda ꝑ modū concluſionis. Et no
ta ꝙ conſcientia a diuīſis diuīſimode diffinit̄ ſiue
deſcribitur.Nam ſm origenē Conſcientia ē ſpūs

corrector et pedagogus anime ſibi ſociatus qua
ſepaꝛ̃ a maliſ et adheret bonis. Sed h̄ attendꝰ ꝙ
ſpūs q̄nq̄ ſumiꝛ̃ ꝑ ſpūali quadā operacōne uł ꝑ
ſpūali dono. et h̄ mō ſumiꝛ̃ h̄ ſpūs et non ꝑ na
tura anime. Vel conſcientia ſcḋm ꝙ a quibuſdam
deſcribitur ē dcāmen rōnis quo indicat et ligat
ad faciendū uł non faciendū. Vel ſcḋm damaſcen̄
Conſcientia ē lex intellcūs noſtri. Bern̄. Multi
multa ſciunt et ſeipſoſ neſciūt. dicit. finxi me eſſe
qḋ nō eram. dixi me uelle qḋ nolebā. aliud cor
de dicebā et aliud ore uolebā. Et ita ſub ouina
pelle wlpinā conſcientiā abſcondebam. wlpina
plane conſcientia ē tepida conūſacō et animalis
cogitacō. et ficta confeſſio. huiſ et rara compunc
tio. obedientia ſine deuocōne. lcō ſine edificacōe
ſermo ſine circūſpectione. O q̄ ſunt dura m̄ iſta
que loquor. qm̄ loq̄ndo me ipſum ferio. Verūp
tamen ꝙ me non nego peccātorem ſꝫ peccātū meum
cognoſco erit forte apud deū iudicē piū ipſa cog
nicō culpe impetracō uenie. uide in ocū. Itēꝫ di
cit glo ſup illud Iſa. xxxviij. Obſecro dn̄e mem̄
to queſo qm̄ ambulauerim coram te in ueritate
ꝛc̄. Iturus ezechias ad deū narrat opa ſua. felix
conſcientia que in tempe maloꝝ p̄t recordari bo
Conſcio. ſcio componiꝛ̃ cū con et diciꝛ̃ Cnoꝝ
conſcio. cis. i. ſimul ſcire. et ꝓpe dr̄ de malo. hic
enim aliquiſ conſcit cū in malo et ſcelē conſcius
ē. vnde h̄ conſcientia. et conſcius. cia. ciū. et ꝓpe
in malo. Vnde quidā. Conſcius ipſe ſibi de ſe pu
tat omnia dici. Pap̄ uero dicit. Conſciuit conſen
ſit intulit. Conſcius p̄iceps in ſcientia aliqḋ ha
bens teſtis. Iob xvj. Ecce enim in celo eſt teſtis
meus. et conſcius meus in excelſis.
Conſcius. cia. ciū. in conſcio uide.
Conſecro. cras. craui. crare. deo dare. ſimul ſacꝛ̃
re. ex con et ſacro cras. Et corripit ſe.
Conſectaneus. a conſector. aris. quod cōponiꝛ̃
ex con et ſector. aris deriuaꝛ̃ conſectaneus a um
qui ſimul ſectaꝛ̃. uł conſectaneus eiuſdē ſecte. Et
tunc componitur ex con et ſecta. te.
Conſedi ē p̄teritū de conſideo. des. quod cōpo
niꝛ̃ ex con et ſedeo. des. Item idem p̄teritū habet
conſido. dis. ſꝫ infinitiuuſ p̄doꝝ facit conſidē. vn̄
dicit pap̄. Conſedi a conſideo et conſido p̄teritum
Vnde ecc̄ xj dicendū ē In medio magnatoꝝ con
ſidere illū faciet. Et ſi ē infinitiuus a ſedeo produ
cit pnł ſicut ſedere. Si uero ſit infinitiuus a ſido
dis. pnł corꝛ̃. ſicut ſidere. Similiter in ep̄la ad eph̄
c ij legi debet. Et cor reſuſcitauit et conſidē fecit
in celeſtibus in xp̄o iheſu. Et ut generaliter dica
mus. conſedere nūq̄ in infinitō inueniꝛ̃ ſꝫ conſide
re ꝙ qn̄ uenit a ſedeo e mutatur in i. C Et ſci
as ꝙ conſidere a ſedeo des non p̄t poni in uerſu
heroico. ꝙ breuis ſcꝫ ſi inter duas longas ſcꝫ cō
et de non poniꝛ̃ in uſu heroico. vn̄ qn̄ conſidere
inueniꝛ̃ in uſu eſt infinitiuus de ſido. dis. qḋ ꝓd
ſi. ſicut in illo uſu. Conſidere duces in nos conci
Conſentaneus. a conſentio tis de C dere ꝓmpti
nuaꝛ̃ conſentaneus. nea. neū. qui facile conſentit
uł cōueniens congruus.
Conſentes. a conſentio. tis. hij conſentes conſen
tiū dij ſibi uł bonis conſentientes. uł conſenteſ q̄i
ceſſentes. ꝙ diuina eſſentia cui ſemp aſſiſtūt ſem
per reficiunꝛ̃ hij et conſentanei dicuntur.
Conſentio. tis. ſi. ſum. ex con et ſentio. tis. et ē
conſentire conſenſum prebere. quaſi ſimul ſentire

Conſeptū ti. neu ge. i. ambitus. locus circūdꝛca
clauſus. A conſepio pis. conſepſi. conſeptū. deriua
tur. Reg̃ lib̃ iiij c. xj. Ducite eā extra conſepta
templi. i. extꝛ̃ ambitū uł clauſuram templi.
Conſero. ris. penł corꝛ̃. uide in ſero. ris.
Conſeſco. cis. in ſedeo eſt.
Conſideo. des. conſedi conſidere conſeſſum id ē
ſimul ſedere. ex con et ſedeo. des. mutaꝛ̃ e in i et
corꝛ̃ ſi. uide in ſedeo et in conſidere
Conſidere ē infinitiuus duoꝝ ūboꝝ. ſcꝫ de con
ſideo. des ſecūde coniug̃. componiꝛ̃ ex cō et ſedeo
et tūc prodꝰ pnł. Vel p̄t eſſe infinitiuus de cōſido
dis tercie cōiug̃. quod componiꝛ̃ ex con et ſido.
dis et ſic corꝛ̃ pnł. uide eciam in conſedi ſupra
Conſidero. ras. raui. rare. i. proſpicere. et ꝓpe ce
leſtia. Et componiꝛ̃ ex con et ſidero. ras. qḋ non
eſt in uſu. Et uide ꝙ ſidero deriuaꝛ̃ a ſidus. Vnḋ
dicit ps. in vj lib̃. Sidus ſideris. ſidero. ras. quod
non ē in uſu. pondero. as. et conſidero componiꝛ̃
ex con et ſidero. vnde patet ꝙ conſidero ſcribitur
in ſecūda ſill'a ſine c ſicut ſidus et ſidero carent c
Conſido. dis. ex con et ſido is. et C in p̄ma ſill'a
prodꝰ ſi. Vnde naꝛm iij. Que conſidunt in ſepibꝫ
in die frigoris. Et debet prodꝰ penł de conſidunt
Conſibiū. a conſibilo. lis. C uide eciā in ſido dis
dr̄ h̄ conſibiū. lij. qḋ ex animi ꝓuidentia. alicui tri
buiꝛ̃. vn̄ h̄ conſiboliū. li. dimi. et conſiliarius. a. ū
et conſilior. liaris. conſiliū habere. ſecū uoluē. iu
dicare. exquirere. vnde conſiliatoriū locus conſili
oꝝ. Item conſiliarius qui conſulit uł ſecretarius
ſicut dei filius dr̄ conſiliariuſ patris. i. ſecretarius
ꝙ omnia ſecreta eius ab eterno nouit. Et ſcribū
tur p̄dcā ſine c in ſecūda ſill'a. ut conſiliū conſili
ariuſ cōſilior. et ſilia ſic et cōſulo caꝛꝫ c in ſecūda
ſill'a. Et ſcias ꝙ diuꝛ̃na deliberacō et multoꝝ cō
ſilia requirunꝛ̃ in magniſ et dubijs. ut phūs dic̄
in iij ethic̄. In hijs autē que ſunt certa et dꝛmi
nata non requiriꝛ̃ conſiliū. Nam ut dicit glo ſup
illud ad teſſoł. in ep̄la. c v. Omnia ꝓbate. certa
diſcuſſione non egent Ita deus mutat ſn̄iam ſed
non conſilium. uide in mos.
Conſiſto. tis. conſtiti conſtitū. inueniꝛ̃ eciā con
ſtatū. ex con et ſiſto componitur uide in ſiſto
Conſiſtoriū. a conſiſto. tis. dr̄ h̄ conſiſtoriū. rij.
. i. ueſtibulū. porticus. locus ad conſiſtendū. heſ
ter v. At ille ſedebat ſup ſoliū ſuū in conſiſtorio
palacij contra hoſtium domus. C et in patruelis
Conſobrini. q̄i conſororini. uide in conſobrinus
Conſolor. a con et ſolor. aris. componiꝛ̃ cōſo
lor. aris. atuſ ſum deponens nūc antiquitus uēo
cōmune. ꝑ quo conſulo apud latinos antiq̄s ī ue
niꝛ̃. Et ē conſolari confortare. ſolaciū prebere. ſił
ſolari. q̄i conſolidare. vnde conſolabilis. le. conſo
lans. tis. ge. omnis. conſolatorius. ria. riū. conſo
labiliter adūbiū. et ē conſolator qui ſoli ſe appli
cat. et ſolitudinē alloquio ſuo leuat. Et ꝓd pre
dcā hanc ſill'am ſo. Vnde ouiḋ metam̄ xiij. Con
ſolor ſocios ut longi tedia pelli. mente ferāt pla
cida vn̄ cōſueuit dici. Dicto cōſolor p̄ſtolor ſp a
Conſors. ſors componiꝛ̃ cū con et dr̄ C dulor
h̄ et h̄ conſors. tis. i. ſocius eiuſdem ſortis. Vnde
hoc conſortium ſocietas. p t ſcribitur.
Conſpergo. gis. ſi ſum. componitur ex con et
ſpargo. gis. et mutaꝛ̃ a ſimplicis in e. Inuenitur
eciam conſpargo. gis. ſꝫ pociuſ h̄ accidit ex uicio
ſcriptorum. Require in conſperſis.

Conſperſio. a conſpergo ſpergiſ dͥriuaꝛ̄ hec cō
ſperſio. onis. Inueniꝛ̄ eciā cōſparſio ſ; magiſ hoc
uideꝛ̄ eſſe ex uicio ſcriptoꝝ. et ē cōſperſio farina
ꝑ aquā conglutinata ſine fermēto. Idem ē et azia
Prima cor̄ v. Vt ſitis noua conſperſio ſicut eſtis
Conſperſus. ſa. ſum. a conſpergo ſi ſuꝫ (azimi
et ē conſperſus infuſus repletus. ſicut conſpergo
Conſpicax ciſ in cōſpicō uide (infundo repleo
Conſpicillum a cōſpicō ciſ dͥr h conſpicillum li
locuſ ad conſpiciendum aptus Plautus in caſſia
Conſpicillo conſpexi uirginem.

Conſpicio cis. xi. ctū. ex con et ſpecio cis et eſt
conſpicere ſimul ſpecere. Vnde conſpicuus. a. um
aptus et abil̄ ad conſpiciendū. uel ſpecioſus p̄cla
rus. altus. et h et h et h conſpicax. cis. in eodem
ſenſu. ul̄ ſubtus ad conſpiciendū. Et compaꝛ̄. vn̄
h conſpicacia. cie. et h conſpicacitas. tatis. ſpecies
ul̄ ſubtilitas. ul̄ aptitudo uidendi.

Conſpico. a con et ſpico. cas. componiꝛ̄ cōſpico
cas. ſpicas colligere. In quo ſenſu inueniꝛ̄ conſpi
cor caris deponens. et prod̄ pen̄. Item cōſpicor
p̄t componi a con et ſpecō. cis. Vel deriuaꝛ̄ a cō
ſpicō. cis. Et tūc cor̄ pn̄. Et ē idem quod aſpicō
Vnd̄ grec. Conſpicor aſpicō conſpico colligo ſpi
cas. Pap dicit. Conſpicari rimari intendere credē
et a conſpicor h et h conſpicabil̄ et hoc le. cōſpi
cabiliter. conſpicabundus. da. dum. i. abil̄ ad con
ſpiciendū ul̄ ſimilis conſpicanti ul̄ decorus.

Conſpicuus. a. vm in conſpicio. cis. uide.

Conſtantinopolis. polis ꝑ ciuitate componiꝛ̄
cū conſtantinus et dͥr h conſtantinopolis ciuitas
cōſtantini. quedā ciuitas imꝑialiſ ē in grecia. vn̄
conſtantinopolitanus. na. vm. de illa ciuitate. Et
cor̄ po conſtantinopolis. Et eſt totus orientiſ ca
put. ſicut roma occidentis.

Conſtellacō. a conſtello quod componiꝛ̄ a con
et ſtello. as. dͥr h conſtellacō. onis. quod ſepe po
niꝛ̄ ꝑ ipſo ſigno ſtellaꝝ. ſm hug. Et ut dicit pap
Conſtellacōnes latini uocant ſupſticōnes mathe
maticoꝝ. i. notacōeſ ſideꝝ quō ſe hēat vnuſquiſꝗ

Conſterno. is. conſtraui conſtratū et conſternor
aris. atus. depo. dͥr pme cōiug. Et eſt conſterno
animal̄ ul̄ corpis ul̄ manipuli ul̄ lculi ul̄ aſelli
ul̄ maris. ſ; conſternari mentiſ ē. Conſternari eniꝫ
ē mente deficere. terreri. ſtupefieri. turbari. cadere
exanimem eſſe. ul̄ aliquo timore ul̄ aliquo caſu
vnde conſternatus. ta. tū. territus conturbatuſ Cō
ſternatus ꝓpe mente. ſtratus uero corpe. Et utꝝ
ꝗ tam conſterno ꝙ conſternor componiꝛ̄ a con
et ſterno. nis. ꝙ autē conſternor componatur a
ſterno wlt p̄s in viij lib̄ in tractatu de figura u
bi. ubi dicit. Inueniunꝛ̄ q̄dam que ſepe nō ſoluꝫ
cōiug̃ ſ; eciam genuſ ul̄ ſignificacōnem ibi pmu
tant in compōne. ut ſperno. is. actiū. aſpernor a
ris deponens. Sterno. nis. actiū. conſternor naris

Conſternor anſ in conſterno is eſt (deponens

Conſtipo. pas. paui. are. i. ſimul ſtipare. ex cō
et ſtipo. pas. Et prod̄ ſti. Luc in vij. Pompeie dē
Conſtiti pn̄ cor̄ ē (ſis acies ſtipata cateruis
p̄teritū de conſiſto. et conſto. ſtas.

Conſtituo. ex con et ſtatuo componiꝛ̄ cōſtituo
is conſtitui conſtitutū. ūbum actiū. i. ſimul ſtatu
ere. Cū autē poniꝛ̄ abſolute. i. ſine accō. tantum
ualet q̄tum ponē terminū. Vnde ſaluſtius. In di
em tercium conſtituit. i. terminū ponit.

Conſtitucō ul̄ edictū poniꝛ̄ ꝓ eo qd̄ rex con
ſtituit ul̄ edicit. ul̄ facit ſm pap. Conſtitucōnes
eciā p̄nt dici qd̄ facit eccleſia. ul̄ congregacō ali
Conſto. tas. conſtiti conſtitū. (qua religioſoꝝ
Inueniꝛ̄ eciā conſtatū. ex cō et ſto cōponiꝛ̄. Et ē
conſtare ſimul ſtare. Item conſtare. i. conſtitui. ut
domus conſtat ex tecto ꝑiete et fundamēto. i. con
ſtituiꝛ̄. Item conſtare. i. pſeuerare. ut iſte conſtat
in ꝓpoſito. i. pſeuerat. Item conſtare. i. certum et
aptū eſſe. Item conſtare ꝑtinet ad p̄ciū. ut h ca
pa conſtat tribus denarijs. Vn̄ conſtans. tis. oīs
generis. Et compatur. Vnde cōſtanter. tius. ſime
adūbium. et h conſtantia. tie. et conſtans dͥr quia
vndiꝗ ſtat nec in aliquam ꝑtem p̄t declinari. et
componiꝛ̄ inconſtans. vnde hec inconſtantia

Conſtrucō. a conſtruo. is. h conſtrucō. tionis
et conſtructiuuſ a ū. et h et h cōſtructibilis et h
le. Secūdū uero pap. conſtrucō a multitudine la
pidū et lignoꝝ dcā et ſtrue qd̄ eſt compō. Itē cō
ſtructō dͥr quedā dcōnū congregacō ut ſortes le
git uigiliū. quod eciā dͥr oracō et eciā locucō. ſic
conſueuit dici ſorteſ legit uigiliū. h eſt vna oracō
vna conſtrucō et vna locucō. Oracō eſt indicati
ua conſtrucō tranſitiua Locutio de p̄nti et affir
Conſtupror. praris. i. ſimul ſtuprari. (matiua
a con et ſtupror. uide in ſtupꝝ. Et cor̄ ſtu natura
liter. Et ut dicit hug ꝙ ſtupror ē deponens cuꝫ
ſuis compoſitis. ſ; inueniꝛ̄ in actiua ſignificacōe
conſtupro. pras. Iere ij. Conſtupauerunt te uſque

Conſubſtancialis. a con et ſubſtā (ad uiricem
cialis componitur h et h conſubſtantial̄ et h le.
id ē eiuſdem ſubſtantie. Vnde filius dei dͥr cōſub
ſtantialiſ patri quia eſt vnius et eiuſdem ſubſtan
tie et nature ſecum. i. cum patre.

Conſueo. es. conſueui ul̄ conſuetuſ ſuꝫ. vn̄ con
ſuetū et conſuetudo. et hinc conſuetudinarius a. ū
et cōponiꝛ̄ cōſueo a cō et ſueo es qd̄ nō ē in uſu
Conſueſco. cis. conſueui ul̄ conſuetus conſueſ
cere conſuetudinem facere. ſ pap. Et ſm hugic
conſueſco eſt inchoatiū de ſueo ſues.

Conſuetudo. a conſueo. es. h conſuetudo. dinis
et ē conſuetudo ius quoddā moribus conſtitutuꝫ
quod ꝓ lege ſuſcipiꝛ̄ cum deficit lex. nec diſtat
ſcriptura an rōne conſtat. ſicut dicit. yſid ethi v
Nec miꝝ tanta ē uis conſuetudinis ꝙ ſm eccleſie
cuiuſlibet conſuetudinē ul̄ trina ul̄ vnica ī baptiſ
mo debet fieri immiſſio. Conſuetudo tamen nō p̄t
tollē ius naturale ſiue diuinū. i. p̄cepta et prohi
bicōnes dn̄i. ymo talis conſuetudo abrogaꝛ̄ a le
ge. Ius uero poſitiū ſiue humanū tollit conſuetu
do ul̄ in toto ſi ē gn̄alis. ul̄ in pte ſi ē pticularis
Ita tamen ꝙ non ſit contra ius naturale ipa cō
ſuetudo. qꝛ tūc nec ius poſitiū poſſet tollē. Ex h
p̄t concludi. licet ꝑ parentheſim ꝙ ſi pſonaleſ de
cime non dei ſ; hominū p̄ceptō debenꝛ̄. uideꝛ̄ ꝙ
conſuetudo contraria a culpa liberet nō ſoluētes
uideꝛ̄ iniquā et ueꝝ eſt ubi eccleſia non conſueuit
huiuſmodi decimas exigere.

Conſul. a conſulo. lis. dͥr h conſul. liſ mas gēn
Vnde conſulatus. tus. mas. ge. et h et h conſula
ris et h re. dignus conſulatu. et ꝓ compōnē ꝓcō
ſul. lis. loco conſul̄ poſitus. Exconſul. lis. ext̄ cō
ſulatū poſitus cū pus eū habuerit. ſicut dic hug
Iſid uero dicit ꝙ conſules appellati ſunt. ul̄ a cō
ſulendo ciuibus ul̄ a regendo cuncta conſilia. Ex
conſules autē dn̄r qꝛ iā a conſulatu exierint ſiū
diſceſſerint pacto uicis ſue anno. Proconſul dici

tur qui uice conſulis fungatur.
Conſularis in conſul eſt.
Conſulo. a con et ſileo. les. componit̃ conſulo
lis. i. dare conſiliū. et ſm h̃ conſtruit̃ cū datō. ut
conſulo tibi. Item conſulo. i. interrogo conſilium
accipio. et ſm hoc conſtruit̃ cū accō. ut conſulo
te. Et ē actm̄. Vnde dicit pap. Conſulo tibi conſi
liū do. Nam conſulo te interrogatm̄ ē. et tunc ha
bet paſſiuū. i. conſiliū peto a te. Vnde uſus. Con
ſulo te querens tibi conſulo conſiliū dans.
Conſulto. tas. fre de conſulo. his. cōſultu u. ſ o
Conſultus a conſulo. lis. dr con ⸢ſit conſulto
ſultus. ta. tū. qui conſulit. ul' diſertus. et cū cōſi
lio. et compatur. Et componit̃ inconſultus. a. ū
ſm hug. Pap uero dicit. Conſultuſ interrogatus
conſulturus interrogaturus. Conſultū ꝓuidentia
conſiliū placitū. Inde conſultare deliberare. Con
ſultus dr cauſidicus. Conſultus etiā qui conſiliū
cōſultū accipit. Incōſultuſ dicitur ab eo q̄ nō ac
cipiat conſiliū. In greē autē tales uſus ponūtur
Conſultor poſcit qd̄ conſultus bene noſcit. Con
ſultor rogitat conſultus conſilium dat.
Conſummo. as. aui. are. i. finire. pficere. ad ef
fectū ducere. complere. Et componit̃ ex cō et ſū
mo. as. quod deriuat̃ a ſumma. me. et ſic patet
q̄ debet ſcribi p geminū. m. Ille conſummat qui
in bono expendit. Ille conſumit qui in malo de
uaſtat et diſſipat. Vnde quidā. Cōſummare mea
uolo ſ; conſumē nolo. Et ē actm̄ cū ſuis compo
ſitis. Et inde conſummatus. ta. tū. Luc ij. Poſtq̄
cōſummati ſunt dieſ octo. i. finiti pfecti completi
et inde h̃ cōſummacō. onis. i. complecō. Vnd̄ ps
Omnis conſummacōnis. i. opis uidi finē. Ponit̃
āt cōſūmare aliū ꝓ conſumē et ecōuſo. i. ꝓpe tū
Et debet ſcribi ſummo cōſummo. as. conſumma
cō conſummatus. p geminū. m. Xw. M ſummare
duplex. ſibi wlt ſ; ſumere ſimplex.
Conſumo. conſumis. conſumpſi. ptum conſu
me. i. deſtruē in malo expendere. abſumē. qd̄ cō
ponit̃ ex con et ſumo mis qd̄ ſcribit̃ p unū. m
quod patet in p̄terito ſumpſi. q̄ format̃ a p̄ſenti
ſm ps. o. mutata in pſi. unde et conſumo ſumis
p ſimplex m ſcribendū eſt. et prod̄ ſu. et inuenit̃
poni ꝓ conſummo. as. et econūſo. Impꝛope tū
et a conſumo is. conſumptus. ta. tū. Et ſcias q̄
ꝓpe loquendo conſummo. as. ponit̃ in pte bona
ſ; conſumo. mis. tercie cōiugacōnis in mala. ſic
dixi in conſummo mas.
Conſumpſi ē p̄teritum de conſumo. mis.
Conſumptum ē ſupinū de conſumo. mis.
Conſutilis. a conſuo. is quod componit̃ a con
et ſuo. is. dr h̃ et h̃ conſutilis. et h̃ e. pe. cor. et cō
ponit̃ inconſutil'. le. Ioh xix. Erat autem tunica
inconſutilis. de quo dicam in ſuo loco.
Contagiū. A contingo. gis. dr h̃ contagiū. gij
et h̃ contagio. onis. in eodem ſenſu. i. labeſ putre
do. lues. ul' morbus pecoꝝ ſiue ouiū. q̄ contactu
uniuſ totus grex corrumpit̃. vn̄ cōtagiū dr mor
bus. q̄ quidquid tetigerit polluit. unde contagi
oſus. ſa. ſum. ſordidus. uide in peſtis.
Contamino. as. aui. are. i. pollue deturpare cor
rumpē. ubū actm̄. Et cōponit̃ ex cō et tamo. as
quod eſt aduerſari. Et corripit mi.
Contemno. nis. contempſi ptū. ex con et tēno
nis. et ē contemnē uilipendē. aſpernari. non cura
re. deſpiciari. Et caret p in pn̄ti. ſ; habet. m. ante n

ſ; in p̄terito habet. p. quia format̃ a pma pſona
pn̄tis no mutata in pſi. Et in ſup. q̄ format̃ a
p̄terito pſi in ptū. Vn̄ contemptuſ cōtēpcō hn̄t p
Contemplor. templū componit̃ cū con et dici
tur contemplor. aris uidere. pſpicere rimari. Et
ꝓprie refertur ad inuiſibilia. licet qn̄; ad uiſibilia
transferatur. unde contēplatiuus a um. qui mora
tur in contemplacione. uel ad contemplacōnem p
tinens. Et ut dicit gḡ ſup ezechielem. Contempla
tiua uita ē caritatē dei et ꝓximi tota mente reti
nē. ab extiori accione quieſcē. ita ut iam ne libeat
agē. ſ; calcatis curis omibus. ad uidendū faciē ſui
conditoris animus inardeſcere. uide in uita.
Contemporaneus. a con et temporaneus cōpo
nit̃ contemporaneus. nea. neū. cū tempe ueniens
ul' ſimul in tempe exn̄s ul' ueniens. ul' eiuſdem
Contēptibil' cōtēptui abil'. a contēno. ⸢tempis
Contemptus. ta. tū. ſpretus. repulſus. a cōtēno
nis. ſm pap. Et ſubſtantiue h̃ contemptus tuſ vi
de in contentus. et in temno et in temptus.
Contendo. dis. di. contentū ul' cōtenſum litiga
re ul' ſimul ire ul' ſimul tendere. extendē pugna
re. Et componitur ex con et tendo.
Contencō. a contendo. is. h̃ contencō onis pug
na diſceptacō. litigiū. Et deſcribit̃ ſic. Contencō ē
impugnacō ueritatiſ ex confidentia clamoris. Itē
contencō ē quidā color in rethorica de quo dixi
ſup in quarta pte in c de coloribus rethoricis
Contentioſus. ſa. ſum. qui non racōne aliquid
ſ; ſola ptinacia contendit. unde et dr a contēcōe
ſm pap. Dicitur etiam contentioſus litigioſus
Contento. tas. frequenter contendere. a cōtēdo
dis. contentū. contentu u mutata in o.
Contentus. ta. tū. a contineo. nes. nui. contētū
id ē patiens ſufficiens pauco. ſm pap. Itē cōten
tus pt a contendo deriuari. et tūc contentus q̄i ſi
mul tentus ſiue tenſus. Item inuenit̃ contēptus
p p ſpretus. Xw. Contemptus ſpretus contentus
ſufficiens ē. Primū cōtēnor dat cōtineo q̄ ſecūdū
Contermino. as. aui. ex con et termino. Et eſt
conterminare ſimul terminare ul' cōiungere. und̄
h̃ et h̃ conterminalis. et h̃ le. i. cōfinal'. et cor' mi
Conterminus. na. nū. i. uicinus. coniunctus. ex
con et terminus componitur.
Conternans dr ille qui eſt in complecōne ter
cij anni. unde dr conternans q̄i complens terciū
annū. q̄i triennis ul' triū annoꝝ exn̄s. Vnde Iſa
xv dr. Vectes eius uſq; ad ſegor uitulā contnā
tē. i. uitulā triū ānoꝝ. Vel ſegor ciuitatē puam
dicit uitulā conternantē. i. robuſtā. q̄ ſm gloſam
animalia ſunt robuſta tercio āno. ſicut homo in
xxx anno. Iere. xxxviij dr. A ſegor uſq; ad oro
naim uitulā conternantē. ubi quidā libri falſi ha
bent conſternantem. Et ſ pap conternans ē uitu
la terciū agens annū. et ē gener' omnis contnās
Conteſtor. taris. ſimul teſtari. ex con et teſtor
aris. Et ut dicit pap. Conteſtari ad iudices obteſ
tari uo ad adūſarios pt; Dr etiā conteſtari adiu
rare firmiter aſſerere. ſicut firmū ē teſtamentum
Conticeo. ces. conticui conticitū. ex con et taceo
ces. et ē conticere ſimul ſtatim tacere. nichil ꝓfer
re. Et ē neutꝝ. Et cor'. ti. Et a ſecūda pſona conti
ces addita co fit conticeſco. cis. inchoatm̄. Pſalm
Impij in tenebris conticeſcent.
Conticiniū. nij. neutꝝ ge. noctis tpūs dr. quando
cūcta ſilent. a conticeo. tices. Qualiter ptes noctis

diſtinguantur dicemus in crepuſculum.

Contigi. giſti. ē preteritū de cōtingo is. Et cor̄ ti

Contignacō. onis. fe. gen. tignoꝝ coniūctio. uł coaptacō in edificō. et dr̄ a contigno. nas. quod ē tigna componē coniūgere. coaptare in ſtructura edificij. Xv. Tectum tigna ferunt que contignatio iūgit. Ecc̄ x. In pigricijs humiliabit̄ cōtignatio.

Contiguus. a contingo. gis. dr̄ contiguus a um .i. uicinus ꝓximus. q2 contingit domū alterius. vn̄ contiguo. is. contigui .i. contingi. eſſe uel fieri contiguū. vn̄ contiguitas uicinitas. Sed continuus ē uicinus ſine interpoſcōne. q2 ſimul teneat̄. Vn̄ aqua in uaſe ē uaſi contigua. ſed non eſt cōtinua ei. ſ3 aqua aque. ſ3 in ſe cōtinua. q2 aqua aq̄ continua eſt q2 terminus idem. Nam ſic dicit ar̄ in li v phiſ. Contigua ſunt quoꝝ ultima ſunt ſil̄. Cōtinua autē quoꝝ terminus idem et vnus ē utꝛiuſ q3 que tangunt̄. et h̄ ſignat nomen. Nā cōtinuū a continendo dr̄. qn̄ ergo multe ptes continentur in totū. et q̄i ſimul ſe tenent. tūc ē continuū. ſ3 h̄ non pt̄ eſſe cū ſint duo ultima ſ3 ſolū cū eſt vnū Item in pncipio ſexti dicit ar̄. Continua quidem quoꝝ ultima vnū. Et ſcias q3 omne continuū eſt diuiſibile in infinitū. intellige in ꝑtum continuū

Contineo. es. cōtinui contentū. ex con et teneo nes. vnde continens. et comparatur. Vnde h̄ continētia. e .i. abſtinētia. caſtitaſ et ē continere ſil̄ tenē habere gerere abſtinere. in caſtitate manere. et ſ̄ pap. continens non ſolū in caſtitate manē dicit̄ poſt corrupcōnē3. ſ3 et ab omni uicō. Sap viij. et ut ſciui qm̄ aliter non poſſum eſſe continens n̄

Contingo. gis. contigi contactū cōtin ❘ deus det gerē ſimul tangere. uł accidere attrectare. ex con et tango. gis. vnde contactus. tus. et adiectiue cōtactus. ta. tū. Et ſcias q3 accidit malū. euenit caſu. obtingit ſorte. contingit facto. Poteſt etiā componi contingo ex con et tingo. gis. et tūc facit ꝑteritū continxi contínctū contingere .i. ſimul tīgē

Continuus. a contineo ❘ inficere contaminare. nes dr̄ continuus. a. ū .i. uicinus. uł ſine interpolacōne. q2 ſimul teneat̄. Vn̄ h̄ continuitas. tatis. et cōtinuo. as. aui. cōtinuu3 facere. uł cōtinue habere. vnde cōtinuanſ .i. cōiuncti iugiter. Et ē actiuū cōtinuo. as. cū ſuis compoſitis. ſm hug. Pap ſic dicit. Continuare cōiungere. dilatare. ꝓlongare. Item a cōtinuus deriuat̄ continue aduerbiū. ꝓ quo ſepe ponit̄ continuo .i. cōtinuati uł ſtatī. Vi

Contiquia. imbriū collcō. ❘ de in cōtiguus ſup quaſi continens aquam. ex quib3 uidet̄ cōponi.

Contor. a contus ꝓ inſtrumēto piſcatoris dicitur contor. taris. ibum deponens. et ē cōtari cōto aliquid ꝑquirere. uł ſcrutari. et ponit̄ ꝓ interrogare inueſtigare. Et componit̄ pcontor. aris .i. inquiro. uł ꝑquiro interrogo. Et ſcribit̄ p. o. Inuenit̄ etiā cuntor. aris. p. u. ꝓ morari uł dubitare. Vnde quidā. Contor ꝑquiro. cuntor dubitoq3 moror q3. Et in grec̄ dr̄. Percontor notat id qd̄ pſcrutor p o ſcriptū. Percūtor q3 p u dictum eſſe

Contracto. a contraho. is. dr̄ h̄ contcē ❘ moror tio onis .i. collcō cōſtricō. abbuiacō. uł decurtacio Vnde ezech vij. Ecce uenit contractio. Inuenitur etiā ibi ſm aliam lr̄ām contricō. Iero. Contctio que dr̄ hebilce ſciſſura .i. contextus et ꝯplexio uł collectio omnium malorum.

Contracto. ex con et tracto. as. componit̄ contracto as. et contrecto. as. inuenit̄ .i. ſimul tractare. uł inter manus tractare et palpare.

Contractus vendicō locacō et cetē ſpecies con

Contraho. is. xi contrahē ❘ duccōnis. ſm pap .i. ſimil̄ trahere. abbuiare. cōmutare. colligē. conſtrīgere. decurtare. ex con et traho is componit̄.

Contrarius. ria. rium. adiectiū .i. aduſarius. Cōtrariū etiā eſt quidā color in rethorica de q̄ ſup dixi in quarta pte in c de coloribus rethoricis

Contrecto. as. in contracto uide.

Contremiſco. cis. ūbū inchoatiū a contremo is

Contremo. mis. ui. contremē .i. ſimul tremere. ex con et tremo mis. Et corripit tre.

Contribulis. a con et tribuſ̄ componit̄ h̄ et h̄ contribuſ̄ et h̄ le. ſimul eiuſdem tribus. Et prod bu. Sed tribulo. las. corr̄. bu. vnde uſus. Dat tribula tribules generat tribus vna tribules.

Contritio. onis. fe. ge. format̄ a contritus a ū contriti addita. o. vnde patet q3 non ē ibi c ſed t ſola in penſ̄ ſilla. ſicut nec in contritus uel contritū. quod format̄ a contriui ꝑterito de contero is ui in tū. et dr̄ contricō q̄i ſimul contricō. uł ex toto tricō. q2 de omnibus peccatis penitens deb3 dolere. Contricō autē ſic diffinit̄. Contricō eſt dolor de peccatis aſſumptus cu3 ꝓpoſito confitendi. et ſatiſfaciendi Iſte dolor d3 eſſe acer. q2 offendimus deū creatorem omniū. Acrior. q2 offendimuſ patrem noſtrum qui nos paſcit multipliciter. Acerrimus. q2 offendimuſ redemptorem nr̄m. qui nos liberauit ꝓprio ſanguine a vinculo pcōꝝ. crudelitate demonū. et acerbitate iehenne. Et ſciaſ q3 cōtricō ē a deo ſolo q̄ntū ad formā qua informat̄ ſ3 q̄ntū ad ſubſtantiā actus ē ex libero arbitrio et a deo qui opatur in omnibus opibus nature et uolūtatis. Et contricō poteſt dici dolor aſſuptus a nobis cū dei grā. ❘ Sed pt̄ queri. An poſt hāc uitā anime de pcīs conterant̄. Ad h̄ dico q3 ī cōtricōne tria conſideranda ſunt. Primū ē contricōnis genus quod ē dolor. Secundū ē contritionis forma q2 eſt actus ūtutis grā informatus. Tercius ē efficacia contricōnis. q2 ē meritorius et ſacramental̄. et quodāmodo ſatiſfactorius dolor cōtricōnis. Anime ergo poſt hanc uitā que in patria ſunt contricōnem hrē non pn̄t. q2 carent dolore. ꝓpter gaudij plenitudinē. Ille autē que ſunt ī inferno carent contricōne. q2 ſi dolorem hēant deficit tamē in eis grā dolorem informans. Sed ille que in purgatorio ſunt habent dolorem de pcīs grā informatū. ſ3 non meritoriū. q2 non ſunt in ſtatu merendi. In hac autē uita tria predcā inueniri pn̄t. Et ſcias q3 contricō differt ab attricōne ſicut informatū ab informi. q2 attricō ē dolor ſine caritate. Contricō uero ē dolor grā et caritate formatus. ❘ Itē nota q3 quoꝝ pncipia ſunt diuerſa oīno vnū coꝝ non pt̄ fieri id quod ē alterꝝ. ſ3 attricōnis pncipiū ē timor ſeruilis. Contricōniſ autē timor inicial̄. ergo attricō non pt̄ fieri cōtricō Preterea. naturalia non ſūt gratuita ut cōmuniter dicit̄. ſ3 naturale dicit̄ quod ē ante grām. Et ſic attricō inter naturalia computabit̄. Igit̄ non poteſt fieri contricō cū ſit gratuitū bonū. Itē adūte q3 contricō et attricō non dicūt habitū. ſ3 actū tantū. et actus ille attricōnis informis tranſit et non manet aduenīente caritate. et q2 dolor ille attricōnis qui erat informis non manet adueniente caritate formari nō poteſt. Primo attricio non poteſt fieri contritio.

Controuſor.a contra et uſo.as componiť cõ
trouſor aris.litigare.decertare.contradicere.vnđ
h̃ controuſia.ſie.q̃i contraria uſio.et đr controu
ſia negociũ certamen queſtio.contencõ.diſcepta
Contuberniũ.a con et tio.collacõ compatio
tabna đr h̃ contubniũ.nij.q̃i contaberniũ.Et đr
contuberniũ tabernaculũ uł ſocietas.uł ad tpũs
coeundi cõuentus.Et đr a taberna.qꝛ ſicut illi q̃
in taberna cõueniũt ad tempus cõmanent et ci
to diſſoluũtur.Jta et contuberniũ ꝓpe ſumendo
cito diſſoluiť.pacto ſcꝫ negocõ pro quo ad cõtu
berniũ cõueniť.Sap viij.Contuberniũ habens
dei.Jtem marci vj.Et p̃cepit illis ut accumbẽ fa
cerent omnes ſm contubnia ſup uiride fenũ.A
contuberniũ autẽ deriuať h̃ contubernio onis.i.
ſocius cõmilito qui ẽ in eodem contubnio cum
alio.Et h̃ et hec contubernalis.et h̃ le.
Contudi pnł coꝛ ẽ p̃teritũ de contundo dis.
Contumax.a contumeo es quod componiť a
con et tumeo.es.đr h̃ et h̃ et h̃ contumax cis.i.
ſupbuſ uł iniurioſus uł repugnatus.Et đr ſic qꝛ
tumet in ũbis iniurie.Vel đr contumax qꝛ con
tẽnat et negligat.Et compatur.Vnde contuma
citer.cius.me.aduibiũ.et h̃ contumacia.cie.Vel
contumacitas.tatis.i.ſupbia iniuria repugnantia
contemptus.Et componiť percontumax.i.ualde
contumax.Et coꝛ tu ſm hug.Pap uero dicit.cõ
tumax đr qꝛ contẽnat.ſupbus.uł a tumendo.
Contumelia.a contumeo.es.đr h̃ contumelia
id ẽ iniuria uituperiũ ſiue cõuiciũ.et h̃ cõtumia
mie.idem.et a contumelia đr contumelioſus a ũ
qui audax ẽ et tumet ũbis iniurie et ſupbie.uel
contumelias et cõuicia inijcit.Et compať.Et no
ta qꝛ contumia uł contumelia ꝓpe eſt in uerbis
Contumeo.mes.contumui.i.ſimul tumere.ex
con et tumeo.es.Vñ contumeſco.cis.inchoatiuũ
Contumia.mie.idez eſt quod Et corripit tu
contumelia.uide in contumelia.
Contũdo.ex con et tũdo.dis.componiť contũ
do dis.contudi contuſum conterere confringẽ p
cutere domare concidere.ſimł tũdere.vñ cõtuſus
Contus.a conus đr h̃ contus.ti.qđ ſa ſum.
dam genus teli.et ꝓpe quod ferꝝ non habet ſed
ẽ acuta cuſpide longuꝫ ſicut portica p̃acuta quã
portant ruſtici loco haſte.Vnde boec in ij de cõ
ſoł.Tu qui nũc contũ gladiũ qꝫ ptimeſcis ſollici
tus.ſi uite huiuſ collem uacuus uiator intraſſes
coram latrone cantares.Contus eciã đr inſtrumẽ
tũ cũ quo piſcator piſcať.uł ſciſſitať aquã inue
niendo piſces.uide in contor.aris.
Contuſus.ſa.ſum.penł prođ.uide in contũdo
Contutatus.ta.tũ.in contutor uide.
Contutor.aris.atus ſum contutari.i.abſcondẽ
defendẽ.Mach ij liƀ c j.Et in eo contutati ſunt
Conuałł.lis.fe.ge.ex con et uałł et prođ tu
et đr cõuallis magna uallis.uł loca terraꝝ depſ
Connubiũ.ex con et nubo.ſa inter montes
is componiť h̃ cõnubiũ.bij.cõiugiũ nupcie uel
coniũctio uiri et femine.Vnde h̃ et h̃ cõnubialis
et h̃ le.et hinc cõnubialiter aduibiũ.Virgił.Con
nubio iungam ſtabili ꝓpam qꝫ dicabo.
Conuena.a cõuenio.nis.h̃ et h̃ cõuena ne.ſiƚ
cũ alio ueniens.uł qui cũ alio cõuenit.Vel cõue
ne dñr aduene de diuſis locis.Et coꝛ ue.
Conuenio.ex con et uenio componiť cõuenio
nis.i.conuenire uł decere.Vnde h̃ palliũ cõuenit
michi.i.decet me.Et cõuenire.i.alloqui.ut con
uenio uos o iudei.i.alloquor.Et cõuenire.i.ad
unari.ut iſti cõueniũt.i.adunanť.Et cõuenire.i.
ſimul uenire.Et cõuenire.i.paciſci.Vñ in math
ſiõne ex denario cõueniſti mecũ.uł cõuenio tibi
vnũ denariũ.i.paciſcor.Et cõuenire.i.exigere ali
quid de aliquo.Et cõuenire.i.compellẽ.i.ad cãꝫ
uocare uł ad placitũ.Et cõuenire.i.ineſſe.ut al
bedo cõuenit michi.i.ineſt.Et conuenire id ẽ aſſi
milari.ut iſte cõuenit cũ illo in albedine.i.eſt ſi
milis illi.Vnde cõuenit impſonale.et cõueniens
et h̃ cõuenientia.tie.Et componiť incõuenienſ et
compatur.Vñ h̃ incõuenientia.tie.vñ uſus.Con
uenit alloquiť decet id ſimul aſſimilatur.Exigit
ad cauſas uocat et compellit ineſt qꝫ.Pangit ad
unatur et adunat cõueniens eſt.
Conuenticulus.a cõuentus đr h̃ cõuenticulus
et h̃ cõuenticulũ.li.ambo dimi.Et corripiũt cu.
Conuento.tas.freq̃nter cõuenire.a cõuenio is
cõuentũ.tu.u.in o.h̃ cõuentor deponenſ aliud ẽ
Conuentor.a conuentus đr conuentor ariſ cõ
uentũ facere uel celebrare.ſm huguicionem.
Conuentus.tus.congregatio cetus.
Conuſio.q̃i ſimul uſio a conuiro uł conuſuſ ſi
addita.o.Jtem conuſio ẽ quidã color rethoricus
de quo ſup dixi in iiij pte in c de coł rethoricis
Conuſor.a con et uſo.ſas.componiť conuſor
aris.i.ſimul uſare et eſſe cũ aliquo.Vnde hic et
Conuiro.ex con et uiro h̃ conuſabilis et h̃ le
componiť conuiro.tis.conuiti conuſum.i.ſimul u
tere.uł ad aliquã uitã uł ſectã utere.vñ h̃ et hec
conuitibilis et h̃ le.Et compatur.et componitur
inconuitibilis.le.Jtem a conuiro conuerſo as.fre.
Et ẽ actiũ conuerto.tamen ſm hug.cõuertor et
prefertor paſſiua ſunt et deponentia.
Conueſcor eris ex con et ueſcor uerbũ depo.et
caret p̃terito et ſup.debet tamen facere cõueſcitũ
et ẽ cõueſci ſił ueſci.pciter ueſci.cũ alio comedere
Conuexus.a conuerto.tis.đr cõuexus.a.um.
vndiqꝫ inclinatus et curuatus.q̃i conuſus.uł đr
a cõueho.is.qꝛ vndiqꝫ uehať in circuitu ad uiſũ
Et compatur.Vnde h̃ conuexitas.tatis.curuitas
rotũditas.ſicut et celi.Vel ſm pap cõuexa dicũť
extrema celi flexa.Et prođ ue pone.x enĩ ẽ du
Conuicaneus.nea.neũ.i.cõ plex conſonans
uicinus.a con et uicaneus.
Conuicanus.na.nũ.penł prođ.i.conuicinus.a
con et uicinus componitur.
Conuictor.toris.mas.ge.qui ſimul cũ alio vi
uit.et tũc deriuať a cõuiuo.is.uł cõuictor quaſi
cũ alio uictor.et tũc deriuať a cõuinco.uici.ctũ.
Conuiciolũ.li.pnł coꝛ.puũ cõuiciũ diminitiũ
Conuicior.a con et uicio.as.com de cõuiciũ
poniť cõuicior.ciaris.cõuicia inferre uituperari
Et conſtruiť cũ dacõ.Vnde h̃ cõuiciũ.cij.contu
melia uituperiũ.Vnde cõuicioſus.ſa.ſum.plenꝰ
cõuicijs.Et compatur.Jta dicit hug.Pap eciam
dicit.Conuicior.aris.cõuiciatus ſum.i.exprobro
Jnde cõuiciũ.i.obprobriũ.iniuria.Et ſic uidetur
qꝛ predcã debeant p c ſcribi.ſicut uiciũ quod di
uať de vinco.cis.ſm hug.Alij dicũt qꝛ uiciũ
deriuať a ueto.tas.et coꝛ.J.ante t.et cõuiciũ cõ
poniť ex con et uita.Et prođ.J.ante.t.Et ſic p̃
dcã ſcribunť p.t.ſicut ueto et uita.Et h̃ uidetur
uerius.cũ uitiũ coꝛ ui.Vnde orać.Omnibus hoc
uiciũ eſt cantoribus inter amicos.Et cõuiciũ ꝓ

ducat ui. et iſtius opinionis fuit magiſter bene. vnđ dicit uitiū quod đr a uetando cor̄ I ante. t. cū ſuis deriuatiuis. ut uicō. as. cōuitiū tamē prođ I ante. t. ſ3 melius componit̄ ex cō et uita. quia conuitium eſt improperium contra uitam.
Conuitium in conuitior uide.
Conuiua. a cōuiuo. is. đr h3 et h3 cōuiua. ue. cō ge. qui ſimul cū alio viuit et comedit. Et pđ ui Oraē in epy. Treſ m̄ cōuiue ppe diſſentire uident̄.
Conuiuariū. ij. neu. ge. locus in quo quis con uiuat̄. qđ et cōuiuatoriū đr. et đr a cōuiuor aris
Conuiuatoriū. in conuiuariū uide.
Conuiuiū. a cōuiua đr h3 cōuiuiū. uij. i. lata co meſtio et magna. et hinc h3 cōuiuiolum. li. dimi.
Conuiuo. is. i. ſil̄ uiuē pn̄. ppđ. a cō et uiuo is
Conuiuor. a cōuiuiū đr cōuiuor. aris. cōuiuiū facere ul̄ celebrare. ul̄ inſimul comedere. Ratio. Raro conuiuare. Et producit ui.
Conuotus. a con et uotus. ta. tū. componit̄ cō uotus. ta. tū. i. eodem uoto aſtrictus. Vel compo nit̄ ex con et uotū. ti. Et producit uo
Conus. ni. mas. ge. i. ſummitas galee. ul̄ curua tura que ſup galeam ponit̄. ſup quā ſunt criſte a conon grece quod đr latine acuta ul̄ alta rotū ditas. Vnde et conon đr figura que ab amplo ī cipit et in acutū finit̄ ſicut oxogonium.
Cooperio. ris. rui. coopertū cooperire. i. ſimul opi re. contegere. vn̄ coopertorium amictus. ex con et opio componit̄ abiecta. r. Et corripit. pe.
Cooperor. aris. coopatus ſum. ūbum depones id ē ſimul opari. coauxiliari. Et componit̄ ex cō et opor. aris. Et abijcit̄ n cā euphonie. et cor̄ pe
Coopto. tas. taui. tare. i. ſimul optare. Et cōpo nit̄ a con et opto tas
Copia. pie. i. abundan tia m̄ltitudo. dcā quaſi cū opibus. et deriuatur a copos. i. labor. qꝛ omnis ſubā ex labore conſtat Non eni ſine labore copia haberi pt̄. vnde copio ſus. ſa. ſum. i. locuples abundans plenus copia. Et compatur copioſior iſſimus. Vnde copioſe ſi us. me. et h3 copioſitas. tatis. Quidā uero dicunt qꝛ copia deſcendit a cops copis.
Copiola le diminutiuum parua copia.
Copioſus. ſa. ſum. in copia uide.
Copos grece labor latine. et accentuat̄ in fine
Cops copis omniſ ge. ex con et opis. et dicitur cops diues opulentus q̄i cū opibus. Vn̄ quidaʒ fecūdus cops eſt dea terre fertilis ops eſt. fex do muū ſcops ē mūdaꝝ foſſa qꝛ ſcrops eſt. Vnđ pt̄ deriuari h3 copia. Itē inuenit̄ h3 cops indeclinabile fe. ge. et tūc deriuat̄ a copia. pie. et eſt tunc idem Cops qđ copia
Copula. le. i. cōiūctio ul̄ id qđ cōiungit. ul̄ vinculū in collo canis. Et in ſin gulari et in plī ē ge. fe. In plī tamen inuenitur neu. ge. copula. oꝝ. Et ut dicūt. In ſing̃ pro cōiūc cōne canū. In plī copula neu. ge. p qualibꝫ alia coniūctione. ſiue hominū ſiue aliaꝝ reꝝ. Et ſcias qꝛ ē copula ūbal̄ implicita et explicita. i. non co arcata. ut in h3 ūbo ſum es eſt. uide in cedo.
Copularius. rij. mas. ge. i. vinculū in collo ca nis. Et dicitur a copula. le.
Copulatim. i. cōiunctim. aduerbium. a copulo las. Vnde copulatiuus. ua. vum.
Copulatiuuſ ua ū qđ copulare hꝫ a copulo as
Copulo. a copula. le. đr copulo. las. i. cōiungē ſociare. iugare Copulo componit̄ diſcopulo as id ē diſiungere. Recopulo. as. i. reiūgere. Copulo

et eius cōpoſita ſunt actiua. Et cor̄ pu.
Coquina. ne. đr a coquus. Et producit qui
Coquo. quis. xi. ctū. Et ſcribit̄ p c in prima ſil laba coquo. et in ſecūda p. q. licet q̄tuꝫ ad ſonū uideat̄ deſinere in co. ſ3 h3 accidit qꝛ u amittit viꝫ lrē. Et componit̄ coquo cū de et đr decoquo. is. id ē ualde coquere. Item cū ex et đr excoquo is In eodem ſenſu. Et ſimiliter componit̄ incoquo quis. Percoquo. quis. p̄ alijs coquē. ul̄ ſupra uel plus. Recoquo. quis. iteꝝ ul̄ ualde coquē. Succo quo. quis. i. paꝝ ul̄ ſubtus coquē. Coquo et eius cōpoſita actiua ſunt. et cor̄ hāc ſillam co in pn̄ti
Coquulus. li. dimi. puus coquus. et cor̄ qui
Coquus. qui. qui cibos coquit. vn̄ h3 coquulus diminitiuum. et hec coquina. uide in precoqua
Cor cordis. neu. ge. đr a cardian. qꝛ autē dicit̄ cor q̄i cuſtodia omniū reꝝ ethimologia ē. Et ut dicit Iſiđ. Cor ideo ē vicinū pulmoni ut cum ira accendit̄ pulmonis humore tempetur. Et ſcias. qꝛ in greē tales uerſus ponunt̄. Cor ſapit et pul mo loquit̄ fel cōmouet iras. Splē ridere facit co git amare iecur. uide in ſplen. Et componit̄ cor cū con et đr concors. dis. et ē omnis ge. Diſcors dis. et cū ex et đr excors. dis. et cum miſeranſ et đr miſericors. dis. Item cū re et đr recordor daris Item cū ſe ſpōne et đr ſecors. dis. Et cū ue et đr uecors. dis. Et cū vnuſ et dicit̄ vnicors. dis. et no ta qꝛ antiquituſ dicebat̄ h3 et h3 vnicordiſ et h3 de et alia huiuſmodi compoſita ſimilia a cor quod in autoribuſ ſepe inuenit̄. Et ſcias qꝛ rabi moy ſes dicit. qꝛ celū in vniūſo ē ſicut cor in animali Cuius motus ſi ad horam quieſceret corpiſ uita finiret̄. et ex h3 patet qꝛ celū ſidereū p motū ſuū cauſat genacōnem et corrupcōnem in inferioribꝫ
Coragioſ grece. latine uilla dicitur.
Coragiū. a coragios đr h3 coragiū. gij. i. ſuffra giū. Coragiū ē eciā ps ludi ſcꝫ qn̄ pucribia dicit̄ Vel coragiū ē ūginale ſignum ul̄ ūginalis pōpa quā ſolent ūgineſ facere in quibuſdam locis circa mortuū. ſcꝫ corea. et quelibet corea ſic pt̄ dici. Et tūc componit̄ a chorea et ago. gis. Sed hoc cor ragiū p duo. r. aliud ē. ſcꝫ quod ex toto et inīo corde petit̄ et componitur a cor et ago. agis.
Corallus. li. naturam habet viminis ſub aqua ſ3 detracta ſup aquā ſtatim dureſcit et rubeſcit et lapideſcit. Ita occupari qꝫ et euelli retibꝫ ſolꝫ aut acri ferramento precidi.
Coram ppō ſeruit ablacō. ut coram deo placet humilitas. Item ē adūbiū qualitatis. ut nobiſ in theatro morantibus quidaꝫ coram ſurrexit et lo cutus ē patenter euidenter apte. et componit̄ a cor et am p apoſtropham. quod eniꝫ fit corā an cor fit. Et prođ pmam. Vnde in aurora dicit̄ Co ram langore ppulit omne genus.
Corax. cis. i. coruus. Et tā illud q̄ iſtud nomē habet a ſono pectoris. qꝛ grumnit pectore.
Corban oblacō ſiue donū ſonat. Vnde mathei vij. Corban quod ē donum. uide in corbonan.
Corbio. oniſ mas. geñ. ille qui facit ul̄ uendit ul̄ portat corbes. Et deriuatur a corbis
Corbis. a curuo. uas. đr h3 corbis. bis. uaſ vim neū quo menſurat̄ vinū ul̄ eciā annona ul̄ per quod fluit muſtū. qꝛ đr a curuo. qꝛ ex curuaniſ ū gis contexitur. Vel dicitur a colando.
Corbita. te. penl̄ prođ. fe. generis. id eſt nauis oneraria. Et dicitur a corbis.

Corbius. a cor et binū componiᷓ h̄ corbiuſ bij quod et h̄ corbinus d̄r ſcꝫ ille qui duplex habet cor. quaſi binū cor hn̄s. uľ re uera qui ē ūſpelľ
Corbonan. ſicut dicit hug̃ cor (et inconſtans ban interpretatur oblacō. vnde h̄ corbona. ne. uel corbonan indecli. ultima acuta. i. gazofilaciū ubi diuine oblacōnes reponūtur. Pap̄ uero dicit Corbonan gazophilaciū ubi pecunia ſacerdotuꝫ erat Et interpretatur oblacō. Et ut d̄r in hiſtorijſ ſup actus apl'oꝝ. Corbonan erat archa in qua reponebanᷓ donaria ſacerdotū. Muſac erat archa in q̄ reponebanᷓ donaria regum uľ pncipū. ad reficienda ſartatecta templi. Gazophilaciū erat archa in qua reponebantur donaria tranſeuntium.
Corbulus. li. mas. ge. pnľ cor̄. puus corbis. Et d̄r a corbis
Corcula ioculatrix.
Corculū. li. dimi. puum cor. Et corripit cu.
Corculus. i. tadeus. a corde dc̄us. Ipſe et tadeus ipe ē et iudaſ iacobi quē eccleſiaſtica tradit hiſtoria miſſum ediſſam. ad abagaꝝ regem ſm pap̄ Hug̃ dicit. Tadeus interpᷓtaᷓ corculus. i. cordiſ cultor. Et corripit cu. Vide in iuda.
Corda. a cor d̄r h̄ corda. de. qꝛ ſicut pulſus cordis ē in pectore. Ita pulſuſ corde ē in cithara. vn̄ ꝓpheta. Laudate eum in cordis et organo.
Cordatiſta. te. ge. cō. qui uľ que canit cū corda
Cordatus. a cor d̄r corda (et d̄r a corda. de. tus. ta. tū. i. ſapiens. grauus. audax. cōueniens. In Iob xxxiiij d̄r. Viri cordati. i. ſapientes audite me. vn̄ cordate. i. ſapienᷓ cōuenienᷓ. honeſte.
Cordex. dicis. mas. gen̄. qui facit cordam. uľ q̄ canit cū cordis. Et dicitur a corda. de.
Cordiacus. ca. cū. uide in cardiacus.
Cordicituſ adubiū. pnľ cor̄. i. cordetenus. a cor d̄r. vn̄ ſidonius. Prudentibuſ inquit cordicituſ inſi tū eſt.
Cordula. le. dimi. pua corda. pnľ cor̄.
Cordus. da. dū. i. ſerotinus. d̄r a cor. vn̄ et uinc que tarde ueniunt ad maturitatē corde dn̄r. ſm hug̃. Et pap̄ dicit. Cordū ſerotinū. qđ tarde paſci tur
Coredulus. Cor componiᷓ cū edo. et d̄r h̄ coredulus. li q̄daꝫ auis que ſtatim et citius ꝙ cetera memb̄ cor auis capte edit.
Coriambus. a chorus d̄r h̄ coriambus. bi. qui dā pes conſtans ex p̄ma longa et duabus medijs b̄uibꝫ et ultima longa. ut audierant. et d̄r ſic. qꝛ carmen h̄ pede compoſitū aptū ſit choro canentium. Vel componiᷓ a corus et iambus. qꝛ in choro et in circuitu habeat duoſ iambos. ſed ordine confūſo. vnde coriambicus. ca. cū. Poteſt eciā coriambicus in p̄ma ſilľa ſm quoſdā aſpirari. ſic̄ in chorus
Coriandrum. dri. ge. neu. genuſ herbe a greco quod illi corion dicūt. et ut dicit papias Coriandrū qđ greci corion dicunt. Cuiuſ ſem̄ dulci vino datū ꝓniores reddit in uenerem. ſi ſup modū dederis amentiā facit. In cibo ſumptū calefacit et ſtringit. et ſompnum facit.
Coriarius. rij. qui parat coria. uľ qui operatur de corijs. a corio dicitur.
Corimbus. a corona d̄r h̄ corimbus. bi. i. fructus edere. qꝛ inde coronabanᷓ antiqui. et p̄pue poete. Vnde ouiđ iij metam̄. Et grauiduſ diſtiguit uela corimbis. Corimbi eciā dn̄r anuli uitis. qui ꝓxima queq; ligant et comp̄hendūt. ne longiuſ laxati palmites uentoꝝ flatibuſ diſſipentur
Corinthus. a coriū d̄r h̄ corintus. ti. i. tectura arcuū. Vnde ſtacius thebaidos in vij. Quā ſuper a tergo uelox corinthos et archus. Et h̄ chorintuſ ti. i. repoſitoriū ſagittaꝝ. ſcꝫ pharetᷓ vn̄ ouiđ triſ In quibuſ ē nemo q̄ non corinthon et archū Corinthon acciṁ grecū ꝓtulit ꝑ corinthū. Inueniᷓ eciam h̄ corinthuſ nomē ciuitatis. vnđ corinthus. ta. tū. Ad corinthios ſcribit paulus duas e pl'as. Et ſcribiᷓ corinthus ꝑ h in ultima ſillaba vnde t remanet in ſono ſuo ante. h. Et corripiᷓ prima ab oracō in epl'is. Non cuiuis hominum contingit adire corinthum.
Coriolum. li. diminitiuum. paruum corium.
Coriosus. a. ū. i. corio ueſtitus. et d̄r a corium
Coriū. a carne d̄r h̄ corium. rij. q̄ſi carneū. q̄a carnē tegit. uľ qꝛ a carne extrahaᷓ. a coriū ꝑ cōponem excorio. as. Decorio. as. diſcorio. as. in eodem ſenſu. i. coriū auferre. Incorio. as. i. coriū immittere. uľ corium aptare.
Cornetū. ti. pnľ prođ. locus ubi corni creſcunt et d̄r a cornus. ni. pro quadā arbore dura in fructu uľ ligno
Corneuſ a. ū. ptinēs ad cornu. uľ de cornu exn̄s. et tūc diriuaᷓ a cornu Itē corneus. a. ū. đ corno exn̄ſ et tūc d̄r a cornuſ ni. ꝓ arbore
Cornicen. inis. mas. ge. qui canit cū cornu. qđ eciā d̄r h̄ et h̄ cornicens. tis. Et utꝝq; componiᷓ a cornu et cano. is. et cor̄ pnľ cornicen in nc̄ō et
Cornicena. e. pnľ cor̄. fe ge feīa q̄ ca in gn̄ō nit cū cornu. Et deriuatur a cornicen.
Cornicor aris. a cornix d̄r. et prođ ni. Vn̄ parſius. Neſcio qui tecū g̃ue cornicariſ inepte. uiđ in corniculor laris
Cornicula. le. di. pua cornix
Corniculor. a cornix d̄r corniculor. aris. i. uocē cornicis ymitari. uľ inutiliter loqui et garrire. qđ eciam cornicor. caris. dicitur.
Corniculum. li. diminitiuum. paruum cornu
Corniger. ra. rum. gerens cornu. pnľ cor̄. a cornu et gero ris.
Cornipes. dis. omnis. ge. cor nēos habens pedes. quod ꝓ equo inueniᷓ et tūc ē mas. ge. h̄ cornipes. dis. Et cor̄ pnľ tā in nc̄ō ꝙ in obliquis. Et componitur a cornu et pes.
Cornix. cis. fe. ge. d̄r a cornu. qꝛ auis damoſa ſit ut cornu. uľ qꝛ diu viuit. ut cornu eciā durat. et habet cornix I naturaliter longam an̄ x. Vn̄ penľ prođ in gn̄ō
Cornu d̄r a carne. q̄ſi carne um. qꝛ ex carne ꝓcedit. Et in ſing̃ eſt indecli. In plurali uero h̄ cornua. nuū. Inueniᷓ eciā hic cornus. nus. nui. in eodem ſenſu. Et nota ꝙ cornua uocanᷓ extreme ꝑtes antēnaꝝ ꝑ tropū ab aīali Item cornua uocantur extremitateſ exercitus. qꝛ intorte ſunt ad modū cornuū animalᷓ. ſ; in hac ſig̃cacōne ꝓp̄e inueniᷓ h̄ cornus. us. ui. Et ꝓ cornu militiſ ſimiliter. ſ; cornu in ſingulari. et cornua in pl'i ꝓp̄e ꝑtinet ad animalia. A cornu deriuatur cornutus. ta. tū. et corno. as. i. cornu reſonare et h̄ cornus. ni. ꝓ quadaꝫ arbore dura in fructu uľ ligno. vn̄ h̄ cornū. ni. fructuſ illiuſ arboris. Vn̄ Corna gerit cornus pecudum ſunt cornua cornu Militis eſt qn̄ ꝓperat ſua bella gerendo (Cornu componiᷓ h̄ et h̄ bicornis et h̄. ne. et h̄ et h̄ vnicornis et h̄ ne. et h̄ et h̄ tricornis et h̄ ne.
Cornupeta. te. bos. penľ cor̄. Exodi xxj. ꝙ ſi bos cornupeta fuerit. Cornus. ni. uide in cornu
Cornuſtibij tercia filia Iob nomen accepit. q̄a eni ꝑ cornu et tibiā vnū ūbū ex utroq; cōpoſuit utꝝq; ūbum ꝑ vnaꝫ orōniſ ꝑtem in latina ligua tranſfuſum ē. quo uoluit genē licite demonſtrauit
Cornutus. a cornu d̄r cornutus. a. ū. ſm gg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Et ſcias q̄ facies moiſi dicebat̄ cornuta.ſic̄ dicit
gloſa exo.xxxiiij.ꝓpter quoſdā radios ſplendo
riſ quos humanus uiſus ferre non poterat.

Corolla.le.diminutiuum parua corna.

Corollariū.rij.dr̄ a corolla.et ē corollariū p̄mi
um alicuius certaminis ſcʒ corona ul̄ aliud. Vel
corallarium ē vn̄ aliquis meret̄ adipiſci coronā
Vnde boet in conſol̄ phīe. Ita ego q̄ tibi uelut
corollariū dabo.ul̄ habet̄ ibi collorariū a collo.
q̄ feratur in collo ut torquis aureus ſm̄ hugūc
Pap̄ eciā dicit. Corollariū q̄ꝛ corone.i.p̄mij illati
uū.ſicut collariū quod ē in collo. Item corollari
ū dr̄ vnde corona meret̄ dari q̄ coronam ferat.
ul̄ circūlocutiua oñſio abambitus corone.qđdā

Corona.a corus h̄ corona ⟨ ornamentū piniū
ne.quia rotūda ad modū cori ſolet fieri.et eſt in
ſignū uictorie ul̄ regij honoris ſignū que ideo ī
capite regum ponit̄ ad ſignificanduʒ circūfuſos
in orbe populos quibus accinctus q̄ꝛ caput ſuū
coronat̄. A corona deriuat̄ corono.nas.ibuʒ ac
tm̄ ſm̄ hug. Pap̄ uero dicit.q̄ corona genāliter
dicit̄.dyadema uero ſpēaliter. Nam ē geſtamē re
gij capitis. Corona uero quorūcumq̄. Itē corona
dr̄ oculus. De corona cleri coꝝ dixi in clericus.vi

Coronula.le.di.pua corona ⟨ de eē in caritas.

Corpalis.a corpus dr̄ h̄ et h̄ corpalis et hoc le
ad corpus ptinens.vnde corpaliter corpalitas.et
componit̄ incorpalis.incorpale.liter.incorporali
tas.tatis. Et ut dicit p̄s. Corpale nomen ē illud.
qđ corporeā rem ſignificat.et h̄ in ꝓpis et in ap
pellatiuis. In ꝓpis ut deus. In appellatiuis ut hō
Incorpale uero nomen ē illud qđ incorpoream
rem ſignificat.in ꝓpis et appellatiuis. In ꝓpis ut
pudicicia penolipes. In appellatiuis.ut ūtus.

Corporeus in corpus eſt.

Corporo.a corpus dr̄ corporo.ras.corporeum
facere.ul̄ impinguare uel in corpus immittē.uel
ad ſuſtentamentū et augmentū corpis ſumē. Et
componit̄ incorporo.as. Et ē actm̄ cū omnibus
ſuis compoſitis. Et corripit po.

Corpulentus.ta.tū.i.pinguis.craſſus. Et com
paratur. vn̄ corpulenter.tius.me.adūbiū.et h̄ cor
pulentia.tie.i.craſſitudo.et cōponit̄ a corpus et
lentos quod ē plenū.q̄ꝛ plenuſ corpore ul̄ carne

Corpus.a corrumpo.pis.dr̄ h̄ corpus.oris.q̄
ſit nature corruptibilis.et cito corrumpat̄.ul̄ cor
pus componit̄ a cor et pus puris. Iū corpus q̄ꝛ
cordis pus.i.cuſtodia.ſ; pocius uidet̄ ethymolo
gia q̄ compō.ul̄ corpus q̄ꝛ coram poſitus.vnde
corporeus.rea.reū.vn̄ h̄ corporeitas.tatis.et cō
ponit̄ h̄ incorporeitas.tatis. A corpus componi
tur bicorpor tricorpor quadricorpor. Et ſunt cō
ge.q̄ꝛ nomina compoſita a corpe colore decore

Corpuſculū.li.di.puū corpus ⟨ ſunt cō.gen

Correctio.onis.fe.ge.i.emendacō.caſtigacō. A
corrigo.gis. Item correctio ē quidā color rethori
cus.de quo dixi ſupra in iiij pte in c de col̄ reth

Corregionalis ex vna regione.

Correptio in corripio eſt.

Corrideo.des.corriſi.i.ſimul c. aliquo ridere.ex
con et rideo.des. Et mutat̄.n.in.r. Et ꝓđ ri. Geū

Corrigia.a corīū dr̄ h̄ corri ⟨ xx. Corridebit in
gia.gie.ul̄ a colligo.gis.q̄ꝛ colligia.vn̄ corrigio
la.le.dimi. Et corrigiatus.ta.tū cū corrigijs liga
tus. Et corrigio.corrigias id eſt corrigias facere
ul̄ corrigijs ligare. Et cōponit̄ decorrigio.as.diſ
corrigio.as.excorrigio.as.in eodeʒ ſenſu.i.diſſol
uere. Incorrigio.as.corrigijs ligare ul̄ ornare ul̄
aptare. Et ē actiuum cū ſuis cōpoſitis omnibus

Corrigibilis ad corrigendū abilis.ſm̄ papiam

Corrigo.gis.correxi correctū.i.caſtigare.uel e
mendare. Et componit̄ ex con et rego.gis.et cor
ri. Et differt a corripio.q̄ corrigo.i.emēdo.ut cor
rigo libꝝ. Pertinʒ eciā ad mores q̄nq̄.ut corrigo
iſtū.i.caſtigo.et nulla correctio ſperat̄ d̄ iſto id ē
nulla emendatio. Vnde ꝓpheta. In quo corrigit
adoleſcentior uiā ſuā. Sed corripio.i.reprehendo
ut corripiet me iuſtus in mīa. Sic et correctio a
corrigo ꝓpē ptinet ad libꝝ.ut iſte liber non ē bn̄
correcūs. Sed correpcō ul̄ correptus a corripio is
ptinet ad mores.ut iſte non ē bn̄ correptus de

Corrigo.as.aui.are.atū.i. ⟨ tali dicto ul̄ facto
ſimul rigare.ex con et rigo.as.et cor. I.et retinʒ

Corripio.pis.ui.correptū corri ⟨ n.ſ; quoſdam
pe.i.ſimul rape.ul̄ cape.ul̄ caſtigare rep̄hendē.
Et componit̄ ex con et rapio.pis. Et cor̄.ri. Et
inde correptus.ta.tū.et h̄ correpcō.onis. Et ſcias
q̄ fraterna correpcō ſic deſcribit̄. Correpcō frater
na ē admonicō fratis de emendacōne delcōrū.ex
fraterna caritate ꝓcedens. Queri h̄ pt̄. An pecca
tū ꝓximi p̄us debeat dici p̄lato q̄ eccleſie ul̄ ecō
uerſo. Ad h̄ dico.q̄ p̄latus p̄t dupl̄r conſiderari
Aut ſm̄ q̄ iudicō p̄ſidet. Et ſic dicere p̄lato ē di
cere eccleſie.et ſic p̄uſ debent adhiberi teſtes q̄ p̄
lato dicat̄. Aut p̄t conſiderari ſm̄ q̄ ē extra iu
diciū.et ſic dicere p̄lato non ē dicere eccleſie ſed
pſone que p̄t ꝓdeſſe et non obeſſe.q̄ nulluſ ma
gis p̄t prodeſſe q̄ p̄latus. Et ſm̄ hoc p̄us debet
dici p̄lato q̄ teſtibuſ oñdi alijs.et q̄to minuſ p̄t
fieri publicet̄ et tūc p̄latus adhibet̄ q̄ſi vnus de
teſtibus. Talis eni debet eſſe correpcōnis ordo fra
terne.quem aug̃ in ſpeculo clericoꝝ tradit.ut cū
quiſ oculi petulanciā ul̄ aliud peccū quodcūq̄ in
fratre ſuo aduītit ſtatim debet eū admonē ne cep
ta ꝓgrediant̄.ſ; de proximo corrigant̄.q̄ ſi poſt
admonicōnem iteꝝ ul̄ tercio illud facere uideat̄
tūc debet q̄ꝛ uulneratus ſanandus manifeſtari.ſ;
anteq̄ in publicū ꝓdat̄ quod fit cū eccleſie dr̄.p
us debet alteri ul̄ tercō demonſtrari.quod eſt ad
haberi vnū ul̄ duoſ teſtes.et inter eos quibuſ oſ
tendi debet anq̄ alijs oſtendat̄ p quos cōuincē
dus ē.et ſi negauerit priuſ p̄poſito debet oſtendi
poſt admonicōnem ut ſecretius correptus nō in
noteſcat ceteris.et ita p̄mo debet admoneri.ſcđ
do p̄lato oñdi. Tercō teſteſ adhiberi. Quarto ī pu
blicū adduci cōuincendus ſi negauerit.uide in fa
ma. Itē nota q̄ ut dicit g̃g̃ in xxx mor̄.nō una
eademq̄ cūctiſ exhortacō cōuenit.q̄ nec cūctos
par moꝝ qualitaſ conſtringit. Sepe tamen alijs
officiūt que alijſ ꝓſunt. Nam et pleꝝq̄ herbe q̄
hec animalia reficiūt alia occidunt.et leuis ſibi
lus equos mitigat catuloſ inſtigat. Et medicamē
tū quod huīc morbū imminuit alteri uires iūgit
Et panis qui uitā fortiū roborat puulorū necat
Nam ſicut idem g̃g̃ dicit in ix omel̄ ezech. Vere
cūde eteni mentes ſi quas fortaſſe culpas admiſe
rint leuiter arguendi ſunt.q̄ ſi aſperius increpā
tur frangunt̄ pociuſ q̄ emendant̄. At contra.m
teſ aſpere atq̄ impudenteſ ſi increpate leuiter fu
erint ad maioreſ culpas ipſa leuitate ꝓuocantur
Et in ix omel̄ ſecūde ptiſ ezech dicit g̃g̃. Tāta de
bet eſſe diſcrecō ut nec diſciplina nimia nec mia

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg

ſit remiſſa ſie ſi inordinate culpa dimittit̃ is qui
ē culpabiliſ in reatu ꝯuiuſ aſtringatur. Et ruſum
ſi culpa īmoderate reſecet̃. tanto qui corrigit̃ de
terior fiat. ꝗto erga ſe nichil ex benignitatiſ grã
agi conſiderat. Videſ ergo ꝙ diſciplina uł miſeri
cordia multũ deſtituit̃. ſi vna ſine altera teneat̃
Correpta namq; menſ in odiũ repente ꝓruit. Si
hanc immodata increpacõ pluſ ꝙ debuit addicit
ꝗ indoleſ ueritaſ immoderata fiat. Item ḡḡ di
cit in paſtor. Quoſ cruciamenta non corrigit nõ
nũꝗ ab iniquiſ actibuſ leuia blandimenta cõpeſ
cũt. ꝗ et pleroſq; egroſ quoſ fortis pigmentorum
pocõ curare non ualuit ad ſalutem pſtinã tepẽs
aqua reuocauit. Et nonnulla uulnera que cura
ri incisione nequeunt. fomentiſ olei ſanantur. Et
duruſ adamaſ incisionem ferri nĩme recipit ſ; le
ui hircoꝝ ſanguine molleſcit. Idem in eodem. Ira
toſ meliuſ corrigimuſ ſi in ipſa ire ſue cõmocõne
declinamus. Perturbati quippe quid audiãt igno
rant. ſ; ad ſe reducti tanto libentiuſ exhortacõnis
uerba recipiũt. ꝗto ſe tranquillius tolleratos eru
beſcunt. Menti autē furore ebrie omne rectũ qđ
dicitur puſum uidetur. Vnde et nabal ebrio cul
pam ſuã abigail laudabiliter tacuit quã digeſto
vino laudabiliter dixit. Vide in curioſitas. et ī rec

Corriualiſ a con et riualiſ cõ tor et in obedio
ponit̃ h et h corriualis et h le. cũ alio potanſ eũ
dem riuũ. Vnde et ꝑ ſimilitudinē corriualeſ dñr
qui eandẽ amicã cõmunem hñt. Vide in riualis.

Corrodo. dis. corroſi corroſum corrodere ſimul
rodere. ex con et rodo dis. Et producit ro.

Corrumpo. pis. corrupi corruptũ. ex con et ru
po. pis. et ē corrumpē frangere. deuirginare. uici
are inficere morbo uł mał moribus. Vnde h et
h corruptibił et h le. et in corruptibilit̃. litas. Itē
a corrumpo corruptus. a. ũ. et cõpat̃. et cõponit̃
incorruptus. a. um. quod ſimiliter comparatur.

Cors in cohors uide.

Cortex. a coriũ dr̃ h aut h cortex. icis. ꝗ cori
o lignũ tegat. vnde uidet̃ componi. ſ; pocius eſt
ethimologia ꝗ compõ. Corticē aliqui uocant co
rticem. liber ē ps interior corticiſ dcũs a liberato
cortice. i. ablato. Eſt enim mediũ quoddã int̃ lig
nũ et corticē. Poteſt eciã ibi poni et terciũ ſc; ſu
ber. Vñ uſus. Pars por ē cortex liber altera. ter
cia ſub. Vñ theodoł. Mutat flebilit̃ rigidũ ꝓ cor

Corticellus. li. diminitiũ. ꝑuus cortex ꝓpe ſub

Cortico. cas. dr̃ a cortex. et ē corticare corticem
dare. uł auferre. Et componit̃ decortico. cas. Diſ
cortico. cas. excortico. cas. in eodem ſenſu. i. corti
ces auferre. Incortico. cas. in corticeꝫ mittere. uel

Corticulus. li. di. ꝑuus cortex. captare corticē

Cortina. a coriũ h cortina. ne. ꝗ prius ex cori
is et pellibus fuerunt facte ut in tabnaculo. cor
tina eciã dicebat̃ locus olim in templo vnde da
bantur reſponſa. uł pocius menſa in templo ap
pollinis ſup quã ſtabat phebas que dicebat ora
cula. Et dicebat̃ cortina ꝗ corio fetonis erat tec
ta. Vel cortina ꝗ̃i certina. ꝗ ibi certa dabant̃ rñ
ſa. uł cortina ꝗ̃i cordicina. ꝗ ibi hominũ tenebã
tur corda. A cortina dr̃ cortinatus. ta. tũ. i. cortĩa

Cortinarius. a cortina dr̃ h cortina ꝓpatus
rius. rij. qui cortinas extendit uel ſeruat uł facit.
et h cortinaria. rie. in eodẽ ſenſu. Et cortinarius. ri
a. rium. quod ad cortinã ptinet.

Cortinula. le. diminutiuum parua cortina.

Corus. ri. ꝓ uento prođ ꝑmam. et caret aſpira
cõne. Vide in chorus aſpirato.

Coruſco. cas. caui. care. ūbum neutꝝ. et eſt co
ruſcare reſplendere uł uibrare uł iaculari fulgere
Iuuenał in iiij tropeio. Seruata ioui frontem ꝗ
coruſcat. Vnde patet ꝙ ſcribit̃ ꝑ vnum r. corrıꝑ
enim ꝑmam. Vnde coruſcus. ca. cũ. ſplendenſ criſ
pus. tremulus. uibranſ Et ſubſtantiue h coruſcus
ci. ſplendor. lux intollerabilis. et h coruſcacõ id ē
ſplendor. coruſcandi actio. Et ſm grec. ſol radiat
mucro ꝗ micat fulgor ꝗ coruſcat. Cuꝫ fulgor ſu
pra nos paret tunc fulgurat ether.

Cos cotis. cote grece latine dr̃ incisio. Vnde h
cos cotis. ꝗ ferrum ad incidendũ acuat. ꝓpe uēo
duri lapideſ coteſ appellant̃ ꝗ̃i cautes ut dic̃ pap
Et prođ co. Virgił. Subigũt ꝗ in cote ſecure.

Coſmarcha. che. dñs uł princeps mũdi. a coſ
moſ mũduſ et archos pĩceps vñ h coſmarchia
ie. eius poteſtas penultima acuta.

Coſmarius. rij. mas. ge. dñs mũdi. et dr̃ a coſ

Coſmicus. ca. cũ. pnł cor. mus. uel a coſmos
id eſt mũdanus. a coſmos dicitur.

Coſmographia in coſmographus uide.

Coſmogꝑhus. Coſmos componit̃ cum gꝑhos
quod ē ſcribē. et dr̃ coſmogꝑhus. phi. qui mũdũ
deſcribit. Et cor̃ pnł. Vnde in aurora dr̃. Coſmo
gꝑho moiſi michi ꝓduce carmine huius. vnđ h
coſmogꝑhia. phie. mũdi deſcripcõ. et coſmogra
pho. phas. id eſt mundum deſcribere.

Coſmopeia. i. mũdi factura.

Coſmos dicit̃ greci. Et conſtituitur in latinã for
ma et dr̃ h coſmus. i. mũdus

Coſmus mi. i. munduſ a coſmos Item coſmus
dicit̃ ornamẽtum pontificis.

Coſta te dr̃ a cuſtodio dis ꝗ coſte cuſtodiunt
interiora vñ h coſtula le et h coſtella le dimi et
h coſtariũ rij locus coſtaꝝ et coſtatus ta tũ q̃ ha
bet coſtas uł habens magnas coſtas Quare eua
ſit fcã de coſta. dicã in mulier

Coſte decas gentos vnũ et idem ſignificant. i.
decem et accentuant̃ ꝓdicta tria in fine

Coſto as qđ non eſt in uſu. i. coſtas uł coſtatũ
facere et dr̃ a coſta te et cõponitur decoſto as diſ
coſto as excoſto excoſtaſ in eodem ſenſu. i. coſtas
extrahē Item in coſto as immittere coſtas. recoſ
to as. i. excoſtare. uł iteꝝ coſtare. Et ſunt actiua
omnia compoſita a coſto. tas.

Coſtus. ti. fe. ge. radix herbe cuiuſdam.

Cotana. i. mala cogogna. genuſ maloꝝ. et cor̃
pnł. Et declinat̃ h cotanũ. ni. Et ſcribit̃ ſine c in
pap. Vnde dicit. Cotana genus fructuũ nucũ. Et
cor̃ ꝑmaꝫ. ut patet in hoc uſu. Cum cotano mo
rus mori ꝗ ſoror ſicomoris.

Cote inciſio grece dr̃ penultima accentuata.

Cotula. a cotos h cotula. le. quedam menſura
vini continens ciatos ſex. i. emina que ideo cotu
la dr̃. ꝗ inciſio et diuiſio ſextarij fit ī duo equa

Coturnix. cis. fe. geñ. a ſono et ita fit cotula
uocis dr̃. quã greci ortigon uocant. et prođ pnł
Vnde in aur. Mane coturnices ueſpē uulguſ hꝫ

Couniо. nis. couniui counire. i. ſimul cõiũgere
a con et vnio. et abijcit̃. n. Et producit. u.

Couno. nas. naui. nare. i. congregare. Et cõpo
nitur ex con et vno. nas. Et producit. u.

Couterinus. na. nũ. ex eodem utero cũ alio ꝓ
genitus. Et componitur a con et uterinus na nũ

Coutor.teris.i.ſimul utor.ex con et utor eris
Coxa.e.fe.ge.Coxe dcē ſunt qua ¶Et prod̄ u
ſi coniūcte axes. In ipſis enim capita femorū iū
guntur. Vnde hec coxula.le.diminitiuum.
Cra uox eſt coruorum.
Crapula.a crudus.dr̄ h̄ crapula.le.i.ſup
abundans edacitas immoderata et noxia uoraci
tas.et ſic q̄i cruda epula. Vnde crapulo las.i.ſu
pfl̄ue comedere.ul' immoderate ingurgitare.Et h̄
hoc pt̄ eſſe tranſitiū et actiū ſm̄ hug.et ſm̄ com
munē uſum.Pap̄ uero dicit.Crapula immodera
ta uoracitas.dcā quaſi cruda epula.cuius crudi
tate grauat' cor.et ſtomachus turbat'.Eſt autem
Crapulor aris deponens.i.ſuper ¶ vini cibiq̄
ſſue manducare.bibē inebriari.hec pap̄.Pro ex
ceſſu autē in potu ponit' in p̄s.Tamq̄ potens
crapulatus a vino.Et corripit pu.
Cras aduerbiū temp̄is.et p̄tinet ad futuꝝ tp̄us
Craſſator.toris.depredator latro.
Craſſo.a craſſus dr̄ craſſo.as.et craſſor aris in
ueniť.i.craſſum facere.vnde craſſeo es ui.i.craſ
ſum eſſe ul' fieri.Et habet incho.ut craſſeſco cis
vn̄ illud.ſermo craſſeſcit quod fit duob; modis
ul' cū ſupabundat ul' cū ingroſſatur et deficit a
as.i.ualde impinguare.ul' macrum facere.qd̄ et
diſcraſſo.as.dr̄.Incraſſo.as.Et ē actiū craſſo cū
ſubtilitate ul' cū inflatur ad altū ſtilū. ¶Craſſo
componit' concraſſo.as.i.ſimul craſſare.decraſſo
omnibus ſuis compoſitis.Inuenit' eciā graſſor
aris.depo.ſ; aliud ē de q̄ dicā in ſuo loco.
Craſſus.a.um.i.pinguis.ſ; obeſus plus q̄ pig
uis ē.et dr̄ a creſco.cis.ul' dr̄ craſſus a creos ul'
a creando.q̄i aptus ad creandas carnes.Et cōpa
tur.vnde h̄ craſſitas.tatis.et h̄ craſſitudo.dinis.
et hec craſſicies.ciei.Et p̄ compōnē craſſilentus
ta.tum.plenus craſſicie ſm̄ hug. ¶Pap̄ uo dicit
Craſſa fecūda pinguis ſpiſſa.Craſſari corp̄is ē et
ſagine.craſſari animi et crudelitatis.
Craſtinus.a cras dr̄ craſtinus.na.nū.a q̄ craſ
tino.nas.quod non ē in uſu ſ; componit' p̄craſ
tino.nas.i.in craſtinū deferre.Itē recraſtino nas.
id ē iterū craſtinare.ul' prolongare.ponitur q̄nq̄
tamen ſimpliciter pro differre ſimplex ſi inuenia
tur in eodem ſenſu inuenitur.Et cor̄ penl' craſti
nus.quia non habet.t.a primitiuo.
Crater.ris.maſ ge.uas vinariū.et dr̄ a crate; et
facit accūs ſing.hūc craterem ul' cratera.et ē cra
thera accūs grecus.et tūc ē mas.ge.et deſinit in
a cor̄.Et in plurali ſimiliter geminū hab; accuſa
tiū.crateres ul' crateras.Et prod̄ te.et cor̄ as.et ē
terminacō greca.Vnde uigil' eneid̄ viij Indulgēt
vino et uertunt crateras aenos.Itē idem in p̄mo
eneid̄.Crateras magnos ſtatuūt et vina coronāt
Et ponit donatus tractans de metonomia h̄ exē
pliū.et pt̄ ſumi ab h̄ accō greco cratera.quod eſt
mas.ge.et deſinit in a cor̄.iſte ntūs latinus hec
cratera.re.fe.ge.Et ſimiliter dicendum ē etherē;
ul' ethera.aerem ul' aera.panter.teris.erem uel
era.Lampas.adis.accō lampadem ul' lampada
Et accūs pluralis lampades ul' lampadas.Pixi
des ul' pixidas.Ouid̄.Pixidas inuenies et rerum
mille figuras.Et ē talis accūs grecus in a in ſin.
et in as in accō plurali eiuſdem generis ſicut eſt
ntūs ſing.unde pixidas ē fe.ge.ſicut pixis.ſimi
liter aera ē maſ ge.ſicut aer.ſ; efficit' ntūs latinus
et tūc aera re ē fe.ge.et ethera.re.et ita de ſilib;
intelligas.ut caſſidem ul' caſſida.Et ſm̄ hug.cra
ter eris duas habet anſas.et eſt p̄p̄e genus calicū
id ē poculoꝝ.fiebat p̄us de cōnexione uigultorū
vnde et dr̄ crater a cratim id ē q̄ ſe inuicē teneat.
et inde h̄ craterculus.li.dimi.Et ut uult pap̄.cra
ter uas vinariū eſt.In grecismo ſic.Eſt crater pa
tera cōnexio uirgea crates.
Cratera.tere.pnl' prod̄ pt̄ eſſe accūs grecus.et
tūc ē mas.ge.ſicut crater.ul' pt̄ eſſe ntūs latinus
et ſic ē p̄me declinacōnis.et fe.ge.ſic dixi in cra
Crates.a crater ul' cratim greco.dr̄ ¶ter teris
h̄ crates.tis.que fit de viminibus ul' de ferro ad
aſſandas carnes ul' piſces deſup.vnde h̄ craticu
la.le.dimi.p̄ua crates ſm̄ hug.Et ſcias q̄ iſtud
dimi.craticula requirit q̄ dicat' cratis p̄ i in nō
In multis etiā libris inuenit' crates p̄ e in nomi
natō.Vnde in aurora.altaris medio crates p̄ocā
reſedit.Item in grec.Eſt crater patera connexio
uirgea crates.Hug̃ eciā uidet' ponē crates per e in
nō.et dr̄ c̃tes a c̃tim eo q̄ uirgule ibi contexte ſe
Craticula dimi.p̄ua c̃tes ul' c̃tis.   contineant
Creagra gre.dr̄ a creos quod ē caro et agre qd̄
ē tractus et ſunt creagre tridentes fuſcinule ad car
nes de caldarijs p̄ferendas ul' extrahendas.Et p̄
ducit penl'.Iē lij Et lebetes et creagras
Creber.ra.rū.i.denſus.ſ; creber dr̄ de multitu
dine.ut creber paries circuit hanc domū.i.multi
parietes.Denſum ſiue denſatū ē quod uiſu pene
trabile non ē.ut ebur licet tenue.Spiſſum uero
quod non eſt tenue.Et compat' crebrior creber
rimus.et format' a ntō addita rimus.Vnd̄ crebre
rius.berrime.aduibium.Et prod̄ cre.q̄ e añ b p̄
ducit' in biſſilbis.ut rebus.Vnde quidam.Lectio
crebra ualet quam non obliuio tollit.
Creberrimus in creber eſt.
Crebreo.bres.a creber.bra.brū.dr̄ crebreo es.
ui.et caret ſupino.i.eſſe ul' fieri crebꝝ.Vnde cre
breſco.cis.inchoatiū.Et ē neu crebreo cū ſuis cō
poſitis.ſm̄ hug.Et ut dicit pap̄.Crebreſco.i.ino
teſco ſpiſſor multiplicor.
Crebrifurius.furi.mas.ge.locus crebro habēs
fures.ſc; qui ſepe frequētatur a furibus.Et cōpo
nitur a crebro et fur furis.quod producit fu.
Crebro.i.frequent'.aduibium.Poteſt eciā eſſe
nomen.et tūc ē ablt̄us huius nominis creber ra
rum.Et ſcias q̄ non mutat accentū crebro adu
biū.ad drīm nominis.q̄ ſufficit drña temp̄is in
ultima ſilla.q̄ q̄ñ eſt aduibium habet ultimā cō
munem.ſed quando eſt nomen producit eam.
Crebro.onis.mas.gen.alio nomine dr̄ porca
ē autē porca terra illa que eminet inter duos ſul
cos et dr̄ a crebro.q̄ aqua creb̄ p̄ ipām diſcurre
Credibilis.a credo.dis.h̄ et h̄ credibilis.et h̄ le
qd̄ credi pt̄.Et cōpat' Et cōponit' h̄ et h̄ incredi
bilis et h̄ le quod ſimiliter compatur.Et cor̄ bi
Creditarius.a credo.dis.h̄ creditarius.rij.i.cō
ſiliarius.ul' camerarius cui ſecreta cōmittuntur.
Vnde hec creditaria id eſt cameraria.
Credo.a ſupino huius ubi cerno ſcilȝ cretū et
do das componit' credo.dis.didi.creditū.Eſt enī
credē dare cretū.i.conſideracōnem ſupra rem ali
quā ul' dare cretū.i.inclinare.animū ad credendū
q̄ ita ſit ut dicit' vnde ubalia.Et componit' cre
do concredo.i.ſimul credo.et diſcredo.i.rem non
credē.Et ē actiū credo cū ſuis cōpoſitis Et p̄d cre
Ouid̄ de arte.Munera crede m̄ capiunt homines

ꝗ deos ꝗ. ¶ Et ſcias ꝗ aliud ē credē in deū ali
ud credē deū. et aliud credē deo. Credē deo ē cre
dē uera eſſe que loquit̄. quod et mali faciūt. ſed
nos credimus hominē ſ; non in hominē. Credē
deū ē credē ꝗ ipſe ſit deus. quod etiā mali faciūt
Credē in deū ē credendo amare credendo in eū ire
credendo ei adherere et eius membris incorporari.
Per hanc fidem iuſtificat̄ impius. uide etc̄ ī fides
Credulus. a credo dr̄ credulus. la. lū. qui ſemp
ul̄ facile credit. vn̄ h̄ credulitas. tatis. Et compo
nit̄ incredulus. qui nunꝗ ul̄ uix credit ſm̄ hug̃
Grec̄ ſic dicit. Rumor credibilis res credula que
cito credit. Sic incredibil̄ et reſ incredula diſtat.
Crementū. a creo. as. dr̄ h̄ crementū. ti. i. ſemē
uirile q̄ſi creamentū. Vnde ioſeph in pmo. Cremē
tū ad libidinē ſuo pocius nutriuit ex corpe. Itē
crementū dr̄ a creſco. cis. et tūc tantū ualet q̄ntū;
incrementū. vnde cremento. tas. i. creſcē puberare
Cremes. qn̄ ē latinū deriuat̄ ¶ ul̄ ſpermatiſare
a cremo. as. et caret aſpirōne. qn̄ uero aſpiratur
in pma ſill̄a chremes non ē latinū. uide ſupra in
Cremiū. a cremo. as. dr̄ h̄ cremium ¶ chremes
mij. i. ſiccamentū lignoꝝ ul̄ frixoꝝ in patella. et
etiā quod remanet in patella aridū de carnibus
poſt pinguedinē liquefactam dr̄ cremiū. vnde ꝓ
pheta. Oſſa mea ſicut cremium aruerunt.
Cremo. as. aui. atū. are. i. comburē. cruciare. et
componit̄ concremo. as. Et eſt actiū cū omnibꝫ
ſuiſ compoſitis. Et cor̄ cre. Vnde in aurora dicit̄
Hos in nube leuat hos deus igne cremat.
Creminiū. nij. i. ſacrificiū. qd̄ et holocauſtū di
cebat̄ et dicitur a cremo. mas. creminium.
Creo. as. aui. are. dr̄ a creos. et ē ꝓpe creare ali
quid ex nichilo facere. et ſic ſolus deus creare pt̄
cū ſit potentie infinite. Et dicit hec ꝑpō ex cū di
co ex nichilo ordinē non materiā. ſ; facere ē ex
p̄iacenti materia. Ponit̄ tamē creare ꝓ facere et
econuiſo. et ꝓ generare et econuiſo. Vnde creato
res diīr parentes. Creo componit̄ concreo. as. i.
ſimul creare. Procreo. as. Recreo. as. iteꝝ creare.
reficere. Et eſt actiū cū omnibuſ ſuis compoſitis.
Et ſciendū ꝗ ūba hec ſcꝫ facere creare agere et ali
a huiuſmodi de deo non poſſe dici ſm̄ eam racō
neꝫ qua dicitur de creaturis. quippe cū dicimus
eū aliquid facere. non aliquē in opando motum
illi ineſſe intelligimus ul̄ aliquam in laborando
paſſionē ſicut ſolet nobiſ accidē. Sed eius ſempi
terne uolūtatis nouum aliquē ſignamus effectū
id eſt eterna eiuſ uoluntate aliquid nouiter exiſ
tere. Sicut ergo ex calore ſolis aliqua fieri contī
git nulla tamen in ipſo uel in eius calore facta
mocōne ul̄ mutacōne. ita ex dei uoluntate noua
habent eſſe ſine mutacōne actoris. qui ē vnuꝫ et
ſolum pncipium oim̄. Credamus ergo oim̄ reruꝫ
creatarꝫ celeſtium ul̄ terreſtriū. uiſibiliū ul̄ inuiſi
biliū cām non eſſe niſi bonitatē creatoris. qui ē
deus vnuſ et uerus. Cuiuſ tanta ē bonitaſ ut ſum
me bonuſ beatitudiniſ ſue qua eternalit̄ beatus ē
alioſ uelit eſſe pticipes. quā uidet. et cōmunicare
poſſe et minui omnino non poſſe. Illud ergo bo
nū qd̄ ipſe erat et quo beatus erat ſola bonitate
non neceſſitate alij cōmunicare uoluit. qꝛ ſummi
boni erat ꝓdeſſe uelle. et omnipotentiſſimi nocē
non poſſe. Quare autē ſit creata rōnaliſ creatura
Creos grece latine dicitur ca ¶ dicam in deos.
ro Et accentuatur in fine.

Creperon dubium dicitur.
Crepido. dinis. ripaꝝ abrupcō ſaxi ul̄ rupi uel
montis extremitas. altitudo ſummitas. Ponitur
tamen qn̄ꝗ pro cauina ubi uie cōueniūt in q̄ ſo
lent paupeſ latitare ul̄ mendicare. Vnde iuuenal̄
Nulla crepido uacat. Et ponit̄ h̄ ꝓ ſummitate ri
paꝝ. Et dr̄ crepido pnl̄ prod̄ a crepo. as. Quidaꝫ
tamen uolūt crepido deriuari a creperon. qd̄ eſt
dubiū uel incertū. qꝛ dubiū eſt in tali loco ponē
pedem. ſ; congrue dr̄ a crepo. as. qꝛ ibi ē freqn̄ti
us ſonitus uentoꝝ et rupcō lapidū. Item ſummi
tas ul̄ extremitas altaris in circuitu dicebat̄ cre
pido. et ipm̄ ꝓpiciatoriū Vn̄ ezech̄ xliij. De ſinu
terre uſꝗ ad crepidinem. i. propiciatorium tc̄.
Crepito as fre. i. freqn̄ter crepare. Et cor̄ pi.
Crepitus. a crepo. as. dr̄ h̄ crepitus. tus. tui. et
h̄ crepitaculū. li. i. ſonitus. Et corripit pi.
Crepo. pas. pui. crepitū. quod et crepo pis pui
quod et ſm̄ terciā coniug̃ dr̄. ſed crepare ē ſona
re crepē creuare. i. dirumpē. ſ; ſepe utꝛꝗ inuenit̄
in utraꝗ ſignificacōne. vn̄ h̄ crepor. poris. ſoni
tus ul̄ creuatio. Item ab hoc ultimo ſupino cre
pitu. u. mutata in. o. fit crepito. as. frequentatm̄
Crepo cōponitur concrepo. as. reſonare. Diſcrepo
as. i. diſſonāe. diſcordaē. diſtare Increpo. as. i. re
darguē. repheudē. uituperare. et ab iſtis freqn̄tati
ua. concrepito as. diſcrepito. as. increpito. Eedem
compōnes inueniunt̄ cū crepo. pis. Crepo. as. et
crepo. pis. et compoſita ab eis omnia ſunt neut̄
preter increpo quod eſt actm̄. Iteꝫ omnia faciūt
p̄teritū in pui et ſupinū in pitū. qꝛ in ſimplici p̄
me coniug̃ et compoſitiſ ab eo qn̄ꝗ inuenit̄ p̄te
ritū in aui et ſupinū in atū. ꝓut pma cōiugatio
exigit. Vnde. Increpaſti ſupbos. et increpuerunt
me reneſ mei. Et omnia cor̄ hanc ſill̄am cre. pru
denc̄. Mag̃ cidūt inflata crepūt tumefcā ꝑmunt̄
Crepor. oris. mas. ge. i. ſonitus ul̄ creuacō. Et
Crepundiū. dij. i. cunabulū. qꝛ ¶ dr̄ a crepo as
in eo puer crepat. i. ſonat uagiendo. Et dr̄ a cre
po. pas. ſm̄ hug̃. Item ſm̄ pap̄. crepundia pueri
lia ornamenta indura q̄ expoſitis infantibus ad
hibent̄ cunabulis. Vn̄ Iero. Inter crepundia no
ui ꝓtus. uide in feſcennine.
Crepuſculū. a creperon quod ē dubiū dr̄ h̄ cre
puſculum. li. i. dubia lux ſilꝫ hora que eſt inter
noctem et diem. ul̄ inter diem et noctem. dubia
an ſit diei ul̄ noctis pma ps. Prima enī ps noc
tis dr̄ crepuſculum ul̄ ueſpeꝝ a ſtella occidentali
Secūda conticiniū a conticendo. Tercia gallicniū
a gallicantu. Quarta intempeſtū. i. importunum
et inaptū tempus alicui rei faciende qn̄ nichil a
ḡi p̄t. quaſi ſine tempe. i. actu ꝑ quē cognoſcitur
tempus. Qnta iteꝝ galliciniū ꝓpter gallos lucis
pnūcios. Sexta matutinum inter abceſſum tene
braꝝ et aurore aduentū. Septima diluculū nūcia
diei que incipit. quaſi diei ꝑua lux. Idem et auro
ra. Poſtea iteꝝ et crepuſculū. ita dicit hug̃. Iſidor̄
uero in v ethi. ſic dicit. Septem ſunt ptes noctis
ſcꝫ ueſpeꝝ crepuſculū conticiniū intempeſtū. gal
licinium. matutinum. diluculum. Veſpeꝝ autem
ab occidentale ſtella ē uocatū qui ſolē occiduum
ſequit̄. et tenebras ſeqn̄tes p̄cedit. Crepuſculū eſt
dubia lux. Nam creperon dubium dicimus. h̄ eſt
inter lucem et tenebras. Conticinium ē qn̄ cuncti
ſilent. Conticere enim ſilere eſt. Intempeſtū ē me
diū et inactuoſum noctis tempus. qn̄ agi nichil

pt.et omnia ſopore quieta ſunt. Nam tempus p
ſe non intelligit̃ niſi p actus humanos medium
autẽ noctis actu caret ergo intempeſta dicunt̃ in
actuoſa q̃ſi ſine tẽpore.i.ſine actu p quez dinoſ
citur tpũs. Gallicinĩu ꝓpter gallos lucis pnũcios
dcm̃. Matutinũ autẽ ẽ inter abceſſum tenebrarũ
et aurore aduentũ. Et dr̃ matutinũ.qꝛ hoc tẽpe
inchoante mane fit diluculũ.q̃i diei pua lux iaz
incipiens. Hec et aurora que ſolem precedit. Eſt
autẽ aurora diei clareſcentiſ exordiũ et pmuſ ſplẽ
dor aeris.qui grece eos dr̃.quẽ noſ p deriuacõnẽ
auroram dicimus.q̃i eororam. Et ſciaſ ꝙ ſicut
dicit magiſter in hiſtorijs tractans illud mathei
xiiij. Quarta autem uigilia noctiſ uenit ad eoſ q̃
tuor uigiliaſ faciunt excubanteſ in caſtris. Prima
dr̃ conticiniũ in qua omſ ſimul uigilant. Secũda
uero intempeſtum in qua adoleſcentes. Tercia gal
liciniũ in qua uiri. Quarta antelucanũ in qua ſe
nes. Has dñſ alijſ nominibuſ nominauit.ſero.an
media nocte.an gallicantu.an mane.mathei xiij
Creſco.cis.creui cretũ Item habet pteritum et
idem ſupinũ ꝗ̃tum ad uocẽ quod c̃no nis. Vnd̃
uſuſ Cerno ſolet facere creui cretũ qꝫ ſupinũ. Sic
creui cretũ uult tibi creſco dare. Creſco compo
nit̃ accreſco.cis.accreui.ex ad et creſco. Et muta
tur.d.in.c. Et eſt accreſcere ad aliquid uł alicui
creſcẽ. Item concreſco.cis.i.coaleſcẽ.coagulari cõ
miſceri.congelari creſcendo. Itez decreſco.i.minu
qd̃ diſcreſco inuenit̃. Item excreſco.cis.q̃i extra
creſcere uł ualde. Item increſco.i.ualde uł intus
creſcere.uł tediũ ingerere. Item recreſco.cis.i.de
creſcẽ.uł iteꝝ creſcẽ quod decreuerat. Itẽ ſuccreſ
co.cis.i.paꝝ creſcẽ uł poſt creſcere.uł a poſterio
ri pte creſcẽ.uł latenter uł ałłurſum creſcere. Creſ
co et oĩa eius compoſita neutra ſunt. Et oĩa faci
ũt pteritũ in creui et ſupinũ in cretũ.ſicut et cer
no et eius compoſita. Et omnia habent pticipia
Creſus.ſi.rex lidoꝝ.ſm pap. pteriti tempis
Et Iero in epła ad pauł viij c. Prefert̃ uidua di
Creta.a creſco.cis.dr̃ hec creta.te. uicijs creſi
quedam inſula ẽ in qua nutrituſ fuit iupit̃ Vnd̃
cretus.ta.tũ.et creſus.ſa.ſum.et hic et hec cretenſis
et hoc ſe.in eodem ſenſu.et hec creta.te.genus terre
albe ſcꝫ argilla qꝛ in illa inſula melior abundat
creta. vnde cretoſus.ſa.ſuz.abundans creta.et cre
teus.tea.teum quod eſt de creta.
Creticus.a c̃no dr̃ creticus.ca.cũ.i.iudicialꝭ uel
determinatiũs.uł creticus dieſ in quo ſumit̃ iudi
ciũ infirmitatis.et hic creticus iudex. Et ſm hic cre
ticuſ caret aſpirãone. Vel pt deriuari a criſis qd̃
eſt iudicium. Et ſic aſpiratur.
Cretio.a c̃no.nis.dr̃ hec cretio.onis.i.iudicatio
uł certus numerus dieꝝ in quo inſtitutus ẽ hẽs
uł adit hereditatem uł finito tempe cretioniſ ex
cludit̃.et dr̃ creco q̃i decreto.qꝛ ita decnit̃ uł con
Cretũ ẽ ſupinũ de cerno.nis.et de ſtituitur
creſco.cis. Et creui eſt eorum preteritum.
Creui eſt preteritum de creſco et de cerno. Et
cretum eſt eorum ſupinum.
Cribro.ſicut dicit pap.cribꝝ a currendo dictuz
ꝙ ibi currat frumentũ Et eſt inſtrumentũ aptũ
ad purgandũ fruges. Et inde dr̃ cribro bras id ẽ
frumentũ purgare.cernere examinare uentilare
Et componit̃ cribro.as.pcribro.as. Decribro as
Et ẽ actiũ cũ ſuis compoſitis acceptũ tranſlatiue
ſꝫ ꝓpe acceptũ ẽ neutꝝ.et a cribꝝ hoc cribrellum
dimi. Vel ſm quoſdam dr̃ cribrũm a creber bꝛa
brum.i.denſus.qꝛ fit crebro pforatũ. Et a cribro
bras dñdit cribrans.tis.omnis generis. Vnde in
ij reguz. Cribrans de nubibuſ aquas. Et de clerico
dixit quid. Haurit aquã crib̃ clericuſ abſqꝫ libro
Crimen.a careo.res.dr̃ hoc crimen.inis.ut furtũ
falſitas et ſimilia que non occidunt ſꝫ infamant
Vnde criminor.aris.ũbum cõmune. Et crimino
ſus.a um.et compatur. Et hic et hec criminalis et hoc
Crinalis.a c̃nis dr̃ hic le. Et prod̃ penũ cri
et hec crinalis et hoc le.et hec crinalis.lis.i.acus qua
crines aptantur. Et producit na.
Crineo.nes.nui.ũbum neutꝝ.i.hr̃e c̃nes.et dr̃
Crineſco.cis.ũbũ inchoa.i.incipio ha a c̃nis
bere c̃nes. Et format̃ a crineo.nes.addita co.
Criniculus.li.dimi.maſ.ge.pũus crinis.
Crinior.a c̃niſ hic et hec c̃nior.oris.i.c̃ne ꝓlixior
Crinis.a cerno.nis.dr̃ hic c̃nis.nis.et ſunt ꝓpꝛie
crines mulieris.ſic dicti.qꝛ crinibus a uiris diſcer
nantur.et ita ꝗ̃tũ ad uocẽ dñdit c̃nis a c̃no. Sꝫ
ꝗ̃tũ ad ſignificacõnem pocius a diſcerno. Crinis
etiã dr̃ alio mõ hic cirrus.ri.quod et ꝓ plicatura
dr̃ capilloꝝ.a cirrim quod ẽ tondẽ. Et inde cirri
Crinitus.ta.tũ.pnł ꝓd̃ tus.ta.tũ.i.crinitus
magnos hñs crines.et dicitur a crinis.
Cripta.te.i.cauna.ſpelũca.uł turba hominũ
Criſpo.as.aui.are.criſpum et dr̃ a crepo as
facere uł concutere uibrare.iaculari. Vñ criſpus
a.ũ.et compat̃ vñ hec criſpitudo.inis. Et cõponit̃
concriſpo.as.et ẽ actiũ cũ omĩbꝫ ſuiſ compoſitis
Criſſor.aris.atus ſum.i.fricare.ceuere. Sꝫ criſ
ſari ẽ quod mulier ſubtus facit.ceuere quod uir
deſup.uł criſſari ẽ mulieꝝ inter ſe. Vnde quidam
Eſt ceuere uiri ſꝫ criſſari mulieꝝ ſm hugucõnem
Criſta.a crinis uł cirrus hec criſta.te.quod emi
net ſup galeam et ſup capita quarūdam auiũ.ul
criſtatus.ta.tũ.i.criſta ornatus.uł q̃ magnã ha
bet criſtã. Inuenit̃ etiã criſtatus.i.galeatus.
Criſtallus.li.fe.ge.genus ẽ candidi lapidis.qꝛ
nix ſit glacie durata p annoſ vñ et greci ei nomẽ
dederunt. Pſał. Mittit criſtallũ ſuũ ſicut buccellas
Et nota ꝙ antiqui dicebant hoc criſtallũ.li.vñ cri
ſtallinus.na.nũ.pnł prod̃. Vnd̃ in aurora dicitur
Criſtallina fuit facta feneſtra decens. Et ſcias ꝙ
criſtallus appoſita radijſ ſoliſ adeo rapit flãmam
ut aridis fungis uł folijs pbeat ignem fulgidũ.
nichil autem aliud ꝙ frigidum pati poteſt.
Croceus.a crocus.ci.dr̃ croceus.cea.ceũ.et hec
crocea.cee.i.cuna infantiũ. Vnde.in treñ. Qui nu
triebant̃ in croceis ãplexati ſunt ſtercora.et cor
Crocito.tas.a cro quod eſt uox coruoꝝ pent̃
dr̃ crocito.tas.i.clamare coruoꝝ dr̃.vnde hic cro
citatus.tus.tui.quod crocitus inuenit̃.uox coru
et eſt tercia lrã o in pap. Et ẽ crocitare ꝓpꝛiũ cor
uorum. Et corripit.ci.
Croco.as.a cra dicitur.item quod crocito tas
Crocodulus.li.quoddã animal quadrupes. A
crocus dr̃.qꝛ croceũ habet colorem.et ẽ pleruꝫqꝫ
in longitudine xx cubitoꝝ dentiũ et vnguiũ im
manitate armatus.tante duricie ꝙ q̃uis fortiuꝫ
ictus lapidũ tergo repcuſſus non ſentiat.nocte ĩ
aquis.et die humi requieſcit.ſolus ex animalibꝫ
ſupiorem maxillã mouere dr̃.ita dicit hug. Pap
uero ſic dicit Crocodulus a croceo colore dcũs a
nimal quadrupes in nilo in terra et in aquis vi
uens.longitudine pleꝝqꝫ xx cubitorũ.hoc ſoluꝫ

ex animalibus ſupiorem maxillã mouere dicit̃.
Similis ẽ lacerte ſʒ major ita ut homines mãdu
cat. huic dormienti ore apto quoddã animal ſau
ces ingrediens uiſcera dilaniat exit ꝙ uiuẽs qḋ
de inferno fecit xp̃us. ħ pap. Quidã uo dicit ꝙ
crocodilus componit̃ a crocus et dilus qḋ ẽ me
tus. Vñ uſus. Herba crocus dilus ꝙ metus uenit
hinc crocodilus. Nam croceis macul' uariat̃ et eſt
metuendus. R poſt c ꝑmũ ſibi dans l ſcribito ſo

Crocus. ci. quidã puer uſus in florem ſʒ ¶ lum
poet'. vñ ħ crocus ci. dcũs ẽ flos. ſʒ ꝓpe ħ crocuʒ
neu. ge. ꝓ puero. ħ crocus. ci. Licet ꝓ flore inueni
atur ħ crocus. ci. ul' ħ fit gr̃a pueri. ul' crocũ dici
tur a coricio oppido cilicie ubi melius et plus a
bũdat ꝙ alibi. vñ croceus. a. um. et hec crocea e

Croma grece latine dr̃ color. vnde cromaticus
ca. cũ. qui colore non confundit̃ nec colorem mu
tat ſʒ hug. Pap dic. croma grece latine dr̃ color ul'

Cromaticus. ca. cũ. pnl' cor̃ in croma ẽ ¶ biſor

Cronia cronie prolixus corporis morbus. qui
mlt̃o tp̃e morat̃ ut podog̃ ul' tiſis. et dr̃ a cronõ

Cronica. cronon grece latine dr̃ tempus. Vnde
cronicus. ca. cũ. tempalis terrenus. et hec cronica
oꝝ. i. tempora ul' tp̃m ſenes ul' ordo. ul' ubi de
ſcripta tempa continent̃ ul' facta diuiſoꝝ tempoꝝ

Cronographus. a cronon qḋ ẽ tem ¶ et cor̃ ni
pus et graphus quod ẽ ſcriptor componitur hic
cronog̃phus. phi. pnl' cor̃. qui deſcribit tempora
vnde hec cronographia. phie. i. breuis ſcriptura
ul' tempoꝝ deſcriptio. Et acuit penultimam.

Cronon grece latine dicitur tempus.

Crucabil'. a crucio. as. dr̃ ħ et ħ crucabilis et
ħ le. quod eſt dignum ul' aptum cruciari.

Cruciamen. inis. dr̃ a crucio. as. vñ ħ cruciamẽ
tũ. ti. et ħ cruciũ. cij. idem quod cruciamentũ. tor
mentũ quodlibet. Vnde lucilius. Vinũ inſuaue
cruciũ dixit. Et prod penultimam cruciamen.

Crucianus. a crux dr̃ ħ crucianus. anj. qui eſt
cruce dignus. ul' qui fert crucem ad ſuũ diſpendi
um uel ad officium diſpendendi. uel ad ſignum
religionis ul' profeſſionis ſue. et crucianus cruci

Crucibolũ. a crucio. as. et bo ¶ aria crucianum
lus quod ẽ morſellus componit̃ ħ crucibolum li
. i. lucna. ꝙ bolus. i. morſellus ſepe ibi cruciat̃ et
diminuit̃. Crucibolũ etiã dr̃ mortariũ. Et cor̃ bo

Crucicula. le. diminitiuum. ꝑua crux pnl' cor̃

Crucifer. ra. rum. penl' cor̃. qui fert crucem. A

Crucifigo. gis. xi. xũ. uel ¶ crux et fero fers dr̃
hũ actiũ. penl' prod a crux et figo is. vñ ubalia
Vel componit̃ a cruci datiuo et figo gis.

Crucio. as. aui. are. torquere. tormentare. Vnd
cruciator. oris. et cruciatorius. ria. riũ. qḋ cruciat
ul' quod dignũ ẽ cruciari ul' aptũ cruciari. Crucio
componit̃ concrucio. as. Item decrucio. as. i. ual
de cruciare. ul' a cruciamine remouere. Iteʒ excru
cio. as. Crucio cũ omnibus ſuiſ compoſitis ẽ actiũ
Et cor̃ cru. Birria. Ad mala natus ego crucior
dum cuncta quieſcunt.

Cruciũ cij. tormentũ quodlibʒ. uide in cruciamẽ

Crudelis. a crudus dr̃ ħ et ħ crudelis. et ħ le ad
iectiũ. i. crudus. et ẽ crudelis in ſanguine. ſeuuſ in
ira. Et comparatur crudelior iſſimus. vñ crudeliter
lius. me. aduibium. vñ hec crudelitas tatis.

Crudus. a cruor dr̃ crudus. da. dũ. quod nõ ẽ
coctũ. qi non ſine ſanguine. Et inde ꝑ traſlacõneʒ
dr̃. homo crudus. quaſi non coctus nec eſui abil'

Eſt enim aſper et durus. Et comparatur dior. iſſi
mus. vñ ħ cruditas. tatis. et crudeo. des. dui. eſſe
ul' fieri crudum et inualeſcere. vnde crudeſco. cis.
inchoa. Et prod ꝑmam. Prudencius de ſicho. In
ſolitis dapibus crudeſcit guttur et oſſa. Itẽ in gl'
dr̃. Crudus non coctus ẽ crudelis ꝙ crudus.

Cruentatus. a cruor dr̃ cruentus. ta. tum. id ẽ
ſanguine inquinatus. ul' qui amat effuſionẽ ſang
uinis. Vnde cruento. tas. ſanguine inquinare. Et
inde cruentatus. ta. tũ. Et differt a cruento. quia
cruentatus dr̃ ꝓpe ſanguine inquinatus. Sed cru
entus qui amat effuſionem ſanguinis.

Cruentus. ta. tũ. in cruentatus exponitur.

Cruma in crumena uide. ¶ et cruma dicitur

Crumena. ne. pnl' prod. ſaccus. marſupiũ. quod

Cruor. a cruro. ris. dr̃ ħ cruor. oris. ꝙ currẽdo
corruat. Et ẽ cruor effuſus. ſanguis uero in corpe
Vñ uſus. Sanguis alit corpus cruor eſt d corpe
fuſus. Vel ſanguiſ ẽ hominũ. Cruor uictimarum
Vel cruor ẽ corruptus ſanguis qui emittitur. Et
dicitur ſanguis. quia ſit ſuauis.

Cruratus. a. ũ. q magna habʒ crura. a crus dr̃

Crus. a cruro. ris. dr̃ ħ crus cruris. ꝙ cruribus
currimus et greſſum facimus. Et ſunt crura ſub
genibuſ uſꝙ ad ſuras. Vel cruſ ẽ os tibie anteri
us. Et facit genitiuus pluralis cruꝝ. format̃ eniʒ
ab hoc ablatiuo crure. e. in um.

Cruſculũ. li. dimi. paruũ cruſ Et format̃ a crus
addita culum. Et corripit penultimam.

Cruſculus. a. ũ. qui ꝑua habet crura. a crus dr̃

Cruſcumulus. li. tumor cruꝝ. Et dr̃ a crus.

Cruſta ħ cruſtũ ul' cruſtulũ ꝓ fragmento pãis
et pro quolibʒ edulio. ħ cruſta. cruſte. ul' cruſtula
le. dimi. pnl' cor̃ ẽ lamina quelibet ul' fragmentũ
auri ul' argenti alterius metalli uel ligni ul' lapi
dis. Vnde marmorati lapides cruſtati dicr̃. Item
cruſta ul' cruſtula ſupficies ul' cortex paniſ uel al
terius rei. Vnde exodi xix debet legi. Tolle panes
azimos et cruſtula. Et eſt caſus accuſatiui cruſtu
la numeri pluralis. Inuenit̃ etiã ibi cruſtulam.

Cruſtaria. rie. tabna. a uaſis cruſtatis ſic dicta.

Cruſto. tas. i. cruſtam facere ul' addere ul' appo
ne. cruſtis aliquid linire. Et dr̃ a cruſtũ. ti ¶ Et cõ
ponitur concruſto. tas. Item decruſto. tas. i. ualde
cruſtare ul' cruſtaſ auferre. quod et diſcruſtare dr̃
Et excruſto. as. in eodem ſenſu. Item incruſto as
. i. cruſtiſ linire. cruſtas apponẽ. Item recruſto tas
. i. cruſtas auferre ul' reponẽ. Item ſubcruſto tas
latenter cruſtas auferre ul' ſubtus ul' poſt incruſ
tare. Et ẽ actiũ cruſto cũ omnibʒ ſuiſ compoſitis

Cruſtoſus. a cruſta dr̃ cruſtoſus. ſa. ſuʒ. i. pleno
cruſta. Et comparatur. Vnde hec cruſtoſitas tatis.

Cruſtula. le. in cruſta uide.

Cruſtellum. li. in cruſta exponitur.

Cruſtum. ti. in cruſta eſt.

Cruſtumiũ. a cruſta dr̃ ħ cruſtumiũ. mij. quod
dã genus piri. ꝙ duram habet corticiſ cruſtaʒ ul'
a cruſtumia regione. In eadem ſignificacõne po
teſt declinari mobiliter.

Crux. a crucio. as. dr̃ hec crux. cis. ꝙ cruciat. et
facit gtĩs plis crucũ. ꝙ format̃ ab ħ ablatõ cru
ce. e. in vm. Et cor̃ u ante c. Vnde orac̃ in ep̃lis
Non hominem occidi nõ paſces in cruce coruos
Et in aurora dr̃. Extat ymago crucis que domat
omne malũ. ¶ Et nota ꝙ crux in eo ꝙ lata eſt
ſignat caritateʒ ul' opa caritatis. In eo ꝙ longa

eſt uſq ad terraȝ ſignat pſeuerantiā uſq ad finē In h q eſt ſublimis ſupnū finem ad quē cuncta referunť. Qd autē profunda et in terram occulta ſignat pfunditatē grē dei. uł ſignat carnis mortificacōnem cū uicijs. Et nota q crux xpi q̄tuor lignoȝ generē fuiſſe phibeť. ſcȝ palme cipreſſi oliue et cedri. Unde quidam. Ligna crucis palma cedrus cipreſſus oliua. Hanc drām lignoȝ uidetur aplūs innuē cū dicit. Ut poſſitiſ comphendē cum omnibus ſanctis que ſit latitudo longitudo ſublimitas et pfundū. Et ut dicit aug. Crux que erat ſupplicium latronū nūc tranſit ad frontes impatoȝ Si tantū honorem contulit deus ſupplicio ſuo q̄tum conferet ſeruo ſuo. uide in multo.

Cubatoriū. rij. tam pro lcō q̄ pro alia re cui innitimur. Et dicitur a cubo bas.

Cubicularius. a cubiculū dr h cubicularius rij .i. lecti cuſtos uł fabricator uł pparator. Et inde h cubicularia. rie. in eodeȝ ſenſu. Poteſt eciā declinari adiectiue cubicularius. ria. riū. i. quod ptinȝ ad cubiculum uł cubicularium.

Cubiculum. li. i. lectus. a cubo as.

Cubicus. ci. in cubus eſt.

Cubile. a cūbo uł cubo. as. dr h cubile. lis. Et ē ppe concubinaȝ ſicut genialis ſponſaȝ. ſit eniȝ ad lectū concubinaȝ potius deſcēſus et inclinatū q̄ aſcenſus. et producit bi

Cubio onis mas. ge. i. maſculus et dr a cūbo uł

Cubitalis in cubitus uide. cubo as

Cubitus. a cubon deriuať h cubitus. ti. quia firmū et ſolidū membȝ ſit. Uel cubitus. ti. deriuať a cubo. as. qz ſup cubitū ſolent cubare in comeſtione. et durat uſq ad manū. unde h et h cubitalis et h le. et h cubitale. lis. et ſunt cubitalia ſup que cubitū uł ceruicem reclinamus. ut aurealia. puluinaria uł eciā alia. Cubitalis componitur bicubitał. le. Tricubitalis. le. Item a cubitus p compōneȝ bicubitus. ta. tū. et tricubitus. ta. tū. in eodem ſenſu cū pdictis. Et ut dicit pap. Cubitus duplr ſumiť. Unus qui naturaliter ad digitorum ſummitatem a cubito uſq protendiť. quali moiſes archam menſurauit. Alius cubitus eſt qui et maior dr. qui brachio extenſo toto cubito capiti plato ſe eſſe demonſtrat q̄ archa noe demenſa ē.

Cubo. bas. cū ſuis compoſitis in cūbo bis uide

Cubon interpretatur ſolidum ſiue firmum

Cubus. a cubon dr hic cubus. bi. figura ſolida que longitudine altitudine et latitudine continetur. ſic facta . unde cubitus dr numerus ſolidus. ſcȝ hñs in ſui denominacōne. quatuor uoces ut bis duo bis. ter tria ter. unde cubitus ta tum et h cubitus. ti. p illo ſolido nūo ſcȝ idem quod cubus. ſm hug. Et ut dicit pap. Cibus grecū eſt latinum cubus. uide in cibus.

Cucula. le. in culla exponitur.

Cucullus. a culla uł cuculla dr hic cucullus li ueſtis capuciata et lata humeros tantū et capita tegens inſtar capucij. Unde iuuenał. Sumē nocturnos meretrix anguſta cucullos. Et h cucullus li quoddā genus poculoȝ. Unde oracius. Reges dicuntur multis urgere cucullis.

Cuculus. li. a ſono uocis nominať. uide in curu

Cucuma. me. fe. ge. a ſono fer ca. Et cor pnł uonis dr. ſicut cacabus. i. uas eneū deſup coopertū in quo caleſcit aqua uł coquitur cibus. Cucuma uł cucuma dr quoddam genus claue.

Cucumer. ab amarus dr h cucum uł cucumis huius cucumeris. qz interdū ſit amarus. q̄ dulcis naſci phibeť ſi lacte mellico doȝ ſemē infundať.

Cucumerariū. a cucumer dr h cucumerariū rij locus ubi cucumeres abundant et ſeruanť. et hic cucumerarius. et h cucumeraria. qui uł q̄ eos cuſtodit uł uēdit. Iſa. i. Sic tuguriū in cucumerario

Cucurbita. te. pnł cor. dr q ſit fructu rotundo et folijs ut cucum uſualiť ſz pcipue agreſtis cucurbita. que et coloq̄ntida dr ſm hug. Pap uo dic cucurbita. i. zucara. q̄ ſpēm cucumeris habȝ. Eſt autē frigida et humida cucurbita. i. uentoſa unde

Cudis. in incus incudis uide. (Trahiť ſanguis

Cudo. dis. cudi cudere cuſuȝ. i. fabricare. polire ſculpē. Cudo componiť concudo. dis. i. ſimul cudē Decudo. dis. i. ualde cudē. uł cudendo extrahē. Excudo. dis. Incudo. is. i. cudere uł incidere. ſculpere celare. Procudo. dis. i. p aliqua re cudere. uel qd ante ē cudere. Recudo. dis. iteȝ cudere. uł quod ē retro cudere. Cudo et eius compoſita ſunt actiua ſicut compoſita ab eius freq̄ntatiuo cuſo. as. Itē cudo et eiuſ compoſita omnia faciūt pteritum in cudi. licet quidā dixerūt cuſi. Et ſupinū in cuſum p unū. s. Item omnia prod hanc ſillam cu in omni tempe. Item cudis dr malleus. Uide in incus. Item ſcias q ſm ps cudere. i. ferire. Unde incus dr q illic aliquid cudamus. i. feriamus. Unde ps introducens in x lib illud uirgilij in pmo enerd. ſic dicit. Ad pmū ſilicis ſcintilla excudit achates Suſcepit ignem folijs. Excudit enim tam pſens q̄ pteritū pt intelligi. ſed quia ſuſcepit ſubiunxit melius preteritum ſubintelligitur.

Cui et huic pro monaſillis accipiūt metrici. qz gtūs in ius deſinens una ſilla uult ſupare ſuū datm ut dicit ps agens de uoc ſecunde declinationis

Cuias. a cuius. ia. iū. deriuať h et h cuias. huius cuiatis. interrogatiū poſſeſſiuū infinitū relatiuū gentile. patriū. Et habet querere de gente uł de patria. tū ſimul et ſemel non pt querē de utroq. ad quod pnt reſpondem iſta duo pnoīa noſtras et urās. ut cuias ē iſte nrās. i. de nrā gente uł patria. uł nomina gentilia ſeu patria ut romanus. italicus. uł ſpecificantia gentem uł patriam poſita in ablcō caſu. cū hac ppōne de. ut cuias ē iſte de tuſha de bononia. Et circūflectitur in fine. cuias. qz olim dicebať h et h cuiatis. te. qd pnł

Cuius. ia. iū. deriuať ab hoc ge (Circūflectebat nitō cuius. et debet h i ſonare conſonanter ſz in gtō pmitiui uocaliter. cū drñcie ſ hug. ſz hoc nō tenetur cōmuniter. non enim ē neceſſe q i pferatur uocaliter in genitō cuius ad drām huius nñ cuius. qz alia ē drñcia inter cuius genitiuū et cuius nom. qz cuius ntūs poſſeſſiuū ē. Et acuiť in fine. Et teneť concordare cū ſubſtantō in tribus Unde uirgił in bucoł. Dic michi dameta cuiuȝ pecus an ne lebei. Sed iſte gtūs cuius non acuiť in fine. Et eſt pmitiū et non requirit pdcām conformitatem accidentiū. Unde nota q cuius tam primitiū q̄ deriuatiū eſt duaȝ ſillaȝ. et ſic eſt ibi i duplex conſonans. ſz cui eſt monaſillabuȝ. qz genitiūs eius ſcȝ cuius ſupat ipſum una ſilla. et eſt ibi i conſonans ſicut in cuius. Item ſm uſum ordinať ſlcō cuius. ia. iū. Accō cuiū cuiam cuium. Ablacō a cuia. Et non habet in uſu plus. Et ē infinitū. interrogatiū. poſſeſſiuum. relatiū. Item ad interrogacōnem factam p cuius. ia. iū. debent rñ

teri nomina uł ꝓnomina poſſeſſiua.uł gtiuſ ſpe
cificans poſſeſſorem.ut cuiū eſt iſtud mancipiū.
petrinū meū mei martini. Jtē ſcias ꝙ cuia fe ge
et cuiū neu ge.acuitur in fine ꝓpter conſortium
maſculini ſcȝ cuius.quod acuitur in fine.
Culcitra.a calco.cas.dr̄ hec culcitra.tre.penł na
turaliter coꝛ.qˢi calcatra.ꝙ calcet̄.i.farciat̄ pluīs
Vel dicit̄ a colo.lis.ꝙ colatur diligenti cultura.
Culex eſt animal puū uolatile.dcūs ab aculeo
quo ſanguinē ſugit.Culices non tangunt hominē
ſi abſinteo cū oleo cocto ſe pungat ut dicit pap
Et coꝛ li.Et dr̄ culex uulgo cinzala.Quō coꝛripi
at li patet in aurora ubi dicitur.Diſcurrunt culi
ces hominem turbando quietum.
Culina.line.dr̄ a coq̄na p diminucōnē.Vel ut
dicit ps in iiij lib de denominatiuis.A coquuſ dr̄
hec coquina et culina.Et prod̄ pnł.Vnde iuuenał
Cetū cōuiue ſequit̄ ſua queqꝫ culina.Pap uo di
cit ſic.Culina uł coquina locus coquendi.a coq̄
dicta qui eſt artifex coquendi.
Culla.a culleus dr̄ hec culla.le.genus ueſtiſ mo
nachoꝝ.ꝙ ille qui hanc ueſtē gerit omnia debȝ
poſtponē ſecularia.Vnde cullula le dimi.et culla
tus.ta.tū.Et hec cucullа.le.idē quod culla.vñ
cucullatus.ta.tū.Alij dicūt ꝙ cuculla ē dimi.a
cella.qˢi minor cella uł caſa.Alij dicunt ꝙ cucul
la eſt diminutiū a culla quaſi minor culla.
Culeus lei dr̄ a claudo.dis.et ē culleus quidā
ſaccus de corio in quo dampnati inſuebant̄ ſcilȝ
qui patrem uł matrem uł frēm occiderant.uel
patriam ꝓdiderant.uł aliud magnū ſcelus cōmi
ſerant.Et cū dampnato includebant̄ ſimea ſerpēs
et gallus gallinacius et canis.Et ſic in mare uel
etiam in flumen vicinū ſm qualitatem illiuſ regi
onis ꝓijciebant̄.et tūc ſimea gallū.gallus ſerpē
tem pſequebat̄ donec ſerpens p os uł podicem
dampnati intrare cogebatur.et ſic magnis pēis
infligebat̄.Vnde Juuenał Cuius ſupplicō non de
buit vna parari.Symea nec ſerpens vnuſ nec cul
leus vnus.Vel dr̄ culleus qˢi occulleus ab occu
lo.lis.A culleus deriuat̄ culleatus.ta.tū.in culle
um miſſus.et hec culleolus.li.dimi.puus culleus
De predcā pena habetur in inſtitutis et in codi ce legum
Cullula.le.diminitiuū parua culla
Culmen.inis.i.ſummitaſ tecti.ꝙ tecta domoꝝ
apud quoſdā culmo cooperiunt̄.vnde culmineus
nea.neum.Et coꝛripit J ante.n.
Culmino.nas.penultima coꝛrepta.i.exaltare.
faſtigiare.ſublimare.A culmen dicitur.
Culmites penł coꝛ a culmino nas.Et plr̄ hij
et hee culmites.i.diuiteſ qui ſibi diuiciaſ accumu lant.
Culmus.mi.mas.gen.ē ipſe calamus
ſpice qui a radicibus naſcit̄ licet et culmus qñqꝫ
inueniat̄ ꝓ ipſo folliculo vnde ſpica exit.qñqꝫ
ꝓ ſpica.Et dr̄ culmus a calamo qˢi calamus.vñ
hec coloma.me.i.calamus cū ſpica ſua.
Culpa.pe.i.noxa crimen mala fama repheñſio
Et uidet̄ deriuari a cello.las.quod non eſt in uſu
quia percellat id eſt percutiat hominem.
Culpito.tas.fre.et format̄ ab ultimo ſupino.
ꝙ culpo.as.atu.u.mutata in.o.et a in J
Culpo.as.dr̄ a culpa.pe.et ē culpare cōminare
rephendē.Culpo componit̄ diſculpo.as.exculpo
pas.in eodem ſenſu.i.defendere culpam.culpam
interpoſitā alicui ab eo remouere.Jnculpo.pas.
paui culpā imponē.Culpo.as.actiū ē et omnia

Culponeus calciamentū ruſ ticoꝝ amplū et altū qd̄ alio nomine dr̄ pero pe
ronis.ut uult hug.Pap etiā dicit.Culponei ruſti
Culpula.le.dimi.pua culpa. ca calciamenta
Cultellus.li.diminitiuum paruus culter.
Culter.a colo.lis.dr̄ hec culter.tri.ꝙ anteqꝫ fal
ces eſſent repte uites et arbores cū cultellis puta bant et colebant
Cultrum.tri.neutri generis
id eſt patella quod a colo lis dicitur.
Cultura re penultima prod̄ dicitur a colo lis.
Cultus.a colo.lis.dr̄ cultus.ta.tū.Et compat̄
cultior iſſimus.Et componit̄ incultus.ta.tū.Et
ſimiliter compatur.et hic cultus.tus.tui.Et ē ſm
pap cultus ornatus aptatus.cultus religio quā
credentes deo exhibemus.Et ſcias ꝙ incultus.i.
non cultus nomen ē.Sed incultus.i.habitatuſ p
ticipium eſt ab incolor.leris.
Culus.li.dcūs quaſi currus.ꝙ p eū interiora
diſcurrunt.ſm pap.et ē idem culus qd̄ anus ani
Cum ꝑpō ablatō caſui ſeruit.Et ſcribit̄ p u et
m.Et uenit ſolū p appōnem.Aliqñ ē adūbiū tē
poris.ut cū pro qñ.Jnuenit̄ con p o et n.Et ue
nit tantū p compōnem.Sed obijcitur de quicūȝ
et cuiuſcumqꝫ.ꝙ cū p u hic uenit p compōnem
Ad hoc dico ꝙ cū pt p ueram compōnē uenire
non tamen p ſe ſȝ ratione huius cōiūccōnis ꝙ.ſic
dixi ſupra in tercia pte in c de figura compoſita
Et ſcias ꝙ huic coniūctioni non ē alia reddenda
coniūctio.Vnde male dr̄.cū de urā miſericordia
confidam.ideo.ꝑterea.idcirco ad uos recurrē nō
formido.Vñ quidā.Sermo dampnat̄ ideo ſi cū
Cumba.a cubo.as.uł cūbo is dr̄ comitatur
hec cumba.be.i.ima ps nauis et uicinior aquiſ ſic
dcā.ꝙ aquis incūbat.vnde et ipſa nauiſ et preci
pue pua dr̄ qñqꝫ cumba ſiue cimba.vnde cimbia
oꝝ dnr̄ pocula fcā ad ſimilitudinē cimbe nauis.
Cumbo.bis.bui.cubitū nō ē in uſu in pñti et
inde cubo.as.pme cōiugacōnis.et habet idē p̄
teritū et ſupinū cū eo ſcȝ cubui.et cubitū in eod̄
ſenſu.i.iacere inclinari.ſed cubare pociuſ ſpectat
ad languidoſ et ad inſidiatores uł uigilatoreſ vñ
cubare inuenit̄ ꝓ inſidiari.uł uigilare uł infir
mari.Jtem ſm antiquitatem inuenit̄ ꝙ cubo as
facit p̄teritū in aui et ſupinum in atū.ut cubaui
cubatū.Sed ſm hec ꝓꝓe ptinet ad languidoſ uł in
ſidiatores uł uigilatores.Vnde uſus.Sanus eo
cubitū male ſanus uado cubatū.Cūbo.bis.et cu
bo.bas.componūtur accūbo.bis.et accubo bas
et eſt accubare toro tempe accumbē cubito.et ꝓ
prie in comeſtione.Jtem concūbo.bis.et cōcubo
cubas.i.coire.uł pariter et inſimul iacere.Vñ hic
concubitus.tus.Jtem decūbo.bis.et decubo as.i.
uigilare.uł iacere in ptu uł in infirmitate.Jtem
diſcumbo.diſcumbiſ et diſcubo diſcubaſ id eſt ia
cere ad comedendū in tricdinio.licet et in alio lo
co.ſolebant enim iacentes ſupra cubitū comedē
Jtem excūbo.is.et excubo.bas.i.uigilare cauſa
cuſtodie qˢi extra cubare quod faciūt qui ciuita
teſ uł caſtra uł caſtella cuſtodiūt de nocte.Jtem
incūbo.bis.et incubo.as.i.imminere.inſtare uel
rem alienā inuadere et ui poſſidere.ſȝ incumbere
ꝓꝓe accipit̄ in pma ſignificacōne.ſȝ incubare ꝓ
prie in ſecūda.Jtem intercūbo.bis.et intercubo
bas.i.inter aliqua cubare.Jtem ꝓcumbo.bis.et
ꝓcubo.procubas id eſt ꝓcul cubare uł inclinare
uł ante uł in anteriori pte.Jtem occūbo cūbiſ et

occubo.as.i.circa aliquid cubare uł cumbē. Itez
recumbo.bis.et recubo.bas.ꝓpe in cubiculo.ſic
recubat languidus.ſ accūbit in triclinio conuiua
Item recubere uł recubare.i.iacere uel ſedere ad
comeſtionem. Item ſuccūbo.bis.et ſuccubo bas
.i.ceſſare uł ſupare uł ſubtus cūbere uł cubare
Cumbo.bis.et cubo.bas.et omnia compoſita ab
eis ſunt neutra et omnia faciūt ꝑteritū in cubui
et ſupinū in cubitū.niſi ꝙ a cubo.as et eiuſ com
poſitis inueniꝰ qn̄ꝙ ꝑteritū in aui et ſupinūz in
atū ſm antiquitatē. Item omnia corꝰ hanc ſillāz
cu ubiꝙ.niſi pōne defendaꝰ. Item ab omnibus
ueniunꝰ freqn̄tatiua ut accubito.tas.ꝛc̄. Item
compoſita a cūbo et compoſita a cubo in codez
fere ſenſu inueniunꝰ.et ſi in ſenſu dn̄t patet ex
ꝑmiſſis.ſm hug. Hic nota u͛ſuſ m̄grāles. Accum
bens dormit diſcumbens fercula ſumit. Concum
bens uiolat ꝓcūbens numen adorat. Occumbens
moriꝰ uictus ſuccumbē fertur. Qui cubat ille ia
cet.uigil excubat.incubat ales.

Cumi interpretatur ſurge.et accentuaꝰ in fine
Mathi v. Tabita cumi.i.puella ſurge.tibi dico nō
Cuminū.ni.ge.neu.penł ⸿ē de interp̄tacōne
prod. Et ut dicit pap.cuminū latine.ciminū gre
ce herba eſt uide ſupra in ciminū.

Cumulatim aduibium congeſtim.a cumulo as
Cumulus.a culmus dr̄ h cumulus ſummitas
uł aliquoꝝ coacuacō. Vnde cumuloſus.ſa.ſuz.i.
plenus cumulo.et cumulo.as.pnł corꝰ.i.congre
gare augē.m̄ltiplicare.cōgerē.ad ſīmū implē vn̄
ūbalia. ⸿ Cumulo componiꝰ.accumulo.as.i.ag
gregare. Decumulo.las.i.ualde cumulare uel cu
mulū auferre. Et ē actīn cū omnibuſ ſuis cōpoſi
tis. Et corꝰ mu. Vnde quidā. Gaudia ſtultorūz cu
mulant augmenta dolorum.

Cuna.a cine ḡco h cuna.ne.q̄i cina.ſcz lectuluſ
ubi pueri iacere ſolent. Idem et alio nomine dici
tur crepundiū. Et dr̄ ſic qꝛ ꝑtui ſolet adhiberi uł
qꝛ puer in eo iacet cinctus. Cuna etiaz dr̄ dea pa
ganoꝝ que cunā infanti dr̄ adminiſtrare.vnde h
cunabulū illud idem q̄i cinabulū.et cunabulum
dr̄ tempuſ in quo puer iacet in cunabulo. Et cō
ponitur h incunabulum idem quod cunabulum
Cunabulum.li.penuł corꝰ in cuna exponitur.
Cuncta.te.i.mora. Et dr̄ a cūctus.ta.tū. Vnd
catho. Proſpicito cūcta tacitus quod quiſꝙ loqꝰ
Non enim p̄t hic cūcta eſſe pł'is numeri et accu
ſatiui caſus.qꝛ ſic eſſ; conſtructio incongrua. Eſt
igiꝰ ablīus ſing.et tał ē conſtructio et ſenſus.tu
tacitus ꝓſpicito id quod quiſꝙ loquaꝰ.ꝓſpicito
dico cūcta.i.p cunctā.i.p moram anteꝙ des rn̄
ſum.ut intelligas quod dr̄.qꝛ qui prius reſpon
det ꝙ audiat ſtultū ſe eſſe demonſtrat et confuſi
Cunctatim adūbiū.i.dubitanter. ⸿one dignū
uł moranter.uł omnino ſine omni mō. Et dr̄ a
Cunctipotens.deus cūcta ⸿cūcta.te.uł cūctus.
potens.penuł corꝰ. Et poteſt eſſe generis omnis
Cunctitenens.tis.ge.oīs.cūcta tenens.penł corꝰ
Cunctor.a cūcta.te.ſiue cūctus dr̄ cūctor aris
atus ſum.i.morari uł dubitare.qui eniz vniu͛ſuz
uult uidere uł numerare.oportet euz morari uel
dubitare. Et ſcribiꝰ cūctor aris ꝓ morari uel du
bitare cū omnibus ſuis compoſitis p.u. Contor
autē contaris ꝓ inquirē cū omnibus ſuis cōpoſi
tis debet ſcribi p o.uide in contor p o in ꝑma ſil
Cunctus.a cuneuſ uł coeo.is.dr̄ cūctus ⸿laba
ta.tū.i.vniu͛ſuſ uł collcā in vnū vniu͛ſa multitu
do.q̄i cuneus.qꝛ omneſ in vnū coeant. Cūcti eniz
dicūtur omneſ cū coniūcti ſunt.i.ſimul faciunt
Aliter dn̄t omnes et non cuncti. Et ſcribiꝰ per u
in ꝑma ſilłā. Inueniꝰ contus p o in ꝑma ſillaba
ſ aliud ē de quo ſupra in ſuo loco dixi. Item de
clinaꝰ hec cūcta.te. Vnde quidam. Proſpicito cūc
ta ſi uis bene dicere cuncta.

Cuneus.a coeo.is.dr̄ h cuneus.nei.i.collecta
in vnū militū uł peditū multitudo.vnde quia ī
vnū coit dr̄ cuneus.q̄i coneus.qꝛ in vnū coeant
et cogantur oīs. Cuneus etiā dr̄ q̄ddā inſtrumētū
ligneū ad findendū ligna et ad firmandū ſtilū in
ferramento aliquo.uł in alia re.ſimiliter a coeo
is.qꝛ in ſummitate uł qꝛ ſine interpōne diuiſā fa
ciat coire et coartari.ad cuius ſimilitudinē dicit̄
cuneū in expedicōne dici.

Cuniculinus a ū penł prod.uide in cuniculus.
Cuniculus.a cunus dr̄ h cuniculus.li.idem qd̄
cunus.ſcz uia occulta et ſubterranea. Vnde h cu
niculuſ li pnł corꝰ.quoddā animł in ſubterraneis
habitans cauīnis. Vel dr̄ cuniculus.q̄i caniculus
qꝛ canū indagine capiatur.et h cuniculinus a ū
poſſeſſiuū.ut cuniculine pelles. Itez a cuniculus
dr̄ h cuniculus.li.q̄ddam genuſ machinaꝝ.caute
ad urbes capiendas inuentū.uł caſtruz ſub terra
factū inſtar cunoꝝ.vnde et uolūt ipſum inde de
riuari. Vnde ambroſ ſup egiſippū. Johannes pri
ceps ſedicōnū cuniculum ſuffodit. Et p̄t intelligi
cuniculuſ tā; uia illa ſubterranea.ꝙ machina in
ea facta. Nam huiuſmodi fouee ſubterranee ſepe
fiūt ad capiendū opida

Cunio iſ iui ire ūbum neu.i.putreſcere uł ſter
cuſ facere Vnde hic cūnuſ ni et inde h cūnulus li
diminitiuum vas mulieris.

Cunuſ ni.i.foramē occulta uia et ſubterranea
Et inde hic cuniculus cuniculi

Cupedia.a cupeduſ dr̄ hec cupdia die.i.cupidi
taſ edendi et bibendi Vnde aug̃ in li.de doctrina
xpiana.fieri p̄t ut ſine aliquo uicō cupedie uł uo
racitatis ꝑcioſiſſimo cibo ſapiens utatur.

Cupedioſus a ū.i.cupidus uł ſupbus. Et dr̄ a
Cupē infinitiū de cupio.is.et corꝰ pł ⸿cupedia
Cupes.a cupio.pis.pluraliter hec cupes cupi
um.i.cibi lauciores.vnde p̄t oriri cupido.dinis.ſ
hug. Pap uero dicit. Cupes faſtidioſus ſuperbus
Cupidinarius.a cupidus uł cupio ⸿cupidus
et denarius componiꝰ h cupidinarius.rij.i.denari
orum cupidus ſicut m̄cator. Vn̄ terenc in enuc
Concurrunt leti obuiam michi cupidinarij.

Cupidineus.a.ū.i.uoluptarius.a cupido inis.
Cupido.a cupes.uł cupio.pis.dr̄ h cupido di
nis.fe.ge.ꝓ cupiditate.ſ pro filio ueneris ē maſ
ge.et habet cupidineus.ea.eū. Et ſcias ꝙ cupido
tam ꝓ uoluptate ꝙ ꝓ filio ueneris prod pi. Pro
cupiditate ſumitur pali.ij.ca.xix.non eſt inqt
apud dn̄m nr̄m iniquitas nec pſonaꝝ acceptio
nec cupido muneꝝ Et in Ouid de arte Quod lat;
ignotū eſt ignoti nulla cupido Quia ſm aug̃ et
Gregorꝰ. Omnino incognitū non p̄t diligi Pro fi
lio aūt ueneris ſumitur in Ouid de remed Par
ce tuū natē ſceleris dampnare cupido. Item ſue
niꝰ cupidus.da.dū. Dato cupido.de.do. Et tunc
corꝰ.pi. Et ſumitur ſic in ouid epi. A iuuene et cu
pido credaꝰ reddita uirgo.vn̄ patet ꝙ cupido ſue
nitur in tribus ſignificacōnibus.que continentur

in h̄ uſu. Ipſe cupido nocȝ m̄tiſ cupido q̄ȝ cupido.
Cupidulus. la. lū. dimi. aliq̄ꝫtulum cupidus.

Cupidus. a cupio. pis. deriuat̄ cupidus. da. dū̄ et ē cupidus in acquirendo. auarus in retinendo. Et compatur cupidior. iſſimus. Vnde cupide. di us. me. aduͤbium. et h̄ cupiditas. tatis. Et cor̄ pi. Et dr̄ cupidus q̄ꝫi multuȝ capiens. Differt cupidi tas a uoluͤtate. ut dicam in uoluͤtas.

Cupio. iſ iui itū. cupē tercie cōiugacōniſ et diſ tingue. Ambimuſ honoreſ et dignitateſ Cupimus alias reſ mūdanas. deſideramus celeſtia. Iteȝ cupi mus et pn̄tia et abſentia. deſideramus tm̄ abſenti a. petimus cupitū. deſiderū mulieris q̄rimus. Iteȝ ſcias q̄ inquirimus de quibus dubitamus in diſ ficili q̄ōne. que ſolui uolumus. ſ; interrogamus q̄d reſponderi uolumus. A cupio deriuat̄ cupiſ co. cis. inchoatīū. Et p̄ compōnem concupio pis vnde concupiſco. cis. inchoatīū. tamen concupio mō non ē in uſu. Cupio et compoſita ab eo acti ua ſunt. et faciūt p̄teritum et ſupinū ad mod̄ q̄r te coniug̃. Et omnia cor̄ hanc ſillam cu ubiq̄ȝ

Cupitis quando ē u̇bum cor̄ pnl̄. Quando uo ē nomen caſus dat̄ ul̄ ablat̄ de cupitus ta tum prod̄ pnl̄. ſicut cupitū ſupinū de cupio. Vnd̄ qui dam. Multa uiri cupitis. multi perire cupitis.

Cupla. ple. deriuat̄ a copulo. las. et ſunt cuple p̄tes edificiorū ſic dcē q̄ȝ copulent inter ſe luctan tes. que luctantes ſimiliter ſunt p̄tes edificioruȝ ſic dcē q̄ȝ erecti inuicē ſe teneant more luctantiū

Cuppa idem quod doliū. Lucanus in x. Namq̄ȝ ratem uacue ſuſtentant vndiq̄ȝ cuppe.

Cur aduͤbium. i. quamobrem quare. et eſt int̄rogatiū et relatiū

Cura. a cor dr̄ h̄ cura. re.
ſollicitudo anxietas. q̄ aūt dr̄ cura q̄ꝫi cor edens ul̄ q̄ꝫi cor urens. ul̄ q̄ꝫi a corde ueniens. ul̄ quaſi cor agitans ethymologia ē non compōnis oſtenſio. Secūdū quoſdam tamen deriuat̄ a coruo uis. Differt tamen cura a ſollicitudine. q̄ȝ ſollicitudo moderata ē et tempalis. ſed cura ſine moderami ne eſt. Item cura. i. medicina. Vnde uſus. Cura fu gat morbos et auarum pectus adurit.

Curator. toris. dr̄. a curo. ras. q̄ȝ curam ferat d̄ pueris. q̄ȝ cuiſ etatiſ ſunt ut ſua negocia adminiſtrare non poſſint

Curculia. lie. fe. ge. curculias uocant naute funes quibuſ in tempeſtate utū tur ſm̄ hug̃. Pap̄ eciā dicit Curculias naute ſuo more uocant funes quibȝ in tempeſtatibȝ utūtur

Curculio. a gutture dr̄ h̄ curculio lionis. quidā uermiſ q̄ legūīna cōedit. q̄ȝ pene nl̄ aliud ē q̄ꝫ gutt̄ q̄ꝫi enī cōſtat totuſ ī gutture ſ; h̄ nom̄ uicioſe inue nit̄ ſe ſcriptū p̄ g. cū ꝯtuȝ ſit eſſe ſcribendū p̄ c. ſic curculio. ſ; h̄ error acceſſit ꝑpter deriuacōneȝ fac tā a gutture. dr̄ enī curculio q̄ꝫi gurgulio a gutture Et hinc fcā tranſlacōne curculio dr̄ priapus. cuȝ enī eſt inflatus ē ſimilis illi u̇mi. totus enī uidet̄ conſtare in gutture. Et uere nichil aliud eſſe uide tur niſi guttur. ſm̄ hug̃. Pap̄ uero dicit. Curculio uermis frumenti uel fabe.

Curculiunculus. li. diminitiuum. p̄uus curculio

Curia. rie dr̄ a cura. q̄ȝ ibi frequens ē cura et ſollicitudo de rebus adminiſtrandis. De curia dix it quidam. Curia curaꝝ genitrix nutrix q̄ȝ maloꝝ Inuictis uictos inhoneſtis equat honeſtos. Et eſt ibi quidā color rethoricus qui dr̄ agnominatio Item curia. i. meretrix. Vnde Curia ius curat. meretrix eſt dcā curia

Curialis. a curia dr̄ hic et h̄ curialis et h̄ le. qui ē de curia ul̄ p̄tinens ad cu riam ul̄ reſ curie. Et compatur curialior iſſimus vnde curialiter lius me aduͤbium. et h̄ curialitas tatis. Item curiales dn̄r qui accipiūt curā de ple be et ciuilia officia ꝓcurant et exequūtur et tūc deriuat̄ a cura. Idem dicuntur et decuriones.

Curiatim aduͤbium. i. de curia in curiam. ul̄ cu riatim. i. curialiter. et deriuat̄ a curia ul̄ curialis

Curio. a curia deriuat̄ h̄ curio. onis. qui eſt de curia Et inde componit̄ decurio. Curiones eciā dn̄r qui accipiūt curam de plebe. et ciuilia officia pro curant et exequūtur. Idem et decuriones et curia les dicti ſunt. Et tunc deriuātur a cura. re.

Curiola. le. diminitiuum p̄ua curia.

Curioſus. ſa. ſum. dr̄ a curia et compatur curi oſior. iſſimus. vnde curioſe. ſius. ſime. aduͤbium et h̄ curioſitas. tatis. Et ē curioſus facetus dicax urbanus. Item curioſus dr̄ qui uitā alioꝝ inueſ tigat et ſua interiora ignorat. Vnde dicit greḡ in omel̄. Homo quidam fecit cenā magnā. Graue namq̄ȝ ē curioſitatis uiciū. que dū cuiuſlibȝ men tē ad inueſtigandā uitam ꝓximi extenus ducit ſemp̄ ei ſua intima abſcondit. ut aliena ſcienſ ſe neſciat. et curioſi animus q̄ꝫto peritus fuerit alie ni meriti tanto fiat ignaruſ ſui. Ideo bern̄. mul ti multa ſciūt ſtude cognoſcere teipſum. q̄ȝ m̄lto melior et laudabilior es ſi teipſum cognoſciſ q̄ꝫ ſi te n̄glecto cognoſceres curſus ſideꝝ uireſ h̄baꝝ complexioneſ hominum naturas animaliū. et ha bereſ oīm celeſtiū et terreſtriū ſciam. uide in occu lus. et in p̄ceptū. et in homo.

Curo. curas. curaui. curatū. are. u̇bum actīū. i. ſanare ul̄ purgare. ul̄ curam alicui adhibere. Et deriuatur a cura. re. Inuenit̄ eciā neutrū et abſo lutū curare. i. ſtudiū et curam habere. Curo cōpo nitur cū ad et dr̄ accuro. as. Item cū pro et dr̄ ꝓ curo. as. i. pro aliquo curam de aliqua re ſuſcipē et ꝓcurare diligenter paſcē. Et ſunt actiua omni a compoſita a curo ras. Et prod̄ cu. Sed hiȷ cu res curium quidam populi iuxta romam cor̄ cu xo. Quod ſtatuere cures non illud rumpe cures.

Curraculus. a. ū. aliquantulū currax uel uelox

Currax. a curro ris. dr̄ h̄ et h̄ et dr̄ a currax curax. acis. i. uelox et curſu potens.

Curriculū a curſu dr̄ h̄ curriculū. li. i. puꝰ cur ſuſ ul̄ tempꝰ curſus ſiue ſpaciū ul̄ etiā ipm̄ tēpus q̄ȝ non ſtat ſ; currit. ul̄ locus ſiue ſpaciū in q̄ fit curſus. ul̄ ipſum officiū currendi. Et ablt̄iuſ huius ſcȝ curriculo ponit̄ aduͤbialiter ſcȝ pro cito ul̄ ce leriter. Vnde planctus. Licet nos abire curriculo. Et terenc̄. Percurrere curriculo. Sed ſm̄ hug̃ me lius ē ut h̄ et ibi teneat̄ in ui ablī et ponat̄ pro curſu ut ſit ſenſus. curriculo. i. cito curſu.

Curriculus diminitiuum paruus currus.

Curritis. tis. i. iuno. dr̄ a cura. q̄ȝ uidebat̄ curaȝ gerere de populo. ul̄ pocius dicitur a currus. q̄a iuno utitur curro et armis. Eſt enim dea belli ꝓ tegendo populū. et prod̄ pnl̄. Vnde marcial̄. Cur ritim dicunt memorare bellantes.

Curro. ris. cucurri currere curſum u̇bum neutrū Et componit̄ cū ad et dr̄ accurro. curris. i. ad ali quem currere. et p̄cipue cauſa auxiliandi. vnd̄ h̄ accurſus. ſus. ſui. Item concurro. ris. i. ſimul currē vn̄ h̄ concurſus. ſus. ſui. Item circūcurro ris. i. cir cūquaq̄ȝ currere. Vnde circumcurſus. ſus. ſui. Item diſcurro. ris. diuſis modis currere. ul̄ ad diuſa lo

ca currere. vnde diſcurſus. ſus. ſui. Item decurro. ris. i. deorſum currere. uł ꝑtranſire. vnde h decurſus. ſus. ſui. Item excurro. ris. i. extra currere uł ꝑtranſire. vnde hic excurſus. ſus. ſui. Item incurro ris. i. currē contra uł inde. vnde hic incurſus. ſus ſui. Item intercurro. ris. i. interuenire. currē inter aliqua. vnde intercurſus. ſus. ſui. Item ꝓcurro is id ē ꝓcul curro. i. ꝓcul currere uł in anteriorem ꝑtem. Item ꝑcurro. ris. i. ꝑfecte uſq; ad finez currere. Item p̄curro. ris. i. ante currere. Item occurro. ris. i. contra currere. vn̄ occurſus. ſus. ſui. Itez recurro. ris. i. retro uł itez currere. redire. Itez ſuccurro ſuccurris id eſt parum currere. i. remiſſe. aliquantulū uł poſt currere. uel ſubtus currere uel ſubuenire. uł auxiliari. Item tranſcurro. ris. i. ultra currē uł velociter ꝑtranſire. Curro et omnia eius compoſita faciūt p̄teritū in curri et ſupinum in curſum. Item curro geminat p̄mam ſillabā in p̄terito ut cucurri. ſ; compoſita ab eo qn̄q; geminant quandoque non. ſ; ſepiuſ non geminant preter precurro quod ſepe geminat. Vnde in euāgelio Johannis. Precucurrit cicius petro. Itez curro et eius compoſita ſunt neutra. Precurro tam̄ ꝓ ꝑuenire. tranſcurro ꝓ tranſire. poſſunt eſſe actīa ſ̄m hug̃. Priſ eciā in x lib̄ ſic dicit. A curro compoſita utroq; mō ꝓlata inueniunť ab autoribȝ ut decurro decurri et decucurri. Ex h patet q̄ qn̄ compoſita a curro inueniunť geminare p̄teritū in biblia uł in dictis ſanctoꝝ non ē corrigendum Tamen ſcias q̄ apud modnos curro geminat p̄teritū in compōne tm̄ cū pre ut precucurrit. ſicut et pungo cū re. uide ſup̄ in tercia ꝑte in tractatu de p̄teritiſ ꝑfectis in reguliſ generalibus.

Currus. a curro. ris. dr̄. hic currus. rus. rui. qd̄

Curſiľ. a curro riſ dr̄ hic quoddam genus vehiculi et h curſiľ et h ľe. ad currendū faciľ. Et coꝛ penľ

Curſim aduꝰbiū. i. curſibiliter cito velociter. Et dicitur a curro. curris.

Curſio. onis. fe. ge. a curro. ris. dicitur.

Curſo. ab ultimo ſupino de curro. ris. ſcȝ curſu u. in. o. fit curſo. ſas. v̄bum fre. a cuiuſ ſupino fit curſito. tas. v̄bum frequentatiuum ſimiliter ¶ pe

Curſor oriſ maſ ge. a curro iſ ut curſor dn̄i pa

Curſus. a curro, ris. dr̄ h curſus. ſus. ſui. uel dr̄ a curre. Eſt enim curſus velocitas pedum.

Curuca. a cuculus d̄ h curuca. ce. quedā auiſ q̄ alienoſ pulloſ educat uł nutrit. Et dr̄ ſic quia dū cuculuſ cuiuſ oua ſorbeat ſua relinquit. que curuca tādiu ea fouet et pullos natos educat donec filij inde nati et excreti eam comedunt. Vnde et curuca dr̄ ille qui dū credat nutrire filios ſuoſ nutrit alienos. Hec eadem auis linoſa dr̄ ſ̄m quoſdam

Curuco. cas. caui. care. v̄bum actm̄ dr̄ a curuca ce. Et eſt curucare aliquē curucā facere. quod fit eius corrumpendo uxorem. Et prod̄ penultimam

Curulis. a currus dr̄ h curulis ſedes conſulū uł p̄toꝝ et edilū. Et dr̄ curulis q̄ſi currulus. q̄ in curro ferebanť. vn̄ h et h curulis et h le adiectiuū. et h et h curulis qui de dignitate ſedet in tali ſede. Et corripit p̄mam. ſ; pnľ producit. Vnd̄ grec Poſſidet ac ſedem preſul pretor q; curulem.

Curuo. as. aui. Vnde v̄balia. et h curuatura re et curuus. ua. uū. quod compatur curuior ſimus vnde curue. uius. me. et h curuitas. Et componiť incuruus. ua. uū. i. ualde curuus. Curuo. as. componiť accuruo. uas. i. ad ſe uł ad aliquid curuare. uł a curuatura remouere. Concuruo. uas. i. ſiľ curuare. Decuruo. as. i. ualde curuare. uł a curuatura aliquid remouere. Incuruo. uas. Procuruo. as. Recuruo. as. Vnde recuruus. a. ū. Curuo actiuum eſt cum omnibus ſuis compoſitis.

Cuſo. a cuſu ſupino de cudo. dis. u. in. o. fit cuſo. ſas v̄bum fre. ſ; non ē in uſu. A quo cōponiť accuſo. ſas. Decuſo. ſas. i. ornare. uenuſtare. q̄ cui ornat ualde et freq̄nter cudit. Excuſo. as. Incuſo ſas. Recuſo. ſas. Cuſo actm̄ eſt cū omnibus ſuis compoſitis. Et producit. cu.

Cuſpis. a ceſpes dr̄ cuſpis. dis. fe. ge. ꝓꝓe poſterior ps haſte. Dr̄ tamen cuſpis qn̄q; ipſa haſta. qn̄q; ſummitas haſte. qn̄q; haſtile augmentatū Sȝ ꝓꝓe ut dcm̄ eſt dr̄ poſterior ps haſte. a ceſpite. q̄i a v̄gulto. Et componitur inde tricuſpis

Cuſſum eſt ſupinum de cutio. tis.

Cuſtos. todis. cōmunis generis in cuſtodio eſt

Cuſtodia. die. in cuſtodio eſt.

Cuſtodiarius. in cuſtodio eſt.

Cuſtodio. dis. diui. ditum. vn̄ h et h cuſtos todis. cō. ge. i. ſeruator. paſtor. procurator. et hinc hec cuſtodia. die. et hec cuſtodela. le. penuľ prod̄ in eodem ſenſu. et hic cuſtodiarius. et h cuſtodiaria idem quod cuſtos.

Cuſum per vnum ſ ſupinum de cudo. dis.

Cutere. i. ferire infinitiuus de cutio. tis.

Cuticula. le. diminitiuum ꝑua cutis. Et ſciaſ q̄ i ante culū uł cula. in diminitiuis omnibus breuiatur. ut uentriculus. Tamē in cuticula et in nutricula inuenitur longa apud quoſdam autores licentia poetica et neceſſitate.

Cutio. a cutis dr̄ cutio. tis. cuſſi. cuſſum. i. percutere. ſed non eſt in uſu. Et componitur concutio tis. i. quatere. Decutio. tis. i. auferre uł quatē. Excutio. tis. i. quatere uł ſubtiliter inquirere. Incutio. tis. inijcere inferre. immittere uł quatere. Percutio. tis. i. ferire. Recutio. tis. i. itez cutere uel q̄tere. Succutio tis. i. ſubtus cutere. Et nota q̄ omnia iſta poſſunt eſſe compoſita a quatio. tis. qd̄ magis uidetur ꝯſtum ad ſignificacōnem. ſ; ꝗtum ad uocem potius a cutio. tis. Cutio. tis. et eius cōpoſita omnia ſunt actiua. Et faciunt p̄teritū in cuſſi et ſupinū in cuſſum. Et coꝛ cu. Vnde uirgiľ in vj eneid̄. Concutit et ſtimulos ſub pectore uertit apollo. Vide eciam in quatio. tis.

Cutis. Core grece latine dicitur inciſio. Vnde h cutis. i. pellis. Sed pellis dr̄ quia externas iniurias corporis tegendo pellat. Pellis uero detracta iam dicitur corium. a carne quam tegit. ſed hoc brutis animalibus eſt proprium. Cutis uero dicitur q̄ p̄mam inciſionez paciatur. ſ̄m hug̃. Pap̄ uero ſic dicit. Cutis que in corpe p̄ma eſt dcā q̄ corpi ſuppoſita inciſionem p̄ma patiatur. Cutis enim grece inciſio dr̄. eadem pellis. Et corrip̄ cu Bizria. Pena tenet famulos innouat illa cutem.

Cuticus. a cutis dr̄ cuticus. ca. cū. ſupratus corruptus qd̄ componitur recutitus ca cū in eodem ſenſu uł qui retrouerſaȝ habȝ pellē membri uiriľ Vnde recutici proprie dicuntur iudei. quaſi retro habentes cutem. i. circūciſi. Carent enim anteriori ꝑte uirilis membri. Vnde marcialis ad uxorem. ſuam. Nec reticorum fugis inguina iudeorum. Et parſius. Recutica q; ſabbata pelles. Et uocauit. ſabbata recutica propter recuticos. quia ad eos pertinent et ea celebrant.

Dabreiamin liḃ qui dr̃ ſer
mo dierꝫ.i.paralipomenon
Dacia.cie.in dacus eſt.
Dattilicus a ū in datti
Dattilon grece lati. Une
ne dr̃ digitus hinc dattilus
Dattilus.a dattilon qḋ
eſt digitus dr̃ h̄ dattilus
h̄ fructus palmaꝝ digito
rum enim ſimilitudineꝫ ymitari uidet̃. Et h̄ dac
tilus.li.q̄dā pes qui ad modū digiti longiori ſ a
longiori mō inchoans.in duas deſinit breues.ut
carmina menalus. Unde dactilicus.ca.licum.ut
dactilicū metꝝ quod conſtat ex dactilis.uł in q̄
dactilus magis dn̄atur. Dactilus eciā inuenitur
ꝓ digito.et pro anulo.etiam apud nos.ſm hug̃
Et ut dicit pap̃ Dactilica metra principalia ſunt
Recipiūt tamen ſpondeum in locis omnibus ex
cepto q̄nto.ſꝫ in fine tantū trocheum. Dactilicꝫ
metꝝ heroicū dr̃.eo ꝙ h̄ metro maxime heroꝝ
h̄ ē uiroꝝ fortiū facta canent̃ et ꝓlia. Et ſcias ꝙ
dactilus ubiqꝫ ſtat in heroico carmine.ñ in ſexto
pede. Unde uſus. Sextū ſperne pedē ſi ſumiſ dac
tile ſedem. Q̄ntū ſpondeus fugiat ſtet fine troche
us. Spondeus tamen q̄nqꝫ inuenit̃ ꝓ dactilo in
q̄nto pede.ut apud lucanū Altius ceſoꝝ patuit
cruor armentorum. Et ſic ſm papiam et plures
alios trocheus habet locū in heroico carmine ſi
ue dactilico in ſexto pede. Alij ũo dicūt ꝙ tantū
ſunt duo pedeſ quibuſ utimur in heroico uł dac
tilico carmine.ſcꝫ dactilus et ſpondeus.uñ final
ſill̃a ſexti pedis.ſiue ſit longa ſiue breuis accipi
tur ꝓ longa.ut apud lucanū. Jus qꝫ datū ſceleri
canimus populū qꝫ potentem.ſicut et in p̄ncipi
o tercij pedis.huius accipit̃ ꝓ longa. Unde theoḋ
Hoſtis ſi reprobet hoſtem ne crede furorem. Ex
cercere ſuū te mediāte ſinit. Et huiuſ opinioniſ fu
Dacus.ci.quidam populus Cuius magiſter bene
Et dr̃ daciſ q̄ſi dagus.q: de gothoꝝ genē dicunt̃
fuiſſe creati daci. Et declinat̃ h̄ dacus.ci.ꝓ ipſo
uł homine illiuſ terre.et h̄ daca.ce ꝓ femina.et
dacus.ca.cū.unde h̄ dacia.cie.terra eoꝝ.et hinc
dacus.ca.cū.gentile.et h̄ dacus.ci.et h̄ daca.ce.
ſicut iam dictū eſt. Uel quod meliuſ ē dicamus
ꝙ huiuſmodi nomina gentilia et patria uel g̃cius
regnuſ Et que deſignant ꝓfeſſionē ut ḡmaticus
dialecticus. Et quedā alia ut nobilia.ſiue ſint mo
bilia ꝑ tria genera in tribus uocibus.ut dacuſ a
ū.ſiue in duabus ut pariſienſis ſe.licet inuenian
tur poſita ſubſtiue.et in mas.et in fe.et in neutro
genē.tamen declinat̃ ſemꝑ ſm ſuā declinationeꝫ
mobiliter.ſicut dicimuſ de omnibuſ adiectiuis in
neutro genē ſubſtantiue poſitis.ut album currit.
Certe puer debet declinare h̄ nomen ſic poſitum
mobiliter ſcꝫ albus.ba.bū. Et qui tūc declinat h̄
albū.bi.errat ſecundum hugucionem.
Dagon indecli.mas.ge.in fine accentuat̃ Et ut
habet̃ in ꝑmo regum. Dagon ydolum fuit in a
zoto ubi archa dei capta eſt.
Dalila interꝑtatur paupcula uł ſitula.coniūx
ſampſonis. Et corripit penultimā. Uñ in aurora
Quod caput illius ſpoliauit dalila ſacro.
Dalmanutha locuſ q̄dā ē de q̄ habet̃ marci viij
Dalmatica.dalmacia regio ē. Unde dalmaticus
ca.cū.et h̄ dalmatica.ce.quedā ueſtiſ ſacerdotal
ꝑmū in dalmatica regione contexta. Et cor̃ pnł

Dalū.li.minimū uelū ad nauis proraꝫ defixū.
Dama.me.ē quoddā animal quadru Cꝰ pap̃
pes ut dicūt caprea. Et uidetur componi a de et
manu. Jñ dama.q̄ſi dema.q: de manu fugiat.uñ
damo.mas.aui.i.cape ſm hug̃. Pap̃ uero dicit
Dama animal dubij ge. Dama animaliū genus
timidū et imbelle canes nimiū fugiens.
Damaris nomen cuiuſdam mulieris.et corrip̃
pnł. Unde in aurora dr̃. Credis et o damariſ quā
Damaſcenus.h̄ damaſcus.ci. Cmoꝝ grā dcāt
nomen ciuitatis ē a damaſco conditore. Glo.au
tē dic̃ ſuꝑ illud Yſa.xvij. Onus damaſci. Ecce da
maſcus deſinet eſſe ciuitas.
Damaſcus metropoliſ ſirie quā condidit eliezer
ſeruuſ abrahā. Cuiuſ rex raſin ſꝑ ꝓbebat x tribubꝫ
auxiliū contra iudam. Jdeo ſpūs ſcūs minat̃ ei
captiuitatē.ꝑ yſaiam.ꝑ eam autē totam ꝓuinciaꝫ
intelligimus. Jtem alia glo. Damaſcus bibenſ uł
fundens ſanguinem.q: ibi cayn occidit abel. Uñ
damaſcenus.na.nū.paꝉ.j.c.xviij. Superuenit au
tē et ſirus damaſcenus.et h̄ damaſcena.ne.quedā
arbor ſcꝫ quoddā genus prunoꝝ.q: ibi multum
abundant.et melior.q: inde ꝑmo aueeta ē Unḋ
h̄ damaſcenū fructus eiuſ ſm hug̃. Pap̃ uero ſic
dicit. Damaſcuſ urbs ſirie condita et denominata
a damaſco diſpenſatore abrahe ꝑhibet̃ Hec an
tea in om̄i ſiria tenuit p̄ncipatū. Damaſcus inter
ꝑtatur ſanguinē bibens.q: interfectus ibi fuit a
bel a chain.abſconſus qꝫ in ſabulo fluminis. Et
producit penultimam damaſcenus.
Dampno.nas.in dampnum eſt.
Dampnulum.li.diminitiū paruum dampnum
Dampnū.ſubito et nobis neſcientibuſ fit. Sed
iacturam ſcientes et ultro patimur detrimentum
ũo leue dampnū eſt.et dr̃ dampnū a diminucōe
rei. Unde dampnoſus.ſa.ſuꝫ.quod infert damp
nū. Et compat̃ dampnoſior.iſſimus.unḋ damp
noſe.ſius.me.aduerbiū.et h̄ dampnoſitas tatis.
Jtem a dampnū dampno.as.aui. Et componit̃
condempno.nas. Jndampno.nas. Dampno et cō
poſita ab eo omnia ſunt actiua. Et carent p. Et
conſtruūtur cū acc̃o deſignante rem in quā tran
ſit eoꝝ actus.et cum g̃to et ablatiuo indiff̃ter de
ſignante rem reſpcū cuiuſ exercet̃ actus eorum.
ſicut et omnia ũba ꝑtinentia ad dampnationem
uł ad accuſacōneꝫ.uł ad rephenſionem uł ad ui
tuꝑacōnem.uł ad monicōneꝫ.ut dampno te fur
ti uł furto. Et ut dicit pap̃. Dampnare.i.punire
animaduertere. Et ut uult phūs in v ethy. Damp
num dicitur ex eo ꝙ aliquis minus habet q̃ꝫ de
bet habere.unde in ſatiſfactio.
Damula.le.dimi.ꝑua dama.ſm hug̃.pap̃ ũo
dicit. Damula genus fere capoli ſimilis.uł ut q̄
dam dicunt muſtela. Et corripit mu.
Dan interꝑtatur iudiciū uł iudicans.fuit uero
filius iacob ex ancilla rachel. Dala enī dū eā pe
periſſet.dixit rachel dn̄a eius. Judicauit me dn̄s
et exaudiens dedit michi filiū.et ita cām nomis
exꝑſſit.ut q: iudicaſſet dn̄s filio ancille iudiciū
nomen imponeret. De cuius genē uł tribu naſci
turus ē antixp̄us Et in huius figura tribus dan
non connumeratur inter Cxliiij milia ſignatos
Apoc̃ xvij. De antixp̄o dixi in ſuo loco.
Danay dicuntur greci.a danao rege.
Daniel interꝑtat̃ iudiciū dei.a dan quod ē iu
diciū.et el quod eſt deus.uł q: in ꝑſbiteroꝝ iudi

eõ ſentenciā diuine examinacõniſ exhibuit de re
pta eoꝝ falſitate ſuſannā ab interitu liberauit. uł
qꝛ dei uiſiones uł ſompnia ſagaci ꝓuiſione mē
te diſcernens aꝑuit. Hic et deſideriorꝝ uir dcı̄s ē
qꝛ panē deſiderij non manducauit. et uinū concu
piſcentie non bibit. Et declinaṫ h̄ daniel danielis
et indecli inueniṫ hic daniel daniel. et acuit el

Daniſta. te maſ ge. fenerator. a danuſ ni. dicitur

Danubius. bij. mas. ge. fluuius ē a copia niuiū
ſic dcı̄s quibus magis augeṫ qͣſi dans niues ſm̄
hug. Pap uero dicit ſic danubiuſ germanie fluui
us. dr̄ a ui et copia niuiū. quibus magis augeṫ.
Iſte ē qui in europa pluſ omnibuſ habꝫ famā. Id̄
et iſter. qꝛ dū ꝑ innumeras uadit gentes mutat
nomen et maioreſ uͥtuteſ acquirit. Oriṫ autē ger
manicis iugis in occidentalibus ptibus barbaroꝝ
ꝑgens contra orientē lx fluuios in ſe recipit ſeptē
hoſtijs in ponticum mare intrat.

Danus. ni. mas. ge. i. fenerator. a do das.

Dapaticus. ca. cū. in dapax uide.

Dapax. a dapes h̄ et h̄ et h̄ dapax. cis. i. loq̄x
et facidus ex cibo. et dapaticus. ca. cū penł corṙ
quod et dapticus inueniṫ. i. manifeſtuſ et aptus
largus dapſilis. munificus magnificus. vn̄ dapati
ce aduibiū. i. magnifice uł large dapſiliter muni

Dapes. a do das h̄ daps uł dapeſ ge ficenter
nitō dapis. ſꝫ ntı̄us ſingꝫ non ē in uſu. i. epulū. ſed
dapes nobiliū. epule ꝑuatorꝝ. uł dapeſ deorꝝ. epu
le hominu. Dapes qͥ dans opes. Et coṙ da. Vn̄
quidam. Nobilitat uileſ fronſ generoſa dapes.

Dapifer. ra. rum. pnł coṙ qui fert dapem.

Dapino. as. aui. are. i. largiri. precipue uictū. ū
bum actiuum. Et dr̄ a dapes. Et corripit pi.

Dapſilis. a dapes dr̄ h̄ et h̄ dapſilis et h̄ le. i.
largus. et ꝓ̄pue in cibis. Et comparatur. Vn̄ dap
ſiliter et h̄ dapſilitas. i. largitaſ Et coṙ pſi. Vnde
grec. Dapſiľ ē dapibuſ alijſ rebuſ qꝫ largus. Pap
uo ſic dic. Dapſili larguſ ǵce q̄ ſatiſ erogat dapeſ

Dapticus. ca. cū. in dapax eſt.

Dardanus filiuſ iouiſ et electre. qui ꝓpter fratri
cidiū receſſit de ytalia et tenuit illa loca ubi poſt
ea fuit troia qui congregatis hincinde ruſticis il
loꝝ locoꝝ inſimul ꝓmus auctor troie extitit. vn
de troia dr̄ dardania. et troiani dardanij. et dar
danides. A cuius nt̄o ſingulari ſubtracta de ſilľa.
fit h̄ dardanis dardanidis. i. femina troiana. Et
coṙ pnł. dardanus ſm̄ hug. Et ut dicit ps in tē
tatu poſſeſſiuoꝝ. abuſiue pro dardanio ponunt

Darius rex caldeoꝝ. Et fot poete dardanum
maṫ utı̄s a nominatiuo remota us. et facit dari

Daticius. a do das dr̄ daticius. cia. ciū facilis ad
dandū. Et daticij dicūtur diticij ſrilꝫ qui uł uicti
uł vincendi tradūt ſe hoſtibus uictoribus.

Datim aduibiū. i. de daro in datū. a datus a ū

Datiuus. ui. pro tercio caſu a do das dicitur

Dauid interꝑ̄tatur manufortis uiſꝫ qꝛ fortiſſi
mus in ꝑ̄lijs fuit ipſe. et deſiderabiliſ in ſtirpe ſcꝫ
ſua. de q̄ dixerat ꝓpheta. Veniet deſideratuſ cunc
tiſ gentibus. Et ē indeclinabile. Inueniṫ ecıā̄ decli.
dauid dauidis pnł coṙ. Vnde dauiticus. ca. cū. ut
pſalmus dauiticus. Inueniṫ tamen et penł prod̄
dauidis. ut ibi. Iſrael es tu rex dauidis et indita
ꝓles. Meliuſ ergo dixit ille qui corripuit dicens
Cur ego dauiticis aſſuetus cantibus odas. Nam
ut dicit magiſter bn̄. Dauid ꝓpe debet corripē pe
nultimā obliquoꝝ ſi declinaṫ. qn̄ ntı̄s deſinit in

d coṙ. nec ē de exceptatis. uide in filius ſaltus et

Dauuſ ui dr̄ a ǵco daoſ mutata o i uinculus
in u et interpoſita u conſonante. Et fuit dauus ſ
uus ſimonis. ſꝫ malus et fraudulentus. Et inter
ꝑ̄tatur dauus qͥ deuius. qꝛ faciebat ſimonem de
uiare. uł dans uiā. nam eius conſilio omnia age
bat pamphilus. uł danſ uana ſicut faciebat ſimō
mō autē ꝓ quolibet ſeruo fraudulento et callido

De ꝑ̄pō regit ſiue exigit ab ponit dauus.
latinū caſum. Et dicit qn̄qꝫ materiaꝫ. ut iſte
pannus ē de lana. Aliquando originē ut petrus
de ianua. Aliquando ordinē. ut de mane fit meri
dies id eſt poſt mane fit meridies. Et creare ē de
nichilo id eſt poſt nichilum aliquid facere. Hic
aduertendum eſt qꝛ non omnia que dicūtur eſſe
ex deo ecıā̄ de ipſo eſſe dici debent. qꝛ ut ait aug
in libro de natura boni. Non hoc ſignat penitus
ex ipſo quod de ipſo. Qd̄ enı̄ de ipſo ē pt̄ dici ex
ipſo. Sed non omne quod ē ex ipſo pt̄ dici d̄ ip
ſo. qꝛ non eſt de ſua ſubſtantia. Ex ipſo enı̄ ſunt
celū et terra. qꝛ ipſe fecit ea. nō tamen de ipſo. qꝛ
non ē de ſua ſubſtantia. ſicut ſi aliquis homo ge
nerat filiū et faciat domū. ex ipſo ē filius. ex ipſō
ē domus. ſꝫ filius de ipſo. domus uo de terra et de

Deambulacrum. cri. penuł ligno non de ipſo
coṙ. ubi deambulari poteſt.

Deambulatoriū. a deambulo. as. dr̄ h̄ deambu
latoriū. rij. quod ꝓpe dr̄ lobiū uł labiū quod fit
iuxta domos ad ſpaciandum.

Deartuo. as. aui. ex de et artuo. as. et ē deartu
are ſepare artus a ſe inuicem. ut fit de galliniſ et
ſimilibus. uide in artuo artuas.

Debbora interꝑ̄tatur apiſ et loquax. Apiſ enı̄
fuit. qꝛ fuit ad bella ꝓmptiſſima dimicans adū
ſus ſyſaram. quo perempto cecinit canticū et iō
loquax. Et corripit penultimā. Vn̄ in aurora dr̄
Hic ſubijt mortem rebecce debbora nutrix.

Debello. as. aui. i. expugno. ūbum actiuū. a de
et bello. as. vnde debellatorius. ria. rium.

Debeo. bes. bui. bitū. ex de et habeo. bes. com
poniṫ. et ē debere debitū habere. qͥ de alieno ha
bere. vnde debeo qͥ de alieno habeo. Vn̄ debitus
ta. tū. et hoc debitum. ti. penultima correpta.

Debilis. a debello. as dr̄ h̄ et h̄ debiliſ et hoc le
quod facile debellatur. uł dr̄ debilis a de et bilis
qd̄ ē humor corpus afficiens. qͥ ꝑ bilem factus
fragilis. et deorſum a uiribus. Et cōpatur. vnd̄ h̄
debilitas. tatis.

Deblatero. ras. i. ualde blate
rare. uł diuulgare. a de et blatero. ras.

Debrio. as. ex de et ebrio. rias. et pt̄ ibi de eſſe
intentiuum uł priuatiuum. Et eſt actiuum.

Deca idem quod decem. Sed deca dicit̄ greci et
noſ decem. Decas. coſte. gentos. vnū et id̄ ſignāt
et a deca h̄ decas. dis. i. decem. Vnde quidā. Per
decadeſ centū per centum mille redundant.

Decacordus. da. dū. i. decem cordaꝝ. a deca qd̄
eſt decem. et corda corde.

Decalogus. gi. mas. ge. pnł coṙ. decem precepta
legis. Nam deca decem logos ſermo.

Decania. a decanus h̄ decania. nie. ſocietaſ decē
uirorum. uł dignitas decani.

Decaniſſa. a decanus h̄ decaniſſa. ſe. uxor deca
ni. uł que decem uiros habet ſub ſe.

Decanus. a decem h̄ decanus. ni. qui decem ui
ros habet ſub ſe. ſiue in eccleſia ſiue extra ſ hug̃
Et prod̄ penultimā. Pap uero dicit. Decani dicti

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

q decem militibus preferunt͛ ul͛ clericis

Decapolis a deca qd͛ eſt decem et polis qd͛ eſt ciuitas cōponit͛ h decapolis. lis. i. ciuitas ul͛ regio que habet decē ciuitates ſub ſe Et facit genitiuū decapolis ul͛ decapoleos et ē genitiuus grecus mar. vij Inter medios fines decapoleos vnd͛ decapolitanus dominus illius ciuitatis ul͛ epiſcopus uel archiepūs illius ciuitatis. et cor͛ po decapolis.

Decas. dis. uide in deca. Et cor͛ ca.

Decedo. dis. deceſſi deceſſum componit͛ ex de et cedo. dis. ſſi. Et ē decedo deorſum ul͛ d͛ vno loco ad aliū cedere. et ponit͛ pro migrare ul͛ mori vnde deceſſus. ſus. ſui. Et ſcias q diſcedimus per diuorcium. abcedimus p abſentacōnē. ſecedimus p ſingularitatem. decedimus p mortem. Vnde quidam. Decedit moriens diſcedit ab urbe recedens

Decem. a deca quod ē decem. ſ͛ ſm grecā ethiologiā dnr͛ decē q̄i deſmos. q ligent et cōiūgant infra iacentes numeros. Nam deſmos coniūgē. ul͛ ligare apud eoſdē. et ē decē nomē omnis generis indeclinabile. Et corr͛ de. ut patet in tremo

December bris a decem et imber. et d͛r decemb q decimus ē a p̄mo menſe. i. a marcio. qui pluuioſus eſt et ymbribus abundare ſolet. Et facit abltūs in i. ab hoc decembri. Poteſt eciā declinari adiectiue h et h decembris et h bre. ſicut h et h ſeptembris et h bre. Vnde et kl͛as ſeptembres dicimus. Et facit accuſatiū p͛lis in es et in is. decē

Decemocto componit͛ a de [ ]bris ul͛ decembris cem et octo. et ē omnis generis et indeclinabile. a quo dicimus decemoctauus. ua. uum.

Decempeda. de. pnl͛ cor͛. i. p͛tica decem pedum Et componit͛ a decē et pes pedis. Vnde oracius in odis. Nulla decempedis metata porticus.

Decennale bellū decem annis geſtū ſ͛ pap. Et declinat͛ h et h decennalis et h le pnl͛ producta.

Decennis. a decem et annus componit͛ hic et h decennis. et h. ne. i. decem annoꝝ. vnde h decenniū. nij ſpaciū decem annorum.

Decemnouem omnis. ge. p͛lis numeri indeclin et cōponitur a decem et nouem vnd͛ decimuſnouus. a. um.

Decens a deceo. es. d͛r h et h et [ ] h decens p͛ncipiū et decens aliquando eſt nomen et d͛r decens motu corporis ſpecioſus ſpecie formoſus natura ul͛ forma Itē decens cōpoſitus p fectus egregie forme et pfecte et tunc uidet͛ dici a numero decem Et cōpatur decencior iſſimus Et inde decenter. ius. iſſime. aduerbiū Et cōponitur indecens Et cōpatur et hinc indecenter. cius. me.

Decemſeptem. generis omnis. numeri pluralis indeclinabile. Et componit͛ a decē et ſeptem.

Decentarius. rij. ingenioſus. promptus. paratus ul͛ copioſus. Et dicitur a decem.

Decentis ſe. ge. nauis compta. a decens dicitur

Deceo. ces. cui. cere. i. cōuenire. ad ornatū ptinere. ut te decet hymnus deus in ſyon. Itē palliū decet iſtū. Et ſcias q ntūs huius ūbi debet ſignare ornamentū. Accūs id cuius ē ornamentū. Si aliter erit non erit latine dictū. ut palliū decet iſtuꝫ Si uero dicat͛. Iſte decet palliū. ul͛ iſte decet illud palliū. non d͛r latine. Et ſic habet͛ ibi. talis decet p͛tus deū. Si uero dicatur. talem partū decet deus. ul͛ talis p͛tus decet deo non ē latinū. Itē a deceo decet impſonale. quod magis eſt in uſu q ſuum pſonale. ſ͛ conſtruit͛ cū accuſatō ſicut et ſuū pſonale. ſ͛ diſſimiliter. q intranſitiue. cū ſuū pſonale eundem exigat tranſitiue. Decet componit͛ condecet. et dedecet. i. diſconuenit. Deceo cū omnibus ſuis compoſitis neutꝝ ē Et cor͛ p̄mā ſillam Vnde ouidius. Dedecet ingenuos tedia ferre ſui.

Decerno. nis. ex de et cerno. uide in cerno.

Decerpo. pis. pſi. ptū. a de et carpo. pis. et ē decerpere de aliis carpere. i. eligere.

Deceſſo. a decedo. dis. deceſſum. ſu. u. in o deceſſo. ſis. ſiui. ſitū. ūbū deſideratiū. i. decedē declinare

Deceſſus. ſus. ſui. i. mors. uide in decedo.

Decetero. denuo. deinde. iteꝝ. Et ſcias q non ē h compō ſ͛ quedā irregularis uocū congeries ſicut in iij pte dixi in c de figura cōpoſita q̄ſi in fine.

Decibilis. a decet deriuat͛ h et h decibilis et hoc le. quem decet aliquid ul͛ p̄t decere. ul͛ quod decet

Decido. dis. decidi. decidē. i. deorſum cadē. et caret ſupino. Et componit͛ ex de et cado. Et corr͛ ci Item inuenit͛ decido. dis. di. ſum. i. deorſum cedē ul͛ ualde cedē. Et componit͛ tūc a cedo. dis. cecidi

Deciduus. a. ū. i. ad cadendū [ ]et prod͛ ci ubiq facilis. a decido decidis.

Decies aduibiū numeri. i. decē uicibus a decē d͛r

Deciesſepcies aduibium numeri.

Decimo. mas. in decimus eſt.

Decimula. le. dimi. pua decima. Et corr͛ penul͛

Decimus. a decem d͛r decimus. ma. mū. et h decima. me. vnde decimo. as. aui. decimā ptē dare ul͛ auferre. Et notandū q antiqui dicebant decumus p decimus. vnde h decuma p decima et decumare p decimare. Quod componit͛ cū e et d͛r edecumo. as. i. excerpe. Item inuenit͛ decimo as. i. decimas auferre. Et tūc cōponit͛ a de et cimo me. uide in quadrageſima. et in conſuetudo.

Decimusſeptimus. a. ū. dcō compoſita. ul͛ p̄t d͛uari a decem et ſeptem dcō indeclinabilis.

Decipio. pis. cepi. ceptū. decipē. i. fallere. Et cōponitur ex de et capio. pis. vñ deceptorius a ū.

Decipula. le. pnl͛ cor͛. a decipio. pis. inſtrumentū quod ad aliquid decipiendū efficitur. ſicut muſcipula ad mures capiendos. vnde decipula p̄t dici deceptio. muſcipula laqus. pedica autē dicit͛ a decipiendo. q ſic ponit͛ ut duꝫ eſca ponit͛ nequaq ipſa a tranſeunte uideatur. que uidelicet non facile deciperet ſi uideri potuiſſet. Job xx. Abſcōdita eſt in terra pedica eius. et decipula eius ſuper ſemitam. Vñ quidam Decipula capiūtur aues q̄

Declino. nas. aui. are. ex de et [ ] Foſſa uocatur clino. nas. quod non eſt in uſu. et ē declinare de vno loco ad alium ul͛ deorſum clinare. ul͛ uariare. vnde h et h declinis et hoc ne. Decliuus a ū. et h declinacō. et declinatus. ta. tū. quod declinat͛ ul͛ declinari p̄t. Eſt eciā actiū declino. Et pd͛ pnl͛ De declinacōne nominum dixi in tercia pte.

Decliuis. a de et cliuis componit͛ h et hec decliuis. et h ue. et decliuus. ua. uū. in eodem ſenſu deorſum inclinatus ul͛ planus. q̄i deorſum a cliuo. vnde hec decliuitas. Et producit cli.

Decliuus. ua. uū. in decliuis eſt.

Decollo. las. laui. lare. i. collum amputare. ūbū actiū. ex de et collū. li. Et ſcribitur per duo. l.

Decolor. oris. cō. ge. ex de et color. i. ſine colore. Inde decolorare fuſcare actiū. Et d͛r decolor q deſit ei color decoris. Et corripit co.

Decor. a decet deriuat͛ hic decor. oris. i. honor correpta o in genitō. Et ſic ſumit͛ daniel xj. Et ſtabit in loco eius uiliſſimus et indignus decore re

gio et infra. Et non tribuit̃ ei honor regius. Itẽ
a decet deriuat̃ hic decor.oris.prod.o.in genitiuo
.i.uenuſtas et pulchritudo. Inuenit̃ tamen ĩ anti
quos ꝓ honorus.ra.rum.adiectiue poſitũ.et tũc
eſt cõ.ge. Et cor̃ o in genitĩ. Et ſm hoc componit̃
cũ in uł de.et dr̃ hic et hec indecor.oris.et hic et hec de
decor.oris.correpta.o.in genitĩ in eodem ſenſu.
ſcȝ inhonorus dedecoroſus. Virgił in x. Non tñ
in decorem tuã te regina reliquit. Hoc exemplũ
adducit pꝰ in vj libro. Et ſm hoc ab eo pt̃ deriua
ri decorus.ra.rum.i.honorus.media cor̃. Vel de
corus.i.honorus deriuat̃ a decus decoris.vñ ſta
cius thebꝰ. Terraꝝ decora alta uiri decori q̃ iuga
les. Item a decus decoro.ras.media cor̃.i.hono
rare. Vnde orac̃ in epr. Et genus et formã regiã
pecunia format. Ac bene formatũ decorat ſuade
la uenus q̃. Item a decor.oris.decorus.ra.rum.
.i.pulcher.a.um.egregiuſ uł ꝑfecte forme.uenuſ
tus. Vel pt̃ deriuari a numero decem. Et prod o
Vnde theodolus. Virgo decora nimiſ dauid ð ſe
mine regis. Itez quidã dixit. Ad celi decora nos
erige ũgo decora. Item a decor.oris.decoro ras.
media prod.i.uenuſtare.uł pociuſ dic ſm pꝰ.q̃
decor deriuat̃ a decoro.ras.abiecta.o. Et cõponi
tur decoro condecoro.ras. Item ſcias q̃ a dedecet
.i.diſconuenit deriuat̃ hoc dedecus.ris.i.uituꝑacõ
quod fit contra decus. Vnde aug̃. Nunq̃ fit dede
cuſ culpe ſine decore iuſticie. Et cor̃ co. Vnd dede
coroſus.ſa.ſum. Et comꝑatur. Et dedecoro aſ pe
nuł cor̃.i.inhonorare.uituꝑare. Et nota q̃ deco
ro.as.ſiue cor̃ mediam ſillam ſiue prod actiuũ
ẽ cũ omnibus ſuiſ compoſitis. De predictis nota
uſus. Quem ueneror decoro quem pulchꝝ reddo
decoro. Hũc homines decorant quẽ ueſtimenta de
corant. Te ueſtis pulchꝝ reddit natura decorum.
Decorus.ra.rum.in decor exponitur.
Decrepituſ a de.et crepo.pas.componit̃ decrepi
tus.ta.tũ.ualde ſenex.q̃i deorſum a crepare.q̃a
iam deſierit crepare.i.ſonare.ſcȝ aperte loqui.
Decretalis in decretum exponitur.
Decretiſta te cõ.gen.qui ſtudet in decretis.a de
cretũ A decerno nis dr̃ decretus a cretũ dr̃
ũ.et hoc decretũ.ti.ſtatutũ patꝝ definitũ indictum
vnd hic et hec decretalis et hoc le.ut iſta dcã ſunt de
cretalia que in decretis continent̃. Et pluralit̃ hec
decreta ꝓ libro in quo decreta continent̃. Inuenit̃
etiã hec decretalis.alis.ſubſtẽ. Vt in tali decretali
ſic dr̃. Item decretus.ta.tũ.inuenit̃ a decreſco cis
creui cretũ Et pt̃ ibi eſſe de ꝑuatiũ uł augmenta
tiuũ.vnd ſciaſ q̃ decretũ ẽ ſupinũ duoꝝ uerboꝝ
ſcȝ decreſco ciſ et decerno iſ Et decreui ẽ eoꝝ ꝑtitũ
Decreui.preteritũ de decerno.et de decreſco cis
Decubie decubiaꝝ.i.uigilie.uł qd uulgo dr̃ pa
lee mulieris.vnde dr̃.hoc iacet in decubiis Et dr̃
a decumbo bis.uel a decubo as.qd ẽ uigilare uł
iacere in partu uł in infirmitate. Et corrip penł
Decumanus a decẽ dr̃ hic decumanus ni.i.max
imus limeſ inter agros qui ab oriente in occiden
tem ꝑ tranſuerſuꝫ dirigitur.qui q̃ formã x efficit
decumanus ẽ appellatus Ager enim bis diuiſus
figuram denarij iiij efficit. Nam cardo dr̃ aliuſ li
mes in agris qui in ſeptemptrione directus eſt.
Et dicitur a cardine celi.quia ibi celum uoluitur
Decures ris. In decurio eſt Et producit cu
Decurio.a de et curio cõponit̃ hic decurio onis.
.i.de curia eiectus uł pociuſ de curia exiñs. In eo
dem ſenſu inuenit̃ hic decures.ris.et hic decudeſ dis
Inueniunt̃ etiaꝫ hec nomina in alia ſignificacõne
ſcȝ pro eo qui preeſt decem uiris.et tunc deriuat̃
a decem. Vel pt̃ componi a decem et cura uł cu
ro.ras.i.decem curans uł decem hõs in ſua cura
Item decuriones dñr qui accipiũt curam ð plebe
et ciuilia officia ꝓcurant et exequũtur. Et cõpo
Decuſſim aduꝰbiũ.i.fi nit̃ tunc a de et cura
qualiter uł deſiuenter.a decurro decurris
Decurſo.ſas.uꝰbum frequentatiuũ.et format̃ ab
hoc ultimo ſupino decurſu.u.mutata in o.
Decus ſm pap hoc decus decoris ẽ gl'e.ſ hic decor
oris ẽ forme.uide in decor ubi plenius exponitur
Decuſo.a decus.oris.dr̃ decuſo.ſas.i.uenuſtare
adornare. Vnd decuſatus.ta.tũ.et decuſatim adũ
biuꝫ.i.adornate et uenuſtate. Vel pocius decuſo
cõponit̃ a de et cuſo as.ſicut dixi in cuſo cuſas
Dedalus.dedalon interꝑtatur doctus.et iñ fuit
quidã dcũs dedalus.qui fuit ualde doctuſ et inge
nioſus. Vnde et quilibet ingenioſus artifex pt̃ di
Dedecus in decor uide ci dedalus.et cor̃ da
Dedere ẽ infinitiuus de dedo.dis. Et corripit penł
Dedico.as.aui.are.conſecrare deo copulare uł
dare ꝑficere.a de et dico.as.et cor̃ di.uide in en
Dedidi.penł cor̃ preteritum de dedo dis cenia
Dedisco.cis.ex de et diſco.et ẽ dediſcẽ obliuio
ni tradẽ.ſiue quod didicerat perdẽ.uide in diſco
Deditio.onis.fe.gen.in dedo dedis exponitur
Dediticius in dedo dedis eſt.
Dedo.ex de et do daſ componit̃ dedo dediſ dedi
di deditũ.i.reddere ſe uictũ uł vincendũ hoſtibꝫ
uictoribus tradere.vnde hic dedicõ.oniſ tał reddicõ
et dediticius.a.ũ.qui ſic ſe tradidit.et dedituſ etiã
dr̃ qui de ſua ꝓuincia ad aliã ſe tradidit. Inueni
tur etiam dedere ꝓ dare ſiue amare et ꝓ tradere
ſm hug. Pap uero dicit. Dedicõ qñ uicti hoſtibꝫ
ſe tradunt ſpontanea tradicõ.dedicij a deditione
dicti quond dñ aduſum populũ romanũ ſm ar
ma ſumpſiſſet cõꝑhenſi ſtigmatibus affecti ſunt
Ex hijs poſt manumiſſionẽ ꝓpter ſuppliciorum
notis ad dignitatẽ ciuiũ romanoꝝ nõ ꝑuenerũt
Deduco.cis.deduxi deductũ.ex de et duco.cis.
prod du. Et eſt deducere de vno loco ad aliũ du
cere uł ualde ducere.uł deducere ẽ amicũ abeun
tem ꝓſequi et comitari.qd uulgare q̃uñð redolet
Deerunt ẽ futuꝝ a deſum es eſt.ꝑ u non per i
vñ dicendũ deerunt ꝑerunt inerunt nõ deeriunt
Defamo.as.aui.ex de et famo.as.et ẽ defama
re cõuiciari criminari.famam auferre. Et prod fa
Vnde quidã.fama uolat tranſit q̃ modũ quocũ
Defatigo.gas.eſt uꝰbum actiũ ex q̃ feratur
de et fatigo.gas. Et ẽ defatigare ualde uł deorſuꝫ
fatigare.uł a fatigacõne alleuiare.et prod ti.vñ
fatigatus fatigata fatigatum.
Defecatus.ta.tũ.in defeco.cas eſt.
Defeco.cas.ex de et feco.cas.et ẽ defecare pur
gare.q̃i deorſum a fece ponẽ.vnde defecatus ta.
tũ.i.ſine fece.uł ſordibus purum et mundum.
Defectio.onis.in deficio eſt.
Defectus in deficio uide.
Defendo.dis.di.ex de et fendo.dis.i.protegere
Ind hic defenſor.oris.i.actor.patronus. Et defen
ſorius.ria.rium. Et hec defenſio.onis.
Defenſaculũ.li.i.defenſio.uł id quod defendit
Defenſo.ſas.uꝰbum fre. Et dr̃ a defenſo.ſas.
Et formatur ab ultimo ſupino de defendo.ſcȝ defen

ſu.u.in.o.et ē defenſare frequenter defendere.
Defertio.tis.deferſi defertū.i.ualde uł deorſum
implere euacuare.a de et fartio.tis.et inde deferto
Defero defers detuli delatū.ex de et ¶tas.fre.
fero fers.et eſt deferre de vno loco ad aliū ferre
Et deferre.i.accuſare.in qua ſignificacōne ſepe ī
uenit in boec.de con.et deferre.i.honorem impē
dere.et ſm hoc conſtruitur cū datiuis.ut ego de
fero tibi.i.honorem impendo. Vnde uerſus. Defe
ro fert accuſat honorat fert q̄ȝ deorſum.
Deferretur eſt ſubiunctiui modi de deferor ris
Vnde dicendū ē.Cū deferrer deferreris uł deferrere
deferretur. Similiter conferretur auferretur differ
retur. Iud xxx. Quare dñe deus iſrael factuȝ eſt
hoc malum in populo tuo.ut hodie vna tribȝ au
Deferro.ras.ex de et ferro ferretur ex nobis
ras.uide in ferro.ras. ¶u in o.
Deferro.ras.ibū fre.de defertio.tis.defertuȝ tu
Defeſſus.ſa.ſum.ē pticipiū de defiſcor ceris.
Defiſcor.antiqui dicebāt ¶uide in defiſcor
faſcor riſ feſſus ſum.qd nos non dicimus.ſȝ cō
ponitur defiſcor.ceris.defeſſus ſum et hoc utimur
Defiſci autem ē deficere uł fatigari.vinci.Et q̄
defiſcor faciat defeſſus teſtatur pꝰ in x li.dicens
Defiſcor defeſſuȝ facit ſup.et pticipiū preteriti
defeſſus.Nam ab eo quod eſt deficio defectus fit
pticipiū pteriti.Et dicit pap.Defeſſus.laſſus fati
gatus.laſſatus.a defiſcor.
Deficio.cis.defeci defectū.a de et facio.Et inue
nitur in duabus ſignificacōnibus.ſcilȝ in abſolu
ta et tranſitoria.Nam deficere.i.defectū pati.deeſ
ſe.ut iſte laſſus deficit.Item deficere.i.deſtitue de
relinquē.Inde defectus.et inde hec defeccō.tionis.
ut dicit pap.Defectus quarte declinacōnis ſolis
et lune uarij labores.Solis cū inter nos et ipſuȝ
luna obijcitur.quod nunq̄ fit niſi finita luna
Lune uero defectus cū inter ſolem et ipſam lunā
Definio.is.definiui de ¶vmbra terre obijcitur
finitū ex de et finio.nis.et ē definire ualde finire
et eciā idem quod diffinire.vn̄ definitus.ta.tum
Actuū ij.Hunc definito conſilio et preſcientia dei
traditū.et producit fi.
Defio defis.ex de et fio fis.uide in fio fis.
Defiteor.eris.ex de et fateor.et ē ſm pap defi
Deflagro.ras.ex de et fla ¶tetur negat abnuit
gro.as.et ē deflagrare exardē diuulgare.furorē de
Defluo.is.ex de et fluo is in fluo eſt ¶ponere
Defluus.a defluo.is.dr defluus.a.ū.i.qd cito
diſcurrit.et hoc defluuium.uij.i.decurſio
Deformis.a de et forma componitur hic et hec de
formis et hoc me.i.turpis.q̄i deorſum a forma ſcȝ
pulchra.Item deformis.i.ultra modū magnus.
q̄i deorſum a forma ſcȝ iuſta.vnde deformis adi
bium.et hec deformitas tatis.Et ſm pap deformis
cui deeſt forma.ad corpus.turpe autē ad crimen
Defreſus.ſa.ſum.i.detri ¶uł animū refertur
tus.decuſſus.et dr a defrendeo.des.Et prod fre
Defringo.gis.fregi.fractū.i.ualde uł deorſum
frangere.ex de et frango gis.
Defraudo.das.ex de et fraudo.ſm theoł dr de
fraudo as tamen ſm hug debet dici defrudo das
au mutata in.u.longam.et eſt defraudare ualde
fraudare.uide in fraudo das.Et pap eē dicit.De
frudo a fraudo componitur.au.in.u.ſicut claudo
Defunctorie.tranſitorie leuiter ¶includo
Defunctus.a defungor.eris.i.deorſum a func
tione eſſe vn̄ qui moritur deorſū fit a funccōne
uite.dr defungi.i.mori.vn̄ defunctus.i.mortuus
q̄ȝ deorſum ē a funccōne uite.Item oliȝ funcri di
cebantur qdam genus ciuiū.qui fungebantur officō
et honore aliquo.vn̄ defunctos mortuos dicimꝰ
qui compleuerunt uite officia.nichil eniȝ iam fa
ciūt.et inde hec defunccō.onis.i.mors. ¶Queri hic
pt.an mortui maxime dampnati ſciant uł recor
dantur ea que hic ſciuerunt.Ad hoc dico.q̄ ſicut
ppter pfectā ſanctoꝝ btītudineȝ nil erit in eis qd
non ſit gaudij materia.Ita nichil erit in damp
natis qd non ſit eis materia et cauſa triſticie.neq̄ȝ
aliquid quod ad triſticiā ptinere poſſit deerit.ut
ſit eoꝝ miſerie conſideracō conſummata.ergo erit
in dampnatis actualis conſideracō eoꝝ que prius
ſciuerunt.ut materia triſticie.non autē ut delcāti
onis cauſa.Conſiderabūt enim et mala que geſſe
runt ex quibus dampnati ſunt.et bona derelicta
que amiſerunt.ex utroq̄ȝ torquebuntur.ſimiliter tor
quebuntur de hoc.q̄ conſiderabūt noticiā quam d
rebus ſpeculatiuis habuerunt.imperfectā eſſe.et a
miſiſſe ſummā eius pfeccōnem quā potuerūt adi
piſci. ¶Item queritur.an dampnati uideant gloriā
btōrum.Ad hoc reſpondet gḡ in omeł d diuite
epulone ſic dicens.Credendū ē q̄ ante retributio
nem extremi iudicij.iniuſti in requie quoſdam
iuſtos reſpicient.ut eos uidentes in gaudio non
ſolū de ſuo ſupplicio.ſȝ eciā de illoꝝ bono crucien
tur.Iuſti uero in tormentis ſemp intuentur iniuſ
tos.ut hinc eorum gaudiū creſcat.q̄ malū conſpici
unt quod miſericordit euaſerunt.tanto q̄ȝ maio
res ereptori ſuo grās referunt q̄to uident in ali
is q̄ ipſi ppeti ſi eſſent relicti poterunt.De hoc uid
in ſapientia. ¶Videbunt autē dampnati bonos
ante diem iudicij.non hoc mō q̄ glām eoꝝ quał
ſit cognoſcant.ſȝ ſolūmodo cognoſcent eos ī glīa
quadam inextimabili eſſe.Et ex hoc cruciabuntur
tū ppter inuidiam dolentes de felicitate bonorū
tū ppter hoc q̄ ipſi talem gloriā amiſerunt.ſȝ poſt
diem iudicij omnino bonoꝝ uiſione puabuntur
nec tamen ex hoc eoꝝ pena minuetur ſȝ augebitur.
q̄ memoriā habebūt glīe bonoꝝ quaȝ in iudicio
uł ante iudiciū uiderunt.et hoc erit eis in tormētuȝ
Sed ulterius affligentur in hoc q̄ uidebūt ſe indig
nos reputari eciā uidere glām quā ſancti meren
tur habere. ¶Item pt queri.An dampnati uide
ant ea que in hoc mūdo aguntur.Ad hoc reſpondet
gḡ in xij morał tractans illud iob xiiij.ſiue no
biles fuerint filij eius ſiue ignobiles.non intelli
git ſicut hij qui adhuc uiuentes ſunt mortuorū
anime quo loco habeantur ignorant.Ita mortui
uita in carne viuentiū poſt eos qualiter diſpona
tur neſciūt.q̄ uita ſpūs longe ē a uita carnis qd
tamen de animabus ſcīs ſentiendū non ē.q̄ que
intus omnipotentis claritatē uident nullo modo
credendum eſt q̄ ſit foris aliquid quod ignorent
de hoc uide in ſanctus.Dic ergo q̄ boni uident q̄
fiunt circa ſuos mali autē non. ¶Et ſi dicas ma
gis diſtat a dampnatis glīa bonoꝝ q̄ ea que in hoc
mundo aguntur.ſȝ ipſi non uident ea que circa nos
aguntur.ergo multo minus pn̄t uidere glāȝ btōꝝ
Dico.ea que hic aguntur non ita affligerent damp
natos in inferno ſi uiderentur.ſicut gloria ſanctoꝝ
inſpecta.Vnde non ita oſtēdūtur dampnatis ea q̄
hic aguntur ſicut ſanctoꝝ gloria.q̄uis eciā eorū q̄
hic aguntur oſtendantur eis ea que in eis triſticiā au

gere pñt. licet ꝑ ſe non uideant. Quomõ autẽ ani me in purgatorio exiſtẽtes pñt ſcire q̃ pro eis ſuf fragia fiũt. dicam in purgatoriũ. Item quomodo intelligat̃ q̄ diues epulo dampnatus rogauit ꝓ fratribus ſuis cũ in inferno ſit ꝑfectũ odiũ. et deſi derent dampnati omnes dampnari dicaꝫ in infer nus. Item conſueuit queri. An boni bonos in regno uł mali malos in ſupplicio agnoſcant. Hu ius rei ſnĩa in ũbis dñicis in euangelio luce ẽ lu ce clarius demonſtrata. ubi dr̃ q̄ abraam lazarũ cognouit. et diues fratꝝ ſuoꝝ in tormentis infer ni meminit. Ex quibus uerbis ut dicit gg̃ in iiij dyal. aperte declaratur. q̄ et boni bonos et mali malos cognoſcũt. Si enim lazaꝝ abraam mĩme cognouiſſet. nequaq̄ ad diuitẽ in tormentis poſi tũ de tranſacta eius correccõne loqueretur. dicens q̄ mala recepit in uita ſua. Et ſi mali malos nõ cognoſcerent. nequaq̄ diues in tormentis poſitus fratꝝ ſuoꝝ etiam abſentiũ meminiſſet. quo enim pñtes non potuiſſet agnoſcere qui etiã ꝓ abſen tiũ memoriã curauit exorare. qua in re etiaꝫ oñ ditur q̄ et boni malos. nam diues ab abraham cognoſcit̃. et mali cognoſcunt bonos. q2 et electus lazarus a reprobo diuite ẽ cognitus. Item ut dic̃ gg̃. fit in electis quoddã mirabilius. q2 eos nõ ſo lũ non agnoſcunt quos in hoc mũdo nouerunt ſ3 uelut uiuos ac cognitos recognoſcunt bonos quos nunq̄ nouerunt. Quomõ ſancti oraciones noſtras cognoſcunt. dicam in oratio.

Degaudio. as. in gaudio exponitur.

Degener. eris. apud antiquos fuit generis oĩs. apud nos ẽ cõmunis generis declinacõne. ſ3 om nis conſtruccõne. et dr̃ degener qui deorſum ẽ a genẽ et nobilitate. i. indecor Et deriuat̃ a degenero ras. Et cor̃ pnł. lucañ in vj. Degeneres trepidãt animi peiora q3 uſant. Pap uero dicit. Degeñ q̃ de genẽ nobili naſcit̃ et inhoneſte uiuit. degener ignobilis in pari genẽ ſuo generi diſſimilis.

Degenero. ras. ex de et genero. ras. in geño ras

Deglutio. tis. tiui. uide in glutio (eſt ibi uide tis. Et producit glu.

Degina morſus grece. ſm hug̃ et papiam.

Dego. gis. degi. i. uiuo. et caret ſupino ſm uſuꝫ Et ẽ compoſitũ a de et ago. gis. et prod̃ de. Vñd̃ in aur̃ dr̃. Qui cor hñt humile uł caſto corpore

Degulator deũs q̄ gule ſit deditus degunt

Dehiſco. cis. i. ualde deorſuꝫ hiſcere. vñ hiſcẽs ois ge. i. aptũ hiatu diffuſuꝫ ualde hiſcens a de et

Dehortor. aris. in hortor. aris. uide. (hiſco.

Deicida. deus componitur cũ cedo. dis. et dr̃ h̃ et h̃ deicida. de. pnł prod̃. qui deum occidit.

Deicola. deus componitur cũ colo. et dr̃ h̃ et h̃ deicola. le. pnł cor̃ qui uł que deum colit.

Deiecto. tas. frequentatiũ de deijcio. cis. deiectũ

Deiero. ras. in iuro iuras uide.

Deifico. deus cõponit̃ cũ facio is et dr̃ deifico as . i. deũ facere. Vñ deificus. ca. cũ. dimi. penł corr̃

Deijcio. cis. deieci deiectũ ex de et iacio. et ẽ de ijcere deorſum uł de vno loco ad aliũ iacere. vñ deiectus. ta. tum. et deiecto. tas. frequentatiuum.

Deinceps ab hodie in antea. adũbium temporis uł ordinis. Et deſinit in ps. Et ut dicit hug̃ com ponit̃ a de et incepto. et dicit q̄ penł acuitur ſic delonge abintus. Et hunc ſequor.

Deinde antepenultimã acuit uide in inde.

Deintegro. iteꝝ. rurſum. ſm pap̃. uide in integ̃

Deiuro. ras. penultima producta. ex (ſm hug̃ de et iuro. ras. uide in iuro.

Delabor. eris. uł delapſus ſum. de vno loco ad aliũ uł deorſuꝫ labor. ex de et labor eris. et prod̃

Delapido. das. ũbum actiũ. penł cor̃. et eſt (la delapidare ſ3 pap̃ eitẽ conſumẽ. erogare. uaſtare

Delator. toris. i. accuſator. a defero defers quod ẽ accuſare. et ſic ſumit̃ ij mach iiij. Symon autẽ predicus pecuniaꝝ et patrie delator. (Et ut dicit pap̃. Delator accuſator. eo q̄ detegit qđ latebat aut facultates prodit alienas. Poteſt etiã delator poni in illis ſignificacõnibus in quibꝫ defero fers

Delatura. re. dr̃ accuſatio uel prodi (ponitur tio. detractio uł deportatio.

Delatus. ta. tũ. a deferendo dr̃ de vno loco ad aliũ locũ latus. deorſum latus accuſatus.

Delecto. tas. ex de et lacto componitur delecto tas. et mutat̃. a. in. e. Inuenit̃ etiã in deponenti in eodem ſenſu. Vnde ꝓpheta. Delectent̃ in leticia et exultacõe. et ẽ delcãre gaudere iocũdari. placẽ Et ſignificat h̃ ũbum delecto magis paſſiones in trinſecus natam q̄ accõnem tranſeuntem. ſ3 illam ſignat ad modũ accõnis Et ind̃ delcãr impſonale et hec delicie. arum. quia delectant.

Delectus. tus. tui. i. eleccõ. Et adiectiue delectus ta. tũ. a diligo. gis. Et ut dic̃ pap̃. Delecta ð mul tis electa perſona. a deligo. gis.

Delego. as. aui. ex. de et lego. gas. Inde delegãs tis. ꝑticipium. Et ẽ delegare de vno loco ad aliũ uł deorſum legare. Iñ delegatus. Et producit le.

Deleo. es. leui. lere. i. deſtruẽ. extinguẽ. interficẽ ex de et leo les quod non ẽ in uſu. Inde deletus ta. tũ. i. deſtructus. pnł prod̃. Vñ dicit ps in ix li Deletũ a deleo vñ et letũ ipſa res que delet uitã q̃ a leo ſimplici quod in uſu non eſt. et format̃ deletũ a deleui. ui in tũ. Et prod̃ de deleo les. Vir gilius. Omnia mors delet omnia morte cadunt.

Deletus. ta. tũ. in deleo. les. eſt.

Delibatio in delibo. bas. uide.

Delibo. bas. baui. vnde delibans tis. ꝑticipium delibatus. ta. tũ. vnde delibacõ. onis. fe. ge. Et cõ ponit̃ delibo. ex de et libo. bas. et ẽ delibare ſacri ficare. immolare. conſummare. contingere. uel pa rump degustare. Et ſm hanc ſignificacõnem dr̃ ro. xj. Si delibacõ eſt ſancta et maſſa. Delibatio enĩ ibi accipit̃ ꝓ ꝑticula uł porcione ad ſimilitu dinẽ eius qui paꝝ contingit uł deguſtat de re ut habeat expientiam tocius. Pro immolari dr̃ deli bor in ij epľa ad thi. c. iiij. Ego enim iã delibor . i. immolor. q2 ꝑatus erat dño immolari ĩ mor te ſua. Et producit li. vnde quidam. Vinũ delibo de quo temptans ego guſto.

Delibuo. buis. bui. butũ. buere. i. inungere. et ẽ compoſitũ a de et oleo uł liquore. et buo. Vnde delibuẽ. q̃ de oleo uł liquore ꝑfundere. Vnde de libutus. Quidã tñ dñt q̄ delibuo compont̃ a de et oleo uł liquore et imbuo. et non a buo. Quia

Delibutus. a delibuo is (buo ſm eos nichil eſt dr̃ delibutus. ta. tũ. q̃ de oleo uł liquore inũctus ſm hug̃. Pap̃ uero dicit. Delibutus ꝑfuſus. bene vnctus. tactus. delicatus. oleo vnctus.

Delicatus. a delicie deriuat̃ delicatus. ta. tũ. i. delicijs aſſuetus. inſolens anguſtiarum dolor

Delicie. a delecto. tas. hee delicie. aꝝ. q2 delcãnt uł dñr delicie. q2 inde delcãntur homines. Vñ de liciosus. ſa. ſum. plenus delicijs. Et compat̃. vnd̃

Delictum.a delinquo.quis.qui (ħ delicioſitas
dr̄ ħ delictū.ti.q̄i derelictū.quia derelinquit offi
ciū ſuum.et eſt delictū in omiſſione.c̄ ī ſcit non
impleᷓ dei mandatū.Peccatū uō in cōmiſſione
fit qn̄ ſcʒ ꝓhibitū fit.ħ aliqn̄ vnū ponit̄ ꝓ alte
Deligo.gis.legi.gere.q̄ſi de (ro.uide in pccm̄
aliiſ legere.i.eligere.a de et lego.gis.Et cor̄ li
Delimino.as.aui.ūbū neu.a de et limino nas
et ē deliminare ualde liminare uł deorſum limen
Delimo.as.i.ualde limare.uł limen (auferre.
auferre.uide in limo.as.In alia eciā ſignificacōne
hoc ūbo utimur.ut iſte uult delimare uicinos ſu
os.i.deſtruē.q̄i omnino delimo.ſcʒ mōdo auferre
Deliniſicus.ca.cū.in delinio eſt.
Delinio.is.i.placare.dulcere.dulcē facere.vnd̄
delinitus.ta.tū.et ħ delinicō.onis.et ħ delinimē
tū.ti.i.placacō.blandimentū.dulcedo.Et ꝑ cōpō
nem deliniſicus.ca.cū.i.callidus conſultator.uł
Delino nis deleui delinē deletū (blandiloquus
ex de et lino.nis.et ē delinē ualde uł deorſum li
nē.uł placare uł delere occidē.Et cor̄ li ubiqʒ
Delinquo.quis.qui.ex de et linquo.quis.Et a
mittit.n.in p̄terito.et ē delinquere peccare omit
tendo bonū.et derelinquendo dei mandatū.ꝓħ
Prius q̄ⱥ humiliarer ego deliqui.
Deliqui p̄teritū de delinquo.quis.Et prod̄ pnł.
Deliquiū.quij.deliquacō decurſio.diſtillamē et
defectus.Et deriuat̄ a deliquoo.ques.
Deliquus.qua.quū.i.deſluus uł purus.uł liq
dus.Et deriuatur a deliquoo.ques.
Deliramentū.ti.ē fatuitas.dementia.diſcordia.
uł deuiacō a rectitudine.et deriuat̄ a deliro ras
Deliro.ras.penł prod̄ in lira exponitur.
Delitco.tes.tui.ex de et lateo.tes.Et mutatur
la in li correptam.et eſt delitere deorſum latere.
Delos interp̄tatur manifeſtacō.vnde quedam
inſula dcā eſt delos.et o conūſa in.u.dr̄ ħ delus
li.q̄ⱥ appollinis reſponſā que alibi dabant̄ obſcu
ra ibi dabantur manifeſta.uł q̄ⱥ poſt diluuium
quod ogigij tempibus fuit ante oīs terras ra
dijs ſolis illuminata ē et priuſ manifeſta eſt uiſi
bus.et inde dcā eſt delos et ciuitas et inſula.et ħ
fuit rei ueritas.licet ſm̄ fabulas aliter dicat̄.Et
a deluſ deriuat̄ delius.lia.liū.et ħ delius.i.appol
lo.et ħ delia.i.dyana.uł q̄ⱥ ibi colunt̄.uł q̄ⱥ ibi
Delphin.inis.uł delphines.et eciā nati ſunt.
ħ delphinus.ni.et p̄t formari a genitō greco del
phinos.o.mutata in u.ħ delphinuſ ntūſ latinus
Et dicunt̄ delphineſ quidā piſceſ marini.q̄ⱥ uoces
hominū ſequūtur.uł q̄ⱥ ſimphoniā gregatī faci
ūt.a fone quod ē ſonus.Et prod̄ phi.Ouid̄ epi
Jam noſtroſ curui norunt delphines amores.
Delubrum.bri.pnł naturaliter cor̄ dr̄ templū
a delendo.q̄i delenſ vmbraʒ.q̄ⱥ in ſacriſ templi de
lent̄ vmbre peccatoꝝ.Item delubra dicūtur tem
pla ſacroſ fonteſ habentia.In quibuſ peccatores
diluūtur.ſiue abluūt̄ et regenerant̄ ꝑ baptiſmū
a delendo uł diluendo.
Delumbis compoit̄ a de et lumbus et dr̄ hic
et ħ delumbis.et hoc delumbe.quaſi deorſum a
lumbo.id eſt fortitudine uel robore
Demarchus.chi.princeps ſuper decem.Et com
ponitur a decem et archos.
Demas.i.ornans.in dyadema uide.
Demens.a de et mens componitur demens tis
ge.omnis.q̄ſi deorſum a mente.Et compatur.de

mentior.iſſimus.vn̄ dementer.tius.me.aduīb
et ħ dementia.tie.ſm̄ hug.Pap uero dic̄.Demes
dr̄.q̄ⱥ diminucōnem mentis habeat.Eſt enim tem
palis.Amens uero perpetuus. (tū ſm̄ pap
Demenſum inciſum.ſectū.defectū.uł menſura
Demento.tas.a demens dr̄ demento.tas.i.fu
rere.uł furioſum facere.et dementor.taris.depo.
in eodem ſenſu.uł dr̄ dementare.q̄i dementeʒ fa
cere.extra menteʒ.i.racōnem ponē.Actuū c viij.
Magicis ſuis dementaſſet eos.
Demeo.as.aui.ex de et meo.as.et ē demeare
deorſum uł ualde de vno loco ad aliū meare tā
Demergo.gis.demſi demſum.ex de et mgo (ſire
mergis.et ē demgere.deorſum mergere.uł a mſi
one q̄i deorſum ſubleuare.Pſał.Non me demgat
Demeto.ex de et meto tis (tempeſtas aque
componit̄ demeto.tis.i.deſtruē.abſcindē.et deſe
Demiror.aris.atus ſuʒ.ex de (care.et cor̄ me
et miror.et ē demirari ualde mirari uł deorſum
vn̄ et ponit̄ ꝓ deſpicere.quod enim deſpicimus
quaſi ſub nobis aſpicimus.Et producit mi.
Demitigo.gas.gaui.ex de et mitigo.gas.et ē
demitigare.demulcere uł ꝑcutere.et corripit ti
Demo.is.pſi.ptū.demē.i.detrahē.minuere.Et
prod̄ de.Orac̄.in epy.Deme ſupcilio nubem ple
Demolior.a de et molior (rumqʒ modeſtus
componit̄ demolior.liris.demolitus demoliri.i.
ualde moliri uł deorſum.uł demoliri.i.deſtruere
et q̄i diſſipare.et uetuſtatē uultus q̄i ad nichilū
redigere Vnde in math vj.Vbi nec erugo nec ti
nea demolitur.Et ꝓducit li
Demollio lis demollliui ex de et mollio Et eſt
demollire ualde uel deorſum mollire uł indurare
Et ſcribitur ꝑ geminum.l.
Demon.onis.interp̄tatur peritus uł ſciens.vnd̄
ħ demoniū.nij.illud idem ſcʒ malus ſpūs.et de
monicus ca cū penł cor̄.Sed a demoniū demoni
acus ca cū.Demon componitur cū cachos quod
ē malū et kalo qd̄ eſt bonū.Et ſunt cacodemo
nes mali angeli q̄i mali ſcientes.uł malū ſcien
tes.Kalodemones boni angeli q̄i boni uł bonū
ſcientes.Et ſcribit̄ ꝑ ae demon.Et cor̄ penł in
obliquis.De corpibus demonū habes in ſuccuba
Item qualiter imp̄mant fantaſiā habes in uolū
tas.Item de obſtinacōne demonū habes ī infer
nus.et in pena.Item an demones corpa tnſmu
tent dicam in dromedes.Itē uide in antixp̄us.et
in dyabolus.et in miraculum.Et ſm̄ yſid̄.demo
nes triplici acumine ſcientie uigent.ſcʒ ſubtilitate
nature.i.ingenij expientia tempoꝝ.reuelacōne
ſupnoꝝ ſpirituū.Aliqn̄ idem nephandi ſpūſ eā
que ipſi acturi ſunt uelut diuinando predicūt.ra
cō enim predcōꝝ eſt.cū enim peccatū non tollit
naturam.ſʒ tantū diminuat abilitatē ad bonum
ſm̄ q̄ⱥ magis facit a grā diſtare.oportet in demo
nibus lumen intellcūale pſpicuū manere.q̄a na
tura coꝝ intellcūalis eſt.Cognicō autē coꝝ eſt de
rebus dupl̄r.Quidā enim ſunt quoꝝ cognicō per
cauſas naturales uł ſigna haberi non poſſunt.et
talia non niſi reuelacōne ſpirituū ſupnorum cog
noſcunt.Quidā uero ſunt quoꝝ cognicō ꝑ natu
ram haberi poteſt.et hoc dupl̄r.uł ꝑ cauſaſ det
minatas ad effectuſ naturales.et talia cognoſcūt
ſubtilitate nature ſue inq̄tum in eis reſplendent
ſimilitudines tocius ordinis vniūſi.uł ꝑ aliqua
ſigna ex quibus ut in pluribuſ p̄t aliqua cognicō

vel haberi ſic̄ medici pnoſticant de ſanitate uel d̄
morte talia cognoſcunt p experientiā tempoꝝ.ſm
q ex talibꝫ ſignis plures taleſ effectuſ concurrūt
Demonicus in demon eſt.
Demonſtro.as.aui.ex de et monſtro.as.et ē de
monſtrare rem ſubiectā uł quaſi ſubiectam oculꝭ
uł intellcūi pñtare.vñ h̄ demonſtracō.onis.Et
h̄ et h̄ demonſtrabilꝭ et hoc le.et demonſtratori
us.ria.riū.et demonſtratiuus.ua.ū.quod demōſ
trat uł quod demonſtratur.
Dempſi preteritum de demo.mis.
Demulor.aris.in emulor uide.Et coꝛ mu.
Demulus.la.lū.pnꝭ coꝛ.i.emulus.a demulor
aris.et ꝓprie demulus ē eiuſdem artis emulator
Demū.poſtmodū.nouiſſime maxime.uē.iteꝝ
Demiſſo.ſas.dubito.diſſimulo.
Denariolus.li.diminitiuū.puus denarius.
Denarius.a denus dr̄ denarius.ria.riū.et h̄ de
narius.rij.p tali numero.et pro quodā genē nu
mi.q pro x numis olim reputabatur.et penſat
Denigro.as.ex de et nigro.et ſiliquas xviij
coꝛ ni naturaliter.uide in nigro nigras.
Deniq; poſtmodū.poſtremo.nouiſſime.cōpo
nitur ex denuo et q;.Et ſcias.q q; coniūctio en
clitica non inclinat h̄ accentū ſilłe pcedentis ad
ſe.q precedens uocaliſ correpta ē.ita a ſimili dic
Denominatiuū nomen ē quod a de vndiq;
nomine deriuatꝛ ut iuſticia ab h̄ nomine iuſtus.
De hoc require in tercia parte in tractatu de ſpeci
ebus nominū in capitulo de denominatiuis.
Dens.a demo.is.dr̄ h̄ denſ dentis.q demant et
auferant omnia dentes.uł dñr q̄i decentes.q pul
chri decent ſicut turpes dedecent.uł dentes q̄ſi di
uidentes.ſcꝫ cibos.uł greci dicūt eodentes.et mō
nos dicimus dentes.Quoꝝ pmi inciſiui uł pciſo
res dñr.q omne quod accipitꝛ ipſi priuſ incidūt
Sequentes canini uocantꝛ.quoꝝ duo in dextera
maxilla.et duo in ſiniſtra ſunt.ſic dicti.q ſicut
canis ipſis oſſa confringit.ſic et homo.et qđ nō
poſſunt priores precidere illis tradunt ut confrin
gant.Hij pro longitudine et rotūditate colūnel
li uocantur.Vltimi dñr molares qui contrita et
conciſa a prioribus et confracta a ſequentibꝫ ſuſ
cipiūt ut molent et maſticent.Et ſunt pluresſ dē
tes in uiris q̄ in mulieribus.
Denſeo.ſes.in denſo.ſas.eſt.
Denſetus.a denſeo.ſes.denſetus.ta.tū.i.dēſus
ſcꝫ p ſe licet qñq; inueniatꝛ p denſato.ꝭ denſatū
Denſo.ſas.ſaui.ſare.i.ſpiſſare.vñ ab aliquo
denſeo.ſes.ſui.i.ſpiſſum eſſe uł fieri.Inuenitꝛ tñ
qñq; denſere poſitū tranſitiue p denſare.et a den
ſeo.ſes.denſus.ſa.ſum.i.ſpiſſus.Denſo componi
tur condenſo.ſas.Denſo cuꝫ omnibꝫ ſuis cōpoſi
tiſ ē actiū.ꝭ denſeo ē neutrum.Et caret ſupino
Dentana.ne.fe.geñ.ferrum vñ medici denteſ
Dentale.lis.ge.neu.in qđ in tollūt et eruūt
ducitur uomer.q̄i dens.Et deriuatur a dente
Dentatus.ta.tū.qui dentes habꝫ magnos.et a
Denticulus.li.dimi.puus dens. dens dicitur.
Dento.tas.i.dentatū facere.Et deriuatꝛ a dens
Et componitꝛ edento.tas.i.dentes excludere ex
Dentoſus.ſoſa.ſoſum.dentibus ple trahere.
nus.Et dicitur a dens.dentis
Denus.na.nū.in ſingulari tantū ualet q̄tum
ſuū pmitiuū.In plꝭi accipitꝛ diſtributiue p pares
numeros.ut iſti incedūt deni.i.decem et decē tñ
Qñq; in plꝭi ualet q̄tum ſuum pmitiū.Et ut ge
neraliter faciamus doctrinā.quod diximus ſupi
us de binus modo de denus.dicendū ē generali
ter de omnibus nominibus generalibus numera
libus diſtributiuis.ut bini trini quaterni et ceťa
Denuſſeptenus.na.nū.deriuatur a decemſeptē
et denuſſeptenarius.ria.riū.et hic denariuſſepte
Deorſum.deſurſum.a de et orſum cō narius.
ponitꝛ aduūbium eſt loci.Et acuitur penultima.
Depactus in depeciſcor uide.
Depanno.nas.naui.nare.i.pannos auferre.ex
poliare denudare.Et componitꝛ a de et pānuſ ni
Depaui pteritū de depaſco cis.uide in paſco cis
Sap xix.Tamq̄ equi enim depauerunt eſcam
Depeciſcor.eris.depactus ſum depeciſci.i.ualde
paciſci.pactū facere.et depeciſci.i.diſcordare uel
pactū rumpē uł diffidare.et facit ſup depactum
Et componitur a de et paciſcor mutata a.in.e.
Depecto.tis.in pecto.tis.uide.
Depellicor.caris.catus ſum.i.decipere.Et com
ponitur a de et pellicio.cis.
Depelliculo.las.laui.i.decipe.a de et pellis
Depello.lis.depuli depulſum depellē.i.deorſuꝫ
uł de vno loco ad aliū pellē.ex de et pello.
Depeſco.cis.depeſcui depeſcitū.ex de et peſco
quod non ē in uſu.Et ut dicit ps.in x.li.Cōpeſ
co.cui.et depeſco.cui.a pñti tempe faciūt ſupin.
mutata.o.in.i.coꝛ.et addita.tum.ut compeſco
citū.et depeſco.citū.ſicut poſco et diſco.Predicta
tamen ſupina modo non ſunt in freqñti uſu.licꝫ
ſm artem uti eis poſſimus.
Depigis.a de et piga quod ē ſummitaſ narium
dr̄ h̄ et h̄ depigis.et h̄ ge.i.ſine naribus.et prođ
Depilo.las.i.pilos auferre pnꝭ.uide in piga
componitꝛ a de et pilo.quod deriuatꝛ a piluſ pili
et in iſta ſignificacōne coꝛ pi ſicut pilus. Item
depilo.las.pt̄ componi a de et pilo.las.quod de
riuatꝛ a pila p inſtrumento terendi.Et eſt depi
lare.rape furari.expoliare.et in hac ſignificatio
Depingo.gis.depegi de ne prođ pi.ſicut pila
pactū.ualde pangere.uł de vno loco ad aliū im
pellē.uł deorſum.Et componitur a de et pango
gis.quod eſt iniungo uł impello.
Depleo.es.pleui.pletū.i.ualđ repellere uł eua
cuare.exinanire.q̄i de pleno deducere.Et compo
nitꝛ a de et pleo ples quod non eſt in uſu.
Depono.nis.pnꝭ prođ in pono.nis.exponitur
Depontanus.ni.mas.ge.qui ad tam ſ̄nem de
uenit uitam ut magis proſit ei de ponte ſe proij
cere q̄ viuē.qđ et in aliquibus faciebant ꝓpin
quis.Et componitꝛ a de et pons.tis.ita dic hug.
Depopulor.aris.in populor eſt.
Deporto.tas.in porto.tas.uide.
Depoſitū pignus ad tempus cōmendatū.Item
depoſitū traditum uł cōmendatū cauſa cuſtodie
commiſſum.a depono.nis.
Depñuo.uas.uaui.i.ualde p̄uare.p̄ue facere.Et
componitꝛ ex de et prauo.uas.Et ꝓducit pra.
Dep̄cior.aris.atus.ſum.ex de et p̄cior compo
nitur.et eſt dep̄ciari ualde preciari.uł de p̄co au
ferre.depmē.uilificare uilipendē.Et eſt deponens
Antiq̄ tamen dicebant dep̄cio dep̄cias.
Dep̄cor.aris.atus ſum.ex de et p̄cor.et eſt de
p̄cari ualde p̄cari.Vel de pt̄ ibi eſſe puariū.i.nō
p̄cari.refutari qđ uulgo dr̄ diſprecari.uł excuſa
re.uł expurgare.Et ē deponens.et compit pre

Deſpcor.aris.ūbū deponens.i.ualde deſpdari p̄
das facere.diſſipare.ex de et predor.aris.Et ꝓd
pre.Et conſtruit᷑ cū accuſatiuo.Vnde in terencio
Oculus meus deſpdatus eſt animam meam.

Deprehendo.dis.deꝑhendi.ex de et ꝑhendo.Et
eſt deꝑhendere perfecte cognoſcere.ualde tenere.

Deprendo.dis.di.depreſum deprendē.i.depre
hendē.ūbū actiū.et componit᷑ a de et ꝑndo.dis.

Depubis.Pubes componit᷑ cū de.et dr̄ h̄ et h̄
depubis.et h̄.be.i.deorſuʒ a pube.i.a barba.vñ
et depubis dr̄ porcus ſugens.q̄i deorſum a ſetis.
et h̄ et h̄ impubis et h̄ impube.Gtō impubis.i.
imberbis.ſine pube qui nondū habet pubem.Et
producit pu.uide in puber.

Depudeo.des.cor᷑ pu.in pudeo eſt.

Depuro.ras.prod̄ pu.uide in puro.ras.

Deretro cor᷑ re.Baruth vj.Viſa itaq̄ȝ turba de
retro et ab ante.Et componit᷑ a de et retro.uide
a ſimili in deſuper.et eciam in retro

Derideo.des.ſi.ex de et rideo.Et prod̄ ri.et eſt
deridere deludere ſubſanare.de aliquo riſum mo
uere.Vnde deriſus.ſa.ſum.deluſus.et h̄ deriſus.
ſus.i.deluſio.uide in rideo des Et ſcias q̄ deriſio
tanto grauius eſt peccatū.q̄to maior reuerentia
debet᷑ ꝑſone que illudit᷑.vñ ḡuiſſimū ē irridere
deū et ea que dei ſunt.ſm̄ illud yſa.xxvij Cui ex
probraſti et quem blaſfemaſti.et ſup quem exal
taſti uocē tuam.Et poſtea ſubdit᷑.ad ſanctuʒ iſ
rael.Deinde ſecundū locū tenet deriſio parentuʒ
Vnde dicit᷑ prou.xxx.Oculuʒ qui ſubſannat prēʒ
et deſpicit ꝑtum matris ſue effodient eum corui
de torrentibus et comedant eū filij aquile.Deiñ
deriſio iuſtoꝝ graue peccatū eſt.q̄ȝ honor eſt ūtu
tis p̄miū.Et circa h̄ dicit iob xij.Deridetur iuſti
ſimplicitas.Lampas contenta apud cogitacōnes
diuitū.para ad tempus ſtatutū.q̄i dicat.nō po
teſtis me deridere nec racōne minoris uite.nec ra
cōne minoris ſcie.q̄ȝ lampas.ꝛc̄.Nec racōne mīo
ris glorie.q̄ȝ para a deo iſta lampas remunerari
in tempe ſtatuto.Quaſi dicat.Non ſum minoris
uite.nec minoris ſcientie.nec ero minoris glorie
q̄ uos qui me deridetis.ymo maioris.vñ minus
dicit et plus ſignat.q̄ȝ nec uos bonaȝ uitam nec
bonū intellcm̄ nec beataȝ glā habetis nec habebi

Deriſus.in derideo.des.eſt. (tis ii peniteamini

Deriuo.uas.a riuus ꝑ compōnem deriuo uas
et diriuo.uas.Et dr̄īt.nam deriuare ē riuum de
fonte ducere.ſ; diriuare eſt fontē in diuiſos riuu
los ducere.Diriuat᷑ ergo grecíſmus in latinitateʒ
.i.q̄i fons in riuulos ducit᷑.ſ; latinitas deriuatur
a grecíſmo.i.q̄i de fonte ducit᷑.Similiter dcō pri
miña diriuat᷑.q̄ȝ q̄i fons in diuiſos riuoſ ducit᷑.ſ;
dcō diuaña deriuat᷑.i.q̄i riuus a fonte ducit᷑.Et
prod̄ ri.De deriuacōne dictū eſt ſupra in tercia ꝑ
te.q̄i in p̄ncipio.in c de ſpeciebus nominum

Derogo.gas.pnl̄ cor᷑ in rogo.gas.eſt.

Deſcendo.dis.in ſcando.dis.eſt. ſcis

Deſcio.is.neſcire.obliuioni tradē.ex de et ſcio

Deſero.ris in ſero.ris.eſt.et corripit ſe.

Deſertū.deſero.ris.rui.deſertū.i.derelinquē.vñ
h̄ deſertū.ti.derelictū.dcm̄ q̄ non ſeritur.et ideo
deſerta ſunt.ul᷑ p̄t dici deſertum q̄ deſeritur.i.ab
hominibus non habitat᷑.et hinc deſerto.tas.ſcʒ
deſertū facere.p̄t eciā eſſe fre.huius.ūbi deſerere
Declinat᷑ eē deſertus.a.ū.deſolatuſ egenſ auxilij

Deſideo.des componit᷑ ex de et ſedeo.et eſt deſi
dere deorſum ſedere.a ꝯpoſito deſiſtē.pigere.vñ
deſideſco.inchoa.et h̄ et h̄ deſes.ſidis.piger et re
miſſus.vñ hec deſidia.die.i.pigricia.Et hinc de

Deſideratiū ūbum.de h̄ hēs (ſidioſus.ſa.ſum
ſupra in tercia ꝑte in tractatu de ſpeciebuſ ūboꝝ
capitulo de uerbo deſideratiuo.

Deſiderius.rij.ucō o deſideri.ꝓpum nomē uiri
de quo dicit Jero.in ꝓlogo pentateuci.Deſide
rij mei deſideratas accepi epiſtolas.et infra.Nūc
te deꝓcor deſideri kariſſime.Et acuitur de.

Deſidero.ras.ex de et ſidero.Et eſt deſiderare
cupē.et ꝓꝑe celeſtia.et hinc h̄ deſideriū.rij.vnde
deſi deriosus.ſa.ſum.Et eſt ūbum actiuū deſidero

Deſigno.nas.in ſigno.nas.eſt.

Deſilio.lis.in ſalio.lis.eſt.

Deſino.nis.in ſino ſinis eſt.Et corripit ſi.

Deſipio.pis.i.deorſum ſapere.de ſapientia exi
re.ex de et ſapio.Et corripit ſi.

Deſiſto.tis.in ſiſto.tis.exponitur.

Deſiui ꝑteritū ð deſino.nis.ſap v.deſiuimuſ eē

Deſolatus.ſicut dicit pap.deſolare ſolū relinq̄
re.deſtruē.deſolatus.de ſolo eiectus.inops deiec

Deſolor.aris.ex de et ſolor.i.deuaſtare. (tus
derelinquere.et ſolū facere.vñ deſolatorius.ria.
riū.Pſal᷑.Cum carbonibus deſolatorijs.Et prod̄

Deſpectus.in deſpicio eſt. (pnl᷑ deſolor

Deſpero.ras.ex de et ſpero.as.i.a ſpe ceſſare
ſine ſpe fieri.et ꝓd pnl᷑.vñ deſperans omis ge.

Deſpicabilis in deſpicio eſt.

Deſpicio.cis.deſpexi deſpectū.ex de et ſpecō is
componit᷑.et ē deſpicere deorſum aſpicere ul᷑ cō
temnē.et uilipendere.Quē enī contemnimus q̄ſi
deorſum aſpicere uolumus.Vnde deſpecto.tas.
fre.et h̄ deſpectus tuſ et deſpectus.ta.tū.Et com
paratur.Vnde deſpectiuus.ua.uum.

Deſpicor.ex de et ſpico.cas.componit᷑ deſpico
cas.et deſpicor.caris.deponens.i.grana de ſpica
excutere.ul᷑ extrahere.vñ et ſepe ponit᷑ ꝓ aufer
re et pro apire.Et prod̄ ſpi.Item deſpicor p̄t de
riuari a deſpicio.cis.et ē idē quod deſpicere.Vel
ꝑ ſe cōponit᷑ a de et ſpecio.cis.Et ſic cor᷑ ſpi.vñ
grec̄.Tunc ego deſpicor cū de ſpicis extraho gra
na.Deſpicor ac ꝓꝑie dico cū ſpecto deorſum.

Deſpondi eſt preteritum de deſpondeo.des.

Deſponſo.ſas.frequentatiū de deſpondeo des.
di deſponſum.ſu.u.in.o.uide in ſpondeo.

Deſpuo is in ſpuo is eſt.

Deſterno nis.Ex de et ſterno nis componitur
deſterno.nis.deſtraui.i.ualde ul᷑ deorſum ſternere
ul᷑ de eſt ibi priuatiuū.q̄i a pace ul᷑ a paratu re
mouere.ul᷑ ſellam auferre.quod et diſſellare dr̄.
Et in hac ultima ſignificacōne ſumit᷑ geñ xxiiij
ubi dr̄ introduxit eū in hoſpiciū ac deſtrauit ca
melos.i.ſellas et ſarcinas depoſuit.

Deſtino.tenco componit᷑ cū de et interpoſita ſ
dr̄ deſtino.nas.i.legare.mittere.deputare.aſcribē
ſignificare.Et iñ componit᷑ p̄deſtino nas.Quid.ī
tamen dicūt q̄ componit᷑ a de et ſtino as quod
non eſt in uſu.ſ; ꝑus dictū p̄ualet.Et cor᷑ ſti deſ
tino.Vñ ouid̄ meta.Deſtinat imperio clauꝫ p̄nū

Deſtiti ē preteritū de deſto.tas (cia ueri fama
et de deſiſto.tis.Et corripit ſti.

Deſto.tas.ſtiti.in ſto ſtas exponitur.

Deſtraui ē preteritū de deſterno.nis.quod com
ponit᷑ ex de et ſterno.nis.Et hīc ſcribit᷑ ꝑ s.Eſt
eē ꝑteritū de dextro.as.et hīc ſcribit᷑ ꝑ x dextraui

Deſuco.es.in ſuco ſues eſt.
Deſultor in ſalio.lis.eſt.
Deſum dees deeſt deerunt.in ſum es uide.
Deſuo.is.in ſuo.ſuis.uide.
Deſup ſi ſequit̃ caſus ut deſup terram due par
tes ſunt.ut dixi ſup̃ in ſecũda pte in c de ſuper
Detento.tas.fre.de detineo.nes.detinui.deten
tum detentu.u.mutata in o.
Deterior.a detero.ris.dr̃ hic et hec deterior.et hoc
deterius.i.peior.et deterrimus.a.mũ.i.peſſimus
et hinc adúbia deterius deterrime.et a deterior d̃
teriora.ras.i.peiorare ¶Et nota q̃ detero ponit̃
in cõparacõne pro poſitiuo predcõrum nominũ
ut detero deterior deterrimus.et cetera.
Determino.nas.a de et termino.nas.ũbuʒ ac
tiuũ.et ẽ determinare diffinire terminos auferre.
Detero.ris.detriui deterere.i.ualde terere.Item
detero.ris.rui.deterere.i.peiorare ul' peiorari.
Deterrimus in deterior uide.
Deteſtor.aris.a de et teſtor.et eſt deteſtari ual
de teſtari deierare.ul' execrare maledicere abho
minari.vñ hic et hec deteſtabilis et hoc le.
Detineo.nes.nui.detentũ a de et teneo.et ẽ de
tinere remorari.impedire ul' deorſum ul' de ſuo
propoſito tenere.Et corripit ti.
Detonſus.ſa.ſum.dr̃ a detondeo.es.quod com
ponit̃ a de et tondeo.Et cõponit̃ indetonſus a ũ
Detractio.a detraho.his.detraxi detractum.hec
detractõ.onis.¶Nota q̃ detrahẽ conſiſtit in ad
nichilando ul' diminuendo bonũ alteriꝰ vñ aymo
dicit.Detrahẽ eſt alioꝝ bona inuẽtere ul' negare.
Vel detractio ẽ reuelacõ defectus abſentis prox
imi facta alicui ut ipſum proximuꝫ in bono mi
norem extimet.Et ꝑ has duas notificacões diſ
tinguuntur ſex ſpẽs detraccõnis.tres ſm pmã.et
tres ſm ſecundã.Tres pme ſumunt̃ reſpectu bo
ni.ſecunde tres ꝛſpectu mali.Reſpectu boni cũ qs
negat bonũ alterius.aut tacet ubi non debꝫ.aut
minuit reſpectu mali.cũ reuelat ubi non debet al
terius peccatũ.aut aggrauat.aut fingit quod non
ẽ.Vnde quidã.Cũ nego iam factũ.taceo puerto
reuelo.Aggrauo delictũ noua cudere cũ mala co
nor.¶Contra detractores dicit Jero ad ruſticum
monachũ.Si uis me corrigi delinquentem apte
increpa tantũ ne occulte mordeas.Quid enim m̃
prodeſt ſi alijs mala mea referas.ſi me neſciente
peccatis meis ymo detractionibus aliũ uulneres
et certatim omnibus narres ſic ſingulis loquaris
quaſi nulli alteri dixeris.hoc eſt non emendare me
ſꝫ uicio tuo ſatiſfacere.Item bernh in ij li de con
ſideracõne.Porro detrahere an detrahentẽ audi
re quid hoꝝ dampnabilius ſit non facile dixeriꝫ
hoc intellige ſi inducat eũ ad detrahendũ ul' ſal
tem placeat ei detraccõ.ꝓpter odiũ eius cui det'
hitur qm̃ deus odit eos dicẽte cantic.qm̃ recti dili
gunt bona ꝓfecto conſolacõ cũ blaſfemamur a
malis benefacientes ſi recti diligunt nos oĩno
ſufficit aduerſus os loquentium iniqua.opinio
bonoꝝ cũ teſtimonio conſcientie.Non uenit ani
ma mea in conſilio detrahentium.qm̃ deus odit
eos.dicẽte aplo.Detractores deo odibiles.Quam
ſententiã deus in pſalmo loquens confirmat.De
trahentem inquit proximo ſuo hunc pſequebar
Nec miꝝ cũ id ꝑ ſpue uiciũ caritatem que deus
eſt quidem ceteris acrius impugnare et perſequi
cognoſcatur.quemadmodũ uos q̃ poteſtis aduer
tere.omnis qui detrahit primũ quidẽ ſeipſum pro
dit uacuũ caritate.Deinde quid aliud detrahendo
intendit niſi ut is cui detrahit̃ ueniat in odiũ ul'
contemptũ ipſis apud quos detrahit.ferit ergo
caritatem in omnibus qui ſe audiũt lingua ma
ledica.et qñtum in ſe ẽ necat funditus et exting
uit.Non ſolũ autẽ in pñtibus ſꝫ in abſentibꝫ vni
uerſis ad quos uolans ũbum forte p eos qui pñ
tes ſunt puenire contingit.Cor ſiquidẽ felle liuo
ris amaꝝ p lingue inſtrumentũ ſpargere n̄ ama
ra non poteſt.dicẽte dño.Ex abundantia cordis
os loquit̃.Et ſunt ſpecies peſtis huius dũ alij qd̃
nude atq; irreuerent' un in buccam uenerit uirus
euomant detraccõnis.Alij autem quodã ſimula
te uerecũdie fuco conceptam maliciã quã retinẽ
non pñt adumbrare conant̃.Videas alta pmitti
ſuſpiria.ſic q; quadã cũ grauitate et tarditate uul
tu meſto dimiſſis ſupcilijs et uoce plangenti eg
di maledcõni.Et quidẽ tanto pſuaſibilior ẽ qto
credit̃ ab hijs qui audiũt corde inuito et magis
condolentis affectu q̃ malicioſe proferri doleo in
quit uehemẽt' ꝓ eo q̃ diligo eũ ſatis.et nũq̃ po
tui de hac re corrigẽ eũ.Et alius quidẽ michi ayt
Bene cognitũ fuerat de iſto illud.ſꝫ p me nunq̃
innotuiſſet.ac qm̃ p alteꝝ patefacta res eſt ueri
tatem negare non poſſum.dolens dico.res uera ita
ẽ.et addit grande dampnũ.nã alias quidẽ in plu
ribus ualet.Ceteꝝ in hac pte ut ueꝝ fateamur ex
cuſari minime pt.uidẽ etiã in uil'.et in deridco.et
Detraho.his.in traho.his.uide. ¶in pceptũ
Detrecto.tas.ex de et tracto.unde in tracto tas
Detrimentũ.ti.ge.neu.dampnũ.iactura.dimi
nucõ.Et deriuatur a detero.ris.
Detruſus.ſa.ſum.a detrudo.dis.Et eſt detruſus
incluſus.expulſus.Et producit penultimam.
Detudi pns' cor' ẽ preteritum de detundo.is.
Deueho.his.in ueho.his.eſt.
Deuexus.a deũto.tis.dr̃ deuexus.a.um.incli
natus.incuruatus in rotundũ uiſum qͥ deuerſum
ul' dr̃ a deueho.q; vndiq; deorſum uehat̃.Et cõ
patur.vnde hec deuexitas.tatis.Et nota q̃ celum
ꝓpe dr̃ conuexũ ul' deuexũ.ul' ſi quid aliud ita
Deuio.as.ex de et uio.as.i.exorbi ¶factũ ſit.
tare.extra uiã ire.Vnde deuius.a.ũ.et ẽ idꝫ de
uia qd̃ auia.qͥ loca ſecreta.extra uiam.a uia re
Deuns.a decẽ et vns ul' uncia cõponit̃ ¶nota
hic deuns deuncis.i.decem vncie.ul' quod melius
ẽ vndecim vncie.qͥ vncia dempta de aſſe.et ſic
componitur a de.quia ei deſit vncia ad libram.
Parſius.Pergunt auidos ſudare deunces.
Deuoro.tas.are.p furorem maledicere.expro
brare.deuocõnem ſanctis auferre.Vnd̃ prou̾ xx
Ruina ẽ homini deuotare ſanctos.ſm vnã lrãm
Item deuotare.i.emiſſum uotum infringere.fre
quenter uouere.et ẽ fre.huius ibi deuoueo ues.
deuotũ deuotu.Et prod̃ pns' deuoro.as.
Deus dicitur a greco theos quod ſignat metuꝫ
et inĩ mutata.o.in.u.et.d.poſita pro th.dicitur
deus.q; timor ſit omnibus rebus colentibus eum
ul' dr̃ a do das.q; dat omnia cõmoda omnibus
ul' a diligo.q; omnia diligit et nichil odit eorũ
que fecit.ul' a deſum dees p contrariũ.q; nichil
ei deſit.Et ſcias q̃ largo mõ ſumit̃ deriuacõ.et
non ꝓpe qm̃ dr̃ q̃ deus deriuat̃ a theos.Item ſci
as q̃ deus facit uocm̃ in ee ſcꝫ dee.et nunq̃ deus ta
men aliqñ ntĩs ponit̃ pro uocõ.ſicut agnus ꝓ ag

ne. ut agnus dei qui tollis peccata mūdi. Item
nota ꝙ ī nt̄o dt̄o ablat̄o plr̄ibꝫ iſtiuſ noīs deuſ du
o i conglutinanṫ in vnū longuꝫ. I. vn̄ debent ſcri
bi et ꝓnūciari tm̄ ꝑ vnū. I. ſꝫ ſcribunṫ ibi duo I
ſꝫ tantū ꝓnūciatur vnū. Scribūtur autē ibi duo
J. duabus de cauſis. uł cauſa dr̄ncie. ſi enim ſcri
berentur. di. dis. ꝑ vnū. I. uiderenṫ eſſe ꝓpōnes.
uł prepō et nomen. ut ergo ex ipſa ſcriptura ꝑ
pendatur ꝙ non ſint ꝓpōneſ inſtitutū eſt ut duo
i ibi ſcribantur. ſꝫ tantū ꝓnūcieṫ vnū. uł de con
ſuetudine antiquoꝝ. ſolebant enim ueteres gemi
nare uocalem longam ꝙtum ad ſcripturam licꝫ
tantum vnā ꝓnunciarent. nec fiebat illa gemīa
tio ſcripture. niſi in ſcriptura uocalis ꝓducta eſſe
uidereṫ. In hoc ergo ſeqn̄do ueteres ſeruamuſ an
tiquā conſuetudineꝫ. ꝙ ſcribimus in dij et in dijs
duas uocales et ꝓnūciamus vnā tantū. et ſimili
ter in nt̄o dt̄o et abl'ō plr̄i iſtius ꝓnominis iſ ea
id fit ſineriſis. i. conglutinacō ei in I. et tamē ſcri
bunṫ duo. J. licet tantū vnū ꝓnūcietur. Et fit ta
lis ſcriptura predictis duabuſ de cauſis. ſcꝫ ut de
conſuetudine antiquoꝝ prodcā. uł cauſa dr̄ne ad
is et I ūbum imꝑatiui modi. ſꝫ hug̃. Vide in ter
cia ꝑte ubi agitur de dt̄o ſecūde declinacōniſ. Ma
giſter autē bene dicit ꝙ dieriſis eſt diuiſio vnius
ſill'e in duas. ꝑ hanc figuram ſumiṫ biſſill'e hoc
nomen dij quod eſt monoſillabū in illo uſu uſu
ali. Scribe dij lege dij ſi uis urbanus haberi. Et
ſignat multa deus. ſicut patet in hijs uſibꝫ. Dat
natura deū dat grā dat dn̄atus. Eſſe deos error
eſt ſimulachra ratus. Iuſtus hō fertur deuſ ange
lus et pater almus. Spūs ille malus deus ē qn̄
ꝙ uocatus. Scire eciā te uolo ꝙ damaſcenus
xij c ꝑmi libri dicit. theos. i. deuſ dr̄ uł ab eo qđ
eſt theim. i. currere uł fouere vniūſa. ꝗ ſcilicꝫ ꝑ
omnia uadit omnia ſaluans et continens. uel ab
ethim quod ē ardere. ꝗ deus noſter ignis conſu
mens ē omnē maliciā. deuſ iiij. Vel a theaſte qđ
eſt conſiderare uł uidere. ꝗ omnia uidet. nulla e
nim eū latent. ymo omniū eſt contemplator. ui
de in genu. et in himen et iupiter. et creo. Et
ſcias ꝙ cū dr̄ deus deus. eſt ibi geminacō. ſꝫ non
compō. et ideo cū nichil mutet talis compō inuti
liſ ē et recuſanda. Item ſcias ꝙ deuſ incōmuta
biliter ſemꝑ in ſe exn̄s pn̄cialiter potencialiter
eſſentialiter eſt in omni natura ſiue eſſentia ſine
ſui diminucōne. et in loco omni ſine circūſcripcō
ne. et in omni temꝑe ſine mutabilitate. Et p̄terea
in ſanctis ſpiritibus et animabuſ eſt excellentiuſ
ſcꝫ ꝑ grām habitans. et in homine xp̄o eſt excel
lentiſſime. in quo plenitudo diuinitatis habitat
corꝑaliter. ut ait aplūs. Item ſicut dicit aug̃. de
us eſt omnibus rebus cauſa eſſendi. ordo uiuēdi
racō intelligendi. Item ſicut dicit gḡ in vj moral
Sunt pleriqꝫ ita hebetes ut formidare neſciant ṅ
quod corꝑaliter uident. vn̄ fit ut deū non metu
ant. quem uidere non pn̄t. Sꝫ quis de deo iſta uł
deſipiens ſuſpiceṫ. Qui nimiꝝ cū ſit ſemꝑ omni
potens ſic intendit omnibus ut aſſit ſemꝑ ſingu
lis. ſic adeſt ſingulis ut ſimul omnibꝫ nūꝙ deſit.
Nam ſi quoſdam peccantes deſerit. eiſdem tamē
ipſis adeſt ꝑ iudiciū quibus deeſſe cernitur ꝑ ad
iumentū. ſic itaqꝫ exteriora circūdat ut interiora
impleat. ſic interiora implet ut exteriora circum
det. ſic ſumma regit ut yma nō deſerat. ſic ymis
p̄ns eſt ut a ſuꝑioribus non recedat. ſic latet in

ſua ſpē ut tm̄ cognoſcaṫ in opacōne. ſic cognoſci
tur in ſuo oꝑe ut tamen comp̄hendi nō ualeat
a cognoſcentis extimacōne. uide in preſcio et in
ꝑſona. Item qualiter deus in omnibuſ creaturis
ſit eſſentialiter et ab eius ſordibus non contami
netur dicam in ſol.

Deuterogamia. deutero componitur cū gamos
quod ē uxor uł nupcie et dr̄ hec deuterogamia. e.
i. ſecūda gamos. i. nupcie ſecūde. Eedem dicunṫ
digamia. i. bigamia bigamie.

Deuteron grece latine dr̄ ſecūda noua lex. vn̄
quidā liber dcūs ē deuteronomiū. i. ſecunda lex
ꝗ replicat ea que dcā ſunt. ita tamen ꝙ uidetur
noua lex. et eſt prefiguracio euangelij.

Deuteronomiū. mij. in deuteron ē. Inueniṫ et
deuteronomius. Vnd̄ in aurora dicitur. Hoc no
men deuteronomius lex eſſe ſecunda.

Deuteroſis. ſis. fe. ge. i. nouitas. et dr̄ a deuterō

Dextera. a do das dr̄ hec dextera. re. quod ꝑ ſin
copam dr̄ dextra. tre. ꝗ ipſa pignus pacis et teſ
tis fidei ſolet dari. uł ꝗ ea damus. Et a dextera
dr̄ dexter. tra. tꝝ. i. ex dextera ꝑte. uł bonus. ꝓpi
cius. proſper. Et compaṫ dexterior dextimus. qđ
regulariter deberet facere dexterrimus. ſꝫ irregula
riter formatur dextimus. ſicut ſiniſtimus.

Dextimus in dextera eſt.

Dextralia ornamenta quedā que ſunt cōmūia
uiris et feminis et ampla et ante manicas portā
tur et iunguntṫ vno clauo. Et dicitur a dextera

Dextralis. a dextra dr̄ hec et hec dextralis et hec le
vnde dextralis dr̄ ſecuris. i. dextre habilis.

Dextrariuſ rij. i. equuſ a dextera. ꝗ ꝑ dexteraꝫ

Dextro. as. aui. a dextra dr̄. Et com ducitur.
poniṫ adextro. tras. traui. i. ꝑ dextram ducere. Et
ſcribiṫ dextraui cuiſ p̄teritū ꝑ x. ſꝫ qn̄ eſt p̄teritū
de deſterno tunc componiṫ a de et ſterno ſternis
tunc deſtraui ſcribitur per s.

Dextrocerū. rij. ornamentū dextre. ꝗ̄ dextroci
rū. a dextra et ciros quod ē manus. et ē torquis
aureus ut dicunt

Dextrorſum. i. in dextram
ꝑtem uł uſus dextrā ꝑtem. a dextra et orſum uel
uerſum

Dextrouſum. i. in dextrā ꝑtē uel uſus
dextram ꝑtem. a dextra et uerſus.

Di et dis ſunt ꝓpōnes que non inueniunṫ ꝑ
appōnem ſꝫ in compōne tantū. Cum quibus
autē dcōnibus componaṫ di et cū quibuſ diſ dic
tū eſt ſupra in prima ꝑte de ortographia in c de
ſillaba. ubi egi et dixi de. s.

Dya apud grecos plures habet ſignificacōnes
ſcḋm enim ꝙ ſcribiṫ ꝑ y grecū nomen ē eiuſdem
ſignificacōnis cuius ē hec nomen duo. ſꝫ qn̄ ſcribi
tur ꝑ iota p̄t eſſe cauſalis coniūctio. vn̄ ſepe po
niṫ ubi nos ponimuſ cauſam. et p̄t eſſe ꝓpō gca
eiuſdem ſignificacōnis cuius ē de apud latinoſ ſꝫ
hug̃. dya ergo. i. duo ſcribiṫ ꝑ y. dia. i. de ſcribiṫ
ꝑ i latinū

Dyabolaris. dya quod ē duo cōpo
nitur cū obolus quod ē medalia. et dr̄ hec dyabo
laris. i. meretrix. ꝗ̄ duobus obulis empta. ꝗ p̄t
ſepe haberi pro duobus obulis.

Dyabolarius. rij. qui pro opere ſuo duos obu
los ꝓmeretur. et cōponiṫ a dya qđ ē duo et obu

Dyabolus. bolus componiṫ cū dya qđ
lus
eſt duo. et dr̄ hic dyabolus. ꝗ̄ duplex morſellus
mordet enim animā et corpus. Vel dyaboluſ he
braice dr̄ deorſum fluens. ꝗ ſupbie pondē deorſū
corruenſ cecidit. ſꝫ gce dr̄ criminator. ꝗ crimina

in que ipſe illicit ad deum referat. uł q̄ electorum innocentiā criminibus fictis accuſat. vñ dyaboli cus. ca. cū. Et ſciaſ q̄ criſ dicit in omel. Erat ibi ſus eijciens demoniū. Nec enī inquit p̄t quis for tis uaſa diripe̅ niſi alligauerit fortem prius. et ce tera. Fortem dicit aduſariū noſtꝝ q̄tuꝫ ad nr̄am infirmitatem. non q̄tum ad ſuā ūtutem. Deinde fortem dicit. non ut terreat nos. ſed ut ſollicitos magiſ eſſe faciat nos. nec eniꝫ debet hoſte̅ timere fortem qui p̄ncipem habet fortiorem. ſꝫ ut uigi lemus et laboremus. ut in fiducia p̄ncipis maio ris contemnamus aduſariū forte̅. nā ſi contemni mus contra eum manifeſtū e̅ q̄ fortiores illo ſu mus. ſi autem negligimus ille fortior inuenitur nam q̄uis ſit infirmus fortior tamen e̅ homine negligente. Forte̅ enī dyabolū nr̄ā negligentia fa cit. non illius potentia. Vide deiñ quō ſapienter poſtq̄ dixit fortem poſtea oſtendit ligatū. ut ſi te audita fortitudo terruerit ligatio eius nūciata conforet te. Iam quali obprobrio dignus e̅ ma gis aut tormento qui aduſariū ſuū ligatū nō ui cerit. uis ſcire q̄ ligatus e̅ aduſarius tuus. conſi dera naturaꝫ carnis et ſpūs. et intelliges quomō poterat homo carnal ſpm̄ vincere. niſi eum dn̄s alligaſſet. Item aug̃ in xx li de ci. dei loq̄ns de fi delibus qui repient̄ in fine mūdi ſic dicit. In coꝝ ſane qui tūc futuri ſunt ſanctoꝝ atq̄ fidelium com paracōne quid ad nos ſumuſ qñ quideꝫ ad illos ꝓbandos ſoluetur tantus inimicus cū quo noſ li gatos periculis tantis dimicamus. uide in demō. et in miraculū. et in mirmicoleon ut patebit.

Diacon diacones grece latine miniſtri dicūtur quia ſicut in ſacerdote conſecracō. ita in diacono miniſterij diſpenſacō habet̄. Et declinat̄ hic dyaco nus. ni. et hic dyacon uł dyacones. is. vñ diacona tuſ tuſ tui. i. officiū uł ordo dyaconi. Et cōponit̄ cū ſub uł ypos uł archos et d̄r ſubdyaconus. ypo dyaconus. archidyaconus. Et ſcias q̄ cōpoſita inueniunt̄ declinata tot modis ſicut et ſimplex. Ad dyaconū ꝑtinet aſſiſtere ſac̄dotibus. et miniſ trare in omnibuſ que aguntur in ſac̄mentis xp̄i ſciłꝫ in baptiſmo. in criſmate. in patena. in calice oblacōnes q̄ꝫ inferre et diſpone̅ in altari. compo ne̅ eciam menſam dei et ueſtire. crucem ferre et p̄ dicare euāgeliū et ep̄lam. nā ſicut lectoribus ue tus teſtamentū ita dyaconibus nouuꝫ predicare pceptū eſt

Dyadema. a dia quod e̅ duo et demo. mis. componit̄ hoc diadema. atis. i. regia coro na. q̄ꝫ duo demat. ſcꝫ p̄ncipiū et finem. et differt a ſerto et corona. q̄ꝫ ſertū e̅ quod fit de floribus inſertis. Corona d̄r quilibet circulus capitis de q̄ cūq̄ metallo. Diadema uero tantū de auro et la pidibus p̄cioſis. Vel dyadema componit̄ a dya et demas quod e̅ ornans. q̄ꝫ utramq̄ ꝑtem capi tis ornat. Vel dyadema componit̄ a dya qđ eſt duo. et demo quod eſt coniūgere. uł ligare. quia tale ornamentum in circūactis extremitatibus re tro aſtingitur et poſt ligatur. Et e̅ regiū et matro naꝝ ornamentū. Vñ uſus. Virginis e̅ ſertū cleri q̄ꝫ corona poete. Laurea rex geſtat dyadema uel imꝑator. Macha li p̄mo c xj. Et impoſuit du o dyademata capiti ſuo

Dyaforoſis uide in colo

iiij ꝑte. in c de coloribus rethoricis ſupra.

Dyaletica. a dya quod e̅ duo et logos quod e̅ ſmo d̄r hec dialetica. e. q̄ſi dualiſ ſmo. q̄ꝫ dyaletica diſputacō tota uſat̄ et finit̄ inter duos ſcꝫ inter opponente̅ et reſpondente̅. non enī eſt ibi neceſſa rius iudex tercius. ut in cauſis agendis. Vel dici tur dialetica a dia quod eſt de et lectos quod eſt dcō. q̄ꝫ in ea diſputat̄ de dictis. et ſm̄ hoc debꝫ ſcri bi ꝑ. I. latinū. Vel d̄r dyaletica a greco ūbo dia legiſte quod e̅ diſputare. Inde dialetica q̄ſi ars diſ putatoria. vnde dialeticus. ca. cum.

Dialis a dies d̄r hic et hec dial et hoc le. dial cibus. i. cotidianus. vñ dciſ e̅ hic dial ſacerdos iouis

Dyaliton quoddam ſcema eſt uid in quarta ꝑ te in tractatu de ſcemate.

Dialogus. gi. pnł cor. i. dualis ſermo. ſcꝫ q̄ uer ſat̄ inter duos. A dya qđ e̅ duo et logos ſermo.

Diamas. antis. maſ. ge. lapis e̅ p̄cioſus. Et ha bet. n. in obliquis ſꝫ non in nt̄ō. Vnđ in doctriali Ex as e̅ atis elephas q̄ꝫ gigaſ q̄ꝫ dat antis. Et di amaſ adamas. Et cor̄ penultimam diamas.

Diametꝝ. tri. ge. neu. uł hic diametrus. tri uł di ametros. Et in maſ ge. inuenit̄ hic diameter. tri. i. recta linea ꝑ centrum ducta in duas equaleſ par tes circulū diuidens. et d̄r a dya quod eſt duo et metros quod e̅ menſura. et cor̄ me naturalit̄. uid in terra

Dian grece latine d̄r lux uł claritas.

Diameron. ge. neu. e̅ genus medicaminis. a ſuc co mori dictum ex quo conficit̄. Et componitur a dia quod eſt de et morus.

Dyana. a dyan et neoſ quod e̅ nome̅ d̄r hec di ana. q̄ſi noua lux uł claritas. eſt enī luna que ſin gulis menſibuſ facta hebeſ ſingulis menſibuſ a ſo le lume̅ accipit. et ſic ſemꝑ uidet̄ eiuſ lux et cla ritaſ noua. ſimilit̄ hoc nomen ei congruit ſm̄ q̄ preeſt beſtijs. clareſcit enim magna claritate. q̄ꝫ a nore ūginitatis. uł quia ipſa eſt luminare minuſ quod preeſt nocti in qua diſcurſum ſuū hn̄t bru ta animalia ſicut homo in die. Vnde dicit ꝓph. Poſuit tenebras et facta eſt nox. ortus eſt ſol et in cubilibus ſuiſ collocabunt̄. Vel dyana d̄r a di aneon quod e̅ diuiſio tenebraꝝ. q̄ꝫ radijs lumi nibus tenebre ſiluaꝝ ſeparant̄. Vel d̄r dyana q̄ſi duana. q̄ꝫ ipſa e̅ luna. et luna die ac nocte app̄et ipſa e̅ et lucina. q̄ꝫ luceat. uł q̄ꝫ lucem p̄beat naſ centibus. Eadem et triuia. q̄ꝫ tres habet uiaſ id e̅ poteſtates. vnde et tribus fingit̄ figuris. Eſt enī dya na in ſiluis. luna in celo. ꝓſerpina in inferno ſm̄ poetas

Diapente. i. de quinque. a dia quod e̅ de et penta quod eſt quinque.

Diaphonia. dia qđ eſt de componit̄ cū phone qđ eſt ſonus. et d̄r diaphonia. i. diſſonātia uocū

Dyapſalma. a dia quod e̅ duo et pſalmuſ com ponit̄ hec dyapſalma. i. diuiſio pſalmi. Et uolunt quidā hoc eſſe hebreum. Et ſignat q̄ illa quibꝫ interponit̄ ſempit̄na eſſe confirmat. Alij uolunt eſſe grecū. et ſignat interuallū pſallendi. ut pſal ma ſit quod pſallit̄. dyapſalma uero interpoſitū in pſallēdo ſilentiuꝫ. ut ſicut ſimpſalma d̄r uociſ copulacō in cantando. ita diapſalma diſiūctio e̅ ius ubi quedā requies diſtincte continuacōniſ oſ tendit̄. ſcꝫ pauſacō. Vnde caſſiodorus. Eſt diapſal ma ſermonū rupta continuacō. docens ubicūq̄ re ꝑtum fuerit ꝑſonaꝝ fieri mutacōnem. Iero tamē confirmat diapſalma continuacōne̅ eſſe ſpūs ſci.

Dyaprotus. a dya quod e̅ duo. et protoſ quod eſt caſus. componit̄ diaprotus. ta. tū. ſcꝫ nomen quod in vno numero et in vno genere habꝫ tm̄ duas diūſas terminationes. in diūſis caſibus. ut thabi thabo

Diaria. rie. iugis uentris curſus.

ſine uomitu.et dr a dies. Item a die hoc diariū rij
cibus diei ul' preciū. Vnde orac. Cū ſeruis urbana
diaria rodere mauis. Et greciſta. Sunt qui ſuffici
unt in luce diaria ſumptus.

Dias diadis fe.ge.i. binarius.a dya qđ eſt duo

Diaſintaſtica.ſintaſis quod ē conſtructio cōpo
nitur cū dia quod eſt de et dr diaſintaſticus a ū
.i. de conſtruccōne tractans. vñ et diaſintaſtica il
ps pſiani dr ubi tractat' de conſtruccōe.et cor' ſti

Diaſirtos uid ſup in iiij pte in tractatu d' col' re

Diaſtaſis.dya quod eſt duo componit' cū ſta
ſis quod ē ſtatus et dr diaſtaſis ſcilicet diſſenſio
animoꝝ quod quidam ſedicionem uocant.

Diaſcole quedā ſpēs metaplaſmi q̄ alio nomi
ne dr extaſis.uide in iiij pte in c de metaplaſmo

Diatim uide in dietim.

Dibellum id eſt ſecundum bellum.

Dica.ce.fe.ge.i.tabula ul' cautō ul' carta.ꝓpe
ubi contine' ſumma debiti.et nomina debentiū
et debitoꝝ.Et ponit' pro qualibꝫ pte carte.et dr

Dicacitas.tis.fe.ge.i. breuis et acu (a dico cis
ta dcō ad hominū riſus.ul' immoderata ul' mul
ta locucō.Et dicitur a dicax cis.

Dicatulus.la.lū.i.aliq̄tulū dicax. Vnde plau
tus.Dicatula inquit eſt meretrix.Et deriuatur a

Dicax.a dico.cis.hic et hec (dicax.cis.et cor' ca.
et hoc dicax.cis.i. facetus urbanus.ul' qui ubiſ bñ
loquit' ſciꝫ facūdus loquax.ul' qui immoderate
et multū loquitur.Et compatur dicacior ſimus
unde dicaciter.cius.me.adūbium.Et cor' I ante
c.ſicut uendicus.maledicus.

Dicteriū.rij.i. ūbum iocoſe dictū.et dr a dictū.

Dicio.onis.uide in dictio per ct.

Dico.cas.caui.care.i.copulare.et dico.as.i.cō
ſecrare.Et eſt hec ſignificacō tracta a pmiſſa.tūc
enī conſecrata ē eccleſia qñ copulata ē deo. Item
dico.cas.i. uoueo.ues.Et componit' abdico.cas.
Dedico.cas. Indico.cas.i. demonſtrare.Predico.
cas.Et eſt actm̄ dico.cas.cū omnibus ſuis cōpo
ſitis.et dr a dico dicis quod prod' pmam.ſꝫ dico
cas.eam cor'. Vñ uerſus.Qui dijs templa dicant
qui ſunt hij dij michi dicant. In grec' autem dr
hec dico ſignificat confirmo copulo ſacro. Item
quidam.Prima dico lego tercia dico lego.

Dico.cis.dixi dictū dicere ſemel eſt memorari
pluries. Item dicere accipit' pro ſignificare.ul' in
telligere.vñ dcō dicatur.qꝛ dicat aliquid.i. ſigni
ficet.ul' intelligi faciat.vñ dcōnare.i.dcōnes con
iūgere.ad conſtruccōnem orōnis faciendā.Dico
componit' addico.is.i.deputare.deſtinare.aſcribē
et conſtringere. Vnd' addictus.ta.tū.i. deputatus
aſtrictus.Orac'.Nullius addcūs iurare in ūba ma
giſtri. Item condico.cis.ſimul dicere.q̄a condicē
eſt ſtatuere ul' decernē.ubi non vnus ſed plures
dicūt.ul' ubi vnus plura dicit. Item contradico
cis.i.dicere contra. Item dedico.cis.rem dcām de
negare. Item edico.cis.i. pponere ul' annūciare.et
ē ſacerdotū qui feſta indicunt populis et ieiunia
Vnde ūſus.Edicunt reges indicit feſta ſacdos. Itē
interdico.cis.i. ꝓhibere.q̄i interim dicere. Iteꝫ p
dico.cis.i. ante dicere. Itē obdico.cis.i.contdicē
Item redico.cis.i. iteꝫ dicere. Item dico compo
nit' cū bene uel male et dr bñdico.cis.maledico
cis.qui eodem ſenſu conſtruūtur cū datō et cum
accō. Idem eniꝫ eſt bñdico ul' maledico te.et bñ
dico ul' maledico tibi.Et nota qꝫ dico cū omni

bus ſuis compoſitis ē actm̄. Bñdico tamen et ma
ledico ſm qꝫ conſtruūtur cū dtīs neutra ſunt.et
ſm qꝫ conſtruūtur cū accuſatiuis actiua ſunt.Et
omnia faciūt pteritū in xi.et ſupinū in ctum.et
hanc ſillaꝫ di prod' omnia ubiqꝫ.Tamen ſcias qꝫ
dixi pteritū naturaliter cor' di.vnde dicax.cis.et
mobilia que componūtur a dico.cis.ut maledi
cus.uendicus cauſidicus.corripiūt.I ante c.qꝛ hꝫ
naturam tenent huius ūbi dixi cuius pma natu
raliter breuis eſt.De hoc a ſimili require in ij p
te ubi agitur de accentu ūborum quaſi in fine

Dicolos in colon uide.

Dictator.a dicto.tas.hic dcātor.toris.qui dcāt
vnde et dcātores dicebantur olim quidā hono
rati ualde in romana ciuitate q̄i pncipes et pcep
tores.vnde hec dcātura eorum honor.

Dictio.a dico.dicis.hꝫ dcō.onis.et dr dictio qꝛ
dicat aliquid et ſignificet ul' intelligi faciat. Vñ
dcōnare.i.dcōnes cōiungere ad conſtruccōnem o
racōnis. Item a dico.cis.hꝫ dicio.onis.i.ptās im
periū.et tūc debet ſcribi penl' p c.Et ē eius ntīs
in raro uſu. Vñ in iudith. In dicōne tua domine
ſunt cūcta poſita.ſm hug'.Pap' eciā dicit.Dicio
onis.per c ſolam ptās.condicō imperiū.Dcō ūo
ps quelibet orōnis.ſꝫ ntīs qñ ſcribit' p C ſolam
non eſt in uſu.Et tūc cor' pmaꝫ. Vnde in aurora
dr.Celſius ac opibus aut dicione uehi.

Dictito.tas.pnl' cor' frequen.ūbū.i.frequenter
dcāre.Et format' ab ultimo ſupino de dicto tas
ſcꝫ dcātu.a mutata in I et u in o.fit dictito.

Dicto.ab hoc ſupino dcū.u.in.o.fit dicto.tas.
ūbum frequentatiuū.i.freqñter dicere.et eſt dcā
re animi concepcōnem recta orōne proferre et cō
ponere.qui hoc facit frequenter dicit.Dicto com
ponitur edicto.as.i.ualde ul' palā dcāre ul' dicē

Dictū.a dico.cis.hꝫ dictū.ti.et hꝫ dcūs.tus.tui.
dictū ē quod dr.dcūs eſt actio ul' paſſio dicendi

Dicturio.ab ultimo ſupino de dico.cis.ſcꝫ dcū
addita.rio.fit dicturio.ris.ūbum meditatiuū.Et
corripit.u.ante.r.Et caret ſupino.

Didaſcalus greco latine magiſter ſiue doctor.ſn
didaſcalatus.tus.tui.i.mgrātus.et didaſcalo as
.i.magiſtrare ul' docere.et didaſcalicus.ca.cum.
.i.mgrālis.ſiue doctrinal'.vnde genus loqñdi ma
giſtri ad diſcipulū dr didaſcalicū.quo boec' utit'
in libro de conſol'.ubi phīa mgrā boecio diſcipu
lo loquit'.et cor' ſca.uide de hꝫ in hermenenticus

Didimus gce dubius latine.et cor' pnl'.Thomas
aplūs dcūs ē didimus.quia diu heſitauit in fide.

Didragma.me.due dragme ul' menſure.math
xvij.Magiſter noſter non ſoluit didragma. Iteꝫ
mach.li.ij.c.iiij.Portantes argenti didragmas tri
centas in ſacrificiū hercul'.et ſcribit' p.c.et ñ p g

Diduco.cis.duxi diducere.ex di et duco.cis.et
ē diducere in diuiſas ptes ducere.i.diuidē ul' ſepa
re.extendere.ul' ſubtiliare.Et prod' du.

Diecula.le.a dies dr hꝫ diecula.le.pua dies.et
ponitur pro qualibet pua mora temporis.

Diemeron.Emeras quod ē dies componit' cuꝫ
dya qđ eſt duo et dr hꝫ diemeron ul' diemeꝫ lan
nū.i.biduū.Et ē e tercia litera in papia

Dienniū.nij.i. biennium.

Dieo.es.et.i.diem facere.a dies dr.et eſt ūbū
excepte accōnis.quod ſoli deo cōuenit.vnd' dieſ
co.cis inchoatiū.et hinc diet et dieſcit impſonali
a.vñ nūc diet.i.dies fit.et dieſcit.i.dies incipit eē

Dierectus.a.um.mas.ge.i.malus dies.dcl's ſic per
contrariū.Et componitur a dies et rectus.
Dieriſis.ſpecies eſt metaplaſmi.uide in quarta
parte in capitulo de metaplaſmo.
Dies.a dyan dr̄ dies q̄ clarus ſit.ul' dies dicit'
a deis.q̄ eoꝝ nominibuſ dieſ appellant'.q̄ nomi
nibuſ planetaꝝ quoſ quidam deos reputauerunt
ſemp enim dies ſumit nomen ab illo planeta q̄
in illo die habet primam horam.vnde q̄ ſol ha
bet p̄mam horam in die dn̄ico dcūs eſt dies ſol
ul' dies dn̄icus.q̄ ſol maior ē et q̄ſi dn̄s int' pla
netas.et ea die habet p̄mā horam.et ſic de alijs
uide infra in ſabbatū. Vel dies dr̄ a deis.q̄ diui
ni ſit op̄is.et ē incerti generis in ſingulari ſed in
plurali mas.Item ſcias q̄ quidā dies dr̄ artifici
alis.quidā naturalis.Dies artificialis ē claritaſ ſo
lis in aere.ul' eſt ſpaciū in quo ſol uititur ab orīe
te in occidentem.Dies naturalis ē ſpaciū diei et
noctis.i.ſpaciū in q̄ p̄cedit ab orīete in occidentē
et iteꝝ ab occidente reuit' in orientē.Huius diei
p̄ncipiū diuiſo mō aſſignat'.Caldei et pſe a ſolis
ortu faciunt iniciū diei naturalis.Egipcij ab ini
cio noctis.Romani a media nocte.Athenenſeſ a (vj hora diei
Dieſco.cis.in dico uide.
Dieſpiter.dieſ componit' cū pater et dr̄ h' dieſ
piter dieſpitris.dieſ patris.ul' dieſpitris.i.iupit'.
et dr̄ ſic q̄ſi diei pater. Vnde macro de ſaturnali
bus.Ipſi quoq; romani dieſpitrem iouem appel
labant.Et cor' penultimam.
Dieta.te.pnl' prod.a dies.et eſt dieta diei itine
racō.vnde dieto.tas.p dietaſ ire.ul' perendinare
Item dieta dr̄ obſeruacō legis et uite ul' corpis
diſpenſatio ul' cibus infirmorum. Vnde dieto tas
conſeruare cuſtodire dietas.
Dieticus.ca.cū.A dies dr̄ dieticus.i.regularis.
ſcꝫ ſe de die cuſtodiens.ſic faciunt clauſtrales reli
Dietim aduerbium.i.de die in diem ul' p (gioſi
ſingulos dies.quod et diatim inuenit'.et dcūat'
Dierenſis diſiunctio dr̄ ſm papiam (a dies
Diffaſcio.cias.in faſcia uide.
Differtio.tis.ſi.tū.i.diuiſis modis fartire imple
re.a dis et fartio.tis.vn̄ differtus.ta.tū.Inde dif
ferto.tas frequentatiuum.
Differo.fers.diſtuli dilatū differre.ex dis et fe
ro.et ē differre p̄longare.extendere.ul' diuerſis
mod' ferre.i.diſſipare diſpergere.Item differre.i.
diſtare ul' dr̄iam habere.ut homo differt ab a
ſino.et in hac ſignificacōne ſepe inuenit' impſo
naliter poſitū.vn̄ dr̄s tis ge omnis.et inde dif
ferenter aduerbiū.et h' dr̄ia.uide eciā in is ea id
Differto.tas.in differtio.tis.uide.
Diffeſſus in diffiteor uide.
Difficax.cis.ge.omnis inuenit' pro difficilis.et
compatur difficacior.iſſimus.vnde difficaciter ci
us.me.et hec difficacia.cie.et h' difficacitaſ tatis
Difficilis.a dis et facilis componit' hic et h' dif
ficilis et h' e.Et compatur difficilior.cillimus.et
formatur a genitō difficilis remota.is.et addita
limus.ut difficilis difficillimus.vnde difficiliter
ul' difficulter.lius.me.aduerbiū.et h' difficiltaſ et
h' difficultas.tatis.Item ſcias q̄ pro faciliter uti
mur facile.et pro difficiliter utimur difficile uel
difficulter.et pro difficilitas utimur difficultas.
Difficillimus in difficilis uide.
Difficulter in difficilis exponitur.
Diffidi p̄teritum de diffindo.dis.Et cor' fi.

Diffido.fidis.diffiſus.ex dis et fido.dis.i.non
fidere.Et producit fi.uide in fido.dis.
Diffigo.gis.diffixi uide in figo.
Diffindo.dis.fidi.fiſſum findere.i.diuiſis mod'
uel in diuiſas p̄tes findere.Et componit' a dis et
findo.dis.fidi.Et cor' fi in p̄terito.Sed diffido is
ex dis et fido.dis.producit fi. Vnde uerſus.Diffi
dit ille face diffidit non bene fidens.
Diffinio.nis.ex dis et finio.nis.prod' pnl'.uid' (in finio nis
Diffinicō.a diffinio.nis.dr̄ hec
diffinicō.onis.i.terminus demonſtrans quid eſt
eſſe rei. Vel diffinicō ē orō exp̄mens quid ē eſſe
rei p ſubſtancialia.ut animal racōnale mortale
exp̄mit eſſe hominis p genus et dr̄ias que ſunt
ſibi ſubſtancialia.Et argumentatur a diffinicōne
affirmando et negando.Diffinicō eciā eſt quidaꝫ
color rethoricus require in quarta p̄te in c de co
Diffiſus.ſa.ſum.pnl' prod.a (lorib; rethoricis
diffido.dis.quod eſt non fidere.
Diffiteor.a dis et fateor componitur diffiteor
eris.diffeſſus.quaſi diuerſa et alia fateri.
Diffodio.dis.diffodi in fodio.dis.exponitur
Diffringo.gis.diffregi diffractum.i.diuiſis mo
dis frangere.ex dis et frango.gis.
Diffugiū.a diffugio.gis.h' diffugium.fugij.et
diffugus.ga.gum.i.diuerſa fugiens
Diffugus pnl' cor' in diffugium uide.
Diffuſo.ſas.ſaui.a fuſo diſſoluere.Et compo
nitur a dis et fuſus.ſi.et prod' fu.
Digamus.ma.mū.pnl' cor'.a dya quod ē duo
et gamos.et dr̄ digamus qui duobus nupſit ſcꝫ
uiris ul' uxoribus. Vnde h' digamia.mie.i.due
nupcie ul' p̄ſtens qua aliquis dr̄ digamus.et ac
mi.uide ſup in bigamus (Hic p̄t queri q̄re ſecū
de nupcie non benedicunt'.Ad hoc dico q̄ ſecū
dū matrimoniū q̄uis in ſe conſideratū ſit pfcm̄
ſacramentū.tamen in ordine ad p̄mū ſacmentū
conſideratū habꝫ aliquid d' defectu ſacramenti.q̄
non habet plenaꝫ ſignificacōnem cū non ſit vna
vnius.ſicut ē in matrimonio xp̄i et eccleſie.Et ra
cōne huiuſ defectus benedcō a ſecūdis nupcijſ re
trahitur.Sꝫ hoc ē intelligendū q̄n ſecūde nupcie
ſunt ſecūde ex p̄te uiri et ex p̄te mulieris.uel ex
p̄te mulieris tantū.Si enī; uirgo contrahat cum
illo qui habuit aliā uxorem nichilominus nup
cie benedicūtur.Saluat' et alio modo ſignificacō
eciā in ordine ad p̄mas nupcias.quia xp̄us et ſi
vnā eccleſiā ſponſaꝫ habeat.habet tamen plures
deſponſatas pſonaſ in una eccleſia.ſ; anima non
poteſt eſſe ſponſa alteriuſ q̄ xp̄i.q̄ cuꝫ demone
fornicat' nec eſt ibi matrimoniū ſpūale.et p̄pter
hoc quando mulier ſecūdo nubit nupcie non be
nedicūtur propter defectum ſaramenti.De ſigni
ficacōne matrimonij uide in matrimonium.
Digeries.a digero ris.h' digeries.ei.i.digeſtio
uel euacuacio.Et componit' h' indigeries.ei.i.in
Digero.a di et gero ris cōponitur (digeſtio
digero.ris.digeſſi digeſtū.i.explicare ul' ordina
re ul' ordinē deſcribere.in numeꝝ ordinare ul' ex
ponē ul' diuidē ordinatim ul' euacuare.ul' ebrie
tatem deponere.quod uulgariter dr̄ ſiualcire.qd'
fit q̄n cibaria et potus in ſtomacho diuidunt' et
quedā ps purior tranſmittit' ad memb' ad alim̄
ta uite.quedā groſſior mittit' ad ſeceſſum.vn̄ in
i reg' dr̄ anne digere paululū vinū quo mades.
Digeſtibilis.a digero.ris.dr̄ h' et h' digeſtibilis

et hꝰ le. quod componit̃ indigeſtibilis. le. i. nõ di
Digeſtiſta. te. cõ. ge. qui docet diges (geſtibilis
tũ. uł qui docetur. Et deriuatur a digeſtum. ti.
Digeſtũ. ti. a digero. ris. uł a digeſtus. ta. tũ. dr̃
hꝰ digeſtũ. ti. quidam liber legalis. ſic dc̃us ꝓpter
legalia ibi excellenter digeſta. vnd̃ hꝰ et hꝰ diges
talis et hꝰ le. quod ptinet ad digeſtum.
Digeſtus. a digero. ris. digeſtus. ta. tũ. Et cõpo
nitur indigeſtus. et digeſtim aduerbiũ. i. ordinatim
et hec digeſtio. onis. Et componit̃ indigeſtio. et
hic digeſtus. tus. tui. dignitas.
Digitabulũ. a digitus dr̃ hoc digitabulũ. li. in
ſtrumẽtũ in qd̃ digitus intromittit̃. qd̃ et digitale
Digitale. uide in digitabulum. (dicitus
Digitellus. li. diminitiuum paruus digitus.
Digito. tas. in digitus uide.
Digitulus. li. diminitiuum paruus digitus.
Digitus. a decẽ dr̃ hꝰ digitus. ti. q2 decem ſunt
q̃nq3 in utraq3 manu uł pede. uł digiti dñr quia
decenter iũcti exiſtunt. Nam habent in ſe et nũm
pfectũ et ordinez decentiſſimũ. Primus dr̃ pollex
q2 inter ceteros pollet ṽtute et ptãte et groſſitu
dine. Secũdus ſalutatorius uł demonſtratorius.
uł index. q2 eo fere ſalutamus uł aliquid demõ
ſtramus. Tercius medius uł impudicus. q2 p euz
pleruq3 ꝓbri inſectacõ exp̃mitur. Idem et uerpus
a ũrendo podicem. Percuſſit enim deus iudeos in
poſteriora et obprobriũ ſempiternũ dedit ill'. nã
ſingulis ãnis in crucifixione dñi emittũt ſangñẽ
p poſteriora quẽ cũ medio digito reponendo uer
runt eo digito podicẽ. et inde dc̃us eſt ũpus q̃ſi
ũrens podicẽ. Vnde adhuc ille digitus in obpro
briũ oñditur iudeis. quem ſi alicui iudeo oñderis
minus ut fertur te diliget. Hinc Iuuenal'. Medi
um q3 oñderet vnguem. Hoc faciebat democ̃tus
fortune. ſcz ptendebat ei mediũ digitũ in obpro
briũ. ſicut ſit iudeis p hoc eam contemptibilem
eſſe oñdens. Et hinc eſt q ũpus inuenit̃ ꝓ iudeo
Iuuenalis. qui ſitũ ad fontem ſolos deducere ũ
pos. Gloſand̃. Id ẽ iudeos. Quartus digitus dici
tur annularis. q2 in eo ſolet ferri annulus. Idem
et medicinalis. q2 in eo c̃ta colliria a medicis col
ligunt̃. Q̃ntus auricularis. q2 eo aurez ſcalpimus
et q2 ex eo ſolemus aurem purgare. Et a digitus
deriuat̃ digitulus. li. et hꝰ digitellus. li. dimi. et di
gito. tas. i. digitos facẽ. uł demonſtrare digito. Et
p compõnem indigito. tas. i. digitos induere. uel
demonſtrare uł nominare.
Digma. i. dignitas uł nomen. decus. laus. gr̃a.
Dignitas ẽ alicuius honeſta (Iñ paradigma
autoritas. cultu honore et uerecũdia digna. Itẽ
dignitas decus. laus. nomen. gloria. ſummus ho
Dignitoſus. a dignor. aris. dr̃ (nor. ſm pap
dignitoſus. ſa. ſum. i. dignus. Vnde criſ ſup ma
theũ. Cum in illo ſeculo infima dignitoſe anime
Dignor aris atus ſum. i. dig (fuerit ſubiecta
nũ iudicare. dignũ habere. vnde dignus. na. um.
Et compatur. vnde hꝰ dignitas. et dignoſus a ũ
. i. dignus. Dignus componit̃ indignus. a. um. et
compatur. vnde hꝰ indignitas Dignor uo compo
nit̃ dedignor aris et indignor. aris. i. iraſci. Et ẽ d̃
ponens cũ omnibus ſuis compoſitis. Et conſtrui
tur dignor cũ acc̃o et ablac̃o uł genic̃o. Sed dig
nus tantũ cũ ablac̃o et genic̃o. Et ut dicit papias
Dignũ equũ congruum competens.
Digredior. eris. digreſſus ſuz. ex di et gradior

Et ẽ digredi in diũſas ptes gradi. et ſeparatim uł
diũſis modis gradi nunc huc nũc illuc. nunc ſur
ſum nũc deorſum ſiniſtrorſum ante retro. ſ hug̃
Pap uero dicit. Digreſſi ab inuicẽ ſepati. digredi
Dijudico. as. ex di et iudi (diuidi. Et cor̃ gre.
co. cas. et ẽ dijudicare diũſis modis iudicare. uel
deliberare. diſcernere. diuidere ſepare. Et eſt actiũ
Dilabor. eris. ex di et labor eris (dijudico cas
et eſt dilabi diũſis modis labi uł in diũſas partes
Dilambo. bis. in lãbo is uide (labi. Et prod̃ la
Dilato. tas. penultima ꝓducta. uide in lato tas
Dilator. oris. mas. ge. q̃ differt. a differo. fers.
Dilatus. ta. tũ. pnł prod̃. in fero fers uide.
Dilectio. a diligo. gis uł a dilcũs. ti. addita. o. dr̃
hꝰ dilectio. uł dr̃ dilectio a dya quod eſt duo et li
go. as. q2 in ſe duo ligat. uł q2 a duobus incipit
quod ẽ amor dei et proximi. uł ſit ethymologia
dilectio quaſi duos ligans. uł a duobus incipiẽs
Et diuet̃ a diligo. gis ut dctũ ẽ (ligẽ. i. diſcrete
a laudib3 hũanis actus ſuos ſubtrahẽ. i. diſcrete ac
tus ſuos ad deũ colligẽ et reducẽ. i. in debita diſtri
bucõne actus ſuos tranſire. ut carni debet̃ pabulũ
neceſſitatis et ũga direccõnis. non autem ut eius
uires carni dominent̃. et omne quod ẽ in corpore
ſit racõnabile ſaltẽ p pticipacõnem. i. indiſtricta
et diſtincta legis meditacõ. ut in p̃cipio p̃s. Be
atus uir rc̃. et ſic legens habet dilcõnem. i. duorũ
ligacõnẽ. (Diligere autẽ debemus deũ ſup om
nia. et ꝓximũ ſicut noſipſos. ualde enĩ errat qui
non diligit deũ ſuũ creatorem recreatorez. remu
neratorem Vnde dicit aug̃. Valde enim errarem
ſi deum non amarem qui dedit michi animã ut
viuam. Graciam ut bene viuam. Sapientiam ut
ordinate viuã. et tandem daturus ẽ glãm ut bñ
viuã. Et ſcias q dilcõ dei et ꝓximi ꝓꝓa ũtus eſt
et ſpãbis pioꝝ atq3 ſanctoꝝ cũ cetere ũtutes bonis
et malis poſſint eſſe cõmunes ſ aug̃. vnd̃ iſtis
geminis ũtutis qui caret alis celoꝝ ad regnũ nõ
habet vnde uolet. uide in caritas. (Et ſcias q q̃
dam probabiliter dicũt. quilibet ſanctus in pr̃ia.
plus diliget ſe q̃ proximũ eciã ſe meliorem. ſꝫ d̃
compacõne ꝓpinquoꝝ ad extraneos credo q ſim
pliciter loquendo vnuſquiſq3 plus diligit extñeũ
meliorem q̃ conſanguineũ minus bonuz. q2 plus
attendit̃ ordo dilcõnis q̃tũ ad ꝓximitatẽ ad deũ
q̃ q̃tũ ad ꝓximitatẽ ad ſe ipm̃. q̃uis utrũq3 op
teat q attendatur vnde de equaliter bonis plus
diliget ꝓximiorem. ſꝫ de inequalibus diliget plus
meliorem. Item ut dicit aug̃. quatuor diligenda
ſunt. Vnũ quod ſupra nos ẽ ſcilꝫ deus. Alteꝝ qd̃
nos ſumus. Terciũ quod iuxta nos ẽ ſcꝫ ꝓximus
Quartũ quod infra nos ẽ ſcꝫ corpus. De ſecundo
et quarto nulla p̃cepta danda erant. ſcꝫ ut dilige
remus nos uł corpus nr̃m. Precipit̃ autẽ deus dili
gi et ꝓximus. ut autẽ quicũq3 ſe diligat p̃cepto
non ẽ opus. Quantũlibet enim homo excidat a
ueritate. remanet illi dilcõ ſui. et dilcõ corpis ſui
q2 nemo vnq̃ carnẽ ſuã odio habuit. nam uiri
iuſti qui corpus ſuũ cruciant. non corpus ſed cor
rupcõnes eius et pondus oderunt. Quod autẽ dictũ
ẽ in ſecũdo et q̃rto. i. de dilcõne nr̃i et corpis nr̃i nł
la p̃cepta danda eſſe. intellige ſcꝫ ſpãlia et diuiſa
quia in illo vno ſcꝫ in dilcõne ꝓximi iuxta nos
exiſtens totus continet̃. Et q2 id qd̃ nos ſumus
et quod infra nos eſt ad nos tantũ ptinens natu
re lege diligimus que in beſtijs eciaz eſt. Ideo et

de illo quod ſup̄ nos ē et de illo quod iuxta nos
eſt diuiſa p̄cepta ſumpſimus. in quoꝝ altero eius
quod ſumus et illius quod infra nos ē dilcō con
tinetᷣ. Et ut generaliter dicā nomine proximi q̄
libet uiator. et quilibet homo ul' angelus comp̄
henſor continetᷣ. uide in proximus. et in zelus. et
in amor. et in ſcandalū. ¶ Item de pfectione cari
tatis ul' dilcōnis dicam in pfectio et in minutus
Et nota q᷑ cū dr. Diliges ꝓximū tuū ſicut teip
ſum tradit' et diligendi ratio et dilcōniſ modus.
Racō quidē diligendi tangitᷣ ex eo q᷑ ꝓximus
nominatur. ꝓpter hoc eni ex caritate debemus
alios diligere. q᷑ ſunt nobis ꝓximi. Et ſm̄ natu
ralem dei ymaginē et ꝑ capacitatē glīe. nec refert
utrū dicatur ꝓximus ul' frater. ut habetur in p̄
ma iohānis iiij. ul' amicus ut habetᷣ leui xix. q᷑
ꝑ omnia hec eadem affinitas deſignatᷣ. Modus
autē dilcōniſ tangitᷣ cum dr ſicut teipſum. quod
non eſt intelligendū q̄tum ad hoc q᷑ aliquiſ ꝓx
imū equaliter ſibi diligat. ſꝫ ſimiliter ſibi. et hoc
tripliciter. Primo quiđ ex pte finis. ut aliquiſ di
ligat ꝓximū ꝓpter deū ſicut et ſeipſū. Propter
deū debet diligere. ut ſic fiat dilcō ꝓximi ſancta
Secūdo ex pte regule dilcōnis. ut ſcꝫ aliquis nō
condeſcendat ꝓximo in aliquo malo. ſꝫ ſolum in
bonis. ſicut et ſue uolūtati ſatiſfacere debꝫ homo
in bonis. ut ſic ſit dilcō ꝓximi iuſta. Tercō ex p
te racōnis dilcōnis ut ſcꝫ aliquis non diligat ꝓx
imū ꝓpter ꝓpriam utilitatē ul' delcācōnem. ſed ea
racione q᷑ uelit ꝓxio bonū. ſic uult bonū ipſiſi
bi. ut ſic ſit dilcō ꝓximi uera. Nam cū quis dili
git ꝓximū ꝓpter ſuā utilitatem. ul' delcācōnem
non uere diligit ꝓximū ſed ſꝫ ſeipſum. ¶ Volo
eciā te ſcire q᷑ deū debemuſ diligere ex tota men
te. et ex tota memoria ut abſit obliuio. Ex toto
corde. i. intellcū. ut deſit error. Ex tota anima. i.
uolūtate. ut tollatᷣ omnis contraria affectio. ſm̄
aug. Vel ex toto corde. i. ſapienter. Ex tota aīa
. i. dulciter. Ex tota mente. i. fortit' diligi debꝫ de
us. Item q᷑ immenſuſ ē deus ſine menſura eſt di
ligendus. ut cū eū multū diligimuſ paꝝ noſ dilig
fateamur. nullus q᷑ locuſ in nobis remaneat ua
cuus qui dei dilcōne non repleatᷣ. ſꝫ mens lingua
manuſ eiuſ dilcōnem reſonent. ¶ Sciaſ eciam q᷑
q᷑ quelibet pſ eſt impfecta in ſeipſa. pfecōnē au
tē habꝫ in ſuo toto. Ideo et naturali amore pars
pluſ tendit ad conſeruacionē ſui totius q̄ ſuipſi
us. Vnde naturaliter animal opponit brachium
ad conſeruacōnem et defenſionē capitis. ex quo
pendet ſaluſ totius. Et inde ē eciam q᷑ pticulares
homineſ ſeipſos morti exponūt ꝓ conſeruacōne
cōmunitatis. cuiuſ ipſi ſunt ps. Quia ergo bonū
noſtꝝ in deo pfectū eſt ſicut in cauſa uniūſali pri
ma et pfecta bonoꝝ. Ideo bonū in ipſo eſſe ma
giſ naturaliter complacet q̄ in nobis. Et ideo eci
am amore amicicie naturaliter deus pluſ ab ho
mine ſeipſo diligitᷣ. Et q᷑ caritas naturam pficit
ideo eciā ſm̄ caritatē deum ſupra ſeipſum homo
diligit et ſupra omnia alia pticularia bona.
Dilema. a dia quod ē duo et lema uorago cō
ponitᷣ hō dilema. atis. quedā argumentacō que a
quibuſdā uocatur complexio. que vndiq̄ com
plectitᷣ aduſariū. a quibuſdā cornutuſ ſilogiſmus
et dicitur dilema q̄ſi duplex uorago. q᷑ dupliciter
. i. utraq̄ uorat aduſariū. Quamcūq̄ enim partē
cōcedit uoraginē. i. incōuenienſ incurrit. et ꝓō le

Dilibuit vngento vnxit. ꝑ di ſcribitᷣ. dilibun
tur oleo vnguntur. uide in dilibuo. is.
Diligo. gis. dilexi dilectū. i. amare componitur
a di et lego. gis. Et ē amare ꝓpe in malo. diligē
in bono. vnde hō dilcūs. tus. tui. Et dilcūs. ta. tū.
et hec dilcō niſ et hō et hō et hō diligens. tis. i. ſtudi
oſus. ſedulus. Et compatur. vnde diligenter tius
me adūbiū. et hō diligentia. tie. uide in dilectio.
Dilituit. latuit. Inde diliteſcere latere. ſm̄ pap.
Et componitᷣ a di et lateo. tes. Et declinatᷣ dilite
Diluceo. ces. ex di et luceo. es. et ¶ tes. et cor' li
producit lu. uide in luceo luces. ¶ ter
Dilucide adūbiū diſerte plano ſermone euiden
Dilucidus. a. ū. i. clarus. et aptus. Et compatᷣ.
dilucidior. iſſimus. Et deriuatur a dilucido. das.
quod componitur a di et lucido. as.
Diluculaſcit. diluceſcere incipit.
Diluculū. li. pnl' cor. cū incipit pua lux eſſe. Et
a nocte diuidi. Et dr a diluceo. ces. ſm̄ hug. Pa
pias dicit. Diluculum aurora.
Diludiū. ludij. i. locus ubi diuiſi ludi exercentᷣ
ul' ludus diuiſus et diuiſus ab alio. Vnđ oracius
in epr. Diſplicet ille locus clamo et diludia poſ
co. Et componitur a di et ludus.
Dilutus. ta. tū. a diluo. is. et eſt dilutus diſtem
patus liquidus. ul' ꝓpter liquiditatē diuiſus. Et
compatur ſm̄ q᷑ eſt nomen. Itē dilutus in om
ni ſignificacōne ſui ūbi inuenitᷣ. Et prođ lu. Vnđ
pſius. Dilutas queritur geminū q᷑ fiſtula guttas
Diluuiū. uij cataclismus nimia aquaꝝ inundā
tia ul' deſtructio et ꝓpe ex nimia aquaꝝ inunda
cōne. ſic dictū q᷑ aquaꝝ clade omnia que inunda
uerit diluat. i. cōmiſceat et deſtruat. et deriuatᷣ a
Dimenſus. ſa. ſum. uide in dimetior ¶ diluo is
Dimetior. tiris. dimetituſ ul' dimenſus. ex di et
metior. tiris. et eſt dimetiri diuiſis modis metiri
vnde dimenſus dimenſio. vnde hō et hō dimenſio
nalis et hō le. ad dimenſionē ptinens. Et facit fu
tuꝝ indicatiui in ar. licet ſimplex ſuū inueniatur
in bor. ut metibor. Vnde ꝓph. Exultabo et diui
dā ſicimā et cōuallē tabnaculoꝝ dimetiar. Et in
euangelio. Eadem menſura remecietᷣ uobis.
Dimico. cas. in mico. as. uide. Et corripit mi
Dimidio. as. ex di et medio. as. uide in medio
Dimidius. a di et medius componitᷣ dimidius
a. um. vnde hec dimidietas. tatis.
Diminuo. uis. ui. utū. ꝑ vnū. m. a di et minuo
et tūc importat diminucōnem. Item inuenitᷣ di
minuo ꝑ duo. m. et tūc componitur a dis et mi
nuo. i. in diuſas ptes minuē. Nam ſicut dicit pſ
in pmo ma. S tranſit in m. ut diminuo ꝓ diſmi
nuo. Terenc in adelph. Diminuetᷣ tibi cerebꝝ. ui
Diminutiuū. a diminuo is dr ¶ de in minuo is
diminutiuus. ua. uū. vñ quoddā genus ūborum
dictū ē diminutiuū. q᷑ diminucōnem ſui ūbi actio
niſ ſiḡt. De quo dictū eſt in tercia pte in tractatu
de ſpēbus ūboꝝ. Et qđdam nomen dr diminuti
uū. de q̄ dixi in iij pte in tractatu de ſpēbuſ noīm
Dimitto. tis. dimiſi dimiſſum. componitᷣ ex di
et mitto. tis. et ē dimittere diuiſiſ modis mittere.
ul' in diuſas ptes. et dimittere. i. pcere. indulgere
condonare. et ē dimittere differre derelinquere.
Dina. ne. ꝓprium nomen filie iacob.
Dinaſtia ut habetᷣ in hiſtor' ſup gen c de ortu
regnoꝝ. Dinaſti. i. egipcij ſummā ptātem uocant
Dinodo. as. pnl' prođ ex di et nodo. as. uide in

nodo nodas nodaui nodare.

Dinoſco.cis.dinoui dinotū.i.diſcernē.diuerſis modiſ noſcere.ex di et noſco.cis.et non habet g ante.n. Vnd̄ ecc̄ quarto. In lingua eni ſapientia dinoſcitur.

Diocesis.ſis.fe.ge.interp̄taē gub̄naciō.et h̄ non ſc̄m ꝓpetatem uł poteſtatē.ſ ſc̄m effectū.Et ē dioceſiſ ꝓpe baptiſmaliſ eccleſie terri toriū et gubernaciō.Et ꝗ d̄r a dia quod ē de.uł a dra quod ē duo et ceſo ꝗ deciſio.quia ſemp̄ de ciditur et ſeparatur ab alia dioceſi.Et corrip̄ ce.

Diogenes.nis.ꝓpium nomen uiri.Et corr̄ penł ſicut hermogenes hermoginis.

Diomedes.dis.penł prod̄.ꝓpium nomen cuiuſ dā uiri.Et ut narrat pap.diomedem pagani de um aſſerunt.cuiuſ ſocioſ in aueſ conuerſoſ ita ſe lu dificare dicūt.ut ſuis.i.grecis colludant.alienos uiberent et ad templū diomediſ roſtro aquā por tant.ſ hoc uł fingunt.uł ſi aquā portant uł tale aliquid ludificacōnibuſ fit demonū.qui eoſ a ueri dei cultu abſtrahūt. Hug̃ eciā dicit.Diomedee a ues dicē ſunt a ſociiſ diomedis.quoſ ferunt fabu le in illaſ aueſ fuiſſe conuerſoſ Aug̃ aūt in xviij li de ciuitate dei c xvj ſic dicit. Greci diomedem fe cerunt deum.que diuinituſ irrogata pena perhi bent ad ſuoſ non reuertiſſe ciuſ ꝗ ſocioſ in uolu creſ fuiſſe conuerſos. Quī eciā templū ciuſ aſſerūt in inſula diomedia nō longe a monte gargano qui eſt in apulia.et h̄ templuꝫ circūuolare et in colē haſ aliteſ tam mirabili obſequio ut aquam impleant et aſpergant et eo ſi greci uenerint non ſolū quietaſ eſſe.uerꝫ et adulari. Si autē alienige naſ uiderint ſubuolare ad capita tamꝙ grauibus ictibus ut eciā p̄imant uulnerare.Naꝫ duriſ et ḡn dibuſ roſtriſ ſatiſ ad hec p̄lia p̄hibentē armare.Et rōdꝫ auḡ in eodē li.c.xviij. Hec uł falſa ſunt uł tam inuſitata ut merito non credantē.firmiſſime tamen credendū ē omnipotentē deū poſſe omnia facere que uoluerit.nec demoneſ opari niſi quod ille p̄miſerit.Cuius iudicia occulta ſunt multa in iuſta ſunt nulla.Nec ſane demoneſ naturaſ canūt ſi aliqđ tale faciūt.Sed ſpecietenus que a deo ūo ſunt creata cōmutant ut uideantur eſſe quod nō ſunt.Et ſubdit ibidē aug̃. Socij uero diomedis ꝗ nuſquam ſubito comparuerunt et poſtea nullo loco apparuerunt p̄dentibꝫ eos angelis maliſ in eas aues que ꝓ illis occulte ſunt ex alijs lociſ ubi ē hoc genuſ auiū ad ea loca p̄ducte ac repente ſup poſite credunē eſſe conuerſi.Quod autē diomedes templo aquā roſtriſ afferunt et ſpargunt et p̄gūt et blandiuntur grecigenis.atꝗ alienigenaſ perſe ꝗntur.mirandū nō eſt fieri demonū inſtinctu.ꝗꝝ intereſt p̄ſuadere deū factū eſſe diomedem ad de cipiendū homines ut falſos deoſ cū ueri dei iniu ria multoſ colant et hominibus mortuiſ templis altaribus ſacrificijs que nō niſi uni deo uiuo et uero inſeruiant.uide in miraculum.

Dione.a dian d̄r dione.i.uenus.ꝗ pulchra fit uł dcā ē dione a matre ſua que ſimiliter dcā eſt dione.ꝗ duos nectenſ in amore.non eni amor p̄t expleri ſine duobus.uł dione ꝗ ex duobꝫ na ta. Inde dioneus.a.ū.i.uenereus. Vnde ūgił.ecce dionei proceſſis ceſaris aſtrum.

Dionimū in noma eſt.

Dioniſius dcūs eſt bachus.et hinc dioniſia dn̄r feſta bachi.unde dioniſius d̄r quidā lapiſ fuſcus et rubentibuſ notiſ ſparſus.ſic dcūs.ꝗ ſi aque ad mixtus ſit contritus nimiū flagrat ſc̄m hug̃.Pa pias dicit.dioniſia gemma nigra mixta notis ru beis. Item dioniſius.ſij ꝓpium nomen cuiuſdam ſancti doctoris qui ariopagita a uico ciuitatis in quo habitabat dcūs eſt.Et interpretaē dioniſius uehementer fugiens. Vel d̄r dioniſius a dione. quod eſt uenus.ſcꝫ dea pulchritudinis.et ſioſ qđ eſt deus ꝗ pulcher deo.uł d̄r a dioniſia que eſt quedā gemma nigra ualens contra ebrietatē.ut dicit Iſiđ.fuit ergo uehementer fugiens de mūdo p̄ p̄fectā abrenūciacōnem eleuatus p̄ interiorꝫ contemplacōnem.pulcher deo p̄ decorem ūtutū. ualens peccatoribuſ contra ebrietatem uiciorum

Dioſcorus.ri.mas.ge.pnł cor̄.i. Iunius.

Diota d̄r uas uinariū duas aures.i.anſaſ hn̄s a dia quod ē duo et ota quod ē auris.hoc alio nomine d̄r amphora.Et prođ.o. Vnde grec̄. Au ris ota tibi ſit inde diota uenit.

Diotrepes.pis.pnł cor̄.quidā hēſiarcha.Et in terp̄tatur ſpecioſus inſulſus.uel decor inſaniens.

Diouolares uiliſſime meretrices p̄ui ſtipendij. uł diouole ſc̄m pap. Vel alio nomine dn̄r diuol tres.ut uideē uelle hug̃.ut p̄tebit in ſuo loco.

Diouole.in diouolares uide.

Diplo.a dia quod eſt duo et plico componitur diplo.as.i.duplicare. Vnde hec dipla.ple.i.nota in teſtamentis ſignandis.

Diplois.a diplo.as.deriuaē h̄ diplois.idis.fe. ge.duplex ueſtis.ꝗ ſit duplex amictus.et ē ueſ tis militaris. Pſal. Sicut diploide confuſione ſua

Diplonia.a diplo.plas.hec diplonia.nie.duplex locucō.et Et cor̄ I ante.o. diplonius.a.um .i.duplicatū.et h̄ diplonararius.i.duplicator.

Dipondiuſ pondij.duo pondera ſcꝫ genuſ pon deris ex duobuſ aſſibus compoſitū. Vñ in euāge lio. Nonne duo paſſeres ueneūt dipondio.Et ſci endū ꝗ pondus vna libra uł vnus as eſt. Vnde et dipondius dcūs eſt ꝗ duo pondera due libre uł duo aſſes.et componiē a dia quod eſt duo et pondus.

Dipſa.ſe.fe.ge.et h̄ dipſas.adis.uel hec dipſis.ſis.uł dipſidis.genuſ ē ſerpentis.et in terp̄tatur ſitibunda. vnde et latine d̄r ſitula.ꝗa quē mordet ſiti facit perire. Deuł viij In ꝗ erat ſ penſ flatu adurens et ſcorpio ac dipſas.ut dicit gloſa Dipſas genus aſpidis que latine d̄r ſitula. quemcūꝗ momorderit ſiti perit.adeo p̄ua.ut cū calcaē non uideaē.Cuiuſ uenenū aū extinguit ꝙ ſentiaē.nec triſticiā ſentit moriturus.

Diptica.ce.fe.geñ.tabula manualis.que et pu gillaris d̄r et ephimeris. Vnde quidā.Clerice dip ticas lateri ne dempſeris vmꝙ.Et d̄r a dico.cis. uł diptica d̄r a dia quod ē duo.et teca quod eſt poſicō.ꝗ duorꝫ teca ſcꝫ tabule due. Si eni pluēs ibi ſint non ꝓpe d̄r diptica.ſc̄m hug̃. Pap uo dic̄ Diptice tabule quibus corruptoreſ amorem ſuuꝫ inſcribunt puellis.Et producit p̄ti.

Diptongus.gi.fe.geñ.d̄r a dia quod ē duo et ptongus ſonus. Iñ diptongis cū due uocaleſ iū guntē in eadem ſilla. Nā ſingule uocales ſuas uo ceſ habent.Quid autē et quot ſunt diptongi dixi ſup̄ in p̄ma p̄te in c de dyptongis.

Dyptotus.ta.tum.penultima cor̄.alio nomīe. d̄r diaptotus. Vnde in diaptotus uide.

Dira.re.i.furia.et d̄r a durus.ꝗ ſit dura.et di citur ꝓprie eumenides.uł erinides in inferno.fu rie in terra.dire in celo.ꝗ deorꝫ ire.ꝗ ex ira deo

rum uenisſet. Et ē ethimologia non compōnis uel deriuacōnis oñſio. ſm hug. ¶ Pap uero dicit. Dire dee penaꝝ diñr ultrices. A dira tractū ē dirus ra. rū. i. crudelis. reus. immisericors. aſper. atrox deteſtabil'. qꝫ autē dr̄ dirus qi diuina ira nudatus ꝓprie autem dr̄ dirū quod diuina infertur ira. e thimologia ē dr̄ eciā dirus. i. magnus. Et prod' di Vñ quidā. Blandicie plus qꝫ dira venena nocēt.

Dirigo. is. xi. ūbū actiū. componiẗ a di et rego gis. et dr̄ dirigo qi in diuiſam ꝑtem rego. et cor ri. Pſalmiſta. Dirige greſſus meos.

Dirimo. mis. diremi dirēptū. i. diuidē. ſeparare ex di et emo. emis. et interponiẗ r. cā euphonie Et cor di. Lucan in v. Et nō admiſſe dirimit ſuf fragia plebis. Quare di corripiaẗ in dirimo et di ſertus dictū eſt ſupra in quarta ꝑte in c de meta plaſmo in ſiſtole. uide eciam in diſertus.

Diripio. pis. diripui diripere direptū. ex di et ra pio. pis. Et corr̄ ri. et eſt diripē diuiſis modis ul' in diuiſas ꝑtes rapē. uaſtare. diuellere.

Dirumpo. pis. dirupi diruptū. ex di et rumpo. pis. et eſt dirumpē in diuiſas ꝑtes rumpē. ſcindē diuidere. vñ diruptus. ta. tū. ſciſſus diuiſus. Dan quartodecimo. Et diruptus ē draco pn' prod'.

Diruo. is. drui dirutū. ex di et ruo. is. cōponi tur. Et ē ūbum actiū. Et cor ru in ſup. et ē diru ere deſtruē. in diuiſas ꝑtes ruē eiecere. deijcere.

Diruptus. in dirumpo. pis. uide.

Dirus. ra. rum. in dira uide.

Dirutū eſt ſupinū de diruo. is. Et cor pn'. Sed diruptū p pt eſt ſupinū de dirumpo. pis.

Dis. ditis. a dito. tas. dr̄ h et h ditis et h dite. genitō ditis. i. diues. ſ; neutꝝ in ſingulari non ē in uſu. ut ps aſſerit. Et comparatur. ditior iſſimus vnde dicitur. cius. me. adūbium. Item h dis ditis . i. pluto a ditando. qꝫ noſtris mortibus orbem ſuū ditat. ſm hug. Pap uero dicit. Dis diues opulen tus. h et h dis. huius ditis. h dite debuit facere. quod ſingulare neutꝝ non eſt in uſu. ſ; pluralitꝫ dicia. Et ps in vj libro dicit. In is deſinentia lon gam cuiuſcumqꝫ ſint generis latina ablata s. ad dita tis faciūt genitiū. vnde h lis litis dr̄ et hic et h dis ditis. Vñ hij et hee dites et h ditia. Cuius nūū ſingularem neutꝝ in uſu non inueni. Debet tamen ſm anologiā h dite eſſe. Nam in is finiri neutꝝ non pt. ſupple ſi ſit declinabile. qd̄ dico ꝓp ter ſemis qd̄ eſt omnis generis. ſ; indeclinabile

Dis grece bis latine dr̄. Item dis et di ſemꝑ in ueniūtur in compōne. Cū quibus autē dcōnibus componaẗ dis et cū quibus di. dictū eſt ſup in ꝑ ma ꝑte in c de ſillaba ubi agitur de. s.

Discalcio. as. aui. are. i. calciamenta extrahere et componitur ex dis et calcio. as.

Diſcedo. dis. diſceſſi diſcedere in diuiſam partem cedere. et componiẗ a dis et cedo. dis.

Diſcepto. as. aui. are. i. diſputare contendē uſur pare. iudicare. Et ut dic̄ ysid. Iudex dcūs qſi ius dicens populo ſiue qꝫ iure diſceptet. Iure autem diſceptare eſt iuſte iudicare.

Diſcerniculū. li. pn' cor ornamentū ūginale. ul' acus cum qua diſcernit. i. diuidit capillos. et dr̄ a diſcerno. nis. in cerno eſt. ¶ diſcerno nis

Diſcerpo pis diſcerpſi ūbū actiū. i. diuiſis modis carpē. i. ſcindere. laniare. euellere. ex dis et carpo

Diſcerpi ꝑteritū de diſcerpo pis ¶ is componiẗ.

Diſcidiū. dij. a diſcindo. dis. h diſcidiū. dij. ſepa ratio diuorciū. dictū qꝫ quis a pacto diſcedit. vñ dis cidioſus. ſa. ſum. qui frequēs eſt in diſcidijs. et q diſcidia amat. Poteſt et dici diſcidiū a diſcido dis

Diſcinctus ta. tū. i. deligatus. remiſſus. incōpoſi tus. a diſcingo. gis. quod ē deligare. qd̄ cōponiẗ a dis et cingo. gis. Reg̃ li iij. c. xxij. Non gloriēẗ accinctus eque ut diſcinctus.

Diſciplina. a diſco ul' diſcipulus dr̄ h diſcipli na. qꝫ diſciẗ plena. Et eſt diſciplina in diſcipulo. ſ; doctrina in magiſtro. facultas ul' profeſſio uel ſciencia in utroqꝫ. Et licet ſint idem diſciplina et doctrina et facultas ul' ꝓfeſſio ul' ſciencia. Scien tia tamen ex diuſitate ſubiectoꝝ accipit diuſita tem uocabuloꝝ. Vel ſm quoſdā dr̄ diſciplina a diſplicco. ces. quaſi diſplicentia. qꝫ diſcentibus ali qñ diſpliceat. Et inde diſciplino. as. i. docere. ul' ū berare ul' admonere. et caſtigare. Et inde diſcipli natus. ta. tū. Et componiẗ indiſciplinatus ta tū. id eſt non diſciplinatus.

Diſcipularis. in diſcipulus eſt.

Diſcipulus. a diſco. cis. h diſcipulus. li. q addiſ cit. et hinc h diſcipula. le. et h diſcipulatus. tus. tui. et hic et h diſcipularis et h are. et diſcipulo las. i. diſcipulū docere. erudire. uide in reſponſum

Diſco. cis. didici diſcitū. i. cognoſcere ul' ſcientiā accipē. Diſco componiẗ addiſco addidici. i. ualde diſcere. Condiſco. cis. i. ſimul diſcere. Dediſco. is. i. obliuioni tradere. Ediſco. cis. i. euidenter diſcere. Rediſco. cis. i. iterꝫ diſcere. Et nota qꝫ diſco et cō poſita ab eo habent ſupinū ſ; non in frequenti uſu. Vnde pſ qñ dicit diſco carere ſupino qñqꝫ di cit habere. Item ſciaſ qꝫ diſco et omnia ab eo cō poſita faciūt ꝑteritū in didici et ſupinū in diſcitū Item diſco ꝓ cognoſcere actiū ē. et ſimiliter ab eo compoſita ſm qꝫ redolent illā ſignificacōnem Itē diſco ꝓ capē ſcientiā neutꝝ eſt et ſimilit' ab eo compoſita ſm illam ſignificacōnem.

Diſcoforus pn' cor. diſcū ferens. Vnde Ieroñ. in prologo daniel'. Cū uero ad abacuc uenerat et de iudea ad caldeam raptū diſcoforum lectitabat

Diſcolor. oris. cō. ge. ex dis et color. Et cor co uide in color. Iē xxij. Nunquid auis diſcolor he reditas mea michi. Et ut dicit pap. Diſcolor ali um colorem habens. mutatus a ꝑmo colore nō habens colorem quem debet.

Diſcolus. la. lū. pn' cor diſcorſ a ſcola. indoctus rudis. illitratus. a ſcola diuiſus et diuiſus. Et pt componi a dis et ſcola. Petri ꝑma c ij. Non tm̄ bonis et modeſtis ſed eciam diſcolis.

Diſcoopio. ris. ex dis et cooperio componitur

Diſcordo. das. uide in diſcors.

Diſcors. cor cōponiẗ cum dis. et dr̄ h et h diſ cors. dis. qi diuerſi cordis ul' qi deorſum a corde alterius. Vnde h diſcordia. die. Et inde diſcordio ſus. ſa. ſum. Item a diſcors diſcordo. as. aui. are. ūbū neutꝝ et abſolutū. i. diuiſum cor habere diſ ¶ ſentire

Diſcrecō. a diſcerno. nis. hec diſcretio onis. i. diuiſio. ſciencia. diſcuſſio quaꝝlibet reruꝫ conſideracō ad quid tendant. Et ut dicit quidam poeta. Omnibus in rebus res eſt diſcretio ſumma ¶ Item diſcrecō eſt attribucō actus ul' paſſionis aliquibus cū excluſione alicuius ul' aliquoꝝ. uid in narratio. et in zelus.

Diſcrimen. a diſcerno. nis. h diſcrimen. inis. i. ꝑiculū uite. Aliquādo diſcrimen ē capitis. Aliqñ dr̄ diuiſa ſeparacō in duo. Vel ſm pap. diſcrimen eſt

piculū diſtantia. labor. a diſcerno. q aliquando
duarū rerū ſepacō oſtēdit que coniūcte eſſe poſſūt ut
in ornamentis mulierū. unde diſcriminalia dicūtur
que diuidūt capillos per mediā frontē. uide in diſ
Diſcriminalis. a diſcrimen dr̄ h et h criminalis
h diſcriminalis et h le. quod diuidit. et h diſcri
minale. lis. Et ſunt pp̄e diſcriminalia quibus cri
nes diuiſi religantur. q caput mulieris a uiro diſ
cernant. uel capillos inter ſe. ſm hug. Vel ut dic
pap. Diſcriminalia mulierū capitis ornamēta dcā
q caput mulieris a uiro diſcernūt. uel crines diui
Diſcrimino. as. aui. are. i. diuidere. ſepare dūt
et dicitur a diſcrimen. Et corripit mi.
Diſcumbens. tis. omnis generis ad diſcū ſedēs
fercula ſumens. a diſcumbo. bis. uide in cumbo
Diſcurſim aduerbiū. i. paſſim uel ſparſim. a diſcur
Diſcurſo. ſas. uerbum frequentatiuū. i. fre ro ris
quēter currere. et formatur a diſcurſu ultimo ſupino
de diſcurro. ris. ri ſum. ſu. u. in. o.
Diſcus. a ſcus qd̄ eſt rotundū dr̄ h diſcus. ci. i.
ſcutella que olim et ſcus dicebatur. ſicut et diſcus
a rotūdicare. ſꝫ nūc diſcus dr̄ q det eſcas. i. fercu
la apponat. Vel pocius ē ethymologia diſcus quaſi
dans eſcas. unde h diſculus. li. dimi. Et nota q
diſcus pp̄e eſt ſcutella et non menſa. licet pro ea
ponatur quādoq ſm metonomiā. et a diſcus dcūs eſt
diſcus ludus plumbee ſcutelle. et ipſa plūbea ſcu
tella q ipſa plumbea ſcutella facta erat ad ſimili
tudinē ſcutelle. et in aerem proiciebatur. qui ludus
nūc dr̄ ludus proiciendi lapidem. Vnde oracius in
poe. Indoctus q pile deſtine trochine quieſcit. Diſ
cus eciam dr̄ mapa uel menſale. unde et animalia
dicūtur appuiſſe petro in diſco. qd̄ alibi libro actu
um aploꝝ lintheū uocat. De predictis uerſus. Diſ
cus ſcutellam menſam notat atq mapellam. uel
ſic et plenius. Eſt diſcus ludus diſcus quoq regia mē
ſa. Diſcus ſcutella tibi ſit diſcus quoq mapa.
Diſcutio tis diſcuſſi diſcuſſum uerbum actiuū com
ponitur ex dis et cutio. tis. Et cor cu. et eſt diſcutē
ſubtiliter indagare. uel quatere. diſiūgere. Poteſt etiā
componi ex dis et quatio. tis. unde diſcuſſus. ſa.
ſum. et h diſcuſſio. onis. i. ſubtilis inquiſicō uel ex
Diſertus. ta. tū. diſſero. ris. cōponitur laminacō
ex dis et ſero. ris. et ē diſſerere tractare. dicere ſa
pienter loqui cōfirmare exponē declarare eloqui
lucide Vnde diſertus ta tū nomen. i. ſapiens elo
quens et facūdus Et ut dicit hug Subtrahitur u
nū s quis ſint duo in uerbo pricipio et uerbali ut
diſſero diſſertor diſſertus. Vn̄ et pmā cor. Orac
fecūdi calices quē n̄ fecē diſertū. Et ſap x. liguas
infanciū fecit diſertas. Et comparatur. tior. ſimus.
Vnde diſerte uel diſertim. tius. iſſime. aduerbiū. et ē
diſerte lucide. ſapienter. diſtincte. Et hec diſertitu
do inis. diſerta locucō. Itē a diſſero diſerto tas fre
frequenter diſſerere. diſerte loqui. Inuenitur eciā
diſero. ras. per unū. ſ. id eſt diſertū facere. et tūc de
nuatur a diſertus. a. ū. Item diſſero componitur
edoiſſero. ris. Et ita uult hug q diſertus nomē deri
uetur a diſſero. ris. et ſubtrahatur inde unuꝫ. s. Alij
dicūt cū quibus ego. q diſertus componitur a di et
ars interpoſita. s. Vnde dicit magiſter bene q di
ſertus nomen. i. facūdus. per unū. s. ſcribitur. et com
ponitur a di et ars. interpoſita. s. Cū uero eſt pricī
pium ſcribitur per geminū. s. Item ſcias q licet di
producatur ubiq. Dī tamen in dirimo manſit bre
uis atq diſertus. Vnde h nota q ſiſtole quādoq
fit propter liqueſcentiā ſequentis littere ut apd̄ ora
ciū. Regis opus ſterilis diu palus apta q remis
liqueſcit eniꝫ s. ultima huius nominis palus. in
ſcanſione metri. Quod eciā fit apud catonē. Qd̄
noſti ſcōn n̄ rcē noli ſilē. qi dicat noli ilē. et id̄ di
rimo et diſertus cor pmas q ſunt naturaliter longe.
q dirimo componitur a dis et emo. et diſertus cō
ponitur ex di et ars Et interponitur. s. Item ps. in tē
ratu ſpōnum dicit. q di ſpō ubiq producitur. ex
cepto dirimo et diſertus. ut ibi habet uideri.
Diſgruo. uis. ui. uitū. ex dis et gruo. is. et ē diſ
gruere diſconuenire diſcordare.
Diſijcio. cis. diſieci diſiectū. componitur ex dis et
iacio. cis. et eſt diſijcere diuiſis modis iacere. diſp
gere ſepare. diuellere diruere.
Diſinteria. Interia quod eſt inteſtina componi
tur cū dis qd̄ eſt diuiſio et dr̄ h diſinteria. terie.
pnl acuta. i. diuiſio continuacōnis. i. ulceracio in
teſtinorū. et fit antecedenti fluore. quem gci diar
riam uocant. et inde enteria per e uel interia per I pt
ſcribi in pma ſilla. Et ſm hoc pt dici diſenteria
uel diſinteria. et ita I uel e pt eſſe quarta lrā. Pap
uero dicit. q diſinteria eſt ſanguineus fluxus uē
tris. cum excoriacōne inteſtinorum.
Diſligo gas aui. et deberet dici diligo. as a di et
ligo. gas. ſꝫ interponitur. s. cauſa dr̄nie a diligo
gis. Inuenitur eciā in eodem ſenſu diſligo. gis. tcie
cōiugationis. ſicut dicit hug. Et corripit li.
Diſnoicus. i. ſuſpirioſus qui plus recipit q emit
tit. Et uidetur eſſe compoſitū a dis quod eſt diuiſi
o uel diuiſum et noicus quod eſt infirmus. Inde diſ
noicus qui non equo mō recipit uel emittit.
Diſpectus. ta. tū. in diſpicio. cis. uide.
Diſpello. lis. diſpuli diſpulſum. i. diuiſis modis
uel in diuiſas ptes pellere. Et componitur a dis et
pello pellis pellere pulſum.
Diſpendiū. a diſpendo. dis. dr̄ h diſpenſa. ſe. et
h diſpendiū. dij. i. nimia largitas uel nimia diſpē
ſa. Et diſpendiū dr̄ qd̄ eſt contrariū compendio
. i. longum et inutile. Vnde diſpendioſus ſa ſum.
longus et inutilis. et diſpendioſe. diſpendioſitas. ſm
hug. Pap uo dic diſpendiū dāpnū uel detrimentū
Diſpendo. dis. diſpendi. ex dis et pendo is. Et ē
diſpendere largiter donare. expendere uel ordinare
diuidere. unde h diſpēſor. oris. et diſpenſorius a
um. et hec diſpenſa. ſe.
Diſpenſa. in diſpendium exponitur
Diſpenſo. ſas. ſaui. uerbū frequentatiuū de diſpen
do. dis. ſum. ſu. et eſt diſpenſare qi largiter donare.
diuidere diſtribuere. diſponē uel deliberare. Vnde
h diſpenſator. et dr̄ diſpenſator ſm pap cui cre
ditur adminiſtracō pecuniaꝝ. q prius q dabāt pe
cuniā non numerabant ſꝫ appendebant eam.
Diſperdo. dis. didi. ditū. ex dis et perdo dis. vn̄
in ps. Non diſperdiderunt gentes quas dixit dn̄s
illis. i. non deſtruxerunt. deleuerunt diuiſis modis
Diſpeſco. cis. cui. diſpeſcitū debꝫ ſa ꝓpoſiderunt
eē ſup diſpicē. i. diſtare ſepare. Inuenitur etiā tn̄ſitiuū
p ſepare uel diuidere. Et componitur a dis et peſ
co. cis. qd̄ non eſt in uſu. Quidā tn̄ dicūt q com
ponitur a dis et paco uel paciſcor. uel paſco.
Diſpicabilis in diſpicio cis eſt.
Diſpicio. cis. diſpexi. ctū. ex dis et ſpecio cōpo
nitur. et eſt diſpicere diuiſis modis aſpicere uel in di
uiſas ptes. Inde diſpectus. ta. tū. et diſpicor. aris. et
inde h et h diſpicabilis et h le. Et ut dic papias

Diſpectus contemptus. Diſpectio faſtidium ſuperbia.

Diſplico. cas. penul. cor. a dis et plico. cas. et eſt diſplicare deorſum a plica ponere.

Diſploſus vel diploſus. ſa. ſum. i. diffutus. apertus. diruptus. uide in plaudo. is.

Diſpolio. lias. componitur a dis et ſpolio. as. et abijcitur unum. s. et eſt diſpoliare diuerſis modis ſpoliare

Diſpunctor. diſpungo. gis. componitur a dis et pungo gis. et eſt diſpungere diuerſis modis pungere vel diſpenſare vel donare. vel deorſum a puncto facere et expellere. Item a pungo componitur expungo is extra pellere extra punctum ſcriptionis ponere et delere. et hinc dicimus expunctores et diſpunctores eos qui expellunt alios ab hereditate. et delent nomina eorum de tabula teſtamenti. vel eos ſic dicimus qui in ſignandis ſperant teſtamentis. et eorum inſerebant punctos qui erant in hereditate. vel eorum quociens ex pediebat auferebant qui erant exheredandi.

Diſpungo is. ex dis et pungo. uide in pungo gis

Diſputo. tas. taui. ex dis et puto. as. et eſt diſputare diuerſa putare in loquendo. vel loquendo diſſentire. vel diſputare eſt diuerſa racione mentis perquirere ut ad rei ueritatem poſſit peruenire. vnde hic diſputator. toris. et hinc diſputatorius. ria. rium.

Diſquiro ris diſquiſiui diſquiſitum. i. diuerſis modis querere et inueſtigare. Et producit qui. et componitur ex dis et quero. ris. mutato e in. i.

Diſſeco. cas. ex dis et ſeco. as. et eſt diſſecare diuerſis modis ſecare. dirumpere cruciare. Et corripit ſe. Actuum vij. Audientes autem hec diſſecabantur cordibus ſuis

Diſſenſio. onis. fe. gen. a diſſentio. tis. et eſt diſſenſio diuiſio diſcordantia.

Diſſentio. tis. et diſſentior. tiris. in eodem ſenſu diſcordare diſcrepare. quaſi diuerſa ſentire. vnde diſſenſio. et hic diſſenſus. ſus. et diſſenſim. i. diſcordanter et diſſentaneus. a. um. qui facile diſſentit. et componitur diſſentio a dis et ſentio ſentis.

Diſſepio. pis. a dis et ſepio. pis. et eſt diſſepire diuerſis modis ſepire vel ſepem remouere diſcludere

Diſſero. ris. in diſertus eſt. et producit ſe

Diſſero. ex dis et ſero. ſeras. componitur diſſero ras. i. diuerſis modis ſerare. vel ſeram remouere vel apire. et cor. ſe

Diſſicio. cis. diſſicui diſſectum componitur ex dis et ſeco. cas. Et eſt diſſicere. ſeparare remouere. Et cor. ſi. Ambr. Illi ueteris milicie more diſſicere hoſtium cuneos.

Diſſicui eſt preteritum de diſſicio. cis.

Diſſideo des. i. diſcordare. diſconuenire. in diuerſa parte ſedere. vnde diſſidenter. et hec diſſidentia. Et componitur diſſideo ex dis et ſedeo. des. Et cor. ſi. Ouidius epi. A nobis facies diſſidet iſta tuis. et a diſſideo. vel a diſſido hoc diſſidium. dij.

Diſſido. dis. i. diſcordare. diſconuenire. in parte diuerſa ſedere quaſi idem ſignat cum diſſideo. des. Et componitur a dis et ſido. dis. Et prod. ſi. Vnde in iiij libro mor. qui in principio dicit Gregorius. Sed dum a ſemet ipſis per contrarietatem diſſidunt. lectorem ad intelligentiam ueritatis mittunt.

Diſſilio. lis. ex dis et ſalio lis. et cor. ſi. uide in ſalio lis

Diſſillaba. ex dis et ſillaba componitur diſſillabus. ba. bum. i. duarum ſillabarum. Et prod. primam ponere. Vnde in doctri. Non ſine compoſitis dant diſſillaba demi

Diſſino. is. ſiui. ſitum. i. diuidere ſeparare. et componitur a dis et ſino. et cor. ſi in preterito et in ſupino

Diſſipo. pas. paui. patum. componitur. a dis et ſipo. pas. et cor. ſi. et eſt diſſipare diſpergere. diminuere deſtruere

Diſſitus. ta. tum. penul. corep. i. ſeparatus. Et dicitur a diſſino. nis.

Diſſiui eſt preteritum de diſſino. nis. et producit ſi

Diſſoleo. les. in ſoleo ſoles eſt.

Diſſono. as. ex dis et ſono. uide in ſono.

Diſſopio. is. pro ſo ſit ſopio is uide in ſopio is

Diſſulto. tas. in ſalio ſalis eſt. gendi.

Diſſuria arida urine digeſtio vel difficultas mingendi.

Diſſutus. a diſſuo. is. ui. utum. quod componitur ex dis et ſuo. is. dicitur diſſutus. ta. tum. penul. prod. et eſt diſſuere diſſungere. ſuturam frangere.

Diſtendo. dis. di. ex dis et tendo. uide in tendo is

Diſticium. dra quod eſt duo componitur cum ſticio quod eſt uerſus et dicitur hoc diſticium vel diſticon et hoc diſticum inuenitur. i. carmen vel opus duorum uerſuum. vnde theodolus. Quos in diſticij carmen complexeris omni. Item diſticon dicitur quoddam genus dictandi cum ſcilicet auctor totum loquitur per ſe. ſine perſona introducta

Diſticon in diſticium eſt.

Diſtineo. teneo nes componitur cum dis et dicitur diſtineo. nes. nui. i. detinere. vel ſeparare uel in diuerſam partem et oppoſitam tenere.

Diſtingo. gis. xi ctum. diſtingere. i. tincturam auferre. a dis et tingo. gis. componitur. et ſcribitur ſine u

Diſtinguo. a dis et ſtinguo. is. xi. ctum. et abijcitur unum. ſ et eſt diſtinguere determiare. deſignare diuidere. ſeparare punctare. diſcernere. et inde diſtinctus. ta. tum. et hec diſtinctio. onis Diſtinctionis autem tres ſunt ſpecies ſcilicet colum. coma. periodus. De quibus dictum eſt ſupra in quarta parte in fine.

Diſtiti penul. cor. preteritum de diſto.

Diſto. tas. diſtiti. ſtitum. penul. prod. et diſtatum inuenitur. et componitur a dis et ſto ſtas. et eſt diſtare differre remotum eſſe. in diuerſa parte ſtare ceſſare. vnde diſtanter diſtancia. Et componitur indiſtanter indiſtantia

Diſtribuo. is. ex dis et tribuo. is. et eſt diſtribuere diuidere diuerſis diuerſa. vel diuerſis diuerſa tribuere. uide in tribuo. is.

Diſtrictus. a diſtringo. gis. dicitur diſtrictus. a. um. ſeuerus aſper auſterus. Et comparatur.

Diſtringo gis. diſtrinxi diſtrictum. et abijcitur. n. in ſupino. cauſa euphonie. et eſt diſtringere diuerſis modis ſtringere. Item diſtringere. i. ampliare ſtricturam remouere. vel leuiter tangere. et in hac ultima ſignificacione poteſt ſumi ezech. xxij. ubi dicitur teneam diſtringam. Et in prologo amos. ubi dicitur Ruborum mora diſtringens.

Diſtrophos dicitur oda illa que ſemper in ſecundo verſu repetit uarietatem uerſus. uide in ſtrophos.

Diteo. tes. eſſe uel fieri diuitem. Inde diteſco is inchoatiuum. Et deriuatur a dito. tas.

Ditior. hic et hec dis et hoc dite. i. diues. de quo ſupra dixi in loco ſuo. Et comparatur ditior ſimus vnde diciter. tius. ſime. aduerbia. vnde dicitas atis

Ditiſſimus. a. um. ualde diues. ſuperlatiuum de diſ itis

Dito. tas. taui. tare. i. diuitem facere. et eſt actiuum cum omnibus ſuis compoſitis ſi qua habet. et inde ditatus. ta. tum. diues factus. Ieronimus v. Ideo magnificati ſunt et ditati ſunt. Et prod. di. Vnde in auro. Quod replet angelicus ditat et ornat honor. Inuenitur etiam dicto. tas. per c. et tunc eſt frequentatiuum a dico is

Diu aduerbium temporis dicitur a dies. et accipitur pro determinato ſpacio temporis et pro indeterminato ſicut dies. Vnde per comparacionem hic et hec diucior et hoc diucius. et diutiſſimus. ma. mum. Et inuenitur diucius me. aduerbia que magis ſunt in uſu quam preocata no

mina. Et p᷑ compōnē interdiu. aliq̄diu. et q̄diu
Potest eciā q̄diu eſſe due p᷑tes. Pap ſic dicit. diu
multo tempe tarde. Si autē eſt vna p᷑s quandiu
Diualis. a diuus dr̄ h̄ et h̄ di ⸿debet ſcribi p᷑ n
ual' et h̄ le. i. diuinus. vn̄ diualis dr̄ p̄nceps uel
imparator qui quaſi deus habebatur. Et prod̄ ua
Diuendo. diuendis. diuendidi diuenditū id eſt
diuiſe uendere. Et componit᷑ a di et uendo dis
Diuentilo. las. ex di et uentilo componitur. i.
diūſis modis uentilare. Et corripit ti.
Diūſidiniū. a diūſus. ſa. ſum. et clino. nas. com
ponit᷑ h̄ diūſidiniū. nij. i. locus ubi diūſe uie con
iūguntur. q̄ illuc diūſe uie aclinant᷑. ul' illic uia
inclinatur ad diūſa. quod alit᷑ grece dr̄ h̄ ethrocli
tū. ti. Item ethroclita ſiue diūſidinia dn̄r quedā
nomina in arte ḡmatica q̄ ad diūſa ſe inclināntia
ſcȝ que inclinant ſe ad diūſas dcōnes in diuerſis
caſibus. ut iupiter iouis. ul' ad diūſas ſignificati
ones. ul' diuerſas declinacōnes. ul' diūſa genā in
diūſis numeris. ut ueſpera ueſpere. uas uaſa. celū
celi. Vnde pſ in libro conſtruc. Itaq; ethroclita. i.
diūſidinia neceſſario conſequit᷑ aliquis ntūs ap
tus genito ex quo relique figuracōnes tam caſuū
q̄ numerorū redduntur. Et nota q̄ in codeȝ ſenſu
inuenit᷑ h̄ et h̄ diūſidinis et h̄ ne. De nomine et
ethroclito dcm̄ ē in iij p᷑te in tc̄tatu de genere no
Diūſifico. cas. caui. i. diūſa facere. Et ⸿minū g
componit᷑ a diūſus et facio. Et corripit fi.
Diūſifinium. nij. in bifinium exponitur.
Diūſo. ſas. fre. de diūto. tis. i. freq̄nter diūtere
Item inuenit᷑ diūſo. ſas. i. uariare. et tūc cōponit᷑
Diūſoriū. a diūto. tis. dr̄ h̄ di ⸿a di et ūſo ſas
ūſoriū. rij. diūſitas uiarȝ ſcȝ ubi uiator ad calleȝ
diūtitur. ul' locus remotus ab alio ul' receptacu
lū ſcȝ hoſpiciū ul' hoſpitale. et dr̄ diūſoriū. ul' q̄
illuc diūtimus ul' q̄ ex diūſis vijs ibi cōueniat᷑
Vnde in luc. Non erat ei locus in diūſorio. Et iē
ix. Quis dabit me in ſolitudinē diūſorium uiato
rum. Et ut dicit gloſa ſup᷑ luc. Diūſorium eſt do
mus inter duos muros duas habens ianuas. ut
ſcȝ ex diūſis vijs recipet aduenientes. Et ſignifi
cat eccleſiam inter paradiſum et mundum.
Diūſus. a diūto. tis. dr̄ diūſus. ſa. ſuȝ. i. diuiſus
ſepatus. non concors. malus. et compat᷑. vn̄ h̄ di
ūſitas. tis. i. uarietas. et p᷑ compōnem diūſifico as
Diūticulū. a diūto. tis. h̄ diūticulū. li. flexus ui
arum ubi vna uia diūtit ab alia uia uel ipſe cal
lis per quem diuertimus ab alia uia quaſi diūſa
ūſa uia. Idē et diuorciū. q̄ diūſū. i. uia ul' ſemita
in diūſum tendens. Et ponit᷑ generaliter diūticu
lū ul' diuorciū p̄ ſepacōne ul' diuiſione et ſubtrȝ
fugicōne. vnde et diuorciū dr̄ inter uirū et mulie
rem quociēſcumq; diſſoluto matrimonio alter
eorū alteras nupcias ſequit᷑. ſic dictum a flexu ui
arum. i. uie in diuerſa tendentes.
Diuerto. tis. in uerto. tis. eſt.
Diues. a dito. as. h̄ et h̄ diues. tis. pecunioſus ſi
ue utatur ſiue non. locuples fundis q̄ locus ple
nus. Fortunatus. ſubito factus btūs honeſtus mo
ribus et honore uſus. felix qui habet et utit᷑. vn̄
p̄s dicit q̄ diues p᷑tinet ad quantitatē extrīſecus
accidentiū ſ; felix ad q̄litatē. Itē ſepe inuenit᷑ diues
potentia et ūtutibȝ potens q̄ deo p̄ximus ſ; ethy
eſt non deriuacō. Et compat᷑ diues diuicior diui
tiſſimus. qui compatiuus et ſuplatiuus nūc ī uſu
non ſunt. quāuis in auctoribus inueniant᷑ Vnde

ouid̄ epy. Opida ſunt regni diuidenda mei. et a di
ues hec diuicie aȝ. Et nota q̄ ut dicit beda. Ali
ud eſt pecunias habere. aliud amare. multi habēt
et non amant. multi non habent et amant. Item
alij et habent et amāt. Alij nec habere nec ama
re ſe gaudent. qui tuciores ſunt. qui dicere cum a
poſtolo pn̄t. Michi mūdus crucifixus eſt et ego
mūdo. Vnde et ſalomon ayt. Non qui habet ſed
qui amat diuicias fructus non capiet ex eis. Itē
vindocinenſis dicit. Non reȝ cumulus ſ; ſufficien
tia mentis. Dicat ſufficiant paucula diues eris. ui
de in uolūtas. ⸿Item ſcias q̄ diues eſt cō. ge. de
clinacōne. ſed omnis conſtruccōne. Et p̄t adduci
mas. fe. et neutro generi ſatis p̄pe. ſ; non in qua
libet ſui terminacōne. q̄ qualitas acci deſinentis
in em et forma pluralis in es nullo mō poſſunt
neutro generi adaptari. vnde nichil eſt. habeo di
uitē regnū ul' diuites regna. ſ; alie terminacōnes
eius pn̄t neutro generi adaptari. ut diues regnū
Vnde ouidius. Addidit externo marmore diues
opus. Vnde quidā. Tem ul' tes neutrū fugiūt ſed
Diuicioſus. a diuicie dr̄ diuicio ⸿cetera ſumūt
ſus. ſa. ſum. copioſus. plenus diuicijs. Et compat᷑
Vnde hec diuicioſitas. i. copioſitas.
Diuidens. duo componit᷑ cū dens et dr̄ h̄ diui
dens tis. i. ouis ul' agnus duos tantū hn̄s dentes
Item diuidens. tis. omnis generis p̄t eſſe p᷑ticipiū
Diuidia. a diuido. dis. h̄ diuidia ⸿de diuido. is.
dic. i. diſcordia ul' bellona. Vnde diuidioſus a ū.
. i. diſcordioſus qui p᷑ ſuā diſcordiā alios diuidit
et diſcordare facit. qui et diuiſioſus dicitur.
Diuidiculū. a diuido dr̄ h̄ diuidiculū. li. i. caſtel
lum in diuiſione terrarum poſitum.
Diuido. a di et uido dis tercie coniug̃ ſ; antiq̄s
componit᷑ diuido. dis. ſi. ſum. i. partim ul' q̄ diū
ſis modis uidere. Quidā tamen dicūt q̄ ē cōpoſi
tū a di et uia. Inde diuido. i. diūſas uias do. ſ; ethi
mologia eſt. Vnde diuiſus. ſa. ſum. et diuiſiuus a
ū. i. diuiſus ul' diuidens. Et p᷑ compōnem indiui
ſus ſa. ſum. et indiuiſiuus. a. ū. Item a diuido h̄ et
h̄ diuiſibilis et h̄ le. Vnde diuiſibiliter adūbiū. et
h̄ diuiſibitas tatis. Et p᷑ compōnem indiuiſibil'
indiuiſibile. indiuiſibiliter. h̄ indiuiſibilitas. Diui
do componit᷑ condiuido. Et cor᷑ ui. Quot autē an
tiquitus uido. dis. fuerit tercie coniug̃. patet p᷑ il
lū ūſuȝ cathonis. Hoc uide ne rurſus leuitatis cri
mine dampnes. q̄ de ibi corripit᷑. cū impatiuus
ſecunde coniugationis deſinat in e productam.
Diuiduus. A diuido dr̄ diuiduus. a. ū. quod di
uidit ul' diuidit᷑. vnde hec diuiduitas. tatis.
Diuinus. a diuus dr̄ diuinus. na. nū. quod ē de
orum ul' p᷑tinens ad deos. et diuini celeſtes deifi
cati. et diuini qui tractant de deo. qui magis p̄pe
dicūtur theologi. et diuini qui diuinant q̄ſi deo
pleni. diuinitate eni ſe eſſe plenos ſimulant. et aſ
tucia quadam fraudulenta hominibus futura cō
iectant. et a diuinus. ni. h̄ diuinitas. tatis. et diui.
nitus adūbiū ex dijs ul' ex deis factū. et diuino
nas ūbum neutrū cū omnibus ſuis compoſitis. et
prod̄ ui. Et ut dicit uarro. quatuor ſunt genā di
uinacōnis. uide in aeromancia et geomancia
Diuiſioſus. a. ū. i. diuidioſus. in diuidia uide
Diuiſoriū. rij. dr̄ cella ab alijs diuiſa. et dr̄ a di
Diuoltres uiliſſime meretrices qui ſe ⸿uido dis
ſua q̄ grā numorū prebent Et dicūtur diuoltres
quaſi deſideriū uolentes ul' quaſi p̄ numo uolute

uide in diouolares.
Diuortium in diuerticulum exponitur.
Diurnus.a diu ꝗ ꝙ accipiꝛ ꝓ determinato spa
cio tempis dꝛ diurnus.na.nū.i.vnius diei.uel
Dius dia diū.i.diuinus ⸿ durans p vnū diem
et sanctus.Et dicitur a deus.
Diutinus.na.nū.pnl͛ cor͛.in diuturnus est.
Diuturnus.a diu ꝯm ꝙ accipiꝛ ꝓ indetermina
to spacō tempis dꝛ diuturnus.na.nū.qđ habet
indeterminatā significacōnem tempis.sicut diur
nus habet determinatā.et diutinus.na.nū.in eo
dem sensu.i.longus ꝓlixus diu durans continu
ans.et dꝛ diutinus.na.nū.a diu sicut diurnus.ꝗ
hug͛.Pap͛ uero dicit.Diutina dicta ab eo ꝙ diu
durauerit.diuturna a ꝑpetuitate dcā q̄si eterna.
Diuulgo.a di et uulgo.as.dꝛ diuulgo.as.aui.
are.i.diūsis modis uulgare.publicare.omnibus
Diuus.a deus dꝛ diuus.ua.uū. ⸿ notū facere
.i.deificatus.ꝗ deus semp est.diuus uero fit.q̄si
qui ex mortali fit immortalis.Vnde ꝯm pap͛.di
uus dꝛ deus ul͛ imparator qui post mortem uelut
deus habeꝛ.Et scias ꝙ diuū et diuo q̄ꝫ ponūꝛ
adūbialiter.sub diuo.i.sub celo ul͛ extra tectum
sub solo aere et nudo.et cum ꝑpōne dꝛ sub diuo
Do das dedi datū dare.i.dono trado concedo.
ꝑcior.vnde ꝗ dator.toris.et datus.ta.tum
vnde ꝗ datio.onis.et ꝗ datū.ti.Do componitur
cū ad et dꝛ addo.dis.et cū ab et dꝛ abdo.is.i.ab
scondere.remouere.et cū con et dꝛ condo.dis.qđ
componiꝛ abscondo recondo.Item do componiꝛ
cū circū et dꝛ circūdo.das.circūdedi circūdatum.
Item cū cretū et dꝛ credo.dis.et cū de et diciꝛ de
do.dis.et cū e et dꝛ edo.dis.et cū in et dꝛ indo is
et cū pro et dꝛ prodo.dis.Et cū per et dꝛ ꝑdo is.
Et cū p̄ et dꝛ predo.⸿ Et cū pessum et dꝛ pessun
do.das.Et cū ob et dꝛ obdo.dis.Et cum re et dꝛ
reddo.dis.Et cū sub et dꝛ subdo.dis.Et cū trans
et dꝛ trado.dis.et abijciꝛ ns.Et cū venū et diciꝛ
venūdo.das.Et ex eisdem componiꝛ uendo dis
quod componiꝛ diuendo.dis. ⸿ Et nota ꝙ do et
omnia ab eo composita transeūt ad terciā coniu
gacōnem.exceptis tribus.circūdo pessundo et ve
nūdo.que remanent in ꝑma. ⸿ Item omnia ūba
composita que sunt tercie cōiugacōnis faciūt p̄
teritū in didi et sup͛ in ditū.composita tamen a
condo ut abscondo et recondo habent duo p̄terita
scꝫ in didi et in di sine geminacōne et duo supi
na scꝫ in ditū et in sum. ⸿ Item hec silla da cor͛
in hoc ūbo do das ubiqꝫ.et in ūbo et in ꝑticipio
et in supino.Vnde dicendū est circūdabam circū
dare circūdatus et cetera ut semp da corripiatur
ubicūqꝫ inueniꝛ ante finē in hoc ūbo.Ex ꝗ patꝫ
ꝙ uerecūdor.aris.et iocūdor.aris.non sunt com
posita a do das cū ꝓducant a pnl͛ in uerbo ꝑtici
pio et sup͛.Et sciaſ ꝙ do dedi facit sup͛ datū.et sꝫ
ti statū a cor͛ et eađ cor͛ in compōne.ut circūda
tū et prestatū.ul͛ mutaꝛ in i breuē.ut redditum
prestitū.Item do cor͛ ꝑmam in p̄terito ut dedi cū
compositis omnibus ut circūdedi.ꝗ in alijs poli
sillis de prođ pnl͛ ut uenūdatur.Vnde uersus.In
ūbo do das si sit polisilla dicas.ꝙ de longatur ꝗ
da semp breuiaꝛ.Preteritū deꝛ breuibus tamen
et breuieꝛ. ⸿ Hic tamen attende ꝙ satisdare ad
pnl͛ ꝯm usum.cū deberet eam ꝯruare cū sit bꝫis
sicut circūdare.Item composita a do et monasil
labis ꝑpōnibus tercie cōiugacōnis sunt.ut trado.

dis.Circūdo autē ꝑme est.ꝙ circū dissillabū ē et
magis adūbiū.Vnde uersus.Ad terciā transit do si
monasilla detur.Sed redit ad ꝑmam dissillaba
si sociꝛ. ⸿ Item ut dixi dedi p̄teritū cor͛ ꝑmam
ꝗ dedi infinitiuus de dedo.dis.prođ eandem.Vn̄
quidāꝫ.Multis multa dedi que nūc cupem m̄ de
di. ⸿ Et scias ꝙ do est ūbum actiū tamen passi
uū in ꝑma ꝑsona p̄ntis indicatiū scꝫ dor.non est
in usu.sicut nec for.uide in tercia pte ubi agitur
de ūbo.Et scias ꝙ aliquid dꝛ dari multipliciter.
sicut dicam in liberalis.
Doceo.ces.cui.doctū.et hinc ūbalia.Doceo cō
poniꝛ addoceo.ces.i.ualde ul͛ abundanter docē
Condoceo.ces.i.simul docere.Dedoceo.ces.i.nō
docē.Edoceo.ces.i.ualde docere.ul͛ extra ul͛ sup͛
docere.Predoceo.ces.i.ante docere.Doceo et cō
posita ab eo sunt actiua.Et faciūt p̄teritū in cui
et sup͛ in ctū.Et omnia cor͛ hanc sillam do ubiqꝫ
Et construunꝛ cū duobus diūsiſ accusatiuis.vno
designante rem in quā tn̄sit eoꝝ actus.et altero
designante rem cuius respcū ille actus transit in
rem alterius accusatiū.ut doceo te ꝯmaticam.ꝯm
hug͛.Quidā tamen dicūt ꝙ ꝑmus regitur ex na
tura transicōnis.et alius ex ui cause materialis
Verba autē que regunt duos diūsos accusatiuos
in hijs ūsibus continenꝛ.flagito posco peto do
ceo rogo calcio celo.Induo succingo moneo sil͛
exuo iūgo.Accusatiuos uarios iūgunt sibi binos
Instruo iūgatur sine quo res falsificatur.Et oīa
que similia sunt illis.et que ꝑtinent ad doctrinā
et ad dep̄cacōnem et obsecracōnem.ut instruo te
bonos mores.oro te multa.obsecro te hoc.Ex q̄
autē natura predcā ūba regant duos accusatiuos
duplex opinio posita est.et p̄t addi tercia.quia
uidelicet predcā uerba regūt duos diūsos accōs.
ex natura trāsicōnis.hac racōne.ꝙ pertinent ad
duos actus.quicūqꝫ enī docet agit duo.agit i dis
cipulū quem docet.et agit in artem quā ostēdit.
et ideo duos accusatiuos regunt.ꝗ ꝙ ille transiti
ones sunt diūsaꝝ naturaꝝ non debēt copulari ꝙ
vna transicō est dependens altera pficiens.et hec
opinio magis michi placet.Passiua autem hoꝝ
ūboꝝ regunt vnū accūm.ut tu doceris a me ꝯma
Docibilis.a doceo.ces.dꝛ ꝗ et ꝗ docibil͛. ⸿ ticā
et ꝗ le.et p sincopā dꝛ ꝗ et ꝗ docilis et ꝗ le.Dif͛t
tamen.Nam docilis ē discipulus qui facile docet
Non enī dꝛ docilis ꝙ sit doctus ꝗ ꝙ doceri p̄t.est
enī ingeniosus et ad discendū ꝑatus.Docibil͛ uo
ē liber qui facile disciꝛ ul͛ disci p̄t.Poniꝛ tamen
q̄ꝫ vnū ꝓ altero.Vn̄ Ioh vj.Erunt oēs doci
biles dei.i.dociles.Et nota ꝙ ūbalia in bilis a ū
bis absolutis uenientia sign̄t accōnē et aptitudinē
agēdi ut risibil͛ aptus ridere.gressibil͛ aptus ꝯdi
Inueniunꝛ et quedā alia que significant passio
nem et aptitudinē faciendi.ut hec ē uia ꝯdibilis
.i.apta p quā aliquis ꝯdiatur.Venientia uero
a ūbis transitiuis sign̄t passionē et aptitudinē pa
ciendi.ut amabilis aptus amari.docibilis aptus
disci.docilis aptus doceri.Inueniunꝛ tn̄ quedam
alia que significant accionē et aptitudinē agendi
non semp ꝗ q̄ꝫ in quibusdā locis.ut cū pene
trabile ꝓpe sit quod facile penetraꝛ ul͛ quod est
aptū penetrari.Inuenitur tamen penetrabile fri
gus.i.aptum penetrare.ul͛ quod facile penetrat
Penetralis ul͛ penetrale interior et secretior pars
domus appellaꝛ.Docilis ul͛ docibilis componitur

cū in et dr̄ indocilis et indocibilis.i.non docil' uel
non docibilis.Et ſcias φ nomina in bilis ſignt
aptitudinē ut patuit.Nomina uō in oſus ſignifi
cant plenitudinē.Nomina autē deſinentia in bun
dus notant ſimilitudinez.Unde uerſus.Oſus ple
num notat.bundus ſimilat bilis aptat.

Docilis penultima correpta in docibilis eſt.

Docimē.a doceo dr̄ h̄ docimen.inis.qđ et docu
men inuenit'.et cor' pnl' tā docimen φ documen.

Doctiloquus.qua.quū.qui docte loquit'.a doc
tus et loquor.unde h̄ doctiloquiū.ꝗ doctū eloq
um.ul' docta et ſapiens locutio.Et corripit lo.

Doctrina.a doceo.ces.h̄ doctrina.ne.Unde doc
trino.nas.naui.nare.i.docere.

Doctus.a doceo.ces.dr̄ doctus.ta.tū.Et cōpa
tur doctior.iſſimus.vñ h̄ docte.tius.me.Et doc
tim.i.docte aduibium.Doctus componitur indoc
tus.a.ū.et compar'.et ſemidoctus.et doctiloquus

Documen pnl' cor' in docimen eſt.Jn documen

Dodona.a do das h̄ dodona ne tū.i.doctrina
.i.dea glandiū.et dodona dcā eſt quedā ſilua epi
ri.a dando dona.i.glandes hominibus.Vñ dodo

Dogma.a doceo dr̄ hoc dog neus.nea.neū.
ma.tis.i.doctrina ul' iteracō doctrine.ul' decretū
conſenſio.placitū conſolacō.Jnde dogmaticus ca
cū.doctus.ſagax.prudens.ſophiſticus.inſtruēs.ul
inſtructus ul' conſolatus.et dogmatizo.as.i.docē
inſtruē.Inuenit' et doma.tis.ſine g.pro domo

Dolabra.bre.et h̄ dolabrum.bri.ꝑ eodem.ſcilȝ
ꝑ inſtrumento dolandi ſcȝ ꝑ bipenni.Unde do
labella.le.et h̄ dolabellū li dimi.uel dolabra dr̄
ꝗ dulabra qꝛ duo hēat lab'.et cor' la naturaliter

Dolatilis penultima correpta in dolatura uide.

Dolatura.a dolo.as.dr̄ h̄ dolatura.re.i.dolacō
ul' id quod dolando aufert' de ligno.ul' id cū quo
dolatur.Item a dolo.as.h̄ et h̄ dolatilis et h̄ le
aptū ad dolandū.et h̄ dolatoriū locuſ in quo do

Doleo.les.lui.dolitū.i.pati dolorem latur
vnde h̄ dolor.oris.et hinc doloſus.Doleo com
ponit' condoleo.les.i.ſimul dolere compati.vnde
condoleſco inchoatiū.Dedoleo.les.i.non dolere
a dolore ceſſare.Ouid' de remedio.Vincula qui
rupit dedoluit qꝫ ſemel.Perdoleo.les.pfecte uel
ualde dolere.Doleo et oīa compoſita ab eo ſunt
neutra.Et faciūt pteritū in lui et ſupinū in lituȝ
Et cor' do.Eſopus.Sepe dolet pietas criminis ar
te capi.Et ſcias φ doleo ūbum neutꝝ abſolutuȝ
regit ꝑ ſinodochen actiū.ut uentrē ul' caput dole
o.Itē nota φ dolor non ē leſio ſȝ leſioniſ ſenſus

Dolium.lij.uas terre rotundum.

Dolo.las.laui.lare.i.leniare planare.ꝑparare.
pcutere.Et eſt actiū cū ſuis compoſitis ſi qua ha
bet.Et corripit ubiqꝫ hanc ſillabam do.

Dolon.a dolus h̄ dolo ul' dolon.onis.Et ſunt
dolones tela abſcondita in ligneis uaginis ꝓpter
dolū.et ipſe lignee uagine dr̄r dolones inter q̄s
latet pugio ſub ſpē baculi.Et dr̄r ſic qꝛ fallāt et
decipiant ferro cū preferant ſpēm ligni.Hos uul
gus greco nomine oxos uocat.i.acutos.vnde et
apud medicos acutus morbus oxea uocatur ab

Doloro.as.i.dolorem ha oxi quod eſt acutū
bere ul' pati.Et dicitur a dolore.

Doloroſus.a dolor.ris.dr̄ doloroſus.ſa.ſuȝ.ple
nus dolore.Et comparatur.uide in doleo les.

Doloſus.a dolus dr̄ doloſus.ſa.ſum.pnl' prođ
.i.inſidioſus ul' malignus.qꝛ deludat.ut oīꝫ de
cipiat occulta maliciaȝ blandis ſermonibus ador
nat.et cōpar'.vñ h̄ doloſitas tis occulta malicia

Dolumen.a dolo as dr̄ h̄ dolumen inis.idem ē
qđ dolub'.Et prođ lu cū ueniat a pma cōiugac'.

Dolus.li.mas.ge.i.fraus.malicia occulta blan
dis ſermonibus adornata calliditas mentis.et dr̄
a dolore qꝛ dolorē inferat.ul' dr̄ dolus a deludo ꝗ
delus.qꝛ deludat et decipiat.Et fit dolus animo.
Jnſidie loco ul' telo.fraus circa fidem mutuā.et
eſt dolus cū aliud agit' aliud ſimulatur.Et corri
pit do.Et inde componitur ſubdolus.

Doma.atis.ge.neu.greci tectū dicūt.Poteſt et'
doma dici tectū ul' eciā atriū quod non tegit'.phi
ſiologis.De qꝫ pilis eius fiat ſub domate fumus
Reg' ij li c v dr̄.Domatū fiſtulaſ Et appellat' do
matū fiſtule canales quibus ſtillicidia deuehebāt

Domeſticus.ca.cū.i.notus et uide in fiſtula
familiaris.ꝗ in domo eadem ſtans.Et deriuat' a

Domicellus.li.et dominellus.li.di domus
citur a dn̄s ꝑ diminucōnem.Item a dn̄s h̄ dn̄a
et inde h̄ domicella et h̄ dominella ambo dimiñ
Domicellus et domicella eciā dr̄r qñqꝫ pulchri
iuuenes magnatum ſiue ſint ſeruientes ſiue non

Domiciliū.a domus et ciliū componit' hoc do
miciliū.lij.i.domus faſtigiū altitudo.et dr̄ ſic ꝗ
ciliū domus.Dicit' tamen qñqꝫ domiciliū domus
ipſa ul' habitacō ul' manſio ul' uis et poteſtas ſ
hug'.In pō autē ubi dr̄ Sic nocticorax in domici
lio.dicit gloſa ul' in parietinis que uulgo dicuntur
ruine ubi parietes ſtant ſine tecto.Dicit' autē pa
rietina.ne.quaſi parietum ruina.

Domicula domicule.diminutiuū.parua domus

Domiduca ce.penl' cor'.dr̄ iuno.qꝛ uſqꝫ ad do
mū puellas maritatas introducere credebat'.uide

Domifico cas.penl' correpta in interduca ce.
domum facio.a domus et facio facis.

Dn̄aciones.a dn̄or aris h̄ dn̄acio onis.idem qđ
dn̄atus.Dn̄acōnes dr̄r etiam quidam angeli Et
ut dicit gg' Ea angeloꝝ agmina que mira poten
cia p̄eminent ꝑ eo φ eis cetera ad obediendum
ſubiecta ſunt dominaciones uocantur.

Dominellus In domicellus eſt.

Dominicus.a dn̄s ul' dn̄a dr̄ dn̄icus ca cū.vñ
h̄ dn̄ica ꝑ pma feria Et h̄ et h̄ dn̄icalis et h̄ le
qđ ſumitur tā a dn̄ica ꝑ illa die.φ a dn̄icus ca
cū.Et ut dicit pap.dn̄ic' ul' dies ꝑinde dr̄.qꝛ in eo
reſurreccionis dn̄i noſtri a xp̄ianis gaudiuȝ cele
bratur Item dn̄icus ci.dcūs eſt quidam egregius
confeſſor.pater et inſtitutor ordinis fratꝝ p̄dica
toꝝ Et dcūs eſt dominicus.ꝗſi a dnō cuſtoditus.
ſcilȝ a corrupcōne peccati.ul' dcūs eſt dominicus
ꝗ domini ſui cuſtoſ et ideo glorificandus.Cuſtos
quippe domini ſui fuit iſte qꝛ uoluntatem domini
ſui cuſtodiuit.Cuſtos domini.qꝛ vinee domini ſa
baoth cuſtos a domino deputatus.

Dominiū.a dn̄s dr̄ h̄ dominiū.nij.i.iuſ tutela
poteſtas.Inde dominioſus.ſa.ſum.i.imperioſus.
homo ſcilicet magne autoritatis.

Dominor.a dn̄s dominor.naris.qđ conſtruit'
cū genitō ul' cū datō ūbum deponens.vnde h̄ dn̄a
tio.onis.et h̄ dominatus.tus.tui.dominatio.

Dominus.a domus.qꝛ domui p̄ſit.φ autē dici
tur dn̄s ꝗ dans minas ul' ꝗ dans munus ſcilȝ
ſeruiciū.ul' domus munus ul' dans minus ſcilicȝ
pene.ul' domans manus ethymol' ē.Et componi
tur cū h̄ genitō legum.et dr̄ hic dominuſlegum.

io eſt iuriſperitus. ħ qn̄ ſunt due ptes dn̄s legū .i. ſolus impator. qꝛ ipſe ſolus habꝫ poteſtatem condendi et deſtruendi iura.

Domnus. a dominus uł dn̄a dr̄ ħ domnus. et ħ domna. ne. p ſincopā quod ꝓpe cõuenit clauſtralibus. ſꝫ dn̄s uł dn̄a mūdanis. Vnde in eccīa dr̄. Jube domne benedicere. et domnus abbas.

Domo. a domus dr̄ domo. as. domui domitum vincere ſubiugare manſuefacere. frangere excolē et hinc ūbalia. et domitus. ta. tū. Quod cõponit̄ incomitus ta tū non domitus et effrenis inſacia bilis. Domo componit̄ edomo as. i. ualde domare pdomo. as. i. pfecte domare. redomo. as. i. iterū domare. Et a ſupino domitū fit domito tas fre. Domo et eius compoſita ſunt actiua. Et faciunt preteritū in mui et ſup in itū. Et cor̄ hanc ſillam do. Eſopus. Cui des ipſe nota te qꝫ guloſe domaſti. Verbū pone doma ꝓ longo culmine doma.

Domuncula. cule. diminutiuum parua domus.

Domus. a doma. tis. dr̄ ħ domus. Genitiuo hu ius domus uł domi. Et declinat̄ ħ nomen ꝑ q̄r tam et ſecūdam declinationē p oms̄ caſus abſqꝫ dt̄o et abl̄o pluralibus. in quibus declinat̄ tantū ꝑm quartam. dr̄ enī domibus et nūq̄ domis. ut dicit pſ in vij li. ubi agit de dat̄o et abl̄o plurali buſ ſecūde declinacõnis. Actīs tamen pl̄is et utīs ſcꝫ tam ſing̃ q̄ plural̄ dome uł domi nō ſunt in frequenti uſu ꝑm ſecūdaꝫ decli. ſimiliter nec abla tīs ſinglaris ꝑm quartā ſcilꝫ domu. Et ſciaſ qꝫ domus ē vnius familie habitaculum. ſicut urbs vnius populi. et ſicut orbis domiciliū totius humani generis. Item domus dr̄ cõmixtio viri et uxoris et eciā familia. ſꝫ incipit a duobus. Nam ꝓpe familia ē liberi ex liberis legibus ſuſcepti a femore dicti et dr̄ domus q̄i domans manus. et ē ethimologia. Item animaduēte qꝫ domus ꝑm qꝫ eſt ſecūde declinacõnis ponit̄ ad modū ꝓpriorū nominū. non autē ꝑm qꝫ eſt quarte. qꝛ ꝓpria nomina in quarta declinacõne non repiunt̄. et ideo bene dr̄ fui domi ſꝫ incongrue fui domus. Item in proſa pt̄ dici uado domū. et cū ꝓpõne uado ad domū diūſis tamen reſpectibus. Item uolo te ſcire qꝫ domus non ē nomen collectiuū ut dici poſſit ꝓpe domus ſunt. ita qꝫ domus ſit ſing. ſic nec ciuitas ſunt uł militant. qm̄ vnitas domuſ conſiſtit in pfectione ptiū contiguaꝝ. Et ſcias qꝫ domus ſaltus libani de qua habet̄ in iij ħ regū c vij dicebat̄ qꝛ edificata erat de lignis libani. uł ut dicit glo ſup illud yſa xxij. Armamentariū domus ſaltus. Juxta templū erat domus quā edificauit ſalomon ad reponenda arma. in cuius cꝛcuitu arbores multe erant. vn̄ domus ſaltus dr̄ Jpa quoqꝫ domus non lapidea ſꝫ lignea. et ſubdit̄ cā quare lignea. ex humore enī cementi et lapidū ut aiūt eruginat ferrum. Ex dictis collige qꝫ dicebat̄ domus ſaltus libani qꝛ de lignis libani erat ſaltus uero qꝛ multis erat circūdata arboribus.

Donariū. a donū ħ donariū. rij. idem qđ donū et donariū eſt locus ubi dona que offerunt̄ in tēplo reponunt̄. et donarius. ria. riū. quod donatur uł donari facile pt̄

Donatica. a dono. nas. hec donatica. ce. i. corona qua uictor donatur. et donaticus. ca. cū. quod donatur uel accipitur.

Donatio. onis. in dono. nas. eſt.

Donatiuū. tiui. i. donū ſtipendiū ſatelliciū ſtola Vnde in uita bt̄i martini legit̄ qꝫ impator cepit donatiū erogare militibuſ uł ħ donus dr̄ miles. a dono. hinc donatiū qđ militibꝫ ſtipendiariiſ datur

Donatus. a dono. nas. ħ donatus. ti. quidā autor. hinc liber ab eo compoſitus dr̄ donatuſ vn̄ ħ et ħ donatiſta qui ſequit̄ donatū. uł qui ſtudet in libro eius Donatiſte eciā dicūtur quidā heretici a donato quodā afro dicti qui aſſerebāt filiū minorem patre et minorem filio ſpiritū ſanctum

Donec aduerbium. i. quamdiu quouſque.

Donifer. ra. rum. uł doniferus. ri. ꝑnł cor̄ qui dona defert

Dono. nas. naui. i. dona tribuere. uł remunerare uł honorare. Et differt a dare. qꝛ dare eſt cū ſpe remuneracõnis. Donare uero ſine ſpe remuneracõnis. Nam donare eſt qualibet rem transfigere. Vnde et donū cuiuſlibet rei tranſacc̄o dr̄. vn̄ dr̄ donare q̄i donū agere. et donac̄o q̄i doni actio. Vnde dicit ariſtotiles in iij topic̄. qꝫ donac̄o eſt genus doni. Donū enī ē dac̄o irredibilis Ecce dic̄ qꝫ donū eſt dac̄o et n̄ econūſo. Et differt donū a munere. qꝛ donū deo debet̄. munus uo homini. Item donū honorariū eſt. munus uero debitū ut patrono. Nam ꝓpe munera dn̄r obſequia. que paupes diuitibus loco muneꝝ ſoluūt. ſic dicta qꝛ manibus accipiunt̄ uł dant̄. Item donū dātis eſt a dando uł donando. munus accipientis a mānibuſ uł muniendo uł monendo. Et produc̄ do Ouid̄ de arte. Placat̄ donis iupiter ipſe datis. Dono. nas. componit̄ condono. as. i. ſimul donare uł remittere. Redono. as. i. iteꝝ donare. Dono et cõpoſita eius actiua ſunt. et prod̄ do. uid̄ ī liberal̄

Donū. ni. uide in dono. as. et in ſpūs. Itēꝫ q̄re vni non dant̄ omnia dona dicet̄ in ūtus. Item

Dorcas grece interp̄tat̄ latine ui uide in piuſdere. vnde ħ dorcas. Vel dorco ūbum grecū. i. uideo. Jnde hec dorcas. adis. i. caprea. eo qꝫ acute uidet. et de longinquo Hee et ibices dicūt̄. i. auices qꝛ inſtar auiū ardua et excelſa teneant. et in ſublimi hirent. ita ut de ſublimitate uix humaniſ obtutibus pateant. uide in capa. Itē dorcas ꝓprium nomen ē mulieris. de qua habet̄ actuū ix. et cor̄

Dorcium. cij. fe. ge. quedā muli ꝑnł in genitiuo er. ſic dcā cauſa adulacõnis et blandimenti quaſi iuuencula. Et dr̄ a dorcas. Et interp̄tat̄ dorcium pulchra uiſu

Dorco. onis. mas. ge. i. auidus uorator. dcīs ſic a dorcas quod ē uidere. quia ſolo uiſu accenditur ad leccacitatem.

Dores. dorus fuit filius neptuni. vnde dori ſiue dores quidam greci dicti ſunt qꝛ ab eo originem duxerunt. vnde doricus. ca. cū. ꝑm huguicionem.

Dorica eſt vna e linguis grecoꝝ quam habent egipcij et ſiri. Et corripit penultimam.

Dormio. is. iui. dormitū. tu. Inde u in o fit dormito. tas. ūbū freq̄ntatiuū. ꝑnł prod̄. et ē dormitare ſub pigricia. ſed dormire uere.

Dorſiculū. li. diminitiuum paruum dorſum.

Dorſum. a durus dr̄ ħ dorſum. ſi. et eſt dorſum a ceruice uſqꝫ ad renes q̄i durſum. qꝛ illa ps corpis ſit durior ad modū ſaxi fortis ad portandū et ꝑpaciendū. et componit̄ edorſo. ſas. indorſo. re dorſo.

Dorus. in dores uide.

Dos dotis fe. ge. dr̄ a do das. Et dr̄ dos qđ dat̄ uxori a marito qn̄ nubit. donac̄o quod dat̄ eidē ab eodem ꝓpter deūginacõneꝫ. Parafernū quod dat̄ ei ab amicis poſt nupcias p aliquot dies. ꝑ conſuetudinē diūſaꝝ terraꝝ. et dr̄ pafernū a para quod eſt iuxta et fernos quod ē dos qꝛ iuxta et

poſt dotē fertur et datur. Et nota ꝙ antiquus
ritus erat ut maritus et uxor inuicē ſe emerent
et dotarent ne uxor uideref ancilla. et ideo dicit̄
dici dotē quaſi doitē. q̄ precedente in nupcijs uiri do
nacōne ſequitur dos uxoris. Et nota ꝙ dos q̄n̄qꝫ
dr̄ ꝓperas et uirtus alicuius. Vnde boec in li ď cō
ſolacōne p̄mo. Vt breuiter om̄s dotes eius indu
dā patri ſimilis eſt. Et prod. o. ante t. Quid ď re
Quā potes in penis dotes deflecte puelle. Hic
nota ꝙ ſm theologos bt̄os q̄n̄ in gloriam tranſ
ferunt̄ aliqua dona diuinitus dantur ad eoꝝ or
natū. Et hij ornatus a magiſtris dotes ſunt noīa
ti. Vnde tal' deſcripcō daf̄ de dote. Dos eſt ꝑpetu
us ornatus anime et corpis. uite ſufficiens. in et̄
na btītudine iugiter pſeuerans. Et ſunt tres dotes
anime. ſcꝫ uiſio. dilcō comp̄benſio. Et has tangit
magiſter in li. ſen. dicens. Quia non ualet dei bt̄
tudinis p̄ticeps exiſtere aliquis niſi p intelligenti
am. que q̄to magis intelligit̄ tanto plenius ha
bet̄. fecit deus racōnalem creaturam que ſummū
bonū intelligeret. et intelligendo amaret. et amā
do poſſideret. ac poſſidendo frueref. Et habent iſ
ta quatuor ſe ſm ordinē. Intellcūs eni ſm ap̄pre
henſionē boni gignit amorem. Amor autē unit
amato. et q̄damodo illud ſuū eſſe facit poſſiden
do. Et ex hac coniunccōne ſequit̄ dilcō que pficit
racōnem fruicōnis. Dotes autē corpis ſunt q̄tu
or. ſcꝫ claritas. impaſſibilitas. agilitas. ſubtilitas.
Et adaptant quidā quatuor dotes corpis quatu
or uirtutibus cardinalibus in eo ꝙ quatuor uirtu
tū cardinaliū materia ſunt bona corpalia. ut ſcꝫ
prudentie reſpondeat claritas ꝓpter cognicōnem.
Juſticie que ē ꝑpetua et immortal' impaſſibilitas
fortitudini agilitas ex qua contingit ꝙ nichil cor
pi poſſit reſiſtē. vn̄ agilitas uocat̄ p̄ma corinth.
xv. p h ꝙ dicit. ſurget in uirtute. Tempantie uero
que corpus attenuat ſubtilitas. ut ſic quatuor do
tes corpis rn̄deant quatuor uirtutibus cardinalibus
ſicut tres dotes anime rn̄dent tribus theologicis ſcꝫ
uiſio fidei. comp̄benſio ſpei. ul' fruicō ſm vnā ac
cepcōnem. Dilcō uero caritati ul' fruicō ſm aliā
aſſignacōnem. fruicō eni pfecta qualis in patria
habet̄ includit in ſe et dilcōnem et comp̄benſionē
et ideo a quibuſdā accipit̄ p vno. a quibuſdam
uero p alio. Comp̄benſio uero nichil aliud ē ꝙ
in p̄ntia deū habere et in ſeipſo tenere. Et nota
ꝙ corpus dr̄ agile q̄ ad om̄s actus anime ē ex
peditū et patū. Item agilitas non ſolū ptīnꝫ ad
motū ſꝫ etiā ad ſenſum et ad om̄s alias vires ani
me. ut ſm hoc dicat̄ corpus glorioſum eſſe agile
q̄d eſt pfecte abilitatū ad om̄s opacōnes que p
Dotalicium in dotalis eſt. corpus exercentur
Dotalis. a dos dr̄ h et hec dotalis et h le. i. doti
aſcriptus ul' in dote habitus. Et inde dotaliter ad
uerbiū et dotalicius. cia. ciū. idem quod dotalis. vn̄
h dotalicium. cij. i. dos ul' dotis precium.
Dotatus. a dos dr̄ dotatus. ta. tū. qui dotē ha
bet. Et compat̄. vnde dotatē. tius. me. aduerbiū. et
dotatim ſimiliter aduerbiū. i. abundant̄ et p com
poſicōnem indotatus. a. ū. i. ſine dote. non dotatus
Doto. a dos dr̄ doto. as. aui. are. dotem dare. et
prod̄ do. Et eſt actiū cū omnibus ſuis compoſitis
Doxa grece latine dicitur gloria.
Doxula. le. diminitiū. parua doxa ſiue gloria.
Dracena. ne. uxor ul' filia draconis. et dicit̄ a
Dracma. me. p c. p̄me declinacō Dracone

nis quoddā pondus eſt. ſcꝫ octaua ps vncie et de
narij. pondus argenti tribus conſtans ſcrupul'. i.
xviij ſiliquis. ſm hug. Pap uero dicit. Dracma
viij ps vncie conſtat tribus ſcrupulis. Dracma de
narij. genus ul' certum pondus argenti. luce xv.
Aut que mulier hn̄s dragmas decē et ſi vnam rē
Draco. onis. dr̄ a greco. greci eni draconem dra
contā uocant. et eſt draco templorū. anguis aq̄rū
ſerpens terre. dū enim eſt in templo ꝓprie draco
dr̄. dū enī eſt in aqua ꝓprie anguis. Dū eſt in ter
ra ꝓprie ſerpens. Gloſa autē dic̄ Jſa xxvij a. dra
co ut ferunt. in terra ſerpit. natat in aquis. uolat
in aere. Et ut dic̄ Jſid ethy xij. Draco maior cūc
torū ſerpentiū ſiue omniū animantiū ſup terram
qui ſepe a ſpeluncis abſtractus fert̄ in aerem. cō
citat̄ ꝙ ꝓpter ipm̄ aer. Eſt autē criſtatus ore par
uo et artis fiſtulis p quas trahit ſpm̄ et linguam
exerit. Vim autē non in dentibus ſꝫ in cauda ha
bꝫ et ubē pocius ꝙ ictu nocet. Innoxius ē a uene
nis. Sed ideo huic ad mortē faciendā uenena nō
erunt neceſſaria q̄ ſi quem ligauerit occidit. a q̄
nec elephas tutus ē ſui corpis magnitudine. Naȝ
circa ſemitas deliteſcens p quas elephanti ſoliti
gradiunt̄. crura eorū nodū alligat. ac ſuffocatos
pimit. Gignit̄ autem in ethiopia et india in ipſo
incendio iugis eſtus. Et ut dicit amb in examerō
Dracones ſimili mō ut piſces plerīqꝫ ſine pedibꝫ
ſunt. Et a draco p compōnem dr̄ h draconarius
quidam piſcis qui habet aculeos in brachijs ad
Draconarius a draco dr̄ dra caudā ſpectantes
conarius. rij. i. uexillifer. uexillarius ſignifer q̄
fert uexillū ubi eſt depictus draco.
Dracontea. a draco dr̄ h dracontea. tee. quedā
herba que uulgo dr̄ herba draconis q̄ haſta eius
uaria ſit in modū colubri et ſimilitudinē draco
nis imitet̄. ul' q̄ eam herbam uipera timeat Jtē
a draco h draconia ul' draconita quedā gēma ex
capite draconis eruta ſm hug. Pap uero dic̄ dra
contea herba dcā ꝙ a ſanguine draconis fertur
nata et eſſe draconis coloris. et flos eius ut lin
gua draconis. ſi quis radicē huius herbe ſanis cō
fricet manibus ſerpentes ſine piculo prendet.
Dracunculus. li. dimi. puus draco. et formatur
a draco o mutata in un. et addita culus et cor̄ cu
Dragma. atis. tercie declinacōnis. p g ſcriptum
eſt queſtio ſiue interrogacō. hinc dragmaticus ca
cū. i. interrogatiuus. Vnde quoddā genus loquē
di dr̄ dragmaticū. ſcꝫ quod fit inter interrogantē
et rn̄dentē. et ꝓprie inter pſonas introductas in
terentio ſm hug. Et pap dicit. ꝙ dragmaticon ē
genus dicendi in quo poeta nuſquā loquit̄ ſed
pſone introducte tm̄. unde in hermenenticus.
Dragmaticus in dragma eſt.
Driades. dee arborū. a drindos quod ē arbor dc̄ē
Drindides. dis. mas. ge. dr̄ quidam lapis a drin
drindos. i. arbor. dos quod ē arbor
Dromedarius. mas. ge. camelarius. qui ſcilꝫ du
cit dromedos. vnde in ysā. Dromedarij madian
et epha. Et dicitur a dromedus
Dromedus dromos grece latine curſus et uelo
citas. ul' curius dr̄. vnde h dromedus ul' hec dro
meda. de. quoddā genus cameloꝝ minoris quid̄
ſtature ſꝫ uelocioris. vn̄ a uelocitate currendi no
men habuerunt. centū enim et amplius miliaria
vno die pgere ſolent. Et producit me.
Dromo. onis. mas. ge. longa nauis et uelox in

curſu. Et dr̄ a dromos qd̄ eſt curſus uelocitaſ ul'
Dualis. a duo deriuaẗ h̄ et h̄ dual' Curuitas
et h̄. le. et hinc dualitas. i. duplicitas. altpli
citas. Et ſm pap. Dualis. i. geminus. diuiſus.
Dubitacō quidā color rethoricus de quo dcm̄
eſt ſupra in quarta pte in coloribus rethoricis.
Dubitatus. a dubito. as. dr̄ dubitatus. ta. tum.
quod in actiua ſignificacōne inueniẗ. Et compo
niẗ indubitatus. ta. tū. Et utrūq compaẗ. Vnde
indubitanter. et indubitatiue adūbiū. et indubita
to ſimiliter inueniẗ aduerbialiter poſitū. ut indu
bitato loquitur iſte. i. indubitatiue.
Dubito. as. aui. are. quaſi duabus vijs bitare.
quod eſt eſſe incertū. vnde dubiuſ q̄i deuius. i. in
certus. q̄i duaꝝ uiaꝝ ul' q̄i duas tenens uias. Et
compaẗ dubius magis dubius dubiſſimus. vn̄
dubie magis dubie iſſime. et h̄ dubietas aūſ Itē
a dubito dubitans. tis. omniſ generis. Et compa
tur ſm q̄ eſt nomen. Vnde dubitanter tius me
adūbiū. et h̄ dubitantia. Dubitans componiẗ in
dubitans. i. non dubitans. et ſimiliter compatur
Dubito componiẗ addubito. as. i. ualde dubi
tare. Et eſt neu. ge. cū omnibus ſuis compoſitis.
Inueniẗ tn̄ dubitare ꝓ dubitando timere. Et ſm
h̄ inueniẗ ſepe paſſiuū in qualibet pſona ſed tn̄
indicaẗ neutꝝ. Et q̄ eius paſſiuū inueniatur in
ꝑma pſona aſcribitur autoritati. Et coꝛ bi. Caro
ſic dubites cū magna petas impendere parua
Dubo. bas. baui. inuenitur ꝓ dubito dubitas.
Ducatus. a dux dr̄ h̄ ducatus. tus. tui. i. digni
tas ducis ul' eius terra. et ducatus. i. ductus uel
guida. Et coꝛ ꝑmam ducatus ſicut dux. licet aū
claudianus eam prod. dicit enim. Ducatu ſummi
regis conſcendit in arceꝫ. Ad h̄ dicit magiſter bn̄
q̄ errauit ibi ſicut et in pupillus.
Ducenti. te. ta. a duo et centū. vnde ducenties
adūbiū. et ducentiſſimus. a. ū. i. ducentenus. na.
nū ſm hug. Pap uero dicit. Ducenti dicti q̄ſi bis
Ducentuplus. pla. plū. ducenties tantū Centū
a ducenti et plica et corripit penultimam.
Ducilla. le. parua dux diminutiuum.
Ducillus. li. puus dux diminutiuum.
Duco. cas. caui. deriuaẗ a dux. cis. et eſt ducare
guidare ul' nutrire. Et componiẗ educo. cas. id ē
enutrire. Et eſt duco. cas. cū omnibus ſuis cōpo
ſitis actiū. Et coꝛ hanc ſillam du ſicut dux ducis
ꝫ duco. cis. eam prod. Vnd̄ ūſus. Tu niſi lacte du
ces pueros ad funera duces.
Duco. cis. xi. ctū. Vnde h̄ ductor. oris. et h̄ duc
trix. tricis. et h̄ ductus. tus. tui. et ductim adūbi
um. i. tractim. et ducto. tas. fre. a quo aliud fre.
ductito. tas. Duco componitur adduco. cis. ad ſe
ducere ul' aliū. Abduco. cis. ſepare. abſentare. Ab
aliquo abduciẗ ad rem inhoneſtam. ꝓduciẗ ad
ſtudiū. deduciẗ ad honorem. Itē duco componiẗ
deduco. cis. circūduco. cis. conduco. cis. diduco cis
Itē educo. ciſ extra ducē. Itē introduco ciſ Induco
ciſ illd̄ id qd̄ introducē. Itē pduco. cis. i. pſcē ducē
ul' iniūgere. Produco. cis. i. ducere ꝓcul et abſen
tare ul' extendere ul' ꝓlongare. ul' in conſpcū du
cere ul' in aptū uel extra. Item obduco. cis. i. te
gere. vnde h̄ obductō. onis. i. tectio ul' opimentū
Ecc' ij c. Et ne feſtines in tpīs obductōnis. et ce
tera. Item reduco. cis. i. retro ul' iteꝝ ducere. Iteꝫ
ſeduco. cis. Item ſubduco. cis. idem quod ſeducere
ul' ſubtus ducere ul' ſubtrahere. et eſt ꝓprie ſub

ducere. naues de aqua ad terram trahē. ſicut eē
trario deducere ē naues de terra in aquā trahere
ul' ducere. Item traduco. cis. Duco et eius cōpoſi
ta ſunt actiua. Et faciūt ꝑteritū in xi. et ſupinū in
ctū. Et prod̄ hanc ſillam du. ꝫ duco. cas. eam coꝛ
Vn̄ quidā. Educo ꝑma facit educo tercia dic̄. Itē
duco cis. cū deriuetur a duce ablt̄o corrumpit ſecun
dā pſonā ſingularem impañ modi et facit duc.
quam corruptionē tenent omnia eius compoſita
et inde duco cis ꝑmā naturaliter prod̄. ꝫ duxi ꝑ
teritū prod̄ ꝑmam pōne. ꝫ naturaliter eam coꝛ
Vnde dicit pſ in ix libro. Duco duxi quod oñdi
tur eſſe correptū ex nomine quod ab eo deriuaẗ
Et corripiẗ dux. cis. ſicut rexi ꝓduci approbatur
ex nomine qd̄ ab eo naſciẗ rex regis. Vnd̄ duci
infinitiuus prod̄ du. ꝫ duci nomen eam coꝛ. Vn̄
quidā. Docto crede duci ſi uis ab eo bn̄ duci. ſic
ergo dux. cis. coꝛ naturaliter ꝑmā. Ex hoc pateꝫ
q̄ hic tradux ciſ coꝛ dux. uide eciā infra in duxi
Ductilis. a duco cis dr̄ h̄ et h̄ ductilis. et hoc le
vnde ductiliter adūbiū. et ductileus. a. ū. et ducl
lus qd̄ et docillus dr̄ et clepſedra. uide in fuſilis.
Ductito. as. fre. de ducto. tas. ductare ductatum
Ducto. tas. freqūter ducere. a duco cis ductu u
Ductrix. cis. fe. ge. in duco cis eſt in o
Duellio in duellū uide.
Duellū. a duo et bellū componiẗ h̄ duellū. et
h̄ duelliū. q̄i dubelliū. i. duoꝝ bellū. vnde h̄ ducl
lator ille qui duellū pegit. Et h̄ duellio. onis. i.
pugil quod eciā duellis dr̄. Et inde ꝑ compōnē
pduellis lis. i. ille pugil qui pſeueranter dimicat in
duello. Et ut dicitū. Militis eſt bellū fortis pugi
Dulcis. ſuauis iocūdus amabilis Tū q̄ duellū
mitis miſericors. Inde dulciculus. la. lū. dimi.
Dulcoratus ta tū dulcedine repletum.
Dulenſis. a duo deriuatur h̄ dulenſis ſis. i. cari
tatiua ſeruitus que fit inter duos. vł deriuatur
a dulia quod eſt ſeruitus.
Dulia. lie. i. ſeruitus que exhibenda ē homini.
ſicut latria ē ſeruitiuſ que exhibetur. deo. Et dr̄ a
dulos. Et componiẗ dulia cū yper quod ē ſupra
et dr̄ yperdulia quaſi ſupra duliā. et hoc xpi hūa
nitati debetur. Nā honor alicui debeẗ ratione ex
cellentie quā habet. non enim idem honor debe
tur patri et regi et magiſtro et ſic de alijs. ut dic̄
phūs in ix ethicoꝝ. Inter oīs autē alias racōes
excellentie illa ē ꝓpria qua creatura honoratur
racōne vnionis ad creatorem. ſicut hūanitaſ xpi
et que ad ipſam ꝑtinent. et ideo ſpāli nomine ip
dulia nominatur. quaſi ſuper duliam ad latriā
accedens. vnd̄ ipdulia. xpi humanitas ꝑ ſe conſi
derata adoraẗ. Sed pt̄ queri an peccatoreſ debe
ant adorari ul' honorari dulia. dico q̄ dulia reue
rentiā et honorem importat. que creature exhi
beri pt̄. cū autē honor ut dicit phūs non debeaẗ
niſi rebus diuinis. non debeẗ ꝓpe et directe n̄ ha
benti grām et ūtutē que diuinos facit. Sed habē
aliquis ūtutem multiplicitē. ul' ſicut actus ūtuo
ſus. et huic ꝓprie et dircē debetur et ſm ſe hono
ul' ſic habens aptitudinē naturalē ad ūtutem. et
ſic cuilibet habenti ymaginē dei exhibendus eſt
honor. niſi ſit confirmatuſ in malo ut demon. et
dampnati. q̄ ligatus ē in illo ordo ad ūtutē. uel
ſicut ordinatus ad inducendū uel conſeruandum
ūtutē. et ſic debeẗ omnibus ꝑlatis qui ad h̄ ordi
nati ſunt ut alios inſtruant et dirigant in ūtuẗ

Dulia ergo homini debetur. Vnde quidā. Morta
lis duliā latriā dic omnipotentis. uide eċ in latra

Dulos. i. ſeruus.

Dumeo. a dumus dr̄ dumo. as. i. ſpinare. vnde
dumeo. es. i. eſſe uł fieri ſpinoſum. a quo dumeſ
co. cis. inchoatiū. ut ager dumeſcit. i. incipit eſſe

Dumetū. ti. penł prod̄ dr̄ a dumus ⟨dumoſus
et ē dumetū locuſ dumo plenus. qđ et h̄ dumice

Dumus. mi. maſ. ge. eſt ſpina. ⟨tū. ti. dicitur.
uł pocius ſpinaꝝ collcō. vnde dumoſus. ſa. ſum.
. i. ſpinoſuſ a ū. i. ſpinis plenus. et compaꝛ̄ vn̄ du
moſe. ſius. iſſime. adūbiū. et h̄ dumoſitaſ tatiſ et
h̄ et h̄ dumaliſ et hoc le. i. ſpinoſus.

Dumtaxat. taxo. as. componiꝛ̄ cū dū et dr̄ dū
taxat adūbiū qūtitatis. i. tantummō. et cōponi
tur a taxo ꝓ licitari. qꝛ licitatores in foro rē ue
nalē conſiderantes dicūt tantū ualet. Et inde dum
taxat poniꝛ̄ ꝓ tantūmō. uł componiꝛ̄ a taxare
ꝓ dicere. qꝛ illud qđ dicꝛ̄ tūc tantū eſt dū dicꝛ̄
uł ut dicūt componiꝛ̄ a taxo arbore amariſſimi
ſucci. ex cuius ſucco ſi quis ſemel guſtauerit ſuffi
cit eī tantū ſemel guſtaſſe. ſꝫ h̄ non placet p̄s. di
centi. ꝙ dūtaxat. i. tm̄modo. ab adūbio et uerbo

Duo. a dya qđ eſt duo dr̄ ⟨taxo componiꝛ̄.
pluraliter hij duo hee due et hec duo. Genitiuo
hoꝝ duoꝝ. haꝝ duaꝝ hoꝝ duoꝝ uł duū. Dtō du
obus. duabus. duobus. et cetera. ſ hug̃. Priſ. au
tē dicit in vj li. ubi agiꝛ̄ de dtō et ablcō ſecunde
declinacōnis ꝙ duo et ambo genicōſ quiđ et accu
ſatiuoſ ſm̄ ſecundā declinacōnē ꝓferunt duorum
et amboꝝ duos et ambos ꝯuiſ in neu. dūcie cā
ad maſculinū. duū ſolet dici. Dtōſ uero et ablcōs
in buſ faciūt in omni genere. ut duobus duabus
duobus. ambobus ambabus ambobus.

Duo. is. dui duiſti duere. i. tribuere. dare. ſoluere
a quo cōponiꝛ̄ induo is. Et ē actiū duo cū omni

Duodecennis. a duodecī ⟨bus ſuiſ compoſitis
et annus componiꝛ̄ h̄ et h̄ duodecennis et h̄ ne
duodecim ānoꝝ. vnde h̄ duodecenniū. nij. ſpaciū

Duodecennium. nij. ſ duodecēnis ē ⟨xij annoꝝ

Duodecim. a duo et decem componiꝛ̄ duodecī
omnis ge. numeri plurał et indecli. Sed cū cōpo
naꝛ̄ ex duobus rectiſ uideꝛ̄ ꝙ ex utraqꝫ pte decli
neꝛ̄. Sed dico ꝙ non opꝫ. qꝛ regula tm̄ intelligē
da eſt de integris. duodecim autē componitur ex
integro et corrupto. qꝛ uidelicet decē corrupte ue

Duodenarius. a duodecī ⟨nit ad compōnem.
dr̄ duodenarius. ria. riū. et h̄ duodenarius. rij. et
duodecimus. ma. mū. et duodecies aduerbium.

Duodennis. duodecim annoꝝ. et uideꝛ̄ compo
ſitū a duodecim et annus. ſicut ſeptennis a ſeptē
et ānus. Rabanus. Pulchre duodennis dn̄s ſacer

Duodenus. na. nū. penł ⟨dotes interrogans ꝛc̄
prod̄. Sed uideꝛ̄ ꝙ debeat ex utraqꝫ pte declina
ri. qꝛ qn̄ fit compō ex duobus rectis ex utraqꝫ p
te declinaꝛ̄. et ſic duo declinabitur ſicut et denus
Ad hoc dico ꝙ duodenus nō componiꝛ̄ ex duo
et denus. ſꝫ diuaꝛ̄ a duodecī. et ſic ē figure decom

Duodeuiginti. i. duo minus de uiginti ⟨poſite.

Duonus. i. bonus. q̄ libenter tribuit. a duo. is.

Duplex duplicis in duplico uide.

Duplicarius. a duplex h̄ duplicarius rij ille q̄
duabꝫ fauet ptibus. ſcilicet fraudulentus.

Duplico. cas. caui. catū. a duo et plico. as. Vn̄
duplex. cis. ge. omnis. Et cor̄ du naturaliꝛ̄. Et cō
paratur. vnde dupliciter. tius. me. adūbiū. et h̄ du
plicitas. tatis. Et cor̄ pnł duplico. et eciā pmam

Duplus. a. ū. componiꝛ̄ a duo et ⟨naturaliter
plica. ce. vnđ duplo. as. aui. are. duplū facere. Et

Duram indecli. Et in fine ⟨cor̄ du naturaliter
accentuaꝛ̄. quidā fluuius ē iuxta quem gigantes
edificauerunt turrim. vide in ſennaar. Item ſicut
dr̄ daniel iij. Duram ē campus in quo nabugo
donoſor poſuit ſtatuam auream.

Dureo. a duro. ras. dr̄ dureo. res. rui. eſſe uel fi
eri duꝝ et cōponiꝛ̄ indureo eſ addureo eſ a qbꝫ in
choa. dureſco ciſ indureſco ciſ addureſco. iſ Dureo
et eiuſ compoſita neutra ſunt. Et prod̄ du. Vide

Duribuccus dr̄ q̄ nūqꝫ uult apire ⟨in duro as
os. a durus. ra. rum. et bucca componitur.

Duricies. ciei. fe. ge. idem quod duricia. a durus
uel a dureo. res. deriuatur

Duro. ras. raui. rare. i. durū facere. et durare. i.
pmanere. pſeuerare. ſufficere. ut iſte diu durauit.
et durare. i. pacienter ferre. vnde h̄ et h̄ durabił
et h̄ le. Duro componiꝛ̄ adduro. ras. i. ualde durā
re. Conduro. ras. i. ſimul durare. Deduro. as. ualđ
durare uł duriciā remouere. i. mollificare. eduro
quodā uelamine durare. Reduro. as. i. iteꝝ dura
re. uł retro durare ſcꝫ dedurare. Duro ꝓ duruꝫ fa
ras. ualde durare. Induro. ras. i. interiora durare
Vnde in exod̄. Induratū ē cor pharaonis. Predu
ro. i. ualde durare uł ante. Perduro. as. i. pfcē du
rare uł fortiter. Obduro. ras. i. contra durare uel
cere ē actiū. Compoſita ab eo ſ ꝙ redolent hanc
ſignificationem actiua ſunt. Aliter et duro et ab
eo cōpoſita neuꝛ̄ ſunt. ſic dureo et ab eo cōpoſita
Item duro et dureo et ab eiſ compoſita omīa
prod̄ hanc ſillam du. Vnde ouiđ de arte. Tertius
ut longo tempe duret amor. Item a duro aſ du
rus. a. ū. Et compatur durior iſſimus. Vn̄ dure
adūbiū. et eciā duriter inueniꝛ̄ et h̄ duritaſ tatis
et hec duricia. cie. Durus componiꝛ̄ pdurus. ꝯdu
rus. edurus. i. ualde durus. et producit du.

Durus. ra. rum. in duro. ras. exponitur.

Duſius. ſij. maſ. ge. demon qui homineſ educit
a ſenſu. uł qꝛ ducit eoſ ad mortem. Et dr̄ a duco
cis ſm̄ hug̃. Pap uero dicit. Duſios galli noīant
demones quoſ romani faunos ficarios dicunt.

Dux. a duco. cis. duxi deriuatur h̄ et h̄ dux du
cis cōmunis generis qđ deſignat dignitatē et of
ficiū. Dicꝛ̄ eni dux qꝛ ſit ductor exercitus. ſꝫ non
ſtatim quicūqꝫ pncipes uł duceſ ſunt eciam regeſ
dici poſſunt. In bello uero melius ē duceꝫ nomi
nari ꝙ regem. nā hoc nomen expmit in preliuꝫ
ducentē. Dux componiꝛ̄ h̄ et h̄ redux. cis. et hic
et h̄ tradux. cis. uł deriuaꝛ̄ a reduco. cis. reduxi.
et traduco traduxi. Et tenent tūc naturam p̄dic
toꝝ p̄titoꝝ ſcꝫ deduxi traduxi reduxi. que natuā
liter cor̄ du. tradux. cis. redux. cis. dux ducis. licꝫ
duco. cis. prod̄ du. uide in duco. cis. et deſinit in
ux naturaliter cor̄. ſm̄ p̄s. uide eciam in tradux

Duxi eſt preteritū de duco cis. et corripit du na
turaliꝛ̄. ſicut ꝓbaui in duco cis ⟨Hic nota ꝙ qn̄
h̄ ūbum duxi uł aliquod ſimile conſtruiꝛ̄ cum
nomine pncipiali deſinente in dus conſidera utꝝ
deſcendat a ūbo hn̄te conſtructionē ad actiū. qꝛ
tūc congrue poniꝛ̄ h̄ ūbum duxi cū illo nomie
in accuſatō caſu. ut duxi tuā amiciciā rogitandā
duxi uos attentius dep̄candos. Si autē ūbum nō
conſtruiꝛ̄ cuꝫ accuſatō tale ūbale deſcendens ab
eo cū hoc ūbo duxi conſtrui non ualebit. Vnde

incongrue dr. Amiciciā tuā duxi attentiuſ ſuppli
candā. Jmo debet poni gerundiū loco eius cum
ſui ubi conſtruccōne. ut duxi uīe grē ſupplicādū
ꝓpoſicō eſt. et in compōne eſt
ꝓuatiuū. ut eneruis. uł inten
tiuū ut enarro. uł ꝓ extˀ po
nitur ut educo. Quibus autē
litteris ꝯponatˀ e et quibus ex
in compōne dixi ſup in ꝑma
pte in tractatu de ſillā in c d
Eacides pnł corˀ ea x lrā
ci nepos. i. achilles. Unde. Aio te eacida romāos
Eacenus ſunt due ptes et ſub vincere poſſe
duobuſ accentibus ꝓferuntˀ. uide in ſecūda parte
de accentu in capitulo de tenus.
Ebaſis. ſis. eſt euagacō preter materiā. uid in
quarta pte in capitulo de colo. rethoricis.
Ebdoas ebdoadis pnł corˀ. i. ſpaciū ſeptē dierū.
ab hepta quod ē ſeptem et doas qd ē dies. Et ſi
militer dr h ogdoas huius ogdoadis ſpaciū octo
dierum. Et dicitur ab octo et doas.
Ebdomades concepcōnes que ſūt in mente q̄
pꝛiꝫ note ſunt omnibus. ut ſi de equalibꝫ equalia
demas que remanent ſunt equalia. ptim ſapienti
bus tantū. ut incorporea in loco non eſſe. Eb de
bet ſcribi p b. ſłā ebdo grece. i. concipio. Declina
tur uero h ebdomas adis. Et pluraliter hee ebdo
mades ebdomadū. Item h ebdomas. adis. ꝓ ſep
mana poniˀ. Dan ix. Ebdomas vna. Et corˀ pnł
ſiue do. Ebdomada eciā ꝓ ſeptimana ꝑme decliā
cōnis ē. et ſcribi dꝫ p p. ſłaꝫ dr ab hepta grece. i.
ſeptem latine. h in ſ mutata. ſꝫ qꝛ apud latinoſ p
ante d non repitur tranſit p in b et dr p b ebdo
mada. de. Et corˀ pnł ebdomades. ſꝫ infra in h me
Ebdomas. dis. in ebdomades ē. tius ponitur
Ebriolus. la. lū. dimi. aliquātulū ebrius. vnde
plautus. Triſtes ac ebrioli incedūt. Et corripit o.
Ebrius. Ab e et bria componiˀ ebrius. a. ū. i.
extra menſuram bibens. Vnde ebrioſus. ſa. ſum.
et h ebrietas. et h ebrioſitas. Ebrius q̄nꝙ. ebrio
ſus ſepe et multū bibit. Jnde ebrietas aliq̄n. ebrio
ſitas frequens vini temulentia. Item ab ebrius e
brio. bas. quod non eſt in uſu. Ariſ tamen poſuit
ſimplex dicens. Mulieres que raro ebrianˀ cito
ſeneſcunt. Hic nota qꝫ in ebrietate duo attēdi
pñt. ſcꝫ defectus conſequens et actus ꝑcedens. ex
pte autē defectus ſeq̄ntis in quo ligaˀ actuſ racō
nis ebrietas habet excuſare pcīn inꝗtū cauſat ī
uolūtariū p ignorantiā. ſꝫ ex pte actus ꝑcedentis
uideˀ eſſe diſtinguendū. qꝛ ſi ex actu illo ꝑceden
ti. ſubſecuta eſt ebrietas ſine peccato. tūc peccatuꝫ
ſequens totaliter excuſaˀ a culpa. ſicut forte ac
cidit loth. Si autē actus ꝑcedens fuit culpabilis.
ſic non totaliter aliquis excuſaˀ a peccato ſequē
ti. quod ſcꝫ reddiˀ uolūtariū ex uolūtate ꝑceden
tiſ actus inꝗtum ſcꝫ aliquis danſ opam rei illici
te incidit in ſequens peccatū. Diminuiˀ tamen ſe
quens pcīn ſicut diminuiˀ racō uoluntarij. Vnd
augꝰ dicit contra fauſtū qꝫ loth culpanduſ ē non
ꝗtū ille inceſtus. ſꝫ ꝗtum ebrietas meruit.
Ebullio. lis. liui. lire. i. ualde bullire ſibum ꝑ ge
minū l. Et componitur ab e et bullio. lis.
Ebur. ris. eſt os elephantis. et deriuaˀ ab eo e
burneus. nea. neū. illud quod ē de ebore. et quod
ē candidū ſicut ebur. Vnde in canˀ. Collum tuū
ſicut turriſ eburnea. Jnueniˀ eciā eburnus na nū

in eadem ſignificacōne. Virgił vj eneid. Proſeqˀ
dictis porta qꝫ emittit eburna.
Ecclesia cōuocacō interpretaˀ. qꝛ omnes ad ſe
cōuocat. et eſt fideliū. ſꝫ ſinagoga quod inˀ
pretaˀ congregacō ꝓpe eſt iudeorū ꝗuis eccleſia
dcā ſit. ſed nrām apoſtoli ſinagogam nunꝗ dixe
runt. ſed ſemꝑ eccleſiā ſiue diſcernendi cā. ſiue id
qꝛ inter congregacōnem vnde ſinagoga. et cōuo
cacōneꝫ vnde eccleſia nomen accepit. diſtet aliqd
ſcꝫ qꝫ congregari pecora ſolent quoꝝ greges ꝓpe
dicimus. Cōuocari autē ē magis utentiū racōne
ſicut ſunt homines. ut autē notareˀ iudeoꝝ infi
delitas dcā ē hoꝝ ſinagoga. i. congregacō ꝗ pecoꝝ
rum et indiſcretoꝝ. et ut fidelitas nrā ipſo uoca
bulo innueretur dcā ē nrā eccīa. i. cōuocacō. ꝗſi
racōnaliū et diſcretorū. que eccīa dr catholica id
ē vniūſalis. Non enim ſicut cōuenticula hereticoꝝ
in aliquibus regionū ptibus coartaˀ. ſed ꝑ totuꝫ
orbem terraꝝ dilatata diffundiˀ. et hinc h eccle
ſiola. le. dimi. et eccleſiaſticus. ca. cū. et eccleſio as
. i. conuocare uł concionare. quod et eccleſiaizare
inueniˀ. Sed uideˀ qꝫ eccleſia ſit nomen collecti
uū. qꝛ eccleſia dr congregacō fideliū. et ſic ſignifi
cat in ſingulari nūo multitudinē ergo poterit di
ci eccleſia dei ſunt in celo. ad hoc dico qꝫ eccleſia
non eſt nomen collectiū. qꝛ collectiū ſapit diuerſi
tatē. ſꝫ eccleſia tantūmō vnitatē. Sunt eniꝫ oīs
fideles quodā membra caritatis vinculo coniuncta
alias coniūcta in vno corpore cuius caput ē xp̄s
Et ſic non ē dicendū eccīa ſunt uł eccīa militant
uł triūphant ne uideaˀ in eccīa dei eſſe diuiſio.
que vnitate ſpūali firmiter ē vnita. uide in pax
et in cantus. Et ſcias qꝫ ſalomon dicit. Veſtigiū
nauis non inueniˀ in mari. ubi dicit remigiuſ in
math. Veſtigiū nauis in mari non inueniˀ quia
conūſacō ſancte eccleſie non eſt terrena ſꝫ celeſtis
Vnde vnus remex eius dicebat. nrā autē conuer
ſacō in celis eſt. et ꝗuiſ ſancta eccīa terrena offi
cia exercere uideaˀ ueruntamen eius intencō ſem
ꝑ ſpūalis eſt. et celeſtis. Jn iob eciā dr. Non inue
nitur in terra ſuauiter viuentiū. abiſſus dic. nō
eſt in me. et mare loquiˀ. i. ꝑ opa loqui ſe oñdit
ſupbus non eſt in me. qꝛ ſcꝫ nec carnales immū
di nec auari nec ſupbi ſunt de eccīa dei merito li
cet in eccīa ſint numero. uide in bigamus. et in ꝑ
Ecclesiaſtes grece. hebraice ſcripcō. et in titus
coeleth. latine concionator dr. i. ſalomon. Vñ di
cit Iero. tribus nominibus uocatū fuiſſe ſalomo
nem. ſcripture manifeſtiſſime docent. pacificū. i.
ſalomonem. et ididā hoc eſt dilectū dñi. et qd nūc
dr coeleth. Eccleſiaſtes autē greco nomine appella
tus. qꝛ cetū. i. eccīam generet ſeu congreget. qd
nos nūcupare poſſumus concionatorem eo qꝫ lo
quaˀ ad populū. et ſermo eius non ſpealiter ad
vnū ſꝫ ad vniūſos generaliter dirigiˀ. Porro pa
cificuſ et dilcūſ dñi ab eo qꝫ in regno eiuſ pax fu
erit et eum dñſ dilexit appellatuſ ē. uide in ſalo
mon. Jtaqꝫ iuxta nūm uocabuloꝝ tria uolumia
edidit. ꝓūbia. eccleſiaſten. canticū canticoꝝ. In ꝓ
ūbijſ puulum docens. quaſi de officijs ꝑ ſentencia
aſ erudiens. vnde et ad filium crebro ſermo repe
titur. Jn eccleſiaſte uero mature uirum etatiſ inſti
tuens ne quidꝙ in mundi rebus putꝫ eſſe ꝑpetuū
ſꝫ caduca et breuia vniūſa que cernimus. Ad ex
tremū iā conſummatū uiꝝ et calcato ſeculo ꝑpa
ratū in cantica canticoꝝ ſponſe iūgiˀ amplexibꝫ

Niſi enī prius relinquēmus uicia et pompis ſeculi
renūciātes expeditos nos ad aduentū ꝑpaūmo n̄
poſſumus cātare cāticū canticoꝝ. Et ſcias ꝙ ꝑt de
clinari h̄ eccleſiaſtes. tis. et ſic non accentuatur in
fine ut uolūt quidā. Aliis uidet̄ ꝙ ꝓ homine nō
accentuet̄ in fine. ut uanitas uanitatū dixit eccle
ſiaſtes. ſ ꝓ libro accentuat̄ in fine. ut in eccleſiaſ
te ita legatur. et h̄ magis michi placet. Tamen ui
de ꝙ ꝑt declinari h̄ eccleſiaſte. huius eccleſiaſtes.
Et tūc cū declinacō ſit greca accentuat̄ ſemper in
fine. ut ūba eccleſiaſtes. ſicut penthecoſte tes ten
Eccleſiaſticū librū ihūs filius ſirach nepos ihū
ſacdotis magni ieroſolimitani compoſuit. qui lib
apud latinos ꝓpter eloquij ſimilitudinē ſalomo
nis titulo prenotat̄. Dcūs autē eccleſiaſticus quia
de totius eccleſie diſciplina religioſe conuiſacōnis
magna ſit editus cura et racōne. Hic apud hebre
os repentur. ſed inter apocriphos habetur.
Eccum componitur ex ecce et eū. qͥ ecce eū. et
ita ſm uſum declinat̄. Accō eccū eccā. Et plurali
ter accō eccos eccas. quaſi ecce eos uel eas. Et eſt
ꝓnomen. Similiter ellū componit̄ ex ecce et illū
Et ita declinat̄. Accō ellū ellam. Pluraliter accō
ellos ellas. quaſi ecce illū uel illā. uel ecce illos uel illas
Echinus. in hechinus uide.
Eclipſis. pſis. fe. ge. i. defcūs ſolis uel lune uel
alterius rei. In dcāmine uero ſi fiat defcūs dcōnis
uel orōnis dr̄ eclipſis. ſ defcūs lr̄e uel ſille non dr̄
eclipſis. ſ afferesis uel ſincopa uel apocopa. Vnde
eclipticus. ca. cū. i. defectiuus. Vnde linea zodiaci
ꝑ quā ſol diſcurrit dr̄ ecliptica. Ad hoc enī ꝙ ſol
uel luna paciat̄ eclipſiꝫ oportet ꝙ in illa linea ſit
ſol et luna. et hinc eclipſo. cas. eclipſim facē. ob
ſcurare. De hoc eciā dixi in quarta pte in c de ui
cijs annexis. Et differt eclipſis ab apoſiopeſi. ſic
in quarta pte dixi in tractatu de coloribus retho
ricis. ubi egi de apoſiopeſi.
Eclipticus in eclipſis exponitur. Et corr penul
Eco indecli. ge. neu. dr̄ ab ycon. Et dr̄ eco quaſi
yco. ſonus aeris uel uallū uel rupiū uel montiū. i.
ſonus redditiuus qꝛ eſt ymago et repſentacio uo
cis. Dicūt tn̄ qdā ꝙ eco ſaxū ē qd̄ humane uocis
ſonum captans ūba loquentium ymitat̄. et dicit̄
ſic. qꝛ ad uocem reſpondens alieni efficit̄ ymago
ſermonis. ſed pocius et uerius uidetur h̄ euenire a
natura locoꝝ. ſicut cōuallium et huiuſmodi. ſ hug.
Quidā tamen ſcribunt echo cū aſpiracōne. Pap
uero dicit. ꝙ eco uox aeris ſonus in ſilua uel cau
nis reſonans Sap xvij. aut reſonans de altiſſimis
montibus eco. et accentuat̄ in fine. Et prod̄ e. tn̄
Economicus. ab economus dr̄ et ſcribit̄ ꝑ unū e
economicus. ca. cū. pnl̄ cor. diſpenſatiuus. vn̄ h̄
economica. ce. ſcīa qua inſtruimur in diſpenſatio ne ꝓpe familie
Economus. mi. pnl̄ cor. i. diſ
penſator ꝓpe familie. Vnde h̄ economia. mie. i.
diſpenſacō. Et dr̄ economus ab eco qd̄ eſt ſonus
redditiuus. qꝛ ad eius ſonū et uocē tota familia
debet ordinari. uel pocius dr̄ yconomus. ab ycon
quod ē ymago uel ſignū et noma quod ē lex uel
regula. qꝛ ad eius ſignū uel regulam tota familia
debet diſpenſari. et idem hec yconomia e dicitur
ſ hug. Pap uero dicit in e. Economus grece diſ
penſator domus miniſter qui mō aduocatus dr̄
Econtra aduēbiū ordi uide eciā in yconomus
nandi acuit penultimam ſicut econtra.
Ecors. dis. omnis generis qͥ ſine corde. ab e et
cor. et eſt idem qd̄ excors. uide in excors. Inueni
tur eciam hic et hec ecordis et hoc ecorde.
Ecquis componit̄ ab en aduēbio et quis muta
ta n in c. ut ecquis qͥ ecce quis. De h̄ uide in ter
cia pte in tractatu de figura nominis in c de ſilla
Ecubi. ab en et ubi muta bicis adieccōnibus
ta n in c. quaſi ecce ubi.
Edaculus. la. lū. aliquātulū edax. uorax. ab e
Edax. a edo es eſt dr̄ dax dr̄. et cor̄ cu
edax. acis. omnis ge. qui multū et aſſidue come
dit. Compatur edacior iſſimus. vn̄ edaciter cius
iſſime aduēbium. et h̄ edacitas. tatis. Et prod̄ i ge
nitō penl̄. ſ corr̄ pmam. Ouid̄ de remed̄ amoris
Rumpere liuor edax iam magnū nomē hēmus
Edecumo. as. aui. are. i. excerpe. ab e et decūo.
as. Vnde macrob̄ de ſaturnalibus. Inuenit locos
ueteꝝ uirorum decumatos ex multis libris.
Eden hebraice dr̄ padiſus terreſtris. et interpta
tur delicie. uel eden dicitur pro edem quod eſt
uidere. et ſm h̄ ꝑt eciā illi loco cōuenire. ē enim
ibi uiſus diuinus quodāmodo et delicioſus. et ac
Edentatus. ta. tū. extra den centuat̄ in fine
tes. q̄ dentibus caret. ab e et dentatus componitur
Edento. tas. taui. tare. in dento. tas. eſt.
Edentulus. la. lū. extra dentes. qui dentibus ca
ret. ab e et dens. Et ut dicit grec̄. Dente carens e
dentulus ē ſ natus habere Qui dentes habuit nec
habet dentes nec habebit. Edentatus prior eſt in
Edepol ꝓ edem pollucis ad fans uetus alter
uerbium iurandi. Et acuitur in fine.
Edera. ab edus di dr̄ h̄ edera re penl̄ cor̄. quia
edis ꝓpter lactis abundantiā in eſcam a ueteribꝫ
ꝑbebat̄. uel dr̄ ſic ab hereo. qꝛ arboribus rependo
adhereat. vnde ederinus. na. nū. pnl̄ prod̄. qꝛ aūt
dr̄ edera edita petens. uel editis herens. et hīm eſt
Edes. dis. fe. ge. i. domus. et dr̄ ab edo es eſt. qꝛ
pmo fuit facta ad edendū. In euangelio dicit̄ de
zacharia ꝙ perijt inter altare et edem. et dr̄ hoc
edem id eſt templum. Et ſcribitur aedes per ae.
Edico cis edixi edictū. prod̄ di. uide in dico as
Edictū. ti. ge. neu. i. ꝑceptū. et ꝓpe regum uel im
patoꝝ. Vnde in luc̄. Exijt edictū a ceſare.
Ediculū. li. ab edes. i. pua edes. Aug̃ in ij de ci
dei. Hiue animi malis que ꝑpue cauenda ſunt
mores corrumperent̄ humani. nulla ſacra edicu
la dignū putauerunt.
Ediculus. li. diminitiū. puus edus. Et corr cu.
Edifico. cas. edes componit̄ cū facio et dr̄ edifi
co cas. i. edem facio. et hinc edificans. tis. et hoc
edificiū. cij. i. ediū effectō. uel ipſa edes. et cōponi
tur coedifico. cas. reedifico. cas. Et eſt edifico neu
tꝝ cū ſuis compoſitis. Et cor̄ fi. Et ē edificans fi
gure decompoſite. Hic nota dr̄ñciā inter ꝑtici
piū et alias dcōnes caſuales. qꝛ nomen et prono
men componunt̄ eciā ꝑ obliquos. ut aliuſmodi
iſtiuſmodi. ſ ꝑticipia non pn̄t componi teſte pa
niſi ꝑ ntīm. et h̄ habent a ſuis ūbis. qm̄ ūba ui
hn̄t ntōꝝ et non obliquoꝝ ergo ſi aliquod ꝑtici
pium uideat̄ in obliquo caſu ad compōnem ue
nire. dicendū eſt ꝙ amittit naturam ꝑticipij. et
compōne tranſit in nomen. ut doctificus id ē doc
tū faciens. Si obijciat̄ de edificans. dico ꝙ faciēs
non habet hanc compōnē a ſe ymo a ūbo. quia
Edilicium. ab edilis dr̄ ē figure decompoſite
h̄ edilicium. cij. honor uel officium edilis. et h̄ edili
tas. tatis. illud idem. et edilicius. cia. cium. i. res ꝑ

tinens ad edilem.
Edilis. ab edes dr̃ h̃ edilis. huius edilis. penul prod. i. cuſtos edis. qui cuſtodiebat de dignitate et officio erariũ ul' capitolium. ul' curiã regis ſiue imperatoris. ne morboſa animalia ut capre et porci et huiuſmodi intrarent et aerem ibi corrumperent et deſtruerent.
Edilitas. tatis. in edilicium eſt.
Edillus. li. diminutiuum paruus edus.
Ediſſa. diſſe. urbſ meſopotanee quam condidit nemroth que antea dicta eſt arath.
Ediſſero ris rui ediſſertũ. ab e et diſſero ris. et eſt ediſſerere ualde diſſerere ul' apire narrare exponere. Unde in euangelio. Ediſſere nobis parabolam hanc. et hinc ediſſerto tas frequentatiuum.
Editio. onis. fe. ge. i. expõ. ab edo dis editũ. et dr̃ editio quaſi extra datio ſecundum papiam
Editus. ta. tũ. penl' cor. i. altus ul' manifeſtus ul' natus ul' emiſſus compoſitus. expoſitus. Et deriuatur ab edo edis. Et comparatur.
Edituus. tui. tuo. idem ẽ quod edilis. ſcʒ cuſtos edis. et componit' ab ede et tueor. Inde edituus q̃i edem tuens et cuſtodiens. Unde boni poete dicũtur editui. q᷑ p carmina ſua fortia facta uiroꝝ
Edo es eſt. i. comedẽ. Antiqui dice ⸿ cuſtodiũt. bant edo edis edit irregulariter. ħ poſtea cũ dñe corrupta ẽ ſecũda pſona. et ꝓ edo edis dictũ ẽ es Et ut in ſumma dicat'. quecũqꝫ uoces huiuſ ubi ſequũtur ſecundã pſonã p formacõnẽ corrupte ſunt. ħ que formanẽ a pma pſona non ſunt corrupte. Unde dicit pſ in ix libro. Edo es ẽ anomalũ tamẽ in plurali nũo ſeruat regulã tercie cõiugacõnis. edimuſ editis edũt. Similr̃ in pterito imꝑfecto et futuro edebam edam. et in omnibꝫ que ſolent in hac cõiugacõne a pma naſci pſona. ħ eſt in tercia perſona impatiui edat. et in futuro optatiui qui ẽ eciam ſubiũcti pñs edã edas edat In omnibuſ uero que ſolent a ſecũda pſona naſci corruptam inuenies regulã tercie coniug'. eſ tñ prod quã a ſecũda acceperunt pſona ſeruata ubiqꝫ. es eſt eſte eſtote eſto eſſent eſſe. Unde quidaʒ Sanus uis eſſe noli de fructibus eſſe. Nec mireris ſi non ubiqꝫ dñã faciat ul' defeccõnem anceps ſignacõ. non ſolũ enĩ in ũbis ħ eciã in nominibꝫ et in alijſ ptibuſ orõnis eſt qñ faciũt drãm ul' accentuũ ul' lrãꝝ mutacõne autores. eſt qñ non faciũt. hec pſ. ⸿ Edo componit' adedo adedis it. ul' ades adeſt. i. iuxta ul' ualde corrodere ul' edere. Itẽ comedo. is. Item exedo. is. it. i. corrodere ul' extra ul' ualde edere. Inde exeſus. ſa. ſum. Peredo dis. i. pfecte edere. corrodere. conſumẽ. Edo neutꝝ ẽ. et ſimiliter compoſita eiuſ omnia. ꝓ corrodere tamẽ inueniũtur actiua. Item edo cor ſecundã pſonaʒ et que ab eo deſcendũt. Compoſita uero omnia regulariter declinant'. Quedã tamen ex ill' ſequũtur qñqꝫ corrupcõnem et irregularitatem ſui ſimplicis. ut adedo ades. facit eciã adedo adedis. Item omnia ſimplicia et compoſita faciũt preteritũ in edi tantũ. ſm irregularitat' ſui ſimplicis. et ſupinũ in eſum ul' eſtũ. et pticipia paſſiui in eſus ul' in eſtus. Et omnia cor hanc ſillam e in pñti et q̃ retinent lrãm pñtis. In pterito uero et ab eo formatis eandem ſillam ſcʒ e prod. Sed edo ediſ edidi. i. manifeſto prod e. Uñ ũſus. Dũ pane ueſcor edo ſermonẽ dum loquor edo. Sepe bibis et edes ſi dapſiliũ colis edes. Item ſcias q edo es ẽ ũbũ anomalũ facit pteritũ edi ediſti edit et infinitiũ eſſe. et ſupinũ eſum ul' eſtũ. ut tactũ eſt. Qñqꝫ tñ inuenit' regulariter ſm antiquos edo edis edit. i. comedo. et tũc ſimiliter facit pteritũ edi. et ſup ſimiliter eſum ul' eſtũ. Infinitiuuſ tamen facit edẽ ħ edo edis. i. manifeſto facit edidi geminatũ q̃a componit' ab e et do das. uide in edo edis.
Edo dis edidi edere editũ componit' ab e et do das. et eſt edere dicere. manifeſtare. emittere. componẽ. exponẽ. ꝓferre. parere. ꝓducere. dare. Unde quidã. Edo compono pario loquor et manifeſto Anomalũ fit edo tercia ſeruat edo. Inuenit' enĩ apud antiquos edo edis regulariter ꝓ comedo. ſ; tũc eſt ſimplex. et facit pteritũ edi uide in edo es
Edorſo as. i. dorſum ſcindere et pcipue ab anteriori. uñ edorſatus dr̃ equus ab anteriori. Et cõponit' edorſo. as. ab e dorſum dorſi.
Educo. cas. caui. care. i. enutrire. et componitur ab e et duco et cor du. uid in duco aſ ul' ſm pap ẽ ducare. i. nutrĩe inſtituẽ eligẽ. educẽ uero ẽ ꝓtrahẽ
Edulis ab edo es ẽ dr̃ ħ et ħ edu ⸿ lerũẽ. ſubitẽ lis et ħ le. i. abilis ad edendum. Et corripit du
Eduliũ. lij. i. cibus. ab edo es eſt. Unde dic pap eduliũ ab edendo dictũ ẽ quaſi pregiſtiua comeſtio. Edulia cibi alimenta apta ad manducandũ.
Edulus. li. di. puuſ edus. Eduluſ eẽ dr̃ eſtor ul' uorator qui multũ comedit. ab edo es eſt.
Edus. di. mas. ge. dr̃ ab edo es eſt. q᷑ tener ſit et comeſtibil'. Et prod pmam. uide in faſcino.
Effabilis. ab effor. aris. deriuatur hic et ħ effabil' et ħ le qd aptũ ẽ ut qs loquatur illd et cõponit' cũ in et dr̃ ħ et ħ ineffabilis et ħ le.
Effamen uide in effamino.
Effamino nas componit' ab ex et famino nas et mutat' x in f. et ẽ effaminare idẽʒ qd loq. uñ ħ effamen. inis. i. loquela locucõ. Et ꝓd penultimam in nominatiuo. ſed in genitiuo eã corripit
Effectiuus. ua. uũ. in efficio. cis. uide.
Effeminatoriũ. rij. domuſ meretriciũ. et dr̃ ab effemino. as. in femino as ẽ. ⸿ femino as are
Efferatus. ta. tũ. dr̃ mente ferina effectus ſine ratione. ab efferor. raris. ſm papiam.
Effero. ras. raui. ratũ. rare. i. crudeliter agẽ ul' ferum facere. et deriuatur ab efferus. ra. rum. ſm hug. Dr̃ eẽ efferor. aris. efferatuſ mẽte ferina effcũs ſine rõe. ħ effero. as. mag ẽ in uſu et cor fe
Effero effers extuli elatũ. ab ex et fero. et ẽ efferre. extra ferre. et ẽ ꝓprie cadaueꝝ. et efferre. i. extollere. eleuare. ſupbire. unde ħ elatio onis.
Efferus. ab ex et ferus componit' efferus. ra. rũ. i. ualde ferus. crudel'. et imanſuetus. et cor fe
Effeta. i. adaptio. ul' adapire. ſicut marcus euãgeliſta exponit. et accentuat' in fine. dr̃ eciam effetus. ta. tũ. ħ aliud ſigt. Et tũc prod penl'. ſed effeta eã cor. Unde in aurora dr̃. Effeta ſic audit
Effetus. fetus ta tũ cõ ⸿ ſic homo ũba ſonat ponit' cũ ex. et dr̃ effetus. ta. tũ. i. debil' q̃i ſine fetu. i. ſine fortitudine uiriũ. ħ ꝓprie dr̃ de mliere. effeta q̃i extra fetũ poſita. que iã parere non pt. et hinc facta ẽ tranſlacõ ut ille dicat' effetus qui iam euacuatus eſt a uiribus. Et producit fe.
Efficacia. ab efficax dr̃ hec efficacia. cie. i. potẽtia. perfectio. uigor. agilitas.
Efficax. cis. ge. omnis. dr̃ ab efficio. cis. et ẽ efficax potens qui nullã difficultatẽ habet in qualibet re facienda ħ eam ad effectum ducit Unde.

et eam medicinã efficacẽ dicimus que efficit illõ
ꝓpter quod data eſt. Et compatur efficacior iſſi
mus. vnde efficaciter. cius. me. adiibiũ. Et cõpo
niẽ inefficax. i. nõ efficax. qui non pt ducere ad
effectũ quod intendit. Et compaẽ. Et corẽ ſ ſm
hug. Papias iio dicit. Efficax dĩ capax qui facile
poteſt implere quod uult.
Efficio. ab ex et facio. cis. componiẽ efficcõ cis
effeci effectũ. et eſt efficere pfecte facere q̃i pficẽ.
leuiter implere. Et inde effectus. tus. i. finis rei.
aut quod a cauſa efficiẽ. ut dies eſt effectus ſolis
vnde effectiuus. ua. uũ. quod habet uľ habere pt
effectũ. et eſt effectiuus ab efficio. cis. quod efficit
ut medicina ẽ effectiua ſanitatis. et corripit fi
Effigies. ab effingo quod componiẽ ab ex et
fingo gis. dr effigies. ei. i. ymago. et hinc effigio
as. aui. effigiem facere. uľ effigiem repſentare. et
Effontio. tis. tiui. effontire. i. veneno eſt actiũ
ſe loqui uľ foras emittere. Et componitur ab ex
Effor. aris. atus. ari. i. loqui. et (et fons fontis
componiẽ ab ex et for faris. Et prod fa. Vel ef
for. i. extra et aperte loquor.
Effraym filius ioſeph dcĩs eſt q auxerit eum
dns. ex eo uocabulo in linguã nr̃am transfertur
Effrateus. a. vm. pnľ prod. ab ef (augmentũ
fraym ſcribiẽ p geminũ f. Ephrateus ab ephra
ta p ph. Eufrates ab eufrates p eu. Ita dr ĩ biſ
in pmo reg. q̃i in pncipio. Et debet guari ephra
ta in penultima et ultima.
Effregi pnľ prod pteritum de effringo. gis.
Effrenatus. ta. tũ. dr ab effreno. as. quod cõpo
nitur ab ex et freno. nas. Et ſm pap effrenatus
dr q preceps et pronus et ſine freno rationis ſit
Effrenis. frenũ componiẽ cũ ex et dr h et hec
effrenis et hoc ne. et effrenus. na. nũ. i. ſine freno
Effringo. gis. effregi effractũ ef (et prod fre
fringere. i. ualde uľ extra frangere. Et componiẽ
Effrons. tis. cõ. ge. i. in (ab ex et frango gis
uerecũdus ſine fronte. i. ſine uerecũdia. ab ex et
Effugiũ. gij. i. fuga. effectus fuge (frons tis
ab effugio. gis. Job xj. Et effugiũ pibit ab eis.
Effugus. ga. gũ. ab effugio. gis. et dr effugus
pnľ cor. i. fugitiuus uľ extra fugiens.
Ega grece latine dr cap. et ẽ tercia littera a
Egeator in egeus eſt.
Egens. tis. ge. omnis. i. non hñs. uľ opus hñs
ab egeo. es. q autẽ dr egens q̃i ſine gente uľ ge
Egenus. na. nũ. penľ (nere ethymologia eſt
prod deriuatur ab egeo. es. et dr egenus. i. egens
inops et paup. q autem dr egenus q̃i ſine gente
uľ genere uľ extra gentem ethimologia eſt.
Egeo. es. egui. eo mutato in ui diuiſaſ egere. i.
non habere. uľ opuſ habere. Et ita differt a carẽ
q carere ẽ non habere. ſ multociens egemuſ rei
quã habemus. Egeo componiẽ cũ in et dr indi
geo. es. interpoſita d. Egeo cũ omnibus ſuiſ com
poſitis neutꝝ eſt. Et facit pteritũ in gui. Et caret
ſupino. Et corẽ e. Vnde proſper. Paucoꝝ exigui
tempis uſus eget. Et ſm pap. Egeo illius rei et il
la re et illam rem dicimus. Iteꝝ dicit pap. Egere
indigere. paupertatem pati. neceſſaria non habere
Eger. gra. grum. dr ab egeo. es. q egeat uiribꝫ
uľ leticia. i. triſtis uľ infirmus. Et compatur. vñ
h egritudo. dinis. i. triſticia uľ infirmitas. Et hec
egrimonia. nie. idem. et egrotus. ta. tũ. i. eger. ſ
eger ꝓprie animo. egrotus corpe. Item eger id ẽ

triſtis et infirmus ad tempus. ſ egrotus tantũ in
firmus et diu et ſepe. ſicut iratus et iracũduſ dif
ferunt. Et prod e. Vnde quid. Ingemit egrotus
q̃a languet corpe totus. Eger langueſcit mentis
Egere pt eſſe infinitiũs de e (uiciũ q creſcit
geo. es. ui. Item pt eſſe pteritũ pfectũ de ago gis
egi egerunt uľ egere. et in utraqꝫ ſignificacõne p
Egero. ab e et gero. ris. componitur (ducit ge
egero ris geſſi geſtum. Et eſt egerẽ digerẽ. foras
emittere. et ꝓpe malaꝫ ſubſtanciã uentriſ p ſeceſ
ſum uľ anum. et hinc tranſlatiue dr p euacuare
poniẽ eciã p uomere. Et cor ge. Vnde quid. qui
bene digerit egerit ingerit eſt bene ſanus.
Egeſco. cis. inchoa. i. incipio egere. et formatur
Egeſtas ab egeo. es. (ab egeo. es. addita co
dr et eſt egeſtas peior q paupertas. Paupertas eniꝫ
honeſta pt eſſe. ſ egeſtas ſemp eſt turpis. Vnde
egeſtuoſus. ſa. ſuꝫ. i. egeſtate plenuſ et miſeria. Itẽ
egeſtas pt eſſe accũs pluraľ huius nominiſ adiec
tiui egeſtus. ta. tũ. et hĩc deriuaẽ ab egero. ris. et
eſt egeſtas euacuatas uľ foras p anũ miſſas uľ
uomitas. Vnde quid. Poſt res egeſtas multos
Egeſtuoſus. In egeſtas uide. (afflixit egeſtas.
Egeus gei. penľ acuta. pater fuit theſei. poſtea
deus maris factus qñ in illud ſe pcipitauit. vnde
egeũ dictũ ẽ mare illud in quo ſe pcipitauit. Et
hinc egeus. a. um. et h egeator. toris. i. hortator
nauis. ab egeo mari.
Egilopa. pe. in egilopium eſt. Et corripit lo.
Egilopicus in egilopium uide.
Egilopiũ. pij. ge. neu. et h egilopa. pe. i. ulcus
uľ caro que naſciẽ in angulis oculoꝝ. Vnde mac
ticat illã. vnde egilopicus. ca. cũ. pnľ cor. qui ta
lem infirmitatem patitur uľ curat.
Egipciacus dies in egiptus uide.
Egipcius in egiptus uide.
Egiptus. ti. eſt quedã regio. fe. ge. Vnde egipci
us. a. um. et interptantur egipcij lingua hebraica
affligentes. q afflixerunt populũ dei prius q di
uino auxilio liberareẽ. et egipciacus. ca. cũ. penľ
cor. vnde et in quolibet menſe dicũtur duo mali
dies egipciaci. q ab egipcijs fuerunt introducti.
ſm quoſdam. (Et ut dicit glo ſup illud yſaye.
xix c. Tradã egiptũ in manu dñoꝝ crudeliũ. mul
tis dñis egiptus eſt tradita. pmo aſirijs. Poſt na
bugodonoſor. tercio alexandro. ad ultimũ roma
nis. anthonio et cleopatra ab auguſto ſupatiſ cal
dei crudeliores. romani potentiores. uide in pena
(Hic nota q in quolibet menſe ſunt duo dies
egipciaci. hoc eſt ab egipcijs dephenſi. In egipto
uero fuere pitiſſimi aſtronomici et inuenerũt q̃ſ
dam conſtellacões eſſe nociuas actibus hominũ
in hijs diebꝫ. i. in aliqua hora hoꝝ dieꝝ. et ideo
notauerunt hos dies ſ non debent obſeruari. q̃a
mater eccleſia ꝓhibet fidem talibus adhiberi. ſ
quoſdam. vnde dñr pdicti dies egipciaci. q dñs
in hijſ diebuſ miſit plagaſ in egipcios. et ſcribũẽ
in kalendario non q aliquid ſit incipiendum uľ
deſinendũ hijs diebuſ pociuſ q in alijs. ſ ut dei
miracula in memoria teneanẽ. et hoc mag michi
placet. Quotus autẽ dies ſit egipciacus a princi
pio uľ a menſis fine iſtis uſibus explanaẽ. Augu
rior decies audito lumine clangor. Linquit olus
abies coluit colus excute gallũ. In hijs duobus
uſibus ſunt xij dcões xij menſibus ſeruientes.

pma pmo.ſecunda ſecũdo et ſic p ordinez ſump
to inicio a ianuario.ita ꝙ quota ē j.lrã pme ſille
alicuius iſtaꝝ dccõnũ totus dies egipciacus infra
menſem cui deſeruit illa dcõ computando a men
ſis pncipio uſus finem.et quota eſt prima litte
ra ſecũde ſille totus dies ē egipciacus a fine mēſ
uſus pncipiũ computando.ubi grã.Augurior q̄
eſt pma dcõ deſeruit ianuario qui ē pmus menſ
et a que ē pma lrã pme ſille huius dcõnis augu
rior eſt pma lrã in alphabeto ergo pmuſ dieſ ia
nuarij ē egipciacus.Itē g que ē pma lrã ſecunde
ſille eiuſdē dcõnis eſt vij in alphabeto ergo vij
dies ianuarij eſt egipciacus computando a fine u
ſus principium.et ſic de alijs.
Egloga.ge.dr q̄ſi egaloga.ega enim grece cap
logos ſermo. Inde egloga.i.ſermo de capris.uel
quaſi de ruſticiſ et uilioribus rebus.Et dr egloga
caprinus ſermo.uł ꝓpter feditatē et turpitudinem
materiei ut apud ſatiricos.uł ꝙ ibi ſermo habea
tur de capris pcipue.ut apud uigił in buc.et coi
pnł.Virgilius.Egloga ubenas ꝙ adole pingues
Ego egonis et egona ne.i. ⁋et maſcula tura
ſeculũ.uł ut dicit pap.Egones penł prod ſacerdo
Egoceron.Ega quod ē capra cõpo ⁋tes ruſtici
nit cũ ceros quod ē cornu et dr egoceron ontis
quoddã animal quod alio nomine dr capricor
nus.et pt dici ꝓ eodem animali egoceron uel e
goceros.Et acuitur in fine.Vnde quidam.Eſt ti
bi ſaturne domuſ egocerontiſ et urne.
Egomet ego et non alius.Vnde dicit pś ĩ xiij
li de caſibus ꝓnoīs.dicendo ego dico poſſuz et ſo
luſ et cũ alio intelligi.ſolet tamē met addita pleꝝ
ꝙ ſignificanciaz uł diſcrecõnez oñdere.egomet ego
et non alius.necnon et ego ipſe.uel egomet ipſe.
Et ſcias ꝙ ſillabica adiectio immutat ſpēm.non
figuram.Vnde egomet eſt ſpeciei deriuatiue ab
ego.ſʒ figure ſim.De ſillabicis autem adiectionibꝫ
que adiunguntur ꝓnominibuſ dictũ eſt ſupra in
tercia pte ubi agiꝛ de figura nominis.in capitu
lo de ſillabicis adiectionibus in fine.
Egona.ne.in ego egonis exponitur.
Egre aduerbium difficulter acerbe.ſm papiam
Egredior.eris.egreſſus ſum.i.exire.extra gra
di.et componitur ab e et gradior eris.uł egredi
or dicitur de loco ad locum exeo.
Egregius.ab e et grex componiꝛ egregius gia
giũ.i.nobilis.maximus.pcipuus.q̄ſi extra gre-
gem alioꝝ.Et p ſupplecõnem compaꝛ egregius.
magiſ egregius iſſimus.et hinc egregie aduerbiũ
Egreo.es.ui.ere.i.eſſe ⁋et hec egregietas tatis
uł fieri egrum.Et dicitur ab eger.
Egreſco.cis.inchoatiuũ.i.incipio egrere.et ſumi
tur ab egreo es addita co.
Egrimonia.ab eger.dicitur hec egrimonia egri
monie.id eſt triſticia uł infirmitas.
Egroto.tas.taui.infirmari uł freqũter egrere.
licet enim egreo.es.ui.ſʒ uſum careat ſup.fit tñ
ab eo egroto.tas.fre.q̄ſi ab egrotu ſupino.Et ꝓ
ducit o.Orac in epp.Qd michi das egro dabiſ e
Egrotus egrota egrotum pe ⁋grotare uolenti
nultima producta in eger exponitur.
Egui triſſillabũ pteritum de egeo eges.
Ei interiectio dolentis vnius ſille.Ei dtũſ cum
deberet minui vna ſilla a genitõ ſicut omnia
in ius facientia gtiũ p dierefim ꝓfertur cũ dīne
ei interiectionis ſicut ei eidem eiſdē p ſynereſim ſ

Eia age.i.ꝓprie.aduerbium hortandi ⁋pap
Eiecto tas.frequenter eijcere.et formaꝛ ab eij
cio.cis.eieci eiectũ eiectu.u.in o.
Eijcio.cis.eieci eiectum eijcere.i.extra iacere e
uellere.euidenter iacere.et componiꝛ ab e et ia
cio.cis.et mutaꝛ a in i.Et ſic eijcio ſcribiꝛ p duo
i.Et ē pmũ i conſonans.Vnde dic pś in xiij li
ꝙ e prepō in compōne inuenitur añ u et i loco
conſonantiũ poſitas.ut euehe et eijcio cis.
Eiulat indie regio ſic dcã ꝙ poſſeſſa ſit ab e
iula filio iectã poſt diluuium ſm papiam
Eiulor.Iulus multũ fleuit in morte patris.id
a iulo et e p compōnem eiulor.aris.atus.i.flere
uoce dolorem manifeſtare.uoce confuſa p dolore
clamare.vnde et quidã dixerunt eſſe compoſituz
ab e et iubilus quod ē uox confuſa p gaudio q̄ſi
extra iubilũ eſſe.Et eiulare ꝓprie feminaꝝ.Inue
niꝛ etiam ꝓprie eiulo.las.Vnde dicit pap.Eiula
re plorare alta uoce.Vñ hic eiulatus.tus.tui.id ē
ploratus uł clamor p dolore confuſus.et hic eiu
El et ely et eloy et eloe nomina ſunt ⁋latus
dei.apud hebreos.Et interpraꝛ el deus.uel
ichyros fortis.ſm hug.Pap uero dicit.El deuſ uł
fortis dr.ꝙ nulla infirmitate opprimaꝛ.Eſt autē
apud hebreos el pmũ dei nomen.ſecundũ heloy
Elabor.eris.elapſus.ab e et labor ⁋terciũ eloe
componiꝛ.et ē elabi ualde uł extra labi.euadere
decurrere effugere.Et producit la.
Elamite pnł prod dñr parſe.ab elam filio ſem
Elate palmaꝝ folia que ſurſum eleuantur nec
pendent deorſum.ſicut aliaꝝ arboꝝ.Elate palma
rũ ſunt ꝓductiores rami et excellentiores interdũ
aurei coloris criſpanteſ et ſemp ad excelſa tendē
tes.nũꝙ uirorem amittenteſ quidã elataſ abiete
dicũt.Ita dicit pap.et ſm hug dr elata q̄ſi eleuata
ab effero effers.et prod la.Vnde quidã canticoꝝ
v.ubi dr.Come eius ſicut elate palmaꝝ.pō ibi
mediã de elate.ſʒ hoc non uideꝛ.ꝙ ibi dicit glo
alia tranſlacõ crineſ eius abietes.abieſ grece ela
teſ uocatur.vnd hec elate uł elateſ non latinũ ſed
grecũ uideꝛ.Et ideo multi cor ibi hanc ſillabam
la.ad drãm de elate ꝓ ramo palme.et pro ipſa
palma.Et adiectiue elatus.ta.tũ.Et ut dicũt.ela
te ē nomē arboriſ ſimiliſ palme altitudine uł fo
Elatus.ta.tũ.extra latus.q̄ſi eleuatuſ ſu ⁋lijs
pbus.ab effero fers.vñ elacõ iactantia conten
Elbidus.a.ũ.pnł cor.in eluuſ exponitur ⁋tia
Elboe in elbus uide.
Elbus.ba.bũ.ſiue elbidus.da.dũ.eſt color me
diuſ inter albũ et nigꝝ ab albo dcũs.vñ elboe uł
elbide dicunꝛ uiteſ uł uue neqꝫ purpuree neqꝫ ni
gre neqꝫ albe quaſ quidam uarias appellant.
Eleada barim hebraice.deuteronomiũ grece.q
Eleazar interpretatur dei adiu ⁋dam liber eſt
torium.Et producit penultimam poſitione.
Electo.tas.i.frequenter elicere.foraſ emittere.
et ē freqñtatiũ huiuſ ubi elicio.cis.cui.citum.
Electꝝ.ab elioſ quod ē ſol dcũs electros ē.vñ
dr hec electꝝ.tri.q̄a ad radioſ ſoliſ clariuſ auro ar
gentoꝙ reluceat.Et ſunt tria gnã electri.Vnum
genuſ ē gummi.quod fluit ab arboribuſ et dureſ
cit in lapidem.quod et ſucciũ dr.Secundũ genꝰ
electri eſt quod ex auro et argento fit.Aurũ ſcilꝫ
tribuſ ptibus.argenti vna.Terciũ ē metallꝫ qd
naturaliꝛ inueniꝛ et precõ habetur ⁋Et ſciaſ ꝙ
greg in ij omeł ezechieł exponens illud de medio

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

eius quaſi ſpecies electri. dicit in electꝝ dū aurū argentū ꝙ miſcet᷑. argentum ad claritatē creſcit. aurum uo a ſuo fulgore palleſcit. ꝗ ergo in vnigenito dei filio nature deitatiſ vnita ē natuā nr̄ā in qua adunacōne humanitas in maieſtatis gloriā excreuit. diuinitaſ uero a ſuo fulgore potēna humanis ſe oculiſ temꝑauit. et ſic patet illa expō qualiter noſ deus exaltauit. ꝑ hͦ ꝙ humana natura clarior facta eſt. q̄ꝛ ꝑ aurum creuit argentum et ꝗ diuinitas a fulgore ſuo noſtris ē aſpectibus temꝑata. q̄ꝛ aurꝝ nob̄ palluit. argentū creuit q̄ꝛ electꝝ ergo in igne ē deuſ hō factus in ꝑſecutione

Electuariū. rij. ab eleccōne rerꝝ quibuſ conficit᷑ dictum. vnde ab eligo. gis. dicitur.

Electus. ta. tū. ſplendidus. clarus. excelſus. ex alijs lectus. ab eligor. eris. dicit᷑. vnde elcō oniſ cū

Eleſion grece latine ¶ quis de multis eligitur dicitur mons. Et accentuatur in fine.

Elegans. tis. ge. omnis dr̄ ualens. excellens. nobilis. egregius. decens. pulcher. bonus. et dicit᷑ ab eligo eligis. bona enim et pulchra eligenda ſunt. Et comparatur elegancior iſſimus. vnde eleganter cius. ſime. adūbiū. et hͦ elegantia. tie. pſtantia excellentia. pulchritudo. ualitudo. et dr̄ eleganter ut bane nobiliter. Et corripiunt le predicta.

Elegia. gie. in elegus eſt.

Elegus. ga. gum. i. miſer. ra. rum. et dr̄ ab eleyſon quod ē miſerere. vnde uſus facti de miſeria dicūtur elegi. vnde elegia. gie. i. miſeria. et hinc elegiacus. ca. cū. i. miſer. uſ de miſeria compoſituſ et cor le. Vnde boec. Et ueriſ elegi fletibꝫ ora rigāt Elegi eciā ē ꝑteritū de eligo. gis. et tūc prod pnſ Et ut dicit pap. Elegiacū carmen dictū ꝙ modulacō eiuſdē carminis miſeris cōueniat. qđ metrū conſtat ꝑmo uſu heroico. ſecūdo ꝑma pentꝫimeri heroica ſecūda dattilica. ut. Carmina qui qūdam ſtudio florente pegi. flebilis heu meſtos co

Elementaris. in elementū ē ¶ gor inire modos

Elementū. ab yle dr̄ hͦ elementū. ti. q̄ꝛ ylementū. ꝗ deus ꝑmo loco de nichilo creauit ylem. et ex yle fecit elementa. et ex elementis omnia alia Vel dr̄ elementū. q̄ꝛ elicimentū. ꝗ omnia ex elementis elicita ſunt et extracta. Vel elementū q̄ſi eleuamentū. ꝗ vnū ſuꝑ aliud ē eleuatū. ſcilꝫ aq̄ ſuꝑ terram. aer ſuꝑ aquā. ignis ſuꝑ aerem. Vel elementū q̄ꝛ alimentū. ꝗ omnia animalia alūt᷑ in elementis. quedā in terra. quedā in aqua. q̄dā in aere. quedā viuentia in igne. Et nota ꝙ qn̄qꝫ elementū dr̄ ipm̄ elementatū. ut terra quā uidemus et calcamus. et aqua quā uidemus et potamus. et ſic de ceteris. Qn̄qꝫ eciā ipſum uerum elementū. cuius quelibet ps ē eiuſdē generis cū ipſo toto. ut elementū terra dr̄ illud corpuſ cuiuſ quelibet ps ē terra. et ſic de alijs. ſed hoc pocius ad phiām ꝑtinet. Et ab elementū hͦ et hͦ elementaris. et hͦ re. i. res elementi. quod ꝑtinet ad elementū. ē ꝑma ps corpis in compōne et ultima in reſolucōne. Inde ē ꝙ quodā mō loq̄ndi quicquid ē ꝑma ps alicuiuſ in compōne et ultima in reſolucōne dr̄ elementū. ut lr̄ā ē elementū uocis lr̄āte. et dcō ē elementū uocis ſignificatiue. Et ut dicit damaſcenus in ij li c xij. Oportet ſcire qm̄ q̄tuor elementa ſunt. terra ſicca et frigida. aq̄ frigida et humida. aer humidus et calidus. Ignis calidus et ſiccus. Similiter et humores quatuor ꝓporcōnē hn̄tes cū quatuor elementis. nigra colera et melancolia que habet ꝓporcōnem cū terra ſicca enī eſt et frigida. et fleuma ꝓporcōnem habet cū aqua. frigidū eniꝫ ē et humidū. Sanguis ꝓporcōnem habet cū aere. humidus enim et calidus ē. Rubea colera ꝓporcōnem habet cū igne. calida eniꝫ eſt et ſicca. uide in terra ſm̄ ambr̄ de quatuor elementis. Item uide in eſtaſ ꝺ quatuor tempibuſ anni et in etas. Itē uide in mare. ¶ Et nota ꝙ ſuꝑiora elementa ſunt ma. ge. ut aer et ignis. Inferiora uero ſunt fe. ge. ut terra et aqua Nā ſuꝑiora elementa ſunt q̄ꝛ mares. et inferiora quaſi femine. ꝗ illa agunt in inferiora. et hͦ pa

Elemon miſericors grece. ſꝫ pap ¶ ciunt᷑ ab ill

Elemoſina. ab elemonia quod ē miſericordia et ſyna quod ē mandatū componit᷑ hͦ elemoſina ne. i. mandatū miſericordie. et ſm̄ hͦ ſcribit᷑ ꝑ. e. ſꝫ meliuſ ſcribit᷑ ꝑ. y. et tunc dr̄ elymoſina ab ely quod ē deus. et ſina quod ē mandatū. Vn̄ elimoſina q̄ꝛ mandatū dei. ipſe enī eā mandauit fieri Vnde in luca. Date elymoſinā et ecce omnia mūda ſunt uobis. Preterea quod paupi dat᷑ deo mā datur. Vel dicit᷑ elymoſina ab ely quod eſt deus et moiſ quod ē aqua. Inde elimoſina q̄ꝛ aqua diuina. ſicut enī aqua extinguit ignē ita elimoſina extinguit pccm̄. Et ſcias. ꝙ ſeptē ſunt elimoſine. corꝑales. que continent᷑ in hoc uſu. Viſito poto cibo. redimo tego colligo condo. Viſito ſcꝫ infirmū. Poto ſcꝫ ſitientē. Cibo ſcꝫ eſurientē. Redimo ſcꝫ carceratū. Tego. i. ueſtio nudū. Colligo. i. recolligo hoſpitē. condo. i. ſepilio mortuū. Item ſeptē ſunt elimoſine ſpūales que in hoc uſu continentur. Conſule caſtiga ſolare remitte fer ora. Conſule. i. doce ignorantē. et dirige dubitantē. Intelligit᷑ enī in hoc duplex ſpūaliſ elimoſina. ſcilꝫ doctrina et conſiliū. caſtiga delinquentes. Solare. i. conſolare triſtem. remitte delinquentibuſ in te. Fer. i. porta infirmitates aliorꝫ et grauamina. ora ꝓ omnibus ¶ Et ab elimoſina hͦ elimoſinarius rij. Et hoc elimoſinaria. rie. et mobiliter declinatū inuenit᷑ elimoſinarius. ria. riū. Vel elimoſina dr̄ ab elimon quod ē miſericors grece. Inde elimoſina qđ grece ē miſericordia. uide in ſors. Hic ꝑt queri an de illicite acquiſitiſ poſſit fieri elimoſina. Ad hoc dicendū ꝙ tripliciter ꝑt eſſe aliquid acquiſitū illicite. Vno mō qn̄ id quod illicite ab aliquo acquirit᷑ debet᷑ ei a quo ē acquiſitū. nec ꝑt ab illo retineri qui acquiſiuit illicite. ſicut contingit in rapina. in furto. in uſuris. et de talibus cū homo teneat᷑ ad reſtitucōnem elimoſina fieri nō ꝑt. Alio uero mō eſt illicite acquiſitū quod quid ille qui acquiſiuit retinere non ꝑt nec tamen debet᷑ ei a quo acquiſiuit. ꝗ ſcꝫ vnus contra iuſticiā accepit. et alter contra iuſticiā dedit. ſicut contingit in ſymonia in qua et dans et accipiens contra iuſticiam legis diuine agit. vnde non debet fieri reſtitutio ei qui dedit. ſꝫ debet in elimoſinas erogari. et eadē racō ē in ſimilibus. in quibuſ dacō ſcꝫ et accepcō ē contra legem. Tercio mō aliquid ē illicite acq̄ſitū non ꝗ ipſa acquiſicō ſit illicita. ſed ꝗ id ex q̄ acquirit᷑ ē illicitū. ſicut patet de eo quod mulier ꝑ meretriciū acquirit. et hoc ꝓprie dr̄ turpe lucꝝ ꝙ enī mulier meretriciū exerceat turpiter agit. et cont̄ legem dei. ſꝫ in eo ꝙ accipit non iniuſte agit nec contra legeꝫ dei. vnde quod ſic illicite acquiſitū ē retineri ꝑt. et de ea elimoſina fieri. Circa illa uero que ꝑ aleaſ acquirunt᷑ uidet᷑ eſſe aliq̄d

illicitũ ex iure diuino.ſcilicȝ ꝙ aliquiſ lucret̃ ab
hijs qui rem ſuã alienare non pñt.ſicut ſunt mi
nores ſui furioſi et huiuſmodi.et ꝙ aliqͥs trahat
aliũ ex cupiditate lucrandi ad ludũ.et ꝙ fraudu
lenter ab eo lucret̃.et in hijs caſibuſ tenetur ad
reſtitucõnẽ et ſic de eo non p̃t elemoſinam face
re.Aliquid autẽ uidet̃ eſſe ulterius illicitũ ex iu
re poſitõ ciuili quod prohibet vniũſaliter tale lu
crum.ſ; qꝛ ius ciuile non obligat oĩs.ſ; eos ſo
loſ qui ſunt hijſ legibuſ ſubiecti.et iteꝝ ꝑ diſſue
tudinẽ abrogari p̃t.Ideo apud illoſ qui ſunt hu
iuſmodi legibus aſtricti tenent̃ vniũſaliter ad re
ſtitucõnẽ qui lucrant̃ niſi forte contraria conſue
tudo p̃ualeat.aut niſi aliquid lucratus ſit ab eo
qui traxit eũ ad ludũ.in quo caſu non tenetur
reſtituẽ.quia ille qui amiſit non ẽ dignuſ recipẽ.
nec poteſt licite retinere tali iure poſitõ durante.
vnde debet de hoc elimoſinaȝ facere in hoc caſu
Item nota ꝙ iſte luduſ ẽ turpiſ et reprobatuſ ut
puta qꝛ ẽ cont̃ deũ.et omnia iura.Vnde propter
talẽ ludũ nulluſ p̃t aliquid acquirere.nec tituluȝ
nec bonã fidem habere.Iniuſtuſ enĩ tituluſ ꝓ non
titulo eſt habendus.et male fidei poſſeſſor dicit̃
quia contra legum interdicta mercatur.

Elencus.ci.mas.ge.i.tituluſ libri.qꝛ totũ opus
illuminet.Vnde euangeliũ luce ſic intitulat̃ elen
cuſ luce.i.titulus.Hinc etiã elencos uocamus p̃
cioſoſ lapides in ſup̃ficie ornamenti.qꝛ illud illu
minent.et quicũqꝫ p̃cioſi lapideſ in loco notabili
ponunt̃ dicunt̃ elenci.Vnde iuuenal̃.Auribuſ ex
tenſiſ magnoſ cõmiſit elencos.Elencus etiã dr̃ in
dialetica quoddã genuſ argumentacõnũ.ſcȝ ſilo
giſmus contradicõnis.Et tũc componitur ab en
quod ẽ in.i.contra et lexis quod ẽ ſermo uł dic
tio.Inde elencus.i.contradicõ.Et diffinit̃ ſic.Ele
cus ẽ ſilogiſmus contradicõnis vnius et eiuſdem
non nominiſ ſolũ ſ; rei et nominiſ non ſinonomi
ſ; eiuſdẽ Et ex hijſ q̃ data ſunt de neceſſitate acci
dere non cõnumeratõ.quod erat in p̃ncipio.ſed
idẽ et ad idem.ſimiliter et in eodem tempe.hec
autẽ diffinicõ magiſ ad logicũ ꝑtinet.

Elephantus.Elephion grece dr̃ mons.vnd̃ h̃
elephantus.ti.et elephas.phantis.et habet.n.in
obliquis ſ; non in nt̃õ.et dr̃ a magnitudine cor
pis.qꝛ formã montiſ p̃ferat.vnde h̃ elepantia q̃
dam ſpẽs lepre.qꝛ ſicut elephaſ maior ẽ omnibꝫ
alijſ animalibus.ita paſſionibuſ ceteriſ h̃ maior
ẽ.Et ſcias.ꝙ dr̃ elephantus.ti.uł elephantoſ et
o mutata in u dr̃ elephantus.ãti.Elephas mire
caſtitatiſ creditur ita ut ſi perdat coniugem nulli
copulet̃.inter ſiluaſ cõmorat̃ ſolus.biennio aũt
portant fetus.nec ampliuſ q̃ꝫ ſemel gignũt.ſ; nec
plures ſed tantũ vnũ.uiuũt tricentis ãniſ et cor (pnt̃

Elephas in elepantus exponitur.

Elesmot lib̃ q̃ dr̃ exodus.et accentuat̃ in fine

Eliadorm interp̃tat̃ reſurrectio domini.

Eliades.ab elios quod ẽ ſol dr̃ h̃ eliades.de.fi
liuſ uł nepoſ ſolis.et ſubtracta de ſill'a dicitur hec
elias.adis.id eſt filia uł neptis ſolis.

Elias.adis.in eliades uide.

Elicio heis cui itũ.ab ex et licio cis compo
et ẽ elicere extrahẽ exuocare.et educere.uide

Elicon.onis.mas.ge.vnũ de duobꝫ (licio c
cacuminibus pnaſi in quo ſolebat olim eſſe ſtu
diũ.et dr̃ ab elicio.cis.qꝛ olim elicebat̃ inde ſapi
entia.vnde et elicon dr̃ quaſi eliciens cũcta.et eſt

ethymologia.et hinc eliconius.nia.nium.

Eliconis conidis.fe.ge.dr̃ muſa que in mõte
pnaſo habitabat.uł femina illius loci.et dr̃ ab
Elido.dis.eliſi eliſum pnł prod̃.ab (elicon
e et ledo.dis.et ẽ elidere ualde uł extra ledere.et

Eligo.gis.elegi electum (inuenit̃ ꝓ temptare
ab e et lego.gis.et ẽ eligere excerpẽ.quaſi extra
alia aliquid legere.Vnde dr̃ aliquiſ elcũs in epiſ
copũ qui nõdũ conſecratus ex alijs ſtã exceptus
eſt.et inde hec electio onis.et eſt eligere ꝓprie de
duobꝫ ꝓpoſitiſ vnũ accipẽ et alteꝝ dimittere.nõ
enim eligit qui nil accipit.uł qui omnia accipit;
vnde quedã ſpecies cõiũctõnis dr̃ electiua que de
duobuſ ꝓpoſitis vnũ eligẽ et alteꝝ refutare oſtẽ
dit.Eligo componit̃ p̃eligo.gis.Et corripit li.

Elimas interp̃tatur magus.Et ſic omne nomẽ
maleficoꝝ a.ꝓpatũ eſt elime mago in actibꝫ apło
rum.Et cor̃ penł.Vnde in aurora dr̃.Obſtat eiſ
elimas magus utens arte recenti.

Elimino as aui are.ab e et limino Et corripit

Elimo.as.aui.ab e et (mi.uide in limino as.
limo.mas.et ẽ elimare purgare.Vnde elimatus
ta.tũ.i.clarus uł purgatus.et elimatim aduũbiũ.
.i.clare purgare.et h̃ elimamentũ.i.purgamẽtũ

Elinguis.ab e et lingua componit̃ (et prod̃ li
h̃ et h̃ elinguis et h̃ e.i.ſine lingua.mutus.

Elinguo.as.aui.componit̃ ab ex et lingua.et
ẽ elingiare linguã extrahẽ uł auferre.

Elion q̃itũ apud hebreos dei nomen dicitur

Eliotropiũ herba no (et interp̃tatur excelſus
men accepit ꝙ eſtiuo ſolſticio floreat.et ꝙ ſolis
motibus folia circũacta conuertat.Vnde a latinis
ſolſequiũ dicitur uel ſolſequia.

Eliotropus lapis ẽ uiridis coloris.ſanguineas
habens uenas.miſſus in argenteã pelueȝ aq̃ ple
nã radios ſolis in ſanguineũ et obſcuꝝ uũt colo
rem.ẽ ſplendiduſ cũ ortu et occaſu ſolis colorem
mutanſ in affrica inuenit̃.uide etiã in ſolſequium

Elipſis ẽ quedã metaplaſmi figura de qua ſup̃
dixi in quarta pte in e de metaplaſmo.

Eliquo.as.pnł correpta in liquo.as.eſt.

Eliquus.a.um.i.purus et liquidus uł liquore
plenus.Et dicitur ab eliquo quo.

Eliſabeth interp̃tatur dei mei ſaturitas.uł dei

Eliſius.liſis componit̃ cũ e. (mei iuramentũ
et dr̃ eliſius.ia.iũ.i.ualde ſolutus.uł extra ſolu
cõnem poſitus.vnde et eliſij in inferno dñr capł
ubi requieſcunt anime bonoꝝ ſ̃ fabulas poetaꝝ
Et dñr illi campi eliſij.q̃i ſolutoꝝ.uł quaſi ext̃
ſolucõnem poſitoꝝ.Sunt enĩ ibi cõmorantes bea
ti.et ita nũqꝫ patiunt̃ diſſolucõnem.Vel dicitur
eliſij.q̃i extra leſionem poſiti.ab e et leſio.Secun
dũ enĩ ueritatẽ ſancti qui ſunt in uita eterna ſũt
eliſij.i.extra omnẽ penã et leſionẽ poſiti.abſter
get eorum deuſ omnẽ lacrimam ab oculis ſc̃orum
et iã non erit amplius neqꝫ luctus neqꝫ clamor ſ;

Eliſus.ſa.ſum.penł prod̃.ab (nec ullus dolor
elido.dis.eliſum.et ẽ eliſus ualde uł extra uł qui

Elixũ uocat̃ quod in aqua ſolũ (denter leſus
decoquit̃.lixa enĩ aqua dr̃.eo ꝙ ſit ſoluta.vnde
membra loco mota lixa dicuntur.

Elleboruſ fluuiuſ ẽ.et h̃ elleborus.et h̃ ellebo
rũ ẽ quedã herba que circa illũ fluuiũ plurimũ
naſcit̃.Hũc romani ueratꝝ dicũt.qꝛ ſumptuȝ in
potu mentẽ in inſaniã reducit.eſt autẽ elleborus
pabulũ nocens.eſca tamen ẽ coturnicũ et pleꝝ

q temparē ad ſalutē hominiſ. Et cor̄ pnl̄. Mar
Qualiter elleboruſ ſit nobiſ accipiendus.
Ellum in eccum eſt.
Elluo. onis. p geminū. l. mas. ge. dr̄ gluto lec
cator. q̄ oīa bona ſua eluit. diſſipat et diſpergit.
Elogiū. logiū uel lo [illegible] et deriuatur ab eluo is
gos componitˀ cū e et dr̄ h̄ elogiū. i. eloquiū ꝓ
ubium et reſponſum diuinū et ignominia et or
do et textus carminū. et ꝓꝓe maloꝝ ul' criminū.
ul' textus maloꝝ geſtoꝝ ul' deoꝝ miſteriū. vn̄ h̄
Elor ul' eloe in ely uide [illegible] elogius uerſiculus
Eloquor. ab e et loquor componitˀ eloquor e
ris elocutus. Et cor̄ lo. et ē eloqui ualde ul' orna
te loqui ul' apte ul' expedite loqui. et manifeſte
enūciare. et ē oratoris. vn̄ eloqns. tis. ge. oīs. i.
diſertus. facūdus. expedite et euidenter loquens
Elucco. ces. eluxi ualde ul' ext̄ ul' euidenter ul'
pre alijs lucere. ab e et lucco. ces. Et producit lu
Eludiani quidā heretici ab eludio dicti. qui di
cunt poſt natiuitatē xp̄i mariā alios filios de ui
ro ioſeph pepiſſe. Et producit penultimam.
Elul non ebul ut quidā legunt ſm̄ bedam dr̄
ſeptember. ul' ſm̄ alios elul october. et accentua
tur in fine. Nullus enim menſis ebul uocatˀ ita
Elumbis. lumbuſ com [illegible] q. b. ſit ſecūda littera
ponitˀ cū e et dr̄ h̄ et h̄ elumbiſ et h̄ be. debiliſ q̄i
Eluo is ui utū cōpo [illegible] ext̄ lūbos. i. fortitudinē
nitˀ ab e et luo et eluē lauare purgare ul' delauā
do deſtruē corrodē ul' effūdē et diſſipare ī luo is
Elutus. ta. tū. nomē eſt. et deriuatˀ ab e [illegible] uide
luo. is. et prod̄ penul'. et dr̄ elutus mūdus. madi
dus. inſipidus. Et comparatur. tior. iſſimus. Vnde
elute. tius. me. aduͥbiū. Oracius in ſermonibꝫ. Ir
riguo nichil eſt elucius orto.
Eluuies. ab eluo. is. dr̄ h̄ eluuies. eluuiei. et h̄
eluuiū. uij. et h̄ eluuio. onis. nimia aquaꝝ inun
dantia. ul' deſtructio ex aq̄ꝝ abūdantia diluuium
Eluuio. onis. in eluuies eſt.
Emac ul' emaſ ul' emach grece. latine ſanguis
Et accentuatur in fine.
Emacitas. tatis. fe. ge. i. emendi auiditas. et dr̄
Emaculus. cula. culū aliqn̄ [illegible] ab emax emacis
tulum emax. Et corripit penultimam.
Emanceps. manceps componitˀ cū e et dicitur
h̄ emanceps pis. qui cū p̄mo fuiſſet manceps ab
illa ſeruitute et ptāte ē liberatus. vn̄ emancipaē
. i. a ſeruitute liberare. ſ; iam inoleuit conſuetudo
ut filius de poteſtate patris liberatus dicatˀ emā
cipatus. ſ; ſeruus a ſeruitute liberatus dicatˀ ma
numiſſus. licet ꝓꝓe predcā uocabula cōueniant
captis in ꝑlio et inſeruitutē redactis. ſm̄ hugūc.
Pap uero dicit. Emancipare iuris ꝓprij dominū
ſtatuē. q̄i extra manū ul' ptātem ſuam facere.
Emancipo. pas. in emanceps exponitˀ. et cor̄ ci
Emano. ab e et mano. as componitˀ emano as
are. atū. et ē emanare extra manare ebullire ꝓce
Emanuel hebraice quod in [illegible] dere. et prod̄ ma
latino ſermone ſigt̄ nobiſcum deus. ſcꝫ q2 p uir
ginem deus natus hominibuſ in carne apparuit. et
Emarceo. ces. emarcui ab [illegible] acuitur in fine
e et marceo ces componitˀ. ūbū neutꝝ. Et caret
ſupino. et ē emarcere euidenter marcere. elanguē
Emaſculo. ab e et maſculuſ componitˀ emaſcu
lo. as. et ē emaſculare eneruare. debilitare. caſtrare
Emach ſanguiſ grece. Jn̄ emachia. i. [illegible] et cor̄ pnl'
ſanguinolenta ꝓpter multa bella. et acuitˀ ī fine.

Emaus ꝓpriū nomen caſtelli. qd̄ poſt nicopol'
dictū ē. et acuitˀ in fine. et eſt duarum ſillabarū.
Emax. ab emo. is dr̄ h̄ et h̄ et h̄ emax acis. i.
emptor auidus. ul' quod facile emitur. i. compa
tur. vnde emaciter tius me. Et ꝓducit penul' gn̄
Emblema. matis. ge neu. i. eminens ſculptura
ul' ornamentum uaſorum. ul' uarietaſ pauimen
ti. ſiue diūſitas coloꝝ in pauimento que dr̄ licoſ
tratos. ul' fruſtū auri ul' argenti. Vnde prudenci
ul' de ſicoma. Sordent argenti emblemata. et ꝓd̄
Embolismus. mi. mas. ge. i. ſu [illegible] ble. ſ; cor̄ ma
paugmentū. Vnde h̄ et h̄ emboliſmalis. et h̄. le.
. i. ſupexcreſcens. Vnde annus emboliſmaliſ dici
tur q̄i ſupexcreſcens. q2 ſupat duoſ ānos p̄ceden
teſ vna lunacōne. Habet enī ānus emboliſmalis
xiij lunacōneſ ſuas. xij ſicut et alij āni cōmunes
et illam terciādecimā ſupadditam que nulli men
ſi tribuitˀ. uide de hoc in epacta.
Emembris. ab e et membrū componitˀ h̄ et h̄
emembris. et h̄. bre. ſine membro. q̄i extra mem
Ememor. i. oblitus. et cor̄ [illegible] bra. i. fortitudinē
me. et ē generis cōmunis. ab e et memor. oris.
Emenſus. ſa. ſum. pticipiū de emetior. tiris. et ē
emenſus q̄ſi extra menſus ul' euidenter menſus.
Emeras interpretatur dies. et accentuatˀ in fine
Emergo. gis. ſi. ſum. ab e et mergo. gis. cōponi
tur. et ē emgere ext̄ mergere. ext̄ uenire exurgē
Emeritio. onis. in emerituſ uide.
Emerituſ merituſ componitˀ cū e et dr̄ emeritus
ta. tū. i. iam ext̄ meritū poſitus. qui non p̄t iam
mereri. et exercere officiū ſuū. Jmo liberatus et
ſolutuſ ē a labore ſui officij. ſicut mileſ olī poſt
lx ānoſ non cogebatˀ militare ſ; ſoluebatˀ a labo
re ſolito. et dabatˀ ei ager ul' uilla ul' aliud vnde
uiueret. et tūc erat emeritus. q̄i ext̄ meritū poſi
tus. q2 nil poſtea labore ſolito merebatˀ. vnde h̄
emeritio. onis. taliſ ꝓprietas. taliſ liberacō ſ; hug
Pap eciā dicit. Emerituſ ualde meritus. Jtē emeri
ti militeſ ueterani. q2 iam ſoluti a milicia ſunt. E
merita ciuitaſ quā poſtq̄ ceſar conſtituit uetera
Emetior. tiris. emetitus ul' [illegible] noſ ibi conſtituit
emenſus. ab e et metior. et ē emetiri q̄i ext̄ me
tiri. ul' euidenter et apte metiri.
Emicatim. i. ſplendenter. ab emico. cas.
Emico. cas. ab e et mico. cas. et cor̄ mi. uide in
Emigreus ūmis capitis. vnde et di [illegible] mico cas
cimus dolorem capitis emigraneum eſſe.
Emina. ab emo. mis. h̄ emina. ne. quedā men
ſura mediū ſextariū continens ad emendū uinū
ul' ānonā. ul' dr̄ ab emetior. tiris. ul' ab emiſ qd̄
Emineo. nes. nui. i. extra manere [illegible] ē dimidiū
ul' apparere. ſupincūbē. ſupſtare. vnde eminenſ tis
ge. omnis. Et cōpatur. tior. iſſimus. Vn̄ eminen
ter. tius. me. aduͥbiū. et h̄ eminentia. tie. Et com
ponitˀ emineo cū ſup et dr̄ ſupemineo. nes. Emi
neo autē componitˀ ex e et maneo. es. et cor̄ mi
Eminulus. la. lū. i. aliquātulum eminens penl'
Eminus. ab e et minꝰ [illegible] cor̄. et dr̄ ab eminens
componitˀ eminus. i. procul q̄i extra manus. ſed
cōminus. i. ꝓpe. a con et minus. Et ſunt aduerbi
a loci. Vnde p̄ſ in xv li. Eminus et cōminuſ loca
lia ſunt. Vnde quidā. Eminuſ ad longe. ſed com
minuſ ad prope ſpectat.
Emiſſarius. ab emitto. tis. dr̄ emiſſus. ſa. ſū. et
emiſſarius. ria. riū. i. ualde ad emittendū aptuſ ſi
cut ſunt curſores regis et alioꝝ diuitū. qui freq̄n

ter mittūtur ad nūda ferenda. Item hircus apō
peius dicebat̄ emiſſarius. q̄a emittebat̄ in deſer
tū. Apompeius eni ̄ grece emiſſarius latine. Item
h̄ emiſſarius. rij d̄r equus fortiſ et uelox. q2 ext̄
alioſ eligit̄. et ad equas mittit̄ ad coitū. Idem et
admiſſarius d̄r. De capro emiſſario habet̄ leuit̄
xvj. Itez emiſſarius d̄r ꝑcuſſor. gladiator. uł ma
gicioꝝ et luxurie ſatelles.

Emiſſicius. a. ū. qđ ſepe et cito in diuerſa loca
mittitur. ut oculus. et deriuat̄ ab emitto. tis.

Emo. is. emi emptū. et eſt emē ex alieno meū
facere. i. dare ſuum et alienū accipē. Emo cōpo
nit̄ adimo. is mi ademptū. i. auferre. Coimo iſ co
emi coemptū. q̄i ſimul emo uł cū alio. ex con et
emo. mis. Itez dirimo. mis. i. diuidere. ſepare. Ex
imo. mis. id ē auferre uł extrahere. Perimo mis
peremi. i. occidere. Redimo. mis redemi redemptū
Emo cū omnibuſ ſuiſ compoſitis ē actiū. Et corr̄
in p̄nti. ſ3 in p̄terito prođ. Ouiđ epi. Turpit̄ inge
niū munera corpuſ emūt. Compoſita tamen e in
p̄nti mutant in i. correptā. Item omnia faciūt p̄
teritū in emi et ſupinū in emptum. et habet p ī
ſupino cauſa euphonie. deberet eni ̄ formari a p̄
terito emi. I. mutata in tū. Vnde dicit priſ in x li
Emi emptū facit quod ideo aſſumpſit p. q2 non
p̄t. m. añ tū ſiī p. inueniri cā euphonie. ut ſump
tus. comptus. p̄mptus. ¶ Dic nota q2 circa rem
que uenditur et emit̄ triplex defc̄us conſiderari
p̄t. Vnuſ quiđ ſ̄m ſpeciem rei. et hunc quidem
defectū ſi uenditor cognoſcat in re quam uendit
fraudem cōmittit in uendicōne. vnde uendicō illi
cita reddit̄. Et h̄ ē quod d̄r ſ̄m quoſdam. yſa. j.
Argentū tuū uſum ē in ſcoriā. vinū tuū mixtū
eſt aqua. qđ eciā ꝑmixtū ē patit̄ defectū quantū
ad ſpēm. Alius autē defectus ē ſ̄m q̄ntitatē qui
ꝑ menſuram cognoſcitur. Et ideo ſi quiſ ſcienter
utat̄ deficienti menſura in uendendo fraudez com
mittit. et ē illicita uendicō. Vnde d̄r deutro. xxv.
Non habebis in ſacculo diuſa pondera maius et
minus. nō erit in domo tua modiuſ maior et mi
nor. et poſtea ſubdit̄. abhominabit̄ eni ̄ dn̄s eū
qui facit hec et adu̇ſat̄ omnē iuſticiā. Tercius de
fectus ē ex p̄te qualitatis. puta ſi aliquod aīal ī
firmū uendat quaſi ſanū. quod ſi quis ſcient̄ fe
cerit fraudem comittit in uendicōne. vnde eſt illi
cita uendicō. et in omnibuſ non ſoluz aliquis pec
cat iniuſtam uendicōnem faciendo ſ3 eciā ad reſti
tucōnem tenet̄. Si uero eo ignorante aliquiſ p̄re
dcōꝝ defectuū in re uendita fuerit. uenditor qui
dem non peccat q2 iniuſtū facit materialiter. nō
tamen eiuſ op̄atio ē iniuſta. ut ex p̄dictis patet.
Tenet̄ tamen cū ad eiuſ noticiam ꝑuenerit damp
nū recompenſare emptori. Et quod dictū ē de uē
ditore intelligendū ē ex p̄te emptoris. Contingit
eni ̄ uenditorem q̄nq3 credere ſuā rem nimiſ p̄cio
ſam quantū ad ſpēm. ſicut ſi quiſ uendat aurum
loco auricalci. Emptor ſi id cognoſcat iniuſte emit
et ad reſtitucōnē tenet̄. et eadem racō ē de defcū
q̄ntitatiſ et q̄litatiſ ſicut de defcū ſpēi ſubſtantialis

Emola. le. uaſ coquinariū. ſicut caldaria coculū
Cocula autē dn̄r uaſa coquine. a coquendo dicta
Omnia namq3 uaſa coquendi cauſa parata cocula
dicūtur. ſ̄m yſid. Vnde in ij eſdre. ubi nos dicimus
Hoſtiaſ coxerūt in emolis et ollis. Greci habent
Hoſtias coxerunt in eneis ollis. Et d̄r emola q̄i
immola. ab immolando. quia ibi hoſtie immola

bant̄. i. coquebant̄. uł d̄r emola q̄i enea olla. et
tūc ponit̄ ibi. m. ꝓ. n. et ab olla ſubtrahit̄ vnuz
l. q2 emola corripit penultimam.

Emolior. iris. emolitus. ualde uł extra moliri
acquirere niti. ab e et molior. iris.

Emolumentū. ab emolo. lis. h̄ emolumentū. n
ꝓp̄e lucꝝ molendini. ſcz quod habet̄ ex molendi
no ꝓpter molituram. ſ3 ponit̄ ꝓ quolib3 lucro et
ꝓ qualibet cōmoditate. Malach iij. Et quidem e
molumentum. quia cuſtodiuimuſ precepta eius.

Emorrogius. gia. giū. in emorroys uide.

Emorrois. Emac uł emaſ uł emach grece. lati
ne d̄r ſanguis vnde h̄ emorroys idis. quedā infir
mitas. q̄ aliquis patit̄ fluxū ſanguinis. Vnde e
morroiſſus. ſa. ſuz. qui talē infirmitatē patit̄. Vn̄
in euāgelio d̄r. q2 dn̄s emorroiſſam mulierem ſa
nauit ſiue fluxū ſanguinis patientē. qui eciam e
morrogius d̄r. Vel ſic d̄r. q2 ſanguinē mingit ꝑ
urinā. Item emorrois d̄r quidā ſerpens. q̄ſi ſang
uinolenta. q2 eius quē mordet totū ſanguinez ef

Emphaſis eſt expſſio loquendi. ui ¶ fluē facit.
de in quarta p̄te in tractatu de coloribuſ rethoric̄

Emphiteoſis. oſis. fe. ge. i. melioracō ſiue contr̄
tus melioracōnis. vnde cum quiſ dat agꝝ alicui
ut excolat et melioret illū. iſte dat agrum in em
phiteoſim. et ille accipit in emphiteoſim. Et uide
tur compoſitū ab en quod eſt in et phitos quod
eſt fides. et theſis quod eſt poſicō q̄ſi in fide poſi
cō et hinc h̄ et h̄ emphiteota uł emphitiotica. q̄
rem accipit in emphiteoſim. et emphiteoticus ca
cū. quod ꝑtinet ad emphiteoſim. et h̄ emphiteo
tecarius. ria. riū. idem qđ emphiteota uł emphite

Emphiteotecarius. in empiteoſis uide. ¶ oticus

Empicus. ſicut dicit pap. empia dicūtur illi q̄
bus collecō facta ē in pulmone uł torace et crepu
it et ſanauit. Idem ſunt ſanioſi. Empicus eciā d̄r
ſpuens ſanguinē. et prođ pn̄l. Vnde mac̄ de bero
nita. Empicos tuſſim q3 iuuat ſuſpiria ſedat.

Empireum celū factū fuit p̄ma die cū angelis
Vnde dicit ſtrabus. In p̄ncipio creauit deuſ celū
et terram. Celū inquit non uiſibile firmamentū.
h̄ ſcriptura appellat. Sed empireū. i. igneū uel in
tellcuale. quod non ab ardore ſ3 a ſplendore dicit̄
quod ſtatim factū repletū ē angelis. Celū inquit
in quo poſita ſunt luminaria non in p̄ncipio. ſ3
ſecūda die factū ē. ¶ Sed queri p̄t. An celū empi
reū ſit immobile et incorruptibile. Reſponſio cū
omniſ reſ determinet̄ in fine oportet conditiones
celi empirei accipē. ſ3 q2 cōuenit ſtatui bonorum
ꝓpter quod factū eſt. et q2 illi ſunt in plena ꝑticī
patione eterne luciſ et quieciſ et eternitatis. Iđ de
cet celū empireuz lucidū immobile et incorrupti
bile eſſe. Eſt autē celū empireū quoddaz corpus
p̄ncipalit̄ ordinatū ut ſit habitacō bonoꝝ. et hoc
magiſ propt̄ homineſ quoꝝ eciā corpa glorifica
būtur. quibuſ locuſ debet̄. q̄ propt̄ angeloſ qui
loco non indigent. et q2 illa gloria excedit inueſ
tigationē humanā. Ideo eciā et celū empireū ex
cedit eandem. Dicit̄ autē celū empireū locus con
templacōnis non quantū ad neceſſitatē. ſ3 quātū
ad congruitatem ſicut et eccleſia d̄r locus orōnis
Philoſophi autez h̄ celum non cognouerunt. quia
nec motui nec uiſui ſubiacet. vnde celum empireū
racōne inueſtigari non p̄t. q2 quicquid de cel cog
noſcimus h̄ eſt aut ꝑ uiſum aut ꝑ motū. Et ſci
as q2 celum empireum d̄r lucidum. non quia ra

dioſ emittat ſenſui nr̄o inuiſibiles. ſed quia in natu
ra ſua lucē habet. eo ꝙ maxime formale eſt.
Empirici pnl' cor̄. medici qui ſolam experienti
am ſiue practicam ſectantur.
Emplaſtrum. tri. dr̄ ab en quod ē in et plaſtes
forma. eo ꝙ ſup formā morbi inducat̄. Poteſt e
ciam dici implaſtrum ſicut dicam in energia.
Emporeticus. in emporium eſt.
Empos. empo grece latine forum ul' mercatū
et hinc h̄ et h̄ empos. otis. i. paciens emptor. Itē
empoſ pt̄ eſſe compoſitū ab en quod ē in et po
tis. et dr̄ inde empos q̄ſi impos. i. non potens. cui
adimit̄ poteſtas. quaſi a tempta poteſtate immi
nutus. Et mutatur. n. in. m. ſequente. p.
Empticius. cia. ciū. i. emptus ul' facilis ad emē
dū. Unde ſerui empticij dicebant̄ illi qui in ſeru
tutē emebant̄. et dicitur ab emo. mis.
Emptirium. rij. in emporium exponitur.
Emporiū. ab emo. iſ dr̄ h̄ emporiū. rij. i. locus
ubi emit̄ quod et h̄ emptiriū. rij. Unde Joſephus
in ix. Ad portū nauigare ad emptiria nequaquā
ꝑualuit. Et dicit̄ emporiū ubicūq3 negociacōnes
exercent̄. Item inuenit̄ h̄ emporiū. rij. quod deri
uat̄ ab empo grece. quod latine dicitur forū ul'
mercatū. Et dr̄ emporiū ꝓprie locus iuxta mare
ubi negociacōnes ul' mercacōnes exercent̄. unde
emporeticus. ca. cū. quod ꝑtinet ad emporiū. hic
emporetica carta dr̄ quoddā genus carte. q̄a in ea
merces inuoluūt̄. cū ſit in ſcripturiſ minuſ ydonea
Emulor. moles componit̄ cū e et dr̄ emulor
laris. latus. lari. i. diligere. ij. ad corinth̄ xj. Emu
lor enī uoſ dei emulacōne. ul' emulari. i. inuidere
Roma. xiij. Non in contencōne et emulacōne. et
tūc componit̄ ab emulo. lis. Item emulari. i. ſeq̄
ꝑ inuidiā ul' amorem. Prou. iij. Non emuleriſ ho
minē malū. et tūc componit̄ ab e et molior iris
Unde quidā. Emulor inſtat̄ amat inuidet ac imi
tatur. Itē ezech̄ viij. uidet̄ poni ꝓ indignatione
ubi dr̄. Erat ſtatutū ydolū ad ꝓuocandū emulati
onē Ab emulor deriuat̄ emulus. la. lū. i. diligēs
ul' inuidus. ul' ſequax. ul' eiuſdem rei ſtudioſus.
Et in eodem ſenſu et ex eiſdem compoſitis inue
nit̄ demulor. aris. vn̄ demuluſ a. ū. i. emuluſ a ū
Emunctoriū. ab emūgo. gis. dr̄ h̄ emūctorium
rij. i. purgatoriū. ſcꝫ ferrum cū quo candelā emū
gimus. et emūctus. ta. tū. ul' emunxus. a. ū. id ē.
purgatus. Exodi. xxv. Emunctoria quoq3 et ubi
ea q̄ emuncta ſunt extinguuntur.
Emunxus a um. i. purgatuſ et dr̄ ab emūgo is
En. i. in. uide in energia.
Ena id eſt unitas.
Enarro. ras. raui. rare. componit̄ ab e et narro
ras. et ē enarrare euidenter ul' apte narrare. vnd̄
hic et hec enarrabilis et hoc enarrabile.
Encauſtum. cauſtos componit̄ cū in ul' cū en
quod ē in et dr̄ h̄ incauſtū ul' encauſtū. quaſi in
uſtum. ſcꝫ tinctura ſcribendi.
Encenia. niorū dicūtur iniciacōnes. ul' inicia no
ua feſta. ſicut dedicacōneſ eccleſiarū. ab en qd̄ ē in
et cenon quod ē nouū. Unde encenio. as. i. inicia
re. ul' aliquid ꝑmo exercere ul' inducere. vn̄ ueſ
tem nouā enceniat qui ꝑmo eam induit ul' ꝑtat
Et ſimiliter epūs eccleſiam enceniat qn̄ eam dedi
cat. Encenia ergo ſicut dicit btūs Jero. dedicacōis
templi feſtiuitas dicebatur Quod ter legit̄ dedi
catū. Prima dedicacō fuit in autūpno. q̄ ſalomō
dedicauit templū decima die ſeptembris. Itē qn̄
reedificatū fuit templū a redeūtibus de babilone
dedicatū ē in uere xij die marcij. i. duodecima lūa
Cū autē antiochus epyphaneſ polluiſſet templū
ſordibuſ ydolorū et ꝓphanaſſet utenſilia eius. Ju
daſ machabeuſ mūdauit templū et reſtituit uten
ſilia eius in lociſ ſuiſ et q̄ſi dedicauit illud xxv die
decembris. Iſta dedicacō obſeruabat̄ tempe xp̄i
Unde dr̄ iohannis. x. facta ſunt encenia in ihero
Encheridion. i. liber ma (ſolimiſ et hyemſ erat
nualis. et dr̄ a ciros. i. manuſ et en quod ē in. Itē
encheridon dr̄ inſtrumentū medicorū. ſic dictū. quia
manu aſtringat̄ dū plura contineat ferramenta.
Enclēſis. cleo ꝓ inclinari componit̄ cū en qd̄ ē
in. et dr̄ h̄ enclēſis. ſis. i. inclinacō. vnd̄ encleticus
ca. cū. i. inclinatiuus. ut encletica coniūctio dr̄ illa
que inclinat ſe ſub accentu ꝑcedentiſ dccōniſ remit
tendo ſuū accentū in illā. et inclinat accentū illi
us ſupra ſe. ut q̄ſi ſub accentu illiuſ ꝓferat̄. unde
enclitico. cas. i. inclinare. ſm hug. Et fit enclēſis.
in ꝑncipio et in fine. ſicut dixi ſupra in ſecūda ꝑ
te ubi egi de impedimento enclēſis.
Encleticus. ca. cū. penl' cor̄ in enclēſis exponit̄
Endecas. deca ul' decas componit̄ cū ena quod
ē unitas. et dr̄ h̄ endecas. cadis. i. undecim. et cor̄
pnl' in nominatiuo et in obliquis.
Endecaſſillabus. ba. bum. i. undecim ſillabarū
Et componitur ab endecas et ſillaba.
Endelicia. cie. fe. ge. fuit mater fidees. i. anime.
Et interꝑtatur intima etas. ul' abſoluta ꝑfectio.
ul' endelicia ſm calcidiū ꝑfecta etas. quaſi endos
lechia. i. intima etas. ſm ariſtotilem abſoluta per
fectio. ſm platonem anima mundi.
Endiadis. dis. pnl' cor̄. fe. ge. quedā figura ē de
qua dixi in iiij parte in c de coloribuſ rethoricis
Endogenia. i. natura. Inde endogenitus ta tum
id eſt naturalis. et hinc endogenite. i. naturaliter
Endor grece aries latine.
Endromedes. ab endor quod ē aries hec endro
mis ul' endromedes. endrōedis. i. ueſtis uilloſa de
arietinis pellibuſ facta. qua induebant̄ uillani ro
mani cont' frigus. ul' endromis dr̄ duplex ueſtis
duplex palliū et forte et uilloſum et hyemale.
Endromis in endromedes eſt.
Eneades. ab eneas dicitur h̄ eneades. de. filius
uel nepoſ enee. et eciā quicumq3 deſcenderunt de
enea dicūtur eneade. ut romani. et nū ſubtracta de
ſill'a dr̄ h̄ eneas. is. filia ul' neptis enee. Itē inue
nit̄ h̄ eneus. ei. et inde h̄ enides. de. Et ſubtracta
de ſill'a. ab eo quod debebat dici eneides fit hec
eneis. idis. i. filia ul' neptis. Sꝫ iam hoc nomine
magiſ utimur ꝓ hiſtoria facta de enea. vnd̄ liber
uirgilij ſic intitulat̄. Incipit eneis uirgilij. Et corripit
Eneator. ab eneū ul' es h̄ enea (pnl' eneades
tor. toris. i. cornicen. cornicrepa. liticen. liticinator
Eneis. idis. in eneades uid̄ (ſcilicet ere canens
Et corripit penultimam eneis.
Energia. ab energuminus dr̄. et ē energia uis et
efficacia. effectus. Unde Jero in ep'la ad paulinū
c ij. Hunc neſcio quid latentis energie viue uocis
actus et in aures diſcipuli de autoris ul' actoriſ o
re tranſfuſa fortius ſonat. Energia eciā dr̄ agili
tas et rerū geſtarū aut q̄ſi geſtarū ſub oculis induc
tio. dr̄ eciā animi anxietas. Unde fulgenciuſ De
mones ꝑ energiā non credimus illabi anime.
Et nota ꝙ inuenit̄ inerguminus et inergia ſcrip

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

tū p in et idem ualet. qꝛ tantum ualet en apud
grecos. quantū in apud nos. Vñ huiuſmodi no
mina greca ſiue nocha que ꝑpōnē predcām hñt
in ſui compōne pñt ſcribi et ſcribunē indiffer.
modo p en mō p in. ut encauſtū et incauſtuꝫ. En
timema et intimema. emplaſtꝫ et implaſtruꝫ. en
guminus et inerguminus. energia et ingia. et ſic
de conſimilibus. ſicut dicit hug tractans de erge.
uł dr energia interior labor uł interior operacō
ab en quod ē in et erge qd eſt opatio uł labor.
Energuminus dr ab en quod ē in et erge qd ē
opuſ uł labor. et mene quod ē defectus uel luna
Inde energuminus. i. demoniacus. a demone poſ
ſeſſus et uexatus. et dr ſic qˀi inefficax. non labo
rans. non opanſ ſ; in ope deficiens. uł en ſit aug
mentatiū. qꝛ ſingulis lunacōnibus ualde mente la
boret. uł ener dr uiſ uł fortitudo. mene luna. Ind
energuminus fortis in luna ut ſunt lunatici. Vel
en. i. in erge labor. mene defcūſ noiſ mens. Jñ en
guminuſ qˀi laborāſ in corpe. deficienſ in mte. uid (in energia.
Enervis. neruus cōponi Et cor mi
ē cū e et dr hꝰ et hꝰ enuis et hꝰ ue. i. ſine neruiſ ſo
lutuſ debił effeminatuſ et dr enuiſ qˀi ſine nuo. i.
Eneruitus. ab enerus dr enuitus (ſine uiture
et eneruiter adūbiū. i. ſolute. debiliter. uł eneruiſ
Eneruo. as. aui. componitur (uſq; ad neruos
ab e et neruo. as. et eſt eneruare. diſſoluē. demoli
re. debilitare. quaſi extra nerioſ ponē. Ouid de re
med. Eneruant animoſ citare q; ioci q; lire.
Eneus. a. um. penultima correpta in ereuſ uide
Engadi. indecli. accentuaē in fine. locuſ ubi fini
tur mare mortuū. interpratur hebraice fons. i.
baptiſmus uł oculus celi aut uitulorum.
Enigma ē quidā tropus. require in quarta pte
in c de tropis. Hug ſic dicit. Enigma. atis. ge. neu
ē ſermo figuratus uł obſcura locucō. ſiue ſimilitu
do uel queſtio occulta et obſcura que difficile in
telligiē niſi apiatur. ut illud iudicū de comedente
exiuit cibus. et de forti egreſſa ē dulcedo. ſignifi
canſ ex ore leoniſ fauū eſſe extractū. et inde hꝰ et
hꝰ enigmatiſta. te. qui uł que obſcure et figuraliē
loquiē. et enigmaticus. ca. cū. i. obſcuruſ ad expo
nendū. uł qui p enigma loquitur. et enigmatico
cas. et enigmatizo. as. i. p enigmata loqui.
Enigmatiſta. te. in enigma eſt.
Enigmatizo. zas. in enigma eſt.
Eniuero. cōponiē ex eni et uero. Et ac in pnł
ut dicit pap et hug. uide eciā in uerus. ra. rū. et
ē eniuero idem qd certe. coniūctio affirmatiua
Eniteo. tes. tui. ibum neutruꝫ. et caret ſupino
et ē enitere ualde nitere fulgere. ſplendere. micaē
Vnde enitens. tis. pticipiū. Et corripit ni. uide eē
in niteo. Et componitur ab e et niteo. tes.
Enitor. teris. ſus. uł. xus. eniti. i. ualde niti uel
foras mittere. uł parere. Et componiē ab e et ni
tor. teris. Vnde enitens. tis. pticipiū omniſ ge. et
tūc prod ni. ſ; qñ dſidit ab eniteo corripit ni.
Enixa conata ad efficiendū aliqd. uel partu li
berata ſecundum pap. uide in enitor
Ennoymaticus. in ennoyan exponitur.
Ennoyan. componiē ab en quod ē in et nors
quod ē mens. Jñ ennoia. i. in mente. i. accñs qd
dr eſſe in mente. qꝛ nullo corporeo ſenſu compre
hendiē ſ; ſolo intellcū mentis. uł ideo qꝛ p accidē
tia et formaſ reꝝ noticia fit reꝝ que a ſenſu tranſ
fertur ad mentē. et ideo accñs dr eſſe in mente et

hinc ennoimaticus. ca. cū. i. accidentalis. vñ pꝰ ac
cidentales diffinicōnes uocat ennoyan uł ennoy
maticas. qꝛ non ſubalia ſ; accñtalia declarant.
Ennos interpraē habitator uł ꝓfundū. et acu
Ennoſigeus. Ennos interpratur (itur in fine
habitator. a quo et ſigeū quod ē quidam mons
iuxta troiā deꝰs ē neptunuſ ennoſigeus. i. habi
tator ſigei illius ꝓmontorij. in quo habebat tē
plū iuxta troiam. uł ennoſigeus interpraē ꝓfun
dū ſilentiū. ennoſ eni ꝓfundū dr. ſige ſilentium.
uł latibulū. Et uocaē neptunus ſic a ꝓfunditate
maris. et a ſilentio quod ē in ꝓfundo maris. uel
ēnoſigeuſ dr ab ennoſ quod ē habitator et ſiche
quod ē ꝓfundū. qˀi ennoſicheus. i. habitator pro
Eno. as. aui. atū. euidenter nare uł ex (fundi
tra nare. et componiē ab e et no nas. et cor ena
tū ſupinū pnł. ſimiliter enato. as. eiuſ freqñtatiū
Enoch interpratur edificacō. Jpſiuſ eni nomie
ciuitatem edificauit cayn.
Enodis. noduſ componitur cū e et dr hꝰ et hec
enodis et hꝰ. de. penł prod. i. ſine nodo. exē nodū
Enodo. aſ aui cōponiē ab e et nodo. aſ et ē eno
dare exoluere. de nodo tollere. declarare. planum
Enormiſ norma e. i. regula (facere. et prod no
componiē cū e et dr hꝰ et hꝰ enormiſ et hꝰ me. ſcꝫ
deformis. turpis. inanis. grandis. irregularis. illit
teratus. craſſus. ſine menſura uł forma.
Enos leticie locus (ſum es eſt
Ens. tis. ge. omniſ pt eſſe nomē uł pticipium d
Enſatus. ta. tū. i. enſe armatus. ab enſis dr. Et
Enſicium. cij. generiſ neutri. i. occi (prod penł
ſio facta cum enſe. ab enſe dicitur.
Enſiculuſ li maſ ge. dimi. pun enſis. penł corr
Enſifer. ra. rum. pnł cor qui fert enſem.
Enſis. ſis. mas. ge. i. ſpata. a ſecando dicitur.
Enteria inteſtina.
Entheca. theca componitur cū en quod ē in et
dr hꝰ entheca. ce. i. repoſita rei copioſa ſubſtantia
qˀi in theca repoſita. uł entheca. ce. peculiū uł ꝓpi
um. Vnde enthecarius. ria. riū. et hꝰ enthecarius.
rij. i. negociator. Et prod penł entheca ſicut apo
theca. Jnueniē eciā hectheca de quo dicā in h. qꝛ
pma ſillā et pnł aſpiraē.
Entimema. timo quod ē mens componiē cum
en quod ē in uł ena quod ē vnitas. et dr hꝰ ent
mema. atis. quoddā genuſ argumentacōnis. ſcilꝫ
feſtinata concluſio. et dr ſic qˀi in mente vnitū. qꝛ
in entimemate vnū ex vno inferē. uł componiē
ab en quod ē in et timos uł time quod ē menſ et
monoſ vnū. qˀi in mente vnū. qꝛ vna ꝓpō i men
te retineē uł tacetur. Entimema autē ē ſilogiſmꝰ
impfectus. i. orō in qua non omnibuſ ꝓpōnibus
añpoſitis feſtina inferē concluſio. ut hꝰ ōe al cur
rit ergo omniſ homo currit. Jn hac eni dcā argu
mentacōne intelligiē hec propō. omniſ homo eſt
animal. et non apponiē ibi. qꝛ ſi apponereē ibi p
fcuſ eſſet ſilogiſmus. et prod pnł entimema.
Enucleo. ab e et nucleus dr enucleo. as. aui. et
ē enucleare extra teſtā nucis nucleū ponē. et po
niē ꝓ apire enodaē. expedire māifeſtare. dclara
re vñ enucleatuſ a. ū. i. aptuſ māifeſtuſ enodatus
expeditus. declaratus. et comparatur. tior iſſimus
vñ enucliañ uł enucliate. tius. me. adūbium. Et
Enulum uide in enum. (corr nu.
Enū. ab es dr hꝰ enū. eni. et hꝰ enulū. li. di. i. cal
Enūcio. as. aui. ab e et nūcio. as. et ē danū

enũciare ualde nunciare.uł de aliquo nũciare.uł
euidenter nũciare.vnde hec enũciacõ.et enũciatiuꝰ
ua.uũ. Vnde dr in dyalectica. Oracõ enũciatiua ẽ
uox ſignificatiua de eo qđ aliquid eſt uł non eſt

Eo is iui itũ.vnde hec itio.onis.et hic itus uſui
et hoc iter eris.et hoc itiner itineris. Eo is com
poniť cũ ad et dr adeo is.i.ire ad. Itẽ componiť
cũ ã et interpoſita b dr ãbio.is.i.cĩcũdare et cupẽ
et ꝓpe honorẽ. Et cũ añ et dr añeo.is. Itẽ cũ cir
cũ et debet.m.ſcribi ſʒ non ꝓferri. Item cũ cõ et
dr coeo.is.ſubtracta n. Item cũ ex et dr exeo is
exiui exitũ. Itẽ cũ inter et dr intereo.i.mori. Itẽ
cũ intro et dr introeo.is. Vnde hic introitus. Item
cũ in et dr ineo.is.iui. Et cũ ꝓ interpoſita.d.et
dr prodeo prodis diui ditũ ꝓdire Itẽ componitur
cũ preter.et dr ꝑtereo teris.i.trãſire uel iuxta ire
Item cũ per et dr pereo.is. Item cũ ob et dicitur
obeo.is. Item cũ re.et dr redeo.dis.et interponi
tur.d. Item cũ trans et dr tranſeo.is. Item cum
ſub et dr ſubeo.is. Item cũ uenũ et dr ueneo is
.i.uendo. Nota ꝙ eo is et omnia ab eo compoſi
ta ſunt neutra.exceptiſ iſtiſ decem ſcʒ adeo ãbio
anteo circũeo ineo preeo ꝑtereo ꝑtereo obeo ꝓ
ꝑficere et frequẽtare.circũire.et ſubeo tranſeo que
omnia actiua ſunt. Item omnia compoſita ab e
o retinent lr̃aturam ſui ſimplicis.excepto ambio
quod tranſit ad lr̃aturam alioꝝ ũboꝝ quarte cõ
iugacõniſ mutando.e.ſui ſimpliciſ ubiqʒ in.i.vñ
ũſus. Ambio ſeruat io.retinens ueſtigia quarte
Cetera ſunt in eo q̃ ueniũt ab eo. Item eo et eius
compoſita omnia faciũt ꝑteritũ in ui uł in ij.et
ſupinũ in itũ ꝑ ſincopam.pnł cor.ut ineo iniui
uł inij initũ. Pereo periui uł perij peritũ.excep
to ueneo quod deberet facere uenitũ.ſʒ facit uenũ
uenu. Item excipiť ambio.quod qꝛ non ſeruauit
lr̃aturam ſui ſimpliciſ ideo prođ pnł ad modum
alioꝝ ũboꝝ quarte cõiugacõnis.deſinentiũ in io
et in ſupino et in ꝑticipio. Vnde ouiđ. Iuſſit et ã
bire circũdare litora terre. In nomine tamẽ ũba
le quarte decli.cã differentie ad ꝑticipium corrip̃
penultimã.ut hic ambitus.tus. Et attende ꝙ am
bio facit futuꝝ indicatiui non in bo ſʒ in am.ſic
audiã ambiam ambies. Si ergo inueniť in bo ſit
ſcḋm antiquitatẽ.omnia eñ ũba quarte coniugati
oniſ olim faciebant futuruʒ indicatiui in bo et in
bor.vnde adhuc in theologia in ꝑſ inueniť par
tibor et metibor.ſʒ hoc antiquitas abſoluit.et ſolũ
duo ũba quarte coniuꝫ.faciũt illud futuꝝ in bo
ſcʒ eo et queo.et compoſita ab eiſ excepto ãbio.
In compoſitiſ tamen qñqʒ inueniť illud futurum
et in am.ut in luce euãgelio. Celũ et terra tranſi
būt ũba autẽ mea non tranſient.et peribit et pe
riet. Item ſciaſ ꝙ ꝑticipiũ ꝑſentiſ et ꝑteriti imper
fecti tempiſ naſciť a pma ꝑſona ꝑteriti impꝑfecti
in omni coniug̃.bam in ns.ut amabam amans
exceptiſ in eo deſinentibuſ quarte coniugacõniſ ũ
bis.que mutant m in ens.ut ibam iens.quibam
quiens.ꝑteribam ꝑteriens. Hec eciam hñt ꝑ ob
liquoſ caſus pro ie eũ.ut ienſ eũtis.quienſ q̃untis
ꝑteriens ꝑtereũtis.abiens abeũtis.rediens redeũ
tis.tranſiens tranſeuntis.ſubiens ſubeũtis.ꝛc̃. De
hoc infinitõ iri dixi in tercia pte in c de gerundio

Eos.eoꝛ grece dr ſol latine.uł oriens.uł pmus
ſplendor aeriſ clareſcentis qui aurora dicitur.

Eous.ab eos eoꝛ dicitur eous eoꝛ.primus ſo
lis equus. Et eous eoa eoum.ideſt orientalis.

Eouſqʒ intantum.ſecundum papiam.

Epacta ẽ numerus inuariabiliſ datuſ anno ad
ſciendũ quota ſit luna in kalendiſ cuiuſlibʒ
menſis. Et dr epacta ab epi quod ẽ ſup̃ et aucta
quod ẽ augmentũ.i.exceſſuſ anni ſolariſ ſup̃ lu
narem. Compotiſte eñ notauerũt ꝙ pmuſ ãnus
ſeculi nullã habuit epactã.qꝛ non preceſſerat ali
quiſ annus a quo accepiſſet xj. Secũdus uo ha
buit illoſ xj pro epacta qui ſunt exceſſuſ anni ſo
laris ſupra lunarem.vñ ſemꝑ addendo xj forma
tur epacta.ubi grã. Epacta pmi anni ẽ nulla. E
pacta uo ſecundi ãni eſt xj.addamuſ xj et erunt
xxij qui ſunt epacta tercij anni.quibuſ addamus
xj et erunt xxxiij.quoꝝ xxx faciunt vnũ embo
liſmũ et treſ remanent ꝓ epacta quarti anni. Eſt
autẽ emboliſmuſ lunacõ xxx dierũ collcã ex ex
ceſſu anni ſolariſ ad annũ lunarem.vnđ adde xj
epacte ꝑcedentiſ anni et habebis epactã ſecũdi ã
ni ſequentis.ubi ſumma illa excedat xxx.quia
tũc abijce xxx.et xxx ẽ emboliſmus.et quod re
manet ẽ epacta illius anni. Et hoc uſqʒ ad xix an
nos. In xx aũt ãno reuertiť ad caput et ẽ epacta
nulla.et poſtea ꝑ ordinẽ ꝓcediť ſicut dictũ ẽ ad
xix annos.vnde appellať ciclus decemnouenaliſ
Si autẽ uultis ſcire quotuſ ſit annuſ cicli epactaꝝ
accipite ãnos xpi et ipſis adiũgite vnũ annũ.qꝛ
tũc tantũ ꝑceſſerat iſte ciclus.et a totali ſumma
ſubtrahite xix dũ poteſtis. Et quota remanſerit
totus ẽ ãnus cicli epactalis.et ſi nichil remanſe
rit decimuſnonus erit ãnus.hoc tamen ẽ uerũ ſi a
klis ianuarij uſqʒ ad kalendas ſeptembris feceri
tis hanc computacõnem.ſʒ ſi poſt kalendaſ ſeptẽ
bris uſqʒ ad kalendas ianuarij ꝑdcãm computa
cõneʒ feceritis debetiſ addere duoſ ãnoſ qꝛ in kalẽ
dis ſeptembris mutať ãnus epactalis.anni autẽ
xpi non mutanť uſqʒ ad natiuitatẽ dñi uł kalẽ
das ianuarij.vñ a klis ſeptembris uſqʒ ad muta
cõnem ãnorum xpi debemus addere duos ãnos
Hug̃ autẽ ſic dicit. Epacta.i.adieccõ. Compotiſte
quiđ ad cognoſcendũ quota ſit luna in qualibet
feria compoſuerunt duo gnã numeroꝝ.quorum
vnũ regulares lunares.aliũ uero epactaſ uocaue
runt.i.adieccões.ab epi qđ ẽ ſup̃ et theſiſ qđ ẽ
poſicõ.qꝛ regularibuſ adijciunť ad inueniendũ
etatẽ lune.et hoc eciã poteſt dici ab eo tamẽ reſpcũ.

Epanalenſis ẽ ſpecies ſcematis.de quo dixi in
quarta pte in capitulo de ſcemate.

Epar.atis.ge.neu.i.ficatũ.et dr ab epi quod
ẽ ſupra.qꝛ ſuppoſitũ ſit.et hinc epaticus ca cum
penł cor.qui patiť in epate.et facit gtũs epatis
ꝑ t.pnł cor.ſcḋm uſum.tamen ſcḋm hug̃ facit epa
tris uł epatis

Epatiarius.ria.riũ.quod ꝑtinet
ad epar. Plautus. Cum te morbus agitat epatia
rius.et dicitur ab epar.

Epaticus.ca.cum.in epar uide.

Epenteſis eſt quedam ſpecieſ metaplaſmi.de q̃
dixi in quarta pte in capitulo de metaplaſmo

Ephebia eſt pma ꝑs adoleſcentie ſcḋm pap. Ephe
bia eciã dr iuuenũ eminenſ pulchritudo.uł collcõ
epheboꝝ.et dr ab ephebus.uł ut dicit alexanđ
Quo proſtant pueri locuſ eſt ephebia dcũs.et ſic

Ephebian fe.ge.et inde ponitur pro ephebian
clinabile.et accentuať in fine.et dr ab ephebus.
et ẽ ephebian locus ꝓſtitucõnis ubi iuuenes me
retricabanť et ꝓſtituebanť. Macħ li ij c iiij.ſup
hoc promittebat et alia cẽ. Si ꝑtati eiuſ concederenť

gignaſium et ephebian ſibi conſtituere.

Ephebiolus in ephebuſ eſt.

Ephebus. Ab e et phebus componiť hic ephe
bus bi.i. ualde lucidus. ſcʒ iuuenis pulcher et im
berbis. vnde hec ephebiolus. li. dimi. Et p̄t declina
ri mobiliter ephebus. ba. bū. et ephebiolus a ū.
pnl' cor. ſʒ ephebus prod' pnl'. Vnde luc' in tercio.
Grandeuos q; ſenes mixtis armauit epheb. Itē
in aurora dr. Ecce fugit dixere ſenes hic pulcher
ephebis

Ephy qdā menſura ē. et ac' in fine.

Ephimera. re. eſt quidā piſcis qui vno die ori
tur et eodem die moriť. Inde dr ephimera. re. pe
nulcia cor' febris ſimplex et non moleſta. que in
vno die affligit hominē et eodem die perit. qua
ſi ſupra diē non excedens. q; ultra vnū diem nō
ſolet durare. Et inde hec ephimeris. dis. genus eſt
hiſtorie ſcʒ vniuſ diei digeſtio. ul' vnius diei regu
lariſ abreuiacō. computacō. calculacō. Ephimeris
eciā dr tabula manualis ul' liber in quo cottidi
ani actuſ ſcribi ſolent. et ſonat ephymeris apud
noſ diurnū ul' cottidianū. Nam quod latini dicūt
diurnū greci ephimerida dicūt.

Ephymeris dr ab ephy et mereo. res. quod eſt
dolere. et dr hec ephymeris tabula ul' liber in quo
uſurarij ſcribūt denarioſ quoſ mutuo dant et pig
nora que recipiūt. p quē cognoſcūt ſi lucrantur
ul' non. et ſi dampnificanť dolent ſup dampno.

Ephot. ab epi quod ē ſup dr ephot indeclina
bile ueſtis ſacerdotalis quod latine interp̄tať ſup
indumentū. erat eni palliū ſuphumerale quo to
ta ſacerdotalis tegebať ambicō. Et erant duo ge
nā. Vnū lineum et ſimplex quod ſacerdotes ha
bebant. Aliud ex diuiſiſ coloribus auro gemmis
q; contextū. hn̄s in utroq; humero lapides duos
ſcʒ ſmaragdinos auro concluſos. in quibuſ ſculp
ta erant nomina patriarcharū. quo olim pontifices
utebanť

Ephrata. te. pnl' cor. ciuitas ē que
dca eſt bethleem. et non debet ultima accentuari
Inde ephrateus. tea. teū pnl' prod. Inueniť eciaʒ
effrateus per f ab effraym uide in effrateus ī lo
co ſuo

Epy grece latine dicitur ſupra.

Epyaltes dr ab epy quod ē ſupra et alteſ qd ē
p̄mens qī ſupra p̄mens. q; ſuo pondere uideť g̃
uare et ſuffocare dormientē. et eſt quedā ſpecies
fantaſmatis que contingit in ſompnis.

Ephibata. ephy componiť cū baton quod eſt
nauiſ et dr hic et hec ephibata. te. grece quod latīe
dr laicus ul' ſupueniens. hec nichil habet negocij
in naui. ſʒ naulo dato in alias terras tranſire diſ
poſuit. Et corripit ba.

Epicauſtoriū epi componiť cū cauſtos quod ē
incenſum. et dr hoc epicauſtoriū. i. inſtrumentū qd
ſup igneʒ fit cauſa emittendi fumū. Itē epicauſ
torium dr locus vnguentoꝝ. ubi ſe vngebāt ad
ignem. ul' ubi vngenta fiebant ad ignē. Epicauſ
torium eciā dr locuſ diſcernendi cauſas. et in qua
libet iſtaꝝ ſignificacōnū accipitur competent' in
paſſione ſancti thome

Epicenus. na. nū. pnl' cor. i. ſupra cōmune. Vnde quedā nomina dicū
tur epicena. ut aquila. de quibus dixi in tercia p
te in c de genē nominū. in tractatu de epiceno ge
nere ul' p̄miſcuo

Epicidus. ab epy et cidus componiť hic epicidus. di. penl' prod. i. puuſ circu
luſ poſituſ ſuper maiorem circulū ita ut epicidi
centꝝ ſit in linea maioriſ circuli.

Epictaſis. ſtaſis quod ſtanſ ul' ſtatus dr cōponi
tur cū epy quod ē ſupra et dr hec epictaſis. ſis. ul'
epiſtaſis. Nam c ibi rep̄ſentat ſima grecoꝝ. et ē e
pictaſis adiectō lrē ul' ſillabe ſup ſtatum dcōnis

Epicureus pnl' prod. uide in epicurus.

Epicurus. epy componiť cū cura ul' cutis. et dr
hic epicurus quoddā genuſ phōꝝ. q; curam ſup cu
tem corpiſ habebant. dicebant eni uoluptatē eſſe
ſummū bonū. Ignorantes eni aliā eſſe uoluptatē
p̄ter carnalem dimiſſa anima tantū corpi curam
impendebant. et ideo dicti ſunt epicuri. et inde epy
cureus. rea. reū. ut dicit hug. Vel ſm alios. epicu
rei dicti ſunt ab epicuro quē ipſi phī porcū noīa
uerunt qī uoluptatē. Qui uanitatiſ et uoluptatis
amator non ſapientie ſummū uoluptatē corpis
aſſerebant. Cuiuſ tradicōnes epicurei ſequebanť
Vnde dicebant deū ex p̄uidentia nichil agere in
mūdo. omnia conſtare ex corpibus. animā nichil
aliud eſſe q̄ corpus. Vnde et dixiſſe fertur non
ero poſtq̄ mortuuſ fuero.

Epicus. ab epus quod ē laus. dr epicus. ca. cū.
i. laudabilis. Vnde marcialis. Epica uulgo lirica
q; pagina conſonarent. Videť tamen hec epi poni
p dactilico. Dactilus eni inuentuſ ē ad deſcriben
da geſta heroū ex quibus conſecuti ſunt laudem
Vel epicus componitur ab e et pede. i. proſaicus
Poteſt ergo ibi legi epica. i. proſaica.

Epidioceſiſ eſt quedaʒ figura de qua ſupra dixi
in quarta p̄te in c de coloribus rethoricis.

Epidromus. epy componiť cū dromo quod ē
nauis quoddā genus. et dr epidromoſ ul' epidro
mus. uelū ſecūde amplitudinis. ſʒ ad puppim. Et
cor' pnl'

Epifora. epi componiť cū foroſ qd ē ferre et dr hec epifora. i. lippitudo oculoꝝ. quā
do ſcʒ pellicula ſupducitur oculo. et corripit fo.

Epigramma. gramma quod ē linea ul' lrā cōpo
niť cū epy quod ē ſupra. et dr hec epigrāma atis
. i. ſupſcripcō. ſcʒ titulus. ul' breuiſ annotacō eoꝝ
que diffuſius dicūtur in ſequēti ope. et epigrāma
dr illa ſupſcripcō que ſupponiť tumulo. ſciliʒ epi
taphiū. ul' que ſupponiť ymagini alicuius. ad ſig
nificandū cuiuſ ymago ſit. et ad deſignandaʒ ali
quā p̄prietatē illiuſ cuiuſ ē ymago. Et prod' pnl'
epigrāma. Vñ theod. Grecoꝝ p̄muſ ueſtigat g̃m
mata cadmus. et ſcribiť p duo. m. ut dicūt qdā.

Epigrus. epy componiť cū agroſ quod eſt trac
tus. et dr hec epigrus. gri. i. clauuſ quo lignum lig
no adheret. quia ſubtrahatur.

Epilema. lemos ul' lema grece latine dr uora
go. et componiť cū epi quod ē ſupra et dr hec epi
lema atis. i. emplaſtrū. quia ſup lema. i. uulneris
ul' ulceris uoragine ponatur.

Epilenſia. ſie eſt quedā paſſio ſic dcā. q; mentē
apprehendens. p̄iter eciam corpus poſſideat. Greci
eniʒ app̄henſionē epilenſiā uocant hec paſſio cadu
ca diciť. et lunacō al' lunacō. et morbus comicia
lis. q; apud gentiles cū comicioꝝ dies cudā acci
diſſet comicia dimittebanť Vel q; ex uerecundia
ul' timore repulſe in comicijs ſepe illum morbū
incurrebant. cui tanta uiſ ē ut homo ualens con
cidat et ſpumet. Hos uulgus lunaticos uocat. q;
p lune curſum contingat eis. et hinc epilenſiacus
ca. cū. qui talem infirmitatē patitur. et epilēticus
epilentica epilenticū in eodem ſenſu.

Epilenticus. ca. cū. pnl' cor' in epilenſia eſt.

Epilogus. a. ū. idem ē quod reuelacō. uide ſup
in quarta p̄te in c de coloribus rethoricis.

Epimelas dr̄ gemma cū in candida gemma ſu
pnigreſcit color. vnde et nomen habet ab epi et
Epimenia. epi componit̄ cū me (melan nigꝝ
ne quod ē defectus uł luna uł menſiſ et dr̄ plr̄ hͤ
epimenia. niorū. i. expenſe uł exenia uł tributa.
que dant̄ p ſingulos menſes poſt defectū lune. i.
Epimone in iiij pte uide in e (poſt nouilunū
de coloribus rethoricis. Et acuitur in fine.
Epinicia. oꝝ dr̄ feſtiuitas et grāꝝ actio ꝓ uicto
ria phabita. Vnde math ij c viij g. dr̄. et cū epy
nicia agerent̄ iheroſolimis. et cor̄ pnł ſm uſum
epinicia. et dr̄ ab epi ſup̄ et nicos uictoria. Vnde
dr̄ ibi in glo. Pro epinicijs legi in alia edicōne di
es uictorie. Supatis ergo hoſtibus iudas feſtū ce
Epinirion ſicut dicit glo. interł pał (lebrat
pmo li. c. xv. In citharis ꝓ octaua canebant epy
nirion ⁊c̄. Interpretatur uictori deo triūphus et
palma. ꝓ octaua enim. i. ꝓ miſterio reſurreccōis
quod celebrat̄ die octaua canebant epinirion. a
lia lr̄a dicit. et ſinichion. qd̄ ut dicūt interpretatur
uictori deo palma. uł uictoris dei triumphus
Epiphanes prod pnł. Vnd in aurora dr̄. Anti
ochus cornu ſignat̄ in hͤ epiphanes.
Epiphania componit̄ ab epy quod eſt ſup̄ et
faſma quod ē appicō. qͥ epifaſma. i. ſupna appa
ricō. Vel dr̄ ab epy et phone ſonus. Inde epipha
nia. qͥ ſupnus uł diuinus ſonus. qꝛ eo die uox pa
tris ſonuit de celo. hic ē filius meus dilcūs. uł ple
nius et clarius pt̄ ſic dici epiphania quadruplici
uocabulo nūcupat̄ ꝓ ꝙ quadruplici miraculo iſ
dies decorat̄. Hodie enī magus xp̄m adorat. Cū
enī xp̄us eſſet xiij dierum magi ad eū ſtella duce
uenerunt. Et inde ꝓpe dr̄ epiphania ab epy qd̄ ē
ſupra et phanes quod ē appicō. qꝛ tūc deſurſum
ſtella appuit. ſiue ipſe xp̄us p ſtellā que deſuper
uiſa ē magis uerus deus demonſtrat̄. eadem eciā
die reuolutis xxix annis cū iam triceſimū attigiſ
ſet. qꝛ ut dicit lucas erat incipiens qͥ annoꝝ trigin
ta. Habebat enī xxix annos et xiij dies. Tunc in
quā in iordane baptiſatus ē. et ob hoc uocatur
theophania. a theos quod ē deus et phanos ap
paricō. uł phonos ſonus qͥ deus trinitas tūc ap
paruit pater in uoce. filius in carne. ſpūs ſanctus
in columbe ſpē (Ipſo iterum die anno reuolu
to cū eſſet annoꝝ triginta et xiij dieꝝ aquā ī ui
nū mutauit in nupcijs et uocat̄ idͦ bethphania. a
beth qd̄ ē domus et phanos qꝛ in miraculo fcō in
domo uerus deus appuit. Predcā tria miracula tā
gūt̄ in q̄dā antiphona q̄ cantat̄ ad benedcūs Ho
die inquit celeſti ſponſo iūcta eſt eccīa. qm̄ in ior
dane lauit dn̄s xp̄us eius crimina. Currunt cum
muneribus magi ad regales nupcias. et ex aq̄ fac
to vino letant̄ conuiue. Ipſo inſup die reuoluto
anno cū eſſ xp̄us annoꝝ trigintaunius ſaciauit
q̄nq milia hominum de q̄nq panibus. ſic dicit
beda. et ꝓpter hoc uocat̄ fagiphonia. a fage uel
fagin quod ē bucca uł manducare. et phanos. et
acuit penultimam epiphania ſiue ni.
Epiphia. oꝝ. neu ge nūi plu. ſunt ornamenta e
quoꝝ ut frena pectoralia. Orač. Optat epiphia
bos piger optat arare caballus. Inde epiphiare
Epiredīū. epy componit̄ cū re (. i. equū ornare
da. et dr̄ hͤ epiridiū. dij. Et dn̄r epirides ꝓprie mi
Epiſcopus. ſcopin quod ē intē (nora uehicula
dere uł ſpeculari componit̄ cū epi quod eſt ſupra
et dr̄ hͤ epūs. pi. qͥ ſupſpeculator et ſupintendēs.
curam ſubditoꝝ gerens. Vel dr̄ ab epy et copos
quod ē labor. qͥ ſuplaborans. i. ſup gregem ſuū
et ē nomen opis non laboris ut uult pap. ſm il
lud apl'i. Qui epātū deſiderat bonum opus deſide
rat. ſʒ nūc magis uidet̄ eſſe honoris q̄ȝ oneris.
Et eſt quadriptitus ordo epōꝝ. ſcʒ patriarchas ar
chiepōs. metropolitanos et epōs. Patriarcha ſum
mus et pn̄ceps patꝝ interpͤtatur. qꝛ pmū. i. apoſ
tolicū retinet locū. ſicut romanus antiochenus a
lexandrinus. uide in patriarcha. Archiepūs dr̄ qͥ
ſummus et pn̄ceps epōꝝ. tenet enim uicē aplicā
et pſidet tam metropolitanis q̄ȝ ceteris epiſcopis
Metropolitani a menſura ciuitatū uocant̄. Sin
gulis enim ꝓuincijs preſident. quoꝝ autoritati et
doctrine ceteri ſacerdotes ſubiecti ſunt. ſine quibus
ceteris epiſcopis nil agere licet. ſollicitudo enī to
tius ꝓuincie ipſis cōmiſſa eſt. Omnes autē ſuperi
us ſignati ordines vno et eodeȝ uocabulo epiſco
pi nominant̄ ſʒ illo ꝓuaro nomine quidā utitur
ꝓpter diſtinccōnem ptātis quā ſinguli acceperūt
Ab epūs autē deriuat̄ hͤ et hͤ epālis et hͤ le. Vn̄
epiſcopaliter aduibiū. Item ab epiſcopus hͤ epā
tus. tus. tui. et hͤ epiſcopiuȝ. pij. et epiſcopor aris
epātum habere uł gerere. Et cor̄ ſco. uide eciam
in metropolis. (Hic pt̄ queri. an religioſi q̄ pro
mouent̄ in epōs teneant̄ ad obſeruantias regula
res. Ad hͤ dico ꝙ ſtatus religionis ad pfeccōnem
ptinet quaſi quedā uia in pfectionē tendendi. ſta
tus autē epālis ad pfeccōneȝ ptinet tam̄q̄ȝ quod
dā pfeccōnis magiſteriū. Vnde ſtatus religionis
compat̄ ad epālem ſtatū ſicut diſciplina ad ma
giſteriū. et diſpoſicō ad pfectionē. Diſpō autē nō
tollit̄ pfeccōne adueniente. niſi forte quantū ad
id in quo pfectioni repugnat. quantū autē ad id
quod pfeccōni congruit magis confirmat̄. Sicut
diſcipulo cū ad magiſteriū puenerit non cōgruit
ꝙ ſit auditor. congruit tamē ſibi ꝙ legat. et me
ditet̄ eciā magis q̄ȝ ante. Sic ergo dicendū eſt ꝙ ſi
qua ſunt in regularibus obſeruantijs que nō im
pediant pontificale officiū ſʒ magis ualeant ad p
fectionis cuſtodiā. ſicut ē continentia paupertas et
alia huiuſmodi. adhuc remanet religioſus. eciaȝ
factus epūs obligatus. et p conſeq̄ns ad portan
dū habitū ſue religionis. qui ē huius obligacōis
ſignū. Si qua uero ſunt in obſeruantijs regulari
bus que officō pontificali repugnent. ſicut ē ſoli
tudo ſilentiū et alique abſtinentie uł uigilie ꝗues
ex quibus impotens corpe redderet̄. ad exequen
dū pontificale officium. ad huiuſmodi ſeruanda
non tenet̄. In alijs tamen pt̄ diſpenſacōne uti. ſm
ꝙ requirit neceſſitas pſone uł officij uł condicō
hominum cū quibus viuit p modū quo eciā pre
lati religionum in talibus ſecū diſpenſant. teſtam̄
tū autē nullo mō facere pt̄. qꝛ ſola diſpenſacō ei
cōmittit̄ reꝝ eccleſiaſticaꝝ que morte finit̄ ex q̄
incipit teſtamentū ualere. ut aplus dicit ad heb
ix. Si tamen ex conceſſione dn̄i pape faciat teſ
tamentū. non intelligit̄ ex ꝓpo facere teſtamentū
ſʒ aplica autoritate intelligit̄ eſſe ampliata ptās
ſue diſpenſacōnis. ut eius diſpenſacō poſſit ualē
poſt mortē. ſicut dicit frater thomas. uide eciam
Epiſinalimpha. ſinalim (in hones et accepho
pha componit̄ cū epy quod eſt ſup̄ et dr̄ hͤ epy
ſinalimpha. i. concurſus duaꝝ uocaliū in eadē ſil
laba et in eadem dccōne poſitaꝝ cū colliſione utri
uſq. et dr̄ epiſinalimpha qͥ ſup̄ ſinalimphā. qa

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

plus ē ꝙ ſinalimpha.pluſ eni ē ita duas uocales ſubtiliare ut proferant̄ ſm vnū impulſum quaſi in vnū ſonum.ita tamen ꝙ utraqꝫ aliquid ſoni retineat.ꝙ ita duas cōiungere ut altera totū ſuū ſonū amittat.ſm hug.Hec alio nomine dr̄ ſineresis.ſ quoſdam.Vnde dicit pap.Epiſinalimpha uł ſineresis ē conglutinacō duaꝝ ſillaꝝ in vnam ut neri ꝓ nerei.De ſineresi autē dixi in quarta ꝑte in capitulo de metaplaſmo.

Epiſtaſis pnł correpta alio nomine dr̄ epictaſiſ per c.uide ſupra in epictaſis.

Epiſtiliū componit̄ ab epy et ſtilus.i.capitellū quod ſupponit̄ columne.qa ſupponatur ſtilo columne.Vnde epiſtilia dicunt̄ qi ſup ſtilos.i.columnas.Et ſcias ꝙ treſ ſunt ꝑteſ columne.ſcꝫ baſis.i.fundamentū.ſtilus.ſcꝫ illud rectū quod ſup baſim erigit̄.Epiſtilium uero dr̄ illud quod ſtilo ſupponit̄.

Epiſtola.ab epi et ſtolon miſſio q̄ſi ſupra miſſio.qꝛ ſup̄ intencōnem mittentiſ gerit officiū nūcij.uł quia epła in dignitate ꝑeminet ſimplici miſſioni.Et deſcribit̄ ſic.Epiſtola eſt legacō literaliſ abſenti ꝑſone uł abſentibus.mittentis plene ſignificans uolūtatem.Legacō lrālis dr̄ ad drām nūcij.qꝛ ſi ꝑ ſolū nunciū ſine literis aliqd intimamus.non id epła ſꝫ quedā ſtola.i.ſimplex miſſio nominat̄.abſenti ꝑſone et ponit̄ ad drāꝫ ſermonis qui ꝑtinet ad pn̄tes.Nam et ſi cā pudoris q̄ꝫ pn̄ti epłam deſtinamuſ tamen ei nō ſcribimus ut pn̄ti.mittentiſ plene ſignificans uolūtatē ideo ſubiungit̄.qꝛ p̄t q̄ꝫ ꝑ alicuius ꝑtis ſubtractionē epła decurtari.quod tollerandū ē dum modo plene affcūs mittentis declaret̄. Partes uero epłe a pluribuſ ponūtur q̄ꝫ.ſcꝫ ſalutacō exordiū.narracō.peticō.et concluſio.Et licꝫ ptes ſic naturaliter ordinent̄.tamen exordiū.narracō et peticō poſſunt naturalē ordinē ꝑmutare.ſꝫ nō ſalutacō nec concluſio.qꝛ illa prior ſemꝑ.et hec ultima eſſe debet.Nam peticō p̄t p̄poni exordio.ut ſi dico amiciciā tuā rogo quatenus equū tuū michi concedas uſqꝫ ad romā.Cū omnia que habeo ſint expoſita ſemꝑ ad tuū beneplacitum et mandatum.Similiter narracō p̄t p̄mitti exordio ut ſi dicā.Sciatis me ſine urō auxilio in ſtudio non poſſe ꝑmanere.qꝛ michi eſtis ſpāli dn̄s et pijſſimus benefactor.Peticō eciā q̄ꝫ narracōeꝫ anticipat.ut ſi dicā.Rogo dominacōnem ueſtraꝫ quatenus michi pecuniā tranſmittatis.qꝛ illā totam quā mecū detuli iam expendi bononie cariore tempꝫe ꝑſiſtenti.Quāuis autē epła ex q̄ꝫ ꝑtibuſ integret̄.p̄t tamen ex paucioribuſ quādoqꝫ conſtare.ſicut ex ſalutacōne et ex narracōne.Poteſt eciam in ſola narracōne uł peticōne conſtare omnibuſ alijs ꝑtibus relegatis.Vnde narracōne ſubtracta non debet peticō remoueri uł econūſo Subtrahit̄ eni quandoqꝫ ſalutacō cā indignacōis et tūc tantū ſufficiūt nomina ꝑſonaꝝ.Quandoqꝫ tacetur exordiū.qꝛ rei dignitas ꝑ ſe patet.Q̄ꝫ narracō.ut in lrīs p̄ceptiuis.Interdum peticō ut frequenter in epłis remiſſiuis.Quandoqꝫ concluſio.qꝛ cōmoditas uł incōmoditas ꝑſone patet.uł qꝛ epła eſt nimis longa.Verūtamen inuenit̄ ꝙ in ſalutacōne ſola quidā abbaſ epłam deſtinauit ī hunc modū.B.talis eccleſie dcūſ abbas.Dilcō in xp̄o filio.b.benefactori.bene incipe.melius ꝓſequi et optime terminare.quod bn̄ fieri potuit qꝛ ꝑ talem epłam uolūtati mittentiſ plenarie ſatiſfecit.Hoc eni dr̄ epłāris dictaminis ultimū complementū.Vnde uſus.Hic ſatis ē ꝑs vna due treſ q̄tuor omnes.uide in exordium.

Epiſtolare.ab epła dr̄ hꝫ et hꝫ epłaris et hoc re quod eſt epłe uł quod ꝑtinet ad epłāꝫ.et hꝫ epiſtolare.ris.et hꝫ epiſtolariū liber epiſtolarum.

Epitafiū.taphos quod ē tumuluſ uł ſepulchꝝ componit̄ cū epy et dr̄ hꝫ epitafiū.fij.quod ſup ſcribit̄ tumulo mortui

Epitalamiū.mij.i.cā tus qui fit ſup thalamū.i.ſup ſponſum uel ſponſam.Vnde epitalamius.mia.miū.ſm hug.Pap uero ſic dicit.Epitalamia ſunt carmina nupciaꝝ que decantant̄ a ſcolaſticiſ in honorem ſponſi et ſponſe.hoc p̄mo ſalomon edidit in laudem xp̄i.et eccleſie exquo gentiles epitalamiā ſibi uendicauerunt.dictū ē autē ꝙ in talamis decant̄.Jero in epła ad paulinū c vij.Salomon pacificus et amabilis domini mores corrigit naturam docet.eccleſiā iūgit.et xp̄m ſcāꝝ nupciaꝝ dulce canit epitalamiū

Epitematicus.Epy componit̄ cum thesis et dr̄ epithematicus.ca.cū.i.ſuppoſitiuus uł appoſitiuus.qꝛ apponit̄.i.iūgitur cū p̄ma perſona et ſecūda et tercia.ut ipſe lego.ipſe legis.ipſe legit.ipſi legimus.ipſi legitis.ipſi legunt.

Epitetū.epy componit̄ cū thesis et dr̄ hꝫ epitetū.ti.adiectiū quodlibet.qꝛ ſupponat̄ Sed ꝓprie epitetū dr̄ illud adiectiū quod cōuenit omni rei alicuius manerei.ſꝫ non ſoli.ut cigni ē epitetum albus.corui niger.Item epitetū ē quod cōuenit omni rei alicuius manerei ſꝫ non ſoli.ut eſſe nigꝝ cōuenit omni coruo ſꝫ non ſoli.Propriū uero omnibus vnius manerei rebus et ſolis cōuenit vnde epiteton dr̄ quedam figura.cū tale accidens uł tale adiectiū additur tali rei immediate ſ hug. De hoc eciā dixi in quarta ꝑte in c de tropis.

Epithoma.atis.ge.neu.uł epithome.mes.ultima acuta.i.abbreuiatio ſermonis.dr̄ ab epy et thomus uł thomos diuiſio p̄ciſio.qi p̄ſectio ſmonis.Vnde Jero.dicit in epła ad paulinū c vij ꝑ hꝫ liber inſtrumenti ueteriſ epithome cantus actalis ē ꝛc.Dicit̄ autē epithome abbreuiatio ueteris teſtamenti.quod dr̄ inſtrumentū.qa inſtruit in doctrina fidei et moꝝ.Et ponit̄ hꝫ abſolute ꝓ abbreuiacōne.qꝛ breuiter tangit p̄termiſſa.Ab epithoma autē dr̄ epithomaticus.ca.cū.i.breuiter dicens uł dcūs.Et epithomor.aris.breuiter loqui.uide in palip̄

Epithimū.epy componitur cū thimū quod grece ē flos.et dr̄ hꝫ epithimū.i.flos thimij.et ē timbre ſimilis.Et dr̄ ſic qꝛ ſolet ſupponi a medicis alijſ adiutorijs p̄cedentibus vnde epithimicus ca cū.i.concupiſcibile Epithimum eciam dr̄ thuribulum.qđ alio nomine dr̄ thimiamateriū.a ſuppoſicōne thimiaꝝ.quod alio nomine dr̄ thuricremulū.vnde dr̄.pone thimiama in thuricremulo.Et cor̄ pnł epithimum

Epizenſis ē quedam figura ſcematis de q̄ dixi ſupra in quarta ꝑte in c de ſcemate.

Epos grece latine laus.

Eptimemeris.ris.meris uł memeris quod eſt diuiſio uł ꝑs componit̄ cū epta quod ē ſeptē.et dr̄ hꝫ eptimemeris.qi diuiſio ſup ſeptimā ſillabā.Eſt eni quedā ſpecies ceſure qua ſeptima ſillaba naturaliter correpta prod̄.ſeptima dico triū ſpōdaicoꝝ pedū.ut hꝫ.Tantalus et ſene perijt muria menſe.Et fit in p̄ncipio quarti pedis.ſiue ſuper ſeptimā ſillam ut dixi.Et componit̄ cū poſt et

dr̄ h̄ poſteptimemeris. uide in penthimemeris. et
cor̄ pnl̄. ſ; melius ſcribiẗ p h in prima ſillaba
Epro. onis. i. memoria. (Horatius
Epudoratus a ū ext̄ pudorē poſitus. uide in pu
Epudorus. ab e et pudorus quod ē pudore ple
nus. componiẗ epudorus. ra. rum. i. extra pudorē
. i. uerecundiam. impudens.
Epule. h̄ epulū. li. in ſingulari numero. et hee e
pule. ar̄. in plurali. et ſic ē etroclitū genere et de
clinacōne. et dr̄ epulū q̄ı opulū ab opulentia rer̄
Et dr̄ ſm quoſdā epulū ꝑ corpali. ſ; epule arū
ꝑ ſpūali. i. ꝑ refectione ſcientie uł ūtus. Vn̄ pla
to in thymeo. Veniſtis ad epulas heſternas. ab e
pulū dr̄ epulor. aris. atus. i. epulis uti. Hinc uba
lia. et h̄ epulatorium. i. locuſ epulacōnis. et cor̄ pu
Epulo. onis. in epulonus eſt.
Epulonus. ab epulor. aris. dr̄ h̄ epulonus. ni
. i. gluto. epulis deditus. qui aliter dr̄ h̄ epulo o
nis. Vnde aug̃ de ciuitate dei. Epulones eciā deos
iouis paraſcitos eſſe dixerunt. Et producit lo
Epulus id eſt lux.
Equabilis. ab equo. quas. dr̄ h̄ et h̄ equabilis
et h̄ le. et p ſincopā h̄ et h̄ equalis et h̄ ale
Et in̄ equaliter et h̄ equalitas. tatis. Et p cōpoſi
cōnem inequabilis uł inequal̄. le. uł inequalitas
inequaliter. inequabilitas. inequabiliter.
Equanimis. equus. a. ū. componiẗ cū animus
et dr̄ h̄ et h̄ eq̄nimis et h̄. me. et eq̄nimus a ū. i.
equi et patientis animi. Et hinc equanimitaſ atis
. i. animi equitas et paciencia. Et corripit ni.
Equarius. ab equus. qui. h̄ equarius. rij. cuſtos
equor̄. et hec equaria. rie. ſimiliter.
Eques. ab equus dr̄ h̄ et h̄ eques equitis. i. mi
les. vnde h̄ equitiſſa. ſe. i. equitans. Et cor̄ e ſicut
equus ſubſtm̄. Vnde quidā. Et mō uadit eques
Equeſter. ab equus dr̄ h̄ (qui ſolet ire pedes
et h̄ equeſter. uł equeſtris et h̄ ſtre. uł potius ſ
modernos h̄ equeſter h̄ equeſtris et h̄ ſtre. q̄ ua
dit in equo. Mach̄ ij li c xj. Apparuit precedens
eos equeſter. Equeſter eciā ſumiẗ ſm pap̄ pro il
lo q̄ certaminib; mediuſ inuenit. p quē utq; ps
equā hoē ſectaẗ. et tūc uideẗ dici ab equuſ a um
Equidem. i. certe coniūctio approbatiua. uł ex
pletiua licet et alia poſſit eſſe. Et cor̄ pnl̄. Vnde
in aurora dr̄. Non equidem ſanctos ut me ſaluēt
ſ̄cor illi. Et ē figure ſimplicis. Vnde dicit p̄s in
xvj li. Quidā equidem cōiunctionē compoſitā eſ
ſe exiſtimant ab ego et quidem. ſ; errant. ſimplex
enī eſt. Jē xxxiij. Equidem ſemen iacob et dauid
Equidiū. equus. a. ū. ſiue equi (ſerui mei zc̄
tas componiẗ cū dies et fit h̄ equidiū. dij. idē
quod equinoctiū. q̄ı equitas diei̧ cū noctib;. vn̄
h̄ et h̄ equidialis et h̄ le. i. equinoctialis.
Equiferus. ri. mas. ge. i. ferus equus et ſilueſ
tris. ab equus et ferus ri. et cor̄ fe.
Equimanus na nū qui equaliter utraq; manu
ad gladiū uł ad aliquid tenendū utitur. Et com
poniẗ ab equus. qua. quū. et manus. et cor̄ ma
Equinoctiū. equus. adiectiuū. ſiue equitaſ com
poniẗ cū nox. tis. et dr̄ h̄ equinoctiū. tij. i. equali
tas noctiū cū diebus. quod fit bis in anno ſc; in
feſto ſancte crucis et ydibus marcij. Vnde uſus E
qua crucis feſtum dat tempa martis et ydus. h̄
eſt. feſtū crucis quod ē xviij kalendas octobris
dat eq̄ tempa. i. equinoctium. q: in illa die cōtin
git equinoctium autūnale. Et idus martis id eſt
marcij dat equa tempa. h̄ eſt equinoctiū. q: tunc
ē equinoctium uernale. et eſt equinoctium maxia
diei artificialis et noctis adequacō. Ab equinocti
um dr̄ h̄ et h̄ equinoctialis et h̄ le. et h̄ equinoc
tialis lis. tam ꝑ palello. q̄ꝫ pro coluro in quo fit
equinoctium. uide in ſolſticium.
Equinus. na. num. pnl̄ prod̄ in equus equi eſt
Equipenſo. ſas. ſaui. ſatū. ab equus adiectiō et
penſo ſas componiẗ Et ē equipenſare eque cogi
Equiparo. ras cōponiẗ (tare uł eque iudicare
ab equus ſubſtō et paro. ras. et inueniẗ in tribus
ſignificacōnibus. Nam equipare. i. ymitari. vnde
uirg̃ in buc̄. Nec calamiſ ſolū equiparaſ ſ; uoce ma
giſtr̄. Item equipare. i. equare uł compare. ut eq̄
paro h̄ illi. i. equo uł comparo. q̄ı oſtendo equū
eſſe hoc illi. Itē equipare. i. parem fieri. ut iſte in
ſui tempe doctoreſ ſuoſ equiparauit par factuſ ē illiſ
Equipolleo. Equus adiectm̄ componiẗ cū pol
leo. les et dr̄ equipolleo. les. et cū ualeo et dr̄ eq̄
ualeo. les. in eodem ſenſu. i. pariſicari. conferri aſ
ſimilari. vnd̄ equipollens. equalens. ge. ois. et in̄
h̄ equipollentia et equalentia. i. ſiliū rer̄ eq̄litas.
Equiricia ce. armentū equor̄ uł uacca. Et dr̄
Equiſtacium. cij. ge. neu. i. ſta ab equus qui
bulū ubi eq̄ ſtāt. et cōponiẗ ab equuſ q̄ et ſto as
Equitania. nie. dr̄ ab equitate aque cuiuſdam
fluuij. qui fere vndiq; eam cingit. uł p contrariū
q: oblique eam cingit. uł dr̄ ab aqua. Vnde equi
tanicus. ca. cum. de terra illa penultima correpta
Equitatus in equito. tas. uide.
Equito. tas. i. equū facere. ut equito illi. i. reū
facio illi. Et componitur inequito. tas. non recte
non eque agere. Et deriuaẗ equito ab equus a ū
Item equito. as. poteſt eſſe frequentatiuū huius
ūbi equo quas. et tūc tantū ualet q̄ntum freqn̄
ter equare. et tunc eſt actiuū. et conſtruitur cum
accuſatō. Et in p̄dictis ſignificacōnibus equito ꝑ
ducit. e. cū ſit ibi ae diptongus. Item equito tas
p̄t deriuari ab equus equi. et tūc equitare. i. mili
tare. Et ſic cor̄ e. Vn̄ h̄ equitatus tus. i. actuſ eq̄
tandi. uł multitudo equitū. Vnde in cantiċ. Equi
tatui in curribus pharaonis aſſimilaui te.
Equiualeo eſ cor̄ ua. et exponiẗ in equipolleo
Equiuocus. uox componiẗ cū equus adiectō
et dr̄ equiuocus. ca. cū. quod vna uoce plura ſig
nificat. et deſcribiẗ ſic equiuocū. Equiuoca ſunt q̄
rum ſolū nomen ē cōmune. et ſm illud nomen
racō ſubſtantie ē diuiſa. ut cū animal ſignificet al̄
uerū et animal pictū nomen ē eis cōmune ſolū
et racō ſubſtantie utriuſq; ſ illud nomen ē diuiſa
Dicimus enī de leone picto in pariete. ecce terribi
le animal. et de animali uero quod ē leo idē di
cimus. equiuocando h̄ nomen animal ad utrūq;
Equiuocacō uero ſic deſcribiẗ. Equiuocacō ē eiuſ
dem racōnis diuiſa intencō ſiue diuiſa ſignificacō
Vel ſm alios. Equiuocacō ē cū diuiſe rer̄ racōes
in eodem nomine ſimpl̄r uniūtur. (In hac au
tē deſcripcōne reſ ſumiẗ cōmuniter ad rem et mo
Equo. quas. quare. equū fa (dū ſignificandi
cere. dr̄ ab equus adiectō. Et componiẗ cū ad et
dr̄ adequo quas. Item cū con et dr̄ coequo quas
abiecta. n. Item cū ex et dr̄ exequo quas. Itē cū
ob et dr̄ obliquo quas. Equo. as. actm̄ eſt cū om
nibus ſuis compoſitis. Et prod̄ p̄mam. Nam ſcri
biẗ p ae diptongon. ſ; eques nomen ſcribiẗ p e
ſolam. Et cor̄ p̄mam. Vnde uerſus. Ne ſis ſolus

eques tibi me p equum precor eques.
Equor.oris.ge.neu.i.mare tranquillū.Et dicitur ab equalitate.Vñ ůſus.Cum fremit eſſe fretū.mare dicas cū ſit amarꝫ.Pontus ponte caret ſed ab equo dicitur equor.
Equuleus.lei.ab equus equi dr̄ h̄ equuleuſ ei ꝓ quodaꝫ tormento facto ad modū equi ſ̄m hug. Pap̄ uero dicit Ab equus equi hic equulus uel equuleus dimi.puus equus.uł genus tormenti
Equus.ab equus.qua.quū.dr̄ h̄ equus qui.i. caballus.qꝛ eque curat.uł dr̄ ab equo.as.quia olim qñ equi quadrigiſ iūgebanẗ equabanẗ et pares forma et ſimiles curſu copulabant.Et inď h̄ equa que.et equinus.na.nū.pnł proď res eq̄ uł ad equū ꝑtinens.Et ſcribiẗ p e ſolam.et corr̄ p̄mam.ſed equus.a.ū.ſcribiẗ p ae dyptongum. et ſic proď p̄mā.Vnde ůſus.Non ē dignus equo cui carior ē equus equo.Miles pungit equū.ſed iudex iudicat equū.Et ſcribitur equus equi et equus adiectiū p geminū.u.Et amittit u poſt.q. vim hẽt tam uocalis ꝗ̄ conſonantis ¶ Et ſcias.ꝙ nomina equoꝝ et genera ſunt diuſa.et diuſis de cauſis impoſita.Equus namqꝫ ē genāle nomen omniū equoꝝ.et dr̄ ab equando ut dictū eſt.Caballus dr̄ ꝗ̄ſi cauallus.qꝛ pede cauat terrā.uł ꝗ̄a pedem habet cauū ut dextrarius.uł cabo dicitur equus caſtratus ꝗ̄ſi cauo.Et inde caballus quaſi diminitiuū.ſcꝫ uiliſ equus.Dextrarius dr̄ qui per dextram duciẗ.Palefredus dr̄ a paſſu et leui et freno et ducendo.qꝛ leui paſſu p frenū duciẗ.Et idem dr̄ gradarius a gradu.Et diffinitur ſic.Gradarius ē equuſ mollis īceſſus ſine ſuccuſſatura incedens Itē ꝑt dici mānus.qꝛ manu nitaẗ et ducatur.uł qꝛ manſuetudinē manuū ſequaẗ.veredus dr̄ equus qui uehit redā.Badius dr̄ equus ꝗ̄ſi uadius.a uado dis.qꝛ fortius uadat inter cetera animalia.Ipſe ē eciā ſpadix.quē frenicatū uocant Et dr̄ ſpadix a colore palme quā ſiculi ſpadicam uocant.Et eſt glaucus qui ꝗ̄ſi pictos habet oclos et quodā ſplendore pfuſos.Nam glaucon album greci dicūt.Et ſcias ꝙ equi non coeūt cū matribus.ſicut nec cameli.Vnde dicit ar̄ in viii lib̄ de animalibus.Cameli nō cognoſcūt matres quū in quibuſdam ciuitatibus coopiebaẗ mater quoꝗ̄ cameloꝝ eleuauit palliū ſup ipſum.et poſtꝗ̄ ſaltauit ſup ipſaꝫ et deſcendebat anteꝗ̄ complebaẗ coitus momordit ingeniatorem et interfecit eū. Et dr̄ eciā ꝙ rex ſeptemtrionis habebat equam pulchram.et pepit equū pulchꝝ.et ille rex uoluit extrahere ab illo et matre aliquē pullū.et ingeniabaẗ equū ſaltare ſup matrem ſuā coopiendo faciem matris.et ſaltauit ſup ipſam.et cū diſcoopiebaẗ facieſ matriſ et cognouit ipſam fugit equuſ et eiecit ſe ab alto et mortuuſ eſt.Hec ar̄. De natura eciā equoꝝ loquenſ yſiď xij li eth̄ ſic dicit.Viuacitas equoꝝ multa exultant eni in cāpis.odorant bellū.excitanẗ ſono tube ad preliū. uoce accenſi ad curſum ꝓuocanẗ.dolent cū uicti fuerint.exultant cū uicerint.quidā in bello hoſtes ſentiūt adeo ut adūſarios morſu petant.Aliq̄ non ꝓpos dños recognoſcunt.obliti manſuetudinis ſi mutentur Aliqui preter dñm dorſo nullum recipiūt.Interfectis uł morientibus dñis multi lacͥmas fundūt.Solū eni equū ꝑter hominē lacrimari et doloris affectū ſentire dicūt.Vñ et in centauris equoꝝ et hominū natura pmixta eſt.Solent eni ex equoꝝ uł meſticia uł alacritate euentū futuꝝ dimicaturi colligere.uide in muſculus.
Equus.qua.quum.i.rectus.iuſtus.et differt a iuſto.qꝛ iuſtus ex lege ē.ꝗ̄ſi cuſtodiens.equus ex natura.et eſt ſcribendū p ae dyptongū.ſ̄ equus ꝓ animali p e ſolam.Et comparatur equus equior equiſſimus.vnde eque equius equiſſime adūbia et h̄ equitas.atis.et equo.as.ůbū actīū.Et proď equus adiectiū p̄mā cū ſcribaẗ p ae dyptongū. ſ̄ equus equi corripit e.Vnde quidam.Miles pūgit equum.ſed iudex iudicat equum. ¶ [Ʋ]es eris
Era ere fe.ge.i.pecunia ſiue moneta.et dr̄ ab
Eradico.cas.euellere.deſtruere.ab e et radico.cas.componiẗ.vnde eradicans ꝑncipiū generis omnis.Job xxxj.Omnia eradicanſ genimina.
Eramentū.ab es h̄ eramentū ¶ [Ʋ]na.et proď diti.inſtrumentū de ere ſicut ferramentū de ferro.
Eraniū.rij.in es exponitur.
Erarius.ab era ere dr̄ h̄ erarius.rij.i.monetariuſ et h̄ eraria monetaria.uł erarius ſiū erana dr̄ ꝗ̄cūꝫ uł ꝗ̄cūꝫ opaẗ in ere.et dr̄ ab ere.et dr̄ erarius aria riū.quod ad es uł ad eram ꝑtinet.
Eregione.i.ex oppoſito.ſicut vna regio opponiẗ alie.ut contra eam diſtinguiẗ.et eſt quedam irregularis uocū congeries pocius ꝗ̄ compoſitio
Ereus.Ab es dr̄ ereus.a.ū.et eneus.a.ū.et in eoď ſenſu ſcꝫ quod conſtat ex ere.p ae ſcribunẗ
Ergaſteriū.ab erge quod eſt opuſ et ſterion qď eſt ſtacō dr̄ h̄ ergaſterium locus ubi aliqď opus fit.ꝗ̄ſi opaia ſtacō.et ergaſterium dr̄ magiſteriū quod fit in tali loco.Criſ.Per hoc ipſum ergaſterium huius artis apparuit.
Ergaſtulū.Ab erge et ſtolon quod ē miſſio dr̄ h̄ ergaſtulū.li.i.carcer ruſticus et locus dampnatoꝝ.ſcꝫ ad quē rei ligati mittebanẗ et ibi opabātur opa ſibi iniūcta.Exo vj c.De ergaſtulo egiptioꝝ.Inueniẗ eciā qñqꝫ ꝓ carcere corpis.in quo anima teneẗ in hac uita ꝗ̄ſi incarcerata.Itē ergaſtula dñr uincula et compedes quibꝫ illi q̄ erant in ergaſtulis ligabantur.lucanus in ij li.ut p̄mū fortuna redit ſeruilia ſoluit.Agmina conflato ſeuas ergaſtulo ferro.Exacuere.ſ̄m hug.Pap̄ uero ſic dicit.Ergaſtulū carcer.uł locus ubi dampnati marmora ſecant.aut aliquid opantur.Itē ergaſtulum durum opus aliquod.
Ergata.te.cōmunis generis.i.operator uł uinus.et dicitur ab erge quod eſt opus.
Erge grece latine dr̄ opus.Et accentuaẗ ī fine
Erica.ab uro dr̄ h̄ erica.ce.herba.ꝗ̄ſi urica.ꝗ̄a
Ericanus.a.ū.pe cor̄ cōponiẗ ¶ Igne ſit ūrimis ab ere et cano.iſ ſcꝫ q̄ canit cū ere Itē dr̄ eriſonus
Ericius uł iricius dr̄ ab erigo.gis.ſcilꝫ animal ſpinis ſuis coopꝉū.Inde dictū.qꝛ erigit ſe quando ſpinis ſuis clauditur.quibus vndiqꝫ ꝓtectus eſt cōtra inſidias.Nā ſtatī ut aliqď ꝑſenſerit ꝑus ſe ſurrigit et in globū conuſus ſe in ſua recolligit arma.huius prudentia quedā eſt.qꝛ uitem aſcendit et uuā exacinat ut acini cadant ſup terram tūc ſupinꝰ uolicat ſe ſup illos.ita ut acini figanẗ in ſpinis eius.et ſic portat eſcam filijſ ſuis.Idem animal ē erinaciuſ uł irinacius.Quidam dñt ꝙ ſunt diuſa animalia.dicūt eni ꝙ ſunt erinacia animalia de cāūnis petraꝝ aggregatim ꝓcedentia.Et ut dicit pap̄.Erinacius figuram porcelli lactantis habet.ſ̄ deforiſ ſpinoſuſ ē de h̄ reqre in hecinuſ ī h
Eridanus.i.padus.uide in padus.

Erigo.gis.erexi ctū.ere.i.ex imo ſurſum regē
Et componitur ab e et rego
Erinacius in ericius eſt
Erinis eris grece latine dr̄ lis vnde hec erinis nis
uel erinidis.i.furia infernalis.q̄ſi ad litē et diſcor
diā nata.Et prod̄ ri.Vnde.Et q̄ notat litem ſigt
Eripes.edis.ge.omnis.qui habꝫ (erinis idem
pedes erdos.Et componit̄ ab es et pes pedis.
Eris grece latine dr̄ lis.et ſic accentuatur ī fine
Item eris eſt ūbū futuꝝ indicatī de ſum es ē Et
cor̄ ꝑmam.Item eris eſt gt̄is huius nominis es
eris.et ſic prod̄ ꝑmam.q̄ ſcribit̄ ꝑ ae diptongū.
Vnde quid.Verbū fiet eris genitiuū dicitur eris.
Eriſonus.na.nū.pnl̄ cor̄ quod ſonat cum ere
et componit̄ ab es et ſono as.Item eſt ericanus
Ero.as.aui.are.dr̄ ab es eris.et eſt erare hiuire
ꝑparare.Et componitur dero.as.i.es auferre uel
ualde erare.Inero.as.obero.as.i.ꝑao ſcꝫ ere con
ducere.Vnde oberatus.ta.tū.i.ere conductus vn̄
in uita ſancti martini.Oberatos habet meos ſcrip
tores ꝑ quos tibi mee inepcie publicant̄.Et obe
rare ē vndiq̄ ere circūdare.Itē componit̄ ſubero
ras.i.latenter ꝑcio ſcꝫ ere conducere.Et ſuberare
ē ſub auro uel argento uel alio metallo uel alia re
es ponē.vnde et auꝝ dr̄ ſuberatū quod ſub ſe es
habet.q̄ſi deauratū es.Vnde ꝑſius.Ne qua ſube
rato mendoſum terminat auro.
Erodo.dis.ſi.ſum.ab e et rodo.dis.et ē erodere
extra uel ualde rodere.Et producit ro.
Erogo.as.aui.are.i.dare.diſtribuē.et ꝓprie in
elemoſinas.et cōponit̄ ab e et rogo as.et cor̄ ro
Erpica.ce.fe.ge.i.inſtrumentū ruſticoꝝ ad ten
das glebas.et trahit̄ a bobus.vnde dr̄ erpica q̄ſi
arpica.ab arpe qd̄ ē rape.uel q̄ſi arapera.i.arata pe
tens.Prius enī terra aratur et poſtea erpicat̄ Et
hinc erpicarius qui erpicā facit uel trahit.et adiec
tiue ꝑt declinari erpicarius.a.ū.et erpico erpicas.
Erraticus.ca.cum pnl̄ cor̄ in erro eſt
Erratilis.penultima correpta in erro eſt.
Erro.as.are.i.exorbitare.q̄ſi extra rem ire.Et
hinc ūbalia.et hic erratus tus.et hoc erratū ti ambo
ꝓ delicto.et hic error oris.vn̄ erroneus nea neum
.i.errore plenus.Item ab erro errabūdus.da.dū.
et erraticus.ca.cū.Et hic et hec erratilis et hoc le.oīa
in eodem ſenſu.Erro componit̄ aberro.as.longe
a uia errare.deerro.ras.de alijs errare.uel de vno
loco ad aliū.uel deorſum.et inerro.i.ualde errare
Et perro.i.ꝑfecte errare.uel per alia loca errare
Suberro.ras.i.ſubtus uel pauꝝ errare.Erro et oīa
compoſita ab eo neutra ſunt.Et ſcias q̄ eſt du
plex error.ſcꝫ cognicōnis et error elcōnis.Et ſic
errant omēs qui opant̄ malū eciā ex induſtria
Erro onis mas ge.i.q̄libet (uel certa ſciencia
uagus et inſtabil̄.ab erro as.Vnde orac̄ in ſmo
nibus.Te q̄ ipſum uicus fugitiuus et erro.
Eruca.ce.ab erodo.dis.deriuat̄ hec eruca.ce.mo
dicus ūmis frondiū.q̄ſi eroda.Item eruca ē quedā
herba.et tūc dr̄ ab uro.ris.q̄ſi uruca.q̄ ignee ſit
ūtutis.et in cibo ſepe ſumpta ueneris incendiū ſe
pe moueat.Et prod̄ pnl̄.Quid̄.Nō minus erucas
Eructo.as.in ructus eſt. (iubeo uitare ſolaces
Eructuo.as.in ructus eſt.
Erudero.deras aui.are.i.purgare.rudera eijcere
et componit̄ ab e et rudis uel ruder.eris.
Erudio.dis.diui.eruditū.ab e et rudio.dis.et
ē erudire inſtruere.q̄ſi extra rudem uel ruditatem

Erugino.ab erugo.ginis.deri (ponē.et cor̄ ru
uat̄ erugino.as.pnl̄ cor̄.ſicut a rubigo rubigino
nas.erugine uel rubigine corrumpe deuaſtare (Et
componit̄ erubigino nas.derubigino.erugino as
derugino nas.i.rubiginē uel eruginē auferre.Et
Erugo.ab erodo.dis.dr̄ hec eru (ſunt actiua.
go.inis.i.ſanguiſſuga.Item erugo uiciū rodens
ferrū et ſegites.Et naſcit̄ hec corrupcō ex minu
tiſſima pluuia circa feſtū ſancti iohannis.et poni
tur ꝓ amore pecunie.et dr̄ erugo q̄ſi erodo.quia
erodat.Vel erugo dr̄ ab es eris.et ſm̄ hoc ꝓpe eſt
eris.vnde dr̄ erugo q̄ſi eris rubigo.ſicut ferrugo
q̄ſi ferri rubigo.vnd̄ erugineus nea neū.de erugi
ne exn̄s.et eruginoſus.ſa.ſum.erugine plenus et
prod̄ ru.Mathei vij.Vbi nec erugo nec tinea de
molitur.Aurora.In terris ubi ſunt erugo tinea
fures.q̄ autē erugo ſit corrupcō ſegitū dr̄ in glo
ſup illud amos iiij.Percuſſi uos in uento urente
et in aurigine multitudinē ortoꝝ urōꝝ.rc̄.Aurigo
inquit.i.rubigo uel erugo que apud Ioel eruca
dr̄.que ita fit.cū nocte ros uel imber ſup teneras
ſpicas cadit inualeſcente ſole ūtūtur in rubeum
colorem.et caneſcunt grana adhuc tenera.Auru
go eciā dr̄ morbus qui in homine naſcit̄ ex abū
dancia fellis corrupti que corrūpit ſanguinē.et
ūtit in pallorem.et queq̄ dulcia ūtit in amaritu
Erumpna.rumen componit̄ cū e et (dinem
dr̄ hec erumpna.ne.miſeria.inopia calamitas.q̄ſi
extra rumen.i.cibū.vnde erumpnoſus.ſa.ſum.i.
miſer.paup.inops.ſic dcūs.q̄ ꝑ inopiā miſ̄ fac
tus eſuriat.ſitiat.et erumpno.nas.ſcilꝫ miſeꝝ et
Erunt dicendum eſt non erint (inopem facere
futurum de ſum es.
Eruo.is.ui.utū.i.euertere.ab e et ruo ruis
Eruſco.cas.quod eruco.cas.dr̄.i.era in vnum
colligere.ſic numularij faciūt.et dr̄ ab es eris
Erutus.ta.tū.pnl̄ cor̄.i.extra raptus.uel euer
ſus.zach iij.Torris erutus de igne.
Es eris ge.neu.dr̄ ab aere.q̄ ſit eiuſdē colo
ris cuꝫ aere.Vnde hoc erariū.rij.ubi pecunia
publica reponit̄.et dr̄ ab ere.q̄a olim prius ibi
es reponebatur.Es enī ꝑus olim fuit in uſu au
ro argento et ferro metallis nondum inuentis ex
quibus metallis q̄uīuis poſtea facta fuiſſet pe
cunia non tamen erarij ꝑmanſit ab eo metallo u
bi pecunia iniciū ſumpſit.et q̄ es utpote prius ī
uentū habebant in uſu cuiuſlibet metalli.Inde ē
q̄ es inuenit̄ ꝓ quolibet metallo generaliter.et
ſcribitur generaliter per ae ſed tacetur a.
Eſca.ce.dr̄ ab edo es eſt.eciā dr̄ eſca.q̄ eaꝫ os
capiat.et eſt ethymologia.et inde eſcoſus ſa ſum
.i.eſcis plenus.pinguis.craſſus.
Eſcale.ab eſca dr̄ hoc eſcale.lis.quodlibꝫ uas ad
eſcas deferendas uel accipiendas aptum.
Eſcaria.rie.fe.ge.i.menſa eſcis plena.et dr̄ ab
Eſcarius.ab eſca dr̄ eſcarius.rij.quidam (eſca
piſcis dcūs ſic.quia ſolus eſcam ruminare ꝓhibe
tur.nam alij piſces non ruminant.
Eſchines et demoſtenes fuerunt duo oratores
Eſchines impugnauit cūꝫ theſiphontis.et demoſ
tenes defendit et ꝑualuit.Inuenit̄ eciā eſchinus
ni.Et cor̄ pnl̄ tam eſchines q̄ demoſtenes.d̄ his
facit mencōnem Iero.in epl̄a ad paul̄.c ij.Vnde
et eſchines cū rodi exularet et legeret demoſte
nis illa orō quā adūſus eū habuerat mirantibus
cūctis atq̄ laudantibus ſuſpirans ait.Quid ſi ip

ſam audiſſetis beſtiā ſua ūba reſonantem.
Eſco.ab eſca dr̄ eſco.cas.i.eſcā tribuē ul' eſcis
paſcē.Et componit' adeſco cas.i.ad eſcā uocare.
ul' ualde eſcare.Ineſco.cas.impinguare ul' decipe
Eſculentus.ta.tū.i.pinguis componit' (eſcis
ab eſca et lentos greco quod ſignificat plenitudi
nē.Et compatur eſculentior.iſſimus.vnde eſculē
te.tus.me.aduibiū.et hec eſculentia.tie.i.piguedo
Eſculetū.ti.penl' prod.locus ubi (craſſitudo
multe creſcunt eſcule.Et dicitur ab eſculus.
Eſculus.li.fe.gen.ab eſca dr̄.eſt quedā arbor
cuius fructus eſca ē.Et ut quidā dicūt.ē ſorbus
ul' neſporus.Vel ſm hug' et pap eſt arbor glan
Eſebon accentuat'.et inter (difera.Et cor ſcu
p̄ſtatur cingulū triſticie ul' cogitacō meroris.
Eſquilie.ab eſca et ales componit' hee eſquilie
arū.quidam uicus rome ubi erat uſtrina publica
Vnde iuuenalis.Eſquilias dictū que petunt a ui
mine collē.qui locus dr̄ hebraice carnariū.et dr̄
ille locus eſquilie q̄ſi alitū eſce.q2 aues ibi come
debant hominū cadauera.vnde quidā mons uio
Eſſedū.di.genus ē ue (nus dcūs ē eſquilinus
hiculi Orac.Eſſeda feſtinant.Et corr' penultimā
Eſſentia.ab eſſe infinitō deriuat' hec eſſentia tie
.i.ſubſtantia ul' ꝓprietas eſſendi.Vnde hic et hec eſ
ſentialis.et hoc.le.vnde eſſentialiter.eſſentialitas ꝑ
hug.Pap uero dicit.Eſſentia ſubſtantia natura.
ul' eternitas.eo q2 ſemp eſt.Et differt eſſentia ab
eſſe.q2 eē eſt actus eēntie.Eſſentia autē dr̄ cuius
actus eſt eſſe.ſubſiſtentia cuius actus eſt ſubſiſtē
Subſtantia cuius actus ē ſubſtare.Hoc autē dici
tur dupl'r.ſicut in ſingulis patet.Eſſe enī ē actus
alicuius ut qd ē ſicut calefacere ē actus calefaci
entis.et ē actus alicuius in quo ē ſcʒ quo denoīa
tur eſſe.ſicut calefacere ē actus caloris.Vtrū autē
dampnati uelint non eē dicā in infernus.uide in
Eſtas.ab eſtus dr̄ hec eſtas.tatis.et ē ca (vnus
lida et ſicca.Et ſcias q2 quatuor ſunt tempa ānī
hyems.uer.eſtas.autūpnus.Hyems ē frigida et
humida.et cōuenit cū elemento aque et cū hūo
re flegmatis.Ver humidū et calidū eſt.Et cōue
nit cū elemento aeris.et cū humore ſanguinis.
Eſtas uero ē calida et ſicca.et cōuenit cū elemen
to ignis et cū humore colerico.Autūpnus autem
frigidus et ſiccus.et habet cōuenientiā cū elemē
to terre.et cū humore melancolie.Hyems autē
ſm quoſdā incipit ix kl'as decembris.ſcʒ in feſto
clementis.Ver incipit viij kl' marcij.in feſto ſci
petri.Eſtas incipit viij kl'as iunij.in feſto ſcʒ ſci
urbani.Autūpnus autē ſumit iniciū ix kl'as ſeptē
bris.ſcʒ in feſto bartholomei.Vel ſm alios viij
kl'as ſeptembris.Vnde uſus.Dat clemens hyeme
dat petrus uer kathedratus.Eſtuat urbanus au
tūpnat bartholomeus.De cōuenientia elemento
rum et humorum corporis dixi in elementum.
Eſtatula.le.diminutiuum pua eſtas.
Eſtifer.a.ū.penl' corr'.i.ferens eſtum ul' eſtatē
Eſtiuus.ab eſtas dr̄ eſtiuus.ua.uū.ad eſtatem
ptinens.vnde eſtiua.uorū.loca in nemoribus ubi
in eſtate beſtie ſub vmbra morant'.et uitant ca
lorem.vnde eſtiuo.uas.ad vmbrā in eſtate qui
eſcē.Itē ab eſtas ul' eſtiuus hic et hec eſtiual' et hoc le
Eſtor.oris.i.uorator.epulo.manducus.man
dax.ardelio.ab edo es eſt.Et prod penl' in genitō
Eſtrix.cis.in gtō.fe.ge.femina guloſa.Et pō
ſtri in gtō.et formatur ab eſtor.tor in trix.

Eſtuo.as.in eſtus uide.
Eſtus.ab uro.ris.dr̄ hic eſtus.tus.q̄ſi uſtus.i.ca
lor.feruor.vnde eſtuoſus.ſa.ſum.eſtu plenus.et
compatur.et ē eſtuo.tuas.feruere.bullire.calere
Et componitur exeſtuo.as.et ineſtuo.as.Et eſt
neutrū cum ſuis compoſitis.
Eſurio.ris.format' ab eſu ſupino de edo es eſt
addita rio.et ē eſurire meditari edere.ūbū medi
tatiuū.Ille eſurit cuius animus ē in patinis.et hic
hec eſuries.ei.Et corr' u ante r.Et ſcias q2 eſurio is
facit pteritū eſuriui.ut patet math xxv.Eſuriui
enī et non dediſtis michi manducare.quod ē con
tra naturam ūbi meditatiui.ūba enī meditatiua ca
rent pteritis.Sed dic q2 eſuriui ponit' p famui ſi
ue famem habui.De hoc tamen plenius dixi i ter
cia pte in tractatu de ſpe.ūb.in c de uō medi.
Eſus.a paſſiuo huius ūbi edo qd inuenitur in
tercia perſona dr̄ eſus eſa ſum.i.comeſtus.coro
ſus.et cōponit' pmeſus.comeſus.abeſus.obeſus
Etatula.le.eſt dimutiuū de etas.i. (et prod e
pua etas.Et ſcribitur per ae.
Etas.ab euo dr̄ hec etas.atis.q̄ſi euitas.Etas ple
rumq2 dr̄ p vno anno.et pro vij et pro centū.et
p quouis tempe.ſic dcā q̄ſi euitas id ē ſimilitudo
eui.Nam euū ē etas ꝑpetua cuius nec iniciū nec
finis extremus noſcit'.quod greci uocant eonas.
quod aliqū apud eos p ſeculo qnq2 p eterno po
nitur.Vnde apud latinos ē deriuatiuū euū.ul' ab
eſſe ꝓpt' eius durabilitatē.Et dr̄ etas duob2 mo
dis.aut mūdi aut hominis.mundo autē nō aſſig
nant' etates quātū ad ſubſtantiā.q2 ſic in ꝑpetuū
durabit.ſ3 quantū ad ſtatū.ſic enī tranſibit mun
dus.q2 pterit mūdus.q2 pterit figura mūdi.ſm
apl'm.figura inquit non eſt ſubſtantia.et ſic mū
dus antiquat' et ſeneſcit.Et ſm hec diſtinguuntur
mūdi etates metaphorice ad ſilitudinē etatis vnius
hominis.uariant' enim in homine etates ſm diu
ſas notabiles uarietates in ſtatu ipſius.Vnde p
ma etas dr̄ infantia.uſq2 ad ſeptē ānos.Exinde
uſq2 a xiiij annos eſt ſecūda etas puericia.i.pūa
necdū ad generandū apta.vnd puer dr̄ a purita
te.q2 purus ē necdū lanuginē et florē genarū ha
bet.Tercia etas ē adoleſcentia ad gignendū apta
et adulta que porrigit' uſq3 ad xxviij ānos que
tres etates computant' quādoq2 p vna.Quarta ē
iuuentus firmiſſima omniū etatū.finiens in quin
quageſimo anno.Qnta ē ſenioris.i.grauitas que ē
declinacō a iuuentute in ſenectutē.nondū ſenectus
ſ3 iam non iuuentus.q2 ſenioris etas ē quaʒ grē
pſbitem uocant.Nam ſenex apud grecos non pſ
biter ſ3 geron dr̄.q̄ etas a qnquageſimo in lxx
āno terminat'.Sexta etas ē ſenectus que nullo ā
norū termino finit'.ſ3 poſt illas qnq2 etates quā
ticumq2 uite ē ſenectuti deputat'.Seniū autem ē
ultima ps ſenectutis.durans uſq3 in finē.dcā q̄ſi
ſit terminus ſexte etatis.ſm hug' et yſid. (Etates
autē mūdi ſic diſtinguūtur.Nam pma etas mūdi
fuit ab adā uſq3 ad noe.in qua fuit generis hu
mani inſtitucō et lapſus.Secunda a noe uſq3 ad
abraam in qua fuit generis humani deſtructio p
diluuiū et reuocacō.Tercia ab abraam uſq3 ad da
uid.in qua fuit circumſciſionis et legis inſtitucō
Quarta a dauid uſq3 ad trāſmigracōnem babilo
nis.ſiue iude in babiloniā.in qua lex floruit ſub
regibus et ꝓphetis.Qnta a tranſmigracōne babi
lonis uſq3 ad xpm̄.in qua fuit populi captiuacō

et liberacō. Sexta a xp̄o uſqȝ ad finē mūdi. in q̄ eſt humani generis redempcō. In ſexta ergo eta te et ultima uenit xp̄us. Vnde et ioħ dicit. nouiſſima hora eſt. Et pauluſ in j ad cor̄. Nos ſumus in quoſ fineſ ſeculoꝝ deuenerunt. non tamen optꝫ ꝙ equali nūo etaſ humani generis compleat̄ ſic nec etas viiuſ hominis. qꝛ ultima etas hominis q̄nqꝫ habet tantū quantū oīs ꝑme. Neſcit̄ eniꝫ finis ultime etatiſ ſiue finiſ mūdi. ut dixi in anti xp̄us. ¶ Et ſciaſ ꝙ ab inicō mūdi uſqꝫ ad incarnacōnem xp̄i. fluxerunt anni quinqꝫ milia ducēti xxviij. ſicut dicūt proſper et euſebius ceſarienſis et Jero in cronicis ſuis. Oroſius autē ꝑſbiter ſcribenſ ad aug̃ ſic dicit. Sūt ab adā ꝑmo homine uſqꝫ ad ninū magnū ut dicūt regem q̄n natuſ ē abraam anni triamilia c octogintaquatuor. qui ab omnibus hiſtoriogꝑhis uł omiſſi uł ignorati ſunt. A nino autē uł ab abraham uſqꝫ ad ceſarem auguſtū. i. uſqꝫ ad natiuitatē xp̄i que fuit āno imperij ceſaris xlij. cū facta pace cū parthis iam porte clauſe ſunt. et bella toto orbe ceſſarūt colligunt̄ anni duo milia xv. Et ſic colliguntur āni q̄nqꝫmilia centū nonagintanouē a principio mūdi uſqꝫ ad xp̄m ꝯm oroſiū. Et ut dr̄ in aurora Incipienſ ab adā fuit ad noe labil̄ etas. Prima ꝑ annoꝝ milia pene duo. Et ut dic̄ frater thoās Triplex ē ꝑfectio. ſcꝫ nature. grē et glorie. Perfectio nature eſt que fuit a p̄ncipio ſeculoꝝ. de qua dr̄ in geñ ꝑmo. ꝙ die ſepīmo compleuit deus opuſ ſuū. Perfectio uero glorie erit in fine ſeculoꝝ Et qꝛ ꝑfecō grē ē mediū inter utrūqꝫ. Jdeoqꝫ criſtus ꝑ quē grā facta ē circa mediū ſeculoꝝ uenit Vnde dr̄ abacuc iij. In medio ānoꝝ notū facies Quidā autē diſtinguūt tantū quatuor etateſ ꝯm ꝙ aptant̄ quatuor tempibuſ anni. Sunt enim q̄tuor tempa. ſcꝫ uer. autūpnus. eſtas. hyems. Et quatuor etates. ſciliꝫ puericia que ē calida et humida ſicut uer. Secunda etaſ ē iuuentus. que eſt calida et ſicca ſic̄ eſtaſ. tcia ē ſenectus. q̄ ē frigida et ſicca ſicut autūpnus. Quarta ē ſeniū quod eſt frigidum et humidū ex collacōne fleumatici humoris. qui abūdat in ſenio. et aptat̄ hyemi frigide et humide. De ħ eciam uide in eſtas.

Eternus. euiternus ſincopat̄ et dr̄ eternus a ū uł dr̄ ab etas. ſciliꝫ quod caret p̄ncipio et carebit fine. ſciliꝫ quod non habuit p̄ncipiū ſue eſſentie nec habebit finē. qualiſ ē ſoluſ deus. Vnde eterne adūbiū. Et ut dicit boec̄ in v. li. de conſo. Eternitaſ ē interminabiliſ uite tota ſimul et ꝑfecta poſſeſſio. Et nota ꝙ eternū ē quod caret p̄ncipio et fine. Perpetuū uero quod in tempe incepit eſſe. et caret fine. Sempiternū eſt quod cū tempe incipit eſſe et cū tempe deſinit eſſe. Tempale ē quod in tempore incipit eſſe et in tempore deſinit eſſe Soluſ ergo deuſ eternuſ eſt. Angeli et anime ꝑpetue ſunt. Mūduſ uł tempuſ ſempiternū eſt. Tempalia ſunt homines. hominū fcā. Item ab eternus ħ et ħ eternaliſ et ħ le. vnde ħ eternalitas tis. De coeternitate et equalitate ꝑſonarum diuinarum dicam in perſona. Item. uide in anima

Eteſticulo. las. teſticuloſ auferre. uł ualde teſticulare. ūbū actm̄. Et componit̄ ab e et teſticulo

Ether etheris ſupiuſ elementū ¶ las. et cor̄ cu ſcꝫ ignis. Et ē nomen grecū mas ge. vnde ethereus. rea. reū. et ħ ethera. re. i. ſplendor etheris. Vn̄ illud in hympno. Quē terra pontus ethera colūt adorant ꝑdicant. Quidā tamen legunt ibi ethra. ita ꝙ ſit nr̄i caſus. Dicimus enī ethere uł ethera vnde ħ ethera. re. ꝭ ethra ꝯ hug̃ debet dici. Communiſ tamē eccleſie uſuſ dicit ethera. Item ether dicitur ſuperior pars aeris.

Etheroditus. ta. tū. Quid ſit nomen etheroditū dictū ē ſup̄ in diuiſidiniū. Et cor̄ pnl̄ etheroditus

Etherogeneus. ab etheros uł etheron qđ ē diuiſuꝫ et genes natura componit̄ etherogeneus nea neū. pnl̄ cor̄. i. diuiſaꝝ naturaꝝ. ut patet in hoīe qui ē totū etherogeneū. i. diuiſaꝝ naturaꝝ. ħ ecīā patet in ꝑtibus organicis ut in manu et in pede qꝛ manuſ uł pes conſtat ex rebuſ diuiſaꝝ naturarum. puta ex pelle carne neruis oſſibus et uenis Sed aliter eſt in homogeneis. qꝛ in homogeneis totū et parſ ſunt vniuſ nature. ſicut frumentū piper. vinū. argentū. caro et oſſa. qꝛ quelibet pars frumenti frumentū eſt. et quelibet pars piperis. vini argenti carnis et oſſis. piper vinū argentū. caro et os eſt. Et cōponit̄ homogeniū ab omos quod ē vnū et genos natura. Inde homogeneus nea. neū. pnl̄ cor̄. i. vnius nature. de ħ uide in iij parte in tractatu de nūo noīm in c de nominibꝫ

Ethicus. ethis grece latine dicit̄ ¶ complexiuis mos. vnde ethicus. ca. cū. pnl̄ cor̄. i. moralis. et ħ ethica. ce. i. moralitas. uł ſcīa que tractat de moribus. et ethicus. ca. cū. i. ꝓꝑium nomen ꝯ hug̃. Itē ut dicit pap̄. Ethica genuſ febris. Cuiuſ tres ſunt ſpēs. ꝑma ſecūda et tercia. et habet eſſe in membris. De ꝑma leuiter liberat̄ aliquis. De ſecunda

Ethimologia. ethimo ǵ ¶ uix. De tercia nunq̄ce latine dr̄ ueꝝ logoſ ſermo uł racō. Inde ħ ethimologia q̄i ueriloquiū. qꝛ ethimologiſando uocabulū ueram ipſiuſ originē eloquimur. Et diffinitur ſic. Ethimologia eſt expō vnius uocabuli ꝑ aliud uocabulū ſiue vnū ſiue plura magis notū uł magis nota. in eadem lingua uł diuiſis ꝯ rerū ꝓprietatē. et reꝝ ſimilitudinē ut lapis ledens pedem. piger pedibus eger. et inde ethimologicus ca. cū. figuratiuus. uł quod ꝑtinet ad ethymologiā. uł qui ethimologiꝫat. et ethimologiꝫo as ſic exponē ꝯm hug̃. An uero ethimologia faciat deriuacōnem dixi in iij parte q̄i in p̄ncipio in tractatu de ſpeciebus nominū. Item ſcias ꝙ ethimologia aliter ſumit̄ q̄n eſt vna ps ǵmatice. ǵmatica ſiquidē diuidit̄ in quatuor ptes. ſcꝫ ortogꝑhiā ethimologiā. diaſintaſticā et ꝓſodiā. et tūc ethymologia dr̄ ab ethimon quod ē ueꝝ et logoſ qđ ē ſermo. Vn̄ ethimologia. i. tractatus de ueritate omniū ꝑtiū oronis abſolute. et ſic ſumpta eſt iij

Ethiopeia. ab ethis qđ ē mos ¶ ꝑſiſtius libri et poio. is quod ē fingo gis dicitur ħ ethiopeya e. i. confirmacō moꝝ. in qua hominiſ ꝑſonā fingimus ꝓ exꝑmendis effectibus etatiſ ſtudij fortitudinis leticie ſenſus moris audacie. ꝯm hug̃. Pap̄ dicit. Ethiopeia ē cū ſermonē ex aliena ꝑſona inducimus. ut cū fingimus ꝑſonā mulieriſ uł uocē

Ethiops ꝑ ps ſcribit̄ quod cognoſci ꝑt ad genitiū. qui format̄ a nrō interpoſita I. Et cor̄ pnl̄ tam in nrō q̄ȝ in genitō. et ſicut dicit hug̃. ethiopes dicti ſunt a filio cham qui uocatus eſt chus a quo originē traxerunt. Chus enī hebraica lingua ethiops interꝑtat̄. et hinc ecīā ethiopia ie qđ interꝑtatur tenebre. vn̄ ethiopicus. ca. cū. et ethi

Ethis grece latine ¶ opius. pia. pium gentilia mos. Et accentuatur in fine.

Ethna.ethne.mons ſicilie.ex igne et ſulphure
dctis. Inde et iehenna ſecundum papiam.
Ethnicus.a.ū.pnl' corr.i.gentil.dr ab ethnos
Ethnos grece latine dr gens. Et acuitur in fine
Ethra ethre in ether exponitur.
Ethronus.na.nū.qui nullā regni ptem habet
Et componitur ab e et thronus.ni. Et cor thro.
Etſi coniūctio cauſalis ul' copulatiua.ul' ſ diu
ſa adiūcta alterius ſpecies pt eſſe.et ē t ſecūda li
Eu uox reſpondentis aduibiū ē (tera in pap
Eus uox uocantis aduibiū ē ſm hug.et pa
pias dicit. Eu uox reſpondentis.eus uero adūbiū
ē uocantis. Eu grece bonū latine. Inuenit' eciā heu
aſpiratum.et tunc eſt interiectio dolentis.
Eua interptatur uita ſiue calamitas ſiue ue.ui
ta.q2 origo fuit naſcendi. Calamitas et ue.q2 pp
ter puaricacōnem cā extitit moriendi.a cadendo
enī nomen aſſumpſit calamitas. Vel ideo uita ē
dcā.q2 mulier ſepe ē uiro cā ſalutis.et ſepe cala
mitatis et mortis origo qd eſt ue. Quare eua fu
it facta de coſta ade dicam in mulier.
Euan.antis.mas.ge.i.bachus.dctis ſic a uoce
ſacrificantiū pclamantiū enoe.ul' dr ab eu quod
ē bonū. Inde euan quaſi bonus deus.
Euangeliū bona enūciacō interptatur.grece enī
eu bonū angelus nūcius dr.ſm pap. Hug' autē
dicit q angelus dr ab agios qd eſt ſanctus. Ind
dr h euangeliū.i.ānunciacō quod componit' ab
eu quod ē bonū.u uocali conuſa in conſonantē
et fit euangeliū.i.bonum nunciū. Vnde euange
liſta qui euangeliū compoſuit.et euangeliſo.ſas.
euangeliū ānunciare. Vnde patet q euangelium
ſcribit' p ſimplex u. Et ut dicit Iero in epl'a ad
gal'. Non debemus putare in uerbis ſcripturarum
eſſe euangeliū.ſ3 in ſenſu.non inſup in ſuperficie
ſ3 in medulla.non in ſermonum folijs.ſ3 in radi
ce racōnis. Item in origine ſuper xiiij marci. In
euangelicis inquit ſermonibus ſemper lrē iunctus
eſt ſpiritus.et quicqd pmo frigere uidet' aſpcū.
ſi tetigeris calet.uide in theologus. Item de qua
tuor euangeliſtis figuratis per quatuor facies in
ezechieli dicam in marcus.
Euanidus in uanidus exponitur.
Eubaſis ul' ebaſis ſine u ſm quoſdā.uide in e
baſis in quarta parte in c de coloribus rethoricis
Eucaris.eu quod ē bonū componit' cum caris
quod ē grā.et dr h et h eucaris huius eucaridis
.i.homo bene gracioſus. Et cor ca. Ecc vj.a. Et
lingua eucaris in bono homine abundabit.
Eucariſtia.caris quod eſt grā componit' cū eu
quod ē bonū et dr h eucariſtia.tie.i.bona gracia
ul' grāz actio. Vnde eciā eucariſtia dr ſacramētū
panis et calicis.ſc3 ſacrificiū corpis et ſanguis xpi
quaſi bona gracia. Quid ē enī melius.quid grati
oſius ſanguine et corpe xpi.vnde eucariſto.as.i.
gratulari.uide in miſſa.et in communio.
Euchius.ab eu quod ē bonū et chios filius cō
ponit' h euchius.ſc3 bachus.i.bonus filius.quo
nomine eū iupit' nominauit cū gigantē interfecit
ul' pocius componit' euchius ab eu et ios quod ē
filius.et interponitur ch
Eudoxia.ie.fe.ge.i.bona gloria claritas. Et cō
ponitur ab eu quod ē bonū et doxa gloria
Eudulia.lie.ab eu quod ē bonū et dulia qd ē
ſeruitus. Inde h eudulia.lie.ąi bonū ſeruicium.
Euentus. Ab euenio.nis.dr h euentus.tus.ca
ſus finis.pncipiū. Vn ouid' epy. Exitus acta pba
careat ſucceſſibus opto. Quiſquis ab euentu fcā
notanda putat. De predcis tribus ſignificacōibz
dixit quidā. Euentus dic pncipiū finē q caſum.
Eueſtigio.i.cito et continuo.ſtatim.et cōponi
tur ab e et ueſtigiū ſm hug. Sed dic q in ueri
tate non ē h compō ſ3 irregularis uocū congeri
es. Et h ideo q2 caſus cū ſua ppōne fungitur loco
adūbij ul' aduibialis determinacōnis. Vn poſſunt
caſualia cū ſuis ppōnibus ad interrogacōnes ad
ūbioꝝ reſponderi.ut quo uadis ad urbem.quan
do facies hoc eueſtigio.i.cito ul' ſtatim.
Eueus.i.filius chanaā.a quo dicti ſunt euei ip
ſi ſunt gabaonite de ciuitate gabaon qui ſuplices
uenerunt ad ioſue.et acuit penultimam eueus.
Eufemia.ie.i.bona fortuna.ab eu quod ē bo
nū. Vnde quedā ūgo dcā eſt eufemia quaſi bene
Eufonia in proia acuit penulti (fortunata.
mam.in coloribus eſt in quarta parte.
Eufortuniū.nij.i.bonū fortuniū.ab eu quod
Eufrates.tis.ul' eufrate (eſt bonū et fortuniū
mas.ge.et h eufrate.tes.fluuius ē meſopotamie
de padiſo exiens.copioſiſſimus gemmis qui p me
diā babiloniā influit.hic ab ubertate nomen ac
cepit. Nam hebraice eufrata fertilitas interptat'.
Meſopotaniā enī in quibuſdam locis ita irrigat
ſic nilus alexandriā.et prod penl'. Lucanus. Tigris
et eufrates vno ſe fonte reſoluūt. Item auro.fru
gifer eufrates notat h q plurima profert. De ul
tima autem ſillaba pt dubitari quō accentuetur
Ad hoc dico q eufrates.tis.et caſus ab eo deſcē
dentes non dnt in fine accentuari.ſ3 hic eufrate
tes.et caſus ab eo uenientes accentuari debēt in
fine.ſicut penthecoſtes.ſtes.eufratem qū ſcribit'
p.m.deſcendit ab eufrates.tis.et ſic non accentu
atur in fine.ſ3 qū ſcribitur p n dndit ab eufrate
tes. Et tūc acuit' in fine.ſicut penthecoſten.et ſic
Eufrateus.tea.teū.dr ab (de ſimilibus dicas
eufrates fluuio.ſed effrateus p duo f ab effrata
uenit.uide ſup in effrateus. Et acuit penultimā.
Euge aduibiū ē Poteſt eciā eſſe aliquando int'
iectio.et eſt euge aliquando exultatoriū ul' exul
tantis. Math xxv. Euge ſerue bone et fidelis q2
ſup pauca fuiſti fidelis.ſup multa te conſtituam
intra in gaudiū domini tui. Euge.i.bn̄ tibi ſit ſ
cris. Vel ſ rabanū.euge dr q2 ad bonū genitus
et uidet' eſſe compō.ſ3 pocius ē ethymologia.et
ſic ē exultatoriū ul' applauſoriū. Gloſa autē dicit
Gaudens dominus in gaudiū intrare iubet.et ſic ē
congaudentis. Item euge aliquando ē irriſorium.
pſal'. Dilatauerunt ſup me os ſuū dixerunt euge
euge uiderūt oculi nri. Et eſt euge irriſorium.ut
dixi.ul' exprobratorium.ſeu exprobrantis. Item
euge ē exhortatoriū. Proph.non dicant in cordi
bus ſuis euge euge anime nrē nec dicant deuora
bimus eum Itē euge aliī eſt adulatoriū.pſ.ferāt
cōfeſti confuſionē ſuam qui dnt michi euge euge
Inuenitur eciā euge aduibiū poſitū nominaliter
pro adulacōe ul' adulatoria laude vn pſius euge
tuū et belle nā belle h excute tuū qſi dicat excu
te.i.rmoue tuū euge.i.tuā adulacōē.et tuū belle
Eugenes penl' cor grece dicunt quod nos inge
nuos uel nobiles.i.boni generis
Euidens.ab e et uidens componit' h et h et h
euidens.tis.ge.omnis.i.clarus ul' aptus. Et cōpa
tur. vnde euidentia.tie.i.appicō ul' claritas. Et cō

ponitur cū in et dicitur incuidens geñ. omnis .i.
obſcurus uł inaptus. et ſilr̄ comparatur. et coꝛ̄ ui
Euilat filius chus. a quo getuli .i. mauri. Item
euilat proprium terre ſecundum papiam.
Euiro. ab e et uiros componiᵗ̄ euiro. ras. pnł.
prod. debilitare eneruare. Item euiro as ꝑt com
poni ab e et uir. Et coꝛ̄ pnł. et ſic euirare caſtra
Euiraneus. a. ū. in euum eſt (re debilitare
Euiternus in euū exponiᵗ̄. (uito. as. aui. are
.i. ualde uitare. uł euident uitare vnde hic et hec
euitabilis et h̄ le. vnde euitatus. a. ū. ualde uita
tus. uł euidenter uitatus. Item euitatus ꝑt com
poni ab e et uita. et tūc euitatus .i. uita ꝓuatus.
vnde dicit pap. Euitatus uita ꝓuatus perterritus
Eulogiū. gij. Ab eu bonū et logiū. et eſt eulo
giū ſapientia uł bona fama uł teſtimoniū uł cā
tus. Item eulogia dicunᵗ̄ laudeſ elcē et ſummañ
collcē. ut ſi quiſ in ymagine alicuius laudes ſcri
bat eulogia dicitur. Item ab eu quod ē bonum
et logoſ componiᵗ̄ h̄ eulogia. ie. et ſunt eulogie
benedcōneſ et ſalutacōneſ bone. bone donacōnes.
Vñ in dec̄. xviij di. De eulogijſ ad ſacra concilia
conſtitutis et hinc eulogicus. a. ū. et eulogiuſ a ū
Eumenis. is. fe. ge. furia infernalis (.i. bñdcūs
q̄i in bono deficiens. ab eu quod ē bonū et mene
defectus. Et corripit penultimam. Vnde greciſta.
Eumenides quia deficiunt bonitate uocantur.
Eunucia. cie. in eunucus exponitur.
Eunuczo. as. in eunucus eſt.
Eunucus. ci. mas. ge. grecū ē .i. ſpado. et hic eu
nuczo. zas. et eunuco. cas .i. eunucū facere. et hec
eunucia. cie .i. facies. ꝟ plr̄ eunucie. aꝝ. ſunt debiā
e. et uideᵗ̄ eſſe cōpoſitū eunucus ab eu bonū et
Euo. as .i. inſanio. et euare inue (nice uictoria
niᵗ̄ ꝓ euacuare et fugere. et d̄r ab euan euantis
Euocacō ē quedā figura allothece que contine
tur ſub ſinthesi. de qua dixi in quarta ꝑte in capi
tulo de allotheca. ubi egi de ſinthesi.
Euphemiſmos uide in coloribus rethoricis.
Eupolis eupoleos latine eupoliſ facit .i. bona ci
uitas. ſic et ſimilia ſm̄ pap. Et componiᵗ̄ ab eu
quod ē bonū et poł ciuitas. et ē fe. ge. et coꝛ̄ po
Euꝑpia. pie .i. pulchritudo decor ſm̄ papiam
Euripus. ripa componiᵗ̄ cū eu quod ē bonum
et d̄r h̄ euripus. pi .i. mariſ eſtuacō. uł locuſ ī ma
ri ꝑiculoſus. Vnde ſic d̄r q̄i bona ripa ꝑ contrari
um. Boeč. Eſtuantis more fertur euripi. ſm̄ hug̃
Pap̄ uero dicit. Euripiuſ ē reductio maris uel aq̄
rum qđ fit ꝟ crementū uł decrementū lune. et ꝓd ri
Euroaſter. ſtri. mas. ge. uentuſ collateralis auſ
tro. ſic dcūs. q2 ſit inter euꝝ et auſtꝝ. Et cōponiᵗ̄
ab euro et auſter. Inueniᵗ̄ eciā euroaquilo. uide
Europa fuit filia agenoris re (in triphonicus
gis lidie. quā iupiter ab affrica rapiā cretam ad
uexit. et ab ea terciā ꝑtē3 mūdi europā uocauit
Vnde europius. pia. piū. Et ſcias ꝙ tres ſunt ꝑ
teſ mūdi. ſc3 europa. libia. aſia. De quib3 luca in
vj. Europam miſeri libiā ꝗ aſiam ꝗ timere.
Eurus. ab eos eoꝝ h̄ eurus. ri. uentus flanſ ab
oriente. q̄i ab eo ruens. uide in triphonicus.
Eus uox uocantis. aduerbium eſt.
Euſebia. bie .i. pietas. vnde euſebius .i. pius. Et
ē cōpoſitū euſebia ab eu qđ ē bonū et ſebes qđ ē
pietas. vnde ſm̄ compoſicōnē euſebia .i. bona pie
tas. hinc eciā grece ciconia d̄r euſebes .i. bone pie
tatis. Fertur enī ꝙ ſicut aliᵗ̄ a parentibuſ dū ꝑua

ē ita poſtmodū ſeneſ parenteſ alat. Et corripit pi
ſecundum uſum. uide de hoc in ciconia.
Euſtochiū. tuchis quod interꝑtatur forma cō
poniᵗ̄ cū eu quod ē bonū et d̄r h̄ euſtochiū .i. be
ne fortunatula uł fortunata. et eſt fe. ge. q2 qua
litas uocis eſſentiam non mutat.
Eutichiani quidā heretici dicti ab eutice conſtan
tinopolitano abbate qui xpm̄ poſt humanaꝫ aſ
ſumpcōnē negauit exiſtere in duabuſ naturiſ ſed
ſolam diuinā aſſerunt in eo naturam. Et prod a
Euū. ab h̄ infinitō eſſe h̄ euū eui d̄r .i. ſeculuꝫ
uł tempus uł ſpacium quod cū mūdo cepit eſſe
Euū eciā eſt pñtarius ſtatus omniū que ſunt et
fuerunt et que futura ſunt .i. in cuiuſ pñtia ſunt
omnia ꝑterita et futura tamꝙ pñtia. vñ euiter
nus. a. ū. et euitaneus. a. ū. perdurabilis in euo.
Ex mō ꝓ extra accipiᵗ̄. ut excludo exlex. mō
ꝓuatiꝰ ut explico excoro. mō intentiuū uł ꝑ
fectiuū. ut exoro. explico. efficio. extendo. Itē ex
ꝑpō interdū ꝓ ualde accipiᵗ̄. ſicut exceſſus. Inᵗ̄
dū ꝓ extra. ut exul ſm̄ pap. Cum quibuſ autem
lrīs in compōne ponaᵗ̄ ex. et cū quib3 e. dixi ſu
ꝑ in ꝑma ꝑte in c de ſillaba. ubi egi de hac lrā x
Que autē ſit drā inter de et ex habes in de.
Exacerbo. as. componiᵗ̄ ab ex et acerbo. bas.
quod non ē in uſu. et ē exacerbare uuas acerbas
Exacero. as .i. ab acere (colligere. exaſperare.
purgare. ab ex et acero componitur. Et coꝛ̄ ce.
Exactio. onis. fe. ge īiuſta petitio. ab exigo gis
Exactor. ab exigo is d̄r h̄ exactor. oris .i. īiuſ
Exactus. ta. tū. uide in exigo gis. (tuſ petitor
Exaggero. as. componiᵗ̄ ab ex et aggero. ras.
et ē exaggerare ualde aggerare. attollere maius
facere. ſicut ē illud euangelij. Et tu caphaꝛnaum
que uſꝗ ad celū exaltata eſt. non quidē uſq3 ad
celū caphaꝛnaū exaltata erat. ꝟ eius nimiā ſuper
Exalage contineᵗ̄ ſub ſinthe (biam exaggerat
ſi. uide in quarta ꝑte de coloribuſ rethoricis.
Exalto. as .i. in altū extollē. ab ex et alto. tas.
Examen. inis .i. filū mediū quo trutina et ſta
tera regiᵗ̄ et lances equanᵗ̄. Vnde et in lanceis
amentū d̄r uł examen d̄r illa lingula que in fora
mine trutine ūitur huc et illuc. ſm̄ quā conſide
ratur equalitas ponderatoꝝ. vnde et examen d̄r
iudiciū. diſcretio. ꝓbacō. inquiſicō. examen eciam
d̄r apū congregacō. et ꝑ tranſlacōnem hominuꝫ
vnde examino. as. aui. are .i. ꝓbare. equaliter iu
dicare. uł diſcutere. et diligenᵗ̄ inq̄rē et īueſtigare
Examuſſim adiūbiū componiᵗ̄ ab ex et amuſ
ſis quod ē plūbatū cementarioꝝ. et iñ examuſſiꝫ
adūbiū .i. ualde ſine dubitacōne. et omnino ſine
dubitacōne. ſlam ꝑpō in hac compōne auget. vñ
ꝑs. Vides ergo ꝑ ſe ipſam ſillam deficere ꝑ cōꝝ
ratione. nec aliter poſſe examuſſim tractari niſi
poſita ſit in dictione.
Exando. as .i. haurio. uide in ando das.
Exancoro. ras. ancoram euellere. nauē diſſoluē
Et componiᵗ̄ ab ex et ancoro. ras. Et eſt ūbū ac
tiuum. Et poteſt componi ab ex et ancora. re
Exanguis. ab ex et ſanguis componiᵗ̄ h̄ et h̄
exanguis. et h̄ e. huius exanguis .i. extᵗ̄ ſangīnez
pallide. et ē triū ſillaꝝ tam in nrō ꝙ in genitiuo
Exanimis et exanimus dicitur. Et componitur
ab ex et animus. vide in animus.
Exanimo as aui .i. debilitare. ꝑterrefacere. Ab
ex et animo as. vnde exanimatus ta tū. debilita

tus.perterefactus.conſternatus.heſter xv.Et pene
Exaplois dr ab exa quod ē ſex (exanimata ē
et plois quod ē plica.qi ſex hñs plicas.i.ſex co
lūnellas.et ſm quoſdā debet pferri exaplus qđ
eſt triū ſillaꝝ.oy enī ē dyptongus greca q̄ ſonat
i tam apud noſ ꝙ apud grecos.Iero.in prologo
Joſue.ut p grecoꝝ exaplois que eciā ſumptu et
labore maxime indigent edicōnē nrām habeant
Et ponit̄ h exaplois p ſex exemplaribus ul' int'
Exaro.as.i.deſcribere.ul' ualde (pracōnibus
arare.ab ex et aro.as.Et corripit a.
Exarcuo.as.i.diuido.ab ex et arcuo as
Exaſcio.as.i.dolare.ab ex et aſcio.as.
Exaſpero.as.are.ab ex et aſpero.as.et ē exaſ
perare exacerbare ul' commouere.facere aſperū.
Exautoro.as.unde exautoratus.ta.tū.in auto
Excandeſco.cis.inchoatiuū.incipio cā (ro eſt
dere.ab ex et candeo candes.
Excaturiſo.ſas.in ſcaturiſo exponitur.
Excauo.uas.pnl' cor.ab ex et cauo.uas.ūbū
actiuum.Job xiiij.Lapidem excauant aque.
Excedo.dis.exceſſi excedere exceſſum.i.exire.
extra cedere.et excedo.i.excello ul' tranſcendo.ul'
Excedra.dre.ab ydro ul' idor (ſupo.et pđ ce
quod ē aqua dr h ydrus ul' ydra ſerpens aquati
cus.De ydra legit̄ ꝙ fuit draco multoꝝ capitū.
qualis fuit in leerna palude puincie archadie.h
latine excedra dr.ꝙ vno ceſo tria capita creſ
cebant.ſ; h fabuloſum ē.Nam conſtat ydram lo
cū fuiſſe.uomentē aquas uaſtantes ciuitatez uici
nas.in qua vno meatu clauſo multi erumpebāt
quod hercules uidens loca illa combuſſit.et ſic
aquemeatus clauſit.unde et ydram dr interfeciſ
Et nota ꝙ in quibuſdā libris ſcribit̄ excedra per
d.et tūc eſt ethimolog̃.excedra q̄i excelſa idra in
aliquibus p t.exectra q̄i excelſa ta.et iſta littera
cōmunior ē Et habet mediā naturaliter longā
Exectre autē compat Ieron.emulū ſuū pter de
tractionis ſibulū.ul' forte ꝙ quando auferit̄ vna
uia detrahendi inuenit detractor aliā uiā ul' plu
res.Vnde in plogo eſdre dicit Iero.Itaq; liz exce
tra ſibilet uictor ꝙ ſinon incendia iacret.ſinō au
tē fuit quidā pditor cuius inſidijs capta fuit tro
ia.et ideo dr uictor.cui compat Iero emulū ſuū
detractionis incendia iacientem.
Excelleo.les.in excello.lis.uide.
Excello.lis.Celleo.les.ul' cello.lis.componitur
cū ex et dr excelleo.les.lui.et excello.lis.culi.ul'
lui excułſum ul' excelſum.Excelleo neutꝝ ē et ab
ſolutū.Et conſtruit̄ tantū cū ablt̄o.ut iſte excellz
ſapientia.Excello.lis.tranſitiū eſt.et conſtruitur
cū accō et cū dtō in eodem ſenſu.ut iſte excellit
illū.et ſm hoc ē actiū.et iſte excellit illi in eodē
ſenſu.et ſm h eſt neutꝝ.Vnde excellens generis
omnis.et hec excellentia.tie.
Excelſus.Celſus componit̄ cū ex et dr excelſus
ſa.ſum.Et compat̄ excelſus.ſior.iſſimus.vñ ex
celſe.ſius.me.et h excelſitudo.dinis.altitudo.ſubli
Excendo excendis id eſt ualde accen (mitas.
do.ab ex et candeo candes.
Exceptorius.ria.riū.dr ab excipio.pis.Excep
toria ſunt que excipiunt̄ ul' debent excipi.
Excerpo.pis.excerpſi.ptū.i.extra capere elige
re.extrahere.Et componitur ab ex et carpo pis
Exceſſus.ſus.ab excedo dis.
Excetra tre uide in excedra.

Excidioſus a ū excidio plenus.et dr ab excidiū
Excidiū.dij.deſtructio eiſio.ul' caſus et pt diui
ri ab excedo.is.i.deſtruē ul' cedē.et ē ab excido is
p cadere.et ſm h antepnl' corripitur ſiue ci.
Excido.dis.di.exciſum.i.extra ul' ualde cedere
ul' deſtruere ul' eiitere.Et componit̄ ab ex et ce
do dis cecidi.Et prođ ci ubiq;.Item excido is ex
cidi ab ex et cado dis pt componi.Et tunc caret
ſupinis.et cor̄ ci ubiq;.et ē excidere extra cadere
Excidiuus.dua.duū.qđ (ul' ex aliquo cadere
facile cadit.ab excido dis.
Excieo.es.iui.itū.i.puocare.cōmouere.et cō.
ponit̄ ab ex et cieo.es.ciui citū.Et cor̄ pnl' illud
ſup excitū.et tūc ab eo deſcendit h frequētatiuū
excito.tas.pnl' cor̄.Item dr excio.cis.iui.itū.Et
tūc excitū.tu.prođ pnl'.ꝙ a cieo citū non uenit
ymo citū.Et tūc ab eo deriuat̄ excito tas penul'
prođ.Vnde patet ꝙ in illa orōne congrue poteſt
dici.Excita domine potentiā tuā.Ita ꝙ penultīa
de excita ſit longa ul' breuis.
Excilare cum uxore eſſe.
Excindo.dis.ab ex et ſcindo.dis.componit̄.et
abijcitur s.x precedente.
Excio.is.ab ex et cio.is.uide in excieo es.
Excipio.ab ex et capio componit̄ excipio pis
pi.et ē excipe eligere.extrahē.extra cape.ſuper
alia capē.recipe.latenter cape.et ptinet ad inſidi
Excipulum.puli.i.uenabuluz.ab exci (atores
pio.pis.quia excipiat aprum uenientem.
Excipuus.a.ū.i.pcipuus et melior.ab excipio
pis.ꝙ meliora ſolent excipi et eligi.q̄i extra alia
Excito.as.aui.in excieo es exponitur. (capi
Exclamacō exponit̄ in iiij pte in c de col'.re.
Excluſor.oris.mas.ge.qui excluſarius dr.i.ia
nitor qui foras excluſit homines.et dr ab exclu
Excodico.ab ex et codico p (do.et prođ diu
trunco componit̄ excodico.cas.Et ē excodicare
circa codicē.i.truncū apire terram et uelut lacuz
Excolens.ab excolo.colis.dr h et (efficere
h excolens.tis.qui excolit.ul' purus.et delicioſe.
et diligenter paratus.Et tūc compatur excolenti
or iſſimus.Vnde iohannes caſſidianus dicit.ex
colentiores cibi animę non adimūt puritatez ſi cū
moderamine ſumantur.
Excolitus.ta.tuz.i.bene cultus et diligenter.et
dicitur ab excolo.lis.Et corripit li.
Excolo.las.laui.Vnde excolans.tis.ge.omnis
.i.purgans ul' emittens.diſcutiens.math xxiij.ex
colentes culicē.i.minima diſcutientes.camelū au
tē glutientes.i.de maioribus peccatis non curātes.
et componit̄ excolo.as.ab ex et colo.as.uide in
colo.as.Inuenit̄ eciā excolo.lis.tercie cōiug.ab
ex et colo.lis.uide in colo.lis.Et prođ co.excolo
qñ ē pme cōiugationis.ſ; qñ ē tercie corripit co.
Excōmunicacō.tionis.uide in excōmunico cas
Excōmunico.cas.caui.care.extra cōmunionē
facere.cōmunione puare.et ē actiū.et componit̄
ab ex et cōmunico cas.Vnde excōmunicatus ta
tū.et h excōmunicacō.onis.Et ſcias ꝙ duplex
ē excōmunicacō.Vna minor ē que ſepat tantū a
pticipacōne ſacramentoꝝ.ſ; non a cōmunione fi
deliū.et ideo tali excōmunicato licet cōmunicare
ſed nō licet ei ſacramenta conferre.Alia ē maior
excōmunicacō et hec ſepat hominē a ſacramētis
eccleſie.et a cōmunione fideliū.Et ideo tali excō
municacōne excōmunicato cōmunicare non licet

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ſ quia eccleſia infligit excōmunicacōnē ad mede
lam non ad iudiciū. excipiunt̄ ab hac gnālitate
quedā in quibus cōmunicare licet. ſcʒ in his que
ꝑtinent ad ſalutē. q̄ꝫ de talibus homo licite poteſt
cū excōmunicato loqui. et eciā alia ūba interſerē
ut facilius ſalutis ūba ex familiaritate recipiant̄
Excipiunt̄ autem quedam ꝑſone ad quas ſpecia
liter ꝑtinet ꝓuiſio excōmunicatoꝝ. ſcʒ uxor. ſer
uus. filius. ruſticus et ſeruiens. ſ h̄ intelligendū
ē de filijs non emancipatis. alias tenentur uitare
patrem. De alijs autē intelligit̄ q̄ꝫ licet excōmuni
cato cōmunicare ſi ante excōmunicacōnem ſe ei
ſubdiderunt. non autē ſi poſt. Quidā autē intelli
gunt econūſo. ſcʒ q̄ꝫ ſupiores pn̄t licite cōmūica
re inferioribus. Alij uero contrariū dicūt. Sed ad
minus in hijs eis cōmunicare debent in quibʒ eis
ſunt obligati. ſ quia ſicut inferiores obligant̄ ad
obſequiū ſupioꝝ. ita ſupiores ad ꝓuidentiā infe
rioꝝ. Sunt eciā quidā caſus excepti. ſicut quando
ignorat̄ excōmunicacō. et qn̄ aliqui ſunt peregri
ni et uiatores in terra excōmunicatoꝝ. qui licite
pn̄t ab eis emē uł eciam accipe elemoſinam. Et
ſimiliter ſi aliquis uideat excōmunicatū in neceſ
ſitate quia ex ꝑcepto caritatis tenet̄. ei ꝓuidere.
Vnde uſus. Vtile lex humile res ignorata neceſ
ſe. ut utilitas referat̄ ad ūba ſalutis. lex ad matͥ
moniū. humile ad ſubieccōnē Cetera patent. In
quibus autē caſibus uitandus ſit excōmunicatus
patet in hijs uſibus. Si pro delictis anathema q̄s
efficiat̄ Os orare uale cōmunio menſa negatur.

Exconſul in conſul eſt.

Excors. ab ex et cor componit̄ h̄ et h̄ et h̄ ex
cors. dis. i. iners. fatuus. inſipiens. et d̄r excors ex
cordis omnis generis q̄ꝛ extra cor. Et in eodem ſen
ſu componit̄ cū e et d̄r ecors. dis. omnis generis.
q̄ꝛ ſine corde. Orac̄ in epī. Sub dn̄a meretrice fu
iſſet turpis et ecors.

Excrementū ē quod ſup excreſcit. ut in arboribus quod putat̄. uł q̄d ex
ꝓimus. ſm pap. Et dicitur ab excreſco. cis.

Excreo. as. aui. are. i. expuere. proijcere.

Excretus. ta. tū. penł prod. d̄r ab excreſco. cis.

Excubie. aꝝ. i. uigilie. cuſtodie. inſidie. et deriua
tur ab excubo. bas.

Excubo. bas. i. uigilare cā cuſtodie. q̄ꝛ extra cubare. quod faciūt qui ciui
tates uł caſtella uł caſtra cuſtodiunt de nocte. Et
componit̄ ab ex et cubo. bas. Poteſt eciam dici
excūbo. bis. ab ex et cumbo. bis. in eodem ſenſu
Et cor̄ cu. excubo. bas. uide in cumbo. bis. Excu
bare eciam ſm pap d̄r pre foribus inuigilare.

Excudo. dis. di. ſum. excudere. i. feriendo eijcere
uł extra cudere. et componit̄ ab ex et cudo is. et
prod cu.

Excuſo. ſas. ūbū fre. et format̄ ab excuſu ſupino de excutio. tis. u mutata in o.

Excuſo. as. aui. are. q̄ꝛ extra cuſionē ponere. q̄ꝛ
non cudere uł excuſare. quaſi frequenter cudē. ut
ille qui excuſat ſit extra malā famā. Et cōponit̄
ab ex et cuſo quod ē fre de cudo. dis. cuſu. Et ſci
as q̄ꝫ homo libenter et multipliciter ſe excuſat.
Vnde dicit bn̄s h̄ de gradibus humilitatis. Multis
modis excuſacōnes fiūt in peccatis. Aut enī dic̄
qui ſe excuſat non feci. Aut feci quidē ſ bene fe
ci. Aut ſi male non multū male. Aut ſi male mł
tū n̄ mala intencōne. Si autē et de illa ſic adā et
eua cōuincit̄ aliena ſe nitit̄ excuſare ſuaſione. ſed
qui ꝓcaet eciā apta defendit qn̄ occultas et ma
las cogitacōnes cordi ſuo aduenientes humiliter
reuelaret abbati. uide in ubi. Et addit bern. Licet
non genera hec excuſacōnis eatenus male iudicen
tur. quatenus ore ꝓphetico ūba malicie appellen
tur. Multo tamē ꝑiculoſior ē fallax atq̄ ſupba
confeſſio q̄ꝫ ꝑuicax et obſtinata defenſio. Nōnulli
enī cū de apꝑtioribus arguūtur ſcientes q̄ꝫ ſi defen
derent non crederet̄. ſubtilius inueniūt argumētū.
defenſionis ūba reſpondentis doloſe confeſſionis. ē
quippe ut ſcriptū ē qui nequit̄ humiliat ſe. et in
teriora eius plena ſunt dolo. uultus dimittitur. ꝓ
ſternit̄ corpus. aliq̄s ſibi lacrimas extorq̄nt ſi pn̄t
uocē ſuſpirijs. ūba gemitibus interrumpūt. Glori
oſa res humilitas qua ipſa quoq̄ ſupbia palliaē
ſe appetit ne uileſcat. ſ hec cito tergiuerſatio a ꝑ
lato dephendit̄ ſi ad hanc ſupbā culpā nō dr̄it
penā. uaſa figuli ꝓbat fornax. et tribulacō uere
penitentes diſcernit. Qui eniʒ ueraciter penitet la
borem penitentie non abhorret. Sed quidq̄d ſibi
ꝓ culpa quā odit iniūgit̄ tacita conſcientia pati
enter amplectitur.

Execror. ab ex et ſacro as componit̄ execro. as. ſ freq̄nter inuenit̄ execror
aris in depo. et ē execrari maledicere. excōmunica
re. extra ſacꝝ facere. Et cor̄. e. ſiue penultimam.

Exedra. re. cathedra. tronus. ſedes. ſella. ſuggeſ
tus uł exedra ē cāera ſecreta uł locus thezauri. uł
locus ſubſellioꝝ. i. abſida uł camera uł locus qui
dā ſepatus modicū a pretorio uł palacō. uł exe
dra genus ē feneſtre que exterius dilatat̄. ſ inte
rius coartat̄. Item inuenit̄ exedra ꝓ gazophila
cō. et eciam pro thalamo. et corripit penultimam

Exemplū. ab ex et amplus a ū d̄r h̄ exemplū
quod fit. vnde h̄ exemplar ad cuius ſimilitudinē
fit. Vnde exemplo. as. ūbum actiuū. Vnde quid
Exemplar genus ē exemplū quod trahis iñ. Vel
Exemplar liber ē exemplū quod trahis inde. Et
ē exemplū alicuius dicti uł facti ꝑteriti ꝑpō cum
certi autoris nomine. ut omnes ꝓ ſupna patria
laborare debemus ſicut fecit apl'us qui tot ūbe
ra paſſus ē. Item exemplū ē quedā ſpecies argu
mentacōnis. et ſm h̄ exemplū eſt qn̄ fit ꝓceſſus
ab vno ꝑticulari ad aliud ꝑticulare. ut athenēſes
pugnare contra thebanos ē malum. ergo theba
nos pugnare contra focenſes eſt malum.

Exemptus ta tū d̄r ab eximo mis. et d̄r exēp
tus ſubtractus. ſublatus. extractus. quaſi ex aliq̄
emptus. i. tractus

Exeniū. ab xenos quod ē peregrinū d̄r h̄ exeniū nij munus puū et q̄dcūq̄
munus mittit̄ alicui quod uulgo d̄r et gallice ꝑ
ſent. Et componit̄ h̄ exeniū ꝓ eodem. ſm hug.
Pap autē dicit xenia dicūtur ꝑmia. dona muna
bn̄ficia. Eccł xx. Exenia et dona excecant oculos
iudicū.

Exenſis. ſenſus componit̄ cū ex et d̄r h̄ et h̄ec exenſis et hoc ſe. i. extra ſenſum.

Exentero. ras. raui. rare. d̄r quaſi euiſcerare. i.
que intra ſunt extrahere. exentera enī dicuntur
inteſtina que ſic dicūtur q̄ꝛ exintra. Et cor̄ penuł

Exequie. ab exequor eris hec exe exentero.
quie. aꝝ. officiū mortuoꝝ. et obſequia q̄ fiūt cca
ſepulturam. vn̄ h̄ et h̄ exequialis et h̄ exequiale

Exequo. as. aui. are. ab ex et equo. as. et ſcribi
tur ꝑ ae dyptongum

Exequor. ab ex et ſeq̄r eris d̄r exequor. queris. extra alia ſequi. aliquid
ꝑficere. ad effectū ducere. inſtare ad aliquid faciē
dū. vnde executio d̄r effcūs. et abijcit̄. s. ꝑcedente

Exerceo. ces. cui. exercitū. ab ex et x. et cor̄ e
arceo. ces. et ē ūbum actiuum. et eſt exercere ope

rari.experiri.extra arcere.
Exercito.ab ultimo ſupino de exerceo.ces.ex
ercitu u in o fit exercito.tas.fre. unde exercitatus
ta.tū.Et nota q̄ exercitus ꝓprie dicitur defatiga
tus.ſ; exercitatus artibus aſſuetus et inſtructus.
Exercitus.ab exerceo.ces.dr̄ h' exercitus.tus.
.i.collcō hominū in expedicōne. unde h' exerciti
um.cij.et adiectiue exercitus a ū dicit̄ Et dr̄ ex
ercitus ꝓpe defatigatus.Et ſcribit̄ p c in pnl' ex
Exermis.ab ex et arma componit̄ h' (exercitū
et h' exermis et h' me.i.extra arma.et exermus
Exero.ab ex et ſero ris cōpo (ma.mū.idem.
nitur exero ris rui exertū.i.foras emittere ul' de
nudare.manifeſtare.unde exerto.as.fre.et exer
tus ta tum.Et corripit penultimam exero ris.
Exeſus.ab exedo is quod componit̄ ab ex et
edo dis dr̄ exeſus ſa ſum.i.corroſus.ext' ul' ualð
eſus.conſumptus.euacuatus.et ꝓð pnl' exeſus.
Exhalo.ab ex et halo las componit̄ exhalo
as aui are.i.foras emittere.redolere ul' de uita re
cedere.et ē neutrū ſic̄ et ſuū ſimplex.et proð ha.
Exhaurio.is.ab ex et haurio is in haurio iſ ē
Exhauſtus ta tū conſumptus.euacuatus.tenu
atus.ab exhaurio ris.Et componitur cū in et dr̄
Exhebenus ni.fe.geū.quedam (inexhauſtus
gemma p̄cioſa et candida qua aurifices aurū po
liunt.Et componitur ab ex et hebenus.
Exheredo das componitur ab ex et heredo as
Et producit re.uide in heredo das.
Exhibeo bes bui exhibitū componit̄ ab ex et
habeo.et cor̄ hi.et ē exhibere oſtendere ul' p̄ſen
Exhortor taris ab ex et hortor (tare ul' dare
componitur.In hortor uide.
Exicialis in exicium eſt.et producit a.
Exiculum.li.diminutiuum paruum exicium.
Exiciū.ab exitus dr̄ h' exiciū cij.i.tormentum
ul' mors.clades.calamitas.caſus aduſus.exitus
malus.unde exicioſus.ſa.ſum.et h' et h' exicialis
et hoc exiciale p̄iculoſuz.ul' quod infert exicium
Exigo,ago componit̄ cū ex et dr̄ exigo iſ egi
ctū.quod habet qn̄q̧ ſignificacōnes.Nam exigē
.i.expellere.et exigere.i.p̄ficere.et exigere.i.ſiuſ
te petere.et exigere qn̄q̧ ſimpliciter ponitur pro
requirere ul' petere.et exigere.i.extra ul' ultra a
gere.et exigere.i.diuidere. unde exactus.a.um.ij
mach ultimo.Sicut enim uinū ſemp bibere.aut
ſemp aquā contrariū ē alterius autē uti delcābile
ita legentibus ſi ſemp exactus ſit ſermo non erit
gratus exactus.i.p̄fcūs.pquiſitus.delectabilis
Exiguus.ab exigo.gis.quod ē diuido deriuat̄
exiguus a um.i.puū.quod eniꝫ exiguū eſt alteri
us eget ſuffragio ſ; hug.Pap uo dicit.Exiguus
infirmus.imbecillis.multum egens.paruus.
Exilio.lis.lui.ul' lii.exultū exilire.i.ualde ul'
extra ſalire.unde exulto.as.Et componit̄ exilio
ab ex et ſalio.lis.uide in ſalio ſalis .
Exilis.ab ex et hilus ul' hilū componit̄ hic et
h' exilis et h' le.i.tenuis et macer.ul' exilis q̄i ſi
ne hilibus.Non eni exilis uidet̄ habere ilia.Vel
exilis ab exeo.q2 poſſit q̄i p anguſtū exire.et cō
patur exilior iſſimus.unde exiliter.lius.me.ad
ūbiū.et h' exilitas.tatis.i.tenuitas.Et proð exil'
pnl'.et uidetur eſſe aſpirandū qn̄ componitur ab
hilus.ſed alias nō.Oracius in epp.Exilis domus
eſt ubi non et multa ſuperſunt.
Eximius.ab ex et imus componit̄ eximius a
um.et dr̄ eximius q̄i extra unū poſitus ſcꝫ max
imus.p̄clarus.nobilis.ſublimis.et habet uim ſu
platiui.unð conſtruit̄ cū genitō plurali.ut dauid
eximius ꝓphetaꝝ.ul' componit̄ ab ex quod eſt
ualde et eminens.Inde eximius.i.ualde eminens
et hec iūctura equipollet ſuplatō.et ita ſignifica
cōnem ſuplatiui contrahit a ſuis componentibꝫ
Et comparatur p ſupplecōneꝫ cū non habeat uim
ſuplatiui.eximius magis eximius eximiſſimus
unde et hec eximietas.tatis.i.ſublimitas ul' mag
nitudo.nobilitas.claritas.
Eximmutuo.as.aui.are.componitur ab ex et
immutuo.as.et ē eximmutuare depauparе.pau
Eximo.mis.emi emptū.i.auferre (pem facere
ul' extrahere.et dr̄ eximo q̄i extra emo.i.traho
et componitur ab ex et emo mis.et cor̄ pnl' exi
Eximprouiſo non eſt dcō compoſita (mo is
ſ; quedam irregularis uocū congeries fungens lo
co unius dcōnis.ſicut dixi in tercia pte ubi deter
minaui de figura compoſita nominis.g.
Exinanio.nis.niui componit̄ ab ex et inanio
nis.et ē exinanire adnichilare.euacuare.depmē.
diminuē.et proð a.Vnde apl' ad philip.Exina
niuit ſemetipſum formā ſerui accipiens.i.ex mi
ſericordia ſua quoddā inane ſumpſit.ſcꝫ formaꝫ
ſerui.i.naturam humanaꝫ.que ē quoddā inane
Exintegro in integer uide. (reſpectu deitatis.
Exiſtimo.ex componit̄ cū eſtimo et dr̄ exiſti
mo mas.i.putare.unde h' exiſtimacō putacō.ul' il
leſe dignitatis ſtatus fama et moribꝫ acquiſitus
Exiſto tis titi exiſtere.ab ex et ſiſto tis.et ē ex
iſtere pmanere.extra ſtare.uide in ſiſto.
Exitus.ab exeo is dr̄ hic exitus tus.et ſignifi
cat multa.Nam exitus.i.finis.Vnde ouið epy.
Exitus acta ꝓbat careat ſucceſſibus opto.Quiſ
quis ab euentu facta notanda putat.Iteꝫ exitus
.i.mors.Item exitus.i.egreſſus.Vnde ꝓph.In
exitu iſrael de egipto domus iacob et cetera.
Exlex.gis.ge omnis.ſine lege.extra legeꝫ.ab
ex et lex legis.Et ut dicit pa.l ſequente x inue
nit̄ in h' nomine exlex.Et producit le.Et deſinit
Exoccupo.pas.i.expe (in x proð naturaliter
dire.ab ex et occupo.Et corripit cu.
Exodiarius in exodium uide.
Exodiū.ab ex et oda quod ē cantus componi
tur h' exodiū dij.i.pmus cantus.iniciū cantilene
et hinc h' exodiarius arij.i.pcentor qui cantū inci
pit ante alios.Et exodiarius ria riū.ad exodium
ul' ad exodiarium pertinens.
Exodus.oda quod ē uia componitur cum ex
et dr̄ h' exodus.di.i.exitus.q̄i intus uiacō extra
Et hinc quidā liber dr̄ exodus.q2 continet exitū
ul' egreſſum populi iſrael de egipto.et cor̄ penul'
Exoleo.les.lui ul' leui letū ul' litū (exodus.
.i.creſcere.ab ex et oleo les.in oleo les uið.Pap
uero dicit.exoleuit in obliuionem uenit.defecit.
corruptus eſt.Et corripit o ante l.
Exoletus.ab exoleo es dr̄ exoletus ta tū.i.ex
cretus.nutritus.ul' adultus.Plautus.In empidi
co domi reliq̄ uirginem exoletā.i.grandem.Iteꝫ dr̄
exoletus ta tū.i.ualde fetidus.et tūc componit̄
ab ex et oletus.i.fetidus.Et eſt nomen.
Exomnis.ab ex et ſompnus componit̄ hic et
h' exomnis et h' ne.i.extra ſompnum.
Exomologeſis ſe.ge.grece.latine interp̄tatur
confeſſio ul' pces ſiue ſit laudis.ut cū dr̄ mati

xj. Confitebor tibi pater celi et terre ꝛc. Siue ſit
peccatoris. Et differt a letanijs que interꝑtantur
rogacões. q̄a exomologeſis ꝑ ſola confeſſione
peccõꝝ agitur. Letanie autẽ ꝓpter rogandū deum
et impetrando in aliquo malo miſericordiā eius
Exorabilis. ab ex et oro ras dr̄ hic et hec exora
bilis et hoc le. qui facile pt̄ exorari. ſcʒ concedẽ ro
gata. et hinc exorabiliter aduēbiū. et componitur (inexorabilis
Exorciſmus. mi. ẽ increpacõ vł
coniuracõ aduēſus dyabolū ut recedat. Inde hic et
hec exorciſta. te. i. coniurator vł increpator. Inuo
cat enī ſuꝑ cathecuminos et ſuꝑ eos qui immū
dū hn̄t ſpm̄ nom̄ domini ihū xp̄i. adiurans ꝑ eū
ut egrediat̄ ab eis. et exorcizo. as. i. adiurare. in
crepare. ſcḋm hug. Pap. eciā dicit. Exorciſmus gre
ce cõiuracõ vł ſermo increpacõnis ẽ aduēſus dya
bolum ut diſcedat. ſicut ẽ illud zach iij. Increpat
in te dominus ſathan. uide in ordo.
Exorciſta. te. in exorciſmuſ eſt.
Exordiarius. ab exordiū dr̄ exordiarius ria riū
ad exordiū ꝑtinens. et hic exordiarius. rij. qui inci
Exordior. diris. ditus. vł (pit vł exordiū facit
exorſus. ab ex et ordior. et ẽ exordiri incipe uel
loqui. vł exorſus. ſa. ſum. i. locutus. inceptus.
Exordiū. ab exordior diris dr̄ hoc exordiū. dij.
i. inceptio. Item exordium dr̄ ꝑma ꝑſ orõniſ in
rethorica. Nam ſcḋm Iſid in ethi. Parteſ orõnis in
rethorica arte ſunt quatuor. ſcʒ exordiū. narracõ
argumentacõ et concluſio. Harū ꝑma auditoriſ a
nimū ꝓuocat. ſecūda reſ geſtaſ explicat. Tercia fi
dem aſſertonibus facit. Quarta finem totius orõ
nis complectit̄. Et ut dicit pap. Exordiū dr̄ ꝑnci
piū orõnis quod orator in ſua cauſa facit. in q̄
reddit auditoreſ beniuolos dociles et attentos. de
exordium eciam dixi ſupra in epiſtola.
Exoria. rie. fe. ge. i. naſcentia. ab exorior riris.
Exors. ſors componit̄ cū ex et dr̄ hic et hec ex
ors. tis. i. extra ſortem. et abijcit̄ ſ Sap ij. nemo
uēm ſit exors luxurie urẽ. i. alienuſ vł ext̄ ſortẽ.
Exorſus in exordior uide.
Exoſſo. as. aui. ab ex et oſſo as componit̄ et
ẽ exoſſare laniare. diſcindere oſſa extrahẽ. et eſt
actiū. ponit̄ eciā ꝑ debilitare vł infirmare. cū enī
oſſa ſint corꝑis robur qui ea aufert corpus debi (litat
Exoſus. ſa. ſum. i. ualde vł ꝑfecte odiẽs
et conſtruit̄ exoſus cū accuſatiuo. ut exoſus bel
la. i. odiens ualde. Et componit̄ ab ex et oſus. ui
de in oſus. Et ſcḋm pap. Exoſus qui aliquid odit
odioſus uero qui oditur.
Expando. dis. di. expaſſum. Unde illud. Expaſ
ſis in cruce manibus. i. extenſis. inuenit̄ enīʒ ex
panſis quod ſuſtinendū eſt. qꝛ ſcḋm ꝑs pando. pa
tes patior facit̄ ſuꝑ paſſum. et componit̄ expā
do ab ex et pando. dis. uide in pando dis.
Expapillo. ab ex et papilla componitur expa
pillo. as. aui. are. i. exoluẽ. denudare. et ꝓprie pa
Expaſſus ſa ſum. uide in expando. (pillas
Expatulor. aris. atus. ari. vbū depoñ. ab ex et
ſpatulor. aris. quod deriuat̄ a ſpatula. et ẽ expa
tulari ſpatulā auferre. vł frangere. Et corripit tu
Expecto. as. aui. are. id ẽ demorari. ſuſtinere pſ
tolari. Expectat̄ qui uenturus eſt. ſpectat̄ qui ui
detur vł appropiatur. ſecundum papiam.
Expectoro. as. aui. are. ab ex et pectuſ cõponit̄
et ẽ expectorare exoluere. firmaculū a pectore re
Expedio. ab ex et pedica cõponitur (mouere
expedio dis diui ditū. et eſt expedire liberare. ex
plicare. exoluẽ. q̄ſi extra pedicam ponere. Et inde
expeditus. exolutus. liber. ꝓmptus. Et compat̄
expeditior iſſimus. Unde expedite. tius. me. Et
hec expedicõ. onis. ſicut dicimus aliquẽ eſſe in ex
pedicõne ubi homines liberi et ꝓmpti efficiunt̄
Expeditus componit̄ inexpeditus. ta. tū. Itē ex
pedire. i. conuenire. vł prodeſſe. utile eſſe. Et ſic hic
ſepe inuenit̄ imꝑſonale. Expedit ut vnus mori
atur hõ ꝓ populo et ñ tota gens pereat. Et corr̄ (pe expedio dis
Expeditus in expedio uide.
Expendo. dis. di. ſum. dere. expenſas facere. ab
ex et pendo dis. Unde hec expenſa ſe.
Expergefacio. cis. feci. factū. i. excitare vł facere
euigilare. Et componit̄ ab expgiſcor. ceris. et fa
Expgiſcor. ceris. expcẽis (cio cis. et acuit fa
expgiſci. i. a ſompno euigilo. Et componitur ab
ex et ꝑgo gis. quod componit̄ a ꝑ et rego regis
Unde dicit ꝑs in x li. Expergiſcor qꝛ a pergo eſt
exprectū facit. quod ſcilʒ componit̄ ex ꝑ et rego
quod facit rectū. ꝗuis uetuſtiſſimi eciā expgitus
Experior. ab ex et pario componit̄ (dicebant
expior. riris. exptus ſum expiri. vbū cõmune. i.
probare vł ꝓbari cognoſcere temptare cognoſci
vł temptari. vñ hoc expimentū. ti. et hec expientia
tie. et exptus. ta. tū. ꝙ autẽ expior componatur
a ꝑio. patet ꝑ ꝑs in x li dicentẽ. Sunt eciam alia
ex hocipſo. i. pario compoſita deponentia experi
or opior. quorū ꝑncipia exptus optus a pario
oñdunt eſſe compoſita. Cuius ꝑncipiū ꝑtus. Et
uult ꝑſ ut patet ꝙ expior ſit vbū depo. ſʒ dic ꝙ
olim experior fuit vbū depo. ſʒ nūc ẽ cõmune.
Experrectus ta tū ẽ participiū de expergiſcor.
ut in expergiſcor dixi. Iſa xxix. b. Et ſicut ſomp
niat eſuriens et comedit. cū autẽ fuerit experrcũs
Expers. pars cõponit̄ (uacua eſt anima eius
cū ex et dr̄ hic et hec expers. tis. i. immunis. ſine ꝑte
vnde expertius. tia. tiū. i. expers. ſcḋm hug. Papi.
uero dicit. Expers extra partẽ vł patriā. alienus
extraneus. Inde experta. i. extranea.
Expes. ſpes componit̄ cū ex et dr̄ hic et hec et hoc
expes. et deficit in obliquis. i. extra ſpem. ſiū ſpe
deſperatus. Parſius. docet donec deceptuſ et expes
Et ẽ q̄nte decli. Et ſcias ꝙ expes non potuit ob
liquoſ habere. qꝛ oporteret ꝙ ablt̄iuſ ſuus deſinẽt
in e et in i. cū ſint omniſ generis. quod in quīta
declinacõne eſſe non potuit. Similiter oporteret
ꝙ ablt̄iuſ deſineret in e cor̄. ut contingit in omni
buſ hijs que ſunt omniſ generis. ut felice vł felici
ſʒ ablt̄iis q̄nte decli. non pt̄ deſinere in e correptā
Expicor. caris. et expico. cas. dicitur ab ex et
ſpico. cas. Et prod̄ ſpi. uide in ſpico ſpicas.
Expilo. as. idem quod depilo. et ex eiſdeʒ vbis
pt̄ componi ex quibuſ depilo. vñ pt̄ corripe pi et
ꝓducere ſcḋm diuiſas compõnes. uide in depilo as
Expingo gis expegi expactū. i. expellẽ. et com
ponit̄ ab ex et pango gis. quod ẽ impello vł iū (go
Expinis. ſpina componit̄ cū ex et dr̄ hic et
hec expiniſ et hoc ne. i. extra ſpinas. vł ſine ſpinis
Expino as aui are ſpinas aufer (et prod̄ ſpi
re vł extrahẽ. et componit̄ ab ex et ſpino as. et
Expio. ab ex et pio as componit̄ (prod̄ pnł
expio as. i. expurgare. ex toto vł perfecte piare
Unde hoc expiamen pnł prod̄. et hec expiatio id ẽ
purgacõ. pia actio. mūdacõ. Et expiabilis le. qd̄
Expiro as aui are. i. mori. extra (expiari pt̄

ſpũ mittere. Ab ex et ſpiro ras. Et producit ſpi.
Expiſcor caris .i. ex toto a piſcibus euacuare.
ul' acquirē. et componit̃ ab ex et piſcor piſcaris
Expletus ta tũ .i. finitus. ab expleo les dr̃. qd̃
componit̃ ab ex et pleo ples. Expletus cõponit̃
cũ in et dr̃ inexpletus ta tũ non finitus. Item ab
expleo dicitur expletiuus a um.
Explicit. ab explico cas deriuat̃ explicit et ex
plicĩut ũbũ defectiuũ .i. terminat̃ et finit̃ ul' fini
unt̃ et terminantur. nec inuenitur de eo plus.
Explicitus. ab explico cas ul' explicit ũbo defec
tiuo deriuat̃ explicitus ta tũ extenſus ul' finitus
et determinatus. et componit̃ inexplicitus ta tũ
Explico cas cui explicitũ. Inuenit̃ eciã explica
ui care catũ antiquitus. ab ex et plico cas. et eſt
explicare ordinare digerē diſtendere. extra plicaꝫ
Explodo dis ſi ſum. in (ponere. ſoluē. agire
plaudo exponitur. Et producit plo.
Exploro aui are .i. exquirē. inueſtigare. Et pro
ducit plo. et componit̃ ab ex et ploro as. Auro.
Per quos explorer plebis et urbis opus.
Explosus ſa ſum pnl' prod. ab explodo dis. ui
Expolia. ab expolio qd̃ cõ (de in plaudo dis
ponit̃ ab ex et ſpolio as dicitur hec expolia lie
preda. ſic dicta ab expoliando.
Expompo as aui are .i. uitupare. deteſtari. et cõ
ponitur ab ex et pompo pas.
Exprimo mis ſſi ſſum expmē .i. extra premere
eſtundere manifeſtare repreſentare. Et componit̃
ab ex et pmo mis. Et corripit pri.
Exprobro as componit̃ ab ex et probro as. et
cor̃ ꝓ naturaliter. et ē exprobrare diffamare in
crepare cõuiciari pterita culpã opprobioſe enarrarē
Expultrix trics mulier expellens. Et format̃
ab expulſor. or in rix. et ſic debēt dici expulſtrix
ſꝫ mutat̃ s in t. ſicut uult pa. ut dixi in tercia p
te in capitulo de uerbo quaſi in principio.
Expumo as aui are ualde ul' ext' ſpumare. ul'
ſpumas auferre. ab ex et ſpumo mas denuatur.
Expunctor oris in pungo gis eſt.
Expuo is ui utũ expuere .i. extra ſpuere. Et cõ
Exquiro. ris. ſiui ſitũ (ponit̃ ab ex et ſpuo is
ab ex et quero ris. et ꝓd qui. et ē exquirē inueſ
Exta medie pecoꝝ par (tigare extra querere.
tes inteſtina fibre ſm pap. Secundũ autē hugu
cõnē dr̃ h' extũ ti. inteſtinũ. ab exeo is. ul' ab ex
to tas. Ezech xxj. Interrogauit ydola exta conſu
luit. De exto dicetur in ſto ſtas.
Extales et aui idem ſunt .i. uie alui purgandi
Vnde in pmo reg. Computreſcebant ꝓminentes
extales eoꝝ. quod dicit ioſephus factum fuiſſe
ex uiolenta paſſione diſinterie. ut putrefacta ege
rerent inteſtina. vñ mures ebullientes de agris co
medebant extales eoꝝ. Et declinat̃ h' extalis lis.
Extaſis ſis fe. ge. pnl' cor̃ .i. exceſ (et prod ta
ſus mentis. ſcꝫ cũ homo ponit̃ extra ſtatum ſue
mentis. ſicut in articulo ſue mortis. et componit̃
ab ex et ſtaſis quod ē ſtatus. Vel ſm pap Exta
ſis exceſſus mentis dr̃ que fit pauore mentis ul'
aliqua reuelacõne. Item extaſis ē quedã ſpẽs me
taplaſmi. de qua dictũ ē in quarta pte in c de me
Extemplo dicendũ ē nõ extimplo (taplaſmo
tractũ eſt ab antiquoꝝ conſuetudine. qui audire
ſolebant reſponſa in templis. completo autē offi
cio dicebat ſacerdos clara uoce extemplo. ac ſi di
ceret exire de templo. qñ igitur ſtañ hoc audito
exibant. ita inoleuit uſuſ ut ponētur extemplo
aduibialiter ꝓ ſtatim ul' confeſtim. ita dicit alex
and. Hug autē dicit in libello de accentu. ꝙ dicē
dũ eſt extemplo p e non extimplo p I. Pap eciã
dicit. Extempla repentina. extemplo ſubito .i. ex
tra tempis amplitudinē. Magiſter eciã bñ dicit
ꝙ extemplo non ē uera compõ. ſꝫ pocius irregu
laris uocũ congeries. ſicut decetero deſaoli. vnde
ꝓpõ hic non uenit p compõnem ſꝫ p appõnem. ſi
cut ſup̃ dixi in tercia pte in c de figura nominis
in fine. Ex dictis patet ꝙ in vj c prou. ubi dicit̃
Hinc extemplo ueniet pdicõ ſua. debet dici extē
plo p e in pnl' ſilla. licet uicõ ſcriptoꝝ inueniat̃
Extendo dis di tũ ul' ſum. (ibi extimplo p I
extra tendere explicare. ab ex et tendo componit̃
Exter a ũ .i. ultimus ul' extraneus. externus. dr̃
Extermino as aui are .i. terminum (ab extra
auferre. ul' exulē facere. qĩ extra terminũ ponere
et eijcere. et ꝓprie dr̃ exulibus. et ponit̃ ꝓ demo
liri. Math vj. Exterminant facies ſuas .i. demoli
untur diſſoluunt. deuenuſtant diſſipant .i. ext' ter
minos humane condicõnis abducũt. Vnde h' et
h' exterminabilis et h' le. Et componit̃ inextmi
nabilis le. Item ab extermino h' exterminiũ nij.
deſolacõ. extra terminos eiectio. exiliũ. Moſ eciã
dr̃ qñq3 exterminiũ. qa extra terminos uite po
nit. Et corripit mi extermino nas.
Externus. Ab extra dr̃ externus na nũ .i. alie
nus. Vnde externo nas .i. alienare.
Extreſis in extaſis ē in c de meta. in quarta pte
Extimo. timo quod ē mens componit̃ cuꝫ ex
et dr̃ extimo as appciari ul' putare. qĩ ex mente
Extinguo is xi ctũ extinguere .i. (ſit habere
mortificare. et ptinet ad ignem. Et componit̃ ab
ex et ſtinguo is. Et abijcitur s.
Extipex. extũ componit̃ cũ ſpecõ cis ul' inſpici
o cis. et dr̃ h' et h' et h' extipex ul' extiſpex ſpios
.i. augur qui inſpicit exta.
Extipo pas paui pare .i. emittere. euacuare. ab
ex et ſtipo pas. Et producit ti.
Extirpo. ab ex et ſtirpo pas componit̃ extirpo
pas. a radice ſubũtere. a ſtirpe extrahē. deſtruere
ex toto uel euidenter ſtirpare.
Extiſpex in extipex exponitur.
Extollens. ab extollo lis dr̃ extollens tis geñ
omnis. et inde extollenter aduibiũ. et h' extollenti
Extorris. ab ex et terra compo (a tie .i. ſupbia
nit̃ h' et h' extorris ris expulſus ul' extra terram po
ſitus. exul. et ꝓprie expulſus de terra ſua ui. Vel
pt componi ab ex et torris. Inde extorris exul ꝓ
prie cui interdicebat̃ ignis patrie.
Extra. ex ꝓpõ eſt. Inde extra aduibiũ loci. et cõ
paratur extra exterior extimus ul' extremus .i. no
uiſſimus. Vnde extremitas tatis. et extremo. as.
.i. extremũ facere .i. ultimũ. uel purgare. auferre
extrinſecus deforis ſecundum huguicionem.
Extraduce ſunt due ptes. ex ꝓpoſicõ. et tradu
ce quod ē caſus ablatiui de tradux cis. Vnd̃ que
ritur an anime ſint extraduce .i. ex altero duct
ul' ꝓpagate. ut anima ſit ab ul' de anima. et dicē
dũ ē ꝙ non immo a deo creantur. ꝙ deuſ animas
creando infundit. et infundendo creat. uide in tra
dux. Hic pt queri qñ anima infundat̃ corpi. Ad
hoc dico ꝙ in quadrageſimo die anima maſculi
infundit̃ ſuo corpi. Anima uero mulieris poſt cõ
cepcõnem corpis ſui infundit̃ in octuageſimo die

In xp̄o autem aliter fuit. Vnde ſcias ꝙ conceptio
xp̄i ſubito facta fuit. ita ꝙ hec quatuor in inſtā
ti eodem fuerunt. ſcȝ confuſio ſanguinis illius ma
terialis in carnē et alias ptes corpis xp̄i. et forma
cō mbrorum organicorum. et aīacō corpis organici. et
aſſumpcō corpis animati in vnitatē diuine pſo
ne. In alijs autem hoc ſucceſſiue contingit. ita ꝙ
maris conceptus non pficit̃ uſqȝ ad quadrageſi
mū diē ut dicit ar̄ in ix li de animalibus. femie
autem uſqȝ ad nonaginta. uł ſm alios uſqȝ ad
lxxx. et iñ ē ꝙ iſtos ſic hēt̃ in hiſtorijs ſup leuit̃.
ꝙ mr̄ piens maſclm arcebat̃ ab introitu templi
xl diebus. pariens uero feminā lxxx. In pariente
ſiquidem feminā duplicabant̃ dies quo ad tēpli
ingreſſionē ſicut et duplicabant̃ ꝗ ad corpis for
macōnē. Nā ſicut xl diebus corpus maſculi orga
nizat̃ et pficit̃. et in ipſo die xl anima infundit̃.
ſic corpus femine in lxxx diebus. et in lxxx die
anima racōnał inſpirat̃. Sed in complecōne cor
pis maſculi uidet̃ aug̃ ſupaddere ſex dies qui ſic
diſtinguūtur. ſm eū in epl'a ad Iero. Semen pa
tris ſex diebus pmis quaſi lactis habet ſimilitudi
nē. Nouē diebus conūtit̃ in ſanḡnē deinde xij die
bus ſolidat̃. xviij diebus format̃ uſqȝ ad pfecta
mbrorum lineamenta et hinc iā reliquo tempe uſqȝ
ad tpūs ptus auget̃ magnitudine. Vnde uerſus.
Sex in lacte dies tibi ſunt in ſanḡne trini. Bis ſeni
carnē ter ſeni membra figurant. Et h uidet̃ eſſe fi
guratū in euangelio Ioh. ubi dr̄ in ij c. xlvj an
nis edificatū eſt templū hoc. In xp̄i autē concep
cōne materia quā ūgo miniſtrauit. ſtatim formā
et figurā corpis humani accepit. et anima in vni
tate diuine pſone ē aſſumpta. ſꝫ uide diligent̃ qđ
aug̃ dicit ꝙ numerus templi conuenit corpi xp̄i
Vnde nota ꝙ ſicut dicit glo aug̃. ꝙ ſicut templū
xlvj annis edificatū ē. ſic xp̄i corpus in utero ū
ginis xlvj diebus fuit formatū. ſꝫ h ſic intellige
licet enī ab inſtanti concepcōnis xp̄i corpus fuerit
formatū. et omnia memb̄ et lineamenta habuīt
tamen corpus ita puum erat ꝙ huiuſmodi linea
menta nō appebant. in ipſo uſqȝ ad xlvj dies. et
ideo quantū ad augmentū dr̄ formatum in xlvj
diebus. et ideo cū ſit duplex pfecō ſcȝ exiſtie et
apparentie. Primā pfectionē habuit corpus xp̄i
ab inſtanti. Secundā āt nō hūit niſi poſt xlvj di
es. Et ideo bene dicit aug̃. ꝙ nūs templi cōuenit
corpi xp̄i iſto mō intelligendi. Itē ſcias ꝙ iudei
loquūtur h de edificacōne templi ſub Ierobabel
facta. cū dicūt. xlvj annis edificatū ē templum h
non de illo quod factū eſt ſub ſalomone. Nam il
lud in uiginti annis completum fuit.
Extraneus nea neū quaſi exterraneus. i. extra
terram ſuam poſitus. ab extra dicitur.
Extremiſco cis incipio extremē. ūbū inchoatm̄
et format̃ a ſecūda pſona extremis addita co
Extremo as penultima producta in extra eſt.
Extremo mis ui extremere quaſi extra tremē
ab ex et tremo mis. Et corripit tre.
Extremus. Ab extra adūbio dr̄ exterior exti
mus uł extremus. i. pclarus pcellens nouiſſimus
ſm pap. uide eciā in extra. tn̄ extremus magis ē
in uſu. De ſacmento extreme vnctionis require
Extricabilis in extrico cas eſt. in vngo
Extrico. ab ex et trico as componit̃ extrico as
et ē extricare expedire. exoluē. Et prođ tri. Vnđ
uirḡ in vj eneid. Hic labor ille domus et extrica
bilis error. Thob vj. fumus eius extricat omne de
moniū. Ab extrico deriuat̃ h et h extricabił et
h le. et componitur inextricabilis. i. inſolubilis.
Extringo gis xi ctū. ab ex et ſtringo. et ē extrin
gere extra uł ualde ſtringere. uł a ſtrictura remo
Extrinſecus. ab extra deriuat̃ extrinſe uere
cus ca cū. et ē extrinſecus. i. deforis adūbiū loci.
uł potius adūbialit̃ poſitū inuenit̃. Et cor̄ penł
Extrudo dis extruſi extruſum extrudere. i. ual
de uł ext̃ trudere depellere longe abire facere. Et
componitur ab ex et trudo dis. Et producit tru.
Extruo is xi ctū. ab ex et ſtruo is componitur
et eſt extruere ualde uł extra ſtruere.
Extum in exta exponitur.
Extupeo es ui. ūbum neutrum ē. et caret ſupino
et componit̃ ab ex et ſtupeo es. et eſt extupere.
ualde ſtupere. uel a ſtupore ceſſare liberari. et cor̄
Extupo as aui are. i. ualde ſtupare. ſtu ſtu.
pā remouere. ab ex et ſtupo as. et producit ſtu.
Exuberis. ub pro māma cōponit̃ cū ex et dr̄ h
et h exuberis et h re. et dicūtur exuberes infan
tes ꝗ extracti ſunt ab ubere Et prođ u ſꝫ pnł cor̄
Exubero as ab ex et ubero as uide in ubero as
Exucco cas uide in ſuccus.
Exudo das. ab ex et ſudo das. ūbū neutrum. et ē
exudare ſudorem emittere uł ext̃ ſudorem ire. et
Exul lis cō. gen. et deſcendit prođ pnł exudo
ab exulo. remota o. ſicut a uigilo uigil. et a con
ſulo conſul. et ē exul extra ſolū ppium poſitus.
et hinc h exiliū lij ꝗ extra ſolū ppium poſicō ex
tra terminum. et exularius ria riū. qui exulat. et
corripit penultimam exul in genitiuo.
Exularius a um in exul uide.
Exulcero as aui componit̃ ab ex et ulcero ras
et ē exulcerare ualde uł deorſum ulcerare uł ulce
ra auferre exacbare cruare. et ē actiū. Et cor̄ ce.
Exulo. ſolū componit̃ cū ex et dr̄ exulo as. i.
extra ſolū ſue terre poni et exterminari. et ē ūbū
neutropaſſiuū. et debȝ ſic conſtrui. ego exulo a re
ge. et non debet dici ego exulo illum. ſm hug̃. pap
eciā dicit. Exulare extra ſolū ſuū habitare. exulo
a te. Que autē ſint ūba neutropaſſiua et ꝗ neut̃
paſſiua. dictū ē in tercia pte in tractatu ūborum
in capitulo de generibus ūborum.
Exulto. exilio lis liui uł lui exultū tu. i. ualde
uł extra ſalire. Vnde exulto tas. Freqn̄ter exilire
quod pprie fit cū letamur. et ideo ponit̃ exulta
re pro letari. ſꝫ pprie ſaliendo ſm hug̃. Pap uo dic
Exultare gaudere gloriari. componit̃ ab ex et ſal
tare. exultacō ūborum atqȝ membrorū ē leticia uo
Exundo. Ab ex et vndo das mentis gaudiū
componit̃ exundo as. i. ualde abundare excreſcē
Exuo. ab ex et ſuo is componit̃ exuo is exui
exutū. i. extrahere expoliare. Inde exutus ta tū.
Exupo. ab ex et ſupero expoliatus expulſus
as componit̃ exupero as aui are. ualde ſuperare
Exuro ris exuſſi exuſtū componit̃ ab ex et u
ro is. et ē exurē ualde urē. et cor̄ u. vnde exuſtus
ta tū. i. combuſtus. de quo nichil ſupereſt.
Exuuie. Ab exuo is hee exuuie arum ſpolia ueſ
tes indumēta. que exuūtur. exuuie et induuie dn̄r
tūice ſerpentū. que induūt̃ et exuūt̃ ſm hug̃. pap
uero dicit. Exuuie ſpolia occiſorum hoſtiū. uł tuni
Ezechias interpretatur fortis do ce ſerpentū
minus uel fortitudo domini.
Ezechiel interpretatur fortitudo dei uł impiū dei